SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wuchodź wšědnje wjacore hač 75 zł. pj. na pósce a wot dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždy dalši 10 zł. pj. Wudawa a čišć Smolerjec a nachłódnikojo, rap. dr. w. ruk. w serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za rektamowy rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje.

Lětnik Nr. 101 Serbsko sobotu, 2. mele 1925 Bautzen Lětn. 54

Marx so swojim wolerjam dźakuje.

Němdźichi nimski kanzler Marx je wosjewjenje wudał, kotrejž mjez druhim praji:

Mam hłuboko jasne požadanje, wjazy dyžli 13½ milijona němskim muzam a ženam, kotříž su na wólbnym ludu so mnu hromadze so sprawnje k republikansko-demokratiskemu stat wusnali, wutrobny dźak wuprajić. Dźak so hodźeło, kotrejž su dokonjeli, dźak pschebe wschěm sa ducy, kotrejž su naschej młodej němskej republiki wobswědčili. Rozsudzenje je pschečiwo nam padło. Generalny pólny marschall z Hindenburga drje so njeje z absolutnej wjetšinu za němskeho presidenta wuswolił, ale dla stateje a dźelaćerjam njepschećelskeho sadźerženja kommunistiskeje stronu je so tola relativna wjetšina němskeho ludu za kandidata nimskostatneho bloka swjedła. Mamy pak horde wědomje, so su so wokerjo ludoweho bloka z jasnym a politiskim spóznaćom wodźić dali. Mnohi wuswolerjo němskostatneho bloka pak, z kotrychž niz malo to same chce, luz nimy, su so z njepolitiskimi myslićkami za wólbu generalneho pólneho marschalla z Hindenburga rozsudźili, sadyž katrehož muzejo, skupiny a worschty steja, kotříž w smutkownej a swonkownej politizy se swojimi žadanjemi a pschećenji rospadźa.

Sćmy w ludowym bloku dyzli jenički wótčinje słužić, a dokelž nam słužba za wótčinu pschi wschu dźe, so we wopraudze demokratiskim smysłenju po rozsudzenju ludoweje wjetschiny słužimy. My jako schkitarjo wustawy mamy swiaty pschiswuschnosć w němskim presidentu respektowanja němskeho ludu a němskeje republiki sanc wćeć, kotryž je po mustawje wuzwolenu. **Njesmimy do smykłow naschich njepschećelow sapadnyć, kotříž so njeschanbowachu, pschedchadnita nětčišćeho nimskeho presidenta na kóždu waischnje wobaniecz a so na njeho pschiłodźecz a so z tym wćerčiwo kasnjam statneje autority pschećerčicz.**

Jeź dale pak budźe winowatosć republikanow, nětk. k. na prawje krucze hromadźe stejeć, so by so mužli, sa kotruż znowa wojowali, k dobrezu dopomhało.

Njecheńbujeny so swojeho poražerja, pschetož smy jako sprawni-muzejo a ženy czežnje wojowali a to niz bjez wuspěcha.

Naš sjednoćenja jasne pśipśimaśe krutcje nusnješe nascheje swonkowneje politiki; naš sjednoćenje wědomje, so njedwojomysline wuznaće k němskej republizy je z nusnym wuznamjenjom swinjeje stateje autority; naš sjednoćenje wola, nasche zyle sjawne zjawjenje se schesćezijanskim sozialnym duchom pschekšasaći.

Hindenburg je presidentstwo pschijał.

Generalny pólny marschall z Hindenburg je z pišmom, kotrejž je schtwórtk pola wodźerja němskostatneje wólby bojschło, wosjewił, so je swólniwy, wólbu pschijeć.

Programm němskeho sjezma.

Starschisha rada němskeho sjezma sjedźe wobchodny plan blišišich dnjowo postajł. Sću sjebi wotmysliłi, z krótkim pschetorhnjenjom hač do 4. julija wo najwažnischich zakonjach wobsamknuć a rospraješe wo swutskownej a swonkownej politizy wotbyć. Potom dyrbi sjezm hač do sjedź nowembra do próśdninow hić.

Schtwórtk budźe finanzny minister wo dawkowych zakonjach a wo nahódnoscznej rěčeć. Potom budźe so wo hospodarstwje němskeho hospodarskeho ministerstwa wuraćeć. Sobota dyrbi so k wobsamknjenju wo hospodarstwje němskeho hospodarskeho ministerstwa muzeć.

Termija, na kotrejž budźe nowy němski president na wustawu pschisahać, njeje so hischcze dosć̀neźnje postajiła. Możno je, so so to 11. abo 12. meje stanje. Potom budźe so wo hospodarjowje swonkownoho ministerstwa jednać.

Mejski sjezd edzeń w Němskej.

Dźelaćerjo su po zyłej Němskej swjedźeń 1. meje wuswjećili. Němdźe so njeje měr kajsi. Powschitkownje je wobdźelenje hłabsche było dyzli prjedawshe lěta, wosebje w Durinskej, hdźež so 1. meje jako dźelaćerski swjaty dźeń po wobsamknjenju ludowehe sastupjerstwa wjazy njeswjećeši. We wschelakich městach pak je so dźelo w fabrikach po žadanju dźelaćerjow dyrbjało sastajeć. W Gerze ke we wschěch fabrikach swjećesche. Pschi cźahu so 500 wozobow wobdźěli. W Erfurcze so wjetsche demonstrazije wotmědchu. Tam so pschi cźahu wokoło 10 000 wozobow wobdźěli. Erfurtske nowiny njemóža wutkadźeć. Wobkhad po drohowej żelesniy so njetrjebasche sastajeć. We Porurhrjej su hórnicy z wulkeho dźela 1. meje dźěłali, tuhodla so pschi swjedźenju lědma tśeśina z nich wobdźěli. We Barlinje bychu kommunistoju wulku demonstraziju pschiprowadźili, tola so na nju w swjeżeleńskej jahrodźe jenož małe cźrjódki sendźechu.

*

W **Parizu a Mailandze** su so dźelaćerske mejske zjednoćenje w najlěpschim rjedźe wotmělke. Najwjazy dźelaćerjow je dźěłało. W **Londonje** swjedźeńsći cźah po zwučenym waschnju po mězeze kroczesche. W cźahu so nětdźe 10 000 wozobow wobdźěli. Tam so wukotre rěcze, też franzowske a němske, pschednjesechu.

Nowa němska zlowna pschedstawa.

Knježerstwo němskemu sjezmej w blišišim cźasu nowu zlownu pschedstawu pschedpołoži. Liczi so z tym, so dyrbja hač do lěta 1926 pouzene zlowne tarify płaczeć, wot 1. augusta so wyschsche zlowne tarify sawjedu. Zlowne tarify zwadź so mjes tym we wschelakim nastupanju pschemjenja, dokelž dyrbi so po możnosći na žadanja interesentow dźiwać.

Wojerska wuczba sa cźeśku młodźinu.

Cźeskosłowakski wójniti minister Udrźal je pjatk psched sastupjerjemi nowin wo so pschihotowazej brónjenskej reformje rosprawił, po kotrejž ma so zyła młodźina wojerskju wuczeć. Cźełne wocźehnjenje za brónitosć, kajkež je jedyt wójnske ministerstwo wotmysliło, so za zyłu młodźinu 19. a 20. lěta sawjedze. Waschnje a wobsah tehole wuwuczenja wot teho wotwisnje, hač młodźina frentze a wyšoke schule wopytuje, abo hač je se 11 lětami ludowu abo měschćanisku schulu wuhódźiła. Studentojo so za kursy reserwnych a zenijowych offizjerow wubjeru.

Młodźina, kotraž wjazy do schule njechodźi, dyrbi so je hnadnischim wuwuczenjom spokojeć. Sa nju so wotsebne wojerske frjedźischcza wutworja, hdźež budża ju offizjerojo a wuthmanjeni privatni wucźerjo wojerskju wuwuczowaći. Wuwuczenje budże so sobotu popołdnju a na 12 njedźelach dopołdnja za 19 a 20 lětnu młodźinu wotmětowaćz

Pólska kóžde pschemjenjenje mjesy wotpokasuje.

Pólski ministerski pschedsyda Grabski je njedawno rěcz měł. W njej wón pólske hospodarske naležnosće rospomnjasche a wotpohlady Němskeje na pólske mjesy wotpokasowasche.

Nětcźiske njedobre hospodarske wobstejnosće chze knježerstwo z rewiziju zlownoho tarifa porjedźeć. We wulkich dźělarnjach so njedźela, dokelž so pólska industrija njemóże z konkurrenc zusych krajow měrić, kotrejž z nizšimi wudawkami dźěłaju. Dokelž so njechodźi jenoztronjay misa pólskich dźelaćerjow smjeć, dyrbja so pólske wiki psched konkurrenc tychle krajow schkitaeć. Taka politika budże też dźelaćerjow schkitaeć, kotrymž wona dźěło w pólskej industrizji saradźi.

K swonkownej politizy so pschihotowacźiwschi minister na to pokasa, so pólski lud psched wulkimi warnowazymi znamjenjemi stej. Tola warnowaze znamjo je so pozdźenju njedźelu we wulkaju sjewiło. (S tym je Hindenburgowa wólba mjenjena.)

Němzy sa naschimi mjesami žadaju,

haczeunje tu je podpjałi. Praja pak, so žebi na rosmyslła? Je tedy na zwěcze pschikłada było, so su so mjesy runanje z mjeczom njemuhła. Na cźo žebi po taklim pschećiwno woli pocźeżneho stata hinak hač z mjeczom pschećiwować?

Je nječhtó, kotryż mohł rjec, so by Pólska dobrowólnje pschemjenjenju mjesow pschihotowała? Nć! To wěrcź, nimaju ani cźi prawo, kotříž wo tym rěcźa, ani cźi, kotříž pozdźuchaju. Tohodla dyrbi so w tejle formuli „hjes mjecźa“ nječhto njespraunoho widźecź. Njemóżemy tole praschenje jako sprawne wobhladacź, ale jako fnamja, kotrejž wjesele mysliecź dawa. (Przedawshi pólski minister Glembinski je wola: „Ale pschihotowani dyrbimy na kóždy pad być.)

Pólska franzowsku pożeżonku njetrjebna.

Pólski pósłanc w Parizu, hrabja Chłapowski, je sjedn. franzowskemu ministrej swonkownych naležnosćow, Brianderi, sdźělił, so so Pólska wuplaczenju poslednjeje raty sćehowanje pożżonki 400 milijonow frankow sdawa. Wsche Parizske nowiny wo tejle dźěłenjy Pólskeje pisaju, so so z njej pschećelstwo Pólskeje k Franzowskej znowa wobswědcza. Wo pożżonzy pschedstawisnje a wo pschicźinje wotrjekujenja so žłódowaze dźěli: Hdyž so 8. januara 1924 pożżonka dojedna, běchu finanzy Pólskeje we wulkim njeporjedze. Wudawki běchu wjele wjetsche dyžli krajne dołhody, a pólska marka mjesche jara nizki kurs. Pólska trjebasche pjenjezy, so mohła swoje wójsko pschećiwno njepschećelstwu nawalam na dobaboze waschnje wobroniecz a wuhotowacź. Franzowska bě smólniwa, Pólsku trěbnepjenjezy pożżicź. Jendźelska a Ameriza njemohłe franzowsku pomez wótrze kritiskowachu, dokelž běchu franzowske krajne finanzy tehdy njepschepokajace, a dokelž Franzowska tehdy swój dołh w Jendźelskej a Ameriky njewotwlacźnje. Mjes tym su so wobstejnosće w Pólskej tehdy pschemeńile. Pożżonka, kotruż je Pólska w Ameriky namałała a wuwiće njestatnych finanzow stej statej swój dalej, so mohł zehi tam pomhacź. Pschi taklich wobstejnosćach nejsu dźelaćerske knježerstwo za prawe, so by so 100 milijonow wotrjekło, kotrejž mjesesche hischcze wot Franzowskeje dostacź.

Bolschewikiski schpiona w Pólskej sajeli.

W Dombrowy pola pólsko-ruskeje mjezy su bolschewikiskeho schpiona sajeli, kotryż je so jara wožiwy wuznał. Sajaty bolschewikiski cźezy pschijimjeha a je jedyn z hłownych organizatorow nadpadow na pólske namjesne wuzy. Wón je rjekł, so ruske knježerstwo w Minsku schuli sa wjednikow bankow wudźerżnje, kotrejž namjesne pólske wuzy nadpaduja.

Prozeß pschećiwo Běkorunam w Pólskej.

Psched Grodenskim wokrjesnym žudom je so dwě njedźeli pschećiwno 72 Běkorunam žudźiło, kotříž běchu wobskorjeni, so su spytali, dźěle rauschcze Pólskeje wot tuteje wottorhnyć, so bychu běkorunki republiku załožile. S wobskorjenych su 34 k jastwu na pol lěta hač do 12 lět jastwa dźili. 38 wobskorjenych winowachu.

Franzowske wobcźežnosće w Marokkowskej.

Hawaska powěsćernja powoł, so spěchaju z podpjeru riffskich Kabylow pódla zyłeje franzowskeje frenty w Marokkowskej nadpady cźinja, z cźimž pak do sfromadźenju franzowskich wojakow njeje sadźěwało. Franzowscy wojacy su poslednje dny jenoż małe cźerpili mjes tym so sy Kabyli wjele ludźi sbubili.

W Bolharskej so dale muri.

Do Bukaresta su powěsće doschle, po kotrychž su **komunistiszy spischihałaiszy presidenta wojerskeho žuda we Sofiji słonzowali.** Bolharske knježerstwo je w Bukaresću žadanje wuprajiło, so bychu so jemu poddładni ludźo, kotříž su dla poslednich podawkow z Bolharskeje do Rumunskeje cźekli, wudali. To drje bolharske knježerstwo podarmo proša; pschetož wono žame je žamych mordarjow a rewolucionarow wobsteji.

Bolharske knježerstwo je dale pola cźěskosłowakskeho, jušnoslowjanskeho a rumunskeho knježerstwa namjet sapodało, so by so Bolharskej dowolilo, powschitkownu wojersku winowatosć sajo sawjesći. Nětkole šmě Bolharska jenoż 20 000 muži žylne wójsko wudźerżeć. Staty małeje ententy też tole žadanje saporuzyła. Nětcźiske bolharske knježerstwo nje dowěrjenja hódne. Hdy mohło bo wono na žylne wójsko sepjerać, hdy wono swojich politiskich cźerpjenjow hischcze zurowisko pschesćěhało. Też dyrbi so z wěstosću wocźakać, so by so Bolharska, hdy by k wójnstim schmatanjam došcho, hnydom njepschećelam statow Małeje ententy pschisamtka a pschećiwo nim se swojim wójskom wojowała.

Kopańcy (Fussbälle)
kopańcowe črije
kopańcowe pótniki
kopańcowe kholowy

poruča po najtuńšich dnjowych płaćiznach

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078.
kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja

Žalostne njeſboze na želeſnizy.

Na želeſnizy, kotraž ſ Cydtuhnena (ſtojzja na nědbnſchich ruſkich njeſach) do Varlina wjeđje, je ſo frjeđy prezy wot ſchtiwórtka k pjatkej žalostne njeſboże ſtało. Želeſniza wjeđje pſches tak mjenowany pólſki koridor, to je 30 kilometrow ſchěroka ſmuha, kotraž Pólſku ſ nětkom Gdanſkom a tammſchim pólſkim pſchiſtawom ſjednoja. Varliniſki ſpěchnik jeđzeſche wot Cydtuhnena do Varlina. We pólſkim korridorje je nahle ſawinjenje. Lokomotiwu njeđzeſche pólſki wjednik, kotryž bě Polak. W nahłym ſawinjenju cłah jenoż ſ 40 kilometrſkej ſpěchnoſcu jeđzeſche, a tola ſ lokſiwu wuſkočí. Runje tam je naſypp jara ſwerſk. Lokomotiwa ſo pſchecyſnyła, tak ſo koleſa na ſwerch pſchiđzechu. Prěni wós ſteczeše zadowonje ſo dołkanje trjeſi. Réka, ſo ſmu ſo w nim wſchitcy puczowarjo morili. Cłi hyjerſcha ſpachu. Tež ſcjěrhowazy 3. wós ſo roſki a druhe ſo mjenje abo bóle wobſchkodźichu. Schcjerkut ſo roſbiwazych ſchlleſzow, hrimot do ſo hrażowazych a do ſo ſo fakuſowazych żeleſow napjelni powěrk. K temu pſchiſamknu ſo hnydom ſtyſknuwe wo pomoz ſchcjerzenje a ſtonanje mrěſnych cłeſko a lohkofranjenych. Dokelž ſo njeſboże wokoło 1 hodź. poda bě tołsta cyma. Pólſzy ſaſtojniſzy ſa-palowachu magneſiowe ſmólnizy (Magneſiumfakle). Wſchi ſich blukim ſwěcłe ſyntachu franjenych wuſwobodźiſch. Dwaj lekarjej ſ cłachom puczowazej lěkarjaj a někotre ſmilne ſotry ſo balachu ranjenych. Tutón Varliniſki ſpěchnik wjele ſtanje pſchitrawy k ſawobalenju. Tohodla dźěwachu wjele pſchleſchczow ſe ſpornych wozow. Někotre warſo hižachu bo 25 mjeſchčinow ſkaleneho nětko mjeſlacka Starého Hrodu (Starogard). Hižo ſa pół hodź. 1½ hodź., pſchiſčeże pomoz. Hacž dotal ſu 28 mórtwych pod roſpadankami namakali. Boja ſo, ſo tam hiſchcze wjacy leži. Mjes mórtwymi je tež mać, kotraž 5 ſwojich ſawoſtaji. Warliniſke nowiny khwala buchwalſchinowaz nioſej pólſkeho wjednika lokomotiwy a tejerja. Tutaj mu-ſej, hačrunje cźeſko kranjenaj, wutorhalchtaj wokoł wod ſtokom a puſchcziſchtaj parn. S tym bopwiſchtaj, ſo lokomotiwa njeroſbuchny a ſo ho-njeſboże hórſche njeſtanje.

Jedna ſo tu najſterje wo njeſkuczowanym njeſtarſtwje. Słuby (Lalchen), kotraž ſcjěrhy na driewownych trowach bżeja, běchu ſlóſkowje wotſtrowili. Tute ſłuby poſtajene ſu bliſkoſcź njeſboża nadeńdechu. Nadźijomnje hamtſke pſchepytanje jaſnuješ da tutebo njeſkutka pſchiſtroje. Po-wěſcze wſchelakich němſkich nazionaliſtiſkich nowin ſu tam-ſinaſche hacź te, kotraž wulke Warliniſke nowiny pſchiſy-ſa. Pożłedniſche podawaja widomnje wjeſowne a tohodła k wě-rje podobne powěſcze.

Ze Serbowſkeje.

W Budyſchinje, 2. meje 1925.

— **We wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer we ſonu 4-5. — Wjedro drje ſwój pſchemjenjaty ras wobkhowa. Naſchi cźitarjo wědża ſo hiſchcze dowonnicź, ſo pſched tydźenjom nimale pižčanku, kaž mjeſchcze ſnim rano ſłónzo wótrańcze ſtónźko do hole bele. To pokaſuje ſo ſtarym ſpruchom prawidle na magiſtry cźaſ. Cźichi michał też hižo rano do wſuy pſchiſłuže a wola. Mjeſany a khłódnitſchi cźaſ ſwjchał ratał w hapreji—meji mira. — Wječera rano běchu ſwjchamy a njiwy tak roſpołożene, ſo ſo ras wjedra khdyna pſchemieni. Poła kupy Island je ſo nowa njiwna pokaſała. Ale wot Iriſkeje hacź do Biskawaſkeho ſaſtupa ho wjeſchina cźichnjeſche. Też nad raniſchej Europu wjeſeła ſo leſeſche. Wječera popoldnju nam njewjedro wokoło Budyſchina ſahlny deſcźcź pſchinjeſe. W Rudnowſkich ſe ſuđy badnuli. — Iriſke njedźelſke Jubilate ſkhodźi 1,33 hodźin ſtr... ſo 7,19 hodźin khowa. Mjeſacź dopołdnja 11,4... ſtr. ſchađa a ho na ranje 1,44 ſwjeći.

— S... **powěſcź wo wjedrje ſa jutſe njedźelu:** Sło mjerzcźi a wjeſelſi.

— R... **policije.** Tu kradnyſchu 20. 4. ſrjebrny pſchiwěſk ſ... ſwjeſanej ſ dwěmaj ſlejzomaj a pſchiwěſkami ſa... Wo wjeſchſtužbne powěſcze ſłuſcha Budyſchſka kriminalna policija.

* — **Wſchelakich ſadźiwkow dla ludźe ſerbſka ſtrowa na předčitanſku konferencu 3. junia,** niź 5 meje.

— **Wječni raniſchoſakſki wokrjeſny ſpjewaſki ſwjedźen** ewangeliſkeho wuſtawa wotmějże ſo njedźelu, 3. meje, pow. 3/4 hodź. w tudomnej Pětrowſkej zyrkwi. W ewangeliſkim ſpěwnym ſwjatſu ſu ſjednoczene ſtoro ſerbſke khóry ewangeliſkich towaſtſtwow, měſchčanſkich mišijonſtwow, krajnoſtawniſkich ſjednoczeńſtwow atd. Poſtajczenja ſmědja wotſebity ras ludowemu mišijonſtwu. Sajmy ma pjenjez je niſki.

— **Wječheni ho tſima?** W poſledních 27 ... ho nam ſtajnje krute ſymy měſchczańcham. Sławi tak rozumiſchowy, ſo ſm ho myſlili. W pſredawſchich cźaſach, tak nam ſtari ludźo praja, běchu krucźiſche ſymy, a tež běchu běhm nimale pſches zyłe cźopłe. To wſchitko je ſo ho ſtarym hjeſmńiſchi dźeſ pſcheměniło, a niż jenoż naſa nóſ, ale pſches zyłu wjeczornu Europu hacź k połnocznemu cźopłu. Norwegſke kuczeſzowe ſcjěrhe łódźołuje měſu ...ſo-mu expediciju do połnocznych paſmow (Zonen), kotraž wot ...ta 1918 wobkruczeźichu, ſo je w nětczíſchim cźaſu ſemſke ...ratura wjele wyſchicha hacź pſched 15 lětami. W ſadźeſnim małym rózu ho n. pſch. we wokolnoſći Gdanſkich horow žane pluwaze łodoite ſcjěrnuth njepokałachu a Rjuskbaj bě hacź do 79. ſcjěrnuy bjes łodu. Kak pak to nětko na naſch klima ſtuknje? My mamy ho ſa naſche łiske ſymy mórſki rjeh Golfſtrom dźakowacź. Woda ſo pod accumatorom ſhrěje a pluwa k połnocznemu cźopjeł. Mjeſko je ſo wobkedźbowało, ſo je woda w mórſkej rjeh łeto wot ſta cźopłiſcha. Jeli to to pomału tak dale wuſtupuje, ſuđeju ſu někotre cźaſa hiſchcze cźopłiſche ſymy.

— **Programm 709-ſtnjeho wobſtorcza měſta Kamjenza. 16. meje.** Wot popoldnja 5 hodź. ſtem powitanje wobźělnikow na dwórnſchczu. Wječor w 7 hodź. ſuchowny kunzert we hłownej zyrkwi. Wječor w 9 hodź. hoſtrowanje wobſtorcza we ſmělej ſali „Stadt Dresden“, nałeże ſymy a turowanje. — **Njedźelu, 18. meje:** dop. w 10 hodź. wobhładanje měſta a wulkodźiſchcza na pałmicznej horje (Hutbergenlagen). Wot 12—1 pikanje na torhoſchczu, we 3 hodź. ſhrowadźenja ſobuwa na pałmicznej horje.

— **Wuſtajenja wo ſtajenju ſtrowotu.** Kaž hižo wiſchacz nym, ſtejſnje ſpamoſchiſi hamt měſta Budyſchina kromadźe ſ němſkim hygieniſkim muſejom we Dreźdſanach we ſali Budyſchſkeje kupcźiſy wuſtajenjow wo ſtajenju ſtrowoſći, kotraž wěſcze wulki ſajim we ſchěrokich wotrjeſtach nadeńdże. Wuſtajenja ho ſyboom. 2. meje dop. w 9 hodź. wotewrjé a wotſtajje hacź do 12. meje w Budyſchczie. Wuſtajenja je wotewrjena wſchěnje dny wot 11—7 hodź., njedźelu pak wot 11—6 hodź.

— **Straſſ we waggonowej fabryce.** Straſſ we waggonowej fabryce, kotryž ho wobſtoje na drjewjanym, muſterſkim a laſerowym wocźahanje, hiſchcze dale traje. Tuchmuſi ho hiſchcze na akkordniſch płacźiſnach jedna, tola ſo ſ hórſcheniu reſtriktionem differenzuju tſi. Pjenjeſu ſo połoſa ſtawſkowanych diſtrikcźiſow Budyſchim nowiſche Ko, dokelž ho jim we druhich měſtach łyſche dźeło poſkeſi. — We poſtajenju diſtrikcźiſow metallowych diſtrikcźiſow ſo ſ ſtrowa wotſtawſka metallowych induſtrijelnych w Driežźanach pjeſi, ſo ſu ho nanjeſy, kotrež wobſtoje ſ ſtrowa ſ ſtrowa ſ ſtrowa

…rejela a horlivého wotčinza. K. kantor Andrizki poda słiežbowanje wo pósledniman koncertowaj w Njebjelčicach a Khrósćicach, kotrejuž cyłty wunoscht (na 300 hr.) žo fa herbstu fidlu nałożuje, k. kaž žo pola Domaschkarej cyłsćeji a kotrejež prénje listno je hotowe. Też dla pschichodnichkowy proschesche wo lepschi porjad. Pschedsydda wosjemi dsele, so staj diwaj kubnstawaj wuhamjenje dajziwioj. K. Andrizki dósta f pschileżnosću swojeho jubileja, fo 25 lét Radworiu służiwje, wot biskopa titul kantor a k. farar duschka w Nowej Wsy wobdarjenje a na kanonika powyschenu. Pschi … bésche … sydda w mjenje Sedmoclesnistwa hizo służbowanja wuprajił a pschesesche pschesche ras: Na mnohe lěta! dalschim rosprawjesche pschedsydda two wobdarjowanym powjenju Swjatka katolichich wucerjow w Satzkej spočatk … lěta we Driezdźanach, wo wschelakich kasach, dale wo … ch paragrafow schulskeho sakonja. We … je … kundźa žo schulerjo ludowese a pokrocz… … knje, njepołnischne a worakawe, swon… … w k dźelu do schule klasacz. K. kantor … che wo mnohich kubach, kotrjž w jitrodze …

Serbski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi wuhotuje serb. tow. „Nadźija“ sobotu, 9. meje wječor w 7 hodź.

na Sokolcu (Soculahora)

Wšěch wokolnych Serbow, kaž tež towarstwa najwutrobniše přeprošujemy.

Roje w 7 hodź., program we 8 hodź. Zastup nizki.

Hosćenc w Hasłowje.

Jutře njedźelu wječor:

reje.

Přećelnje přeprošujetaj **J. Měrćink a mandźelska**

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósnje městnosće - Konditorske pječiwa

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Staknowske a Reichelske piwo z čwikow.

Wustajeńca wo hajenju strowoty

w Budyšinje w posedźeńskej zali měšćanskich zastupjerjow

wot 2. hač 12. meje 1925:

Lěkarske wjednistwa knjeza měšćanskeho lěkarja dr. Traegera su:

Póndźelu, 4. meje, popołdnju w 5 hodź.
srjedu, 6. meje, popołdnju w 5 a 6 hodź.
štwórtk, 7. meje, popołdnju w 5 hodź.
póndźelu, 11. meje, popołdnju w 5 hodź.

Dobre čehnje k sebi

Dom tunich płaćiznow

Dom hódnostneje twory

Wobsadki
ze židy a oankow
židźane franzy
židźane nahłowjace
rubiška z taffeta, moireje
židźane rubiška
zelene, běłe, čerw
židźane tkaniny
za rubiška

Wolmjane musliny
za šórcuchi
satin jenobarbny
fileowe sukna z suknje
somoty
nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, klobuki a čapki

GÖRLITZER KAUFHAUS JOHANNES SCHMANT BAUTZEN

Wot njedźele, 3. meje, steji wulki transport přenjoklasnych młodych wysokosućelnych a nowodójnych

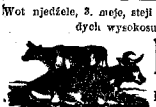

kruwow a jałojcow

pola k. Emila Gneuša w Njeswačidle při dwórnišću, telefon čo. 38, płaćizny hódno na předań

Hermann Priemel

wikowař z płahowanskim skotom w Knowje. Telefon čo. 4.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu, 6. meje 1925.

Wulke transporty rańšopruskich kruwow su dóšle. **Gmejnska rada**

Kriseller

Założene 1879 Założene 1879

Najwjetši, najstarši wobućow. dom

w Budyšinje na bohatej hasy 29 telefon 1168

skići Wam wosebite lěpšiny při kupowanju

Njedźiwajcy tunich płaćiznow a Ia kajkosćow **hišće**

10% rabata

Přeswědčće so wo kajkosći a tunjosći mojich wudźělkow.

Wobkedźbujće zakladne płaćizny.

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Del liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šulskimi wrotami 1a po 1 schodźe.

Serbske tolerjate rjećazy

rjenje a płaćizny hódno zhotowja, stare bjez poroka zwuporjedźa

Adolf Boětius, złótnik

w Budyšinje na bohatej hasy 28, při bohatych wrotach.

Młoda koza

blizko kóźlatam je na předań **we Wadecach čo. 15.**

Młoda, sylna, podsobna

kruwa

blizko čeleću, je na předań **w Khwańcach čo. 24.**

Wulki

čehniwy pos

je na předań **w Minakale čo. 21 b.**

Zastawanske časniki

Arthur Freyer

w Budyšinje na kotolskej hasy 4.

poruča so k podawanju wšěch tkanin a podšiwkow za praktiske wobłečenje.

Bohaty skład — płaćizny hódna twora wěcywustojne, posłuženje a podawanje rady.

Wobhladanje bjez kupneho dyrbjenja

Wosebje tunje poskićenje jězdnych kołow prěnjeje rjadownje

po poněčenych płaćiznach

znamki **Opel, Phänomen, Schladitz, Pfeil.**

Wuwjeduju też wšě wuporjedźenja na jězdnych kołach a šijacych mašinach.

Sym zastupjeř N. S. U.- motorskich kołow.

Martin Gabriel w Běłej Wodźe

Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow.

Wotewjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Delnjeho Wujezda a wokoliny z tutym wozjewjam, zo sym

instalaciski wobkhod

elektriskich přiorawow za swětło a móc mašinow wikowarnja z wuporjedźenju

wotewrił a poručam płaćizny hódnje **ratarske mašiny, elektriske motory, jězdne kola, šijace mašiny, wolij, bencin a narunanske dźěle za wšě maš-ny.** Budu so pročować, dobre twory po solidnych płaćiznach a přijemnych płaćenskich wumjenjenjach wotedawać. Tehodla prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Richard Gründer w Delnim Wujezdźe.

Poručam tunjo

turnowanske stupnje

z gumijowymi podušemi

čo.	24	hač	28	**2.40**	čo.	34 hač 35	**3.10**
čo.	29	hač	30	**2.60**	čo.	36 hač 39	**3.60**
čo.	31	hač	33	**2.90**	čo.	40 hač 42	**3.90**

čo. 43 hač 46 **4.20**

kožane sandale wot 2.90 hr. sem

Willy Sommer, tofle a wobuća

na serbskich kriješnych 8.

W. KELLING

barbi ◆ chemiscy čisći

z rukowanjom z bencinom a prasuje

mužacu
žonjacu
dźěćencu

drastu

prasowańnja plisejow

w Budyšinje khěžorska dróha 6 :: Přisečanska dróha 16

w Khočebuzu, Hródkowska dróha 4
we Wojerecach, cyrkwinska dróha 22
w Běłej Wodźe Bismarckska dróha 26

Telefon 45

Wukonjam swoju praxis zaso wot 4. meje.

Dr. Fischer

specialny lěkař za khorosće kože a spłažne khorosće

Wothladanje z Röntgenom a swětłom.

na Wilhelmskej dróze 8. Telefon 1383.

Z tutym zdźělujemy, zo smy so bohužel dla njepřihódnych wobstejnosćow nuzowani widźeli, našu **wotnožku w Budyšinje** z dźensnišim dnjom zamknyć.

Naše wobkhodne srjedźišćo za **Łužicu** wostanje dale **naša dźěłarnja w Lubiju.**

Prosymy tak wšěch našich dotalnych wobkhodnych přećelow a družstwa, zo bychu nam dale swěrni wostali a swoje nadawki pak tu do **Drježdźan** abo pak na našu wotnožku **w Lubiju** napisali.

Mašinowa centrala ratarskich družstwow w Sakskej

akcijowe towarstwo

w Drježdźanach na Sidonienstraße 13/14.

Štwórtk w nocy zemrě w Drježdźanach kolator naš-je wosady

knjez ryćerkubleř

Gerhard Kluge

nad Rakecami,

kiž je stajnje za zajimy našeje cyrkwinskeje wosady ćopłu wutrobu měł.

Jeho wopomnjeće wostanje mjez nami stajnje w česći.

W Rakecach, 1. meje 1925.

Wosadne zastupjerstwo.

Přiloha k čisłu 101 „Serb. Nowin“

Sobotu, 2. meje 1925

Běrnjaze kulki.

(Wobras je wjhy.)

„Jěšeš a picš djerži cěło a duchu kromadže a něchtuž kuli ſo ſ tym živi.“ — Tak praji pschihlowo. A woprawdže — je też tomu tak. Wožebje ſ jědu dyrbjachu djerżeć, hewak na pža pschihódżech. A potom. Radscho nječhto dobre a wot teho trošchku wjazu. Widomoſcheš dyje wuczi, ſo dobreje jědże mjenuje trjebach, dokelž lépje ſpęci. Ale runje naopak je wěrno. Hdyž tatle wěſta jědź na pyſk njeje, to cěi jedyn po druhim tězu wotpołožuje. To ſu ſpęci, pſchedy hacź ſapoczinaju. Ale hdyž je tak prawje nječhto na hubu! Mój jezbyrko! Nó, to cěi jěrża, ně rykaja. Mój ſuſod druhdy praji — żeru. Je tajki bóle „runje won“. A nichtó njeje žyty, ani jedyn. To ſo dotykacź njemóża, na pſch. hdyž maja běrnjaze kulki. Nó, moje dla!

Sa běrnjazymi kulkami ſu někotſi zyle zymuplokoczi. Ssu jim najlubſcha jědź. Jědża je ſa žiwjenje rad. Wožebje njedźelu. Njedźela bjes kulkow a zyła żana njedźela njeje. To możesch ſo praſchecź kobu dżesch. Hdyž njedźelu po kenſchach dom wot donu, wjeſ wot wjeſi dżesch, ſwjetſcha nadeńdżesch kulki k wobjedu. S wuhornjenymi rukami ſteja hoſpoſy, tute dobreczíwe żonki, njatu a tokkaja běrny we wulkej kuli. Alle prawje ſmětſchane! — To ſej jenož derje wobhladajeze, wy hołcźnta, ſo podſtajcho też dokonjeze. Wſcho dże ſo nawuknuc. Chjeze tola jena kaž druha muża wěcź, a byrnjež bóle ſawjerczany byk. Mjes nami prajene: S nimi je ſo ſwět jſchat. Możeze pak dobre kulki ſtworicź a pſchedstajicź, to ſo cěi pſches zyle wobliczo ſmjeże kaž Němcz na tykanc. A wy hołczata możeze wěrnje pſchihladowacź, kak ſo cźinja. Je jich mnohich mužſkich, kiž to móża. W někotrych ſwojbach wari ſwjetſcha muż, ſnajmjeńſcha kulki. Haj, tajzy ſu a tajkich jich je też na ſwěcze. To żana haniba njeje. We wójnje ſu mużoju nječhtożkuliž nałuwknucź dyrbjeli. A tchlo dyrbi ſo nawariez, ſo dożahaju. Ke kulkam ſo wſchitzy dżerża. Haj wſchak, kulkow wſchak njemóżeſch doſcź nawariez. Hdyž ſej mužſkich, dżenża jich tola nječhto ſpiwa — běżche kopatu ſchłu na blido ſtajiť —, ale to je ſo mordarſzy ſrěkał. — Hdyž je wulka kula tatle doſcź pſchedżěana a pſchetołkana, potom ſo roſrěża, wězda wołoja ſo tak dołho kula, doniž dołha kołbaza naſtanje. Kuchařka wuſmje nóż a raz, riz, raz roſrěża kołbaſu na kuſki a ſa njeſchinu je deſka połna. A nětko ſ nimi do warjazeje wody, do kotła. Hołzy ſu hižo ſtoja a dawaju łžicźku na prěnju kulku, kotraž macź k woptanju ſ hornjka wołnuje. Chże wědżeć, hacź ju praſne. Nicźo lépje na ſwěcze njeſłodźi hacź taſka kulka na woptanje.

Dołho cźi njetraje a dadża ſo do jědże. Jenu kulku po druhej. Kak jeno ſo ſuwaja tute bóle rzane wężki! Ani ſlowjeńka ſo pſchi tym njeprajı. Kóždy ſo k nim djerži, doniž wſchě njejeſch. A ta dobra juſchka! A tele mużne a pſcheroſcene mjaſo — mjemujcy ſiwinjaze. Haj, kak derje ſo wſcho ſłodźi! Do wſcheho nuts nětotre łžicy likateho kała. Słónczenje ſu ſpęci. Ale to thwilku traje. To dyrbiſch ſiwoje mnyſle na kulki nacźeź, niż na to, hacź ſu žyły. Kłbida, ſo króttí wokomik laſtanjeſch a wodnyhnjeſch, ſo potom ſ nowymi nozami dale dże.

Djenża je macź tola pſchewjele kulkow nałwarila. Tſi hiſchcze ſtrowaju. Byrnjež radſcho chżyli — njeńdże wjazy. Nan njemóże pſche wutrobu ſnjeſcź. Tute ſti kalle dołho thwacź? To wopraudże hódne njeje. A tuž ſej hiſchcze jemu woſmje. Druhu roſrěża ſej dźěcźi. A nětko hiſchcze jenu. Jedyn na druheho ſhladaja. Zadyn ſo na nju njeſwěri. Wone wopraudże wjazy njeńdże — pſchi wſchej dobrej woli. Macź cźini króttí proſeź a waki ju nałej na talek. A tón cźini hiſchcze króttſchi proſeź a ju ſjě. Tak ma duſcha měr, mjenje pał ſołdr. Temu dżenża derje njeje.

Haj, tak je pſchi jědżenju kulkow. Snaju mużſkeho. Mějeſche pſched někotrymi njedźelemi ſałoſtne bolenje w ſiwoje. Bołoſcze běchu tak wulke, ſo dyrbjeſche w nozu ſ łoża ſtanjeź. Khodżeſche po jſiwi horje a dele, ruzy na brjuſche a ſałoſcejſche kaž iwjaty wětr, kaž natſeleny póſ. To ſu ſłyſchcźi, pſchedy hacź ſapoczinaju. Ale hdyž je tak prawje nječhto na hubu! Mój jezbyrko! Nó, to cźi jěrża, ně rykaja. Mój ſuſod druhdy praji — żeru. Je tajki bóle „runje won“. A nichtó njeje žyty, ani jedyn. To ſo dotykacź njemóża, na pſch. hdyž maja běrnjaze kulki. Nó, moje dla!

Sa běrnjazymi kulkami ſu někotſi zyle zymuplokoczi. Ssu jim najlubſcha jědź. Jědża je ſa žiwjenje rad. Wožebje njedźelu. Njedźela bjes kulkow a zyła żana njedźela njeje. To możesch ſo praſchecź kobu dżesch. Hdyž njedźelu po kenſchach dom wot donu, wjeſ wot wjeſi dżesch, ſwjetſcha nadeńdżesch kulki k wobjedu. S wuhornjenymi rukami ſteja hoſpoſy, tute dobreczíwe żonki, njatu a tokkaja běrny we wulkej kuli. Alle prawje ſmětſchane! — To ſej jenož derje wobhladajeze, wy hołcźnta, ſo podſtajcho też dokonjeze. Wſcho dże ſo nawuknuc. Chjeze tola jena kaž druha muża wěcź, a byrnjež bóle ſawjerczany byk. Mjes nami prajene: S nimi je ſo ſwět jſchat. Możeze pak dobre kulki ſtworicź a pſchedstajicź, to ſo cěi pſches zyle wobliczo ſmjeże kaž Němcz na tykanc. A wy hołczata możeze wěrnje pſchihladowacź, kak ſo cźinja. Je jich mnohich mužſkich, kiž to móża. W někotrych ſwojbach wari ſwjetſcha muż, ſnajmjeńſcha kulki. Haj, tajzy ſu a tajkich jich je też na ſwěcze. To żana haniba njeje. We wójnje ſu mużoju nječhtożkuliž nałuwknucź dyrbjeli. A tchlo dyrbi ſo nawariez, ſo dożahaju. Ke kulkam ſo wſchitzy dżerża. Haj wſchak, kulkow wſchak njemóżeſch doſcź nawariez. Hdyž ſej mužſkich, dżenża jich tola nječhto ſpiwa — běżche kopatu ſchłu na blido ſtajiť —, ale to je ſo mordarſzy ſrěkał. — Hdyž je wulka kula tatle doſcź pſchedżěana a pſchetołkana, potom ſo roſrěża, wězda wołoja ſo tak dołho kula, doniž dołha kołbaza naſtanje. Kuchařka wuſmje nóż a raz, riz, raz roſrěża kołbaſu na kuſki a ſa njeſchinu je deſka połna. A nětko ſ nimi do warjazeje wody, do kotła. Hołzy ſu hižo ſtoja a dawaju łžicźku na prěnju kulku, kotraž macź k woptanju ſ hornjka wołnuje. Chże wědżeć, hacź ju praſne. Nicźo lépje na ſwěcze njeſłodźi hacź taſka kulka na woptanje.

Dołho cźi njetraje a dadża ſo do jědże. Jenu kulku po druhej. Kak jeno ſo ſuwaja tute bóle rzane wężki! Ani ſlowjeńka ſo pſchi tym njeprajı. Kóždy ſo k nim djerži, doniž wſchě njejeſch. A ta dobra juſchka! A tele mużne a pſcheroſcene mjaſo — mjemujcy ſiwinjaze. Haj, kak derje ſo wſcho ſłodźi! Do wſcheho nuts nětotre łžicy likateho kała. Słónczenje ſu ſpęci. Ale to thwilku traje. To dyrbiſch ſiwoje mnyſle na kulki nacźeź, niż na to, hacź ſu žyły. Kłbida, ſo króttí wokomik laſtanjeſch a wodnyhnjeſch, ſo potom ſ nowymi nozami dale dże.

Djenża je macź tola pſchewjele kulkow nałwarila. Tſi hiſchcze ſtrowaju. Byrnjež radſcho chżyli — njeńdże wjazy. Nan njemóże pſche wutrobu ſnjeſcź. Tute ſti kalle dołho thwacź? To wopraudże hódne njeje. A tuž ſej hiſchcze jemu woſmje. Druhu roſrěża ſej dźěcźi. A nětko hiſchcze jenu. Jedyn na druheho ſhladaja. Zadyn ſo na nju njeſwěri. Wone wopraudże wjazy njeńdże — pſchi wſchej dobrej woli. Macź cźini króttí proſeź a waki ju nałej na

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

Sſwojim ſłowjańſkim ſtudijam ſwu ſo rano ſahe wěnował, pſched ſnjedanjom. Jónu hedźu ſaſe ſe ſwojimi atlaſami a kartami (Stieler, Spamer-Menke) pod ſchěrokohałſatej lipu a ſłédźu ſa Sſokwjanami, w kraju pſchebywajwſchi.

Pſchikhadża njeſuaty kujes, pſchijſyduje ſo a hnydom pytnuch, ſo je w kartach domach; pſchiſſunk ma ſyrjuje penſki, ja roſkuſu jemu hnydom ſiwoje ſłowjanſke theorije. Wón, kěj ni napſcheźiwo a njeſkuliuje nje tama. Najbóle nje roſnjerja ſo, ſo wotbu nje po wulkotnjejſku. Pſchi ſnjedanju ſhonich, ſo je mój ſtary profeſor Sickel, ſtary ſiwójſki pſchecźel.

Sſym wobkedźbował uńuſicheho wučeńza, kotrehoż ſajimowachu rouńſke pomniki, a ſtebi ſkładowach ſej ſiwoje wědomoſcze wo Sſokwjanach, Madżarach a Němcach.“

Tak je Mażaryk hižo jako ſtudent pſchedźěłał ſiwoje dżeżaze khoroſcze ſłowjańſkich hortiwzow, i morawiſkim ſeparatiſmom a Kollarowymi fantaſijemi, i tym roſdźělom, ſo jeho hižo ſ młodoſcze pěſtowany kritizizmus, prózwarujo, ſe wſchěmi pychtiſcź na dno, we wſchěm ſo ſamu ſe ſwojim roſumom pſcheſwědcźiſcź, też tu jeho wobtharna pſched ſabłudzenjom a pſchiwjeſze na prawy puć.

L. 1872 w julijn ſłoji matiruitne pruhowanje (ſraloſcz) ſ 28 ſzbuſchulerjemi a dóſta po nim ſcźěhowaze wuſmuđoczenje ſrałoſcze: ſe ſodźerżenja ſpokojagu ſnamku, ſ nabożiwy wuběrnje, ſ łacźanſchcźiny (dr. Jan Hauler) thwalobnje, ſ greſchcźiny (dr. Jan Auer) wuběrnje, ſ němcźiny (prof. Herm. Teiſter) wuběrnje, ſe ſmépiża a ſtawiſnow (prof. Heinrich Ficker) ſpokojaze, ſ fyſiki a mathematiki (dr. Jan Hackſpiel) dożahaze, ſ pſchikrodopiża thwalobnje a ſtónczenje ſ filoſofiſkeje propedeutiki (dr. Leop. Konwalina) ſpokojaze.

Universitne ſtudije.

Skónczenje mějeſche Mażaryk w ruzy dokument, ſ kotrymż bu wopraunjeny k porjadowanu ſtudiju na univerſiſce, na kotrejż bywaſche hižo jako gymnaſiſt cźaſto, wěſo jenož ſ nimorjadnym hoſcźom.

A tu njech je hnydom woſmamjenjeny nowy dopokas, kak nabożeńſtwy je ſtajnje ſaczuwał: w naſionale (ſapiż wobſtoſnoſcze), kotrež univerſitni poſłuchaſu ſami ſłokowichu ſapiſhowaſche ſa wſche wóſom ſemeſtrow jenak (macź rěſo hižo bohuſcź), ale nabożeńſtwo, haczkuli ſtajnje katolſke, tola wſchelakoro: w 5. ſemeſtru na pſchikład takle: „chriſtlich ſtatholiſch (römiſch)“ — kſchejcźanſke-katolſke (romiſke). Tutón Mażarykowy ſamyſł cźujeſche najſkeple, hdyž dźeſe na ſapiż dźiwaſce a ſamyſłneje ſo nad waſchnjom, kak ſo Mażaryk prózwaſche jałuje ſe ſłowami wupraſcź ſiwoju wěru. —

W prěnimaj dwěmaj ſemeſtromaj ſapiſa ſo na klaſiſku filologiju. Peſtuchaſche Hoffmannowe, Vahlenowe a Hartlowe pſchednoſchći ſ grechiſchcźiny a łacźanſchcźiny, ale też pola Mitkloſchića ſłowjanſke wědomoſcze. Tola, hdyż bě pónał nicźomnotiſej profeſora Vahlena, hdyż bě jaczuł mortwoſcź klaſiſkich rěcźow, wopuſchcźeſi je. K tomu ſłubi l. 1873 herzoſlowſkemu bratra Martina (ſahubjeneho we woješkej ſłužbje we Wienje), a tu wujnawa: „Wot toho cźaſa ſym ſo zyle filoſofiji wěnował; pytach w njej pokojenje. Mějeż po bratrowej ſmjerći ſym pſchewodźał ſiwojeho ſenjeſkeho praweho dobrowerja (P. Satora). Ale pſchi filoſofiſkich ſtudijach njeſahu na rěcźe. K ſtatym rěczam pſchiňaja hiſchcźe ſanſkrit a ſtaru arabſchcźinu, prózwaſche ſo wo pſchijeſcze też do orientaliſkeje akademije, hdyż mu kuſtowaczu ſo diplomatoje, dźiwo bych ſam też ſ diplomatom. Wěſo podarmo, běſche jenož ſe ſynom knjeſeho poſonca. Hdźe też to tehdy mjes nadrěcźneuze diplomaty.

Wón pilnje pěſtowaſche też jenu libe a pſchihódne wědomoſcze. Se ſiwojim kolegu Oeſelſom-Newinom (pozdźiſcho tchorunja bywajo ſ dozentom na Wienſkej akademiji) thodźeſche krótki cźaſ k poſdźiſchemu profeſorej Wienſkeje medizinſkeje fakulty drej. Lorenzej, tehdy l. 1873 demonſtratorej, na anatomiji, ſo bu dołhanje też bytnicź cźeſta róſnak. Kaž je widżeć, pſchihotowaſche ſo ſa pſchichodne žiwjenje a wotbyſnjeny ſamėr jara dołhanje a ſwědomicze.

Ale ani pilny ſtudium, ani „hoſpiſſtrowanje“ we ſiwójſke generalneho radźiczela jendżeliſko-kalwjeſke banki Schleſingera židowſkeho nabożniſtwa, pola kotrejż ſo ſtaty cźaſ univerſitnych ſtudijow bydleſche, dokelž bęſche ſ wnučerjom najprjedy ſtarſchoho ſyna Alfreda, potom młódſcheho Maſa, jemu njeſadźewaſche, ſo by ſdobom ſ nekotrymi towaſſerjemi ſo cźile wobdźělił na žiwjenju we cźěſkem „Akademiſkem towaſſerſtwje“ we Winje. Najbóle ſo jemu pſchichwali klaſiſki filolog, Jakub Pſchetečźka, ſyn ſchewza ſ Tſchebiże (někto je hiſchcźe žiwy na wotpoczinku jako profeſor w Jiczinje), kotrejż je ſ nim wěſty cźaſ w Brnje ſkromadnje na gymnaſiju a kraſnje na ſkromadne pocźahi ſpomina. Kak rad ſtaj ſo nětoj, ſa to ſtudżeći ſa wokolnoſcź, ſo jeho Mażaryk jónu we próſdninach też w Tſchebiži wopyta. Tu wobdźěli ſo Mażaryk pſchi nekajkim pſchednoſchku, po nim na rejwanſkej ſalowje (pſchetoż wón bęſche ſ nuwjernym rejwarjom) w Narodnem domje, wo cźimż ſtebi pola nadź hacź dotal powědaju. Potom pſchekhodżowaſchetaj ſo kromadże po wotkrjeſu a dźeſchtaj pěſchi hacź do Klobouk, k Mażarykowemu nanej, kdźež wón hižo ſamoſtatnje hoſpodarjeſche, wopuſchcźeńſchi hórki tyjeju ſłužbu.

Akademiſke towaſſerſtwo we Winje trajeſche tehdom ſedy ſchtyri léta, hdyż do njeho Mażaryk ſaſtupi. Mějeſche mało ſobuſtawow a bjes mała dże by wuſtu, hdy by ſo Mażaryk i nekotrymi towaſſerſchemi k nowemu žiwjenju njeſbudźił. W lěcze 1873-74 wutwori ſo wobſebity rěczniſko-literarny kluh, we kotremż pſchedwobſchowaſche Vlaſtimil Mapaſko (po ſjoch wjeczorach) „Wo ſtawiſnach filoſofije a wo filoſofiji Hartmannowej.“

(Pokračowanje.)

S Horuſeho Wujeſda. Njedź. Jubilate rano we 3 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſke a ½10 hodźin ſerbſke kenſchenje, wobaje ſ dobom wotewrjenſke kenſchenje pacźeſkeje wuczby. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſtónſke zuwaſſtwo.

S Krjebje. Njedź. Jubilate rano we 8 hodź. němſka a ½1 Ohodźin ſerbſka Boża ſłužba.

S Njeswačidła. Njedź. Jubilate rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſke a ½10 hodźin ſerbſke kenſchenje. Pop. w 2 hodź. roſrěczenje ſ konfirmowanej němſkej młodźinu.

S Porſchizh. Njedź. Jubilate rano w 7 hodź. ſerbſke Boże wotkaſanje, we 8 hodź. ſerbſka a ¾1 hodźin němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. w Boſchezach dźěcźikenſchenje. — Katech. roſrěczenje a ev. tow. młodźeńcow je puhrjeba dla hakle 10. meje. — 10. meje je r no we 7 hodź. němſke Boże wotkaſanje. — Sčmrěła: Amalija Sſuchy, mandżelſka w Porſchizach, 58 l. 2 m. 10 Sn.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi ſměje njedźelu Jubilate rano ½8 hodź. faraŕ Menda pſchedowanje, dop. we 11 hodź. w draſtowni faraŕ Groſze Bożu ſłužbu ſa cźeſkoſłyſchazych, pop. ¼4 hodź. je pſchni rauſchoſakiſki wokrjeſny ſpěwarſki ſwjedżeń evangeliſkeho ſpěwarſkeho ſwjaſka. Pſchihódnoſchći ſu hižo ſapiſane.

We Marijnej-Marczinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. faraŕ Berg ſpowjedź a ſwjt. woſkaſanje, dop. w 9 hodź. faraŕ Groſze pſchedowanje, we 11 hodź. faraŕ Eder wojerſku Bożu ſłužbu. (Zyrkwinſka hudźba wojerſka kapała): „Njebjeſa wupowiedaju wěcźneho cźeſeź“ wot Beethovena. Wjeczor we 6 hodź. ſměje faraŕ Berg pſchedowanje.

Sbérka ſa Guſtav-Adolfiſke towaſſerſtwo.

Póndźelu rano ½7 hodź. ſměje faraŕ Berg ſchułſku matrnoſcź.

Póndźelu wjeczor hudże w Marijnej-Marczinej zyrkwi druhi roſsajnjerſki pſchednoſchć: „Sſwjeżeji poſłednich dnjow (mormonojo)“, faraŕ Unger ſ Drježdżan.

Sſrjedu pop. ¾3 hodź. je w Pětrowſkej zyrkwi modlerſka hodźina ſa njedźelnicze.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. je we evangeliſkej towaſſchowni wołſadne żónſke towaſſtwo. Pſchednoſchć k. ſ Bö ſer ſ Drježdżan: „Praſchenje hoſpoſow“.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. pſchihotowanja k dźeſcźanſkemu kenſchenju na hrobowſkej haſy 6: faraŕ Eder a na Sebanſkej dróſy 6: faraŕ Groſze.

Tydżeńſke ſaſtojnſtwo ma w Pětrowſkej zyrkwi faraŕ Berg, w Marijnej-Marczinej zyrkwi faraŕ Menda.

— Krajnozyrkwinſke ſkromadżeńſtwo w Budyſchtku. na rózowej haſy 31. Njedźelu dop. njeje żana njedźelſka ſchula. Popołdnju ½4 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi: „Wěrni rauſchoſakiſki wokrjeſny ſpěwarſki ſwjedżeń evangeliſkeho ſpěwarſkeho ſwjaſka. Pſches 200 ſpěwarjow a ſtolkow ſ rauſchcźe Saſkeje. Cźiſtowane mějeno 50 nj., njecźiſtowane 30 pj. ſ programom. Połkadnija pſchi wěſtnym muſikhodu. Sſwjedżeńſki rěcź ſměje knjes faraŕ Nětbark ſ Porſchizh. — Wjeczor we 8 hodź. na rózowej haſy 31 evangeliſazyſki pſchednoſch. Wutoru wjeczor ½8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa roſſudź. khcźeſcź. ſa młodźeńzow a ſrjedu wjeczor we 8 hodź. tchorunja ſa młode hołzy. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblika hodźina.

S Delnjeho Wujeſda. Njedźelu Jubilate je rano we 8 hodźin ſerbſke a ½10 hodźin němſke cźitanje.

Žełeſniſke expreſne twory.

Cźaſto ſo pſchekupjo abo pſchemyſlnicy praſcha, hdyż chże ſebi twory ſtajacź abo taſke wotwołłacź, kaſſi twarí dże je pichi tom najſpěſchniſchi, najtuniſchi a najpſchijomniſchi. Sa toho, kiž połſpěchemy wobkhad ſ expreſnymi tworami ſnaje, je wotmołwa na tute praſchenje lohka.

Expreſne twory mjenujcy móża ſo w kóždym cźaſu potajkim też w nozu wotedacź, je-li ſu ſaſtojnjcy a dwórniſchczu pſchitomni. Expreſne twory ſo ſpěſchniſcho woża hacź pakcźiſi na póſce, pſchetoż expreſne twory woża ſo ſe wſchěmi cźahami, też ſe ſpěſchnikami a ſamo Dcźahami.

Płacźiſina ſa woſenje je pſchi tom jara tunja, kaž je ſe ſcźěhowazeje tabele widżeć:

waha:	ſdalenoſcź:	Płacźiſina ſa żełeſniſke expreſne twory.	Płacźiſina ſa poſtſke pakcźiki.
5 kg	50 km	0,40 hr	0,40 hr
5 „	80 „	0,40 „	0,80 „
5 „	130 „	0,40 „	0,80 „
10 „	80 „	0,60 „	1,60 „
10 „	130 „	0,80 „	1,60 „
10 „	200 „	1,20 „	1,60 „
20 „	200 „	2,30 „	3,60 „

Sa poł płacźiſiny ſo nimo toho jako expreſne twory woża: butra, twarożk, jeja, cźerſwje jahody, cźerſtwy ſad, běrny a cźerſtwa ſelenina wſchěch druhich.

Hdyż ſo expreſne twory żełeſniſki pſchepodadża, dyrbi ſo expreſna tworowa tharłka, kotraż je pſchiſłuſny pakcźikowym adreſam podobna, wupiſacź. Wupiſenjenje tharłow je jara lohke. Na wotpóſłanych tworach dyrbi adreſa bóſtawarja ſtacź. Sa expreſne twory rukuje żełeſniza runje tak, kaž ſa ſpěſchne a wſchědne twory.

We dźeńſniſchim cźaſu njemóża cźaſto pſchekupcźa a pſchemyſlnicy doſtahacź ſłady ſebi dźerżeć, tak ſo ſudże jim ſpěſchny pſchiwoz tworow jara witany. Dadża-li ſebi pſchekupcźa ſwoje twory na expreſnym wuzu pichi pół ſtacź, dyrbi pytnu, ſo twory, kotrejż je ſebi njeżor ſtałał, hižo rano dóſidu. Tuta ſpěſchnoſcź hodźi ſo na wſchěch ſtrjedźnych, ſ dźěła też na dalſchich ſdaleńoſtach dozpěcź. Leži tohodła we ſajimje wobkhódneho żiwjenja.

so so železnišći wobkwad s expresnymi tworami w bohatej měrje wuživa.

Polizajske pšy mějachu prawy šlěd.

Mjes woporami wjelemordarja Denki w Münsterberku je tež 25 létna dźěłačerka Emma Sanderez z Nowego Dwora. Po puću duzy na dźěło do Heinrichsawy běšche so 25. dezembra 1909 zhubiła. Sa dwaj dnjej namaka so w jednym lěsu blizko Nowego dwora cełu, zaso dwaj dnjej posdźišo w druhim lěsu hłowa a ruzy, zaso dwaj dnjej posdźišo wobej hnišdźeli samordowanje we blišćosći Münsterbergskeho dwórnišćeja. Tehdom tukarske so na rěčnika Trautmanna. Pschišłažny hud w Kladšku sajudźi Trautmanna k 15 létam khłostarnje na šaklade posdaćnych znanjenjowych dopokasow. Sajudźeny je hnydom pschi wuhudźe, ka tež posdźišo pschi kóždej składnosći swoju njewinowatosć wobkrućił. Dźensa je wěste, so je so Emma Sanderez w Denkowym dnje stónzowała. Cźaśešćiše popytny s polizajskimi phami, kiž mějachu ja šlěd w hłódźi, běchu hjes kwapsche, schtož Trautmanna nastupo. Pšy njedźiwadłu dozhła na Trautmanna, to pak polizija njewobkedźbowasche.

Po wuhowanskich postajenjach sa polizajske — a kriminalne pšy ma kóždy cźuschlak kšešowazy nadawk dopjelnić. „Słóšnik“ ma njesnahladny pschedmjet a k schtyrjom druhim pschedmjetam, kiž su schtyri druhe wokoły tam pokazili, położeć. Wšězy dyrbja dwě kroczeli wot so dsalene ležeć. Wóz cźucha najprjedy pschi wulkhodźe cźerje, cźuchaju dyrbi ju hač k pschedmjetam šlědowaćz, tam prawy pschedmjet wupytaćz. Nadawk wukonjeja skoro wjsche wuwučene polizajske pšy hjes mylenja. Njeje-li pak słóšnik pschitomny, tak njehodźi so postajić, hač je cźer, kiž je pšy wuczehach, runja słóšnikowej cźeri. Su-li pak słóšnikowe wózy, kaž dwaja, cźelo a druhe pschitomne, tak namaka pób wótsche prawu cźěr.

S kajkej wěstosću samóže polizajski pób jeniežy po stopje (cźěri) prawu cźěr mjes mnohimi ludźimi wuslědźić, njech nóh nješchowazy podawk ponnezi. Powěsć wo dopokasanju wordawšwa na 14 létnym hynje ryczerkubleria z Behra w Hoya pschi rěcy Weserje nam to wjaki. Mordar běšche na stronje, na kotrejž Weser běži, po rěble s wotnom do spanjšce stiwy salešć a po šamšnym puću zaso bród wopuschcźi. K wuhlědźenju słóšnika běšche so pschezi wjednik H. Sassen s Wahnebecka z awtowom pschiwjesł. Na městnosći a wokolinu njeschmědźeše mjes tym nichtó stupiéz. Něhdźe 10 hodźinow po skutcźenym njeskutku zapoczinjasche němski wowcerski pób Bodo s Schaumburcka za šledom cźuchacz. Pób běhasche pschi rěcy hore a dale do brodowskeho kubła nuts. Něko dyrbjachu po wschitcy pschiwlačenci a dźiwarcerjo pschi cźeri sestupacź. Bodo cźuchasche hischcze tam na rjelu a bórzy sajdźechowka na dźiwarcerja Kiesekeho. Wobkrućeny wotnom so wschi sudniším jednanju mordarstwo

Schibjeńza.

Pol hodźiny wot města steji na schérokej hóry wóza skorej etwjerdźiny. Kaž sakulana freji mjes starymi ječiomistami a jenož je hnydy tšchu skladuje je wjerschkom hobrschich schtomow. Stary rospadnjeny skład wjedźe na wózu, horjeka pak policźi so wócźku roshlad po wjesnach a městach hač k rěay a hač do dalokeje doliny . . .

Tu sleješche psched letami schibjeńza. Teš dźensa hischcze pschekitnja tam wrónj je cźerjobami wokoło staroje wóze a sydaja we schtomach kaž cźorne kubolezkik. A hdyž je wuzkoło we powětrje wuhladowały a jich dźiwne krakanje jasnyschimy, potom pschidźe cźłowjekej na myśle, jo je so pola rapatkow dopomnjerje na cźaś pschedownikow, kotříž swojich słóšnikow na schibjeńzy pod holym njebjom wotprawjachu, hnadź dźeše wobthowało hač pola cźłowjekow, kotříž tak lokko sapomnja.

Wo posledním pak, kotrehož tam horjeka na schibjeńzy wěschachu, powdaja šebi ludźo spodźiwnu, malo znatu stawiznu, kotraž we žonej khronizy njeśteji, kotruž wowka hischcze dźensa baje swojim wnučkam, tak so je žiwa wostała w ludowym ercke:

Běšche něhdy wotrocźk, pilny, dobroczćiwy a měrny, jenož hdyž so jemu njeprawda sta, ho rozsori. Dla dźiwjeńzy, do kotrejež so bjes winy zapleze, tykmuchu jeho do wóze. Odtud jeho zaso puschcźichu, běšche ho jeho wschitcy pschećiwnicy. Wojesche ho dźeła, pschesol dale spadowasche, a wot toho cźaśa myslesche jenož na to, kak by jeho nad cźłowjeschkom wjecźiłej mohł. Rubjesche, nadpadowasche pschełuzow, jenož hdyžkuli wostaji na pokoj. Stónzknje jeho popadnychu. Na schibjeńzy dyrbjesche wotpokucźeć.

Hjšo běchu jeho horje sćahnyli a draczojo so za jeho nosu powěsnyli, tu nadobo wutkoczi je cźerjódy wcźinnych pschihladowarjow młoda, rjana holcźka, žudnikowa dźowka, a priedy hač mózachu ju pschimnyć, běšche hižo hod schibjeńzu, powěsnyła so skobu sa nohi powěsnjenego wotrocźka a mjetasche ju nohomaj, jako by po chyzu k njemu horje schwitnyć. A hlej, powjas, kotruž njebě tajkej cźeji rosćeny, so rostorhny; wschitcy padowchu na semju. Wcźinni pschihladowarjo pschiběhachu, bjes wědomja leješe holza pod słóšnikom, kotruž s napinanjom wocźi wotewri.

Ludźo šudźichu rjanu holzu sebi k žiwjenju, a jako so praschachu, cźohodla je so tak lubowanje sadźerzała, wuma samujšlena, so je nadobo wyšche powěsnjeneho arzjandźela Michala wuhladała. Tón je je swojim słotnym mjeczom do powjasa sarěznył, tola rostorhnyć so tohodla njeje. Jandźel pak njeje wjazy druhi ras rubnył, ale je jenož tak šrudźe na powjas a powěsnjeneho šlubował. Wona pak je sebi myślila, jo dyrbi jandźelej pomhaćz a tohodla je so słóšnikej za nohy powěsnyła, dokuž so powjas njeje rostorhnył, pschetož to je wěcźe tak Boża wola była.

Słóšnik so wobhnadźi, wumoženka pak so wot hameje hodźiny wot njeho wjazy njedźeli, tak tu jeho manoželstwo. Schibjeńzu pak dórhy na to wotkhronichu.

Přiloh.

* S **Waltersdorfa.** Póndźelu wjeczor sta so w tamnej wjsy wobžarujonne njeszoże. Jako dźiwske dźěłaczer Lak wósć zementa do wróżnje dawjeschi, so nadobo konjel něczeho skłoschichtaj a kłoczischtaj na bok. Lak, kotryž na stronje dźěłeše, bu k muri pschitłóczeny, tak so so žiwjnje šmjeże. Snjeloženeho bjes wědomja do swojeho wobydlenja donjeschu, hdyž so jemu bórzy lékarśka pomoz poskicźi.

* **Dla na cźešći ranjenja bywschego presidenta Eberta sažudźeny.** S Hirschberga so nam pische, so so rataŕ Herschrichter k 150 hrivnam pjenježneho khłostanja sažudźi, dokelž wudawasche, so je Ebert psches swoje skutkowanje ja socźialdemokratiku stronu a němšku republiku k 33 rycźerskutkam pschiskoł. Dale bu dla ranjenja na cźešći bywschego presidenta k jednemu měsačej jastwa a 600 hr. pjenježneho khłostanja sažudźeny. Ebert njeje ani kubla, ani khěže wobsedźał.

* **Ssamomordarstwo w cźahu.** W jelesnišim wozu druheje rjadownje cźaha, kotryž w 12 hodź. z Lehrty do Hannowera wjesdźeše, namakachu cźełko muźskeho, kotreż jako 22 létneho schlosarja z Hannowera spóznachu. Won bě so z jerez, z nim we wozu hobuznecźowazej žonšej swadźił. Spytałche ju salsełicź, tola ju jenož cźesko hrami. Se stracham psched sudnišiwom so žam sasełi.

* **Wuk sapóšłanza nadpadnył.** S Augsburga so hłasi: Bayerskeho sapóšłanza Stegmanna, kotryž burlemu swjasej pschijtkuscha, nadpadny rosnjerdźeny buk, wsa jeho na rohi a cźišnyl jeho wo murju. Cźeskostranjeneho donjeschu sapóšłanza do thorownje.

* **Tši njedźele morwy w bydlenju.** 40létny molef Ota Mann, kotryž bě wot swojeje žony dźěleny, a ham sa so w Barlinje bydlesche, bě hižo cźahcźischo prajił, so na Zwjenje žyte. Wot 4. hapreje sem njebě wot njeho nicźo wjazy khyschcź a widźeć. Nichtó so teš wo njeho njestarasche, doniž skónknje w bydlenju thěrno wonjecź poczа. Hdyž policija bydlenje wocźini, namaka jeho morwego na półnym lożu leżo.

* S **Gothesberga.** Na žałožne wosćenje žmjercź namakał je na Gustavbsej jamje strażnik Max Langner. Wěsche jara krótkowidźazy a stupi na swojim nóznym khodźe, kotreż jeho psches meir wusti mocźik wjedźesche, nimo a padny do hata, z blokom napieśnjeneho. Halle sa dwě hodźinje **jeho morweho** z hata wuczejechu.

Naši šesćeni čitarjo w **Rachlowje** pola Čornoboha dostanju „Serbske Nowiny“ wot 1. meje přez k. **Prescherа** w Rachlowje do. 27 na samsnym dnju wudaća. Knjez Prescher zběra pjenjezy za Nowiny a hnydom kwituje.

* **Kak pschihódźeschi wo wulki łóš.** Druźstwo sakiskich turnarjow wuwiša wulku twarowu lotteriju. Łoše buchu tež do hornjeje Łužicy rosesłane. Dobrik z nich njeješche k dobremu sakiskeho turnarskeho towarišwa pschipadnyć, kotreż dyrbješe šebi w Rudnych hovach dom sa pucźowazych turnarjow natwarićz. Někotři prajachu, šebi cźichta mamy my tajke łoše kupowaćz, Rudne hory njejim tak khłóšo, a doma wostaćz je khże a sa Łobjom njebohdła tola žani Hornjołužiscźanjo. Łoše njebuchu rospschedate a pósłachu ju wrócźo — i nimi tej hłowny łóš. To bě radośći sa lotteriju wubjerk a njerjanje sa tych, kotříž jón wrócźo pósłachu. Hłowny dobytk płaczesche 10 000 hriwnow.

* S **Barlina.** S nahłej žmjercźu młodeje artistki sabrěschce so Barlinska kriminalna policija. 21-létna artistka Wernerez pschińdźe rano w 4 hodź. wjerchcźata domoj. Maćerji powědaschce, so je je tśiomi muźžimi we drogerii była a tam nješchto picź dóstała. Bórzy na to holze wumrě. Pohlad, so je so holza saźiđoźerstwa, tśiminalna policija bórzy sniđi. Policija sposćeži, so je holza s tammymi tśiomi muźžimi jenož žyłne palenźy pita a na sćežkowkach njepomérnje wužiwanechu alkohola wumrěła.

* **Cźežke twarite njeszoże pola Schczeczina.** Na ležomnosći wulkiniskeho hoscźenza Johannesthala pola Schczeczina sta ho, kaž Barlinske nowiny pischu, cźežke njeszoże. W sahrodze so nowy hudźbny pawillon hoscźenske, kotryž běšche hižo tak balsko dowarjeny, so mózesche ho sóžkanje wobswjećiéz. Polěr cźahnyše runje je swjeżeńzej rěcźu sawocźeć, jako so nadobo rosćehy, na kotrejž ludźo stejachu, spumnychu a jich pohrjebachu. Schesć cźeskorankenych ho do thorownje dowjese. Wjazy łoskłaranjenych móżesche ho do swojich bydlenjow podaćz. Se pschiczinu njeszoża je, so běšche pschewjele wobsobow na rosćehy saslo, kotreż tajku cźežu wunjesć njemóżechu a ho pospuchu.

* **Wo pjanej kunje** (Marder) powěda hajnik we znatej hornjołužiskej nowinje „Hubertus“ takle: Saporatk měrza tuteho léta pschińdźe je šuhodnje wjesći Seifersheima bur je mni do hajnikownje a praschesche je, hač je kunje nětko kole hischcze k nječkom, tehdy jemu wobtrećiéch. Bur potom powědasche, so je kumu saraźył, tchtož je ho takle podało: Stajich rúdł k pjunowej łubi, to bych po pjuno doschol. Jako durje wocźinich, wuhladach sloco, tiž tam kaž morwe leješeche. Myślach sebi, so je kóczka, ale po bliźšim pschepytowanju spóznach, so je to kuna, kotraž twjerdże spasche. Dźech po widły a sarańch ju.“ — Myślach sebi, tak powěda hajnik w mjenowanym cźahopišku dale, so je to thore skoczo było, tola tomu tak njebě. Kuna bě dospołnje strowa a mjesche traśmu kožu. Wodrech ju koju, pschi tym powědasche bur, so někotre denta runje wino wotoczuje. Wotewrich kunje łótki a namakach jón hacź do pał z winom napjelnjeny. Tak běch pschepowědźeny, so je so kuna we dnzy wina napika a so je potom w pjanesći do hnbokeho sparа zadała.

* **Sćwerny poš.** We Schweinsburgu wcźera w nozy pschi Pleißowych łuschczadach poš stuknje cźešnje. Nimodnzu buchu na to łokdźeni. Hdyž so pschińdźu Jlebźachu, namakachu wobsedźerja pša morwego we wodze ležo. Muž běšche so na Hladkim mosće pschi łuschczadach wobstrejł a do réki padnył. Ssobérny poš cźakasche na mórnje njeszoża, dónuž cźełco njewuczahnychu.

* **Pschi fotografowanju žmjertnje sjesełožila.** Kaž ho z Nizy powě, pschińdźe tam města Susana Smutt se St. Gallen na spodźiwnje waschnje wo žiwjenje. Susana Smutt poda ho z swojej towarišku na mórśi brjóh njekakoho promenady Anglais, jo by wot tam mórśe smołu fotografowała. Nadobo hrabny wobeju wyšoka smoła a storhny jeju do morja. Mjes tym so ho jena žmjerzeji wuchowa, Susana Smutt w morju žmjercź namaka.

* **Njewjedra w Hornjej Jtaliji.** S Hornjeje Italiješe so powě, so žu tam załožne njewjedra w wobsedźnych dnjach wjele šchkody nacźinile. Pola Veronu je so wutorn cźežke njewjedro s krupobiczkom rospuschcźiło. Pola Udine žu hórśe réki bróšnj a želesnjcu wobschkodźile. Droha s Tolmeina je pschetorhnjena. W hórśej wjesći je so zyrkej šypka a pschi tym thěžki maleju katarlow šnicźiła. Wjazy druhich thěžow žu so je šinkami wobschkodźile a wobsteji strach, so je tohorunja pyuny. Temperatura je wjchudźe padnyła. Aveniny pola Pistoje žu s hlubokim šnjehom pschikryte.

* **Wjeczerje sagnětcźeho.** Zarlinowosć, kaiłuž s rédka nadeńdźesch, sta ho pola Neapla w sandźenych dnjach. Tam 18létny hólz knježnu Bianku, holzu šamšnje starobu, nadpadny a z nožom na žadławe waschnje we wobliczu srani. Hólz dźiwske s knježnu bliške šnajomstwo, bu pak wotpokasany. Tu bě so strachnje wjeczéł a holzu na cźaś žiwjenja swohidźił.

* **Žony jako katoje.** W Budapeszce na města kata wobsłužeju. Niz mjenje hač 500 je so hižom samolwiło. Mjes nimi bě muž, kotryž so wosebje wutknanjeny za tu wěc cźinješe. Wusbědowasche, so je dołhi cźaś w Amerizy žiwy był a na 25 ludowych wuhudach dźeł brał. Nimo toho so hišcźe dwě žonje wo tute založnistwo torhaschetej. To deże budże za wotthudźeneho mile cźuczе, hdyž so jemu wot jónskeje ruki hłowa wotrubnje.

* **Pschiłłodźenje na rowowym pomniku.** W zyle spodźiwnej struchłodrjé jednasche tute dny Budapeschi wobrjeschny žud. Wésta Brunnerowa bě swojeho hižo wjele lét wot njeje dźěleneho mandźelskeho dla pschiłłodźenja wobstorzita. Mandźelski běšche wjele lét we wójnje był. Jako so wrócźi, dosta wjele njelubych powěsćerjow wo dźerzenju swojeje mandźelskeje. Cźasto dóńdże tohodla k swadźe, donjž mandźelska skónknje z wuznaćenom swoju njewinowatosć njewobkrućeji, so njech jeje dźěcźo saheje žmjerzeje wumrěje, je-li je teš jenož jónkrócź swojeho mandźelskeho wubeschka. Bórzy po tutej pschińsaju shórje jeje 5 létny hynt a wumrě. We swojim rozhorjenju winowasche muž mandźelki, so je wopaźnje pschińsahała, pschetož běšche pschewědźeny, so je pschińsaha žmjerzej dźěcźa zawinowała. Mandźelstwo so hnbinskich rozwjasa. Jako žona jómu na row swojeho dźěcźa pschińdże, namaka na pomniku sćežowaze napišmo: „Pschiraźu k tebi, so bych dla swojeje zaheje žmjerzeje i tohu wotkhcźił.“ Spodź sleješche s hebrejskimi pismikami: „Maćeř tuteho dźěcźa mi pschi tym prajeźe?“ Dla tutoho napišma je nětko žona swojeho mandźelskeho dla pschińsłodźenja wobsłorżita. Muž sakiskeho zastupa so z tym, so njeje wjazy mohł myśl wotbycź, so je pschińsaha dźerzeje žony na žmjerzeji dźěcźa wina była. Mandźelski sahudźi so k 2 měsačnemu jastwu a k 2 milionomaj njemjezneho khłostanja. Nimo toho so wotstronje napišma na pomniku postaji.

* **W Norwegiskim so hódnostne kupy namakale.** Objawiste nowiny pischu z Norwika sćežkowaze: Jedne jamowe druźstwo je pola Roedbandeta a Battenfjaeldeta nikluwe a kobrowe rudy a žamo złoto namakało. Rudowa žíla je na 3 metry tešta. Druźstwo dhze tu hnydom sajo rycź porjeź.

* **Irišši žort.** „Westminster Gazette“ zdźěli sćežkowazy dobry pschikład wo iriškej žortnjiwosći. Wěsche psched hudom. Jednaschе so wo tśeleršu a irišši šwódk dyrbješche wupraješ, schto wo podawku wě. „Sće wumišł widźał?“ praschesche ho hudnik. „Sśym jón jenoż hłuschał“, wotmolwi šwódk njetajnje. „To njeje dołhazy dopakas,“ jawola hudnik, „hnjeże ho!“ Sšwódk wosrozi ho k hiću a wuśmja ho wótsche, jako hudnikej khribjet pschihłowobrozi. Sšudnik bě rosharjeny dla takšeho sadźerżenja, jawola šwódka wrócźo a wopraschа ho, kak wóże šebi swércźi, so we hudnikowej šali takle šmjeć. „Hudnik hnjeże, sće Wy widźał, so sym ho šmjał?“ wopraschа ho hrěschnik. „Nć, ale sym to słyschał“ wotmolwi rozmjenorjeny hudnik. „To njeje dołhazy dopakas,“ wotmolwi šwódk mérnje a mikolaschе leśnje s wocźomaj. A nato hnjeżachu so wschitcy, jenož hudnik khśihjeschе ze sobu mi.

* **Gorilla wotemrěwa.** Dźeń, na kotrymž žadyn žiwy gorilla wjazy na šwěcźe njebudże, je po špadźu jara blišło. Po najnowišich pschepytowanjach zoologi Akeleya je w franzowskej wjcźornej Afriży a belgiskim Kongu ležom hischcze 50 wopizow tuteje druźiny. Wschitcźa špeśchene wotemrěwanja je pjecźa ta, so ho wjele tutych šwérzatow do pschirodospytnych muzejow, wosebje do amerikanskich, łóji. Franzowske knjeżerjowe je dejo tśelenje tutych wopizow sakasało, tola ho domorožnym pschesco saho poradźi, wšo sa wulke myto, exemplary žadneho šwérzerja popadnyć a wotpósłaćz. So by ho konkurrenza jenoliinych muzejow wotstronila, so radźomne było, so bychu ho tute do jedneho zbłka sjednoćiłe.

* **Hłowny namrěwk swojim pjanam wotkasa.** Knjeni j mjenom Bonn w Newyorku je swojimaj pjenaj na. mrěwstwo wotkasała. W testamenće bě unpitane: Wšitch w žiwjenju mnoho bórnohatych wjesćerjeczelow, ale mnoho schtyrinohatych pschećeželow. Tohodła pjenj bęši wolmyślił, swoje samożenje swojim naśiwćerniśchim pschećelam na semi wotkasaćz. A to staj jenož mojej pšaj. Sa mnożenje šemrěteje wucźinja wokoło 50 000 dollarow.

* **Wožudne porpjenjenje.** So móże porpjenjenje druhdy šamo jara wožudne być, dyrbjesche psched krótkim mutskamaŕ w Neiworku na šebi nasbnoćiz. Wobydlerjam thěže cźo. 16 na Rutgerstim namjestaschе šedsa bo, kaž by po njom mutskamaŕ; tohodła pósłachu po policźiju. Policija pak pudarmo zyle klamy pschepyta a dźiwsche hižo wotpósłaćz. Tu zawotkny ho nadobo w jedsnym

S Dwerlichtenau. Tu bě ho 16. haprelcje hospodarska Pomocniza Frieda Schmidtez zhubiła. Nětko tu je zelesniszy dźěłaczerjo zyle spróznu a thoru njedaloko jamy Marcya pola Slepho Komorowa namakali. Wona je po dołhim duchabohu. Nakanu do gmejnskeje thěże donjescheu, z wotkelž zebi je jeje pschiwuzni domoj wjachu.

* S Lěhnizy. Wječera rano nadpadnychu na Marijanskej dróży w Lěhnizy pschekupza Bretternana z Arnsdorfa. Bretterman hnydom wo pomoz wolasche, na czož ruhježnika fajachu. Bretterman bu jenoż lohko zranjeny.

* Njeschoło we Westfalskich podkopach. Każ ho nam z Essena powě, sta ho w podkopach hrabie Bismarcka wječera dopodnja w 10 hodź. wobžarnjomne njeschoło. Semja, na kotrejž někotři dźěłaczerjo stejachu, ho nadobo pschetarna. Dźěłaczerjo padżechu 15—18 metrow hluboko dele. Tśi ho cżežzy a tśi lohko zranichu.

* S Pitšnja. (Wot prjedawscheho lubcheho satkerja.) Sahrodnik Franz Vogl nadpadny swoju 20-letnu lubu Hanu Heßez z Kronzowa, kotraž na polu dźěłaschce, cźišmy ju k semi a tśeli ji z revolwrom do praweho spanka. Mirjazu holsu donjescheu do hbleenja jeje starschezu. Mordař, kotryž běsche njeskutk wumjedł, dokelž holza wot njeho nicżo wjazy wědżeć njechasche, cżekny. Hacž dotal jeho wuslědźili njejsu.

* S Karlowych Warow. (Wojowanje z bykom.) Tu wjeschezu bysa k rusu. Nadobo so skoczo swojim wjednikam wutorhny. Rosnjemdrjenje hanjesche po drohach a wohrožesche kóždeho, kiž so jemu zbližesche. Wschě prózowanja na pomoz swolanych rěmjelskich pomocnikow, buka powabowcz, běchu najprjedy bjes wuspěcha. Słónczinje porodźi so rěmjelnemu, bykej powjazowe woko na rohi cźišnyć a potom powjas spěchnje za schtom sadjernyez. Wiele how ludzi, kotřiž běchu swadźiwemu bojej pschihladowali, plazachu dobrozerjej pschiwónjacze.

* Jenižże, schtoż cźłowjeka wosboži. Prynz Erik, syn danskeho prynza Waldemara, ma w Kalifornji wulku kurjazu nuknizu (Hühnerfarm). Nuknizu wobsejzi ze 3000 kur. Njedawno wopyta prynza jedyn žurnalista a so prascheschе, hacz pryncz jeho prjedawsche žiwjenje na dworje njewobžarnje. Prynz wotmolwi: „Ně, njeschło. Jeh bě ničko druhe hacz porjadne žiwjenje, kaž tudy. Dyrbiš za kotrymž masch wobsebity sajim, je jenižże, schtoż cźłowjeka wosboži.

* S Lipšla. We Lipšu-Lósnik jědżesche 25-letny dźěłaczer Biedrich Neumann po nahłej horje dele, bjez toho, so by pytnył, so auto wot sadu la nim pschijima. Jako so kolešo nahle k lewej stronje wuwinu, auto z zwjez wozu do kolesarja sajědże a kolo rozthschastowa. Kolešar pak bu z kola do pschěrowa storczeny a wosta njeschenjeny. Tu bě jeho wjetschi dźěł njesbožo.

* S Lipšla. W Lipšowskej wokolinje dunda we poslednim czasu wěsty hołd Martin Schlünner, w Augsburgu rodzeny. Policiji njebě možno, jeho hacz dotal zajeć. W poslednim czasu dźěłaschce w Lipšu. Schlünner je hižo wjazy rasow dla jebarstwa khlostany a twdowa so pod wschelakimi zusnimi mjenami, n. pisch. Schkeutner, Willich, Weiß atd. Schlünner je muž tuwkeje postawy, 1,80 m., z czornej brodu, nošy nawěsći, czorny filzowy klobuk a czěrny woblek. Swojeje nahladnoseze dla mjenuje so często Sandrij Hoffer.

* Hischcze wotrocżstwo. Każ jendżelske nowiny pisaju, w indiskim statcze Nepal hischcze njewólnistwo wobstejí. Nepal je hischcze njewotwisny stat, kotryž pod jendżelskim nadtunjeschwom steji. President Nepala Maharadscha Sir Chandra je 85 000 puntow sterlinkow k wotkrontenju wotrocżstwa wupisał. 15 749 Nepalanow zhbi 51 419 njewólnikow dżerża. Knježerstwo stata Nepal chże njewólnikam swobodu wróczo kupicz.

* Japanske munichi chjedża so woženjeć. S Tokia so powě: Na 3600 budohistiskich munichow, dalsko rosthczenje Jodowskeje sekty, žada siebi, so by so zólibat wotstronił. Na powschitkownej zhromadźiznje budohistiskeje zyrkwje w Tokiu su munichi sebi žadali, so by so jim hamsnje prawo dało, kaž měschnikam, kotrymž je zeatwa dowolena.

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu 2. meje 1925.

Wjezerawsche kursy w Barlinje.

(Kurs we statnej hriwnje)

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,95
1 jendżelski punt	20,327	100 czechosł. krónow	12,425
100 šwajc. frankow	81,285	100 pólsk. markow	80,05

W Pruskej wječera dnja 1. meje njeswjeczachu, tohodla so tež bursa wotdźerża.

Pjenjezy běchu tež wječera dale žadne. Po spadżu napjatosez w pjenjezach bórzy zaso powpschejcy.

Efekty měšanch wječera w Barlinje zaso jara schpatnu burhu. Něcz finanzneho ministra se Schlieben w statnym sejmje wo němskich finanzach je na burhu truchły sadżičch jenwabiła.

Na produktowych wikach bě położenje sterje kenježiche. Pschede wschěm so płaczizny wo něschto mało powyschichu. S Ameriki běchu powěsće pschijiche, kotrež wo schpatnych wuhladach pschichodnych žnjow dla powědźachu. Tež w rozzy chżychu płaczizny so sterje powyschicz. Hewak wschak so na wikach pšche wjele njeschčmenění. Wječera płaczeiche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 12.35—12.55 rožki 10.75—10.85 jeczmjenja nalétn. 11.10—12.— nasymsk. 9.85 10.50 wowsa 10.10—10.55 hr.

w Lubiju

pschenicy 11.60—12.40 rožki 11—11.50 jeczmjenja nalétn. 11—12.— wowsa 10—10.75 hr.

we Wrótslawju:

pschenicy 13.— rožki 12.— jeczmjenja nalétn. 12.15 nasymsk. 11.— wowsa 11.— hr.

We terminjowym wikowanju:

pschenicy w meji 12.75—13.— w juliju 12.70 hacz 12.90 hr., — rožki w meji 10.35—10.55 w juliju 10.80—10.87 hr.

wowsa w meji 9.20—9.25 hr.

Wiki schtwórtk w Lubiju: Butra 1.20 hr., hromak 1.80 hacz 2 hr., kultrěpa 10 pj., bóły kał 15 pj., czežwjecy kał 20—55 pj., morchej 15—20 pj., špinat 15—25 pj., hrabi 10—15 pj., šolotej 20—30 pj., rhabarber 15—30 pj., jadnka 20—30 pj., bórny 5 pj., jeja 8—10 pj., liblatka 3—6 hr.

Wiki schtwórtk w Shorjetzu: Butra 1—1.05 hr., jeja 9 pj., hušaze jeja 20 pj., kacz jeja 11 pj., twaroh 20—25 pj., czežwjecy kał 23—25 pj., selerij 40—60 pj., šolotej 18 pj., a brózsicha ketzki.

Na pschedań:

Krowa, mloda, blišo k czelenju, w Lichanju czo. 22.

Kalo, w Kulowje na Wojerowskej dróży czo. 9.

Sopa a muzuze šupnje, Wolf w Kulowje, na Jarowskej hasy czo. 26.

Sdunijzy na pschedań:

6. julija na šudnischtwje w Bělej Wodze wo zjuwje czo. 2 khěża z domikom, brózsnju, z hródżu, klinju, dworom a zahrodku, žluschaza Oskarei Geißlerej w Rychwałdze.

Sso pytaju:

Posonez, mlokarinja w Hodźiju

Murjerjo, Pohla w Budeschezach.

Domownik, w Budyschinje na zitnych wikach czo. 22.

Skalarjo, polěr Schönwelder w Budeschezach.

Holzu do donnu, Steudelka w Kamjenzu, na Budyschiskej dróży.

Schkrowe denesche.

Produktowe wikí w Barlinje dżensa dop. 3/11 hodź.:

Zito drózsche, pschede wschěm rožka, muka lepje dże. Tendenza: měrna, ale kruta.

Dop. 3/12 hodź.: Wiki dale krute.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po sto kg, wowsa po 100 kg, wšitko w statnej hriwnje.

	1. 5.	30. 4.		1. 5.	30. 4.
Pschenica	247-251	245-248	rozp. wožuschi	15-15,30	15-15,20
rožka	215-219	217 221	roch. melasa	9.50	9.50
nalét. jeczmjen	232-240	220-238	erabelka	14-16,00	13-16,0
nal. jeczmjen	—	—	bernaze knjże	18-19,70	18-19,6
wowsa	202-211	202-211	bunu	19 20,00	19,0 -20
kukuryza (Mais)	178	—	wota	19,50-20	19,50-21
pschenic. muka	31-34,00	32-34 00	jany wožuschi	21-22,50	21-22,50
rjana muka	28-29,75	28-30 25	modre lupinu	10-12,00	11-12,00
pschenc. wotr.	14-15,30	14-15,00	žolte lupinu	12-14,50	12-14,50
rjane wotrubu	15-16,0	15-16 00	symo, 50 kg	3,50-4,10	3,40-4,10
rozp	395-400	396-400	6 oma, z ana	1,00-1,55	1,15-1,20
lane symje	385-390	385-3.0	„ pschenc.	1,00-1,55	1,15-1,20
hrach	20-21	20-22	„ wowsna	0,90-1,30	1,00-1,20
wikalschki	19-20,00	19-21.00	„ jecjna	0,95-1,00	0,90-0,95

Drobnowikowanske płaczizny w Budyschinje.

2. meje po hamtiskim postajenju.

Wschě płaczizny so po stat. hriwnje rosumja.

Twora		najnischa płaczizna hr.	najwyschi płaczizna hr.
Howjade mjaso z kosczemi	1 kg	1,60	2,20
Cżelaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Skopjaze mjaso	1 „	2,00	2,60
Swinjaze mjaso	1 „	1,90	2,40
Tukrajny swinjazy schmalz	1 „	2,40	2,80
Pschenicżna muka	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	1 „	0,38	0,40
Khleb	1 „	0,35	0,37
Jedne bórny	1 „	0,09	0,10
Rejs	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sboki	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjazy schmalz	1 „	1,90	2,10
Ssuschony połcz	1 „	2,60	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,30
Jedzna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	schł.	0,09	0,11
Jedzne bunu	1 kg	0,48	0,64
Zolor drobny	1 „	0,68	0,70
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenzne wuhlo (domj. tepl.)	1 ztr.	—	1,90
Brunjazowe brikelty	1 „	—	1,15

Wjezne płaczizny w Budyschinje.

wot 2. meje 1925.

Wschě płaczizny so po stotej hriwnje rosumja.

Pschedmjet		najnischa płaczizna	najwyschi płaczizna
Pscheniza, swonka wotedacza	50 filo	12.00	12,30
Rožka, swonka wotedacza	50 „	11,30	11,50
Jeczmjeń, swonka wotedacza	50 „	11,50	12,00
„ nasymski	50 „	—	—
Wowsz, swonka wotedacza	50 „	10,50	11,00
Naps	50 „	—	—
Bórny	50 „	2,00	2,20
Symo	50 „	3,00	4,00
Sskoma, z masch. mlócz., prosz.	50 „	1,00	1,30
„ „ masch. „ z sajšt.	50 „	1 30	1,50
„ „ zypami mlócżena	50 „	2,20	2,70
Pschenicżna muka, 60%	50 „	19,75	20,25
Rjana muka, 70%	50 „	18,00	18,50
Pschenicżne wotrubu	50 „	8,00	8,30
Rjane wotrubu	50 „	8,30	8,50
Prošata 830 schtuk	1 schł.	20,00	34,00

Wjezne płaczizny wječera Wschitko po stotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 zentn.	w Lubiju za 1 zentn.
Pscheniza	11,60—12,40	11,60—12,40
Rožka	11,00—12,25	11,00—12,25
Jeczmjeń	11.00—12,50	11,00—12,50
Wowsz	10,00—10,75	10,00—10.75
Symo	3,00—4,25	3,00—4,25
Sskoma, z masch. mlócż.	1,30	1,30—1,70
Sskoma, z sajšt.	2,00	
Sskoma, z ruki mlócżena	—	2,00—2,20
Bórny, pola ratarja	2,20—3,00	2,20—3,00
„ hacz na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,20—4,40	4,20—4,40
Jeja	0,08—0,10	0,08—0,10
Pschenicżne wotrubu	—	7.70—8,00
Rjane wotrubu	—	8.20—8,50
Pschenicżna muka	—	19,00—20.00
Rjana muka	—	17,50—18,50
Prošata, wulke	—	—
„ srjenje	—	—
„ małe	—	—

Płaczizny rěsneho skotu na Drježdżanskich skotnych wikach.

30. haprelce:

16 woły, 35 bykow, 73 jałowzow a truwow, 936 cżelatow 11 wowzow, 409 zwinj.

Płaczizny ja

bykow: 51—54, 46—48, 40—44, 28—48.

cżelata z kruwy: 44—48, 36—40, 34—34, 20—36,

cżelata: 2. 58—62, 3. 54—56, 4. 35—50;

zwinje: 1. 59—61, 2. 59—60, 3. 55—68, 4. 52—55, 5. 50—54.

Ze Serbow.

S Biedrichez. Hdyž ludźo pjatk rano stawachu a z wokom won hladachu, njebě nascha wješ wjazy tak próżdna kaž hewak, ale wotsrjedź wšu strejsche rjana meja, wot Pěcżkez bratrow darjena. Bě z pletwami a wěnzami rjenje wupyschena. Pobłednja meja strejsche w naschej wsy pscheð 29 letami a pschedy zaso pscheð 30 letami rjana meja. Tehdy pak je nascha hospodarja staječ njechachu, pschetož bě to runje w lěcze 1866, hdyž je wschu na wšitku pschihotowasche. Widźimy z toho, laiki žadny zwjedżeń swojeje wsy njebędżeli w nasnich rjanych Biedrichezach. Pódła meje twari so hischcze wulka Parižska sala. Nascha mladžina też žaneje próży njelutuje, so by ho swjedżeli po wschěch możnosczach wutworili a porjeschili a so by ho wopytowarjam swjedżenja prawje lubiło. Nadźijomnje smějemy też rjane wjedro.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ ma pónđelu wječor z dypkom ½9 hodź. spěwanje w Serbskim Domje. Należnje prosymy, zo bychu wšitcy přišli.

Budyšin. „Nadźija“ zeńđże so wutoru, 5. meje, wječor we 8 hodź. k poslednjej spěwnej pruzy a k zhromadźinje. Dla nuznych wuradźowanjow a dozrjadowanja swjedżenja wšě sobustawy dypkownje wočakujemy. Předsydstwo a dirigent.

Budyšin. „Serbske dźiwadłowe zjednoćenstwo“ zmeje přichodnu srjedu wječor we 8 hodź. pruhu w Serbskim Domje. Kóždy ma z dypkom přińć a Spěwniki a noty za wuzwolene spěwy sobu přinjesć.

Hornja Hórka. „Łužica“ ma njedźelu, 3. meje, pop. z dypkom w 3 hodź. w Mnišonskej piwarni zbromadźiznu. Přednošk je dobročinje přilubjeny. Wažnchu dnjoweho porjada dla wšě lube sobustawy, kaž tež hosći, prawje z dypkom wočakujemy. Tež mandźelske chcyte sobu přińć.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad „Zerja“ spěwa přichodnu srjedu wječor ½9 hodź. pola Jurakee w Hrodźišću.

Khrósćicy. Jednota „Sokol“ ma *přichodnu wutoru* wječor ½8 hodź. zwučowanje.

Knlow. Towarstwo „Bratrowstwo“ zmeje jutře njedźelu ½5 hodź. ważne posedźenje. — Wječor we 8 hodź. poskićuje so wšěm Serbam a Serbowkam naše wokoliny pěkny přednošk ze swětłowobrazami. Přednosuje k. dr. Šleca. Hlej pod „Ze Serbow“.

Njeswačidło. Serbske tow. „Jutrnica“ zmeje přich. njedźelu pop. ¼4 hodź. swoje měsačne posedźenje w knježim hosćencu. Dla zrjadowanja nuznych towarstwowych należnosćow je winowatosć kóždeho, zo přińdże.

Nowa Wjes p. Krjebje. Serbska zbromadźizna wotměje so přich. njedźelu, 3. meje, pop. w 3 hodź. w Heinrichec korčmje. Přednošowaś budźe kn. A. Hładki wo serbskich basnikach a jich skutkach. Při tom budźe serbska knježna někotre solospěwy spěwać. Wo bohaty wopyt so prosy.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužski khór) zmeje pónđelu wječor we 8 hodź. spěwanje pola Šołćic we Wotrowje dla poswjećenja khorhoje towarstwa knježnow. Dale prosy pokładnik, zo bychu so zastate přinoški nětko prawje bórzy na njeho zapłaćiłe. Předsydstwo.

Ralbicy. Jednota „Sokol“ ma *srjedu*, 6. meje, wječor ⅛8 hodź. zwučowanje. Wšitcy dyrbja so wobdźělić. Načolnik.

Sokolca. Towarstwam „Łužica“, „Lubin“, „Sołobik“ a „Podćornobóh“. Lube towarstwa, agitujće za naš serbski swjedźeń, sobotu, 9. meje, wječor w 7 hodź. na Sokoły. Přińdźće w prawje bohatej ličbje na naš swjedźeń. Z bratrowskim postrowom

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje.

„Wrjós“. Sobustaw Janca w Sunowje staja jutře njedźelu, 3. meje, — jenoż při rjanym słónčnym wjedrje — někotre „młode pčoły“. Štóž ma zajim za to, budź tam připołd. w 1 hodź., trjebaj koło.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

:-: :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Wozjewjenje.

Wurjadna składnostna kup

Poručam hólčace wobleki, štrympy, košle, košle z předkošličkami we wšěch wulkosćach.

Liška w Nowem Lušću

pola Njeswačidła.

Emil Wehrle

w Budyšinje :-: na jerjowej hasy 7

Košlički za čěsne dźěći, ječki, powjazki, podložki, pjelnikowe tkaniny, džěćace košle, běłe a pisane we wšěch wulkosćach, žonjace a mužace košle, košlacy barchent, jakowy barchent, módročišć, najlěpše wupjerki wšěch šěrokosćow, žołowe počehnjenja, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška, nahłowjace rubiška, rólowanske ruby, słomniki a t. d. wšo we wulkem wubjerku a najlěpšich kajkosćach.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu na rańšej dróży čo. 11, telefon 159.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

— w najwjetšem wubjerku. —

samowjazaki ☛ alě ☚

A. Bokelmann nasl.

Parne čišćenje pjerja

z elektriskim čerjenjom

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Kućowy wóz

zady z durjemi, ma płaćizny hódno na předaj.

E. Grola w Barće.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

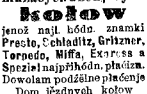

Wubjerk z khromadami mužaecych a žonjacych

kołow

jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Spezial najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźelne płaćenje

Dom jězdnych kołow

Witek w Sčijecach.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.

papjerowy wotpady po 3 pj.

lapy, běłe běłcho wina

běłe čerwjeneho wina

sektowe běłe, wšě druhe běłe po powyšenych dujowych płaćiznach, železo a stare metale jenož na wupokaz wyšnoše.

Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1352.

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

Ia česane předźeno

Otto Oßwald

štrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunjo

Ernst Falting

w Njeswačidle.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho atelijea

Rich. Hutha

měrjećel **Arno Lehnert**

w Budyšinje na šerbskej hasy 13

Kóžde njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratařskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mazu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarńja

Mjble wšeje družiny, kamory, komody, loža, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

Poručam płaćizny hódno jaki do wětra, mantle do powolanjow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamknjatske wobleki, žiłdźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróży 40.

Hdźe dam swój **předešćnik** **wuporjedźeć?** Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Bjarec meblowy dom

kuchinske wuhotowanja wot 100 hr sem,

sofy wot 100 hr. sem stólcy za hosćencarjow a zasopřed. po wobsh. płaćiz. na Nowosalskej dróży napřeco wulkeje piwarnje. Podźelne płaćić je dowolene.

Kupanske ruby tunjo

K. Erler, žitne wiki 11.

G. Schmidt, fotogr. atelij w Budyšinje

jenoj na Sedanskej dróży 20

z najnowšich fasarnow

poruča so za wjsće fotografowanja, pažowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

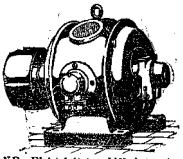

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabriskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

NB. Elektriciletne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Tunje wobućowe dny!

Wot 1. meje dawam

na wšě wobuća, też na moje samsne dźěłane hódnostne twory

10 proc. rabata.

Wobućowy dom Heinrich Mohr

při žitnych wikach.

Kłobuki k přeprasowaniu za létny čas!

☛ ☚ Wulki wubjerk najnowšich formow! ☛ ☚

žonjace kłobuki wot 2,75 hr. sem

mužace kłobuki wot 2,00 hr. sem

Zhotujemy z rukowanjom za 6 dnjow.

Stare přidawki k wušiću rad sobu wuzijemy!

Rjane kłobuki za překhodny čas po najnižšich płaćiznach.

Łužiska kłobukowa fabrika

a přeprasowańnja w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 34

Přijimuje tež: Bischoffowa na Stieberskej dróży 61, a Petzoldowa na Krottenschmidtskej dr. 8.

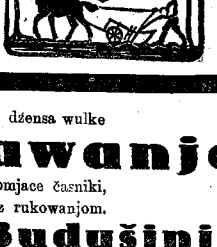

Dla spušćenja časnikoweho wosebiteho wobkhoda na khěžorskej dróży 22 wot dźensa wulke

rumowanske wupředawanje

z rabatom wo **20 procentow** na dybzačne, naručnicowe, blidowe, kuchinske a domjace časniki,

wo **30 procentow** na salonske a stwinske časniki. ☛ Předawa so z rukowanjom.

Rich. Mersiovskeho herbojo w Budyšinje

mějićel: M. Mersiovsky. na khěžorskej dróży 22.

Njeskomdźe tule přihódnu kupowansku składnosć. :-: :-: Přijomne płaćenje!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, sp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac płaći so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 102 | **Budyšin pónjedźelu, 4. meje 1925** | **Bautzen** | **Lětnik 84**

Sakroćenje wyšnjosće pšećeśiwo jenemu wučerjeju, so pšewjele Serbšzy wuči.

W Maleśecach źiśikuje na wšyśe 10 abo wjacy lět knjes Jan Seńža jako wučeŕ a šaštara rad teź zwrjewinsku słužbu, tak daleko, hač tukwilnje wukazy to dowolesa. Knjes Seńža je Serb sławnego Serbšćego pšichrodospytnika wuśkoćego wučerja knjesa Seńžy, nětko na wotpoćinku, pśedy i wučerjom w Rachlowje.

Pšeśeśiwo knjesej wučerjej Seńžy sapodawachu so wot wešteho cźasa Serbi (Serbšzy) a wobkšŕžby, so we schuli pšeśe wjele Serbšzy wuči a pšeśewjele Serbuje. To pobuźi pšeśeśelaŕjacu wyšnjosć, mjenujcy hamtšk hejtmanšwo jako schulsku inspekciju, należnosć pśepytaś. Knjes hamtški hejtmann dr. Zuigmann a knjes schulski radźićel dr. Kral pśedsćitaj so do Maleśecy a bźeńtaj pśeśi rozwučowanju pśeśitomnej. Njewěmy, kaśi rozsud staj sebi tuśaj wupšeśaj sobustawaj wo rozwučowanju knjesa Seńžy wutworiłoj. Telko móžachmy, se strony starśeśich słonicy, to sćitaś, so dźeśi domach powědachu, so je knjes hamtški hejtmann nětkuŕ dźeśi won sawołał a go jich pšašeł, hač jich wučer pšeze tak wuči, schtož su dźeśi wobkmuźile. Schtož jimy dale pśiznaśeli, je knjes hamtški hejtmann dyrbjał wupšajiś, so w rozwučowanju, źe runje nabožiśka hodźina, knjes wučeŕ Seńža pšewjele Serbšzy rěcź należuje a wupyt rěcźenja dźeśi je pšeźeršeł.

Sśamy dźeń wjecjor wośme so zhromadźizna starśeśich pola Lipiśeje. Tam knjes lekaŕ dr. Petraŋ w Maleśecach a rezignowany žandarm knjes Fieza knjesej Seńžy pšehe wśěchnu porokowaśelaju, so wón dźeśi pšechmaka we wótcźiśtkim duchu wukubłaju. Kaśe wótcźiśtwo wonaj mjenjeśtaj, wukładaj i poroka, so so pšeze mało lět „Deutschland, Deutschland über alles“ pśejuje. (Žón bź hač pšeh krótkim w nźmišćich šćitach jakakanu.) Knjes žandarm praješe, so mamy so Bohu dźakowaś, so mamy wótcźiśtke hyśaśi. Wšchmažaza wjeśichna starśeśich pak śecjeśe na stronje knjesa wučerja Seńžy a jeho herśtwje solidowaśe.

Należnośći pśecjeśe so dale. Schulski wuźerk abo starśeśiska rada so i njej załamuje. Wobkšŕžbarja žadachu sebi pšehešadźenje knjese Seńže. Sćerje wšchitcy starśeśi pak pišu we sprawnjenju tohele jedanjo wobrěza. Kaž dale śćitaśmy, je pšeźedźerjaza wyšnjosć pšeśeśiwo knjesej Seńžy dźesiplinarne pšeśepytowanje zawjedła.

Tute śćerśeny pšeśeśiwo knjesej Seńžy sapoćeśachu so wot teho cźasa, so je knjes Fieza jako žandarm do Maleśec pósłał. Wón je śym serbšćym starśeśim. Do tamneho świnoho towaŕstwa, kótreź knjes wučeŕ Seńža dirigowaše, sćipnywšchi, zadajśe sebi, se bu so jenož nźmišu frěwał. „Wir sein doch Deutsche, da wird deutsch gesprochen“ běchu jeho słowa. Tute towaŕstwo pśetuje pšehe wšchem zwrjewinsku spšewu. Na pśewinu dnju rźeźnych cźasow a druhich pšśiležnośćach rozesmša Boże słužby, serbšze a nźmišće, i śhera śpiwaju. Na tute agresiwne twśinjenje pšeśeśiwo Serbam, so Serbja nźtcźo towaŕstwo žadowachu a wono hrěźeśe rozpadnyś. Stónźejše knjes žandarm i njeho wuźiwaŕ. Woni teho cźasa, so je wón w Maleśecach, je widomna napjatosć mjes Serbami a Nźmjenzami nastała, kótreź tam hač dotal njeznajachu.

Starśeśi jadnośćich dźeśi nźmija, so je wón i nalojednikom w tutych wobkšŕžbach pśeśeśiwo knjesej wučerjej Seńžy. K njemu je so pśeźeršeł knjes pśełožeńśaŕ Loła we Maleśecach. Wón a jeho knjeni — anglešćina jadna Serbat, ale je swojimi dźeśimi śerśišu njeźeršeju. Cźerny sprawnił był a na nasche powěry pohladał, śaśiej ju. Że tola tak, so na korcźmaŕ pótaja rady sa pśećelcla. Pšeh tom dźerny i dorosom wuźeźawaju, so nedźelnu prajeś, so mamy tutón poměr śmjeno sa njesahnjśi abo i dobrym poćišćom njesnjśiśmy. Knjes Loła je wobkšŕžbu pśeśeśiwo knjesej wučerjej sobu sastupował.

Na śe jimo nětko prajśeju, hač je knjes žandarm je knjesej pośtawjenjam śmjeno so po direktiwach knjesej pšehešadźenje wyšnjosće śłojeł? Wšele śmamjenjow na to pokazuje. Nam ju denkśeli, so teź dźeśi wučerja ju dyrbjeli porok je strony wujeźnosće słyšeć, to pšeźewjele herśtwy wuźo. Pšośćamy so, hač je to mjeny hyśeń, nam Serbam sašo te źnadne prawa wjaź, kótreź je nam nowa cźasy wobradźił? Nam ju powědaś, so je so pjerwy jedna žandarm w śjawnosći słyšeć dał, so wšyśe Serbšze rozwučowanje w śchulach i nowym lětom pšešćanje. To dyrbimy pak tela ja hyśe ludźaze powědanje měć.

Wopomnieś dyrbimy, kak tajkśe śakroćenje pšeśeśiwo Serbšćemu wučerjeju na druhich śtukuje. Teź wučeŕ je cźłowjek. Taśe śakroćenje pšichłonuje jemu duśnowne cźiwle.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na nowinarskej haśy 6. Rěźi serbski

Kaž. a najlubše kupowańśa wobućow Pódtwarjenje obśišće a tunje

Wón dhe śwojemu ludej słužśeź, jeho dźeśi jako hódnych cźłowjekow wukubłaś! Cźeze twaŕeź na tym, schtož dźeśi, kaž schulski jakoń śebi žada, dobu pśichinjeju, mjenujcy maśeźinu rěź. Że pak mjes Serbami dosć njerozumnych starśeśich, kótreź, ja tajke pśichodne rozwuśeńśe žanoho frosunjenje. nimaja. Cźełe śami starśeśi pak śebi teź druhe pśichodnjejše rozwuśowanja njewaźa a bychu śebi je sakaśeli, je-li by śe to hodźiło.

Gdyž *někto statny organ*, schtož pólzaj tola je, do tuteje śłabowjeśe zapśichinnje a śłabych starśeśich pśeśeśiwo wučerjej, kótreź njeje Bohušeł hišćeze dyrbjeńska, nawabi, potom dyrbi dijsonanza w schuli nastaś. Starśeśi pśed dźeśimi na tajku wučerju śwarja. To je dźiwom so we witana powaśka, wośebje potom, hdyž dźeśi hewak do wukrjenja *so njeśeźi*. *Potom jeśehnje kóžde wuprajenje wótcźa*, a je śkerdźenu hinak denjeźu, kótreź je sajo we hišćeze hinašim śmyśle wukoźa. Taśe poměry teź najśwobodnišeho dominowańśa wučerja wobśabja, śkromne sa bśe wučerjo, sajo *samiefowaś*! Że śmamy to samo tuteje akzije?!

Žadamy śebi, so Serbšća rěź a wučźba we schulach we Serbach *njeby so jenož cźerpiła ale hajiła*. Prośimy hamtšk hejtmannšwo, a cźełe teź jadźerjerje wjeśa a nowy Fiezy we tutej należnosći nadrobnje pśihotowaś. Najnowšeji pśichpad nam śkoro praji, so śu pśicźiśiny jeho wupśajenja pśeśeśiwo pśećelcu wučerja a wučerjej tola bźe nazionalistiśkeho pohibowanja. Sańdźenu śrjedu wotnjé śujaśe „Jungdeutscher Orden“ we Maleśecach pola Sendźij hnoj Berbeabend. Jako nawjednik i pśiśelnjeńcy Hitlerowcy nźmśe kamaradowaśche: „Ordensbrüder arischen“ teź knjes žandarm Fieza postawy, njes tym, so duny bojeźo hodźo wośtaśu. Naš tute jadźerjerje wjeźo njeśtara. Jenož to wźemy, so spomnjena organizaźija neje nam Serbam pśećelcelna śmyślena.

My Serbźo bohužeł nimamy w jakim parlamenće žanoho sajśupjerja, *so móhli* tutu należnosć na tutym kompetentnym měśtnje je śwojimi konsequenzami je wšćech śtron we polnej śjawnosći wobśwětliś. Toho dla dyrbimy to we nowinach cźiniś. Praśchamy so nasche śnjeźerśtwo, hač we wone je kawe, rozwuśeńśu śakroćiło — je-li w tom Serbźo pśiśiźnim na sanjechanje Serbšćeje wěźe śkorźicź. Jednamy zyle loyalnje a nochźemy naśchemu knjeźerśtwu śamjeśeś, kaž we sakitanju naśchich prawow dale postupimy. Bźeź narodnych mjeńśchinow budźe porjadnje we bliźšich dnjach we śporzatku w nźmišćej rěźi cźaśopiś wudawaś. We nim budźo so teź nasche śchulśke a śykwinśke należnośće a te śjawneho źiwjenja wózwonje rospominaś. Te położenje naścheje narodnośće i kóždeje śchule a śyrkwje, śodźerjenje hamtow nam Serbam napśećiwo chcemy nźmje, ale wźeruje tam rospołoźicź. Należnosć Maleśechanjeje śchule do tuteje rubriki śtuścha. Tutón cźaśopiś pśecjeńa so śwětowej śjawnośći tukśanej a wukśanej. My Serbźo so śmźśla njebojimy.

Hindenburgowe wotmołwjenje na Marrowy śhožopśeśajny list.

Nźmšći president i Hindenburg je na pśiśmo pśedawšcheho nźmšćeho kanzlera Marxa śłědowaze wotmołwił:

Sa Waśche pśeśeśelne pśiśmo, kótreź śeśe uś pśeśeśelnje półśaś, so Waju wutrobnje dźakuju. S njeho k śwojemu wjeśelu widźu, so na tym samym śtejiśchezu śtejiśe, na kótreź bych so wźo, jeli so bychu Waś wustrowiłoj, teho cźasa hajił. Waśche pśeśeśa sa naśchu porazenu wótcźinu śu teź swoje pśiśeźa. Njech so wone dobjeźnja i njeśbeźićiwym śćuwańśam dźiśom wśichnich, kótrymž Nźmśka wyśśe jśeji, dużi politiśka śtrona.

Pśejedawšchi nźmšći kanzler Marx śhorił.

Pśejedawšći nźmšći kanzler Marx je na chripu śhorił. S tym je so dnje ja połdnjašnje, tela je Marx i njej wotdźerjany był. Se strony lekaŕa je pśiśi wurjadnym pośedźenju pśedźěłowa zastupujuceje śtrony wobdźělił, w kótrymž je wo politiśkim położenju po presidentśkej wólbje jedna.

Jedyn hamtški śudnik pśeśed śtatnym śudom

Pśed śłudnjośćeju Bismarckśkeho śwjedźenja na horje Brodcenje je 1. hapreje hamtški śudnik dr. Beinert rěź měł, kótreź je ego posdajśišco teź woźiśćeźała. W njej je wulka liśba hanjazych wudmow pśeśeśiwo republikanskej śtatnej formje a pśeśeśiwo republikanśkim śtatnikam namakaju. Wo śemjetym ministrie Erzbergeru je jako wo „halunźy“ rěźi, dale je **ministrojo pokupjeni** njemjerja a śćerśnje je praji, se ma śwjedźeń wotmyśł, **„dźeń wollieženja“** pśihotowaś.

Tale wěź je je wo pruśkim krajnym śejmje k rěźam pśihinjeńa. Ministerśtwo śu so wopraśeli, po kajśim kh'ostanśkim a dijsziplinarnjśim śudniśkim puću dhe pśeśeśiwo tutemu hamtškemu śudnikej śakwośiś. K temu „Knjeźerśtwowa pruśa nowinjch śłužźa śći: „S rěźu, kótruž je homitki śudnišći radźićel dr. Beinert we Wernigerodźe *Kńža 1. hapreje pśed Bismarckśkim* śjwjedźenju na Brockenje měł, je so je śdźeńju nowin a po wobśkorśbje. kótruž je śapóśtawź Kuttner pśeśeśiwo Beinertej śapodał, wyśśe śtatne rěźnistwo w Halberśtadźu śaběrało. Wono je po § 13 jakonja k śchitej republiki po pśiśtkuśchnosći wyśśemu nźmśko-śtatnemu śudnikej pśeśepodał. Należnosć je po dijsziplinarśkim puću dale wjeźe.

Wjesołośći w Nźmśkej wotebźra.

W cźaju wot 1. hač 15. hapreje 1925 je ko liczba dośtawarjow hłownoje podpjery w śaśtarańiu dźeśonjemjerjow i 466 000 na 394 000, to je wo 15 prozentow śniźiła.

Wjeśki śwjedźeń w Nźmśkej a jeho wukśaju.

W **Eisenachu** wjeśicźi dźeśaćerjo i dźeśa wuwoźtachu. *Eisenachśke nowiny njeměźachu wuthadźeć, dokelž kuhlicźeśerśtwo ponuźuje njedźelnju.* Pśeśi demonśtrańiju cźahu so wokoło 5000 wobsobow wobdźěli.

Na śónźu mejśkeho śwjedźenja je w **Halli** w nozy u i śej dróży mjes cźerwjenymi frontiśkimi wojowarjami i śtahlhelmarjemi k kwawnym pukam dośćo, pśeśi kótrym, so jako bróńe śe, pśetowe śtuśi a revolwery wuźiśu. Teź je so i liśaśinami śtśelało. Se śtahlhelmarjow śu so dwoje, se frontiśkich wojowarjow dźewjeśo jako śranjeni śomołwili. Pjerśo i cźerwjenych frontiśkich wojowarjow śu natśeleni. Hdyž bu wuźdźelenje polizajśtow pśibśiśi, bźeźu cźekwośu. Pobowk njeśe hišćeze rośśaśnjeny, dokelž kóžde i wobeju stronow wudawa, so śu ju nadpadli. Polizija je warnowanje nadała, dokelž śu w pośledńim cźaśu pułk padale; wona budźe se wśchej rasnośći pśeśeśiwo njeuźernikam wośtupowaś.

W **Bytomju** w nźmśkej Hornjej Śchleśyśkej njes wobdźělnikami pśi demonśtrańiśkim cźahu a monarchiśtiśkimi organizaźijemi k pukam dośćo, hdźeź so i rjadow komunistow śaswoła: Dele i Hindenburgom! Śćawa bolśchewikam! Pśećhi wjerzarjaju dwě cźerwjenej lhorheji i bolśchewiśkej hwězdu rośćerbachu. Pśśedy *hač móźeśe* polizija śćipśchimnjeź, bź so cźah hižo w nejpjerśdże rośćichoł, a teź pśichśtuśchnjej monarchiśtiśkich organizajśijow bźehu wośćichli.

We **Winje** so dźeń 1. meje i wulkim cźahom wośwjeśi. Dźeśaćerjo njedźěśachu. Śśwjedźeń bź wulkotniśći a wobdźěkśenje śylnišće dźeli pryedawśche lěta. Teź personal drobowych żeleźnizow hač do popołdnja 2 hodźin śobu śwjeśećeśche. Tak dołho wośły droboweje żeleźnizy njejedźachu. Ran so dźěłaćerjo we śwojich wokrjeśach śhromadźichu a i wulkimi śylami na kołowy drohu cźeśnjechu, hdźeź bźehu wśchi parlamenće, radnizy, hrodowśkim dźiwadźe a univerśite tribuny natwarjene. Wobdźěkśenje pśchi demonśtrazijach cźahach bź tak wulke, so bź i thwileni śyła kołowa drója po zyłej śchérokośći hušto wobśadźena.

We **Warśchawje** jozialdemokratiśky organiśowani dźeśaćerjo dźeń 1. meje po śwjeśenym waśchiju wośwjeśćichu. Wyśchnośće bźehu komunistiśke demonśtrazij zakalake. Njedźiwazy jeho śynłachu nźkotre komunistiśke cźahi, kótreź bźehu so w pśchedmjeśtach śhromadźike, na dźiwadłowe naměśćo hrajeź měśta dojeź, hdźeź jozialdemokratojo śwoje śhromadźiźny wotmjeźowachu. Polizija komunistow rośeńa, śchtož so pewśchikolwiek bjes wjeśtśkich pśchipadowo śta. Pśchi tym do pokźiśtow dwójzy tśelichu, tola śo nichtó njeranj.

W **Italiji** bź knjeźerśtwo dźeśaćerjam śakakał, 1. meje i dźeła wuwoźtaś. *So by so wukaś pśchewjedł*, bź faśizitśka miliza mobiliśowana. W Neaplu, Turinje a Trieśće wjele ludźi jadachu, so by so wśchej agitaziji jadźiwało. W Florenzu śu jaśtupjerja jozialdemokratiśkich nowin „Avanti“ śajeli, dokelž bźehu faśiśtojo w jeho pśiśarni exemplary antifaśyśtiśkeje knihi namakali. Knjeźerśtwo bź teź *fabrikam*, kótreź śwojim dźeśaćerjam druhdy wśchędny dźeń śwjeźeźiś dawaju, pśchikazało, so dyrbi so 1. meje dźeśaś.

Prukt pejm so najskerje njeospuschczi.

Prušskemu knjeześtwu so najskérje dowérjenje wupraji.

Komunistojo so boja, so buchu pschi nowoizwólach wjele mandatow sbuhli. Toho dla nochcedża tón króć k nowemu sjednokonzolnalnymu pschećiwno knjeześtwu hłosowaćz, ale so wothłosowanja wostaja. Tak so knjeześtwu najskérje dowérjenje wupraji. Němškonzonalni a němska ludowa strona pak su zhromi pomjo knjeześtwowym stronam we wulkej njeschćinje.

Pruske hłoby pschi wólbje němskeho presidenta.

W Prušej je Marx pschi presidentskej wólbje relativnu wjeschinu mél. Pschi njej su dostali Hindenburg 8 827 155, Marx 8 984 630 a Thaelmann 1 230 450 hłosow. 11 806 hłosow je so rospjerschiło.

Dr. Benesch wo strachach němskeho bjesstrachowcho pakta.

Politiski sobudźełaćzeł Parižskeho Matina, kotryż w tu chwilu w Prahy pschebywa, je zwojim nowinam wo rozdźełenju f presidentom Masarykom a zwonkownym ministrom dr. Benešchom rosprawił.

Dr. Benesch, kotryż je f dorosumjenjom mjes Pólšcu a Czéchosłowakiu fara spokojenu, na to pokasa, so zu wšelke němske truhi praschenje **pschisamknjenja Awstriskeje k Němskej** sasso na dujowy porjad pschinjesche. Pódla toho su njezwédy na Balkanje a bolschewiskim strach. We wschéch tych khutnych a strachowny praschenjach je wulky wažne, so **Pólska a Czéchosłowakka zjebi rutu zawdawschi hromadze djetej.** Schtož němski rukowaniski pakt nastupa, mjez Pólsku runje każ Czéchosłowakiku zjwjenjowy fajim so tu, so **tajli pakt na žane waschnje Versailleskeho mérowcho strécznja njedótka.** We Czéchosłowakiskej njeje ani němskeho irredentizma ani němskeho wojowanja we praschenju njesow. To je wosdżél mjes Pólšcu a Czéchosłowakiej. **Tola žu wo tym pschetrjebdżeni, so by, kdy by so Versailleske srécznje jenoż w jenym dupu pschemeniło, žyle europiske twarjenje wothrożene było. Wón, Benesch, może rjez, so dyschtaj Strżynski a wón to žame stejischcza za wotomit mjes tobu srécznjoj, w kotrymż by so srécznje rosrisżazeho žuda f Němskej pschedpołożił.**

Président **Masaryk** „Matinowemu“ sobudźełaćzerjej praji, so Hindenburgowa wólba na europiskim położenju nicżo njepschemeni. Wona jeho njeje ani rosdorita ani pschekłapiła. Wóle dyšli tuta wólba **wobje** druhe pschicżiny k pschemjenjenju w źrjedżnej Europje dowjesch. To prajizu president atlas wocżini a f rutu na Awstriskim, Baltiske morjo a serbsko-bolharskim mjenu pokasowasche.

Kommunistiske hibanje w Lotyschiscej.

Policija w Rizy je 20 wobsołow, mjes nimi bolschewiskeho wjednika zajała, kotryż bě so f Rusłoje k agitazyji do Lotyschiskeje pósłał. Nimanje steji w swišu f wušłedżenjom kommunistiskeje tajneje cżišchcerskeje, w kotrejż so falschowane puczowanske papjeru a dokumenty dżełachu.

Ministerske dohladowanske puczowanje w létadle.

Jendżelski létakšrowny minister sir Samuel Hoare a **letowiski minister** sir Amery staj so hłowdu f pjerschnjedżelskeho léta psches Cajptowsku, Palestinu a Mesopotamiju do Londona wrócżiłoj. Ministraj staj 4000 mil f létadłom **pschelećakoj** a njesłaj senjeżeje njehódy małoj. Wonaj staj pschi tejle zkładnosći jendżelske létadłowe pschistawy **w bliskim** rańschim kraju dohladowałoj a staj, każ praji, **joschc** w najlépschim rjedże namakałoj. Hdyž staj ministraj, sir Hoare praji, tajke puczowanje bjeje wischeho **hacżenja** cżinikoj, to dopokasuje, so je so létakstwo w pożlednich lé**tach** mózne roswiło.

Granata, kotraż najtolische panzerowe platy pschecerascz.

Hatfieldez firma w Londonje wosjewja, so je granatu **zhotowiła, kotraż najtolische panzerowe platy wójnskeje łódje pschecerascz.** Tole wunamakanje je žiže wupruhowane a znjeże tkerzy wšitu na artilleriske wobrónjenje wójnskich łódźow.

W Plymouthu so nětkole prent minimujetak podmorskich cżołmow za wójnske łódźstwo Sjednoczenych statow pokonżneje Ameriki twari. Twar, kotryż dyrbi sa dwě léczi dokonjany bycż, budże 20 miljonow stołtych hriwnow płaczież.

W Jendżelskej 48 hodżinski dźełaniski tydżeń wotpokasali.

Jendżelski delni żejm je pjatk f 223 pschećiwno 128 hłosami namjet dźełaczerskeje strony wotpokasał, so by ko 48 hodżinskemu dźełaniskemu tydżenjej, każ je jón w lécze 1919 Washingtonska dźełaczerska konferenca porucżiła, sakonika móz daka. Knjeześtwo bě so pschećiwno namjetej stajiło.

Pjenježna nusa nёbduschcze awstriskeje khežorki Zity.

Konferenczy swjatoastriskich pósłanzow w Parišu je so porucżiło, so by so f hubjenym finanzowym pokoženiom pjedawschcze awstriskeje khežorki Zity jadżerała. Namjetowało je so, so bychu so awstriske nadżelene staty dojednale a pensijn za nёbduschu khežorku hromadze. Dwěluja pak na tym, so bychu f wuwjacżom Madżarskeje nadżelene staty k tomu swólnjene byle. Wy-li Madżarska chcyła tajki nadawk pschijeż, by k temu dowolnoseż finanzowcho generalneho kommissara Swjatoka ludowa za Madżarsku trébna była.

Rusti pósłanz w Romje wo rustej swonkownej politiky.

Rusti pósłanz Kerdżenzow w Romje je nowinstim sajmjerjanym rusku swonkownu politiku rosłożił. Rusca a Italska matej we wschelakim nastupanju jenake zajmy. To so wosebje na swobodny wobchad w Dardanellach a na hospodarske a finanze postupanje w Perzijej poczahuje. Sa Konstantinoplom djensnjicha Ruska njezada. Ruska wjeze Italczanow w Perzijej radscho widżi dyžli Jendżelczanow. Kerdżenzow prejsche, so su rusky bolschewikojo attentaty w Sofiji naschkarali. Też w Italjej Ruska kommunistiske hibanje njespodpjeruje. Na praschenje, hacż je Ruska Krupez firmje wobrawdże koncżeje pschihnowała, pósłanz wotmolwi, so so w Rusłoj na Němsku f koncżejsenj w prénim rjedże dźiwa, dokelż je wona prénja tajka żadała. Krupppez firma je koncżejije za ratarjowe a industrijo dostała.

Ze Serbow.

We Budyschinje, 4. meje 1935.

— **Wo wjedrje.** Dżensa rano we 8 hodż. barometer 742, hygrometer —1, najnišscha wózna temperatura +5. Wyschina lejsesche wczera rano nad Finskej, na krótkorauschej a źrjedżnej Europje. Mišina lejsesche nad Pólšcu a nowa nad atlantiskim ocyanom. Tuta mohła sajutischim nasche wjedro nakasować. Jutsje wutorn słónczko 4,29 sthadża a bo 7,24 thowa, mjeżacy popołdnju 3,33 sthadża a bo na ranje 3,31 thowa.

— **Tschrowa powěsć wo wjedrje** za jutsje wutorn: Sło pomrócżenje, ta a tam so wotpokasuje.

— **Wustajenja wo hajenju strowoty w Budyschinje.** Woi 2. hacż do 12. meje wotmeje sno w Budyschinje we mišescanskich sali we kupnizy wustajenje wo hajenju strowoty. Londonjenja Krušcha hygienitiskowa muzeja we Drježdżanach. Wustajenja so jendżenu sobotu w 11 hodż. wotewri. Na nju swědżachu so sastupjerjo gmejnow, zhonlow, khorownych pokładnizow, lékarskich swjatkow, zhonlinych towarschnow atd. Knjes mišescanoscha Förster we mjenje mišescanskeje rady a zwonkowschcego hanna wischcy pschitomnych wutrobnje powita. We swojich słowach zwonmi na to, kak mjena je tajka wustajenja abo wojazmjenje wo strowocze za lud. Wjele je lud we wójnskich a powójnskich cżasach na strowocze cżerpił. Jeli zhamy nasche cżélo strowe zdżerżeć, dyrbimy bjez wo wschém rozmyslenji, schtož je strowocze cżéła mišnje trébne, schto cżélu howi a schto jemu schkodżi. Na skónczenju rěcże knjeso mišescanosny zimasche so knjes Reubert słowow. Rosjasni, schto nimski hygienitiski muzejum je, pokaza na to, so widowonosć wo cżłowjeskim cżéle a jeho sunkjach pornjo wschém technitkim widowonosćam hischcze mało spoznjnje. Wustajenja wopschija tri wotdżełenja a to 1. za **lwerknjohu, 2. hromadżeństwo za cżłowjeske dżéjo a 3. ideałne** khorosche. Wustajenja rozjasnja we bohu 10 dnjowe jón**howazy** knjeża: pondżelu we 5 hodż. knjes dr. Traeger, wutorn we 5 hodż. knjes dr. Strotscher, srjedu w 5 a hodż. knjes dr. Traeger, schwórtk w 5 hodż. k. t. r. Traeger, wutorn, 12. meje, knjes dr. Strotscher.

— **Vatikan we wumělstwje a stawišnach.** Jutsje poda**ja** so we „Zentralnem dźiwadle“ tudy, każ dżensnjich**ej** wschitkich wojerwja, schtyri króć horjeka njenowanych filmy, wo kotrymż so wischelake nowinarske powdaśe jara kmane lobuje wuprajeja. Tutón romsli prénjotny film je Žerlowohrabowa towarschnosć Charitas w Freiburgu wahotowacz a préni króć w Němskej pschedstajiła. Schtož je wschotkrohe pschipojnacze a zwokopene pschiskładowanjow wubudżiło. — Krótko po zapoczatku „Anno Santa“ (swjatcho léta), tak pische Augsburger Postzeitung, pola**ja** so nékto też w Němskej nowy film, wobstejacy f pjeć dźełow: „Vatikan we wumělstwje a stawišnach, swobrazowany wot italiskeje towarschnosze „San Marco“, a to f wuprajenej dowolnosću swjatcho Wótza Banżke Pia XI., kotryż wosobinsky nékotry króć we zwitku f wjetschimi pschileżnoscżenemi a pschicżeckemi na płacże pa**kolaluje.** Swój. Pětr (dźéła f létadła swobrazowany), vatikanske twarby, zhórki, wulkotna knihownja, mužeje je znamjenitnymi klowwnymi dźélami se starowcka a je tschesczijanskich cżasow du nimo nascheju wocżow. Wuraźnje wunkupuja poskawy każ Rafael, a Michelangelo a tej Bernini f symlesho rjadu wobrazow, kż je sham na Božu hjšo hobrili. Wobjazne napolsdaju na krajinu kżeżca so ngm pschi pschechodżowanju po zahrodach Vatikana: tu mjzachu swotowarjo fitma wjso lohko, hdżeż sim Vatikana a wumělstwo tak pschjeżelnje napischeżo pschihdżeschcej. We zwitku mamy tu potajkim historiss-wumělski powuzcżny film psched nami, kż dowupjelnja so we shjnych wobramiach skutkowczeho żiwjenja, kotreż knježi we Vatikanje a so je wschelakimi zarjadowanjemi nam pschedstajo. Wosebje sa tych, kotriż do Roma pojedu, je to pschihotowanje hódne wohladanja! Ale też snajer Roma a Vatikana bydże słódyh spominacż pschi wschéch słódnczkich wobrazach.“

— Też naschim Serbam so jutnische jenicke pschedstajenje nałežuje pornucka.

— **Bydnschiske haptyki** sun wschédne dny też bo 5 hodż. wjerzor zootworjene, niedżeń sin swarjene. We nozy a na njedżelach ma f mišnaczkym wotmukjenju pschezy jedna haptyka służbu. W mejt je to mišescanska haptyka na hłownym torhoschczu.

— **Nёdżiński sakski kral Bjedrich August pschebywa**sche **pjatk popoldnju w Budyschinje.** Wokoło 2 hodż. pschijedże f czehom bjez pschewoda na tudomnische dwórnischczo a poda so do twarjenja Budyschiskeje loże na Karolinej drohi.

— **Schto dyrbitsch pschi powolanju wědżeć.** W wokhedženim cżasu je so cżasto stało, so pschi sudniskim powolanju (Berufung) wobsołowanjo pschischoł niedżeżo. Mjeżo so to taskim padże powolanje na khosty wobsołowanjo sacżisnje. Tak so dżesche jenomu rěmjesu w Lětnizach, kż bjesche dla spjecżowanja pschecżiwno statnej mozy a dla kazenja mёra 3 njedżelam jastwa sasudżeny. Wjesche pschetrosčeni swédzy bechu pschischli, niz pak powolał. Tuž sudniskou powolanje sacżisnu, schtož so we wischcy tajkich padach stanje.

— **Hdyž nałeże do horow cżłowje ...** Wopyt we sunje bjsche w nasnich luźiskich horach tkerzo schparam. Ale wschu salokcżenje tydż, kotriż do nich pschischcz njemóžachu a domjezachu, kotriż podarmo na swojich hoješi cżakachu, nima žanoho smjeha. Tuž rёkc: **Schtož by paschwal, cżini jako dobre!** A to nékto, hdyž nałeżo do hór so ho nastaja. Schtó snaje nasch najrjescheschi cżas we Lo**žizy: nałeżo we luźiskich horach?** Hdyž nałeżo do hór stupa, setka so se starci cżeżcżehdnej żónkej Rostanza. Ale jeje **hewak pschichtulne** mjesske wosthcnicżko mósze bycż roswalne, hdyž so ji cżopły towarsch. Wёtrikej pachol, pschidżerdż. We dwojach, hdyž ho dejschcż bje a lida, hdyž pożledni hórski znežt so słubi, dyrbiżej w krutkim wobcżasu do hór hicż. Nicżo rjeschcze njeje, hacż hdyż tyhazore rёcżi do dolha pluskotaju, hdyż jenża jón jese jelenja a f kwérkami so pschchi a lёh so drasczi jelenkoju. Sstychcischch hłosy: W nałeżu je hórke klimo hrube. Staj wojnjeschi. Sa wschcchy nij. Mašch dosez **klamanskow, hdyż nażeschi** hewjernemu synnemu wёtrej wjeżnjcżej. Dżeń wote dnja so cżopli a słónczko je so dospołne nałeżo f mišnym zefirom na wjerschchach je-

Tsi starzy.

(Pokraczowanje.)

Parron dyrbjesche so podwolicż. Klaudrinży pschesteżichu łódźmi płachtu, nawodżowarj wobroczi łódź a mérjesche so na kupu. Bistopej pschinjasjechu stólz na prédkowanu wukrywu. Wón so podżudże a wuhladowasche do morja. Też wschón lud so zhromadżi na wukrywku, so by kupu wohladał. Schtóż mjesche wotrische wocżko, mósjesche hižo kamjenje na brjohy widżeż; druhy pokasowachu na seniżku thowarischu. Jedyn zwon wobkruczesche, so tsjoch starzow widżi. Patron pschinjeże dalokowidu, pohlada psches njón a pschepoda jón bistopej.

„Tak je“, wón praji, „na brjohy, na prawo wot wulkeho kamjenja stoja wopraudże tsjo cżłowjekowje.“

Tsi bistopi słoji dalokowidu tam a wuhlada tsjoch muże: jednoho zwa wulkeho, jednoho trochu mjeńschcho a jednoho zwe małeho; woni stojachu na brjohy a dżerżachu so za ruki.

Patron pschistupi bistopej a prajesche:

„Tu dyrbimy łódź jadżerżeż, Wyżokosć. Jeli jedyi pschejesche, mózeże wottud f cżełmom pschiwjeseny bycż; **my** to mjes tym sakónwimy.“

Hnydom rozwisachu powjas, wucżistschchu kówizu, zawichu płachtu — nadobo slork a łódź pocża so cżumpacż. Mužeschcżin cżołm, wjeżerżowarjo tkeżichu do njeho, a bistop tsjeschc na rёcżu do cżołma. Wón wuhydże so na kraju, **niamórnizy** sajtajichu wjeżsta a jedżachu wjeżnjuże ke kupje. Hdyż je cżołm minuale bliżo, tat to by kamjeń do kupy dolećżał, hdżeżsche by żyle jasnje wideżeż: tsjo starzy stojachu na brjohy, tón jedyn kwili, nahi a lukowzom wopokonu; dwuhi trochu mjeńschi, w rosterbanem kafanje; tkeżi pra**starzy, tsjikeny, we wotmuschenej kapje; tak stojachu wschitsy** tsjo na brjohy a dżerżachu so za ruki.

Cżołm pschistaji f bycżku, wjeżerżowarjo falóhwichu cżełmowu twaru, a bistop wuleże.

Starzy poklonichu so psched nim, wón jich pożohnowe, a woni so hischcze hłuboje poklonichu. A bistop rёcżeżese k nim:

„Ja sym słyschał, so wy, starzejo Bożi, tudy służowaschcej Zwojeje dusche pytasze a za cżłowjestwo **so** f Wójżenej Służnjej wudlicże; ja pak sym wschёdny wotrecżk Bożi, psches jeho miłosć powolany, jeho statło pasżi; tuž dyrbi tej wasż, wotrecżny Bożi, widżeż a wam, zamóżu-li **to**, powuczenje pohticżeż.“

Starzy njeczachu, hnёwkachu so, spchladowachu jedyn na druheho. „Prejeze mi, kak pytasze służnjej Zwojeje dusche, a **kak wy Bohu** służicże,“ wopraschcha so bistop.

Sstrjedżny starz pohdychny a pohlada na najstarschcho; najwjesczi smorschcże cżoło a spchladuny tehrominja na najstarschcho. A najstarschi po pożnёdwsche a praji:

„My njewémy Bohu służicż, służownike Boži; my smy zimy jenoż żehli hamym a starawny bo we Zwoje żiwjenje.“

„Kak pak bo wy Bohu modlicże?“ wopraschcha so bistop.

A najstarschi praji: „My takke so modlimy: Wy jeże tsjo, wy smy tsjo, pomhajeże nam.“

Lёdy bёsche najstarschi tole wuprajił, hdyż wschitsy tsjo starzy wocżi k njebju słożichu a prajachu:

„Wy jeże tsjo, wy smy tsjo, pomhajeże nam!“

Bistop ho żmjeschcże a praji: „My dże jeże nёschto wo żiwjatej Trojizy słyschcże, ale wy njewjedżeże ho prawje modlicż. Mam **kwoje** swobodanje nad wami, wy starzy Boži, widżu, so chżeże Bohu służicż, ale wy njewjedżeże, kak ma ta to cżinicż. Nij tak njedyrbiżch ho modlicż; pożłuchajeże na mnje, dyzu wam powuczicż. Njenawjedża waż je słowo jeho, ale je słyschcże pytma, **każ** je Bóh sam ludżom porucżił, je maja k njemu ho modlicż.“

A bistop wecża starzam rosetłasecż, kak je so Bóh cżłowjekam jewił; wón powedałche jim we Bohu Wótcu, we Bohu Synnu a we Bohu żiwjatym Duchu a praji:

„Bóh Sszyn, kż je na semju pschischoł, so by cżłowjeskemu wunutkjł, je jich nawjedł, takke so modlicż. Pożłuchajeże na mnje a wospjetujeże słowa.“

A bistop rjekny jim: „Wótcże naschi.“ A tón jedym starz wospjetowasche: „Wótcże naschi,“ a druhi wospjetowaschc: „Wótcże naschi,“ też tsjeżi wospjetowajesche: „Wótcże naschi.“ — „Kżi sy w njebjesjach.“ — Też starzy wospjetowachu: „Kżi je w njebjesjach.“ Tu pak so jeżdżemy starz nёkaf zarjpli a njewuerżkowasche tute kowa prowje; też wulki nahi starz wejza tężazy: broda rosłesesche jemu psches hubu, a wón njemóżesche jajnje rёcżeżi; też najstarschi starz bjes jeżowu manulesche njerosumnjnje.

Bistop jim hischcze ras pschedpraji, a starzy rjetnychu słowa po nim. Bistop żydże so na kamjeń, starzy stupichu so pjched nim, hładachu jemu na hubu a prajachu ja nim, jichtaj wón jim pschedprajł. Żuły dżeń hacż do wjeczora prózowaschc so bistop f nimi a wospjetowajesche dżesacż, dwaczi, stotkróż to jsamkne słowo, doniż starzy njejamóchu so nim prawje wurjetkowacż. Woni cżinjachu pschcze smjeli, wón ich wuprowjedżesche a dawasche jim wschitkim znowa wo-

(Skónczenje pschichodnje.)

hydli. Dži won do Voženje stworby, we dnjach kčežeje meje. Lóschť a radosć cže wobjima. O meja, kak tubosna, kak pýche wósko rjana ty sy we naschich luzitiskich horach!

— **Ballony za wjedrospytnistwo.** Wjedrospytnike Zrjaje w Němskej a Czěskosłowakskej wotpósćelu jim skoro wschudnje cžełwjene gumijowe abo papjerjowe ballony, z kotrymiž so směr a sylnosć wětrow we wischelakej wuschosći a za rozdy powětrownemo wobkhada a wědomostnemu stódženju wotstajeja. Na ballonach su pischičinjene zebulki, dźěle, kaž znake apparatu. Krajna wjedrospytniska wobkedźowerjina proshy, so by kóždy, kiž tajki ballon nadeńdże, zebulku wotčešnył, jo wunjesnił a z pokrědnischtwom gmejnischje wischnosnje jako „Kluzbna wež z nuczennym portom“ na nju do Drježdżan-N. 6 sapósłał. Ballony móża so potom sniczi. — Ballony, kiž maja korbit z apparatami pischi sebi, pschedstajeja tak drohi wědomostny material. Schóžtajki ballon namała, njech apparaty derje zapakuje; kóž je we korbitu pschedwjasne, a tohorunja pýches gmejnske sarjadowstwo do Drježdżan pósčele. Namakarjej so male myto wupłaczi. — Ballony su z wodźitnym pjerom pschinjene, kotrež sakło rozbudzi. Wjacy tohodla nichtó se znamu ballonej bliźko njepschibliżuje.

— **Wobczežowanje schulerkow**, kotrež so často stawa, **so jako schichwadżenje wobkhadża.** To dyrbjesche njedowno jedyn dowczesny w jenym mčeże naschonicz, kiż pósche na jenu schulerku na dwórnischczu „rěczał“ a pschi tom jej “na schiju plazał“. Muża, kiż bésche troschu pjenkojty, nan tamneje hoby wobskorzi a bu wot sudnistwa k 75 hriwnam thlostanja sahudżenu, kotrež zimó so mčesačnych podkhcach (po 15 hrivnach) wotplaczicz. — Tuż njech muzźi mlode holczki napokoj wostaju.

— **Wojowanje pschczisiwo bernjazemu** brukej. Pjerwe rataiske ministerstwo tukhwilu we jenej wobsirnej pschilosby (czěsto 16 hamtikeho ministerskeho kopjena) nowod k wojowanju pschczisiwo bernjazemu brukej wotsewja. Nadrobnje rospisuje wótzki, kotrež móża so k jeho schichwanju nałożowacz. Mjes druhim su mésina wospjerjene, hdyż mózych trěwy material pschczisiwo brukej dóstawa. Dale so proschenje dla sarunowanja narésnje, każ tež dalsche srědki k wobmiesowanju potrjebnemoho knajnow.

— **Wobmiesowanje schekowego pósłowego wobkhada we Austriskej.** 1. meje je so schekowon pósłowon wobkhedu se pósłowym natmiowańskim hautom (Postsparkassenamt) we Wienje wobnowił. Potakim móża mjezerjelo schekowch kontow pjenjezy na konto pósłoweje nałożowarnje we Wienje pschepokłajacz a nawopak. Tute pschewelażali do Austriskeje, k czemuż móża so tukrajne formularny wuziwacz, swasdża so w naschej abo austriskej mónje (Währung) płaczicz (schilling a grošchach). Pschewokłanje pjenjez je njewobmjesowane, to rika, mjezerjelo pschczepokłacz, kelkó chcze. Sarunowanje wuczinja 1 100 rentiskich hriwnow 5 pjenježkow, j najmjenscha 20 sk. Schekowa kwitowanja so na wotrězku pschepokłanskom [illegible] skriseze napischu. Wot pósłskeho natmiowańskeho [illegible] ta wudatu nowu sapisć mjezerjelow schekowch [illegible] budże w běhu meje hotowy, móże so psches nje [illegible] kowe hantu skazacz. Wone je sa mjezerjelow [illegible].

— **Powyschenje tarifa na statnej żelesniju.** [illegible] powyschenje żelesniskeho tarifa so na schékowanje wobdźe **pisches pischemjenjenje płaczijnow po kilometrach** wuczinja: Płaczijna se jedyn kilometer we 4. rjadowni wozjazi so na 3,3 pj., we 3. rjadowni na 5 pj., we 2. rjadowni na 7.5 pj., a we 1. rjadowni na 10.5 pj. Dalsche pschirazki so schematizuy (porjadnje) wo 10% powyscha.

— **Powyschenje wosbowonych tarifow pola němskeje żelesnizy a mjsda żelesniskich sastojnikow.** Po nowinach dójsche wo poslednich dnjach powdźel, w kotrejż so 10 prozentowe powyschenje żelesniskich tarifow se wjelschej mjsdu żelesniskich sastojnikow wunjasnjacz spytasche. Pywjacz prajesche, so je mjsda sastojnikow w 1—6. mjdowej rjadowni wo 52 prozentow wyschscha, dyżli 1914. Tomu pak zyle tak njeje. Każ je hyżasiski němskich sastojnikow dopokasał, wuczini nominalna mjsda żenjeneho sastojnika we 3. mjdowej rjadowni j 2 dżesćinoraj 89.5 prozenta dowójnjeseje mjdy. Sakki żelesniski sarjadnik mózesche we wuzkich městach 180 hr., w małych 165 hrać do 172.50 hriwnow mjdy. Tón samy sastojnik dóstawa nékrosć we najwyschschej mésnej rjadowni A. 209 hr., w najnizschej D. 193 hr. jako najnowyschchu mjdu (Endgehalt); na zapoczatku pak dóstanje jenoż 153.50 hr. Tute liczby hižo dopokasaja, so je hornja powésć njewéra. Statistika pak je so dopokasała, so je podźel mjdy na sjromadnych wubrankach żelesniskich dżensa njeschkodi, jelo we dowólnischim czasu a so sm mjdowe wudawki we wjele mjenje postupowale hać wézne wudawki. Sa sjawnosć by zajmnelo było, też we tutych wudawkach dospołnu jasnosć dóstacz, pschetoż potom by jasnje spóznacz było, hdże wopranodżita pischiczina tarifowoho powyschenja [illegible].

— **Telephon na żelesnizy ha sawjedże.** Każ so nam j zentrale němskich wobkhodnych druzstwow powuk, so we bliżschim czasu kwartjenje telephona na żelesnizy sawjedże. Po 1. junitju ma hižo telephon na żelesniskej czarje Berlin—Munchow hotowy być. Podźelschka sawjedże so telephon samo na czarje Munchow—Nárnberg. Telefonowanje na żelesnizy njebudże wjele drożische, hać na kraju. Telefonowanje na żelesnizy budże zeł potom tunsche, hdyż so pschpruwanje wojazy wuzywa.

S Hornjeje Kiny. W nozy k 30. hapzeji kradnikarjo z pinzy na Hornjo-Kinjanskich honach leżazeje brózgje we sto mustamowskich 8—10 zentnarjow [illegible] rnow. Na jaślowjenje paduchow je wobsedżeć 50 hr. myta wupłaczi. Wézmužkužone powésće njech so Budyschkiej kriminalnej policiji sdźelu.

Se **Schunowa** pola Ralbicz. (Boże njewjedro.) Jako sriedne hrimotanjo nad naschej wokolinje so rozwuscheżi, dyri Boże **njewjedro** do Nekez khże. Bhst mori Nekowje ienieżki knawn a nacżini tej hewak hischcze wjele schkody. Hrimanje nizdże zyzla cżeżke a tohodla so tež dale njewobkedżowachże. — Hižo wjazy krótki żamy kżiża pisali, jo je Boże njewjedro dyrilo a njesboże a schkodu nacżinilo. To dopomina cżłowjekowu, kedżżomni być.

S Krjeżje. Naschi hospżezinzaz Wébrach wori w wom jala. Tele dun ho rożkaty hnywnicha, runje hdyż 5 starsze rjo dżżiachu. Bohu dżak, so ho zane wjetsche nieżcże stało njeje. Jenomu pomocznemu dżżiaczerjej padże zybel na blowu a jeho sreżschnje sranu.

S Weigersdorfa. (Ruja cżasza.) We wuhlowych podkopach a we twori „Otto“ we Malej Suborniczy pola Weigersdorfa so we sandżenym tydżenju jenoż 4 dny dżżiałsche. Tež so snano we pischichadnych dnjach wokoli dżżiaczerjo z dżżła pusczi. Wina je, so twornja wuzko njerowinowate. Njeje wjele, kak dołho pschitrótschenje dżżiałskeho czasa trać budże.

S **Wojerez.** (**Pomozna sarjadowarka.**) Pischenuschło bernjay tudomneje wokolinY je pomozny sarjadowaniku wohsamtko. 300 hlobych a na tuberkulosu khorych dżżi mazu ju ho do jedneho wustawa pischi morju k wust Wojerja pósłacz.

S **Bżeże Wody.** Wot 2. meje sczi [illegible] Bżeże Wody do Mużakowa sasto automobil jżdżi po schchowanym planie.

S Bżeże Wody 1.20 popołdnju, 2.35 popołdnju, 9.30 wjecżor.

S Mużakowa [illegible] torhoschcża 11.45 dop., p. Klennerez 11.50 dop., [illegible] torhoschcża 2.00 pop., pola Klennerez 2.05 pop., [illegible] torhoschcża 8.40 wjecżor, pola Klennerez 8.45 wjecżor.

Jżba placzi 2.50 hr. Telefon cżo. 185 a 187.

Najnowsze z cyleho swéta.

Němski president [illegible] Hindenburg pondżelu 11. meje do Barlina pschijżdże. Dżeń podżischo ma ho wón [illegible] pschijżahu na wustawu němskeje republiki swjasacz.

*

Němske knjezeństwo je ho sapowjedżiło, winowatosacz bankow, knjezeństwu wědomosez wo jich wobkhadże dawacz, spuschczicz. Wono bankam prawo sapowé, so zmóże wědomosez finanzuym wyschnosczam sarjez.

*

Franzowski, belgiski a italiski pósłanz su chinesckemu knjezeństwu notu pschepodali. W njej pschczesiwo nadpadam rubjeznych bandow na Lung-Haisku jelesniju protestuje. Rubjeznizy su dwórnischcza wurubili. Sa nastatu schkodu je chineske knjezeństwo samolwite.

*

Belgiski wójski sud w Namuru je 18 němskich offizierow k żmjerczi a 7 k khłostarni po 20 letach w jich njepschitomnosci sasudził. Sasudżeni su pjecza w Dinantu hrosnojez skuczili.

Wětrowe.

* **Podkopki kamjentneho wuhla we Saskej.** Po wolicżenjach su we Saskej 26 wuhlowych podkopkow we wobkhadże a to 10 w Loganskim wokrjesu, 13 we Zwickauskim a 2 we Drježdżańskim wokrjesu. — Wuznamowych podkopkow je wokoło 60, z nich 42 we Lipskowskim wokrjesu a fónkne we Luzicy. — Dale mamy we Saskej 31 rudowych podkopkow (Erzbergwerke). S nich sho we 19 podkopkach wopranodże ruda rjpe. Hižo we saskich podkopkach sebi wsche hromadże 55 826 ludzi swój dżżeń zasłuja. Se saskich podkopkow wundowy so w lecze 1924 3 783 000 tunow kamjentneho wuhla a 8 214 000 tunow brunicy.

* **Studowanje theologiskow wotebjera.** W Lipsku studowachu w lecze 1911 541 studowazych theologiskow. Leta 1912 jenoż 150. Tej na druhich wyschich schulach je licza 1924 jenoż 150. Tež na druhich wyschich schulach je licza be theologiskem wotebjerasa. Je-li tak dale pódże, smjeju bórzy njedostatk na evangelskich duchownych.

* S **Wróżławja** so nam pischo, je tamniske sjednorjesnjene zeologiske sahredy jo wosjemilo, wone hodrjata nakupjez. Nakupjenje swerzjatow wuczini psches 500 000 hriwnow.

* **Jaka wjes so wotpalila.** Wjesta Teutschmannsdorf blizko Schumanskeje wsy Górlz, kotraż je dla jeje nażionalskich hrow znata, je so dospołnje wotpalila. Wobydwori z njemasze pschczimy we jenej brózni a rostorcz so pschi wuzkim wétrje spschenje ze zyzej wsy.

* **Sujedżorjenje z wowsynymi truzkami** (Hojerswerder). We Darmstacke khorjeschtaj mandselskej, a jich 11 (!) mjn, hdyż bohu wowsyne truzki jedli, kotrež wóżom hižo 2 lecze w kuchinje leżałe a kotrež bóchu pschi wuzkim rjedżenju psched jutrami za nanałale. Muż je [illegible] wumrel.

* **Do warjazeje kupjele padnuła.** Skoro 70 let stara pensionska offizierska swójowy w Lunebursu Lejże je wżała swojeho kupjelnoho knjesa pschihotowacz. Tako że sebi do wanje hižo wjele wody nalała, sjubi nadobo rumowanu a padny do warjazeje wody. Dokelż je hanna wuhlowonajsej njemjejeze, wotakże wo pomoz. Tako swójbinki na wozuz khwalachu, a jn j wanje wuczahowachu, bésche so nijo tak wuparika, so dyrbjachu ju do khorownje dowjezcz. Spjez sa nekotre hodżiny na swoje cżeże wopamjenje wumarc.

* **Tři léta za schulu khodźił.** Hdyż naschi hólzy so ras za schulu zadża, je bórzy pola schulerjow a wuczerjow znate. Nic je je jedyn schulerk 3 léta dołho za schulu khodźił, to bischcze świet zhtyknył njeje. To je je w Singen (w Badenskej) stało. Wón je sčere wot tam zerjadnje do Konstanza (pschi Bodenskim jezerje) na wyschinu realku. Truchim schodżenje zym jednerjom narécża, je tam privatnu służbu dóstawa. Schulske wuzamknjenje wón zi léta dołho falschowasche. Halle pschi wudawanju wot jeho abiturija (dolóżnjym puntkowanju je dyrbjeli wuczerjo [illegible] „jednindl“. Niz jeno, so je mlody cżłowjek zi léta zwjesnje sobi, najzesce je wjacżerjo wjemu hižcże sodnizy sakrocżi dla falschowanja wandselowanjow.

* **Kokoske pscheczisiwo thójnowej pacże.** W Hunsrückskich horach je khójnowa pola (Kiefernspinne) so sażydżila. Na 120 hórzow lżża je wobrczenych. Gmejna Loshetm je wżiło 200 kokoschi tam wusadżiła. Te nétko pilnje njerodź jeżażu a tak lżż wobarnuja. To zu jara dobre kokoske a so potom, hdyż swój nadawk dopjelnja, na lindżi rospschedawaja.

* **Cżeżke njeschoże** sta so we wuklétnym lokale Johannesstaf pola Stettina. Tam twarjachu w jahrodże nowy hrodże ny pawillon. Dwar bé tak daleko hónczeny, to mójesche so jo zbehanjti swojeszi wetnicy. Polże wjeczke runje nadrjez, jako so rószchny spjnuchu a ludzo so bohużżasu. Wokoli lohkorannjeni padachu so do swojeho doma. Schicz cżeżkorannjenych do khorownje dowjeschu. Każ so psches pschepuntowanje dopukasa, bżchu so pschc wjele ludzi na rószchny jestupali a tak bżchu so do hromadu kupli.

Hospodarski rozhlad.

Pondżelu, 4. meje 1925.

Kursy sandżenu hołotu w Barlinje.

(Kurs po statnej zmonje)

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,98
1 jendżelski punt	20,327	100 czěskosł. krónow	12,425
100 [illegible] wajc. frankow	81,13	100 pólsk. markow	80,10

Pjenjezy wostachu hołotu każ bacz dotal jadne. Pschewany dolarni (a rika dom) stawe so [illegible] horje hyżu.

Efekty bóchu hołotu na Barlinskej burzu hory bjez **wischcho wobkhada.** Akcije, wobsejcje wojnita pojezdżka, **so dale wotdrjechjowachu.**

Na **produktowych** wikach bachu płaczijny we njejch **malo wuschiche, pschetoż** Amerika powé **sfruczene płaczijny.** We wowsyne, jerjenjeze, wowniesche a wowniesch **wiki** [illegible] wostachu. Sosedni płaczijny zestaja:

w Barlinje:

pschenicza 12.55—12.80 hr., rożż 10.85 hr. hecż 11.05 hr., jerjenjeza nalicznjo 12.25—12.25, wowsa 10.20—10.70 [illegible].

We [illegible] wikowanju:

pschenicza w meji 13.05 hr., w julinju 12.80 hacż 12.85 hr.,

rożż w meji 10.70—10.75 hr., w julinju 10.75—10.82 hr.,

wowsa w meji 9.75 [illegible] hr., w julinju 9.25 hrawnow.

Wiki wuzitkowskeje skoły sandżenu pjatk w Barlinje-Friedrichsfelde (Magerviehhof) **Pschinesli bachu 900 dejnych** a wobskorzistacych trumowa, 20 wołow do clasnja, 53 bolow, 46 pschesiwow a 275 cżelcżatow.

Dejne a wobskorzistacyne trumy płaczachu:

1. rjadownje	380—510 hr.
2. rjadownje	250—360 hr.
3. rjadownje	200—250 hr.

Jałowje:

1. rjadownje	250—450 hr.
2. rjadownje	160—280 „

Po zentnarju żiweje wahi:

woły do cżełnjenja	40—48 hr.
prósdniki, cżelata	30—36 hr.

Na kunjaze wiki tom bżchu pschijmali 640 kóni. Wone płaczachu:

1. rjadownje	1100—1500 hr.
2. rjadownje	800—1100 hr.
3. rjadownje	500—800 hr.
dobijaki	200—500 hr.

Kupicz so pyta:

Kóń, 3 lecta, Brüner we Wétrowje

Na pschedań:

Konjej, 7-letnaj, Ardenjski, knjezi dwór w Kuczinie.

Konjej, cżeżki, 6—7-letnaj, hnydom pod. No. 225 do „Bantz, Rathschlacht“.

Kóń j wojom we Weickowje č. 176

Sréżz, Lowe w Dejnej Kerwi 45.

Wós, promenadowy, w Budyschinje, Hindenburgstr. 6, delka.

Wikaty, Wetters we Wuklim Dażinje 15.

Krowa, młoda, pódsyma, blizko k cżełenju we Schwarzczach 34.

Jałowja w Khójnje cżo. 1.

Sto pytaja:

Piekarich, knjezi mlyn we Njeswacżidle.

Kuchinku a stubjerku hotuje, knjezi dwór w Pomorzach, do domu Busch we Schirach.

Tischlerjer, Max Peschmann we Wutkej Dubrawje.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje, dżensa dop. 7/11 hodź. Płaczijny każ hołotu, ale wobrot wostanje snadny. Tendenza: malo wumiwi.

Dop. 7/12 hodź. Hischcze njewjeże wiki, płaczijny za wotdrjechjenja. Malo kupzow. Tendenza njepschemenjezna.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wohjowe žnjwje po tonni abo 1000 kg, wobsyt 100 kg, płaczijny po Nolej Kerwnje.

	2 5.	1 5.		2 5.	1 5.
Pschenza	251-256	247-250	rapk. wokuschi	15-15,30	15-15,20
rożk	217-221	215-220	wow. wesacża	9,50	9,50
nalez. jerjenjen	222-240	222-240	Jeradella	(4.16,00	13-16,0
nal. jerjenjen wowsy	204-214	202-211	bernaze kruzki	18-19,70	18-19,60
			nuzy	19-19,50	19,00-50
kukuryca/Mais)	178	—	mohe	19,50-20	19,50-31
pschenczn. muka	32-34,75	31-34 00	lany wokuschi	21-22,60	21-22,85
rjana muka	28-29,50	28-29,75	modre lupiny	10-12,00	11-12,00
pschenicz. wotr.	14-15,30	14-15,20	zolte lupiny	12-14,60	12-14,50
rjane wotruby	15-16,20	15-16,00	hrocz, 50 kg	3,50-4,10	3,40-4,10
rapk	395-400	395-400	hrama, rjana	1,00-1,55	1,15-1,20	
lane žnjwje	385-390	385-390	„ pschenicz.	1,00-1,05	1,15-1,20
hrosk	20-22	20-21	„ wowsina	0,90-1,80	1,00-1,20
wiewjorki	19 20,00	19-20,00	„ jezma	0,95-1,00	0,90-0,95

* **Kak krucze druhdy ſkót ſpi.** Jedyn wjeſny njemjeſkl-niſ ſ wokolinh Lehnitz jédżeſche ſe ſwojim wuczobnikom po kraju. Blizko pucza wuhladaſchtaj 3 ſornh, dwě daſchtaj ſo hnydom do ſkoka, tola jena wosta leżo. Saſtaſchtaj a wuczobnik pohlada, hacž je ſkóżo motwe. Hladaſche a hladaſche — *niczo ſo njeſhibaſche.* Tuž pſchinmh ſornu ſa hlowu a ju powdehny. Nadobo ſlerża horje, dyrh ſ prédkhnmi hólza na ruku, ſo wjeſeche doloj, a cżeſny.

* **Wot do ſchtle padnyl.** Wboratej Italſkej je waſchnje, ſo burja ſwoje thże ſ jenej murju k horje pſchitwarja. Tak ſtaj potom thża a bódlanſka kuka w jenej wuſkokoſeji. S njeje mózech hnydom na tſéchu ſtupicż. Sſiwójba Tavatoſſo bżdżeſche runje pſchi wobjedże. Na dobo wuſłyſchachu ſpodżiwny huk na tſéche, tiż ſo dale ea bóle pſchiſporjeſche. Njeżabyj pſchekana ſo wjeſeh. Hrjadh, kanjenje a pjerſchcz padachu a ſlónczenje pſchijédże ſyſiny wot dele runje do ſchtle. Tutón bżdże ſ kuki na ſ trawu wobroſceenu tſéchu ſalézł a jeho cżeſkoſcż njemóżeſche tſécha dodżerżeć. Sſiwójba je ſe ſtróżeleni wotcżeha, ale ja to k jenemu wotej pſchiſchła.

* **Cżaſnik na pja pſchiſchol.** Londonſke moderne damy ſu nowe waſchnje wunamakali. Swjaſaja pham pak wokolo ſchije, w kotrymż cżaſnik cżi. Tam wotcżitaja cżaſh. Praſcheſch-li ſo taſku damu wo cżaſ, wotmoloi cżi: „Nérżeże ſ mojim pżom". S toho widżimy, jo je na ſiwérże hiſchcże wjele ludźi, kotiż żanych ſtaroſcżow nimaju. Hdyż taſke a podobne nowoczaſne „zwéſcże cżitaſch, potom ſpótnajeſch, ſo je naſch cżaſ wopraudże „na pja pſchiſchol".

* **Mortwy pſched ſudniſtwom.** Wéſo nje mózże jedyn mortwy we wobſodże pſched ſudniſtwo pſchinéſć, ale méże ſo pſcheczżiwo njemu w tak njenowanym objektiwnym jednanju ſakrocżiċ. Taſki pad ſta ſo w Lehnizach a je khétro njewſchedny. Pſched dléżſchim cżaſnom bésche ſo 24-létny ſahrodnik Fritz Weigelt ſ Kunſdorfa ſ njeſnatnych wſchicżinow ſatſélił. Bésche hakle 2/4 léta wożenjeny. Sawoſtaji żonu a 2 dżéżi. Wéſo ſo ſamomordaſſiwo njeſhloſka. Ale ſo je ſamomordaſ poiſtolu a munizíju bjeſ dowolnoſce (drónjowego wopiſma) nél, to méjeſche ſo hiſchcże po ſmjerczi wjeczéć. Sawoſtajena wudowa pſchindże jako ſwédk na ſudniſtwo. Sudnik woteſa tſélbu a munizíju a tak dóſta ſprawnoſcż ſwoje doloczinjenje. Tak ſo ſtało w lécże kniesa 1925.

* **Każ ſo ſ Jnsbruka powé,** ſta ſo we Alchenſeeſkich podkopkach wczera w nogu cżeſke njeſbożo. Tam roſbuchny tſélecżniſi próch, a nékotſi dżélacżerjo ſo cżéżko ſranichu.

* **Zalożny ſtuk duchakhoreho.** Se Snaima na Morawje ſo piſche: W nadpadże duchakhoreſce rady ratar Wunkiżky w Nikowicach ſwoju macż ſ kopolom k ſemi a kopny potom hiſchcże wjazy króċż ho njeje, tak ſo ſo wona żalożnje ſwohidi. Cżekkoranjenu dawſejechu do "orownie, hdżéż ſo je ſmjerczu bédżi. Duchakhory bé ſo mjes tym we bróżni ſthowal, bé ſebi drastu ſ tukom a wolijom nalał a potom ſapalił. Hdyż dla ...łateho kura ſo na njeho dohladachu, béſche hijo morwy. Mjes tym ſo jeho cżéżko wukhowachu, ſo bróżeń dopolnje wotwali.

* **Żarliwoſcż mjes 80-létnymaj.** Każ ſo je Stockholma ſdżéli, je ſo we ſchwedſkej gmejnje Koarſta ſſrchkohra ſtaka, kotraż żebi dweju cżłowjekow ja wopor żadaſche. 80-létny dżélacżer nadyadny ſe żarliwoſcże ſwoju we 80. létach ſtejazu mandżelſku a cżiwilowaſche jv tak, ſo na ſcżéhowkach ſemjeż. Muż ſam żebi na ſo żiwi *zoſrdżny, tak ſo ſo wukrawi.*

n* **Rjad je ſo ruſſemu létarjej ſpożżił.** Pſchedbżyuoſtwo wukonjeſſkeho komiteja je létarjej Berbekej „cżerwjeno-dżélacżeſſki rjad" ſpożżił. Berbek je 200 raſow ſ ruſkimi létadomi na pruhu wokolo létak a cżaſcżiſcho ſwoje żiwjenje ſważił.

* **Nakradnjene wézy** namakachu na pohrżebniſchczu we Reichenbergu, kotreż béchu ſo khudemu dżélacżerjej we Ringheinje kradnyli. Mjes nimi béchu poſleſcżicża, ſchaty, drasta, cżaſnje, hódnotne wézy w hódnoſcżi 4—5000 krónow, każ ſo khudy ſtoro niczo wjazy njemóżeſche. — *Wſchudże ſo pſchepytowaſche.* — *Słónczenje* wuhladżi ja pohrżebniſchczu jedyn wobſek a ſchaty. Badachu pak hiſchcże nimaju.

* **100 lét ſtara żona, kotraż żenje thora bya njebé.** We Blankendorfje we Cżéſſej ſemſi tele dny żona, kotraż mjeſeche ſa dwaj tydżenjaj ſwoje 100-létne narodniny ſwjeſcżiċ. Sewrécża bé haczż do ſmjerczje ſtrowa a cżila a njeje we ſwojim żiwjenju żenje thora bya.

* **Illuminizija na kulotwarje (Kuppel) hwj. Pétra we Romje.** Léża pſchi ſkładnoſcżi ſwjatoho léta pojdu do Roma wjele puczéowarjow. Tež na 80 Sserbow tam pojédże. Swjatoſtki budże kulotwar hwj. Pétra w Romje zyku nóż wobſwétlenj, każ na kóżdym wyſokim ſwjeſcżenju. Tuto ſwjatoczne wobſwétlenje ſta ſo k prénjemu raſej léta 1644 pſchi krónowanju banża Jnnozenza X. To ſo wobdżerjanr tak ſwobodniche, jo żebi to wjazy raſow widżeċ żadachu, mulke woporj k tomu pſchinoſchowachu a tuto kraſne wobſwétlenje dale mdoſwoſnjachu. Sſamo léta 1840, jako Franzowſoſo Rom wobſeſkowachu a Pius IX. dyrbjeſche cżeknuċ, wódla wſcheſe muſy na ſwojeżenju ſwoj. Pétra a Pawola tutu kraſnu illuminaziju pſcheſwjeſcżichu. 50 000 ſwjeżow ſo na kulotwarje ſtuſcżi a 250 ludźi maju dżélacż, pſchedy haczż ſu wſchó ſaſwjeċżene. Wot léta 1870 ſo tute kraſne ſwjeży jenoż wjſchi ſkładnoſcżi ſwjatoſcho léta ſaſwjeċża.

Naſi cżeſcenj citarjo w **Kukowje, Pančicach, Swinatni, Kozafeach, Wudworju, Miłoċicach, Wětenicy, Jaworje, Wotrowje a Kanccach** dostanu „Serbske Nowiny" wot 1. meje **přez k. Henčla w Tŕoch Kněžach** pola Worklec.

Knjez Henčl zbéra pſenjezy za Nowiny a hnydom kwituje.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

---

* **Elektriſki wjelblud (Kamel).** J. D. Rockefeller, ſyn ſnatcho amerikanſkeho wjſelekróżneho milijonara je ſebi wot ſwojeho lékarja tak njenowane żéchańſke lékowanje (Reitkur) wukaſacż daſ, kotreż je tu thwilu w Amerzy jara wobluſene. Lékowanje wobſteji w tym, ſo ſo patient, niech je jeho khorożcż nétko wopruwadżita abo jenoż wumhſlena, na mechaniſkej pſchiprawje, kotraż żéchańſke kypanje wunjeżże, ſchwarnje pſchetſchaſcżaſ dawa. Swjetſcha muſa taſke pſchiprawy podobnoſcż konja. Młody Rockefeller, kotryż chżyſche nécżto wobſebite mécż, njebé ſ elektriſkim „konjom" ſpokojom. Wón da ſebi wunjeſeſkeho wjelbluda nahwarjeċ, na kotrehoż thribjeże nétko kóżde rano pojédża.

* **Sſamomordarſki pożpyt ſ hłodom.** Na koreanſkej żeleſnicży namakachu, każ ſo ſ Tokia pjſche, 50 domorodnych żeleſnicſkich ſaſtojnikow, kotiż ſ hłowami na kolijach żéchu. Woni wuſmachu, ſo żu ſo cżaſej cżaſli pſchecżeċ dacż, dokeż żywaju bliſko ſahłódnjenju a dokeż je ſich żeleſniſke wobſłużżerſtwo wojcżalo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Nowa miſda w ratarſtwje.

W jednanjach wo miſdż. 16. hapryle 1925, ſu ſo ſeſtheho woze miſdy ſa ratarſkich dżélacżerjow poſtajile. Wone płacża wot 27. měrża 1925.

hodżinſka miſda

w ſtarobje	*muſſe* ſtot. np. (jenkach)	*żonſke* ſtot. np.
14 a 15 lét	10	9
16 lét	11	10
17 lét	16	11
18—19 lét	18	18 a ſtarſche 14
20 lét a ſtarſche	22	—

tydżeńſka miſda

	9 hodż. ſtot. hriven.	10 hodż. dżél. cżaſ ſtot. hriven.
16 a 17 lét	9,85	10.80
18 a 19 lét	11	12,15
20 lét a ſtarſche	13.5	14,85

měſacżna miſda

	ſt. hr., muſſe	ſt. hr., żonſke
14 lét	12.30	11,30
15 lét	14,85	12.40
16 lét	16,60	13,60
17 lét	18,60	16.20
18 lét	2?,30	18,80
19 lét	25,70	21,1
20 lét a ſtarſche	30,00	24,00

Dawkowych ſnamkow ma ſo łéwicż abo w hotowych pjenjeſach wotcżaċ wot 27. měrża 1925 ſa 20 létnych muſkich dżélacżerjow, kotſiż měſacżnu miſdu doſtawaju, 1 hr. na měſaż. Wſchitzy druſy měſacżnu miſdu doſtaważy ſo tež dalejwon wot dawka wuſwobodża.

Bydleniſki pjenjeſ (Wohnungsgeld) wot 1. hapr. 1925 86 pj. ſa wſchedniſtejcżerja domjaznoſcże (Haushaltungsvorſt.) na tydżeń, ſa wſchéch druhich dżélacżerjow 43 pj. na tydżeń.

Sswétkowy pjenjeſ: wot 1. hapr. 25. 24 pj. ſa pſchedniſtejcżerja domjaznoſcże. 12 pj. ſa druhich na tydżeń.

Gratowy pjenjeſ: wot 27. 3. 25. 18 pj. ſa muża, 12 pj. ſa żonu.

Wjeſby do druhich wjſow: wot 27. 3. 25. 1.45 hr. wſchédne dny, 2.90 hr. njedżelu.

Towarſtwowski pewéſtnik.

Budyšin. „Bjesada" ma pónđżelu wjeċor z dypkom 1/2 9 hodż. ſpéwanje w Serbskim Domje. Należnje proſymy, zo bychu wſchitzy přiſli.

Budyšin. „Nadżija" zeńđże ſo wutoru, 5. meje, wjeċor we 8 hodż. k poſlednjej ſpéwnej pruzy a k zhromadżiznje. Dla nuznych wuradżowanjow a dozrjadowanja ſwjedżenja wſě ſobuſtawy dypkownje wocżakujemy. Předſydſtwo a dirigent.

Bukecy. „Radoſć" ſpéwa ſrjedu, 6. meje.

Hrodźišćo. Spéwny wotrjad „Zerja" ſpéwa přichodnu ſrjedu wjeċor 1/2 9 hodż. pola Jurakec w Hrodźišću.

Ralbley. Jednota „Sokol" ma ſrjedu, 6. meje; wjeċor 1/2 8 hodż. zwučowanje. Wſchitzy dyrbja ſo wobdżélić. Načolnik.

Sokolca. Towarſtwam „Łužica", „Lubin", „Sokolik" a „Podčornobóh". Lube towarſtwa, agitujće za naſ ſerbſki ſwjedżeń, ſobotu, 9. meje, wjeċor w 7 hodż na Sokolcy. Přińdźće w prawje bohatej ličbje na naſ ſwjedżeń. Z bratrowſkim poſtrowom Serb. tow. „Nadżija" w Budyšinje.

Wotrow. Jednota „Sokol" ma wutoru, 4. 5., wjeċor we 8 hodż. zwučowanje. Načolnik.

Carl Gast w Budyšinje
zastupjeſ najprěnſich dźélańnjow.
Mocowe wozydła
wuporjedżerńja
přiſluſki, pjelnjerńja bencina a wollja.

Kućowy wóz
zady z durjemi, ma płaċiny hódno na předań
E. Grofa w Barće.

Wyſokoſmélena
kruwa
ſtejí na předań
w Delnjej Hórcy čo. 15.

Nawěſtki přinjeſu wužitk!

Čerſtwe piwowe ſłodżiwy
ma w porjadnych dźélbach płaċiny hódno wotedaċ
Akcijowa piwarńja w Budyšinje.

Centralne dźiwadło
w Budyšinje na nowych hrjebach
Wutoru, 5. meje. předſtaja ſo
film „Vatikan"
Zastupne kharti ſu doſtać w Donnerhukec dźěćerni za wótke 4 předſtajenja:
Dop. w 10 a popołdnju w 2-hodź.: za dźél 25 p., za doroſcenych 1 hr. Wjeċor w 6 a 1/2 9 hodź
1. měſtno 1.50 hr. 2. měſtno 1.25 hr. 3 měſtno 1 — hr.
4. měſtno —.75 pj. 5. měſtno —.50 pj. Zastupne kharti ſu też wjeċor při pokładnicy doſtać.

Přikrywy z wóſkow. ſukna tunjo. K. Erler, žitne wiki 11.

Zastawanſke čaſniki

Derjezdżerżany
dźéżacy wóz
je na předań w Dobroſecach čo. 16 pola Pluſnikec.

Carl Gast w Budyšinje
ratarſke maſiny
zastupjeſ najprěnſich dźélańnjow.
Najwjetša wuporjedżerńja
najwjetſi ſkład narunanſkich dźélow we měſće.

Pytamy hnydom
kolporterja
(rozpředawarja knihow)
za wyſoku prowiziju.
Wěſta zaſtužba na wjacy lét.
Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja
zap. družſtwo z wob. ruk. w Budyšinje

Wukonjam ſwoju praxis zaſo wot 4. meje.
Dr. Fischer
ſpecjalny lékař za khoroſce kože a ſpłažne khoroſce.
Wothladanje z Röntgenom a ſwětłom.
na Wilhelmſkej dróze 8 Telefon 1383.

Swobodne měſtno za
Welsec kupny dom w Kulowje
Założeny 1868. Telefon 12.

Přiloha k čislu 102 „Serb. Nowin“

Póndźelu, 4. mele 1925

Hdyž žo khodojty pala.

Wječor do žwjatcje Walpory. Poslednje hlónčne druhi haischcza sa skalenym wobforom. Wječorne smjerki padaju na kraj. We žerbšćisich wjeskach žo hiba. Je hischcze cżile žiwjenje, wosebje mjes mlodžinu a dźećimi. Młodši wjesnjenjo stoja w cżisłodkach hromadźe. Powědaju sej a schukotaju. Tamle cżehnje cźrkwja schulisich hólzow. Stare wotmjerjene khoischcza maju pod wazu. Du na khodojty palenje. Lědy je žo wjeżor wčhilił a cżmólka ko kżu na Božu žwórku, kajžo wobsedne k njebju na schibjenźu, na winizu, na kopzach, na hrodźischczu, na kamjenitej hórzu, na horach a hórkach. „Khodojty žo pala.“ Stare khoischcza, suche halzy a khdizy, sloma, khoseżowz a slanje — wsicho slinska dźe bżenża k rošhnjełenju dżenskniischcho wjerzora. A wjesnjenje khwataju won na spalnischcza a wjesela žo, še mlodźinu. To bésche też nšhdy jich dźełko. Sčn tajkim rejkam sešarili.

Khodojty? Sčn dha wopraudże žane byle? Nó! We starych cżasach do toho wérjachu. A tehbom bu wjele žonow a hołzow, w kotrychž ludźo nétkajte wósebite sworžeńcko widżachu, jako khodojty spalene. Też wo mazach, kotrež žo na wósće kunischty wosłojachu nétkajcze, so ś cżertom we świsłu steja. Też we Sserbach žo tajke a podobne bajki boja. Wésche w 17. lětstotku. Wobżeny Sserb bésche śeł do dołha załoł. Po jeho k njerecźi padny jeho zyłe samożenje na wérićzela, na kuśa a nad Pomerzany ś mjenom Hajnzo. Na to žo Słowjy semrětcho Hrdża a Marscha, jara rošhnjewłaschcej. So bésch-cej žo wjeczółej, skałoschcej śej jako khodojtu šmatu Khatu Wicźaśa a proschcechcej jo, to by knjeśej nétcho še nacźinła. Nétkotre dny po tym sthori wón cźekży. Wérły žo powědasche, so je jeho khata Wicźaśa zakuślała. Tuž ju wsched šmd dowjeżechu a tam bu cźwilowana. — We kże 1619 bu knllaríli mischtr w Zarowje žiwy spaleny. — 1607 bu Pětrej Nabuśej w Kamjenzu hłowa wotcźała, dokelž wérjachu, še je wschón złót we wokolinje zakuślał a khtónu mrdtwu sawinował. — We 16. a 17. lětstotku bu wjele ludźi spalenych, dokelž jich sa „khodojtu“ měrjachu. Stare žonu, kotrež nétcho wosebite na śebi měrjachu, na pschikład cżorne brodate mjeswocźo, šmchu a saroscźenu postawu a cżerwjenze worži, bóchu podkładne a płaczachu jako khodojtu.

Wo nich śebi ludźo najhórsche wézu powědachu. Wérjachu, še ś cżertom we šmišku stoja. Cżert pschitkowdżesche k nim we podobje kokota, sajaca, cżornje łóčki abo šwon. Dyrbjesche jim powtkacź, še jich krawa mlawje wjele mloka dawachu, to by hutra dobra była, ... to nazdźił a we hospodarstwje wscho derje schło. ... ... djabołka mużachu khodojty druhim ludźom schkodu nacźinić, ludźom a skotej sthorjcej dacź a wužitk wjacź abo pomjeńschcej. We nazu wot 30. hapryca k 1. meji šmachu — tak šo powědasche — šmdodej pizu a płanje wjacź a ś tym nadobo też wschón wužitk we dorje, šatoku a polu.

Tuta wéra do khodojtow bésche pschiwóźk a wzdźesche k najwjetschim njeprawnoscźam. Nétkotrunkuli šobu abo žonu, kotrež nétcho wosebite na śebi měrjache a žanom cźłowjeku nić to najmjensche šo cźinića njebésche, cźiwilowachu tak dołho, dóniž šo jako khodojta wuhna. Potom bu bjese wschoje šmilnosće spalenu. Wobkładnivi nmżoju šu pschećiwo tutej khorošći dźiłali, ale podarmo. Pomału popowschcże tuke khdmofći. Kak hłuboko tuta pschiwéra w ludźe korjenjesche, sowjakaja hischcze dźenšnjische palenje khodojtow. Hdyž w nejcźim cźasu młodźi a stari wjesele khodojtu pala, dyrbjeli šo na to dopomnicź, kak je šo wobšim šworžeńcźkam w šastńskich cźasach schło. Ale na to nichtó wjacy njespomina, šo bu we Schpanilsej hakle 1788 poslédna khodojta spalena. Sta lét je tuta blndnosć ludźom hłowu o rohim šamuźiła.

100 lět plun.

Byrnjež w poslednych lětach wobšwětlenje ś plunom ekstro pśches elektrizitu šwjecu wróćo schło, dha tola bżeje hischcze wulki podźěł na wobšwětlenju, dokelž we wulkowjch šrjedźischczach šo wjele wunšwobodźenych plunow ša šwjecu wutrjebuje a šo šamo wjazy kilometrow daloko wje dże, hdyž šo potom k wobšwětlenju wužije. Spomnicź, šo pśches cźapotu rospuschczene kanjeutne wuhlo plun nastanje, šoha hacź do 17. lětstotka. Hižo w lěcze 1680 namaka wćšu Becher, rodź. we Schtrpschej, tutu šamowuscź wuhla. Posdźischo pschinjdże Clayton (Jendźelcźan) na to. Lord Dundonald cźinjesche 1786 prénje posnyty, plun, we jeho wuhlarni we Culwoš Abbey nastate k wobšwětlenju šwojeho domšeho wutrjebacź. Wopraudźitaj wunamakarjej hischcze nétko šo nałožowazych naprowow ke wuplodźenju pluna staj William Murdoch a jeho wuczenc Cleegth. 1792 wobšwětli wón po šwojim wunamakanju šwoje domske w Roßtown w Cornwall ś plunom ś kamjentneho wuhla.

Też we šlowjenej Europje bżehu wo nušnosće druheho lépšcheho wobšwětlenja, hacź bésche tehdom waschnje, pschešwěcźeni. We kże 1805 šafaji šo Awstrijcan dr. Zachäus we Šnojmje sa wobšwětlenje ś plunom, ale njepschećiwćichi šwoju dobru myślicźku pschi tehdomnischich wujnšlich cźasach. Tuž dźěsche do Jendźelskeje a tam šo jeho myślicźki kpje pschijachu, tak šo hižo 1812 Lordowske drohi ś plunom wobšwětlowachu a šwoje dźěło rosmnožj, so 6 lět posdźischo hižo 51 000 plunowych lampow šo šwećachu. Mješ tym pak też na kontinencze (wjerdnym kraju) lénicho waschnje. Jendźelske hlowne město njesmjadźeješe šo šo wšacź, so je prénje šwoje drohi ś plunom wobšwětliło. Profesor Lampadius, hlawny chemik pschi hórškej akademiji w Freiberku (we Sakšej), je wopraudu tón muż, kiž je to wuthworił. 1811 wobšwětlowaschesche še plunom, we šwojim laboratorium wuplodźenym, jedyn dźeń tak mjenowanuce „Nonnengasse“. Tak ma město še šwojej najšarlischej wyšokej schuli też cźešcź, so je hnjdże drohi jako prénje wobšwětlowało. Po jeho namjerze buchu 1816 tehdomnische amalgomešče twornje, nétkajšche statne liječnje pola Freiberka, powschitkowaje ś plunom wobšwětlene. Druhe wulkomšto po Londonje, kiž wobšwětlenje ś plunom šajwješe, bésche Paris, w kże 1815. We šamym cźašu šwećachu ś dźěła też we Essenšej plun. W Nénišej šajwješe šo plun powschitkownje bałke w kże 1825 a to pśches jendźelšku firmu Imperial Continental, plunowe towaršwo, a to najprjedy w Hannoverskej. Hižo 1826 jeźišowaische Barlin, dwě kże posdźischo Drježdźany a Frankfurt, 1833 Wien, 1838 Lipšk, potom Kólu a Hamburg. Plunowa šwećza šo nétko powschitkownje šajwjeża a šo njenadźija wupschestrě, tak šo 1868 hižo 530 a 1885 pśches 1250 twornjow k wuplodźenju kamjentneho pluna w Němšej šo liczachu. Jich liczba šo leto wot léta pschišworjeche. Kóžde wjesnje město mjesche šwoju plunowu. Elektrišta šwěza je jim šrašchny konkurenta. Ale zyłe plunowu šwězu wutlóčejcź, to šo jej hischcze poradźiło njeje. Wobšwětlenje mětłow a dróhow ś plunom bésche tehdom wulki kulturny postup.

Přikopk.

* Se Schreiberhau. (Nowy šwět w horach.) Wéš bo nam ś tomuch stronow pischc, je šo na tamnischich horach w šaždźenych dnjach wulki šnéh nałchoł. Nétko je tam 1—3 stopnjow šymy. Krajina postrica zyle šymski napohlad.

* S Halbawy. S autom šmjertnje šnjeschoži wczera lékaŕ dr. Max Müller ś Halbawy, jako ś Gubina do Jagnjeży jěžjesche. Lékaŕ wobjesche šam auto. Nadobo žo prénje koło puschczi, auto žo do pschkowa swróći a lékaŕ tak njeschožownje do schtoma praschny, so so ś rošrażenej hlowu ležo wosta. Jeho pschecźeł, kubłeŕ Willi Korn ś Halbawy, kotryž ś nim šoju jěžjesche, jenož ś lohkimi šranjenjemi wotendże. Dr. Müller bésche 33 lět šłaty a chżyschc žo w bliżschich dnjach woženicź. Wón bé w žylej wokolinje šnaty a lubowany.

* Se Seifersdorfa. (Młodostny šamomordaŕ.) Se šrachom pśched khłostanjom žebi 13lětny Walter Langer še Seifersdorfa ś britzej schijju pschesrija. Jeho nan wuhlyscha na rišanjcu žałoscźenje a namaka šwojeho šyna w krwi ś pischeršanej schiju. Hólza hnydom k lékaŕej dowjesechu, kotryž ranu šawobali. Nadźijomnje hólz pschi žiwjenju wostanje.

* S Reichenawa pola Bolkenhajna. Sšnjerkne njeschožo šta žo na dróhy njedaloko Freiburga. 65lětny wojkowaŕ Ehrenfried Klener ś Reichenawa dźěsche po drosy domoj. Nadobo pschihna wot šady na kole schkitowanški polizišta a poraży Klenera. Klener padny tak njeschožownje, še so šmjertnje šrani a bjes wědomja leżo wosta. Jeho do Laubanskeje khoronnje dowjesechu, hdyž dwaj dnjej posdźischo na šwoje rany wumrje, bjes toho so by šaso wědomja nabył.

* Ssamomordarštwo w jastwje. W Głogawšcim jastwje bé mordaŕ ś mjenom Fritz Hajnza, kotryž bé hižo šł rasy k šmjerći šaždżeny. Hajnza nomolwjesche nózneho šrażnika pśched šwojej klétku, a proschesche jeho, so by jomu pśched klétku leżazu wéš šdełnyk. Jako po šrażnik šłyšł, wutorhny Hajnza jenm jeho revolwer a hrožesche jemu še šmjerću, je-li njerwoteńdże. Hnydom šyła ludźi šrażnitej na pomoz pschikhwata, ale też tuczi Hajnzu niczo njenaczinichu. Spytachu jeho še ś plunom pohnischcź. Wón pak łapraknu wokno klétki a hrożeše kóždemu še šmjerću, šełtoj žo k njemu bliżeše. Nétko žebi žaneje druheje rady njerwédżachu a šaštajichu twoj wonka klétzyne wokno ś jenej matrazu. Do klétki pak hnydom žyłne plunu pschećżachu. Prjedy pak, hacź mużachu plunu šłukkowacź, žebi Hajnza še šrażnitelowym revolwrom do hłowy tšeli. Hajnza bé k šmjerći šaždżeny a dyrbješe žo ša nétkotre dny wotprawicź.

* Rosbuchnjenje w Bochumšim mějšczańšim dźiwadle. We aklamatorišich rumnoscźach Bochumskeho mějšczańskeho dźiwadła šta žo žyłne rosbuchnjenje. Zyła rumnosć a prédkowny dźěł dźiwadła žo šnježi. Pśches šwéry powětrowy štork šypnychu žo nétkotre cźežke kamjenje a durje buchu daloko prjecź wjerchnjene. Po rosbuchnjenju žo delnja rumnosć ś plunom napjelni. Pschicźina rosbuchnjenja njeje hischcze šwěscźena. Schkoda je nimo méry wulka. Na šwoje rosbuchnjenje žane cźłowjeze žiwjene njezadasche.

* S zeppelinom na polnózny cźop. Frithjof Nansen je na jenej konferenzy ś dr. Eckenerom wobšamknył, še na polnózny cźop podarź. Nansen chże žo na norwegiske kitjeczišwo wobroczicź a je ša šwojim wéš k posbjerje namolwicź. Zeppelin ma šo w Friedrichshafenu twaricź a ma byeź tón šamy, jako Z. R. 3, thiba nécźto mjenšchi. Nansen chże też na ententu appel póšlacź.

* Hróšne šamomordarstwo šta šo w šaždżenych dnjach we Weinbergskim parku w Prazy. We wołoszy bé ś perka wulkeł šlyschcerź. Pakł šo pschepyta, ale nicźo šo njenamaka. Rano wokolo 5 hodźin namakachu w kerczkach cźełe 25lětneho mużeskeho, kśiwscheho šorašcźeneho. Mużki b... ...ho ś cnećnej granatu morił. Jeho cźełe bé tak rošchcźe...łane, so bé ldoma špóznacź. Pschi bżehi mějšeche knižu, w kotrejž bé jeho poslednja wola napiśana.

* We powětrje do žo šraiyloj. Pschi šnućżowanju franzowskich wojeskich letadłow, šrašchcźichej w bliškosći Diedlenhofena letadło do šo a padnyschcźej še wyšokošcźe 2000 metrow dele. Pilotaj bżehtaj hnydom mornaj.

Pola a se Siamesami.

„Hdyž my posdże popołdnju na šwojim pucźowanju šajtachmy, so bychmy žebi šwój nóšleh natwarili, bżeh zyle spokojom. Njech je jedyanje na cźełanje też pschihódne, tak tola po cźašu zara wuczuwjesch. Schtóž móże na šedle horjeka na potykajenymaj nohomaj šedżecź a to hišcźe na njejchich puzawkach, tomu je zyle derje na cźełanje šedża. Za pak njentżajch to wutracź. Mi nicźo druhe njeschu, hacź je žo na cźełanta šydżech kaž na konja. Tola tajke jednnje bjes kóždeho šedka, bjes kóždeje šepjery to khrizjecźe, bjes kóždeje cźeschi bżeše mi też po cźašu wobcźežne. Stónżo palenje a šmalesche mi zely dżeń na nop.

Nałche łéhwo bésche njedakoło małeje rżeźi. Dźiwe rošcźiny bżehmy wutorhali. Nétko twarjach šam a pólne šeja. Naschi žłužobnizy pak mujachu nałche „konje“. Jedyn ś nich šałeše na khribjet, druhi podawałche jemu we bowach wodu, a wulmy je na khribjecze. Cźełantam žo to najłkrje jara derje šydżełałche. Po kupjeli pytachu jebi šamt na schtomach a kekkach šwoju zyrobu.

Bórły bésche naisch šam natwarjeny. Zyłe jednory drje bésche. Płachtu bżehmy wušpinali, ša nétkotre koliki ju šwjaśali a tak mějachmy tżeni.

S nami bżehu hischcze nétkotři domoródni, Siamesojo. Woni dźiwadżu žo jara, schto wschitko bóch mějachmy. Potom pschihotowachmy k wjeczeri. Dołho žedżachmy hromadźe a šabawjachmy žo. My drje žo małko šrofumichmy, ale najmuśnische tola žebi mješe šobu wošnamjenichmy.

Bórły pak dóšłachmy druhu šabaku. Njech też my pschi wohnju žedżachmy, tak njewostajichu naš mośtity na pokoj. To žo nam jara njespodobasche. Kóždy šałéše pod šwój šak a lehny žo k mérej.

Ja bżeh žebi też šwój šak kódżbliwjeę nad kożom wupschestrél, so njebychu mi jeschkódżale a mi mér kaschle. Jenuicźka mośtita, kiž bésche tola nébże pod šak šałéła, bésche bórły mój wopor. Lohko jenoj špach. Njech też derje wédżach, so nam žane dźiwje šwérjata njehroża, tak mje tola wésta bojeśej njewopuschczi. Tak pschehonjach nóš.

Se šhadżenjom błónża bżeh hižo pśched šanom. Kraśne to wokomiti, w nich mójach žo tak prawje wolschewicź.

Mojí pschewodnizy pak njebżehu tak špéchni. Wobżeje Siamesojo bżijachu žebi cźaš. Nam druhim pak wjele na tym šałeżejche, bórły dale puczowacź. Na wsche nójne waschnje prózowachu žo, ša bychu tola khwatali. Mjeo wschak njepombasche. Słónczinje mujłkach žebi, so je kśiwje, so Siamesow wjazy njehonju, traschi šmeja še potom nécźto bóle do špéha. Po nécźim wschak bésche wschó tak daloko hotowe.

Sażu cźumpachmy žo na šwojich konjach. Jenak horżo kaž dżeń prjedy šmalesche błónża. W šiamešćich tonidlach njejšu žane šchtonky a šchtitaże wjerschki. Hodźiny dołho jěchachmy mjes wyšokej trawu. Na popołdnju šwětlachu žo tonidła. Bórły trjechichmy prénje šiadła bykow. Wone bżehu nam ś dopokašom, šo njejšu cźłowjeske žydlišcźa pschedałoko wjazy šałene. We wyšokej trawje a kećżinje bésche jenoj cźorna šumiha khribjeta wyšokich šwérjatow widżecź a kaž hóbrše poršty šajahchu rohi do powětra. Šłužeby by był rošešmiał žo we lunlkošći ledma wot bżiwjeho. Hewak pak je rošbżeł wulki. Šłukdneho byka móże šchtyrilcźne dźećo wodźicź. Dźiwi pak je šłraschnischi dyżli tiger.

Dale pschijěchachmy ke kożowym palmam a bórły k jenemu cźłowjekowemu gydlišcźu. Dwar šłatoła pak bésche jara špodżiwny. Zyłe nahladna błężża łojeśche na wyšokich kolikach. Tśecha bésche na wobémaj šromaj woczinjena. Na kubi ležachu rošpaźene kokoše (Kokosnüsse). W delnim a prénim poschłodże bżehachu nétkotre Siamesy pschi wohnju a kulukschowej hromadźe. S njewošchédnej wuschikrošcźu rošbiwachu twjerdn šchkorpikmi tutych worjechow. S tichimym nożom wurrešachu bżte njiaśo a położichu jo na žehlive żeleso. Sa krótki cźaš šmerschći šo cźešłive jadro hromadźe do njenahładnoje brunje kulki. Hdyž bżehmy dléschi cźaš pschi nimi bżedżeli, tak šaleschmy šaśo na šwoje konje. Dołho njetrajesche, tak hibachmy ho šaśo w šamej trawje. Wschudże łujeśche šaśo dźiwina. Kraj bo małko wotmienjesche. Wjerzor natwarichmy žebi šaśo naschc šiamy. Też mośtity nam šaśo na bjeżadu pschiléżachu, my pak cźekżachmy do khżżow a šthowachmy ho pod žakami. Pschichodny dżeń njewobładachmy nihdże ani cźłowjeskeho šlotka, pótże wjeczor dośahnychmy naschich pschcźeżelow S nimi thodżachmy cźaješchno na hoitwu.

Artikel 113 němšteje wuštawy rěka w němštej rěcźi:

„Die fremdsprachigen Volksteile des Reiches dürfen durch die Gesetzgebung und Verwaltung nicht in ihrer freien, volkstümlichen Entwicklung, besonders nicht im Gebrauch ihrer Muttersprache beim Unterricht, sowie bei der inneren Verwaltung und der Rechtspflege beeinträchtigt werden.“

*** Jelesiniske njeswoso w Franzowskej.** Sobrjedu popołdnju swrócźi so internazionalny spěchowy cah Paris—Boulogne pschi wuježdże tunela pola Amiens. Wjednik cahna bě žeby khětro mohły stschahił. Purčowarjo i wjednik sta bjes schkody wotcuhnyła. Materialna schkoda pak je pschez měru wulka.

*** Njewjedro pola Bistajskeho saliwa.** Sanzowe wótry, kotrež w sanžencych dujach we wokolinje Bistajskeho saliwa satkadźachu, nazymichu na brjohu Schpanskeje mjez měru mjese schkody. Wjazy wšow so žiwe japuscheli. Też cytowjesne žiwjenja hyli wichor žadasche.

*** Lóhkosć dźelenja ženitwy w Franzowskej** bě z winu, so je wschěch krajow, wobsebje z Ameriki jenjeni do Parisa pschithadžachu, so mohli so dźelicz, a tak hórhy znowa wjenicz. Někto je so w Franzowskej postajiło, so hetle mohła so wot swojich mužow dźelene žony 300 dnjow po dźelenju znowa woženicz. W poslednich pjeci letach sta so w mnohich padach, so so amerikanske žony do Parisa pschischedschi wot swojich mužow dźelichu a za mjeza znowa woženichu.

*** Po cyrnje kschicz sakasane.** Na wukas nadzérneho ministra knutskowny należnosczow je so w filmowych dźiwadłach w Budapescze a druhich městach plakat wuwjesnył z cyrnym napismom: Po cyrnje kschicz sakasane. Wutrach tehodla pschedwiźuje, so dyrbi pschi wschich filmowych pschedstajenjach policajt pschitomny byc, kotryž na prawu, kždy wokomik dźiwadło roswjetlicz a wschich pschitomnych wukasa sajcz. Tutón wukas je sčehnył podawka, kotryž je so psched krótkim w Budapeschtim filmowym dźiwadle stał. Jako so nadobo dźiwadło roswjetli, wuhladachu znatu hnjeni w rukomaj jeje lubcho. Sotoho nasta duell a dźeleny mandželstwa. So so njechybni tajke podawki wjazy stale, je nadzérski minister nesposmjeny wukas wudał.

*** Prynz z thowarjom wurjeschnischcja sa biesdomnych.** Se Budapesta so pische: Psched nětorymi dnjemi fajtowi policajo klarscheho muzikeho w dospolnije rostorhanej prasce. Na straži so wukowa, so je sabłapjenej prynz Rinaldo Hohenlohe-Oehringen, swobodny knjes z Gabelstein. Prynz bésche w lecze 1924 do Wuherskeje pschischoł. We Wiinje bésche so wot swojeje mandželskeje dźěsicz dal. Jeho hwósta bésche jemu 4. mitšijony kronow jako mějaczku rentu pschilubiła. Prynz pschińdże do Budapesta a dóstawasche někotre mějazy z hnykom swoju rentu. Potom pak wuwostachu zjenjeh. Wot toho czasa padnu prynz pschez hlubje. Khodźesche wot jenoje spelunki do druheje, dóndź so stónczinje pola plokatnicze njepschistajo, hdyž je bydlenje a jěsi dźelasche. Tola też tuta jeho búrhy tsjo wuhna a nětko bésche bjesdomny, donž jeho wotjaja njesakitnyi. Tuthwilu pschebywa w wotjazistim wuczerńischczu.

*** Na morju so wutkowal — w hacze so zatepił.** Spodźiwny wotnud potrjechi Amerićana Oskara Palmquista. Tutón muž bě jedyn z tych, kotrjž so pschi potopjenju hórkeje łódże „Titanic“ w lecze 1912 wutkowachu. Tute dny je so nětko w hacze, kiž hischcze dwaj metraj hłuboki nje je, zatepił. Po zdaczu je Palmquist, kotryž pównacz njemócnjesche, do hata padnył, jako po cznje po bróni so wutkhobżowasche. Hat leži jara wobsamocznemu a tohodla njeje jemu jeho na pomoz wolacz słyschecli.

*** Zyganska etika.** Někotre powschitkowne nasparnjenja two zyganskim puczowanskim ludźim budu wérce sajimowacz. „Gitanos“, kaž we Schpanskej zyganow njenuja, pschichadże wot „Egipcianos“, to reka Egyptjenjo. Wobstejesche tola nyschy ménjenje, so zyganjo z Egyptom skeje wukhadżeja, woni hu pak tam jenoż pschipuczowali. Kaž je so nětko na falkadze rěczejnytnych studijow wuskedźiło, je jich domizna w Indiskej. Zyganjo sami njenuja so „Rumi“, to je staroindiske mjeno, nistaje indiskeje wotchy, a też dźensa hischcze hu w Indiskej prazygeanjo, kiž jako akrobaczja po kraju cahaju. Hdy hu zyganjo pocz. 1 z domizny wupuczowacz, njeje wéste. Snate jenoż je, so hu prěni zyganjo w sapoczatku 9. lětstotka do Byzanza pschicznahnyli a so wot tam pomalu po zyłym Bałkanie rozschěrili. Sapoczatk 15. lětstotka pschindżechu do Madźarskeje a bóry po tym też do Němskeje. Druhi zyganow hibasche so po południowych afrikanskich krajach.

*** Druhi Salomo ze pyta.** W New Jerseyskim hoscenzu namakachu małeho hólza, kotrehoż běchtaj po sdaczu starschej tam wuhadźikoj. Policija da wobras dźěsca do wuwin. Na Jemuhlywarskej farmje spóznachtaj starschej we žiwjeczu swoje dźěcjo „Russella“, kotrež bě so wot nětkotrych mězazow ženi zhubiło. Wschitcy znaczi pschihłosowachu, so je to wopraudże „Russell“, kotrjž so na wobrazu pokazowasche. Myslachu žeby, so je uchtó dźěcjo wotwjedł a potom sasu w New Jersey wuhadźił. Starschej dojědżeschtaj se znatymi do Philadelphije, hdyž bě so dźěcjo zdwojiło, a policija pschepoda je starschimaj. Dokelž pak so po sdaczu we wotwjedzenje dźěcja jednasche, hladżesche policija za tym, schtó by mohł dźěcjo w New Jersey wostajicz. Stónczinje sajschtaj so Silkmitterez, hladżesche policija za tym, schtó by mohł dźěcjo w New Jersey wostajicz. Stónczinje sajschtaj so Silkmitterez, kotrajž też wuscaschtaj, so staj dźěcjo w hosczenzu wostajiloj, dokelž je njemandżelske. Někto hakle sapoczachu so cjeze. Silkmitterez dże ničzo na dźěcjo njesaleseschze, ale pola njeje jednasche so wo to, so by so wot wobstórżby, so je dźěcjo wotwjedła, wuprawnita a tomu dyrbjesche dopołasacz, so so tu wopraudże wo jeje dźěcjo jedna. Ji so poradźi, hnatych a lekarjow jako świedkow za to namakacz. Sndnik pak, kotrjž mějesche wo tutej należnosczi hrudźicz, połpyta, dźěcjo hannenu rosdźiwicz dacz. Wobej macjerí dewjedźechtej so hromadze z hólczezom do jeneje jizby a wobej dyrbjechtej jeho wotacz. Ale dźěcjo běžeche k Steinlingowej rutje tak wjeselje, jako tuta „Russell“ wołasche, kaž k Silkmitterzy, jako tuta „Jack“ na njeho wołasche. Spezialistojo wschěch druzin za swolachu, so bychu powthali rosdźiwicz, tola žadyn njemóżesche ani schkrieżi sostrowsce do spodźiwnje wężti pschinjesez. Sndnik dże prajesche, so by dźěcjo rady Steinlingowej pschewostajił, pschetoż tamna marj žebi je zjyła njesahłuji. Dokelž pak so prajesche sjenje schtyrjoch wosdźiwicz njeda, dyrbi je do wustawa dacz. Hdyż běsche po Salomonjitim pschikładze žudźił, by wésze Steinlingowa dźěcjo dostała. Tak pak njedudże ničzo wopytnje wotjacz, hacz so Steinlingez dźěcjo adoptuja, je-li chzeja je mjez.

Dźeßacz kasni sa mandżelskich.

1. Hladajtaj jo rosorty a swadby.
2. Mataj-li jedyn nješchto napschećzo druhemu, prajtaj žebi to hnydom do wočzow a njeczakajtoj; hacz jo male hnéwanja we wamaj nahromadżi kaž para we pschepjenym kótlu.
3. Nad waschim hnéwom njech so słónzo njekhowa!
4. Budźtaj pschezy dobroje myslje, też hdyż njejstaj je wschém spokojom.
5. Mějtaj jedyn k druhemu dowéru a wosbebje dorozumjenje.
6. Zona njech so sajimuje za mužowe dźělo.
7. Mužojo, wažeje žebi dźělo swojich žnow a pschipósnaiwajcje jo!
8. Njemyslicje žeby jenoż na dźělo — cłowjesk, kotryż dźěla, trjeba też rospjerschenja, nadobnu sabawu.
9. Mužojo, składujcje radu je swojimi žonami! Hižo dawno wjazy njepłacźi pschiržkowo: „Dołhe włosy — krótki rosum!“
10. Pospłuchtaj žebi. Czasto dożaha małe posłuchnjenje pschi žnedanju, so byschtaj mějoj zyły słodżowny dżeń.

Anekdota se Sanßouci.

Karriera.

Kral Bjedrich a Podsdamski rěsnik

Kral Bjedrich wutkhodżowasche so po nuczenym wačhnjim rano sahe. Bicha, kralowy pos, pschewodżesche jeho.

Tu pschiidże tolsty Potsdamski rěsnik kralej napschećzo.

Bicha skocji na rěsnika a dokelž mějesche lisu swoje śnedanje, kuch kołbasy, w kapsy, wot njeho wjazy nje puschczi. S khrabłotcju wuhrabny rěsnikej zyłu kołbasu a pożrě ju kaž dwórski pos. —

„Ow, Bože, majestoj!“ słowasche rěsnik, „tajke njewurjeknite njeschoże!“

„Saplaczu jemu dwaj tolerjej sa to,“ prajesche wutkomyhnjuze kral, „potom je njeschoże je swéta.“

„Hischcze niz,“ jakotajsche rěsnik, „hischcze niz, majestoj!“

„Schto, to jemu njedosahaja?“ rosnjendri so kral.

„Ně, wón sjyła niczo mécz njecha,“ wotmołwi rěsnik a ischpowtajo pschistaji:

„Ta kołbasa, — — ta jednora měschczańska kołbasa — —.“ Strachocznje słoji woczi k jemi. Ani słowa wjazy njepikny.

„Kral so jnjemérni: „Schto, méni ji tom? Njech njerěczi we hudarzkach. Nimam czasa. Wérnosć, chadła!“

Rěsnik so sarčerjujeni kaž rak we kropje a jaswolesche: „Majestoj, sym kołbasu ji wjekkami pjekny . . . , kotrež może snadź hischcze jeitman we Kustrinje abo měschczańska we Braniborskej jnjesez, ale schtóż je na blido Majescze majestotske hnuczeny . . . kaž Wasch najhnadnischi pos . . . , ně, wón by žebi jschchodżecz mosti . . .“

Bjedrich so nad strachnym wobsehjo rěsnika jara njeroleschc a ponjerowa kusa Knujebeina i Potsdama, też rěsnik rekasche, na mějesce sa hrodowskeho rěsnikeho mischtra.

Smječki.

*** Na wopaczny adrezu!** Agent, kotryž do Ameriki puczowanskhe, wósła swojej w Europje samostojnej žonje, hdyż bě do Ameriki dojeł, telegramm. **Pozol** doniesche jón mjuhaje wudowje je skamuknym njenjoun, kotrejež muż bésche psched krótkim wumrel. S swilkej rosharjenjosczu cytajasche žonina telegramm, wo kotrymż žebi **mysleschc**, je je wot swojeho njeboho muża: „Sbożownje dojeł. Horzota je žalosna. “

**** Sómjertny strach.** Tsiłeny Pětrk dyrbi k prezjenu rasej ke hłoszyslharjej. Wulki strach mějesche psched tutej strašnjej operazju. Hdyż pak widżesche, so je wéz bjesstrašzna, so smérowa. Po słónczenym dźěle, położi cyhař rožiczki na bok, wobdżela Pětrowu hłowu se schpitalka a jadu jemu kóuczuje sa schju, so by male wólósti, kotrež běchu tam wišazo wostale, wottkrouił. To pak Pětrk njerosumi a tuž pocza žałosnje wolacz: „Mama, mama, wón chze mje hajnjez.“ —

**** Wažne.** “Seze padawka poradowk, kotryż sy so sajdżeny thdżeń pola mje nutskomal?“ woprasche so knjes David policajskeho inspektora. — „Haj“, tkaczesche jeho widżecz?“ wotmołwi inspektor. — „Hm, nje łóschtuje, so jeho wopraschecz, kak je žebi sawjedł, do naschego bydlenja salesć, jeles toho, so bé moja žona néschto wo tom pytnyła. Mi so to we zyłych dołhich létach naschego manželstwa hischcze poradżiło njeje.“

****** Hospoża k słužobnej: „Mój muj je mi nowy tkuk kupił. Tuj czi tón daju, kotryż hacz dotal jako najlépschi naschach.“ — Służobna: „Sto rjenje dźakuju, mój nałwjenja tez stajnje mény, so mi tón najlépje pschisteji.

*** Sawrjenje pschedawarjow.** W poslednim czasu dyrbjesche policija zasczitcho pscherzowo wobsehjerjam pschedawarjow zakroczeć, dokelž njebéchu, kaž žebi sakoń žada, w 7 hodź. žiwoje klamy sawrjeli. Sso na to pokasa, so so pschezestwo dalschim pschehrjeczenjam nětko z thlostnjom zakroczi.

*** Sahnczitna kucharka.** Wésta tujeni sebi žebi nowu kucharku pschistajiła a ji kruczc pschitakasała, so by žadyn mużsti wopyt do kuchinje njepschijimała. Pożledujej kucharzy sebi službu wupowédżita, dokelž bé ras mużiłsche we kuchini pschi njej widżała. Nowa kucharka ji žiwjatocznje słuki, kuchinu wot mużiłeho wopyta žiwobodnu dżerżecz. Tola po nětorych tydżenjach jako tujeni kuchinu pschepytuje, namaka to fésetnowym thamorje mużiłeho. „Schto ma to rékacz?“ prajscha so. — „Njewém“, bé krótka wotmołwa, „snadź je so wón ji prjedawjescheho czasa w kamorje wulhawet.“

**** Sahnczitny.** Chcej w dobrej mysli žiwojenu pokładnikej: „Na wésze wy, knjeje Pjenjezko, to, schtož wy cisnicze, je wopraudże zakotne. Wy sejc tak sahnczitny, so dyschcze do Ameriki wutkochnyć a pokładnizu tu wostajiłe . . .“

**** Wésty stražnik.** Knjes: „Knjeżniczka, jésce Wy tah jabłuka?“ — „Dźakuju so, bohužel niz, mój knjeże.“ — „Tak dżerżcze ras moje jabłuka, du žebi hischcze po wjazy“

Listowanja.

T. M. Slotohrivnarska hypotheka je tak mjenowana **hypotheka hypotheka**, dokelž so pschi njej pschi spomni, so je jena słota hrivna runa 1·2790 kg. dobreho słota. Potajkim su 2790 gramow 1 kg. abo 1000 gramow dobreho słota.

P. K. Hacz je sadżerżenje dołżnika jedyn thłostanja sódny słuk, je thérko diwélomne, dokelž so jemu wotpohlad jebanliwa czeła dopołnjacz hodźi. A hyrnjez so thłostak, z tehe Wy žaneho wujstka nimacze. Jeho pschecżelstwo njetrjeba sa njeho rukowacz, dokelž so nihdże na to fwjasało njeje. A sahrożenje pschecżelstwa pschecżelstwa by hjese wschoho wulhcha było. Pschi sforżbje abo czasanju może je jenoż wézy bracz, kotrež dołżnikej słuschcza. Druhim skuschaze wézy (na pisch. fonje abo wézy w komišiji) móża so na namjet wudacz. Wumrěże dołżnik, potom maja dźědżiny (herbojo) rukowacz, jeli dźědżinstwo njewotpokasaja.

F. R. Po sakonskim prawje a pisches jenitwou jimé muż samóżenje swoj sawjadowacz a wuzijowacz. Blischje postajenja namakacze w stacejanskich sakonskich kuihach (§§ 1363 a sledowaze B.G.B.). Hdyż ehe zona se swojeho samóżenja nékomu néschto darej, pschedacz, pschenajecz atd., trjeba k tomu dowolnosczi swojeho muża. Jenoż hdyż je pisches placzaze mandżelske wucżinjenja (formgiltigen Ehevertrag) dżelenje samóżenja wuprajene, potom njetrjeba so wo dowolnosczi muża praschecz.

Domowininy kućik.

Sswětkowobrasowe pschednoschki.

Poskicżujenyj towarischwam nowy pschednoschk:

Puczowanje po połnocnej Afrizy a puczejinje Sahara 50 wobrasow).

Dale w najbliżischim czasu:

Kolowokolo swéta (50 wobrasow).

Pětstowanje czéła a czełosłuczowanje (wosebje sa Sokol, ł 75 wobrasami).

S dotalneju smérjenmy hischcze:

Dalmazijn a Czornu Horu.

Tuthwilu su ćwětkowobrasowe pschednoschki hischcze pschewjedżonne. Towarischtwa, kiž nimaju tuthwilu druhich pschednoschkowacz, jich składnosczi wuzijwaju a k zajmu swoje poždanje we sekretariacze wosjewja. Też druhe rasy wosjewjene pschednoschki steja dale k dispozizijii:

a) **Sswětlowobrasowe:**

Pschednoschowacz knjes **farar Tuscher**: Puczowanje do Palestiny.

b) **Bjes ćwětlowobrasow:**

I. Se strony sekretariata — też druhim pschednoschowarjam k wupożczowanju:

1. Wo Czechach.
2. Rusti lud a kraj.
3. Južni Sklowjenjo.
4. Wo polskim kraju a ludu.
5. Litwjenjo a Lotyschcjo.

II. Pschednoschowacz: knjes wyschschi póstowy sekretar **Kubiesz** z Budyschina.

Wo telefonu a telegrafiji.
Wo poruhrskim kraju

III. Pschednoschowacz: k. wuczer **Andrizki-Radwoński**:

1. Pschednoschuje dyrbjał 15 mjenischinow czéło wuczowacz.
2. Karlowe Wary, Praha, Mazocha (puczowanje do pomnjenki ł léta 1901 a 1902).
3. Narodne mjenischiny w Europje do ćwětkowoje wójny a po njej.
4. Wo słóżkach (Sitben), kotrež maja mi pomhacz, za lózo narodne spéwy nawuknu.
5. Kajke srédki Don Bosko pschi kublanju (bei der Erziehung) dźěcji nałożowaschc.
6. Wo starych herbskich hudźbnych nastrojach

Pschispomnjenka: knjes pschednoschowar je swolniwy, wschudżom pschednoschowacz, hdyż może i kolom dojcz a tak dalsko, hacz jemu to schulska a zyrkwinska [illegible] dowola.

Khowajcze žebi w towarischtwach tute sapisy!

Sekretariat Domowiny.

Za nowu čitanku

su darili: 1590,07 hr.

Dale dari spisacel nastawka:

„Sto ludźo jedźa a pija?“ 19,18 „

1609,25 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary. Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serbska ludowa banka w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Puczej z Kortnicy do Wulkeje Suborniy so dla powpowanja na Kermanjiskich ležomnoscach we 6. hac. do 13. meje sawrjecze. Wobkhad je na Hrodźišczu położe.

*

Puczej z Kumschiz do Skanez je dla powpowanja na Kumschiczanskich ležomnoscach **wot 4.** Hacz do. 9. t. m. sawrjeze. Wobkhad położe je na Nowe Porschizy na Wósborskim statnu drohu.

*

Pokhroma je saschla pjes schparatym skolom knježeho dwora we Wbohowje pola Njeswacżidła. Sawjeranske pschipraway za wobkedżowanjski wokrjesk ho hnydom, ja sawjeranski wokrjesk pak 10. 5. sbehnu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 103 | Budyšin — wutoru, 5. meje 1925 — Bautzen | Lětnik 84

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pł. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac płaći so za mały rjadk 75 złot. pł. Wobčežuje so stajnje nawěšku a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 30 złotych pł. Rabat po tarifje. :: ::

Rosliczenje za němske rataŕstwo.

Hospodaŕski wubjerk němskeho ſeńma je pódaſelu rosliczenje wudawkow za rataŕske a ſeźiwjenſke ministerſtwo respratwił.

Zapósłanc **Hamkens** rataŕske ſchkitanſke zła žadaſche. Wón ſe ſtatiſtiku dopołkałacz pytaſche, ſo je ſo po ſawjedźenju rataŕskich ſchkitaniſkich zlew w Němſkej wuplodźenje žiſowa a ſtóta pſchiſporiło.

Zapósłanc **Paſchl** namjetowaſche, ſo by ſo 20 milijonow němſkemu rybaŕſtwu pożiło. Bjes pedpjerny njeporoźe, jeli ſo wuchowny, ſo Němſka pſchichodnje dale ſa 50 hač 60 milijonow hriwnow ſ wukraja nałožlene jerje kupuje.

Bjes dalſchimi namjetami wubjerk wobſamkny, ſo ſo wſchitchodnje njeſmědźa wjazy dyžli 3 prozenty pſches němſkoſtatne diſkontne ſadźiw braś. **Kredity za meliorizaſzije** njeſmědźa ſo jenož meliorizaſzijam towaŕſtwam, ale też jenotlywym rataŕjam pſchiſłuſchaś.

Dale dyrbi ſo ſnjeſeńſtwo napominaś, ſo by ſo **powolanſke** ſ**ćišanje** rataŕſkich dźěłaćerjow, drobnych rataŕjow, najeńſkow a jaſnoďerjow połěpſchiło. Němſke żeleſniſke towaŕſtwo dyrbi ſo namałowiś, ſo by wośenje tworcow, kotrejž ſu ſa rataŕſke hoſpodaŕſtwo trěbne, potrjſchiło. K połěpſchenju wobſtajenje pytnuwy a ſa ſpěchowanje pěſtowaŕſtwa ſo ſtatne zaprawy žadaju. Wukaz je 24. auguſta 1924, ſo katrymuž je němſke ſeźiwjenſke miniſterſtwo ſakaſało, běrny w paŕcelach, ſuchoŕjach a ſchkrobowych (ſterkowych) fabrikach bjes wobmyſlowanja pſcheſpłaćej dyrbi ſo ſ mezy ſtajiś, runje tak wukas we wobłubjeſe ſ mlekarni.

Wukwos muli a žyrcho zokora dyrbi ſo hnydom dowoliś. Frachtowe lišty dyrbja ſo po tych ſamych ſaſadach ſeſtajaś, kaž je ſo to w dowójnjſtim cźaſu ſtało.

Wubjerk ſo ſtónjenje **pſchecźiwo ſaſoſawjedźenju lěcźnicho cźaſa wupraji.**

Sakonjowny nacźiſk k ſwěſćenju we wobłubjeńe ſo tamalskich němſkoſtatnych pożěcźonkow.

Nahłowioſcźe organiſazije ſu wiſchem frakcijam němſkeho ſeńma ſłědowazy ſakonjowny nacźiſk pſchipódałe:

Wſchitcy wobſłužerjo němſkoſtatnych pożěcźonkow, wot němſkeho kněžeńſtwa pſchewſatych a ſarućenych ſtatnych pożěcźonkow a dožiwnych kluchowych žadankow maja wobſłužeńſtwo tajkich pożěcźonkow w liſchoze potajonnym cźaſu pſchipſewjeſcź.

Kommunizmoſo w pruſkim krajnym ſeźmje pſchecźiwo knježeŕſtwu.

Kommunizmiſke nowiny „Cźerwjena Horhoj“ pſeja, ſo ſo kommunizmoſo w pruſkim ſeźmje wothłoſowanja woſtaja, hdyž budźe ſo pjatk wo wuprajenju dowěrjenja ſa knježeŕſtwo jednacz, kotrejž ſozialdemokrataj Braun a Severing pſchipſewjeſćataj.

Sſmjerćź dr. Hoefle.

Němſkonazionalne nowiny ſu powěźeŕ roſchěrile, ſo je ſebi nědźiſchi němſki pólſki minister dr. Hoefle w jaſnoſe ſe ſamowerdaŕſtwom wotpohladam ſ jeźom ſawdak. Tale powěźeŕ je w łóſdym naſnapanju ſchlaŕna. Resprawa wo prěnjej obdutźiji ſcho cźaſa ſo hiſchcźe ſpyſa njeje wojſewiła. Wulku hromadu ſaſparnjadłow je Hoefle po wuprajnym wukajanju lekarjow brał a ſo ſamo na to wobeźeźował, ſo ſu tele źrědźi pſchepjatne.

*

Pſchepytowaniſi wubjerk pruſkeho ſeńma k pruhowanju pſchewjedźenja jatby pſcheźiwo dr. Hoeſli je pódaſelu pod pſcheſedźiwom němſkenazionalneho ſapóſłanza Seelmanna ſwoje prěnje poſjedźenje měł.

S pſchepłuſchenja ſwědkow ſo ſhoni, ſo je dr. Hoefle hižo 11. februara w jatbje ſaſparjnjadła doſtał. 18. hapreje hdyž ſo thoroſcź jhoſchi, je ſo lekowaſy lěkaŕ dr. Thiele wuprajił, ſo je dr. Hoefle w ſmjertnym ſtraſche. Hakle 19. hapreje ſo mandźelſtej dr. Hoefle dźiwi, ſo je jejny muž cźeſko thory. Dr. Hoefle pſcheſpěſe, ſo [illegible] jeho ſ jatby puſchćili, ſo mcht ſo w Nauheimſkich k[illegible]jelach lěkowaćź. Statne rěcźniſwo a thlołtanſka komora pak ſo pſchcźiwo puſchćenju ſ jatby wuprajiſchtej, dokelž bě možno, ſo by dr. Hoefle cźekunk. S wotewrjenjom jeho cźela, njeſłyſ ſo ſmjerne pſchcźiny ſpóſnaſe. Možno pak je, ſo ſu jěduoſte ſaſparnjadła, kotrejž bě lěkaŕ dr. Hoeſli wukaſał, jeho ſmjerć ſawinowałe

Wuſtup wo podrożenju khlěba we Winje.

Wuſtupjenje pſchecźiwo direktorej kótwizowſkeje khlěboweje fabriki we Winje, Friedej, je ſo po ſchſeſćedźenjowym jednanju ſłónczniſe. Frieda ſu k khlołtaŕni na 8 mežazow a k 10 milijonam ſchillingow pjenježnje pokuty ſaſudźili. We wuſtupje ſo praji, ſo je kónzernowa khlěbowa fabrika wuſu wobſłužerſtwa wuwuſała a ſ tym ſjawnym ſaſimam naježo ſeſchćeźiła. Friedowy rěcźnik je ſchcźeźiwo wuſudźenj powołanje ſapodał.

Syptaw attentat we Warſchawie.

Ruſzy bolſchewikojo ſu po ſdaću we wſchelakich měſtach Europy attentaty pſchihotowali. Teź we Warſchawje je ſo po ſdaću dyrbjał attentat ſtuźeźiś. Tam je ſo njedźelu dopołdnja w klubu njewotwiſnjene buriſeje ſtrowy, kotrejž je ſe kommunijnej pſchiſłuſeła, mózne rosbuchnjenje ſtało. Hołowny redaktor ſtrowiznych nowin je ſo ſranił. W jenej ſtwje je policija wulku hromadu rosbuchadłow namałała. Klub blisko kathedrale (biſkopiſkeje ſyrkwje) leži. K wotpowjeźenja narodneho ſwjedźenja ſo Bela ſłužba wotmě, pſchi kotrejž běchu ſaſtupjerje wſchěch wyſokoſcźow pſchitomni. Maja doſeź pſchcźinowy ſa to, na to kładaś, ſo je pódobny njeſkutk wotmyſlany był, kaž w Sofiji.

Ruſzy bolſchewikojo chcźeja wukrajnym kapitaliſtam pjenjeſy wuměſchcźeć.

Ruſzy bolſchewikojo ſu ſebi nowy frědk wunmyſlili, ſ kotrymž chcźeja wukrajnych kapitaliſtow do Ruſſeje wabiś a jich potom wurubiś. Pſchemyſlnikam je ſo pravo dało, ſo ſmědźa ſaſo ſwobodnje wikowaś a zyle wopaczne bo było, hdy by nječto měnił, ſo ſu Ruſkojo blišći bankret bolſchewikſkeho hoſpodaŕſtwa ſpójnali. Ruſka trjeba zuiv kapital, ſo mohła dale wobſtajeć, a tónle kapital chze ſ poďaćnymi konzeſijemi do kraja ſcźahnyć. Wukrajnym pjenjeźnikam, wobſeže amerikaniſkim, chcźeja wſchelake konzeſije na kwaſuźivanje pokładow daś, kotrejž ſo w ruſſej ſemi ſkhowaja. To pak je jenoź ſchkwindł, wukrajnym kapitaliſtam ſo połſkiſke jich wobſedźenſtwo wuhwoſi. Bolſchewikojo maja jenoź jedyn wottykanu tónu, to je ſwětowa revoluzija a ſnicźenje tych krajow, kotrymž dyrbja ſo nětkle pjenjeſy wumněźeć

Jendźelſky dźěłaćerjo a Moſkwa.

Macdonald, wjednik jendźelſkeje dźěłaćerſkeje ſtrowy je ſo pſchi mejſſim ſwjedźenju ſa dojednanje ſ Ruſſej wuprajił. Tola wón k wobkładniwoſći radźeſche. Dojednanje dyrbi ſo tak ſtaś, ſo ſo zane bjeſdno mjes jendźelſkimi dźěłaćerſkimi ſwjatkami, Amſterdamſkej internazionalu a němſkimi a franzowſkimi dźěłaćerſkimi ſwjatkami njewozjmi. Direktor ſozialiſtiſkich nowin „Daily Herald“, Williams, namołwjeſche, ſo bychu ſo jendźelſcy dźěłaćerjo, kotrjž ſu ſo ſ Ruſkami dorěčeli, ſo nětkle teź ſ Němcami dojednali. Jara muſne je, pſchecźiwo kuloenej mjdźe němſkich dźěłaćerjow wojowaći, kotraž je ſ pſchicźinu cźeźeje koukurrenzy.

Franzowſke gmejnſke wólby.

W Franzowſkej ſu ſo njedźelu gmejnſke wólby wotmětle. Republikanſky ſozialiſtojo ſu ſwoje ſydła wobłkowali a hiſchcźe nowe pſchidobyli. Woni ſu w Marſeillu, Bordeaux, Toulouſu a Nimeſu wjetſchim dołtali. Jenoź w Lille ſu woni podleźeli. Nicźijſke miniſterſtwo ſ pſchiwiſowarjow lewizy wobſteji. Jeho ſtejiſchcźejo je ſo toho dla ſ gmejnſkimi wólbami pożylnilo.

Swjatkarjo pſcheźiwo pſchiſłamkujenju Awſtrijeſſe k Němſkej.

Rada ſwjatkarſkich pódſtatkarow w Parizu budźe ſo w bliſchim pożedźenju ſ namjetom jeneje mozy pſcheźiwo wobnowjenju agitazije ſa pſchiſłamkujenje Awſtrijeſſe k Němſkej ſabraś. Rada pódſtatkarow ſo pſcheźiwo pſchiſłamkujenju wupraji.

Kommuniſtiſki prozeß w Koſchizach w Sſlowaſſej.

Pſched ſenatowym ſudom w Koſchizach mějeſche ſo tele dny redaktor kommuniſtiſkich nowin „Munkas“, Eugen Fried, dla pſchihotowa k powroćźenju knježeŕſtwa ſamolwicź. W jeho wobhdlenju ſu dopiſ Belu Kuhna ſ Ruſſeje namakali. S njeho je ſpóſnaś, jo je Fried w runjej měrje ſ Kuhnom liſtował. Bela Kuhn bě w lěcźe 1919, hdyž wo Madźarſkej kommuniſtojo knježachu, ſ hłownym roskaſowarjom kommunijſtiſkeho wójſka. Jako taſi wójnu pſcheźiwo Cźěſkoſłowakiſkej nawjedowaſche, kotruž pſchehra. Hdyž bě ſo kommunijſtiſke knježeńſtwo w Madźarſkej pewalilo, Bela Kuhn do Ruſſeje cźekny. Wot tam wón kommunijſtiſku agitaziju w Cźěſkoſłowakiſkej a Madźarſkej nawjeduje. S poſrědnikom mjes Friedom a Belu Kuhnom bě wěſty Zandler, agent ſa ſrewolucijowanje ſrjedźneje Europy. Tutón agent na nadawk, wažne politiſke a wojeſſke powěźeſe zběraś.

Tole powrócźne dźěło je ſo też w Cźěſkoſłowakiſkej ſwješćiło a ſo ſ jenoſtliwymi ſtupjenami pſchewjedło, kotrejž mějachu ſwoje ſrjedźiſchcźo we Winje a Barlinje.

W ſrjedźiſchcźu we Winje woſtoje ſobuſtawy prjedawſcheho madźarſkeho kommuniſtiſkeho knježeŕſtwa dźěłachu. Jedyn ſ jich wjeſnikow je dr. Eugen Zandler, prjedawſchi ſudowy kommiſar w Madźarſkej. Wón hižo w lěcźe 1922 wocźakowaſche, ſo ſwětowa revolucija wudyri.

We nałěcźu 1923 ſo poſledźnja pruha kommuniſtiſkich mozow ſa nałožny pſchewrót w ſrjedźnej Europe wotmě. We Němſkej a Madźarſkej dyrjeſche ſłowne wjedniſtwo był. Pſchi wudyrjenju revolucije dyrbjachu ſo połedniſka Sſlowaſſka a wſchě wažne namjeſne ſłowakſke měſtna wobſadźeć.

Senat Eugena Frieda winowateho ſpóſna a jeho k dwěſtnej thołoſtarni, k 220 krónam pjenjeźneje pokuty a k ſhubjenju wólbneho prawa na 5 lět ſajudźe.

Schpaniſka a Franzowſka pſcheźiwo Kabylam.

Schpaniſka a Franzowſka ſtej ſo pjerja ſdružałej, ſhromadnje pſcheźiwo Ryffiſkim Kabylam wojowaćź. Schpaniſke wójſko k móŕſkemu brjohej ſejſcheźowſchi ſo Abd el Krim do franzowſkeje Marokkowſkeje dobywa. Wón je wprawdźe hižo we wójnje ſ Franzowſkej. Sapoczatk ſaſudźeneho tydźenja jeho wojowarjo poſtupowachu, ſrjedu pak ſu jich Franzowſojo wróćo ſbili. Ty franzowſke kolony něſtole pſcheźiwo Ryffiſkim Kabylam wojuja. Wone tworja ſo ſ 18 batalkonow pěſchkow, 6 ſchwadronow jěſdnych a ſ 12 batejijow artillerije. Ryffiſy Kabylojo ſu pjerja jenoź 8000 muži žyli.

*

Franzowſki miniſterſki pſchedſydża Painlevé je wo wojeńſkej operaziji w Marokkowſkej źiłdowaze rjekł:

Pſchiwiſowarjo Abd-el-Krima ſu ſo do krajiny mjes ſchpaniſkim a franzowſkim pańmom (zonu) ſaćiſchcźeli a ſu ſpytali, tamniſche nam poddate ſplahi pſcheźiwo nam naſchcźuwaćź. „Mamy winowałoſcź, tele ſplahi a naſchu nahladowſej ſchkitaćź. Toho dla je marſchall Lyautbey operazije ſapoczał, kotrejž dyrbja ſo jako ſakitanje naſcheho kraja wobkładaćź. Njejměmy nawal do naſcheho pańma cźerpiećź, dokelž bychu hewak bórzy ſtrašchne bywałe. Rjaſche ſchkodowanje je ſnadne. Marſchall Lyautbey ſo w pſchebjenoſći ſ knježeńſtwom na cźiſće nuſne woboranje ſamjeſnje. Jedna ſo jenoź wo to, ſo by ſo franzowſke zona wuſmjewobdźiła.

*

„Chicago Tribune“ piſche, ſo ſu pſchihoty ſa ſchpaniſko-franzowſki nadběh na Ryffiſch Kabylow nimale ſkónczene. Nadběh Franzowſkeje ſ Marokki dyrbi ſo ſ dobom ſ wuſtupjenjom wojakow pſchi Ryffiſkim brjohu ſtaćź. S nadběhom dyrbi ſo hłowny twarźer Abd-el-Krima, Abier, dobyćź. Schpaniſky wojazy dyrbja pſchi tym wuſtupjenje franzowſkich wojakow na móŕſki brjóh podpjerać, do ſtejiſchcźow Kabylow ſ rumnowymi bombami a granatami ſtźeźo. S tym budźe Abd-el-Krim nuſewaty, ſwoje wójſko do dwěju połojzow dźěliś, dokelž budźe ſo dyrbjeć na jenym boku pſcheźiwo Schpaniźanam a na druhim boku pſcheźiwo Franzowſam ſakitaćź. Pſchi tajkich wobſtejnoſćach nadźijeja ſo, ſo Abier bjes wobeźeźnoſcźom dobudu.

Alarmowazy hłóſ ſ Japanſkeje.

Japanſke nowiny „Kokumin“ ſu njemér ſdźiwowazu powěſćź wozjiſchcźale, ſo jee ſo Jendźelſka je Sjedmoczenymi ſtatami połnózneje Ameriki ſrěźała, **ſo ma ſo Japanſka ſ Cźichego morja wuczilſchcźiś.** Japanika njeſmě ſnjerom

pschihladowacj, so Jendzelczenjo Hawaii a Singapore wobinwerdzeja, mjes tym, so je so jej jamej sakasako, male kupy do Czichim morju wobtwjerdzicj. S manevrami amerikanskeho wójnskeho lódzitwa w Czichim morju dyrbi so jenoz generalna pruha sa nadpady pschecziwo Japanskej czinicj. Jendzelska a Sjednoczene staty budza so prózowacj, Japansku z Czichemo morja wuhnacj.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 5. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodz. barometer 738, hygrometer +3, thermometer tez wo dwjo +23. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 738, hygrometer 0, thermometer we nozy 11. — Wczera rano wyschina nad zrjedznej Nemskej, druha nad pokrazanym lodowym morjom leżesche. Nizina leżesche nad Finskej a jena nowa i wjeczora Jendzelskeje. K nam so pschiblizuja, wohrozy nasche wjedro. — Jutsje brjedn klóczko 4.27 hodz. schadza a so 7.27 hodz. khowa. Mjezacz schadza popoldnu 4.47 hodz. a so rano 3.54 hodz. khowa.

— **Schkrowa pomesi wo wjedro sa jutsje brjedu:** Bonnrócene, tu a tam deschcze, wosebje njewjedra, bjes toho, so by jara wokschódnicho.

— **„Casopjs Macjizy Serbskeje"** lecnik 1924 czo. 145 a 146 je hotowy a je w naschej Smolerjej kniharni w Serbskim Domje pola administratora Czahopjsa, k. Kanaka, dostacj. My z tutym wosebje wschitke Sobustawy Macjizy Serbskeje na to kedzbne czinimy, a je nalezmje prosymy, so bychu jebi skerje lebje, hdyz do Budyschina pschidu, swój exemplar pola k. Janaka wotzmyslu. Pschi wyhotowjenju pótowego tarifa je nam pschi wobmjesowanych srjedkach M. Ss. njemózno, Czahopjs na Sobustawy M. Ss. z pótom rosescacj, chiba je nechto prjedy 20 pj. administratorej k. Janakej pósjele.

— **Symne muze 10 dnjow do czasa.** Njewjedsche a deschcze sandzenych dnjow su nam symne nozy pschinjesle. Wczera rano, do schadzenja slonza, bechu jadrody a luki se zylnym mrózom pschikrote. Nadzijomnje mjele sunjerst ssche wulku schkodu na plodach nacziniz. Boze zita po plodnych deschczach sandzenych dnjow krasnje a mnózne sleja. Schtomy sakeżewaju a drasesa so do krasnego mjeskoho wobleka. Wschudze knjeji nowe zywjenje, na polach a w lesach. Sajchla je hyma, sajchok chaz njeslusnje, czasi mjelczenja ptaczinu. S mesjikim duchom i nowa wotmeta duch we pschirodze, duch we ptaczinje, duch we naschich wotrubach. Takjwolu mamy nadzin na bohate zne, jeli nicjo tuhe jim njeschkodzi. Nadzijomnje so wjedro we blizschich dnjach sczpoli. Natuc by rjany klócziny czas i dzaknej wutrobu witał.

— **Schfitnjcze ptaczki!** Hupak, na kotrehoz so tez sakosnje potajenje ke schkitej ptaczkow poczahnja, je jenoz hischcze ferdka widzecz a trjeba wosebitego schkita, jeli nima dozbnje wotemrecz. Njesluschne jenoz k nasbim najzenschim, ale tez najwuzitnischim ptaczkam. Je drje jenicjli ptaczk, kiz z wutrajnosecju a z rasnosecju na njedwjedzom (Maulwurfsgrille — zool. gryllotalpa) flédzi, dokelz je swojim dolhim pyskom hacz do pozsenischi hnezdow tuchu pschekasajuza (Insekt) haha. Jeho pohonjenje swibanje i njedostatkom na stoinych posrwischczach. Tez nimaju pschihódnego mesna k hnezdenju. Tuz je nusne, so bo w khl

Sé Slyršina pola Lasa. Sobotu 2. meje mjašachu w tudomnej Wekoja korežnje sjerbski pschednoschk se swétkowobrasami, kotrež bé k. Hladki pschichrawił. Wjeshežesche naš w duchu do Dalmazije, rjaneje krajiny pschi módrym adriatiskim morju, hdjež Južnoslowjenjo bydla, nam Serbam w rěči, nalošťach a waschnjach jara blisko stejace ludo, ja kotrež mamy też my lajim. To bé tej w Slyšinje, w tutej hišteže dobrej sjerbskej wsy, tak prawje widżeć. Korežmarjej jimwa bé tak pschejelicina, so jo ludźo wobroćeju njemóžachu. Bé tola zyla wjes pschischla a też hischcże wschelazy ſ Dřežwow. Běchu sa-stupjeni nikotři a stari, žony a mužojo. Wschitkim je jo jara lubiło, so je k. Hladki hischcże wjazy tajkich swětkowobrasowych pschednoschkow pschichilubił. Slyšin je rjana wjesła we Lašowskej wohadze, hdjež je nětko nasch wolki bašnik Handrij Scheik ſ fararjom byl.

S Drjowka. Wobhodżeł kubla Jung ſ Drjowka swojeczesche w šuschaduej korežnje kicheżišna swojeho dźe-

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 5. meje 1925.

Kursy sandżenj žobotu w Barlinje.

(Kursy po statnej hriwnje)

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,925
1 jendżelski punt	20,327	100 czěšk. kšonow	12,425
100 schwaiz. frankow	81,10	100 półsk. markow	80,10

Pjenježny wostawn dale žadne, dokelž dla swatych pschicżinow wukrajne kredity wuwostawnu.

Na **efektowej bursy** wožera w Barlinje knjeżeschce njebibicżowjeżi. Kursy so wobrjechowachu. Njedostatk na pjenježach podwujasuje wobrot. We statnych a wójnitych požeżowkach bésche živischi wobhad.

Na **produktowych wikach** wosta wobrot tohorunja šudny. Žita lubja pola nas schežedrinye žuč. Kupzy so kapowanja wotwlakaja, ale na wikach je žito sterje žedne. We Częskosłowakskej położa na wukrajne žito zło. Tam knjeżaze agrarne a dżělaczeschke strony hu so na spratowy kompromiš hedwoczile. Tamnischi burja mudru taktiku nałożuja. Woni so ſ dżělaczerjemi njewodżeja, ale ſ nimi siednowzeni burshon derje knjaz jakonje wudawaja. Woni su pschikladnu senatku reformu pschewidli. Po njej wukołožownoseżeschtwo po wórjim do burišich rukow pschejesze. Why, we kotrež thudnische roboczanske khalupki jeroż wotwisanych roboczanow hospodowachu, tam pasłobnja so někto pakładne burske statoli. Burski lud ſ roboczańskeho stawa stupa do stawa njewotwisnych samostatnego burskeho ludu, kotrež je hordy na swoju wótczinu. Produkcija hladaju pschiběra. Samożitosež wjesnego ludu rosce. Nowa mój lije so do wschěch worschtow wobhodżenwa. Wschudżom wschu we ludowym hospodarjenju pikze a kšiže, kaž we Bożej šwórbje po czopłym mitym mejilim deicżu. Dżělaczerjo w fabrikach njetšoži wjazy konkurenza burskich dżělawych mužow. Te maja na wschej šwěżenem a šamostatnym existenzu. Fabrikšti dżělaczeš sasa ſ nowym agrarnym stron dżěla šalonje ſ swojenu lepšenu. Stroky rosum a spro[illegible] dohodżeż.

Wežera płaczu:

...ami.

pschenża 12.30—12.55 hr., rožki 11.65 hr.
hacż 11.90 hr., jeczmjenja naležnjeho 11.10
hacż 12.25 hr., najmuchego 10.50—11.50
hr., wowsa I. 11.15—11.65 hr., wowsa
II. 10.40—11.10 šlotych hriwnow.

w Barlinje:

pschenża 12.55—12.80 hr., rožki 10.95 hr.
hacż 11.10 hr., jeczmjenja naležnjeho 11.25
hacż 14.10 hr., najmuchego 9.80—10.60 hr.
wowsa I. 10.10 hacż 10.70 šlotych hriwnow.

we Brótišlawju:

pschenża 13 hr., rožki 11.90 hr., jeczmjenja naležnjeho 12.15 hr., najmuchego 11 hr., wowsa I. 11 šlotych hriwnow.

We termijnowym wikowanju:

pschenża w meji 12.95—13 hr., w julim 12.85—12.97 hr.,
rožki w meji 10.55—10.67 hr., w julim 10.75—10.85 hr.,
wowsa w meji 8.50—8.52 hr., w julim pak 9.35—9.45 hr.

Wiki muzitkowego sklotu w Leer w ranschej Friesiskej. **Na wiki** běchu pschihnali 873 schuk. Młode dójki a wyfokožuczene krowy płaczachu

1. druzim	600—700 hr.
2. druzim	400—500 hr.
3. druzim	300—400 hr.
jalozy 2. druzim	400—500 hr.
jalozy 3. druzim	250—350 hr.
krowy a jalozy,	
kotrež nejmjenj cżela	300—500 hr.
jalozy, 1 cżelc	150—300 hr.
byki k pschemakowanju 2. dr.	200—600 hr.
běchu 40—60 hr., proñata 25—30 hr.,	
wowzy 25—35 hr., jehnjata 4—9 hr.	

Pschichodne wiki su hridu 6. meje.

Na pschedań:

Konjez. Tkanez, architekt, knjez dwór we Hunczinje.
Wós. pronenadowy, we Budyschinje na Hindenburgskim. cżo. 6 bella, — dżěwczaty, we Budyschinje na Fanseistr. 51 na lewo, — tuchje, C. Graf we Barcje, — dżěwczaty we Jirgjenim cżo. 20, — hospodarski, Urban we Hornim Worschczi cżo. 11.
Jeja k nasadżowanju, rauschosrieschiske cwjacki (Silberwówen) we Lisu cżo. 41.
Sšywo. C. Hennig w Hnaschczach.
Kóń, walach, tschicha, 5 lecz, we Knizu cżišlo 5, walach Jelenu, też na staricschim samenicż, we Wujezdże pola Lubija 28.
Prošata, Schmidt we Schekezach.
Wós. dżěwczaty, w Budyschinje na potnóżnej dróhi 71. na lewo, we Budyschinje na rožowej hasy 1 we Swerje, we Wojerezach, na mješczańskej hasy 2a.
Kosa, mloda dójka, klara we Wordowje, nloda tšika, běla, ſ kóstatkom, Kreisz we Bělom Kholmzu.

Sšo pschedawdże:

Dyrbjeżizy, hrjedu. 6. 5. dop. w 10 hodż. na šudnischowje we Wojerezach, jimwa 35: **pola** pschi Budyschiskej dróhi, 75,10 arow (= nimale 2 jutraj) wulke.
Dobrowólnje, njedżelu, 10. 5., pschihwolduju w 12 hodż. Matija Cžecha we Wulkom Parzowje: 3 krowy, 2 jalozy, 3 žwinje, 2 wosaj, wožaze maschinu, hnójnižowy sud a druha hospodarska nadoba.
Pisches rěsarja (Vollstreckungsgranter) finanzneho hamta, hrjedu, 6. 5., dop. w 11 hodż. we hosjeńcu „k Kotcarej lawei" we Wojerezach: dubowy knihowy khamor a pisanške blido.

Porjedżenka ſ wežerawschcho cżišla.

Kupiez pyta konjez, cżežkej, 6—7-letnuj, hnydom bob. No. 225 do Bautz. Nachrichten, **pytajkim nic na pschedań.**
Na pschedań, kóń, 3-letny, E. Brauer we Wětrowje, **pytajkim nochze kupiez, ale pschedaez.**

Sšo pytaja:

Pohonrž, Bohrisch we Jeschizach, do Budyschina na Muzakowskej dróhi 13, a też fahrodnik, knjez dwór we Chołusze.
Murjerja, Starka we Bórku
Holza do ratajkowa, „Tykanzowa thžka" we Malych Dešzach, **do domu** Dyrjowa ſ Budyschinje na drjewowych wikach, k 15. 5. abo k 1. 6. dr. Halter w Muzakowje.
Holzu do domu, Mohr w Budyschinje, na šukelnischej hasy cżo. 1, — konditorja na thžforskej dróhi cżo. 5, — dr. Albert w Budestezach, — pschekanja na šukelnischej hasy cżo. 20 w Budyschinje.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe witi: Dżenża dop. 3411 hodż.: Mórza, wobsehże wo termijnowym wikowanju wo wjese dróhi sicha, druhe žito hohu storhmy. Knipzy jenoż kedżbliwje kupuja. Tendenza ſtruczena.

3412 hod.: Witi dale krute pschi jara měrnych wikach. Tendenza wožakowaza.

Placżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe šymje po tuni abo 1000 kg, wowak 100 kg, wlaczizny wo Potsel hriwnje.

	4. 5.	2. 5.
Pschenica	251-256	251-256
rožka	219-223	217-221
nalět. jeczmjeń	225-242	232-240
nal. jeczmjeń	—	—
wowsy	203-214	204-214
kukurica (Mais)	178	—
pschenična muka	32-34,75	31-34,75
rjana muka	23-30,50	28-29,50
pschenicz. wotr.	14-15,30	14-15,30
rjane wotruby	15-16,20	15-16,20
rapš	395-400	395-400
rjane šymje	285-300	285-300
hrach	20-22	20-22
pjelušchi	19-23,00	19-20,00

	4. 5.	2. 5.
rapš. wolijowski	15-15,30	15-15,30
pod. mlečna	9,50	9,50
šerdella	14-16,00	13-16,00
běrnaze łuzki	18-19,70	18-19,70
šymy	19 20,00	19,00-20
wota	19,50-21	19,50-20
lany wolijowski	21-22,60	21-22,65
módre łubiny	10-12,00	11-12,00
žołte lupiny	12-14,60	13-14,50
šymo, 50 kg	3,50-4,10	3,40-4,10
šloma, rjana	1,00-1,55	1,15-1,20
„ pschenicz.	1,50-1,55	1,15-1,20
„ rjerwina	0,90-1,30	1,00-1,20
„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

Drjeżdżanska bursa.

Pschenica	246-251	hórnaze łuzki	20,00-21,75
rožka	233-238	pschenicz. wotruby	14,00-15,00
nalěrnt jeczmjeń	230-245	rjane wotruby	15,00-16,00
nałożnjki jeczmjeń	210-230	pschenična muka	35,00-37,50
rotruby	223-233	rjana muka	35,00-36,50
chežnjeny błeczel	225-255	wota	24,00-24,50
rapš	380-390	pjelušchi	24,00-25,00
kukurica (Maiz)	210-215	hróch	27,00-28,00
ſuche trubmježki	10,75-11,25	pokrowe truby	19,00-21,00

Placżizny rěsneho sklotu na Drjeżdżanskich sklotnych wikach.

4. meje 1925 Placżizny po zentn. a ſt. hriwnach.

Sklotne drjezmo a wojmanjenjenje.

Woły: 261.

Polnomłasne, wukormjene, najwjetschele rjane hódnoschze hacż do 6 lět	54-56
Młode mlasne, alewukormjene. Starsche wukormjene	47-51
Mjenje wukormjene młode, derje pjewane. Starsche	35-43
Mjenje pjewane wschitkich starosow	24-32

Byki: 234.

Polnomłasne, wukormjene, najwjetschele rjane hódnoschze	52-54
Mjenjomłasne, młodsche	47-48
Mjenje wukormjene młodsche a derje pjewane starsche	38-42
Schpatne	30-36

Jałowje a krowy: 302

Polnomłasne, wukormjene krowy najwjetschele rjane hódnoschze	51-56
Polnomłasne, twukormjene jałowje najwjetschi, rjane hódnoschze hacż do 7 lět	46-50
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młodsche krowy a jałowje	38-43
Derje pjewane krowy a mjenje pjewane jałowje	28-34
Mjenje a schpatnje pjewane	20-26

Cżelata: 779.

Najlepschi wukormjene	53-56
Mjenje wukormjene a tuzke wot zyła	50-52
Schpatne	40-50

Mowzy: 464

Młodsche a starsche wukormjene	58-61
Starsche wukormjene	50-54
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	38-46

Šwinje: 1223.

Polnomłasne, wozebitych rašow a ind. hižkowjow, hacż do 1½ lět	60-62
Wukormjene	61-64
Ričkne	55-57
Schpatne	55-57
Rowje a kubrcki	48-56

Najnowiše z cyłeho swěta.

Polizajska direkzija w Gdansku (Danzig) je pólsti cżah na dnju pólskeho narodneho dnja 3. meje sakasała, hacż runje bé jón prjedy dowolita. Tale sakasnja je cżim wjesche rosshorjenje mjeż Polakami šwdżiła, dokelž bé ſo 1. meje kommunistam cżah po mjesze dowolił.

Pschi pschehladanju kommunistiskich hrjedżischczejow we

*

Franzowskej je policija šwěżcyła, so hu ſo wudyrne kommunistiske woldżelenja wutworike, kotrež ho ſ Moskwy placża.

*

Kónz tuchno léta wschě franzowšzy létarjo padali (padańske plachty) dostanu.

*

S pohlodom na nazionalistiku propagandu w Italskej w praschenju pschijaunknjenja Awstriskeje k Němskej je italske knjezerstwo wosjewiło, so sjednoczenje Awstriskeje ſ Němskej wotpokasuje.

Pschipowk.

S Drjeżdżan. (Wobwjedżenje dżěsża.) Wobhodżeika restauragije „Albrechtoweho dwora" na Židjowskej dróhi 13 w Drjeżdżanach, knjeni Schitzeltowa, mandżelska dźowka F. Schitzelta w Pěrnje, bé hdi 21. hapr. dla wobtkodnych wužow do Teplitz dojela. Swójich 1½ léta starej dźowczičzku Suzannu dowěri swojej słužobnej. Jako bé knjeni Schitzeltowa wotjela, pschińdże k njej jeje bratr, fotograf Alois Kralik ſ Kundorfa pola Brüna. Schitzeltowa bé jeho raš wotpokasała, jako ju we podpjeru la wótsu wež prajesche. Kralik powedasche nětko hinkowcej, jo chze swoju sotru wjesheliež, hdyž domoj pschińdże a to ſ tym, so by holczku fotografował, -bjes toho, so by wona šama woždżała. Słužobna ho nicżeho hlecho njewidżesche a holczku wujej pschepoda. Kralik pak so wjazy njewrócži. [illegible] we nozy pschińdże knjeni domoj. Njemała so nastrowko, [illegible] ho wupokaja, so je dżěsżo kradnjene. Schitzeltowa [illegible] słužobnej, kotraž žrěbi krute yoroki cżinjesche, [illegible] schego wotdżerża. Skutk bżěli Drjeżdżanjeki [illegible] polizaji ſ pschepwědżenjom, so je ho hrabr dla [illegible] nja podpjeru na njej wjeżeli a dżěsżo kradnył. [illegible] ho hnydom na wschěch namjestnich šlužbach telefonisch [illegible] dżěsżom šledżeschże, dokelž tola hižom pschehodżeże. [illegible] bésche ho Kralik pschedy hižo ſ procha měł, a [illegible] wom psches njeho cżekanył. Na druhe ranje kedżbliwa [illegible] towa do Brüna. Tam njeslukł na polizaji wožaz [illegible] hnydom za dżěsżom šledżeschże. Wokolo 12 hodż. [illegible] la jatajom, tola dżěsżo pschi nim njenamakachu. [illegible] pytawanjach pola pschecżelow a znatych Kralikowych [illegible] ho šled, hiž na franzowskim drohu we Brünje [illegible]. A woprawdże, tam bo dżěsżo namaka. Kralik bé je ſ [illegible] žonje do wukubłanja dał, a ho wupraji, so je chce dżěsżo do Hamburga pschewjesež. Njimo mérj šhožowna bo rasz ſ dżěsżom domoj wrócži. Krohla krajnemu šudaikwu we Brünje pschepodachu.

* S Lipika. Zalostna swójina Kruschkowa, kotrež dże ho ženje dospolnje njewumjesni, wotmě ho šafolowu žobotu w thżi cżo. 4 na Eisenachskej dróhi w Lipsku. Tam sajedżeju 37letnu šamkat Otu Reichelt ženeje lii dżěsżi w Karolje pjerż, hdżom a dżěwczej [illegible] wojowerstwu plumowu hońkeż a stónżi na so swójeje swoje žiwjenje. Wjes e pojmu, jenm a jeho dwěmaj šynomaj žiwjenje šdżerżeżu, běchu podarmo. Jeho šydomuletnu šynu hišteże nasle šmamjenja žiwjenja pokalowasche. Jeho do khorownje dowjesżeże. Nedżiwomnje so poradżi, jeho pschi šynowim dżěrżeżu. Cżehodła je nan njeczłowjeski šmk wobsedżeł, njewě ho ſ wěstosżu prajeż. Reichelej je psched Krom šynu zemrěła. Wot toho cżasa je hlojnje cżežkomyslny. Tuż bé Reichelt khěrno na wunroku khory.

* S Lehnizy. (Buttowa wójna.) Hižo šandżenje wotrom pschińdże w Lehnizy dla butry k njelubym wuli wam, dokelž jeho nětkoli lupowanjo nižschu placżiznu za wuzu žadachu. Pjatk nětko hižo nanoży je wšowu žonu [illegible] na wiki njepschińdżeschu. Tuż bé wschudże wulki nedostatk na njej. Wschcnjoż bé ta punt 1.85 hr. [illegible] pschedawarjo butry pak žadachu hebi 2 hr. Tu wobkedżbowaja policija a napisa pschedawarjow kaž tež lupowarjow. Trochu posdżischo ho butra ta 1.90 hr. pschedawasche. Pschedawarje butry wjadachu, jo ho butra ze wsdżinow a wikowanjach wosscreinosżach cżehnje a so mjesżesche bali, žija a wnschnosci w cżasu dyrbjeżnischeho hospodarskeho jenoż prawo, placżiżny butry postajicż. Dale prajesche ha pschedawarjo, jo w pschichodże i žyla žaneje butry wjazy na wiki njepschińdżeju.

* **Najwyšschi žwětowy wuheń.** Jedna fabrika we amerikanskim mjeżu Anaconda ma najwyšschi žwětowy wuheń. Wuheń je 175 mtr. wyšoki. Wón šestaja ho ſ 6½ miljonow zobeli a 68 845 mężkow zementa.

* **Wopor inflazje.** Dr. Jan Diebel, praktiski lékar w Berlinje-Charlottenburgu, je psched někotrowmi dnjemi, kaž hižo ſ krótka šožělichmy, šwojeho nana šatšěł. Teste nischto po drje wschńdżuje njeztawa. A tola je tole zyle jednora wežka. Nan, šapyrin mužši, wobsedżeże nětdy wulke tuhło, za cżaš inflazije pak so njemóżeże prenje wuschmjatacż a pschedża škónżnje je jadwolowanjom šwoje wobhodżenstwo za 8 miljiardow. Tu dwy poldżischo móżeże hebi sa šwoje wothonowanjcre njenjesh šdżinu [illegible] lischik do Berlina kupicż, hdżež ho wot toho cżasa pola šwojeho šyna žiwjesche. Tutomu bé k wobczežowanjo, mj njenježnje derje. — Dr. Jan bé derje wojenny a nježenje rjanu praksu — ale duchownje. Starz, kaž wjedżeżesche, cżicho šapoczeż, hantorježe a pumpotaſy [illegible] wot ranja hacż do wjecżora, běżche **niewolomy** [illegible]

a žywćtom, zarowaschе po žiwojim rjanym kuble a wuraschesche na inflaziju, kotrež bě jenu samoženje rubiła. To drje mješesche prawje ale dokelž žo jeho duch pomała zatmuješi, wutschasche žo na žiwoje džěći a to tak, žo drje hjacha žo tuzši energiju pischerźiwo njemu wobarješ. Jadyn džeći žo njemóhły, so njeby žo nan se bliskowanyi nohami, marmorowymi popjelnikami a druhimi cžežkimi pischedmjetami, do žiwa a pichičhodnje dźowki bě, so by jeju tarasył a tak jeju chłostał za inflazijn, kotrež běschtaj po jeho mèńenju jawinyłoj. Wuznamy žechu tajke, so žiwobžka namjetowachu, starscho do wustawa zyłnucz daeš. Ale to njechasche žon je žiwojim nanom jeśnicz, a tak hschidże katastrofa we prawom automatizy. Hdyž bě so nan sajso ras rosnjenbrił a sjnez je sabiczena brożesche, zatrěł jeho sjn. Sta žo to w nutrnym wobarańju, policija je jeho hnydom saso puschcżała. — Po prawom zyle jednora wež, a tola, kał hrožne a wobžarjutsunna, hdyž žebi powuślinny na wobczežnosnje a wobsteśnosnje, kotrež žu mosny starscho mnża samuczisle. Schto teži tola wschitko za tutym podawkom.

* **Wulki woheń twornje w Naumburgu.** W zemenlowej tworni mèjiczela Handrika w Naumburgu nad Soławu wulki woheń wudyri. Woheń je tuzje rospschestrě a też žuboźnu maschinsku tworniu Fauske sapali. Wschitke twory žo tuczichu a mnohe modele žo žoho žpalichu. Też šuboźne wvarjenja běchu žoho wohrożene. Kał je woheń nałkał, njeje žo hischcze wujasnilo. Naštata schkoda je pisches mèrni wulka.

=n* **Rjana žwójba.** Kubleź Aigner, žeho mandželska a žynaj, kał też piwarz Gibsis ź Poćinka pola Augsbnrka žu žo sajeli a do jasiwa žadżili. Mjenowane wožoby jadrachu žo ź najbórschim njekasaństwom. Dokelž žo bojachu, so móże 46 létna žlužobna Hana Kaltenhauserez nèschto wo njekmaństwje pscherdaczź, žu ju žiżo we schruara zamordowali. Jeje cżéło njemóżesche pak žo hischcze namakaez.

* **Omnibus wot wjelkow napadnjeny.** W Janischkim wokrjesu w Litwje nadpadny tele dny cżrjódo wjelkow omnibus. Wjelki wałchu žo najprjedy na konje a je roskorhachu. Na dobre žwoje runje wojerika patrouilla na kołach niuno pischidże a ludźi w omnibusu je žmjertnemu strachu wunożi. Wojezy nèkotre wjelki saskeklichu, zhnkne do lèžowy roscżekachu.

=n* **Hłód w Ruśej.** Po powèścżach ź Rigi pschibèra hłód we wschelakich ruskich provinzach nanaźtraschnischo. We Charkowskej provinzy żežiwa wyschnosnje 750 000 dżéći. W Zarizinskej provinzy je 24 290 dżéći a 5075 dorosenych hłodu wumrèło. Pischeń nèkotrymi dnjemi pischadny w hospodarźtwu rozhładże, so ruzuy kupowarjo w Nèmźkej rżanu muku kupuja. — Wboha Ruśa, prjedy wobstarasche druhe kraje ź Božim chlébom a dżensa je runje nawopak. Hdy budże so Ruśa kónczinje sajso žhrabaez?

=n* **Czeźże autowe njesboże dokelž je schofer pischelpschinje jéł.** S Cleve žo powè: Wczera jédzesche jedyn auto nimo měru pschižnje w žwérjeźzu a sajedże do žynowoho wosa. Pschi tom žrani žo tón žmjertnje, auto žo zyle rosbi. Nurska žeńczej pat franiczhaj žo czežko, tsecza woboa žmjesnoži jenož lohko. Na dobre žwoje běsche hnydom wjazy ludźi na mèśnje njeboża a zadnjy wuhoń, kał běsche nałał, heiwak by žo žynowy wós hischcze špaliez mohł.

* **Dwě džéżi žo zarahnjeż.** Dwaj jédnaczełetnaj hółzaj hrajeschtaj žebi pschi jenej skale njedaloko wžy Chrany pola Triera. Nadobo žo skała wotkanta a hółzaj žobu do hłubiny storżnu. Wobaj žo zarahnschtaj. S rosnjeczenymi stawami namakachu jeju w jenu kwè lezo.

* **Wesuw sajo dżéła.** S Neapla žo nam powè, so Wesuw zuowa dżéła. S hory žadawši wohnjowe truby a wobžiwétkuju dalsko a schéroko krajinu. Njewobstejči pak dalschi strach, dokelž hora žwjesicha kóždołętnje w žamknjenym czażu dżéła.

* **Falschowanje pòstowych pschipokasankow.** Budapeschtańa policija je wulke falschowanje pòstowych pschipokasankow wuhladżała. W pòstitim wokrjesu Nyiregyhaca we Budapeschcże žu žo w pożlednim czażu mnohe wjeschze pjenjezne pożtylki na Budapeschtie banki tekstilnych wikwarjow a žuwelérow wotedałe. Nèkotre dny pożtajsche pschindżeschtaj dwaj cżłowjeka ź kupowaschtaj a kupowaschtaj zo pomnjenych pschekupzow, dachu žebi žbytk pjenjez pschepodaczź a kupowachu ta wałuty. Po pschepiwowanjach žu wupokasa, so bě prjedawschi pesitli sastojnik Lengyel ź Ujserherto pola žwojeho nana falschowane pòstitke pschipokasanki ź prawnymi namèniL. Lengyel mèjeschze dwoju pomognikow, kotrajž žu tohorunja sajeschtaj. Schkoda wunczinja na pok miliardy.

* **Sto połnożnych howjadow** (Rentiere) **pod kołami czaha.** Kaž žo nam ź Kiruna powè, sajedże Narwiski wužobowy cżah njedaloko ztazije Rogitas do ztadka połnożnych howjadow, liczażeho na 1000 žwérjatow. Swérjata běchu žo na żelezne kolije ztehale. Wokoło 100 žo jich mori. Sbytne roscżekachu do wjeschich rożkow. S wulkej prózu žo po dlèschim czażu saso doźahnychu.

n* **Jenicże wèko za 620 hriwnow.** Najpyscha placżiua ża jedne wèko je žo w pożlednich dnjach w Londonzje placżiła. Tam běsche wulke pischedażowanje. Sbérka 25 wèkow pischedażowaschе žo na wikach. Na wèkach žu wschelake rjane malowanja. Sbérka 25 wèkow placżeschе na 4000 hriwnow. Najdróżsche wèko placżeschе 620 hr. Wèko je jara male, měri we pscherèšku jenoż ½ zolle. Ica wèku je wobras „ławpanischeje knjenje". Druhe wèko, na kotrymž žebi jedna žona włosy cżesza, placżeschе 500 hriwnow.

* **Bary w Europje.** Kaž žo ńda, njenadeidże njenaźtynty cżłowjek pryjedy měra, doniż njebudże cżi pożledni exemplar wulkeje žwériny w Europje smicżeny. Kaž norwegiske nowiny pischu, nadeidżu žo bary we wjetschich žwójbach jenoż hischcze w połnożnych krajinach Norwegiske a pschi žimnischej hranizy. We žhytkrej Norwegiźi bywa bar ztajnje žadnischi, tak žo dyrbi žo ź jeho wotmrèczom liczicź. To na žo czim bóle wobžarowarcz, dokelž bary jenoż malo schkody nacżinjeja a cżłowjekow we pożlednim czażu wjazy nadpadowałe njejsu.

=n* **Króle wložy.** Straschne pschemèńenjenje ża žo we městaczku F. Snaty knjes bźesche rano do žwojeho běrowa. Duzy po puczu ześka žo ze žwojim towarschom. „Towarźcho, praj mi tola, ź kim běźche ty wczera w dźiwadle. Ja běch dżach zyle blisko a wobždiwach cże ź rjanym hółzom, kiž běźche ź tobu žobu." — „Schto, wczera w dźiwadle? Haj, haj, to běźche moja žona!"

Słótnik ź ześnoźcu.

Spodźiwnoho słótnika je Parizita policija zajała. Jeneżke słótnitwo, kiž może jenu žuid porokowacz, je zapała a khłostajonna ześnoźcu. Stawany muž, korchcej mjene pches žwétowe nowiny dże, wèka August Frou. W lecże 1875 narodźi žo w pèknym městaczku Chatellerault. Spodźiwny žiwjenjeli nadawk wón łaftupuje. Po jeho mènjenju njeżmé muż, kiž je 35 lét jary, wjazy dżéżacz, nè, wón dyrbi wotpocżiwowacz, so jabawjecz, derje jéżcz a picź. (To drje by žo mnohim druhim też zyle derje žpodobałe.) Tute žwoje zapadny je žebi na papowu tafu wocżiščeczej dał, kotruż na wokło ześnoźe wižaju. Knjes Frou je ź pomocu tuteje tafle bjes ztarożcżow žiwy. Theoretiske zapadny je do ztukkownoho žiwjenja pschewobrocził. 15 lét dołho njewukonja tehodła žane druhe powołanje wjazy, hacj powołanje „„Dobrowólnehy jatcha". Po porjadnych cżażnych dobach pschidże na policajźki komisariat a žada žebi, so by ztótnikowu ześnoź „. . ." Policija wschak njemóże jeho bjes wschepe winy zajeczź, tak ześnoźi wécże nèkajki njeschkf. Sabije wokno, każy dwanaczy měr, pokraduje nèschto abo ześnoźi nèschto podobne. Nètko je wèso hraty do khłostarnje, wo kotruż pżedy pobarmo proschesche. W pożlednich dnjach zaja jeho policija 46. ras. Na famżnjnu dnju nanu běźhu ztótnika halle ź jastwa pusch-czili. Ledma běźche bróły pschekroczinjschi na drohu ztupił, tak rożbi awtowu schtelenju, kiž pżedy jastwom ztojeźche. Khłostańska knjiga je njemóżna pschecżiwo tajśej zapadkoczi. Knjes August Frou je tak je ztatnym reutnacżom.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

7. meje dop. w 9 hodź. maju žo w pschesadżowarni ztudnitwa ześelowace wèży za hotowce pjenjezy na pschesadżowanje pschedawacz:

1 pżipanste blido, 1 joża, 11 wałow tkanin, wulka dźéła za zigarowu a zigaretowu, par ischtornjow, 5 porow Saferlischi ztupnjow, 2 klowèraj, wulka dźéła bèleho wina, łehanske ześa, gramofon ź blidom, 9 zentn. nudow, pschedawanske blido, ztółj ź porcżehnjenjom, 3 regale, 1 rólowanski thamor, 1 ztalonske blido, 1 ztowanski aparat dosp. ź 2 ztklawchomaj, dźéła mumèźł. kwétkow, draztowy thamor, mnjenske blido, ześe ź matrazu, cżumpaty ztółj, ztalonski thamor, zerdżerowanske blido, zigary, dźéła kożowjeho tika, wèzy k mnjeżu a cżiżcżenju, 2 wjercżate; ztółcżaj, 2 thamoraj, 1 dwójny ztejazy puit, 1 opalograf, 13 ztódnych tajlow, 1 tóń, brany walach, waha (1500 kg.) 1 tuibowy thamor, 4 pżanste maschiny, 1 łéżny mantl, 1 wolnjany ztrat, 1 par łakowych ztupanjow, 1 khornat ź wokolospowieżenjenjn, cżorny klobuk, draztowy thamor, 2 vertiko, 2 ześe, 1 wuczahanske blido, 1 pżanste blido ź Bettichżeje jcżiny, klubowy ztółcżł, 1 pżanste blido, 1 bùrowy thamor, 1 garderobowy thamor, 1 wulka wotbżeżna garderoba, 1 kurżenske blidko, 1 ztółcżk ża pżanste blido, ź łeżanym połtrom, 1 wobraz (puczowat), 2 krdenzy, dźéła klinjanych horizoln, nies nimi 3 wulke butrowe hornyki atd.

*

Do wobkhodneho registra je ża dżensa zapiśało: 1. Na liżicżinje 496 firmu H. Schomburg a ztynjo, pożtina towarżchnoźcź we Wulkej Dubrawje nastupaze: prokura Wilhelma Meiera, Franza Gerstenbergera a Otty Ballentina je ześchła. 2. na liżicżinje 668 falschowej firmy Paul Oßwald w Budyżchinje. 3. na liżicżinje 848 falschowej firmy Max Verndt w Budyżchinje, 4. na liżicżinje 925 Towarżchnoźcź wobkhodnych nutynow ź wobmjeż. znk. we Budyżchinje nastupaze, towarżchnoztne wnjednanje ź 25. 4. 1923 je ź wobżankniczenjom towarżichnikow je 7. 4. 25 po protokołu notara ze žamknjeneho dnja ź nowym towarżchnoztnym wnjednanjom ze 7. haprleje 1925 žo ześmèniło. Pschedmjet pschedewżaża je 1. špěchowanje hospodarżkich zajmow ź wobkhodnych towarżchnikow, 2. zhromadne nakupowanje a pschedawanje wżchich nutynitich potrjebnoźcow a wudżełkow na zakładże wobkhodneho porjadka, rżadowanje a wudżełkow na zakładże wobkhodneho porjadka, rżadowanje tutoh pschedmjet po jenotliwym, 3. zabżerowanje nutynow po pschedležących zkazankach ź porżahowanjom na dżełatkomnoźcź pschinamtujenych nutynow, 4. wobthod je pschistinitich mnji pschedmjetami a wobdżełenje pschi jerazkich pschedewżatych zaczach a 5. wukonjenje prawnych wobkhodow a prawnych jednanjow, kotrež zhodża žo być nutne ź dospodu zamera towarżchnoźcź. Towarżchnoźcź zastupuje žo pisches towarżchnika abo pisches dwoju prokuristow. Hermann Paul je jako wjednik ź wobkhodu wutnyk. Prokura je žo wudżełiła pschekupjej Herbertej Jenej Wilhelmej Buderej w Drježdżanach. Wón žmé towarżchnoźcź nożej jenoż ź druhim prokuristu zhromadnje zastupowacź. 5. na liżicżinje 931, firmu Bickenbach & Co. w Budyżchinje nastupaze: towarżchnoźcź je žo rożwjazała. Walter Jan Hendrich Thamrus je wustupił. Khorla Arthur Hendrich Wjedrich Bickenbach wjedże wobkhod pod dotalneej firmu žam dale.

*

Puez ź Budyżchina do Sztonceje Berżchcze žo dla nażpurowanja na Sztonoborżchczanzkej leżownoźcźi wot 8. t. m. ża cżaż dżéła zawrje.

Puez ź Rabcz do Torowizy žo dla twarjenja dróhi na Rabczanzkej leżownoźcźi wot 5. t. m. ża cżaż dżéła zawrje. Wobkhod pckżuje po na Jażenizu.

*

W wèżchczanzkej hlownej kenzliji (na radnizy) po 1 ztharże) wuleża cża. 13—17, 1. dżéła a 16—19, II. dżéła nèmżkoztatneho zakonżkeho łowjena a cżiżła 12—14 zakżeho zakonżkeho łowjena k nutzpohladanju ża kóżdeho.

W Budyżchinje, 5. meje 1925.

Wèżchczanzka rada.

Towarstwowski powèstnik.

Bjedrichecy. Pjatk, 8. meje, wjeczor we 8 hodź. wotmèje so we Wićazec korcmje w Bjedrichecach serb. přednošk ze świetłowobrazami (Lichtbildervortrag): „Pućowanje po Bosniji a Herzogowinje." Přednošuje k. A Hładki. Wo bohaty wopyt so prosy.

Bukecy. „Radosć" spěwa srjedu, 6. meje.

Bukecy. „Sokol" zmèje sobotu, 9. meje, wjeczor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy njech cyle wěsće přindu.

Budyšin. Wšěch dobrych Serbow w Budyšinje a wokolinje přeprošujemy na serbski swjedźeń na Sokolcy (Soculahora) přich. sobotu, 9. meje. Tam wotměwaju so wot 7—9 hodź. reje, wot 9—11 koncert a dźiwadło, potom zaso reje. — Wotměđźemy: prěni dźěl 8/4 7 hodź. druhi dźěl 8/4 8 hodź. z dypkom wot dwórnišca. Puć je rjany a jenoż pol hodźiny dołhi. Předsydstwo „Nadźije".

Kulow. Towarstwa „Bratrowstwo", „Dorost" a „Serbska Młodźina" maja přichodnu pónđźelu, 11. meje, zhromadne posedźenje wšěch sobustawow. Chcemy wo jara ważnej zhromadnej należnosći jednać. Prosymy, zo by so sobustawstwo po możnosći w połnej ličbje wobdźěliło. Domowina.

Lichań. Tow. „Zernička" nima srjedu, ale hakle zaso pjatk, 8. meje, wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje. Dla swjedźenja po swjatkach je nuzne, zo wšitcy přindu. Nawjedowař.

Wotrow. Jednota „Sokol" ma wutoru, 5. 5., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Serbski swjedźeń
zo spěwami, dźiwadłom a rejemi wuhotuje serb. tow. „Nadźija" sobotu, 9. meje, wječor w 7 hodź.
na Sokolcy (Soculahora)
Wšěch wokolnych Serbow, kaž też towarstwa najwutrobniše přeprošujemy
Reje w 7 hodź., program we 8 hodź. Zastup nizki.

Lehmannec konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósne mesnosće - Konditorske pječiwa přenjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"
K dobročiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Slankowske a Reichelske piwo z ćwikow.

Tkaniny
za mužacu a žonjacu drastu
tkaniny za kostumy, jasne. marengo, khlowowe smuhl,
drapeje, česnune předžena, garbardiny
za mužow atd. poruča, kaž je znate, płaćiny hódno
G. Mühlfort, suknowa předwarnja
w Budyšinje na kamjenitnej hasy 18.
Přihódne płaćeńske wumjenjenja. Rěči serbski.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim ćerjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Wotročk
nie młódši hač 20 lět, pyta so na wjesce kubło hnydom abo k 15. meji, najpozdźišo pak k 1. junijej. Njech so zamolwi we wudawarni „Serbskich Now."

Pilnu, sprawnu
holcu
nie młódšu hač 18 lět pyta
Frau Dr. von Teubern
Leisnig i Sa.

Stara
hospoza
so hnydom pyta
w Čemjercach čo. 6.

Žony
Wotrućam swój wulki skład pschepytowy, mèšačnych a pschędpadowych powjazow, podpołožkow.
Stefu rad 1 radże.
Wagnerowa w Budyšinje pschi Schulerskim wrotami čo. 9

Srědki pře mole
pola Winters.
Bratrow Měrśec nasl.
mjeńcel
Erich Winter
na žitnych wikach 30.

MERSIOWSKI
Brylanty

Kedźbu!
Najlěp. majsowy šrót
poruča po najtuńšich dnjowych płaćiznach
Jurij Mróz, młyn w Šunowje.

Žane klamy! **Kedźbu!** Žane klamy!
Tehodła jara tunje!
Vogtl. gardiny a story
tkaniny za vitraže
Martha Scholze, Jurjowa dr. 10. — Telefon 241.

Strykowanska wołma twoje K. Erler, žitne wiki 11.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čłóń Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 104 **Budyšin — srjedu, 6. mejc 1925 — Bautzen** **Lětni 84**

Wuradźenje wo rozšěrjenju sa feźiwjenjske ministerstwo.

Hospodarski wubjerk němskeho sejma je wo dokhodach a nadawkach sa ratarske feźiwjenjske ministerstwo dale wuradźował.

Zentrumski sapósłanc **Erfing** jdźeli, so je summa pjenjes sa dalsche powołanjke sdźełanje ratarskich dźełaćerjow žo dojednała.

Ministerialny direktor **Beyerlein** pschilubi, so budże knjezerstwo pezolarstwo spěchowacź. Potom wo sasłarowanju ratarstwa s pschikupatymi hnojemi rěčesche. W nětku ke konzej žo bliżazym hnojenjskim lěrje je žo ratarstwu 330 000 tunow ezistoho dušnika k wotewiśaju postkiśo, pornjo 200 tyšaz tunam w hnojenjskim lěrje 1913-14. Tuton swjazanje lazy wuspěch na so z dźela płaczitowej politizy dušnikowego syndikata pschipisaćz. Mjez tym so je w dowośinskim cżahu kilo dušnika 1 hr. 30 pj. płacził, je žo sa njón nětkole 1 hr. 15 pj. žadało po cżahu, po kotrymž je žo wón podawał. Na dalsche stuśiśenje žo dźela.

Schto to réka, so móże Němska žebi žana ezistu dušnk sa ratarstwo nadźełacź, móże žo spósnacź, hdyž žo wopomni, so je Němska do wójny 700 000 tunow chilestkeho salpetra létnje sawjesej dyrbjała. Tale cżeja nascheje wikowańskeje kilanšy je nětko wotpadła.

Němski stat žo jenož pschi industriji kalkoweho dušnika wobdźěla, kotraž je jenož mały dźeł zyłeho dušnikowego nadźełanja. Na postajenje dušnikowych płaczisnow nima knjezerstwo žanchu wliwa, dokelž žo dušnikowa płaczizna po płaczijnach schiwoblokitkatcho ammoniaka složuje, kotryž s głowneho dźela Badiska anilinowa a sodowa fabrika dźela. Kalkowy dušnik je tuńschi dušši schwabkokitkaty ammoniak. Njeźiwi pak žo samjelećerjej, jo, jeli so by žo dušnikowa płaczizna dale stuńschła, njeby pod wobstejnostejemi dźełanje kalkoweho dušnika, kaž daloko žo ja to wuhlo niz wodowa mój trjeba, konkurrencu wudźerjeć mohło.

Namjet feźioldemokratiskeho sapósłanza Schmidta, so bychu žo sasmuperjerjo dźełaćerjeschich swjatkow złyšacheli, prjedy hač bychu žo wuměłdźerjske pschiprawy sa ratarske dźełoczinske, žo wotpokasja.

Sa špěchowanje ratarskeho wupłodźenja žo postajena summa wo 100 000 hriwnow powjeršchi.

Potom žo namjet sapósłanza **Runkela** s němskeje ludoweje strony pschija, s kotrymž so knjezerstwo namołwja, so by sa namórśe łódźnistwo wschelake połoženja, mjez druhim tuńsche wuhlo sa rybarstwo w dalokim merzu pschiwołyło.

Sozialdemokratka **Bohmowa-Schuchowa** potom sa to rěčesche, so by žo pjerej milijonow hriwnow k stuńschenju mloka sa potrjebnych a sa dźeći wot knjezerstwa žadało. Wosebje dyrbjało so pschi tym na mjerśe uźetna dźiwacz, hdyž je nuza pschewołka. Sastupjeź finanznego ministerstwa nětkjeńscho, so je to wěz spomožerstwo jenotliwych krajow. Toho dla dyrbi so namjet wotpokasacź. Sejmowjeńśi minister hrabja **Kanitz** jako poředńistwo namjetowaschе, so dyrbjało by němśi stat namołwiłz, so by na jenotliwe kraje stuńkował, so bychu te dožahaze pjenjezne žrědki k potrjebnjenju mloka sa feźiwjenje poředńych dźeći pschiwołyle.

Summa 50 000 hriwnow k nałeżenju sa **piwarstwo** so wotmaršnj, dokelž so tale summa jako pschešmadna spóźna.

Wubjerk potom summu sa **wuźiłdźenje morja** je 70 000 na 150 000 hriwnow powyschi a wobsamknu dale milijon hriwnow k wuźiłdźenju a wunamakanju **ratarskich maschinow** a 50 milijonow j wuźiwarka němskostatneje žitarnje k špěchowanju kultury na pschewrnischćach a ładach k wuźiću postajiłz. **Němskostatny kommisariat za němskostatnu žitarnju** dyrbi so najpodśišo hač k końcom běžneho rosłuńšeho léta rospuschćiłz.

Winska agitazija sa pschisamknjenje k Němskej.

Póndźelu je žo we Winje demonstrazija sa pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej wotmeła, pschi kotrejž je měšto-kanzler dr. Vaber rěcał. Mjez druhim praji: „Hakle hdyž budże statna a rěczna mjeza ta žana, budże wurunanje mjez ludami w smužle zamopostajaznho prawa możne. Dźenża j Dunaj k Rheinej zrosnuju. Jenož pschisamknjenje k wulkemu němskemu jenotnemu hospodarstwu kraśej może rosiwicze němskeho luda w Awstriskej spěchowacź. Jenož jednoczenje j Němskej może Awstriku a Porheinsku k lepschemu pschichodej dowjesej.

Sastupjeź wulkoněmska ludoweje strony Wotawa praji: Wulkoněmska ludowa strona wot Němskeho stata a Awstriskeje wočakuje, so wschě pschihoty sa wulku hodźinu cżinitej a diplomatiju a nowinarśt. do służby tuteje mańsće stajiłz. Jenje žo němśi lud Awstriskeje do Dunajskeje konfoderazije nujowacz njeda, jenje wojowanje sa zamopostajaze prawo wschěch Němzow žrjedźeneje Europy njespuschćiłz.

Wušamknjenje dźełaćerjerjow w Schwedskej,

kotrejž bě žo žrjedź měrza pschipowjedźiło a 130 000 dźełaćerjow nastupaśe, je žo pomérnje wjele słónczka, Hižo kónz měrza je žo skoro we wschěch potrjechenych industrijach dźełu w połnym wobsahu saso sapoczało. Dźełaćerjo a dźełodawarjo žu rosćud poředńiśeho suda pschijeli. Po nim je žo w nětkotrych družinach dźeła misda powyschka.

Měrowy sjěźd w Oslo.

W Oslo (Khrystiania) w Norwegskej wotmeje žo 1. a 2. junija měrowy kongreź sastupjerjow Danskeje, Norwegskeje a Schwedskeje. Programmowe dypti śledowazeho jednanja su: Stojaśt ludow a jeho skutki. Genfikti protokoll a wobrońjenjske prašenje w tśjoch skandinawiskich statach.

Schwedska žo wosebje wo **rosrikśaze žudy** sajimuje a žo wo to próźnje, so bychu žo wone sa wschě europiske staty sawjedle.

Sa wobkhodowy bjesśtrach w Pólskej.

Wutoru je žo we Warschawje sjhromadna konferenza wschěch direktorow pólskich żelesnjskeho słónczika. Wona je žo pod pschedsydźidwom żelesnjskeho ministra a s wobdźełenjom **policajskich wyschnischcow wotmeła.** Jara źiwje je žo wo pschespschihnazej wobsłuži botalneje kontrolnicze służby na pólskich żelesnjskich jednatach. Wobsamkko je žo, strazowanje żelesnjskich wobjezbje w nozy pohlubicz. Licża żelesnjskich strazników žo podwoji, pódla teho budża statni strażnicy żelesnjsky dohladowacź. S njepschedwidnym nastorkom k tutym naprawam žu pschibywazy katastrofy na żelesnjzach a attentaty. Sćejm je la pólskeschenje bjesśtracha na żelesnjzach wěsty sumnum pschisłwolił.

Sadźo żelesnjskeho attentat w Pólskej.

Kaž žo j Lublina powě, žu njesnaczi słótnizy na Warschawsko-Lublinskej żelesnjzy sady Minkowjezskeho sastupnischcża na żelesnjzu je słótnistkim wotwyhladom sadźewki natkadli, so by žo śeźkemu cżoh, kotryž dyrbjesche tele měsno pschejeźcz, swóźił. Do sadźewka pak prjedy špěchneho cżoha lokomotiwa pomałku jěźdżazeho tworoweho cżaha sawadźi a ł kolizwi wustoczi. Lokomotiwnej pak žo poradźi, lokomotiwu sastajicz a z tym njeskoržu sadźewacz. To je rjaty sły pschihot pschećzeżwo żelesnjskim cżahom sa pożledńich pjeć njedźel.

Kommunistiske dźełko we Warschawje.

Kaž po śłe nowiny pischu, žu we Warschawje pschi składowcżi rosbuchnjenja bomby w sjhromadźeni njewobwinjenje rctatźeje strony, kotrejž widźomnje kommunistiskim sajimam głuzi, dźełarinju bombowe wuźiłdźili. Sćiwédk sapósłanz Szopel, kotryž je tam pschenosował, je nowinarjam rjekł, so j rosbuchnjenjom bomby nima nicżo cżinicz. a do pschepytanja jwoli, pschi cżimż žu w sjhromadźeni pyrozolin a perdit namakali. Kommunistiśkeho spósłanzela Trojanowskeho, kotrehož cżełko franjenoho do sjhorownje pschinjeschechu, njejsu hacż dotal mohli pschełsłyschcz. Sapósłanza Szopela žu pusćezili. Korczmy, w kotrymż kommunistojo wobhadźeja, žu žo pschepytale.

Kommunistiska powróćeńska agitazija.

Kaž diplomatiski sobudźełacżer Londonskeho „Daily Telegrapha“ sjoni, žu do Buśarestа powjesce doschłe, s kotrymiż je rumunske knjezerstwo dopołasma dostało, so kommunistiska propaganda sa žrjedźom Europu też nowe njepschećzelnoscze pschećzżwo Rumunskej z rosdźerjenjom njewérnych a alarmowazych powěsćow wo tutym kraju pschihotuje. **Wukonjazy komitej kommunistiskeje internazionale** je dale w prěnim rjedźe **wojowanje pschećzżwo jendźelskemu imperializmej** wobsamknył a wo trěbnych krocżelach sa to wuradźował. **K nim wobsedże agitazija w jendźelskich kolonijach** žłuscha, wosebje w Jndiskej a połodnischej Afriży.

„Times“ žu telegrafisku powěsć s Johannesburga z łodnischej Afriży dóstałe, so žu žo tam kommunistiske j. nadsiżiny wotmeże, w kotrychż je žo pschećzżwo wopytej, Walskeho prynza (jendźelskeho kronprynza) protestowałe. Pschi tym je policija pschećzżwo kommunistam sakrocżiła.

Wobkhadowy strajk w Parisu.

Někotre sta pschistajezjow Parizskeje drohowje żelesnizy žu žo je służby puschczili, dokelž J. njeje njejsu służbu cżinili. Toho dla je swjatk wobkhdowych pschistajenzow wobsamknył, wot kotrehż rano strajkowacz. ž

Njekhłostanje Mattejottowych mordarjow.

W Mattcottowej mordarskej naležnosći Iruista „Stampa“ powědźicz wě, so je ležma z tym liczicz, so wobskorzenych létża wotkudża. W Romje zyle sjawnje 3 pschećzżwo 1 hadźeja, so žo sajeczi mordarju j pschepytanskeho jaziwa puschcza abo so žo na blížschim kěrnym dnju faschistiskeho marscha wobhnadża.

Schpanisko-franzowska offensiwa w Marokkowskej.

W Ceuczje wuthadźaze wójskowe nowiny sa schpanischich wojakow w Marokkowskej žu nadpadowazu rosprawu schpanskeho wyschka Franka wo nowym wojerstwim **zhromadnym postupanju Franzowskeje a Schpanskeje w Marokkowskej** pschinjeźła. Schpanjska wot Franzowskeje žada, so by žo pschi blokadze rifskeho brjoha wobdźełiła a so by franzowske wójsko wot Tangera pschećzżwo Abd el Krimej wuećahnyło. Dale dyrbi Franzowska algerischi wojakow hromadze s schpanischimi wodźełenjemi pschećzżwo rifskim Kabylam pósłacz. S dobom j Franzowskej Schpanska wójnu w powětrje pschihotuje a blokadu na kraju a na wodze wudospołni. Wona dźele namótskeje infanterijskeje diwizje, kotraż w Cadizu stej, hotowe dźerżi, so by žo wójna j dospołnym wuspěchom skónczita. Wobliczeja, so budże expedizija schesćez mężazow tracz.

S dalscheje jdźeleńi je widźecz, so je žo njedawno schpanisko-franzowske dojednanje wo Marokkowskej wobsamknjene, kotrejž je pjeza njedawno pomjenowany pósłanz Peretti della Roca nastajacz. Wo tutym dojednanju je złyschecz, so je wo **nowu mjezu schpanskeho a franzowskeho pažma k lepschemu Franzowskeje jedna.** Nowa mjeza pódla Tangera sisko-Fezjskeje żelesnizy cżehnje. Spanisko-franzowske dojednanje wo Marokkowskej z léta 1912 je žo j tym j wulkeho dźela j mozy stajiło. Hischcze snate njeje, hacż a **kal daloko Jendźelska tuto schpanisko-franzowske dojednanje pschihłosuje.** Licża pak w Schpanskej j tym, so budże Jendźelska pschihłosowacz, dokelž je loni wobsamknjeny Tangerski skatut j tym njepschemeni. Jendźelska ma dla Gibraltera wulki sajim za to, so je schpanjska Marokkowska wot wliwa Abd-el-Krima wuśišowobdźi. Jendźelski diplomatiski sastupjeź w Madridze je žo dźeschi cżaz wo to próźował, so bychu Schpanjska a Franzowska hromadze złeźe rifskich Kabylow porajsłej.

Hłowne roskłasowarstwo nad žo pschihotowazymi operazijemi je-žo franzowskemu marschalej Lyautheyej pschepodało. Wojowanjam frontu w Tetuanskej krajinje žebi wobhladowałschi je wón do Feza pschijschoł. Po połednich powjesćach je žo wójsko Abd-el-Krima złeźe połnyłnilo. Toho dla budże žo też j franzowskeje strony dyrbjeczej wjazy wójska k froncje pósłacz.

Wojowanje pschećzżwo alkoholej w Sjednoczenych statach.

Knjezerstwo Sjednoczenych statow dże j wjetschej rasnoseju alkoholowemu pschepytnjkanju wobaraczi. Tśjom pschibrjozjonym tódźam, kotrejž žo je 60 wobrounjenymi motorskimi cżołmami podpjerazu, je žo pschikasało, so dyrbja na hoditwu ja pschepytnjkarskimi łódźemi wuśeskóźicz. Dyrbja to wschě j morja wuhnacz. Tón krócz dyrbi so wutupjeńska wójna pschewjesej. Jeli so žo pschepytnjkarske łódze njepodadźa, budże so dyrbjecz do nich tśelicz a to žo najskérje tón ráez stanje.

Snižnje dothodneho dawka w Amerizy.

S Washingtona žo powě, so prezident Cooldge pschi wotewjenjoni kongreża pschipowjedźi, so žo dothodny dawk wo 12 prozentow smiźi. S tym bychu žo dothody Sjednoczenych statow wo 200 milionow dollarow sunjeńśiśe.

Nowy kommunistiski prozeß w Lipsku.

Psched statnym sudom w Lipsku je so prozeß dla wjeleschcherady a dla pschestupjenja zakonja wo rosbuchadkach pscheziwo 7 hannoverskim kommunistam zapoczak. Woni zu traschcze a partisanske wotdželenja zakoždli a njeschtitki z rosbuchadkami pschihotowali. Wulku hromadu rosbuchadkow a stželbow bechu nakradnyli. Wobschkorjeni zu knjezi dwór w Lohne nadpadli. Pschi jeho wukhodach straznikow postrašichu, telefonowu potowd rosrěsnychu a twarjenja jako posdatzni kriminalni sastojnizy pschepytachu. Pschi tom běchu z revolwarmi a kalacejemi wobruzeni. Tež mjeschske wobschkorjenu Schmidt z pikrinowej kiselinu pjesnjenu bombu pschi sebi, kotraž bě k cziszenju potowa. Wobschkorjenu Menera nimo toho winuja, so je so pschi attentacze na knjeza zerstwowe twarjenje w Hannoverje 21. dezembre 1923 wobdželił.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 6. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 733, hygrometer +5, thermometer wo dnjo 21. Dzensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer —1, thermometer w nozy + 7. Wuhladny na mało so pschemjenjuje wjedro. — Wyschina nad rauschkim morjom a pobrózanej Europu je so jara sesylnika. Wona nasche wjedro wobkhezi a sadżewa, so njezina z wjeczora Jarbzelskeje so hacz k nam wupschestrjeze. Schtelenja je pomérnje nisko padnyła. Cziczi Michał hdż dżesitza rano, zaso we wosu. Wczera wjeczor pródjne mrjeschze jara spschesnje k zjednoczenjej czahnychu. Po starym prajenju, wone po deschczi jdu a so na tżeczi dżeń z nim wrócza. Sutsje schtworkt hlużcza 4.26 hodź. khadża a so 7.27 hodź. hlowa. Mjeżacz khadża popoludnja 4.47 hodź. a so rano 4.18 hodź. hlowa.

— *Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutsje schtworkt: Tu a tam deschcze a njewjedro, hewak bóle zuscho.*

— **Spomozekstwo za wopitowanje.** Rada podawa so na alkohol khowym a sich pschiwuknym porjadnje kóżdy pjatk wjeczor wot 6—7 hodź. w nětkuschim woschmornym twarjenju (Abspeisungsbaracke) na kralewskim walezo. 3. Rada podawa so darmo.

— **"Vatikan we wunjesstwje a stawisnach"** pschinjesche nam film, kotryż so wczera w Centralnym dźiwadle pschedwjedze a to hnydom 4 rasow wob dżeń, bo poldnja we 10 hodź., popoldnju we 2 hodź. a wjeczor we 6 a 1/2 9 hodź. Pschedstajenje płaczesche wosebje za dżeci we 10 a 2 hodź. Dopokazk dosche zich na 7—800 a to z Niebjelczic, z Rożanta, z Radworja, ze Schérje, z Khrósćic, ze Hoyniz a dżel z Budyschina. Dalsche pschihódschu so cżežitymi awtami, kaž z Niebjelczic a Pancżic, z auty jako z cżahom, na kolesach a pěschi. Tak běsche Budyschin polny serbskich dżeci. Politiscejske so mnoho se starych a nowschich stawiznow Roma, widżachny Vatikan a jeho wunkome sahrody, kiž je mésto samo za so, Pětrowu zerkej se swojim pschemożazym dźiwarom, bamża Piusa XI., kaž rěcži a johnuje (Urbi et Orbi — mésteri a swětej), mnoho wunjesstwa, schtož wébo dżesazy rowinczy wscho wopschimnjenej njemóżesche. Mnohe zjimy pokasowachu so pschekrótki czas, porom bésche kina chětro tschepolaty, schtož wozam runje njejsze. Sa tych, kotiż we blischkim czasu do swjatscheho mésta puczowachu, bésche w mnohim powuczaju. Po pschedstajenju wobkladachu sej wjesne dżeci luzišu stolizu, mjes drohim Hrób, kiż bu — kaž nemske stawisny pisaja — pschez Hendricha I. (z pschimjenom „Ptaczinka", załoschiny nowschczeł a krajdowar Sstowjenow) załoženy k wutrownjenju Serbow (Mišeżanow). Jeho naslednik Otto I. dożini dżěło swojeho nana, powoła němskich kolonistow a tuczerjow do města a kraja a tak so Menzy hižo na 1000 lět prózuja. Sserbstwo we Budyschinje a we wokolinje sniczeja. Njepschestawajcy so pscheziwo njemu dale wojuje, bynjez nij runjewon z njeczom a z wolnym — z druhimi, z modernymi brónjemi. Na Mitkawschku, hdżež mnohy serbizy wolczejnjozo pija, wokolnosczu w dwuh dżel stawisnow města so wotwiżi. Wschelake schule wobhladowachu hej mésczanskich a serbski musżej. Ke jahonyże wobzahu so tež na zjednoczenje z katholiskim jara lubiło. Pschez nowych jaczischczow a z prócowanymi nóschnicżkami wrócżichu so z rjanscho wuléta do „Arbeno nad Schpreju" domoj a tón wostanje wischem we dobrym pomjatku.

S Kitmicha. Kóń skoka ludowneho 66-lětneho pohonicża Jana Mitka na knjezim dworje. Mitk dyrjsche wosej hischcze druhi sapschaj pschipschahnyć. Pschi tom jeho kóń tak do wutrobna kopny, so jeho cżežko skrani. Skanjeneho do khorownje w Rišez dowjesechu.

Se Sohlanda. Sahdżenu njedżelu so w Sohlandze psches k. hamtskeho hejtmana Jungmanna a k. mésczanskeho Kórschtera jalladny kamjeń k nowej radnizy położy. Wobydlerstwo Sohlanda liczi na 6000 ludźi. Twarstwo noweje radnizy pschewostnje architekt J. A. Bohlig se. Dżesbżan. Nowa radnisa budże 180 000 hr. płaczicż.

Se Stöldnitz (Schweidnitz). Tu napadże jedyn tżoftnik gmejnskeho pschedstejżerja Menzla z Delnich Graezdż. Wotewsa jemu pjenjezu liżkowniu z mnoho pjenjezami. Napadnjeny so żyliże wobarasche a pocżerpi mnohe rany na hlowje. Rubżežnik bu spóstnaty, tak so mężachu jeho potdżischo sajeć.

S Noweje Wsy pola Krjeżje. Saldżenu njedżelu wotmě so w Heinrichez korczmje herbska zhromadżizna, na kotrejż mésczanske k. Hladki pschednoschk. Nésczesche wo herbskim basnistwje. Wusbéhnu wosebje, kak sm so naschi prawoczasnje prożowali, so bychu sebi spżerzeli a zakhowali swojm herbskm narodnosć a kak zich se wschelakich stron poliocżowachu. Sdu sebi zakhować njedżiwajcy wschech wobczežnoschczow swoje Sserbstwo hacż do dżensnischkeho dnja. S kwjn a hjlsami su pjsane stawizny herbskeho ludu. To je stónczenje k tomu dowjedło, so jn Sserbja dżensa taki mały lud. Naschi przedownizy bechu wulki a mózny slowjanski spłah, kotryż wulki dżel dżensnischkeje Nimskeje wobydlesche. Psches kwaune wójny je swojimi nimskimi sjuhadami sm kraj a njewotwisnosć sjubili a do roboczanstwa pschisikli a njemanatkachu druhemu wupuczu, hdżež so jim pod nanozu pschenuczowachu. Mjr tworimy dżensnischi dżeń jenoż horskn ludu. Ale runje jako mała horstka dobrimy kruczje hromadże dżerżeć, jeli dżermy swoje Sserbstwo dżerżeć. K tomu je nuzne, so mamy wschudże herbske towarstwa, kiż so za pschichod herbskeje kultury staraja. Tak tež tu shromadżeni Sserbja wobsamknychu, hebi w Nowej Wsy herbske towarstwo założić, hdżež zjamy herbski spżo. Dwě knjeżnje, kotrejż běschtej z k. pschednoschowarjom hobu pschisłuchej, spéwachtej rjane herbske spéwy, kotrejż nuzes shromadżenzi wulke spodobanje sbudżichu, schtož nuzny pschikład wobdżeli. Tež k. pschednoschczerjej so za jeho jimacze słowa z pschikładom dżakowachu. Słónczenje porcża tež jatka pjeć „Sserb. Nowiny", k. Lubnjej z Wochoz, a napominanische wosebje, so by so herbske towarstwo założiło, schtož so tež po tym sta. Nowe towarstwo mjenuje so „Sserbske towarstwo za Nowu Wjes a wokolinu". Shromadżizna wopyta tež wjele zonow a hołzow. Wjele z nich so hnydom do towarstwa zapisa. A nětko, luli Sserbja w Nowej Wsy a wokolinje, nětko kruczje do dżela, so by wasche towarstwo rosło a kżežło a płody njesło Bohu k cżesći a Sserbam k wuzitku!

W

Se Zitawy. Tu sajedżejsi so dżiwadżelnizy. Wona bé hižo dżesichi cżas hdż dżela. 28. haprcze namakachu ju we jeje bydlenju bjes wédomja leżo. Jn hnydom do mésczanskeje thorownje dowjesechu, hdżež po nékotrych dnjach na sczéhnki sajedożenja wumrě. Pschicżina k wobżaromnej krocżeli je drje w hubjenych hospodarskich wobstejnosczach pytacż.

Se Zitawu. Wo wóju Tratlowje pola Zitawy wabarí w hoscżenju „k wolschenjenju" hyżow w nozu wobe. Dwarjenja so hacż na murje spalichu. Najeńl hoscżenza na psches wobeh wulku schkodu, dokelż so njeschpótsche z hornich zinowu sforo niczo wukhowacż. Mébie, loża a wjele drasty so spali. Wobeh nasta z pschetorhnjenjom z mikimi.

Se Zitawy. Błysk seraby w saudżenych dnjach zjunoscerja Fr. Schuberta z Dauda pola Zitawy. Schuberet wurpschahasche runje na dwerje wolu, jako błysk do njeho dyri. Jeho 20 létny syn, kiż be tohorunja pschitomny, so jemu pobliskli.

Se Lukowa. Słónnolekarjin pruzis k. prakt. słónnolekarja Gustava Schlachtera je k. dr. Otto pschesnał. Won je wjazy lět jako praktiski rataż dżełał a może jednake tež fóldenu w ratatiskich praschenjach radu wobdawacż. Dale won praktiski a theoretiski dżełasche pschi krajnej kulturnej radzje w Saksej. Wobkedżuje nawschitkich we dżensnischnim cżasie.

S Cżelnoho. Rjenje je nétko w naschej wsy w naschej holi. W lésnych hajkitmy wotlange thaponow. To je nésto za hoinowarjow. Snaty hudżoważ z naschich wuh tež pilnuje

Polikuška.

Powella wot Leona Tolsteho.

„Każ so wam pschikasacz spodoba, knjeni! Jenoż wo Dutllowej hólzow je schkoda. Wschitcy su bjes wulnscego kraśni pachoscz; hyrnjcz tež dworskeho służobnika njeschedżatcel, to so tola tolo njesmimn, bjez je schwarnymi wosowatami," — prajesche farjadnik (schofaŕ) —, „jeż nétko hižo wschitky na nich pokasuja. Dozaka — to je wasche wolaj."

A won potajś prawu rukn na lewu, a wobé psched knjechom dżerżo, jshili hlowu na druhu stronu, pschikłasnuy hej, kloro utkasaże, swojej wulkej hubje, wotwobroczi wożzy a wonjuelku z woczawidnej wolu, dołho mjeleczerż a bjes znapschecziwjenja na wschu khwoscz pschdipschkuchacz, kotruż mésczanske jenni hnadnu na to wotmolwjesz.

To bésche farjadnik z dworiskich njemolznikow, wottrubny, w dołhim kabacze (z zule wosebitym „farjadniskim pschirożkom"), kotryż na najsmirschim wjeczorn psched swojej kiżenju stojesche, jo by rospraum podawał. Tale rospraua załesżesche po farjschiwjezu hnadneje kżenje w tom, so na poschluchacz na wotliczenje wo wukonjanych hospodarskich naležnoszach a wukasowacz nowe, pschichodne. Po frokunjenju farjadnika Jegora Michajlowicza bésche rospraum dawanje z wobradom, kiż to tom wobstojesche, kżeżli nohow won, z runym dżerżenjom cżéła w rożu stacz, z wobliczom k dwanej wobroczeny, na wschelake bladzy k wézu njepschikłuschaje pschipohkuchacz a kżenji je wschelakorym frédkanj k tomu pschinjesesz, so wona kżenżnje na wschó nanjezy Jegora Michajlowicza spéschnje a nicjeczépliwje „derje, derje!" praji.

Nétko bésche rěcz wo „na mérai hicżu." S Pokrowskowa dyrbjachu tżi pod wojakow stajicż. Dwaj bejschtaj bjes dwéla z wopschdom kanuju k tomu wobrawaz: je shromadżenym skutkowanjom dowjazych, moralitich a hospodarskich pschicżinow. Dżiwaju na to njemoże bycż, ani thablowanja ani wadżenja, ani je stromy shromadżijny barow, ani je stromy hnadneje hujenje, ani je stromy sjawneho nésczenja. Tżeżi, kiż mésczeche ho poslaczej, wschak bésche wotprézenmy. Stajedżnik dżyschche Dutllowa, je tjsomi hymami wobdarzeneho, psched tom jahowaczej a wojenzeneho njemólnika Polischka na mérn pólsacz, kotryż mésczeche jara schpatne mjeno a běchu jeho néschto krócz lepili pschi tradnjenju mésowu, wajsow a żyna; hnadna kżenj pak, kotraż cżasto z rostorhanymi dżeżimi Politiscjkowymi jo pleczi a z napominanjemi po cwangelijn jeho wósczewotnosczej porschesche, nochjsche jeho wotedacż. Pschi tom pak wona tej Dutllowym sleho njepschejesche, kotrychż dejsta njemajesche a żenje wisdżała njebżohe. S nékatkeje pschicżiny njemóżesche wona dołha frosemicż, a farjadnik je njerosshadżi, jej to runjewon wujaznicż, so, njepóldże-li Kolikujscha, potom dyrbi Dutllow bicż. „Hoj, ja pak tola nochjn njeschoło Dutllowych," prajesche wona se sacżnjenu. „Nochjerjeli teho, tuż zapiacże tola tżi sta rublowa za jeneho refruta!" To je to, schtož dyrbjachu jej na to wotmolwicż, ale politika tohe njedopuschczi.

(Pokraczowanje.)

„Sjawny list" duchownemu Bergej.

Skórżba pschezíwo rzeschezranjenju Berga—Arndta psched potwonanskej instanzu.

Prywatna skórżba dla rzeschezranjenja duchownego Walcharja Berga pschezíwo Konradej Arndtej, pschedsydżerja sozialdemokratiskeje frony Budyschina, jednasche so sandżenu pónđżelu hischcze ras psched Budyschskim krajnym sudom. Arndta 15. malcho rożka 1925, każ hižo nas pisachmy, dla nadpjerczanja rzeschezranjenja pschezíwo hrarzej Bergej psched Budyschskim hamtskim sudom k 100 hriwnam khłostanja sahdżichu. Arndt so pschezíwo tomu wuprajł. Skórżbnik a wobskorjeny njeschchtaj pónđżelu pschitomnaj. Teju sahmowapschtaj prawidlnikaj dr. Harnisch a dr. Schuster z Budyschina. Swjedżbjo njebéchu pscheproschenej. Duchowny Berg mjeschze 18 septembra 1924 pschi swjedżenju pohnjeczenja khorhoje Budyschskeho „Stahlhelma" hnjedżeńskeje rěcż. Pschi tom hnydom ni na Molikowe słowa: „Bjes wójny hnjsze cżłowjekstwo". Tute słowa wobudżichu na sozialdemokratiskej skonje wulke roschorjenje. Po jenohlósnym wobsamknjenju rzepscha Arndt 27. septembra we mésczanskim dżeniku famny list na duchownego Berga, we kotrymż jeho 29. sept. na sjawnym thromadżinu k sozialdemokratiskej stronje pschesprosy. Arndt wotpósłe też na famnym dnju list na duchownego Berga, w kotrymż be stamsne słowa napisał. Sjawny list pschepodła sekretarijatej sozialdemokratiskeje stronje, kotraż nésesche jón do Budyschskeho dżenika podacż a k tomu liscze jeho we wosebiczku na thromadżinu pscheproschż. Nawschitk be 29. sept. we mésczanskim dżenika. Jako druhi dnjd be we nawschitku spomnjene: „Bjes wójny hnjsze cżłowjekstwo???, rosprawnik: knjez duchowny Berg w Budyschinje." S tym so duchowny Berg ranjeny cżuje che a to tohodła, dokelż nawschitk we sjawnosczi facżiczki cżini, jako by brěł jeho zajadlemokratiska strona za rěcznika dobyła a jako by jeho politiku stronu nadobo pschemjenił a k wójnje schcżuwał. Druha khłostanska komora rosśudżi: Jeli je nawschitk wopraw dże rzeschezranjazu, dha tola Arndt jako nadpjerczak njesze, ale jako cżinicżel. Nawschitk pak njesze rzeschezranjazu. Na kóżdu nawschitka pak je duchowny Berg na sich thromadżijnu pscheproschowny. Słowa potajkim njeprajża, so chże Berg jako dobrowólny rěcznik na thromadżijnje wustupicż. Tež słowa: „Bjes wójny hnjsze cżłowjekstwo," sa kotrymż si praschelki stoja, njejsu za Berga rzeschezrajuze. Sdu jenoż wuras ménjenja, so cżłowjekstwo bjes wójny njeshnije. Pschni wusud je sdżelał. Arndt je wuwinowla.

Přiłoha.

* S **Drjezdżan.** (Cżista pjerżerżnja.) Dla nschesłalich skoro k wésze njepodobnych winow mésczeche so pjetakrił mjschtr Wilhelm Schiebel psched hudom famotwjeż. Schiebel bo winowaschze, so je do makownow zokorowy mdk nuts wuschał, do kotrehoż be pschdgh tym jedna kóżka padnyła. Schiebel je pjeże kóżku z Mjedu wuczahnył, mjed z njeje wostrouli a tajli swowa do makownow bóku hnjschał. Dale je Schiebel k makownam sahmujerdżany (huschenu) jesowy dełk a masany tuk rzebał, tež margarinu a z mjschczynu njerzadom hnjschany zokor do nich cżinił. Cżasto je w kole dżełał, kotrejż je hydżenje dołho pod stónżowanej wutjawu (góru) stał a w kotrymż so wschelake druhe njerzedż nanaka. Dale so Schiebel winowaschze, so je pjeti pjeżenju pomnuchew do tuka płatwał, so by so pschezhnodżejł, jacż bo tuk wari. Skónczuje je hischcze masane zalty jako truhane (Reibesemmel) pschedewał a njeje sjza na cżistokej w pjekarni dżerżał. Schiebela sahudżichu dla wulkeho pschekrjeżenja pschezíwo cżistokeji a dla pschekrjeżenja pschezíwo zwnoszenemu zakonjej k dwénaj mészazemaj sajowa a 700 hriwnam pjenjezowu khłostanja.

* S **Freitala.** (Wobeń w tworni.) Sobotu we wjeczor wudryi w tworni wunmeiskich mébłow w Freitalu wulki wobeń, kotryż so jara pschichnje rosschéri a hnydom bóicz zwrony w mészach a drjewowych sbodach nanasta. Mnoho sjskowow z sjeje wokoliny k hasczenju pschijżdże. K tworni pschijschluschaze wobkhodne runmnoscze so do cżista sdżelichu. Tež sjnsodny błidarski wobdhod be wohrożeny a z dżela wobschkodżeny. Naskota schkoda je jara wulka. Wobschodżer runje tohodła cżekżo schkodnje, dokelż na jeho nóż z dżela sawdżerże. Kak je wobeń nastał, njeschodżi so hischcze z wésnoscju prajicż.

* S **Königshajna.** Cżeże njesbożo potrjechi swójbu skalarja Richarda Wienarja w Königshajnje. Jeho tżi dżeżi brajłachu sebi na jenym półnym pucziku wokow małcho wohenczka. Mać dżeżi rubasche w blischcżej drjewo a njepytny, so by po pucziku jedna z dżeżi bliżi. Konjej spłókschtkitaj so dla wohnja a najmjenscho dżeżo potepraschtaj. Wobdżeżesche njemóżesche konjow dosdżerżeż, tak hischcze wós tež druhe dżeżo pschejedże. Sa wolamy łkał nałżesche jenoż hnjerczej dżeżo swéżacz. Tammynaj dżesżesmaj poradżi so hischcze w prenym cżasu wuczeknycż.

* **Hrowne dobycze w jastwje.** Khérżak Khyrla Puskacz w Bratiskawje be so swojej lubej knjeni zonu skónzował. Won sahudżi so na cżaj zwjezenja z jastwu. We psched tym tydzenju hrał a njetko stwni, so je na swójej lóż 500 000 kronow dobył. Dobyte samożenje swojenu pjeczżetnemu kunkei wotkasa.

*** Samjertnje fujesboji** niedzelu wjecjor 23 t. m. fy famijak Tromler w Groeberau. Krótko pfched 10 hodz. bé **hifchcze w korczinje** wjeczerjak, potom wunidze, pucfowaniu **kofchu w korczinje** wofzaftwofzki. Hdyż ja nim hladacz bzkchu, namakachu jeho na zelefnifkich kolijach pfchejedzeneho. We liftowni namakachu wupokafana, pfches kotrez jeho jako famkarja Tromlera fe Zwikawy fpoznachu. Harz fo tu jwo njefbofze abo famomordarftwo jedna, njeje nam fnate.

-n* Auto fchtyri dzecji pfchejekl. S Kaffela fo powé: Wczera popoldnju pfchejedze jedyn auto we wofy Landwehrhagenje pola Hannoverfkeho Münda fchtyri dzecji. Dwé dzeczi ftej morwej, tamnez dwé czefzoranjenej. Kak je fo njefbofze ftalo, njeje hifchcze jafne. Auto, kiż Kaffelfkej kotbafowej dfelarni filufcha, njejedzefche pfchespefnje. Nadobo pak jedzefche f drohi do cfzidzki dzecji, tiż pfchi jednom **plocze** ftojachu. Polizija fchofera faja.

*** Struchlowa w hajnkowni.** 12. hodownika 1923 namakachu hajnika Gedu w hajnkowni Neuhaus pofe Briega fatfkeneho. Hajnik bé fhonił, fo jeho 40letna mandželfka f Nöletnym wotrocznom dzerzi, a febi wotmyfli, jeho je **ftrelił.** Nas mézefche fo do njeho, ale cżeli nimo Boha. Ji **to widzjanfchi padze je ftrożenemi** k femi. Geda mjaso, fo **je jeho** faltelej, fawola fwoju fonu prajejo: „Ty mojch **twojeho nafluhfcheho.**" Potom fo fam fawéli. Jeho fawoftajena mandželfka czehujefche f wotrocznom wodzi fcho do Barlina. Pfched krótkim dóndze mjez nimaj k fwadze. Pfchi tym fo nokora, fo bérkwaj febi pfched polbra ftkom wotmyfliloj, Geda mortcz. Gehowa fé ras fwojenym mandželfkenm kuczifowinu (Strucknin) do tez lawa nafowala. Kuczifowinu fe wotrocz w Barlinfkim wobftarał. Geda pak fandzejczem lako jenez zorla a potom jón wotpokafa, dokelż hórzy flodzefche. Gehowu a jeje lubeho dla fpytanefho mordarftwa fajachu.

*** Najczpifcha reklama.** Jena fakita firma pfchefmudrowafi fo pfches fwojich kupzow, pfchi fkladnoftji porzilnjewho tadzenja, pfche czo buchu fe kupowanim namofnjenki. S 482 wofobow, kotrez kupowachu, bu 153) nawfchitkom, 118 pfches wullady we wolnach, 76 pfches jantach, 46 pfches pfchedawarfki, 31 pfches reklamne zedulki, kotrez buchu na dróży rosbfelene, 30 pfches wuflajenje we wobfhódnych runnoftezach a 12 pfches fchefa (nawjedowarja) k tomu pohonjeni. S toho widzimy, fo nawefchtt zyłu druhu reklamu pfchewaja.

*** Se Strigowa.** Njedalefo wfu Rohnitzka w Delnjej Schleffelfej tu pohonej M. Nirdorf napadnjenu. Slójnik Nirdorja, tiż f wofom do Strigowa jédzefche, fe fpodrowom na hlowu dyri a jeho czejfo fkani. We womorje leżazeho jeho namakachu a do jeho wobydlenja daujefchu. Hacz dotal njeje fo jemu hifchcze wédomje wrócżiło.

-n* Shubjeny pakczik. Molcerfki mifchter Pewichel jédzefche po nahlej dróży do Loży. Na kolejnu mézefche pakczik wifzajo, tiż fo wottorhnu. Krótkeż hladafche ja nim. Pfchi tom pak fo pfchefkuli a wali fo f kolom po lejofu dele. S hlowu prafnuj ftrafchnje do fkaty. Pewichel bórfy wumrel.

-n* Mordar mandželfke fo jam wobfforji. Wuhlowy wikowar Ernft Hacker pfchidżża na polizijn a wofjewi, fo je runje fwoju mandželfku je fekeru jabił. S nim wróczikdaj fo polizajfaj fastojnjkaj do Hakerej wobydlenja. Hdyż dunje wotewrichu, poftkczi fo jimaj jakofnu napohlad: 34 letna mandželfka lezefche we wobydlenju we tuzi krewje. Czejfo ranjenu dowjedzefchu do fhorownje. Stófnuftji mandželfki powédafche, fo je fe wichelakich tronow fthjchal, fo fo jeho mandželfka f jeho pohonejom nahadżuje. Hacker ftoji fiwojeho pohonefa k rdżam, tiż jemu njefhanbiczkwje wrazi, fo je wfcho wérno. Na to je domoj béżał. Tu fwadżi fo fe fwojej mandželfkej. Też mandželfka prajl runje tak njefhanbiczkwje, fo je wfcho wérno, kaj ludżo praja. To wésnjendri mandželfkeho tak, fo fkefera, tiż pfchi khadlach leżefche, hrabny a mandželfku dwójzy do hlowy fmoltun.

*** Morwy w lésu.** Bunka ftójéz na fo w Tepelorfkim lésu njedaleko Zahrfkeje dróhi. Dzeczi, kotiż zebi bliżo dróhi hrajachu, wobkedżowachu, kak je jedyn murżi pfched jenum druhim na femi leżazym fkhita a jemu wfcho f kapkowe czafa. Jako fo dzeczi k nimaj blifachu, hrabny wón niedaleko zebje leżaze kolo a czeku. Dzeczi dóndżechu k tomu na femi leżazemu a ftróżichu fo njemalo, jako jeho we tuzi krewje widżachu. Jeho czeko fo hifchcze hórafche. Znjy mórczejfche **nekotre** njefkrokunkiwe zlowa. S zofej fchiju wokajo wotkazichu fo dzeczi fpefchnje a fawolachu ludzi. Polizija pfchidżża a pfchepyta mortcznje. S feho pifmow fo wupokafa, fo je mortczej 25 letny bankowy faktojnik Arno Schrenka f Barlina. Jeho kabiny Hdyż dopolnje wupréfdujene. Kako leżefche pódla njeho. Sawedżi fo fo famofnohu, kotiż wuprajichu, fo fu widżeli Schrenka f jenym kolefarjom do lésa jédż. Mordarja hifchcze njimaju.

*** Junjo wolbnja hypotheka.** Pfched nekotrymi klandenskim tyrkja Jan Leiczet dosta we fwojim czafu wot jednoho Barlinfkeho fandczejfkeho fjednoczenfkwa hypotheku 200 000 krónow. Teddenj czéfte kroty hifchcze wjazu pfcziczu. Hypotheka mézefche fo w dzélach 10 000 krónow wrócże płaczeż. Po jeho fmjerczi jeho nanmézeji (herbja) hypoteku dale wotpłaczowachu. Poflednja dzélna mézefche fo w hapriczu 1921 wotpłaczej. Kako żebi namużlyu podpifanje dopłaczenje hypotheki zadachu, fo fanmézefche kowarfkwa fapjera, je wudacz. Sjednoczenjftwo żada żebi nahódnofczenje fanmuj, ménjo, fo njenjeły makyun zentnarjam pfchipłukowża a fo nejm fo taiże hypotheki po nemjfkim zakonju nahódnoczejfcz. Najwifche zjwilne fudnifowo pak wotprajl fo pfchefkowe nahódnoczejczenje, ménjo, fo fcéna króna wostanje. To bé hrabje Wilczejkowym naumrél, jam k lépfchemu. S tutym wokjudom żebi f wojfkażnjfkich bredowe we Wilmje wrócże dobrychu.

*** S Krożyna.** (Dwé dzeczi fo we Wódrje zepilej.) Wczera dopoldnja 12 41 hodż. hrajfchu febi 4 dzeczi blifo pfchi Wódrje. Dwaj bólczi dżyfchdni nekotre witki wotkamacz, pfchinéfchtaj pak pfche blifo k brjehej, tak fo do réki padnuftkaj. Jenu njejkn hifchcze namakali.

*** S Naumburga.** Tu fa fo we tobakowych kramach na kléfchczifej dzeżiu pfched nékotrymi dujemi njehabiczkwje narufamanje. Padnjcht jakfnychfe fe kupowai wotami do dwora. Tam jene wokno wutlżefchu a f kheże durje do kramow rofpaczichu. We kramach wienczjom pokladnjan f namoza wotewrichu. Tola buchu fwojeho dżela wuleni, a pokladnjan njewonrnéchu. Tak dwójczich fo jenoż f mało pjenjefami a nekotrymi zigarami a zigaretami fpokojej.

-n* London pfched 100 letami. (Schto powéda nam ftary podróżny fujednik.) Pfched krótkim czafom namakaj fo w Londonie podróżny wjednik jendželfkeho hlowneho mefta. W nim je wumjele Londona wopifane. Je kéże mefta. W nim je wumjele Londona wopifane. W lécze 1802 mézefche London hižo na 800 000 wobydlerjow. Dżenfa na nadżeł 7 476 000 duffchow, to je dwójczi ras fow felko. Pfchi fvocżafku 17. ftétftka lézefche wofrym dżel wobydlerjowa zuleje Jendželfkeje we hlownym mézefe, we 18. ftétftku pak dżefaty dżel. Thenfa lézefche telbo najfhlowonifchi wobkhodna puez zyłeho mefta. Wifche pak dżes kżóreho mefta. 8000 pfchewożowachu f 2000 fkotnemi pfchewożowachu lud, ftét a wfcho druhe wżdy wobu. Nimo nich pak bé hifchcze na 1100 pohonejow. Samo nofchadka mézachu tehdy w Londonje. Sa jedne fpéżiny mézefche fo kżódy wobora kilometra donjeżej dacz. Sedżinowy lézefche tarif fa pohonejow. Pohonej fandżejfki, żebi 25 wroz. pfchirażki żadacz, mézejefche-li dopołkacz, je fa zentnar wowfa 12½ fchillinga wodal. Pohonejfke fu najkerje fliczbowanili ftapnje w rukomai mélí. Derfkafchne pak bifche puczowanje po kraju. Nadeżéni nabjeżnjzy a fapkofo łakadku wifzhdże. Też nużnych traznikow mézejefche fcena kupa. Wo nich pak praji ftary dokument, fo bédu fafpanzu. Lebana fwérichu żebi wo pomoz wolacz. Howak pak njebefche wo nich nicżo fchitkeri. Sajimowe je hifchcze, fo pfched fo a dwaczeli fcami wodata hifdże w dżenjownych rukach béżeche. W najwodżnifchich domach jenoż mézachu wolajane rola. Najriczifche pak je, fo fu ftary jendželfkeje hifchi, fo fo fa Londonfkich wobydlerjow niczelu dopołdnja w Themie fwoja nij dżes kupanifch tholowow, nż fo fo dożyła ujdża.

*** Najbohatfchi muż Schpanifkeje jemrél.** Muż jeżchi muż Schpanifkeje, Don Claudio Lopez, Bru Marquis de Comillas je we Madridże wumrél. Wón famowafi je możenje we 600 000 000 fkotych hrywnow, kotrez fpodrecha we indufrji tli. Marquis bé jara miloftżiwy a pfchikladnu czlowjek. We fwojich wobkhodach żaloli wfch*ke jawédżenje, khorobne kaßy a ftipendije.

Hospodárski rozhlad.

Serjedu, 6. meje 1925.

Wczerajfche kurzy w Barlinie
(Kupcy po ftatnej hrimnie)

1 Dollar	4,196	100 franzowfk. frank.	21,985
1 jendżelfki punt	20,357	100 czéftofk. krónow	12,425
100 fchwajz. frankow	81,14	100 pólfk. markow	80,10

Pjenjezu wostachu tfi wczera dale Zadne.

Efekty béchu wczera na Barlinfkej kurzy we kurkach zwfchelake. Stotne, wofzebje wojnjfke pożezonki wojefe fu kupowachu. Pofledneja ftaji fo na 0,58 –0,59 proz.

Na produktownych wikach ftutkowachu powiefcze f Amerika. Tam zuno horje bje. Tobadla tfi na Barlinfkich wikach fo zitne płaczijny fnowa ftrozichu. Tiż jenoż chlébowne zito, ale tfi jeczmjenj a wowfu dożwéchu wofkyfche płaczijny. Wczera płaczefche zennate:

w Barlinje:

pfchenizu 12.70—12.90 hr., rożki 11 hr.
hacż 11.15 hr., jeczmjenja naletnjcho 12.
11.35—12.20 hr., nafmuncho 10—10.75 hr.
wowfa 10.45—10.90 hr.

we Wrótzlawje:

pfchenizu 13.10 hr., rożki 12 hr., jeczmjenja naletnjcho 12.15 hr., nafmuncho 11 hr.
wowfa 11 fl. hr.

We termijnowym wikowanju:

pfchenizu w meji 13.12 fl. hr., w julinju 13.05—12.95 fl. hr.,
rożki w meji 10.90—10.85 fl. hr., w julinju 11.06—11 fl. hr.,
wowfa 9.75 fl. hrimowow.

Nekotre płaczijny i Barlinfkich wikow we wulkowiwanju: rżona muka 17.25—18.50 hrimnow, pfchenizna 70 proz. 18.75—20 hr., wuczah 24—27.25 hr., pfchenizny grifz 21.50—23.25 hr., f wojedeje pfchenizy 24.25 hacż 26.25 hr., rajs lamkaty 14.75—16 hr., Mangowfki 17.25—19 hr., dobru hacż naifepfchi 24.25—32.40 hr., Pfofej fmru wroslifti 230—300 hr. pafem, fejedżowane frikanfki 315—400 hr., fchmalz amerikanfki 81—6 hr., margarina 60—84 hr., butra nakofakinfka wunoschene I. 185—190 hr., II. 170—180 hr.,

Konjaze, howjaze a fwinjaze wiki fu hrjeom. 13. 5. we Mnzkanje.

Semsterjez kwitierzifchczerinja a kwihakuja t. dr. f jano. Kuk. w Budyfchinje wodnie fonfkenu njekt fwoju jelowu fhromadzinu. Pfchifchlo le jenoż 11 wobdżelkowow. **Pfchedfhodnowo poda** rosprawu we pokraczowanju wo wiczu wotkhoda. We njekich wotnajkach dje dopołdnja Burnejż fo wifche iworu, nadoba, maichun, papjera, kopki, **pifmiknjgerite** pfchiprawu a zadanki bacż na zaczifzcho do kónje liczbowanfki fonfke, każ febi to widżeli. **Sta rosfkładowniwoji** żada, wéjefche drużkowe fonti 3081,80 hr. czifteho dobytka. Hfowna fhromadzinna wopomnja, **podżele** fe 10% fadnicz, po pofjefinjach wuftanowa 5%, **potaikim** 300 hr. refervowemu fakładej pfchipokażej. Ze dalfchimi 892 hr. ma fo tón na 25 proz. wyfokofcze re dżelow hrejez. Dale fo kfalad fo wonowjenje **wofkimnje faloji**, kotremuż fo i czifteho dobytka 1500 hr. pfchpo kfachu. Sa wfchelake jarmowanja pfchijowli fo 705 hr. S dohladowarftwa wuftupowaje Hohuftawy H. Lawicz. Wjefiwa a Domafcha a f. zurko. wnczej Holan, każ fej Hohuftaw pfchedfhodnjwa f. Barz fo jafo wujwoleha. Pfchedfhodnjwa poda rosprawu po wubkadach fo pfchijedze. Czitarfhowo „Serbfkich Nowin" deje womalu, ale njec pfchefkatwaja rofcze. Hacż dotal pfchedżelacze fkhanki na **mezu wupokafaja dalfchi pfchirafki**, bacżmujez i fejemenu czafnej hewet czitanje mjez rataricfkim lesom ftajnje wo nefchto malo popnifchej. (Każ dżenja wotcom wéżjimy, mamy nimale 200 nowych czitarjow.) Nejche redakcije we **hotowanje** njeje hifchcze na dofahadżej techniikej wofkoto fczi. Trjebamy wofkebje fa wodawanje dżenika fjezkn fazerfku mafchinu, dale fa dwohne czifczerfkerfke ftajanki, tak tajenowanu tuhel a ruczan czifczerfkerfku mafchinu. Gene **kalna fhromadzinna pfchihlofowafche nanujetej pfchedfhodnika, mies Serbfkim ludom nowych wodżelnikow pytacz, dokelż** tafnych wodżelnikow, kotiż fwoje podżele dopłaczili njejfu, namofnjowej, fo hyhu to czinili. Woni mohli flerje do toho fwolicz. Je tola druzkowo jim jich podżele we pojach hacż fwojej hódnoze wfches inflazija wulkowało. Njedorózało li pytanje nowych podżelnikow druzkowu dożkazowa fredkow do rukow hacż, fo hy mózno byla, pomérnje drohe bankowe pjenjezy wottorczicz, to generalna fhromadzinna do toho fwoji, fe fmé pfchefkhadżerftwo druzkoze fudnifke pjenjezy — jeli je dofanje — pożczicz. Wfchelake drobne **naczinjenje** naichoho narodnoho wobkhoda rospominawfchi, wobfankum k. pfchedżjedna dohladowarftwa po 5 hodż. fhromadżjhun.

Eso pytaja:

Holza do domu, 14 -15-klma, fchula w Hamorzach, we Budyfchinje, na Tuchorfkej hori 171 na prawe. Zur Kaufzeit in Radworjin.

Dżelacżej, parow rifak w Dażurku.

Murżerja, Hauser, kwafiti mifchcz w Budyfchinje.

Kraufki, Kuczla we Bulczach.

Pofonej, Inżzi dwóz we Wuloczjach.

Na pfchedań:

Wołaj, 7- a 8-lemaj, we Barzfej Dubrawzy čo. 32.

Kofa f kóflatkomaj a wonza w Toronje čjo. 3.

Kanjez, fmkajez, kwieji dwór w Welczach.

Mäs dżerżazy w Budyfchinje, na Lauftenej hori 34, we Warnowczach 15 wola Wjefelczina.

Loży dwé a f wuczju blidow w Budyfchinje, na zahelenfkej hori 6 delta.

Wohnifchczo (Gerd) we Budyfchinje, na Schprewnicz hafi 41.

Motorfke kola, Pawol Zoch we Wuflej Dubrawje.

Swdnifzu na pfchedżjedowanje:

fchmórtk, 7. meje, dop. we 10 hodż. we hofczenzu „Zum Blumengarten" we Kamjenzu: pjenjezny kkamor, zentrifuga, fchpihel, gratowa khamor, fredenza, khamor, frizeja czażnik.

Schtwórtk, 7. 5., dop. we 10 hodż. we pfchedżjedowanfki (Versteigerungsraum) Ludżifkeho kudowfkwa w Lubiju:

4 zent. desinfekczijelke maczijnu za bróżke, wohlademu (Anfichtskarten), gardinu, mjenze klobuki, kuchinfke garnitury, lnczikowe wany, 90 m. plotu na komom, postroch, worcheli a 72 ichenich mjezow, wofkalifi fwoj (Sarginmaschine), wonu mużazu czahuft, fkłobowu zonjazu, mużaze kolo, wulku polza (regal), Zelene thache, dżetanike lejdo, lnczikowe dżeru wotkhowana modelina, nikadżej budżi i nawarkom, arbeitsmu, tupanike płaczicze, wiczerfkike płachty (Strohdecken), burzi, pjenjezny khamor, tworowu polza, mefi ti schpihel, fafa f lehanju i nikichowej płachty, wezike, blido, kuchinowu wotzu, 25 dżejowanych tarczkow (Nummerschildern).

Schkrowe depesche.

Produktowne wiki w Barlinje, dżenja dop. 7.41 hod.: Wiki mérne, płaczijny fu mało pifmemnichu. Tendenza mérna.

Dop. 8.42 hodż. Każ pfched hodżinu.

Płaczijny na Barlinfkich produktownych wikach.

Zito a wofjowe famje po tonu abo 1000 kg, jenoż 100 kg, wfchelake famje po 5 metr. hrimnie.

	5. 5.	4. 5.		5. 5.	4. 5.
Pfchenica	251-256	251-256	rapk wofjowy	17-17,50	15-17,30
rożka	220-223	219-222	wofk mefaty	9,50	9,50
mafel. jeczmjen	227-244	225-242	fenadella	14-16,00	13-16,00
nafi jeczmjen	—	—	herbaze kraji	18-19,80	18-19,70
fwowi	209-218	208-214	bumi	19-20,00	19,00-20
kukurza (Mais)	178	—	wofa	19,50-21	19,50-21
pfchenizna muka	32,5-25	31-34,75	kany wofkuski	21-22,80	21-22,50
rżana muka	24-31,25	29-30,70	mokre kuchi	10-11,75	11-12,00
pfchenicz. rozk.	14-15,30	14-15,90	zelte kupiny	12-14,50	12-14,50
rżane wotrubi	15-16,40	15-16,20	gipto, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapk	395-400	395-400	fonna, płana	1,10-1,55	1,15-1,20
lane famje	385-390	385-390	„ pfchefacz	1,10-1,55	1,15-1,20
hrózh	20-22	20-22	„ wowfina	0,90-1,30	1,00-1,20
pjelufzki	19-20,00	19-20,00	„ jezma	0,95-1,00	0,90-0,95

Nuznowiše z cyleho swéta.

Strajk Hamburgfkich twarfkich dżelacżejow je fo fkóncził. Dżeło fo wfchudże fchtwórtk fapocznje. Murżerjo dojtanu jako wżdy na Hodżinu hacż k 15. meji 1 hr. 15 pj., wot 16. meje hacż do 16. julija 1 hr. 22 pj., wot 17. julija hacż do 15. oktobra 1 hr. 26 pj.

*

Pjelazżi ftrajt je w fchżiéj wulkich thlébowych fabrikach w Elżenje, dale w thlébowych fabrikach w Oberhaufene, Duisburgu, Meiderich, Hamborneje a Mühlheimje wudyrił.

*

Sjednoczene ftaty fu nowu wójnifku lódj „Saratoga" **na morju pufchczila. Wona je jako ftkadżifchcze fo za namórfkich lékadow nalwarjena.** Pfchecżiwo njejchczejfim lódjam budże w pfchifchodze niz jenoż f podmórfkimi czołmami, ale też f lékadłami na dalokim morju fo wojowacz.

* **Ssy bjes wědomja, hdyž ł wyšokosće dele padnjesch?** Tuto praschenje ſpytaschtaj dwaj francowskaj lětarjej rozſaſanicej. Wonaj wustrowſchtaj ſe 2000 mtr. wyšokosće, ſe pomocu padaka (ſkachty), kotruž ſo hnydom njeſwoleli. Jako běſchtaj wokoło 1000 mtr. ſpiches powětr leczałoj, hačle ſwojej padakaj wotewrischtaj. Tutón poſpyt hiſchcze dwaj rasaj cżinjeſchtaj. S tym wobſtwědczischtaj, ſo ſo ſpadowazy człowjek we powětrje ł womoru njejima.

* **Padnjchnija njeſe rowniſtmi puczowarjemi.** Jako we ſaſchłych dnjach němſki romſkopuczowarjeſki cżah do Roma ł ſchiſchdże, namaka ſo njeſe puczowarjemi padnſchnija, kotraž bě w Parišu drobotnoſcze a juwele we hódnoſcži miljona hrimow kradnyła. Puczowarku ſajachu a kradnjene wěcży hiſchcze nimale wſchitke pola njeje namakachu.

* **Wulke wichory na atlantiſtim morju.** Wulki wichor, kotryž w ſaſchłych dnjach 18 hodźin na atlantiſkim morju ſokhadżeſche, je wjele człowjeczich żiwjenjow żadał. We klińkoſci brjohow Noweje Schottiſkeje je ſo mnoho łódźow podnorikło. Parnik „Clakman“, kotryž wczera do Halifakſkeho pſchiſtawa pſchiſchdże, pſchinjeſe powěſcz, ſo je parnik „Cadow“ ſnjeſchożił. Kapitanowa żona a ſchtyri druſy ſo tepichu.

* **Pſchellepany korczmař.** Maly korczmař wupowěſnyu do wokna tafku, na kotruž bě napiſał: „Kunaszy gafeh.“ Tu pſchińdże ſuły k njemu, prajizy: „Njeſejżu wam hižo muſoły prajiłi, ſo ſcże ſmyk napiſał?“ — „O haj,“ wotmołwi korczmar, „hižo někotre ſta, ale kóždy ſnajmjeńſcha karaweżż piwa abo někotre zigary kupi, hdyż mi to idżeli.

Wo żiwjenju kurdiſkeho luda.

Wſchědnje pſchinjeſu nam nowiny powěſcze wo bojach, bitwach, dobywżach a porażkach kurdiſkeho wójſka. Naſchich cżeſcżenych cżitarkow a cżitarjow budże wěſcże ſajimowacz, nježchto wo tutym ludże ſhonicz. We poſledních njedżelach je ſo kurdiſki lud pſchecżiwo turkowſkemu kujeżeriſtwu poſběhnył. Hiſchcze dżenja kraja wojowanja dale. Wſchelake wuſpěchi dawaja jim ſmużitoſcz, dale wojowacz. Kurdiſki wojeriſti lud je hižo pſches rubjeżniſtwa a złożki ſnaty ſcżerko a dalko. Nětcżiſcha ludowa powaha je naſtała je ſylnej ſplażnej měſchenżu. My roſemawamy ſafydlenych a wokołocżażych Kurdow. Wokołocżażaczi pſchedże wſchém żu we-wěcżnych kremych ſwadach żiwi a wot nich wuthadżeja wójnſke njeměry. Kurdoja, kiż pak we wyſokich horach bydla, maja hiſchcze zyle praſtare nałożki. Puczowazym, kiż żu tam pſchiſchli, je, każ bychu w cżaſach ſtareho ſakonja żiwi byli. Sa ſlebiju a mjecż noſcha tſelbu, hewak pak żu żimi, każ w Abrahamowych cżaſach. Draſta, żyroba, hoſpodarſtwo, narjady, nałożki, rěcżenje atd. podoba na ſaſchłe dżesa. We nawjerżownu ziwiliſaziju njeroſta. Każ w patriarchiſkich cżaſach jedża hiſchcze dżenja jenoż ſkleb, żydź, twarożk, worjechi a wuſuſchene płody. Nawiſtu żu jim Ruſoja pſchinjeſli, njemuzju „cżaj“. Wſchitke domjaze dżelo ma mandżelſka, mużeżo pak żu na ſoli w nałożu a w łożu. W ſtyriwſchim cżaſu léta ſtwicżaja ſo we wójnſkich hrach, bija ſo njeſe ſebu. njeſe jednotliwymi rodżinami a njeſe kujenjemi. Kurdiſke żony ſmjeża ſo ſwobodniſcho hibacż, hacż je to pola mohamedanow dowolene. W měchatych chołowach a ſcżerotich hapach chodża. Wažny maja we mnohich wopuſchach pleczene. Na hłowje noſcha mału kulowatu ł parſemi debjenu cżapku a rubiſko. Kurdoja żu we wżach ſjednocżeni, dokelż ſo ſtajnje nabpadow ſe ſuſednych kujenow żemi boja, żiwi. Wobydlenja żu do ſkałow wurubane, kżeża nad tżeju ſtejı, tak je je dwór hórniſcheje ſtwiżby tżecha ſa delni dom. Wobydlenja żu jara krute a njepſchiſtupne, ale jara cżiſtowne, jenoż małe dżerki wobſtwěła ſtiwy.

Kurdoja żydła w nawjerżownej Aſiſkej a wot nawjeczora wot Kaſpariſkeho jězora hacż k tanju k Urmiſaſkemu jězoru, k połnocu hacż k Wanſkemu jězoru a k tanju hacż k Możuliſkemu kraju. Liczża wobydleri wuczinja nětżże dwaj miljonaj. Najkrowniſcże rěki ſu Tigris, Euphrat, Serkaw a Hażawi. Kmjeny a rodżiny nawjeduja włodykoja a ſtaroſty.

Hamſke wozlewjenja z Budyſina.

Swuběranje kobłow a wobhladanje ſrěbjatow.

Lětuſche ſwuběranje kobłow a wobhladanje ſrěbjatow ſa Budyſchſki płahowańſki wokrjeſ je:

a) w **Budyſchinje** w pſchipuſchczeńſkej ſtaziji „ke Kronprynzej:

ſchtwórtk, 7. meje 1925, dopoldnja w 9 hodź.

ſ mjatowanjom 3- a 4-lětnych ſamowoczeſnjenych kobłow a ſtarſchich płahowańſkich kobłow ſ najmjeńſcha 3 młodymi;

b) w **Großpartwitzu** we ſchipuſchczeńki (na kniježim dworje);

wutoru, 12. meje 1925, dopołd. ½11 hodź.

ſ mjatowanjom 1- a 2-lětnych ſrěbjatow. — Wſcho bliſchcze je dowidżecz ſ poſtajenjom, kiż je ſo na wokrjeſnym gmejniſke wuſchnoſcze wupiſało a je tam dowidżecz.

W Budyſchinje, 4. meje 1925.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towarſtwowski powěſtnik.

Bjedrichecy. Pjatk, 8. meje, wječor we 8 hodź. wotměje ſo we Wićazec korčmje w Bjedrichecach serb. přednošk ze ſwětłowobrazami (Lichtbildervortrag): „Pučowanje po Bosniji a Herzogowinje.“ Přednoſuje k. A Hładki. Wo bohaty wopyt ſo proſy.

Hornja Hórka. „Lužica“ ma pjatk wječor we 8 hodź. ſpěwanje. Njech wſchitcy wěſće přindu. Dirigent.

Kulow. Towarſtwa „Bratrowſtwo“, „Dorost“ a „Serbſka Młodźina“ maja přichodnu póndżelu, 11. meje, zhromadne poſedżenje wšěch ſobuſtawow. Chcemy wo jara ważnej zhromadnej należnoſći jednać. Proſymy, zo by ſo ſobuſtawſtwo po możnoſći w połnej liczbje wobdźěliło. Domowina.

Liehań. Tow. „Zernička“ nima ſrjedu, ale hakle zaſo pjatk, 8. meje, wječor we 8 hodź. pola Rudolfee ſpěwanje. Dla ſwjedżenja po ſwjatkach je nuzne, zo wſitcy přindu. Nawjedowař.

Pančicy. Lipa Serbſka wobdźěli ſo při khorhojpoſwjećenju towarſtwa knjeżnow we Wotrowje 10. meje z khorhoju. Wyſoki kłobuk a čorne woblečenje. Sobuſtawy zetkaju ſo wokoło 1 hodźiny we Juršec korčmje. „Lipa“ ſpěwa w cyrkwi a na ſwjedźenſkej łucy. Dotalne ſpěwarſki ſo wutrobnje k ſobuſkutkowanju přeproſeju. Předſydſtwo.

Rudej. Serb. přednošk ze ſwětłowobrazami připrawi ſo přich. ſobotu, 9. meje, wječor we 8 hodź. we Kijankec korčmje w Rudeji: »Pučowanje po Dalmaciji.« Přednoſowař budže k. Hładki. Bohaty wopyt ſo wočakuje. Zarjadniſtwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Tworykupowace towarſtwo w Budyšinje
z. dr. z w. r.
(Wareneinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Našim čescenym sobuſtawam w **Njeswačidle** a **wokolinje** dawamy podwólnje k wjedźenju, zo **pjatk, 8. meje 1925,** našu

13. předawarńju tworow

w našej leżomnoſći **w Njeswačidle čo. 81b.**

wotewrimy. Prosymy, zo bychu naše sobuſtawy ſamſny wobkhod po najlepšich moćach podpjerałe.

Sobotu wječor we 8 hodź. w knježim hoſcencu w Njeswačidle

zhromadźizna sobuſtawow.

Ważny dnjowy porjadk!

Wo bohaty wopyt proſy **předſydſtwo.**

Elektriſke wuporjedźenja
wumjedźujeja płaczišmy hódno a derje
Albinus & Herbſt, dr. i wob. ruk.
w **Budyſchinje** na hornjecžiſkej haſu **24.**

Wšě čišćerſke wěcy
ſerbſke a němſke
kaž zličbowanja, liſtowe hłowy kwitowanja, načiſče na liſtowe wobalki, kwaſne ſpiſy, ſlubowe khartki, wérowańſke khartki, ſmjertne khartki, viſitne khartki, přeproſenja, džakne khartki atd. zhotowja ſpěšnje a płaczizny hódno
Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje

Wotrock
nic młódši hač 20 lět, pyta ſo na wjeſke kubło hnydom abo k 15. meji, najpozdźišo pak k 1. junijej. Njech ſo zamolwi we wudawarni „Serbſkich Now.“

K ſwinjerězanju
kupuje
dobru hejduſku
ſamomělcu čerſiwu,
nowe korjenja, majoran
plóper
ze ſamſnoju korjeninoweju tołčerńje, ſtajnje čerſtwe pola
Korle Kahroweja.

Wubjerk z bromadami
mužaeycha žonjacych
kołow
jenož najl. hódn. znamki
Presto, Chladitz, Gritzner, Torpedo, Mifa, Exzeſs a Spezial najpřihódn. płaczizn.
Dowolam podźelne płaczenje
Dom jeżdnych kołow
Witek w Sčijecach.

Pólne, zeleninowe a kwětkowe
ſymjenja
poruča
Korla Kahrowe.

Transmiſije
kóždeje družiny
wolije, benzin atd.
podawa ze ſkłada
Carl Gast
w **Budyšinje**
na drjewowych wikach čo. 27.

Fotograliske aparaty
a potrěbne wěcy
kinowy, projekcija
poſa Wintera.
Bratrow Měrſec naſl.
měješe
Erich Winter
na žitnych wikach 30.

MERSIOVSKI
Brylanty

Centrifugi
wuporjedża derje a tunjo
Ernſt Falting
w **Njeswačidle.**
Wupjerki, ložowe počehnj. tunjo. K. Erler, žitne wiki 11.

Jurij Hänſel
w **Budyšinje**
na Łukeſkej haży 34.
Telefon 736.

Hłowna pſchedawarnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſkim hantliſkim hejtmanſtwje.

Skład ratarſkich mašinow a gratu wšěch družin.

Ratarſke mašiny
předawataj a wuporjedźetaj najtuńſo
Bjennda a Fjetaš w Kamjencu na rańſej dróży čo. 11, telefon 159.

Čescenemu wobydlerſtwu Kulowa a wokoliny dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym swoju

skótnolěkarſku praxis

knjezej **Dr. Otto-ej** předał.

So za mi wopokazanu přećelnoſć a dowěrjenje najlěpje dźakujo proſu, zo by ſo też mojemu knjezej kollegej spožčiło.

Z počesćowanjom

Gustav Schlachter, prakt. skót. lěkař.

So poſahuju na hornje rjadki dowolam sebi, hišće raz zdwórliwje na to pokazać, zo sym so po wjacyletnej, wuspěšnej praxisy jako naſlědnik knj. Schlachtera jako

praktiſki skótny lěkař

w **Kulowje** na Wojerowskej dróży 32 (Telefon 24) zasydlił.

Wuprajam podwólnu pročetwu, zo bych so we wšěch připadach na moje wobrodźli. Rad přilubjam, zo budu so ſtajnje najpilniſo prócować, wšě mi dowěrjene dźěła w połnym wobſahu dopjelnić.

Z wysokim počesćowanjom

Dr. med. ved. Dr. phil. Alexander Otto
prakt. skótny lěkař dipl. ratař.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Přiloha k čislu 104 „Serb. Nowin“

Srjedu, 6. mele 1925

Žadny jubilej.

Swěrny a měrny pschecžeł wobydlerstwa wosswjeczi we Pruskej swoje stote narodniny. To je **listowy kaschežik**. Na lěwym Rheinskim dźele pruskeho kralestwa, kiž je swjetschemu dźela hacle nat lěta 1815 pruski, běsche francowske póstowe zarjadnistwo hižo prjedy zawjedło. Wot tam pschidże do druhich rěnych krajow (na pisch. Braunschorskej atd.) a we lěce 1825 bu pschicžinjenje listowych kaschežikow w zyłej Pruskej zarjadowane. Ale rozwicže pschecžełstwow je wschelakore. Snadź je sprjedka lany wobmiwe, wostudnu po cžasu. Je-li pak hy je we ważnosczi pschecžeła pschepokasał a lěta z nim swjasany był, potom nastanu trajace pocžasi, kotrymž dołhosczi cžasa niczo njeschkodźi. Tak je hy tež listowemu kaschežikej seschło. S nim dźesche pomaku do prjedka. Tehdom nóżcžu ho jeno njefrankerowane listy do kaschežika połožicz, dokelž listowe marki běchu hischcze njeznate. Saplacjene listy dyrbjachu ge na pósce wotedaczi.

Někto masch w kóždej wjesy listowy kaschežik. W prjedawschich cžasach běchu **póstowe** swiści jara hnadne dźiwaju na rěcžiszczi cžaš, **hyrnjez** tójschto agenturow zaschło. Wjetsche **mésta** běchu **pisches pósty** sjednorcžene, tak Barlin je sydomi wjetschinu méstami. Tehdom wobstejachu tež tak **renowere spěschne pósty**, wjese wobdźiwowane zarjadowanje generalneho pótowebo mischtra w. Nagler. Wone wotwjeselu sdobom swój sjokłmy jubilej. Sa to su někto moderne pósty s pomozu motorskich kolow a automobilow wustale.

Psched 100 letami njeběsche na to pomyślicz. Swjetscha mużacha s pósłowym wozom też ludzo pucžowacz. Listy so najsbole pisches sjednych postillonow dale podawachu. Někto woza swjetscha wjche żelesnitke cžasi (wosebitsche a spěschnisi) pósłowe wězy. Make a wobmjesowane běchu z błocze wobsetkowjesone. Tohodla tehm też dołhodny znadne. Pomału wowniwasche so wobkhod a wikowanje we cžesczich wójnach na spocžatku sandżenoho lětstotka a też po mnohich hubjenych cžasach po wuswobodzenjeni wójnje. Telegrafowe mésjesche stat jenieże prawo (tak njenowanu „monopol“) na wożenje ludzi. Kóżdy pucžowaz, kiž sam wós a konja njemieschesche, dyrbjesche kralowsti pót trjebacz. Ale pósłowe swiści a jich liczba běsche chórko znadna. Tuż ko tomu sta, so pucžowaz hebi privatny wós wotnaja. Tola prawo z tamu dosta wósnit hatle pisches saplacżenje wójneho dawki (**spekulrabpabe**), kerzy ha 10. januara 1824 swoma zarjadowamy a wuczisczesche na konja mału jedyn kleborny groso. Hatle w lěce 1841, hdyż so prěnje żelesnicy namarschu, znadny untón wosnudny dawk.

S tigrami, jędojtymi badami a wopizami w swěschnym cžasu.

Cžim hnadowe dopytdka napsonnicz: Wózka běsche pot tak strazdna, każ so te po napiżnje być sda. Nawopak M cżesczi tamych swérzitkow durbju wustacz, so ßym hiże niebędnitkich puczowarskich towarschow mél.

Pondżelu rano zapesza so pschenosczowanje w listach knutkowanych swérzatow, kotrez po 36 dnjownjej jésdże wot Badanga (w južnej Asiice) pisches Port Said s parnikom „Medan“ dojedżechu. To je popadła Johu Hagenbecka, kiż je w sandżenej symje po 10lětnym pschetorhnjenju k prenjemu rasej sażo w Kindiicej pschechwał. Pódła swérzatow, kotrez su sdżéła na druhich kóżach po puczu, je też indijski a singhalesijski ludzi holu pschinjesył, pisches 100. Tamni ludu w nużazu meje w zoologiskej zahrodze w Frankobrodże wustupowacz.

Hižo za nadsadnym, so je dżeło — spadże so sloro bycz, każ pżesi wuprajdnjenju Neuawej archi — bjes pschipadow sjednene. Ale nadobo rejesche duzent schijom: „Leopard je cžeknył!“ Najstórje pisches pschekrute stajenje wulkeje kiży je sadna deska trochu popuschczita a tak běsche swérzecżu pschilešnosczi data, sej swoju tkótku ras wot wonka wobhladacz. Se spěschnosczu, kotraż wopizam wschu cżesczi by cżinika, rozcżekachu sżużobni, sdżela sakleschu na tżěchi wosa. Ale sdrowadnym mozam J. Hagenbecka, dr. Priemela a hlowneho dohladowarja Frankobrodzieje zoologiskeje zahrody poradżi so, cżekanjeża sażo do jeho tżěki sahnacz a ju kruczeże zawjercz.

Najdrósżche a najcżuczniwische swérzata njes nimi su sydom tigrow se Sundaskich kupow, z kotrychż běsche jedyn dweju domorodnych sżeżkal. Dale jedyn krażny orang-utang, dwaj tapiraj, wjele gibłonow a druhich dowpizow. Dobrsże hady a krokodile so we wosebitym wosu, kotrez su wutepicz hodzi, wjesechu a so Rotterdamsko-Frankobrodzieskim spěschnikej pschipowsnyhnu, w kotrymż też Hagenbeck a dr. Priemel mésta dostaschtaj.

W Nymwegen běsche hollandska zolowna rewisija. Hdyż wopizy muzi w sesenych łabatach wuhladachu, pocżinachu s njemdrosczu rejzez, so sastojnizy lokal wopuschczecżu. Male pschespłapujenje dożiwichmy na namjesnej stazji Cremenburg (w Němskej). Hobrsże hadżiże běsche so wuswobodżiło a tykasche giwoju hlowu pisches wokno won, najsterje cżysche sez Němsku blize wobhladacz. Ale pżi stajnje deschczowym wjedrje njeběsche wjele widżecz. W Frankobrodże cżakasche na nich kutrepenjeny meblowy wós, kiż jich do swérzeinza dowjese. Swérzata so tak dołho w Frankobrodzieskej swérzacżej zahrodze samdżeża. Wone ma też pschedkupne prawo na nich a smé najrjeńsche eksemplary kupicz. To je ja nju drohotny transport, każ je ledy dowdżała.

Maharadscha na puczowanju.

Maharadscha, tak njemcja so indijscy wulkowjerchowje. W posakusanych krajinach a palotach woni knjeza. Słowtowny njemér je też do najbóle zanjeczenje Indijskeje zacżahowyh. Spodżiwne podaloki wobwdżiwu powschitkownu kedżbliwosez. Najprjedy dwé sajimawej hindulej jedunaj. Prénje jednasche we windrecżu Kaschmirskeho trótonowho nasłédnika, druhe pak běchu mordarstwa Jahoriskeho wjercha pschecżiwo jeho njeschwérnym rejwarkam. Wjeho windżi kedżbliwosez zożelaneho sżeża. Jedkpurisli wjerch pak njeje tajke kłuposcze pwrzat, nż, won je k nam do Europy wschitk. Do Londona je puczował. Wjerch pschekwapi zuły London je giwojim pschitkatom. Maharadscha je se wosebitym cżahom z Marseille do Boulogny a z Folkestona do Londona jél. We jeho pschewodstwje su sydom polohrajerjo (te je zyle nowa hra, kiż je wożebje w Londonje pżestuje). Krajerjo bydża so z wubranym mużjtwom jendżelskeho wójska mérież. Maharadschaph ma też wulku hndżonu karcżu hobu, giwojich najsławnischich dwórskich kłuzuchow a pol tża koni ja polohracże. Schto je polohracże? Zechajo hedża na konjach a z dołhimi tżjemi sterkaje buł, to je hokejerżin jara podobne. Ninto toho mo hischcze rożowe konje hobu, kiż na jendżelskich wujechanischczach pojechaju. To pak njeje bżiżke wscho, indżiści wjerch ma tež wubjerk giwojeho harema hobu a to schtyri mandżelske. Maharadscha ma potajsim dwaczeżi jédowych koni, polsta koni za polohracże, na posita hudżnikow a zpjewakow a schtyri żony. We kłuzowanjowje wjche so, so je někotre sta ludzi żyłne. Dale ma hischcze wóżkom autow.

Maharadschaph je żebi za żebje a giwój dwór ßam jedyn palast w Londonje wotnajał. Palast je jedyn z najwobežnischich zułeho Londona. Kolowokolo hrodu hromadża so wczżyni, tukaja pschez wschi schtakoby. Zim pak njepokasa so nicżo. Nutta ßu wschidże zawrjene a zapowjeschane. Zamu wjerchownu njewohladaja. Němych służobnikow jenoż widża. Zindżiske wjercharki pak na to ßame skorża. Nidżże nicżo njewidża. Ledma błoużeże pruhi popscheje so jim. Ssnjerczą jara so rudża. Schto pak zim pomha wschu służbowanje, maharadscha je tała w Londonje a z nim schtyri z jeho mandżelskich. W Londonje wuhotuje so wubżehowanje, wusitajezich indiskich tkaninow, indiske konzerty, boje mjes zylnuchami. Indiski wjerch je pschijél. z kraja, w kotrymż w nékotrych letach milijony cżłowjekow hłodu wumru. Indiski wjerch pokasuje a wużiwa tu njesmérne bohatstwa. Wschetrjeba bohrske sumy w zuzbje, dema ma tyżazy giwojich w robocże. -n.

Přiłopk.

* **Zentwy pschibrańu.** W **pożlednim** cżażu je so **sulne pschibranje zentwow** w **Sakkej** swéżiło. Pschibranje **porodow** je so **malo pschenimko**. Mrétwa pak je we **pożlednim** cżażu sasso jara **p s c h i b r a ń u**. Na lěto a tyżazy wobsbjerjow so naliczi **zentwow** 9.1, sdżerene lěto 7.2, **porodow** 13.1 (12.7), morwonarodzenych 0.7 (0.5), wumrjecżu 14.0 (12.2). **Pschicżina wumrjeża** bź: **ruchocżina** 121, **zahorjenje płuzow** 92, **khorosez** wutroby 118, rak a druhe sle khorosże 118 z tyżaz padow.

* **S Langenbernsdorfa.** W tudomnych sżkach podawajechu sa 2 njedżeli 150 smijizow. Każ so sda, budże lětha wjele tułych zbożitych wokow. Tohodla budżimy prawje wobhladniwi, hdyż so lżin khodżimy.

* **S Zwikawy.** (Mordarstwo a samomordarstwo psched dżiwadłom.) Pjatk wjecżor wokoło 10 hodżin katżeli 31-letny zenjeny **policajski** wyschschi **straznischtr** Barthel 30-letnu żónsku, kotraż bé pschi tamnischej dżiwadłowej garderobje pschisłajena, psched dżiwadłom na dróhy. Potom zjedi ßam kulku do wutroby a tżeli. Wina jeho njeschtka njeznaju so wujasnicz.

* **Spodżiwanje słudżazy prozeż mordarstwa we Pfalzu.** Pschischażny żud w Frankenthalu w Pfalzu saberaschże ho njedawno **hischcze** ras s jenym mordarstwom, kotrehoż dla so dwé wożnosże we giwojim cżażu k smjercżi zasudżischtej. Mordarstwo, kotrez so we wuży Mekenheim p. Neuskodła nad rżku Hasel sta, tehdom zyłu Pfalzsku krejzinu dla giwojeje brońuosże nastroża. Rataj Hermann Grund bé so jenoho dnja bjes słéda słubił. Wschy pytanje a słédżenje za nim bé podarmo, hacż jeneho dnja wonka w lésu w smjeżcżach jeho kosczowej fabrjcżerny namakachu. Někto ko wukopa, so bé Hermanna Grunda jeho żona se sekeru zarasył. Grundowa mandżelska a jeje ludzy Goebell, jemu k njesłuchej radżeżschtaj a jeho pschi tym podpjerasżachaj. Najprjedy spyta mordar cżełko w pjezy spalicz. To so jemu njeporadżi. Tuż je do smjerżnjowoje jamy cżiżnu. Jako bé schtyri njedżele w jamje leżało, so mordar z nowa wucżahny, na kusli rosrubu a wonka w lésu do smjeżcżow fabrjeża. Zona morjeneho każ też Goebels so pschi prénim pschischażnym żudże k smjerżcżi zasudżischtej. Préni żud so słobny a druhi zasudżi wobeju k 15 letam khłostarnje a k słubjenim cżestnych prawow na 10 lět. Powostanki morjeneho so k cżestnemu pokhowanju pschewostajicżu.

* **Sajedojczenje z hużanzami.** Mnohim je ßuste, so ßu kosmiczki nétkerych hużanzow jedożte, a wobežbe tehdom, hdyż ßu cżuczniwische mésta na naschim cżełe z nimi nadpadnjene, taż n. pisch. na ßrót., do wócżkow atd. Najstrascheniische ßu tak njemowane prozejsionske hużanzy, kotrez zohodla tak nékaju, dokelž o bolnich cżełach sapobu łaża a żiebi giwoju żiwnosczi pytaja. W Němskej mamy dwé drużiznje tych schłobnikow, njemużzy dubowe a schmerkowe prozejsionske hużanzy. Najsterje schikamy po żiebi nimi, jeli so lésow skalnjeny, w kotrych tute „pschekapżanzy naimakany. Sajedojczenje ßtanje ho z tym, hdyż kosmiczki taiicki hużanzow w powétrje wokoło klitaja a so na cżłowjeka ßydnu, bjes toho so to pytnje. Kosmiczki so sa kożu do cżełca nutk sajeru. Najprjedy ßiewi so zylne ßwjerbjenje, kotrez podżiżko straschne saborjenje kos sahnjonjenje se żrawzami. S dwémaj bratromaj běsche we płachtazej łódzi rybi kojicej jél. Bratrja běchu nékotre mile dalsko wot ßwétłownje wotjéli. Zich nau běsche se ßwétłownikom. Hólzu nalojichu na posita rybow. Nadobo pschimmy wétkit tak njesbożowanje do płachtow, so by cżołm powróżi. Wschitzu ßjo płuwachu se ßwojimi mortwymi rybami w morju. Sa krótke njesichżimy njemrjeschche so zyle morjo se żrawzami. Żrawzy dachu so najprjedy do mortwych rybow a tak poradżi so bratram, herje na powróżeny cżołm sakleschi a so wutkowacz. Sdydom hodżinow jechachu. Kolowokolo běsche morjo cżorne, telko żrawzow sobu pluwaschże. Słónczinje dobladaschże so nan na słubjenych ßynow a pschijédże jim napschecżo.

Thompson na żrawzow sa najstraschnischich njepschecżelow a pschecżiwnikow, kotrymiż njemóże so ani cżłowjek, ani swérzo we wodże mérież. „Zyle njemóżne je,“ rjekny lepitan, „żrawza we wodże z nożom sakłócz, każ so někotri ludzo wobtrucżeja. Byse wschedno pak pschidżam, so możesche żrewizu z nożom sakłócz. Żrawzy hibaja so jara pomałku, dołho nimaja tak wótre ßuby, każ żrawzy. Żrawzy pak ßu z wjetschego dżela delka na mórskim dnje. Pitża, cżita abo ßtyschi-li nécht̄o wo boju namórnikow, pucżowazych atd. je tutymi ßwérzatami, tak je to ßtajnje żrawza.

Thompson powéda nam we tjoch winach, kotrychż dla je żrawz tak straschny. K prénjont je njewschednje wuschikne a ßyschne swérzo. K druhom ma straschnu hrón, ßi tynkl wótrych ßubow a njesmérnje żyłne cżeczeżna. Niczo njeje cżekeknam pschekrute abo pschechwjerde. Nam je na pschiład njemóżno, schkorpisium wótkeje nopawy je żekeru rosbicz. Żrawzej pak ßu nopawy khłóżcżeni. Cżasto je Thompson widżał, so je żrawz schkorpisna pschekużnył, tohornuna też ßo někotre zentrimetry tołste desti rosreża je ßwojimi wótrymi ßubami. Najsajimawischa dese je tżeża wina, „Jeho dla so tak żrawzow boji. Po Thompsonowym wuprajenju zamóża żrawzy treśi we wodże mile dalsko wuczuczi. Kak to ho ma, wo tym njemóże nam wschak nasbonity bohitwjeł niczo prajicz. So pak tża prawje, wo tym powédaju nam wschelake pschikłady, kiż je ßam pospytak. S dwémaj cżołmomaj jedżesche na wyßoke morjo. Cżołmaj běschtaj nékotre mile ßdalenaj. Ludżo z jednoho cżołma cżiżnychu z cżołma nijaho, żrawzy pschipłowachu. Thompson wosnamjeni nékotre żrawzy z schtapidlami. Na to cżiżnychu ho z druheho cżołma nékotre krawjaze kokoże do morja. Sa krótki cżaß běchu też tu żrawzy. Mjes nimi běchu też nékotre, kiż běsche Thompson ledma hakle ße schtapidlami wosnamjenił.

W lěce 1912 popadny Thompson ßwojeho najwjetscheho żrawza. Wón waješe wjazy hacż 4000 puntow, běsche 45 stopow dołhi. Żrawza běsche kapitan ße schtapidłom cżeżko żranił. 39 hodżinow dołho pak cżehnjesche hischcze schtapidło dołho, doniż so njewukrawi.

Artikel 113 němskeje wustawy réka w němskej rěcži:

„Die fremdsprachigen Volksteile des Reiches dürfen durch die Gesetzgebung und Verwaltung nicht in ihrer freien, volkstümlichen Entwicklung, besonders nicht im Gebrauch ihrer Muttersprache beim Unterricht, sowie bei der inneren Verwaltung und der Rechtspflege beeinträchtigt werden.“

swinuje. Na tajke waschnje schorja druhby dźiwarjerjo, kotrymž bě tajka hušanza na schijze padnyła. Kosmiczki tajkich hušanzow schorcza swoju schkodownosć druhdy wjacy lět. Wu někotrych padach schorichu ludźo wot brasny, ſ tajkimi kosmiczkami nabožanjese. Nasstrachnische schorjesce pak so pokasachu, jeli běchu wocži, huba abo žołk ſ nimi potrjechene. Zołdk mózgich bęhł ſ tym na to woschnje zajedojezich, dokuż wo lękzu jesch a kosmiczki cźi na chłeb padnu. Někotrymżkuli je hižo na to wumrel. Nanje łoż sa ludźi, tak kuſ hušanzy sanno tež za złot straschne.

* **Pižmowa schczurka w pinzy.** Wobydlerjo jenoch schcze na Kokkowſkej dróży w Plauense so njemaku wutrożachu, jako w pinzy nakładzene schkleńcy spoworzane a rosbite nadeńdźachu. Myślachu sebi, so je wulka mysch tuto sapuleczenje nacźinikaj. Poskajichu pasle, tola myſch jim do nich njeſlescheche. Stajnje sa złodźimi wotzanni cźuschleschche a nihdy sa polczom abo mjasyom. Skónczne nje nakładzechu w pinzu na mnohich stronach jedojte boły. S tymi sapuleczenja skónczne poyadnychu. Niebož pak to wulka mysch, ale pižmowa schczurka. Jeje wopusch mérjesche 52 cm. Sdaſche so, so je swérzo hižo ras w pasłach wobyło, dokelž wróbkowa woha so łobna hischcze dźerzesche. Na 11 schkleńzow bě pižmowa schczurka rosbita a skónzowała.

* **Syma kuczjeschce na Sswézzu** (Schneekoppe) w poslednich dnjach hapriege thérzo jurowa. Zyła wokolnosć bęsche je śneżhom pschikryta. Sserdnja temperatura bě —5 na wjeschchu. Najwjazy śnéża padasche w nozy 28. hapr. a 29. hapriege. 29. hapriege bęchu tam śnjune njewjedra a wétry ſ wjeczora. Wjedro bě tam w tutych dnjach jara njeschjitomne. Po 1. mesi wobroczi so wétr wot poldnja. Nétko śnéh śnjune taſe. Nałéżo też stużenje do horow saczesnje.

* **Żelesniske njesbože w Czéſkoſsłowalſkej.** Czéſko njesbože sta so sandźenu sobotu w Czéſkoſsłowalſkej w blischczi Horetinskeje żelesnińskeje stazije. Tam wosobowemu a towarowemu cźah do so ſrasyschtaj. 20 wosobow so sżeże rani. — W blischczi Wilſonoweho dwórnischcza w Prahi lokomotiwa do śnjeh dźerzaczerjow jasdźe. Mjes nimi bęschtaj dwaj mowaj a śnbom ſranjenych.

* **Bydlenja w żelesniskich wosach.** Nusa na njedostatk wobydlenjow w Czéjkej je tak wulka, so tu nékotre śiwójby mjiowane, w trjebanych żelesniskich wosach bydlicź. Jako so powésći rosnjese, so so stare żelesnińske wosy pschenaseja, ko direkzija na żelesnizy skoro ludźi wobroczi njemóżesche. Nétko je direkzija wosjewiła, so so druhe wosy dale njepschenasejo, dokelž na to waschnje tej njeśnjym wschich ſprokajiti, kotrjž tu bjes wobydlenjow. Njedostatk na bydlenjach w Czéjkej ke ſtu léta pschibéra.

* **Czert w jenej ruſkej wjży.** Każ so ſ Moſkwy pische, sta so tam njedawno ſcześchowazy podawk: Pop jeneje ruſkeje wjży, kotrehoż dotchody bęchu so we wójnſkim a powójnſkim cźaſu néschto ponyżite, pschindże na ſprodźiwnu myślicźku. Wón dobre sa śebje cźłowjeka, kotryż mjésesche so druhdy na cźerta ſabadicź. Psched wobliczu tykny śebi larvu a na hłowu pschiprawi śebi wulke rogi. Jako tajki mjésesche w nozy wobydlerſtwu ſchericź. Pop mjésesche psches to dosej dźeła se ſazjohnowanjom a ſmérowanjom nafrożenych ludźi. S tehodla nadźijesche so bohatych dokhodow wot śiwójzich wujeżanjanow. Tola też Ruſowjo njejżu zyle na hłowu klepnjeni. Dokho jemu jboze njeczęſesche. Wórſy ſa jebanſtwom pschiłódźechu. Kónz zyłeje ſkelliże bę, ſo popa a jeho ſababjenezho cźerta na někotre mésazy cźeżkeho chłoſtanjekeho dźeła ſazudźichu. Tam mójetaj někto śiwoju a buriku pſchekłepanoſcz rospomnitaj.

* **Auto wot ſpeſchnika hrabnjeny.** Pola Savoyen we Italiſkej ſandźenu sobotu ſpéſchnik jedyn auto hrábnu a 50 metrow dałeko śobu wſczeſesche. Dwaj amerikanſkoj mandżelſkaj, kiž mutska śedżeſchtaj, ko hnydom morſi ſtaj. Wjednik auta wo někotrych hodźinach w khorowni kónzesche.

-n* **Mordarſka autowa cźeſ.** Mózuje rosſchérusje go autowy wobchad. W ſamej mérje rośtu pak też ſtrachi, kiž autowy wobchad ſwérinje pschihotuje. Sskawny profeſor Stower ſ Jowiſkeje univerſity je na ſakładże wopobliſkich naſſwjerjenjow ſtatiſtiku ſeſtajał a wosjerił. Na dróży mjes Jowu a Lakeju, kiž je néhdże 320 kilometrow dołha, naliczi profeſor Stower 105 ſwérjatow, 20 wſchelakich drużin, kiž na dróży leżachu. Wſche bęchu woporu autowego wobchoda. Wjeſchi dźeł ſ nich ſu kokoſche a lézne ptaczki. Ninto tuteje jéżdy pſchtrjeſe prof. Stower powdéż wo 1000 kilometrow dołhim puczu. Tu naliczi śnjes profeſor 225 ſwérjatow. Na ſakładże tutych liczbow wobliczi amerikanſki profeſor Stower, kak jwele ſwérjatow w ſ d é ń j e pſches automobile ſnjeſłoża. Amerika ma dobrownadże 5 miljonow kilometrow dołhich autonoſilotiwych dróhow. J e d y n m i l i j o n ſwérjatow pschiſładźi tódy dźeń ſwoje żiwjenje. Pschikrunamy ſ tutymi liczbami człowjeſke wopory, tak dyrbimy my ſo hiſchcze ſbożownoi ſacźuc. We Amerizy żada śebi automobilowy wobſład „jenoż“ 16 000 cźłowjekow.

* **Papagaj pschinjeſe na ſwéżto.** W prozeſſomaj, kotrajż ſo njedawno w Barlinje wotmérwaſchtaj, hrajachu papagaje wokrudnu rólu ſa wobſkorżenych. Préut pad: Muż wumrèje. Jeho ſtotra ſnoſy wſchu nadobu ſpschinſchoju, hacź je hewak waſchnje, do ſiwojeho bydlenja. Mjes druhim tež jenoho papagaja. Bratr ſaiwſtaji dźęco, kotrehoż ſoſtaraczeſ (Wormund) wot ſotry podpjerni ſada. Wono wotpokaſa a wobtrucźi, ſo wot herbitwa niczo wjazy nima. Na to ſamo pschiſłahaſche. Dźęco dże nimo jeje tżęże, ſpoſnaje na wokanju papagaja. Począ ſo ſlędźicź a namakachu ſo też druhe wéżi. Kónz bęſche wobſkorżena dla wopaczineje pschiſłaſki a poldra léta thkoſtarinje. Druhi pad: Zona ſej muży, ſo je muż wojebuje, dźeli ſo wot njeho a njejmje też żonu, ſ kotrejż na ſakaſane waſchnje wobchadźuje. Muż pschiſłaha, ſo ju jenoż ſpéſchnje ſnaje a żenje pschi njej hył njeje. Na namjet żony wonė ſo lokalna tevnija pola tanneje żony. Pschi laſtnje ſo bydlenja poſtrowi papagaj: „Dżeń dobry, Arturje!“ Artur bęſche tanniy muż. Kónz — hladaj horjeka.

* **Herba miliſjonow, kotrąż ma ſ kuchinſkim miſchtrom ſwojtaczą.** Jedyn Nemcz w Argentiniji ſawoſtaji po żebi ſamożonje 6 000 000 hriwnow, kotrež ſwojenu bratrowzej wotkaſa. Jeho bratrowz bę kuchinſki miſchtr a dyrbjeſche wujej ſłubicź, ſo to też bałe ſwoſtanje a ſo ſo wożeni.

* **Njerhabiczijwe paduſchſtwo** ſta ſo njedałeko Pariża we jednym wuſtawje ſa tuberkuloſnych a ſtarych bédnych ludźi. Paduſchi pschijéżdżechu w nozy ſ autom a ſtatchu njedałeko jednoho praka, wuſtawjej ſłuſchazemu. Na to ſałeſchu někotri ſ wótkami do wobydlenjow a tam ſamoſi horjeſłamachu. Też durje do piſarnje roſkamachu, w kotrejż pjenjezny thamor ſiejeſche. Bę nim khowachu ſo 570 tyſcź frankow. Pjenjezy bę direktor wuſtawa dżeń pſched tym ſ Pariża do wuſtawa pschinjeſes, ſo by je na wſchelake nuſne potrébnoſeje nałożował. To deje paduſchi tej derje wédźachu. Kluczje do thamora paduſchi njenamakachu. Toho dła nałożowachu chemiſti ſredk. S pomocu kſliſlowcho pucharja (Sauerſtoffgebläſe) do kamora dźerachu wulożerczachu ſ ruku do njeho dożahnjcź. Bankowki, kotrež bęchu we pałeſkich ſawalene, wuczahnychu. Tola pałczik bankowkow bę ſ boernizu wobjaſnany a njeńdźeſche pſches wuvjerczanu dźęrn. Toho dła bernizu roſkrėſnychu. Bankowki ſo roſſyſpachu, kak ſo ſo wſchitke do rukow njedóſtachu. Pokradnychu 380 000 frankow. Paduſchtwa ſo hatke na druhi dżeń dohladachu. Słóſnikow hiſchcze nimaju.

* **Wjeſpole ſtamiſnizſi wo jendźeſtich duchownych.** Dźiwadlownik ſir Sautre Bauerost powéda we ſwojich ſpomnjenkach wopomnjeſtkach wjazy rjanych potwdańczkow wo jendźeſkich duchownych. Probſt Londonſkeje zyrkwje, kotryż bęchu nadpadnu perućku noſcheſche, bęſche krucze pſchesprowodźeny, ſo nichtó wo jeho potajnſtwje niczo njewédźeſche. Jednoho ranja trjechi jeho druhi duchowny a wopraſcha ſo jeho, hdże dże. „Du ſ ſwojenu iſtharzej, ſo hoch hebi wokoło wottſihacź dał,“ wotmolwi ranny hordże. — Méchtó wopraſcha ſo jónu biſkopa Boyda-Carpentera w biblijeſej hodźinje, hacź wón wopraworże wérі, je ſe walſka ryba Jonaſa pożérła. Biſkop wotmolwi, ſo dże, je-li do njeheje pſchijidże, ſpytacź, to wuſkedźicź. „Ale je-li nétko Jonaſ w njeheſchach njeje? praſcheche ſo ranny dale. „Nó, potom dże budźeze wy ſo jeho wopraſchecź muſa,“ ſłowczi biſkop. — Arzhdiakon Wilberforce praſeſche jónu w lowarſchnoiczi, w kotrejż ſo wjele hudźeſche: „Nadźijam ſo, hdyż ſo Bohu ſpodoba, nje ſ tobu wſacź, ſo mi male méſtacźko pſchewoſtaji — ale niż ſchche bliſko pſchi hudźeſe!“

* **Zentralne tepjenje pſched 1600 lėtami.** We wokolnoſeſi jendźeſkeſkeho méſtacźka Chedeworth namakachu pſched krótkim cźaſom ſtare romiſke hydliſchcźo ſ tſećeho ſtotkota. Jenoho dnja wotmélwodże ſo hoſtiwa na dźiwe kornikle. Jako dźęſiche wéſtu honjeſ, hdyż bę ſa kornikami w dżerach kunik, raſ ſ jedneje dżery wulėſeſ, pſchepadny bo hłubſcho do ſemje. We wulkich ſtrożełach wokaſche ludźi wo pomoz, bęhł unyſło, ſo je ſo jeho tónz pſchiſłużił. Hajiżu dachu ſo hnydom ſ ſopatjemi do dźeła, faſzyrujneeho wumożicź. Nemako ſo ſpodźiwachu, jako je ſemje małe pišane kamuſchki wuhrjebachu. Kamuſchki ſdachu ſo jako dźęſe mojatkoweho plesira. Hnydom ſo pilnje a kedźnje dale rjeſeche, tónczuje romiku villu, wobdaru ſ wjazy njeſchcźeni twarjenczami, wurychu. Bjes tżeła je tam we ſwojim cźaſu nékaſa twornja bęła, a każ ſo ſda, ſnano wokmuſbarbjeſenja. We villi bęchu 16 ſtwow, hdżeż bę wſchudże zentralne tepjenje pſchiprawjenje. Toſaane bę ſo hacź do dźenſnjſchcho dnja ſdźerzało.

* **Nowórczaſni zyganjo.** Też we Amerizy ſu zyganjo bona. We Sſedmoczenſnich ſtatach je na 5000 zyganſkich ſwójſow, kotrež ſe ſtata do ſtata cźaſtaju. W poſlednich lėtach wiſchaſ ſu ſebi zyganjo wokoloczahanje bóle a bóle wotmuczili. Wjeſe ſ nich pſchebywaju we wokolnoſeſi wulkich méſtow, woſtebje wjele je jich we Nowyorku a Waterburgu. Sso ſamo rosſumi, ſo europſki zyganjo, każ rumunſki, herbitzy, ſchpaniſzy, wuherſzy atd. woſtebje hromadźa, hdżeż ſu ſo jich krajenjo ſaſzudźili. Tetko wſchelakich wopraudźitych zyganow drje ſo w ſamym Lenju njenamaka, każ we Amerizy. W Newyorku ſamym je na 50 wſchelakich zyganſkich ſpłaſchow. — Amerikanſzy zyganjo ſu wot někotrych tydźenjow ſem we wulkej roſkorjenoſzi. Zyganjo ſu ſwuczeni, wob kralom żiwi ówcz a tutón jich kral je pſched krótkim we Waterburgu wumrel. Mjenowaſche ſo Nicholas John a ſiejeſche we wulkej cźeſzi. Praſcheńje naſſedźnika je amerikanſkich zyganow bo wſchelakich lėhwon dźeſiło. Dwaj bratraj wumrėſeho prózujetaj ſo wo krónu zyganſkeho kra'a, mjes tym ſo w New-Yorku wérhu Frank Mitchell wobkrucza, ſo ſu jeho ſo wopraworżenesho naſſedźnika wuſwoſili. — Wopraworże jedna ſo pſchi tédźenju wo krónu wo wojowanje ſkrehy a noweho cźaſa. Bratraj njeboho kraſa ſtaj pſchiwſchnikaj ſtareho zyganſkeho knjeżenja, mjes tym ſo je Frank Mitchel amerikanſke żiwjenje waſchnje, pſchijat, każ ſo by wéſcze po modernych ſaſzadach knjeżił. Hacź je amerikanſki zygan tra ły ja modernebo kraſa, dyrbi pſchichod pokaſacź. Bjes dwéla pak je zygan noweho ſwéta na naſlépſchim puczu k nowórczaſnemu cźłowjeſej. Też pohrjeb ſtareho kraſa bęſche ſ dopokaſnom ſa to. Zyganjo wſjeſchu mjenujzy kaſchcź ſ cźeżkim awtom na pohrjebniſchcźo. Auto, kotrež we Amerizy ſkoro zyły wobkhad wobkniſeji, je też hewak do zyganſkeho żiwjenja ſaczahnyło. Pſjana zyganſka karawana je dźenſa w Amerizy nésżto żadne. Na méſto ſtarych wofow, ſ kotrychż ſtechow wuſkene ſahachu, je ſkoro wſchudże auto ſtupił. We wulkich amerikanſkich méſtach napadnu zyganſki jenoż hiſchcze ſe żiwojej piſanej draſtu a ſe ſiwojimi runje tak napadnymi rubjeſchkami. We cźeſhubi ſo ſe ſtarym zyganom też ſaſo cźamy kruch idyla ſ tak doſcź proſteho amerikanſkeho żiwjenja.

* **Sswécźaſa cźaſnik.** Majeſticke dźiwadło w Chicagu, jedne ſ najnowſchenſkich dźiwadłow méſta, ma ſwójſinny cźaſnik, kotrež wopytowarjam mnoho wjeſelа pſchihotnje. Dźiwadło ſame je mnożelowobodźak, tak ſo je cźaſnik daloko widźeczi. Cźaſnikowy cźiſſlownik (Ziffernblatt) wobſtejі ſe ſamnych elektriſtich ſwécźow, kotrež ſo ſ cźaſami ſmėnaja. Tak wopytowarjo hižo hodźinu dalo-ko po puczu ſe ſiwojich ſamokhodow widźa, kak na cźaſu je. Sſ dopokom 8 hodź. bo cźaſnik ſelenu ſmėrcź. Tehdom ſo dźiwadło ſapoczyna. Tak ruczе hacź ſo ſaſeſchcź k nėrunjenu rafci nad ſewiſchczom ſłużbje, cźaſnik cźerwjenje ſwécźi. To da pſchikhadźazym wopytowarjam znamjo, ſo maju deleka do reſtauracźije ſaſtupicź a pėrcźa pſchestawku woczakacź. Telefoniſzy ſo jim wot horjeka kónz pėrnjeho jednanja ſdźeli.

* **Kotra rėcź ma najwjazy ſłowow.** Cźim niże lud kulturnje ſteji, ſ cźim mjenje ſłowow ſkedwany wundże. Tak maja domorodni Awſtralſkeje jenoż 2000 ſłowow. Rėcź Kaffrow (cźornochow) w Afriky wopſchija 8000. Spaniſka rėcź ſiczi 20 000 ſłowow, turkowſka 22 000, franzowſka 30 000, italſka 45 000, kniſka 49 000, nėmſka 80 000, jendźeſka 260 000. Hiſchcze wjazy ſłowow ma Jendźeſka dyrbi arabiſka rėcź mėcź, ſchtoż na mnohich dialektach (narėczach) ſależi. A keſko ſłowow ma ſerbiſka. To wuliczicź, by jara ſpėtowacź dźeło bylo. Tomu je wėſo cźaſ trėbny. Schtó dże ſo tomu wėnowacź?

Smėſchki.

** **Jara ſdwórliwy.** Wy rejiſze rad, moja cźeſcżena knjeżniczka?“ — „A kak jara hiſchcze, mój knjeże.“ — „Tak njeby tola jbyine bylo, by-li hiſchcze rejowacź nawuknuwſ.“

-n* **Błėdy w rekruta.** Wojeſka ſłużba napina rekrutow cźaſto doſej jara. Hukło ſbłėdnjetej rjanej cźerwjenej liczby. To widżeſche też macź ſchwjazarſkeho młodeho rekruta, kiż pėrni raz na dowol pſchińdże. Wuſtrożana ſawoła macź: „Sółcze, kaiki by ty jenoż błėdy!“ — „Haj, macźerka“, dżeſche naſch bojownik, „to je tola bjes dźiwa, ty njewėrjiſch, kak cźaſto dyrbimy ſo my pola wojakow wujeź!“

-n** **Na pólcze.** Saſtojnik: „Pakcźit njemóżu tak pſchijeź. Napiż je jara njejaſny, — — mjeno Kulow njemóża dozkła wuczitacź!“

** **W pėrnim ſchkulſkim lėcze.** Wucźeŕ pokaſuje dźęcżom k pėrnjenu raſej ſwucźowanjen ſe jeje wſchelakimi naſtrojemi. Nadobo pytnje, ſo jedyn ſ małych ſchulerjow pobrachuje. Wucźeŕ da ſo ſe ſchulerjemi do pytowanja, wola małeho knefla ſ njemom; wſcho je pobarmo. Słónczńje ſawoła ho ſ rėdła w kucze: „Piu, kujes wucźerjo, pytaj nje jónu, ſhyn tu horjeka.“ — Wucźerka powėda dźęcżom we pſchikrodźejnej hodźinje wo bacżonju. Na końzu praji: „Nėtko napiſajcże doma uſchitko, ſchtoż ſeże ſebi wo bacżonju ſpomjatkowali.“ Tu ſłożaje Hiłka porſcźit. „Nó, ſchto dżeſi hiſchcze praſicź?“ — „Ach, knjeżiża, wėmy tola wſchitſzy: bacżona tola łżyła njeje.“ — —

** **Samolwjenje.** Pola nėkotrych firmow je waſchnje, ſo ſo kniha, wupołoji, do kotrejż pſchiſtajeni kėże ranje ſwoje mjeno ſapiſaja, jdobom też cźaſ, ſdy ſu na dźeło pſchiſchli a pſchicźiny, je-li ſu ſo ſakomdźili. Sſe wulkeho dźeła bywa tak, ſo pėrni, kotryż rano pſchindże, jako ſamolwjenje ſakomdżenja napiſha, ſo je „cźaſ ſakomdźił.“ Wſchitzy bruſi potom, kotſiż ſa nim wſchindu, ſkoſoja ſo ſ tym, ſo ſpodu napiſchu „dito“, to rėka, to ſamo (mjenujzy ſo ſo też cźaſ ſakomdźili). Jenoho raja pak, jako ſajſo rjany dołhi tynk „dito“ w kniſy ſicźeſche, pytnychu nadobo, ſo je pėrni jako ſamolwjenje do kniſi napiſał: „Moja żona dóſła dwojińkaſ!“

** **Wobohuy dar.** A.: Schto pak macże we Waiſchej ſawrjenej ruzy?“ — B.: „Muchu ſa waſchu ſeleną żiłu. Dokelž macże dżenſa narodninny, njechach tola runje ſ próſidnymaj rukowaj pſchińdź.“ —

** **Pſcheſo kezdźiwy.** Kinſtaj mordarjej butchtaj wotprawjenaj. Powjaſ ſo hižo pola pėrnjeho rosſtorkyna. Tón padże do rėti, kotraż pod ſchibjenjau cźerjeſche, a pkowaſche dale. Rėtko bėſche druhi na rjad. Tón ſo na kata wobroczi a prajeſche: „Proſchu, wſmnicże kruczijſki powjaſ, njemóżu pkowacź.“

** **Sſmėſchk.** Khorła bėſche ſwojej lubej ſłużbi, ſo chże ſ njej na ſwjeſchanju dojeźeź, móżeſche pak jenoż hiſchcze ſtareho dożepaka ſ hiſchcze ſtarſchej kuciu dóſtacź. Dokelž pak njechaſche ſwojim „njemojeſtnu“ roſhnėwacź, wotnaja ſapiſchaj a dożėdże ſ nim pſched bydlenje ſwojeje Abelu. „Knjeżina hnydom dele pſchińdże“, prajeſche jemu ſłużobna. Tola tute „hnydom“ trajeſche dobre pol hodźiny a jako Abela kónczńje pſchińdże, roſſlobi ſo a wotpołaja rajuje, ko do taſeje kucze żydowcz. Tola Korła bėſche ſituazizi ſwojcźeny: „Jako pſched Waſch dom pſchijėdźech, knjeżina,“ praji ſarkaſtiſzjo, „bėſche tóſi hiſchcze wieſele ſrėbjato; ſa cźaſ pak, prjedy hacź ſo Wam ſpodoba rėdle pſchińdź, je ſeſtaril.“ To praji wſchi wotzidże ſe ſwojim dobrjakom. —

** **Dobra wotmołwa.** Korczmaŕ praſchejeſche ſo mołkhodneho puczowanſkeho, kotrąż bė pola njeho pſchenozował, ſ cźim po prawom wihnje. Zortnivje wotmołwi nacźowanſki: Sſ wóſlicźimi wuchami.“ — „Nó“, praſejeſche korczmaŕ ſo poſmėwajo, „to macże ſo rjenje, nietrjebacże tola ſame woſebite pokaſi ſobu noſnjeź.“

Listowanja.

Puczowazaj bratraj w Nakezach. Na Waju naprajſchowanje ſdźelimy Wamaj taxu ſrifferow w Budyſchſkim wokſeſnym hejtmanſtwje: Brodutrubanje 15 pj. wložitrubanje 45 pj., hłowunnyeze 40 pj., wložpałenje 50 pj. W Budyſchinje płacźi brodutrubanje 20 pj., wložtyſtihanje ſa dowoſcźenych (krótko) 50 pj., połkrótko 60 pj., ſa dźėcźi (krótko) 30 pj. a połkrótke 40 pj. Wſchotſtihanje ſobotu 70 pj., njedźelu 80 pj., ſwonku wobtheda 50% pſchiſtrażka, hłowunnyeze wot 40 pj. ſem (ſa tym hacź bo woda k temu wužije), wložpałenje 60 pj. atd. Tute płacźizny ſu ſłoſowanje płacźizny (Richtpreiſe). Kóżdenu wobtheddnikej pak je pſchewoſtajene, nižſche abo wyſchſche płacźizny bracź, ſa tym hacź ſebi to wobtheddne położenje żada.

Swójbne powjeſce.

Sſmrėli: Jan Senda w Sſmolicach. — Wilhelmina ſwob. Rennerowa w Budyſchinje. — Aetthur Schulze, pſchekupz w Budyſchinje, 72 l. — Marta Dürrſchowa rodź. Heidźiż w Sejdowicz, 43 l. — Gustav Emil Haſche w Zicźenju, 51 l. — Khorła Budaŕ, mėſchčanſki radźicźeŕ w Lubiju. — Bjedrich Aguſt Küthner we Brėſni pola Kamjenza, 71 l. — Leo Mütſch w Nitkej 66 lėt.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsěžnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 105 **Budyšin — štwórtk, 7. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski president Hindenburg.

Wubjerk sa wólbu němskeho presidenta je wutoru wojsewił, so je generalny pólny marschall f Hindenburg sa němskeho presidenta woswolony.

Wólbu pruhoważy fud pschi němskim žejnje so pjatk dopołdnja w němskim žejnje feldže, so by wunoschk wólby němskeho presidenta pruhowak.

Sa složenje pschiśahi a sapokasanje do sastojnstwa nowowuwolowaneho němskeho presidenta je so śledoważy porjad postajił:

Hindenburg póndźelu popołdnju w 6 hodźinach po żeleznizy do Barlina pschijźe. Na dwórnischcu jeho němski kanzler, minister němskostatneje wobory, šnuškowny minister, schef wójskowstwa a łódźiwowstwa wjednistwa, Barlinski wyschi měschčanoста a policajski president powitaju, na czoł so do němskokanzlerskeho hrođa na Wilhelmskej dróhy poda. Wutoru budźe němski president psched němskim žejnom wustajowe němskeje republiki źwérnosć pschisahacz. Na to so wón do donu němskeho presidenta poda, hdźež jemu jeho namjetnik, dr. Simons, dźeła pschepoda. Na dnju pschisahowanja budźe f němskostatnych, statnych a gmejnskich twarjenjow chorhoj němskeje republiki, cżorno-cżerwjeno-złota, smahowacz. Pruski minister za ludwe źěłkanje je porucził, so ma na dnju, na kotrymž **nowy president sastojnstwo pschehwosmje, wuczba wupadnyć** a so dźesći na wosnam dnja kedźbliwe cżinieć.

Swjazk němsko-statneje chorhoje so pschi powitanju Hindenburga w Barlinje njewobdźeli.

Swjazkowy pschedsydza němskostatneje cżorno-cżerwjeno-złoteje chorhoje, wyschi president Hörsing w Magdeburgu, je wosjewił, so so swjazk němskostatneje chorhoje pschi powitanju Hindenburga, kiž swoje esatojnstwo nastupi, njewobdźeli. Se stejiscżiscża šnuškowneje politiki so njehodźi, so bychu so ludźo němskostatneje chorhoje do rjada f tymi sestupali, kiž swjatowne němske barwy wohanjeja. Se stejiscżiscża swonkowneje politiki je skronadne sestupanje dozwola njeńdże. Hdy by pódła monarchistiskich organizacijow też swjazk němskostatneje chorhoje stejał, potom by we wukraju měnjene nastało, so staremu pólnemu marschałej Hindenburgej monarchistiscko a republikanscy pschiwsthuja. Na kuzu so praji: Wuhotowarjo a wobdźělnicy pschi wulkich demonstracijach su tejle, so wotmyślene sestajenje knjeza Jarresa jako pschi powitanju nowowuwolowaneho presidenta republiki njewobhladnjeny, ale w nim jenož privatnu mjenjenje wjele hakelnarskerjow demonstraciju njepschecziwnych wobkedźbowali widźimy. Tuž dla swjazk němskostatneje chorhoje swóje wobdźělenje wotpokaże.

Město Nyža je zwjeznu cżeskemu měschčanoscze Hindenburgej zbožopschecze sapotwjedźiła.

W pośedźenju měschčanskich sastupjerjow w Nyžy 30. haprleje sastupjeŕ Becker nanjetowaschce, so by by so generalnemu pólnemu marschałej Hindenburgej zbožopschejazy telegramm k wólbje sa němskeho presidenta pósłał. Sastupjeŕ Nehlert politiskich pschicżinow dla pschecziwo temu rěcżeschce, dokelż mohł telegramm sacżiscżej źbudźicż, so je podležana strona pschecziwnej stronje k dobyczu zbožo pschała. Sastupjeŕ Langer so pschecziwo tutemu měnjenju wobroczi, wosełajcżo, so Hindenburg njeje president jenož jeneje politiskeje strony, ale so wón zyły němski lud sastupuje. Město Nuža na pak wobzetbu winowatosći, Hindenburgej zbože pschecz, dokelż je wón f jejnym cżeźnym měschčanom. Nanjet pak so wotpokasa.

Pschedawarnja bróńjow w Barlinje.

Parizšti „Matin“ zhoni, so so pschi muraźnjum wšenje wo kontrolli wikowanja f bróńjeni a municyju hodźiwuj němski dokument pschedpołoży. „Bróńjowe towarstwo“ w Barlinje je patriotiskim towarstwam w Porheinskej cżiscżanuj sapiš pschipósłało, w kotrymž so wschě kelkokroće nowocżanjenych bronjow ke kupjenju poskicżachu. **Mauserske a maschinske cżełby, tej wojerske létadła** mógachu so dóstacz. Požledniske buchu do jenotlinych dźełow rozkładżene, so bychu so schpionaże swjazkarjow zminyle. Porheinski komisar Tirard je tónle katalog do ruki dostał.

Rada swjazkarskich póstlanzow pschecziwo pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej.

Agitazija sa pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej, kotraž je so w pożledninr cżasu f wulkej horliwosću je stronu Němskeje a Awstriskeje wjedła, nima hišcże wuhladowu na wuspěch. W pośedźenju swjazkarskich póstlanzow w Parizu je so wobsamkło, so ma so **protesty pschecziwo pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej pschihłosowacz.**

Němski finanzny minister se Schlieben wo němskich finanzach.

W dawkowym wubjerku němskeho žejna wo położenju němskich finanzow rozprawjejo je minister se Schlieben rjekł se je w cżasu wot 1. hrjeje 1924 hač do 31 měrza 1925 w němskostatnej hłownej każy 160 milijonow hriwnow pschesbytka było. Tutón pschesbytk su wjetsche dołhody z głow a dawkow podate. 136 milijonow hriwnow ma němskostatna każa hischcze se sastajenych dawkow dóstacz. Jako dobytk z bicża slébornych pjenjes němskostat. każa 220 milijonow hriwnow wocżakuje. Słónczuje so němskostatnej każy 345 milijonow hriwnow pschipokaże. Wschitke hromadże ma połajtim němskostatna każa 1361 milijonow hr. aktiwow. S tuteje summy maja pak so wschelake dźełby wotcżahnyć, tak so aktiwa 1237 milijonow hriwnow wucżinjeja.

Na a dawki su w lěcze 1924 7311 milijonow hriwnow wunjesli, po tajtim 2 067 milijonow hr. wjacy hač bě so do prédka wobliczisło.

Němski stat so prózuje, wobstatki swojich kajowa na dań dawacz. To so w pschejźenosći f němskostatnej banku na to waschuje stawa, so so pjenjezy do hospodarstwa dawaja. W lěcze 1924 je dobytk z danje nježdże 30 milijonow hr. wuczinił.

Jendźelcżenjo a Italcżenjo jako pschecziwnizy Pólsteje w Hornjej Schlesyskej.

Pschi składnosći kżtneho dnja pólskeho spěwka w Hornjej Schlesyskej je jejništi sapóstawnik Korfanty w nowinach „Rjecźi pospolitej“ sajimawe pódźelenja wo jeho pschehladnisnje podał. Dźesećsta cżasa, kotruż bě Korfanty po ludowym wothłosowanju w měrzu 1921 nacżišnył, je skoro zyle cżasej franzowskeho generała Leroida runasche. Strasżne pak bě Polakam stejiscżego Jendźelcżanow a Italcżanow, kotrejż też pschi tutej składnosći powjeselschenja Pólskeje sadźewacz pytachu. W pribalnych rozrěcżejnach wochzychu Jendźelcżenjo Pólskej z zyła niczo z Hornjeje Schlesyskeje pschirjekowacz. Korfanty wo wschém, schtoż so w swjazkarskej kommisiji w Opolu stawasche, nasćeschcu wobwinowacz dostawasche, a też tajna rozprawa jendźelskeho kommisara Percivala fo jomu wobstara, tak so jeho wotpohladny do drobna znajesche. Korfanty praji, so žu papjerjane korby kommisarow „wopraudźite stote janty“ za njeho byle. S prjecz cżišnjenych papjerow jeho wobhonjerjow najwažnischе węzy wuhkedźichu. Hdyż Korfanty pschez swojich wobhonjerjow zhoni, so chcetaj italski a jendźelski kommisar pschecziwo hłoscżi Frantzowzy Leroida Pólsce jenoż Nyduski a Pschichuski a dźeł Katowitzkeho wokrjeha pschidźelcz, by won k wobrónjenemu spěcżu rozsrudźi. W dalschich spźelenskach Korfanty praji, so won na podpjeru pólskeho knjezerstwa njeje liczik.

Konferenza Maleje ententy.

Cżěskosłowakski minister swonkownych nalecżnosćow dr. Benesch psches Win a Zagreb na konferenzu Maleje ententy do Bukarešta pośedże. W Sswobodnym so won z jnžnosłowjanskim swonkownym ministrom dr. Ninczicżom setka, na cżoż budźetaj wobaj hromadże pscżeporacz.

Rubježnistwo w Moskwje.

W Moskwje su rubježnizy wutoru wotdźelenje wukrajinskeje statnicze banki nadpadli. Sawołana milica bankowe twarjenje wobstupi. Dowdże k stżelenju, pschi kotrejż rubježnizy dwoju wojakow sranichu. Rubježnizy so poddachu. Jedyn f nich je so zastrelił.

Madźarojo so na swuczowanje cżěskosłowakskeho wójska rozhorjenja.

Madźarskemu žejmej w Pešu je runje sapóstanz Pinter wopraschenje w naležnosći nowoschego swuczowanja cżěskosłowakskeho wójska na madźarskich mjescach sapodał. W praschenju je pyta, so so cżěskosłowakske wójsko hižo dźesći cżasa na madźarskich mjescach swuczuje a so w nozy madźarski kraj f reflektorami wobswětluja, i cżimż so madźarske pschijnjesne wobydlerstwo w stajnym njemérje dżerži.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na sominskej hasy 6. Rěči serbsku.

Kupi a rozpředawa wobuwk. Pódwowanje spěsnje a tanjo

Pschecziwniswo pschecziwo bolharskemu knjezerstwu.

Każ so f Burgasa powě, su druzbaschtu komunistiske bandu Mitje Canewa snieżili. Canew a diwaj towarschej su wupjerchli. W Sofiji su wyschnjosće wulke summy pjenjes we wukrajnych balutach jebrake. Někotrych sastojnikow privatnych bankow, z wjesicha wukrajanow, su sajeli. Pódla toho je so wjele tajnych thowanskow wotkryło, w kotrychž su zyle archivy a sapiśy pschisahanzow namakali. Zona, kotruż běchu na podłožku tohole wuhledżenja sajeli, pyta žebi z jedom sawdacz. Mnohy sastojnizy, na kotrychž tukanju abo kotrymż su dopokasali, so maja swiż z druzbaschtko-kommunistisk. organisacijami, kiż so je slużby puschcżili. Mjes nimi je w Sofiji 25 wucżerjow a wuczerkow. Njedaloko Ruschczuka su njesmacji ludźo zyntali, żelesniški mošt rostżelicz, tola strażnizy su jich z cżasom wotehnali. Njedaloko sastanischcża Symnizy na Sofijsko Zivnitzkej cżarje je so żeleznica wupuscżała. Na hwile su so wosahkodźenja z cżasom dohladali a so wupornjedźili.

Kommunistiskemu attentatej w Bolharskej so sadźewało.

Cżerjoda 10 kommunistkow pyta żelezništi mošt pola Lomz rostżelicz. Attentatej so sadźewa. Stójnikow wotehnachu. W Sofiji su kommunista Todorowa wotprawili.

Prozeš pschecziwo 53 kommunistam w Rumunskej.

Psched wójskim sudom w Bukarešcu je so prozeš pschecziwo 53 kommunistam rumunskeje, madźarskeje a němskeje narodnosće sapoczał. Jich winnja, so so fpytali, statny porjad powroscżicz a so su f tym wotmyślenjom se wschelakimi zubnikami styli wudżerżowali. S organisacijemi Rumunskej njepschecżelnymi, so anarchistiske dźełacżerske demonstracije podpjerowali, so bychu bolschewiskich revolucżiju sbudźili. Wobsórkowanym žmjerne khłostanje hrosy, dokelż su so cżasz wobleżenskeho stawa revolucżiju sbudźicz spytali.

Dowos zita a muki do Ruskeje.

Londonski „Daily Mail“ f Montreala w Kanadskej powě, so je ruske wikowańske sastupjerstwo w Newyorku 3 279 000 puntow sierlingow sa podate zito w požlednich schtyrjoch mjezacych sapłacziło. W tymle cżasu je so f pjecz amerikanskich pschistawow na 34 łódźach 2 629 000 mjechow po 140 puntach muki wuwjesło. K jeje semleczu bě so 9½ milijonow buschlow pschenicy pschetrzebało.

S Torenta w Kanadze Reuterez powěsćenja powě: Bolschewiske knjezerstwo je pódźelu požledniu rańu sa dostatu muku se 16 395 000 dollarami sapłaciła. To je najwjetscha summa, kotraż je so hdy w amerikanskim zitowym wikowanju sapłaciła.

Ruske knjezerstwo je musowane, hobrske hromady muki w Ameriju nakupowacz, dokelż w dalekich stronach Ruskeje hłód knježi. W łońschej żnichocze su so żywiły na połach spalike. Na łukach je wscha trawa wuschła. Natarjo běchu musowani, wschón stót sa kóżdu płaczišnu rospschedacz, dokelż jón njemóżachu feżiwicz. We Wukrajnije pjecz milijonow cżłowjekow hłodu mrěje. Dwaj milijonaj cżłowjekow hižo wot dezembra tradataj. S tóżdym mjezacym so liczba nuzy cżerpjacych powjescha. Dotalna statna pomoz je hacz dotal jara njedostatna była.

Powschikhowna wojerska powinosć w Ruskej.

Wojnski kommisar (minister) Frunza je w jenej dźełacżerskej zhromadźiznje wosjewił, so je w bolschewiskej Ruskej sasa powschikhowna wojerska powinosć sawjedźe. Na to so počzahowadźa sakonjowy nacżisk je so hižo radże ludowym kommisarow pschepodał.

Sozialne sawěsćenje w Jendźelskej.

Wutoru je so text knjezerstwowcho namjeta wo sozialnym sawěsćenju wosjewił. Po nim ma so dźelacżerske wobydlerstwo pódla dotalnoho sawěsćenja pschi thorosći też sa pad bjesdźełoscże sawěsćicz. Wudowy a njedorosćene dźěcži maju pensijun dóstacz. Sa wosnowy mjes 65 hacz 75 létami so tydźenska pensija na 10 schillingow postaji: Wobzbam psches 70 lět starym so pensija po dotalnym postajenju wupłaci. Pensija za wudowy je postajena na 10 schillingow, tydźenišy z pschidawkom sa dźěcži pod 14 létami, 5 schillingow tydźenišy za najstarsche dźěcži a 3 schillingi tydźenišy za kóżde dalsche dźěcżo.

Ssyrotna pensija je postajena na 7½ schillinga sa najstarsche dźěcżo a na 6 schillingow tydźenišy za kóżde dalsche dźěcżo.

Tydźeńſki pſchinoſchk ſa ſawěſczenje budże ſa muża iwu-cžinjecz 9 penzow, ꝛ kotrychż połozju dźěłaczeſ a połozju dźěłodawar ſaplaczi, ſa żony 4½ penca, ſ kotrychż 2¼ penca dźěłodawar ſaplaczi.

Statna kaſſa budże kóżde lěto ſawěſczenu fondej 4 milijony puntow ſterlingow pſchidawaczej.

Parijſti ſtrajk ſo ſkónczi.

Wutoru dopołdnja wotmě ſo w Parižu ſchromadźizna 5000 ſtrajkowazych pſchiſtajenzow towarſtwow elektriſkich dróhow a żeleſnizow a autobuſow. Strajkowarjo towarſtwam tele wumjenjenja pſchedpołożichu. 1. Snowa pſchiſtajenje puſchczenych pſchiſtajenzow, 2. ſaplaczenje mſdy ſa cžaſ ſtrajka, 3. wuplaczenje 300 frankow jako ſlubjeneho drohotneho pſchidawka. Towarſtwa ſu do tych ſe ſamknyli, ſ cžimż je ſo ſtrajk ſkóncził.

Nowa wójna w Marokkowſkej.

Parijſke nowiny ſu powěſcz ſ Feza wotſewile, w kotrejż ſo na wurſadnu wójnſku ſahorjenoſcz Kabylow pokazuje. Nadawk franzowſkeho wójſka ſo jako jara cžeżki wobhladuje. Po telegrammje ſ Tetuana je ſo wojowanje mjes Kabylami a Franzowſkami hakle ſapoczało. Riffke ſplahi ſu **někotre** pożtylnjenje dóſtałe a ſu ſo po ſchérokej frontcze roſdźělile. Franzowſkoho maja nětko 25 000 mużow, 125 bombu mjetacych lětadłow a wſake artillerije nahromadze a ſu na dołhe wojowanje pſchihotowani.

*

Po powěſczach ſ Tangera **Abd-el-Krim offenſivu pſchecziwo franzowſkemu wójſku pſchihotuje.** Franzowſoho fóżdu hóſpinu nadběh Kabylow woczakuja. Abd-el-Krim je ſwoje wojowarſke mozy pola Tetuana ſchromadźił; wone ſu pjeza 20 000 muży ſylne. Tſi riffke ſplahi, kotrejż ſu hacž dotal neutralne wóſtałe, chcedża ſo po ſdaczu jemu pſchiſamknyczż.

Nawał braſiliſkich revolucionarow do Paraguava.

Braſiliſzy revolucionarojo ſu ſ nażyłnoſcžu paraguanſke mjeſy pſchekročili a pyłaju ſo do provinzy Matto Groſſo dobyczż. Kapitan Ortiż, je 400 paraguanſkimi wojakami jim napſcheczo cžehnje. Wón dyrbi ſbožkarjow pomucžeż, ſo bychu bróniſe ſłożili a ſwojeho wjednika generala Miguela Coſtu iwdali. Liczba ſbožkarjow ſo na 1800 muži wobliczа kotrejż ſu wſchitkży derje wobronjeni a ſamnjiżjin na doſahaze waſchnje ſaſtarani. Jim je ſo jenoż ſ tym mjenienjom dowołiło, do Paraguaya cžehnjeż, ſo bychu ſo wot-bronicż dali. Woni pak ſo japowjedzichu, bróniſe woredacż a ſu ſo ſ nażyłnoſcžu pſches mjeſy dobyli.

Mjes tym je hižo k wojowanju mjes prědnimi wodżežkenjemi dóſchło. Schtyrzeczi muži ſylna kavalleriſka patrouilla kapitana Oriiża je ſo do wojowanja ſe ſylniſchimi mużami ſbožkarjow ſapletła. Na ſtronje Braſiliſkich ſu někotſi mużojo padli, 60 je ſo paraguanſkim wojakam jaſcz dało.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 7. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer 0, thermometer wot dnjo +22. Dńeſa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer —2, thermometer w nozy +10. Wuſchadny na ſo njepſcheměnjaze wjedro. Wczera rano myſchina nad łodowym morjom leżeſche. S wjecžora Jendźelſkeje nadeńdże ſo nižina. Ta ſcželeſcze wubjeżk hacž do ſrjedźneje Europy. Tutón nam wczera njewjedro pſchinjeſe. Wokoło 2 hodź. cžehnjeſche male njewjedro **pod** horami. Wot Cžornoboha **winy ſo k** Wóſboſkej. Njewjedro cžehnjeſche mróżcžele k ſebi. A bórzy ſo cžežke njewjedro wot Hrodźiſcža hacž k Minakałej hromadże ſcžahny. Wono roſpſcheſcži **ſo we ſylnym ſlukotym** deſcžu. Wot 3—5 hodź. **ſo ſylny** ſ krupami ſmjerſchany deſcžcžił liſcže. Sabłyſkżenja leżżkowanſche hnydom ſpſeſkotate krótke ſahrimanje. Po-łoż jara wudrěcžu. **S Kolwiſkowatych połow pola Pruſk-nitez wotpławi woda** pjerſchcž mjelnych běrnjazych rynczkow **hromadże** ſ běrnami. Pſchěrowe běchu bórzy ſ mutnej żołtoſchlinjanej wodu napjelnjene. Wone runjachu ſo bór-zy ſchumjazym rěcžżam. Woda ſ nich wuſtupi a pożerje pola, łuki a druhe hona. Snuhy ſo w tutych ſtronach telefoniſaſy wobhoniwali, hacž je hdże Boże njewjedro dyrſko. Wo tajſich ſchkodach njebě dźałkowano Bohu niczo ſłyſchesc. Hodźijſka a Khróſcžanſka krajina we tutym cžaſu beſcheſcže mała njeje. — Jutſe pjatk hłónczko 4.24 hodź. ſkhada a ſo 7.30 hodź. khowa. Mjezaczż ſłhada hodź. ſkhada a ſo 7.30 hodź. khowa. Dńeſa ja wjecžor 7.23 hodź. a ſo rano 4.45 hodź. khowa. Dńeſa je mjezaczż połny. Pſchiheżenak ſtaja rjane njedźelo.

— **Schkrowa powěſcz wo wjedrje ſa jutſe pjatk:** Cžopko a bóle ſuchо, pothiſkeje k njewjedrowm, we wjecžornej Němſkej ſ deſcžczowanjn.

— **Jedyny plan Budyſchſko-Kamjenſkeje awtowoje** zaſtawy ſo **pſchemèni.** 10. meje 1925 płacži ſcžěhowazy jězdny plan: S **Budyſchina** (ſ kónje na Tſchelańſkej dróży) rano 6.20 (wſchédne dny), do Kamjenza 7.55 hodź., ſ Budyſchina 9.55 (njedźelu a ſwoj. dny) do Kamjenza 11.30 hodź. S Budyſchina pop. 2.05 (wſchédne dny), do Kamjenza 2.40 hodź., ſ Budyſchina (wſchédne) pop. 7.40, do Kamjenza 9.15 hodź. — S **Kamjenza** rano 7.52 (wſchédne dny) do Budyſchina 9.27 hodź., ſ Kamjenza 12.17 (ſóbotu dźeń) do Budyſchina 1.52 hodź., ſ Kamjenza pop. 7.17, do Budyſchina 8.52 (wſchédne dny), ſ Kamjenza 8.17, do Budyſchina 9.52 (njedźelu a ſwoj. dny).

— **Wječera a dńeſa wotmeže** ſo tu tżelenje ſ piſtolami Budyſchſkich polizaiſow na tudomnym Tżelniku. Pſchi tym dożdże reſultaty běchu pſches zwło jara pſchekoſajze.

— **Jndeř.** Statiſtiſke wotdźelenje pſchi Budyſchſkim měſchczanſkim polizajſk. hamcže nam pjiſeli: Po nowiſchej (ſchérſchej) methodże wobliczena ſtatne indexowa tżiſka ſa żeżiwjenſke wudawki (zbrožu, bydlenje, tejenje a woſwětlenje, drasu, wobkhad a druhu potrjebu) wuſkaże, ſche w pſcherěſtu w měnjazu hapreji k. l. 136,7 (1913/14 = 100).

— **Do Sſerbow.** Ssobota, 9. meje ſo bliži a ſ njej ſobotom „ſerbſki ſwjedźeń“, kotrejż ſerbſke towarſtwo Nadźija na Sſokołaj (Sconcałhora) wuhotuje. Wſchitcy ſuſbi Sſerbow ſ blížſheje a dalſheje wokolinу, wſche wokolne bratrowſke towarſtwa mjenowane towarſtwo zwtrohnje pſcheproſchuje. Sapoczatk rejow we 7 hodź., porjada 1½9 hodź., potom ſajo reje. Poſcheſcza ſo rjane měſchane khory, wumělſke baritonowe ſola, ſonzert a rjane ſerbſke dźiwadło. (Budyſchczy Sſerbja, kěđżbuježe na ſwonnjeſku we „towarſtwowym powěſtniku“!)

— **Wutěr Barliniſkich Polakow do Sakſkeje Schwizy.** Pſchiſchodnu njedźelu, 10. meje pojědże wotżeſtu cžaſ Polakow ſ Barlina do Sakſkeje Schwizy. Cžaſ wotjěżeja ſ Anhalſkeho dwórniſchcža w Barlinje rano w 6.28 hodź. a pojědże pſches Drježdżany, hdżej buſże 10.16 hodź. a budże ½12 hodź. we Schandawje. Wjecžor we 8 hodź. wróczа ſo ſnowa pſches Drježdżany do Barlina, hdżej budża ¾12 hodź. w nozy. Jězba ſa wobdźělnikow ſo we 33 proz. potaniſchi. Hacž do Drježdżan a wróczo buże płacżicz 7.90.

— **Kotuła.** S dypkom 1. meje je k nam dójſchła. Schtó je jeje wołanje hižo ſłyſchał? Dži won do ſelenſkeho haja. Tam mużejſ ju ſłyſchecż. Wótżeczż ju wſo njemóżeſch. Je bojaſliwa. Chcech jo jenu ſtólicžk, cžeże ſſecżi dale na druhi ſchtom. Hdyż laſtożicžka hižo ſyły tydżeń widżuja, ſmělmy dże ſo mileho mejſſeko, wjedra nadżecż. Tuż won do Wożeje ſtwórby! S wołanjom kokule ſpinja wěſte ſpcžiwórki. Schtóż jeje wołanje prěſ-ni ras ſłyſchi, dyrbi ſo jn praſcheez, kelko lět budże hiſcheze żiwy. Kelkoż raſow potom ſawoła, telko lětkow hiſcheze żiwy. Stare prajenje nima niczo na ſebi.

— **Hiſchcze ras nózne pjerſzenje.** Wo cžimż hižo piſach-mh, poczaſowaſche ſo na pruſke wobſtejnoſze. K tomu nětko pſchemyſłowy hamt w Lětnjach piſa: „We roſ-prawje (w cžiſle 103 Sſ. N.) wo połhſtatnju jenoho wjekaſſeho mjeſtra, ſo wjekaſſe kruhi runje won do ſadwołowanja cžeri, bychi we njewobhonitej ſjawnoſcži ſa-cžiſcži cžinicż, każ by ſo ſo pjekarjam ſ tutej ſakaſnju runja-la njeprawda ſtała. Wež leži tola trochu hinak: Sa-ſtońſky poſtajeny dźeſatny měr wot wjecžor 10 hod. hač do ranja 6 hodź. je ſo we ſwojim cžaſu wot pjekar-ſkeho rjemjeſła ſamoho powitał a pſchiſpo-ſnał. Pſchi dźeſa dźeńſa ſteji wjetſchina pjekarjow na tutom ſtejniſchcžu, ſo ma ſo tuta ſakaſnja nózneho pje-cženja hiſchcze fdźerżecż. To je ta wina, ſo wuſchinkuja żadanje ſchleſyſkich pjekarſkich miſchtrow, mjenujcz hižo w 5 hodź. pjeż ſapoczekeż ſměcż, hacž dotal njeje dowje-niſa. To by wona hnydom cžiniła, jeſli ſo to powiſchi-kowuje wot wſchěch pjekarjow żada. Jeli pjekarjo jenicżky ſ konkurentnych winow tutu ſakaſnju pſchestupuja, njeje we woſſenjenju wupaczne a połhſtatnje wopraſdże krute. Na tym ſu pjekarjo ſami wina.

— **Budyſchiſi póſtiſi hamt nam** ſdżěli: Poſtlużowanſke wokna na hłownym póſtiſim hamcže běchu dotal tżi njedźelu rano wot 7 hodź. wotewrjene. Je pak ſo wu-wjedło, ſo to tżeba njeje. Wot 10. meje ſo tohodła wokna njedźelu a ſwjate dny hakle rano we 8 hodź. wotewrja.

— **Pruhowanje wobſtodnych ſtenografow.** Pruhowanſki hamt ſa króſkoſiż pſchi Zitawſkej wikowanſkej ſomorje je 19. hapryle 1925 w Biſkopicach a 3 mjeſ we Zitawje pruhowanje wobſtodnych ſtenografow wotmě. Pruhowanje ſu wobſtali: ſe 200 ſłożkami k. Erich Mjeſch w Zitawje, ſe 180 ſłożkami: knj. Marta Weinertez w Bu-dyſchinje, ſe 150 ſłożkami: knj. Gertrud Teichez we Wuſk-lich Nědarjezach, Hilża Burkhardtez w Zitawje, Lucia Niepież we Zitawje, Johanna Schreyerez w Zitawje, Paula Freundez w Zitawje, Irena Jſchuppez w Zitawje, k. Kurt Gnauk w Schönbrunnje, pożłedni iſto jara dobrje. Pruhowanja wotmětowaju ſo porjadnje k jutram a na Michała. Pruhowanſki hamt radżi ſtenografam, ſo bychu tutu pſchiprawu ſinje wužiwali a ſwój pruhowanik wo-piſmo dobyli. Tole wopiſmo rukuje ſa ſymnoſcž ſte-nografa a ma tohodła wulku wažnoſcž pſchi wobſadże-nju měſtnow.

— **Sſwětowa konferenza ſa praktiſke ſchcžeſcżanſtwo.** Dokuncżne jednanja wo pſchihotowanju ſwětoweje kon-ferenzy ſa praktiſke ſchcžeſcżanſtwo (w auguſcze 1925 we Stockholmje) wotměchu ſo tuke dny w Zürichu. Sa-ſtupjerjo europiſkich zyrkwjow běchu pod pſchedſydſtwom ſchwedſkeho arzybiſkopa ſ. dr. Soderbloma ninjale ſchcžit-ſchwedſkeho zyrkwinſkeho wuhbjerka a cžeſnu ſaſtojiſki ſekretar ev-zyrkwinſkeho wuhjerka a cžeſnu ſaſtojiſki ſekretar ev-ropiſeje ſekzije ſwětoweje konferenzy. Sjawne dokumen-ty konferenzy wuidu runje w piſmje „Wo-ſwětowej-konferenzy pſchitomnoſcže“, nakład Naubes Haus we Hamburku, kotrejż ſ dobom hłubſche konferenzne pra-ſchenja wotkrinja. Liſczina europiſkich zaſtupjerjow ſa kon-ferenzu je hižo nimale dopołnje hotowa, tohorunja ſu nětk wuſchle oficzelne pſchihotowanſke roſprawy ameri-kaniſke, jendźelſiſke a europiſke ſeſzije a ſo hižicze k połedniſemu raſej pſchedełałaja, tyżdny hacž ſo 9. au-guſta ſhromadżenemu internazionalnemu wubjerkej pſchedpołoża.

S **Lubija.** Konferenza Lubjiſkeje dijezeje wobiaſnkuju, na měſta knjeſa ſararja lic. Mrójaka, kotrejż je ſo na wotpoczink podał, knjeſa ſararja Stamma ſ Wyſhoke k nowej wólſije namjetowacż. Wólba budże njedźelu 10. meje.

S **Habrachczij.** Shromadnje do ſmjercze ſchkoł ſtaj tudomnaj ſeſtarjenaj Eiſlerez mandżelſkaj. Sſnihadom ſdaſche ſo napadne, jako ſtarej dwaj dnjej njewidżachu. Jako ſo do jeju wobhdlenja dobuchu, namakachu na blidże zedulku, ſ kotrejż pſchedewſzace ſtarejn ſjonich. Na druhi dźeń jeju cžełe ſ rěki wuczahnychu. Z prjed-wſchich łetach Eiſler leżomnoſcž wobdżeżeſche, kotruż ſchce-ſahe pſcheda. Nuſa a thndoba ſtarejn cžłowjekow k taj-kemu roſſudej dowjedże.

S **Habrachczij.** Póndżelu powołdnju w 2 hodź. we Habrachczijach k wohnjej truhjeſche. Palęſche ſo w je-nej dźělaczerſkej khěżżu, kuklerjej Schmannowej ſłuchcžu-ſkakawk běchu hnydom na měſnje. Dokelż ſo wohjeń njebě hiſcheze dałeko roſſcherił, poradżi ſo ſtykawam, jón podużiczż. Nęſchto ſkomdy a ſtarcho cžapra na ſubi je ſo ſpalilo. Też ſchpundowanje łuboje je khětro wobſchkodżene. Njewjedzi-li ſo na wopeń w prawym cžaſu oddżeċ,

Polikuška.

Novella wot Leona Tołſtejho.

2] (Pokračowanje.)

Tuż ſejini ſebi Jegor Michajłowicž prawje po wołi, njewobkedżowanym pſchijěżkoni ſo wón k windiwjerni, a wobſ-thowaja we wobliczu wuras dołpokneje poddatojeſe, poczа nětko wobkedżowacż, każ ſo hubje pola ſwojeje hibaſchtejż. Wón pak dożyła ſo mjne njemjeſeche, do ſtutżka jeje rěczoм ſo pomuricż. Hnadna rěczeſche dołho a umoho. Tute ſwałt běchu jemu ſamo pſchijomne, a jemu ſałkhowaſche ſo ſy-wacuje ſe wuſchomaj: wón pak tole wabjenje k ſpanju wu-ſtajnje pſchezwjedże do kaſchlowanja, ſ ruku hubu pokrywaje a ſo poczinaje, jako by kaſchlował. Njedałeko widżach, widżach (w Londonje), kak lord Palmerſton tu ſedżeſche, ſ tkoukom na hłowje, njeſ ſwu ſo hubuſtawu opozijije mi-niſterſtwu ſ hrimetom nadweri, a wón nadubo poſtawy a w uſtkodżinſkej rěczi na wſchitke dypki pſcheczeżnika wot-melwa da; ja tole widżach a njejſkym ſo dżiwał, dokelż ſym nješchto podobne tuhżaż frózż widżał pola Jegora Michajło-wicża a jeho knjenje. Bojeſche ſnadż ſo wón, ſo wujnje, abo ſdaſche ſo jemu, ſo ſo wona hižo pſchejaraa roſhuſi-ła — wón pokoji cžeżu ſwojeho cžeła ſ lekweje nuhi na prawu a ſapocża je ſpkramentalnej ſawodnej ſadu, ſ kotrejż ſo ſtaj-nje ſapocżał.

„Tło je Waſcha wola, knjeni, jenoż ... ſhromadſizna **burow** ſtoji nětko pſched mojej pikarnju, a tónż ma ſo ſcžinicż. W roſkaſu je prajene, do Potrowkiſkeho dnja maju ſo **vekruca** do měſta pſchiwjeſcż. S burow wſchak wſchitcy na Dutłowych pokaſuja, haj, a hewak na nikoho druheho. **Burſta** ſhromadſizna pak njedżiwa na Waſche ſajimy: jei **je wſchitko** jedne, ſo Dutłowych ſnicżimy. Ja pak derje **wém, kak** ſu je **wobſtajnej** thudobje żiwi byli. Runje, haj runje hakle je ſtarzej jeho najmłódſchi ſynowz wotroſtł, a nětko měli jich ſaſo ſahubicż! Ja pak, każ ſo Wam wjedżeċ ſpodoba, ſym ſtarożeſiwy wo jich wobſtojnſtwo runje tak każ wo to ſwoje. Schkoda, knjeni, ale każ ſo Wam ſpodoba. Woni njejſu ſo mun ani pſchiwinuſni ani we krejnym pſchećeſelſtwie, a ja wot nich też niczo brak njeje-ſym ...“

„Haj, na to ja tola ſzyła pomyſlika njeſſym, Jegor ..“ pſchetorhny jeho knjeni a hnydom też hižo wěrſeſche, ſo je wón tola wot Dutłowych pokupjeny.

„.... Jich dwór je w zyłym Pokrowſkim najſchſi. Bohabojaſni, dźeławi burjo to ſu. Staraż je hižo na wſche tſjeczi lět ſ thěđětarjom, wón njepije ani palenza, ani ſchpatneho ſłowa do erta njeđeże; do zurkuje ſtajnje thu-bjł.“ (Sarjadnik dże nědżeſche, ſ cžimż mógżeſche ſwoju knjeni dobyczż.) „A hłowna wěc, to je Wam praji, wón ma jenoż dweju ſynow, tſeczi je jenoż jeho ſynowz. Bunka ſhromadſizna na njeho pokaſuje, we woprawdżitoſczi měł wón kóſtki mjetacz ſa „dwojeſynow“. Deuſy ſu ſebi tej pſchi tſjoch ſynach ſwoju ſenju rozdżěliczż dali, dokelż thmani njeběchu ſhromadnje hoſpodarcż, nětko pak ſu we prawje, a cžſi dyrbja cžeſpjeczż ſwojeje pożeſnjoweſze dła!“

Tu knjeni hižo dożyła niczo wjacy njeſrożumi — wona njerozumjeſche, ſchto měſeſche tu rěcżaż „łóż dweju ſynowz“ a „pożeſnjoweſz“, wona ſłyſcheſche jenoż ſwuki a wobhlado-waſche ſebi kneſſe ſ nantinga na ſarjadnikowem łabacże: horni běſche wón najſterżicho ſrđża ſapinat, tuż też tón krucże hedżeſche, ſrjedżny pak pat dopołnje wottorhnjeny a wijaſche jenoż hiſcheże nękak, tak ſo by hižo dawno trěbne byłz, jón pſchiſchcżicż. Każ pak je powſchitkownje ſnate, nje-trjebaſch ſpſchi rozumkmje, wojeże nij pſchi wobhhodnej, dożyła toho rozumicż, ſchtoż ſo cžſi rěcži; trjebaſch jeniczky to w pomjatku wobhłowacż, ſchtoż dyrcžſi ſam praji cż. Tak jednaſche też knjeni.

„Kak ty dożyła njechaſch ſapſchijeczż, Jegor Michajło-wicž?“ wona praji. — „Ja dże nihdy nedżu, ſo by Dut-łow k wojakam pſchiſchoł. Sda ſo, tak dołoho mje hižo ſnajeſch, ſo by ſnadżicż moht, ſo wſchitko cžinju, ſchtoż móżu, ſo bych mohła ſwojim buram pomhacż, a nedżu ſih nje-ſłuża. Ty wješch, ſo bych hotowa była, wſchitko woprowacż, ſo bych ſo ſ tuteje ſtarożitniweje muſnoty wuſwobodżiła a ani Dutłowa ani Chorjuſchkina wotedała.“ (Ja njerozum, haċ je ſarjadnikej do khowy pſchiſchło, ſo, wuſwobodżicż ſo wot tuteje ſtarożitniweje muſnoty, njeby dożyła rěżne byłz, wſchitko woprowacż, ale ſo bychu tſi ſta rublowo dołhaſe: take myſlicżka mohła pak jenu jara łohko pſchińcż.) „To jedne cžſi jenoż praji, ſo ja Polikaja ſa niczo na ſwěcże njewotedam. Hdyż won po tamnej naležnoſci ſ cžaſnikom ſo ni ſam we wſchém wuſna a płakaſche a ſo ſarożeſche, ſo ſo połepſchi, rěcżach dołho ſ nim a widżach, ſo bé wſchón hnuty a ſprawnje ſo kajeſche.“

(„Nětko je wona ſapoczała!“ — pomyſli Jegor Michał-łowicž a pocża nakładżene wobhladowacż, tiż beſche do ſchkleną wodu położiła: „Hacż je to ſ apelſinowm abo zitro-now warzene? Sawěſcże budże hórko ſłodżeċ“, wón pſchi ſebi pomyſli.) „S toho cžaſa je ſo ſydom mężazom pominyło, a wón njebéſche ani jenicżki raz pjany a wurjad-nje ſo ſadżerji. Mi praji jeho żona, ſo je ſo ſ druhim cžłowjekom ſtał. A tak ehżeli ty nětko, ſo měła jeho thło-ſtacż, ydyż je ſo połepſchił? Haj, a njeſe to njeczłowjeſzy, cžłowjeka k wojakam puſcheżicż, tiż ma pjecz dżeċi a ſamot-nu wośtanje? Nę, njerěcż mi radżicho dożyła wo tom, Je-goro ..“

A hnadna knjeni pijeſche je ſchkleżu ſ nakładżenym.

Jegor Michajłowicž pſchihladowaſche, kak ſo woda po kru kileſche, a ſnapſcheżiwi potom łahodnje a ſpcho:

„Tak Wy pſchikaſacże potajim, Dutłowa poſtajicż?“

Hnadna łamaſche ruzu.

(Pokračowanje.)

ły ło woheń ſ wulkim wětrom bórły leż na ſuſſobiłe twarjenja roſſchěrił.

S **Kulowa.** Naſcha młodžina je ſebi kraſnu herbiku meju poſtajiła. Meja je 40 m. wyſoka a ſaha pſche wſchě twarjenja. Najſajimawſche na njej pak je elektriſke woſwětlenje. Taſke něſchto njebu dreje hiſchcze nihdy we Sserbach pſchewjedżene. Jako ło na meji prěni raz wulka elektriska ſwjeża ſwěčeſche, ſtudži tutón tak ſadmy a ſpodžiwny napohlad we dalſchej wokolinje wſchelake twarjenje. We Sserbach je ſaſo prawje rjane, ſtare herbiſke waſchnje ł cjeſeji pſchichłu. We mnohich herbiſkich wſach widžimy kětka rjanu wulku herbiku meju ł wohłoſeje kwaſi. Haj, wotuci herbika młodžina a njedaj ſahimyć naſchim rjanym ſerbiſkim waſchnjam! — Jeleniſka direkzija je na Bož.Je ſpjeżo woſebity cjah do Reckonoſchow (Rieſengebirge) ſrjadowała. Běſa ta wobdźělenich ło wo 33.3 proz. potaniſchi. Tuż ma kóždy Kulowcan ſtudnoſć, ſwon jěć. — Na měſtno zhoniſcheho ſtótneho lěkarja Schlachtera ſ Kulowa je ło ſa Kulowſki hamtiſki podkrjeſ prakt. ſtótny lěkař dr. med. vet. phil. Ota we Kulowje poſtajił. Nowy ſtótny lěkař je poſtajeny ſa Kulowſki podkrjeſ ł wumjaćom wſuu Rěnzow, Sele ſa hamtiſki podkrjeſ Schežežicu a Laſowſki hamtiſki podkrjeſ. Do tutoho ſłužbneho gmejnu Sſpežjn, Mortkow, Naiſka, Bjedrichecy a Dřewzy.

S **Wojerez.** Mjeſ puczowazymi, kotrehěj we Pórſkej ſakoſne ſelezniſke njeſwo potrjechi, bě tež tudomny ſtótny wikowař Pawlik. Pawlik ło hakle ſobotu ſ roſcheſanymaj rukomaj domoj wrócił.

S **Hóſnja.** Pola dżěłaczerja Pawoła Scholma w Hóſni cjiſło 79 je ſwinjaza pokhroma wubhrika. Swińſka je ſwinjaza pokhroma pola murjerja Oſwalda Förſtera a khěžłarja Korle Weickerta we Hóſni.

S **Werminghoſa.** Cjěſte njeſbožo ſta ſo tuchy na nowowarje firmy Nowaka. Dżěłaczerju chzhchu żelezny karu ł dwěmaj měchomaj zemjenja po rószchatach horje ſezahnyć. Prjedy pak hačž bě kara horje dożła, ło powrócił a měchaj ł njeje wupadnyſchcej. Pod roſchtami dżěłaſchtaj we ſamom cjahu, hdyž měchaj dele padnyſchcej, dżěłaczerjej Wenka ł Nóblenza a Tanner ſ Werminghoſa. Wenka ło we tylu cježko ſkani. Tanner ſ łóſſchimi ranami woteběže. Wobeju do Wojerowſkeje khorownje dowjeſchu.

S **Werminghoſa.** Cžaſto je ło hižo napominało, ło ło njebychu do piwownych błeſchow ſtrowiſcži ſchłódne mokſchiny lake. Hižo někotry raz je ſebi tajſa njekedyžliwoſć cžłowjeſke žiwjenje žadała. 69-létny kupiński mjſchtr Bar ſ Werminghoſa chzyſche ło wežera pſchipoldnju ſ błeſchu piwa wokſchewjeć. S njekedyžliwoſću nahrabny měſto piwa błeſchu ſiſoła a ło ſ njeje napi. Wſchě pſchecžiwne ſrědki njeſkutkowachu. Jeho ło Kulowſkeje khorownje dowjeſechu, hdyž bórły po tom we ſakoſnych bološcžach wumrě.

S **Warnowcžu.** Pſches wotkhodnoſcženje ſamoženjow je mnohi ſamožity krajan wokhudnył. We młodoſczi z wulku próżu nakutowane kroſchki ſu tak dołho wothodnoſcžene, ło někotry ani ſetko nima, ło bychcžeſ ło mohłeſ po ſumjerczi kaſchez, pohrjeb ſapłacžiś. Tohodła je ło wohſamkło, bohrowólnu pohrjebnu pokładnizu ſawjeſcž. Sjednoczeńſtwo wobſteji ſ 275 ſobuſtawow. Hdyž něchtó ſe ſobuſtawom wumrěje, maja druzy kóždy po hriwnje płacžeć. Pichjonini ſemrětkeho doſtanu potom 250 hr. wupłacženych. S tym móža pohrjeb ſapłaczeć. Jako ſaſtupny pjenez bo ſjednoczeńſtwa płaczi ło 10 hr.

Se **Sſeho Komorowa.** Pſched Kubulez kunditornju na dwórniſchczowej dróży pſchejeżże jedun rěmiſki muchr żonu, kotraž ł dżěczom po dróży jěżeſche. Wóz ło powróżił, tak ło ło dżěczo ł woſa wjerhnu.

S **Nanja** pola Sſeho Komorowa. Njeſbožo na żeleſnizy ſtu ło na Naiſkim dwóLenſkeje pola Sſeho Komorowa. Lambora Noſentreter, kotraž na żeleſnizy dżěła, chzyſche kunje hłowne żeleznſke kolije pſchekrožić, jako we ſamknym wokomiku cjoh pſchijcha a jeho ſobu hrabny. Noſentreter bu pſchejědzeny a bě hnydom mortwy. Jeho cjěło bu tak roſtorhane, ło je ſědma ſpójnachu. Noſentreter bě dałoko a ſchćroko ſnaty a woblubjeny. Jeho ſałoſtna ſumjerć wſchudże powſchitkownu ſrudobu wuzbuži.

S **Górdy** pola Hródka. (Słowjańſke ſałożenje wočuja.) Njejſchcemyſlny żort ſčžini ſebi młodžinu indonneje wokoliny. Palachu na Winzarjowej ſčžonnježži w Górdje khodojtu. S błiſchim pſchepchantnjom pak ło wupokaſa, ło mězjachu njedušchczitaju myſlje, woheń ſałožeć. Na mnohich měſtnach, błiſko drjewjenja, hrodże a łeſčzow běchu hromadki walczžowu ſapałili, kotreż ſuchodża ł wulkej próżu ſhałchachu. Njebychu li ſo ludžo ſ prawym cjohom hrožażeho ſtracha dohladali,, bychu ło ſčžeńa a ſuſſodne twarje nja wěſče wotpałile.

S **Hródka.** Wulke njejwjedra wčzera w naiſchej wokolinje jakhadżachu a wjele ſchłodu nacžiniłu. Wóſſt dyrí do hoſpodarſkich twarjenjow raiarja Stoppra w Górdje. Milionowe kołki ło ſ dżěła tnicžachu. Też w ſuchodnych dworach błyſk na miliónowych groſach ſchłodu nacžini. Wobſedżerja, kotřiž běchu miliónowe ſwěſčenki wotſchurowowali, njepoczěſcžichu żaneje ſchłody. Někotre ſchłony błyſk jule roſpacži. Też w dalſchich wſach Hródkowſkeje wokrjeſa njejwjedra wulku ſchłodu nacžiniła.

S **Gubina.** Pjatk popołdnju podny Sſtěny ſtun Maudelez ſwojíhy ſ Gubina do torhajeze hłubokeje rěki. Jeho 10létny bratr ſkočži ſa nim, ło by jeho wulhował. Kenu ło ſtoječa poradži, młodſchemu bratrej žiwjenje wukhowacž. Smužiteho ſunnoježa pak torhaze ſołny wročžo ſtorhnychu, tak ło ło jatejn. Młodžeczho do khorownje dowjeſchu. Cžło ſtarſcheho njeſtu hiſchcze namakali.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Němſki juſtižny miniſter je na někotre pſchipiſma wotmołwił, ło ło ſakoń ł wołožeju dżěłenja mandżelſtwa a ſakoń wo łahodſchim poſtupdżenju wotehnacže płodu njewuda.

*

W Barlinje ſu ło paduſchi do němſkeho wikowańſkeho miniſterſtwa dobyli. Paduſchi ſu ło ſcžerjeli a ſu jenoż něſchto błdneje nadoby, mjes njej złóborom płatu, ſobu wjali.

*

Sſobotu je létadło jendżelſkeho towarſtwa ſa létarſtwo ſa jedyn dżeń ł Jendżelſkeje do Schwajcarſkeje a wot tam wrócjo do Jendżelſkeje pſchileczało. S Jendżelſkeje je rano w 6 hodžinach wuſtežało a ło wjeczor ½8 hodžin ło ſaſo wróżiło.

*

S Rabata w Marokkowſkej ło powě, ło je franczowſka kolonna Uerkı wobhadžiła, njepſcheczela ł žiłeje wokoluoſcže wucziſchczała a jenu ſchłodu nacžinila. Druha kolonna je pola Tazy wjele njepſcheczeſtich nadběhow wotraſhła, pſchi czimż je njepſcheczeſt cjeſko ſchłodował.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 7. meje 1925.

Wjezerawſche kurſy w Barlinje.

(Kurs: po ſtatnej hriwnje)

1 Dollar	4,195	100 franczowſk. frank.	21,935
1 jendżelſki punt	20,357	100 czeſkoſł. krónow	12,425
100 ſchwajz. frankow	81,145	100 póſſk. markow	80,10

Pjenjezy bechu hakle wjezera wo něſchto malo rjuniſe žónc.

Efektowe kurſy ło wjezera na Barliniſkej burſy ſrjedwa. wotdrjebjedowachu. Statne a wójniſke pożčzonki bjachu ſnadnje horje.

Na **produktownych witkach** ſitne płaczišmy ſwoje płaczišny ſakhowachu, dżěła ło wo něſchto malo powyſchichu. Wobrot (Umſatz) ſnadnu woſka. Muka nejeſche měrniſche wiki. Wotrubu na płaczišmu dżerżachu. Wežera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicžu 12.85—13 hr., rožči 11 hr. hacž 11.15 hr., jeczmjenja nałčnjeho 11.35 hr. hacž 12.20 hr., nahjmeneho 10—11 hr., wowſa 10.35—10.70 hr.	

we Wrótſławju:

pſchenicžu 13.10 hr., rožči 12 hr., jeczmjenja nałčnjeho 12.15 hr., nahjmeneho 11 hr., ja wowſa 11 ſł. hriwnow.	

We termijnowym wikowanju:

pſchenicžu w meji 13.05 hr., w juliju pak 12.95—12.92 ſł. hr.,	
rožči w meji 10.87—10.97 hr., w juliju 11.05—11.10 hr.	
wowſa w meji 9.75—9.85 ſł. hriwnow.	

Wiki rěſnuchu ſtotu wežera hriedu w Barlinje (Zentralviehhof). Pſchihnali běchu:

	Wone płaczachu:
1323 howjadłow	18—56 hr.
2680 cjelatow	35—85 hr.
3266 wowzow	38—58 hr.
8006 tukrajnych a	
467 tukrajnych ſwini:	
240—300 ptw.	63 hr.
200—240 ptw.	62—63 hr.
160—200 ptw.	59—61 hr.
120—160 ptw.	57—58 hr.
do 120-puntowſk	56 hr.
ranzy a kundrohy	58—60 hr.
36 kohy	20—25 hr.

po zentnarju žiweje wahi.

Howjadła a cjelata měſtnu měrne, wowzy a ſwinje pak hładke wiki.

Rětkore płaczišny ſ Drježdżanſkich wikowańſkow (t. r. Markthallen) 6. meje: Huſny (ſarſjane młode) 2.30 ſpod 2.50 hr., kaczki 1.80—2 hr., kury ſtare a młode 1.40 hacž 2 hr., hołbje (ſichnka) 1—1.80 hr., hłuny 2.70 hr., ſwjehry (Haſe) 4 hr., jabłuka 25—60 np., měd 1.60 hr. hacž 4 hr., běrny 3.80—4.50 hr., hromak (Spargel) 0.80—1.30 hr., ſpinat 10 np., morchej 10—15 np., zybla 20—30 np., karoty 15—30 np. (wałczž), cžerwjeny kał 18—20 np., bely 10—12 np., ſelerij 60—100 np., ſłotej 10—30 np., rhabarber 15—30 np., ſchały kał 12 np., prawcki ſmiſche 4—5 hr., butra mlokarnika 1.90 hacž 2.20 hr., burſa 1.90—2.30 hr., mloko dobre 30 np., twaroh 25—30 np., jeja 10—12 np., wſcho po puncz., hdžež niczo druhe pſchipomnjene njeje.

Koża na awtžiji w Barlinje bě pornjo poſtajenej wuſkiji wo 5 proz. tuńſcha.

Typjeńſta roſprawa wulkoſpmjenjeńje Metz & Co. we Barlinje. Wužiwy je nimale ſkónczeny. Wikowanje we ſpmjenjach popuſchczenje. Jenož ſpmjenja ſa wužiwy po ſitach hiſchcze kupuja.

Cžerwjeny djeczel	85—115 hr.,
bely	100—150 hr.,
ſchwedſki	60—85 hr.,
módry (Luzerna)	78—98 hr.,
żołty	36—42 hr.,
wěczny (inkarnatki)	24—30 hr.,
cſparſeta	23—30 hr.,
żołtnik (timotej)	38—48 hr.,
hejduſchka	15—16 hr.,
kołodżij	10—13 hr.,
żołte łupiny	8—9.50 hr.,
módre łupiny	8—9 hr.,
woka	9.50—11 hr.,
żołty żonoſ	28—32 hr.

po zentnarju = 50 kg.

Na pſchedań:

Kóń, ſtaſchi, Ludwig Heinlein w Budyſchinje na Nowoſalſkej dr. 9.

Srěbz, 16 njedeł, Oldenburgſki, Guſta Müller we Dołowje.

Wóz dżeczazy, w Budyſchinje na Fiedlerowej dr. 6, delka na prawo.

Jeja cžełowjene, Jslam w Budyſchinje na Mužkowſkej dróży 10.

Kolo ſonjaze, w Budyſchinje na hornjeczeſkej haży 281, motorſke w Dejmjanach cžo. 37.

Kruwa, wyſſokoſmuczelna, w Kopezach 15.

Běhak we Wyſſokej 33 pola Kamjenza.

Sſo pytaja:

Murjerjo. Kamp w Budyſchinje, na Nowoſalſkej dróży cžo. 13.

Seedlatiſki, Kappler w Maſmu Wjelkowje.

Pjekařiſki, Hóppnar we Sſtępom.

Molerſki, Wietza we Wjeleczinje.

Krawſki, Měto we Wuježju.

Dżěłaczerjo, młodži, Alfred Abelinger w Dżěžnikezach.

Dżěłaczerſku ſwójbu (familiju), pohonczy, wolazy, ſnježi dwór w Debſchkowje.

Pjekařiſki wuczežnik, Bierjold w Budyſchinje, na bohatej huſu.

Hołza do domu. Kirchhübelka w Budyſchinje, na Zitnych wikach 34, dr. Steinbornſka w Kamjenzu, na Weltinſkej haży 9, ł 1. 6. Gebauerka we Wojerezach, na Komorowſkej dróży 2, ł 15. 5. Michała (Sſcerbowku), we Wojerezach na torhoſchczu cžo. 12.

Dżěłaczerki, ſchwednik Bulnheim w Budyſchinje, na Hoſchcžu haży 34/36, Jan Pojz w Kamjenzu, na Budyſchſkej dróży 20 H.

Dżowku, Müller w Brěſnje 19, pola Kamjenza.

Schkowe depeſche.

Barliniſke produktowe witki: Amerika powě kruczſche płaczišny, tohodła ſu tej tudomne płaczišny ſkruczene, ale wobrot woſtanje wobmjeſowany, muka trochu lepje dże, tendenza kruta.

8.12 hodž.: Witki dale krute, kupzy ło ſa žitem prajeche, ale tu je jadniſche; teho dla je wobrot ſnadny, tendenza kruta.

Płaczišny na Barliniſkich produktowych witkach.

Fita a wuſijowe ſjenje po tunu ako 1000 kg, wowaſ 100 kg, płaczišny wo Rolej hriwnje.

	6. 5.	5. 5.		6. 5.	5. 5.
Pſchenica	257 26.	254-258	rapk. wožiwſki	15-15,30	15-15,30
roſka	220-228	220-223	woſk. melasa	9,50	9,50
nałcž. jeczjmjen	227-244	227-244	jerabella	14-16,00	13-15,0
nał. jeczjmjen wowſk	—	—	ſerrange truži	18-19,80	18-19,80
kukurica (Mais)	241-220	209-218	ſuru	19 20,00	19,00-20
pſchenicžn. muka	178	—	wo'a	19,50-21	19,50-21
cjana muka	32-35,25	31-35,25	tany wožiwſki	21-22,60	21-22,60
pſchenicž. wote.	29-31,50	29-31,25	módre łupiny	10-11,75	10-11,75
cjane wotruby	14-15,30	14-15,30	żołte łupiny	12-14,50	12-14,50
rapk	15-16,40	15-16 40	ſyno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
lane ſjenje	395-400	395-400	ſtowja, rjana	1,10-1,55	1,15-1,20
hrěch	385-390	385-390	„ pſchenicž.	1,10-1,55	1,15-1,20
pjeluški	20-22	20-22	„ wowſyna	0,90-1,30	1,00-1,20
	19-30,00	19-20,00	„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyſchin. Wſčch dobrych Serbow w Budyſchinje a wokolinje přeprošujemy na **serbski ſwjedżeń** na Sokolcu (Soculahora) přich. ſobotu, 9. meje. Tam wotměwaju ſo wot 7 hodž. reje, wot ½9—11 koncert a dźiwadło, potom zaſo reje. — Woteńdżemy: prěni dźěl ⁶/₄7 hodž., druhi dźěl ⁶/₄8 hodž. z dypkom wot dwórniſča. Puč je rjany a jenoż połhodžiny dołhi. Předsydstwo „Nadźije".

Budyſchin. Jednota „Sokol" ma dźensa ſtwórtk wječor we 8 hodž. zwučowanje. Načolnik.

Bukecy. „Sokol" zmjeje ſobotu, 9. meje, wječor we 8 hodž. **zwučowanje.** Wſitcy njech cyle wěſče přindu.

Bjedrichecy. Pjatk, 8. meje, wječor we 8 hodž. wotměje ſo we Wičazec korčmje w Bjedrichecach ſerb. přednošk ze **ſwětłowobrazami** (Lichtbildervortrag): „Pućowanje po Bosniji a Herzogowinje." Přednošuje k. A. Hładki. Wo bohaty wopyt ſo proſy.

Hornja Hórka. „Łužica" ma pjatk wječor we 8 hodž. ſpěwanje. Njech wſitcy wěſče přindu. Dirigent.

Kulow. Towarſtwa „Bratrowſtwo", „Dorost" a „Serbska Młodžina" maja přichodnu pondźelu, 11. meje, zhromadne poſedżenje wšch ſobuſtawow. Chcemy wo jara ważnej zhromadnej należnoſći jednać. Proſymy, zo by ſo ſobuſtawſtwo po możnoſći w połnej liczbje wobdźěliło. Domowina.

Lichańſke Serbſke towarſtwo „Zernička" ma **pjatk,** 8. meje, wječor we 8 hodž. pola Rudolfec ſpěwanje. Dla ſwjedżenja po ſwjatkach je nuzne, zo wſitcy přindu. Nawjedowař.

Pančicy. Lipa Serbſka wobdźěli ſo při khorhoſwjećenju towarſtwa knježnow we Wotrowje 10. meje z khorhoju. Wyſoki kłobuk a čorne woblečenje. Sobuſtawy zetkaju ſo wokoło 1 hodźiny we Juršec korčmje. „Lipa" ſpěwa w cyrkwi a na ſwjedżenſkej łucy. Dotalne ſpěwarki ſo wutrobnje k ſobuſtkowanju přeproſuja. Předſydstwo.

Pančicy, „Lipa Serbſka." Spěwarjo a ſpěwarki ſo proſa, zo bychu njedźelu, 10. meje, w 1 hodž. ke krótkej pruzy do Wotrowſkeje ſule přišli. Dir.

Radwoř. Tow. „Ratařſki Dorost" ma njedźelu, 10. 5. hnydom po kemšach ½10 hodž. ważnu **zhromadźiznu** dla wulěta.

Rudej. Serb. přednošk ze ſwětłowobrazami připrawi ſo přich. ſobotu, 9. meje, wječor we 8 hodž. we Kijankec korčmje w Rudeji: „Pućowanje po Dalmaciji." Přednoſowař budže k. Hładki. Bohaty wopyt ſo woćakuje. Zarjadniſtwo.

Wotrow. Jednota „Sokol" ma ſobotu, 9. meje, wječor we 8 hodž. zhromadźiznu pola Juršec. Wo bohaty wopyt proſy předſydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyſchinje — Zamołwity za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyſchinje.

Přłopk.

* S Kamjenizy. Na Gabelsbergrjej dróży w Kamjenizy napi so 6letny hólz, jako jeho starschej domna njebješchtaj, khětro konjatka. Starschej nadeńdeschtaj jeho we womorje. Hólz hischcze žamjeny dźeń w khorownji na sajčbojczenje ſ alkoholom wumrě.

* S Lipska. Pśched krótkim cźasom pśihachmy wo wulkim paduschiwje, kotrejž so we Lipśkowskej tworni kobmatnych kožow njedaloko Halleschkich wrotow stuchi. Nakradnjene wězy mějachu hódnosć 25 000 hr. Kěrkuje so Lipśczańskej kriminalnej policiji słónczinje powadźiło, paduchow sapłapicź a sa lěpzyz skhowacź. Nakradnjene wězy so ſ dźěła sapo ſwojonnu wobsedźerjej wroścźa. Shykne su paduschi hižo wschudże wokolo rozpschedali.

S Lipska. Cźežke awtowe njeszoło sta so na Lipśkowskej dróży njedaloko Hartlebo hrodźika. Tam jědźeschi motorowa drožka k Lipśkej. We samom wotnuźku pschejědźe awto ſ druheje pśećnjeje dróži. Wobej jědźeschej pschińdźe awto ſ wulkej mozu do so ſrahowschej. Drožka so zyle rosrasy. We njej sedźachu: 30-letny ſyn hoscźeńarja Korle Hoffmanna ſ Lipska ſ mandźelskej a ſwójbu. 1¼ léta stare dźěcźo Hoffmana so cźežko rani a na wuńcu do khorownje wumrě. Mandźelska hoscźeńarja sebi ruku ſlamła a jeho ſam so jenož lohko ſkani. Hoffmannowu do khorownje ſwoj. Jakuba dowjedechu.

* S Hirschberga. (Auto we wukładnym wokaje.) Auto nacźini sańdźene duy w Hirschbergu na měschnistej dróży nimomjerny wulku ſchkodu. Wobsedźer anta bě ſe ſwojim ſobupucźowarjomi do hoscźeńca ſajtupił, auto pak psched nim bjes dohlada stejo wostajił. Kaž so pak, je nětko njeluby žort ſworal a autowe ſpinadło puschcźił. Auto jědźeschе ſ zylym wotmachom po měschnistej dróży dele a sajěźde do wukładneho wokna ſchkleńcerja Bochmanna. Wokno rozskcźa do tyhazoruch kruchow. Też wicha w nim ſtejaca nadoba bu ſ wulkeho dźěla ſnicźena. Skhoda wuńcźini wokolo 1000 hriwnow.

* Se Sriſartez. Njehalbicźiwe paduschſtwo sta so tuhy pola jenejho kublerja. Jako hospodar pondźelu wjecźor w 10. hodźinje hižo ſpasche, wutłóźichu paduschi wokno do khěże, pschelamachu nékotre durje a dobruchu so tak do wobydlenja. Paduchom padźechu wschelake drohotne wězy do rukow, kaž na pśch. ſtoty mužazy ſrěbrnik cźo. 55307, ſrěbrnu ſónkli cźahnik ſe ſłotym wobtkom a ſłotym rjeźazkom a ſłoty narucźnik ſ módrej hoſcźu. Sa paduchami nimaju ſlěda. Wyſi nětko tute wězy nětkaſe ke kupowanju poſkicźił, dyžli to kriminalnej policiji w Seifertezach ſdźěcźi.

* Norwegſka pschemjeńi psched krótkim mjeno mjesta Chriſtianija na jeje pśijedawſche mjeno Oſlo. Nětko ſa běra ſo ſ pśaſchenjom wo pschemjeńenju mjena kónźina tuch horow (Spitzberge). Kóńcźojte hory a njedawjedźaca kupa mesu rěkaca Sſwalbard, ſchtož by herbſtu rěkało ſymmy mórſti hrjoh. Dale maju ſo na Swalbardźe norwegſke zíwilne a khłoſtańſke prawo ſawjeſcź, kaž też wjele druhe norwegſke prawa a kańſje.

* Wótczińj hacź ſa rowom. Spodźiwny teſtament napiſa wěſty Samborn ſ Medforta we Maſſachuſettſkim ſtacźe. Mjes wotkaſańſkimi pismami bě kopjeno, na kotrejž bě napiſane, ſo Samborn ſwoje cźełko ſ wjeſchcźi jumu pjenjeſami Harwardſkej univerſiće wotkaſa ſ wupraſenjom: ſo maju ſ jeho cźełła dwě bubonowej ſoli wudźěłacź. Bubon ſ jeho koże ma ſo jeho najlěpſchemu pschecźelej pſchepodacź. Tón ſamy ma kóždoletnje 17. junija na Bunkers-Hille bitwiſchcźo (hdźež Waſhington Jendźelcźanow ſbi) hicź, a tam na bubonu ſ jeho koże bubnowacź. Na jednej ſtronje bubona ma bycź napiſana ujewotwiſnjoſcź ſjednoczenych ſtatow a na druhej univerſalna modlitwa. Tamne dźěte jeho cźełła maju ſo na hnojidła ſemſkeż a jednej jabłuczińje ſeſnypacź. We 100 letej jabłuczińy maju jenož njewinowate dźěcźi hracź. — Jeho ſpodźiwny teſtament ſo wjeſo njewuwjedźe.

Česćenemu wobydlerſtwu Delnjeje Kiny a wokoliny a česćenym wulětnikam z Budyšina zdźěluju, zo sym 1. haprleje 1925

hosćenc w Delnjej Kinje

kupił a dospołnje ponowił. Prošu zdwórliwje, zo by so mojim prjedownikam wopokazane dowěrjenje też na mnje přenjesło. Budu so stajnje pśičowaś, zo bych najlěpše a płaćizny hódne jěźe a picá poskićował.

Sobotu, 9. a njedźelu, 10. meje je

wulka zaćehnjeńska swjałočnosć.

Sobotu wot 6 hodź. so **pječena kolbasa** jě, k temu **pyšne reje.** Njedźelu wot 3 hodź.

zahrodny koncert, wot ½5 hodź. **reje.**

Za najlěpše jěźe a picá je postarane.

Přećelnje přeprošujetaj **G. Lorenc a mandźelska.**

Polstrowe twory

z hotowju a wuporjedźanu tunjo. Přindu też na way.

Max Urban tapećerař, Königswall 3.

Twjelki, trjeuja, blidowe ruby, dybzačne rubiška, spódnje šaty, ložowe šaty, běle a pisane, **tkaniny khutam, suknjam, drastam kupujeće tunjo a derje** pola

Hilgera měješel **Emil Wiltschek**

w Budyšinje na seminarskej hasy 2.

Wozjewjenje.

Wurjadna składnostna kup

Poručam hólčace wobleki, štrympy, košle, košle z předkošličkami we wšěch wulkosćach.

Liška w Nowem Lušću

pola Njeswačidła.

3½ léta stary, sylny

podsobny woł

stejí na předań

w Cichońcach čo. 14.

Bornicy (Bindegarne) za hnydom abo pozdźišo podawa **Paw. Bennewitz** w Budyšinje.

Wapnowy dusyk (Kalkstickstoff) **k zaničenju wójnišća** poruča **W. Matthéis** hnojidłowa wikowarnja w **Budyšinje na Moltkowej dróży 8.**

Kupanske ruby tunjo K. Erler, žitne wiki 11.

Wotročk

nic młódši hač 20 lět, pyta so na wjeſe kubło hnydom abo k 15. meji, najpozdźišo pak k 1. junijej. Njech so zamołwi we wudawarni „Serbskich Now."

Mužace žonjace košle

spódnje sukanje, spódnje kholowy, wupjerki, cychi, přikrywy, blidowe ruby, twjelki, trjeuja, gardiny poruča w dobrej kajkosći a po tunich płaćiznach

W. Kühlerowa w Budyšinje na hrodźe 9. Rěči serbsku.

Kóždu sobotu w. 8—6 hodź.

koznce zajęce karniklace } **kóžki**

a wšě druhe družiny kupujeta

Kießling a Erdenberger

w „Połměsacu" na zwonk. lawskej hasy.

Žažne symj. běrny

Arnika, Industrie Trebitzſchske wunoſne ma na składźe

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Čelo k wjazanju

wubjerne rjane, čorna ſeka, rjana barba, dokelž k rěsu ſkoda jo na pź. **w Brěžyncy čo. 20**

Punt cokora a punt kakaowaff

hromadźe jenož 95 pj.

kofej, čerſtwy paleny ¼ punta wot **80—140 pj.**

syry kofej tunjo

šokolady wurjadnje tunjo

7 Block à 62 gr. jenož 95 pj.

6 Block à 100 gr. jenož 95 pj.

4 tafle (jědźenje) à 100 gr. jenož 95 pj.

3 tafle (sortiment), dobreje mlokoweje, à 100 gr. 95 pj

bonbony ¼ punta wot 15. pj. sem

rajs, gris, hejduška, krupy, nudle a wšě warjenja

cigary, cigarety

wina

Kotejowy skład

Erich Eckhardt

w Budyšinje

na rožowej hasy 6.

Jězdne koła

kupujeće stajnje tunjo pola

J. Šibaka w Budyšinje

na Mužakowskej dróży 4

Bunowe a kórkowe symjenja karotowe, morchwjowe, kolij. seradela

wžel. trawowe symjenja hróch, peluški, woku kwětkowe symjenja.

Symjenjowa wikowarnja

A. Rauchfuß

w Budyšinje na žitnych wikach **9.**

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Złotowa pycha

Kupuju stajnje

po najwyšších dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, kuhi a. skły, winowe bleše, żelozo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerskej hasy 11

Telefon 1346.

Najl. wows

wotedawa

Młyn we Łazu p. Wojerec.

Tow. knježnow we Wotrowje poswjeći

přichodnu njedźelu, 10. meje, popołdnju w 2 hodź.

nowu khorhoj

Wšitcy Serbja a wšě serb. towarſtwa

so k temu wutrobnje přeprošuja.

Předsydstwo.

Elektriſke wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćišny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. ſ wob. ruč.

w Budyšinje na hornčerskej hasy **24.**

Najlěpši tolsty połć, punt po **1.30** hr.

při wotewzaću 5 puntow **tuńso,**

howjaze, swinjace a cźelace mjaso, kolbasu a skrjeny lój

po najtuńšich dnjowych płaćiznach poruča

Richard Pölschke w Budyšinje

rěznikski mišr na žitnej hasy.

Najtuńše cyrobowe žórło

Budyšina poskića:

Swinjace hłowy	1. družiny z poln. tučnymi licami pt. po		**36** pj.
połć, sušeny	wot 77	sem	jědźny wolij 67
kokosowy tuk	68		hrošikowy wolij 77
tuk k pječenju	70		lany wolij, ff. 77
swinjacy šmalc	95		Consum-kakao 70
margarina	53		kekay rolka jenož 8
Nußbutter-margarina	70		Thürmer-kofej, ff. ¼ pt. 85

Th. Schleinitz najwjetši **margarinowy a tukowy** **specialn. wobkhod Sakskeje**

Předawarnja jědźn. wolija, zadna bohata hasa 9

Fohrmannec dom jězdnych kołow

— w Budyšinje na hornčerskej hasy 10. —

Znamkowe jězdne koła

(Marken-Fahrräder)

we wulkem wubjerku a w najjednorišem hač najlěpšem wuwjedźenju.

Wot pjatka, 8. meje, steji wulki transport młodych, sylnych, wysokosućelnych, **rańsoprusko-hollandskich**

kruwow, jałojcow a bykow

wot tow. stadłowych knihow (najlěpši płahowanski skót) w mojich hródźach w hoscźeńcu „Ke khurwjerchej" w Budyšinje płaćiny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótny wikowar w **Budyšinje**

NB. Zamjenjam też na rězny skót. Tel. 63 a 418.

Z tutym wozjewjam, zo sym swoju hižo před 29 létami na jerjowej hasy 3 założenu **kožowu wikowarńju** na

zwonkownu lawsku hasu 42

(pódla hoscźenca „K Połměsacej") přepołožił.

Wotewrju swoje nowe wobkhodne městnosće

sobotu, 9. meje

a prošu, zo by so mi dotal wopokazane dowěrjenje, za kotrež so najlěpje dźakuju, też dale zakhowało,

Max Hiller.

Bohu lubemu Knjezej je so spodobało, srjedu rano ½6 hodź. mojeho lubeho mandźelskeho, našeho swěrneho nana, bratra a wuja,

kublerja

Jana Šěcu

do swojeje wěčnosće wotwołać.

W Hornim Hunjowje, 7. meje 1925.

Hłubokozrudźeni zawostajeni, wudowa a dźěći.

Khowanje budźe sobotu přip. ½2 hodź. wot žarowanskeho doma.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za maty rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 106 | **Budyšin — pjatk, 8. meje 1925 — Bautzen** | **Lětnik 84**

Sazialdemokratojo pscheczíwo Hindenburgowej wólbje protestuja.

Pschedsydstwo sozialdemokratiskeje strony je pscheczíwo placzíwosći Hindenburgowcje wólby pola knježerstwa protest złožiło. Pschi wólbje je so na wsach wjele njesakonjesnosćow stało. Natam̆ su wobsedżerjo šu, kaž sozialdemokratiske nowiny pišachu, swojich cželadnych a dźěłacerjow nuzowali, za Hindenburga hłosowacz, jim hrožo, so jich hewak je słužby wuchcza abo so budu holpodarčiny schodowacz. We tum̆ šu złožiby dosahe i Ranischeje Prusseje, Pomorskeje, Braniborskeje a je Sakskeje. Też wyschnosće su na njedowolene woschuje na wuliwoleriow cżischcżale.

Sozialdemokratiski protest na to pokazuje, so dyrbja wólbne kuwerty njepschewidne być. Tole postajenje je so w Bremenskim, Hallenskim, Merseburgskim, Magdeburgskim, Braunschweigskim, Durinskim, Hannjobarowskim a Draždźanskim wokrjesu pschestupiło. Tu su sčesćne, hnědźobarbne kuwerty wuzile, pschez kotrež je jadnje pósłuchi, w kotrym kolešu je wuliwoleŕ schadźił sčinił.

Sa druhi wólbny dźeń dyrbi je wyschnosć cżełowjene wólbne papjerki wupłahała, a tola so njesmu wróćo pokazale.

Wulka je liczba wólbnych pschedstejerjow, kotrjž su wuliwolerjow pschi podwolenju pytali. Na nětcżnych wótmach z pschedstejerjec̆ jako wólbny wodźeŕ wuliwolerjam hižo do wólbneho dnja hłosowanske zedle do domu pósłał, na kotrychž bě mjeno Hindenburga natschižene. Też njebě we wuhotowanej žanje wolcżerske komorli, tak so su wobsedżerjo dyrbjeli swojim hłosowanjam zedle na blidźe wólbneho pschedstejerja natschižeć. Pschi tym je wólbny pschedstejeŕ na mjeno Hindenburga pokazał, praišo: „Jeho dyrbich naschmórnjcz, teho žym̆ teŕ ja wuliweŕ.“ Tajke pschewidżenja su so wobcże husto w Ranischej Prusseji stałe.

Němska wustawa a zakoń wo wólbje němskeho presidenta njeschi žanu terminju za nastupjenje zastojnstwa nowcho němskeho presidenta postajiłej, tola pschi tym̆ hač so płazijowosći wólby njeje dopruhowała, njebudźi so nowy president do zastojnstwa zapokazacz. Tuho dla je spodźiwne, so su pschedwidżanu pschiščahu nowcho presidenta hižo za 12. meje postajili, njerozwažawschi, hač wólby pruhowacz̆ dyrbi, kotrež ha 8. meje skónčo, wólbu 26. haprcze jako płacziwu pschipóznaje. Hdyž je so pschiščaha hižo na 12. dźeń meje postajiła, so to jako njedowolny cżischcż na wólbu pruhowacz̆ hižo wobhladuje.

Sakski šejm.

We wulkich němskich dwórnišczach šu pschedwabarnje sanjećerne, w kotrychž so po złońcżenju pschedwabarskeho cżasa o tej njedźe a sobotu duty pschedawa. S tym pschedwabarnje jwonka dwórnischcża schlodnja. Demokratiski sap. dr. Kaiser je toho dla w sakskim šejmje nanjet zapodał, so by so němske knježerstwo namołwiło, so by pschedwabarnje na dwórnischczu sakonjej njedźelskeho měra a postajenjam pschedwabarskeho cżasa podstajiło. Komora z wumjetschern kommunistow namjetej pschihłosowasche. K namjetej němsko-nazionalneho zapósłanza **Boernera** na najstupanju **krjedźiowskeho kanalowcho projekta** so finanzny minister dr. **Reinhold** wumoji, so jakle knježerstwo na tym wobstatkowa, so by so Lipšk k kanalej pschipałmikował. Kanal twarić̆ sapocżnu, kaž bórzdy smjeje stat pjenjezy k tomu.

Knježerstwo pyta twar dowcow a sajmdlenje spěchowacz. Jobodła wono namjetuje, so by so statowy podpěr pschi sčitowanju kapitalu „Satisfchio statoka“ (Sächsisches Heimi) w Draždźanach wo 500 000 hriwnow ja ratarske sajmdlenje a wo 216 000 hriwnow ja zaradźenje wobydlenjow powyschił. Na to so počasahowazy zakonjowy nacżisk so hospodarčinemu wubjerčeŕ A pschihłosowaka.

Sčejm je w swojim cżasu wobsamknuł, za kšom wobkładanju Němskeho dźěła 50 000 hriwnow pschischiwolicz. Demokratiski sapósłanz dr. Kaisner namjetowasche, tutu summu na 75 000 hriwnow powyschicz. Po wotpokazanju tuteho namjeta, so wobsamknu, so jejm ja žadane 25 000 hriwnow rukowanje pschewojnje.

Po namjecze kommunistow so rozsudźi, pola němskeho knježerstwa na to dźěłacz, so by so pschi wobsamknjenju němskostatneho dźěłoweho zakonja wóżonemhodźiłi dźeń jako nazbožčżi dźěłanski dźeń postajił.

Połazy jeneho Němza winuja, so je attentat na železnizy pola Stargarda złucził.

Po powieścach z Gdańska je sudnistwo wusčehowanje němskeho

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na sominańskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Podšusowanje spěšnje a tunjo

Na mějnje, hdyž je so železnizi cżah swročił, su wijawn namakali. S nicj su słošnizy pjecza kolije i tramow wuzběhnyli. Wijawa je so z Würzjowcho kubła wzała. Toho dla na Würzta tukaju, so je so pschi attentacże wobdźěłał.

*

Němske knježerstwo je němskopólskich rozsudźowanjow šuda we Gdańsku namołwiło, so by swěcżił, so je pólske knježerstwo i njerodnym wudźerżenjom železnizy na mějnje njeschkodźiło swročenje cżaha sawinowało. Traumy pod železnizu kolijemi su pjerza sprochnjene byle.

Hrósbny njeskutk gymnasiastow we Wilnje.

W pólskim gymnasiju we Wilnje je so njeslyschany njeskutk złucził. Tśo wuczomnizy najwyschscheje rjadowanje, kotrychž běchu so dla schwalneho dokonjenja we wědomosćach i pruhowanja wujaułi, so do sale dobuchu, w kotrejž bě runje pruhowanska kommisija zhromadzena. Do zwjonich wuczerjow wjazy krócz̆ i revolwrow tśichu, a jedun z nich zpyta, bombu do prosczerow cżišnjo, tola so wona jenn̆ z nich wuzmuwy a pschi jeho wohomaj je satraschnym wustrukom rozbuchnu. Tśo wuczomzy, mjes . . . i. sunk sam, so na mjesće mordźu, a 10 druhich so ranichu. Se wuttšelenymi kulkami bě so jedyn wuczeŕ cżežko, Direktor lehko zranił.

Trozki so do Moskwy wróći.

Bolschewitike knježerstwo je wobsamknło, Trozkemu so z Kawkasa do Moskwy wróćicz dać. Sćerdźe jeho hižo w Moskwje wocżakowachu. We nowischim cżasu so bolschewikow próznja, so dyrbi ratarske wobhdźełstwo za bolschewistiwsu **kubłaju.** Ratarje so cżesto wale cżesto dóle bolschewistiskim sobudawam pschećiwjeja. Dokelž wobydlerstwo Ruskeje znajmjenscha z 80 procentami ratarskim pschibuzistwa, z pschecżiwnistwa tatarjow bolschewikskemu knježerstwu strach hrozy. Knježerstwo cżze tola pschecżiwnistwo z dobrym pschewinycz. Ludowy kommisar Kamjenjew je w rěcži, kotruž je psched ratarskimi wotpósłanzami z Wuchrajiny mjek, rjekł, so budźe knježerstwo w Moskwje wschě mozy nałożcz̆, so bychu so postajenja wustronile, kotrež su so we „wojeńskej“ periodze bolschewistiskich republikow wudate a kotrež k rozwuwanju dźělazych krajnych mezow sadźewaju. Wschorunji kongreß budźe so z sledowazymi wobsedźitymi reformami sabjerać. Sa nowo rozdźelenje kraja so dlšiche periody sawjedu. Tole periody njeje̊mdźa so wjazy po prostych sadach postajeć. Wschě postajenja dyrbja znadwy, kotrež pschenajcze kraja pscheżiwja. S wostrowjenjom wóżemhodźiłskeho dźěłanskeho dnja a druhich wobmjezowanjow w ratarskich dyrbi so pschistajenje zuzych dźělacerjow połožcz̆. Wschorunji kongreß, kotryż jutśe žiwoje pożedźenja woteweri, budźe wo šnjezeju dawkow ratarskeje wobydlerskeje jednacz.

Attentaty po zyłym ſtarym ſwěcze.

Pospyt japanſke miniſterſtwo ſtónzowacz.

W Tokio su wyschnosće w pożlednim wokomiku pschihoty k złońcżowanju japanskeho ministerstwa wuzhdźili. Tole wotkrycże je cżim wjetſche dźiwanje złudźiło, dokelž su do pschihajanstwa nahladni politikojo zapleczeni. Policija je wjednika nazionalistow, konſerwatiwneho Uchidu, znateho japanskeho politika, a dweju drubicju konſerwatiwneju politikow sajała. Tuczi běchu hižo wschě pschihoty cżiniłi, so bychu ministerſtwowneho pschedsydu Kata a wschitkich druhich ministrow ſtónzowali. Uchida je pschihoty wodźił, z kotrymiž dyrbjachu so z jenym rajom wschitkich ministrow ſtónzowacz. Hnydom zajmdźenje pschepytanje doţahaju wobsecżowazu dopokasma poda, tak je Uchidu hnydom psched sud sjała. Pschicżinu k pschihajanstwam su cżisto politiſke. Cżłowjek pożledni sadwěrny pohyb cżiniez, so bychu wowonczańe rosmiesze Japaniſke sadżerżeli. Kata a sobuministrow mějachu za sniczerjow starych waschnjow japanſkeho ludu. Pschede wschěm̆ bě jim nowe demokratiſke wólbne prawo ſ pohorſchcżom. Sa bychu pschewjedźenju tuteho zakonja sadźěwali, běchu so rozsudźili, zobuſtawy ministerſtwa ſtónzowacz. Potom parlament njemohł dale wo wólbnym zakonju jednacz. Mjes tym je parlament zakoń pschijał, kotryż je so hižo w ſtatnym nawěſchtiſtiku wojſewił. Přeże wólby po nowym zakonju so halle w Ućze 1928 wotmyšlene.

Wotmyšlený attentat w Kopenhagenje.

Kopenhagenſka policija je dwě wołoże zajała, kotrejž dźěſchtej so do słužby ruſkeje knježerſtwowcho zaſtupjerja Kobczeſkeho w Kopenhagenje pschihotajtej. Staj pschihoty cżiniłoj, so bychtaj ministrow Stauninga a Borgbjerga a druhich ministrow ſtónzowałoj a někotre ſjawne twarjenja i wobuchadłami wupuſczłoj. Kobczeſi je pjecza należnoſcej ministerſtwu dźěłił, kotrež zuſeju ſajcez̆ da. Jedyn ſ njeju je Schweda, narodnoſcej druheho njeje znała. Wobaj mějeſchtaj wopaczne legitimazije pschi ſebi.

Wojowanje w Marokkowſkej.

Powěſcze ſ marokkowſkeho wojowniſchcża praja, ſo je kabłoh Franzowſow na pschedwójſko Kabylow wulpěcznu wótu. Franzowſojo ſu pschi tym̆ ſchturjoch offiſkrow a nětko tež cżeſći muſi ſhubili. Na ſtronje Kabylow je pjecza nětko 500 muſow padło. Jendźelſke powěſcze praja, ſo je wójſka Abd-el-Krima ſe ſchpaniſkeje Marokkowſkeje pożyſnienje dóſtało. Wonu nětkole ſ najmjenſcha 35 000 muſi liczi.

Nóſkrawniſt Pariſkeho „Petit Journala“ ſ Fesa powě, ſo dyrbja franzowſzy wojazy w Marokkowſkej bróniczej wojeńſkej fronce Kabylow najpſcheczo ſtejecz̆, kotſiž ſu nowcżaſnym wójniſkim materialom, bjezgronej telegrafiju a druhimi pomozynymi ſrědkami wuhotowani. Tuteho materiala ſu ſo woni pſchi wojowanju ſe Schpaniczanami ſmjezowali. Pſchi pożlednim wojowanju ſu ſo na franzowſkej ſtronje wobſebje ſenegalſzy wojazy ſ khrobłoſcju wuſtajenili. Woni ſu ſo w malym wobtwjerdżenju pſched pſchemocu Kabylow wobarali a ſu ſtónzenje dobyli. Też franzowſzy wojazy ſu ſwuczenej khrobłoſcju wojowali. Sajaſke wojowanje je wocżakowacz, dokelž ſu ſnadź lojo ſ fanatiſkej hidu pſcheczíwo Europjanam napjelnjeni a ſo ſ dobrejcżemi nad Schpaniczanu. wopoſtuſchi wěrja, ſo łžo deho pſcheczíwnika zbija. Pódła toho jim dla pſchicżinowo ſeſtajenja wjele na tym leži, ſo bychu Uczyhaſli kraj wobhadźili. W nim ſu bohate žně wocżakuja, kotrež Kabylojo muſinje kſebaju, dokelž ſu ſwoi wójny dla ſwoje ratarſkoho ſanjecha.

Kaž je ſo 6. meje w Pariſu woſjewiło, ſu Franzowſojo w pożlednich wojowanjach 44 muſi morowych a 170 muſi franzeſkych ſhubili.

*

Pariſke nowiny wo wuſpěchu franzowſkeho wójſka w Marokkowſkeje pſchu: S nadběhom na hórki pola Taunata je wono wobſtuczaze ſtejiſchcżo dobyło. Napſcheczíwny nadběh Kabylow je ſo wotraſnył. Wojazy Abd-el-Krima ſu cżežko ſchkodowali. Na bitwiſchczu leži wjele cżłowa a franzeſkich Kabylow. Też jeſći ſu ſo pſchiwjedli. Franzowſka powěſcz praji, ſo je tole wojowanje wulki ſaciſchcż na Kabylow cżiniło. We wjeczorje ſu wojazy generala Colomata na webhonjenje do Bibaouſkich horow wuczahnyli. Tu je Abd-el-Krim ſwoje ſtejiſchcżo ſyluje wobtwjerdżił. Wězy a lěſy ſu ſ ſtěłmami hrožbami mjeſ ſobu ſwojaſane. Colombatowi wojazy ſu njewojowawſchi ſo do ſwojeho leſwa wróćili.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 8. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 731, hygrometer +3, thermometer wo dwjo +37. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer 0, thermometer we wozy +10. Pothlelenje ſ dešchczom, ſwak ſtaje ne wjedro. We roſnowołożenju nižinow a wyſchinow njeje ſo wczera rano hiſchcze pſche wjele pſchemeńniło. Rad lodowym morjom pſchcżo hiſchcze wyſchina leżeſche, mjez̆ tym, ſo ſo nižina i wjeczora Jendźelſkeje nadeſchła. Wona po ſdaczu na mozy dobywa, dokelž ſo pomróżuje. Naſche wjedro ſda ſo ſaſo wohrożene. — Njewjedro je ſſiwołožiłym dešchczom, ſaſdźenu ſtrjedu, je też khrobłoſcjanſku krajinu ſ dźela potdrjechiło. Wone je też wot Shorjelza hač do Khocżebuſa ſakhadźałe, potajkim nimale wobžmaj Łužiſzomaj ſhubiły dešchcż pſchinjeſłe. — Jutſiše hodźiny hłónczko 4.22 hodź. ſkhadża a ſo 7.31 hodź. thowa. Mjeſacż ſkhadża wjeczor 8.42 hodź. a ſo rano 5.16 hodź. thowa.

— **Schkrowa powěſcz wo wjedrje ſa jutſiše Ssobotu.** Cżłowjek, njewjedrom pſchikhilene.

— **„Cżaſopiſ Maczicży Serbſkeje“** khnik 1924 cżo. 145 a 146 je hotowy a je w naſchej Smolerjecj knihárni w Serbſkim Domje pola adminiſtratora Cżaſopiſa, k. Janaka, dóſtacz. My ſ tutym wobſebje wſchitke ſobuſtawy Maczicży Serbſkeje na to ſedźbne cżinimy, a je nałożnje proſymy, ſo bychu ſebi ſkerje khnje, hdyž bu Budyſchina pſchiſłu, ſwój exemplar pola k. Janaka wotewzacz.

Pschi wyhłokosći pósławcho łarkła je tam pschi wobmnjesowanych hródkach M. Ss. njemóžno, Cyałopyjš na sjobustawy M. Ss. ſ pósłom rozesłaćj, khóa so nechtó pschedy 20 pj. administratorej k. Janałej pósćełe.

— Schtóž chce rjany wulét cżinicż, njech so jutsje sobotu nałtaji na puć na Ssokołzu. Tam wotmeje so rjeny Herbśći ſwjedżeń. Sserbja ſ bliżſcheje a dalſcheje wokolinY su pscheproscheni a so tam k wjeſołej ſabawje ſeidu. — Sserbſke towaſtwo „Nadźija“ wotestuje ſ Budyſchcina, wot dwórnischcża ſem wjeczor 9/7 a 9/8 hodż. Njech so Budyſchſej Sserbjo we wulkej ſyle pschiſtamknu. — Sapoczatk rejow w 7 hodż., porjadu 1/9 hodż., potom łaſko reje.

— „Stahlhelm“, towaſtwowa nowina organiſazije ſe ſkanżownym mjenom, pisa psched nékotrym cżaſom w nastawku „Der naſe Osten“ wot O.Kayſera ſcżehowaze: Poſledni wotrēſk: We łuzikſorbſkich kraſinach dżeła cżeſka propaganda pilnje, nowu irredentu (wuzwobodzenje) ſtworicż. Wyrunjeł ſo tu liczónje two małe cżeſkódki jednaſo, nuczi tola jich położenje a nēcżiſcha njemóz Nēmſkeje ſ wobſebitej kedżbrożkoſći. Poradżeli ſu Cżechaм, w ſerbſtej cukkawjeſaſwjerenj kraj iridentiſtiſke ſtoby wubudżicż a jich nēſcż roſcherićż, naſtanje podobny ſtrach każ w Delnjej Awſtriſkej, w „rożu“ Cżeſkoſłowakiſeje a Jużnoſłowanſkeje. To je jenicżki bleżk, hdżež je hromadżeſwiſowaza ſłowjanſka cżara njes Gdanſkom a Terſtom (Triest) hacż dotal hiſchcże pschetorhnjena. Tu leżi możnoſć, Wuherſku wot Wulkonēmſkeje wotrēſnyjcż a ju do bloka ſłowjanſkeje mozy ſuſnowacż. — Wſchonēmſći „Stahlhelm“, kiż ſo po ſwojim wudawanju ſ politiku njeſadżera, ma politiſke wobmyſlenja, hdyż ſo Sserbjo a Cżechoſo narodnje a kulturelnje ſólija. Widżi w tym wulki ſtrach ſa Nēmſku, ſo mohła ſnadź psches to roſpadnyć a Sserbjo a Cżechoſo ſo do njej roſdżēliċ. Jeli by hłupoſć morita, by „Stahlhelm“ dawno morowy był. Psches ſwoju wſchonēmſku, troſchu ſamoſamu brulu widżi wobſtejnoſcze hinak, hacż we woprawdżiteſći ſu. Temu wēſo ſadżewacż njemóżemy, njecha-li ſwoju brulu wurjeżiċ. Troſchu ſchcżuwacż je jeho żiwjenju trēbne, wobſeże hdyż ſo na Ssokołzanow mēri. To wopſtjet wſchonēmſku gardu ſtruczi a liczbu woteběrarjow „Stahlhelm“ powyſchi. To dże je ſkónczny wotpohladany wuſpēch.

— Lékariſke wodżenja psches ſtrowotnu wuſtajeńzu we Budyſchinje ſmēja ſo po ſeſchowanym waiſchnju: pjat. pop. w 5 hodż., knjes dr. Krahl; ſobotu pop. w 5 hodż., knjes dr. Schnabl; njedżelu dop. w 11 hodż. knjes dr. Schnabl; pónidżelu pop. w 5 hodż., knjes dr. Traeger — wutoru pop. w 5 hodż. (jako poſledni dżeń wuſtajeńzy), knjes dr. Strocher.

— Pschedażowanje. Ssobotu, 9. meje 1925, dop. we 10 hodż. budu na kamjentnej hażu, leżowroſći cżiſto 9, ſeſchowaze wēzy na pschedażowanje pschedawacż: Swójny podſtawk, 2 wjerc., ſtólcżaj, khamor, małe błidko, dwe małej połzy, dwaj ſtolaj a pjenjezna ſkhinczka. Pschi pschedażowanju ma ſo hnydom płacżiċ.

— Dżeładowarja a dawkowe knihi. Dżeładowarjow ſo wot pschihotowanych ſtron rańnje rano, hdyż wot „Słońcżerowa“, kotrež poła nich dżeła, dawkowe karty żadacż. Njedżiwajcha, ſo dżeładowaċ ſo psches pohładnjenje do dawkowych kartow pschewołaja, hacż ſu wotcżahi prawe. Jeli bej dżeładowaċ karty njepożadża, mēże ſo ſtacż, ſo ſo ſtłoſa.

— Sswobodne mjajowe ſtki w Budyſchinje. Ssobotu 9. meje dop. wot 9—11 hodżin wotedawa ſo ſtyre howjaſe mjaſo punt po 50 pj., ſtyre ſwinjaſe mjaſo punt po 50 a 60 pj., ſtyre owcże mjaſo punt po 30 pj. Sswinjaſe mjaſo wotedawa ſo jenoż na cżiſła 1131 hacż 1300.

— Njeſchwarm literatura ſa ſchulike dżeċi. Bohużeł ſu njeſwēdomiċeji ſpiſowarjo a nakładowarjo njeſtrikt tamnjeju mordarjow Denki a Haarmanna ſa brożurki wuſtajili a je nékto mjes ſchulſkimi dżeċimi roſcherjeża. Schto to taſtich duchownych mordarjow ſtara, ſo dżeċomu duſchu ſaſchkodżeja a moraline ſaczkuże podrywaja. Taſke brożurki ſu ſo hižo w ſjawnoſći pokaſale, wożebje w Schleſyſkej. Reklamne łopjena, w kotrychż ſo na „Denke-brożury“ pokaſuje, ſu ſo k ſawalenju żołtych jabłuczkow trjeba a dżeċom dawale. Wuczerjo a ſtarſchi ſu proſcha, ſo bychu na taſtu „literarny ſchund“ kedżbowali a w padach to połizeji wojſewiſli, kotraż mēła potom pschecżiwo roſcherjerjam taſkeho njerjada ſakroczeċ.

— Saſidżena mila ſyna. Każ je ſo wupokaſało, bē ſaſidżena mila ſyna w ſrjedżnej Europje jako druha najmilisha w bēhu 160 łēt. Milisha ſyna hacż ſaſidżena bē jenoż ſyna łēta 1793—96. Jej podobna bē ſyna łēta 1868—69. W tutej jenoż wot 17. hacż do 26. wulk. rożka kruczischo njterſjerſche. Najſmurnischi cżaſ w tamnejſej ſymomaſ bē w małym rożku —4. Swobżiwna pak bē wo.

ľubjo tak bórsy woheń njepytkychił. Mjeńšichi ſtáť hodžeſche ſo wulkhowacz. Wjcha druha nadoba ſo ſobu ſpali. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Kibuſcha** pola Khoczežnſa. Wječera popoldnju bhri błyſk do brožnje Bjedricha Natuſcha w Kibuſchu. Brožnja bě ſe ſtomu kryta a ſo zyle ſpali. Jako Boże njewjedro do brožnje bhri, bźełaſche Natuſchowa runje we ſahrodzy. Błyſkowe dyrjenje bě tak ſylne, ſo ſo Natuſchowc k ſemi ſmjeſe, ſkhodu pak njeſchi tom njepočerpi. S brožnje mózachu jenož mlócžowu wulkhowacz. Nimo deſkow a wſchelakich hrjadow, kiž ſu w brožni khowachu, ſpali ſo hiſchcze dźełba ſtomy. Wotpalony mjeſche ſawěſczene. Nimo toho pak ma wobſtejdžeć hiſchcze doſcź wulku ſchkodu, dokelž mjeſche drjewo w brožni wulku hódnoſcź.

S **Deſchna.** Sčerjedu, poj. wokoło 6 hodź. cžehnjeſche ſylne hrimanje pſches naſchu krajinu. Błyſk bhri do drjewjaneje brožnje mutnicžana Niſchti a ju ſapali. Na ſbožo bě ſo pſcheż tym khětro deſcheża naſchło, a tak ſo ludžom bórſy poradźi, woheń ſaleź.

Z Łužicy.

S **Kamjenza.** Pjatk, 1. meje, namakachu mjes Wječ a Kundraczźanami muźſke koło. Koło ſo na hantſkim hejtmanſtwje we połizajſtej ſſnoi cžo. 3 namaka. Komuž koło ſłuſcha, njech na hantſke hejtmanſtwo po nje bóńdže.

S **Bitkopiz.** Njedźelu 10. a póndźelu 11. meje wotmeče ſo tudy naſtawi hermank. Budy ſo na ſtarym torhoſcžu a pódlanſkich haſach natwarja. Sabawny kuczik budže na tſelniſchczu.

S **Lubija.** Na ſpodźiwne waſchnje bu ſrjedu poſhodzenje na Lubijſkim pſchiſłužowym ſudże pſchetorhnjene. Wźa Augusta Merkowa rodź. Ackermannez ſ Lubija mjeſche ſo dla ſawjedźenja k falſchnej pſchiſłužnoſći ſamolwicz. Jako pſchedſtyda wuſudu cžitaſche, po kotrymž mjeſeche wobſkorżena léto khłoſtańnje wotpokuczicź, padże Merkowa we womorje ſe ſtdźcžka. Merkowu ſe ſudniſkeje ſale wumjedzechu. Dalſche cžitanje wuſudu ſo wottorcži. Poſdźiſcho ſo Merkowa ſaſo ſchraha.

S **Lubija.** Wječera ſo na tydźeńſkich wikach w Lubiju ſ hromadami butry, jeż a mloka podawaſche. Płacžiſny iwoſtachu nimale težane. Selena pża khłi tukhwitu rjane źně. Śda ſo, ſo ſo butra nječhto potuńſchi. Seleniny pſchiwożuja ſo dźeń a wjacz na wiki, n. pſch. ſałata, rabarber a ſpinat. Małe huży derje płacžachu. Sa 6—7 njedźeli ſtarn pjerjinu ſo 5 hriwnow płacžeſche. Kóſtata płacžachu punt po 65 pj. Druhe płacžiſny ſa ſeleninu běchu ſcjěhowoze: po punce běły kał 0,15—0,20 hr., cžerwjeny kał 0,15—0,30 hr., ſchpinat 0,15—0,25 hr., morchej 0,15—0,20 hr., ſychnjaty kał 0,70—1,50 hr., zyhła 0,15—0,30 hr., wuſkrajne bobliny (tomaty) 1,20, běła ſałatej (Staudenſalat) 0,10—0,30 hr., radiſki 0,15—0,20 hr., rabarber 0,10—0,25 hr., jabłuka 0,20—0,25 hr., kruſchowy ſ warjenju 0,15, ſparzel 0,70—1,60 hr., łany wolij 2 hr.

Se **Chorjelza.** Wječera popoldnju w 3 hodź. wudyri we pinzy pſchedwańſke Stronſka wohoń. Wjele papjery a papjerjanych płacžikow ſo ſobu ſpali. Dla wulkeho kura njemóžachu woheń ſkoro podusyć. Toſa wobcź bě wobmjeſowachu, ſo běchu ſyſnódne dwarjenja bjes ſtracha. Po 6 hodźinſkim haſchenju woheń ſkóncžne ſalachu. Pſchi wohnju ſo dwaj wobornikaj ſ kurom ſaſedoſkiſchtej. Kak je woheń naſtał, njeje ſo hiſchcze wujaſnilo. Poliźija pińuje ſo tym ſtłeżi.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Wróńje pola kommunistow namakali.) Kaž nam Drježdżanſki połizajſki preſidium ſdźěli, namakachu pola kommunistow, połizaji dla politiſchich wobſtejnoſcžow derje ſnatych, 7 ſtźělbow, 5 karabinarjej a wjetſchi ſtźěł munizije. Poſdźiſcho namakachu pola druheje zrubły ſ nowa 4 ſtźělby a wjetſcho munizije. Nimo toho namakachu pola nich hiſchcze roſbrachacz apparat ſ 80 m. dołhim kabelom. Wſche namakane wězy ſim wolewſachu.

* S **Drježdżan.** Sčerjedu wjecžor w 7 hodź. wudyri na dołnjej dróży w parowni rěſaku w Drježdżanach-Loſchwicach wulki woheń. Za krótki cžaſ ſtojeſche zyła wołkhódna rumnoſcź we płomjenjach. Dokelž bě we rumni wjele drjewa a druhich palnych maczińow, ſo woheń jara ſpěſchnje roſſcheri. Hačzenjež bě wohnjowa wobora limdom na mjeńſe, ſo tola kwarjenja hačź na murje ſtałichu. Śkoda wuheń a korolnja wołtaſchtej mjes roſpadanſkami w wobſchkodźenej.

* S **Greifenberga.** Na ſajédoiejenje kuſ wumrě ſym kubleraja Schjuberta. Wón bě ſ bolazynmi zuko naj hnojidła na polo njeſał.

* S **Ruchna.** Śmjertne njeſpožo ſta ſo tudy ſpódźenu póndźelu pola firmy C. A. Preibiſchcz. Barbierſkiſcho dźełacžerja Arnoſcha Ehrentrauta hrabny jena maſchina a jemu dwójcu ruku ſłama a wutrobnu rozmjecže. Tak bě hebi moſny ſtjehaſi, na cžaſ bórſy wumrě. Ehrentraut bě w 75. lecže žiwjenja a dźełaſche pola Preibiſchcz ſkoro na 45 lět. — Druhi 70lětny dźełacžer, ſtźěſał Adolf Hanswald, pak ſo ſtamtyny dźeń powołnuju w ſahrodze wobſtejnu.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 8. meje 1925

Wječeratwiſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,765
1 jendźelſki pnut	20,355	100 cžeſkoſł. krónow	12,425
100 ſchwaiz. frankow	81,175	100 pólſk. markow	80,10

Pjenjezn njeběchu wječera wjacy dale žadne. — **Efekty** mějachu wječera na Barlinſkej burſy dale ſłabe wiki. **Kurſy ſo** ſnižichu. Też kurſy ſtatnych a wójſtſkich pożcžoukow ſo wotdrjeſlowachu.

Na **produktowych wikach** zapiſachmy wječera hnadne powyſchenje płacžiſnow, woſobje ſłikbowcho žita. Jeczmjeń a wowſ běſchtej tohorunja kruczińſchej. Muka tež lepje dźěſche. Wječera płacžeſche zentnar

w Lubiju:

pſchenicžu 11.75—12.50 hr., rožki 11 hr. hacž 11.60 hr., jeczmjenja nałětnjeho 11—12.50 hr., wowſa 10.50 hacž 11.25 ſt. hriwnow.

w Barlinje:

pſchenicžu 12.90—13.10 hr., rožki 11.20 hr. hacž 11.30 hr., jeczmjenja nałětnjeho hr. 11.35—12.20 hr., nahmjeneho 10—10.75 hr wowſa 10.50—10.85 hr.

we Wrótſławju:

pſchenicžu 13.10 hr., rožki 12 hr., jeczmjenja nałětnjeho 12.15 hr., nahmjeneho 11 hr., ſa wowſ 11 hr.

We termińowym mikowanju:

pſchenicžu w meji 13.30—13.37 hr., w julinju 13.20—13.22 hr.,

rožki w meji 11.20—11.35 hr., w julinju 11.25—11.30 hr.,

wowſu w meji 8.75 8.65 ſtotych hriwnow.

Wiki wuzitkowcho ſłotu w Leer w rańſkej Friſiji. Pſchihnali běchu: 1289 ſchtuk ſłotu. Pańſtwiſchcžiznu kóſt derje dźěſche. We druhich druzinach běchu wiki ſpekulacže.

Mlode dóſti a wyſokofoſnjezene kruwy płacžachu:

1. kajkoſcže	650—750 hr.
2. kajkoſcže	450—550 hr.
3. kajkoſcže	350—375 hr.
Jałozy	300—600 hr.
Byki łětne, hacž 2 łětne	150—450 hr.
Běhali	35—50 hr.
Proſzata	23—30 hr.
Wowzy	20—35 hr.
Jehnjata	4—9 hr.

Pſchichodne wiki budu ſrjedu, 13. meje 1925.

Wiki wječera w Łubiju. Butra (kuſ) 3—4.10 hr., jejo 10 np., běły kał 15—20 np., cžerwjeny 25—30 np., morchej 15—20 np., ſpinat 15—25 np., rhabarber 10 hacž 25 np., cžerwjena répa 15 np., jabłuka 5—30 np., hromak (Spargel) 70—100 np., bérny ſtare 5 np., nowe 25 np., hwarch 25 np., łany wolij litr 2 hr., łubjata hacž do 5 hriwnow.

Wiki wječera w Khardzejuſu. Butra punt 2.10—2.20 hr., jeja 8—9 np., ſpinat 25 np., hromak (Spargel) 1.40—1.50 hr., ſołotej kerežk 15—30 np.

Swinjaze wiki tam. Pſchihnali běchu 1071 proſzakow a 118 běhakow. Wone płacžachu:

proſzata małe 14—20 hr., ſrjedze 20—25 hr., wulke 25—30 hriwnow,

běhali małe 35—50 hr., ſrjedze 50—70 hr., wulke 70—95 hriwnow.

Na pſchedań

Woz, ſportowy, w Budyſchinje na Khójorſkej ſaſy 654.

Koło motorike, w Budyſchinje na ſchulerſkej ſaſy 5 we zigarowych klamach.

Kóń ſ wojom, Alfred W. Śdurig w Biſkopizach, ſtatniſta haſa 5.

Byk, ¾ łětne, knježi dwór we Lomſku pola Minakala.

Běhał, zentnarſki, we Bukezach 25.

Drjewowa awkcija:

Srjedu, 13. 5., dop. w 9 hodź. we Stamjez hoſcežu we **Bukezach:** 2206 ſerdekow (8—15 cm.), 3080 (3—7 cm.), 2 metraj mjeſkich ſcžepow, 184 m. mjeſkich kluchow, 64 metrow mjeſkeje wałcžiny, 21 metrow mjeſkich cžeſkich kluchow. Drjewo leži pola Lubijſkeho pucka pola hajnkownje, wojſche Mjeſchći a pſchi Zornjaſiſkim puczu.

Sſo pytaja:

Holza do domu, Brünerka w Lubiju, na ſwonkownej Budyſchſkej dróży 9 III, Hirchowa w Kamjenzu, Pfortnſtraſſe.

Murjerja, Benad w Budyſchinje, na nowych hriešach 1., Janaſch a Brendler w Budyſchinje, Schlachthofſtr.

Wupſchahowaſ, knježi dwór we Lomſku pola Minakala.

Rěſnitki wuczobnik, Kirſt w Kolczach.

Dźełacžerki, 18—20-letne, kartonažowa fabrika w Wětej Wodze, Quakiſchſtr.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki: Pjenža. dop. 3711 hodź.: Żito płacžiſny ſedma ſatkowa, we termińowym wikowanju je ſedma wobrota. Tendenza: cžicha.

3412 hodź.: Kaž pſched hodźinu, żito je nimale žadne. Tendenza jara cžicha.

Płacžiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a woſikowe ſymje po tuni ako 1000 kg, ſewjak 100 kg. Płacžiſny po ſtotej hriwnje.

	7. 5.	6. 5.		7. 5.	6. 5.
Pſchenica	258-262	257-260	**rapk. woſikoſi**	15-15,60	15-15,30
rožka	224-226	220-223	**bock. melaſka**	9,50	9,50
małoſt. jeczmjeń	227-244	227-244	**ſerabella**	14-16,00	13-16,70
naſ. jeczmjeń	—	—	**běrnaze kruſki**	18-20,00	18-19,80
wowſ	214-223	211-220	**ſuny**	19-20,00	19,00-20
kukuryca/Maiſ)	178	—	**wofa**	19,60-21	19,50-21
pſchenicžn. muka	32-35,00	31-35,25	**łany woſikoſi**	21-22,50	21-22,50
ziana muka	23-32,25	21-31,50	**wobrte ſupiny**	10-11,75	10-11,75
pſchenicz. rzwic.	14-15,30	14-15,30	**ſilne lupiny**	12-14,50	12-14,50
ziane wotrowy	15-16,50	15-16 40	**ſyna, 50 kg**	3,50-4,00	3,40-4,10
rapk	395-400	395-400	**ſyrowa, rjana**	1,10-1,55	1,15-1,20
ziane ſymje	335-330	335-330	**„ pſchenicz.**	1,10-1,55	1,15-1,20
prózk	20-22	20-22	**„ wowſina**	0,90-1,30	1,00-1,20
pjeſuſchki	19-20,00	19-20,00	**„ jecjna**	0,93-1,00	0,90-0,95

Wjeſne płacžiſny wjeſera Wjeſho po ſtotej hriwnje	**w Kamjenzu** ſa 1 zentn.	**w Lubiju** ſa 1 zentn.
Pſchenicža	11,75—12,50	11,60—12,50
Rožla	11,00—11,60	11,00—11,60
Jeczmjeń	11,00—12,50	11,00—12,50
Wowſ	10,50—11,25	10,50—11.25
Symo	3,00—4,25	3,00—4,25
Sſoma, ſ maſch. młócž.	1,30	1,30—1,70
Sſoma, ſ ſajſlanja	2,00	
Sſoma, ſ ruku młócžena	—	2,00—2,20
Bérny, pola ratarja	2,20—3,00	2,20—3,00
„ hacj na żelezinju	—	—
Butra kg	4,00—4,40	4,00—4,40
Jeja	0,09—0,10	0,08—0,10
Pſchenicžne wotruby	—	8 00—8,50
Rjane wotruby	—	7.70—8,00
Pſchenicžna muka	—	18,50—19 50
Rjana muka	—	17,50—18,50
Prohata, wulke	—	—
„ ſrjedze	—	—
„ małe	—	—

Płacžiſny rěſnego ſłotu na Drježdżanſkich ſtótnych wikach.

7. meje:

— woły, 6 byków, 5 jałozyow a kruwow, 745 zelatow bez 185 wowzow, 500 ſwinjow.

Płacžiſny ſa

byków: 51—54, 46—48, 40—44, 28—48.

zelata a kruwy: 44—48, 36—40, 34—34, 20—36,

zelata: 2. 68—72, 3. 60—66, 4. 44—54;

ſwinje: 1. 61—62, 2. 62—69, 3. 57—59, 4. 50—55, 5. 48—56.

Ze Towarſtwowskich powěſtnikow.

Bjedrichecy. Pjatk, 8. meje, wjecor we 8 hodź. wotmóje ſo we Wićazec korčmje w Bjedrichocach serb. přednošk ze swětłowobrazami (Lichtbildervortrag). „Pućowanje po Bosniji a Herzogowinje.“ Přednošuje k. A Hładki. Wo bohaty wopyt so prosy.

Budyšin. Sobustawam tow. „Nadźije“ so wozjewja, zo my jutře sobotu, wječor wot dwórnišća na Sokolcu wotendźemy, a to přeni dźeł 6/7 a druhi 6/8 hodź. z dypkom. Při koncertach nichtó prječ wostać njesmě. Předs. a dirigent.

Budestecy. Serb. tow. »Lubin« je přeprošene na Sokolcu sobotu, 9. meje, na serbski swjedźeń tow. »Nadźije« z Budyšina w Haškec hoscencu. Sobustawy z mandźelskimi, młodźency a knjeżny so prošu, zo bychu so bohače wobdźělile. Předs.

Bukecy. „Sokol“ zmóje sobotu, 9. meje, wječor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy njech cyle wósce přindu.

Delni Wujezd. Serb. tow. »Zahrodka« w Deln. Wujezdże zmóje njedźelu, 10. meje, pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Wo bohatu wopyt prosy

předsydstwo.

Domowina — towarſtwam. Naš lětuši wšotowarstwowski zlět wotměwa so najskerje 5. julija. Wšě čłonske towarstwa so prošu, zo bychu swój program po tym złožowale. Bliže so bórzy wozjewi.

Předsydstwo.

Khróščicy. »Ratarski Dorost« so njedźelu, 10. 5., pop. 4/1 hodź. pola Šołčic we Wotrowje zhromadźi. Wysoki klobuk a čorny woblek. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Knlow. Towarstwa „Bratrowstwo“, „Dorost“ a „Serbska Młodźina“ maja přichodnu póndźelu, 11. meje, wječor w 7 hodź. zhromadne posedźenje wšěch sobustawow. Chcemy wo jara wažnej zhromadnej należnosći jednać. Prosymy, zo by so sobustawstwo po možnosći w połnej ličbje wobdźělilo. Domowina.

Lichań. Serb. tow. »Zernička« zmóje njedźelu, 10, 5., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Rudolfec. Wšelakich ważnych wurjadowanjow dla prosymy, zo bychu wšitcy z wóstosću přišli. Hosće su nam stajnje witani. Předsydstwo.

Malešecy. Tudomnišej serbskej towarstwje zarjadujetej njedźelu, 10. meje, přednošowy wječor ze swětłowobrazami: »Połnócna Afrika a Sahara« Přednošuje dr. Śleca. Započatk 7/8 hodź. Zastup darmo. Wšěch Serbow a Serbowki wutrobnje přeprošujetaj Serbske towarstwo a Sokol.

Pančicy. „Lipa Serbska.“ Spěwarjo a spěwarki so prošu, zo bychu njedźelu, 10. meje, w 1 hodź. ke krótkej pruzy do Wotrowskeje šule přišli. Dir.

Pančicy. Lipa Serbska wobdźěli so při khorhojposwjećenju towarstwa knježnow we Wotrowje 10. meje z khorhoju. Wysoki klobuk a čorne woblečenje. Sobustawy zetkaju so wokolo 1 hodźiny we Juršec korčmje. „Lipa“ spěwa w cyrkwi a na swjedźenskej łucy. Dotalne spěwarki so wutrobnje k sobuskutkowanju přeprošuja. Předsydstwo.

Radwoř. Tow. „Ratarski Dorost“ ma njedźelu, 10. 5., hnydom po kemšach 1/2 10 hodź. ważnu zhromadźiznu dla wuleta.

Rudej. Serb. přednošk ze swětłowobrazami připrawi so přich. sobotu, 9. meje, wječor we 8 hodź. we Kijankec korčmje w Rudeji: »Pućowanje po Dalmaciji.« Přednošować budže k. Hładki. Bohaty wopyt so wočakuje. Zarjadnistwo.

Sokolske Jednoty: Ralbicy, Khróščicy, Radwoř, Pančicy a Wotrow zhromadźa so na swjedźeń poswjećenja khorhoje »Towarstwa knježnow« we Wotrowje pola šule. Prosymy, zo bychu njeńonowane Jednoty prawje bohače zastupjene byle.

Wotrow. Jednota „Sokol“ ma sobotu, 9. meje, wječor we 8 hodź. zhromadźiznu pola Juršec. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězync, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Serbski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi wuhotuje serb. tow. **„Nadźija“ sobotu, 9. meje,** wječor w 7 hodź.

na Sokolcy (Soculahora)

Wšěch wokolnych Serbow, kaž też towarstwa najwutrobniše přeprošujemy

Reje w 7 hodź., program ½9 hodź. Zastup nizki.

Hrodowska pinca w Budyšinje

(Schlosskeller)

Sobotu, 9. a njedźelu, 10. meje je

wulke swinjorězanje.

Wot 9 hodź. **połčik** (Wellfleisch) **hejdušna** a **jatrowa kolbasa**

Nowe! Nowe!

Wšědnje wuměłski koncert

wobstarowanego wýskeho husłoweho virtuosy na swojich samsnych wunamakanych čertowych huslach.

Wo dobroćiwy wopyt prosy **Korla Apelt.**

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Delnjeho Wujezda a wokoliny z tutym wozjewjam, zo sym

instalaciski wobkhod

elektriskich připrawow za swětło a móc

mašinowa wikowańju z wuporjedźenju

wotewrił a poručam płaćizny hódnje **ratafske mašiny, elektriske motory, jězdne kola, šijace mašiny, wolij, benzin** a **narunanske dźěle za wšě mašiny.** Budu so pječować, dobre twory, po solidnych płaćiznach a přijemnych płaćeńskich wumjenjenjach wotedawać. Tehodła prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Richard Gründer w Delnim Wujezdźe.

Meble wuhotowanja

{ **łožow, bydleńskich stwow, kuchnjow**

dospołne a jenotliwe meble po kóždej płaćinje a w kóždem wuwjedźenju, kaž **sofy, šezlongi a matrace** poruča

Jurij Kiehl :: **w Budyšinje** :: na serbskej hasy 1, delka

Pytaće kredit

we

mužacych, žonjacych a dźěćacych drastach

kaž też we

mehlach, polstrowych tworach,

dźěćacych, so začinjatych a promenadowych wozach?

Namakaće jón

pola firmy

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hłownem torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** też za małe wokna, krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk. Yitražowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenje, hlidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, woškowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawaka hasa 10.

Tkaniny

za mužacu a žonjacu drastu

tkaniny za kostumy, jasne. marengo, **kholowe smuhi,**

drapeje, česane předźena, garbardiny

za mužow atd. poruča, kaž je znate, płaćiny hódno

G. Mühlpfort, suknowa předawarnja

w Budyšinje na kamjentnej hasy 18.

Přihódne płaćeńske wumjenjenja. Ręči serbski.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Krisseller

Założene 1879 Założene 1879

Najwjetši, najstarši wobućow. dom

w Budyšinje na bohatej hasy 29 telefon 1168

skići Wam wosebite lěpšiny při kupowanju

Njedźiwajcy tunich płaćiznow a Ia kajkosće **hišće**

10% rabata

Přeswědčće so wo kajkości a tunjości mojich wudźěłkow.

Wobkedźbujće zakładne płaćizny.

Šatowy dom za Was!

Zwjerśne košle ◆ sportske košle ◆ hólčace košle

kupujeće cyle wosebje tunjo a direktnje z fabriki pola firmy

Paul Rauer w Budyšinje

na khěžorskej drózy 3.

Samsna fabrika na suk. hasy 14.

Trikotowe kholowy, košle, zoki, wšo přenjeje rjadownje — žonjace šaty, žonjace nohajcy.

Trjebaće jenož jónu pola mje kupować a přindźeće zaso a wostanjeće mój stajny a swěrny wotběrař, přetož dostanjeće doh trajnu tworu

Žadajće sebi zwjerśne košle jenož z **„Para“ manšetu;** — žadajće sebi jenož **„Rotsiegel“-krawaty.**

Paul Rauer w Budyšinje

na khěžorskej drózy 3.

Po cyle wurjadnje tunich płaćiznach

poručam w jara wulkim wubjerku:

Mužace wobleki, sporśke wobleki, wobleki z česaneho předźena, suknowe a cheviotowe wobleki, kordowe a manchestrowe sporśke wobleki, lowdowe sporśke wobleki, lysrowe žakety, lěćne žakety a jaki, lěćne kholowy wšěch wulkosćow, módre a čorne jaki do dźěła, kóperowe jaki, wobleki za zamkarjow, barbojte a smuhaće tkaninowe kholowy, dobre manchestrowe kholowy, dobre krufe čorne kholowy z kožan. sukna, kholowy do dźěła, kordowe kholowy, cwjernowe kholowy, Breecheske kholowy z tkanin, korda, manchestra, kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke kholowy a k zapanju, lacy, impręgnér. **dobre jaki do wětra** za mužow, młodźencow, hólcow; gumijowe manfle atd.

A. zwud. Mengerowa

w Budyšinje ::: na serbskich hrjebjach 6

(mějeśel Woldemar Menger)

Wosebje khudšim ludźom dawam přileznosć, zo móža tunjo kaž jeno možno kupować.

Přez 40 lět stary, kruće solidny a sprawny wobkhod.

Na předań!

Mam wotpohlad, wosebitych wobstejnosćow dla swoju

khěžu

z wikowańju żelezowych, krótkożelezowych, galanterijowych tworow a hrajkow, kotraž so też jako předawańja za druhe twory přihodźi, w dobrym wobkhodnym położenju po možnosći bórzy předać. Mjeńše město z Industrijowej wokolinu we Hornjej Łužicy. Hodźi so wosobje za Serbow. Poskićenja njech so pod „C 14“ na wudawańju „Serbskich Nowin“ zapodadźa.

Kedźbu!

Njeskondźe při swojim kupowanju mój wulki skład

časnikow a zlot. tworow

sebi wobhladać.

Wurjadnje tunje płaćizny.

Kurt Mauer časnikar

15 na sukelnskej hasy 15

Žany klamy!

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na rózowej hasy 15.

Nježenjeny, porjadny

pohonč

so hnydom abo pozdźišo pyta na

ryćeŕkubło w Jasenicy

pola Njeswačidła.

Wotročk a sŕenk

pytatej so hnydom abo k 1. junijej při dobrej mzdźe a jědźi do dorjesłužby na wjesne kubło blizko Budyšina. Dalše je zhonić we wudawańi „Serb. Nowin“.

Bunowe a kórkowe symjenja

karotowe, morchwjowe, kolij. seradela

wšel. trawowe symjenja hróch, peluški, woku kwětkowe symjenja.

Symjenjowa wikowańja

A. Rauchfuß

w Budyšinje

na žitnych wikach **9.**

Tunje wobućowe dny.

Jenož **hišće hač do soboty, 9. meje t. l.,** dawam na wšě w mojich 5 wukładnych woknach z jara tunimi płaćiznami wustajene

wobuća, też na moje samodźełane hódnostne twory

10 procentow rabata.

Wobućowy dom Heinrich Mohr

při žitnych wikach.

Česka brunica Ilse-brikety

běłe wapno (kalk)

symj. majs

je došoł.

Žitowy dom w Kamjeńcu

z. dr. z w. r.

wotnjeźka w Pančicach

Wysokosmetna

ćehniwa kruwa

je na předań

w Trupinje čo. 19.

Žane klamy! **Kedźbu!** Žane klamy!

Tehodła jara tunje!

Vogtl. gardiny a story

tkaniny za vitraže

Martha Scholze, Jurjowa dr. 10. — Telefon 241.

MERSIOVSKI

Zlotowa pycha

Přikrywy z wóskow. sukna tunjo. K. Erler, žitne wiki 11.

✝ Zony ✝

Poručam swój wulki skład pjerjepatkow, mětačnych a pjerjedpadowych powjazow, podpołožkow.

Steju rad k radze.

Wagnerowa w Budyšinje pjerjedy šjulerskimi wrotami čo. 9

Młoda wysokosmetna

kruwa

steji na předań

we Worklecach čo. 12.

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. knihańi w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Porjedźenka.

We wčerawšim nawóšiku wo zemrěću k. Jana Sěcy na rěkać; W Delnim Hunowje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Přiloha k číslu 106 „Serb. Nowin“

Pjatk, 8. mele 1925

Němcy a prašenje narodnostnych mjeńšinow.

I.

Schto praja programy němskich politiskich stronow wo swojim stejnischim k němskim narodnostnym mjeńšinam we wukraju?

1. Sozialdemokratiska strona njenaspomni ničo.

2. **Němskonazionalna ludowa strona:**

I, 2: Nam jeśni a wukrajni Němcy:

S nakhilnimi němskimi krajanami ja hranizami, nam narodnostnje swjazani, cźujemy so njerozdźělomnje swjazani. Schtit Němzowstwa w swobodnych a wobhadźenych krajinach, schtit wukrajnscho Němzowstwa stej wažnej nadawkaj nazionalnje politiki. Wusta ludowa zhromadnosćej (sajomnosćej) sjednoznje nasch se wschěmi Němcami we wukraju, wosebje z Němcami w Rakusku, ja kotrychž prawo samopostajenja wustupujemy.

3. **Zentrum** wobsamknu na swojim 2. němskokatholskim stronskim sjězdu w Barlinje 16. oktobra 1922:

I, 5: Wukrajne naležnosće.

S wukrajnymi Němcami, wosebje z hromadu bydlacymi němskimi mjeńšinami w zuzych statach dyrbimy nutrne duchowne sjednoćenstwo pěstować. Dyrbimy jich podpěrać w zakitanju jich narodnostnych prawow. S Němsko Rakuskim dyrbimy njewobmjećowanu swobodu rozsuđowanja zadać; z nimi dyrbi so wschěm němskim spřahanc wopraworjadźic prawo na samopostajenje wudabyć a zakhować.

4. **Němska ludowa strona:**

A. Sašadu němskeje ludoweje strony, wobsamknjene na stronskim sjězdu w Lipsku 19. oktobra 1919.

A I, 8: Wukrajne Němzowstwo.

Sa němske narodnostne mjeńšiny w zuzych statach žada němska ludowa strona prawo, hajicź swojin narodnosć. Pěstowacź kulturne zhromadźenstwo (Kulturgemeinschaft) z wukrajnymi Němcami jako sastupjerjemi němskeje myśle, pschedwoiwowarjemi za cźeśezjowitosć zyłeho Němzowstwa a pioněrami němskeho wobstwa, to sú najwoźebnische nadawki němskeho stata. Wosebje pschecźiwo swojej woli wottorhnjenej naschi krajenźo dyrbja z němskim ludom duchownje kruce swjazani wostacź.

5. **Němska demokratiska strona:**

A I, 2: Wukrajna politika.

. . . Hłowny sanźer němskeje politiki je krute swjasanje z wukrajnymi Němcami a jich schkit. Nascha narodne winowatosćej je, so naschim krajanam pod zuzym knjeźstwom pytanu sdźerzenej jich narodnosć; tola też cźeśezjowitosć narodnostnych mjeńšinow w Němskej mamy za politiski kašnju.

6. Hospodarska strona němskeho hrjedźneho stawa — ničo.

7. Němsko-Hannowerska strona — ničo.

8. Kommunistiska strona — ničo.

9. **Němskoludowozwjska strona swobody** (Deutschvölkische Freiheitspartei):

A. Staatsbürgerlich.

Němski statjan może jenoź być, schtoź je nasch narodny towarsch (Volksgenosse), schtóź k němskej krejnej, kulturnej a wokładowej zhromadnosći hłuboke (wer zur deutschen Blutsgemeinschaft, Kulturgemeinschaft und Schicksalsgemeinschaft gehört) a so k njej pschisnawa. Zadyn žid potajkim njemóže k nam słuschecź.

*

Wschě němske politiske strony, tak daloko hacź so z zyła we swojich oficielnych programach wuprajeje wo zwjazy narodnostnych mjeńšinach, wubźeraja potajkim swoju winowatosćz a prawo, pěstowacź najwušše poćahi z němskimi mjeńšinami w zuzych statach, je na wschě waschnje podpjerać, zhromadź a schkitacź w hajenju jich narodnoscze a wojowacź za jich prawo samopostajenja, to rěka, so źiwěli so wot statow, do kotrychž tuzajnje słuschja, wotzwinowacź a ha k Němskej, pschisłuschnosći.

Schtoź je jenomu prawo, pschiślušcha teź druhemu. Wosebje prawe němske strony su wschak daloko wot toho sdalene, cźinja źebi jenoź wschě prawa, druhich pak cźe bźa jenoź potlóčowacź. Hdyź źebi to druhy lubiez njedadźa a teź na zjwoźim wobsteja, schcźa, ka so by so jim samym nekajka schkoda stała.

S mjenowanych stronow jenoź němska demokratiska strona wupraji sašadu, so maja so pak teź druhe narodnostne mjeńšiny, w Němskej so namakaze, do wośtnje měry respektowacź. Druhim mjeńšinam pschipósnawaju jadnadnje teź prawo na źiwjenje. Njestarje so to z Polze lubosće k tutym druhim narodnosćam, ale politiski rozsum jim praji, so móźa zjwoźim krajanam we wukraju najlepje słužiez, hdyź so mjeńšiny w Němskej pschejara njepotlóčeja. Němzy njemóźa we zwezje runje cźinicź, schtoź chcźeja. Němska je teź wotwisna wot wukraja. Cźim hórje z narodnostnymi mjeńšinami w Němskej sakhadźuje, cźim mjenje prawoow móźa zebi Němzy we wukraju žadacź. So źiwěł teź wo tom sboni, kak so w němskim starje narodnostnym mjeńšinam wjeźe, wo to so hižo Swjask narodnostnych mjeńšinow w Němskej, kotrýž tu Danoje, my Serbźo, Polazy a Frisojo mjes sobu ležiniti, poćzuje staracź a so w pschichodze cźim dale cźinu dokładnischo postara. Schtóź zebi tam njepomha, tomu teź njepomha nichtó druhi, schtóź runy kenźo do kina połoźi, tomu teź njepomha Bóh. Brón połóčowanych narodnostnych mjeńšinow w Němskej leźi pola a němskich mjeńšinow we wukraju. To su rozmne němske worschty hižo derje spósnałe, kotrež runje z hłowu psches murju njechadźa, a maja teź trochu srozumjenja za sprawnosćz a cźłowjeschosćz.

Sschtschmy některe zajimawe hłoby z wjedźazych němskich wulkonowinow.

**

41. zhromadźizna za znutřkowne misijonstwo.

W Drježdźanach wotmjewaschе so 41. kongresch smutkowneho mišijonstwa, ke kotremuž scźehuje so njehdyž 600 sastupjerjow a pschećelow smutkowneho mišijonstwa a zyrkwinskо-ludoweho dźěła z zyłeho stata a z němskich bratrowskich swjazkow k wažnym wuradźowanjam. Pschedźydowo mějesche tajny radźićel prof. dr. Seeberg.

We hłownem wuprajichu so tři myślicźki:

Gen.-sup. dr. Zoetner rěcźeschе wo wusnamje mutkowneho mišijonstwa, kak ma wono se „słowom a skutkom“ pódpěstwowe Jesom Khrystа w pschezo nowych formach a po nowych pućach do naschego khcźeścźanstwa wozusłušnjeneho ludu rosnoschecź. — Wo sramomordarjach poda dr. Fiłłkrug, prěni direktor zentralneho muhierka, jara wołkedźowanja hódne rězki a pokasa na puće, hdźež mohłe dom, zyrkej a stat zhromadnje skutkowacź, so bychu žiwjenja mnohich nowych žiwjenskich móz pschinjesłe.

Na wulkeze do Mišicha posłiczi so w Kanskej zyrkwi wobdźělnikam zwjatoźneje mišijonskeje wječor wot posannskeho khóra, nawjedowaneho wot farara Adolfa Müllera, z kotrymž spěchuje so dźeło we dobrym khcźeścźanskem duchu, we kotremž krajny biskop dr. Ihmels w dołowje poręcźa a wulke nadawki skutkowanja wuzhódowasche.

Nadwažnischi dźeł kongresa wěnowasche so pózdźischemu mišijonskemu mužu, wuchowarjej a wučerjej Wermana, kotryž je wjele lět we „Hermannsburgu“ mandźelskeho a we evangelskej moralnosći (pózdźiwosći) skutkował z tym swižnowachu rěcźe pschi zjawnej wječornej zhromadźiznje, hdźež wuprajі so kuj. Hummelowa z Altenburka we mutej němskeje źiwjeny. Tutej płaczeschе kenźe, nje mlodźiny we zwjatoźnje wupnjichenej zyrkwi Naschego Knjeza na njedźelskim sadnem ranju.

Druha hłowna zhromadźizna sabrasche so z wospjetbitej mnu wyschschich schulerjow. Rektor Brunš z Magdeburka a wyschscha z Tiling z Elberfelda sastupischtaj so za „jasny ewangelski charakter naschich wyschschich schulow“. Skónczenje pschiwobroczischu so wuradźowanja pomócrej mjes „khcźeścźanstwom a hospodarstwom“. Na dźełacźerjez zhromadźizne pokasachu so stare pschecźiwnosće mjes dźełacźerjemi a zyrkwju, ale też prawne wojowanje wobeju dźelow za sfroscnjenjom runje na polu mutskowneho mišijonstwa.

Prof. Brunstädt z Erlangena wustupi na ljeźim dnju z pschedpołdnischkom, w kotremž wumjedowasche, so so hospodarstwo runja wjchčem druhim kulturnym hódnotam podrjaduje źiwjenjapołnemu powschitkownemu nahladej, tiž khcźeścźanstwo wobtrjeźi. Tajtim mysłiczkam rěcźnika pschihłosowachu sastupjerjo organijowanych swjatkow dźełodawarjow a pschipósnawachu, so źadanja khcźeścźanstwa steja nad źadanjemi hospodarstwa.

Kongresh słónczi so se swjatoczнym pozjeścźowanjom smutskowneho mišijonstwa psches město. Drježdźany we swjatocznej žurli radujcy, pschi kotremž wobdźělichu so wschelaźy wuzkoźy faktorizy a teź druhy sastupjerjo stateje a zyrkwinskeje wyschnosće.

Zentralny wubjerk za smutskowne mišijonstwo a jatske krajne towarstwo pod wjednistwom swojeho pschedhódneho hrabje Vitztuma z Eckstädt shladujetej je **swobodnjom** na derje pschihotowane a pschewjedzene pozjedźenja, na kotrychž je so wyschi wusnam khcźeścźanskeho dźełа kubosće z nowa wobswědcził.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi smje njedźelu Kantate rano 7/8 hodźin farar Tischer herbiku swojeho 6wot. wotkasanje. 1/29 hodźin farar Nike herbiku Boha słužiu a we 10 hodź. rozrěcźenje z konfirmowanej mlodźinu. Sobota. — Wutorh wječor w 7 hodź. w Dobruschi pola Schleinitz němske nutrnosć a swj. wotkasanje. — Semrěli: Jan August Senda, majschinista w Ssmolićach, 51 l. 10 m. 5 dn. — Augusta Marta rodź. Heidez, Khorle Augusta Dürrichta, fabr. dźełacźerja we Sajdowje, mandźelska, 43 l. 4 m. 10 dn. (wumrěła w mjeńscźanskej łyrownji, pokhowana we Wulkim Wjelkowje)

Krajnoz yrkwinske khcźeścźanstwo w Budyschinje na rožowej haju 31. Njedźelu hop. 1/41 hodźin njedźelska schule, k. misijonar Kriegsmar. Mišijonske khcźeścźanske dom pschijmjeć. Wječor we 8 hodź. pschedwothk k. mišijonara Krjeczmarja z Budyschina. — Wutorh wječor we 8 hodź. swjatk mlodźiny za rozš. khcźeścźanstwo. Sa mlodźenzow Pschedwothk k mišijonara Krjeczmarja „Je źiwjenja Konde-cźornichow w narańscźej Afrizy“. — Sstrjedu wječor we 8 hodź. swjatk mlodź. za rozhłuš. khcźeścźanstwo. Za mlode hołzy. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. bibliska podźina. — K.

Masarykowe pućowanje přez źiwjenje.

(Pokračowanje.)

Tu pschikhadźa k prěnjemu rasej to kraźne nowe khcźeścźanske mjeno **Vlastimil**, kotrež so źebi Mašarykej po swuczenju tehdyschich romantiskich studentskich narodowozow pschihotował a kotrež rěcźi samo za sebje.

Mašaryk je sawdźeje teź zobudźełał pschi dostojnem wobźiwjenju pjeczdźesateho jubileja prěnjeho wudacza Kollaroweje „Sslawy dcera,“ kiž běsche Akademiske towarstwo sarjadowało 25. hapleje 1874 w źurli Musikvereina.

W lěcźe 1874-75 bu Vlastimil Mašaryk je starschim Akademiskeho towarstwa. Ruku a hłowu jeho cźłowjesch hižo w tom, so wutwori so tehdy pjecź klubow: sabawny — kiž wudawasche teź swój list —, cźěkopišaczy (stenografiski), cźiti, prawniski a filologisko-literaturny, mjenc orchestra. Sajo spomina Mašaryk sam: „Hdyž běch je starschim Akademiskeho towarstwa, to sinny so my Sskowazy na ikhadźowankach hromadźe jedyadli a sinny słowjensće pěsnicźki spěwali. Mój kolega z Bjelsza stajnje sawola: „Sslowazi!“ a hižo spěwasche go po słowjensći —. W kuśy zadoścźi, kaž hischcźe je widźecź — z prěnjeho cźasa mojeho pschebywanja we Wienje, namaka go teź moje pschijimanje, napisane we doścź hubjenej słowjenscźinje.“

Akademiske towarstwo běsche w spočatku w Sstowanjski bjeźaźe na podruźliwje, pschetoź z małoscźe cźerpjesche na finanznem njedostatku. Mašaryk pokasa teź tu źiwój smysł za studentsku žehjepomoz. Hdyź so poradźi wotnojecź jenu jśtwiczku w 1. wokrjeźe jako towarstwowu městnosćej a cźitarnju w bliskosći stareje university a dasche so wocźakowacź, so budu pošłucharjo pilnje we źwobodnych hodźinach wopytowacź, namjetowaschе Mašaryk, so bychu bohatsche dobustawy a cźi, kotrež maja dobre hodźiny, zhromadnje wotnajeńśi pjenjes sapłaczili a teź ja druhu pódlanšku jśtwu, kotraž by hyła se studijowanju. Tak so sta. A dobustawy wopraudźe dźěchachu, kaž psches so, hdyž pschińdże słuha jednotka we towarstwowe hromadźe, wokoło kotrejež może so wschitko sjednoćacź abo z kotrejež wurona so pohonjaza móz na wschě strony.

Lěto starschinstwa Mašarykowcho — hewak bywasche snajmjeńscźa we wubjerku — je jedne z najbłyšcźiwšich. We literarnem kruhu dźěłachu mimo Mašaryka naspomnjeny Jakub Všcheteczka, Kamaryt, Domaschi Weigner a wosebje Józef Brandejs. To bě wopraudźity dźiw, mlodźenzy měschto psches 20 lět, ale wobhnjescźesche hižo wschitke europeiske rěcźe a nmohe asiatiske. Po jeho pschedeźaśnej gmjerci napisa wo nim Mašaryk do Ssswětozora 19. meje 1876 herzu dopomnjenku jako druhe swoje cźitscźene cźełke dźěło a podpiša Dr. Vl. Th. Mašaryk. Prěni krótcź wustupi psched cźełke cźitarskuo z rjadu dźewjecź nastajkowcow, kotrež wukhadźeja w Morawskej Orlizi w cźaśu wot 23. hapleja do 13. junija 1876: „Theorija a praksis“, w kotrychž bo pod schijim Dr. — y wobrocźi pschecźiwo jerkej politizy naschich pózćzanzow na „reichsdraće“ a wukożowasche schćerko hacź do grcźiskich filisofowy bytosćej politiki.

A njech śej tudy nałsponnjenej dwě druhej literarnej prěnicźzy Mašarykowej, kotrejž swišujetej z jeho dźełazwoźu we Akademiskim towarstwje.

Hdyž bo njemuizy w spočatku léta 1876 rosšudźicźu morawšy studencza, wudacź nékajki literarnu publikaziju,, w kotrejž bychu byli sastupjeni wschitcy mlodźi morawšy zpšiowacźelso, pscheproźy redakzija z Wienscźich kolegow teź Mašaryka. Tón wotmołwi 16. měrza, so so z efsteliz (kraźuowedu) jenoź pschipódla labéra, so je z jeho hłownym wetrjadom płychologija (duschowjeda), so drje je z druhimi dźełami fadźewany, ale hłubi swólniwje pschińoschk.

Po mnohich porjedźenjach pózła sjónczenje za alamanach morawskeje młodoscze „Sora“ (Serja), kotryž wuńdże kónz léta 1876 z datom 1877 w Prašy, swój pschińoschk: „Plato jako wótczinu“ (sr. 50 hacź sr. 80) z listom se 3. meje, we kotremž pischе: „Mój słoh njeje dobry: njebywschi ženje na słowjanskich schulach, z komu njejźmy njes Cźechami wukukławy, nimam tołi hibicźiwosći, kajkuž bych žadam.“ Wo wobšahu naspomni, so tu wotkhilne nahladź sjewuje, za kotrež so z napschecźiwjenja pola cźéśich politikow boji, ale dokelž runocźasnje we Morawskej Orlizi wukožuje źiwoje němšenje powschitkownje, nadźija so, so so tola tak njestanje. „Dozyła dyrbju dodacź, so z němšcej politiku nij mjenje spokojom njejźym, so bychu nje źnadź za „wotpadlika“ njemeli.“

Wusnamny moraviti kritik Jan Kožjina napiša we kritiju „Sory“, so je Mašarykowy nastawk „napjećowny i tamnym wšitkom a sapalom, kajkehoš je jenoš schlachotne dušche khmane, i idejemi pscheiwšate, i wuhłokim famérom so njeźuze“).

Krótko po „Sorje“ (w spočatku léta 1877) wuda Akademiske towarstwo we Winje „Almanach k wobstajenju 70. narodninow Alojsija Wojczecha Schembery,“ profeschora cźéśeje rěcźe na Wieńscźej universicze, kotryž pschihotowaschе so hižo wot l. 1875, hdyž źwjeczeschе so 100 létny jubilej załoženja stoła cźéśeje rěcźe pschi universicze we Wienje a 25 létny jubilej profesuery Schembeerowcje. Tale publikazija je z kroźnym źwědkom płódneje dźełaiwosće towarstwa, to rěka jeho bohustawow, pschi cźimż stajischa Mašarykej mimo Jarnika a Všcheteczky niz połdźenja sastupja. Tudy wocźišćecza sam na sr. 137—183 dležscha źwoju hłubcźu studiju: „Wo postupu, rozwiczu a rozšwěcźenju“, kotruž podpiša dr. Th. Vlastimil Mašaryk.

(Pokračowanje.)

---

*) Hyšek w „Cźeśće myśli“, łetnik 27, sr. 90-91, hdźež je Mašarykowy nastawk wocźišćecźany.

schromadźenskowy wotglabał Zimmermann z Budyšcina smješe bidliske hodźiny wutoru wjeczor we 8 hodź. w Korjumju, hrjebu w Hornjej Wjasowju a ptačk w schuli w Turjanach.

S Barta. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. rozrěčowanje a 1/10 hodźin němšce kemšenje (we kapalcy w hrodźe). Pop. w 2 hodź. wučba z młodźinu. — Směrće: Jan August Šemak, tyšlěr w Stróži, 60 l. 8 m.

S Budyšcinka. Njedźelu Kantate rano we 8 hodź. herbšte a 1/10 hodźin němšce kemšenje.

S Bukcy. Njedźelu Kantate rano 1/2 hodźin herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a 1/10 hodźin němška Boža słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Směrće: Helena Augusta swjnd. Hórcanjanka rodź. Kapicrez, wunjesitarka w Rachlowje, 70 l. 5 m. 7 dn.

S Huski. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a 3/4 hodźin němska Boža słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje je Jónšej młodźinu.

S Hrodźišcanskich. Njedźelu Kantate rano we 8 hodź. herbšta a 1/10 hodźin němska Boža słužba. 3/11 hodźin Boža słužba za dźěći.

S Dnešinu. Njedźelu Kantate rano we 8 hodź. herbšta a 1/10 hodźin němska Boža słužba.

S Hornjeho Wujezda. Njedźelu Kantate rano we 8 hodź. herbšte a 1/10 hodźin němšce kemšenje. — Sćrjedu wjeczor we 8 hodź. biblišta hodźina na farje.

S Klinšcha. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta Boža słužba, 3/10 hodźin wósporna za dźěći. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu. W 3 hodź. zhromadźizna jónšeho tow. pola Schusterez w Klinšcu.

S Malešcha. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske kemšenje z mišijonskej rozprawu, 3/10 hodźin herbšte kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje w 3 hodź. jónšeho tow. pola Lipiezez a sjednorjenje młodźinu na farje.

S Minakala. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a 3/4 hodźin němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu. — Wutoru pop. 1/2 3 hodźin we Lomiše pola Wakerez herbšta mutnowcej a spowjedź. — Schwórtk pop. 1/4 hodźin w Lipicu pola Dockez herbšta mutnowcej a spowjedź. — Směrće: Richard Max Pilla w Minakale, 3 mjes.

S Nošarcy. Njedźelu Kantate rano we 8 hodź. herbšta a 1/10 hodźin němšce Boža słužba. 3/11 hodźin wólbna za jonoby.

S Nižnjeho Wujezda. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a 1/10 hodźin němska Boža słužba. Sćerka za jinšt lubjeze w Hornjej Łužicy. Pop. w 3 hodź. němske kemšenje w Sarecu. — Wjes Kojnoj: Jónšowej wólba zyrkwinskeho fajnjerja za Barcez, Wuježdžicy a Sokłow we kapali. — Sćrjedu 13. mej pop. w 3 hodź. herbšte, w 4 hodź. němšce pacerje.

S Nakez. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a 1/10 hodźin němska Boža słužba z jónšedźenjom pacerjeźich bźěcy. Pop. w 2 hodź němšce za konfirměrowanu herbšku młodźinu.

S Wóśtinc. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšte a 1/10 hodźin němšce kemšenje Sćerka. Pop. w 2 hodź herbšt němšcy. 1/4 hodźin Boža słužba w Lejsej.

S Budestez. Njedźelu Kantate śmje farar w 7 hodź farar Bojz herbšt spowjedź, dop. we 8 hodź. farar Domaška herbše a 1/10 hodź. němše predowanje. — Pop. w 2 hodź. bźěcza Boža słužba, farar Bojz. — Sćrjedu wjeczor we 8 hodź. biblišta hodźina. — Sćrjedu wjeczor 1/28 hodź. zhromadźizna bźěcerjez. tow. jónšeje młodźinu.

S Hodźin. Njedźelu Kantate śmje farar Voigt rano w 7 hodź. herbšku spowjedź, farar Wjesar rano we 8 hodź. herbške a 1/10 hodź. němške kemšenje. Dobrowólne dary za swjatk zyrkw. łpěwarišch khorow. Dopołdnja w 11 hodź je Boża słužba za němške bźěcźi a pop. w 3 hodź. rosrěcenje je herbšlej młodźinu.

S Khwarzíš. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź. herbška spowjedź, we 8 hodź. herbške a dop. 1/10 hodź. němške kemšenje. Pop. w 2 hodź. zyrkwinske rosrěcowanje je konfirměrowanej młodźinu.

S Łupeje. Njedźelu Kantate rano we 8 hodź. němške kemšenje.

S Porschiz. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź. němške Boże wotkazanje, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. herbška Boża słužba. — Pop. w 2 hodź. rosrěcowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Pop. w 3 hodź. łbosez. towarstwo mužjeze a žonjeze młodźinu. — Sćrjedu wjeczor w 7 hodź. pobožnje zyrkw. pschedstejićerjow. — Schwórtk pop. 1/4 hodź. parźerška hodźina.

S Delnjeho Wujsła. Njedźelu Kantate rano w 7 hodź herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbške a dop. 1/10 hodź. němške kemšenje.

Se Sślepeho. Sćerbška spowjedź rano 1/28 hodź., herbška Boża słužba dop. w 9 hodź., němska Boża słužba 3/11 hodź. Kollekta łpo sběra za diakonišiski dom Bethesda we Wróśtkowjz. — Sćrjedu 13. kwětnja łpo łwěna za Kristijana Hanuscha z Brěsowk. — Wumrjel: Mar, mandź. p. Adolfa Nowotnika we Slepom, starý 5 dnjow.

Ze susednych a dalších krajow.

* **Wo mordarju Denku** so nam pódźi, so su njedaloko jeho bydlenja znowa zuki ličbu cłowjeczich wopol namakali, kotrejž je Denka krótko psched swojej zmjerzu tam sahjehał.

* **Wulki woheń pisches Boże njerozdero.** We wsy Laitdorfu p. Osterody jakhadźeše we sandźenych dnjach cźeła **ke njerozdero.** Błysk dyri do hołpodarskich twarjenjow zatarja Lahrengla. W blizšichnych mjenšchinach zyły statok we **plomjenjach** steješe. Wohnjowa wobora, kotraž je hnydom k haschenju pschijela, njemóžeše nicžo **plomjenjam** wutkowacź. S wulkej prózu so ledma ćeła z hrodže wutkowa. S wulkim wětrom wot rauja so woheń dóńy na hušćodne dwory rośćerši. Mjes mnohimi wjetschimi statokami so na posledku hischcze mała ćyłata hudeje wudowy hołu wotpali. W njej bydlesche tež dźiwjerska swójba.

* **S Opolnja.** Cźerje njesłožo sta so w sandźenych dnjach pola Bytomja. Wěsty Kołmak z Bytomja jědźeše na motorsrim kole po nahlej horje dele. Cźahnyše so na prawo wuminnjez a padny pschi tom tak njesłoženje, so jeho wobsidźo do źiwota sajschtaju. Nimo toho žebi hischcze rjebła a hjedra slama. Sirjeschożeny z cźerja pómi žiwonju wostanje.

** **Auto pola Cišlebnea cźežto snjesłożi.** Na dróży mjes Cišlebnom a Bollebnom sta so cźežke njesłoże. Se schjerej wobjedarjeny wobhadźeny auto poczinaschе so na hladej dróży wobžiwować. Autowy wodźer słubi muž nad wosom a sajedże do schtoma. Nutkakedźazu cźiłnyschu so wosa. Pschekwap Albert Bolk znaty z Plowu do schtoma a bęsche hnydom morwy. Druhi mutskadedźazu franichu so pak cźežko, pak lohko.

* **Léto khłostarnje za pschcrabu wojerskich potajnosłeżow.** Psched krajnym sudom mjesche so famowicź wěsty knihiwjednik Wilhelm Neujahr z Düsseldorfa, kotryž bo winowaschе, so je pschcradu we wojerskich potajnosłeżach stutsił. W lěcze 1921 bęsche Neujahr jenoho dźěłaczerja Kruppez firmy namołwjak, so by jemu knihu konstrukźionow němskich łódźnych kanonow wudak. Tuta knihа bo franzowskemu konsulatej pschedpołożi. Neujahr bo sa pomoz pschi pschcradze wojerskich potajnosłeżow na jene łéto khłostarnje sadźi.

* **Žałostna śmjerź.** Na žałostne waschnje wschidźe w Schcźerczinje 21lětna Clla Wiedemannez we źiwjenje. Clla Wiedemannez wdowasche z łapami. Mjes łapami nabeidźe njedawno žydźany kruch, z kotrehož žebi da jukniu łhotowicź. Psched někotrymi dnjemi pschidźe je swojej žydźanej jukniu mjez pschcelikoju, kotruž zigaretu kurjesche. Psches njeopatrnosć muża bo jukniu łapali. Wiedemannez cźežko wopalenu do thorownje bowjescheu, hdźež po někotrych hodźinach w žałostnych bowłoścach wumrě.

* **S Warnsdorfa.** (Žadułschtwo w zyrkwi.) Jako zyrkwinski słužobnik njedawno w mešćerjanskej zyrkwi połkadnizu łpoł. Antonija wotwori, namaka w njej jenoż na 30 krónow. Druhe raz bę bo tam za źaniżeny cźaš 600—700 krónow nahromadźiło. Słubne pjenjezy, kotrež bo hischcze w połkadnizu nadeidźechu, bęchu z nězakim lépkom łanjschwarnjene. Paduschi běchu małe pruhi cźiłi z lépkom namałali a z jich pomozu papjerjane krónу z połkadnizy cźahali. Na łamane waschnje so w sandźenym cźasu bo łamane połkadnizy pjenjezy tradowali.

** **Djaboliste wunamakanje.** S Warschawy so powě: Rutiši łud w městaczku Zitomérje we Wolynskej hubdże w blišchich dnjach wo njeztutkach nowoje sekty łudźiżcz. Sekta wěri do bójskoje załoženja a wjednika Kalamarczynka. Wjednik je i wołynskim burom, kiž je tež mjes wobstorjenymi. Kalamarczynk predujże fanatiżny buram bjesbóżeźnjowosć. Wón praji: Dźeći su djaboliste wunamakanje a ludźo, kiž maja dźeći, njepschińdu jenje do wóżenje łbóżnjoseje. Předowanje pschecźiwo dźeśom je njesmérne ześěhnyli wubudźiło. Jedyn pschiwuhowar je w nabożnym bludźe swoje schtyri dźeći žiwe spalił.

** **Hrozżowanja w łłoschirje.** W Courrancje de Socurs de la Bierge widźachu policijoju jónu w nozy w jedźerni źwězu a prajachu to dwórnikej. Jedźerńa ko hnydom pschepyta a koho namaka tam policija? Muschki hrajachu tam z thartami. Powěsć dwórjeche tajna wostaca, rosschérjeche pak so namajstrikarskich Zyrkwinske pschepytowanje je so postajiło.

Přilopk.

* **Franzowska stara so wo sdźerżenje klonow we franz. kolonijach.** Kolonijalny miništer Daladir we franzowskej Afriży stara so wobežbe wo sakhowanje klonow we franzkolowiji. Tute kraźnje, žyzne stworjenja su cźeń a žadatsche. Daladir je wsche hnitwy na ztony sakasał. Schtóż chce klona łóńcź, ma wobežbe wopišmo mécź. Sdźony śmědża so jenoż we wóstych cźasach léta łóńcź. Też su tam wulke schichtanske dwórjenjy pschipravjene, dźeż móża ho klony psched tčelenjom wukhowacź.

* **Statistika autow w Schwizy.** W sandźenym lěcze licźachu w Schwizy 22 769 wobsobowych autow. Léta 1923 naliczichu w samom kraju 16 542 wobsobowych a 8253 cźežitych autow. Léta 1922 měješe Schwiza 6661 cźežitych autow. Motorowych kolow ma dźensa Schwiza 15 604 kusi 11 757. W Schwizy su pokatšim w sandźenym lěcze auta a motorowe kola łyhnje pschibérate.

* **Dypl, kotryž 850 000 frankow płaci.** Dwoho mějesche jedyn bohaty Amerićan pschehladanje jeneho sastojnika saplaćiźcz. Jehojona puczowańe psches Franzowsku a wobhladowańe źebi we klamach jeneho juwelera juwele. Mjes drohotnaceźemi lubjeźche ho ji wobzeje jedyn diadem, kotryž 850 000 frankow płaceschе. Hnydom telegraférowaschе swojemu mandźelskemu, wopiża jomu diadem a praschescheše ho, hacź jón njeżmě kupicź. Wotmołwa bě: „No. Price wo high." (Ně. Je pschedrohi.) Amerikanka pak dóńa wotmołwu we telegramje: „No Price wo high." (Mjeje pschе drohi.) Jenoż dla japomnjeneho dypka ża słowczkom „No" mějeschе jeje mandźelski taiku wunohosć pjenjez wudaczź.

** **Kak ho w Schotiiśej lekuja.** Lékaŕ pschi khorenu pschedpiśaŕ, jo dyrbi, pryedy hacź do loża dże, nětorre płaszi ześć a po tódzej jédźi schtlenczku palenza wupicź. Sa nětchto bnjow wróćźi ho thory jaźo k lékarjej a sforjeschе znowa, so pschezo hischcze w nozy spacź njemóże. „Sćże wy moje pschikłanje dopjelnił?" wopraschа ho jeho lékaŕ. — „Haj", wotmołwi thory, „ płaklami njeśłymi dże hischcze tak dałeko, za to pak łym z palenzom dwě njedźeli dale."

* **Mjeńoża z autami wotebźeraja.** Jako w lěcze 1914 w Sjednoczenych Stotach w Amerizy 6 000 000 autow jędźeschе, pschińdże na 525 wojow jene śmjertne njeśłoże. We lěcze 1923 jędźeschе w samym kraju 15 miźionow autow, a jene śmjertne njeśłoże sapiża žałe po pschi 938 autach wob léto. Liczba autow je ho w schtyrjoch létach wo 250 proz. powyschiła, liczba śmjertnych njeśłożow pak wotebźerała. Tak njepschińdże na 1000 autow wjazy 1,9 śmjertnych padow, ale jenoż 1,6. Sčasom ho rośnmi, so tuta mała liczba śmjertnych pad ho hischcze dołeż Amerićanow traschi. Po wschelakich łpołeźenjach je ho wupokasało, so ł autami nastata łchłoda łóżdołstnje na pół miljardy dollarow wuczinja.

* **667 000 „dźeśeżołtich njewjestow" w Amerizy.** Każ amerikanske nowiny pihaju, žu w Sjednoczenych statach na 667 tyhaj dźeśeżowski śmjewjestow, to rěka hołzow nize 16 lét, kiž žu hižo wudate. Sa dowołnosć k žentuje je mjenujty w schtyrnacze statach w Amerizy pola hołzow 12. a pola hołzow 14. léto postajene. Schula pak ma so hacź do 14. léta wopytowacź. Tak ma w Amerizy tajka młoda žónska hischcze dwě lécze do schule khodźicź, kotrejž so ł dwanacze létami woźeni.

Směški.

*n** **Knježniczka — hoticzka.** Pokładnik wjetschego bérowa wuthodźuje ho ras se swojej pschecźelku. Tu ześtka swojeho schefa, kiž k njemu pschistupi a ho něchto wo wobhodże woprascha. Pokładnik pschehlada swoju pschecźelku a rjekny: „Moja hotra." — Chef: „Swjeżeli mje jara! bęsche też nětdy moja — hotra."

** **Dźeźaczu rozumcźi.** Marka pscheje swéj bratrice a połoji po starym waschnju kuk zokora na wokno. Jeje pschecźo ho bonjelni a pokna wjeselea zhładnje na małe stworjenicźko. Ale bórzy wjerczi ho zyły dom wokoło małeho schtrécźerja a mała Marka naschoni, so wona halke na druhim městnje něsto steji. To je sa nju njerozjas. Tuž praji jednoho dnja: „Nano, łuj traśi dwaj kuśkaj zokora na wokno położu, pschińdże hej potom něchto po bratrika?"

** **Powožny dźiwjoch.** Mišijonaŕ trjechi Patagonskeho (w južnej Amerizy), kiž runje wukhu rybu na wohnjim pječe. „Bóże macze tu jolo?" prascha bo mišionaŕ. „Bóh luby Knjes je ju mi dał." bęsche wotmołwa. „Wy sće dobry kicheścźan" pokhwali jeho mišijonaŕ. „To wschak," schcźerkjeże bo dźiwjoch, „hewak bychcźe Wy na widlach tsjat, hdźež ryba tii."

*n** **Duchowne dźeło.** Jedyn bur wjeseśe sa knjesa farara wósd drjewa i łéża domoj a sadaschе jebi jedyn zloty. „To je pschewjele", sawoła faraŕ. — „Knjes fararjo", praji bur, „dajeże jebi tola tej jedyn zloty sa pobrjebnu réć załacźicź, i kotrejž bo dozbła napinacź njetrjebacźe!" — „Haj, mój luby buriko, to je duchowne dźeło, tu napinam łwoju łkowu!" — „Haj, wuthźicze jebi łnadź, so mojej wokaj i wopuschi cźehnjetaj!"

*n** **Pola lékarja.** Pśéwy burik pschińdże k lékarjej a złorzi na brjuchbolenje. Lékaŕ prascha bo jeho, hacź je bo kiżo někoho wo radu praschał. „Haj", rjekny burik, „hapytarja łym bo hižo wo radu praschał". — „Tak, a kajku łpuboscź je cźi radźił?" prascha bo lékaŕ dale. — Wón je mje k Wam pósłał, knjes dochtor!"

*n** **Wulke wrota.** Barlinski mésćerjan leži w selenej travoje. Koło wokoło je cźichi měr. To je najlépscha pschileżnosć, wócźzy sandźelicź. Dwě kuntworje wuzźichtej to hnydom a łydowschtej so na łpjazeho hubje. Starscha se kuntworow praji: „Chżemoj hadźeć, so je łwojimi starymi nohami prejdy wot jenoho kuczika huby hacź k druhemu pschińdu, hacź ty se łwojimi młodymi." — „Tak bźmoj!" jatle młoda. Wdyż pak k druhemu kuczińej hubu pschińdże, bęsche tam stara hižo. „Kak łyj je jenoż cźinika?" — „Ja łym sady wokoło bźéżała!" rjekny starscha.

** **Pschewjele żadane.** Kupz (we pschedawarni): „Jo łym źebi wczera pola waż kapu kupił. Doma so dohladach, so łu mole we njej." — Pschedawaŕ: „No, chcźe ce sa tajku tunju płaczińu łnadź mjetele?"

** **Najlépje.** Psched krótkim pjanscze mi mój pschecźel list. Napiš bęsche prawy. Khéżne cźiłło pak bęsche 12 345 678 910. Wczera trjechich někto łwojeho pschecźeła a praschach bo jeho, cźohodła je wsche cźiłła na wotbalku napiłał. „Haj, to je tak: bóch twoje khéżne cźiłła dał, a někto myślach pschi tebi, jedne cźiłło budże to prawe!"

Swójbne powjesće.

Sslubjenaj: Hanni Krauśej w Małym Wjelkowje a Walter Großmann w Budyšchinje.

Swěrowani: Reihard Proft z Walddorfa z Marku rodź. Schlagez w Lubiju.

Směrći: Marja swjnd. Gartenowa w Budyšchinje, 67 lét. — Marcźin Tschentscher w Lubiju. — Jan Eiffer a Marja Eifferowa rodź. Bjarez w Lubiju. — Jan Mětr w Jannow. — Klara św. Raschowa w Gersdorfie pola Kamjenza, 69 lét.

Za nowu cźitanku

su darili: 1609,25 hr.

Dalše dary

z Budyšinka:

Zběrała šulerka Marka Mikanec:

1. Holan, wuběr 3,— „

z Přiwéce:

Zběrał šulef Aug. Hennersdorf:

1. Aug. Špótka, kubler 1,— „
2. Mjerwa, kubl. 2,— „
3. Jan Špótka, žiwnosćer —,50 „
4. Jermus, žiwn. 1,— „
5. Donat, kubl. 2,— „
6. Křižank, pohonč —,50 „
7. Łatka, žiwn. 1,— „
8. Łukaš, młynk 1,— „
9. Pawoł Zhubjeny, žiwn. 1,— „
10. Pěcka, korčmaŕ a žiwn. 2,— „
11. Arnošt Šuster, šewc a žiwn. 1,— „
12. Handrij Šuster, žiwn. 1,— „
13. Herm. Zhubjeny, žiwn. 1,— „
14. Cypl, žiwn. 1,— „
15. Herm. Lehmann, bětnaŕ a žiwn. 1,— „
16. Arnošt Hennersdorf, žiwn. 1,— „
17. Richard Lehmann, žiwn. 1,— „
18. Hanuš, hejtman 1,— „

1632,25 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary. Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serbska ludowa banka w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pucź z Lětonja do Korschiz so nastupowanja dla na Porschicźanskich lękomnosćach wot 7. hacź do 11. t. m. zawrěje. Wobkhad położe so na Nowe Porschizy.

*

Pucź z Wulkich Dobjez do Małych Dobjez so nastupowanja dla na Mutsko-Dobjezańskich lękomnosćach zawrje. Wob... na Hornjim Hórku.

se wšcheho nĕhdźe wucĕknje, po 24 hodźinach wosmje ẅo truta k žronju a piciu ſ hnĕźda. W tym cźasu ẅo jeja ſnowa wothrĕja, a hdyžeńe ſapoczńje ẅo też ſnowa. Wo nĕkotrych dnjach hdźe potom truta zyle ſama na hnĕźdo, a nĕkt je ciah, žebi derje wopitodźene jeja wobſtorać. Jenże njeſmĕdźa ẅo jeja hižo podpołožić, hdyž truta hiſchcźe krucze njeſedźi. To niczo njeſchkodźi, ſo wona ſnadź jedun tydźeń, dokiž jeja dóſchli njeſydu, na porzilnowych jejach ſedźi. To je na kóždy pad lĕpje, hacź ſo jeja ſpichiłu, a truta ſypka hiſchcźe krucze ſedźeć njecha.

Truty ẅu też jara ſpuſchcźomne lehnjerki. Hdyž ẅo junu ſtanje, ſo hnĕźdo pichefate wopuſchcźa, tak leži ſmykt ſwjeticha we wiċkich padach na tym, ſo je hnĕźdo polne tłhow a ſo ẅo wbohe ſkoržo pſched njerodźu wjazy wobroć njemożelſche. Tomu może ẅo wotpomhać, hdyž ẅo jenc Champhorinjejo ſobu podpołoži, ale jenoż na nĕkotre hodźiny, ale potom ſa wóſmem dnjow ſażo na nĕkotre hodźiny, na žadyn pad pak na zyły cźaſ lehnjenja. Tehorunja może ẅo nĕſchto Soprola abo procha pſche pſchekaſanżu (Inſektenpulver) do hnĕźda noſypać. Wo 21 dnjach wulahnu ẅo kurjata, truty a kŕjepjene kokoſchki wulahnu ẅo po 25—26 dnjoch, kaċki po 27—28 dnjach a huſy po 28—30 dnjach. Truczi może ẅo hnydom k druhemu raſej nowe jeja nałażić a hdyž je tkmanje a derje pizowane, ſamo tleczi raſ. Mĕde ẅo zyle jednorje wot njeje wofmu a ẅo ſhromadnje wocźahnu, ſchtož ẅo zyle derje a wuſpĕſchnje pſchewjeſeć hodźi.

Ssadarſtwo.

Dźĕry ſchtowam.

Pſcheð nĕkotrym cźaſom piſaſche „Sſerb. Hoſp.“ wo žadźenju ſchtomikow, o dźĕry njetrjebaju wjetſche być kacź korjenje. S mojeho naſhonjenja njeje to powſchitkownje prawje. Druhdy to dohaha. Ale pſchecźo je wužitne, wulku dźĕru tyċ, dokelž ẅo ſchtomik lĕpje pſchimnje a rołcźe, hdyž je wokolna ſemja mjelna. Na kóždy pad je trjeba, dźĕru tak hluboku wurtyć, ſo ſpódna twjerda ſemja (tkok) ẅo pſcheſchtapuje. Kruſchwinam ſtružena wobeſhe hłuboka dźĕra, dokelž te puſchczeju ſwoje korjenje tunje dele a hdyž pſchiñdu na twjerdu ſemju, pſches kotruž njemoża pſcheńcź, wulkuje ſchtom. Ja ẅym hižo pokdra a dwaj metraj hłuboke dźĕry wurtyć. Też pola ſtarſchich ſaroſcźenych ſchtomow, kotrejž thorjachu, ẅym blišo ſchtoma dźĕru wurtyć, pod ſrjedźnym korjenjom twjerdu ſemju wudrapać a ſ milnej pjerſcźeju napjelnić. S ẅym ẅu ſchtomy ſażo wotżiwiše.

Schtomam dźĕry nadźĕłoſch najlĕpje naſmu abo we ſymje, ſo prawje dołho pſchemjerſnu. Do hotowych dźĕrow ẅo tyknje pał a potom mòżech do nich wſchĕn ſtary cźapor zżihnyć, ſtż je cźi na dworje a po hrodźach ſe ſadźĕwtom. To tam hnije a dźerźi ſemju mjelnu. Sa wopcźne mam, do ſchtomowych dźĕrow hnoj abo jara dobru ſemju dacź. Młodźy ſchtomik na moj roſcź, każ dołhoż korjenje tutu dobru jĕdź maju, hdyž pał po cźaſu do wokolneje ſchwatneje ſemje pſchejſchimaja, njenamakaja telko mozy, każ ẅu ſmuċzeni, a ſahimu.

Napraſchowanje a wotmołwjenje.

Praſchenje. S mojeho holbjeńża ſłubichu ẅo loni holbje. Pſcheð trółkim cźaſom tam druhe ſadźich, ale też te tam njewoſtachu. Schto mam cźinicź?

Wotmołwa: Je ſnata wĕc ẅo ẅo holbje, tajſeho holbjeńża, hdyž ẅim ſmjertny ſtrach hroſy, boja. To budże też wĕcźe pola waſ, hacźrunjeż macje holbjeńż hewak doſcź ſawrjeny. Cźeczeće-li holbje we ẅowjim holbjeńżu idżerżeć, ſapoczeće ſ młodymi a dawajce jim woſebje w holbjeńżu pizu.

Praſchenje. S kajkimi hnojidłami mam ja moju paſtwu hnojicź?

Wotmołwa: Mjetajce na kórz 50 kg 40 proz. draſka (Kali) abo 150 kg kainita a 75—100 kg Domaſchoweje rudy (Thomasmehł). Trawa na tajſej paſtwje je potom bohata na kóſczitu (Phoſphorſäure).

Jeli je paſtwa trochu ſahnjena abo łhuda na wapnje, pſchidajce hiſchcźe 250—500 kg łiſkiłoweho wapna (Kohlenſäurekalk). Powdźiſcho, jako hižo trawa roſcźe, 25 kg ſkalneje ẅele (Salpeter). Njemjetajcźe pak żenje na roẅojtu trawu abo pſched deſchcźikom.

Praſchenje. Kajku mam na hlinjanu pódu trawu ſpcźeć?

Wotmołwa: Hlinjana póda (Boden) njeſmĕ żenje mokroty cźerpjeć, jeli ma dobru trawu wuplahowacź. Na ẅo po możnoſcźi wotwodźićź (drajnérowacź). Potom wotmi cźe leſchowaze trawu, na kórz: 3,5 kg paſtwiſchcźoweje trawy (Weidelgras) 2 kg wjaſkuſchcźe (Riſpengras), 1,5 kg łuhneje ſchwinzy (Wieſenſchingel), 0,5 kg haſchawy (Liejchgraſ), 1 kg wałoſtnizy (Fioringras), 1 kg ſukacźa (Knaulgras), 0,5 kg ſłotych zakłow (Schtenklee), 1,0 kg bĕłeho dźeczeła. Wiċeð tym pódu derje pſchewlóżcźe a wot njerodźe wucźiżcźe. Najlĕpje je tajku paſtwinſku trawu jako pſchiſtyẅk ſpcźeć. Nadźomne je, woſebje do rĕdkeho jeczmjenja, niż pał do huſtych żitow.

Praſchenje. Moja kruwa ẅo ſtajnje ſama deji. Kak mam tutón njepoczink wotſtronicź.

Wotmołwa: Pſcheczińwo temu nałożujcźe mechaniſki ſrĕdk. Mamy dwĕ pſchiprawje: Prĕnja je tak mjenowany ſchpanifſki kornaċ. To je drjewjany wĕnz ſ małkimi ſijeſchkami wokoło ſchije. Tajki ſadźĕwa, ẅo kruwa ſchiju tak nahtiſcź njemóże. Druhi ſrĕdk je kakaczkata muda. Tak dórſi acź ẅo ſkocźo ſ ſłamu k wumjej bliži, ẅo do njeho kałnje. Na to waſchnje ẅo kruwa bórſy ſamodejenja wotwucźi. Też tykaja krutwje tożu jĕża na tłhlamu. Tak wurĕſanu, ſo ſamoje żracź.

Praſchenje. Mój poſ ſtajnje koſmy ſhubjuje. Hodźi ẅo tomu wotpomhacź?

Wotmołwa: Skaſojcźe żebi Barcelowy ſrĕdk pſchecźiwo praſchiwoſcźi (Barellſi-Räudemittel) wot Firmy: Barellſi-Geſellſchaft, Berlin-Wilmersdorf, Forſtenbeſtraße 1. Kak ma ẅo nałożowacź, ẅo wam wot fabriki pižomnje pſchipoſcźele.

Dom a kuchina.

Mydło ſ tuczných zbytkow ſhotowicź.

50 puntow nahromadźeneho tuka ẅo ſ 10 puntami ſoda a 34 łĕt wody jenu hodźinu dołho warja a ſtajnje mĕchcźeja. Po cźaſu ẅo hiſchcźe 16 litrow wody pſchida, a krótki cźaſ ẅo hiſchcźe wari, doda ẅo nĕſchto ẅele, (do tuteje maċzińny 3 punty) a ma ẅo tak dołho warićź, doniż ẅo mydło dźĕli. Potom wosmje ẅo ẅudobjo ſ wóhnja, njech wuſtudnje a mydło roſrĕſa ẅo na kruchi. (Wełło może ẅo wſcheho pokojza, ſchtwórtu abo hiſchcźe mjeſiſchi dźeł wiaċ.)

Prĕnja pomoz pſchi ſpózrjenych wĕzach.

Doroſcźeni, cźaſciſchcźo pak dźĕrći, ſpózeraja knefle, pjenjézki, jehliczki a druhe takie wĕzy. Staroſcźiwa maċi niewĕ žebi żaneje radu. Hładke kulowate wĕzy njepſchinjeżu najbóle pſchewulki ſtrach, bjes ſchłodły wopuſchcźa ſobu cłowjeſke cźĕło. Ssu pak wĕzy wótre, rózkóte, potom njemóżeſch dołho ledźbliwy być. Njech ẅo też jehliczka derje pſches jĕdnizu (Speiſerühre) ſuhnje, a ty w prĕnim wokomiku żane wobcźeżnoſcźe nimaſch, tak nimaſch ẅo ſ tym troſchtowacź a ſpokojcź. Jehliczka może tydźenje dołho w cłowjeſkim cźĕle leżeć. Posdźiſcho halle może ẅo nĕhdźe ſajedmicź, w żiwocźe tak ſeichkodźićź, ſo dyrbi thorjy mĕżaż dołho leżeć, ẅo operĕrowacź dacź, abo ſo na to wumrĕje. —

Pożrĕje raz dźĕcźo jehliczku abo podobne a lĕkaŕ njeje tu, tak je najjednorichi tutón ſrĕdk. Khorehu dałch telko miehkowarjenych bĕrnow jĕcź, kelkoż ſnjeże. Bĕrnjozy wuẅmuż wupjelni zoły żołdk, wobda tak pózrjenu wĕz, ſo njemóże nicźo, niż żołdk abo cźrjeło ſranicź.

Nĕkto cźakaj nĕkotre hodźiny a daj potom cźiſcźadło (Abführmittel) a potom hiſchcźe ras bĕrny. S tuttym lĕkarſtwom móżeſch ſkoro wĕcźe liczicź, ſo pomhą. Nimaſch wſchak hnydom bĕrny k ruce, tak wſmi bĕły mjehki khleb, lĕpſche a wĕcźiſche pak ẅu bĕrny!

Cisło 19. Budyšin, 8. meje 1925. Lětnik 32.

Plahowanje lenu.

(S 2 wobrazomaj.)

W poſlednim cźaſu je ẅo plahowanje lenu wobżehe roſchĕriło. Nĕmſke tkojeriſke twornje pſchetrjebachu do wójny nĕhdźe wokoło 50 000 tunow lenu. We wójniſkich cźaſach bĕ Nĕmſka ẅoma na ẅebje pokaſana. Tuż ẅo też pola naſ ſażo powſchitkowne plahowanje lenu ſawjedźe. Len pſchinjeże, też ſchtoż ẅymjo naſiwa, ratarjom wulli wużitk. Lana muczka je jara ſtrowa a dobra piza ſa ſrĕdźu a młode a pſchedewſchĕm ſa wyhołoẅcźeleny howjazy ſtót. Hdyž ẅo len plahuje, na tym polu ẅo woſebje pſchenża derje radźi. Len njeżoda żebi pſchewjele hnoja, też niż pſchewjele dźĕła ẅmje w najnuſniſchim cźaſu. Sa to pak polſkiéi nam we ſymje doſcź rjaneho a pſchinomneho dźĕła. W lĕcźe 1923 plahowaſche ẅo w Nĕmſkej 42 000 hektarow lenu. S teho wudoby ẅo 28 000 tunow. Naſche ratarſtwo potajkim potrĕbnoſcź wo połoju ſaſtara. Len możech ſ wuwiacźom jara pĕłkojcźnych, ſaſchnytych, ſapadnitych, tonojtych polow twjetſcha wſchudże ſ wuſpĕchom plahowacź. S hektarja dowdża ẅo pola naſ w pſcherĕdku 10 dwojozentnarjow laneje ſiomy a 6 dwojozentn. ſymja a pluwow. Chżemy-li laneho ſymja a pluwow mutki (Mährſtoffe) pſchirunacź, ſteja nunale na ſamym mĕſnje łaż wowẅ a jeczmjeń. Nadźimy tehodła naſchim ratarjam, len roſumnje plahowacź. Njeplahuj len na jara mokrych polach, łhiba ſo ẅ je pſched tym wotwodźić (drenĕrować). Na rołu, hdyž ẅ lĕtża ẅ łhyk, njeſmĕch ẅdom abo wóſom lĕtach ſ nowa len woẅjcź, chżeſch-li ſo ẅ ẅo cźi radźić.

Najlĕpje ẅo leu na ſmaſy, pſchenicźniſchcźu abo kukurzowej roli (Maisfeld) radźi. Też na bĕrniſchcźach abo rĕnniſchcźach możeſch druhdy dobre lane ẅnż wocźakowacź. Mnoſy mĕnju, ſo len w roli duẅy wużrĕba. To pak je jenoż mĕnjenje tych, kotjiż mało abo ſ zyła żadyn len njeplahuja. Sserkenje żnĕ wot 40 dwojozentn. laneje ſłomy, 8 dwojozentn. ſymja a 6 dwojozentn. pluwow wucźahnu ſ role 60 kg draſka (Kali), 24 kg koſcźowka (Phoſphorſäure) a 22 kg duẅyka (Stickſtoff). Nicźo njemy ẅutka ſ role njewucźahnu żita a wjele wjazy hiſchcźe wobkopowanki (Hackfrüchte). Też ſchlita len ſemju w ẅuſchiſchim cźaſu pſched ſeſthnjenjom. Wo żnjach ẅoſtanje lana rola hiſchcźe dołho mjelna, ſchtoż ſ torhanjom dozwjeſch. Na lanej roli ẅo woſebje pſchenża derje radźi. Wupkłod pſchenicźnych żnjow po lenje ſaha druhdy do 10 dwojozentn. na hektarju wjazy.

Hnojenje. Hródźny hnój njeje k plahowanju lena łhmany. Len by ẅo na tajkim polu bórſy lehnył, by ẅ pſchenicźny a mało wulbyła pſchinjeſł. Też niemóżeſch hródźny hnój tak roſdźĕlicź jako hnojidła. Na hródźnym hnoju plahowany len też jara cźeżko ſłhnuje. S tajkeho dobydźemy pſchi trjenu mało hódneho, ja to bóle krótkeho dźĕła. Tehodła naſchim ratarjam radźimy, jenoż hnojidła k plahowanju lenu nałożowacź. Nołożuj na hektar 6 dwojozentnarjow Domaſchoweje rudy, 4 dwojozentn. ſuperphoſphata a 8 dwojozentn. kainita abo też 2,5 dwojozentn. 40% draſkoweje ẅele (Kalifalz). Kainit mjetaj na łohku, draſkowu ẅól na cźeżku pódu. Domaſchowu rudu a kainit mjetaj naſymu abo w ſymje, nanajpoſdźiſcho dwĕ njedźeli do wuẅnwa. Superphoſphat móżeſch hiſchcźe na dnju ẅywa mjetacź. Na cźeżkej roli też wapno lenej ẅowi, na hektar 10 dwojozentn. Najſtajniſcho roſmjetajcź wapno ſ hnójmjetakom (Düngerſtreumaſchine), a to w ſa ſymu nałĕcźu. Sdy-li wapno roſmjetać, jo hnydom ſadźĕłaj. Jenoż na tute waſchnje dozpĕjeſch ẅajne

pſchemĕſchenje wapna ſe jemju. Domaſchowu rudu a draſkowu ẅól też hnydom ſ wapnom ẅobu roſmjetacź a ſadźĕłacź, każ po prawom na wſchĕch łhkich a na duẅyku łhudych polach, tak je woſebje na lanej roli hnojenje ſ duẅykom nuſnje trĕbne. Na hektar doẅaha wſchĕdnje 1,015 dwojozentn. ẅyrika-kiſałeho ſchtawika (ſchwefelſaurer Ammoniak) abo wapnoweho duẅyka (Kalkſtickſtoff). Wapnowy duẅyk ma ẅo nanajpoſdźiſcho dwĕ njedźeli do ẅywa mjetacź a hnydom jawłocźićź. Też ẅyrika-kiſały ſchtapik możeſch hiſchcźe na dnju wużywa roſmjetacź.

Wobdźěłanje semje. Pischeworaj hižo w nasymje k lenej rolu. W naležźu, tak bórsy hacž je semja rostała a je ja wobdźěłanje stroka, bróždy pischewołóž a ſ rywnaju (Ringelwalze) zawalkuj. Tak bórsy hacž žo póda saseleni, ju nikdo podworaj na 4 cm. Jsched wuběrnom, je-li trjeba, hišcheze raz rolu pischewołóž, tak ruče hacž žo ſ nowe saseleni. — Sčo-li w nasymje dosež hłuboko woral, njetrjebasch w nałežu podworowacz. Potom jenož pischewołóž a wałcuj.

Sčypnjo a wuběrnjo. Kedźbuj, so by žebi len ženje płche hnitu njenaběrał. To žo njeby žłoma dospołnje wuwika a łtónežnje by žo cźi lehnył. Kelko kg masch na wěty dźěł pola wuběrał, wěso wot wulkosće žymja wotwibuje. Po prjedawnischich wobstrowjenjach ma žo len tak hušty žyez, so na hektar 30 000 000 sapkódnych (feimsháhig) žymnischkow paduje. Nowische posčyputy pak dopokasachu, jo 25 000 000 sapkódnych žymnischkow na hektar tež dosaha. Na hektar trjebasch 125—138 kg žymja (250—276 puntow).

Jeli len po pschedpišanych licźbach žyjesch, mózesch najlépschi wunoschk ſe žymja kaj ſe žłomy wobkacź. Njetrjebasch žo bojeź, so cźi žhnije abo so po lehnje. Pschidacź mózesch jenož tehdom 10 abo 20 proz. wjazu, jeli jara jahe žyjesch abo masch ruślatu rolu. Jeli se žyjawu (Drillmaschine) len žyjesch, žyj jón 5—10 cm rójno. Cźežesch-li wobežbe rjane wulke žymjo ſ njeho dobycź, mózesch jón hischcze rědschi žyeź. Sčym na 13—15 cm rójno, hodźi žo pola zyle jednoreje žyjawy (trubje, kotraž žyje) pschipratowacź. Sčyjesch-li ſ najchej wschednej 2,5 m schérokej žyjawou ſ 19 ryncźkami masch hnydom schérokosć 13,2 cm.

Len, 13—15 cm rójno žyty, mózesch powdźischo wobkopowacź. Na tajke waschnje mózesch jón lépje wot njerodže wuczišcźicź, hacź tón, kotryž žy 5—10 cm rójno žył. Schérscho hacź 15 cm pał jón njeżyj. To by pschemjele pobocźnych halschkow dosłał a dźěło ſ tajkich je tež mjenje hódne. S zyla je se žyjawu žyty len thmanischi, hacź ſ ruku žyty. Wschě stwjelza žu nimale jenak stajne. Tež njetrjebasch jón ſa žyjawou sawkóczicź a bórsy a ſlajnje ſkładza. Sčyjesch-li pak ſ ruku len, jón derje sawkócź a ſwałcuj. Pschiwdźe-li krótko po wuběrnje žyłny deschcź, tak, so žo ſwjercha na roli ſkora wutwori, jón hischcze ras ſ zyle lohkimi bránami pschewłócź. Cźim prjedy len w nałéczu wuběrnjesch, cźim wjazy a cźim lépsche dźěło ſ njeho dobydźesch. Tola cźakaj tak dołho, hacź njepschestanje žylnischo mjerznyć, dokeź pod smjerśtami teź len jara cźerpi. Je-li nétkaŕ mózno, wuběrnj len w jutrowniku (haprlejo). Stari schlesiſchi (Schlesien) burja dźerża dźeń 10. jutrownika jako ſa najlépschi łany wuběrnjo. Tola njemécźe žo po tym, je-li rola hischcze pschemotra. To pkacźi bóle ſa schlesiſku pélskojcznu krajinu. Len njeczerpi na žane waschnje mokrotu a žada žebi 4—5° C. cźopku semju.

Hladanje lenu. Tak bórsy hacź je len ſelthadźak, kedźbuj, so by žo njerodź w nim njeſajmjenika. Wuběrej ſ njeho tółdu tramicźku. S zyła je lépje, hdyž ſa len tajke polo wuběrnjesch, kotrež njeje jara ſanjerodźene. Tak masch ſ nim wjele mjenje harу. Trjebasch jenoż nétkotre rośły ſahon pschekhodźicź, hižo masch len wuczišcźeny. Se žyjawu žyty len mózesch wobkopowacź abo wobhrjebźowacź.

Torhanje lenu. Len njemózesch ſ kožu abo ſ nastrojom žyz, dokeź njepada jako žita. Len ma jara wjele hakuſchkow, kotrež dychu žo pschi žpcźenju wschitke do kule ſaźmake a len by na hłdnoſcźi ſhubił. Stónczńe dychmy wobhi len hischcze ſe žerpom žnjeź, ſchtoż pak by wostubliwische dźěło dyło, hacź torhanje a pschi ritanju (rósten) by žo mnoho nitkow ſhubiło. Hacź dotal njeje žo hischcze žadyn lentorhacź nastroj wunamakał. Tehdóla nam nicźo druhe wyſche njewostanje, hacź ſ ruku torhacź. Po trénim wobliczenju trjeba len 100 dnjow po wuběrnje k rośtej a bozſrawjenju. Jeli cźežesch len w prawym cźaſu torhacź, ſo by dobre a najlépsche dźěło ſ njeho dobył, torhaj jón tehdom, hdyž ſapoczina wot ſemje žoltnocź, horka dał je hischcze ſeleny. Cźežesch-li len a žymjo trénieje łajkoſće, torhaj jón tehdom, hdyž žo žymjo ſapoczńe brunicź, len pał žoltnocź. Cźežesch-li wobežbe doſcź dobrowjene žymjo ſ njeho mécź, torhaj jón tehdom, hdyž žymjo we hłojcźach ſchcźerkoże.

Njetorhaj pak len ženje pschesahe, to rěka jeli ma hischcze ſelene łopješchka. Tehdom njeje ani len, ani jeho žymjo hischcze dospołnje ſumite. Tajſi pschesahe ſwutorhany len potom ani pschi najrjeńſchim łtónczńym wjedrje dospołnje njedoſcźi. Swutorhany len wołtaj pschi ſuchim wjedrje 24 hodź. roſpischeſtrčny leżo. Potom jón do małych pópkow ſejtajej. Někotři len na frožniczkach (reitarjach) ſuſcha. To pak njeje runje mon thmane, dokeź žo psches to pschejara ſachmata. Też njeje thmane len na wałcźi wjaſacź a na frožniczka powěſcźecź, pschetož tak dojcź derje njewuſchnje, a wobežbe w beſchczownym cźaſu woda w žuczkach ſtejo wostanje. Nadźiwny kóždemu tehdóla len do pópkow ſtejecź. Po někotrych dnjach ſwjaſaj jón na wjetſche walcźi, a ſwoſch jón domoj k młócźenju abo do rifanje (Röſtanſtalt).

Młócźenje lenu. Hdyž žy ſwój len domoj ſwoſhł, je radźomne, jón hnydom je błożna młócźicź. Tak najlohjcho žymjo a pluwy ſ njeho wudobudźeſch. Njemóžeš pak na žadyn pad ſ młócźacej maſchinu. Też ſ zyppami młócźenu len wjele na kajſoſći ſhubi. Někotre twórnje ſ zyła two młócźenu len njerodźa abo wjele mćnje ſa njón płacźa. Najlépsche a bieſporocźnje (to rěka, bjes ſchkody) je, hdyž len dżernjesch. K tomu trjebaja tyczkaty cźeſak ſ 20—30 tyczkami abo ſubami, 30—40 cm dołhim.

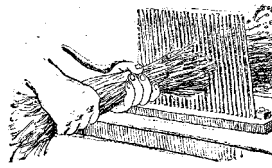

Pisches tute cźeſaki ſo len někotre rośły pschecźaha a hłowcźi ſo wotſtronja. Len ſwjaſajſch na wałcźi a hłowcźi ſeſtyjaj na ſuche měſtno, ſo njewoſyrja a njeplésnivja. Potom hłowcźi wobežbe wumłóź.

Rifanje (Röſten) lenu. Ratař ſwjetſcha len na łuku iſcźele, ſo bychu pałdźerje wotmotake. Někotři jón tež do łużow namłocźuja. To pak hodźi ſo jenoż tam pschenjeſcź, ſchtóż ma nékaſtu łużu abo jamu k temu pschipraviſenu, hdyż może wodu do njeje puſchcźicź a wotpuſchcźicź, kaž ſo jemu ſpodoba a kaž hebi do njeje ſmjetany len to žada. We ſjawnych abo gmejniſkich wodach abo łużach je rifanje lenu ſakasane. Najtuniſche a najjednoriſche ſa naſcheho ratarja je potajkim rifanje lenu na łuży abo na ſchcźelenſtwach. Njeſcźel jón pschetokito (25—35 dwojozentn. na ha), to rěka k ſtkanju lenu potrjebujeſch raš tak wjele płominy (Fläche) kaž k wuběrjwej. Len ma ſo po prawom tak cźenko ſtłacź, ſo je mjes ſtwjelzami póda widźecź. Trjebasch drje k temu nécźcźo wjazy płominy, tola njetrjebasch jón wobroscźecź. Sčeſelenſch-li len na paſtwiſcźach abo łuki, mózesch tam ſ léku lépsche žně wocźakowacź, dokeź len hnyji. Dóſcź rifanju je len tehdom, hdyž ſo pisches tołcźenje abo kamanje ſ łoſtej próżu paſdźerje wot łuka (Baſt) wotdźěla. Cźaſ rifanja lenu najdóle wot teho wotwiſuje, tak ſo dešcźi a ſtónczńe wjedro w cźaſu rifanja wotmeniſeja (3—6 njedźel). Po ſtónczńu rifanja len do małych pópkow ſejtajej. Hdyž je wuſthnył, jón ſwjaſaj a domoj ſwoſ. Pisches rifanje budźe len wo ſchtvórcźtmu (Gértik) lohſchi, je pak wo pokoju drožſchi hacź njerifany. S płacźinu rifanego lenu ſo jenoż płacźina rifanja njeſapłacźi a je tež myto na łajkoſći rifanja wuſtajene.

Wunjeſitliwosć (Rentabilität) lenu. Mnoſy ſu teho ménjenja, ſo je płahowanje lenu dla wſchelakeho dźěła, kotrež žebi món wobežbe w cźaſu žniwa žada, njewunoſchne. Po wſchelakich wobliczenjach pak je len jara žitnym płacźiſmam pſchimérjeny.

Wobliczenje wunoſchka lenu na 1 ha po někotřich pomérach dźemy w ſcźehowazych ſadach naſpomnicź.

I. Dokhody.

40	dwojozentn. lenu	po 10 hr.	1	dwojozentn.	400 hr.
6	„ laneho žymja	„ 39	„ 1	„	234 „
6	„ lan. pluwow	„ 6	„ 1	„	36 „
				Wschо hromadże	670 hr.

II. Wudawki.

Sa hnojidła:

6	dw.-zitr. Domaſchoweje rudy	po 7 hr.	1	dw.-zitr.	42 hr.
8	„ kainit	„ 3	„ 1	„	24 „
1,5	„ žyrikoweho ſchtapika (ſchwefelſaur. Ammoniak)	„ 25	„ 1	„	3750 „
10	„ wapna (Kalk)	„ 2	„ 1	„	20 „
				Wschо hromadże	123,50 hr.

Wudawki ja dźěło:

Wudawki ſa płahowanje a žně lenu . . .	250 hr.
wſchelake wudawki	120 „
	370,00 hr.
	123,50 „
Shromadne wudawki	493,50 hr.

Cźiſty wunoſchk na 1 ha 176,50 hr

Po pschedpišanym wobliczenju wunoſchka widźimy doſcź rozdaty cźiſty wunoſchk ſ lenu. Je to wunoſchk, kajſiž ratař tak cźaſto ſe ſwojeje role njewupkdóſi. Njeſaboudźmy też pschiſpomnicź, ſo je nimo teho lana muczka dobry lékarſki žrédk ſa ſtók, wobežbe pisches wobcźežnoſcźe pschi pożiwanju (Verdauung). Njech žo na to bźiwa, ſo by žo pola naſ we Sčerbach ſ nowa płahowanje lenu ſawjedło. Tak ſmijemy žo teho, ſo naſche pjenjeſy do wukroja du ſa ſuſy len a lane žymjo a wobſuſchć.

Běrnjazy rak.

Běrnjazy rak žo pola noſ na mnohich leżemnoſcźach nadeńdże. Wobežbe huſto žo tam namaka, hdyž běrny łóžde léto na žamžnym mětinje (jahrodłach a na małych žimnoſcźach) płahnja. Pod běrnjazym rakom rozſminy khorosć, kotraž wobežbe dulki (Knollen) ſchkoduja. We ſchelakerych formach namakamy trupawe, w ſpocźatku jažno brune, potom pak nimale cźorne błaki, tak, jo je nimale zyła běrna wot nich ſwohidźena (wotdata). Wbyſche běrnjazych dulkow może rak też lohke korjenja a podſemſke dźěle jela nadpadnyć. Pschicźiſna tuteje khorosće je hrib, kotrehož kochorn w tutych trupawych błakach namakamy. Hdyž je rakowa trupawina rata, a to je hnjio, prjedy hacź žo běrny ſběraja, wotpadnje tutón hribił (Schmarotzer) a wośtanje w roli, hdyž potom naléto zyłu žyłu nowych kochorkow cźeri. Tak wośtanu ſtajnje khochorki w roli a nadpaduja na druhe abo ſa nésčto lét ſaſo běrny. Mnoho tajſich trupow wośtanu pak też na běrnach a pschidu tak hnydom do žymjeſchkow. So mamy na tajte waſchnje ſ létu ſaſo rata na polu je wéste. K ſadźewanju rata je błowny dypł žymjo. Ritdy njedyrbimy běrny ſ polow, hdyž je rak, ſ žymjenju bracź. Jenoż ſwuběranje ſtrowych běrnow njepomha mićo, dokeź móża też na zyle ſtrowej běrni rakowe trupy rozdźerź. Haj žama ſtotej dawanje tajſich běrnow abo k wavjenju branje njeje radźomne. Pschi tym pschidu tola pisches ſawoſtanki, a bynjeſ to woda wot myćża bźka, kotraž žo na hnój abo do juchoweje jamy hlinje, khochorki na pola. Jeli žo to wobeńdź njeda, dyrbja žo powoſtanki ſpalicź a woda wot myćża dyrbi žo na puć abo do nékajkeho pschérowa hlinyć, ſo njeby tak na polo pschiſchła. Najlépje je, ſo wſchitke thore běrny palicź damy abo žebi je na truhanczki (Flocken) pschebźélamy. Na žadyn pad pak njedyrbja žo pschedawacź. Ratarjam, kotřiž žebi druhdy ſ méſtow juchu kupuja, hroży ſtajnje ſtrach, ſo rakowe khochorki, kotrež ju pisches běrnjazu woda do juchi pschiſchle, do ſwojich polow dońtanu. Najlépſchi žrédk je, płahowanje rakakrutych družinow, wo kotrychž žym hižo w pschedpoſłednim cźiſle naſcheho „Hoſpodarja“ pišak. Tu cźahu jenoż hiſchcze mały pałk dacź ſa wubéranje tutych družinow. Snate rakakrute běrny žu: Arnika wot Hameke, Danuſia wot Dolkowſkeho, Deutſchland wot Paulſen, Hindenburg wot Kamela, Denice wot Dolkowſkeho, Jubel wot Rychtarja, Juli wot Paulſena, Lech wot Paulſena, Magdeburger blaue wot Thiele, Nepyrit wot Cimbala, Zeppelin wot Rychtarja a Pepo.

Nimale rakakrute družiny žu hiſchcze: Ada, Agrarija, Beſeler, Brocken, Daber, Graf Dohna, Erika, Exzelenz, Flora, Fulda, Galather, Goldperle, Gersdorfer Nieren, Helios, Ideal, Iſolde, Kaiſernieren. Kuckuck, Lydendorff, Profeſſor Märker, Marſchall Vorwärts, Minister von Miquell, Neue Imperator, Opal, Parnaſſia, Roode Star, Roland, Topas, Geheimrat Werner, Weddingen, Werra a Neuer Salat.

Statna biologiſta ſtacźja w Darlinje (Biologiſche Reichsanſtalt. Berlin-Dahlem, Poſt Steglitz-Berlin) roſcźele tak mjenowany Merkblatt, kotryž mózu kóždemu cźitarjej radźicź, žebi pódtakaj dacź. Tam namaka wſcho wożne w tutych padach.

So by žo dalſchemu roſcźerjenju běrnjazeho raka ſadźěwało, je nuſne, ſo žo kóždy pjenk, kotryž žo wot raka nadpadnjeny bycź jdo, k pschepytowanju na mjenowanu biologiſku ſtacźju pośćele.

W.

Pjerisnarſtwo.

Truta jako pata.

(S wobraſom.)

Zyle prawje žo truta žiwy lehnjenſki naſtroj (Brutmaſchine) mjenuje. Je tola jenoż ſ trutami mózno, wjetſchu mnohoſcź abo licźbu kurjatow pschirodnje (natürlich) wocźahnyć, wobežbe w prénich měžazych lěta, hdyž hiſchcze žane paty njethołaja. Schtóž dźenża najbole roſcźerjene lohke družiny, kaž italiſke Leghorn, Minorka atd. płahuje, njewuńdźe, jeli žodyn lehnjenſki naſtroj njewobžedźi, ſ zyła wjazy dyes truty.

To njeje cźežko, nadobo 10 hacź do 20 trutow naſadźenych mécź, ſa dźeń junu wośmu ſo wſchě ſ hnězda k nażranja a k wurjadźenju, a po wroćźenju na hnězdo ſu 24 hodźin ſame na ſo pokaſane.

Truty ſo najlépje jako wotroſcźene młodźicźi naſymu abo w ſymje kupuja, cźim pryedy, cźim lépje. Na žadyn pad pak ſo njeſmě hacź do poſlednjeje mjeſiſchiny cźakacź, pschetož dyrbi ſo wobmyſlicź, ſo ma ſo tóžde ſtoźo najpryedy na ſwoju nowu wotkolinu ſwuźicź. Wotroſcźena ſraka truta dyrbi ſo najpryedy ſtaroſcźiwje pizowacź, nétkotre tuſti namoćeneho hlźeba doſahaja, pschetož pische wjele pizy je ja njix ſchkódne. Na tym hacź je ſo trochu ſhrabała, może ſo jej też ſuma dawacź. Najkhamaniſche je, hdyž móża ſo nowe kupjene truty nétkotre dny ſmoćodnje wuběhacź, ſo bychu ſo wot jébby zyle ſhrabałe. Hałle potom njech ſo ſpyta, je ł kedźenju nuſowacź.

Njeje truta ſama hižo ſapoczała njecź, kaž da ſo ſ wjetſcha hnydom nucźena nakadźicź. Pola tajſej, kotraj hižo njeſe, je pak próza ſwjetſcha podarmo, w tajſich padach je nejlépje, ſo žo tak dołho bucźała, domiž njeje žwoje 12—15 jeji ſnjeſta a cźaſ potom ſama kedźecź. Truty ſo na ſcźehowaze waſchnje ſ kedźenju nuſuja: Najprjedy dyrbi ſo truta na měſtniſcź, w kotrejž dyrbi kedźecź, ſuwacźicź, tu

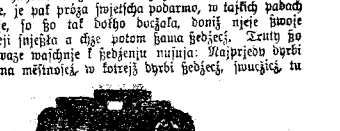

pschibotuje žo jej cźiſte hnězdo, a do njeho pokoja ſo nékotre wobrěże porzlinowe jeja. Potom hadźi ſo truta na nje, a na nju ſtaji ſo nékaſi koſch (korb), kotrež ma prédku wuſkadło ſa powětr a ſwětłoſcź. Koſch njeſmě pschenifki bycź, tak ſo może ſkrzźo zyle derje pod nim kedźecź bjes toho, ſo by ſo tłóźiło, ale wośtanuju pał njeſmě w nim móź. Wobraſ pokaſuje ſaſnje, kak ma ſo cźiniecź. Na koſch połoži ſo nécźcźo kamjenjow, tak ſo njemóże ſo truźe wujdacź, ſo

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźiži Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 zlot. pj. Wobdźełanje so stajnje nawěški a tabele so wyše wobmjełeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 107 **Budyšin — sobotu, 9. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němškonazionalny namjet njedowěrjenja pšecežiwo pruskemu ministerstwu šo wotpokasał.

Pósledni tydźeń je šo wjele wo tym pišało, hač šo pruski šejm rospuščeći abo hač šo wón pschetwori. Němšej ludowej stronje šo w swójskim ſ němškonazionalnymi wjazy ujelubi, by šo rad twoł nich dźělića a někotre sloty w ministerstwje ſe šwójimi ludźimi wobsadźiła. To wotkłosowanja wo němškonazionalnym nanjecej chyšche wona Braunowym ministrom wo tym jednaći. To pak šo sapecowěći, ſ němšcej ludowej stronu jednaći. Jenmu wo to njeišćeše, šo by šo nanjet němškonazionalnych wotpokasał. Na wopak, wono ſa pschičinu pytasche, pruski šejm rospuščić. Pschi nowowólbach buchu stronu prawizy a komunistiſoju bjes dwoła wjele mandatow ſhubili. Tak ł wotkłosowanju došoe. Pschi nim šo němškonazionalny nanjet ł 222 pschečiwo 116 kłokam sačšiny. S tym bě šejm je chěćeć kłasnami wjetšinu Braunowemu ministerstwu dowěrjenje wuprajił. Braun toho dla njetrjebasche ſa swójim wotkłosowanjom ždaći. Stronu prawizy po wotkłosowanju ani njeſtykmychu. Běchu ſ nim jara spokojom; ſchetoł niczeho šo bóle njebojachu dyžli nowowólbow. Wschitzy kommunistojo běchu sašo hromadźe je stronami prawizy kłosowali.

Sozialdemokratija žehi žada, ſo by šo Hindenburgowa pschisahu wotstorčiła.

Sozialdemokratiſka strona žehi žada, ſo by šo dźe jejnemu protestu pschečiwo pschisahowješi Hindenburga je wólby, Hindenburg hižo bliſkim wuteru do prezidenſkeho sastojnſtwa hiſchče njesapokasał, a ſo by Jo tež jeho pschisahu wotstorčiła. Hakle hdyž wólby rospuštji, čoło je ja němſkeho presidenta wujewolemy, může šo sapokasanje do sastojnſtwa a swjasanje ſ pschisahu stacj.

Němſko-franzowſke kaliowe dojednanje.

Wo dojednanju, kotrež je šo mjes němſkim kaliowym syndikatom a eſſaſkimi kaliowymi jamami w Parisu wobsamkło, Pariſšti „Avenir“ pišche; Tole dojednanje ł lěpſchenu sajmow wobeju industrijow, pschedawanje kaliowcho huſtiła we wſchěch kraſach šwěta rſadowje, kaſ so žehi wobeju industriji njebudźetej wjazy na internazionalnych wikach konkurrenzu čzinić. Wobeju bu dźetej šo wo to prózowaći, ſo by šo wuživanje kalija na wſchěch kulturach swjelowało, kotrež jón hiſchče njejim nałožowale. To je wrěni krócz po wójnje, ſo je šo mjes němſkej a franzowſkej industrijin njepotrjebne dojednanje wobsamkło.

Němſki šejm

wo dalſkowym a nahódnoſezenſkim ſakonju dale wuraduje. Sapódſłanz **Hemig** knjeſezeſtwowu wolu powita, ſo chže nětſzišchi dawkowy ſyſtem ſjednoriſ.

Němſkokubowſki ſapódſłanz **Frick** dawkowe ſakonje wotpokasuje, kotrež šu na wuwjedźenje postajenjow Dawſoweho plana złożene.

Sapódſłanz **Kling** ſ baweršeho burſkeho ſwjaſka pschečziwo **pschewulkej liczbje dawkowych wukłasow**, kotrychž nichtó njeje wjazy wědomy, rěži. Drobne a ſrjenje tatarſtwa a pschemyſłu šu ſ dopředakłaczejenjom cježke ſchkodźiwale. Ratarjam je njeſmě ſwjenje na tajſe wotſchuje ſhórczješ. Měrjnik wyſchſchi pjuwowy a tobakowy dawk rosšudźuje wotpokasuje, dokelž šo ſ nimaj ſchěroka ludowa hromada najezeſo potrjebi.

Wužnd w prozeſu pschečziwo Hannoverſkim kommunistam.

W prozeſu pschečziwo kommunistam, kotſiž šu mjes druhim knjezeſtwowe twarſtwje w Hannowerje ſ rosbuchnjenjom bombow wupuſčili, je šo wužnd wotſewił. S wobſtorzenych šu jaſnódźili Ehlerta ł khłoſtarni na 3 léta a ł 300 hřiwnam pjenježneho khłoſtanja, Schmidta ł khłoſtarni na 6 lět a ł 600 hřiwnam pjenježneho khłoſtanja, Meyera ł khłoſtarni na 2½ léta a ł 200 hřiwnam pjenježneho khłoſtanja. Druſy wobſtorzeni ſ jaſtwowym khłoſtanjom a ſ pjenježnej pokutu woteńdzechu.

Němſkostatne pożczonki ſtładźiſchcza ſelenieje pizy.

W nowinach je šo w pośledním czaſu wſpjet wočakowanje wuprajiło, ſo němſki ſtat ratarjam k natwarjenju ſtładźiſchczow ſa ſelenu pizu pjenježy pożczi. Němſke ministerſtwo ſa jeżiwjenje a tatarſtwo je ſa to najprjódy 750 tyſac hřiwnow poſtajiło. Wupożczowanje ma němſke kreditne towarſtwo w Barlinje W. 8, Behrenſka dróha 21 wobſtarać. Wono ratarjam po 8½ proz. łelueje dauje 10 hřiwnow ſa kubikmeter natwarjeneho ſtładźiſchcza wupożczi, tola niż wjazy dyžli 3000 hřiwnow jenemu wobſtodżerjeſ. 1. dezembra 1926 dyrbja šo pożczonki wrócżeć. Pożczerjo budża po tajkim dwoje žně ł wotplaczenju wužiczy nuż.

Němſki wupad pschečziwo pólſkej mjeſy.

W němſkich nowinach wſchěch politiſkich ſtronow šo żeleznišć njeſdźe w pólſkim korridorje ſtoro wſchědnje rosponima. „Zeit“, nowiny němſkeho ſwonkowneho ministra dr. Stresemanna, šu pschipowdźiłe, ſo budże žehi Němſka żadać, ſo by šo rosrißaje ſuđ ſwolał. Wón ſnđże we Parizkim dojednanju, mjes Němſej, Gdańſkom a Pólſkej wo pschetholdnym wobkhadje pſches pólſki korridor wobſamknjenym, roſſudźiéć. Na pósledniu żelezniſku kataſtrofu šo powołaja, budże žehi Němſka żadać, ſo bychu šo postajenja tuteho dojednanja pschemjenile. Němſka budże pytaći, šo pólſkeho korridora hacżowaći a němſkopólſku mjeſu pschemjeriéć.

Konferenza Małeje ententy.

Swonkowni miniſterja ſtatow Małeje ententy šo tele dny na konferenzu do Bukareſta ſeſdu. Budża ſo pjeſza tam wo internazionalnym połiſtim położenju rosmołwjeć. W nim je šo w pośledním czaſu wjele wobczežnjeſzeju nakupiło. Bolſchewiſke nahlynjnoſze na Bałkanje, wunoſchk pośledneje preſidentſkeje wólby w Němſkej, njepschijeże Genfſkeho protokóla ſe ſtronu Jendźelſkeje, wobczežnjoſze, kotrež šo rukowańſkemu pakti napſchećeo ſtawje, njepschipóznaće tańſkeje mjeſy ſe ſtronu Němſkeje, ruſſi wliw, kotrżż hibanje ſa pschiſtajenkjenje ſa pschiſtajenkjenje Awſtriſkeje ł Němſkej, to wſcho bu pedawši, ſ kotrychž muża ſtrachi ſa europiſti měr nałacż. Saſtupjerjo Małeje ententy wjele maczinny ł wuradżenju nadeńdu.

Briandowa politika snapſchecża Němſkeje.

Parižſti dopiſoważ Londonſkich „Times“ pišche: Najſkerje šo franzowſti miniſter ſwonkownych nałeżnoſczow pschi jednanju wo pośliczenym **němſkim bjeſtrach rukowańſkim paktu** na podłożk Verſailleſkeho měrowego frjeczenja ſtaji. Wón budże na tym wobſtojeć, ſo by njeſły, w tutym frjeczenju poſtajene, jako njepschemjenliwe wobhladaju napſchećziwo pschečziwjenju Němſkeje, kotraż je nochże ſa pschichod dale pschipóznacż.

W nałupanju ojeſtrach rukowazeho pakta njeje wjazy na tym dwělowacż, ſo ma Briand ł internazionalnym rukowanjanj, kotrżż pakt Swjaſka ludow połiſcza, wjazy dowěrjenja, dyžli ł nětſzkomu ſamjeſtowonemu paktej, kotrehoż ſlutkuwoſcż wot dobreje wole jeho podpiſarjow wotwiſuje. Toho dla žehi wón pscheje, ſo by Němſka najprjódy do Swjaſka ludow ſaſtupiła, pryedy hač bo bjeſtrach rukowazy pakt podpiſa.

Njedoſtatk tſjoch miliſardow w franzowſkich finanzach.

Finanzne położenje pruhowanſkej je ſinanzny miniſter Caillaux pwěſził, ſo ſu ſa lěto 1925 w ſtatnych finanzach wudawki wo tſi miliſardy wjetſche dyžli dochody. Caillaux njemóże tónle njedoſtatk himak wotſtronicż, dyžli ſ powyſchenjom dawkow.

S tutym wotpohladom dyrbja šo někotre dołhody ſ menopołow powyſchicż. Powyſchenje płaczifnow tobakowcho a ſpiritnjowcho monopola dyrbi 1½ miliſardy frankow ſ powyſchenja dotheńdneho dawka dospicż.

Podawti w Bołharſkej.

W jenej wjaz błiſto Warny ſu w nóznym wozowanju ſ kommunistami adwokata a kommunistiſkeho wjednika Dimitrija Georgiewa morili, ſa kotrymż ſu wyſchnoſcze hižo dawno ſledźili. Georgiew kommunistiſku ſtronu we Warnaſkim wokrjeżu nawjedowaſche. Tole Warna ma dla ſwojeho położenja pſchi Czornym morju wulku wažnoſcż, dokelž wóża ruſyn bolſchewikow pſches nju njepośrjednje ſe ſwojimi pſchiwiſnjowarjemi na Bałkanje wobthadżeja.

W Pleronje ſu wyſchnoſcze nowu kommunistiſku organiſazju mjes młodźinu wutkłedźili. Wjele wożbow je šo ſojało.

Jendźelſki general Morgan wo nuſnoſczi dospołneho wotkronjenja Němſkeje.

Rosprawnik „Petit Pariſienа“ je roſrečenje ſ generałom Morganom, pryedawſchim ſobuſtawom ſojuſkarſkeje wojeriſeje kontrolowazeje kommiſije mčł. General Morgan praji, ſo je pschežwědżeny, ſo by kóždy pakt bjeſtracha łodarmo był, hdy by šo Němſka pryedy tehu po postajenjach Verſailleſkeho měra dospołnje njewotbrońła. S tyhle postajenjow njeje hač dotal ani jenemu dospołnje dopjelnjła. General Morgan na to pokaza, ſo wulki němſki generałny ſtab-hiſchče wobſteji, a ſo ſu wójſkowe kadry, kotrež do wójny w Porheinſkej ſtejachu, nětko ſwonka porheinſkeho kraja ſamješczene. Na kóżdu generał praji, ſo budżetej žehi Jendźelſka a Franzowſka mjes ſobu pomhacż, hdy by jejn njeriſchczeł nadpadnył.

Praſchenje ſchkitańſkeho zła pſched jendźelſkim delnim ſejmom.

W jendźelſkim delnim ſejmje miniſter Churchill pſchi debatach wo ſaſtajenjedźenju Mac Kennańſkich dawkow praji, ſo [illegible] pſchi tym njejedna wo ſchkitańſke zło, ale wo pſchiſpoſenje ſtatnych dołhodow. Mac Kennaſke dawki ſu wożcże toho dla trébne, ſo by ſo wupad dołhodow wurunał, kotrżż je je ſnjeżenjom dawkow ſa zołor, ſuſchene płody, tobak atd. ſ jendźelſkich kolonijow naſtał. Mac Kennaſte dawki, kotrež ſo na wukrajne ſmjelowe twory położa, nětkże 1 milijon puntow ſterlingow wunjeſu. Žadanje dźělaczeſkeje ſtrony, ſo by ſo dawk na automobile, hudźne inſtrumenty, czahnjki a filmy njeſajwdżeł, ſejm wotpokasa.

Chamberlain njewě nicża rjez.

W jendźelſkim delnim ſejmje ſwonkowny miniſter Chamberlain na wopraſchenje wotmołwi, ſo njemóże rjez, hdy wobthadżeniſke wójſko ſ Kólniſkeje krajiny wuczehnje.

*

W nałupanju żeleznišćeho njeſhoża pola Starzarda we pólſkim korridorje Chamberlaine na praſchenje wotmołwi, ſo ſamtanke wojowych durjow pſchi pſchewjeſenju pſches pólſki korridor wobthad njes Rauſchej Pruſkej a druhej Němſkej połóża. Praſchenje, hač ma bo tónle nałożk dale wuježcż, mataj wobdźelenaj ſtataj, Němſka a Pólſka, roſrißaċ.

Rawał ł wojeriſkej łetariſkej ſłużbje.

Jendźelſke knjeżerſtwo ſwoje wójniſke łetaſtwo pſchiſpori a tehu dla nowe muńſtwa ſa nje pytaſche. Na to je šo hnydom 1200 rekrutow ſa łetaſtu ſłużbu ſamolwiło.

Wójna w Marokkowſkej.

Po nowſchich powjeſczach ł Rabata šu Franzowſojo nadběh wójſka Abd-el-Krima pſchi rězu Uergħi wotrażyli. Wojowarjo Abd-el-Krima, běchu je wſchědnych dołow, kotrež ſ Rifa njeju, pſchiczahnyli. Na ſtjoch měſtnach bě ſo jim poraženjedu, pſchiczahnyli. Na ſtjoch měſtnach bě ſo jim poraženjedu, ſo do franzowſtich ſtejiſchczow dobyez, tola franzowſke pſchedſtraże mózachu ju dźerżeć. Jenož jena kładźita thežka je ſo ſ derje dźełazej artilleriju Kabylow poſtrélała.

W Franzowſkej žehi myſla, ſo dyrbja ſo ſ wupadom rjiſtich Kabylow hač dotal měrne ſplahi w franzowſkej Marokkowſkej ł powiſchitkownemu ſobuſtej pſchečziwo europiſkim mozam w połnóżnej Afriży ſobu ſtorhnjeż. Prawiſłowni wojazy Abd-el-Krima ſyſtematiſzy franzowſke ſtraże wobſtupuja a ſo na dołhe wojowanje pſchihotuja. Pjecz ſ tychle wobſtupjenych franzowſkich ſtrażow je ſo dyrbjało ſ łetadłami ſ zyrobu ſajaraċ.

Dale ſu ſo wulkeho nahromadżenja wójſka a wójneſcho materiała w Djebalaſkej krajiniże dohladali. W bliſkim czaſu ſo nadběh tutehe ſ Abd-el-Krimom ſwjaſaneho pſlaha wočakuje. Wobzběhły njemér ſu powěſcże w Franzowſkej ſłubjéle, ſo na Abd-el-Krim dobru artilleriju a ſamo łetadła. W Parizu ſu ſhoniłi, ſo je wón ſaždżeny

Žonjace toše wopytowanske toše měškowe toše

stajnje najnowše formy a barby poruča płaćizny hódno

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078.

kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedłarnja

łydzeń wulke hromady wójnskeho materiala bóstał. Tuskaja na to, so je so tutón material ſ Italiskeje wobstał. Wjele pjenjes je so za wójnu Kabylow w Egiptowskej nabéralo. Franzowske knjezerstwo chce toho dla Jendželku namolwjeć, so by dalsche ſbérki w Egiptowskej sakalka. Dale chce Franzowska na konferenzy w Genfje pschesiwo jemu sakročeć, so by Abd-el-Krimej ſ Italiskeje wójnski material jeńe.

Dalsche pohybjenje za franzowske wójsko w Marokkowskej.

Wo połoženju w franzowskej Marokkowskej Hawaska powješćenja ſ Rubata 8. meje powó: General Lyautbey, ſ Feza duzy je wczera ho wrócił. Wo „Petit Journalu“ ho w tym rěcži, do Marokkowskeje pódla hižo wotpósłanje infanterije hischcze czełu artillerziju póslacź. „Matin“ pische: Abd-el-Krim roskasuje nad nowoczasnej armeju je ſpeschnje ſtelazymi ſtelbami a ſ nehdże 50 kanonami, haſ jsamo ſ nekotrymi tankami a schéſcz ſkladami. Abd-el-Krim je so wocziwidno na żelesnišku czaru Fez—Taga sameŕił, so by Franzowsam wobſkadnik czaru salehnył a ſylahi, pod franzowskim wlikwom ſtojazy, ſ ſpěżkej pschesiwo Franzowsam wobrócześ. Może ho rjez, so je so położenje nekotke ſtrucsiło; dokeż ſu pohybnjenja ſ Algiera wjele doschke. Pschekwapjenjow njestrjebuja so Franzowsojo wjazy bojeć. Wuſkwobodżenſke operazije so po planje pschewjedu. Franzowska napschesiwna offensiva pak pśches kraj franzowskeho paſma (zony) njesdże.

*

S knjezerſtwowoje ſtrony so hischcze powó: Riffzy Kabylojo Abd-el-Krima ſu pschesiwo franzowskemu paſmej pschekwapjazy nadpad ſpitali. Abd-el-Krim chcyſche haez k żelesniſkej czarje postupować, a tute czaru ſalehnyć, kotraż Fez ſ Tagu wjaża. Wjednik kiſſkich Kabylow nad makym, ale khrobłym a derje ſo wodżażym wójſſom roskasuje, kotrež je ſ nowoczasnymi bróńjemi wuhotowane. Wono ma 50 kanunow, nekotre Tanki a ſkłada. Se Schpanizanami wojuje ſu ſo Abd-el-Krimowi wojowarjo we wójnſkej wědomoſći wumnjeli. Kabyloje ſu najprjedy rubili, ſu potom k mérnym ſylahanm namjesnemu paſma dale czahnyli a ſu ſo po nječim k franzowſkej mjeſy pschibliżili. Franzowſka dyrbjeſche jich je ſwojeho paſma wuhnaez, niz jenož, ſo by ſwoju nahladnoſć zakhowała, ale też dla pschićinowu bjeſtrasby. Tſi operazije ſo pschipravichu: We wjeczorje wokolo Fafrari general Colombat postupowaſche, w ſrjedżinje pola Air-Aidra wyſchi Frydenberg kejż, we zranju ſu ſo wojazy generała Campesa ſhromadżili. Tele tſi kolonny dyrbja ſ dobom postupowacź a rifffich Kabylow, kotříž ſu ſo do franzowskeho paſma dybnyli, ſ njeho wuhnacź. Tola wjednżinjazy dozpiwcho wiſpěcha njeſdżi ſo ho ſdaczu tale operazija tak ruesze pschewjeſeć, każ ſo wocznje. K połnozy wot rěki Uergzhi ſ pjeza bischcze wjele franzowſkich ſtražow wobſtupjenych. Pohybnjenje ſ Algiera ſo bischcze wocznje. Na kždy pak je położenje tak dokoło ſtrucsene, ſo Kabyloja njeměża wjazy pustupowacź. S knjezerſtwa ſo ſawěsczuje, ſo je ſo jenoż w franzowſkim paſmje wojowało a ſo ſo franzowske paſmo njepschekroca.

Ameriſka pschesiwo nałożenju pluna a bakterijow we wójnje.

W Genfje ſo w tu thwilu konferenza ſa kontrollu internazionalneho wikowanja ſ bróńjemi a munizija wotnicza. Sjedinjozene ſtaty pokrjuzuje Ameriki ſu namjeſkowale, ſo by ſakazane było, w pschichodnych wójnach jedotze plunty a bakterije natyhowazych khorwſkow pschi wojeſiſkich operazijach nałożeź. Saſtupjeſ Madżarſkeje ſo pschesiwo nałożenju plomjenjow njetakow, wupraji. Hdy hychu ſo tele namjety pschijeć, mohle wone pak jenoż potom płaczi wosez bostacź, hdy hychu ſo wjacze kraje na to hrjohsałe, ſo njebudża we wójnje jedotze plunty a bakterije nałożeź. Do ſpurtowneje wójny bé ſo też hižo wuzżiwanje jedotzych plunow we wójnje ſakasało. Němſka pak je prěni ſtat był, kotryż ſo tejele ſakasnje njeje dżerjał.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 9. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodż. barometer 731, hygrometer +2, thermometer wo dwjo +21. — Dżensa rano we 8 hodż. barometer 733, hygrometer 0, thermometer w nozu +10. Wuhlady na mało ſo pscheměnjaze wjedro. — Wječera rano ſo we rosdżelenju niżinow a wyſchinow pśche wjele pscheměnjenkow njebo. Połnózna wyſchina bé ſo pśches Firſtku hacź do Ruſkeje wupſchestrěła. Nad Jendželſkej hiſchcze pschezo niżina leżeſche. Jeje wuwdżelt nam wječera tu a tam njewjedro pschinjeſſechu. Tutón njewjedraty ras drje naſche wjedro dale wobſkowa. — Jutſje njedżelu Kantale klóńcžko ſ 21 hodż. ſtładża a ſo 7.33 hodż. khowa. Mějacźk ſkhadża wjeczor 9.58 hodż. a ſo rano 5.54 hodż. khowa.

— **Schkowa powěſć wo wjedrje ſa jutſje njedżelu:** Troſchku chłodniſcho, mrócźele ſo pschećahuja. Tu a tam ſo hiſchcze podeſchcżuje.

— **S cżahom ho pschejeć.** Wječera rano cżěſſiliſkeho polkra Pawoła Gruhla ſ Budyſchina, na Zornoſkej dróhi 25 hydlażeho, njedałeko Wunjeſdżanſkeho dwórniſchcża na żelesniſkich kolijach morweho namakachu. Wobżarjuzonmeho bé cżah pschejeł. Hlowa bé wot cżěła dżělena, jena ruka ſlamana. Cżěło morweho jenoż na papjerach pośmachu. Njeje hiſchcze wěſte, hacź ſo tu wo ſamomordarſtwo jedna abo hacź je ho njeſchoło ſkało. Każ pak wobſtejnjoſce ſwědcża, je drje Gruhl ſam żiwosenju żiwjenju kónz cżinił. Cżěło żelesniſzy dżěłaczerjo namakachu.

— **Nasch druhi najſtarſchi mějcżan,** priwatus K. Pětſchka, wośwjeſći ſaſdżenu ſrjedu ſwoje 91ětne narodniny. Pětſchka je hižo 51 Kt Budyſchſki mějcżan a bydli na Wettinſkej dróſy čo. 36. Wón je hiſchcze duchownje a cżelnje dospołnje ſtrowy.

— Wječerawſche pſchedwjedżenje hypnoſy we Centralnym dźiwadle je ſo poſłazijſy ſakaſało, dokeż je ho tomu vokaſało, ſo ſ hypnoſu ſuggeſtija bohu dżiła. K tomu hiſchcze pſchiſpomnimy, ſo pſchedwjednik je Schwedſkeje njeje, ale ſo je w Auſtriſkej rodżenj.

— **Statne wyſchnoſoe pschesiwo wikowanju ſaſtojnikow.** S pschičežnjozym wuradżowanjom w. mjnińſtwa ſpinje je ſtuttskowne miniſterſtwo pſchi napraſchowanju, najſpodobſtejniſcho knjezerſtwa k wikowaniu ſaſtojnikow, wosjewiło, ſo je wono hižo po inſtanzijach pſchesiwo tutemu wikowanju ſaſtojnikow ſakročiło a tuj żana pschicżina njeje wobſtejł, tohodla ſnowa poſtajenja wudacź. Po tutych poſkaſenjach je wikowanje w kenbach němſkoſtatnych wyſchnoſcjow ſakaſane a pſchedawarnje njeſmjedża tam wjazy wobſtacź. Wot ſaſtojnikow wudżerżane rosdżelenje dworow mjaja wjazy ſamjera a ſu ſchtódone ſa drubne wikowanje. Też agentoja a ſaſtupjerjo firmow njeſmjedża pola ſtatnych wyſchnoſczjow wikowacź abo jich nadběhowacź dla kupowanja dworow. Też naſeukam fantinow ho porucża, w mjeſach, kotrež ſu pśches ſłużbu date, wěſte dwory woſedawacź (na pſch. tobak, alkohol abo żiwnoſć), ſchtož żnadź w cżaſu ſłużby potrjebaju, ale niż ſa żyzu ſwójżu abo hiſchcze dalſche druhi. Schtóż cżze ho ſe ſtatnych ſaſtojnikow ſ wikowanjom ſaſkrcżi, trjeba k tomu dowolnoſcj ſtatneho miniſterſtwa. Dowolnoſcj namélſnoje wyſchnoſcje njedoſtaja. Tute ſaſadne poſtajenja płacża pola němſkoſtatnych wyſchnoſczjow, wobkhadża pjot a żelesnizu.

— **Swjatſ kamoſtatnych bitnarjow Tafikſe** wotbjerje ſwoju ſwjeſtowu ſhromadżiznu 16. a 17. meje w Auerberku. Swjatſowoju dżeń ſapoczńa ho 16. meje ſe ſwjedżenſkim komerſhom, na kotrychż budże wuſtajeſza hwoſow bitnarſkeho ſwjatſa Aunaberżſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. Na ſamhajm dnju je też ſ labom ſhromadżizna. 17. meje je wuſtéł do Rudnych horow pokazany.

— Po dotalnych wobkedżelowanjach ho ſoa, ſo bu- dże letſa khětro wjele ſchczołnow. Dohodla (Zeitung, je hižo ſ cżaſom kónzowacź, dójeżkli ho pokaſaju. Nětkole je runje najpſchihodniſchi cżaſ, ſchczołny ſ zyhlymi khnihdami ſniczicź. Njeſmějmy tak dołho cżakacź, dokiż ho ſ cżrjebami njepokaſaju.

— **Gmejnſki puć ſ Bórka do Wowmjowa a Malſez** je ſa powſchitkowny wobkhad wot 11. meje dla naſtupowanja ſaſurjeny. Wobkhad ho na Hudwiſzy pschepokaſa.

S **Boſchez.** Też naſcha mkodżina je ſebi kraſnu dołhu meju poſtajiła. Pſchichodnu njedżelu budże ſwjatoczna meju ſnjetanje. So pak hy ho meja wot ſuſodnych hótzow njepodrěſała, każ ho nam to loni ſtoro ſeńdże, dyrbimy ju wſchędnje pilnje ſkražowacź. Loni bé ras we nozu pod meju nimale ſ pukam dóſchło. Hólzy ſuſodneje woſy pschijńdżechu, ſylnje wobrónjeni, ſtarſej naſchu meju powolichu. To drje też wjedło dale ſame namélſnoo bylo, jenoż ho tajoch pod meju pſchemożeſi a meju powalichu. To pak njeměżachu w myſlach. Schtóż ſo jenoż pſchesmědżeſche, hacź ſtražniazy pod meju rjezhja. Jeli ſich ſyjazych njenadżeſchu, ju ſtražnizy ſwojim wimowatoſcjej dopjelnili a cżeſcź ſa ſebje a wſej ſobuſći. Jenoż tu teži w tutom padże dołhicże, a niż w pſchemozy. Rjech ſtary dobry ſerbſki nałoż traje mjes Sserbami, ale njepſchecżeſtwo mjes druhimi wſami njeſtwari. Tuż wſchitzy njedżelu do Boſcheza.

S **Hliny** pola Hucźiny. W ſudownej Albrechtowej rěcży ho ſchtwórtk popołdnju 21½tna holcża Arnoſcha Nowaka ſatepi. Zżiwjenje połnyty miloſcżiwjoce ſtary a k. dr. Petrezu ſ Maleschez bżehu podarmo. Nježli bé ſ poſlednium deſcheżom wjele wody nabyła.

S **Hucźiny.** Też letſa je ſebi naſcha mkodżina po ſtarym ſerbſkim waſchnju 30 metrow dołhu meju poſtajiła. Pſched 20 lětami bé pola naſ rjane waſchnje tak mała jaſchło. Tola ſtare prawo ſ nowa wotnoſi a nihdy ſo tohwile pśches 20 lět nimale kóżde lěto wośpjetuje. Sa naſchim pſchikładom tež druhy we wokolnych ſerbſkich wſach hrocżachu. Najrjeńſche pak je kóżdy ras meju ſnjetanje. Wſaży ſtow pſchihładowarjow ho kóżdoſnje jeńdże. To, ſchtož jich na ſo cżehnje, je zyle wěſce ſwjedżeńſi cżaſ po wſu ſe ſwojimi żortnymi wuſtupami. Pſchi ſnjetanju meje hólzy pilnje kedżnja. Tżdy dyrbi ſwoj meje hrał. Schtóż ſebi wjeſchi dopańdże, ma ta cżeſcź. Hordże ſtupaju jemu jeho mejiſka njewjeſta, meju kralowa, rjane żiżdżane rubiſchcżo pſchihikuje. Jeho ma ſylnych ramjenjach do korcżmy njeſu. Tam hakle ſpjeſi wjeſelo, mejſke, rysy ſerbſke. Nejuja, ſerbſzy ſpěwaja a łoſuja wo mejſke rubiſchcżo. Tón zas nam ſtoro meju wodrěſchcha. Tola mějſchnemy dobrych ſtražnikow. Tež, lubi Sserbja, pſchihładże wſchitzy pſchichodnu njedżelu do Hucźiny. Tam chżemy ho ſaſo junu hat prawje ſaſwjeſelicź. Meja, rubiſchcżata ſelena, wita waſ wſchitch ſ rjanom' wjeſelu do Hucźiny.

S **Rakez.** Mějachmy wczera ſajimnowy wſchedroczſk wo pſchemjenjenju prjedawſkich khażerſkich hankowkow do nětkulſich wjenjes. Poraździo je ſo wo jebaſtkowje nad naſſim ludom ſ tym, ſo je ſebi direktorium Katnoſe banki ſpoſe 4 miljardy w polnym wuplaczenju wuſtajiło, mjes tym ſo 1 miljardu, kiż hiſchcze mjes ludom je, ſa niżo wumjeli. Tuż pjeza ke ſtorżbje bóżdże wſchitzy ſtatno-hankowym-A-towarſtwom. K wjedżenju tajkich ſtorżbow je ho towarſtwo ſałożiło „Intereſſengemeinſchaft der Beſitzer von Vorkriegsgeld“. A też tuby we Rakezach je ho wotnoſka tutoho towarſtwa ſ Lojiża. Ke towarſtwu móże kóżdy pſchiſtupiez, kiż ma ſejim. Wedſtk tutoho wotrjada je knjes wyſchiſchi wuczeŕ. kantor Rolka.

S **Wojerez.** Sſrjedu pop. wokolo 4 hodż. ſylne hrimanje pſches naſche mjeſto cżehnjeſche. Błyſk dyri do domkeho ſankarja Arnoſcha Wilhelma na Gżitzej dróſy čo. 24. Na ſłoże bé jenoż ſymny błyſk, kotryż po ſwiſkach do ſemje dele ſajedze a ſ malym wobſkkodżenjom woteńdże. Też na jamje Erika bé błyſk dyrił ale ſamh ſchkodu naczinił. — Tu budże ho w bliżſchim cżaſu wotſtladakinja dżeſi tworicź. Sa nowotwar ho dobrowólne dary pſchijimuja.

Polikuška.

Novella wot Leona Tolſtejho.

4)

(Pokrazowanje.)

Tak bżeſche ho też ſ Polikajom ſtalo. Wón ho wożeni, a Bóh bżeſche jemu ſwoju wobradżił: ſa mandżelſku — wona bżeſche dżowka ſłónchu wikowarja — pſchijadomy jemu ſtrowa, mudra, błyſkawa żónſka; dżeſi jemu porodźi, jene łepſche hacź druhe. Nadobo pak pſchińdże na njeho rjeſłożo, a wón ho popadny. A to niczonnowjeſzow dla: pola bura bżeſche kżane wuſdy do baka „krumowal“. Ramachcha je, pſchebicha jeho, dowjeżcha jeho ſ hnadnej a poczachu na njeho wożebitu kedżnoſcj ſłożowacź. Hiſchcze druhi a njeſzi ras jeho łepichu. Ludżo poczachu we nim hubjenje rěżeć, ſarjednik hrożeſche, ſo jeho do wojakow tykuje, hnadna cżiniſcheſe jemu poroſi, jeho żona poczа płakacź a ho rudżicź, wſchitzo ho unuzeſche. Wón bé wſchi tom dobry, na żadyn pad ſchpatny cżłowjek, jenoż ſłaby bé; wón rad pijeſche a bé je ſe tak do picża dał, ſo na żane woſchuſnje ho tohwo wjazy wothaczicź njemożeſche.

Stawajeſche ho, ſo jeho żona poczа na njeho ſwarjeczź, hoj jeho bicź, hdyż wón ſtarny domoj pſchińdże, wón pak płaka: „Ja njeſbożowny cżłowjek!“ — wón praji — „ſchto mam cżiniez?“ Njech mojej woczi ho puknjeſej, ja ho tohwo wjdam, ja hižo wjazy njeſ njebudu!“

Dożcżakaj jenoż! Sa mjeſacz wón ſaſo ſ domu pójdże, ſo wopije, dwaj dnjej nuwoſtanje. „Z wołczeżkuli wón tola pjenjeſy jow bérje, ſe mohł wokolo dwudaeſ“, mjńjachu ludżo. Jeho poſlednja wężka bżeſche ſ cżeſnikom ſ pikarine. W pikarni bżeſche na jeſenje ſtary cżahnił, hižo dawno njeſbżeſche. Jónu ho ſta, ſo wón ſam do wocżinjenje pikarine ſaſnjpi; cżahnik jeho ſamjedże, wón jón wotnjeſe a pſchedа jón w mějcże. Każ ſ wotpołdnadom ſta ho, ſo bu tannny cżaſownik, kotremuż bżeſche cżahnik pſchedał, pſchipaduje ſ pſchichodnym żyłem jeneje dwórſkeje njewólkuju a pjatk do wſy pſchińdże a wo cżahnik powędaſche. Pocżachu ho ſa nim praſchecź, żyle tak, każ by to nětkomu trjeba łyło. Wożebje żaziadnik njebé Polikajej dobry. A pſches ſłupnika namakachu. Wupowěddachu to hnadnej knjeni. Wona da Polikajej ſ ſebi pſchińdź. Tón padże hnydem na koleni a je cżnjeſnik ho wnjma tak, ſo bé hnjaze, pſchiſło, każ bé jemu jeho żena to napowědała. Wón wſchitko ſana derje wnujedże. Knjeni rěcżeſche jemu do rożuma; wona powědaſche a powědaſche, předowaſche a předowaſche wo Bohu, wo pócżiwnoſći, wo pſchichodnem żiwjenju, wo jeho ſonje a wo jeho dżeſzoch, a wona dowjeżeje jeho do płaczkow a ſyſłow.

„Ja cżi wodam, ale ſłuż mi jenoż, ſo to hižo żenje njeſlużeſch!“

„Żenje to hižo cżiniez njebudu! Njech ho do ſemje pſchepadnu, njech moje cżěło ho roſterchnje!“ praji Polikaj a płakaſche, ſo mohł kamjeń ſmjatkneje!

Polikaj pſchińdże domoj a bżeżeſche każ cżelo zyły dżeń a leżeſche pſchi ſomu na tłachtach. S toho cżaſa hižo jenje wjacze na Polikaju njeſchto njepytnuchu. Jeho żiwjenje pak bu njemjezſoje: lub hładaſche na njeho każ na paducha, a kżdy pſchihlżowaſche ho cżaſ rekrutérowanja, pożcżahu wſchitzu na njeho pokaſowacź.

Polikaj bżeſche kowaŕ, każ bu hižo praſene. Kak bé wón k tomu dożšeł, niktó njewědżeſche, a wón ſam najmjenje. We knjezyłahowanſki pola żenjazeho, kotrehoż potom do Sibirſkeje pójſłachu, njeczinjeſche hinaſchu ſłużbu, haez ſo kenjaze korta zjedżeſche, dondyż tuzje ſam rjedżeſche a wodu wożeſche. Tam potajſtim njebowjeſche mohł wunuknuchcź. Potom bé wón ſ ſłaſzom, potom dżełaſche w ſahredże, ſpiſeſjeſche pucſtli; potom rosbiwaſche ſa ſłukſtanje zybele; potom ſaſo pſchiſtajaſ ho jako domowniſ pola pſchekupza. Tuż wón też tam pratliſzy njedżelaſche. W cżaſu jeho pogledżicho pſchedbywanja domu poeza ho ſłowo wo jeho wżſchędnem, ſamo trochu nadpſchirodnem lżkarſkim koni rożſżerjeżu. Wón pſchiſpeżeſche ras a ſaſo kżeż, potom powuzli konja a ryjeſche jemu w brjuſzuje, potom ſej żodaſche, ſo bychu konja do kowjeſza dowjedli, a poeza jemu pruhu ſrjebżeſche a hanno żałoſżeſche, a wón praji, ſo ma to rěżacź, kżeż pod kopytom ho namałaju puſchejżeć“. Na to wuſtadowaſche wón buram, ſo njeda ho wobeżacź, kżeż ſ wobeju ſłowu puſchejżeć „ſ wjeſtchenju wołżenju“, a poeza ſ łepokom na nipu kanjeku mółżejcź; potom ſejahny pod brjuch jarjadnikowego konja wobwjaſcanje ſe niahkowjazogeho rubiſchka ſhwoje żony; ſłonżejuje poeza wón ſ vitriolom kżdżeżkn rosdżelku pospołu pſchipowacź, ſe ſchtżeczki naſnoeżcj a dunjhy też nżſchto nuntdawacź, ſchtož żez runje wunuſżli. A cżim wjazy koni wón draczowaſche a dakterowaſche, cżim bóle jemu wérjachu, cżim wjazy koni jemu pſchiwożachu.

Za ſoczjowarn, ſo ſa naſ, łnjeżich, njeje zyle pſchiſłoſnje. Polikaja wuſżiwnjewacź. Metódy, kiż wón nałożowaſche, ſo by dowérni ſondżowal, ha zyle te ſame, kotrež na najſchi wótzow ſtukowachu a ſa naſ ſamych, a kotrež budu też na naſche dżeſi ſtukowacź.

Bur, kiż ho ſ brjuchom na hłowu ſwojeje jeniżeſce kobły położi, kotraż niż jenoż jeho bohatſtwe wuczinja, njeje bóle ſkoro dżeſi jeho ſmójży, a kotryż ſ dowérn a ſ hróżoju na dołeż jeraa ſtſchinjene wobliczе Polikaja hlada a na jeho cżeńżej wuſtkiej ruzy, ſ kotrymaż wón ſ wołpobladom to mężtno tłóżi, kotrež buli, a jimajuce żiwe cżełо rěża ſ potajnej mżſlu: „Nježeli wola ſ toho wunjeżeſ“, a ho dyeż ja, jako by wědżał, hdże ſu krew, materiża, hdże ſuche a hdże mokre żily, a pſchi tom we ſwojich ſuhach ſtoeżo pſchiſnoſcjaju lapu abo ſchtżeczkn ſ vitriolom dżerżeſche — tuton bur ſebi dowjeża pſchedżiſcjez njeniżże, ſo by jo pola Polikaja ruka pobdżnyża, njeby-li wón rěżacź wędżał. Wón ſam wſchak njeby taſe nježhto cżinicź chył. Tak kuże hori pak je ho rěżało, njeduże ſebi wón żane poroſi ſ toho cżiniez, ſo je podarmo rěżacź dał. Za njeżoho, tak ma ſa to ſ Wami; ja wſchak ſaczuwach pſched lżkarjom, kotryż je mojej pſchżiwje ludżi, kotżiż mojej wutrobje blżżo ſtojachu. Wón bżeſche cżiniwoał, żyle to ſamżne. Lanſeta a potajna ma- ſżo bżeſchka ſe ſublimatom a ſłowa: „Sacżeſtkuja haemorrhoidy, kżeż puſchczejez, jedno ato.“ njeſchu trjebż ſe ſame cżuwy (nerwy) drżeże (rhemmatiſmus) ſtrojſtwa (organizmy) atd.? „Sważ ho błudżicź a ſpomiez“ — ta njeporżahuje ho jenoż na baſnikow, ale na lżkarjow a leżo- wazych kowarjow.

(Pokrazowanje ſ.

Hacj dotal je ho 8 956,28 hr. nahromadźiło. Dalsche dary z dźaka mjezynarodnemu towarstwu za smrtnikowe mišijonstwo we Wojerowskim wokrjesu.

Do Radšeje. Kaž słyšachmy, pschednoščujo jutrje wječor pola nas kujes Hladki hvo „Bošnji a Herzegowinje. Pschednošk je jara sajimawy.

S Čzelnecho. Słónčnje je ho tež pola nas jenahlóšnje wobsamknło, najchu wješ z mišionskich sastarac. K wuwjedźenju mišionskeje pschiprawy je wjazy firmow namolwi. Pschiprawu towarstwo firma Paulsen a Lorch we Budyšinskim. Hišo je ho sapodźało twarici. Nadźijomnje smjerjemy w julinu hižo elektriku hoberu. Tak ho słónčnje tež nóschej gmejnje jeje pschecje dopschi a njebudże za šnjadonymi gmejnami wróco stać.

S Nowoscy. Na njedźelu, 17. meje, hotuje ho Jan Jerbšich hrajerjow a jowakow w módrych hornich, jo buchu pschiležnosći k nam a wukrotowali herbski wjeršk. Zańdźe ho pola nas jara žadne. Nadźijomnje smjerjemy tjanje wjedro, so nóschi hosće njebuchu smotkł. Tuž pósłužmy wschitkim njedźelu, 17. meje, na herbski wjeršor. Sy-kmy budże nisli.

S Mirosrah. Kaž runje słonimy, pschijudu herbscy spěwarja z horow hižo hobotu, 16. meje, do nasche wsy. Je a hižo hobotu wječor pola nas herbski hujbarski wuhołanje. Činimy hižo dženja na njón kóžde-nje, so by so kónčanu bohace wopytał. Serbski-ježišk rěcź smjeje k. A. Hladki.

Z Łužicy.

W Budyšinje, 9. meje 1925.

— Do pschełuwjeckeho šapjika je ho šapiłkała: 1. wz łopjeno 665, firmu Rolsch a Hanjer w Budyšinskim nasypanje: šlicžowanje je słónčenje. Firma wjazy njemóžesi. 2. Na łopjenu 780 je napisane šaltacje firmy Budyšinskeje awtowje tworuje a tworuje ratałitich mjeschinow Scholtu a Kremera w Jenkejach. 3. Na łopjenu 876, rewizišče a dowérnišče dwušowu mišowarstwa a industrije je ho wobmjeschowało, nastupaje: sjednoczeńska šhromadźizna 28. 4. 25 je pišarjeske protokolle wot Zamjeho dwija dale wobsamkła, šałożene njenjesa na 1000 hriwnow powišcź. Powišenje je ho dopjelnilo. Towarstwo-ritt šhromadźizny z 3. a 5 pschemenił. 4. Na łopjenu 743, Unijazja keramiske a porcelanowe sjednoczeńsce wobsamknjenim rukowanjom w Budyšinskim nastupaje: sjednoczeńska šhromadźizna 28. 4. 25 je pišarjeske protokole wot Jamjeho dwija dale wobsamkła, šałożenje njenjesa na 2000 hr. powišcź. Powišenje je ho tež podpisało. Sjednoczeńki šwjaš z 23. 3. 23 je ho z wobsamknjenjom teje šamjeje šhromadźizny § 4 a 5 z 2 a 5 pschemenił. Firma rěła wot nětka rukowanje a ručźenje druhich z wobsamknjenjom rukowanjom. — 5. Na łopjenu 1004, firma łokowych twarow (Metallwaren) Willi Schneidereit sjednoczeńsce z wob. ruk. ke Knjeschicach. Sjednoczeńki šwjaš je ho na 19. 10. 24 wobsamknył a z wobsamknjenjom sjednoczeńsce šhromadźizny z 28. 4. 25 pschemenił. Pschednjet pschednewšerja je pschedźełanje łokow k trěbnym trachom mašchinow. Šałożenje njenjes je 5000 hr. Wjednik wobthoda je pschekupc Wattar Kuba w Budyšinskim. 6. Na łopjenu 1005, firma Schneidereit a Co. z wob. ruk. w Budyšinskim: Pschednewšerjowu pschednjet je twarjenje łokow, wobrołtich łokow a dźełow je wschěmi k tomu trěbnymi dźełami. Šałożenje njenjes wonkšini 10000 hriwnow. Wjednik wobthoda staj postajenaj Bruno Oswin Mahn a Gustav Richard Schneidereit w Budyšinskim. Wobej z njeju ma prawo, druhšiwo jnan šamupowacy. Wobkhodna mjetnjosći je na dźewjatowym łochoscheńu čźo. 7. — Na łopjenu 1006 firma Bernhardt Rolsch a Lindyschine a jako jeje mjeńšerši twarz Kurt Bernhardt Rolsch we Budyšinskim, (Wobkhodowa wotwołża: nadscheńske, wobšelske a želesno-betonowe twary.) Wobkhodna zamjelo na Tišlanjskej dróhi 20. Tuto wošjenjenje šejeli Lenhe Budyšinskim we Budyšinskim, 6. 5. 25.

S Kamjenza. Ke Kamjenskemu šwjedženjej 700-letneho wobstaća na dnju 10.—12. meje hišće pschijepominamy: Čzah wotjedže je Zleka Komorowa rano 7,25 hodźin a budże w Kamjenju 8,17 hodźin. Pósłedni čzah wotjedže z Kamjenja wječor w 11 hodź. a šnđe je w Slym Komorowje 11,46 hodźin. Porjadne čzah, kotrež hewak jedźa, so je li trjeba, pošanja.

Se Semiz. Kaššarska wobydlerka majsche wsy, swjd. Preuschowa, šwjeczeńsche wječera 8. meje w 'ole swojich dźěći a wunučkow šwoje 95. narodnin. Pschi tom hišćhje bjes nawoczow dospołnje widźi. Jeje žiwa dźěla wot 1. haprele hižo 51. lěto pola firmy Scheuse we Semjach.

S Kamenza. Wot lěta 1914 wotpocznjowacy wobkhod zyhelnicze k. knjorje Mattuš. Psched nekotrymi tydź mi pak je ho w nječi z dźowom jako zapozdali. Je so jeho witana wjes za zulu wokolinu. Njerjedźa ho wjazy k tomu z druhich dalokich wjeknišcow pschiwotowacy. Tež dźěłacjerjeli tuh na to w bliskosći dźěło.

S Habrachezitz. K tragiskej šmjerći Eiffelec w dźelskim, wo kotrymaj wječera pišachmy, hišće dodawamy: Staraj cjłowjeja běschtaj zuke w kwartyrje a hłoba zjawaj. Zuftajzja rubi dże jenaj zuke z kuchowe troschki, ale unju tohodła njeczerpnychu. Pschewjedli ho stajnje za njeju staraćhi. Jeju łeżomnjosći hyštaj pschichodnemu herbej wotkazałoj. (Nej pschedstaj, kaj po šhledni raš pišachmy). Wón jeju žiwjeńe. W poslednich dnjach bě stara Eiffelowa trochu šhorowała, tak je wje šmudźesche wjele zyrkwy wuzjewacy. Činjenie ho jej mandżelski za nju staraśhe. Runo roho pat nanadowny Eiffelow cjałko cźežke mušće. Chyžiche šamomordstwo Eiffelowo šlužićzy. Šeamo pjenjesy za pohrjeb bě žebi hižo nakłowała. Jeje mandżelski widźesche, so jim jeje bohatstwo ležene, njechaśhe ju też w šmjerći wopuschćzeć. We nozy wot njedźele na pondźelu wokoło 2 hodźin podaschtaj ho na posledni puć. Kaž ho šda, je Eiffelec swoju mandżelsku zyły puć na khribjeće njesł. Dokeł wona tola doma pisches šwou pschećnicu njeznožesche. Na druhe ranje jeju pschiwušni, šawosałene zedulki pschećzitawischi, šćežowachu jeju puć a namakachu jeju w zwie nilkej wodże šatopjenju. Staraj Eiffelec mandżelskaj bóschtaj powschitkownje widźanaj a lubowanaj. Jeju šudny dóht kóždy wobšarnje.

S Zitawy. S woknom druhego poschhoda padny pschi njedźelnim 19ktym Ilja Klauśe na krajnej dróhy. Holza šebi now ke łopatli na wjazy mešnach rošrany. Dyes wukomja je do mišnjeršanskeje khorownje dowjesenu.

Se Zitawy. Šmjertnje šujesłoj šchwórkrć zadowny Jelesiniki dźełaćeljer Emil Regelby. Jako 1 druhimi towarischemi na tworownym dwórnischczu dźełaśhe, bliže-šche šo lokomotiwa. Regelby njemóžesche dosć dźiwacje wuczinjeć. Lokomotiwa wobžarujomnoho hrabny a še wuzitym wotmachom na podstajnje kolije wjerchny. Wobšarujomny šebi nohy šlama a hłowu cźežko krani. Na šwoje rany hišćheje šiemjany wjeczor w khorowni wumrě. Šmjerśhenjeny bě 28 lět na železnizy dźěłał. — Dźěcźo šłonzowała je tudomna 30lětna Jdwa Grohmannez rod. Beyerez. Techniski šajbjenik Richard Strendtner bě jej pschi tom k pomocy. Strendtner mjeschane f Grohmannej njedawnoho šnajomstwo. Prěni dźeń jutrow porodźi Grohmannez dźěcźo, kotrež po bórzy po porodźe zhudi. Kaž je ho nikto nawkpało, je Grohmannez swoje dźěcźo druhi dźeń jutrow we Weinauje šapschełała.

* S Hirschfelde. Cźežke nješčoju šta šo na tudomnym torhoschczu w pnezjowanym zyrkušu. Powodnjo šo je ho deschczowało. S tym běchu šo koliki w šemi trochu pazschežile. Jako dwaj artiśtaj powjaš najšupličnaj, šo wón khěrko wopschećzowaśhe. Wobaj j nječo wotpadnyschtaj. Mjes tym šo jedyn j njeju do šchkitaufkeho haka padaj a njeśranjenu wotešće, padny tamuh, wobšedżej zyrkuša, Otto Bellj, j Buerrowskeje wobšokoje na šemju. Pschi tym šebi wobaj šwalzy šlama a dyžbiješe šo do khorownje dowjesej.

Se Ssobotka. Šandźene dny šdźeśhe hospodarśki pomocnik Max Oesterreich še Ssobotka po Nitkowskiej dróhy. Chyžiche runje j woša šlocźiej, pschi čźimž jeno kola hrabnychu a 50 metrow dalsko šobu wjerćhu. Nastrójanej konjej cźerjeschtaj, hacj šlónčenje do jerca šchtoma prahnjeschtaj. Šmjerśhenjeny šo cźežko krani a bórzy po tom wumrě.

Ze susednych a dalších krajow.

S Lipska. Na šmjerśhenjowanja hamtiskich mužow šahaći Lipšanški šamtiski šud 35-letneho policajskeho wuhlaśhe šrachowarskeho Wojtjecha j Nendeza f 5 mužazami šeli wa. Chyžiche šwojemu pschećześhej, šmjenowanu pschećzowej Seifertej j tym k pomocy dwej, je holza, j kotrejž je Seifert druhdy cźahaśhe, na policajske preydium šćiła. Holzy narěcźa, so ho tam wo hamtišku naležnosći jedna a chyžiche ji pjenje wobkrućenje wunamjeschi, so njeje we dobrej nadźiji a je njeje we wrachownym cźahu je Seifertom wobšhadowała. K dróhenej bě pomhał Seifertej pschi kupjenju kamow, pschekupc Wekera wobschaći. Seifert je wot Wekera kamy za 6000 hr. kupił. 4000 hriwnow šamdom wupłaći a 2000 hriwnow wosta winoćla. Seifert chyžiche nětko dołjom jinnm powišći a wobšerji jeho jako lichowarja. Weigert wja wóz do rukow, šcha Wekera na policiju a brožiche jenu j dalšich wobšerśhu, dokiž Weker 1000 hriwnow njepinjeschi. Weker šebi pschećześhe, so je šiśhcze derje wocźehnył a pschećzowaśhe Weigerta a Seifera na piwo. Pschachu hacj do połnoza. We Weigera Seifert wocźišnu pschećześhaj.

* S Rutteušta pola Kamjenza. Policija jaja tudy šlužobnu, kotruž wiwanowaśhu, je je nowonarodźene dźěcźo šłonzowała. Holzy wdźeli wjedy nan do klinik wójšeću, j kotrejž je hižo za tři dny jako wrócźi, pratjaju, je je dźěcźo k šwojej cźeśći je do Mišina na wukhlonjz dała. Wórzy je tam šlezjadne. I cźimž je wukowa, so dźěcźo pola cźeły w Mišinu nicźe, ale to je je luydom po porodźe šłonzowała. Tuchu je je wodaśhowe w jenej bezčźeli do šiena hitlerowca.

* S Wróśtslawja. (Sso jima šwatka.) 27 lětna šlužebna Emma Wagrowc; dźešče je šapscheńej petroleowej lampu do pjezy. Wdyj dunje wotewrił, pschiežahnu ji nahle wětšił wopscheżo. Šewcźa šapnu holzy do wocźow a luydom dwaju jepojedaju. Tołsć runje nidźo f pomocy njebě, ha holza šalcźinje wopali. Je rěterach bodźinach na šmjerć ranu wumrě.

* Polajna šmjerć dźiwnuschka. 50 lětneho pschekupca Labjeschza w Barlinje w šaldźenych dnjach mertwoho we jeho wobydlenju namakachu. Jeho cźeło bě na mnohich mešnach rešeźane. Bó šmje bě widźiło špcwocźane Policija měni, je ho tu we nadpad jedna. Možne pat tej je, je je Labjeschez we njeudróžeji widźiło rešbił a pschez to tak šałožiwje šnadź.

* Resbnchujenje na Prenzlarišej alleji w Barlinje. Wčera wječerjeschnja je ho w jenej pinji na špomnjenej alleji w Barlinje fylne rešbnchujenje. Wobnjerjeny wobora, kotrejž bě hnydom pschihódnoho, je kedźbliwje do pinji pyda. Tam pofitej je jim šyrši nu napadład japnicjenje. Mnoje běchu rospitane, dokiž rezbie a wjeko rospitane. Mjes rosradowanjom leżesche cźeło jednoho 16 lětneho hólca. Napriječo jeho myšladu, je je wedwu fetol rosbudźił. Ton pat njedě jšnja wobšeschedźeny, ale jenoj nabitu. Šcheji je, je je je rezbudźenje i pomocu jajebłaka ftało. Kriminalna policija wěc pschepytuje.

* Nuhjezny nadpad na bankowniku w Halli. Na bankownik jednoczeńskeje banki w Halli dźešći pschi pschepodninju f 500000 hr. k banki po Frankowej. Tu bu wot nječinjateju muščkeho wotrubjeny. Bankownika f jemi pocźah a f pjenjezami cźekaju, možne molanje bankownika bóhu tudy pschinjeć, je ho je rubježnikom podadny. Jako rubježnik wobšerja je wjazy wuczelkowej njemóže, dźeń pjenjez wot ho cźiłam, je ho kedźbujesći ludźi wot ho šlożił. Tola pat jeho pošlužebo popadowachu. Je to wčhy pschekupc Willi Heemann f Halle. Nadpadnjeny je šebi je šlorkom rubježnika khěrko cźiwy šlužbaśł. Tuž njeje nahwitnyj k dźełu kmany.

* Šswišjna šruchkohra. Šyn Rudolf Hoscźenzarja Weišy w Halli bu dla njekhmanoho žiwjenja wot swojeju šlarschenju f bonnu wupokasany. Jenoho dnja dohu je šašo do šlarschiskeho wobydlenja, a chyžiche šlarschej je šekeru šarašnez. To widźawschi jeho bratr Khorka jeho z nožom khěrko šłała. Rudossta Weišy šmjertnje šranjenoho do khorownje dowjesenu.

* S Liberza. Šamomordaśtwo šłuchi tu 20 lětny njestaty mužiłi. Wón šłoczi f Liberzišeho mosta do Nysy a je hnydom tepi. Nutrobity muž jeho f rěki wuczahny. Podawk bě wjele ludźi k šebi nawabił. Šamomordar bě po šdaću duchathory.

Najnowiše z cyleho swěta.

W Pohruhrstej dźělo hubjenje dźe. Dotalej je wuhło njchodźi wotbyć, dyrbja hórnišy husto špwjesćiej. Thyjnej firma je dźělo w starej worzlowarni a tež we wórzlowarni pola Hamborna šastajita. Šaštojnštam je ho k 1. junijej wupowjedźiło. Tež dźělo we Mühlheimšej rolarni je šastaji.

*

Pschi hoscźinje Londonšteho franzowšteho instituta je minister Chamberlain sa nuznosć wušteho pschećześtwa mjes Franzowšej a Jendźelšej wustupił.

*

Jendźelste kolonialne ministerstwo je wojsewiło, so je mineralne jórła Morwcho morja pschinajmu. Morwe morja wopschišija nětdże 30 miliardow tunow mórščanych špelow, mjes skotrymiž je šnadź 1½ milijardy tunow khlorkalia.

*

Statny rěcźnik je w Sofijskim attentatowym procežu nanjetowal, so bychu ho wschitcy wobšorjeni, kotrejž šu ho pschi attentaće w zyrkwi Swojatcje njedźele wobdźělili, k šmjerći šušudźili.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ ma pondźelu wječor z dypkom ½9 hodź. špěwanje w Serbskim Domje. Należnje prosymy, zo bychu wšitcy pschili.

Budyšin. „Serbske dźiwadłowe zjednoćeństwo“ zeńdże so pschichodnu srjedu wječor we 8 hodź. z dypkom k posledniej pruzy w Serbskim Domje. Špěwniki a noty sobu pśinjeść.

Delni Wujezd. Jednota „Sokol“ wuhotuje njedźelu, 14. junija, swój 1. załoženski swjedźeń, a prosy wšo bratrowske Jednoty, zo chcyłe sebi tutu njedźelu swobodnu dźerżeć. Přeprošenja so wo bliśim času připósćelu.

Domowina — towarstwam. Naš łětuši wšotowarstwowski złšt wotuměwa so najskerje 5. julija. Wšo česćene towarstwa so proša, zo bychu swój program po tym złožowale. Bliže so hórzy wozjewi.

Předsydstwo.

Hrodźišco. Špěwny wotrjad serb. tow. „Zerja“ špěwa srjedu, 13. meje, wječor we 8 hodź. w Njechornju. Dla swjedźenja njech wšitcy cyle wěśe přińdu.

Khrošćicy. »Ratařski Dorost« so njedźelu, 10. 5., pop. ½4 hodź. pola Šołćic we Wotrowje zhromadźi. Wysoki klobuk a čorny woblek. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Kulow. Towařstwa „Bratrowstwo“, „Dorost“ a „Serbska Mlodźina“ maja přichodnu pondźelu, 11. meje, wječor w 7 hodź. zhromadne posedźenje wšěch sobustawow. Chcemy wo jara ważnej zhromadnej naležnosći jednać. Prosymy, zo by so sobustawstwo po možnosći w połnej ličbje wobdźělilo. Domowina.

Lichań. Serb. tow. »Zernička« změje njedźelu, 10. 5., pop. w 3 hodź. swoju mósačnu zhromadźiznu pola Radolfee. Wšelakich ważnych wurnadźowanjow dla prosymy, zo bychu wšitcy z wěstosću přišli. Hosćo su nam stajnje witani.

Předsydstwo.

Mikleecy. Tudomniśej serbskej towařstwje zarjadujetej njedźelu, 10. meje, přednoškowy wječor ze swětłowobrazami: »Połnócna Afrika a Sahara« Přednošuje dr. Śleca. Započatk ½8 hodź. Zastup darmo. Wšěch Serbow a Serbowki wutrobnje přeprošujetaj Serbske towařstwo a Sokol.

Miloraz. Sobotu, 16. meje, wuhotuje „Serbske dźiwadłowe Zjednoćeństwo“ serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi w Miloražu. Wo bohaty wopyt so prosy. Započatk wječor we 8 hodź.

Pančicy. „Lipa Serbska.“ Špěwarjo a spěwafki so proša, zo bychu njedźelu, 10. meje, w 1 hodź. ke krótkej pruzy do Wotrowskeje šule přišli. Dir.

Radšk. Jutře njedźelu, 10. meje, připrawi so w Michałkec korčmje w Radškej krasny serbski přednošk ze swětłowobrazami (Lichtbildervortrag): „Pućowanje po Dalmaciji“. Přednošuje k. A. Hladki. Započatk wječor we 8 hodź. Wo bohaty wopyt so prosy.

Radwoř. Tow. „Ratařski Dorost“ ma njedźelu, 10. 5., hromadny po kemšach ½10 hodź. ważnu zhromadźiznu dla wuleta.

Rowno. Njedźelu, 17. meje, wuhotuje „Serbske dźiwadłowe Zjednoćeństwo“ rjany serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi w Rownom. Při tym změje knjez A. Hladki swjedźeńsku rěć. Wo bohaty wopyt so prosy. Započ. wječor we 8 hodź.

Sokolske Jednoty: Ralbicy, Khrošćicy, Radwoř, Pančicy a Wotrow zhromadźa so na swjedźeń poswjećenja khorhoje »Towařstwa kujeźnow« we Wotrowje pola šule. Prosymy, zo bychu njejnowane Jednoty prawje bohače zastupjene było.

Wotrow. Jednota „Sokol“ ma sobotu, 9. meje, wječor we 8 hodź. zhromadźiznu pola Jurśec. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Rjowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje — Zamolwity za hospodarśki dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Mulki

serbski mječar

wuhotuje **spěwne tow. „Radosć“** njedźelu, 17. meje, w Stangec hosćencu

w Bukecach

Poskići so

spěwny koncert a wulke dźiwadło.

Započatk w 6 hodź. Po programje

reje.

Wšěch Serbow wutrobnje přeprošuje

Spěwne tow. „Radosć“.

Hosćenc we Worklecach

Jutře njedźelu su

zjawne reje.

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře njedźelu su

pyšne reje

K temu předelnje přeprošujetaj

Jan Nowak a mandźelska.

Hermansku póndźelu

zetka so wšo pola

Fryca Brendla we Wojerecach

na Zlo-Komorowskej drózy 9;

tam

darmo dawaja

1 šalku bunoweho kofeja z pječiwom.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósne mestnosće - Konditorske pječiwa přeněje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“.

K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Slánkowske a Reichelske piwo z ćwikom.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo

Bjenada a Pleťaš w Kamjencu na rańšej drózy čo. 11, telefon 159.

W. KELLING

barbi - chemiscy čisći

autowe wobleki kožane jaki kožane mantle kožane khapy, rukajcy

imprägnuje jaki do wětra a mantle do wjedrja.

w Budyšinje khěžorska dróha 6 :: Přisećanska dróha 16

Telefon 45

w Khoćebuzu, Hródkowska dróha 4

we Wojerecach, cyrkwinska dróha 22

w Běłej Wodźe. Bismarckska dróha 26

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Na předań!

Mam wotpohlad, wosebitych wobstejnosćow dla swoju

khěžu

z wikowańju żelezowych, krótkożelezowych, galanterijowych tworow a hrajkow, kotraž so też jako předawańja za druhe twory přihodźi, w dobrym wobkhodnym położenju po móžnosći borzy předać. Mjeńše město z industrijowej wokolinu we Hornjej Łužicy. Hodźi so wosebje za Serbow. Poskićenja njech so pod „C 14“ na wudawańju „Serbskich Nowin“ zapodadźa.

Kedźbu!

Poručam po najtuńšich płaćiznach: jězdne koła, centrifugi, motorske koła, šrótowanske młyny, sykanjowe mašiny, mlóćace mašiny a wšě druhe ratařske graty.

Heinrich Mudra, wikowańja jězdnych kołow w Slepom

Ráči serbski!

Khowanje

kožuchowych a wołmjanych tworow

w lěće přećiwo molam, wohnju, padušstwu, nutřłamanju a zhubjenju při wěcywustojnym wothladanju.

Je-li so přeje, sam po wěcy póscelu.

Kožuchowy dom Arthur Flegel nasl.

měješel **Pawol Zimmer,** kožuchaŕski mištr

Tel. 453. **w Budyšinje** na khěžorskej dr. 6.

Poručam:

zacynkowan. třešne roły

metr wot 2 hr. sem a rołowe železa, jene wot 60 pj. sem,

roły za modomody

po fabrikskich płaćiznach,

kupańske připrawy, wodowodowe a plumnowe

připrawy z wołojanych a železnych rołow.

Mam wulki skład domjaccho a kuchinskeho sudobja, kupańskich wanjow.

Při potrjebje prošu wo přećelne naprašenje.

Pawoł Mittag

klampnaŕski mištr w Pančicach.

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šuleńskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Poručam płaćiny hódno jaki do wětra, mantle do powołanjow, žonjace a dźěcace šórcuchi a draščički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkaŕske wobleki, židźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 29

Najl. wows

wotedawa

Młyn we Łazu p. Wojerec.

Strykowanska wolma tunjo

K. Erler, žitne wikl 17.

Hdźe dam swój předešćnik

wuporjedźeć? Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutřkownej ławskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Polstrowe twory

z hotuju a wuporjedźam tunjo. Přindu też na wsy.

Max Urban, tapećeŕaŕ, Königswall 3.

Wosebje tunje poskićenje jězdnych kołow přenjeje rjadownje

po poniżenych płaćiznach

znamki **Opel, Phänomen, Schladitz, Pfeil.**

Wuwjeduju też wšě wuporjedźenja na jězdnych kołach a šijacych mašinach.

Sym zastupjeŕ N. S. U.- motorskich kołow.

Martin Gabriel w Běłej Wodźe

Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Ernst Hönisch

w Kamjencu

Telefon 286 Uferstraße 12

poruča so k wuwjedźenju **wjezbow wšeje družiny z čežitym autom a zapřahom** při najtuńšim wobličenju.

Česćenemu wobydleństwu Kulowa a wokoliny dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym swoju

skótnolěkaŕsku praxis

knjezej **Dr. Otto-ej** předał

So za mi wopokazanu přećelnosć a dowěrjenje najlěpje dźakujo prošu, zo by so też mojemu knjezej kollegej spožćiło.

Z počesćowanjom

Gustav Schlachter, prakt. skót. lěkaŕ.

So počahujo na hornje rjadki dowolam sebi, hišće raz zdwórliwje na to pokazać, zo sym so po wjacyletnej, wuspěšnej praxisy jako nasledźnik knj. Schlachtera jako

praktiski skótny lěkaŕ

w **Kulowje** na Wojerowskej drózy 32 (Telefon 24) zasydlił.

Wuprajam podwólnu prošbu, zo by-še so we wšěch připadach na mnje wobroćili. Rad přihlubjam, zo budu so stajnje najpilniše prócować, wšě mi dowěrjene dźěła w połnym wobsahu dopjelnić.

Z wysokim počesćowanjom

Dr. med. ved. Dr. phil. Alexander Otto

prakt. skótny lěkaŕ dipl. ratař.

Dr. med. Neubert

wustojny lěkaŕ za chirurgiju

w Kamjencu

bydli nětko na šulskim naměsće w nowotwarje **kommerscheje a privatneje banki** Röntgenski wustaw.

Ernst Falting

mašinowa wikowaŕnja - w Njeswačidle

poruča

wulki wubjerk ratařskich mašinow.

Kupje móža so při přihódnych podźělnych płaćenjach wotzamknyć.

Centrifugi dawam bjez kupneho dyrbjenja na pruhu.

Móžeće sebi moje składowe městnosće kóždy čas bjez kóždeho nućenja ke kupowanju wobhladać.

Sym kóždu njedźelu wšěće k ręčam. Wuporjedźenja so spěšnje a tunjo wuwjedu.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratařskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowaŕstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidaŕnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

Přiloha k číslu 107 „Serb. Nowin“

Sobotu, 9. mele 1925

Němcy a prašenje narodnostnych mjeńšinow.

(Pokračowanje.)

II.

Sšhyschmy někotre fajimowe płoby ſ wjedžazych němſkich wulkonominow.

Barlinſka wulkonowina „Germania“, Zeitung für das deutsche Volk“ — organ zentrumſkeje, potajkim jenoje republikanſkeje ſtrony — pišche we ſwojim 182. čišle (20. haprleje 1925):

„— Po artikłu 113 němſkeje wuſtawy „njeſmědža ſo zuſpołčne ludy němſkeho ſtata je ſakonjemi a zarjadniſtwom wobmjeſowacz we ſwojim ſpowědnem narodnoſtnem rozwiću, wošebje niz we wuživanju ſwojeje materſkeje rěče we ſchulſkim rozwuczowanju, kaž tež **pichi** ſtatiſkowonem zarjadniſtwje a ſudniſtwje.“ Tutón wuſtawny artikel ſmamjenja porušo ſadžerženym priſchiwiſchcho wuſchnoſchiſchego ſyſtema wulki politiſki **poſtup. Prawo narodnoſtnych mjeńſchinow je naležnoſcz, kotraž dženża pichi wſchich internazionalnych** (mjeſynarodnych) **jednanjach, kotrež chodža ſkužicz měrej a wujednanju mjes ludami, jara wažnu rolu hrajе.** Schkit narodnoſtnych mjeńſchinow a jich politiſka runoprawnoſcz w kraju, w kotrenž hu ſtaczenu, je tež žadanje,, kotrež Němzowſtwo a němſka politika ſa ſwojich krajanow we wukraju ſadacz, ſchtož **nu druhim ludam, kiž ſu němzy ſtaczenju, ſapowědujcu** (!)

Pſchiſpomnjenje nowiny „Deutsche Tageszeitung“ (němſkonazionalnoje nowiny) „Barmatblock je nětkole kompletny“, pokaſuje ſ zyła, ſo narodnoſtne mjeńſchiny niz jenoż politiſku, ale tež moralniſe ſaſcz nima. —

Sazpowjaſe narodnoſtnych mjeńſchinow w Němſkej a kak ſranjenje ſ mjenowanym wuraſom wubudži pak ſawješche ſajim wſchich wukrajnych Němzow, kotſiž doſtanu nětkole wěſcze měnjenje, ſo ſe ſadžerženjom němſkich němſkonazionalnych wokin ſnapſchecza narodnoſtnym mjeńſchinam w Němſkej, pſchiwdu do ſtracha, ja ſo ſtanu tohorunja (!) bjeſprawni. (Die Mißachtung der nationalen Minderheiten in Deutschland und ihre Beleidigung mit dem genannten Ausdruck wird aber sicher das Interesse aller Auslandsdeutschen wecken, die wahrlich jetzt zu der Meinung kommen werden, daß sie durch das Verhalten der deutschen deutschnationalen Presse gegenüber den nationalen Minderheiten in Deutschland in die Gefahr kommen müssen, ebenfalls (!) als vogelfrei zu gelten.)

„Moſkiſche Zeitung — Berlinſche Zeitung von Staats- und gelehrten Sachen“, iſtorčina (ſwobodomyſlna) němſka wulkonowina, pišche we ſwojim 184. čišle (19. haprleje 1925):

„Němzy ſtaczenjo danſkeje, friejiſkeje, litewſkeje, ſrubſkeje a pólſkeje narodnoſcze, kotrež ſu ſo w „Swjatko-narodnoſtnych mjeńſchinow w Němſkej“ ſjednoczili, ſu wótre namołwjenje wupoſłali, w kotrenž ſwojich krajanow ke wólbje Wilhelma Marra napominaja. Tam ſo wjerſ, ſo chzedža njeměrny ſtaczenju ſ podpjerajom ſwojeho němſkoſtatneho kanzlera ſwoje lojalne ſmyſlenje ſnajſcheza němſkeje republiki pokaſacz.

So budu naſchi nazionalniſtojo tutón wukas naſchich njeměrniſkich ſobuſtaczanow pſchecziwo Marrej wuſiwacz, dyrbjeſche ſo ſ wopředka wocžakacz. To budu hamtſne worſchty, kotrež w khžorſtwje njeſmu frosumili naſchich ſobuſtaczanow zuſeje narodnoſcze ja ſhromadny rat dohywacz, te hamtſne worſchty, kotrež najwótriſcho ſkchicza wo wuwjeſanju (potłoczowanju) naſchich němſkich krajanow w druhich ſtatach. To ſu te worſchty, kotrež wulkoſcz jenoho ſtata w tom widža, ſo tak wjele hacz možno krajinow ſ zuſymi ludami ſwojej mozy podczińuje, ſobrachujetej pak jim wutroba a rozum, dobywacz zuſe lichy ſa ſpranje a radoſtne ſchłubženo ſa cžłowjeſke nadawki, kotrež ſu zyłenu ſwětej ſhromadne.

Nam je wólbne prawo naſchich njeměrniſkich ſtaczanow ſ dopokaſom, ſo ſmy ſ naſchimi politiſkimi nahladami a moralnymi ſaſadami na prawem puczu k wuſednanju mjes ludami a ſ tym k mérej a ſbožu Němſkeje a Europy.

**

Powšitkowny rozhlad wo hospodarſtwje w lěče 1924

Džiwaja na hoſpodarſke ſtrachi je kto 1924 po cžełej kriſy hoſpodarſtwo ſaſo wožiwiło a ſpocžatk a nóſnoſcz k wuſtrowjenju dało. Lěto 1924 ſtejі pod ſnamjenjom **ſtruczenja naſcheje měny** (Währung). Cžymu tu nkotre data woſjewicz, kotrež ſu ſ mějnikom w naſchim hoſpodarſkim žiwjenju. 17. měrza ſu na žadanje němſkoſtatneje banki woſjewjene, ſo ſ 30. haprleju 1924 ſtatne wupožcženje ſo ſawrjeja. S tym dyrbjeſche na poniženje płacžiſnow ſo cžiſchcžecz. Sſrjedź lěta počza Dawesowe dobrodžadcze ſwój wiliw wukonjecz, kotrež počom w Londonſkim wujednanju w auguſcze tutoho lěta ſo wſchiwja. Jako dokónczny kanjeń ſtruczenja ſmě ſo bankowy ſakoń wot 11. oktobra 1924 wobſkładowacz, hdyž ſo **ſtatna banka ſaſo na ſlotu podłohu ſe-pjeraſche.**

Spocžatk lěta 1924 běſche nadpadne, ſo ſo mnoſy ſ twarami ſoſtarachu a tak wiki a wobkhod wožiwichu, dyrnjež tola lud uotoriſcz **wokſhudny.** To ſo ſ tym wuſajini, ſo waſchnje ſ cžaſa inflazije, dyrnjež hižo hódnotne hrěbki k płacženju měli, hiſchcze dale ſkutkowaſche. Ale tež to běſche ſ winu, ſo pſches inflaziju ſanjechana mysl k ſukowanju kžđeho namokwiſcze, ſwoje pjenjeſy w realnych hódnoſcžach ſapołožicz. Dale ſo wobkhod wožiwjeſche pſches poměrnje dałoko ſahaze kredity němſkoſtatneje banki ſa indurſtrije, wobkhod a rataſtwo, kotrež jim reutowa banka poſkicžowaſche.

Pſches pſchiſtworjenje pjenježnych ſrědkow hrožeſche ſtrach noweje inflazije. Tej pak ſtatna banka ſyſtematiſuje ſ tym ſadžewa, ſo lombardny wobkhod a diſkontowanje ſmenkow žyłuje wobnjeſowa. Tuto wobnjeſowanje a pſchikrótſchenje kredita dyrbjeſche ſ dobom tonu ſłužicz, ſtrach poſtupowazeje płacžiſny wotwobrocžicz.

Tuto kreditne pſchikrótſchenje ſtatneje banki, kotrež běſche w ſajinje ſtatneje měny nuſne, nuwabi pola indurſtrije a wobkhoda žyłne napſchecziwjenje. Stat ſtejeſche nadobo pſched pródinymi kaſami. Se ſtónczenjom ti-**płazije ſu jemu możneſi wſa, ſwoje finanzjelne pra-**

tſrjeby pſches njewobmjeſowany cžiſchcž nowych ſankowkow ſpokojicz. Tuž naſtupichu wot dwoju ſhromaznych puczow, njemnjay pak wndawki pomjeńſchicz, pak dokhody powjetſchicz, tón druhi pſches hacž dotal njeſtuſchjene powyſchenje dawkow a ſtat žadeſche pſches ſwoje dawkowe ſakonje ſa płacženje a pſchedbyłacženje nuſnych dawkow. Schtož njeſchcze inflazija ſnicžiła, to padny ſtrachu pſche wyſokim dawkam k wopoſej. Mnohy pytachu ſwój wuczek we wobſtodnym dohładanje, abo w konkurenu. Wobeje ſtraſchnje pſchibéraſche. Hacž dyrbi ſo pſchedacz, ſo buchu na pṙenju měſnje tak njewotwane inflazije ſahibkhy potrjechene, kotrejž ſnježenje wot hoſpodarſkeho žiwjenſchcza běſche jenoż witane, tola pak podżeżachu nuuohe na ſolidnym ſałožku wotpočžowaze wjeſche inſtitutu, kotrež ſo, jeli ſ zyła pjenježnego kredita dóſtachu, na pſchewyſoky dań ſo wukrowjachu.

Wojſewjenje ſahadow Dawesowoje roſprawnoſy a jeſm ſkónczene pſchiſtwjace w Londonſkim wujednanju, pſchiwjeſe wołażenje, kotrež ſo wſchudże ſaczuwaſche. Teſ namołwjeſche wukraj, wjeſche kredity Němſkej požczicz. Hiſchcze wotmyſlene a ſ dżła hižo wuczinjene ſo tu khwilu hiſchcze wjeſco dżerža, dokiž wólba němſkeho preſidenty nimo njeje. Tutón njedoſtatk ſaczinwa mjes druhimi měſte Kóln nad Rhynom, kiž mjenuje amerikanſke pjenjeſy trjeba a je nimale wěſcze ma. Stupi-li Hindenburg a ſ nim wojerſke kruhi na czoło, potom budże brje ke kónzej ſ wukrajnymi požczonkami.

Schtož ſmy hacž dotal w lěče 1924 wukrajneho kredita dóſtawali, wuczinja ſnadź na 2 miljardże ſtatnych hriwnow. Wěſo njeſmě ſo tajſi kredit njeſwobſtatne kontrjebacz. Pſches to móże ſo naſcha měna ſiſchacz. Wſho je to wulki poſtup a teſ wupſeh, ſo pſchi Londonſkej konferenzy jednanja ſ naſchimi pryedawſchimi njepſcheczelemi wot wojerſko-politiſkeje cžary na hoſpodarſke polo ſo pſcheſtorżi. Na druhej ſtronje dyrbi ſo wuſnacz, ſo ſmy jim ſ tym ſtrašchnu bróń do rukow dali.

Wuczinjene je, ſo my hobrite płacženja, kotrež nětko lětnje 1200 miljonow wuczinja a wot 4. lěta, t. r. wot 1. ſeptembra 1928 normalnu ſrědu 2500 miljonow hriwnow dożahża, ſnjeſcz dyrbimy. A potom njewěmy, kak dołho dyrbi ſo tuta ſuma płacžicz. Dyrbi ſo hujeſcha ſ wuſtojnika naſcheho wuwoja ſnjeſcz. Dale dyrbi ſo roſpomnjacz, ſo Daweſowy plan žane dospolne roſtrjaſanje njeje, ale jenoż poſpyt, pſches kotryž ſo naſtajnje pruhuje, hacž może Němſka hieſe ſażanu ſwojich žiwjeniſkich potrěbnoſczow a ſwojeho hoſpodarſtwa, to teſ ſnjeſcz.

So by ſo Němſka porokej ſminyła, ſo njecha płacžicz — to by njepſcheſwidomne ſcžěhowe měło —, dyrbi naſche hoſpodarſtwo ſwoju kožżonoſcz na to ſłožicz, ſo dżła a produkcžija razionelnje a wuſpěſchnje ſ o wutwori, ſo wošebje naſch wuwoz ſo wožiwi. A tohodła je nuſne, ſo ſo teſ ras khutniſcho dża 8-hodżinſkeho dżeławe-ho dnja jedna. Mnohy dżełacžerjo chzedża dłże dżełacz, ſo ſebi wjazy ſaſłużja. Tamna 800-miljonſka požczonka njeje k temu data, ſo dychmy ſebi naſche žiwjenſke potrjeby połepſchili, ale ſo buchmy ſinanzjelneje podłohi wótſi, ſ naſchimi Daweſowymi płacženjemi ſaporžinacz. Pſchego hiſchcze njeje tu pjenjes doſcz, ſo by ſo požadany kredit ſpožczicz mohł. Po kedżżiwnym wobtżeženju je we wúnſtim hoſpodarſtwje pjaty pak ſchesty dżeł trěbneho wobkhodneho kapitala. A ſpocžatk k wuntworjenju tukrajneho kapitala je hiſchcze ſnadny. Njeſmě ſo ſamjeſcžeſcz, **ja je ſnjeżerſtwo lónż lěta** poſpyt cžiniło, ſ ponižejnym dawkow a tarifow hoſpodarſtwu wołożenje dacz a ja je ſtat-**na banka wjazy požczonkow pchijimowała.**

Kóń na hórcy.

Eugenij Mataczewiti.

S powědanczka „Kóń na hórcy“. Podank ſ bojow pſchecziwo bolſchewikam. Spiżowaczſej pchijidże pſchi pſcheſežbjanju cžerwjenych Ruſkow na ſwoje ſtubło Jaſkroniez, každej běſche ſwoju ſtrjeh wróczn wojtaji.

. . . . Po někotrych hodżinach ſpěſchneho puczowanja dospěchamy hórku, ſ kotrej puczu leżeſche. Khžidż ſtrjeche na njej a dopominaſche na nětkoho. S dalóka hižo běſche ſtary ſtoj ſ mójmi hrjadowe widżeł. Nimo ſtrjeh trjebaſche cžłowjek dale hicz, potom maku mlodżinu pſchekrečcz a hižo leżachu Jaſtrowjezy jaſnje, kaž na dlońe. W mlodżinje woſtojeſ ſwoju kompagniju. Roſkaſowanje pſchewodach jenemu ſerżanci. Zswérni wojazy mużachu łdżeńa hiſchcze dale, pót liſcze ſo wot nich, jako bychu we wichorjowym deſcżu cžahnył. Za ſam naſtajich ſo ſ nékotrymi wojakami, kiž běchu ſo debrowólnje ſtajili, ſo by w huſtynu, nad dołżinu zjeże niewobkledżowany do Jaſtrowjez pſchiſchoł. Njeběch ſebi mjenujcu wětry, hacž njeſtorżimy tam na ſyłniſke njepſcheczelſke widżeńcze.

Dobuch ſaſo łuježſtwo nad ſokru. Běch imérom. Sa żérach ſo bóle ſ tym, kak mam patrouliu wodżeż, ja powěżczemi ſtrjeżicz a ſe te dże ſo w Jaſtrowjezach ſtało.

W huſcze ſ kopſchiwami ſarwjeſenych hrjebjach dożdżowny k muri, tiż wudwoř, ſahradu a mój dom wobdawaſche. Ani żiweje duſche njeſtrjechichmy. Jenoż jedna kokoſch naſcheri patronitka. Kokoſch ſebjeſche w huſcznje ſcžerpnje na jeſach a ſapjeża wótſſe dakotnež. Mu pak bojachmy ſe, ſo mchła naſchu pſchitomnoſcz pſcheraždżcz a ſmérewachmy ju ſ jednym kanjenjom. W njedaloſej wotłežanej wjeſy ſpěwachu hołoże. Sstónczko a cžiſchina běſchcz jich wopijeſ. Njeběżawało na to, runaſche pak ſo zyła wokolina mortwemu krajej.

Mjes ſobu ſebi ponthajo, pſcheſkoczichmy murju, ſrdewachmy ſo do maleje tſiſtiſkeje cžary. Wróił mějachmy najpiwjenu w rukowaj. Kroczachmy w kerczinje a huſczenje, w rjanej tratoje ſ domjſkemu. Bóle wobkłene ſcženy błyſcheżachu ſo ſnjeżbjele pſches huſte, roſtorhane łopjena.

W pſchekſežbym ſoſu a jaſminowych kerczkach krótko pſched domom **poſaſtachmy wokomik**, wocžakajo, hacž tola cłoſ ſ thjeje njewobſtužchimy. Niczo ſo njeſłuchmy. Wſchudże mertwa cžiſchina. Khžeża, kiž někotre krocżele pſchedmami leżeſche, cžiniſcze ſacžiſcžcz wotemrětcžeho domu. Wſche wokna běchu ſcžerokо wotewjene, kaž by je ſyłny wětr wutworhnył a tak běchu ſtoja wotſtale. Praſchinzowe łopjena běchu w horzoce ſwjadle a wiſażich mnczne, kaj njetoporu wot wjerſchka hacž k ſemi. Bóle ſcženy ſwjeżachu ſo ſcžerko w ſłónzu. Po jenym nakreżnym wuttwaram leżeſche nékżo na cžeſwjenych łamuſchkach. Najprjedy podobaſche ſo to njewobſchiſlnje ſawjajantnuj połuznaj mędhomaj ſe ſtarym łapami, kotrejż běſche tam nékżon njekżdżiwje cžiſnuł.

S kerczkow ſtocžichmy k nimaj. Běſchtej to cžełe bolſchewiſkeju wojakow, tiż we łuži krewje leżeſchtej.

Spěſchnje běżach po ithodże horje, ſatrupich ſ daloka wotewrjenymi durjemi do khże. Wſchudże nadpadże mi deſkadne ſapuſcženje, runje tak, kaj na dworje, kiž běch pſched nékotrymi hodżinami wopuſcżił. Njeſchwarne wutſupjenje, mi ſ mlodżych lět ſem ſwjatych tucžitkow a mężtacžkow, wubudży we mni wotrażne ſacžuwje, kaj by hnydom wonjeczeſcžeſcžeho pohrjebniſkeho ſatrupił.

Na wutwarku, pod kotrymż tamnej cžełe leżeſchtej, nadeidżech prěnje mi ſnate wobličzo. S hłowu na wutrobnje wiſżażo, ſedżeſche, każ żiwy cžłowjek ſedżi, mój nuknizar. Wo nim powědżeſche dwórſka legenda, ſo żidam mózne pſcheczeżne wikowanje wołożicze . . . Mój nuknizar běſche mertwy. Njepſcheczeł běſche jeho ſamordowak. Pódła njeſo leżeſche hoinwinſka tſiłka, do kruchow roſbita, a nékotre winiſele, ſ prochom ſakurjene papjerjane patrony. W ſadwélowanju, kiż mi ſaż ſurowe żelezne kłeſcheże moje wutrobno hromadu ſpinacż poczinaſche, ſacžuch nékżo, ſchtoż běſche mi ſpodżiwne ſpokojenje . . . Sswérny żłużobnik, każ by jeho ſtara ſtawiſna ryżowała, njedaſche ſo ſaż ſłuchnu ſłop ſarżacż. Najprjedy je hiſchcze nékotrych nutſkamari ſaſtełik. S nuknizarſkim ſmyſlenjom je ſe ſwojej hnitkowiżkej iſtłoh ſakroził pſcheczeżnu krewjelażnym bolſchewiſkim morderjam. S każim ſchrotom ſe ſa nimi ſiełał . . . .

Pomału cžampajo dżeż po ſthodże dele do ſapuſcženych ſtwow a potom na dwór. Roſpjerſchmy ſhladowach wokoło ſo. Wócżmy mojej ſhladowaſchtej na błeżk na ſnjehżełej ſeżinje domiſcho, kiż łopjenojtj wětrz cžłowjeho praſchiwza krzjeſche. Zyłe roſpjerſchmy, w dożpołnej njepſchcžemnjoſci puſkuchach na roſpravwu, tiż mi jedyn korporal pſchedniježe: „Wſchitko je w porżedże a niczo podhladneho njeje ſo namakało.“

Hdyż běch tak w najhlubſchej myſli ſaułożeny, **wuléże** ſ błiſkeho kżeżża nékżo ke mni, lohko ſyhchnjo, **nékaiże** ſwerjeżicżko. Hnydom ſpóſnach ſtareho pſcheczeża naſcheho domu, ſwérneho pża Caeſara, mojeho ſoſtineho łubuſchża. S pomożu prędnjeju nohow pichiléże ke mni, ſadnje pak cžehniſche ja ſobu, runja każ to pży cžinja, kotrymż je rjap roſbity. Teſ poſ nje ſbóſna, njepſcheſtamajo idychowaſche mjeżcżo a połoſi ſwoju cžeſcżenu hłowu na mojej kżeni. Sswérnje hładaſche mi do wocżow a ſ wjeżkoſcżu łyptaſche ſe wopſchcżu machacż. Pżyczi napohlad wróżdi mi ſaż wédomje. Dotal hiſchcze njewédżach, ſo może ſwérne pżużże pohładujenje ſelko cžłowjeſkeho wuraſa a tak wulki ból w żebi wopſchijcżeſ.

Mjes tym pak łeſche Caeſar, ſtajnje ſa mnu hładajo a mje ſobu wabja, ſ nabożnjenu ſwarjenju. Pſchedſdaże wnidżi ſo w mni. Za jeho ſcžěhowach. Mój pichitżechmoj k ſtudni, tiż běſche pſchi nabożnym ſwarjenju. Studżeni běſche ſo cžyła, hdyż běſche mój nan hiſchcze żiwy.

Dożahaze wołożenje hospodarstwa njemóžachu tule postajenja pśihinjeśeś. Jeli dyrbi ƒo nemśke hospodarśtwo ƒ tym wotmanakaś, ƒo ƒu w lońśkim lećze dawk: ƒwjeśćina ƒe ƒubstanzu (wołbeźeńſtwa) ƒo ƒaplaćiłe, dyrbi myśliśka tutón wopor wołóśiś, ƒo bu ƒ tym mẽna ƒkrućenja.

Nẽmſki lud je we ƒwojim cẽału wótzamnu kraju k wutworjenju a k ƒeśpjinjenju ƒwojeho wóśśa woborne pśihinoſćt dał. Pśihirnuja ƒ tutym, budże ƒo nẽtśiśki wopor, kotryż je nẽmśke hospodarſtwo loni k ƒwóśćenju nẽmśkeje mẽny pśihinjeśło, ƒnadź mẽnowy pśihinoſć (t. r. Währungsbeitrag) mjenowaŕ.

Nẽmśke hospodarſtwo ƒada ƒebi do cźiſta wotſtranjenje wiśćich ƒtykow mjiwanjśkeho hospodarſtwa. Se ƒkóńśenjom by ƒo wiśón wabłhad wożiwił, wośebje ra twarſtim polu. Lud dyrbi ƒaſo łutowaś nawuknuś. To je naſpŕẽńſće wumẽnjenje k ƒeśpjinjenju ƒwojeju wótkow, kapitała. We ludże dyrbi ƒo myśliśka pśećeśaś, ƒ oma ƒo dowoƒ wólmjeſowaś. Pśiches to dże ƒwojeje ƒwojeſ do wutkaja. We mućfim ƒwójtu ƒteji ƒ tym ƒadanje dożahajeſo ſchkita naſcheho ratakitwa, ſo by ƒches intenſiwne wupłodźenje naſ njewotwiśnje wot wutkaja cźiniło.

Najwaźniſche pak je a wołtanje ƒadanje ſa ƒ.norienſom naſcheho dawkowego ſyſtema a wołoźenje wot ſadnſchazych dawkow. Jeli ƒo ƒ dotalnymi ſaſadanmi ſtrowanje dawkow a jich wobliczenja njeſłama, njemóże wo wotſtrowjenju hospodarſtwa ſaneje rẽcże byś. Dyrbimy tak daloko pśihinś, ƒo hoſpodarſka móżnoſta na byś mẽra ſa poſtajenje dawkow. Jenoż ƒ hoſpodarſkich wuſtupkow hoda ƒo dawoł pśaćiś, a to jenoż tak daloko, ƒo ƒo hoſći nowy kapital tworiś, kiż nam hoſpodarſki nowotnay dowoli. Lẽto 1924 bẽſche lẽto ſtrućenja mẽny. Nẽch je lẽto 1925 tamne lẽto dawkowe reformy, jenesho wobnowjenja, kiż ƒiwjeńſke potrẽby naſcheho hoſpodarſtwa we wſchẽch padach ſpẽchnje.

Cyrkrwinske powjeśće.

S **Budyſchina.** W Pẽtrowſkej zyrkwi ma njedźeń Kantate rano 1/7 hodźin ſarat Menda ſpowjedź a ƒwój. wotkasanje: 1/8 hodźin ma duch. prim. Haebler pŕedowanje; 1/12 hodźin ma ſarat Eder kemſchenje dźeśi.

W Marijnej-Marećinej zyrkwi ma **dop.** w 9 hodź. ſarat Berg pŕedowanje, w 11 hodź. ſarat Große kemſchenje dźeśi (pośamſki khór), wjeczor w 6 hodź. ſawjedźeńſka Boża ſłužba do paćeńſkeje wuckby; ſarat Eder. Wićnika paćeńſke dźeśi a jich pśihinuſnich proſyjmy, ſo bychu bjes wumẽſanja Bożu ſłužbu wospitali. — Sẽrka ſa naſchu zyrkej a kraſny ƒwjaſk zyrkwinſkich khórow.

Póndźelu rano 1/7 hodźin ma w Marijnej-Marećinej zyrkwi ſarat Große ſchulſku nutrnoſć.

Póndźelu wjeczor we 8 hodź. je we Marijnej-Marećinej zyrkwi 3. roſtajnjeńſti pśedńoſchi. Farar Gilbert ſe Schellerhana pśehednoſchuje wo ſpiritizmje.

Wutoru wjeczor je we 8 hodź. we wośadnej ſkołnoiji ſrẽćenje pomotnikow pśichi dźeśanjeſ Bożej ſłužbje (ſatarjej Eder a Große).

Sẽrjedu pop. 3/4 hodźin je w Pẽtrowſkej zyrkwi modleńſka hodźina ſa njedźelnicźe.

Tydźeńſke ſaſtojeńſtwo ma w Marijnej-Marećinej zyrkwi ſarat Eder,

W ſtarej khěžcy.

(Wobraz ſe wśy.)

Sa wśu — ƒyſe pśichi ſekćichach — ſteji mała khudušchka, khěžka ſe ſlomjanej ſtśẽchu. Njeſchi-li ƒo ƒ wulnja kurilo, njebychmy wẽrili, ſo tam ƒyła nẽchtó bydli. Derje, ſo wſchŕedźej wśy njeſteji. Kraſne burſte ſtałoli ſe ƒwojimi ſybalezymi ſtśehami bychu ƒo khudušćeńſko domczka haŕbowałe. Ale to naſ njeſmẽ wottrachśiś, bliże ƒej ju wobhladaś.

S wulnja ſo kuri. Potajśim bydła tu teſ ludźo, kotśiż maja nuze telko prawa na bycźe a tycźe każ tamni bohaći kupcy, maja runje taſe cźẽło, taſtu duſchu a wutrobu. Satutúmy tuż bjeſe wſcheje haŕby a roſmyſlenja. Wſcho na najhórſiche mójeſch ƒo pſchihotowaś. Dobru ſtuwu — ſalon — tu njenadeńdźemy. Hdyž ƒej do cźaſa pśchedſtojimy, kak tam mẽrik a morchej dehromadu leźi, hdyž we ſokurjenej ſtuwje ſtaru ƒonu w roſtorhanej draſeje abo muſiśeſch ſe ſchcheratymi wloſami a brodu nadeńdźemy, njebudże naſche ſpodźiwanje tak wulke. Tuż ſaſtupmy!

Och, ty mój lubý Bożo! Nẽ, tak ƒej tola nichtó pśchedſtajiś njebẽ. Hjžo na pŕẽni wokomik widźimy najwjeśiſchu muſu a ſakotne hubjenſtwo. Knjeje Bożo, ƒmił ƒo tola! Ma tajśim bẽdźenſtwje daſoł ſtarenu muſiśemu tracź? Je to ƒyła móżne, tu ƒnowy byś a cźłowjek woſtaś? Jenoż won ƒ tuteje jamy, won do cźerſtwego powẽtra! Tuto hubjenſtwo njemóżeſch wjazy dźeſe ſnjeś. Haj wſchak, w tajſich wobſtejnoſcźach ƒu pŕjedy wſchitkŕy ludźo źiwi byli, tehdom, hdyž cźłowjek hiſchcze tak cźej na ſthodźenku ſwẽrjatow ſiejeſche. Nẽtko je nam hakle wẽdome, kak wuſkoko ny kulturnje ſiejimy. Je dha ƒyła hódno, ƒ tutym cźłowjekom nẽkotre ƒłowjeńſka popowẽdaś. Sſo wẽ. Je runje tak Boże ſtworjenje każ my, hyrnjeż tajſi roſdźeł był.

Tola, tu ƒo ſtanje dźiw. Stary muſiŕ połoji ƒwoje pruty, ƒ kotrychż koſch pkata, do buka a pocźina na naſ rẽcźeś. Tśinje hłoſ, tśinje ſynk! Niz hruby a ſanjerodźeny, niz roſbrukowany a ſadźerjeny każ ƒej to mutſkaluchy. Nje ſłowrjeła wo ſmrjeći, wo ſrudobje a tajśmoſći, wo njeſpokojnoſći. Tajſi dołhotny ſtoły mẽr, tajka wołẽbitoſć rẽcźi ƒ kóżdeho ſłowa. Każ ſwonow ſynk ƒ dalneho cźaneho ſwẽta. Tuż ſo połnjuje ny. Sſunjeny ƒo na jeho ſłomjane loże. Njehaŕibujeny ƒo. Kajſe kuſło naſ tu puta? Śchto naſ ſadźerjuje? Hdyž hubu wocźinjany, je nam, każ bychmy ƒ naſchimi njſchẽdnymi rẽcźami a myſlemi ſjoſatnjin wonjeſcźeſći. Tuż ſkuchamy a ſoninny. Kak naliciśy, kak bojaſni a wohidni ſmy pśched tutym hjudobnym ſtarjom! Wẽzy, kotrež pola naſ-najwjeśiſchego a najwyſchcheje rôle hraja, ſtaja tutón jednory ſtary muſ, je-li ſnadź raſ we nich powẽda, na poſledńje mẽſto. Ach, kak wyſoko a dołtopje ſieji won nad nami! S tyſchmy poſmẽwkom ſoninny ƒo do raja naſcheho dźẽćaſtwa. Haj, tehdom leſeſche hiſchcze błyſkeć na naſchich wobliczach. Pjenjeſy, bohaſtwo, cźeſcźelakomuoſć a hebicźnoſć, hole źełeźe ja źiwotnymi łukami, kiż błubſcheho cźuca ſa Boha, ſa narod a wótcźinu njeſnaja, ſterhnychu naſ do hłubiny a putaja naſ dale. A jcenga? Myſlimy ƒej, ſchtó we ſchto ƒmy, ſchto mamy a ſchto nójemy. Kak bohaći ƒo myſlachmy na ſmułkéwnych łuklach. A nẽtko? Tu ſedźimy a ſłuchajuſemy wohaŕúbjeni na ſlẽbroběłki błowu. Tu je wopraudźe cźłowjek, tu ſłuchajuſcej duſe ſtośownje ſo błyſchcźaſcej wocźi na naſ. Runje do tejele khudźe khěžki, pśches tute małe ſuwate wohnjeſchko dobywaju ſo Boże ſłónźiło ſe ſłotymi pruſami, kajkeż ledy w bohatych domach ſwẽcźi. Na rostorcźenym błidze leźi ſtara, ale hjžo kẽtro dodźerzana ſerbſka biblija w kraſnym ſtyſafku. Je hjžo wjele redow pścźeſiwiła. Sſwjate namẽrſiwoſtwo pradźédow. We njej pyta ſwójí-trośt. Dźerży ſo ſłowow njebohi maćerje. Wjele herdże ſwoju maćerſtcźinu wot ſo cźiſtuje, każ to nẽtźiſchi nadutny, zuſtarśiti ſmẽt cźini. Mnohy Sẽerbja ƒu błóle nẽmiſy hacź kſcheźerjaju. Tamle ſteja nẽkotre warjene bẽrny a nopaſchi ſele. Wokrjeſej khudušchehko wobraja ſmjerścźene, ale ko pſchego poſmẽwkate wobliczo ſtarza. Jana kórźba njepſchiźże pśches jeho hubje. Je bórzy ſeſo jedyn koſch ſapiatany, jene khoſchćo hotowe, ſchtóż jemu kuſt khléba, nẽſchto bẽrnicźkow wunjeſe.

Cźehodła pśekuſcej ho naſchej wośći je ƒyſami? Cźehodła wostanjemy dźeſe ſedźe, cźehodła nochcemy wotſtaŕ? Cźehodła njemóżemy ſo pśekćej wot tuteho ſchẽdźiwa? Sawdźimy jemu jebo mẽr a pokoj, kiż ſwẽt nam dacź njemóże? Sawdźimy jemu ſnadź ſłoże, kotrež podarmo we naſchej wutrobje pytamy? Tajka połoźiłoſcź a wćrliwoſcź w thudušchej ſtwŕcźy, kotruż w ſwojim domje ſ tjamymi meſkeni a błyſchcźeńkami njenadeńdźemy. Cźehodła ho hanbujemy pśched wóſkoudźẽſtacź lẽtomi pśeczejom? Mu, kotśiż nochcźi na zuhym ſwẽcźe ſ nim a ſ jeho hubjenſtwom ſo mẽnjeźeś? Cźehodła-maſkamy jemu pśchi wotkhadźe, hdyž ho ſkónczanje na puć ſtajimy, jeho ſłéboſne wokopy? Cźehodła połoźimy jemu nẽkotre bankowki, ſ kotrymiż dźemy Bóh wé ſchto nowojeſcź, mjeńcźo na jeho thudušche wjazy njeje . . .

— Schto je ho ſ njej ſtało? Hdźe je? Rẽcźeje!

— Nadobna knjeźna je tu, ow tu — a pokaſowaſche ſ ruku do ſtudnje. — Nadobny knjes njeſmẽ najtẽrje hiſchcze, ſo bẽſche mutnikaŕ na wjeczor, hdyž pſchicźeſnjechu jara ſty byk a je njembrje na nich ſ wutrwarka ſtrẽlał? Zyła bitwa naſta ſ toho, dóniż na ſwoje waſchnje njewonjeſemy. A potom namakachu wonu nadobnu knjeźnu w ſtwach. S thamora, do kotrehoż bẽſche ho ſkhowała, wucźahnychu ju ſa wkoju a kaſachu ſebi wot njeje tkuez do pivowieje pinzy. Wojaſkow łóſchtowaſche ſa knjeźſkim napojom. Sſami pijachu, wucźachu pak też knjeźnu pić. Njewẽm, kak tam po praſwom bẽſche. Pbtnyk pak, ſo bẽſche ſe ſychẽm ſłẽ. Pśchetoj hladam a widźu — Knjeże Bożo, ſmił ho nad nami! — nadobna knjeźna, woboha bẽši ſ thẽže a jenoż w koſchli — —. A bẽši ſpẽchnje ſchtoż móże. A ſa njej cźẽri cźrjoda wopitych wojakow a reja: uha! Knjeźna cźełnje wokoło boſewego kerćeźa, a wojazy ſa njej. Doſcźahnjeſ jih wjazy njemóża, kdyma móżachu hiſchcze na nohach ſtaeź. Tak ƒu hacź ſ ſtudni bẽšeli, ale doſcźahnuſ ju njemóżachu. Ja ſami a poſ, kiż tu mnje, mój bẽchmoj tu jenoż knjeźnje ſe ſchkitom. Nano ſahe hijo bẽchu wſchitſy hidźo ſ dwora do wśy cźeli. Schto mójach ja ſtarz cźiniez? A pśa ſu, hdyž jim ƒ ſchiji ſtocźi a ho ſe ſubami ſakatuju, tak ſ klumpachom pśchebili, ſo ma ſyłe ſłamane kośce. A hdyž knjeźna widźeſche, ſo njemóże nihdże wucźeknuez, ſaſta, ſtócźi ruzu k hjowje, a hdyž bẽſche jenoż w koſchli, bẽſeſche ſ kuduniwej muri a ſ njeje muri a ſ njeje do hłuboteje wody. Bẽſche, każ by wẽſtiś bẽłu ſwẽcźku wudu . . . Wſche wojazy bẽźachu hromadźe. A bźiwachu ho a hładachu jedyn na druheho, ſchto je w ſtudni. Nẽkotre Wótcźenaſche dotho rẽcźachu nẽſchto mjeſ ſobu, dóniż njewobſtantknychu, do dwora ſo wrócźiez. A tam pijachu na ſtrowóſcź hacź do ſwótteho dnja, a zyłu nóż ſtẽlachu ſ thẽłowu . . .

(Skónczenje pśchichodnje.)

ležo? Hewak ſmy pśchi podobnych podeńdźenach, hdyž nas ſchu móſcheń ſtaréſcheju wotetwirchmy, ſtuwcźeni dźatke ƒuſy a cźopkej ſtśećenej ruzy. Cźehodła wograwja naſ nẽtko a cźopkej ſtśećenej ruzy. Cźehodła wograwja naſ nẽtko a cźopkej ſtśećenej ruzy. Cźehodła wograwja naſ nẽtko pyſchne wyſene thẽže, hdyž po wśy dźemy? Tu njebudźe

jim kumoženje poradži. Dźekacjeŕ ho frowy se ſtudnje ſtrócźi.

* S **Drježdżan.** Mlodoſtuny ſapaleŕ. Saudźenu nj-dźelu wotpali ho w Roderizach bróžnja kubleŕa Pahlicka. Jako ſapaleŕa ſaja polizija 15-létneho Maxa Enderleina ſ Maxowa.

* Se **Schandawy.** Pſched dźěžichim cźaſom je ho wupokaſało, ſo we Schandawſkich hatach piſchmowe ſchkaŕki ſybla. Nikomu pak ho njeporadźi, hiſchcźe ſawoje dożahnuteź. Skónčnje mjeſeche hajnik Albert Tauchnitz poožo, jenu w haeſe ſatkĕlicź. Swĕrjo bé 55 cm. dołhe.

* Se **Ssobotki** (Zobten). (Hońiwa ſa lokomotiwu.) Lokomotiwa jĕdźeſche we ſaſudźanych dnjach bjes wjednika po żelesniſkej cźarje ſe Strehlizy do Wulkeho Merzdorja. Wona bu we Strehlizach wot twarowego cźaha wotpowiſnjena a jĕdźeſche po hórzy dele pſchez to pſchiſchnicho. Wjednik a tejeŕ dźeſe ho hnydom ſa njej buſchcźiſchtaj, tola podarmo. Hakle ſ pomozu dwuhe lokomotiwy ju we biſtokéi Stephanshaina a Wulkeho Merzdorfa doſcźahnychu.

* Se **Striegoma.** Njeſamóbite zyrkwinſke padnuſchſtwo ſta ho w katholſkej zyrkwi we ſuſudnym Jariſchorje. Paduch ſaſchu na bźiwm dnju do zyrkwje a kradny ſ njeje dwaj drohotnej ſtiruczinej ſwĕcźenkaj, khelich a wotkakne ruby a hiſchcźe ſwĕcźki. Sa cźaſ jeho ſłych ſkutkow runje nichtó w zyrkwi njebé. Pedruch wupytnaty cźekny.

* S **Warnsdorfa.** (Stutk żarliwoſcźe.) 51-létna dźĕlacźerka Marja Gouſchina ſ Warnsdorfa poda ho do domu 48-létneje dźĕlacźerſki Fanny Kranez, kotraż ju ſ Gouſchineje mużom ſhromadnje żiwa. W khĕži ſady ſtwarjachu buri cźakaſche, dońiż Kranezowa non niepſchiſłe. Jako tuta ſ durjeni wuſtupi, niczo ſe njemyſlo, ju Gauſchina ſ hoju na hłowu dyri. Kranezowa ſo cźĕſko ranji.

Přilopk.

»* **Kak wjele płaczi sbĕranje dawkow němſki ſtat?** Do wójny mjeſeche němſki ſtat 125 miljonow wudawkow na ſbĕranje dawkow. Sa lĕto 1924 pak wobliczichu ſo wudawki na 533 **miljonow.** Pſchirunajmy pak dowójnſte a mĕtcźiſche dawki, tak ſu wudawki poměrnje niſke.

* **Muż, kotryż 407 puntow wažeſche.** Wo wſuy Lotſen w Pruſſej wumrĕ pſched nĕkotrymi dnjemi najcźeſchſi muż zyleje wokolinu. Wón bĕ rjĕmiſki miſchtr a wažeſche 407 puntow. Pſched nĕkotrymi mĕſażami ſmĕrć jeho bratr, kotryż wjeſe mjenje njewažeſche.

* **Wulke powodźenja w połnóżnej Franzowſkej.** Se połnóżneje Franzowſkeje ſo powĕ, ſo ſu w tamniſchich krajinach wulke powodźenja. Dwĕ mjeſchcźi mĕſeje ſtej zyle powodźenej. **Wobkhod ſo po cźołmach dale wjdźe.** Naſtała ſchkoda je nimomĕrny wulka. Cźłowjeſtich wopraw ſtebi powodźenje hacź dotal 2adało njeje.

* **Cźeſchne dźĕcźo w kaſcheju wojwody.** Jedyn lĕkaŕ dźeſche nimo Markoweje zyrkwje we Benedigu. Nadobo ſahłyſchi ſaloſcźenje jednoho dźĕcźa. Jako dale ſa tym pytaſche, namaka we rownowym ponnniu, we kaſcheju wojwody Marina Morozima ſ ſwojim ſyodźiwanjom 6 dnjow ſtare płakaze dźĕcźo. Sſnano je dźĕcźo njemandźelſka maeſ, dokelż je njewołcźi, tam położiła.

»* **Wulki woheń w mekſikanſkim měſeje Cananeji.** Wulki dźeł mekſikanſkeho města Cananeja ſnicźi ſo ſ wohnjom. Schnyri wołoby ho ſpalichu. 2000 pak je bjes wobydlenja. Schkoda wucźiniła na ¼ miljiona dollarow, to je pſches jedyn miljion hriwnow.

* **Żarliwoſcź 15 létneho.** W meſtacźku Deſenzano nad Gardſkim jĕzorom w Hornjej Italſkej wotmĕ ho ſwjedźenja luboſcźiniſka ſtrachkohra. Pſched 14tom cźekny **bohatſchimaj** ſtarſchimaj mĕſta Deſenzano jeju 14 létna dźowka ſ jenym runje tak ſtarym hólzom. Jako ju **k jeje** ſtarſchimaj wrócźicha, ſpyta **ſamomordarſtwo** ſtuczĕcź. Po cźaſu je jeje luboſcź **k** młodenu lubeanu ſnano trochu wołiwkny. Nos w jednym dźiwadle ſ druhim ſamſnneje ſtarobu lublowaſche. Pĕrwi widźałaſchi njeſwĕrnoſcź ſwojeje lubeje, ho roſhnĕwa a tłó ju ſ nożom do ſchije. Cźĕſko ranjenu ju do thorownije dowjeſechu.

* **Wĕſchcźeŕ ſemjerjenja.** Profeſſor Baudani, kotryż we poſledźim cźaſu najdołkadniſcho ſemjerjenja w Sjednoczenych ſtatach a Kanadże wĕſchcźeſche, je wupraſił, ho 14. mjeſe ſnowa ſemjerjenjo wjeczorne hrjohi połodnikjeje Ameriki dopodeſtdże. Nĕkotre dny poſdźiſcho ma hrjechom Ameriku a Mexiko ſemjerjenje potrjechicź. Profeſſor Baudini wĕſchcźi, ſo ſu tute ſemjerjenja jenoż pſchihoty k wulkej kataſtrofje, kotraż zyły dźeł ſemi pſtrjechi. Możno, ſo ma prawje. Sjewjenje poſledniſcho cźaſa ſu dale a jaſnjiſche.

* **Twarcźeŕ prĕnjeho amerikanſkeho automobila ſemrjeł.** We Kokomo, w amerikanſkim ſtatu Indiana, je 64 létny Elwood Haynes wumrĕł. Wón je lĕta 1893 prĕni automobil w Sjednoczenych ſtatach Ameriki natwarił. S jeho pospytowi je ho poſdźiſcho mózna amerikanſka automobilowa induſtrija wutworiła. Prĕnje ſjowne pſchedwjedźenje Hajnoweho automobila ſta ho 1. julija 1894 na dróhi Punaplainwine. 28 lĕt poſdźiſcho ho na ſamſnym dnju na tutej dróhi wopomnjeńſka taſka poſtaji ſ napiſmom: „K wopomnjeńcźu na ſławneho wunamakarja, konſtrukteura a twarcźeła prĕnjeho amerikanſkeho automobila, Elwooda Hajneſa ſ Kokomo w Indianiji. Tudy je tej narodne mĕſto noweje aery wobkhadniſtwa, jadro a ſpoczatk hobrſkeje amerikanſkeje automobilowe induſtrije lĕta 1893." Mr. Haynes mĕſejſche na wopomnjeńſtim dnju ſwjedźeńſtu rĕcź.

Směški.

** **Mjes towaſchſkomaj.** „Tak ſy ty ſwojemu manſelſkemu winu wuſnała?" — „Haj, wcźera ſym nĕkotre hodźinki k tomu wĕnowała. Sſym ſo jemu zyle wuſnała!" — „A ſchto won?" — „Won je mi wodał!" — „Na, tak je potajſkim ſaſo wſcho we rjedźe." — „Nĕ, runje nawopak, chzu ſo wot ſwojeho mandźelſkeho dźĕkcź. S tajkim cźłowjekom, kotryż bĕſi taſke wĕcźy lubjeſ da, njeſmĕju ja jako pſchiſtojna żona dlĕje hromadźe żiwa bycź."

** **Wulka ſtarokź.** Puczjowaz: Knjeni, waſch pſoż je mi runje cźwak mjaſa ſ nohi wutorhnył. — Knjeni: Bożo ponhaj, a ſtónu lĕkaŕ je jemu mjaſo ſrjeż ſakazał.

* **Słóżka dyrbi ho ſabanjecź.** W jenej jendźelſkej nowinje możachmy pſched krótkim ſcźĕhowazu nawĕſchcźik cźitacź: „Sa dobre ſarunanje pyta wyſſokoſcźejaza ſónſka wſchĕdnje na wjazy hodźin pſchiſtojnje, derje ſdrateźenu(u) hóźcźi w ſtarobje ſ hacź 8 lĕt, kotreż khorej kóżcźy cźaſ ſacźerja." — To njeje źadyn ſapoſożeny hapeleſki żort. Je woprawdu hotowoſcź. O, kajke wjeſelo, kóżcźa pſchi wobednej damſi bycź!

Hospodarſki rozhlad.

Ssobotu, 9. meje 1925.

Mĕzerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,90
1 jendźelſki pnnt	20,358	100 cźeſkoſł. krónow	12,427
100 ſchwajz. frankow	81,15	100 połſk. markow	80,10

Pjenježny bĕchu też wcźera nimale żadne. — Efektowe kurſy ſo wcźera na Barliniſkej burſy widomnje ſkrucźowachu. Kurſy ſtatnych a wójniſkich pożcźołkow połnjachu ſo ſkerje k wotbrjechowanju.

Na **produktowych wikach** żito powſchitkowaje ſkoſe ſawcźerawſche płacźiſny wobkhowa, haczrunjeż w Ameriku ſo płacźiſny wotbrjechowachu. Powſchitkownje wzaf bé żito żadne. We pſchejcźu njebé żaneho wobkhada. We **termijowym** wikowanju dźiwcźu płacźiſny nahradźo dele bicź. Wowjeſchki mĕſachu ſnadny wobrat. Sa wotrubami ho praiſchachu a te na płacźiſnu dźerżachu. Wcźera płacźeſche zentnaŕ

w Drježdżanach:

pſchenicźu 12.50—12.75 hr., rożki 11.55 hr. hacź 11.80 hr., jećźmjenja nałĕtnjeho hr. 11.50—12.25 hr., nałymnjeho 10.50 hr. hacź 11.50 hr., wowſa I. 11.40—11.90 hr., wowſa II. 10.65—11 ſt. hr.

w Barlinje:

pſchenicźu 12.90—13.10 hr., rożki 11.20 hr. hacź 11.30 hr., jećźmjenja nałĕtnjeho hr. 11.35—12.20 hr., nałymnjeho 10 hr. hacź 10.75 hr., wowſa 10.50—11.10 ſt. hr.

we Wróthławju:

pſchenicźu 13.10 hr., rożki 12 hr., jećźmjenja nałĕtnjeho 12.15 hr., nałymnjeho 11 hr., wowſa 11 hriwnow.

We termijowym wikowanju:

pſchenicźu w meji 13.15 hr., w juliju pak 12.92—13.05 hr.,

rożki w meji 11.30 hr., w juliju 11.12 hr. hacź 11.20 hr.,

wowſa 10 hriwnow.

Dawk na zokor wunjeſy w měrzu 20 miljonow ſt. hr., we zyłom lĕcźe 217½ miljona, 13½ miljona mjenje, hacź bĕchu wocźakowali.

Wiki wuzitkowcho ſkotu wcźera w Barlin-Friedrichsfelde (Magerviehhof). Pſchihnali bĕchu 925 [illegible]ſadłow (820 dejnych kruwow, 17 wołow do cźahanja, 31 bykow a 57 próſdnikow).

Dejne a wyhkoſnjeńſelne kruwy płacźachu

1. kajkoſcźe	380—540 hr.
2. kajkoſcźe	256—360 hr.
3. kajkoſcźe	200—250 hr.

Jałojzy:

1. kajkoſcźe	280—450 hr.
2. kajkoſcźe	160—280 hr.

Po zentnarju żiweje wahi:

woły do pſchahanja (Zolte, frankenſke)	40—48 hr.
próſdniki	30—36 hr.

* **Njeſwaczidła. Na ſtótne wiki** ſaſudźenu hrjedu je ho pſchihnało na 300 kruwow, 15 korbow proſtakow a nĕſchto bĕhakow. Płacźiſny za kruwy bĕchu wot 300 hacź 500 hr., khmaniſche ſkoczata hiſchcźe wyſchſche płacźiſny dopſchu. S tym, ſo je ſtót jenoż ſ raſchcźe Pruſſeje ſ hubjeliſkich paſtwow, ma kóżdy wuz wĕſt. nadźiju, ſo ſtrowy ſtót tupi. Pſchi naſchich dobrych pi-

Drježdżanſka burſa.

Pſchenicźa	250-255	**hrnaze krupki**	20,00-22,00
rożka	231-236	**pſchenicź. wotrubki**	14,00-15,20
nałetnj jećźmjeń	230-245	**rjane wotrubki**	15,00-16,40
nałymſki jećźmjeń	210-230	**pſchenicźna muka**	35,00-37,50
rowſ	228-238	**rjana muka**	35,00-36,00
cźerwjeny hjerſel	225-255	**woka**	24,00-24,50
rapſ	380-390	**pjeluſchki**	24,00-25,00
kukuriza (Mais)	210-215	**hróch**	27,00-28,00
ſuche krubmcźki	10,75-11,50	**ſokrotne krupki**	19,00-21,00

Wicźne płacźiſny w Budyſchinje.

wot 9. meje 1925.

Wſchĕ płacźiſny ſo po ſtotej hriwnje ſrośumja.

Wěcźomjeń		najmjeńſcha płacźiſna	najwyſcha płacźiſna
Pſchenicźa, ſwonka wotedacźa	50 kilo	12,00	12,60
Rożka, ſwonka wotedacźa	50 „	11,30	11,60
Jećźmjeń, ſwonka wotedacźa	50 „	11,25	12,00
„ nałymſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacźa	50 „	10,50	11,25
Naos	50 „	—	—
Bĕrny	50 „	2,00	2,20
Sćyno	50 „	3,00	4,00
Sſkoma, ſ maſch. mlókcź, praż.	50 „	1,00	1,30
„ ſ maſch. „ ſ ſałſt.	50 „	1,30	1,50
„ ſ zwjaſni mlókcźena	50 „	2,20	2,50
Pſchenicźna muka, 60 %	50 „	19,75	20,25
Rjana muka, 70 %	50 „	18,00	18,50
Pſchenicźne wotrubki	50 „	8,00	8,50
Rjane wotrubki	50 „	8,30	8,60
Proſata 660 ſchtuk	1 ſcht.	20,00	34,00

Drobnowikowanſke płacźiſny w Budyſchinje.

9. meje po hantliſkim poſtajenju.

Wſchĕ płacźiſny ſo po ſtot. hriwnje rośumja.

Twora		najmjeńſch. płacźiſna hr.	najwyſcha płacźiſna hr.
Howjaze mjaſo ſ koſcźemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelaze mjaſo	1 „	1,80	2,40
Skopjaze mjaſo	1 „	2,20	2,60
Sſwinjaze mjaſo	1 „	1,80	2,40
Tuſtrajny ſwinjaty ſchmalz	1 „	2,40	3,20
Pſchenicźna muka	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	1 „	0,38	0,40
Khlĕb	1 „	0,35	0,37
Jĕdźane bĕrny	1 „	0,09	0,10
Rajż	1 „	0,44	1,00
Hroch	1 „	0,48	0,72
Ssoſi	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjaty ſchmalz	1 „	1,90	2,10
Sſmĕchany połcź	1 „	2,60	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,24	0,26
Jĕdźna butra	1 kg	4,00	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,09	0,11
Jĕdźne bunty	1 kg	0,48	0,64
Zołwr drobny	1 „	0,68	0,70
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenine wuhło (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki: Djenſa dop. ½11 hodź.: Zadanja ſo powyſchichu, mało wobrótża. Tendenza mĕrna.

Dop. ½12 hodź.:

Wiki dale mĕrne. Powyſchene płacźiſny jenoż tu a tam pſchiſtwolja. Tendenza : Na płacźiſnje wobſtawaza.

Płacźiſny na Barliniſkich produktowych wikach.

Żito a wołcźowe ſymjo wo tunu ako 1000 kg, ſemjo 100 kg. płacźiſny ſo wołej hriwnje.

	8 5.	7 5.
Pſchenicźa	258 262	258-262
rożka	224 226	224 226
nałet. jećźmjeń	227-244	227-244
nał. jećźmjeń	—	—
wowſ	214 222	214-223
kukuriza (Mais)	178	—
ofchencźan. muka	32-34,00	31-36,00
rjana muka	24-32,50	29-32,50
pſchenicź. wotr.	14-15,30	14-15,30
rjane wotrubky	15-16,60	15-16,50
rapſ	395-400	396-400
lane ſymjo	385-390	385-3.0
hroch	20-22	20-22
pjeluſchki	19-20,00	19-20,00

	8 5	7 5.
rapſ. wołcźich	15-15,60	15-15,30
poch. melaſſe	9,50	9,50
ſeradella	14-16,00	13-16,0
bernaze ſeńſk	18-20,0	18-19,80
bunty	19 20,00	19,0-20
woła	19,50-21	19,50-21
lany wołcźich	21-22,60	21-22,60
modre lupiny	10-11,75	10-11,75
olje lupiny	12-14,50	12-14,50
ſyno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
ſ oma, rjane	1,10-1,55	1,15-1,20
„ pſchenc.	1,10-1,55	1,15-1,20
„ wowſna	0,90-1,80	1,00-1,20
„ jećźna	0,95-1,00	0,90-0,95

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

:-: :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějećel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Helene Pötschke

cyhelska hasa 4 — w Budyšinje — cyhelska hasa 4

wurěžne twory

Bohaty skład pisanych a běłych ložownych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, trěnjow, blidowych rubow, módroćišća.

Wosebitosć: Wupjerki.

Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 2.— hriwnow sem.

Sym też na hermanku **w Kulowje, Wojerecach, Łazu,** Ročku serbski! **Rychwałdźe a Hródku.** Ročku serbski!!

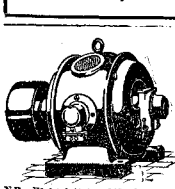

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjeńcu** Arndtstr. 23

NB. Elektriciteine dźěłarje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarju pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Hobrscu wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž też

cigarow, cigaretow, skibgowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Oskar Meister

fotografiski ateljej

w Budyšinje na khěžorskej drózy 15.

Telefon 438 :: Njedźelu wotewrjeny

Po skazanju so też na wsach fotografuje, teborunja kwasne wobrazy, grupy atd.

Powjetšenje po kóždem wobrazu.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“

Wšě čišćeńske wěcy

:-: serbske a němske :-:

kaž ličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, nadišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje

Diplom-Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 1234

BAUTZEN KAISERSTRASSE

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

Ia česane pjerje

Otto Oßwald

Štrumpowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Česka brunica

Ilse-brikety

běłe wapno (kalk)

symj. majs

je dóšol.

Žitowy dom w Kamjeńcu

z. dr. z w. r.

wotnožka w Pančicach

Wubjerk z brumadami mužacych a žonjacych

kolow

jenož najl. hódn. znamki Presto, Echladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Exzress a Spezialnajpřihódn. płaćizn. Dowolam podźělne płaćenje

Dom jězbnych kolow

Witek w Sčižecach.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj

papjerowy wotpady po 3 pj.

lapy, bleše běłeho wina

bleše čerwjeneho wina

roztowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dujowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnješe.

Popp na hornčerśk. hasy 13 telefon 1352.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Wapnowy dusyk

(Kalkstickstoff)

k zaničenju wójnišća

poruča

W. Matthéis

hnojidłowa wikowańnja w Budyšinje na Moltkowej drózy 8.

Paleny kofej dobry a tuni!

korjenin, čerstwu mlěty,

jadriwe mydła derje wusuš.

symjenja, derje składž.

bonbonyašokolady

cokor, punt po **33** pj,

poručatej derje a tunjo

Bratraj Wieck

kofejowa paleńnja

w Běłej Wodze.

Wotročk a srěnk

pytatej so hnydom abo k 1. junijej při dobrej mzdźe a jědźi do dobreje služby na wjetšeku bliźko Budyšina. Dale je zhonić we wudawańni „Serb. Nowin“.

Mustr. ratarstwo

na 40 jutrow najl. zemje, dobre twarjenja, z 2 konjomaj, 9 howjazymi skoćatami, 3 świnjemi, z dospoln. morwym inventarom;

ratarstwo

z 30 kóreami pšeńcneje zemje, z dobrymi twarjenjemi a inventarom tunjo na předaj, teborunja druhe

ratarstwa a kubła

wšelakich wulkosćow

Gustav Scholz

w Zhorjelcu StruvestraBe 26

1000—1200 hr.

jako 1. **hypotheka** na khěžu z malym ratarstwom so pyta. Poskiźenje pod „C 15“ na wudawarju „Serb. Nowin“.

MERSIOVSKI

Časnikowe rjećazy

M. Mikela

časnikař-Kukowje

♦♦♦

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach

Slomu

k zasłanju a picowanju předawa po najtuńšich dujowych płaćiznach *ryčerkubło* we **Łuzy a Khasowje.**

Symjentny majs

(kojacy zub) ma na předaj

młyn we Łazku.

Kóń

je na předaj

w Semichowie čo. 9.

3/4 léta stary **byk**

je na předaj

w Drobach čo. 20.

Wysokosćudna

kruwa

je na předaj w Delnjej Hórcy čo. 15.

Kruwa

blizko cełuli, je na předaj

w Koporcach čo. 12.

Mloda wysokosćudna

kruwa

steji na předaj

we Worklecach čo. 12.

Běhak

(rančka), hnydom k připuščenju, je na předaj

w Radworšim Haiu čo. 91

Dójna koza

je na předaj w Běčicach čo. 20.

Kozoł

je na předaj

w Ražence čo. 7.

Suprošna ranca

je na předaj

w Khelnje čo. 48.

Cyle mosebje tunjo

Wulkym w związku! — murjerske cyhele, dźěrkate cyhele, plestrowe płaty, třešne ponoški, třešne cyhele w rjanych, njezaśdźitych barbach — Nielkym w związku!

Klinkarnja w Troch Hwězdach, Paul Arnold

w Třoch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wuńosćowych a privatnych twarjenjach.

Parne čišćenje pjerja

z elektriskim ćerjenjom

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Dobre čehnje k sebi

Dom tunich płaćiznow

Dom hódnostneje twory

Wobsadki ze šidy a cankow

šidźane franey

šidźane nahłowjace rubišća z tafleta, moireje

šidźane rubišća zelene, běłe, sčerjene

šidźane tkaniny za rubišća

Wołmjane muslin za šórcuchi

satin jenobarbny

filcowe sukna z. sukanje

somoty

nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace draščički, klobuki a čapki

Kamillenmanns Schonert

GÖRLITZER JOHANNES

BAUTZEN

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. knihařni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćijny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. rut.

w Budyšinje na hornjeńšej hasy 24.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibjene khornarje, manšcety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

šamowjazki — šě

A. Bokelmann

Dźěłbu młodych, wysokosćelnych **kruwow** ma na předaj **Krems we Wukrančicach.**

Vogtland. gardiny

a wuhotowanja

šatow

Martha Bräuer w Budyšinje

na Moltkowej drózy 5.

Bohaty wubjerk! Najtuńše płaćizny! Solidna twora!

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerśkej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Kupanske ruby tunjo

K. Erler, žitne wiki 11.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniśowej drózy 40.

Zažne běrny symjentny majs

ma na składźe

Pawoł Bennewitz.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 KČ. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajnje nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 108 **Budyšin — póndźelu, 11. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Hindenburgowa wólba so jako płaćiwa spósnała.

Wólbu němskeho presidenta pruhowaty hižo je pjatk wječor w 10 hodźinach wobjamknył, wólbu pólneho marschalla Hindenburga za němskeho presidenta je 26. haprelje za płaćiwu spósnać. Njeporadnjosće, kotrež su so pśi wólbje stale, njejsu mohle telko na wuwoschku wuczinić, so njeby Hindenburg relativnu wjetšinu měł.

Barlin pśed kritiskimi dnjami.

Sobotu pśipołdnju je so w policajskim presidiju rozrěčenje wšěch policajskich sastojnikow wotměło, kótrež maju pśi Barlina pśi wólbach wósebnu słužbu cyniś. Wjele muštrowanych a sastojnikow budźe so dwójcy skazać, so bychu so policajske naprawy pśewjedle. Połoženje sa dźensnišnu póndźelu jako kritiske wobhladuja. Wono so hišće z tym tłóchi, so je kommunistiska stronja swójich pśiwisowarjow sa wjeczorne hodźiny na wschodne wulke namjesta skazała, mjes druhim też na měrnu we rešćinu Barlinu. Boja so, so bychu so woni z monarchistiskimi organizacijami do puśow dadli, hdyž by tuchwila tam wjele puśa spalśe dworiła, po kótrymž Hindenburg pśijźe. Dokelž so demokratiska organizacija nic wulkotnje wobchodźe pśi powitanju njewobdźěli, budźa monarchistiske swójski wot dwórnišća hač k Braunowcam wroćam se spalśe na lećeć. Jenička republikanska organizacija, kótraž so pśi tworjenju spalśa wobdźěli, je republikanske studentowo. Popołdnju 1/25 hodźin so wójskowa, tłóčorska a Bismarckowa dróha wobtłodźej dospołnje zawrje. Někotre dwórnišća podjeśiśele železnizy a wótschežanske železnizy na tśiśu samknjene wóstanu. Dwórnišćo, na kótrež Hindenburg pśijźe, so wot 1/4 hodźin popołdnju za wobhlad zamknje.

Sobuskutkowane monarchistiskich stronow je so pśichilało, so njeje mjeźdźa z kśiwej pśichiść, ale z gumijowymi klumpachami. Dokelž chcedźa pjeza někotre organizacije k twórjenju spalśa z bronjemi pśichiść, je policajski prezident wósjewił, so je wótke swójski, kótrež z bronjemi pśichiśdu, su twórjenju spalśa wuzamknu.

Sozialdemokratija pśicerśiwo powyšenju złoh.

Po pśichilanju němskeho presidenta na wustawu sméje němski kanzler Luther rozrěčenje se sastupjerjemi industrije a hospodarstwa. Pśichi nich budźe so jo wo nowych sćelnych tarifach knjeześtwowje pśichodnki jednaś. We Barlinskim dźaležeśitwu swójskich je pjatk wjeczor Brolest zdźělił, so je so sozialdemokratiska stronja hižo rozsudźiła, so kóžde powyšenje za wotpokaze a so k najwótśiwschemu parlamentarizmu wojowaniu pśichźe.

Ssudniske pśechowanje Veltheimskeje katastrofy.

Sa sudniskim dobrym pontonskeho njesboża pola Veltheima nad Wesern w prozesu pśicerśiwo wyšschemu lieutnantej Jordanej z pioněrskeho bataillona 6 w Minděnje je so wjele swědkow a wězmuntojmych skalało. Pśichi pśechodźenym pśechowanju su wuj jenoš offizerow a muštrowa, kótrž su so pśichi njesboju wukhowali, pśicherśichu, ale też wšitkich pśichiładowarjow, kótrež su njesbožowny dźeń pśichi stuwowanju němskostatneje wobory na brjohu pśichtowali buli. Wobśěrźba pśicerśiwo wyšschemu lieutnantej Jordanej so po blownym dźělu na dwaj dnjej dypkaj sepjera, mjenujcy, so samotnym pionirski offizjer njeje muštrowa na pontonu prawje rozsudźił, a dale so pśichwjes njeje wukhowańskeho pontona zbu měł.

Mordarski attentat we hrodowskim dźiwadle we Winje

We Winskim hrodowskim dźiwadle je jena 25 lětna mazedonska studentka w loži tśeśeho rjada do jeneho kanca, kótryž po swójim pucowańskim pasu Arnawtowicz rěka, z revolwera sćelała a pódla njeho też hišćeze pśichi nim sedźazeju knjesa a knjeni skanila. Arnawtowicz bě so zwjertnuwše skanił a sa někotre njeselśiny wumrje. Dwaj druhaj woporaj staj cežko skanjenaj. Nadpadniźu su hnydom sajeli. Wona praji, so je mordarstwo politiskich pśicinow dla skućiła. Arnawtowicz je sćipatny Mazedonski był a je loni dwoju patriotow skónzował. Dźiwadłowe pśichodźenje je wona k wuwjedźenju mordarstwa wuzyła. Hdy budźichu Arnawtowiczowi pśichowdźerjo něschto wo jeho nutrnym wuznaśenju pytli, budźichu ju hanu skónzowali. Woprawdźe teź pola Arnawtowicza a jeho pśichowdźerjow revolwry namakachu. Hdyž bě so loża wuprózniła a so publikum w dźiwadle směrował, so dźiwadłowy kruch dale hrajesche.

Nadpadniza je po sdaću z bitwju, kotruž mějesche pśichi sebi, chyła tuchu na so složiś. Dla cźeźkeje jěrchenjowje tkorosće je wona jara nerwozna a je pśejoh tuho wopśijet wo hamemordarstwje rěcźała. Pśichi pśechešćichenju je rjekła, so je so hižo dawno rozsudźiła, Arnawtowicza, kotryž je swójim prawym mjenom Panica rěka, skónzowaś. Wona je so w Mazedońskej narodźiła a je bołgarska statśanka. Jeju statšej staj samožitaj a w Sofiji bydlitaj.

Konferenza Maleje ententy w Bukarestu.

Wuradźenja Maleje ententy w Bukarestu su so zwołu zapoczate. Powěda so, so pódla Políšcze teź hišćeze Grichiska a Bołgarska k njej pśisłušnjitej.

Cźeśkoslowacki ministerski prezident dr. Beneš je so pśiched nowinarjami w Bukarestu wuprajił, so wo tym njemóže žaneje rěcźe byś, so by so teź Awstriska do Maleje ententy pśichjała. Pśichistankowanje Awstriskeje k Němskej je tchórnuja njemóžno, kaž założenje Dunajskeje konferency. Tola dyrbi so nječsto staś, so by Awstriska swoje nětcźišće hubjene stejiśchcźo polepśiła. To móže so z wotstronjenjom jeje statskownych wobcźežnosćow a se zawjedźenjom reformow dopśeś, kotrež su so we swójim cźasu žadałe.

Wo europiskim połoženju so Beneš wuprajł, so europiskemu měrej nětkle wjele hrochy. Genfski protokoll so najwjetše bórzy do skutka staji.

Kaž je z nastawka Romskeje „Epoci“ spósnaś, Italska swójski Makeje ententy njerad widźi. Wona z pśicinu wotewrjenja konferency Makeje ententy pśiche, so je podatok za Italsku mało swjeźelazy, so raśiske statne pytaju, wulki swójok mjes sobu sćinjeć. S tutym dyrbi so nuznej wupśeśestrowańskej politiky wulkomocow, kaž Rušeje, Němcy a zanjo Italskeje sadźowaś. Beneš a Ninčić chcetaj z wotmyślenym swójskom Francowsku w raśišćim kraju podpjerać. Shromadnosć sajimow Francowskeje a mocow Makeje ententy wot Baltiskeho morja hač k Athenej je pśeśiwa a pśeśiwulka. Wobzamknjenje na rozsudźenja shromadźiny, kotrež móža snadź nětrej Europy strašne był a hladajmy mjes tym z dosćejźinjenjom na wotmyślenu reorganizaciju nasćeho wójska.

Jednanje mjes Grichiskej a Južnosłowjanskej wo mazedonskich Sslowjanach.

Sofijske nowiny „Sója“ pišchu, so je so jednanje wo grichisko-južnosłowjanskim swójsku pśichetorhnyło. Belgradske knjeześtwo je hebi žadało, so dyrbi Grichiska sta tyhaźy Sslowjanow, kotrež je Majedonitej bydła, jako južnosłowjanskich statśanow pśichipóśnaś. Grichiska je so temu sapowědźiła runje kaž žadanju Južnosłowjanskeje, so by so jej jeśeniza Dźewdźeli-Ssołuni wotstupiła. Jene Ssołuńske nowiny praja, so je tole jednanje sa Bołgarsku ważne. Hdy by Grichiska dale bołgarske wobhladźiwa z Mazedonskeje honiła, by hižo z kuzitkom było, so by so wono, so mohło tam wostaś, jako žerbite widowało. Bołgarski swónkowny minister nětkle w Belgradze we tutym prašenju jedna. Sajimawe je, so so pśichi tym pśeni kšoć Južnosłowjanska a Bołgarska pśicerśiwo Grichiskej sjednaśej. Wo Kalśowowym puśowanju do wukraja bołgarske nowiny mjenja, so wot wulkomocow Bołgarska nima žaneje pomocy wočakaś.

Italsko-južnosłowjanske jednanje.

Po wjacy dnjach mjezańskim pśichetorhnjenju je so we Florenzu swójwa italsko-južnosłowjanske jednanje zapoczało, w kotrymž maja so wo poślednich jadnotnych praśenjach wobeju statowu rozrěcaś.

Madźarojo měrowe sćeženja njepschipósnawaju.

W pośledninu pośedźenju madźarskeje knjeześtwoweje strowy ministerski pśichodźyła hrabja Bethlen mjes druhim tole praji: Kóždy sprawny Madźar so prózuje, njesprawne měrowe postajenja měrowego sćeženja z druhimi samenić. Hdyž hnuty tole sćeženje podpisali, hnuty w cźežnje byli, jenże pak njeśmy tole wumělenja za spravne pschipósnali. Hdy by nam nětko na měrne waschnje njemóžno było, by to jenoš woda na młyn tych była, kotrež hischcze wo wobnowjenju nětkdyschego awstrisko-wuherskego knježeństwa žonja. Dyrbimy na drobno wotdźělić pśechcź, kotrež snutkowne sacźeja kasaju, wot teho, schtož mamy z pohladom na powschikowne politiske połoženje sa diplomatiju móžne.

Kaž je widźeć, so Madźarojo njetaja, so na ffkadnosć cźakaju, nětcźišće politiske połoženje pśichemjeniś. To so wšo jenož z wójnu hodźi.

Pśiched generalnym strajkom belgiskich hórnikow.

Pśichi wothłosowanju mjes belgiskimi hórnikami je so 47 538 hłosow sa generalny strajk a 3379 pśicerśiwnjemu wotedało. Jeli so so pśichchodnu sjedźu w pośredkowaznu wuńjerku dojednanje mjes hórnikami a wobsedźerjemi podkopkow njedojźpi, so generalny strajk pśichipowědźi.

Wójna w Marokkowskej.

Wo operacijach w franzowskej Marokkowskej je franzowske knježeństwo sledowazu rozprawu wudało:

W sjujedźenjsne stejnzy wojazy dale postupuja. Sdyłuje schkodowanych su Kabylojo pola Taunata poczeli zotacź, k Sydu a Tafiletu je Abd-el-Krim dał kwitowaś, so dyrbi na městy Fez cźahnuś. Pśichithad franzowskich pozitijow njejow je sbalate splahi wotdźerżał, so Abd-el-Krimej pśichistankowaś.

Wo pozitijach, kotrež so do franzowskeje Marokkowskeje pśiśelu, Parizški „Journal“ powě: Dwě eskadry bombowych kćadłow so wotpósłeschej, wobsejozej z 8 offizjerow, 19 podoffizjerow a 60 muži. Kaž je „Petit Journal“ shonił, so general Billiot w blížšim cźasu do Marokkowskeje poda, so by pod hłownym roskazowarstwom marschalla Lyautheya kommando nad jenym abo někotrymi wotdźělenjemi pśechewjał.

Marschall Lyauthey w swójich rospravach Abd-el-Krima jako straschneho pśecejownika wopisuje. Won na to tuka, so z Němskeje a Rušeje jeho podpjeruje. Franzowskim wojakam pak wschelake w Rušej cźišćejane namołwjenja do cuti padle. Tele namakanki znowa dopokazuja, kak bolschewikojo mjes njeběhnymi ludami agituja. Němcy su so pjeza kommunistiskemu hibanju pśichilankli a z k Kabylam sastupjerjow pósłali, so bychu jim kommunizmus rozkładli. Někotrych Němcow su sajeli a jich satsćelili. Franzowske knježeństwo pśicerśiwo spionaži nazwótrnjiske brědźi naložuja.

Rište hacźenje w Sudanje so natwariło.

Hobyśte hacźenje su Jendźelcźenjo pola Macwaa pśiches módry Nil natwarili. Sćuźi z powodźenjom kraja, w kotrymž dyrbi so bawołna pśichowaś. Jendźelska industrija so wot Ameriki, w kotrejž so najwjazy bawołny napahnje, njewotwisna scźini. Wobšěrny kraja, kotryž budźe so z Nilowej wodu powodźeć, 300 000 akrow wucźiniz. Sa twar hacźenja, kotryž bě so z wopśedka je 4 milijonami pawnow sterlingow wobličeli, je so skónczuje 9 milijonow pawnow sterlingow wudało.

Hawaiiske kupy jako najźyniśe wojerske sepjeranišćo sjednoczenych statow połnosneje Ameriki.

Pśichodźyła komiteja wójnskeho łódźerstwa w kongresu we Washingtonje, Butler, je pśichipowědźił, so w bliźšich dnjach kongresej jakoń porucźi, z kotrymž so Hawaiiske kupy, najźyniśe wojerske sepjeranišćo swěta scźinja. Hawaiiske kupy leža pśiboź Cźichoho oseana mjes Ameriku a Azijeju.

Wulki wustup pśicerśiwo ruskim bolschewikam w Newyorku.

Brooklynske měšćanske wyšschoscźe a swójski veteranow se wšěch wójnow su demonstraciju pśicerśiwo ruskim bolschewikam wotmełe. Pśichi tym so 25 000 wosobow wobdźeli. Wšichtcy rěcźnjy bolschewiskemu sabrańskowachu, kotrež hrozy wšěm kulturnje wudobytkam, stat a mo ralnosći suscźiež.

Pólští sapóhlanŷ Krolikowští bo Rusłeje cżernŷł.

Po powóczjach pólskich nowin je pólští kommunistiští ħejmští sapóhlanz Krolikowští, kotrŷż je rjekł, so ħo ħwoje-ho mandata wotrjeknje, ħiżo sa ruskimi mjesami.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 11. meje 1925.

— **Bo wjedrje.** Dżeuża rano we 8 hodż. barometer 736, hygrometer 0, thermometer w nozy +12. — Wjeschina leżesche wczera rano nad raúschcej a wjeczorne Europu. Wubóżł, „nukhabázay“ i nżiżimy pola kuny Island, ħahaſche pisches Jendżelika, Némiku, Czeſkoſłożowakiju hacż na Balkan. Tón pschenjesche nam wczera nje-wjedra a deschcże. Nétko schohlenża ponalu na rjane Lży. — Jutſje wutoru ſtónczko 4.18 hodżin ſtħadża a ħo 7.36 hodżin ħwowa. Mżeżacż wjeczor 11.06 hodżin ſtħadża a ħo rano 6.41 hodżin ħwowa.

— **Schtrowa powżeż wo wjedrje ſa jutſje wutoru:** We raúſchcej Némiſkej njewjedrowne deſchcże, pschi połnóżnym morju lohke deſchcże, we druhich ſtronach Némiſkeje ſwjetſcha ſuchо.

— „Cżaſopiſz Macżizy Sserbſkeje“ ſtknk 1924 cżo. 145 a 146 je hotowy a je w naſchej Smolerjej knihalni w Sserbſkim Domje pola adminiſtratora Cżaſopiſza, k. Jankа, dostacż. Mŷ ſ tuthym wożebje wſchitke ſobuſtawy Macżizy Sserbſkeje na to kedżbne cżiniмy, a je nałożnje proſhnŷ, ſo buchu ħebi ſkerje kupje, ħoż ħo Budyſchina pschichilu, ħwój exemplar pola k. Jankа wotzmałe. Pschi wuħkoſcżi pósłowego tarifa je nam pschi wośmjeſowanych ſpedikach M. Ss. njemuſkno, Cżaſopiſz na ſuħuſtawy M. Ss. ſ pósłom roſeſlecż, kħoda ſo nchtó pried. 20 pj. adminiſtratorej k. Jankej póſcżele.

— **Kuſeja fararja** evangeliſkich wożebom mésta Budyſchina a Budyſchkeho hamtſkeho heſtmanſtwa ſaſchadcha ſo na ħwoje naſtupjacż konferencju też ſ alkoholiſkim pra-ſchenjom a wobſtamkowchm ħwoje mŷſle po ſcżeħowazych ħadach: Podkrejczana konferencja ſhromadżenych evangeliſkich ſararjow woſadow mésta Budyſchina a Budyſchkeho hamtſkeho heſtmanſtwa namolwja knjeżerſtwo a ſtym, dżiwaju na możnje ſo roſcżeriżaju alkoholiſam a ſ tym ſiednoczene hrożnje narodnemu ſamożenja, dżiwaju na ſtuk alkoholiſma,, ſchtoż waſchnje, ſtrowotu, mandżelſke ſbożo, ħwójſne ſmjenje, a powſchitkowne derjemcże ludа da naſtupa, dżiwaju na wſchelke njeſbożа, ſmjerzne po-ħdy, pſcheſtupjenja a njeſlukti, kiż alkohol ħobu pſchiwo-dże, a dżiwaju na ſ alkoholiſmom połpſchene poſtajowanje ſpłażnych ħhoroſczow, kotreż naſchemu ludej je ſahubu hrożа, wſche ſrédki pſchecżiwo wutwjenjam alko-holiſma nałożowacż. Wożebje praſcha nałożnje ſ wobſtamknjenjom némſkeho ſejma na dnju 18. februara 1925 reformu korcżmáſtwa naſtupacże, ſcżeħowaze poſtajenja pſchiſwjacż: 1. Wſchitke dowolnoſcże k wudawanju alko-holiſtich napojow njeplacża ſa cżaż żiwjenja, ale ſa wobmjeſowanu cżaż (wokoło 10 lét) wudżelecż. 2. Mjeſtna nimа do 18. kéta alkoholiſtich napojow wużiwacż. 3. Omejnjſke prawo ma ſo ſ krajnym ſakonjom ſaſwjeſcż, kotreż dowoli, ſo ma ſo wothloſowanje na żadanje bża-ſtka wólbne prawo mżeżanych dwojeſtnicż a ſo ſ pſchi-ħłoſowanjom 6 dżeħatkow płaczażych ħłoſow ſa prinje, ħaż też ſa ſcżeħowaze wothloſowanje dożahe.

— **Sa ſozialnych rentnarjow** w Budyſchinje wupła-cżuje ħo ſchtworſk 14. meje 1925 wot 1/2 8—12 hodżin podpjera w ſtarej ſejmowni na hrodowſkej hoſy.

— **Elektriſko-ſwétłowa kupjel** w mésčanſkej kupjeli je dotwarjena a ħo 15. meje 1925 wotewri. Płacżijna ſ kupanjom we wani, ſ wokħłóżenjin, ſchatanami a ſ pſchi-leżnoſcżu k wotpożcżinkej wuczijnja 2.50 hr. Cżaſ ħa wu-żiwanja kupjele ħoldra hodżiny.

Kupanſki cżaſ ſa mużſkich:
Sérjedu popołdnju wot 8—1 hodżin,
ſchtworſk popołdnju wot 3—7 hodżin,
pjatk a ħobotu wot 8—1 hodżin,
ſa żónſkich:
Sérjedu popołdnju wot 3—7 hodżin,
ſchtworſk popołdnju wot 8—1 hodżin,
pjatk popołdnju wot 3—7 hodżin.

— **Sterinſcheżo pokhromy we Sakſkej.** Po hamtſkich wo-wieſczach krajneho ſtrowotneho hamta ja ſkażenoſcż nżow w Sakſkej w mésażu hayrjeji na ſamtſnym ſkeſiſcheżu nż-ſtaka. **Pokhroma** je wotebérała wot 1.—15. hayrjeje ſe 62 gmejnow a 72 diwarow na 38 gmejnow a 47 diwarow.

— **Njedoſtatki na póſtowych paketach.** Wotpóſłarjo paketow njeſhladaja huſto na to, ſo próſdne wotpóſtane tyſy, liſty, koſche abo druhe wéży maja na paketże a na karcże pſchiſpomnjenje mécż, na pſch. „próſdna tyſa“, abo „wobſah: 2 próſdnej buſchkowży“ atd. Potom ſakomdża wot-póſłarjo huſto, na paketowej karcże ſady ſłowa „Anbei“ pſchiſpomnicż drużinu wotpóſłanki (na pſch. paket w bru-nej pakowiteſkej papjerze abo w ſcżerym płatu, kaſchcżik, po-jowa tyſa, błachowa buſchkowża atd. So njeħhy tuto ſakom-dżenje dalſchich njeſukoſnych ſcżeħhowkow méło, porucża ſo wopſjet, na to kedżbowacż.

S **Wotrowa.** Sbożo w njeſbożu méjeſche tu jednym cżeladny. Dżeſcże ſ polnej fóru ħnoja na **polo**. Pſchi hładkim puċu dżerżeſche ſo woſa, ale ſo wobſkuny a pſchiħłoże pod koło. Konjej na ħobre ſbożo ħnydom ſa-ſtaſchecż a tak dżeſche **wohnuczej** jenoż **pżédkowne** kolo pſches nohu. Pſchi wſchich bolożcżach **wotkoha** fóru a dż-jedże **potom** domoj. Ħnydom pſchiwoſanu lékaż widże-ſche, ſo bżehu ſo żiły nżſchto nacżahnyle, ſchtoż je wéſo bolożne, ħewak pak może wot ſbożа nżeżecż.

S **Hostrowza.** **Prahitſoriſke namakanki.** Pſchi wuħwjanju méſcżeſkeho pżékoweje jamy ſu w tu-thym tydżenju ſ nowa někotre ſtare rowy wurykli. Wohużeł bżehu powjelniży w pżénim rowje ſ wjetſcheho dżéła ſnie-żene. We ħkownej popjelniży bé mjeđżana jewa. Ħkowne popjelniży w druhim rowje bżehu tak ħanto ſ wjetſcheho dżéła ſnieżene, jenoż dżeł rjanoże bruncħateje popjelniży ſo wuthowa. Mjeſiſche pódlanſte ħnydowe ſo njewobſchkodże-ne ſoſtrża. Też rudne jadro nżydżeſcheje ſchfrżéżerne ſo namaka.

S **Wjedrichcż pola Laſa.** Pjatk 8 meje wjecżor bé k. Kładł w naſchej małej wjeſnjej rjanej ſerbſki pſchedwaſchł ſe ſwétłowobraſami pſchiprawił. Ssmy małe wjeſka we mał-kej Lajowſkej woſhadże, hdżeż ſo tak ruchże tajke nżſchto wo-żebite njepoſłicżi. Naſchi wjeſnjenzi bżehu wſchitzy na pſchednoſchk pſchiſchli, młodżi a ſtari a hiſchcże někotſi ſe Morlkowa, tak ſo bu Wicżaſez ſala polna. Pſchednoſchk wo puczowanju po Bożnji a Herzegowinje pſchedaſ-ſi naſ pſchiwoħłuchaſzow w duchu do tannych kraſinow a ſtaji nam waſchnja a nałożki ludа pſches wożi. Je to ħo, kiż tam ħydli, ſłowjanſki, każ my Sserbja we Lużyzy. Récż je nimale każ naſcha. Sużnoſłowjenſko méſacżn wjele pod żuſej ħkoałłu cżeċżjerzi, ale ſu ſebi ſathowale ſwoju maczerſnu récż a cżeſcża a waża ſebi wo ſwójom nanrée nałożki a waſchnja. To ma być nam luſtiſkim Sserbam ſ pſchikładom.

Z Łużicy.

Se **Zitawy.** Tu ſatſeli ſo ſchtworſk popołdnju 1/2 hodż. 24-létny klampnarſki pomocnik Waltaŕ Waiſa na Haidenreichſkej dróhy. We ħiżo někotry cżaſ pſched tym ħwojim towarſchom ħdżeli, ſo ſebi żiwjenje wſonje. To-hodła cżehże jeho polizija do ſchkitanſkeje jatby wſacż. Jako polizijn pſchikħadżeċ widżeſche, ſaſłe na ſtrehu ħwojeje dżeſarinje. Tam ħo ſ revolwrom pſches ħlowu ſtreli a bé ħnydom morwy. Weiſa méjeſche tři njemandżelſke dżeći ſaſtaracż.

Ze susednych a dalších krajow.

S **Drjeżdżan.** Studny dóſit potrjechi ħwójſon jedneho tudomneho chemikarja. Jenicżki wobdarjeny ħyn ħwójeho ſtudowaſcheho w Freiburgu medżizinu. Méjeſche w ſaſdże-nych dnjach examen wótpołożiċż. Jedyn jeho ħobuſtudo-wazy jemu żorżnje ſdżeli, ſo pruhowanje wobſtał njeże. To jeho tak roshori, ſo ħebi mħżleſche, ſo tutón njewuſpéch ſchtworſk popołdnja wot 8—1 hodżin,
pjatk popołdnju wot 3—7 hodżin.

Sterinſcheżo pokhromy we Sakſkej. Po hamtſkich wo-wieſczach krajneho ſtrowotneho hamta ja ſkażenoſcż nżow w Sakſkej w mésażu hayrjeji na ſamtſnym ſkeſiſcheżu nż-ſtaka. **Pokhroma** je wotebérała wot 1.—15. hayrjeje ſe 62 gmejnow a 72 diwarow na 38 gmejnow a 47 diwarow.

— **Njedoſtatki na póſtowych paketach.** Wotpóſłarjo paketow njeſhladaja huſto na to, ſo próſdne wotpóſtane tyſy, liſty, koſche abo druhe wéży maja na paketże a na karcże pſchiſpomnjenje mécż, na pſch. „próſdna tyſa“, abo „wobſah: 2 próſdnej buſchkowży“ atd. Potom ſakomdża wot-póſłarjo huſto, na paketowej karcże ſady ſłowa „Anbei“ pſchiſpomnicż drużinu wotpóſłanki (na pſch. paket w bru-nej pakowiteſkej papjerze abo w ſcżerym płatu, kaſchcżik, po-jowa tyſa, błachowa buſchkowża atd. So njeħhy tuto ſakom-dżenje dalſchich njeſukoſnych ſcżeħhowkow méło, porucża ſo wopſjet, na to kedżbowacż.

S **Wotrowa.** Sbożo w njeſbożu méjeſche tu jednym cżeladny. Dżeſcże ſ polnej fóru ħnoja na **polo**. Pſchi hładkim puċu dżerżeſche ſo woſa, ale ſo wobſkuny a pſchiħłoże pod koło. Konjej na ħobre ſbożo ħnydom ſa-ſtaſchecż a tak dżeſche **wohnuczej** jenoż **pżédkowne** kolo pſches nohu. Pſchi wſchich bolożcżach **wotkoha** fóru a dż-jedże **potom** domoj. Ħnydom pſchiwoſanu lékaż widże-ſche, ſo bżehu ſo żiły nżſchto nacżahnyle, ſchtoż je wéſo bolożne, ħewak pak może wot ſbożа nżeżecż.

S **Wjedrichcż pola Laſa.** Pjatk 8 meje wjecżor bé k. Kładł w naſchej małej wjeſnjej rjanej ſerbſki pſchedwaſchł ſe ſwétłowobraſami pſchiprawił. Ssmy małe wjeſka we mał-kej Lajowſkej woſhadże, hdżeż ſo tak ruchże tajke nżſchto wo-żebite njepoſłicżi. Naſchi wjeſnjenzi bżehu wſchitzy na pſchednoſchk pſchiſchli, młodżi a ſtari a hiſchcże někotſi ſe Morlkowa, tak ſo bu Wicżaſez ſala polna. Pſchednoſchk wo puczowanju po Bożnji a Herzegowinje pſchedaſ-ſi naſ pſchiwoħłuchaſzow w duchu do tannych kraſinow a ſtaji nam waſchnja a nałożki ludа pſches wożi. Je to ħo, kiż tam ħydli, ſłowjanſki, każ my Sserbja we Lużyzy. Récż je nimale każ naſcha. Sużnoſłowjenſko méſacżn wjele pod żuſej ħkoałłu cżeċżjerzi, ale ſu ſebi ſathowale ſwoju maczerſnu récż a cżeſcża a waża ſebi wo ſwójom nanrée nałożki a waſchnja. To ma być nam luſtiſkim Sserbam ſ pſchikładom.

Polikuška.

Nowella wot Lewa Tolſtehо.

5] (Pokračowanje.)

III.

Na ħamżnem wjeczoru, hdyż burſka ſhromadżizna je-neho **rekrutu** wołżiła pſched kontorom ħalekaſche w ħymnej **mołżej** oktoberſkej noży, ħedżeſche Polikaj na kromje loża ſa ħwojim błidom a ħruſcheſche na nim ſ pomożu błeſchki **lekarſtwo**, kotreż njeſmajeſche, pſcheczżiwo konjasej ħhoroſcżi, **kotraż** bżehe jemu tohorunja njeſnata. Tu bżehe ſubt-mat a ſelo, kotreż bé Polikaj hromadżił, hdyż bé jemu jónu ras do mużłowy pſchiſłoke, ſo je tuto ſelo jara mużitne ſa kótki dych, a wón njemżeżejeſche potom też ſa njewużitne, tole ſelo pſcheżiwo druhim ħhoroſczam dawacż. Dżeſći bżehu hżo ſpacż ſdle: diwé leżejcżej na kachlach, diwé we łożu, **jedne we kolebży**, pſchi kotreż Akulina ſa pſchedżenjom ge-dżeſche. Kónczż ſwjeżki, kiż bżehe po kujeſich ſwjeżczach **ſtyk**, „kotreż bżehu ħubjenje leżałe“, ſlojeſche w drjewjanem **ſwjeżnjiku** na wokuże, a ſo ky ſo jeje nuż wot dżéła **wot-korhnyċ njerjebał**, ſtawaſche Akulina pſchecżo żaſo, a **pſchi-prawowaſche** ſ porſtami kónczż ſwjeżki. Bżehu ſwobodo-**myſlni**, kotiż mżeżachu Polikaja ſa ħkupeho ſwérżejſeho lé-karja a proſtaka. Druſu pak, a to wjeſtſchina, mżeżachu drie jeho ſa ſchpatneho kadłu, ale ſa wulkeho miſtcżra jeho **wotrjada**. Akulina ſe ħwojeje ſtrony, njeżżiwożiſy toho, ſo ħwojeho muża cżaſto naſpwari a ħamo nabi, mżeżeſche jeho **bjeż dwéła** ſa prénjeho kujaceho lékarja a ſa prénjeho cż-**wojeka na żyłem ſwéżce**. Polikaj ħypaſche runje do dłonje **někaſtu „ſpizles“**. (Wohu wón njewużiwaſche a wupraji **ħo ironiſay** wo Mżnżach, kotiż wahi wużiwaju: „To — **tak mżeżeſche** wón waſchnje prajicż — tola njeje ħaptyka.“) Polikaj pruhowaſche ħwoju ſpezies w ruży a ſaħupyny ju; jemu pak ſejda ħo malo, a wón ħypny wo dżeſacż ħkóż wjazy nuts. „Wſchitko nuts ħypnu, to budże lépje pen-**hacż**“, praji wón pſchi ſebi. Akulina ħo ruċże wobħladnu, ſchtoż ſe ſ

* **Wójwodka jako cżełzowojowatka** (Stierkampferin). Wójwodka Santona, krejna pschecżełka schpaniffeje krakowskeje żwójby wuftupi w ſaindżennch dnjach w Sewilli jako cżełzowojpwatka. Schpaniſka kralowna ſe żwojimaj dwéma dżowkomaj a prynzom ſ Hohenzollern, wunczkom nébduſchebo némſkeho thżórora hrć pſchihladowasche. Wojowanje ſ cżełzom pak nejwotmić ſo ſ wojbebnym rohowjezom a njebć też dale ſtraſchne. Runaſche ſo bóle wuwuczowanju. Cżełzy, ſ kotrymiż wójwodka wojowaſche, béchu hiſchcże zyle mlode a we wojowanjach malo wuwite. Swérjata ſu też we Schpaniſkej ſſladnje woczełonjene.

Přilopk.

* **Kak ſo radium pſchedawa.** Pſchedawanje radia je tohodla niſnomérny wobczéżene, dokelż je radio najdrohſcha a najżadniſcha marżiſna na ſwéże. Radio mójeſch tohodla jenoż w mnohoſcéſ $^1/_{1000}$ gr. pſchedacż. Je ſajimowne, kak ſo tuta mała hromadka ſawala, waži a ſſ pójom rozlożeżele. Radiumpräparaty njeſhodża ſo wdło w cżiſtej formje watedacż, ale w chemiſkim ſjednoczenju a to jako Radium-Barium Chlorid. Kóżdy präparat je ſamknjeny do tak mjennowanych radiowych klétkow, kotreż maju pſchecżéſ 21 mm. a wyſokoſcéſ 9 mm. Klétki ſu ſeſtajene ſ drjeża, kotruż mójeſch rożſchrubować. Khéżka je ſ nikkowaneje mjedże. Duo je ſ wołojom wulate a ma wosebitu ſtórkrótnu rożkłaty dółcżk. Tam ma ſo radiopräparat ſaſtajicż. Sawrjena je radiowa klétka ſ błyſchczelowej płaſu (Glimmerplatte). Chżeſch-li ſchbi ſ radium wobſhpéwaricż, njetrjebaſch klétku ſ zyla wotewriżeż. Kóżdy präparat je hantiſki kalkowany a ma ſwoje cżiſło. Sſradiowej klétki dyrbi ſo jara kedżliwje wobkhadżeż, dokelż ſu chemiſke ſkutki radia niſnomérny ſylne. Méże ſo pſchi njerodnym wobhladowaniu jara wjele ſchkody nacżiniċ. W pérnim cżaſu ſo nihdy ani milligramm ſ radia ſ pójom njeſpeleſche. Radium méjeſche ſpuſchczomna wołoſa ſ jeneho méſta do druheho pſchewjeſeċ.

* **Muż, kotryż je 127 planetow wuhſedżił, we Winje wumrél.** Każ ſo nam ſ Wiena powé, je tam pſched nétkrótnymi dnjemi dwórſki rada dr. Palisa w ſtarobe 77 lét ſemrél. Wón bé dolhe léta ſpótkojnaty wjedyrektor Wieniſkeje hwézdarnje. Kóżdy, ſchtóż hwézdowe-wédomoſcé ſmeje, dyrje je też hižo jeho mjeno ſlyſchaċ. Wón ſaberaſche ſo ſ wjeſchcu ſ planetami we hwézdaſtwje. Sa cżaſ ſwojeho żiwjenja je pjerża 127 nowych planetow wuhſedżił. Pe wuhſledżenju 50. planety dr. Palisu jeho kolegojo na woſebite waſchnje cżeſcżachu. Wilki Heidelbergſki hwézdaſ Wolf pomjenowa jedyn w Heidelbergu wuhſledżeny planet po mjenje dr. Palisa „Palisana“. Pod tutym mjenom je ſpomnjeny planet na wéżne cżaſy we Swéżnej karcże ſapiſany.

* **Kaja ſ dwéma nohomaj.** Dotal pokaſowaſche ſo nam na hermankach cżelo ſ pjeżimi nohami. W Franzowſkej wſchak budu hiſchcże nécżeho wojaſy pokaſowacż. Pe tutym méſnazu hakle narodiſi ko w méſtaczku Antibes kóſlatko, kiż nima prédknej nohy. Kóſlatko njeſkora każ żaba, ale kroczi pékuje a mérnje. Staricżej bébżachu hižo dżiwunſchkaj, a to bjes roſow. Wczajnji nétko ſmu, kake potomſtwo ſaſwobrazi tuto kóſlecżo ras. Mózno, je pucż na wuhhad cżłowjeſkowa pokaſnje, kiż dnéſy wot wopcżu wuhhadżazy wucża. Schtó wé, ſchto budże ſwoji hiſchcże dożiwiċ.

* **Wotewrjenje internazionalneje knihowje wuſtajeżizy w Florenzu.** W ſaindżennch dnjach bé w Florenzu w Italſkej ſwjatoſcże wotewrjenje internazionalneje knihowje wuſtajeżizy, pſchi kotreż bécżu italſki kral, arzybiſkop kardinal Miſtrangelo a wuczenſki minister Fedele pſchitomni. Po wotewrjenſkim poſpjedżenju wobkladowaſche ſebi kral wuſtajeżizu, na kotreż 23 ſtatow ſo wobdżéleſchu. Pſchi némſkim wotdżéleniu, kotreż je proſ. Tiemann we Lipſku wubjerne ſrjadował, ſu pſches 100 nakledow wobdżéleneych. We wotdżélu ſo nowe naſtroje, cżiſcżeċ a ryſowanje je Némſka derje ſaſtupjena. K

* **W Norwegiſkej** namakachu rudu, każ nam Dſlowſka nowina „Tidens Tegen“ pſiche a to w Malkedalſkich jamach pola Rödraudet. Tamne jamy ſu, każ je hopotaſane, bohate na nikku, kopru a ſloże. Rudna żila je pjerża 3 metry toiſta. Dżéło ma ſo w blížſchim cżaſu ſapoczeċ.

* **Sloto na kupje Island.** Każ ſo ſ kupy Island powé, ſu tam ſloże pola namakali. Jſelandiſke knjezeſtwo da ſloże pola pſches némſkich a jendżelſkich geologow pſchepytowacż. Hacż ſu ſloże pola Jſelanda wopraudże jara bohate na ſloże njebodży ſo hiſchcże wobtrjeċ. Tuta powéſcż drje we wjeſkich krajach trochu njedowéry ſbudżi.

* **200 milow ſa hodżinu.** (Campbellowy dżiwo cżoto.) Malcolm Campbell, ſnaty jendżelſki wujeżdżowacż wari ſebi wujeżdżowanſki wós, ſ kotrymż dże nétcżiſche ſwétowe rekordy ſbiecż. Campbell dże do ſwojeho woza napier-lion-ſkadowy motor ſahwarcżeċ. Motor dyrbi mécż 600 konjazych mozow a budże jenoż 800 puntow cżéżki. Wujeżdżowaċ ma krutu wotpohlad a je njewobalnje pſcheſwędżeny, ſ tutym wojom ſa hodżinu 200 jendżelſkich milow, to je 304,797 kilometrow jéżż. Jeli ſo Campbelli wotpohlad poradżi, budże jeho auto ſpeżiſchcho hacż jendżelſke letadło jéżdżeċ.

* **Hobrſki wiſżazy móſt.** Wobkhod mjes San Franzisko a pſchedmjeſtom Marin ſtawaſche ſo hacż dotal ſ pamikami a motorſkimi cżołmami. Nétko ſ ſo wobſamkło, hrjobej pſches hobrſki móſt ſjednoczicż. Wéżi, 300 metrow wyſokej a do ſkały ſapuſchczenej, dyrbitej pſchihotowny móſt nješeċ. Budże 60 metrow nad morjom, 24 m. ſchéroki, ſmjeże drohi ſa awtow, elektriſke żeleſnizu a ludżi. Sa poſlednych je ſkoro njetrjebawſchi, dokelż péſchi thodżieċ je tam ſkoro njeſmieta wéċ. Budowaċi ſa móſt ſtaja ſo na 18 miljonow dollarow abo na 75 miljonow ſlotych hriwnow.

* **Hdże rożeże najſépſche wino?** Domiſna winowolo pſeſka je Aſiſka, a to najſkerje Kawkaſiſka. Tam rożeże wino dżeniża hiſchcże na dalokich ſahonach dżiwje. Jeho kultura je wéżcże tak ſtara, każ ſtawiſny, dokelż hižo ſajipiſmo powéda, kak je Noah winizu ſałożił. Wot tam je ſe w krajinach hrjobjeneho marja wupſchestrił a béżche hižo w ſtarowéku najroſkiżerjeniſchi napoj pola wſſelakich ludow, pſchedne wſchém pak pola Romjanow a Grekow. Wino rożeże najlépje w ſuchich, cżopłych krajinach a podawa, jeli je wóda taka, najlépſche bobrjki. Wołmózna njeſa winowolo pſeſka dże pſches Para, potrażym dżi Champagnije, pſchekroczi pola Wesla Rhyn. Potom pak béżi njeſa ſaſo bóle ſ pſchiwodnju, pola Naumburka pſchekroczi réku Saalu, dale pſches Cżéſku, Morawſku. Dokniju Rakuſku, do Wuherſſeje. Potom béżi dale k ranjke nébdże na 33. gradu połodniſchéje ſchérinu. Na połodnjej ſtronje tuteje mjeſy rożcże drje hiſchcże wino, to wo pola noſ widżimy, ale wone njedoſtawi cżaſto dożcż, njebodżi ſo wurżiċ. Hdyż ſu ſebi ſtari muſiſcha w połodniſchich krajinach ſami ſwoje wino pékowali, tak njeże to tola hiſchcże ſ dowołkaſom, ſo njeże mjeſa prawa. Raniſchoprinje wina każ „Meringhörſe“, „Kralowiſk“, ſaſłużachu ſebi ſédma mjeno „wina“. Na połodniſkim boku wopiſanje mjeſy pak je wino ſaſo pſchemjerom zorowe a ſłubi thżi ſwój nadobny ſłób. Tak widżimy, ſo je wino runje tam najſépſche, hdżež runja hiſchcże dożrali, tam roſtu najlépſche drużiny, Champagnik, Rudesheimike, Rauenbolſke, Mohanſke, Mélniſke atd. Nacż dotal njebéże hiſchcże mózno, hiſchcżu winu ſa to namakacż a wſchė pożowanja, połépſchicż, béchu hacż dotal bjes kóżdeho wuſpécha.

* **Najſinjmaniſche ſwarjenje.** We Colcſordſkich wodkach, we jendżelſkim hrabſtwje Gloucester, béche kóſlkim cżaſom ſtowa dżélacż ſapoczaċi. Pérni dżélacżerja podachu ſo do **podkopkow**, ſo buchu wſchelake pſchiſtawy ſa wotewrjenje podkopkow cżiniċi. Tu nadobo jim podżiwne, male ale jara hroſne ſwarjenje najſchcże ſlédżeża. We to poł cżłowjeka a poł ſwérjeża. Pérni dżélacżer Leßlie Jones, kotryż ſwarjenje pérni namjetaſe, wobkruca, je bé to najſajimawiſche ſwarjenje, kiż je hacż dotal widżał. Wón a jeho dżélacżerja ſo pſchi nawohladże ſwarjenja do ſmjerce wuſtrowżachu. Jones ſwarjenje méjeſche ſ łopacżu na hlowu duri a tak cżéſko rani, ſo ſylnje krwjeſche. Po tom bé hiſchcże wokoło hodżiny dołho żiwe. Cżéło ſtworjenja bé ſkamſne każ cżłowjeſke, ale ienoż 25 cm. dołhe. Hlowa njebé wjele wjetſcha każ jabłuko, ale wéżſche dwé wocżi, a hlowu, brune mißakeſti, dżéżachu nóſ a ſtuchbżele ſuby. Koża cżéła bé cżerwjenobruna, wołoſy kótke a rożzbjane. Też cżoło bé ſ wołoſami wobdate. Haczowateſch méjeſche ſtworjenje doſwolnje wunuſkej ranjeni, njemeſkeſche ſamych rukow. Noht béchu doſwolnje wunuſke, je pjerżimi porſtami a nochcżemi, niż panochtami. Nichtó ſ pſchitomnych ſebi njewéri, ſtworjenje dótknuċ. Jedyn na druhi dżeń na ſkamſne mésno pſchihotowachu, bé ſo cżéło ſpodżiwneho ſtworjenja ſſhubiło. Nichtó druhi je tohodla njebé widżał kniha tamni dżélacżerja. Hacż tutón podawk wérnu je, njewémy. Leßlij Jones a jho dżélacżerja njedadża ſebi podawk wumérżeżeċ.

* **Darjenu ſtukna.** Wézera ſiejeſche polna wrozałow wójnſkeju wobſchkodżenu a nimo toho hiſchcże jehaty ſamich pſched Barkinſkim tawnikiſkim ſudom. Doktar Becker wón réka a je cżaſto hižo pothłoſkany. Wobſtorjeny pyta, ſo njeże klubjeny. Pſched dléſchim cżaſom bésche ſ ſewej ſ pſchitomnych ſwobodżeżitkow ſtuhnjeny. Jyle léto cżiſche ſ wétſcż knjezini Derwiżez hromadże żiwy. Też ſ druhimi ſwobodżerkami je ſo najradżował. Becker béſche wobſkorżony jeneje darjenje ſtuhnje dla. Sſudnika ſtuſchcże ſe knjezinje Derwiżez. Becker je ji ſtuhnja, a ſwobodże druhe zuży prjecż wbał a ſwojej ſtuhnjerce wrił. Wot njeje je ſebi Derwiżez knjezna ſaſo ſtuhnju wróżo ſo dała. Nétko ſo praſcha, hacż je Becker ſ pſchitomnoſcéſ Derwiżez knjezni prawo nad ſtuhnji mél, abo je ſtuhnja pſchadnył. Na prjeſchenje pak njebodży ſo bjes wokowitomolwiżej, doniż njenamała ſud knjezinu Derwiżez abo na wopak. Wobſtorjeny pak rjekny, ſo je knjezna Derwiżez do Ameriki wupuſczowacż dżéła. Sſudowny pſchedſyda je tohodla jednanje wotſtorżił. Beckerowy ſakkował namjetowanje, ſo by ſo wobſtorjeny ja kavzaj a jalby puſchcżił. Pſchedſyduja pak to wotpokaſa ſ pſchiſpomnjenjom, ſo tola jena ſ Beckerez ſnatych hołzow tutu ſumu ſaplacżi. Jeli pak ſnd knjezinu Derwiżez ſa krótki cżaſ njewuſkédżi, tak puſchcżi ſo Becker bjes kóżdeje kaucje ſ jalby. Nadżéje polny wróżi ſo Becker do ſwojeje komorki. Knjezinu Derwiżez pak ſu naiſcżerſcho cżornuchoju w Afriży ſeſrali.

* **Wo kſchiwych nohach.** Haj cżłowjeſke widżiſchi kſchiwe hacż wotlamane noſy. Nétkrótny pak njebodże mi to wércżiċ. Ja pak du hiſchcże dale a wobkruczam, ja ſu ſkoro wſchė nohi kſchiwe, ſrédża jedyn ſe runy. Runc nożiſy widżiſch ſ wjeſkich jenoż na wobliczach, kotreżi cżéła ſu ſ hlimy, gipſa, mrmora, kamjenja atd. Skoro pſchezo je mjeſkhkramſt kſchiwy. Kenoż ſrédża a jenoż pola żonow a dżéżi je runy. We najwjazu rajach pſchihrunje ſo njejſpkramſt w dżéżacżich ſlétach, hdyż je kkramſt a kóſcż hiſchcże njeſkra. Wożny wéw ma też ſmorkawa. Cżim cżaſcżiſcho a kalniſcho ſmorkawu maſch, cżim kſchiwiſchi budżee nóſ. Pſchi ſmorkawje nałéżcżej nożowej kkramſcże a dokelż pak jedna prjedy abo bóle nałéży, tak łódżi do druheje a ſkhoda je hotowa. Nétko kedżbuj, pſchecżéła, na nóſy. Sſy-li pak troſchku mudry, tak ſudżiſch hiſchcże widżeċ, ſo njeſtaci ſtanto położaj mjeſnowoża ſebi runcż. Tu dawa ſo wina, ſo ſo ſtajnje na ſtaunſmu ſizu ſpi. — Mózno wſchak treż, ſo je wuczobnik pſchewjeſe pliſtow dóſtał.

* **Hłod w Chinje.** Se Schanghaia ſo powé, ſo we prowinzy Kweitſchou w Chinje błód knjeży. Wobydlerjo żiwja ſo ſ lubjenanmi a pſchedawaja ſwoje dżéżi ja nékotre puntły rożſha. Każ ſo nam ſe ſtrony katoliſkich miſionarow powé, ſamo w nékotrych ſtronach ludżiżraſtwo knjeży.

Hospodarſki rozhlad.

Póndżelu 11. meje 1925.

Kurſy ſaindżenu ſobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,855
1 jendżelſki punt	20,35	100 cżeſkoſł. krónow	12,427
100 ſchwajz. frankow	81,175	100 pólſk. markow	80,55

Pjenjeſy béchu pornjo pſchedhładżazym dnjam njeſeże ſadne.

Efektowe kurſy ſo ſobotu na Barlinſkich witkach ſ nowa ſkrabachu. Sa to ſo kurſy ſtatnych a wójnſkich poſczonkow wotdrjebjowachu.

Na produktowych witkach ſo kłóbowe żito w pjerżinje wo nészto malo powyſchi. S Ameriki pſchikhadżachu powécże wo ſkrucżenych placżinach, mjes tym ſo Sćcha Liverpoolſke witki ſłabe. Mąka pſchezo derje hże. Wót we wonjeſchkach a wotrubach béchu dale mérne. Sſobotu placżeſche zentnaŕ

w Barlinje.

pſchenicży	13—13.20
rożſi	11.15—11.35
jecżmenja naſtka	11.35—12.20
nafynjſk.	10—10.75
wowſa	10.50—11.10 hr.

We termińowym wikowanju:

pſchenicży w meji	13.25—13.30
w julinju	13.10
hacż	13.12 hr., —
rożſi w meji	11.35—11.40
w julinju	11.25—11.20 hr., —
wowſa w meji	9.87—9.95
w julinju	9.40 hr.

Witki rżnehu ſłotu ſaindżenu ſobotu w Barlinje (Zentralviehhof).

Pſchihnali béchu: Wone placżachu:

2258 howjadłow	20—60 hr.
2300 cżelatow	40—90 hr.
5000 wowzow	30—62 hr.
8756 tuńkrajnych	
113 wutkrajnych ſwini	
240—300 puntow	66 hr.
200—240 puntow	64—65 hr.
160—200 puntow	62—63 hr.
120—160 puntow	60—61 hr.
do 120 puntow	59 hr.
ranzy a kundrowy	60—65 hr.
27 łojow	25—30 hr.

Żiwjcho po zentnarju żiweje wahi. Howjadła, wowzy a żiwinje hładzy, a cżelata nimale hładzy dżéchu.

Tydżeńſke witi w Béżej Wodże, ſobotu 9. meje: Cżeżiwjeny kal punt po 25 a 30 pj., béły kal 15—20 pj., kolotej hłójcżka po 30 pj., żyhła punt 20 pj., buntra punt 2 hr., twarohi punt po 30 pj., teja po 9 a 10 pj., Na witki bé wjele kurzow pſchiſchło. Wé ſo wjele jeleniny ſchiwjeſło. Też wjele rézniſkow tu ſwoje twory poſtżeja. Witki béchu woſeże żiwe.

Na pſchedań:

Runkliżu, w Porſchizach cżo. 61.
Hnój, kunjazu, Peſchka w Bndyſchinje na horrezyſkej hońy cżo. 8.
Kóſu, 3 mlode bójki, w Sämjerſkejach cżo. 19, — dwéłetna mloda bójſka w Béżej Wodże, Hermannſtr. cżo. 34.
Jałoża, Elma, w Némſkich Pajſlach cżo. 46.
Kelo, pola domownika w hoſcżenzu k hwéżdże na Kitnych witkach w Bndyſchinje.
Krawa ſ cżelecżom, w Tſcżemnje cżo. 20,— wyſokoſoſnczelna, mloda, w Licżanju cżo. 16, — wyſokoſoſnczelna podhońna, we Worzynje cżo. 23. — wyſokoſoſnczelna
Béhaki, w Kukowje cżo. 26.

Sſo pytaja:

Murjerjo, Robert Berndt ſynojo w Bndyſchinje.
Sſrénka, hoſcżenz w Huſzy.
Hoża do domu, hoſcżenzaŕ a rſnik Thomas w Mo-dże, — 16—17tenu, Kraſjowa w Bndyſchinje, Bismarckowej dróży 18. — na knježi dwór w Mécżinje.

Schkrowe depeſche.

Produkowe witi w Barlinje dżenja dop. 5.11 hodż.: **Witi ſo hiſchcże wutwiſe njeſu. Tendenza: ſłaba.**
Dop. 5.12 hodż.: **Witi ſu dale mérne. Poſticżenja wożebje wukrajneje twory ſu jara ponżene. Tendenza: njepſchemenjena.**

Placżiſny na Barlinſkich produktowych witkach

Żito a wołiſowe ſymje po tonni abo 1000 kg, ſchtož 100 kg, wſchelaſej placżiſny po wotej ſrjedży.

	9. 5.	8. 5.		9. 5.	8. 5.
Pſchenica rożka	260-264	258-262	rożſi wożiſchi	15-15,60	15-15,60
małe. jecżmjeń	221-227	224-226	poch. mełeże	9,50	9,50
małe. jecżmjeń wowſy	227-244	227-244	ſezabella	14-16,00	13-16,00
	—	—	bérnaze ſrużki	18-20,00	18-20,00
	214-222	214-223	bunn	19 20,00	19,00-20
kukarica(Mais)	178	—	woſa	19,50-21	19,50-21
pſchenicżn. mufa	32-38,50	31-36,00	lany wożiſchi	21-22,60	21-22,60
rżana mufa	29-32,75	29-32,50	mókre łupiny	10-11,75	10-11,75
pſchenicż. wotr.	14-15,80	14-15,30	ſolte łupiny	12-14,50	12-14,50
rżane wotruby	15-15,50	15-16,50	ſyno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapk	395-400	396-400	ſiomа, rżana	1,10-1,55	1,15-1,20
lane ſymje	385-390	385-390	„ pſchenicż.	1,10-1,55	1,15-1,20
hróch	20-22	20-22	„ wowſyna	0,90-1,30	1,00-1,20
pielušchki	19-20,00	19-20,00	„ jecżma	0,95-1,00	0,90-0,95

Najnowiše z cyłeho ſwéta.

Każ dołho ruſke bolſchewiſke knjeżerſtwo ſo ſapowéduje, Jendżelczanam poſczonki wrócżo ptaczicż, a doniż ſo priwatne wobſhedżenſtwo w Ruſkej njewobnowi, njemóże ſo wocżakacż, ſo budże Jendżelſka bolſchewikam ponhacż.

*

Jendżelſkich konſerwatiwnich bndu miniſtra Chamberlaina napominacż, ſo by pſchecżaſ ſ bolſchewiſkim knjeżerſtwom jednacż, doniż bolſchewiki njepſchecżelanu ſ komuniſtiſkej agitaziju a ſwój dołh w Jendżelſkej njepſchihótowaju.

*

Japanſke parna łódj „Toyo Maru“, kotraż porjadny wobhlad mjes Shanghaiom a Yokohamu wobſtarowaſche, je ſo pſchi ſylnym wétrje potepiła. Wo dóżcże 100 mużi wobhadli a pnczowarjow njeje wjele ſnate.

* **Jakub a Labań w — žitnišću.** Wichižh hnaja slowjanšcy ſ biblije wot Labana, ſo Jakubej žydom lět ſa mlodu a rjanu Rahel ſlužiſ dasche a jemu potom Leu město njeje da. Spodźiwnje wſchak klinči, ſo je tuta ſtawiſna we Lužy Knjeſa 1925 w Hankaſalmi (w Finſkej) pſchikład namakała, ale ſ troſchtu hinaſchim wukónzom. Młody cželadnik ſalubowa ſo pſchez lětom do jeneje burjeſe dźowki a wobroćiſ ſo lohodła na jeje nana. Se pſchelepanym mjeſwocžom dohwoli do ſadanja pod wumjenjenjom, ſo dyrbi ſalubowany najprjedy zyke lěto hiſdy na jeho dworje ſłužiſ. A cželadnik ſo dźeſeſche a dźełaſche, mjeſtom ſo jemu njebjeſa połne hiſłow wiſkachu. Lětko ſo minu a cželadnik ſadaſche ſej wot hoſpodarja wuczinjenu mſdu, mjenujcy jeho dźowku. Ale ſtary ſo pſchelepany ſchcžerjeſche a dasche jemu město dźowki wěſty dźěl žita. Na to ſo cželadnik roſhněwa — a to bjes dźiwa — a wobſkarži ſwoje prawo po druhim puczu ſej pytacz. Pſched nětkotrym cžaſom dóńdże nětko wežka k ſtórżdje. Ale ſudnik njemóżeſche jemu holczku pſchiſpóſnacz, dokelž ſu młode holczſi w tu khwilu jara žadne wežka w Finſkej. Tuž ſo pocza w mojhach młodeho pachoła wſcho injerczeż. Jeho wěra do ſprawnoſcže, prawdy a porjadu pocza žałoſnje khabłacz a wſa tuž tołſty ſtochor a roſraſy wſcheſ wokna ſudniſtwa, hdyż ſej ſo tajkile ſpodźiwny wuſud wupiſek. Na to wſa jeho policija do ſwojich rukow. Sſtarý tón młody cžłowjek njewě, kak derje je dóſt ſ nim měniſ. Dokelž, hdyż je ſtary tajkile wotkłepjer, dha traſchi na holzy tež wjele byez njemóże. A tuž móże ſej gratulowacz, ſo ju krydnyt njeje a do pſcheczełſtwa tuteje ſwójby pſchiſchoł njeje.

Kak wysoku starobu docpěje zwěrjo a ſtomy.

Najwyſchſchu starobu, kotruż je žadyn cžłowjek w poſledninim lětſtyhazu dozpěł, je ſtaroba poldra ſta lět. Jenož jedyn jenicžki wěrny pad je nam ſnaty. Franzowſka Marja Piou wumrje w lěcze 1838 w ſtarobje 158 lět. Spodźiwne je, ſo ludźo, kotříž ſu w lěpſchich wobſtejnoſcžach žiwi, we pſcheczełku wyſchſchu ſtarobu dozpěja hacž cži w hubjeniſchich wobſtejnoſcžach. Mjes tymi, kotříž ſu w hubjeniſchich wobſtejnoſcžach žiwi, nadeidźeny pak wjacy 100 letnych. Jara ſrědka dožiwja ſtarſchi mużojo ſtołětne narodniny. Bamž Hrjehor IX. a Tizijan wumrěſchtaj nimale ſto lět ſtaraj. Hipokrater dozpě 104. lěto. Muſnanny Heidelbergſkt Phyſiologa A. Wittner dopokaſuje, ſo ſo cžaſto ſtołětna ſtaroba iwot wěſtych wobołowin ludźom narěcži, a to tohodła, ſo bychu powſchitkownje žobuželnoſcž wubudźili a ſkerje a lěpje podpjeru doſtali. Tak bě jónu w Bayerſkej mjes 27 ludźimi, kotříž ſo ſa ſtołětnych wudawachu, 15, kotříž ani 90. lěto ſkónczili njeběchu. W Němſkej dozpěchu pſched wójnu kóždołětnje w pſcheréſtu 9 muży a 21 holzow ſtaroſu ſto lět. Wot lěta 1901—1913 dozpěchu 20 muży a 60 žonow ſtarobu 105 lět.

Nětko ſpomnimy, kak wyſoku ſtarobu dozpěje ſwěrjo. Cžłowjeſej podobna wupſa orang-utang dozpěje 60 lět. Hobrſka wjelryba dozpěje wſjacy ſtow lět. Sſłóń w ſwojim domorodnym kraju, jeli je ſwobodny, je pſches 150 lět žiwy. Cžaſto tež wołoſ nimale 100 lět dozpěje. Dalko wjeſco wot njeho pak ſtoja hońwjeda, jelenje a ſkalny kóźił. Tute ſtarſchata ſrědka 30. lěto pſcheżiwja. Tež trabarje (dromedary) cžaſto 50. lěto njedoſpěja.

Pěſk, kóczka a law ſu 30—40 lět žiwe, njedźwjedź a bobr 50. Jeżowy (Stachelſchwein) a njewjerczka doſpějetej 12—20 lět. Spodźiwne je, ſo ptacžki porunja druhim ſwěrjatam jara ſeſtarja, hačrunjež ſo tola ſłonam a wjelryham po wulkoſcži a mozy njerunaju a narunanje pſchetrjehy (Stoffwechſel) w ptacžim cžełe je jara žiwe, ſtuk, cžeſnje ſubjerki a kaž pſchi prjedawdobrich ludowych licženjach, licženſke podkrjeſpi ſaryadowacz, w kotrychž wa ſo wěſty licžownik poſtajicz. Wot kóždeho ſtacžana wa ſo wěſty licžownik poſtajicz. Wot kóždeho ſtacžana wo licžakjomy, ſo ſwoju wěz pſchi ludliczenju jako naiſwobodniciſchu dopjelni. Saſtojniſtwo licžownika placži jako cžeſtne ſaſtojniſtwo po artiklu 132 krajneje wuſtawy a kotruż je winowaty, kóżdy němſki ſtacžan pſchihwacz.

Knjeſam měſchczanoſtam hiſchcže ſo bliſche pſchipokajanki liſczinſkich formularow pſchipóſczełu.

Kamtske wozlewjenja z Budyšina.

Schtwórtk 14. meje dop. w 10 hodź. budźe ſo na Zyczanſkim dwórniſchczu njeńdże 215 metrow derje ſdźerjanych kolijow na pſcheſadźowanje pſchedawacz. Placžicz ma ſo na meſtnizy.

Sſerjedu 13. meje dop. w 9 hodź. budu ſo w pſcheſadźowanjeſej rumnoſczi ſudniſtwa w Budyſchinje 69 bleſchow wſchelakich druhinow běłeho a jeſchczatcho wina na pſcheſadźowanje pſchedawacz. Placžicz ma ſo hnydom.

16. junija 1925 budźe na podſtawje krajneho ſakonja ſ 13. měrza t. l. w zyłej Němſkej licženje ludu, powołnja a wobſtwa. — Kamtſke hejtmanſtwo hižo ſkonja wſchěch na to kedźonych cžini. Wſchědy wobdźělenych wo-

krjeſnow namolwjamy, na tutym dnju Jane ſtawne ſhromadźiſny, ſwjedźenje, hermanki a ſtólne wěry wotdźerżowacz, ſo by ſo ſ tym licženje njemyliło. Ważnoſcž wěz̆a žada ſebi nimo toho wot kóżdeho dospołne a ſwědomite wupiſnjenje licžeńſke liſczinu. Schtóż by tutym napomnjenym wězam napiſcheciwował, jednał, ako na kajkeżkuli waſchnje tutym ſakonjam ſo pſcheciwiwſał, ſo njeſej-nje pokhłoſta. W gmejnach maja ſo po potrjebnoſczi licžeńſke wubjerki a kaž pſchi prjedawdobrich ludowych licženjach, licženſke podkrjeſpi ſaryadowacz, w kotrychž wa ſo wěſty licžownik poſtajicz. Wot kóżdeho ſtacžana wo licžakjomy, ſo ſwoju wěz pſchi ludliczenju jako naiſwobodniciſchu dopjelni. Saſtojniſtwo licžownika placži jako cžeſtne ſaſtojniſtwo po artiklu 132 krajneje wuſtawy a kotruż je winowaty, kóżdy němſki ſtacžan pſchihwacz.

Knjeſam měſchczanoſtam hiſchcže ſo bliſche pſchipokajanki liſczinſkich formularow pſchipóſczełu.

Towaršſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjesada“ ma pónđźelu wjeċor z dypkom ½9 hodź. ſpěwanje w Serbſkim Domje. Należnje prosymy, zo bychu wſitcy cyle wěſce pſchiſli.

Budyšin. „Serbſke dźiwadłowe zjednoċeńſtwo“ zeńđże ſo pſchihodnu ſrjedu wjeċor we 8 hodź. z dypkom k poſledniej pruzy w Serbſkim Domje. Spěwniki a noty ſobu pſchinjeſe.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma ſrjedu, 13. meje, wjeċor we 8 hodź. w Serbſkim Domje zhromadźiznu. Kóżdy ſobuſtaw njech je pſchitomny. Starosta.

Hrodźišċo. Spěwny wotrjad ſerb. tow. „Zeria“ ſpěwa ſrjedu, 13. meje, wjeċor we 8 hodź. w Njechornju. Dla ſwjedźenja njech wſitcy cyle wěſce pſchiſu.

Kulow. Towaſtwa „Bratrowſtwo“, „Dorost“, ... bſka Młodźina“ a „Ratafski Dorost“ maja dźenſa pónđźelu, 11. meje, wjeċor w 7 hodź. zhromadne poſedźenje wſěch ſobuſtawow. Chcemy wo jara ważnej zhromadnej należnoſci jednać. Prosymy, zo by ſo ſobuſtawſtwo po możnoſci w połnej liċbje wobdźěliło. Domowina.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma wutoru, wjeċor ½9 hodź. zwuċowanje. Načolnik.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma wutoru, 12. 5., wjeċor we 8 hodź. zwuċowanje. Načolnik.

„Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta.“ Radwoſki a Baċonſki dorost mataj pſchich. ſrjedu, 13. meje, wulět do Worklec a Janskich kupjel. Wjeċor přeprošuje Khróśċanſki dorost towařšow na zabawu do Khróśċic.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodařſki dźeł: Arnošt Bart w Brěžzyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za
Welsec kupny dom w Kulowje
Założeny 1868. Telefon 12.

Carl Gast w Budyšinje
ratařske mašiny
zastupjeř najprěnſchich dźěłařnjow.
Najwjeſła wuporjedźerńa
najwjeſši ſkład narunanſkich dźěłow we měśe.

Oskar Meister
fotografiſki ateljej
w Budyšinje na khěžorſkej dróży 15.
Telefon 438 :- Njedźelu wotewrjeny
Po ſkazanju ſo też na waſch fotografuje, tehorunja kwaſne wobrazy, grupy atd.
Powjeſtenje po kóżdem wobrazu.

Wšě čišćerſke wěcy
:- ſerbſke a němſke :-
kaž cžličbowanja, liſtowe błowy
kwitowanja, načišće na liſtowe
wobalki, kwaſne ſpiſy, ſłubowe
khartki, wěrowańſke khartki,
ſmjertne khartki, viſitne khartki,
přeprošenja, dźakne khartki atd.
zhotowja ſpěſnje a płaċizny hódno
Smolerjec knihiċišćerńa
z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje

Skužobnu holcu
pyta
faraŕ Bójc w Budestecach

1000–1200 hr.
jako I. hypotheka na khěžu z małym ratařſtwom ſo pyta. Poſkićenje pod „C 15“ na wudawańſku „Serb. Nowin“.

Mamy ſtajnje na ſkładze:
ſerbſke
křeċeńſke liſċiki
Serbſka knihařńa
w Serbſkim Domje w Budyšinje.

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
ſektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaċznach, żelezo a ſtare metale
jenož na wupokaz wyšnoſe.
Popp na hornċeŕſk. hasy 18 telefon 1352.

Viſitne khartki
zhotuje ſpěſnje a tunjo
Smolerjec
knihiċišćerńa
w Budyšinje.

Feirichowe přeſtajomne komoty
za wowy a krumy
kupujeſe jenož woprawdźite
w Holbinje
(Taubenheim Sp.)
abo kóżdu ſobotu w Budyšinje na proſawyſach wikach.
Jenoż twore orěſnjeje rjadowanje, leża dołho 1000 krož wuprawnow.

MERSIWSKY
Časnikowe rjeċazy

Symjentny majs
(konjeſy zub) ma na předań
młyn we Łazku.

Kruwa
blizko ċeleċu, je na předań
w Koporcach ċo. 12.

Młoda, ſylna podſobna
kruwa
abo
jałojca
blizko ċeleċu je na předań
w Dalicach ċo. 5.

16 libjatow
6 njedźeli ſtarych, je na předań. Zhonič w Brěžzyncy ċo. 20.

Wupjerki, łožowe počehnj. tunjo. K. Erler, ſitne wiki 11.

Carl Gast w Budyšinje
zastupjeř najprěnſchich dźěłařnjow.
Mocowe wozydła
wuporjedźerńa
přiſluſki, pjelnjerńa bencina a wolija.

K dopomnjenju
na lětny ſmjertny dźeń njebohi Augusta Hobraka we Wulkich Sdźarach
wumrje 11. meje 1924 w 36. lěcze žiwjenja.

Dźeń ſ nowa ſaſo ſpominamy
Na nana, liż tu pſched lětom
Bu łaſe wot waſ wotwołany,
Sdźerjeċ łataſche jom' ći am dom.
Tak łuby nan a mandźelſki
Na wěcžne wocžko ſandźeli.

Tu ſrudźbu ja tež ſobu cžuju,
Kiż ſtiſki nětk tu mandźelſku,
Tež je ju ſuſo wobſaruju
Sa ſpjeċ lět běſche ſwubowa
Ta ſmjerċ ſo nikaj' nepraſcha,
Swjaſt łubjeſe tu roſwjaſa.

Kak rady tola by na ſwěċi
Waſch nan ſo ſwami ſ radował,
To wopomnjeċe, wy inde dźeċi,
Ton Knjeſ joh' běſche wotrował;
O ſaſe ſċe jo' ſ łubiſċe
Joh' w ſchiſċe mjeſjeſe ſpótnaċe.

Hdyż tamnoh dźeń jom' ſahwitaſċe
To bě dźeń meje ſdźiwanej,
Kak wón ſo tehom ſradowaſċe
Hdyż trocżeſchtaj wój ſ woltarjej
Sa ſpjeċ lět na tym ſamym dnju
Won ċiſċe ſwužny njeběſeju.

Tu mjeſtna ſrudźba njeje ſana
Tak ſtejı w tamnym ſkerjeſchu,
Hdyż ſyrowy ſu tu bjes nana,
A wudowa bjes muża ſu,
Te ſaċu ſwójba Hobraċa
To móże tola łožby ſżeż.

Tak dyrbi ſo nam na tym ſwěċi
Tu mi a tebi dźiwnje hiċż,
Jaw wudawu a tej ſich dźěċi
Tu durbja wjele pſcheċeſtpiċ
Wóh wudowow je troſchtat ſam
A ſwojim radu bawa wam.

Na ſaſo pſchi tym ſawoſtanu
Sdźiwa cžini Bóh, wſcho dobre je,
Tym tiż ſo jemu ſpodobaju,
Tuch łohnuje wón dobaċej!
Won ſam je ranu ſmołała,
Kiż ſmjerċ je tuhu nabiła.

Tu njeprjaċiċże, ſo je wón wuſchoł
Sdźeċ je wón derje pobył tu
Je ſ Jeſuſom łubym tam nětſi bóſtoł,
Cžił wjeſeli joh' witaċut.
Tam we niebjeſkim Zionje
Sdźe nětſi ta buſcha ſrudźe.

Nět ſaſowanju mércu ſlojże
Tón Knjeſ wam budże troſchtar ſam,
Tonj nanej wotpoċżowcej bojże,
Bóh ſjednoċżi waſ ſaſo tam,
Hdyż je ta kraſnoſcž niebjeſka
Tam ſo cžſ Jehojni ſradnje

Tuch dźemy hiſchcże jimi prajiċ
Sdźiwa cžini Bóh, wſcho dobre je,
Tu nedźiju na njeho ſtajiċ,
Won prawny puċ waſ powjedźe.
Schtóż Bohu wſchón ſo dowěri,
Troſcht doſtanje we ſrudobi.

Twój wuj Jan Linat.

Přiloha k čisłu 108 „Serb. Nowin“

Póndźelu, 11. meje 1925

Swjatočne poswjećenje khorhoje we Wotrowje.

Do wošadnych stawiznow je serbska Klio wospjet narodny skutk sapisała, kotryž cełemu wošadu, haj zule Sserbstwo. **Towarstwo katolskich knjezinow,** hakle psched 2 lětoma założene, je bórzy bratrowske towarstwo młodzenzow sćehowało a hej widźomne znamjo shromadneje mysle a jenajskeho zamjera — **nowu khorhoj** — pschisadźiło. To je bohu pika a praji. Kelko prózy a starosćow hej tajki wusnamny skutk žada, wědźa cźi, kotrjż je w samom połoženju hižo stali. Wšon, schtóž taistich schćedrodrinych dobrocznjerow namała, kaž towarstwo w klóschterskich knjeznach, temu je wulka cźesa wotewsata. Njeje to prwni raz, so fu tute ględźobnisy swjatemu Bjarnata zjewje mozy a swój zbytny cźas do służby serbskich towarstwow stajite k shotowenju khorhojow. Sa to zhlusha jim kemschazy dźak. A dwójzy bo won psched najschérschej zjawnosću wupraji, ras psches pschedbydźu, ras psches knjesa prescha. Je to wopriwódźe rekord, w běhu dwéjoch lět dwé khorhoji we wošadze wopwjeczeć.

A potom dźeń poswjećenja žamón. Kelko rukow, schijow, mosnow je so napinało, so by wurjadny swjedźeń swjatoczneho poswjećenja tež derje a programatitzy so poradźił. Njedźelne rano runje radostnu mysl wobdźelenych njepotrjebjasche. S njebjes fo kidasche, kaž by starotestamentna lijenza so wospjetowała. Se strachom a se starosću zhladowachu farjadowarjo a hosćo k njebju hacź so nad nimi zmili. A wuprandźe. Hdyž běsche poldnjo wotbiło, hdyž zdalni hosćo swojeho worzłowego konja gratowachu, pschedrěchu słónczne prahi, tolste mróczele a wabjachu lud na swjedźeń. A tón běsche so w tajsej mnohosći naschol, so wjesna zyrkwicźka, kotraž dyrbjesche psched minule 30 létami wjetschu hosćicźku dostacź, wulki dźeł we swojich murjach pschimwacź njemóžesche.

„Kak lubosne su twoje wobydlnja, knjeze Sabaoth!“ S tajej nabožnej hymnu nascheho Kozora wotewri Lipa Serbja, kotraž so wospjet do narodneje służby staja, swjedźeń w Božim domje. A pobožni wérnivi spéwachu i tośkim japalom serbske kérluschе, so bě to za wschéch posrjehowace. Na podłožu słowow zwjatcho pisma „Sbójni, kotrjż wostanu na mojich puczjach“, kotrejž debja nowu khorhoj, rěcźesche swjedźenski predkař, kotjeż farař Zyž-Hajnicźanski, kak na tuta widźomna towarstwowa pycha być dyrbi so zwjatcze wéry, klicźerjanskeho zjiwenja a wótcźinjeje lubosći. Snaja wobrozeny lud pod schtit zwjatcze Marije, so by njewinowcź cźela a dusche zakhowała, tutón debji pokład. Porokuje starschim, so fo wo swoje dźeći w zusbje mějaju, kěta debo njeprascheja a njestaraja, kak je jim tam duchownje wjedźe. Napominа młodźinu, hicź pacź srjebjasparěcźa a pokuty. Mjech je barba khorhoje, módra a běła, symbol a njewinowcź fwjedźenkom naschej lubej serbskej młodźinje. Nowu khorhoj debja hišcźe knjez, kerz a hrabje jako znamjo serbskeje dźelawosće. Mamy też za materielne derjemeje fo postarać, sdźerjeć kóždy hrusch serbskeje zemje, ale też narodnosć, wótcźsku namérnosnosć, nes fo haubowaći za swojin serbskim macź. S dalschim bešlom na khorhoji „O, Božo, pożohnuj nasch kraj a dobry plódny cźas nam daj“ skónczi predkař swoje wutrobite słowa.

Wošadny knjes farař Kschijank, preses towarstwa katolskich knjeznow, njechasche hej dźeń nimo hicź dacź, njebywajo je knjesskaw wuzwiadowcho klukla, kumujež krasnjasche we wsej sthorjel, tak so fo hižo tydźenje dołho lekuje. Wospjetowcźi khorhoj a rěcźesche hischcźe na swjedźenskej luzy tute słowa k shromadzenym. Wupraji swoju radosć na krasnjazym towarstwowym žiwjenju we wošadze a rostaći samysł swjedźenja, widźo hrodźischcźo psched sobu, tutu nésmósnosć nam Sserbam swjatu. We nju hijachu so horze bitwy, tu wotpocźinja kosce naschich pschedownikow, kotjż wojewachu za lud a kraj. Pokaja na ważnosć khorhoje, też na bohatych, kotrejž su pschi. Marš Boža dyrbi być potrosta młodźiny, jej mamy žiwoje dźeło woprowacź, so by plody njesło. Najlépschi dźak je, bychu-li so wschitzy méli po jeje pschikładze.

Po zwjatocznych wobrjadach w zyrkwi nastupi so swjedźenski cźah po wsy. Widźachmy w nim 8 khorhojow, jena zjesćena pismene druhej a to ſ Wotrowa 2, ſ Khróšcźiz 1, ſ Radworja 2, ſ Jaßenizy 1, ſ Paucziz 1 a ſ Kukowa 1. Na cźole 10 jězdnych na pyschnych konjach, pschi cźimž so wjazory hospodarjo wobdźělichu a tak najrjeńschi wobraz wohnadneje pschesjednosće postiźichu. Póbla hylneje serbskeje hudźby cźehujechu też Sokoljo z Turnarjo se swojej kapału. A tak běsche cźah dosć pišany a wotmélnjazy. Njebladajo na błóto sinpasche mużnje po wjejnym puczu, kotryż budże w najbliscźim cźasu porjedźany. Pola Jurschez kiwachu pyschne cźestne wrota, kajkejž hišcźese też psched kerczinu a na swjedźenskej luzy stejachu. Tu wotmé so wéńko wotmélnjazy program. Pschedhydła Marja Njedźiz witasche w młodźnych słowach mnohich hosći ſ blisła a ſ dalka a Lipa Sserbita spéwadźe wotmélnjejo mużike a méschane chory. Prolog k poswjećenju khorhoje, bałużeny wot Pawola Wicźaja, pschednješe Marja Lebsez ſ Krjepjez, a ſ wótrym błoßom dellamowaschtej Madlena Nowakez ſ Wotrowa Cźišćinikeho pěseń „Sserbskim buram“ a Madlena Hanczijez telownuja „Sserbske towarschwa“ wot sameho. Wulschowacź ko dyrbi, ſ fajkej smužitokzu serbske knjezny psched zjawnosću wustupowachu. Nunje tak też Hana Weidlichez, kotraż so w mjenje towarstwa wschém zobukkukowagym, też wobdźelerjez ja pschewostajenje swjedźenskeje luki dźakowasche. Tuhame jaczuwachny pschi pschepodacźu darow se stromy zwonkownych knjeznow. Tajke pschiležnosće žadaja hej njebojazne wustupowanje psched zjawnosću. Też knjes Pawoł Nowak njechasche hej pschiležnosći nimo hicź dacź, swoju pocźitku žitu w njewjasanej rěcźi pokajacź, towarstwu swoju pschecź a k narodnemu skutkowanju namolwjecź. Wschitzy rěcźnizy, spéwarjo a pschednoschowacźki Zneżanjch dźak pschipohlndarjow, kiż pak tych, kotjż na sdalenej periferiji swjedźenskeje luki fo ſ druhimi wężami zabjwachu.

Nětko fcźehowasche pschepodacźe darow. Nowa khorhoj dosta 18 hołdźiznow a 8 ſzeklow a bantow. Wusthehnjez dźeru dar knistrow (Hana Schołczina, Hańża Jurschowa, Hana Jurschez ſ Wotrowa a Madlena Krawźina ſ Kaschez), kotryż prenja mjenowana pschepoda, njemnjzy pyschnu ſzelu ſ rjanym pschidawkom, też banr jeneho herbſteho towarstwa ſ němſkim napißmom, tehomnja namolwjenje knjeza farara Schewczika w mjenje Domowiny, so by towarstwo se swojej nowej khorhoju na wschotowarstwowstim słeze 5. julija w Kulowje so wobdźělilo. Też hajes kaptan Grośa ſ Radworja porěcza połschowaze narodne słowa. Szyła wobdźělichu so na swjedźenju sćehowaze towarstwa:

S Wotrowa: młodźenzy a Sokoł; ſ Klóschtra: *Lipa Sserbſka, Chefellenverein, Turnverein, Kraßino a* towarstwo knjezinow a dźakcerjerjow a wohnowa wobora; ſ Njebjelcźiz: Biesada, knjezny, młodźenzy a młodźi ratarje; ſ Radworja młodźenzy a knjezny; ſ Rožanka: młodźenzy; ſ Ralbiz: młodźenzy a knjezny; ſ Khróšcźiz: młodźenzy, knjezny, Sokoł a Nataški Dorosł; ſ Jaßenizy: Katolska Biesada; ſ Baczona: knjezny a młodźenzy. Też knjes farař Schołta w Lubiju spominasche jako woładne dźeżo pißonnije a ſ darom na rjany swjedźeń knjezinow.

Sswjedźeński porjad bliżesche so ke kónzej, mějesche so hischcźe shromadny spéw lwiwnéwacź. Ale sa hrodźischcźom hrožesche pak też hrimanje a pschekapowagy deschcź jako jeho pschedchadnik sastasche ludźom, so ſ cźasom „ſ procha“ mócź a swój wuczek we hospodarskich Wotrowskich domach pytacź. Tak běsche wjedro wodźerżało wot 12 hacź do 5 hodźin, runje dožahaju cźah k wuwiczu programa. S tutym njewschédnym zbožom może towarstwo spokojom być a może je jako wuras njesbożeje pschikhilnosće pschiwiłacź. Mnohy cźehujedźu k deschcźu swoju drólu a po puczu symcźachu mi wospjet słowa swjedźenskeho předarja we wusthehmaj: „Cźehnje mje do dominy. Ale hu sto do sćeż ym wjeſoły, ſo tu njeſym, hewak by dyrbiał je ſwędom być, ſchtoż fo w schoſtawa. Mohł woprawdźe ſadwélowacź.“ A prawje ma. We Sserbach ſtawaju fo runje w naschim cźasu na nabożnym, narodnym a politiſkim polu wězy, kotrež mohle narodowza a wótcźinza k ſadwélowanju sahnacź. Kak malo cźeſcźowniosće nadeńdźemy mjes Sserbami psched maczerſchcźinu. Kak cźiſchcźi ſo zusbarſtwo we słowje a pißmje ſ mozu do ſerbſkich ſtatkow a wutrobow. A mnohy dadźa wężam hicź, każ bychu jich ſzyka niczo njeſtarali. Każ rěcź a narod ſahimi, ſchto to materialiſtowe ſtara. „Hdyž jeno fo mi tu na twórcze derje hže, potom na wſcho druhe hwiſdam.“ Skoro fo nam ſdadźa być tajke ideje pola mnohich ſ heſłom. Kak hinak klincza tola namolwjaze słowa na knjeznow: Wy ſcze noſcherći naſcheje narodnoſcze. Wubźeże ſej ſtajnje tuteho powołanja wědomi. Na młodoſć ſtajmy ſwój pschihlod. S kožanymi ſtarymi nicźo wjazy nałoſcź njemóżemy. Sserbſka młodźina, pschimaj ſo gratu! Tajke mysle njech fu wusnyk derje poradźeneho ſwjedźenja we Wotrowje, kotryż běsche ſdobom ſwjedźeń herbſkeje młodźiny.

Kak važne je, zo hižo jako dźěćo swoje zuby pěstuješ.

W naschich dnjach rěcźi ſo wjele wo ſwuczowanju cźeła. Wuſchnoſcze a mnohe towarſtwa prózuja ſo, prawe a możne cźełoſchwuczowanje ſamjeſcź. S połnym prawom dże hibanje doprědka, liczba wobdźělnikow dźeń wote dnja roſcze. Hibanje je ſa ſchérſche wosrſchty naſcheho ludu zara dobre a dotalnemu a dalſchemu dobrenu wuſpěchej może ſo wſchě ſboje pschecź. Pschi tom pak njeſmě ſo ſabyć, ſo jenoż na muſchkach, koſcźach a ſhibadlach njeſaleźi, kajke ſu. So by ſo cźłowjek derje ſcźo, dyrbi ſo też na to dźiwacź, kajke kuſadło ma. We toho je ſo hacź dotal w naſchim ludźe jara malo ſtało, abo dożyła niczo.

Cźłowjek, kotryż kuſadły ſuby dyrbja ſo lékaricź, nóżemiż dr ſtjoch ſkupinow rozdźeliccź. Najprjedy ſu ludźo, kotrychż ſuby prawje w jenym rynku njeſtoja. Jedyn ſub ſtoji nuts, drułi ſaſo won. Tutón brach je najbóże ſcźěhowk jendźelſkeje thorwſcze. Potom mamy ſkupiny, kotrymż ſuby lnija. Skónczinje je wjele khorych, kotrymż cźaſto dźiaſna, hornje abo delnje cźeleſna ſaczekuja.

Najwjazy lndźi dże hakle potom k lékarjej, hdyż jich ſuby bola. Wulka wina pak je też, ſo ſtebi ludźo ſwoje ſuby njerjedźa. Wſchédnje ſwoje ſuby ſ ſchcźétka wuczíſcźcź, je ſ najlépſchim ſrédkom, ſo njechcźu ſuby ſkhorcźe.

So ſuby w jednym rynku njeſteja, taiſtich kuſadłow

Kóń na hórcy.

(Skónczenje.)

Tak powědasche mi ſwědk mojeje ſpowjesće ſmjerzce. Słowo po ſłowje ſary ſo mi do ſhow a womjelkjeneje wutroby, każ nuny hóſdź po druhim. Chzych ſo jeho hischcźe ſa nječim wopraschecź, ale njemóżach . . .

Jasny nodźyſche ſo wjazy hibacź, ſproſnu każ ſmorſchcźene kopjeno w póſnej naſymje . . . Hubje wjazy njeſaczuwach, ale pytnych jeju jako morwej a ſuchej ſchćěžu.

Shbnych ſo psches ſtudninu murku, ſo bych do hłubiny hladał, tam . . . Wótre kronty kamjeſitneje murje tcźachu won każ katowy grat. Pſzedy hacź je Marka do wodu padła, je jeſe hłuboke, nahe cźełko wěcźe na wótre throny praſło . . .

Cźicho běſche w ſtudni. Hłboko, zyle hacź na dno, ſwěcźeſche ſo woda. Młóżnoſa kapaſche ſe kronow, kapła po kapzu zyrny we wodźe. A po kóždej kapzu wołtachu na jaſnym wokźiku hłubokeje wody ſtéby każ dyrkotaze pawcźiny na kulowatym ſchpihelu.

Dołho hladach do wodu, kiż ſo na dnje ſwěcźeſche.

Tu poczinaſche mi ſe ſymnje wody, ſe włóżneho rowa w cźmowej hłubinje ſakoſtiny dych do wocźow ducź. Ja ſrźbach jón do ſo. Hrubje roſtorhny każ ſe paſoromaj moje płuza, wupſchešterkwaſche ſo tam. Sdobom ſ krwju bijeſche, ſproſtny w zyłym cźele, dołu ſo do kóżdeje cźełowneje komorki, pſcheroſcze wſchě kośce a żily. Cźujach we ſtebi ſ hidu napjelnjenu, ſakoſtnu, ſ nicźim ſo njepſchirunajomnu żadoſć ſa wſzecźenjom, wjecźſu ſa ſwoju pſchiwſmi kreiv.

A tuta żadoſć roſtorhny, wichorej runja, kiż zyły ſchtom kam a ſem torhaſche, zyle moje duchowne a cźełne bycźe. Se zyłej horu njeſbożow, kiż na mni leżeſche, chzych ſo mércźi.

Wſchitko wuſmérſchnjo běżach ſlepje tych pytacź, kiż běchu moju ſtotru do ſtudnje ſacźerili. Na nich dźiwch ſo wjecźcź, wjecźcź, każ njebeſche ſo hiſchcźe nichtón na nikim wjeczſt.

Bojazy myſlachu, ſo ſym ſe ſadwélowanjom roſuma ſtubił, ſtaracha ſo wo mje a ſcźehowachu mje.

Mjelcźo kročzachmy po dróſy do Jaſtkroicz, po kotrejż běſche njepſchecźel wotcźahnył. Korporal rěcźeſche mi nječſto bojaſtiwje, dyſyſche mje ſmérowacź. Skónczinje pak woſtaji mje na pokoj. Ani jenicźkeho ſłowa njeprajach.

Njewém, kak dałeko běchmy tehdom kročźili, njeby-li ſo nječſto ſtało. To běſche ſ winu, ni jenoż, ſo ſo ſ bludneho puczowanja wróczich, ale też, ſo moja duſcha na puczje pſchirudźe, kiż dźeńa hiſchcźe kročzu.

Na jednej hórzy, njedałeko puczа, wubladach nječſto, ſchtoż bě nowo wurytym hrjebjam podobne. W ſwojej njemdroſczi cźerjach na nadatne hrjebje. Tam dźiwch ſwoje wojeczenje japoczinacź abo fahinycź, ſo by wſchěc zjiwołowanje do wſcheje wěcźnoſcze ſa nnje ſkórcźene było . . .

Sdónczito hłowaſche ſo ſa hórku a cźerwjenjeſche nawjeczorne njebjo ſ hłuboko kwawnym ſcharlachom. Na hórzy roſcźechu nékotrej wuſthnjene wodźernowane kerczki.

W jtanicz mérze, każ ſo my ſ hórzy blížachmy, hłowaſche ſo błónczka, dóniż ſo zyle ſa hórku njeſpominy. W mjeſto błónczka, kiż běſche ſo ſłubiło, pożinaſche ſo na jeje nieſtaczku nječſto połſchowacź. Cźorna, njeſmérnje wuſtka, njeſaſnja běſche poſtawa na krewcźerwjenym nałwjeczornym njebju.

Nadobo ſaſtachmy. Każ wobkuſlani wſtachmy ſtejo. Sdonlſke ſjenjenje roſcźeſche hobrizy a hibaſche ſo pomału. Sa krótki cźaż běchmy na hórzy. A tam wuhladachmy nječſto, ſchtoż nimа w ſwěcźe runjecza.

Hdyż bliże pſchiidźechmy, ſeſnachmy dźiworaka. Běſche żywy kóń. Ale běſche kóń, kotremuż běſche ſo koża wotcźahnyła. Hłuboke dychaja a ſ runja ſe cźłowjeſkim hłoſom ſdychnu běſche tuto żiwe cźełko ſprożnje na hórku horje pſchcźahnyło. Wotrażonnje ſwěcźeſche ſo hibaze mjaſo. Koża běſche hacź na hłowu wotcźeehnjena. Hłowa wiſnaſche, każ hobrika cźeża, ſ kemi, njemóżeſche ſo ſbéhnycź.

— Hlejeſe towarſchojo, kóń je żebi nohu ſłamał. Woni njemóżachu jeho tehodła ſobuwzacź. Tu ſu, cźi pły, konjej łoźu wotcźahnyli a ſobu wſali! — tak roſpowedaſche korporal ſwojim wojakam.

Ja pſchemyſłowach bjes ſmyſła, cźujach bjes żaczucza, hłodach na krjudowane ſkcźowe.

Moja żyła duſcha ſproſtny a ſe proſtnjeneje duſche ſhubich wſchu żadoſć, ſa wjecźſu, runja każ mjecź ſproſtnjenej ruży wupadnje.

Sapoczinach rohmnniſcho myſlicź. Sswojeho bluda ſo wuſtajich. S dźiwju winow: ſ prénjom — Jaſtkroniczy bźch hijo pſchecźiwo roſtaſej wobſtadźit, dalſche doprědka kročzenje hy bludna ſamopačhnoſcź hyła; ſ druhemu — tamuty ſoln na hórzy ſaſcheźěpi ſo mojej ſantaſiji jako wulki, ſcźěhjeſcźe polny ſymbol we nječim, ſchtoż běſche wjetſche hacź moja hół. Tehdom njedoſnach, ſchtoż dźeńa ſnaju, widźu.

S khwatkom wróczichmy ſo ke kompagniji do młodźiny pſchi dróſy do Jaſtkroicz.

A ſady nađ wyſita kóń na hórzy. W żehlinym błyſcźeju nawjeczornego njebja błyſcźeſche ſo na hórzy — hobrika w hłuboto cźornej poſtawje. — Poſtawa runjaſche ſe żiwenm martrafſtenm pomnitej, kiż běſche żebi wójnu ſtema ſ żiwoenm ſamſtnenm hanſenjn a ſpraweej hańbje pſched Božim wobliczom poſtajika . . . .

njeje pśchewjele. Też druha khorośćej so bźenża cźelejno atd., łazćakuja, nijeje tak pśechasto. Najrosćerjenjścha pak je, so śuby hnija. Gnicze śubow je ludotwa mrětwa.

Najcźaśśiśo nastanje, so gyle male łuśi a cźwaćki jědźowo nijes śubami abo w śubach wijazo wośtawaju. Tam potom hnija a natuknu tak śuby. Schtóź ześi potajkim śwoje śuby njerześi, tomu wośtanu cźwaćki tcźazy we śwojich chowanćach a wotźeru jedyn śub po druhim.

Kazenje śubow nadpadnje stare, łaź też młode śuby bźes kóždeho wuwiwanja. Wułźy wożne je ninto keho, so ześi runje bźeśi śwoje śuby bźerś bźeze śkody bźeladaja, so bychu ześi je prawje dołho ześerźale. Pśchedewśchem pak płacźi to śchuśtim bźećom. We wśchelakich měśtach a na wjach je so tohodła wozbeźite śubjaze ćěkarśke sawjedźe. Wśchudże je so wuśpeśch bobry wopokasał. Nětko pak wśchudże jaśke śchułke śubne ćěkarśke ninamy. Tu je winowatośćej wucźeri, bźeśi pśchego saśo powuczeć. Starśchi pak maja wucźerjow w namoknjenju podpjerać. Najśćeje wśchak cźinja, so ześi starśchi jomi porjadnje kóždy dźeń śuby rjedźa ł khmanej jeźćerku. Kazenje śubow a ześehnk, so śy gyle bźes śubow, może zaze śirowośći ześchłodźeć. Jědź je doześ njerozkuśa atd. Po statiśtikach je też dopukasane, so powotanja dobre ćěkarśke trjebaja a so śamo najcźaśśiśho k żeritwje njepśichinźe, dokelž nima jedyn dźeł jane śuby wjazy. Niż jenoś ł tutych winowu, ńe, naiwažniśicha je śtrowota śubow a tutu dospźeje my, jeli so ześi śuby kładamy a ł khmanej śchcźećku pilnje a źwedomicze rjedźimy. =n.

W kotrym ćěce maš so wożenić?

Wotmołwu na tute praśchenje poda cźi jedyn jendźelśki ĺekaŕ. Muże dyrbja so w 28. ćěcze wożenić, knježny pak 25½ ća stare wudać. Ća dołho je ĺekaŕ statiśtiku wo mandźelśkich poměrach swojich tśerych wjeźe. Pśchod króttkim je knihu wudał, w kotrejž śwoje wobkedźbowanja wopiśuje. Pśchedewśchem pak wobźedna praśchenje śtarobny sa jeźiwu wobeju śplahow. Wuźćeźi nam praja, so je jeźiwa w śaśnych ĺetach, łaź so ł wśchelakich śtron jara poruczuje, śke wunwaćnje jenoś pśchiśprawna. Por, ki so w jara uśobnych ĺetach żeni, na pomérnje śrźdża cźełnu, duchownu a pózejśnu śkaśość, ći je na kóždy pad ćrźbna. Jeli tuta śtoja śkaśość śtarśchinaj brachuje, ńaź namerja ju dźeći wo wjele wjazy. Muźći, ći ma powahu po pśchećiki, njedyrbjał hu żenicź, njeże-li wobrjeźej dwaźeći. Knježna pak, ći prjedy śeśrawi hacź muźći, njech go do 22 abo 23 ća źiwjenja njewuda. Napinanjam a winowatośćam maćerśtwa njeźtu knježny, ći ju w wjelśich měśtach ĺetach wudaźa, cźaśto dozyła niż, huto w njedospołnej mérje śrośćene. Prawy cźaś ł żeńtwje je sa muźśeho 28. ća, sa knježnu pak 25. ća. Njeje pak śtajnje trjeba, so je mandźelśki śtarśchi hacź mandźelśka. Muśy myślu ześi pak, so je mušne, so je muź śtarśchi. Měźnjenje jich śkoźuje go na śakład pśchepodatnych pśchedtajeni, ći korjenja w dawno hižo śaśdźenych ĺetach. Tehdom dźerźeśe go mandźelśka hiśhcze w podwólniśtwje, bźeśe źłabe, bźesmóźne śwoorjeńcźko a dyrbjeśe go śchikaćź. W tehdyśchich ĺetach bźeśe woprawdźe ĺepje, so njeběźśe mandźelśki jenoś ł duchoun a cźełoun źyliśtich, ale też śtarśchi. Dźenża pak je śkoro wśchu jedne, kotryś mandźelśkeju je śtarśchi. Rozbźeł w śtarobje wśchak njeźmjeć jara wulki dweź. Wśźeźe su mandźelśtwa woprawdźe źbożowne, njech je mandźelśki 5, 10, haj ześamo 20 a hiśhcze wjazy ĺet śtarśchi hacź mandźelśka. Najwěźiśicha móźnośćej pak, so mandźelśtwo bo derje radźi, je jenoś potom data, bźeś śtaj mandźelśkaj jenak śtaraj. Rozbźele wo 2, 3, 4 ĺet pak nimaja tu wjele praśićź. Zyle pódlauśke je, hacź je knjes abo knjeni śtarścha. Wulke rozbźele w śtarobje su cźaśto ł winu, so su wulke rozbźele w nahladach wo źiwjenju a wo źwęźe. Tak mnohe njeźrobźiwone mandźelśtwa na tu źiwój korjeń njepokoja, śwady, roźkory atd. Tute njedostatki pak naźbźeśi śrźdża njes jenak śtarymaj mandźelśtwaj, ale powśchitkowe pak potom, jeli je go źwjaśk źiwjenja na śakładze pśchejara śwjeśćhnych śnajomśtwow abo hewak myślnych wuměnjenjow śwjaśał.

Přilopk.

* **Najmjeńśe ĺetadło śwěta.** We Winje je tam cerje śna ty inźenér najmjeńśe ĺetadło śwěta wunamakał. Wone je ł worźinjenymi ćkśidźalami 7.5 m. śćerśke. Rśchidła hodźi so śaćinićź. Potom je jenoś 2 m. śćerśke, 5.5 m. dołhe a 1.25 m. wyśoke. Ĺetadło waźi 100 kg. a ńyłniśeź motora wućiniła 3 konjaze mozy. Ĺetadło wunjeśe 100 kg. pśches powótr a wośmje telko bźelanśkeje maćśiny ześbu, so ześ 5 hodźin w powétśe bźerźi. Wśo njeźhodźi so hiśhcze bźenża khmanośćej taźkeho ĺetadła dopukasaćź. Jeli tak dale pójdźe, budu bźe bźeźi pola naś też mnohy taźke ĺetadło kupiéź. Jédne kola dźe tak ześmu rółu wjazy njeźraja. Śamokhodły a motory je ześoro śadusźeha. To by naśchim kolejśnym witana wěź była. Wyśoko w powétśe jich njeby źadyn auto a źane motorśke kolo śatrućiło. Haćź tón cźaś dożiwimy?

* **Poź.** W gmejnje w Awśtrijśkej bźechu śkaźenehu pśa nadeźći. Gmejnśka rada je śwólniwa, ćaź bźeźi to śaćiło bźa 1.25 m. wyśoke. Ćtadło waźi 100 kg. a h

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« ničdy njedźenje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihićišćerski zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawěstki a tabele so wyšše wobličuja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 109 **Budyšin — wutoru, 12. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Čorni abo čerwjeni?

No, kajšy dha woni ničo su?
Schtó dha?
Nó, čji Sserbsjo, kotryž serbsku politiku činja.
Schtó dha čini serbsku politiku?
Nó, w prěnim rjedźe tola Sserbska ludowa strona.
Jeje program tola kóždy znaje. Je wón čorny (reakcijonarny), je wón čerwjeny (sozialistiski)?
Ja praja, na žadyn pad nic. Jeje programm njeje čorny a wón njeje čerwjeny. Wón njeidźe na prawizn. wón njeidźe na liwizn. Nč, wón dże hrjedźnu, runu dróhu.

Nó wojedla, dajmy temu płaćiješ, tak wy ničo praješe, ale Sserbske Nowiny, kajše dha te su? Njejsu te čerwjene? Njepisaja te kaž najbórschi sozialisćeši? Hódźi ći praja haj, tam praja też Sserbske Nowiny haj, hódź nimóle narodnje hrony a hrjasći su derjemdeże a pobóhnjeje naschese wótczinny dźełaja, tam stupaja hó jim Sserbske Nowiny napschećiwo. Abo njeje tomu tak? Hlej, nětko wuznaj hó mój luby!

Ja njepišam tole, so bych Sserbske Nowiny sakitowal. Dela schkodźeć nicžo njemóże, hdyž troschku jahnuješe do tuteje wěcy pschinźe. Pschi tom měrju hó ja hłowinje na Mužakowsce hrony, hdźež dla Nowiny wulke njesajmujeje hnjeza a hdźež dyrbuju na nje stajnje wjele pschihłobdźenjow hłowjećeć. Tohodla chcemy žebi jónu prajeć, schto hu Sserbske Nowiny, schto wone chcedźa a kcho wone sastupuja.

Schto hu Sserbske Nowiny?

Sserbske Nowiny hu jenički žerbski politiski cžašopis, kiž wudawane wot družstwa Smolerjez knihićišćerstwo. Tute družstwo sestajuje hó z rjadu žerbskich muži, kotryž, tak dałeko hač jich ja znaju, sami sozialiscy njesu. Wone je hebi za pišanje a wudawanje Sserbskich Nowinow swojich redaktorow pschihotowało, kotryž maja Nowiny we jeje smyśle, we jeje tendenzy wjesć. Hdyž po nekomu Nowina njelubi, hdyž je wona jemu napschećiwjena, dha ma hó wón na družstwo a nic na redaktora hórbicz. Sserbska ludowa strona sama žanoho wliwa na nju nima. Sserbske Nowiny mója, je li wone to chcedźa, žanno pschećiwjo Sserbskej ludowej stronje wustupowaćz. Nichtóń ju njemóże wot toho wodhrabnyć, hdyž je družstwownizy žanni. Sserbska Nowina je jedne hospodarske pschedewsaće a je dospołnje swobodna, kaž kóždy druhi wobstaw. Hdyž je też samór družstwa, Nowinu we tom smyśle wudawaćz, so hy hó serbski lud po dobrym serbskim maschnju wocžahnył a hebi swojeju narodnosćeju a swoje dobre pozitki sdźerżał, dha budźe hó wona tola pschecze pózorować dyrbjeć, Nowinu tak wjesć a redigowaćz, kajšy ju hebi wjesći a tón naschepschi dźeł serbskeho ludu pschecze. Dewak dże wona swojich cžitarjow a ś tym swoje dochody zhubi. Wona njemóże hó po wešnych ludźoch a po jenotliwych stožowaćz. Hdyž hebi wona tu troschi jenoho cžitarja dźerżi, dha zhubi wona na druhim nječże za to dźesaćoch. Horschenje na Nowinu pschihtowdża najcesćišcho ći nych serbskich worschtow, kotrež hu najdale na prawizn orientowane. So budże hó Nowina hdy tutym worschtom pschihtowaćz nóż, mam ja ša zyle njemóżne, dokelž by wulki njerozum był, ći němskimi reakcionarami a monarchistami ša jedun postrunk cžahnyć a pschi tom mésenje sbudżowaćz dyrjeć, so dyrdża wone ś tym nasche Sserbstwo schadże schkowaćz. W tom smyśle njebudże Nowina zenje naprawjeźna, zarna, kaž so wona we Mužakowskej narěcži njemuje. Němski monarchizmus a napraweżne wschenězuzowstwo je nam Sserbam nasch row wzało a nasch bjesstudnotnje dezimowało. Schtóž žanu serbsku wutrobu wjazy mina a swoju cžapku wjazy psched siwojej serbskej mocžerku mjesćimnje, tomu wjso njeje wjazy k powihanju. Tón budże też podarmo na to cžakaćz, so hdy jedun serbski nowinc namaka, kotraž budże w jeho duchu pišaćz. Tutón njech šmérom pschi swojej němskej nowinje wostanje, njech žebi pschecziwo Sserbam schcžuwaje nasiowki jako rośnuli i njeje won dypa. Sserbska Nowina zenje jenun k wolu pišaćz njebudże a njemóże.

Kak pak nětk pschińdże, so hu Sserbska Nowina cžerwjena njemuje? Tole wudawanje by tola potom jenoż wopraunjene było, hdyż by wona tón programm sastupowała, kajtiż sozialdemokracja maja. Kótre su hłowne programowe žadanja cžerwjenych? Wobstronjenje wobhbdźeństwa jednotliwzow — wjso niż na ras, ale tak pomałku a po nječim. Wone chcedźa sozialisćerowanje, to réka, wobhbdźeństwo do statneho hospodarenja wsaćz. Dale wone wo žanu nabożinu njerodźi a je sa pohanstwo.

Myślu žebi, so je zyle njetrjebawsche, Sserbske Nowiny psched tuttym wudawanjom, so je wona hdy ś jednym rynczkom sa tutón programm wustupowała, abo hó ś nim helczka, sakitowaćz. W tutym padze je Sserbska Nowina wjso dospołnje cžorna. Jeje hłowna tendenza njeudże nihdy na prawizn a liwizn. Wona dże hrjedźnu runu dróhu a ta je też sa Sserbstwo Nowinu ta jenicżsy možna a krute hó dospołnje ś puczeni Sserbstwe ludowej strony.

Někotši wjesćhi burjo, hewak zyle dobri zprawni Sserbjo, ale dospołnje pod wliwom starcze reakzije stojazy, hnězeaja hó na Nowinu, so wona na wukrajanow, Cžechow, Polakow a Francozowjow njeswari, ale so ma wona stajnje wusłajenja na prózowanjach němskich narodnych swjazkow, kotrež chcedźa tola jenoż lépsche a posbóhnjenje Němskeje. Woni praja, Jenadno prózuje hó tola jenoż toho dla tak sa sajwobsenje powschitkowneho wojeństwa, so by hó młodźina hóso k porjadej a posłuschnosći woczahnyła. Jedyn žerbšti burišt hólz, kotryż Wehrwolfej pschijšłuscha, prajesche mi, so je jich jenički sanér, so njeje hrubu rozwuczowaćz, wsdźełacz a ga k prawym, chmanym nemšskim muzam wukulaćz. To je tola nješchto schwarne a cžohodla Nowina to njepodpjera?

Hdyż ho tomu wopraudże tak ma, kaž tuchi ludźo wot Jungado a Wehrwolfa widawaja, dha wopraudże k rozumjenju njeje, so Nowina na nich borka. Hdyż by wojeństwo jenički žrédk był, naschu młodźinu k posłuschnosći a porjadej woczahnyć, dha Nowina sawdeje zaneje pschicżinny mócz njesmėła, ga pschecziwo tomu trajeć. A też wjo pschecziwo wuthmanjenju młodych hólzow ga jim pyche drohotne, a woni njerozwola, so ho wone ćujewnjschwaja sa posbynu, kotrež ga k njewupschechi sstamane a cžohodla sa njerozumne.

Njech saklepeni Sserbjo cžinja, cžohoż ho wostajicż njemóżo a njech njeju woni też ćiwoje samolwjenje. Njech pak žebi woni njesdajaja, so budże jim Sserbska Nowina na jich cžinowych puczach ś katarinju ćwećżeć.

Jedyn puez wschak bych ja hischcze wedźał, kotryż mohła Nowina hicż a žebi ś tym trasch hischcze tuhaz cžitarjow pola tych zyle cžornych dobyć. A to by było, so by wona hódźemu po hubje pišała. Ja pak jej to radźił njebych. Tuhowa a wosnuda by ho na kraj a lud sóbhnyła. Nowina ma być tón cžesćiwy, wobkhodnjazy wětšik, kotryż drje nékotrym schcžipaty pěsk do worzow mjeta, ale wschém druhim dychanje a žiwjenje lohše a pschijomne cžini.

Sserbske Nowiny hu jenoż nóżne, hdyż hu wone we žerbšim narodnym duchu wodżene. Wone hu ša Sserbow pišane, w prěnim rjedźe ja tych Sserbow, kotśiż hu też k Sserbstwu dżerża. Sa sdźerżenje wulkeho němskeho ludu a jeho kulturny slaraja ho tuhazy němšiich nominow. Sa naschе Sserbstwo stara ho jenu jenicżka wulka nowina a ta ma ś tym runje dźeła dosć. Njesdajaje žebi wot njeje njemóżne, njesdajeje žebi, so wona tym tuhazam nowinam hischcze pomha a pschi tom Sserbstwo sanjerodźi.

Nascha jenicżka nowina njemóże toho dla być niż cžorna a niż cžerwjena..

Nč, wona ma być nješchto wjazy. Wona ma być — Sserbska. Sa.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 8. Rěči serbski

Najš. a najtuńša kupowańja wobućow. Pólušowanje spěšnje a tunjo

Hindenburgowy pschijěźd do Barlina.

Němski president ś Hindenburg je pódźelu popołdnju w 5 hodźinach 52 minutach do Barlina pschijěł. Hdyż běchu jeho sastupjerjo wyschnoscżow powitali, wón ś pschewodom němskeho kanzlera w automobilu k němskokanzlerskemu hrodej jědżeschе. Wot Brandenburskich wrotow jeho wothdźelenje jědżeje schkitańskeje policije pschewodżeschе. Po puczu po 19 wjazach liczjaw lud presidenta witaschе. Lětarjo, kotśiż automobil pschewodżachu, twěrdi dele njetachu

Monarchistojo ho wo zentrumsku stronu prózuja.

Němski kanzler dr. Luther dże zentrumsku stronu ś jeje wocžakowanego stejišcża a njehwajsaneho wězownego zehwidźeła kwabić. Zentrumskej jerorje ho někotre hydła w němskim knježeństwje politicżeja, so by wona samolwitosć sa knježeństwowe rozhudźenja pschewsała. Němske knježeństwo psches schesć wulkimi praschenjemi stej. Wone rékaju: wotbronjenje, sastupjenje do Swjazka ludow, wikowańske srěczenja, zkowne sakonje, wobsamknjenje dawkowych sakonjow a stónczenje nahódnoscżenje.

Zentrumska strona je Lutherowe politicżenje se zyłym wróczodźerżenjom pschijała a ho we nim rosnuzłuje.

Sozialistojo kommunistiffi protestowanffi straff wotpokasuja.

Wyschnoscżej w Barlinje je kommunistiske shromadźiny, we kotrychž dyrbjesche ho pscheczeżiwo Hindenburgowemu presidentiwom protestowaćz, sakasala. Na to chzychu kommunistojo na dnju Hindenburgoweho pschihłabda je 24 hodźinskim strejkom protestowaćz. Sozialdemokratow nanowjachu, so bychu ho pschi strejku wobdźelili. Cži pak su ho kruże zapowjedźili. Pschedsydza Barlinskeho sozialdemokratiskeho swjazka je kommunistiskej stronje prawo wotrjekł, pschecziwo wobwenu němskeum presidentej protestowaćz. Jenoż kommunistiskej wólbnej taktiży na ža Hindenburg dźakowaćz, so je pschi wólbje nad Marxom dobył. Hdyż nětkole kommunistojo dźełacżerjow k wojowanju pscheczeżiwo Hindenburgej wołaju, njeje to dale nicżo dyżli komedija.

Němska sarnnanje za żelesnišku katastrofu w pólskim korridorje żada.

Generalna direkzija němskeje żelesnizy wot pólskeho ista za wosy, pschi żeleznišim njesbożu pola Starogarda rosbite, 8 miljonow hriwnow wotschkodżenja żada. Tale summa też wotschkodżenje wapschija, kotrež maja zawostajeni njesbożenych puczowarjow dostaćz.

Krwawne srażenje w Oderbergu.

Wschi składowschi Hindenburskeho dobyczerskeho družbenja bohatu w Bohmininje (Oderbergu) w Hornjej Schlezyskej, bohatowy swjazka němskostanoje czorno-czerwjenoskote a čkerhoje do pschihłuschnikow monarchistiskich organizacjow srajschu. Krwawne puki padachu. Jenecho pschihłuschnika czorno-czerwjeno-skoteje thorhoje sarahnychu, pjeć wozbow ranichu.

Hakenkrezerjo žu na torhowschcżu po krótkim pscheręczenju revolwry wutzahnyli a do republikanow tżeleli. Republikan, 23 letny Bolkmar ź Bohumina, bo ś kulku mori. Pjeć republikanow bo cżežko sranji. Na to hakenkreuzlerjo rozcżekachu. Dweju ś nich zu zelnali a sajeli.

Też w Neu-Kollinje pola Barlina mjes republikanskimi a monarchistami k puksam dóńdże. Dwě wobydže ho sranischej. Policija žydom naghlikow sapiha.

Njedostatk w pruskich krajnych finanzach.

W pruskim krajnym žejnje je finanzny minister Hoepker-Aschoff rosprawu wo krajnych finanzach podał. Wone njeju jsoješelaze. **W lécże 1924 žu wudawki wo 200 miljonow hriwnow wjesche byle dżeli dołhoch.** Njedostatk hodźi ho jenoż wottroniecż, hdyż bo finanzne wotnmanje ś němskim stanom porjedźi.

Hdyż Pruska w lécże 1925 875 miljonow hriwnow wjezy njeseba dyżli w lécże 1913, ho to ś tym wujasnja, so

1 pschełbytki żeleznjzow podrachuja, a to 234 miljonow hriwnow,
2. so je kraj gmejnam cżeże ludowych schkołow wotciwsał, a to we wyšokosći 258 miljonow hriwnow,
3. so ho ša nidy sastopnikow 416 miljonow hr. wjazy tżeba, a so žu ho
4. pschidawki sa zurżej wo 42 miljonow powjetschiże.

Mjda je ho powjetschika, dokelž je ho ś pschipravjenjom statuje policije liczba sastopnikow powyschika.

Němskostanoje finanzne sarjadnisnow dyrbi ho sakhowaćz, tola wono njesmé wschо do rukow wsaćz, tež niż poślednі słubk samosarjadnisnwa krajow a gmejnow sniczéż. Mésto wulkeje hromady dawkow trjebamy malo wulkich dawkow.

Hospodarske sjednoczenstwo je namjet **na wustronjenje sakonja wo wobłhadże ś lejomnoscżemi ś 10. februara 1923**

Wuradżenja Mialeje ententy w Bukareszt.

Wulkrajni minister dr. Beneš, Ninczéż a Duca su ho prěni dżeń konferencje wo powschitkownym politiskim pokazenju rosmolwili. Dr. Beneš wo žiwotim jednanju ś Polskej rospraujeschе. Južnoslowjanska a Rumunska stej ś tuttym wusłedowanj wobkhodnej spokojnej, schtož matej jo sa nowu wažnu kroczel k sbliżenju mérа. Dr. Ninczéż Benešchej a Ducy wo jednanju ś Grichiskej rospraujeschе. Czeskoslowakska, Južnoslowjanska a Rumunska maja jenak wulki sajim na tym, so ho wokolo nich njehdy měr kahł. Tohodla je spokojenjom widża, so bolschewiska agitacja we Bolharskej njeje wuspěcha měła. Nodźejda nicżo cżinicż, ś cżimż by ho dospołnezne bohdycże porjada w Bolharskej sa dżerżało. Njedźiwajcy teho pak njemóża pschitpuschczicż, so by ho bolharske wójsko powjetschiło, dokelž nětczische sa nowe prawdżitu potrjebu dożaha. Hdy by Bolharska wjetschе

wójsko mała, njeby jo to k měrowym rěčenjom snjesło. Staty Makeje ententy bychu nukowane byłe, ſ teho ſwoje ſeſkowki wotwodźić. Dale ſo awſtriſke pſchemyſlowe roſpominaſche. Saſtupjerjo Makeje ententy ſo doſedmachu, ſo ma ſo woſtrowjaza politika, kotruž je Swjaſk ludowi ſapoczak, dale wjeſeć. Wſa naſtupanja Awſtriſkeje je nuſne, ſo bychu ſo wſchě poſtajenja měrowego rěčenja dźerżałe. Přejeby hacź ſo ſhromadnjym ſtónčk, ſo bi ſchče ras politiſke wobſtejnoſče w Europje pruhowachu, kajſej ſu ſo po poſlednich podawkach pokaſałe, naſtupanjch Genfſki protokoll a němſki nanijet rukowanſkeho pakta. Staty Makeje ententy ſu ſo roždźiłe, na tele jednanja ſ kedźbliwoſcju ſhladowacź a ſo wo ſhromadnym poſtupanju rěčeć. Pſchichodna konferenza Makeje ententy ſo w Beſkrabe wotmeje.

*

S Bukareſtiſkeje konferenzy ſu hiſchoſe někotre ſajimowe nadrobnoſoe ſłyſcheć. Najprjedźy je ſo wo praſchenju, kotrejž bě Franzoziſka naczíſła, rěczało, **hacź by ſo hodźiło, Malu ententu roſcherić.** Na tole praſchenje je ſo **nic wotmolwiło.** Staty Makeje ententy njech kaž hacź dotal **wobſtejte** rěčenje ſe ſwojimi ſuſedami, kaž ſ Pólſkej abo Grichiſkej wobſanknu. S tym chędża ſmiſkowonym kouflikam Makeje ententy ſ puczа hicź. Schtož roſtwiſke internazionalneho połoženja naſtuka, dże Mała ententa najprjedźy „wobkedźbowaez", dokelž połoženje hiſchoſe njeje roſjaſnjene. Finanzne połoženje Awſtriſkeje mohło ſnadź ſo tak ſkjadowacź, ſo by ſo dźěł awſtriſkeje njepſłódneje induſchrije do naſledowarſkich ſtatow pſchepołožił. So by hoſpodarſke pſchiſłuſchenja dozpiła, Awſtriſka na ſtaty Makeje ententy tłóczi, ſchtož Beneſch „**w u d r ě w a n j e**" njenawſche. Awſtriſkej chędża pomhacź, byrnjež ſo cźiſchcejej njepodwolili.

Też **Bolharſkej** chędża pomhacź, porjad ſaſo ſaiwjeſcź, **kola ſo Bolharſkej njeſnje połwjeſchenje wójſka** pſchiſłwołacź, dokelž Bolharſka nje njeje dowěrjenja hódna. Sa by ſo **bolſchewiſki ſtrach** wotſtronił, Mała ententa we Winje, hdźež je bólſchewiſke gnězdo, ſekrocźi. Bulkomaz dyrbja ſo tehoruna k teſle krocźeli pohnucź. Mała ententa bóle pſcheczíwo bolſchewiſkej agitazźi, dyžli bolſchewiſtkej politiky wotwje. Hindenburgowu wólbu Beneſch jara optimiſky poſudźi. Jako ſobuſtawu Swjaſka ludowu ſtrę Beneſch ſo ſdaca ſmirnyć, ſo bychu ſadanje Němſkeje ſ laſtupjenju do Swjaſka ludowy njeradiſcho powitali. W tymle praſchenju Mała ententa ſ Franzoziſkej hromadze dźe a naſtork njeda: Też wo pakt bjeſſtracha wochyſt Beneſch rěczeć. Wón njeje pſcheczíwo paktej bjeſſtracha mjes tſjomi a njeſo pſchecźiwo rěčenju ſ Němſkej ninia. Njeſnje pak ſo na to ſadbej, ſo matej **cźeſtoſkjowakita a Polſka ſ Franzoziſkej ſwjaſk je ſwěcźenjom rauſchich mjeſtow.** Też tu ſtejiſchco Makeje ententy wot poſtupanja Franzouſkeje wowwijuje. Pódła teho poſtaja ſo unyrnanjenje dlcź, tak ſo ſmeje Mała ententa podjiſchu ſkładnoſcź, ſo wo tym unyrnjeć. Schtož Awſtriſki a Madźarſku powſchitkownje naſtupa, tole pra-ſchenje pſched radu ſojuſarſtiſkich pódſtajnzow a Swjaſk ludow ſłuſcha. Tohodła ſo Swjaſkej ludow ſałeži, jeli budźe nuſne, ſo Awſtriſku w naſtupanju pchiſſjaunkenja ſ Němſkej na mérowe rěčenje dopomni. Pólſka ſ Małej entencze uſpeſchiſtopi, tola budźe ju diplomatiſky dale podpjerowacź.

Bolharſka żebi żada, ſo by Južnoſłowjanſka bolharſkich cźeknjenzow wudała.

Bolharſti ſwonkowny miniſter Kalfow je pjecza južnoſłowjanſkeho ſwonkowneho miniſtra na to kedźbliwoſcź ſcźinił, ſo ſu ſo ſ pſchepytanjom w Sofiji wſchelacy bolharſcy cźeknjenzy wobcźežowali, kotříž ſu w Južnoſłowjanſkej žiwi. Na praſchenje, hacź je južnoſłowjanſke kněſerſtwo ſwólniwe, tychle cźeknjenzow wudacź, je Nincźicź wotmolwił, ſo by Južnoſłowjanſka ſwólniwa była jenoż w tym padźe wudacź, hdy by Bolharſka dźiwla ſe ſwoje ſtrony wſchě te wołoſby wudacź, kotrychž njeſtkuli je južnoſłowjanſke kněſerſtwo ſwołcźiło. Dokelž bolharſke kněſerſtwo na pſchikład wjednika mazedonſkeho komiteja generała Protogerowa do ſepjerow kněſerſtwa liczi, njeje dwělne, ſo bolharſke kněſerſtwo tole żadanje njedopjelni.

Wojowanje pſchecźiwo kommunismej w Bolharſkej.

Kaž ſo ſ Belgrada powě, bolharſki ſwonkowny miniſter Kalfow w tu khwilu w Belgradze pſchebywa a budźe wot tam do Bukareſta, Parſa, Roma a Londona puczowacź. W Belgradze dże wón poměry Bolharſkeje ſ Južnoſłowjanſkej roſjaſnicź a poſpěſchicź. W Bukareſtu, Pariſu, Romje a Londonje dże wón we to proſwjeć, ſo bychu Bolharſku we wojowanju pſchecźiwo kommunismej podpjerali. Powěda ſo też, ſo chże Kalfow w Londonje pożcźonku ſa Bolharſku ſaradźicź.

Wunoſchk gmejnſkich wólbow w Franzoziſkej.

Pjeczi wólbach do gmejnſkich radow w Franzoziſkej njeje ſo wunoſchk pornja prjedawſchemu wjele pſchemeniił. **Narodny blok (ſtrony prawizny) je w Pariſu ſi ſydła ſkubił,** kotrež ſu republikanſkim ſozialiſtam pſchiſpódnje. **Powſchitkowny ſacźiſchcej je, ſo je kartell lewizny ſwoje ſtejiſchcźo powſylnił.**

We Elſaſku a Lothringiſkej ſu hłoſy lewizy pſchibérale. Do Straſſburgſkeje měſchcźanſkeje rady je ſo 24 ſozialiſtow a 12 radikalnych wuſwolilo. S tym je ſo też dotalny měſchcźanoſta Petrotes ſnowa wuſwolił. Też we wjeſkich měſtach Elſaſa a Lothringiſkeje ſu ſtrony lewizy wjacy hłoſow dobyłe, tak w Mühlhauſenje, kotryž hižo w cźaſu, když hiſchcźe ſ Němſkej pſchiſłuſcheſche, ſo ſ lewizy ſkiſeſche. We Colmarje ſu ſo wſchitcy kandidatojo lewizy wuſwolili. Pjeczi wólbje ſu kommuniſtojo najmjenje hłoſow doſtali. Dotalni pſchiwiſchewarjo kommuniſtiſkeje ſtrony ſu ſo ſ ſozialdemokratiji pſchiwobrocźili, wot kotrejež běchu prjedy wotpadli. Tuteniu pſchibéhej ſ kommunijtiſkeho lěhwa na ſo dobyteje karteſa lewizy pſchihladaj.

Puti pſchi ſwjatoczneſcźi ſ cźeſcźi Orleanſkeje knjeżny.

Njedźelu ſu w Pariſu ſ cźeſcźi Orleanſkeje knjeżny, kotraž je franzouſke wójſko nawjednu nětdy jendźelſke nawalne wójſko ſ kraja wubila, ſwjatoczneſcź wotmělí. Miniſterſi pſchedſydа Painleve a miniſter Schramek w pſchitomnoſcźi wojeſtich a politiſtich doſtojnikow wěnz ſ pomnikej Orleanſkeje knjeżny położichaj a běſchtaj pſchi nimo-cźehnjenju wójſka pſchitomnaj. Też wjele wotpóſłanzſnow ſ pomnikej wěnzy położi. Połdźiſcho ſo cźerkódni monarchiſtowy ſ palizſtanſi ſwadźichu. Mjes druhimi jenoho monarchiſta ſajachu, kotryž bě jeneho kommuniſta dyrił. Pola ſajateho natykany revolwer namakachu. Kaž monarchiſtiſke nowiny „Liberte" piſchu, je jedyn połizſt pſchedſydu wótcźinſkeje ligi, generała Caſtelnaua, ſ ſemi poraſił. „Temps" powě, ſo ſu jeneho duchownoho ſajeli, kotryž pſchecźiwo nětkotrym pokiſłam rěčeſche. Když pak chcźeli jeho wotwjeſcź, jeho pſchecźelcźo jeho wuſwobodźichu.

Chineſojo do jendźelſkeho cźołma tſěleli.

Jendźelſke nowiny ſe Shanghaja powědża, ſo ſu ſ jeneho chineſkeho kanonſkeho cźołma do jendźelſkeho cźołma tſěleli, w kotrymž ſu ſchcźerjo Jendźelcźanjo ſedźeli. Jedyn Jendźelcźan bu kraſjeny. Jendźelſki generalny konſul je w Pekingu proteſt ſapodał.

Liga ſa cźłowjeſke prawa pſchecźiwo němſkemu knjeżeſtwu.

Němſka liga ſa cźłowjeſke prawa je hromadźe ſ franzowſkej liga ſa cźłowjeſke prawa manifeſt wudała, kotrejž protoki pſchecźiwo němſkemu knjeżeſtwu wopſchija. Mjes druhim ſo praji, ſo ſu **nětcźiſki ſaſtupjerjo němſkeho knjeżeſtwa njemóża jako ſprawni dźełacźerjo ja měr wobhladacź.** Sa ſpěchowu demokratiju je ſe ſchłodu, ſo němſke knjeżeſtwo pſchecźiwo měrkubowaſym a republikanſkim elementam wojuje.

Samomordarſtwo pſchichodneho żyna jendźelſkeho krala.

Pſchichodny żyn jendźelſkeho krala, viſcount Francis Lascelles, mandźelſki prynzejny Marje, jeniczke dźowki jendźelſkeje kralowſkeje mandźelſkeju, je kulku ſebi do hłowy ſtrělowſchi ſo morił. Samomordarſtwo w Jendźelſkej wſchelkich ſpodźiwanje ſbudźuje. Pſchiczinu njeſnju nimonměry wulke ſpodźiwanje ſbudźuje. Pſchiczinu njeſnju hacź dotal roſſajnjene. Sir Francis Lascelles je ſo we hacź dotal roſſajnjene. Sir Francis Lascelles je ſo we hacź dotal roſſajnjene. Sir Francis Lascelles je ſo we ſeſkowne, ſ njeho ſtej dwě dźěſcźi wuſtoſej.

Parmaſki prynz Sixtus jako cźakarj pólſkeho tróna.

S Warſchawy „Newyark Herald" powě, ſo ſu pólizy monarchiſtowjo tajnu ſhromadźiznu we Warſchawje wjeli, kotraž je ſo ſ praſchenjom cźakarja pólſkeho tróna ſabrała. Powěda ſo, ſo je ſo bratr nětkhnſkeje awſtriſkeje cźěſcźerki Zity, Bourbonſko-Parmaſki prynz Sixtus, jako trónſki cźakarj mjenował.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 12. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer —1°, thermometer we wo dujo +22. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —1°, thermometer w nozy +10. — Nižina cźeſcźe wczera rano mjes kupu Islandu a Jendźelſkej. Wot tam ſahahe wuhódź pſches połnjoze morjo hacź do Pólſkeje. Wyſchina leżeſche nad połobnoſcźnej Jendźelſkej a Franzowſkej. Jena druha nadeſcźe ſo nad raſtſchcź Europu. — Jutſje ſrjedźe ſlónczko 4.16 hodźin ſtejdża a ſo 7.37 hodźin ſkhowa. Měſacź ſtejdża 12,04 hodźin **pſchiſwokninje** a ſo 8.43 hodźin ſkhowa. — Wczera, dźenja a jutſje cźahnje lodawi muzjo nimo. Móże ſnez, ſo ſu letſa hižo nimo. Na połach ſo rožka wlecze. Wczera hižo prěnje kłóſti wuhladachmy.

— **Skhrowna powěźcź wo wjedrje ſa jutſje ſrjedu:** Cźoplſcho, njewjedra ſu możne.

— **Staſne milinarſtwo** natwarichu we ſwojim cźaſu jako ſprawni ſobudźerjo akt. ſjednoczeńſtwa ſachſkich milinarſkich pſchezwoboważkich pſchiprawu na honach cźo. 41, 44 a 47 łężomnoſtnih knihi; ſa Wóſpjewzy a ſudnju wokoło 5.5 m. łężokuh na honach cźo. 86 łężomnoſtnych knihi ſa Rodźezy. Woda wobeju pſchiprawnoju ſłuži k pſchepytanju žiwoſa we Roswodźezach p. Budeſtez na hona cźo. 92 a 916 łężomnoſtnych knihi w Roswodźezach, a po pſchepytowanju k wakhadźenju ſaſo wróćeja wjedże. Tuto pſchedwobſtarje ſo po § 33 wodowoho ſakonja ſjawnoſcźi ſdźěli. Schtož ma pſchecźiwo tomu nicźo pſchipomnicź, njech to na hamtſkim hejtmanſtwje wujeſi.

— **Skrowna wuſtajenja** w Budyſchinje je jenoż cźeſcźe dźenja, 12. meje, wjeczor w 7 hodź. wotewrjena. Wuſtajenja ſo potom ſamknje. Wopyt wuſtajenjow ſo hiſchcźe raz wiſchem porucźa.

— **Roſhoranjuj podaiuk** ſa ſo ſoldżeny ſtajk w Budyſchinje na dwórniſchcźowej dróhi. Jo Nowoiożiſkej dróhi pſchihna nadoſo wot żeleznjičkoho mosta auto a dźe ſche po lawſkej haſy do mésta. Pſchepowſdaje ſo wjednił doſtado, ſo ſu ſawſka dróha porjedża a tak dźes wula ſawjeru pſchecźeże. W poſlednim wokomiku mawiny ſu na prawo na dwórniſchcźowu dróhu. Pſchi tym jedźeże na ſhodnik a potorhnu nimale żonu, kotraž bě nadobne mjes autom a murju. Na ſłoże njeſaſeże auto hacź k muri. Hewak dże by żonu hyndom pſchejeł. Ninco tohe pak żona ſ ſylej ſchiju ſchcźerjeże. To ſta ſo w běhu někotrych mjeniſchinow.

— **Kradnjene bu tu** ſaldźenu ſobotu 9. meje cźorne: muzaze koło dwěs cźiſła. Koło ma cźorne żwjena a ſchtitaze blachi, jendźelſke wodźidło ſ cźornymi zelluloidowymi pſchimadłami, pedale ſ gummijowym kaſtadom, cźorne hedło, torpedowy hamoſeſ. Schtóż nětcźko wo wězu wě, dyrbi to Kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje ſdźěliċ.

Polikuška.

Novella wot Leona Tołſtoho.

6] (Pokrjacźowanje.)

Akulina njepahladuje jemu ani raſu do wobliczа, njeſ tym hacź ſo wón wobleczeſche a wona pratuje cźiſtjeſche, ſo **na njeho** njepładałeſche. Połitajowe wobliczo bě bléde, jeho delnje dźaſnjo ſchepetotach a we jeho wocźomaj běſche tammy ptaczity, podwólny a hłuboki njeſhożowny wuraz, każ nětwaju jón jenoż dobri, hłabi a winowaczi cźłowjeſkoſa. Wón ho cźeſeſche a dhyſłeſche wotewrjeć; jeho żona pak jeho ſadżerża, hruna jemu powjas wokoło kaſeſe, tiż na kabat dele wiſgaſche, a ſtajl jemu cźapku na hłowu.

„Kak ty, Połikajo Jiljicźo, hnadna ſa Wami żada?" ſaſłyſcha ho błóſk cźeſtowneje żony ſe ſyrſodżenja.

Cźeſtowa żona běſche ſo hakle dźenja rano ſ Akulinej wótrje roſrěcźowała horuza mydliniwo dla, kotryž běchu jej Połikajowe dźeći ſtulale, a jej běſche prěni wokomik pſchijomne ſłyſcheć, ſo Połikaja ſ knadnej wołaja: to dyrbi nicźo dobre njebudźe. Nimo tohe běſche wona hładka, połitikа a jedojta „ſnjeni". Nichtó njerozdźeſche łepje ſ jenym ſłowom wotkupnyċ; tak wona inatinjeriſcha ſtana wo ſebi myſleſche:

„Cźhżeża drje do mésta póſtacź, nakupowacź", wona **pokracźowaſche.** „Ja tak myſlu, ſo wirdżeża ſpuſcheżowneho cźłowjeka; tuż waſ tam ſcźelu. Wy ni potom ſchtwórcźina cźapa ſobukupicźe, Połikajo Jiljicźo?"

Akulina ſadźiwa ſyłłam, a jeje łubje ſcźeſcźichu ſo **ſchikuje k** ſkemu wuraſej. Takle by ſo wona do rědkich **hłoſow** tuleje żadawſche żonjeſe cźeſcźimy ſarzka. Kdyż pak **na ſwoje** dźeći pohladny a na to pomyſli, ſo wone ſe **ſyrotami** ſaiwoſtanu, a wona ſamu wojeſtka wudowa, ſahi **na jedojtu** cźeſcźimu, pokaż ſwojim hłowu ſ wobmólnej **rukomaj, ſydże** ho na łožo a jeje hłowa ſkhili ſo na ſahkowaki.

„**Mamuſchka**, ty ſy nje pſchiſtlóżiła", brunczeſche ſche**potajsy** hołcźa, wuczahnjo draſcźejcźi ſeſpedu łożowo ma**cźerinju.**

Ody bychcźe ſy wſchitcy tola wumrěli! **K** żałoſcźi **ſym waſ porodźiła!"** ſchcźeſcźeſche Akulina a napjelni żołu ſłuwu ſe ſwojim płaczom, ſ pokojenju cźeſcźineje, kotraž njeběſche hiſchcźe na mydliniwy wot ranja ſabyła.

IV.

Tak minu ho pół hodźiny. Małe dźěcźo paċza ſchkrěcźeċ; Akulina ſtany a cźěſcźeſche ſe. Wona hižo njepłakaſche. Swoje pſchezo hiſchcźe ſjane ſchiwjune wobliczo wo dłoń ſpałowaja, hładaſche wjeſkoſcźiwaju na wotpałenu ſwěcźku a roſmyſleſche wo tom, cźoho dla bě ſo po prawom wudała, ſ cźemu je telko wojakow trěbowch, a też na to pomyſli, kak moſka cźěſcźinej wotpłaſcźi.

Wonka dachu ho ſłupy jeje muża ſłyſcheċ; wona wotrě ſwědy ſwojom a ſtanu, ſo by jeho na ſwoje měſtno puſcheċa. Połikaj pſchińdże wſchón hordy nuts, cźěſnu cźapku na łoże, ſpuhny ſ hłuboka a poċza ho wuſłékacź.

„Nó, ſchto dha je? K cźemu je cźe ſawołała?"

„Sm . . . . . to ſo ſnaje! Połikaſchka je poſłedni ſe wſchěch ludźi; tak ruċe pat hacź je nékajka mjne wěż, koho wołaja potom? Połitaja!"

„Kajka wěż?"

Połitaj njeſhwataſche ſ wotmolwu; wón ſapali ſwój trubku a wumyſli.

„K pſchichodnyċ doċeċ pjenjes dla, to je ni porucźiła."

„Pjenjesy dowjeſeſ?" wopraſche ſo Akulina.

„Kak ho wona na ſłowa wuſtrowi! Ty, praji wona, mějeſche ſłowu bweſ ſe ſpuſcheżownym cźłowjekom; jenoż ja dowěrjach tebi bóle każ komuſkuli dźiwnu." (Połikaj rěcźeſche wótrje, ſo bychu ſuſodźa to ſ ſłyſcheli.) „Ty ſy mi ſłubił, ſo ho połěpſchiſch," tak wona rěcźeſche, „widźiſch, tu maſch pěni dopołaſ, ſo cźi wěrju. Ždź, — praji wona, — ſ pſcheſtrjeż, wſimi pjenjesy a pſchinjeſ je tam." „Ja, praji, knjeni, wy, tak ja prajach, ſmy wſchitcy waſchi njewólniky a dyrbimy **każ Bohu,** tak też wam ſłużiċ, tohodla ja też cźinju, ſo **muſu** wſchitko ſa waſchu miłoſcź dokonjeċ a ani **jenicźkeje ſłużby** ſapowieċ njeſamóżu; ſchtož wy wſ pſchikażeże, to ja też **wuwjedu,** dokelž ſym ſ waſchim njewólniſtwom." (**Wón wuſmiewkny** ho ſaſo ſ tajkim wobſebitym poſmiewkom **ſłabeho, dobreho** a winowateho cźłowjeka.)

„Tak ty pojaſtiw, praji wona, to pratoje a ſwérnje **wuwjedżeſch?"**

„Ty, — wona praji —, roſemiſch ty, ſo twój wożuſ wot toho wotwiſnjeſe?"

„**Kak** njemóżu ja tola to ſapſchijeċ, ſo ſamóżun wſchitko to wuwjeſeċ. Ody ſu pſchecźiwo mi rěcźeli, to móża **kóżdeho** winowacź; ja pak, **każ** ſo ſda, njejſym nihódy nicźo pſcheczíwo Waſchej miłoſcźi ani ponwyſliċ ſamohł!" Tak, to rěka, ſym jeſ narěcźak, ſo ho moża knjeni wiſcha njeſkła.

„Ty, wona praji, ludźeſchi mi ſ prěnim cźłowjekom." (**Wón** njeſłyſcheſche, a ſaſo pokaſa ho tołſame ſmiéwkanje na jeho wobliczu.) „Ja derje wėm, kak mam ſ nimi rěcźeċ. Stawaſche ho, **ody** hižo hižo ſe ſwojej nohu na dźéło hodżach, ſo druhdy nėchto ſw na muże wotworhny! Daj pak mi ſ nim **prawje** porěcźeċ, to ja jeho tak namażu, ſo je ujeſłi **każ** żida."

„A wſele pjenjes?" — praſcheſche ho hiſchcźe **raz** Akulina.

„Tſi połtyſaja **rubłow",** wotmołwi **knje** Połikaj Wona ſ ſłowu poſchaſche.

„Ody pat maſch jeċ?"

„Jutſje", wona porucźi. „Wſmi ſwej konja, wona praji, kotrejož chżeſch, dži do pijarńje a jėdj ſ Bohom!"

„Bóżdj dżak, o Bożo", praji Akulina poſtawſchiſi a ſe tichijom ho połtichijowaſchi, „Bóh njech je ſ tobu, „Jiljicźo" pſchida wona ſchepetaja, ſo by **to** nichtó ſa ſcźemu njeſłyſchał, dżerżo jeho ſa rukaw łoſchle — „Jiljicźo, pohtuchaj na muże, w njeneſe Khryſta a Boha ċe proſchu, hdyż poſėdżeſch, wotkuſi ſtóli a ſłuſ, ſo ani kajkeſ do huby njeſwoſmieſch!"

„Budu-li ſnadź ja pieſ ſapoczeċ, **hdyż** ſ tajtimi pjenjeſami poſėdu!" wón wuprajeſche. — „**Kak** kraſnje a wuſtojnje tam nėſto na pianojorte (klawżje) hrajeſche, ſpodźiwnjeċ!" pſchida won po krótkim mjeſczenju a poſmėwkny ho. — „To drje je kuſeſniczka była. Ja ſym runje pſched njej ſtał, pſched kujenju pſchi ſchkleńczanem khamorje, kujeniczka pak tam ſėdała duri hrajeſche. Wona ſchrawa, hai ſchrawa, ſo to wſchu hromadże tak kraſnje klinczi, na ſchtó! Ja by**ch** to **też** ſebrał, wopraiwdże, to **by**ch **dokonjał.** Runje ja **by**ch to **dokonjał.** W tajtich wėſach **ſym** wuſtojnu. Tajſtu koſchłu daj ni jutſje." A wonaj dżėſchtaj ſpaċz, dwaj ſpożewnaj.

(Pokracźowanje.)

— Njewjschdnje hrubje sadjerješchtaj šo wježera popołdnju pokoło 5 hodźin jedyn dźełaćeć a jedyn rěsnik ſ Budyšchina na rožowej haſy. Tam šo dźełaćeć ſ holzu rozmołwješe. Rjelpuſnaj, kotrymaj ſmano puci ſchekoti doſeć njebě, bjes pſchičiżiny do njeju ſtorczišchtaj. Jako žebi dźełaćeć hrube sadjerżenje kakała, jeho tak pjerješchtaj, ſo bjes wědomja leżo wosta. Też hnydom zawołanemu połizajskemu ſaſtojnikej ſo hrubje ſpjerżowěchtaj. Tenchi ſ njeju napadżechu rano widliſchcża. Rjelpuſnaj ſo dla hrubeho sadjerżenja a kranjenja wošſkorżišchtaj.

— Krječnje wiſchitkow a ſtonkow bliži ſo w nalčhej Dużizy ſwojemu końcej. Cżaſ krječnja cżeſkojeſche kněſtwo pod dešćowcżemi a ſnunitymi wjedrami. Na tuch dnjach njemóżachu pežołki wulětowaċ. Dokelž pſchi ſaprošchenju a ſapſołżenju wósła pežałkow hiſchcże też druhe faktory ſjobuſtutkuja, na pſch. wětřik, kiž je ſo cżaſ krječnja huſto dul, tak ſej wuhlſchi, ſo budu wiſchnje a ſtowki derje ſo naſtyġnuċ. Spodżiwnje je, ſo ſtowki, kotrež powſchitkownje kóżde tſi lěta raz wotpocżnu, nékło pak hižo na wſchě 5 lět wobu pſchinježechu. Kruchowu hiſtu wiſne njebudże, krječnja ſu jara ſlabe. Winowoſt ſu jabłucziny bohate na krječnjach a na rjanych dujach cżiuja też pežołky ſwoju winowatoſcż. Je wopraſchże wjeſelo, jim pſchiſłuchowaċ pſchi tom dźełe.

— Bankowki. Cżiniwy hiſchcże raz na to kedźiwe, ſo krajne bankowki, cżiſchcżane 11. oktobra 1924 ſ 5. jun. 1925 ſwoju płacżiwoſcż ſhubja. Njech je kóżdy wſched tym dujom wolbnże, jeli chce ho kołkoły ſmijeċ. Spomnjene bankowki też wot 6. junija 1925 krajna banka wjazy njeſamjenja.

— Pſchichodny ſchtwórtk popołdnju ¼4 hodźin budże ſwjatorżne pohrjebjeċenje nowoje franzjoſiſkeje kapały na Matthildźinej dróſy w Budyſchinje. Pohrjebjeċenje wukonja najdoſt. kn. biſko Schneider.

S Boſchcz. Saſtdżenu njedźelu wotmě tammiſka młodźina mejſki ſwjedżeń ſ mnoh mjetanjom. Popołdnju wokoło 2 hodź. ho ſwjedżeń ſapoże. Hudźba hrajeſche a wjeſne hołzy, we běłych ſchatach a ſ rěſenimi we włoſach, wuwjedżechu pyſchne reje, mezy pſchi tym ſwjenżo Męca ſhama ſtahałſche na 35 metrow do wyſokoſcże. Sródżny ſtulu pacholo ju podrywachu. Druhy wječhni wſchitkeżkuli pak běchu ho jako wopica, płacżk, łóżka a żerneżerja ſwobſtkali a ſtakańcu mjes pſchikładowarjemi, kotrychž bě ſo ſchmarna liczba ſeſchła. Wokoło 5 hodź. mezu tuż bě ſ pſchewani wobwika, padny a nětkhże 20-lětny młodżeńc bu ſ mejſtim kralom. Tola dwoje bě, ſchtož ho herbſtkemu kritikuſej njeſpodobaſche: 1. ſwjedżeni bu dyrbjał ho lěpje ſtrowy wjeſnjeje młodżiny bu dyrbjało wuwoluċ. Wy, luba młodżina, ſwjeżejſche tola ſ meju mjetanjom praſtary herbſki ſwjedżeń, a tuż ho ſtuſiſche, ſo by ho zuły ſwjedżeń po herbſtkim waſchnju wotměł a nic, ſo młodżenc bo pſchitomnych ſowoła: Jetzt bin ich Mairönig". Hudźba pak njewědżeſche, na cżim nékło je, dokelž młodżenc na ramieniomaj ſwojeho pſchećela je ſwjedżeńſkeje měſnoſcże thwataſche. Hakle potom ſrjadowa ho cżaſ, kiž ſ hudźbu na cżole do woſy cżehnjeſche. — Luba wjeſna młodżina, ſtawa cżi ſa nakoſenu prózu, a ſo hajiſch Sſerbow ſtare waſchnje. Pſchichodne léto ſaſ tak, ale po herbſtkim waſchnju, rěkżay herbſtu na ſwjedżenju. Kuſejmy ſaſ ſ ſwojim wóz jara derje cżiniłe, wutrohu dżak jim!

Kr.

S Barta. Saſtdżenu pjatk kradnikaj wobſwjedżerjej Meltzu w Nakojdnach 2. hodź. ſ ſwojeho bydła hrodźu ſarſachu. Polizajſki woſ, kotrehoż ſa paduchami wupóſłachu, nicżo njewuſłědži.

S Kúrońcżu. Też wola naſ běchu we poſledniom cżaſu ſa to w mnohich hronach herbſkeje Dużizy hyſtne. Njewjedżeli pak ſu hiſchcżo tak nětkaj bjes ſtrohoty wotſchłe. Saſtdżenu njedźelu powołachu cżeſkojeſche ſtrowe ſwóne hrimanje pſchez Khrońcżicy. Dokelž ho hwjezdka ſtraſchne njeſdaſche, dwěri ſebi nětkorjkuli trochu dale je wóhu na pola. Też jedun bur pſchedhodowańcże ho po ſwojich ſahonach. Zyle w jeho bliſkoſcżi Joże wiewiedro do ſenje dyri, ale na ſkodu njeběſe nikomu je ſtałodu. Njeje radżiwne, ſo we hrimanju po wołach pſchehodżowaċ. — Sſylmy ſlink padun ſaſtdżenu dwe też na Hórcżańſke hory njedałeko Khrońcżicy. Pucże budu roſtorhane, hamo běrnjace rynczli woda ſ měſnanmi wotplawi. — Hrimanje cżeſkojeſche dale na Jaſeńcan, hdżeż woda też doſeż ſkładoh nacżini. Nadżijomnje połdne ſcżo ſalo wſchu ſkładoh wumuła. Boſe Jita lubja ſobotu ſuċ. Też naſetne ſnowu ſu jara derje ſelſkodżałe a ſo nawnike. Nékło trichaniy cżopły, płodny cżaſ. Hacż dotal běſtmy ſ nim ſpokojom. Nadżijomnje nam Nimſkiſche ſmane nadże błudne cżaſy na błudki njeſcżahnu. Mróſ ſebi wſajm njeſpokojeny. Wſchelkiżmy dże ſo dołho hižo na ſwjatkowsku wérnu ſołoſcż.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 12. meje 1925.

Wječeralwiſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,81
1 jendźelſki punt	20,347	100 cżeſkoſk. krónow	12,427
100 ſchwajz. frankow	81,175	100 półſk. markow	80,10

W pjenjezach je žadoſoci ſtorce pomnjeżſiża.

Efekty běchu wječera na Barlinſkej burſu bjeſe wſchelko wobkedża a mżachu ſkerje jeſtajdene kurſy. Też kurſy nemſkich ſtatnych a wójnſkich pożyczkow běchu niżſche.

Na produktowuch wikach žito na ſwojich wlaczinach wobſtu, hacż ſ Ameriki a druheho wukraja powjeſce wo ſniženych placżiznach pſchiſtajdżaſche. Tuhamnjiſche wotpuſ a druhy pſchetrjechacżo žito łupowachu. We mnożu bě ſo hač ſinadnym wobrěł. Wonjeſchći a wotruby mżachu měrne wiki. Wječera płacżeſche zentnar

w Drježdżanach:

pſchenicy 12.50—12.70 rożſi 11.55—11.80 jecżmjenja nalčin. 11.50—12.25 nahjmjk. 10.50 hacż 11.50 wonoſa I 11.50—12.— II 10.75 hacż 11.45 hr.

w Barlinje:

pſchenicy 12.80—13.20 rożſi 11.15—11.50 jecżmjenja nalčin. 11.35—12.20 nahjmjk. — wonſa I 10—10.75 II 10.70—11.10 hr.

we Bróſtławju:

pſchenicy 13.10 rożſi 12.— jecżmjenja nalčin. 12.15 wonoſa I 11. - II 11.10 hr.

We termiłowanym nikowanju:

pſchenicy w meji 13.20—13.22 w julinju 13.— hacż 13.05 hr., — rożſi w meji 11.95 w julinju 11.05—11.10 hr., — wonoſa w meji 9.90 hr.

Na pſchedań:

Kolo, mużaze, Max Seifert w Budyſchinje na kamjeńnej haſy cżo. 29, — motorſe, Max Seidel w Bjeſwaczidle.

Wós, dźełaczy, J. Erler w Budyſchinje na ſwonk. ſowſkej haſy cżo. 10, — dźełaczy a ſportowy, w Budyſchinje na ſukelnſkej haſy cżo. 18, — ſportowy, Hoffmann w Kamjenzu, Pferdeſtr. 13II.

Krowje, w Kſchidole cżo. 20, — młoda woſſkoſoncżelna, we Worklejach cżo. 12, — ſ cżelecżom, w Luchowje cżo. 12.

Libjata, w Lubiju na ſtarym torhoſchcżu cżo. 2.

Běża ſ prawom na 2 podloje, we Bóſerjecżach. Dalſche wukaſuje Honcerowerdoer Nachrichten.

Sčo pytaja:

Dźełaczeſ. Karl Wótſch w Kamjenzu.

Murjerjo, Paweł Schneider w Kamjenzu, Bichweide 176.

Hachl. Jaukta ſuſpel w Sſmjeczkejach, — Otto Aumann w „Tſchech lipach" w Budyſchinje.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dopy. 3/11 hodź.: Wiki hiſchcże njewuwite, mało kupzow, tohodła ſu wiki běrne. Tendenza: mérna.

Dop. 3/12 hodź.: Każ pſched hodźinu. Tendenza: Wotſaloważa.

Drježdżanska burſa.

Pſchenica	250-255	běrnoſe krupki	20,00-22,50
rożla	231-236	pſchenicź. wotruby	14,00-15,20
nałkiny jecżmjeń	230-245	rjane wotruby	15,00-16,40
nahnamſki jecżmjeń	210-230	pſchenicżna muka	35,00-37,50
wonoſa	230-240	rjana muka	35,00-36,00
chełmjenj klečel	225-255	woka	21,00-21,50
rapk	880-890	piſelnſchći	24,00-25,00
kukurica (Mais)	217-222	hróch	27,00-28,00
ſuche truhnenſki	10,75-11,50	ſotrowy truh.	19,00-21,00

Płacżizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołſowe ſymje po cent abo 1000 kg, wonoſ 100 kg. wjeſkiny po

	11. 5.	9. 5.
Pſchenica	260-264	260-264
rożla	223-227	223-227
nałcz. jecżmjeń	227-244	227-244
nał. jecżmjeń	—	—
wonoſ	214-222	214-222
kukurica (Mais)	210	—
pſchenicżn. muka	32-38,50	31-36,50
rjana muka	23-32,75	23-32,75
pſchenicź. wotr.	14-15,20	14-15,20
rjane wotruby	15-16,20	15-16,40
rapk	395-400	395-400
lone ſymje	385-390	385-390
hróch	20-22	20-22
piſelnſchći	19-20,00	19-20,00

	11. 5.	9. 5.
rapk wołſnicżi	15-15,60	15-15,60
nah. melaſe	9,75	9,50
ſerabella	14-16,00	13-16,00
běrnaze krupki	18-20,00	18-20,00
bunn	19-20,00	19,00-20
wuka	19,50-21	19,50-21
lany wołſnicżi	21-22,50	21-22,50
módre łupiny	10-11,75	10-11,75
žolte łupiny	12-13,50	12-14,50
ſuno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
kloma, rjana	1,10-1,55	1,15-1,20
„ pſchenicź.	1,10-1,55	1,15-1,20
„ wowſina	0,90-1,30	1,00-1,20
„ jecżna	0,95-1,00	0,90-0,95

Płacżizny rěſneho ſkotu na Drježdżanſkich ſkótnych wikach.

11. meje 1925 Płacżizny po zentn. a ſt. hiwnuſch.

Sſtate druhich a wornamjenjenje.

Wały: 113.

Połnomſaſtne, wukormjene, najwyſchſchiche rěſneje hódnoſcże hacż do 6 lět	56-59
Młode mjaſtne, wiewukormjene, ſtarſche wukormjene	48-52
Mjenje wukormjene młode, derje pżowane ſtarſche	37-45
Mjenje pżowane wſchitkich ſtaroſ. w	24-32

Byki: 179.

Połnomſaſtne, wuroſcżene, najwyſchſchiche rěſneje hódnoſcże	54-57
Połnomſaſtne, młódſche	48-52
Mjenje wukormjene młódſche a derje pżowane ſtarſche	36-40
Schpatne	

Jałowy a krowy: 239.

Połnomſaſtne, wukormjene ſ najwyſchſchiche rěſneje hódnoſcże	55-57
Połnomſaſtne, wukormjene jałowy nałcżiſchich, rěſneje hódnoſcże hacż do 7 lět	48-52
Starſche wukormjene krowy a derje wukormjene młódſche krowy a jałowy	38-41
Derje pżowane krowy a mjenje pżowane jałowy	28-34
Mjenje a ſchpatnje pżowane	18-24

Cżelata: 734.

Nałkſchoſe wukormjene	53-71
Mjenje wukormjene a ſtaſſe wot ſyna	50-66
Schpatne	43-50

Wowcy: 512.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	58-64
Starſche wukormjene	50-56
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	30-41

Swinje: 2267.

Połnomſaſtne, wohołtowſi rożnow a wot ſchiſtenjow, hacż do 1½ lět ſtare	61-63
Wuternjenc	64-65
Mjaſne	58-60
Schpatne	56-57
Rangu a kubrouſi	60-65

S Pančizu. Mačerjam bawa ſo lékarſka rada pſchichodnu pjatk 15. meje popołdnju w 2 hodź. w hoſcżenju w Pančizach. Lékar budże pſchitomny.

S Kamjenza. Sſobotu wječor wokoło 10 hodź. wudyri na leżownoſcż k. Nolka na naraſchcżej dróſy woheń. Woheń je hnano ſ pſchetorhnjenjom miſiny naſtał. W ſadnich runnoſcżach, kotrež je wuporjadżowarjo automobilow, ſopuczinjaſche ho paliċ. Hnydom pſchikhwatana wohnjowa wobora ſ pomocu motoroweje ſtykoły wohenj bórſy jaka. Naſtała ſkhoda wunżinja wokoło 250 hr.

S Wjeſeła. Na žadanje a pſcherje je k. A. Fiſcher ſwónilowy, pſchichodny ſchtwórtk wjeſor pola Köllerez wo puczowanjach po Južnoſtwajnſkej pſchehonſchowarſ. Tutón pſchehonſchk je jara ſajimowan.

Se Schleſeńa. Na pſchehonſchk k. Hladkeho ſo ludy kedźiwe cżini. Wón wotmije ſo ſchtwórtk 21. meje wječor pola Wranjcż.

S Wóſerez. Samjerlne njeſbożo potrjeſchi ludowerja Wjedrichа Neumanna. Jako ſ kulwatej pilu (Kreisſäge) drjewo rěſniche, ſterża jemu kruch drjewa mjes wóżki. Neumann bě hnydom morwy.

Z Noweho Mjeſta. Njedźelu 17. meje je ludu pola Knoſec herbſka thromadżizna poſtajena, na kotrejž budże k. Hladki wo herbſkich bohuſtach a jich ſkutkach rěcżeć.

Z Rudjez. Każ wſchudżom w ſuhohonſkich wſach, tak bě też w nalčhej herbſkej wjeſnjej k. Hladki nam rjany wječor je ſwojim pſchednoſchkom je ſwjatkowſkemu pſchihotowanjej pſchikhował. Pſchedſtaji a roſkładje nam „Puczowanje po Bożnizi a Nazaretowinje". Zhonitchnu, ſo je tammiſke ludowe ſtejnſkamjenkowe pothoda, każ my Serbja we Lużicy. Mezu wſemi hamtam rěſi taż my. K. Hladki wuwiſchi na kórym pſchehonſchoſkim ważnoſcż naſchich herbſkich tuhoſtow a jeho kulturu, ſpominajſche na naſchich wěſnjerjow a bohuſkow. Wſchitcy ſu ſebi ſkoſkopom ſ tam, ſchtož ſebi widżeli a ſłyſcheli.

S Kłétnicy. Nedźelu 10. meje, je naſcha wohnjowa woboma ſtwarjowanſkiſa wěſy (Steigerturm) poſwjeczika. Wjele zubich wobſerwowi ſ błiſka a ſ dołoka ſo pſchetrjechowachu, a bohu ſo wobaczi, ſo je pſchikhowatoſcż wěſy bě ſ nałčhimi znowu rjenje wuprobowana. Wobeſwy cżeſkojeſche ſo kawjedżenſki ſtim cżahu pſchez wſch ſ nowej wſy. Pſchi wěſi rěcżeſche k. wotčenſky wopytnym wiſokim a wſ nałch k. kantor. Spěwne towarſtwo wuſtupi je ſpěwom a jena ſuſejna ſ deklamacżiju. Zeswjeſcżenu bo derje porjadſi, jenoż na wječor naſ dołheſ pſchehonſchk.

Z Karlowa pola Wótſcha. Cżiſte ſuſowe njeſboże ſo na ſtwórtk wječor pſchi wobſedżenju wokoło 3 hodźin. Zaſtajeny Sandrowſki ſyn pohna pſchiſche na wotcżinſkim kole po ſtejnowitej dróży. Tu pſchiſtina wotſkoſnikli cżah po Wotſchowſkiſej dróży. Auto a motorſke kolo ſo ſo ſkhodżachu. Zaſtajeny a jena wobſedżerka ſu ſo ſ nim ſwjedżili. Zranjenſkaj ſtej lékaſ hnydom pohlada. Jena wobſedżerka ſu

jednoho železniskeho sastojnika, dźyschtej shromadnje do tamneho kwarta pschecź. Nuzy sawdaju so na železniske kolije lohnyschtej a so pschihodźagenmu cźahej pschesć dosćtej. Holzy běchtej huydom morjwej.

S **Kamjenizy.** We sawdźenych dnjach cźehnjesche hrimanje psches Kamjenicźansku krajinu. Psched hrimanjom so nadobne fylny wichor sdźyny, kotryž s blakami wulku schkodu nadźela, wosebje w blischosći Drjezdźanskeje dróhi, w Cźijzkowym lěsu a wokolo holanskeje korczmy. W jednej sahrodze mottornym wichor na 100 metrow katoweho płoin, dale s lodownje tśechu, kotruž na bliske polo pschenjesche. Na Norkowskej dróhi wichor 5 sahrodnych kótdźnjow swotcrha. Cźłowjeske žiwnjenje žebi wichor na swoje njezadacźe.

* S **Kamjenizy.** Samomordarstwo skuchi we swojim wobydlenju na Margaretskej dróhi 75letna swud. Emilija Sandmannowa. Wona wotwojertmy w spanskej jstwi płynowy honacź. Jeje 35letna dźowka z njej sobu w komorje spasche. Wobeź rano morjwej we ložu namakachu. Sandmannowa bě hižo dlschi cźas w cźežkich myslach.

* S **Dóbelnu.** (Dwě bźeśeći so spaliłej.) Dweju žynow sankarja Grunerta w Dóbelnje w starobje 3 a 5 lět, fu schtworik wjecźor we ložu spalenuju namakali. Dźeśeći staj znano, jako starschej doma njebeschtaj, se zapalkami hraloj.

Najnowiše z cyłeho swěta.

W Delnjej Schlesyschtej fu dźełodejarjo metallowych dźełacźerjow strajka dla s dźela wusamkli.

*

Marschall Foch je pjecź pschecźiwo rukowanišcu paktej s Němšku. Dokelž nocźe samolwjenje sa njón pschecźiwjacź, so wón na puczowanje do Italiskeje poda.

*

W franzowskej Marokkowskej fu Franzowsojo pschi ponjedźelskej fronce žiwoje operazije dale wjedli. Wotdźelenja w Fezedźinje fu dwě strajtschicy s žiwobu sastarale. K wjeschemu wojowanju njeje doschło.

Sraženje mjes pśeśmikom a automobilom.

11 morjwych, 4 cźežkokranjenych.

Cźežke njeschoże sta so njedźelu wjecźor wokoło 1/28 hodź. na stajizi Roth-Malsch, na železniskej cźarje Heidelberg—Bruchsal—Karlsruhe we wjecźornej Němskej. Cźežkiły automobil bě s 25 wozbami na dompucźu se pśeśwašenego žywjenja w St. Leon do Malscha. Auto dźiwješe železnisku cźaru pschejedź, kotraž njebě sawrjena. W samsnym momiku pschijdźe Heidelbergski pśeśnik D 186 a storhny pschipowjeschał automobila hobu. Pschipowjeschał so zyle rozstrašy. 11 wozobow so hnydom morichu, 4 cźežko franichu. Wozoby predźenjeho automobila su kaž i dźiwom njeschożu wulkowani. Woporv njeschoża běchu swjetschca burjo se wšyj Malsch a jich pschiwuzni.

K njeschożu so hišcźeze i druheje strony połwe: Spěwarjo běchu duzy domoj w jenym hosćencu blizko Rot-Malschskeje stajize posasitali. Jako so jasno dale pedachu, jasperwachu jedyn spěw, ke kotremuž železniski sastojnik pschipočźinchasche. Pschi tym sapomni cźaru sawrjeć jako so spěśnik bliješe. Jako widźesche, so so cźah bliži, bě hižom pschewosdże. So njeschoju spěśnik huydom sasta. Lěkarjo, kotriž běchu pschipadnje w spěśniku, poskicźichu jnjeschożenym hnydom prěnju pomoz. Nimo toho hnydom janitenu kolonu s blischeho Wieskława zawołachu. Po zawobalenju ranjenych cźeła morjenych na cźiwili do składowstwje zwozachu. Spěśnik nětkrotnych ranjenych do Bruchsala zwozachu wjesnu. Cźežko ranjeni so i druhim spěśnikom do Heidelbergskeho universitnejo klinikli dowjesechu. Železniskeho sastojnika, kotryž běsche sawjern sabył dele puschcźicź, voshorjeny hdź bjes maka lynchowasche. Lědom so psched smjerću wulkowa a do žiwoje thźeśi samknu. Po wšitkowjerjenju njeschoża pschidźe policija a jebo sasa. Wobžarujonne njeschoże je powschitkownje wulke voshorjenje wubudźiło.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

14. meje 1925 dop. w 9 hodź. so w sudnišej pschesedźowarni na pschesedźowanje pschedawa: 1 pišanje blido, jedyn wulki schpihel, jedyn kamorcźk s schpihelom, a nastawcźkom, jena schijeza maschina, jedyn schkleńczany khamor, jedyn dubowy wertiko, jedyn wulki schpihel s toczenej schkleńcu, jene mujenske blido, jena kulojta pika, tśi elektrijske motory, jedyn hoitnjeźiki wuz, jene wahy, jedyn kuchinski khamor, jene wuczahowanke blido, jene pišanje blido, jedyn kulowaty stoł, jedyn pschischowny sofa, jedyn podołhoity schpihel, jedyn klawěr, jedyn harmoninum, schtyri tworowe khamory, dwě munjazej kole, jene dubowe nózne blido, dwě pišanjej blidźe, 300 m. powodowoho groźu, schésć źidźanych schlitkatych ruschischczow, 8 powschitkownych naftrow, 300 elektr. pschiprawjenjow, schtyri tworowe połzy, wulki dźěl zigarow a zigarettow, 40 pakcźikow zigarettoweho tobaka, jene žonjace jećhanske schórnje, wołmom porow bunzlow, 9 ponjow žonjazych filzowych tołow, žonjace fizowe schórnje, 20 porow domjazych kožanych cźišow, jedyn kuchinski cźahnik, jedyn knihowy khamor, tśi pišanje blida, jedyn knjeźiti wós, dźełba pódruschowoje koje, maschinu k dźełapódruschowych hołdźikow, pódusche schijazu maschinu, jedyn pišazi pult, jedyn mały stejazy pult, jedyn schłodźikaty rěbrik, jedyn stół za búrow, jene wahy, dwoj próśdnoj winowaj hndoj, dwoje hudowe połzy, wulku mnohosć bźeloho a cźerwjenoho wina, dwaj pjenjezinaj khamorai, jedyn klamarikn pokladnizu, dwě pišanjej maschinje, jedyn búrowy a aktowy khamor, dźełba mydła a mydłowoho próscha, jedyn draftowy khamor, jene mujene blidło, jene łoso i matrozu, jedyn cźunupaty stołcźk. Wschitko ma so na městnje płacźicź.

*

Dla płacźenja pschinoschka k fatskemu rataskemu powołanskemu sjednoczeństwu sa leto 1925 so jezdźowaze pospitaji:

Cźi pschijimnowacźejo, kotriž maja jenoż najmjeńschi pschinoschk, 2 hriwnje płacźicź, maju jón hnydom sa-płacźicź. Nimo toho budże so najprjedy jedyn pschinoschkowy sapołožk wot 7 proz. sběracź. Płacźicź ma so hacź do 26. meje toho leta do měschćanskeje hłownoje pokładnizy. Tam su też 14 dnjowe listna dla sběranja pschinoschka wupołożene.

W Budyschinje, 11. meje 1925.

Měschćanska rada a sawěrjenźenscy komt.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Puć s Njechorna do Luska pola Pomorz je dla nasypowanja wot 14. meje sa wschón wobkhod sawrjeny. Jězdny wobkhod je sa tutón cźas na Kotezy pokalany.

*

Puć s Njechorna do Subornicźi na Brěžcźanskich honach je dla nasypowanja wot 12.—16. meje sawrjeny. Jězdźicź ma so w tutych dnjach na Rakojdy.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Sobustawam tow. „Nadźija“ so wozjewj, zo tón tydźeń **žane** skhadźowanje njeje. Měsačna zhromadźizna je na nowy tydźeń wutoru.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma srjedu, 13. meje, wjecźor we 8 hodź. w Serbskim Domje zhromadźiznu. Kóždy sobustaw njech je přitomny.

Starosta.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ ma dźensa wutoru, 12. 5., wjecźor w 6 hodź. zwuczowanje za dźeći, wjecźor we 8 hodź. z hudźbu na zali. — Stwórtk, 14. 5., wjecźor we 8 hodź. zwuczowanje za dorost, potom zhromadźizna, na kotrejž ma so kóždy sobustaw wobdźělić.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma wutoru, wjecźor 1/49 hodź. zwuczowanje. Načolnik.

Rowno. Njedźelu, 17. meje, wuhotuje „Serbske dźiwadłowe Zjednoćeństwo“ rjany serbski wjecźor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi w Rownom. Při tym zmjeje knjez A. Hładki swjedźensku rěc. Wo bohaty wopyt so prosy. Započ. wjecźor we 8 hodź.

Wjesel. Stwórtk, 14. meje, wjecźor 1/29 hodź. připrawi so w Köhlerec korčmje we Wjeselu zajimawy přednošk z krasnymi swětłowobrazami. Přednošować budźe k. A. Hładki wo pućowanju po Bosniji a Hercegowinje. Bohaty wopyt so wočakuje.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma wutoru, 12. 5., wjecźor we 8 hodź. zwuczowanje. Načolnik.

„Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta.“ Radwoŕski a Baconski dorost mataj přich. srjedu, 13. meje, wulět do Worklec a Janskich kupjel. Wjecźor přeprošuje Khrósćanski dorost towaršow na zabawu do Khrósćic.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Bržezyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Kedźbu! 3 wuwzaćne dny Kedźbu!

štwórtk, pjatk, sobotu,

14., 15. a 16. t. m.

damoj kóždemu kupcej při kupjenju tworow (z wuwzaćom cokra) w hódnosći wo **3 hr.**

1 šalku abo 1 taleŕ darmo!

(po wuzwolenju kupca)

Hamburgski kofejowy skład

Chams & Garfs w Kamjencu.

Trjebane Cito-K.G. motorske koło

z Kardanskim cźerjenjom, 3 khodami (Gänge) samoběhom, 4 PS, ma płacźiru hódno na předań

Centrala jězdnych kołow

Rudolf Lebelt w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy 20.

Sykawu k zaničenju wójnišća

4 metry šěroku za zapřah, nowu z fabriki mataj jara tunjo na předań

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu.

Kruchaty kalk

najlěpši Kauffungski

cementowy kalk (mlěty)

w 1/2 cent. papjerjanych měchach (za wobmjetanje twarjenjow, třěchikryjefstwo atd. nanajlěpši)

Portlandski cement

w 1/1 cent. papjerjanych měchach poruča

Hans Valtin w Halštrowje.

Telefon 13.

Vogtland. gardiny

a wuhotowanja šatow

Martha Bräuer w Budyšinje

na Moltkowej dróży 5.

Bohaty wubjerk! Najtuńše płacźiny! Solidna twora!

MERSIOVSKY

Kuchinske časniki

Žony

Porucźam swój wulki skład pschepaskow, měšacźnych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad! radźe.

Wagnerowa w Budyschinje

pschi schulerskimi tworami cźo. 9

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płacźiwy hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. s wob. ruk.

w Budyschinje na hornčerskej hasy 24.

Žiwnosć

12 jutrow wulka, ze žiwym a morjwym inventarom je hnydom na před. w **Rudeji** čo. 10. pola Delnjeho Wujezda.

Kedźbu!

Wšitcy ći

kotříž noša póduše k nutrikhadźenju, **też ći,** kiž měnja, zo dyrbja je nosyć,

scyła kóždy,

kiž wjele **khodźi** a stejí, khorej a strowej nozy ma, žadaj sebi darmotny prospekt:

Warnowanje a wujasnjenje

wo

nutrikhadźenskich pódušach

wot šewskeho mištra

W. Nitzschke

w Drježdźanach

46 na Wettinskej dróży 46

Telefon 27885.

Symjentny majs

(konjacy zub) ma na předań

młyn we Lazku.

Kupanske ruby tunjo

K. Erler, Stine wikl 11.

Kójdy, schtój ma

něchto na přichodan, itšo, grat, wschelake nowe a trjebane weźy, abo schtój dźe žeby něchto kupił, wosrjeu to

:: :: i nawěschćikom we :: ::

Oserbskich Nowinach

Dajśi nawěschćit so w nětkle 6000 šerbskich domach cźita

:: a ma wětšy wuspech. ::

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča **jězdne kole,** šijace **mašiny,** mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósnje měsnosće - Konditorske pjećwa

přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“

K dobroćiwemu wobhladźowanju: Najlěpše Stanknowske a Reichelske piwo z ćwikow.

Parne čišćenje pjerja

z elektriskim cźerjenjom

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej **hasy 3,** telefon 1103.

Kainit pře wójniśco

je dźensa dóšoł.

Hans Valtin w Halštrowje.

Telefon 13.

Ernst Höntsch w Kamjencu

Telefon 296 Uferstraße 12

poruča so k wuwjedźenju **wjezbow wšeje druźiny z cźežitym autom a zapřahom** při najtuńšim wobličenju.

So wróćiwši wot rowa mojeho lubeho mandźelskeho, našeho drohoho nana a bratra

Jana Sěcy

kubleŕja w Delnim Hunjowje

wuprajamy z tutym wšém za wšu wopokazanu lubosć a česć, wosebje k. fararjej Voigtej za wopyt w khorosći a za jeho troštowace słowa při rowje, kaž też k. fararjej Wjezarjej za jeho rěc při kašću, dale Małoserbskemu wojeŕskemu towaŕstwu za wšu česć, wšém přećelam, susodam a znatym za přewod k poslednjemu wotpočinkej a za bohatu wěncowu pychu

naš najwutrobniši dźak.

W Delnim Hunjowje, 12. meje 1925.

Zrudni zawostajeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawóšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawóšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 110 **Budyšin — srjedu, 13. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Hindenburgowe pschiłbahanje na němsku wustawu.

W pożedźerni němskeho žejma bě žo wjele zapósłanzow hižo w 11 hodźinach shromadźiło. Mnohi sozialdemokratojo běchu zhubi zhebi cźekwjene nakiki, druhi cźorno-cźerwjenozłote zhekli pschitykli. Po ½12 hodźin žo presidentka loża zjelnjesche. Wukrajni połstanzy žo w niej sedźachu. Za knjezerstwowym blidom ministrojo, schef němskeho wójnskeho łódźiwa, admiral f Zenker a zastupjerjo druhich wyschnoscow zhedźachu. Kommunistojo běchu f poknej liežbu pschihotowali. W rjadach němskich ludowzow bě zapósłanc **Ludendorff** widźeć, kotryž bě žo w poślednim cźasu pożedźenjow němskeho žejma zdalkowak. W 12 hodźinach f cźerwjenym presidenta němskeho žejma **Loeby** němski president **Hindenburg** do sale stupi. W tym wokomiku kommunistojo zawołachu: „Dele s monarchistami! Sskawa republiky radeiu!" Hnydom na to se sale wuhdźechu. Zapósłanzy a wopytarjo tribunow je stoka stanychu a w dospołnej cźichosći president němskeho žejma **Loeba** němskeho presidenta **f Hindenburga** je słedowazymi słowami k pschihłasowanju nałoźili:

Knjes połny marschallo! Němski lud je pschi swojim wothłosowanju 26. hapreje t. l. Waš ja presidenta Němskeje wustwolił a Waš f tym na najwyschische a najcześnische wužnu němskeje republiki powołał. 42. stawa Weimarskeje wustawy porucza, so My psched shromadźenym ludowym zastupjerstwom wustawje zwěrnosć pschihłahacź. K tutomu zwjastoženemu podawku zhym němski žejm swołał. Pschepodawam Wam pschihłajnu formułu a proschu Boh, so bysche pschedpisanu pschihłahu je słedowazymi słowami ložił:

Němski president f Hindenburg mapu f pschihłajnej formuli pschewzawschi pschihłahu je słedowazymi słowami ložił:

„Pschihłahuam pschi Boh wschehomóznym a wschehewdoznym, so budu swoju móz k łepschemu němskeho luda wěnowacź, jeho wuźitk pschipórjecź, schkodu wot njeho wotwobroncź, wustawu a zakonje Němskeje hladacź, swoje pschihłuschnosće zwědomnisce dopołnjecź a prawdu kóždenu wopokazowacź, tak wěrnje hacź mi Boh pomha."

President němskeho žejma Loebe: Knjes němski presidento! Se złożenym pschihłahi sće žo němskemu ludej swjazali. Postrowjam Waš w mjenje ludoweho zastupjerstwa a nadźiju wuprajam, so žo sa cźaš Waschoho zastupjerstwa poradźi, hospodarske wobnowjenje naschoho kraja, pod waschim pschedhadnikom, němskim **presidentom** Ebertom započana, dale wjesć, f twupčehom zawjedźene swonkopolitiske spokojenje dale spěchowacź a tak załožene dostatkowanje wójny a wójninych sćekwirkow, pod kotrymiž hišcze dźensa njeliczomni naschich krajanow cźekpja, po nječim westirnecź. Wschelakore hospodarske nadźije žo f kóždym pschemenjenjom we wedźenych městnach Němskeje shubnija. Njech žo shromadnemu stutkowanju powołanych wobłozow a zastupjerstwow poradźi, dopjelnjenje pschecza do stutka stajicź a cź do wonka Němsku jako měrny a cunopravny bjebustwo do žiwóžby europiskich ludow zarjadowacź. S tutymi naschimi pschecźelemi Wy, knjes němski presidento, swoje wysoke zastojnstwo pschewzmnicze.

Němski president Hindenburg wotmołwi: Wjelcze mój najzmurownischi dźak za zjelowa powitanja, kotrež sće runje w mjenje němskeho ludoweho zastupjerstwa wrězeli, hdyž sym po republikanskej wustawje f 11. augusta 1919 pschihłahu jako němski president złożił. Němski žejm a němski president hromadźe słuschataj, pschetoż staj njepotrjebnje f wólbowu němskeho luda wuschikaj. S tchole shromadnehu podłožka žanoho swoju połnomóznosć wotwodźujetaj. Shromadne dźelo wobeju ludowe knjezerstwo pschedstaja. To je najzłubischi wustawiny zamjel, na kotryž sym žo runje ze swojim muźitym złowom zwjastowcze swjasak. Mjez tym so je němski žejm měnu, kotrež napschecźiwnosće zwěsowach nahladow a politiskich pschepwědźenjow žo se zbožu dźerža, dyrbi němski president nadstronskemu zjednoczenju wschěch k dźełowólnowach a k natwarjenju hotowych mozow naschcho luda słužicź. Też na tutym městnje žo tohodla hišcze raz wuraznje wuprajam, so chcu so temule nadawkej zběranja a zjednoczenja naschcho luda f wožebitym pschecźelom wěnowacź. Wulki nadawk je mi potom tchěrz położił, dyrbi so w tutym wyšeršim domje stromy wjebudźa wo debykt jenoje strony abo jenoho powołanja wadźicź, ale wjele łóle wo to, jatko najzwěrnischo a najwuspěschnische naschemu cźełopołożenemu ludej służi. Njech naj jednemu nadobne prózowanje wo najzwěrnische dopjelnjenje pschiłuschnoscze f wšitkim podłožkom, na kotrymž so po wobźenju duchow a měnjenjow w shromadnym dewdźelowym dźele sapo namakamy.

Hindenburgowy manifest na němske wójsko

Němski president f Hindenburg je na němske wójsko słedowazy manifest wudał:

Dowěrjenje němskeho luda je mje na wjerschk Němskeje sawołało. Po wustawje f dźensnischim dujom hłowne wokasowerstwo nad bróniej mozu pschebjeru. S hordosću a wjeselosću wójsko a marinu pótrowjam. Rosnjeze bróniteje mezy zhym za cźichim f Hannowera wobkedźowak. Runje won a njemylena je wona psched němskim ludom po puczu schła, na kotrymž jenicźy wobnowjenje leži. S krutej kasnju a zwěrnosću su wy najnjeschischim horje k dołownjenju a wuspěchej!

W starym zmyśle ja winowatosć a woper jeje korjenje seža. Jejne dźěło pak pschitomnosći a pschichodej płaceji, służiże na ludu a statej, w kmeze f pschiłahi a nadawkam, kotrej jej wustawa kasa. S krutej dowěrnosću spušczam so na němsku bróniu móz pschi swojim dźele za měr a tyze wirczinu. Němski president f Hindenburg.

Franzowska, Jendźelska a Italska Hindenburgej oficijalnje zhožo njepschecza.

Franzowske knjezerstwo wojerja: Franzowska, Jendźelska a Italska ju wobsamtnje, so generalowemu połnemu marschallej f Hindenburgej f pschicźinu pschewzaca zastojnstwa němskeho presidenta zanho zhožopschecza njepschepodaża, a so je jich pótrajcam w Barlinje jenoż słowitowy wopyt pola njeho porucźi.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Kupi a nastupja kupowańja wobuća. Pólułowanje spěšnje a tanjo

Jendźelska a němske rauske mjesy.

Nowiny „Newyork World" su dopołnjowanje budżaja dokument jendźelskeje politiki wojerwile. To je wopomnjeli pi spiš, kotryž je jendźelski srjedźny minister Chamberlain ličba 20. februara jendźelskemu ministerstwu pschedłożił. Jendźelske knjezerstwo je wopomnjeńśi spiš na tkeilu wjeze położile, dokelž bychu nješ tam němske bjezjrahowe nanjezy dosthe. Njedźiwajcy teho je wopomnjeńśi spiš sajmawy, dokelž wón dopołnjuje wopohlady jendźelskeje politiki w Europie wotkrywa. Tohodla je sajcźiscź tohole wojerwjenja pschede wschěm w Franzowskej a Pólskej wuznadnje wulki.

Wopomnjeńśi spiš je pschede wschěm tohodla sajimawy, dokelž w nim jendźelske knjezerstwo pschewrjadu, so twone nima za to, so pospjesnja Berlaitskeje méroweho srjezenja na wjeze cźahu płaceja. To rěka, so žo jich jendźelske knjezerstwo nechze dźerzeć, haczenuje je Jendźelska je podpisała. W Franzowskej su tele nahlady powschitkownje kyłne pschecźiwjenje nadesyłe. To je lohko srozumiecź, dokelž Franzowska Polsku jako swjasarku pschecźiwo Němskej nutnje rjeka.

Wobsud w Sofijskim kommunistiskim prozesu

We prozesu pschecźiwo wobžerzenym dla attentata we Sofijskej katedrali swjatoje njedźele je žo wuznd wuprajił. Jyrkowinski służobnik Sadgorski, Friedmann, Atadjew, Stanka, Dimitrow, Granczarow, Petrini, Kossowski a Kojew su žo k kuzerezi, Pajkalow k zjatwu na schěsć lět a Kamburowa na tři lěta zasudźili. Atadjewa, Dimitrowa, Granczarowa, Petrina a Kossilowskeho su w njepschitomnosći wotsudźili.

Wójna w Marokkowskej.

Poślednje dny njeje franzowske knjezerstwo zanich powješcźowa f marokkowskeho wojerwinskeho wojewólo. Dźesca Havasa powješ wobrozenje a skrobłosej rifskich Kabylow wopišuje. Abd-el-Krim ma 15 000 prawidlownych wojakow, kotrychž nimózy a ruzy offizerojo nawjeduja. Wójsko rifskich Kabylow je f nowocźasnym bróninju wuhotowane a ma połnu artillerju a 7 Kładlow.

Pónđźelu je žo dalschi pschi bataillon f Franzowskeje do Marokkowskeje wotwjesk. Też marschall d'Esperey je žo do Marokkowskeje podał. Nowiny je swojej mjeńcźowosći nedpadaja. „Journal des Débats" mjeńcźowosć f tym wuložuje, so njepschecźel njesmi nicźo wo pschestajenju franzowskeho wójska słonicź. S Tunisa je powe, so prenja diwizija Kładlow do Marokkowskeje poleci.

*

S Paríża je 11. meje pischo, so je njepschestajwajcy pohybowanja do Marokkowskeje ześeli. Wjele kanonow a hromadny munizije su po puczu na marokkowske wojerwinschcze. Wot tam poślednje dny njeje žanych powješcźow dosch, tola hodźi je f Madridskich powješcźow budźiš, so marschall Lyautey schćerke wobwiwanje Abd-el-Krimoweho wójska.

Wopschijecze wopomnjeńśkeho spiša.

We wopomnjeńśim spišu je praji, so dreje Němska nětkole njemóže wójnu sapocźecź, so pak je wěste, so budze wona f wojerschim wuwoźiwanjom chemiskich móźnoscow w politiky mozy ważnu rólu hracź. Cźim bóle je Němska wot jcźehowkow wójny shraba, cźim bóle dwaj zamjerzaj němscje politiki do prédka sinjataj. **Wotstronjenje pólskeho koridora a rewizija rozhudzenja Swjatska ludow wo Hornjej Schlesinskej.** Skah je, so je lud schćerchcźehacź milijonow njeda krajnje wot kolebki pruskeho stata dźeliecź abo so wotesłacze ważnych mineralskich pomozných zórkow zebi znowa rom lubicź da. Na podłožku tychle rozmyslenjow wopomnjeńśi spiš k słedowazemu rozhudzenju ja jendźelskim politiki dóndże.

1. Wołamjerskia politika po waschnju Ameriki njeje ja Jendźelskim mózna.

2. Njezwobmjesowane zamwitosće, kotrež njejsu ja sukitanje Jendźelskeje bjes wumjenjenja rusne, njesmje Jendźelska pschewzacź.

Teho dla je łepje, so na wobmjesowane winowatosće zwjasacź, wo kotrychž Europa wě, so budże žo jich Jendźelska na tóždy pad dźerzeć.

Pod tajkimi wobmjesowanymi winowatosćemi wopomnjeńśi spiš zwjasa mjes Jendźelskej, Franzowskej a Belgiskej zrejsnuc, kotrejž sa nětcźiske krajne njesmy we wjecźornej Europje rukuja. Franzowska budże potom wjedźeć, so na poślednim konzu jejny bjesstrach w sajimje Jendźelskeje leji a so budże skerje swólniwa, wuźadzu politiki w Porheinskej spuschcźeć, f Porheinskeje wuczahnjeć a Maku entente wotbronicź.

Hdy by Němska f pschihłosowanjom Franzowskeje do Stujatka ludow zastupika a sydło w jeho radze dostała, **by znadź mózno było, po nječim straschne pomóry w Hornjej Schlesinskej a w pólskim koridoru f europiskim bojednjanjom pschemenicź.** Bjes sumrowanja Franzowskeje by pak europiska runowaha njemóżna była, a Franzowska móże žo jenoż sumrowacź, hdy by Jendźelska f ważnoscźu swjasarki k njej rěcźała.

Wulke roshorjenje w Pólsce dla jendźelskeho wopomnjeńskeho spiša.

S wossjewjenjom jendźelskeho wopomjeńskeho spiša je žo pólski lud na najbłuze roshorił. W pólskich nowinach je praji, so je jendźelske knjezerstwo je zamyślnom Chamberlainowym spiš w „NewyorkWorldu" wossjewicź dało, so by so pschecźiwo Pólskej Amerika naschcźiwała. Wobeběje we Pólskej žadu we pólskim koridoru f rozhudzenjeńu wotpokłosnja. Pokłaje žo na to, so w koridorje jenicźy Polazy kebłuda, a so dla dyłneho pschisporjenja pólskeho luda žo pólski lud na dalsche strony wupschestrje. Polazy Franzowsow namołwjeja, so bychu Chamberlainowy spiš wotpokłali a na to pokazali, so by Franzowska kóżde pschemenjenje pólskich wjecźornych njesoło jako pschicźinu wójny wobhładała. Jeli so by Němska pólsko-němske mjezy pschemenicź chcyła,

pschihotuje a so se schpanischkim generalnym schabom hromadze dsela

Mordarschi pschihot na mexikanskeho presidenta.

S Mexika so powsé, so je so mexikanski president Calles kaž s dźiwom wobschowneho a znateho měschczana w Mexiku, ju krótko psched audijenzu, w kotrejž dyrbjesche psched presidenta schupiś, safeli. Wona je so wuschula, to je audijenzu k mordarschemu nadpadej na presidenta wužiś chcyła.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 13. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 1, najwyschscha dnjowa temperatura 16 stop. cyzokoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer — 1, najnischa temperatura w nozy 9 stop. cyzokoty. — Wczera rano lezesche niźina w krótkim ranju kupy Island a druha nad srjedźowsemskim morjom. Wyschina nad wjecornej Europu. Dokelž schkleza na rjane lése, wyschina i mózným storkom po nad srjedźnej Europu kwpschescheza. Ale wjewjedra tohodla njemóhne njeju, dokelž niźiny w polnozy a pokoniu nimo cząshu. Kutsje schtwórtk stónczko 4,15 schhadza a so 7,39 khowa. Mésacz w pónozy 12,51 schhadza a so dop. 9,56 khowa.

— **Schkrowa powjeź wo wjedrje sa jutsje schtwórtk:** Njenje a źuchu.

— **Nowe ratarske schule kulturneje rady.** Krajna kulturna rada (w Sakkseji) je wospjet prósiwu na hospodarske ministerstwo sahodata, so bychu so nowe hospodarske schule (kotrejž su so pched dźesatym cząsom namjetowale) na hólzy a holzu we Waldenburku, Riesa, Mügeln, Lauzik a wotdźel jenoź sa holzy w Aue, Annaberku, Hainichen, Wurkim Hajnu, Lauenstein, Pokczinjach założiże. Móże so we sasinje ratarstwa, kotrejž ma na wudospolnjenju ratarskeho dorosta najwjetsche interesu, wocząkowacź, so so se sarjadowanjom tutych schulow po dolowolnosći hospodarskeho ministerstwa bórzy licźisć smé.

S **Lubija.** Pjany awtowy wjednik wohrozesche wózra ludźi na Zitawskej dróży z tym, so je swojim awtom khětre kwakle dźelasche. Pak jedźesche na tu, pak na tamnu stronu, pak sasо sajdźe na khód w blischkosći Metropolskeho dźiwadła a posdźischo pched Seilerjowym khódom. Psched torhoschczom sajdźe do drohoweje tatarnje, z cźimż so awto sylnje wobschkodźi. Mjes tym, so awto w Lubiju swosta, so jeho wjednik a wobsedźer zhubyn wobsedźeć khaty pola Budyschina) z druhim awtom domoj jedźesche. — Arthur Skuta z Lubija, dźelacźer pola firmy August Römner, pschindźe na njebożownje waschnje do dźelanskeje maschiny. Pschi tom sebi někotre kosce sesłama, wutrobu, ruzu a żiwot rosmjesce. Jeżko sranjeneho hnydom do khorownje dowjezechu.

S **Kulowa.** Cźežke njewjedro cźehnjesche ławdźenu hobotu pches Kulowsku wokolinu, njewjedro se zymnym hrimanjom, beschczom, wichrom, haj samo krupy z blakami pobachu. Boże njewjedro dyri do brożnje drohowcho dohladowarja Michała Klimanka na Kockinej dróży. W truhli (futterkammer) bé hromada zlowu, kotruż błysk zapali. Pschedy pak, hacź wohnjowa wobora pschijędże, wobeń zalachu. — Druhi błysk dyri do nowotwara domskeho cźežse Janoschka na Hóschowskej dróży. Cyscha so khětro wobschkodźi. — Dale błysk do wulkeho topola na Kockjinskim puczu a do milinoweje khěży na Ludowscowym puczu dyri. Też w Kockjinse błysk na wjazy mésnach dyri, swjetscha do telefonskich schcażorow. Létsa mamy z zyla wjele a sylne hrimanje. Tajke léta dyrje żu jara płodne, tola straschne za cźežko potrjechene krajiny. Sniczena je druhdy sa někotre hodźiny proza a cźežke dźelo pilnych ratarjow. Hrom a starosce napjelnja mnohe nadźijepolne mutrolh, hdyżtuli so mróczalka na njeju pokasa. Se sjustom a starownju cźitamy druhdy wo slukach a krupobiczach we druhich krajinach. Mnohi sherbski ratař z dowéru prosy:

O Bożo, schkitaj nam nasch krai,
Psched njewjedrom jón sathowaj!

Se **Slepeho Komorowa.** Cźežke njeswoło sta so w sandźenych dnjach we wuhlowych podkopkach Viktorija I pola Raschowa. Podkopkow wódźelacźer Mey wotwoźowaschе blisko wyschokeho brjoha semju. Nadobo so wjetschi kruch semje wotwali a Maja pohrjeba. Jeho cźelo je cźežkim stawinanym po dwémaj hódźinomaj wuhrjebachu. Druhi dźelacźer z lóżkim ranjenjom wotesdźe.

S **Debika** w Delnjej Luźicy. Sandźenu pjatk wjecor w Debiku pola Khoczebusa wulki woheń. Pólesche so brózeń khěžkarja Mérczina Krawza. Brózeń a wschitko schtoż w njej so khowasche, so do cźista spali. Schwinjace khěžki, kotrejž blisko brózinje stejachu, so też jeho pali cźu. We wohnju budrasche ranza tónz wsa. Podźischo rosschkri so wogeń też hischcze na domnje a stajdomne twarjenicźko 80khineje wudowy. Srudnje so starischi pschihladowacź, kotrejž so sa swojim dowatnym luźnym domcźkom rozsahnowacź njemóżesche. S mozu derbjachu ju i palazeje khěžki wunjesch. Wobnjowe wobory, njemóżachu dla njedostatka wody njeke pomhacź. Mnohe na tym dunju kniejeskе cźichota a dalschemu rosschérjenju wohnja sadźewasche.

Z Łužicy.

S **Hornjeho Kamniwalda.** 82-létny pósrat rjaušskeho dawka, Leberecht Zimmer, pschindźe we sandźenych dnjach pod kola jednoho natkladneho wos. Wosowoj kole dźischtaj jemu spsches wobej nosu a jeho cźežko franzischcej.

S **Biskopiz.** Na swjedźenju Bożeho stwicza wotdźeje je w Biskopizach posswjeczenje noweje katolskeje zurkwje wyschesch najdost. k. hišt. dr. Kisch. Schreiberca. Dopołdnja bndże swjatoczne posswjeczenje zurkwje. Sswótna swjatoczność budże potom powołdnju we wulkej sali we Dźelerni.

* Se **Shorjelza.** Kak straschne je, sloto-jablukowe bólisny (Apfelsinen) na drohu mjetacź, pokasuje ram schkhowacz podawk. Jena wobydlerka mésta wobsmuk pak so po tajkej bólisnje a sebi hnydom nohu slama.

* S **Gersdorfa** pola Shorjelza. Njechcźiće padrschcźiwo sta so sandźenu tydźeń pola tudomneho zwonoscźerja Bjedricha Rólny, jako bé wón se swojimi ludźimi na polu. Jako so holza z pola wrócźi, zpitny zuscho cźłowjeka we domje. Wbżesche hnydom sabo wrócźo po nana. Pschedy hacź tón pschindże, bé padnuł hižo psche wschi horu a dołu. Paduch kradnu nimo druhich wózow hischcze 40 sćébornych tschirkwinskow. Njeje derje, pschewjese pjenjes w domje khowacź. Dojcźe je na naschu Sserbsku górcza. Tam macze pódla wschtho pschetrowanju hischcze cźasu dać. —

S **Hirschberga.** (Spitzna dołajohnyki.) Sandźenu pobotu w nozy poradź je Brünkenbergskemu namjesnenu jastojnikej pola Hajnkowine stónczinje jednoho dołhowpytaneho schpijona sajeć. Wón bé dźeń pschedy tym w jenym hoscźenzu pschenozowal a chyzpsche nékto we nozy sturadźu pches nisch cźekowacź. Jeho na hauske sandnistwo w Schmiedebergu dowjedźechu.

S **Glogawy.** Spodźiwny pschipad sta so tu pschi jenom rohrjebje na evangelskim pohrjebnischcźu. Tam khowachu cźelne powostanki mandźelskeje pschekupza Gaumera. Po pohrjebnych khowach duchownoho, jako wénzu i kaschcza wottkronichu, so sawostajeni dohladachu, so maju zuty kaschcz pched sobu. Nóschcerjo bechu w cźekowni kaschcz a kaschczom jednoho wobwódźenza zmylili. Jako bé wschu zuowa do rjadu, so pohrjebna zwjatoczność dale wjedźesche.

Ze susednych a dalších krajow.

* S **Drježdżan.** (Szmjerczi wuczelki.) Sandźeny pjatk cźehnjesche hylne hrimanje pches Drježdżansku krajinu. Nahli desches někotrehożkuli pschekwapi. 5 wosobowe pyschke wuczek pched deschczom na Ostrowskej alleji pod wulkej lipu. Na namolwjenje jednoho z nich so wot lipy wotstalichu. Lédom bechu někotrich 10 „ketrow wot nieje sbaleni, dyrі Boże njewjedro do schtoma a jón rozschczkpi.

* Se **Nosweina.** Spodźiwny sjmjerczny pad, kotrejž so hacź dotel hischcze wuzamknicź njehodźesche, sta so we blischkosći Nosweina. 16-létny służobny měschczanosyn k. Hempla bu na jeho potu nowaty samakany. Cźežko zranjenoho młodeho cźłowjeka leżesche pod wobschonikom swojeho sapschahja. Kóń bé jeho satokł a leżesche hischcze na nim, jako ludźo k njemu pschikhadżachu. Prócź tutych sjeseche wóbla. Ani sapschah ani grat njewobdźerżeschtej wo najmjenschim, kak bé so njeschoło stało. To dyrje też z cźežka schtó słyscha.

* S **Waldheima.** (Szmjerczi na żelesniskich kolijach.) 34létna **Marta Müllerowa** z Nassenthala jédźesche se malym wozyczkom do Waldheima. Cźežkeje żelesniske kolije pschekrocźżesche. Müllerowa trochu cźežko słyschesche a tak so pschihlażowazeho cźaha njedobżelyscha. Cźah ju sobu storhnu a hnydom mori. Wjednik lokomotiwy njemóżeschе wschi najskerschej woli wjazu cźah sastajicź.

* S **Lipska.** Cźežke rosbuchnjenje z plunom sta so we sandźenych dnjach we jednym wobydlenju na żelesniskej dróży. Tam powjedźeschе 15-létnu samkatłi wuczelk swojej macźerі w kuchni plunowoh. Psched dźesom je plunom swoju wolschmowal a sapomnił, hlowezy honacź sawjerchnjeć. Jako pak so je sasbożeżenej swóczbu ke wotewrjenej rolzy bliżesche, sta so nadobo sylne rosbuchnjenje. Wokonowe schkleza so rozpuzkachu a sabobżichi so sapalichu. Macź a sym so straschnje mjes wozi a na rukach wopalischtaj.

* S **Lipska.** Kowowy tocźeł, na Stötteritzskej dróży we Lipsku budlajo, nadeńdże hobotu powołdnju swojim synu a swojej 10- a 11létnej dźćerzi hjes wdomju w kuchini leżo. Cźujeschе, so je zyle wobydlenje z plunom napjelnjene a wosswoi to bliżschej policajskej stazji. Jako policaj do wobydlenja zastupi, bé so 10létny sym zhubił. Kowa a 11létna dźowka bjes wdomju do khorownje dowjezechu. Hólza pospjesche na jenejławzy w promenadach namalachu. Kaž so wuwokasa, njejedna so tu wo sposdojczenje z plunom. Macź, kotraż mjesche z cźakanu cźežke wujsće, je dźeczom a sebi někotrich jédozich hrébk do pisca sćisnyła. Lekar ma nadźiju, so macź a dźowka pschi żiwjenju wostajetej.

* S **Klingenthala.** (Dźesko so we łożu sadusyło.) Jena macź dé swoje 7 mésacow stare dźesko do wjesnskeho łoża k spanju położiła. Spizu sebi dźesko pobleskowo pschijatu mjes wozi sesahnu. Jako macź w sbuczenym cźasu sa dźesćom pohlada, bé hižo morwe.

* **Hrózna namakanka.** W Markliju we sandźenych dnjach jésor wotpuschczichu. Pschi tom namakanku cźowjeczi kolesowoz, kotrejž po sdacźu hižo 10 lét dołho we jésorje leżesche. Kolesowoz je, kaž so dźi, muzikl, a mésesche kogany pas wokoło żiwota hujasany, ke kotremuż bé cźežki kamjeń z rjeczazom pschihuzjasany. Njechodźi so rosschudźicź, hacź so tu wo morderskwo abo samomordarstwo jedna.

S **Oranienburga** pola Barlina. Morderstwo sta so sandźenu zhubom w Lehnitskim lésu. Tam dźowcku hotelowcho wobsedźerza Misterlka w Barlinje morjenu namakachu. Jako morduar so 50 létny fritz W. Schiitz wupokasa. Wón tej sknik njeprěje, praji pak, so je sebi holza pschała, so by ju morił.

* **Wotnajerje hotiwy a finanzny haut.** Njedawno wotnajachu we jenej wsy w Taunnsku (blisko Rhyna) kwartiwn. Z zbleje wokolinu bechu so lubjo sejchli. We jenej korczinje so sjawnje wotnajerske a hotiwajerje so je jedym druheho pschebadżowachu, kaž na awkzijii. Po wótrej bitwoje bésche wotnajeńsći pjenjes khětro wobjoli a skónczinje pschipadnje hotiwa tym, kotrejž bechu najwjazy sadźili. Wobsrjedź pschebadżowanja hedźesche nérnje a pokornje jedyn kubes w kuczisku a cźinjesche sej notizy do swojich knižkow. Hatle połožischo shonichu, so bésche tu-

Polikuška.

Novella wot Leona Tolsteho.

(Pokračowanje.)

7.

V.

Mjes tym cźinjachu shromadżeni birjo wulku haru pched pižarnju. Wéz njebé k smélcham. Skoro wschitzy burjo bechu pschijschli, a mjes tym so Jegor Michajlowicź k hnadnej woteridże, pokrychu sej hlowu; nadobo dachu so wjazore hlohy błyschcźeć, a hlohy buchu pschego łyslnische. Sstarowe słony, tu a tam so pschetorhowage i jachlazym, dybawym, rejazym hłokom, napjelnjachu powétr, a tole słonanje leczesche hacź k woknam hnadneje, kotraż njemóżesche wubudźicź: wona njewédźeschе, bésche jej to straschne, abo bésche jej to jenoż njepschijomne. Jej sejda so łajnje, jako bychu runje w tutom wokomiku hlohy so pschiwótsile a fejhnile a nékcźto so tam. „Jako bychu wschitko to mérnje a scźicha wuwjesej njemohli, bjes wadżenja a khćiczenja" — sebi wona pomysli, „na tschesczenje, bratrowskubowage a cźiche waschnje!"

Mnohe hlohy nadobo rěczachu, ale wótsilschu hacź wschitzy khćiczeschе Fjedor Rjesun, cźežka. Wón bé jedyn z tych „dwéjuhjynowych" a napadowaschе na Dutlowa. Stary Dutlow bé sakitowaschi; wón bé i cźrjódy wusinuył, we kotrejž bésche prjedy stał, a stonajo, dalołko so rosmachaje i rukomaj a siwoju brodźicźku hładżo, „schiwowdrowaschе" wón tak sa sobu, so by jenut samomu cźežko było, ironizowacź, schtoż wón rěczesche. Jeho dźésesi a jeho bratrowoj, jedyn swójzny a syslny pachoł pschi druhim, jiwjachu sa nim a cźischcźachu ho tam, a stary Dutlow dapominasche na toho znaczejschego ptaka, hdyż ho „schkhaholza" hraje. Schkhaholz bésche Rjesun, a niż wóni sam, ale wschitzy i diwnaj gynowaj a wschitzy samostajacy, ikoro wscha burska schromadżizna napadowaschе na Dutlowa. Wéz bé tajka, so bu Dutlowy bratr psched tżiżecźi létami k wosatam tyknjeny, a tohodla njechaschе wón na rjedże być z „tżiochżiynowymi"; wón chżischе sterchc, so bychu je stużbu jeho bratra liczili a jemu dali z „dwéjuhjynowymi" łóż cźahnjecź, a hjo wot tych njeczeho rekruta wsali. „Tżiochżiynowi" bechu hischcze schtyrjo nimo Dutlowa; jedyn z nich bésche starosta, a wsym bé hnadnu hrowodu gwożdźku; z druhich gwożdźu na prjedawschczi „merje" rekruta stajeny być; z diweju żiwazeju hnichtaj dwaj wuhwolenaj, a jedyn z njeju wjedź jasno hižo na schromadżizny pschijschol; jenoż jeho żona stojesche polna staroczeje jesady wschitkich w némem wozcźakowanju, hacź ho kolo nétak z jeje żiwoju wobroczi. Tón druhi z diweju wuhwolenych, cźerwjenowokofaty Roman, stojesche, haczrunjez Uhdy njebésche, w rostorhanem łabacze pschi khodach a pschiléhowaschе so k jeschnje; hlowu schtilinschi wón zyły cźaż mjelczeschе. Jenoż druhdy hladasche wón kedźbliwje na tyho, kiż runje wótsilscho rěczesche, a potom sasо hlowu nathilí. Njesesoje cźehnjesche so wot jeho zyle pustowy. Stary Dutlow bésche cźłowjek, kotremuż łódy, kiż jeho jenoż trochu znajesche, tu, haj tydźeń rublow ludźeschе pschekhowacź dał. Wón bésche mérneho, pschistojneho waschnja, bohabojasny, samostéty, pschi tom i khébłarjom. Cźim napadnischo je jeho nétcźiżicźa rosdźerjenosć.

Rjesun, cźežka, pak bésche wyschokeho rosta, cźornjowłosaty, wadżawy, picźe, sważiny a wopjeże wusinuseschе so na jwady a jednanja pschi shromadżizinach a na hermankach i dźiećacerjowni, pschechujazmi, hdeżmi abo tuńcźimi. Nétko runje bé won mérny a jedojty, a je wschej wuhwołowcju pswjeje rěczinjeteje wobdarjenosće cźežinjesche wón jachlazeho wschitkich, kiż bésche zyle swojm swuczenu mérnivm dostojnosć pohubił. Kopyłow z polnym wobliczom se swojej schtyrirókatej hlowu a se swojej tudżerwjenej hlowu, jedyn z nécźinkow za Rjesunom sćéżkowajeje, mbóhcźeje generazije, kiż so stajnje i nahlosći swojeje rěczesche wusnamjenjesche a bésche żebi hižo nahladowaschе na shromadżizinach dobywał. Potom Fjedor Mélnicźny, żołty, schwizny, dołhi, zitkleny bur, tohorunja hischcze młody, i rédkimi wlohami wokoło hrody a i malymaj wóczkomaj, kiż stajnje jerkli pokhmurjeny, we wschém schpatnu stronku widżesche a bésche hižo cźasto burskich shromadżizinu se swojimi wjeselcźakowanymi, krótkimi praschenjemi a pschipomnjenjemi pschekwapił. Tutaj rezźnikaj béschtaj na stronje Rjesunowej. Nimo toho méschcźechtaj jo hischcze druhdy dwaj kubłataj do rěczow: jedyn z najdobrocźiwischim wobliczom a schérokej, cźerwjenej brodu, Chrapkow, kiż pschego praschesche: „Ty, mój luby pschecźelu", a jedyn druhi, malý i pyschom tóż ptak, Schidłow, kiż tohorunja k wschemu pschesha: „Tak to wusłoži, mój bratřiko", na wschéch go wobroczejo a bézi je „ani k wopy ani k métiu" njerěczeschе. Wobaj béschtaj to sa jenoho, to sa druheho, ale nichtó jimaj njeschpohlowacźschе. Bé wschak jich tej wjazy tajkich; tutaj pak trypotéschtaj njes ludom wokoło, wokaschtaj bóle dujći wschitzy, pschi cźinuj hinjenju wusrózjichtaj, na njeju mjenje hacź na druhich pschipohłuchnychu, a napojenaj wot wokanja a fichcźenja, béchtaj so zyle tomu wjeselu podakoj, jasnej so hibacź a hubje so cźumpacź dacź. Bechu hischcze mnohe wschelakore powahi mjes shromadżenymi towarischcźmi, bechu potlmurjeni, pschistojni, hjesbżakni, połkcźeni ludźo; też jomu stojachu sesady burow i kjemi, — (i kotrychż so leży rěcachu. Pschiisp. pschek.) — ale wo wschém tom dźu, da-li Bóh, druhi raz powédacź. Wukka cźrjóda ludu wobstojesche wschak we powschitkownem i burow, kotiż na shromadżizinje kaž w zyrkwi stejachu a sadu schepetaje sej we swojich domjazych nafejnoschczi rěczachu, we tom, tak maju so w lésu schtomy puschczecź, abo kotiż mjeclzo wocźakowachu, haczż so stónczinje hana njepschestanje. Potom wschak bechu tej bischcze bohaczi, kotrymż burska shromadżizina ani nécźcźe wsacź ani k tich samozinoscźi nécźcźo pschidacź njemóżeschе. Tajši cźłowjek bésche Jermił je swojim schérokim, błyschcźatym wobliczom, kotrehoż burja „tołstego brjuchacza" njenowachu, dokelž bé bohaty. Tajši bé tej hischcze Starowcźin, na kotrehoż wobliczu pokojowosche bo wuraz samozpokojnosće a mocy: „Schtoż tkli wy", — tak to mésesche rěkacź, „tu wschitko powédacze, mje nichtó tola njepschimnje. Schtyrjoch synowe mam, haj wschak, a i tuch ani jednoho njewotedam.

(Pokračowanje.)

łón muj ſ finanzuego hamka a pſchirunowasche pjenjeſe ſ dawkami ſhadzagch. Tuta powieſć a wujaſhujenje ſtrej hońiwojerjow ŧhętro porahjlei. Tak ſhoni finanzny hant, kaſe je hoſpodarſſe položenje ſhadzogych.

* **Wſ. renje diwju dejerjow.** Kaž ſo nam ſ Ranſdburga powe, ſarafuſchtaj diwaj nijſchej dejerjej, kotrymaj ſo ſlužba wupowć, ſwojeſho wyſchſcheſho dejerja, weſtetho Moldenhauera ſ ſhoharauwy. Mordarjow ſojadnu. Moldenhauer ſawoſtaji 4 njeneſche bžčeji, kotrymž leni Boże njewjedro maeʒ rubi.

* **Wſchą pröza podarnu.** Wobydleŕ w Liwachu ſpita ſiwoje žiwjenje ſ tym ſlónčnjeſ, ſo ſebi žiwy na rukowaj pſcherſka, ſhedi nóž ŧ wutrobje ſakło a ſlónčnje hiſchcze do wody ſkoči. Diwaj polizijaj ſkuk widjeſchtaj a jeho ſ wody wuczahnyſchtaj. Mjſko ſo w khorowni lečuje.

* **Czejity awto ſ czahom hrahnjeny.** S Manheima ſo nam powe: Jako czejity awto ſ 100 zent. muſi pſches Żelesniſke kolije jadſeſche, nadobo tworowy czah pſchijeka a awto powali. Awto bu doſpołnje ſnježene a muſa wuhnjeyana. Wjedniſ awtomobila a jeho pſchewodniſ wotcekhdżeſchtaj ſ njemjſchim franjenjom. Wina na njeſoſu ſo ſaſtojniſ żeleſniſkich kolijow, kotryž njebe w prawym czaſu drohu ſawarł.

* **Najwjetſchi wol ſwęta.** Na 40. kermoſſtnej wuſtajeſzy w Barlinje, kotraž ſo tam tele dny wotkhwya, pokazuje ſo w ſtótnym wotdżelu we woſebitym ſtanje najwjetſchi wol zyleho ſwęta. Mjenuje ſo Sultan II. Wol je diwaj metraj wyſoki a 40 zentnarjow czeżki.

S **Warnsdorfa** w Czeſkach. Grimauje, kotrej ſandżenu njedżelu pſches Warnsdorfſku krajinu czehnjeſche, ſ mjeſtnami wjele ſchkody naczini. Spodżiwuje ſkutkowaſche błyſk we wohdżenju Klary Heniger na Sytalskej dróhy. Wſuk dyri do błyſkowodu a jédżeſche po greże dele. Tola pal na ſenju njepſchiſhdże, ale dyri pſches ſchczipelowu tſchu do ſuanſkeje ſtwy. We łożu, w kotrymż Klara Heniger leżeſche, bčehu pjera, kotrež błyſk ſ kebi żeżahnychu. Poſtleſchczo ſo ſapaki, tola żenje ſo niczo njeſta. Haczrunież bé ſo do ſuanſcrege wuſtrożala, mjeſeſche tola hiſchcze telko duchapſchitomnoſcje, ſo ſlomjenja podurſch. S łoża wuſkaczi błyſk do dóraży ſchatow a jednu łokſchu wopali. Wottam jédżeſche błyſk dele do thèże, hdżež elektrizki leczeſ vostorha. S thèże ſo błyſk po elektriſkich grotach wotbżali. Wſchindże, hdżež ſo we tutom czaſu ſwéżeſche, ſu dwrjenje błyſka pytli.

* **Tſeleniza we Wieniſkim hrodowym dźiwadle.** S ſandżenych dniſach ſta ſo we Wieniſkim hrodowym dźiwadle Hrófina Strachkhora. Tam ſtéli njeſnata żona ſa czaſ pſchedſtajenjow nékotre raſy do ludżi druhe ſtron. S tym ſaſtéli jednoho muża, mjes tym, ſo pſchi tym hedżana żona ſ łoſſim ranjenjom wotcekdże. Schto je żonu k njeſtarſkej ſawjedło, nieje hiſchcze wéſte.

* S. **Moravſkeje Woſtrawy.** (16lětnej mordarjeſ.) Rubježnju mordarjow, kotrejž njedawno pohonicja Pawliſa njeſ Radwanżanami a Peterswalebom nabpadnywſchtaj, ſu ſajeli. Pohonicja bſchitaj moriłoj a jemu 2000 krónow rubiłoj. Konjej ſ cżłłom pohonicja domoj pſchijéżdżeſchtaj. Mjſko dwoju 16lětneju hółzom ſajadnu, kotrajž bſchitaj w łéżu pola Radwanżu weſtetho pjekarſkeho pomocnika nabpadnyłoj a wumrułoł. Młodoſtnaj rubježniłaj rékataj Rudolf Kuner a Wjaczſlaw Baſczewicz. Wonitaj ſo ſ jeneje wſy do druheje po paduſchſtwie a rubježiſtwie. Na ſudniſtwje ſo wuſnaſchtaj, ſo ſtaj pohonicja Poulija moriłoj.

* **Njeſbożo na Żeleſnizy.** Sandżenu póndżelu wotkorhny ho na Żeleſniſkej cżarje Aden-Montreu dżeſ tworowſcho cżaha, kotryż bo Belgiſkeje jédżeſche. Nékotre wojſ ſo ſ kołijow wjerhnychu, ſurożcżnie a żyle roſbicżu. Jedyn ſaſtojniſ ſo cżeżko ſrani.

* **Wothudnjeni prynzoju.** Na Frankforhoſtrim ſpomożeſſtim hanneże prejſcheſche njedawno pryncz ſ Hohenlohe wo podyjeru, dokelż żanych ſrédkow wjazu njemjeſche. Najprjedy wjechażu wérież, ale poliżajſke pſchepytowanje to dopokaża. We Wiinże dyrbjeſche ſo priedawſchi awſtriſki arzywótwoda Leopold pſched ſudom ſamoſtojeć, dokelż bé ſo ſ jenym koleżom pótrowcho ſaſtojniſa powaliſ. Ssud jemu 20 hr. thjoſtanja napaliſ. Pſchi tom ſo wupokaża, ſo je arzywótwoda doſtała wotkhudnyſ a ſo jako pojeſ w jenym kino ſ ſhuda żiwi. Na to ſaſtojniſ mėnjeſche, ſo njecha hubjeſtwo jenoho muża powjeſchiſchcz, tiż je priedy wójſko naiwjedowal a w palażcże bydliſ!

* **Czorne jétra w Jendżelſkej.** We Jendżelſkej ſu ſo w poſledniim czaſu cżorne jétra jara roſſcherile. Kaž bé lan 147 padow we zutym kraju ſuatych. Wina teji we tym, ſo ſo Jendżelczenje ſchczépiecz njedadża. Bżywnoſtojni mėnja, ſo cżorne jétra ſo mohle po czaſu pſches zyły kraj roſcherjecz.

* **20 hmjertnych wuſnadow bolharſkeho wójniſkeho ſpréda.** Wójniſki ſud we Bolharſkej je hacż dotal 20 ſmjertnych wuſnadow wuvrajił, kotrejž pak kral hiſchcze nicże podpiſał. Wuſnady na inſtituta komiſiju juſtizneho miniſterija pſchelhadacz. Mėnjo je, ſo ſo nékotry ſerjeſtny wuſnad na ſaſtwo na cżaſ żiwjenja ſamėni.

* **Hróbna ſwójbna ſtruchłohra** wotuné ſo w ſandżenych dniach w Konſtanza w Rumunſkej. Swju jenaſke rubała, kiż bé ſ dżewjecz létami ſwoju domiſnu wopuſchczili, wróczi ſo po 18 létach ſ Amerikſi ſuowa do Rumunſkeje. Wéſty dżeſ ſamoſejna bé ſebi w daleſej ſuiże ja hutow dalſi czaſ nahromadżił. Cżyniſke ſwojeju ſtarſiſkeju pſchejkłapicz a wodawſche ſo ja ſuiżeb, prajeſche, ſo je jen ſyna hnaſ, ſo na powéſcz wo nim a we ſwojej łoſchi jeke ſamoſenże ſtwarane. Jeho k wjeſeri pjchaprajenju a po wjeſeri do ſpaniſeje ſuowy dowjedżeſche. Ydżma pak bé wuſnaſ, ſona muża nanoluvjeſche, jo by ſuiene ſtonżowal. Muż ſo tomu ſprjeżowaſche a wopuſchczi dom. Żona pak njemjeſche mėra. Pjenżcy ſuiżeho thodżaſcha ji we thlonje. Sundom po wotſtalenju ſtwjeche muża dżeſche do ſtwy, łżeż ſuoj

ſpaſche a roſcruba jemu ſe ſtekern hlowu. Jeje mandżelſki pak bé mjes tym we wżky ſhonik, ſo je ſuoj we jeho domje jeju ſyn, a khwataſche ſonje wjeſoku powéſcz ſdżéczi. Ta pſchiżdże jemu napſcheczo prajży, ſo je jeho ſtórzowała. Muż jako bjes wyſkow ſawoła a cżiſny ſo wotvrótnjeny na ſenju. Mordarſki kejudowaſche ſe ſuedomje tak, ſo chjsiche ſebi ſivojenje wſacz. Polizija pak ju wot teho wotdżerża a do jaſtwa wotwjedże. Jeju morſeny ſyn bé ſe ſo 30 000 dollarami ſvarżił.

Najnowiše z cyleho ſwęta.

Němſki preſident ſ Hindenburg je Němzam w pokuduiſchej Ameriży wożebite pokoſtowo pożłał. W nim ſo wón ſa jich ſbożopſcheczża djakuje a Němzam we wukraju pſcheje, ſo bychu ſ mérnym dżełom ſebi mėſtno ſako dobyli, na kotrej maju po ſwojej ſamoſnoſeji prawo.

*

Franzowſke knjeżerſtwo wopomnjenſki ſpitż wo pſcheńdżenjach Němſkeje w najtupanju wotbronjenja konferenzy ſwjatarſkich pożłanzow w Pariſu pſchepoda, kotraż ſo pjatł k wurahdżenju ſeidże.

*

Franzowſke knjeżerſtwo wotmołwu, kotruż Němſkej na jeju poſliczenu rukowanſki pakt da, najprjedyż ſvjaſtarjam woſjewi.

*

Jużnoſłowjanſka je transport 5000 koni, ſa ruſke wójſko poſtajenych, ſadżerżała. Konje ju ſo w Madżarſkej nakupile.

*

Puczowanje bolharſkeho miniſtra Kalſowa do Franzowſkeje njeby witane było. Franzowſki pożłanz w Sofiji je Kalſowej viſum ſa puczowanje do Franzowſkeje ſapowėdżił.

Přilopk.

* **Kak namalachu ſo Straußberſkiż rubježniży.** Pſchekradżaja rożnaſcheſch. Pſched ſchtyrjomi létami bėſche wobydleriſtwo w Straußbergiſkej a Oranienburgſkej rudolinje we wulkim ſtrachu ſiwe. Tam ſta ſo wożazy rubježniſtwow. Barlinſkej kriminalnej polizji je ſo nėſto poradżiło, rubježniſke wandżėżej. Sorjedu, 22. hapryleje, ſaja tżoch Germane; bratrow a dżélaczerja Rubiga. Wonj bėchu tehdom krucze ſtjadowany ſpołba, wobſtarana ſ bróniemi a wuſnejſkim rubježniſtwa ſ powołanja. Wonj ſu napżerje hiſchcze druhe ſkėmniſtwa ſkuczili. Na jednoho Germanez bėchu tuża tuka ſo, ſo je ſwoju mandżelſku mat ſ tutej nalepjeſcej ſlédżi ſo hiſchcze dale. Tſjoch rożejſnjenjow ſu ſo wuznali. Pſchedewſchim pak jedna ſe na throbby nadpad na ſtatny awto, ſtj mjes Straußberkom a jeho dwórnjańcżom jédżi. 26. februara 1921 nadpadnychu awto ſchtiri rubježniſy, hrożachu mutſki jédżaſnum, ſo jich faſtéla, a rubachu jim pjenjeſe, cżaſniſki a druhe hódnoſtne weſe. 23. hapryleje 1921 nadpadnychu jedyn wobſtaſ. Tu pak ſo nėſto na nich dehlada, tak ſo durbjachu cżekaez. Na cżekanje rėſlima rėnika Mangelsdorfa do ſpoſta a meriłom jeho. Schtyri njedżeſe poſdżiſko nadpadny ſona zwólka korczjnu „Lėżnh kozor“. Revolwer na pſchecżo dżerża, mučeſchu ſwiczenjarja, jeho pjenjeſe wudacz a pominachu ſo. W ſchélenowym czaſu bėſta Barlinſka kriminalna polizija pſches 300 ſtitow a powėſczow wo tutych rubježniſkach. Pėſtė bėchu wopacżne. Wſche wuprajenja potżebnemu, wobdżelowaſu a pſchiteknutych pſchi rubježniſkach njemożadnu polizji nicże pomhacz. Nadpadnjeni bėchu w ſranżke a rosberjeneſej zyle wopacżne wotkhodżo wali. Sso ſdaſche hluboko potajne, haj njemożne bycz. Kriminalna polizija pak njeſhnbi jmuſtojcz. Kriminalny kommiſar Wernehurl nawjedowaſche ſledżenja. W bėhu czaſa poradżi ſo jemu, ſo wupraſenja poſtajicz, po kotrymż wożeſche dale ſledżicz. Ale hdże pak mėſeſche rubježnikow pytaez? Sthdi bedni? W awtu bėchu rubježniſy jednomu rutſka ſledżejomu ſtarejſimu kajanu ruczny ſtoſchki pokradzeli. Tuta ſtoſchka ſo durbjeſche namakacz. Zyte ſlédżerſke wojſko ſo wupóſtła. Po mėkaz dolhim prożowanju namakachu ſtoſchku cżeſko wobſchkodżenym pola jednoho wikowaja ſe ſtarym cżaſrom. Mėſto ſtéſke dżéſko bijo ſtólſche. Jedum ſtawżi ſjeżaja bėſche ſtónczinje tżeſey. Kodżolwuje ſledżeſche polizija ſa ludżimi, kiż ſu raz ſtoſchku wobhedżeli. Nichtó njeſhoni, w kajſim wotpohladże ſo to ſta. Po nėczim pſchindże polizija na ſtopu wożoby, kiż mėſeſche nėkat wopiſanuch a wopiſanja ſo tżeſ trjeſchichu. Tżi ſ nich bėchu ſ nadrożnimi wikowarjemi, kiż ſ wojwożkom wjeſ wot wjeſi jėżdżachu. Schtwórtu bėſche polizijſi ſnaty. Najprjedy pak wobkedżowa ſich polizija dołhi czaſ. Stónczinje ſaja ſich kommiſar. Na polizajſtim pſchedſtuwje ſo po dėſchimi pudżi rubježniſkowim ſonjſachu.

* **Lubożna pſchichodna macz.** Wopytuje ras pſchichodna macz nowonarożenjenej dżéczi, pſchinjeſe cżoſto dożeż njeſnabożnoſcz do nowoſalożenjeje ſwójby. Kdżże pak je, ſeſi durbitaj młodaj mandżelſkaj ſ pſchichodnej maczerju hromadże budżicz, dokelż nimaja ſamoi ſonj wobydlenje. Huſto mataj polom hżo helu na ſemi nowe tkacz. We jednum mėſeſe budżeſchtaj mandżelſkaj wo pſchichodnej maczerje. S njej ſwadżiſchtaj ſo tak, ſo da pſchichodna macz jeju wėſt na drohu jeſtojcz a pſchenaja jſtwu dwėmaj knjeſomaj. Polizija wſchak ſapſchinuwa a ſtaji wſchitko jaſno do porjada.

* **Towaſtwo ſtareje knjenje.** W Romje ſaſtoji ſtara knjeni ſ najewidentſchich ſemjanſkich wotrjekow na ſwojim rudu towaſtwo. S nim dże ważi wożahowacz. Stara knjeni rudżi ſo jara, ſo ſu mużojo we ſwėtowej wójnje tak ſtraſchnje ſhnbili a tėdna hiſchcze wożka, tak durbja ſo w dobrum towaſtwje żadżerjecz. W towaſtwje, kiż je nadobna knjeni założiła, nawonja ſo mużeje ſaſo, tak durbja ſo ſadżerjecz. Po wopraſenju ſtarej knjeni ſu ſo w najſepſchich wotrjekach, ſo by knjeniu nje thuża ſo w najſepſchich knjeniſkow a mėſtnych knjeni wobſtaraż a ſo ſwjaju. Stara knjeni na to ſtorcz: „Tamni wrotcz jara pjeſtre żorty powodaja, a ſtaimi ſtaże młode knjeżniczki a tak ma ſtara knjeni wſchu winu, tak rucże każ mėżno ſakrocżicz.

Hospodarſki rozhlad.

Sdrjedu 13. meje 1925.

Wėczerawſche kurſy w Barlinje

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,91
1 jendżelſki punt	20,347	100 czéſkoſł. krónow	12,435
100 ſchwajz. frankow	81,175	100 pólſk. markow	80.10

Pjenjeżna żadoſcz je nėſto nimale popiſcheſe.

Efektowe kurſy ſo wėczera na Barlinſkej burſy wo nėſchto malo porjedżichu. Cżż ſtatne a wożnjſe pożeżowanja. **ſamochu ſiwoje kurſy trochu ſkrecżeż.**

Na produktowych tżikach ſo wėczera płaczżiny we wſchich brużinach trochu wotdżelſowachu. Pėhczżina ſnjeżenja je w ſnjeżenju wukraſnych płaczżinow. Na naſchich witach je tukrajne kluczbowe żito nimale żadne a pſchedewarjo na płaczżinu dżerża. We wotrunbach a wonjeſchkach woſtawku **wiki dale mėrnje.** Wėczera płaczżeſke zentnar

w Barlinje:

pſchenicży 13—13.10 rożi 11.15 —11.35 jeczmjenja naléżn. 11.20—12.— naſhmjſk. 9.90—10.60 wowſa 10.70—10.10 hr.

we Wrótżlawju:

pſchenicży 13.10 rożi 12.— jeczmjenja naléżn. 12.— naſhmjſk. 11.25 wowſa 11.— hr.

We termitowym wikowanju:

pſchenicży w meji 13.20—13.25 w hapryleji 13 hacż 13.07 hr., — rożi w meji 11.25—11.27 w hapr. 11.06—11.12 hr., — wowſa w meji 9.95 hacż 9.45 hr.

Wiki wużitkoweho ſkotu w Emdenje (Oſtfrieſiſcher Zentralviehmarkt) ſtażżenu póndżelu. Pſchihnichi bėchu 718 howjadłow, 35 ſwini, 28 cżelatow, 178 proſtatow, 42 bėhakow, 58 wowzow a jehnjatow. Wone płaczżachu ſo

młode dżili a wyſokoſkuſnejſche kruwy:

1. rjadowanje	700—750 hr.
2. rjadowanje	450—600 hr.
3. rjadowanje	300—450 hr.

wyhſokoſkuſnejſche jałozy

1. rjadowanje	400—600 hr.
2. rjadowanje	350—500 hr.
3. rjadowanje	150—200 hr.
wołu do pſchahanja	500—750 hr.
prózdnoſi	150—200 hr.
kruwy ſa paſtwy	200—350 hr.
ſwinje (bėhati)	58—62 hr.
proſtata	17 -23 hr.
jehnjata	4—9 hr.
wowzy	25—30 hr.

Wiki jara derje dżechu. Wichon ſtół ſo roſpſcheda. Żona **wuhżerna** rjana kruwa pſchihżże 900 hr.

Nėkotre płaczżiny klamarſkich tworow w Barlinſkim **wotkwikowanju:** Rjana muka 17.50—18.50 pſchenicżna 70% 19—20.60, wuczaſk 21.25—28 hr., łamkaty rajż 14.75—16. hr., ranżoonſki 17.75—19.— hr., dobry hacż najweſchi 24.25 40 hr., powjeſ cżorny 95—100 hr., bėły 145—160 hr., thoſej ſiran bramſiki 200—236 hr. ſiriedżnoamerikanſki 230—310 hr., kakao II 50—90 hr., I 95—120 hr., zokor mejis 31—34 hr., raffinada 32 hacż 35.50 hr., ſtół, kamjenina 3.20—3.50 hr., a 4 hacż 4.20 hr., warjenu 4.20—4.60 hr., a 5.40—5.60 hr., ſchmalz amerik. 84—86.75 hr., łój 65—66 hr., margaryna 60—8 4ŋ, butra mlokarnika la 175—190 hr., la 165—180 hr.

Sso pytaja:

Mildarſki, Mėto w Kliuje cżo. 10.

Kowarſki, Wagner w Dolnjej Hórzu.

Jona abo hołza ſ mjeczenju, Landſ. Oberſchule w Buduſchinje.

Dżeſſkaj wuczohnikaj, wondſchi dżeſi Tamburer w Zitzenju.

Dżélarjerje, zementowa fabrika Ernſt Urban w Budeſtezach, - plumarija w Beſej Wodzy.

Holzu do domu, Bekitowa w Budyſchinje na Chuſtej haſy cżo. 3, - Wehrtowa w Budyſchinje na Jerjowej haſy cżo. 7, — Cullitowa w Budyſchinje na Jurjowej haſy cżo. 32.

Na pſchedań:

Koſa, mloda dżéla, w Trjebicżach cżo. 30.

Liſjata, 10, w Worſchczach cżo. 9.

Kalowe ſandżału bėlcho a cżerwjenecho, Wujanz we Lyn leżach.

Wóz, dżéczazy, w Kamjenzu, dr. Keigſtr. 14, - ſpicżery w Kamjenzu, na Hatſchkowſkej dróhy 36 na prawo.

Schkowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dżeſa dop. 3.11 hodż.: **Wiki mėrne. Jenoż mutku, kotruż moja hnydom dojtacz, kupuja. Tendenza: kruczeſiſka.**

Dop. 3.12 hodż.: **Wiki ſo njepſchemėnichu, woſtachu mėrne. Tendenza tohorunja njepſchemėnjena.**

Płaczżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wotſiowe ſymje ſo tam abo 1000 kg, wowſ 100 kg, płaczżiny ſo ſtotej hriwnje.

	12. 5.	11. 5.		11. 5.	12. 5.
Pſchenicżna	260-264	260-264	rapk. wotſiowſki	15-15,60	15-15,60
rożta	223-227	223-227	pork. melaſka	9,75	9,50
naléż. jeczmjeń	224 240	227-241	ſerabeta	14-16,00	18-16,0
nol. jeczmjeń	—	—	ſrjenże ſruſk	18-20,00	18-20,00
wowſ	214 222	214 222	bunn	19 20,00	19,00-20
fukarina (Mais)	210	—	wofa	19,50-21	19,50-21
pſchenicżn. mukа	33-38,50	34-36,50	ſamy wotſiowſki	21-22,50	21-22,5
rjana mukа	24-32,75	29 33,75	mórſke łupiny	10-11,75	10-11,75
pſchenicż. wotr.	14-15,25	14-15,30	ſolte łupiny	12-13,50	12-14,50
rjane wotrubы	15-16,3	15-16,50	łupiny, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapk	395-400	395-400	ſlomа, rjana	1,10-1,55	1,15-1,20
lane ſymje	385-393	385-390	„ pſchenicżna	1,10-1,55	1,15-1,20
hrėch	20-22	20-22	„ wowſina	0,90-1,30	1,00-1,20
pjeluſchki	19-20,00	19-20,00	„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

* **Postajenje starobu hołbjow.** Pola młodych hołbjoŵ poradźi so cźi pomĕrnje lubo, starobu postajeć. Dwě njedźeli stare maja hižo małke pjerka na kichidłach a wopuschi. Styri njedźele stare pak su skoro wschitke kroſe a móža so wjeſaj, le schĕſcź njedźelemi móža hižo wulĕcź a su samostatne, schtyri mĕſnazy stare njepiwaja wjacy; z pjecź mĕſnazami hlinaja a schĕcź mĕſnazow stare dóstanu kólej nałożwej brodawzy. Wschĕs dwě lĕcźi stare pak potrjebnitaj so brodawzy a wócźaze rynki, nóźzy a pazy su cźornitsche a hrube dźĕlenjnośe a nóhacze błĕſche. Cźim bóle tranjenja nadpabnieja, cźim starschi je hołb. Sću pak nałożwe brodawki stwerdźujene, koża pak bĕlisnjota, pjerje bjes błyschcźa, błóh hłubschi, tak je swĕrjatko zara stare. Najlĕpsche znanjeschka a wjeſcźiſche wschat su pjerschćenje, kiž schĕſcź abo wóſom dnjow starenu hołbjej wołko nóźki połojźich. Tak masch nĕschto, na cźohož mósejesch so wĕſcźe tpuschcźeć. Na pjerschćenju napißasch cźiſko, tuto sapißasch do knihłowa a tak masch stajnu kontrollu.

* **Ssyliny pjerź.** Jedyn z najbyſnischich pjerźkow wſchĕch cźasow bĕſche saſki kurwjerch Kichcźican II., kotrehoż Merſeburkiſkeho „piwowego krala“ mjenowachu. Kurwjerſche wot lĕta 1591 hacź 1619 a ſemrĕ dobre 30 lĕt ſtary, wopraŵdźe do kurwjerje ſajłokany.

* **Literarny njerjad.** We 10 ſuchich ſeſchiwlach pod mjenom „Der neue Lederſtrumpf“, ſo 90 ludźi ſatĕła (wſchitke pomjenowane), 8 ſatkoja, 22 ſabija, 5 ſkalwerja (ſłowjazu kožu wotcźahnu), 3 wobwjeſmu, 3 ſadaje, 2 ſe ſchkliwej kopaclu ſaraja, 2 ſi pjaſcźemi poſtkicźa. Jenoho ſajĕdowcźa, ſtarſchi ho wjcheſdźe, jenoho wuſchiwkaja, jenoho njedźiwjedź roſtorha. Muża 5 dujow cźjoſnja, hołza a dźĕcźo ſo rubitej, druhe ſo do kowĕ wuſchiwka, 17 koni ſo ſajĕdowcźi, 2 mułaj ſo ſatſĕſitaj, 2 cźĕle njedźiwjedźe roſtorhaju. Wuſche ſwjo ſo wupſcźeſnej khĕźi (Blochhäuſer) nadpabnjetej a ſpalitej a jedyn móſt ſo roſbuchuje. — Tuta wujimanka je dowołna a pſchikład, kajke ſmyſł a roſum niczaze dźĕło tajſi literarny njerjad na mkodźinu wukonja a jeje fantaſije ſajĕdowcźa.

* **Wo pſchedeſchcźenikowych ſtawiſnach.** Kdy a kdźe je ſo nasch pſchedeſchcźenik wunamakał? Na tute pſaſchenje wſchak njemożu zanu wĕſtu wotmołwu podacź. Schtoż wĕm, to cźu napißaćź. Kóžda kołbasa naa ſwój ſapoczatk, cźaſto ſamo dwaj. Stawiſny naſcheho pſchedeſchcźenika pak maju jenoż jedyn ſapoczatk. Doba, w kotrejž je ſo tuta naprawa wunamakała, njeſwĕdźi ſo na ſwĕdźmu, dźen a lĕto poſtajicź. So je ſo hižo w najprĕnſchich cźaſach cźłowjeſtwa a nĕkotre tyſacu lĕt połoźiſche deſchcźowało, to njebudźe nichtó prĕcź. Bibliſke ſtawiſny powĕdaju nam cźaſciſcho wo płódnym deſchcźu. So pak ſu ſo tehdyſchi cźłowjekoju teź hižo pſched deſchcźom ſchtitali, to praji nam najjaſnjiſcho ſtawiſna, kiž nam we wulkej liſtinje powĕda. Kaž je ſtate, je Noa we wulkej łódźi jĕdźił, kiž mĕſeſche ſchtyri. Tſĕcźa je tak ſ dopokafom, ſo ſu ſo ludźo prjedy ſ nĕcźim pſched deſchcźom khowali, ſchtóž móża nad hłowu mĕcź. So njejſu w prĕnich cźaſach hižo tajſe kroſne pſchedeſchcźnikſi mĕli, kaž je my dźenſa mamy, to je tež wĕſte. Wo nĕkajkim tajkim inſtrumentu, kiž my pſchedeſchcźnik mjenujemy, cźitamy wo ſtarych ſtawiſnach ſ lĕta 800 po Khryſtuſu. Turiſki biſkop Aleum pózła ſ woſebitym ſapódłanzom Salzburgſkemu biſkopej taiſti inſtrument ſe ſkowanu: „Pſchipoſćelu Wam ſchtitacu tſĕchu, ſo bychcźe waſchu cźeſcźchódnu khowu pſched deſchcźom uwtkował.“ To je prĕnja powĕſć wo pſchedeſchcźniku. Kaž ſadyn pak je pſchedeſchcźnik w tehdyſchim cźaſu hiſchcźe był, to widźimy hižo ſ powĕſcźe. We bĕhu pſchichodnych dobow je ſo potom wſchelako wuwił. Dźenſniſchi dźeń bywa ſtajnje kruſchi a tolſchi, njeſ tym ſo bĕſche pſched pjecźimi lĕtami cźuſe natwopak. Kak ſo pſchedeſchcźnik dale wuwije, to wochzu wĕſcźicź.

* **Jĕdne kholowny wjerćho maharadſche.** Hižo raz je ſachmy wo rutom bohatym, haj najbohatſchim indiſkim wjerćhu. Naſch maharadźcha, Mirſam nad Haiderabadom bĕſche w lĕcźe 1893 w Kalkucźe połe maharadſche nad Barodej na wopyće. Tam wuhlada, kajke ma pſchecźełowy hrodowſki pſchedſtejećeſć ſ mjenom Dta Meyer, ſydźi na kholowy. Wone ſo jenm tak ſpodobachu, ſo ſebi ſam takſe ſkała. Tuž dźĕſche ke miſcźerej kraiwaſej, kiž bĕſche rjane kholowy ſeſchił. Knjes krauz pſchedpołoži jemu rjanu liczbu ſkatinow na wulicźk. Nadobny wjerćh pak porucźi tuto: Seſchicźe mi jĕdne kholowy ſe wſchich ſkatinow, kiž tu macźe a kiž ſo ke kholowam hodźa. Wulzy wjeſoły pſchihubi a podjakowa ſo ſkoźowemu krauzej ſa nadawk. Wón mĕſeſche wſchu winu, ſo radowacź, bź tola jeho ſkład doſcź bohaty. Když bĕ ſ kholowami hotowy, jĕdźeſche do wjerćhowſkeho palaſta. Tam woteda 285 porow kholowoŵ. Wſchĕch bĕſche ſkoźowanu, ſo na taiſti wubĕrk, a ſo nichtó joho njeſchetrjechi.

* **Wjeſ Atrona Piana ſo ſ wodu wunurja.** Kaž ſo nam je Schwizy powĕ, wunurja ſo ſaſadnu dołe wjeſ ſnowa ſ wodu. Wjeſ Atrona Piana podumrĕ ſo tak pſched tſi ſta lĕtami ſ 42 wobjedźenjami do Atroniſkeho jĕſora. Woda jĕſowa we poſledninu cźaſu hładajźy ſpadowaſche. Nĕſko kukaju hižom roſpadanki wjſy ſ wodu.

Towaŕſtwowski powĕſtnik.

Budyſin. „Sokoł“ a Jednota „Sokoł“ ma jutře ſtwórtk wjeċor we S hodź. zwuċowanje. — Dźenſa ſrjedu je we Serb. Domje zhromadźizna.

Rukecy. „Radoſć“ ſpĕwa dźenſa ſrjedu, 13. meje, we wjeċor. Njedźelu, 17. meje, wuhotujemy **koncert**, na kotryž ſo też na tutym mĕſtnju pſeproſuje. Keŕk.

Domowina — ſerbſkim towaŕſtwam. Naš lĕtuſ wſoſtowaŕſtwowski zlĕt wotmĕwa ſo 5. julija w Kulowje. Č. towaŕſtwa proſu, zo bychu swój program po tym złożowałe a zo bychu hnydom z pſihotami zapoċałe. Nie jenoż towaŕſtwa w połnej liċbje, ale też nimo towaŕſtwa ſtejaca ſerbſka zjawnoſć dyrbi ſo za naš lĕtny wſonarodny ludowy ſwjedźeń zajimować a ſo na nim wobdźĕlić. Předsydſtwo.

Khróśćicy. „Serbſki Ratańſki Dorosť“ ma ſrjedu 13. 5., wjeċor w 6 hodź. zabawny wjeċor w Herbſkej gryċhe w Khróśćicach. Na tutón ſo wſĕ ſobuſtawy z jich pſiwuznymi wutrobnje pſeproſuja. — Popołdnju je w Janſkich kupjelach mała zabawa z naſimi hoſćemi z Radworja a Baċonja. Zeńdźemy ſo ½2 hodź. pop. we Wjeńkee korċmje w Khróśćicach. Předsyda.

Miłoraz. Sobotu, 16. meje, wuhotuje „Serbſke dźiwadło a rejemi w Miłorazu. Wo bohaty wodźiwadłom a rejemi w Miłorazu. Wo bohaty wopyt ſo proſy. Zapoċatk wjeċor we 8 hodź.

Porśley. Serb. tow. „Swĕra“ wuhotuje njedźelu, 17. 5., wjeċor ½8 hodź. w Handrikec hoſćencu ſerbſki wjeċor ze ſpĕwami, dźiwadłom a rejemi. Wſċeh Serbow z blizka a daloka k temu wutrobnje pſeproſujemy.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ ma ſtwórtk, 14. 5., wjeċor we 8 hodź. zwuċowanje za dorost, potom zhromadźizna, na kotrejž ma ſo kóždy ſobuſtaw wobdźĕlić.

Wjeſel. Stwórtk, 14. meje, wjeċor ½9 hodź. pripraŵi ſo w Köhlerec korċmje we Wjeſelu zajimawy pſednoſk z krasnymi ſwĕtłowobrazami. Pſednoſowaċ budźe k. A. Hadki wo puċowanju po Bosniji a Hercegowinje. Bohaty wopyt ſo wočakuje.

Zwjazk Serbſkeho Ratańſkeho Dorosta. Srjedu, 13. 5., ½2 hodź. ſo wobdźĕli na wuléċe pola Wjenka w Khróśćicach zetkaja. Wot tam potom hromadźe z kołami dó Janſkich kupjel a do Worklec pojĕdźemy. Wjeċor w Khróśćicach zabawa, k tej ſo wſitke ſobuſtawy z jich pſiwuznych Ratańſkeho a Baċonſkeho R. D. pſeproſuja. Předsydſtwo.

Serbſki Sokolſki Zwjazk. Pŕich. njedźelu, 17. meje pop. w 1 hodź. je poſedźenje předsydſtwa a wubjerka. Pŕindźee wſitcy a z dypkom.

Jednaċel a Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyſinje — Zamołwity za hoſpodaŕſki dźĕl: Arnošt Bart w Brĕzyncy, — za nawĕſtki: A. Dučman w Budyſinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Wosebity ćah

na swjedźenju Božeho ſpĕća (21. 5.) do Krkonošow z Rólanow — Wojerec na Koblfurt — Oberſchreiberhau do Krummhübela.

Spĕſna, pĕjomna a tunja jĕzba! 33 ⅓ % potuńšenja!

Kupće ſebi w prawym cźaſu jĕdne kkartki! Wone předawaju ſo jenoż hač do 20. meje t. l. w 4 hodź. popołdnju.

Na zastanišcźach, kiž na jĕzdnym planu njeſteja, zastanje ćah k wustupjenju a k zastupjenju, hdyž ſo doſć wobdźĕlnikow namaka. Z Kulowa a do Kulowa ſo druhi wosebity ćah k pŕizamknjenju tuteho wosebiteho ćaha pŕipraŵi.

Wšo bliže wo jĕzdnych planach a płaćizach wukażu wudawanje jĕzdnych kkartkow na dwórnišcźach (hdej też wupowjesnjenja).

W Torgawje, 12. meje 1923.

Železniski wobkhodny hamt.

Syn ſerbſkeju ſtaršeju chce

pjekańnju abo korćmu

wotnajeć. Poſkićenja njech ſo pósćelu do Smjeċkec ċo. 25 pola Worklec.

Hypothekowe požćonki

na leżownoſće, kiž ſo k ratańſtwu wužija, wobſtara pod pŕihłódnymi wumĕnjenjemi pŕi najniżſej dani bjez napłaċenja najlĕpšniżo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlĕpše poruċenja.

Wšĕ ſulske knihi

ſerbſke a nĕmſke

dostanjeće najtuńo

w Serb. knihaŕni w Budyſinje

w Serbſkem Domje.

Parne ćišćenje pjerja

z elektriſkim ćišćenjom

Erich Schmoller w Budyſinje na ſukelnſkej hasy 3, telefon 1103.

Jurij Hänſel

w Budyſinje

na ſukelnſkej hasy 34.

Telefon 736.

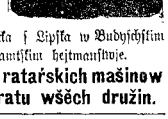

Hłowna pſchedawaċnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim heĭtmanſtwje.

Skład ratańſkich mašinow a gratu wſĕch druzin.

Ratańſke mašiny

předawataj a wupoŕjedźetaj najtuńo

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu na rańšej dróży ċo. 11, telefon 159.

Feirichowe přeſtajomne **komoty**

za woły a krowy kupujeće jenoż woprawdźite **w Hołbinje** (Taubenheim Sp.) abo kóždu ſobotu w Budyſinje na proſacych wikach. Jenoż twora pŕiſłuſchne ſtajkownje, kiž dołho 1000 króć wupruchuje.

Wubjerk z hromadami **mužacych a žonjacych kołow**

jenož najl. hdźin. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Turpedo, Miffa, Excreſs a Spezial najpŕihódn. płaćizn. Dowołamy podźĕlne płaćenje. Dom jĕdnych kołow

Witćk w Sćijećach.

Transmiſije

kóždeje druzíny

wolije, bencin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyſinje

na drjewowych wikach ċo. 27.

Pólne, zeleninowe a kwĕtkowe

symjenja

poruċa

Korla Kahrowe.

Fotografiske aparaty

a potrĕbne wĕcy

kinowy, projekcija

pola Wintera.

Bratrow Mĕrśĕc nasl.

mĕjeźel

Erich Winter

na žitnych wikach 30.

K swinjeŕeżanju

kupujeće

dobru hejdušku

samomłtu čerſtwu,

nowe korjenja, majoran

pópjeŕ

ze ſamsnjejo korjeninowe tołčerńje, ſtajnje čerſtwe pola

Korle Kahroweja.

Rjany, lĕto stary

zrĕbc

je dorosta dla na předań

w Khwaćicach ċo. 27.

Lĕto stara

koza

je na předań w Khróśćicach ċo. 33 b.

Čełniwy pos

je na předań w Stróži ċo. 4 pola Rakec.

Pytam bórzy městno jako

hospodaŕ.

Poskićenja pod „C 16“ na wuđawańju „Serbſkich Nowin“.

Kubło na předań!

Z 20 000 hr. napłaċenja předawam z nadawkom ſtaroby dla rjane kubło blizko Kamjenca, 56 kórcow wulke. Přewzaċ móże ſo hnydom.

Ernst Raue w Budyſinje

na Hošic hasy 32.

Hoſćenc na předań!

Rjany hoſćenc z parketowej rejwanſkej ſubju a na 2 kóreomaj łuki we blizkoſći Kamjenca je ſtaroby dla pŕez nje na předań. Napłaċenja 20 000 hr.

Ernst Raue w Budyſinje

na Hošic hasy 32

Hoſćenc na předań!

Hoſćenc z rejwanſkej ſubju a 15 kóreomi ratańſtwa w rjanej wſy pola Rakec předawam dla khorośće z 15 000 hr. napłaċenja. Přewzaċ a zaċahnyć móże ſo hnydom.

Raue w Budyſinje na Hošic hasy 32.

Kójdy, ſchtóž ma

nĕſchto na pjchedań, ſtoł, grat, wſchelake nowe a trjebane wĕcy, abo ſchtóž chce ſebi nĕſchto kupiċ, wopjewj to :: :: ſ nasledkom we :: :: :

Serbſkich Nowinach

Zajtſi nawĕſtcy ſo w nĕkotrej 6000 serbſkich domach cźita :: a ma wĕſtu wuſpĕch. ::

Přiloha k čisłu 110 „Serb. Nowin“

Srjedu, 13. meje 1925

Prawa a dźěło statneho presidenty.

Sajimawe za kóždeho němskeho staćana je, so prawa a dźěło statneho presidenta znaje.

Po němskej wustawje zastupuje statny president kraj ludowprawnje (völkerrechtlich). Wukonja w mjenje stata swójski z wukrajnymi mozami, wobkruźuje a přichilinuje pósłanzow. Swójski a zwjazinjenja z zuzymi krajemi, kotrež ma na krajne zakonje poćahuja, dyrbja so wot němskeho sejma přichwalić. Dale wukonja za stat prawo wobhnadźenja. S wobzwětej ważnosću su prawa, kotrež jomu z artikla 48 němskeje wustawy wuchadźeja. Tak smě, jeli jedyn kraj swoje winowatosće po wustawy abo druhich staknych zakonjach njedopjelni, jón k tomu z wojerskej mozu nuzować. Jeli so w kraju porjad abo wobhrožuje, smě tohorunja wobkrućenju mjr. krjewać, so jako trěbny porjad so zwěsći. Tomu smě přichwalenje te w artiklach 114, 115, 118, 124 a 153 němskeje wustawy wupřihnjate zakonje prawa (Grundrechte) zuke abo zdźěła zdźěhnuć. Statny president smě němski sejm rozwoprajeć. Dohotuje zakonje, kotrež su za to wuprawje a wustawje wobłanke, a nosy je wuzywa trěbanje. Pomjenuje statneho kanzlerja a wotpuschći po jeho nawjeze statnych ministrow.

Wólby do ratařskeje komory.

Hospodarske ministerstwo wojerwja wólby do ratařskeje komory — to je přichwatowrjena prjedawšcha „kulturna rada“ — we zwjazkowanym staću Sakskeje a do wokrjesnych komorow za lěhwarstwo a zahrodnistwo. **Za wólbny dźeń je njedźela 14. junija 1925 postajena.**

Za nawjedowanje wólby su postajeni:

I. **Za wólby do ratařskeje komory:**

1. we wólbnym wokrjesu Budyšinskeho wokrjesneho hejtmanstwa wyšišchi kujeź. rada dr. Gelbhaar w Budyšinje, zastupjer kujeźerišći rada hrabja Wittthum von Eckstädt.

2. w Drježdźanskim wokrjesu (wokrjesne hejtmanstwo, wyšišchi kujeź. rada přichi krajnym kulturnym hamjeze Rentsch, zastupjer kujeź. rada dr. Wahl (wobaj w Drježdźanach).

II. **Za wólbu do komory za lěhwarstwo** — přichi kotrejž je zuły kraj jedyn jenički wokrjeź — wyšišchi krajerišći rada přichi wokrjesnym hejtmanstwje w Drježdźanach dr. Gerth, zastupjer wyšišchi kujeź. rada Wacker.

III. **Za wólbu do komory za zahrodnistwo.** Drježdźanske a Budyšichske wokrjesne hejtmanstwo stej přichi tom jedyn wólbnym wokrjesu, wyšišchi kujeź. rada přichi krajnym kulturnym hamjeze Rentsch, zastupjer kujeź. rada dr. Wahl (wobaj w Drježdźanach).

Najwyšiši hač do 24. meje 1925 maja so wólbne namjety naspomnjenym wólbnym nawjedowarjam zapodać. Wólbni maja so do ratařskeje komory:

w Budyšichskim wokrjesu 7 sobustawow,
w Drježdźanskim 11 sobustawow,
w Lipšćanskim 8 sobustawow,
w Kamjenicy—Zwikawskim 6 sobustawow.
w N[illegible]ykłim 4 sobustawow,

do komory za lěhwarstwo 6 sobustawow, **do komory za zahrodnistwo** we wokrjesu Budyšichim—Drježdźanach 4, a we wokrjesu Lipšć—Kamjenicy—Zwikawa 3 sobustawow.

Za Budyšichski wólbny wokrjeź su zeźěhowozy namjetowani:

1. kubler Küchler we Schmunowje nad Eigen,
2. kubler Bjarnat Hanza w Prolezach pola Kamjenza,
3. ryčerikubler von Boxberg we Wuikim Wjetkowje,
4. kubler Zimmermann w Eckardsbergu,
5. ryčerikubler v. Sandersleben,
6. kubler Kschižan w Prahy (pola Budyšchina),
7. ryčerikublerski najeńk Bartels w Zirnu p. Kamjenza.

K temu přichińdże 7 zastupjerjow, mjez nimi staj kublerjej Piech z Mikoćiz a Zuž se Strózża.

Z wotkal přihadźa nalětna mučnota?

(Wobkedźbowanja finanšteho sledźerja.)

-n W mesnjach sobrnaru, měrza a hapeleji pohnadźi nalětne słónčko wschu Bożu stworbu k nowemu žiwjenju. Nad jenym wurosłu pupki, pod jenym pušćerjom ko kocholi. Cłowjesej pak so da so cźaš słhadźenja mjenje pschijomny byeź, pschetoź runje w tutym cźasu cźaje so najwjazni cźłowjekow mjenje cźiłoch a cźerstwych Wje hela a radnja so drje nad swojwa stanjenmi zjawjenje wokolo so a cźasto je jim, jako buchu jsamo po dalšich twarskich mešnjach se strudcźeho spanja wotnuźli. S dobeu pak cźuja so nekat słabi a sprózni, so dźela njemóża trěbnu energiju swjesći. „Nalětna mučnota je jich nadpadła“, so praji.

W tutym cźasu mnoźi so teź smała thorosć bledawa, ale zesnowane thorosće su w mjenowanych mešnjach najbole rozsherjene.

Dyrbimy nětko z jeho sudźeć, so je Boże słowo tak, liš w lubosnym nałeźe wotcźenuje we Bożej swótrobje nowe žiwjenje dawa, cźłowjekam schkodne?

Nět po najnowšich lěkarskich pschepytowanjach je runje nawopak. Zimski sledźer Erdtrom z Helsingforsa je psched króćkim cźasom wobkrućił, so njeje słónčko z pschiczinu, liš we cźłowjekim mučnotu wubudźuje, ale što je z winu, so mjezsche cźłowjek we zymi mešnjach pschemalo słónčka, tohodla je we nałeźu mnjenu. Vitaminy (to su žiwidlowe łicze, bjez kotrychž cźłowjek nemóh byeź njemóże) we cźłowjeźim cźele pobrachuja. We lěcźe wot, w tutom cźasu, mózemy cźakcźiskeho do Bożeje swótrobje hicź a na nasche cźłe moje smědło a powětr sku sowacź. S tym hromadźa so w naschim cźele vitaminy. W najmje, haj we lymje hišće mózemy wot natmowanego zimi byeź. Słónčko li pak so jsma, a wotnaje li cźłowjek wó jsmoje, do kotrejž Boże słónčko swoje zdrowotne pruhi njepschestrěwa, da natutowane vitaminy te konzej.

Se sapoczatkom nałeźa pschiwdźe cźas, w kotrymž je nabeŕk wuczerjam a rubježne hospodarstwo sumišich wó fazow ko wjerši, cźłowjeze cźesto nadpadnje „nalětna mučnota“.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* **Drama psched lasarnu.** Semjertne njesboże z automobilom sta so sandźene dny w Potsdamje psched lasarnami. Tam automobil jenoho z letneho hólza pschejedże a tyrdom mori. W cźasu njesboża swójeho kowarnarja Wje nzekowa runje psched hólzu. Korczmarka je nad njesbožom tak wustrašła, so ju kmodom Boża ruczka saja.

* **Luboscźinska strychlohra** swótnje so we Straliundže w sandźenych dnjach. Tam wešny strazmikjor sahkatneje policije, Giertz, we wotbjeł jednoho twarjenja na frankfiich spuschczadlach zwoju njewoźtu, dźowku wikowarja Borna satjeli. Potom so zamt mori. Wina njeskutka je njesnata. Giertz mjeńsche so w blišchim cźasu se sluzby puschczeć.

* **S Heidelberga.** Wobory żelesnikskeho njesboża pola Rot—Malsch, wo kotrymž wožera pisachmy zu sežeho wože:

ratař Förderer a jeho mandźelska,
ratař Beigel a jeho mandźelska,
ratař Baumann a jeho mandźelska,
knježna Keilbachez, knježna Rudolfez,
knjeni Hagnerowa a jeju dwě dźěśći.

* **Knpa Helgoland zhubja zo do morja.** Na kupje Helgoland je zo fnowa wulki dźěl skały do morja zhynył. Do njesboża pschi tym nichtó njepschindże.

* S **Liberza** w Czechach. Wulki wohenj wudyri jandźenm hobotu rano w Liberzu na Zitawskej dróhi. Wobeh wudyri na njesnate wasnuje w fabrikskich rumnoscźach porzelinoweje firmy Jeschki, Schwierta a Wittnera. Se wulkej spschehnoscźu wupschestrě so wohenj na nekotre micźiskiny na rěsak a drjewowu firmu Gustawa Stöhna. Posdźischo hischcźe na twarke a skladne mesta spomnjenicze firmy a potom na skład wikowarja twarskeje macźiny Wilhelma Hórna a firmy Adolfa Gretschela. Wobeh namaka we wulkich drjewowych skladach wjele zrowby. Teź wulki wětr wot rania bě z winu, so so wohenj tak rucze a sdźiwko rozschěri. Mesino hobrscźeho wohnja runaske so wohnjowemu morju. S nastatej hobrscźej horzotu bě dźeło wohnjowoje wobory jara pocźežene. 22 fnkowoh liscźe wodu do wohnja, hacź so słónczkuje po 3 hodźinach njepokazdy nastrózanych a wohrożenych sandźowo dolschemu strachej wukhowacź. Nacźinjena skoda wucźinja wjele milijonow krónow.

* S **Liberza.** Tu namakachu we sandźenych dnjach, pschi twarjenju jednoje thźe pol metra hlubokoh w jemi stare tonowe sudobje se starumi njemskemi. We sudobu bě 600 sskórownych pjenjez z cźasow Wjaczlawa druhoho. Wjazalawa II. knjezesche w lekach 1280 a je po mnohich wojowedźenjach w tym cźasu take pjenjezy dał. Sskébro k pjenjezam bjerzesche so z tinom z Kutnohorskich horow nad Labjom. S wobstatnosć Kutnohorskich wokolow so w tamnjschich cźasach zwrk fuj. Wórbory w Kutnej Horje nalwari. Tuch je dźensa nimi swědk nědnoschich slotich Jahow.

* S **Liberza.** Sandźenm pjatk cźeschnjesche cźele wjedro pschez wokolnu krajinu, z wulkim klinkom a krupobjerzom. Torhasa woda sepuscźi za nekotre wjesdźiny kedźbje tuki a hatowy. Zyły dźel mesta we hnjje powodźenm. Kmpositze trajesche pschez zuły hodźin a krupy padachu we wulkosći leśnych worjeschkow. Zuła krajina mjeńsche dołu hnjili napohlad. Kedźenja na sulomach su dospołnje sniczene. Tajke njewidźeno we lonnej krajinje kamo najstaršichi ludźo njepomnja.

* **Ztrašeny podawk** w Parizkich podsemskich rowninach. Parizke podsemske rowninske za nimonerkami dałeko wupschestrěte, njeschewidźomne. Psched nekotrymi letami shubi so jendźelski puczowanz w Parizu. Wědźe so za nim sledźesche, ale wschitka prěza bjesche podarmo. Powschitkowne mjenjenje knjezesche, że je so we nje hubjenym nadpadł stat. Nětko namakachu jeho cźełe w podsemskich rowninach.

* **Szwerzna lampa w podwjasku!** S Wacha pjatk khadźesche k nam w podsemnim cźasu nowa lampa. Knjeze a knjezny maja w podwjasku male kedźbne kruschnjcźku. Hdyž někto wospjedna dama wjeschi do mej pschindże, tak trjeba jenoj lohko sukniczku k kolenej a hižo ma posthody wolhanckene.

Skupcaj.

Powědančko.

Rjany bóh njebudże wjazy rěźeź. Loni běsche hischcźe kčźt a tak krasnje, so kóždy, kiž nimo dźěsche, psched kerkom pojasto, a rjany bóh wobdźiwasche. Niz jenoj mešchczenje, kotrymž na wjach wschitko rjane, liž je nad horstku pjatk wjesela, ně, teź wjesnemu burskemu ludej spodobasche je bóh. Nad pojastachu pschi hrjebi, so bychu dobrn wóh do so hrabali. Dodźiwacj njemóżachu je, so może stary Kozor tak krasny bóh měcź! Njane to słoże, wo nim chcemy cas rěcźeź! Wěrźeze hrebi wuhlišeze, so może so bóh pschedacź?

Ach, ichtó rěcźi wo pschedaczu? Stary Kozor, bych mjenjej dyrbjał? Myhlišeze, so by bóh měł, njedyli jemu mózno byle, bóh pschedacź? Myhlišeze hrebi, so na wo pschedach žadyn druhi sajim hacź wo placźiznje, liž z njeho muwitkje? Někto stary Kozor njemóżesche swój bóh wotbyeź. Pospytał je bě, na to mózeze so pschesczicź. W loschim lěcze wšstesho dnja rano hdyž běsche lědma dźeń sthadźał, běsche rejenja swoiréiał a na wosu do mésta dowjesł.

Mésto pak běsche polne bosu. Wjele wosow bosu běchu so je žuzobnych wosow pschiwjesile. Nichtó wjazy njekupowasche, darmo so sforo dawasche. Stary Kozor běsche swój bóh tak tunjo pschedał, so lědma wupozejeny sajschchaj zaplaczi. Zychnuje pschijědże domoj a pschiżahasche, so na nihdy wjazy tajku khuposć njesahraje.

A wopraudże teź! W pschichodnym lěcze wostaji bóh. Nescheto druhe pak jeho hnjewasche. Rejenja, liž jsam njewotrěla, wotrěsachu druhi.

Schto, druhi? Zyle wscho jedne, schtó, njesmaczi, dźerjo, liž so wjerzkor do mésta wróczechu, běchu bóh wotjali. Wo dnjo běchu so wjesnjeho powětra nasrěbali, njerzor pak rěsachu hrebi kwěrzel bosu, so bychu jón domoj, do pschednuésla, do stuhlcze komorli pod rěchu swojej swój bje pschinjesli a tam male nałeźne wjesele wubudźili.

Schto pak starasche so starcho Kozora, nima tola z bosu zanebo wuzitka. Kak to jeho pschimasche! Hólko jeho to rosmjendri, zyle lohko możeny to dowdźeź. Hnjewasche so, so maja druhi na wózach wotschewjenje, liž jim njesluschachu, a liž prjecj wschchu, bjes toho, so je saptaczkun. Teź jeho mandźelska, Kozorez mać hnjewasche so.

Lětha, bojowe halby cźerwjachu lědma prénje pupki. Se kudowmaj wóczomaj shladowasche staj stupzaj na wózne kónczki topschchowu. Haj, někto by so stara stawiła zaso sepeczowała, hischcźe ras by jeju wutreba bolała, jeju rjany bóh bychu zuse ruzy wotrěsale, zanoho wuzitka, ani pol sta pjenjezkow njebyłbychaj měłoj.

Ně, to njesmedźesche, njemóżesche so stacź. W nozy ras, hdyž běschtaj so do loża lehnyłoj, njespaschtaj z bojesje, se skupesze a skupzaj wobsamkujschtaj nescheto. Hdyž nětko dźeń sthadźesche, stanyschtaj a dźěschtaj do sahrody. Wobaj, muż a žona, bliscźschtaj so k bosej, słósnikowaj so rumaschtaj. Kóżdy běsche z nožom wobrúnjeny, hnjaschtaj za hasami a swótrošowaschtaj rjenje wobnjaze kcźenja. Runje halle poczinachu so zaukate swónczki wotewrjecź. Spokojom nad zjwojim stukom, so běschtaj kcźenja skónzowakoj a nałeźu wutupiloj, wróczischtaj so k bluschczatymaj wóczomaj, napschetnjenaj z dźiwonym wjeselom.

To je z winu, so njekeźeje w Kozorez zahrodze wjazy rjany bóh.

Młody Pětr njebudże wjazy na žeńtwu sthodźeź. Lóżet by drje hischcźe mél, je tola dwaczesi lét a lubi so tak někotrej pěknej knjeżniczku. Pětrka dźerżitaj wschak starschej tak krótke, taj pja na powjasu, so nima zante hredźi, tajku dźiwojimu honiéź. Snaje jeje derje wjeselske zjawowanje wjesnych zwjedżenjow, snaje je teź mésczanzka, w kotrychž może so hacź do zyteze wole pschi schcźerczatych hukach a pískajych trubach wutreśwacź. Derje wě Pětr, hdyž je najpschecźelnische mésczanzka, na kotrymž może mjeś rejeni wustawacź. Se pak by mohł na reje hicź, trjeba Pětr pjenjezy a pjenjez Pětr žanych nima. Nan a mać staj jahołoj, je jomu dacź.

Mészchi polne toleri leża delka w khamorje. Nosjmk njeż mohłe so mészchi, tak polne su. Kozorez nan pschima cźasto pjenjezne mészchi, niż je by z nich nészchto wzał a nészchto pschidał. Pětrk njedosta jenje nicźo z mészchow, tkóda li so dyhdyżesche pjenjezy na banki njesej, abo nebdźe rolu prawje tunjo kupjeź. Hdyž je jemu kup poradźł, tak ma Pětr sajo kench pola wjazy wobdźelaeź. Pětr pak sadracźuje so pschi dźeće, njewobohacźi pak so. A njedźešu hischcźe, hdyż kóżdy mlodźenz so wulkhodźuje, tu wostanje Pětr radscho wobojmo doma.

Pětr wschak teź mésesche swoje stawiźny lubosće. Kolczku běsche lubował a holczka běsche jeho sajo lubowała. To pak njeje dołho trało. Starschiska skupoścj běsche na tym wina.

Knjezniczka běsche z wnczobnizu pola wjesnjeje plakarźe. Kóżdej dwě njedźeli pschinjeśe Kozorezjomi schawu. Kozorez mać pak njemóżesche bolazeje rany dla, kiž njesjesche, schanna swoje schaty mupklokaz. Ptatk pschezo pschinjesche holczka schany, hdyż běschtaj Kozorez nan a mać z běrnami a zyblu do mésta. Pětrk pak wosta jsom doma. Hdyż někto nnczobnizu schaty pschinjeże, tak běsche Pětrk z domjazym knjesom, pschijimjasche schawy a sapjaczowasche je.

Marka pak teź njebdźesche zbojowna, sforo niz zbojowniscźo daż Pětrk. Mischirka jeje běsche stara mórkotawa, liż tyłko zbyrnonje pschidźelowasche a Marku często bijesche. Pětrk a Marka běschtaj so narodźiłoj, so bychtaj so bro mndźe rozumjałoj. Wonaj so teź rozumjeschtaj, wustorzeschtaj a rozschetowaschtaj so mjez sobu, tak derje hacź so

Přilopk.

* **Wójnska wotprjerjenka.** W lěcje 1570 a to 13. nadjmnika, wobjamknychu Danska a Schwedska měr. Po měrowych wuczinjenjach mjezo Schwedsku a Danskim sarunacy a to na owoj rakaj. Prěni dźěl zapłaci 5 dypkom, 1 druhim pak ho khěrko dołho dźiwjeche. Hačle po 7 lětach a to na pohromwanje Danskeje ho temu podiwoli. So by nětko ju hnydom zapłacyli Schwedzy 7500 tolěr w (wot) 5 kowowych pjenjezach. S tutych dajsche danski kral Bjedrich II. kanony lecy, kotrež na to so poczahowaze 3 tyscy dźěłachu.

* **S dźewjecjelětneho zajerza** wróci so njedawno 29-letny awstrijski wojak Viktor Roth z Kollbrunna. Je zyły czas wojsper na swojich starschich pisał, ale njeběchu mjoo dóstali a to wot lěta 1917. Leži ho, so na 250 Awstrijskich pschezniwo swojej woli w Rusce (wosebje Sibirsce) ho z wotpohladom wróco dzerja. Tuž je na czasu, so ho ruske knjezerstwo na swoje człowjeske winowatosze dopomni.

* **Krawa z dźewjanej nohu.** Na jenym kuble w amerikanskim stacze Wyoming běsche sebi jena krawa wohu krótko na pawochtami słamała. Noha dyrbjesche jo wotstrjelać. Stótnemu kharjej běsche rjanehu słoczerza jeli a pschikubi kuklerjej, so krawu sajdo wothoji, jeli je jenu na wěsty czas pschewostajł. Rjerod dyrjesche, so by jo dobre słocko satsełiło. Po tfjoch njedźelach pschiwjedźe khěrkrawu sajdo wróczo a dowjedźe ju do hródze. Krawa dere trochu khromjesche, hewak pak běsche dospołnje krowa. Stótnej khěrkar běsche ju wotrěsany kruch žiwese nohi drjewjanu nohu pschicźinił.

* **Ptaczki w Khinje.** W Khinje pěstuja ho wosebje jstwinske ptaczki. Czasto wuziwaja ho tež nabožnistim wobrjadam. Ptaczki maja wosebitych słužobnikow, tiž swérjatka w klětkach wokoło w czełstwym powětrje noscha. Schkowronczk je Khinjanam najlubschi. Ssamu khudnische ludźo ptacza wjele pjenjes za dobre spěwarske ptaczki. Khinejski schkowronczk je wjetschi hacz nasch a nahwecźi ho wosche-lake jtwinki, kamo schczowkacz. Jónu sa lěto, na jtwjedźenju pschidoha paar-taai, donjesu Khinjenjo schkowronczki do templa w krasnych klětkach, so bychu tam někotre hodźiny pschebywake. Satrjeczi ho w temptach jtwéza, tak sapoczinaju spěwacz, a lud je njewschednje zbožowny, so ptaczki tak za nich proscha wo serstke zohnowanje.

* **Nuž i 83 kóczkami.** W kanadiskim měsczu Berlin bydli nětki Amerizan z mjenom Kalkert. Je psches 70 lět stary a wjedźe jtwjenje dźiwnucha. Jeho domjazy wobydlerjo ju jenoż kóczki. Psched 30 létami pschinjedźe jej z puczowanja por rjanych kóczkow sobu. S jeju potomnikami je nětko hromadze jtwoj. Je jich na 83. Wschědnje dyrbi wjazy hodźinow na to wažicz, zwotjcz „domjazych“ sežinjecz. Hdyž jenu telko pjenjes ma.

* **Gumijowe drohi.** Hacz dotal jtwny malo wo gumijowych drohach słyschesli. Jako prajo je często Colombo na kupje Ceylon, tiž je sebi drohi z gumijom pokazej dało. Wěz talke pschiprawja: Gumi je wohrěwa, dokuż nij njeje cżeczity. Potom saměscha ho se schczerkom a wuwaluje ho. Pschihotowanje taczki drohow płaca „z“ schto malo wjazy, dźerzi pak kleje. Sa Europu wschitko je płaczizowy rosdał wjetschi. Pschewoje płaczi dowozowanje. Mudra myslitzka. Kak lohki a kak měrny je we taczich drohach njesbny wobskhad. Wscha hara stup konjow womjelknje.

* **Cdaneki abo japaniski mór.** Naschim „nazionalnym“ khorosczam, kotrež hacz dotal znajemy, — ajiatiska cholera, schpanijska khrjpa, jendźelski khorosez atd. — je so hischcze tżeża pschidrużiła. Khorosez pschikhadzuje z Japanskeje a mjenuje so tam „Daneki“. Domorodni njemuja ju tež „japanski żołty mór“, wuczeni „icterus hämorrhoidicus“, schtož je po, herdżu „żołta khorosez s krwawinjenjom“. Tuta khorosez je sa zyłu Europu najnjebezpecznischa dopomnjenje na wójnu. Często suchu wozjazy na franzowskich a italskich frontach z njej nadpadnjeni. Wot toho czasa dże njejsmy wjele wjazy wo njej słyschesli. W poslednim czasu je khorosez w Japanskej z nowa sylnje wudyrila. Tež w Italskej je ju w poslednim czasu na někotrych městnach pokalała. Sa pschicźinku khorosez je pilnje słędżi.

* **Czełe njewjedra.** Każ ho z Perm w południskej Amerizy słyschi, su tamne brjohi z czełemi njewjedrami donapytane, pschi kotrychż wody na 35 000 tunow guana wotpławichu.

* **Wschě pěsczy do Paradisa,** tiž ho jako na wotkowy mjenuja. Paradis sa pěsczkow je we Los Angelos, kam je ho nowy wobydlerski porjad zawjedł. Kóżdy pěsczk, kiž chze drohu pschekroczecz, trjeba jenoż rutku dźěsczerja a hižo sastanu wschě awta. Poskazenje placzi wschak jenoż 5wunka smutkowanego města. W měsczu mutska pak ho to pschewjesczej njehodźesche. Tam khtaju pěsczy za tuni pjenjez w khtadlach. — Haj to su „nobl“ ludźo.

* **Sa czo Americzenjo swoje pjenjezy wudawaju.** Po poslednim hamiskim wupokasu wuczinja shromadne dołhody amerikanskeho ludu w lěcje 1924 na 68 miliardow dolarow (na 285 miliardow naschich słotych hriwnow). Profesor Frederik pschi akademiji politiskich a sozialnych wědomosczow njeje ho dźěła bojał, zas pschewinacz, schto bychu amerikanscy lud na składowe tutych dołhodow pokhcze. Pschi tym je namakał, so 15 miliardow dol. sa jeźiwjenje ho wuda, 1500 miliardow dollarow sa khłóschczerki, 1700 mil. doll. sa tobak a zigarety, 3 mil. sa drastu, 3½ miljardow sa automobile, 1300 mil. sa domjazu nadobu a meble a 1 miljardu sa drohotne wězy. S toho wukhadza, so wjazy hacz tżeżina ho na drastu, budżenje a sežiwjenje wuda. W lěcje 1909 wuda ho sa sežiwjenje jenoż 4 miljardy. W běhu 25 lět je ho postajtim zwjazowisch (appetit) w Ameriżu poschtworił. Nadane je, so wudawki za tobak te sa khłóschczerki wo 200 miljonow pschekroczja. Pod tutymi wobstejnoscheemi je schowmliwe, so agitazija pschezniwo kurjenju, tiž w Lecje na 1700 mil. doll. (na 7 miliardow zł. hr.) wuczini, we Sjednoczenych statach pschibéra. Schto ho potajnje sa alkoholiske napoje wudowa — tute pschedawacz je sakończy sakałane — njehodźi ho statistiży wobliczicz. Tola njehodźe tuta suma wała.

* **Amerika je ho 20 lět do Kolumbuża wuśledźiła.** Na mjesmarodnym kongresu w Göteborku mjesesche wuczeny Sohns Larsen z Kopenhagena pschednoschk wo wuśledźenju Ameriki. W pschednoschku wuzi, so je jena dansko expedizija hižo wokoło lěta 1473 amerikanski bryoh wuśledźiła. Po wuczenzowych zjłowach je danski kral Khrystian I. po namolwjenje portugalskeho krala Alfonsa V. w lěcje 1472 expedizijn pod nawjedowanjom Dana Johna Scolasze wupołtał. Expedizija barbyscha nowe kuby a kraje we zjewjerocźnischim morju wuśledźi. Tak běsche Scolas 20 lět psched Kolumbusom w Ameriżu. Kolumbusej dyrje je djensa thętro wschitko jene, hacz je wón prěni był ako nich. Wón běsche tehdom krutcho mjenjenja, so je wrěni a 5 fojskimi pschewodźenjom je tež wumrěł.

* **Amerikanske dobrocźinstwo.** Khudy lud dosahowa we Sjednoczenych statach nimomjery bohate dary. Amerika ma drje najwjazi bohaczkow, ma pak tež wjes nimi człowjekow ze smilnej a darmjwej wutrobu. W poslednich 10 létach je ho khudym 1629 milionow dolarow (to je psches 7 miliardow hr.) wudźelilo. Jako prěni dariczel mjenuje ho John Rockefeller z 575 mil. doll, jako druhi je Andrew Carnegie 350 mil.-dollarow khudym dari. Najnjezbożi pjenjes, tiž je ho darił, wuczini 4 mil. doll. wot Jana Jakuba Astora.

* **Pawk jako fabrikiti dźěłaczer.** W jenej amerikanskej tworni w měsczu Hoboken ju 200 pawkow jako dźěłaczerjo pschikłasani. Podawk drje mamy ta njemózny, tola pak je kozrawdże wěrny. W tworni dźěłaju ju drohotne měsczinske drasty. K tomu ju trěbne jara drobne niti, kotrež hacz dotal z ludźazych włosow a platinowych grozikow wobstejachu. Nětko pschihódzechu na myste, pawkowe niti k tomu tricźacz. Pawk płaci ho na ruku jedneje dźěłaczerki, kotraż pawka pomału na jenju dele puschcza. Pschi k jemi spuschczenju pschedże pawk nicz, kotrejż spoczatk je na uzu dźěłaczerki pschicźinjeny. Dźěłaczerka wije lehdzinje a spěschnje nitku, kotruż pawk napschedże, na mały kruschk, wjerczi pak kulisch tak spěschnje, so pawk na jenju dele njepschindże. Na taste waschnje pawk někotre sta metrow napschedże. Po tajtim dźele ho pawki do małych kletkow sebadżeju, hdżez muchi za swoje dźełło k wobjedu dostanu.

Wocišc porstow morweho.

Bajka wo scherjenjach a jeje wujaśnjenje.

W małym franzowskim městaczku Capelle la Grande dowjedźeźełi Charles Demel na fruchke wschanje. Wón dźełasche pschi dynamowej maschinje. Pschi dźele mori jeho elektriski prud. W zapożaczku myślachu žebi pschiwuśni, so je na dźasze morjwy. Pjerej dnjowu czakachu, prjedy hacz jeho pohrjebachu. 10. měrza pohrjebachu fnjeschożeneho. Jeho mać pak je khora a njemóżesche po pschi pohrjebje wodźeć. Wona wosta tak doma. Tu wuhlada w hamym wokzijschi, hdyż bo kaschcz do rowa dele puschczesche, jenu ruku pschi wokzije. Pot sta létna mać myślesche žebi najprjedy, so je bo někak w duchu abo w smyślach myliła. Wona njedźełbowasche tohodla dale na podawk. Kak pak bo stróji, hdyż hdyż nekotre mjesczinu pohdźicźo na wokzije zaśnu wocźischcz porstow wuhlada. Podarmo prózowaschе bo, wocźischcz i wotu wotmjeć. Mać zdźeli podawk mésczczanoceje. Powedasche, so je jeje żiwy, hdyż bo i fabriti z dźěła domoj wróczi, często do wokna klepak, a tak je husto wocźischcz na wokzije wostak.

Dźinkertke spiritistiske towarstwo, kiž wo podawkach wuczitycha, pósła sastupjerjowu do Capelle de Grande. Tam dyrbjesche z wo podawku błędźicz a wež pschepytowacz. Wona njeunamakaschcze jenoż wocźischcz pokasowarja, ale tež wocźischcz wschech druhich porstow prawoje ruki. Jedyn ingenieur z fabriti, w kotrejż je njeboh dźěał, chze podawk zyle jednorje wujaśnjicz. Po jeho wuprajenju je mjodu dźełaczer na dnju psched żiwjenj żmjerczu se wschelakimi chemiskimi mokschinami dźěłał. Mjes druhim je też wodźicźnazu fikalinu w rukomaj mél. Wodźicźnaza fikalina pak wukuska ho do fischleży. Wjeczor do njesboża pschińdże domoj a klepasche każ druhe dny do wokna. Na porstach je hischcze nješto mokschiny mél, kiž je ho do fischleży sakuhała a tam wocźischcz sawostajiła. Spiritiscza wschak sa druhe ho ménjenja. Ingenierej napschecźiwjeja, so su wocźischcze halke po jeho żmjerczi na fischleży byle. Tu pak dyrbi ho najprjedy halke saso dopokasacz, hacz njejsu tam prjedy hižo byle. Zara lohko je możno, so je ho stara khora maczeńka halke pschi pohrjebje na nje dohladała. — Tak je saso nas podawk, kiž sa ho tak kuchapotajny dyrj, wotkryk. Też pola nas w Sserbach powédaja ho wschelake basni. Jeli by ho często troschu hnydz mysliło, tak by ho też tak nimohi „potajny“ podawk pola nas lohko wujaśnił. -n.

Dźesacz wuzitne prawidła.

1. Njewotstorcz na jutśiśe, schtož mózesch dźerża sežinjecz.
2. Njewobcerżuj druhich z tym, schtož sam dokonjesch.
3. Njerosmjetaj pjenjezy, prjedy hacz je masch.
4. Njekupuj njetrjebawsche wězy, dokelż su tunje.
5. Hordosez żada sej wjazy dołži hłob, lacznosez a smna.
6. Njewobżarnuj żenje, so by wschemało jedł.
7. Njedżo njeje wostudło, hdyż rad to cżinisch.
8. Najwjetsche starosze a bolosze sawinuje husto sle, kotrejż so tyka njestarosc.
9. Wobhladuj wschitko z dobreje strony.
10. Sedy-li rosdrudowany, licz hacz do dźesacz, prjedy hacz rěcźisch; so pak rosstorbjeny, potom licz hacz do sto.

Směški.

** **Wnuk.** „Luby wujo, psched tydźenjom sym żiwoje prędzejsze prohlowanje złożił a mje żu runje pruhowali, kak so cżłowjek womłodzi, dyrbju to znadź na tebi spytacz?“ — Wuj: „Haj, mój lubuschko, cżini to, potom napischu hnydom druhi testament . . .“

** **Lépschimu mandżelstwa.** Diwaj pschecżelaj trjechitaj so ras. A spocżinaja: „Ja wołtekdżuju, so tebi żadyn kneflik na twojej drasce njepobrachuje, wot toho cżasa, hacz ty żenjeny.“ — „Haj“, rjekny B., „knefliki pschischiwacz běsche prenje, schtož mje moja żona w mandżelstwje nauczi.“

** **Spodziwnosez.** W Amerizy pósła wosebitna knjeni swoje majsany schaty jednej cżornuschzy, so bh je bjes tóżbeho mandżelskeho bleczka wrócźiła. Cżornuschka pak pósła schaty saso wróczo, ale zyle schćerce a cżorne blakate. Hdyż nětko nadobna knjeni schaty do rukow dosta, porokowaschce cżornuschzy hótko a wumjetowaschce ju, so je ju tola wosebje prożyła, schaty cżisteje wupokłacz. Cżornuschka pak je ji schaty majsanske wróczita, hacz je ji dała. — „Knjeni, to ja njerozumiu“, praji cżornuschka, „żiwm tola żiwoje schaty najprjedy w żamej wodze płokała, a moje schaty pak ju zyle cżiste!“

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Do pschekupskeho spisała bu dźensa zapisane: 1. na łopjeno 266, firmu hornjo-łużiskich hadowych tkóżeńi dr. Herrmanna a dr. Wetzli w Budyschinje nastupaze: Pschekupk Bjedrich Korla Ottomar Herrmann we Budyschinje je jako wosobinsky rukowanski towarischnik do pschekupskeho wobthoda sapisany. Jeho wotmołwa je sajchła. Towarstwo bu 1. 7. 24 sakożene. 2. Na łopjeno 714 sajchleje firmy Johannes Brettschneider w Budyschinje. 3. Na łopjeno 901, firma A. Kremerez towarischnistwo (Gesellschaft) z wobmj. ruk. w Budyschinje nastupaze: towarischnistwo je rospuschczene. Arnold Kremer njeje wjazy wjednik wobkhoda, ale kliczkowanje. Sliczkowanje je skónczene. Firma je sajchla. 4. Na łopjeno 1007 firma Jurij Ritter w Budyschinje a jako jeje mějerjez pschekupk Jurij Waltar Arnošt Ritter we Bjarnaczizach. (Wobkhodna wotnoża: Kupowanje a pschedawanje orjeha. Wobkhodna runnosez: Wjeleczanska drogha cżo. 1.)

W Budyschinje, 9. 5. 1925

Hamtske sudnistwo w Budyschinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihliščerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežuje so stajnje nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 30 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 111 **Budyšin — štwórtk, 14. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Abd-el-Krim.

Wjednik riffiich Kabylow, Abd-el-Krim, je je živojšy wujchal, kotrejž je marokkowskemu knježeństwu domej (dynastiji) pschiwuzna. Wona ma prawo na marokkowski sultonat. Abd-el-Krim je žo w nabožeńskej schuli w Fezu wotčahnył a thwilu bě ł kadim (šudnikom) w Melilli. Pódla teho je žo ł inżenierskim studijom na Madridskej techniźy saběrał. Skónčił je w schpanielskim wójšu jako leutnant, ta žwětowym wójnu pječa też w franzowskim wójšu. S teho ma dźe žo potajstwo jeho strategije pytać. Powěda žo, so je žo ł někotrich schpanielskim wyschschim offizěrow swadźił, kotryž jemu pilnu wotkaži. Dźiżplinarne schepytanje je pječa schpanielskemu offizěrej prawo dało, na čož Abd-el-Krim Schpaniščanam wjeczenje pschihotschesche.

Skónčź ma tale powěsć ł hischcze wjetschim nimbom postawu nazionalneho rjeka wobdarć, jeli so pak je wěrna, je žo jeho wjeczenje hač dotal dokonjako. Na spodźiwanje zyleho žwěta je žo 42 létnemu Abd-el-Krimej poradźiło, w prawidłowej wójnje, kotrejž hižo wot léta 1920 traje, Schpaniščanam žoro wjschon kraj tak mjenowanego schpanielskeje Marokkowskeje wutorhnyć. Schpaniščanam je jenož wuska žmuha mórskeho brjoha swostała, kotruž je sadwjelowanjom sakitaju. Ničžo njeje wevrganizacija schpanielskeho wójska, niežo wjedźenje diktatora Primo de Rivery pomhała. Po padźe „jenježkeho pschesela“ Schpaniščeje we Marokkowskej, Raisulia, je Primo de Rivera dojeł wobkładniwje schpanielske wójsko k poliwoju scjahnyć, kótrež je žo na poślednje sakitanje stejischcjo mjes Tetuanom a Tongerom snjał. To je stejischcjo, kotrež dyrbja Schpaniščenjo po marokkowskim sdrěwjenju dźerżeć, dokelž hewak by schtikanje połnóżneho brjoha na druhe wukomoży, pschede lužbnem na Jendźelskim abo Franzowskim pschejschła.

Schpanielske njewuspěchi su wschak na wschu marokkowske wobydlerstwo, kotrež je wschelakich mauriskich splahow wobstejej, facjischcej cjinile. Po prěnich bojach je Abd-el-Krim najprjedy rańschego dźela horateho riffiskeho kraja zjednowa. We wjeczernym kraju Djebala je pschecejel Schpaniščanow Raisuli dżerżesche. Też druhe marokkowske splahi, pschi mjesu franzowskeje Marokkowskeje hydlaje, su hač dotal *neutralne wostałe*. Ale powěsće wo wuspěchach Abd-el-Krima a wo jeho mudrym a europiskim kujeżenju je žo rešcherila a liežba jeho pschiworžowarjow je rosła. Abd-el-Krim dawa pschipowědźeć, jo jenož ta njerowotwiznosć wojuje a so njeje pschećiwo Europjanam. Nawopak do njerowotwiznoho konstituzijskeho riffiskeho sultonata žo łóžby europiski kapital a pschemysłny pschipuschczitej.

Dobyeże nad Schpaniščanami je po sdaczu ł famatiskowanych riffiskich Kabilow saplonjeniko a je hłowu dotal rosmyślnemu Abd-el-Krima smuczilo. Ódyż bě w lěcze 1920 Abd-el-Krim w bitwje pola Annala schpanielskeho generala Sylwestra poraził, ko jeho jendźelski nawinitł dopisowař Paul Scott Meyer woprascha: „Schtó je plan k intenu dobyeżerskemu wojowanju pschiprawił?“ „Bóh“, Abd-el-Krim wotmołwi, ale ja běch tej pschi tym.“

Jeli so je žo nětcźischi naval riffiskich Kabylow na franzowske pažmo tohorunja po planje Abd-el-Krima stał, potom pak jemu Bóh njeje k temu radźił. Pschetoż tale krocżel je niż jenož straschna sa jeho dotalne wuspěchi, ale w žebi saporodźi kluch internazionalnych sapleczenjow thowa. W Marokkowskej teźi jadro zyleho połnóżnoafriskeho a frjedźomórskeho praschenja. Je to swadne jabłuko mjes Schpanielsej, Jendźelsej, Franzowskej a Italiskej, do kotrejož bě žo też do žiwótnoweje wójny Wilhelm II. na nejeżoje Němskej łakomił.

Po dotalnych powěsćach njeje trjeba žo bojeć, jo by franzowske łakrocżenje pschećiwo Abd-el-Krimej k internazionalnym sapleczenjam dowjedło. Hač runje maja Franzowsojo pschećiwnje njejschcheżelej wojowacj, kotryż je ł nowoczażnymi bróniemi, Schpaniščanam sebrawšnyi, derje wuholowowany a wuśtojnje wuwuczeny, hyndź je, so je ofjensiwa Abd-el-Krima hižo stanana, dyrnjej wschelazy europiszy offizěrojo jako dyrdomdejniży jeho wójsko nawjedowali. Franzowskim móże je zjowjej alźirskej żeleznizu dosej wojerskich mozow ł najlepschim wójnskim materialom riffiskim Kabylam na pschecżo stajeć a jich stónczinje pschemóc. Też tu budże Bóh pola hylitschich bataillonow. Budawa że, so franzowska offensiwa njepóńdże dale hač na mjesy franzowskeho pažma.

Rozwiczе podałkowo dyrbi žo wočakać, kotrež pschekwapjenja njerowsamknja a kotrež thětre staroscże w internazionalnej diplomatiji słudźuja. K nazionalnemu hibanju afriskich ludow žo je nětčim nowe wschomuhamedanske w Afriży pschidruża, kotrež móża žo w dowidźnym czażu pschemenić do hežła Afiika afiiskim — Afrika afriskim ludam. Abd-el-Krim je žebi, kaž Parižźe nowiny powědża, wotmyślił, zyłu Marokkowsku dobyeć a žo w Fezu jako kalif, to rěka jako schćitar wschěch muhamedanow zyleho žwěta, wuznawacj dacj. So by tutón samér dospił, wón Marokkowsku žiwojnu najmarjam wodźělacj dawa. Tuczi su jemu pjeża wjele muńićwow pschinjedli. Abd-el-Krim zyleho muhamedańskeho (islamitiskeho) žwěta, wosebje ze Judźeje a Egiptowskeje wulke pjenježne podpjery dostawa. Sda so, jo budże Franzowsam dobyeże cżim cżežsche, cżim dale budże žo wójnu dlicj.

*

Samérny Abd-el-Krim.

Parižźi „Petit Journal“ je nadrobnje pożledźnu offensiwu Abd-el-Krimowcho wójska podał. Abd-el-Krim je pschi tym tři samérny wottykujene měł. 1. Franzowsojo, kotrich běchu žo w nalěcu na tamnej žiwnje wšěi Uergihi jatydlili, dyrbjachu žo wrócża cżinjeć. 2. Bohate žuł we Uergihim kraju dyrbjachu žo jebrać. 3. Město Fez dyrbjeżche žo dobyeć, schtož by bjez dweła na marokkowske sthłahi najbłubschi facjischcej cżinilo. Stónczaje chże žo Abd-el-Krim w Fezu jako sultan wunowlacj dacj. S cżicha je wón swoje pschihony cżinił, mojmy wuraził, telegramy pschitrawił. Wón je žonuo zamoył 18. hapryeże 400 njeprawi dźiwnych riffiskich wojowarjow sadu cżarn francżoskich pschedstrožow dowjesć. Wójskowe hibanja riffiskich Kabylow žo franzowske hłowne roskasowarjowo ł wjesnjeho dźela njeże dobładało. *Wobhonjenje franzoskich letarjow* je pjeża zyle saprajło, jenož wuraźne nazwarjenje mosżow bě žo žwěżiło. Sdyż běchu na wjele městnach podeżitżene łahi jaho postawyle, je marschall Lyautey łapschiski, schto na hrjeżkach stejł. Wón je pschikałał, 300 kilometrow frontu sakitacj. Prěnje naddobi njepramadlownych riffiskich wojakow žo je w Beni Zerenaktikum pażnje stałe. Sběrž je žo potom na hornji dźel reki Uergihi wupschestrěł, hdyż je pschecżel njejsadżu franzowski pionierski batailłon pschi twarjenju mosta nadpadnył. Marschall Lyautey je na wobrożene městna hnydom 12 batailłonow pěschkow, schěsć schwadronow jězdnych a dwě batterji pożłał, kotrež žo do tych kolonnow rozdźełichu. S Algira a Syrišeże mjes tym njepschetstawajcu posylnjenja pschichadżeju. Franzowske głownje roskasowarjowo jenož na cżežku artillerju cżaka, so by napschećżiwnje offensiwu dale wjedło.

*

Wobmyślomne podawki w Schpanielsej.

Schpanielska žo do politiskeho hibanja dawa, kotrež drje hischcze njeje k zběrjej doschwiło, kotrež pak je tola kedźbu hódne. W tu thwilu je hischcze wo jenotliwe pschipady jedna, kotrež pak po zylkn k rozmyślenju nucża. Tak njeżjm we wjeršitim kajnje w Madridže něšeli offizěrojo, tak mjenowanej junerje pschiżiżiwschcżarjo, generalej Altrayej, sastupjejcej diktatora Primo de Rivery, rěczeć dali. Swada žo ł tym słonczi, so dyrbjesche kasinowa direkzija wróżo stupicj. S Cadiza je powě, so je un něšeli offizěrojo w pschitomnosći Primo de Rivery žo zapowědźił, pośluchacż. Tohodla sin jich sajeli.

Też w politiskich truhach žiwoju njespokojnosć ł nětczischim njekonstituzionalnym knježeństwom dźeże njesamjelczeja. Prjedawschi ministerski president a wjednik konserwatiwnych, Sanchez Guerra, je žo ł wosebiej dowotnosću zensury wuprajił, je dże je monarchistiskemu systemej fiżerny, *so pak nětczischi absolutistiski monarchismus njeschi-pótnawa*. Jenož najzwonkowniscże elementy prawizy maja nětczischo njesamolwite knježeństwo za prawe. Primo de Rivera je na wopomeđź konserwatiwneho wjednika wotnetlwił, so je njedźiwajcu diktatury w Schpanielsej absolutistiscy njeknjeji. Liberalni politikojo strony hrabje Romanonesa žiwoje stejischcżo hatke blischże dwu wosżowu. Wojerski direktorium dże je to dźeżu wrócżo stupicj, dokelž bęchi žaneże rady njewě, kak měł žo kraj ł finanznych cżežkosczow wudobyeć.

Dwě franzowskej noeże.

Nacżiłk franzowskeje noty na Němsku wo wotbrońenskim prašchenju, ł tśoch dźełow wosteji:

1. Rostožeńe franzowskeho stejischcża, kaž je ł rospravy wożgwuścżowanych *spójnacj*. Franzowske knježeństwo žebi žada, so bychu žo wotbrońeńske postajenja po Versailleskim mérowym sdrěwjenju kruche pschewjedle.

2. We wobschérnym spisu žo dopokazacj pyta, so Franzowska jeniczku na swobjeżenje měra dźěła.

3. Wopisanie wschelakich pschesdźenjow Němskeje, kotrej je swjatkarska wojerska kontrolloważa komisija nadeschła a Versailleskemu wojerskemu komitejej swěsćeje dała.

Franzowska nota je na tym žanym podłožku naštajena każ jendźelska, kotruż je jendźelski wóžnaz Crewe w Pariżu knježerstwu ł pschezitanju pschepodał. We wobćmaj notomaj je mało rozdźełow. Wona žo na waschnje poczahuje, potajstim mało žo pschećiwo spjerzowej Němskej sakrocżeć. Po franzowskim ménjenju, budża žo „**wótre naprawy**“ dyrbjeć cżinić, so by žo Němska ponuczła, mérowe streženje dopjelnić. Jendźelske knježerstwo w tu thwilu franzowski nacżisk pruhuje.

Druha nota franzowskeho knježerstwa **bjesstrachowny pak nastupa**, kotryż je Němska Franzowskej poschiczła. Wo tamle spisu je słyschecj, jo ma franzowski swonkowny minister Briand rozsrěżenja wo bjesstrachowym paktu jenoż potom za wuzitne, hdyż žo pod wjedźenjom Swjatstwa Indow stawaju a ł wunmenjenjom, jo so postajenja Versailleskeho mérowneho streženja njepschemeńa, kotrychż njestranikowcj budże Franzowska sakitowacj.

Njedostatk w němskich finanzach.

Němskejanej radże je žo wudospełnjaże rostreženje wo dołhedach a wudawkach němskeho stata na lěcze 1924 a 1925 pschepodał. Leto 1923 žebi 925 miljonow hrivnow, léta 1925 72 miljonow hrivnow dodawka žada. Knježerstwo chce wudawki na to waschnje pomjeńschicj, jo wschitkich sobjelnikow, kotrejž njeżiwi we službje na žórje pad mysli, puschcji. Licżba sobjelnikow dyrbi žo wo 30 000 wobsołow sa pschichcj. Pschi tym dyrbi žo stat placżenja penzijow a ezekasitkar pjenjes sminycj. Wottwarjenje ma žo na to waschnje stacj, so žo młodźikim sobjelnikam sastejnjki charakter wójnje a so žo woni do dźełaczerskeje worschty pscheładża. Mjeno nich ma žo wotpowědża licżba dźełaczerjow puschczicj.

Towarstwo němskeje żelesnizy wobmomcj wo wottwarjenju personala njedawa.

Żelesnizarske organizazije běchu 30. hapryeże generalneho direktora żelesnizeho towarstwa prošyle, je by wo położenju żelesnizy a wo personalnych pomerach rospowědź dał. Temule pozdanju je je żelesnizke towarstwo japowědźiło. Pi Dawesowym planje za towarstwo němskeje stata porjad wo wottwarjenju personala wjacy njepyeżi. Towarstwo je na podłožu němskeho żelesnizskeho zakonja nowe pschedpisma personalneho porjada wudało.

Sakski sejm.

Sakski stat je akcijowemu towarstwu „Sakskich dźełakrjejow“ Harthski kěz pola Lipska pschedał. Towarstwo dże tam tejazu brunizu wotwrjeć. Němskonazionalny sapósłanc **Gündel** ma w sejmje k rěczam pschinjeże. Po § 16 statnoho hospodarskeho zakonja nima knježerstwo prawo, bjez dowolnjeże sejma wjesnje **leżownosće** pschedacj. **Rößig** z ludoweje strony žebi pscheże, jo by žo Harthski kěz jako nazmili park załhował.

Finanzny minister **Reinhold** je pschećiwo porokej załitoważe, je je žo Harthski kěz pschedał. **Jenoż wublo** peż nim žo k dźełanju milkny wotrjeże. To žo hałle z dźełu za 10 lět stanje. Połnóżny dźěł kěza budże hischcze 50 lět służeć. Wottwarjene městna dyrbja žo hnydom załco je schtomanni posłużeć. Też dyrbja „Załtke dźełakrjeże“ pola **wuczerkławow**, kotrejž su tupile, wobsyderstwu pschenajeć.

Dźelcha debatta žo wo **nałożenju pjenjes, ł wunoschkow nahodnoscżiskeho dawka w gmejnach rosni.**

Sozialdemokrat **Zellisch** namjetoważe, je by žo dawk ł podrunjiskeho pjenjesa do statneho dawka pschemenił.

Demokrat **Jähnig** mjeńsche da to nutne, je bychu žo gmejnam prawidła za nałożenje dawka ł podrunjiskeho pjenjesa dale.

Kommunist **Siewert** sa to wustupuje, je by žo dawk ł podrunjiskeho dawka wotstrunił abo je by žo wón jenježży k twarjenju wobydlenjow nałożił.

Nowak z ludoweje strony sa to wustupuje, je bychu sanjetkoważe postajenja sa žiwobudne twarstwo padłe. Němskonazionalny **Rammelsberg** w tym žanym stanjnje rěczeżche.

Sozialdemokrat Dennhardt njewěri, je może žiwobudne towarstwo wobydlenjej nuzy wotpomhacj.

Dźelowy minister **Claner** pschipowědźi, je chże knježerstwo 10 miljonow hrivnow za twarjenje budkow pschewostajicj ł zmamenjenjom, je žo dawk ł podrunjiskeho pjenjesa statnu dawk zešli.

Juliuša Barmata za 200 000 hřiwnow kawzuje puschczilł.

Tśeśi khłostańśki senat Barlińskeho komorneho śuda je wobsańknył, Juliuša Barmata za 200 000 hřiwnow kawzije ſ pśchepytowańskeje jatwy puschczić. — Henry Barmat hacź na dalśe jako pśchepytowańśi jaty w thorowni sawostanje.

Gilbert na Dawesowym planje dwélnje.

Londońśki dopiśowaćel „Journala d'Italia" powé, ſo Amerićan Gilbert, kotryż je sa agenta Dawesoweho plana Posłany, dwélnje, ſo bu Dawesowy plan wuwjeśł. Hodźeć. Némśka njepkaćaji wjazy dyźli połojsu ſummow, na kotreż je ſo wona śwjasała.

Módroćišć a musliny k jakem a drastam, ſśćne barchenty ke koślam, pisane a béłe łožowe śaty, wupjerki, twjałki, trjenja, błidowe ruby, dybzaćne rubiśka, spódne śaty, trikotowe śaty, nohajcy, sórcuchi.

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo

Hilger na seminarskej hasy 2.

Ze Serbow.

W **Budyśkimiźe**, 14. meje 1925.

— **We wjedrje.** Wećera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +4, najwupśichcha dnjowa cźopkota 36 ſtop. po C. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —1, najnišśicha temperatura w nozu 10 ſtop. cźopkoty. Wećera rano wyſchina nad Frenzowſkej a Němśkej ležeſche. Nišina we ranju wot kupy Iśland a wuběžći ſ wjeczora Fendźelſtejle leża. Schłkeiża ſaho na rjane kéły. Wećera méjachu popołdnju a wjeczor we wſchelakich ſtronach nagbeze Łužicy njewjedra a ẏhne deſchcze. So hyšće krupy bíłe, njeſjemy niesо ſpſchceli. Wot ſrjedźišća deſchcza ſem njemóžachu zyły tydźeń na pola. Wećera daſchu bérny doſahacź a ẏmjeſchcha puſchczeć. Sśyłny deſchcz katarjow ſaho ſ pola wuhna. Jutſje pjatk ſłónźko 4.13 ſtudża a 7,40 ſo thowa. Méśaca pot je połnuzy 1,29 ſtudża a ſo popołdnju 11,10 thowa. Jutſje je połźedni béttk.

— **Wjedro za jutſiſche:** Njenje a cźołło, ale ſe ſłabym pokhileniom k njewjedram.

— **Krala Alberłowy ſono.** Kaž dotal tóžde śéło, bu- dże też łéśa nóžno, **potrébnym wudowam po ſahe ſemrétnych herbſkich wuċerjach** mału podźeru poſkiceźeć. Tajke wudowy njech ſo tohodła hacź do 1. junija pśiſnje **wola** podpiſanego pſchedbyły ſawoł- wója. Liſeśk ſ jeho napiſmom moh ſo też w herbſkej knihańi na ławſkich hrjebjach woteđacź. — Sonu, wjéſdy 3000 hr. wuċiniſaju, wotworžnje jako hypotheka na Maśeźnym domje. S wotkhódnoźeńjom pjenjes je na 5. dźeł pśjedawſcheje hódnoſće ſpadnył a njemóſeſche ſo też w pośledźinjej kśiwaj ſadanicź. Tak je ſjednoċeńſtwo herbſkich wuċerjow wobſamkło, ſ wośebitymi pśchinoſkami też łéśa roſdawanje podpiſerow ſmjéśiċ.

M. Kŕal w Sarécźu,
pſchedſyda ſarjadniſkwa kśała Albertowſeho ſonda

— **Paduſchiwo.** W poſledńim cźaſu je ſo tudy jedyn ſłoty wérowanſki pjerſchéjeł pod A. P. 11. 2. 1879 a ẏloty hładki ẏonjazy pjerſchéjeł ſ cźerwjenym kamjenjom kradnył. — Tehorunja wécera w nozy motorſke kołowe cźerje- nje ſe ſnamjenjom L. W. a cźiſło 44 385. Schtóž we wécach něſchto ẏhoni, cźehł to połicźi wośjewiċ.

— **Obžełujemy naſchim cźeſcźenym cźitarjam,** ſo ſo jéſwa ſ awtomobilom Budyſchin—Kamjenc a wróćo wot 15. meje ſem wo 25 proz. potuliſchi. Kilometer budże wot nétka płaćiċ 7½ pf. (pśedy 10 pf.). — Jéſwa ſ Budyſchina do Kamjenca płaćiſ 2.25 hr. (hacź dotal 3 hr.).

— **Rentudoſtawarjam,** cźeſkowobſchłodźenym a wójnſkim ſawoſtajenym ſo ſa méżaz meju pjatk 15. a ſobotu 16. meje 1925 we méſtnym hamcźe ſa wójnſke ſpomoźe- nje a we ſejmowni na hrodowſkej haſy rentowy pſchi- nóſaċ wupraċuje. Sattadna thartka, rentowe ẏdźelenje a pośledni mſdowy dopokas ma ſo ẏobu pſchinjeſeċ. Też něſchto drobnych pjenjes njech ma kóždy pſchi ſebi. Na to ſo pśeſahowaze poſtajenja ſu w méſtnym hamcźe do- widżeċ.

— **Puċ ſ Hněwſeċanſkich honach** wot 14. meje ſa wobkhad ſawrje- ny.

— **Sjalowe ſaradźerſke dźéła w Budyſchinje.** W hapr- leji je liċźba podpjeranych dźélanjeneźelow na połoju ſpadłe. Wéſche jich na tónzu méſaza 277, ſ tym 193 (173 mużiſchi a 20 ẏónſchi) ſ méſta Budyſchina a 84 (78 muż. a 6 ẏón.) ſe ẏuſodnych gmejnow. Se 780 dźélo- pytarjow a 413 njemożbadźenych méſtnow je 290 méſtnow wobſkadźi. Méſtna na wſach we rataſtwoje ſo ſyſetiſcha ſe tukrajnymi dźélaċerjemi wobſkadźichu a to nimale we do- ſahajeſ mérje. Ratarjo nékterych ſtronow drje ſo hišće- drubdy ſa dźélaċerjemi prajſchachu. Liċźba dźéłopytarjow we kowodrej induſtrii je ſo ſe ſamjenjenjom na druhe powo- łanje wo něſchto pomjenſchiła. Połoženje na dźélowym tor- hoſćeſcu pak bé hišće njeſpokojoſe. We tvarſtwje bé ſtajne nopraſchowanje ſa nuarjerjemi a molerjemi. Połoženje ſa- béranja ſaſtojnikow bé hišće malo pſchihtkene. W dru- hich powołanjach bé pytanje a poſticźenje dźéła nimale jenake. Spezialnych dźélaċerjow bé wjazy hacź méſtnow.

— **Rutrjebanje kétuſcheho hładk na ſtatnych drohach** ma ſo ẏo poſtajenjom finanznego miniſterſtwa na ſcéśowanje waſchnje wotmeńwacź: Śłaḋ ma ſo ſjawnje pſchenaſeć. Je- nož te dźéle, ſtż wośrjedź wſow leża, maju ſo tutym ẏpe- nam po pſcherćnej płaćiſnje, kotraż ſo ſa ſtamy ẏad pſchi pſchenaſeju ſuſodnych dźélow poſtaji, woteḋacź, ſ tym ſmeḋa ſo hišće 10 proz. wotcźahnjeċ. K wotnaſeju ſmeḋa ſo jenoż kuzu (priwatne woſoby a gmejny) pſchi- puſchczeć, kotrejż wótnoſeſ daḋa, ſo wéżowuje ſchtomy wot- hładaja a je nadoſeż ſtrażuja. Gmejnam, kotreż ſo pſchi pſchefaḋkowanju wobſkadźuja, ma ſo ẏkpiſchna daċź a to na dźélach, kotreż ſu na jich ẏkomuniſcach. Wſchi ſenaiſchi płaćiſnach móże ſo jim we 10 proz. ſuiſeho wotſtaċeċ. To ſame płaćaj ſa gmejny ſ woſebje induſtrijelnym wobydlerſtwom też tehdom, hdyż pſchenaſeńſke ſchtomy ẏuonka ſich gmejnu leża, ale we wośrjedźu, w kotrymż ſich pſchiſtejaju wodowy twaŕiſki haut leži. Jednotlíwe ſchtomy na ſtatnych ſaſtojnikow, pſchiſtejenych a dźélaċerjow pſchenaſeć je ſakſaſane. Kuzuy ſu winowaċeji, ſ wotnajatych ſe- mow (wiſchnje, haċź do 10 ẏuntow, daliſchi had do 100 ẏt. ſa ẏóżdeho ſaſtojnika, pſchiſtajenego a dźélaċerja nadróżneho a wodowego twarſcheho hanta — Straßen- u. Waſſerbau- amt) na żadanje po wiċźnych płaćiſnach ſpokojeċ.

S **Barta.** Saſudżeny tydźeń ḋżiwjeho hajnika we Li- pećanſkim Kéżu ſepichon. Wón haſke bu pſched krótkim cźaſom ſ ſaſtwa puſchczeny. Jako padnch Liwjećanſki- ho hajnitſeho wuċeḋnika ẏnyni, chżyſche do njeho tśéśi. Wuċeḋnik pak bé pſredy paducha a tśéśi do njeho. Po ḋaċu bé jeho do noḣi trjeſnił, doḣeż ſo padnch kraṅje do hnſeżiny motaſche. Wot toho cźaſa je ſo ſłyſhił, a haċź do ḋżeńſniſcheho ḋnża jeho niḣtó wjazy njewi- hlada. — Saſudżeny pjatk wjeczor kuſeſ Kurtej Sebti- kej ſ Bréżez w mlynſkim hoſcźeńcu **ſ wozyk kołu** ſnamti „Rational" kradnyċhu. — **We wozu k pónḋżeli** ſo pola korćzmarja Syndy w Rakopach paduch nutſdobiwaſche. Jeho ſeſcherićhu a tuż na kołe cźekny. Sa hoḋżinu hiſ- cźe ras pośpyta, tola ẏodarmo. Wón wutwoḋżny, bjes toho, ſo jeho ẏpóſnachu. — Saſudżenu pónḋżelu wjeczor wokoło 10 hodź. wubohy ſo 18 ſchtuk młodych hońi- dłow, hluſchcze Liwjećanſkeſnu knjeſtwu, je ſkónicje jaſke. Pjeċ howjadłow béżachu na żelezniſke kolije cźaſ, ko- traż ſ Hliny ẏpches Huċźinu do Budyſchina wjeḋże. Dwé jałoży buſchtej ſ wośebowym cźahom pſchejéḋżenej a hnydom morjenej. Jedna jałoża bu cźežko ſranjena. —

S **Barta.** Saſudżenu wutoru dopołdnja wjeſeſche ſebi wobſtarcźeſ Ramiſch ſ Barta nowu ſłużobnu. Bé hebi tśiſtenego konja ſapſchahnył a méjeſche hſcźeże w kwoċźi něſchto wobſtaraċ. Hołża woſta tak dołho ſama na wośu. Kóń ſo něżeſeho płóſchi, ſo nadobo ſawoċeji a cźežeſche wróćo bjes wjeḋnika k ḋwórniſchcźu. Tam ẏkpiſche ſo ſawróċeċ a ſakoji pſchi tym do groczuneho płotu. Wojo ſo woſtawa, ńaſpſchéſene ſłoċźo pak boſſahnychu. Hołża, na ẏoḋo ſe ſtrółċelemi wotcźeḋże.

S **Porſchiż.** Naſche herbſke towaſtwo „Sśéwćа" wu- hotuje nam pſchichodnu njeḋżelu 17. meje w Handrikez ho- ſcźenzu rjany herbſki wjeczor ſ bohatym programom. Po- ſcźenza ẏo herbſke ſpéwy a ḋżiwadło. K tomu pſchi- ſłuſcheje ẏo wjeſelka rejka. Sawożatk programa je na ſamtnje ſo wjeſelka rejka. Sawożatk programa je na ſamtnje ſo wjeſelka rejka. Schtóż je hižo w Porſchiżach na 1/8 hodźin pośtajeny. Schtóż je hižo w Porſchiżach na 1/8 hodźin pośtajeny. Schtóż je hižo w Porſchiżach na herbſkim wjeczoru ẏhł, też tón nas wéſcźe ſaſo pódźe. Porſchiſcźenzo piſcźo nécźto woſebiteho poſtiſcźo.

S **Motrowa.** (Doſmk k ſwjeḋeńſnjej poſwjeſcźenja no- weje khorhoje towaſtwa knjeżnjow.) Po meiſſtim wuſch- porje trajeſche ſabawa ḋale we „Herbſtej gruſcźe". Tam ſo naſchi młodźi Sserbja ſaſo jónu tak prawje wu- rejowachu a wupoċźiſchu. A njetrjeba bjeċ kóżdy ras „noġi" packet, po ſchpumbrowanju ſo też ſchmótra. Mno- him je ſo tam jara łubiło. Maja ḋże je ſwjeḋeńſnja wſchelake wopomnjeċa, wjeſoke a ſrudne. Wéċźu tam wſchelaſy pachoło a knjeżnicźki, dobri a njedobri, każ ḋże to ẏwiſcha na ttajſim ſwjeḋeńſnju je. Njeḣuſch- nizh ako tajſi praſkot pak ſo też ẏchuḋże namaka. Jenoż Sserbowżu je Sserbſtich Paſtiż ſo runje najſkerje nje- ſeḋbże. Njeḣanny pſcherażiċ, komu. Snajeſce ju ẏole wéſcźe. Sréḋka hḋże pobrachuje, hḋżeż ſo cźridóka Sserbow ſeiḋże. Wiḋżimy ju na wſakich herbſkich ſwjeḋeńſ- njach, kéſkach a konzertach, ẏurkwinſtkich a ẏwérćnych ẏpoja- toczńoſcźach, pſchi poḃożnych wobſtahach a ſwjeḋeńſtkich cźahach. Jeje pſchiſtojnoſeu, ẏortnuoſeu waſchnja dla je też powſchitkownje wobliḋżena. Potaſſim, tuta Sserbowka méjeſche ſaiḋżenu njeḋżelu njerſonje. We ſkébi na rewanſke kubi ẏhutu ſcźo wostała. Khéj ſo ẏo ſkwitły wrócźi, bé ẏhuta ſuk. Nétajka njeḋuſchniza bé ſ njej we- ſejéła. Tola ſchto ſapoczeċ, ẏhuta ẏama wróćo njepſchiſi- ḋże. Domoj ſéċ njemóżeſche, ḃy ſo we ſkłidnej nozy na- ſoumiła. Tuż doczaka, ḋóńiż ſłónźo njeſtkadźeſche a ẏotom ſo domoj poḋa, wſo ḋżes ẏhuty.

S **Poḋeż.** Puċ ſ Poḋez do Wuczéż je wot 17.—23. meje ḋla nahpowanja ſawrjeny. Jéḋżeċ ma ſo w tu- tym cźaſu na Cźeſchcźo.

S **Luwożiż.** Też w naſchej wſy ſo ſaiḋżenej nozy pa- ḋuchi pobuchu a to pola pjekaŕſkeho niſchtera Boigta. Pa- ḋuch wokno wutłóċź, tola wó ſſwoje ſtrażowazy poż jeho wuſkyſcha a ẏihdom mózny haru cźeſkeſche. Paḋuch ẏo ſ tym naſtróża a ſpyta ẏwoje cźorne rjemjeſłko pola pśche- ẏupa Knoblocha. Tam wſcźe łaſchcźiſt wó ẏhwje pſchery. Pytałche ẏuano jenoż ſa ẏpjenjesami, ale ẏane njenamaka. Dyrbjeſche ẏo jenoż ſe ſchtyrjonſi kornarjeni ſpokojeċ. Każ ẏo ḋa, nétajki paḋuſchny ḋundak po ẏyłej Łużizy wokoło puċźuje.

S **Wachoſ.** W naſchej wſy ſo łétha ſaſo wjele twari. Wobaj hołcźenzarjej ḋżeraj nowu ſalu natwaŕiċ. Ẏ ḋżu je hižo ſapoczał. Też jedyn wojnaŕ je ſebi tu ſtatok ſtajił a bḋże w naſchej wſy wojnaŕſtwo ſapoczeċ. Dotal hi- ſcźeſe wojnarja njemżachu. Też wſchelaſy druſy ludźo ẏwarja. To ſmjeſe naſcha wjeſ bórzy ponowjeny napoſłaċ.

S **Khoczebuſu.** (Łubośće ſtruchłohra.) Saiḋżenu nje- ḋżelu popołdniu nawałkanu na żelezniſki kołijach mjes Zalgoſcźom a Połcźom młodeju cźłowjekow ſe Sleſko Ko- morowa ſ cźahom pſchejéḋżenej. Pſchicźizna jeje hamo- rodarſtwa je njeſnata.

Z Łužicy.

S **Cibawy.** Tu je ſo wot ſaiḋżeneje njeḋżele gmejn- ſki dźélaċerjeſ Pawoł Stübner ſhubił. Wón je 36 łét ſtaru, wulkeje poſtawy, ma cźmołoſ brune włoſy a mó- drej wocźi. Je powſitkownje ménjenje, ſo je ſo Stüb- nerej nékajſe njeſoło ſtało. Schtóż by ſchto nadpadneho widżał, cźahż to połicźiji wośjewiċ.

Se **Zitawy.** Pſches njeḋżobnoſcź pſchi hraſkanju pſchiłiḋże na Friedłanderſkej bróſy 12ćetny Bjarnat Sto- bołka do njeſoża. Rychtowſki lékaŕ dr. Hauptmann pſchi- jéḋże ſe ẏwojim automobilom ẏomaſku po bróſy ſe Rychtowa do Zitawy. Tu pſchiſłóża jemu ſ Beethovenſkeje bróſy ſpomnjeny hołcźej muſſe do auta. Hółcźej bu wot

---

Polikuška.

Novella wot Leona Tolſtého.

8]

(Pokraczowanje.)

Druhdy ſchkrjéjachu ſwobodnomyſlnych, każ Kopylowa a Rjeſuna, a woni potom wotmołwjachu, ale mérnje a ſa- cźeſe, ſ wéḋomjom ẏwojeje njeſtraſnliwoſcźe. Jeli ſo Dutlow w ẏtaczej ḣaneży we hrě ſe ſchkrahożom runaſche, to jeho hółyn dopka na jeje młodźata njeḋopominachu: woni nje- ſlétowachu wokoło, njepiwżachu, ale ſtojachu ſuérom ſaḋy njeho. Najſtarſchemu Ignazej béſche hižo ſtiżeċi lét; druhi, Waſiłij, béſche tohorunja wożenjeny, ale njechmany ſa rekrutu; tżeċi, Alijuſcha, jeho bratrowa, ſtż bé ſo tohorunja hakle wożenił, béſche bétý, cźerwjenoliċźaty, w rjanym wowrćim kożuchu (wón jéḋżeſche ſa pohonczu), ſtojeſche tu, hladaſche na lud a podrapowaſche ſu druhdy na ſchiji ſpody kłobuka, jako by jeho ẏyła należnoſcź niczo njeſtaraka; jeho pak cźahżehu ſchkrahożu runje wotwjeſeċ.

„Dokeļ je mój bóḋ pola wójſakow ſłużił," — praji je- ḋyn, — „to też ſa ſo ſapowéḋni, łóſ cźahnyċ! Tajſeho fa- konja, bratſe, ẏyła njeſe. Pſchi poſledńej mérje wuſwoi- ſichu Mikaſcźejowa; jeho ḋżeḋ pak hišćeſe ḋożyka ſo njeſe ḋomoj nawróżiſ."

„Pola tebje ani nan ani wuj żarej ſiżniłoj njeſtjaċ, praji we ẏamym wokomiku Dutlow — hoj, też ty njeſſy ani knjeżſkwu ani ẏuejnje ſłużił, jenoż jédł a ẏlokał ſy, hoj, a twoje ḋżeċi ſu ẏej wot tebje dale ẏwoju ſemju ros- ḋżéliċ; dokeļ ſo ſ tobu njeḣeḋżi ẏuoy bycź, to ty na dru- hich pokaſujeſch; ja pak ḣoḋżach ḋżeſacź łét ſa ḋoḃladowa- rja, béch ſe ſtaroſtiſu, wotpalich ẏo ḋwójzy, a mi nichtó nje- ẏpomhaſche; ja to pak, ſo na naſchim ḋworje mérne a cźeſtne ẏiwjenje knjeſi, ſa to ḋyrbja nje też ſahubieċ a ſniczeċ? Daſeje mi tola mojeho bratra wróżeċ! Tón ḋrje je tam tola wumrěł! Sśiḋżeſce ẏo pratoje, ẏo bójſſim pravije, ẏrawoſławna ẏhromaḋżiſna, a mi pak tak, ſo na to poſłu- ſnaḋż nje ty ẏjaneho ſeżiniċ, abo budże twój ẏhyn, kotrehoż na ḋróſy ſḋżerju, mi poroki cźiniċ, ſo ja pakeŕ pijn? Kak ḋha, bratſika, ḋyrbiwy tola k roſhńḋżenju pſchiniċ. Ḋḋyż cźekże Dutlowa woḃhnaḋżeċ, też ḣḋyż ḋwejeſkymowych po- ſtajiċe, haj ẏama ẏyły ẏamoſtojazyſt, to ẏo nam wón tola wuſſmeje."

„Dutlow ma hicź! Schto ma ẏo tu hiſćeſe rjeż!"

„Snata wéż! „Tſſochkymowi" maju najprěſiſchi łóſ cźahmjeċ", praſachu druhe hłoſy.

„Sstyſcheze najprjedy, ſchto knjeni pſchihaja. Jegor Michaſlowicź nékeho praſeſche, jako ḃychu ḋwóſtkich ſłużoḃ- nikow ſa rekrutow poſtajicź ẏhyli", praji nékeżi hłoſ.

Tole pſchiſłoṁnjenje ſwaḋu trochu ſaḋżerża; tola bórzy ẏo ſnowa ſapocźa a roſrécźowanje pſchenéḋże na woſoby.

Ignaz, wo kotremż béſche Rjeſun prajił, ſo ſu jeho na ḋróſy ſḋobnyli, począ Rjeſunej ḋopokaſaċ, ſo je pola nimo- puczowanych cźéſłoo pilu pokradnył a w pjanoſcźi ẏwoju ẏenu ſkoro ſarafył.

Rjeſun wotmołwi, ſo ḣoḋżi ẏwoju ẏonu w ſtróẏwoſci runje tak kabiże, każ ḣḋyż je pjany a ẏenje doſcź, pſchihoḋże ſ tym wſcźeċ k ẏmjeċham. Pżły dla pak ſo ẏoḋ nadobo roſhńéva, pſchiſtupi bliże k Ignazej a począ ẏo praſcźeċ: „Schtó je kradnył?"

„Ty ſy kradnył", wotmołwi ẏwaſliwje ẏyłny Ignaz, hiſcźeſe bliże k njemu ſtupajo.

„Schtó je kradnył? Njeżby ty to byl?" rejeſche Rjeſun.

„Nż, ty!" ſcźiſcźeſche Ignaz.

Po khwili pſchiſtiḋże rěcź na kradnjeneho konja, na něch ſ wowſkom, na nékajſi kruch pola, na nékajże morwe cźéło. A tajſe ſtroſcźne wéży ḃéli wobaj buraj ẏwunjeſtowaſchtaj, ſo, bu ḋżeſcźe-li jenoż ſtoty ḋżeſ tohu wérno ḃył, ẏyſchtaj ſo nékeż wobaj hnydom do Sibirſkeje wupóſłaċ, ſ najmjen- ſcźa k ſaḣydżenju.

(Pokraczowanje.)

Zaſkomobila ſhrabnjenj a ſebi delniſi ſopatku ſkamu a na hlowje cžeſko frani. Dr. Hauptmann jeho hnydom do khorownje dowjeſe.

S **Dürrhennersdorfa.** (Paduſchſtwo.) Wczera rano powuchu paduſchi pola rſnitſkeho miſchtra Koſczana. Wuſkadne wokno wullcžjwſchi, dobuchu ſo do kſamow. Pytachu ſa pjenjesjami, tola pak žane njenamakachu. Rſnitſke twory pak wostajichu w mérje. Teſ pola ſkatalſkeho miſchtra Heidana w ſkamjenej nozy padniſchi pobuchu, ale teſ tam niczo ſobu njekaſachu.

Wusudženja.

§ **Hamtiki ſud.** Lédma ſ joſtwa puſchczeny 19ſtny dželacžer Diedrich Wilhelm Kummer ſ Kamjenza, kotryž bu hižo 4rasy khloſtany, je hižo ſaſo kradnyk. 11. měrzu 1925 jeho rano ſahe w Budyſchinje ſ joſtwa puſchczichu. Szydom hriwnow jemu na pucz ſobu dachu. Na ſamym dnju wokolo 8 hodžin pichjidže ſ cžahom do Kamjenza. Lédma ſ cžaha wuſkupimſchi, pokradny ſ jenoho mlokowoho woſa ſ korbika 5 hr. Kamjenſke hantiſke ſudniſtwo jeho dla wroczenja k paduſchſtwu k 6 měſazam jaſtwa ſaſudžiſo. Kummer pſcheſczino tomu proteſtowaſche. Protest ſo ſaczijny.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Wyſokeje** pola Drježdžan. Na cžeſtny auto, kotryž ſ Drježdžan do Wyſokeje jedžeſche, wotſchachu ſo dželi. Njedaloko dworniſcha druhi cžežny auto napſcheczo pſchijedže. Hačzunjež auto truhleſche, jedne ſ dželi cžeſi runje pſched awtom na drohu ſkoži a cžeſko ranjene leže wotta. Hóſt je wokolo 11 lét ſtary. We ſebi hłowu tak roſtſchežkeny, ſo moſu wuſtupichu. Druhe dželi, kotrež na druhej ſtronje dele ſeſkakachu, ſe ſtróženemi wotewriſchu.

* Se **Sebnicy** pola Drježdžan. Jako ſo džélacžer Meinſchel we ſaudženych dnjach ſ džéla wróczi, nadeždže ſnoju žonu morwu pſchi khachlach leżo. Zonu je pjerza Boża ruczka ſajala.

S **Drježdžan.** Drježdžanſki pſchiſtažny ſud wotſudži 22 létnu dželacžerku Johann Hohlfeldez ſ 18 měſazami jaſtwa a na tři léta wotrjeknjenje cžeſtnych prawow. Wobſtorżena bé pſchi ſpocžatku maleho rózża leſhole leſa ſwoje 4 njedżele ſtare druhe njemandżelſke dżéczo do Lobja cžiſka. Hohlfeldez ſwójcza je taſtiki a podobnych wężow dla we wſchelakich ſtronach Drježdżan ſnata.

* **W južhowej jamje** ſalepi ſo ſaudżene dny 40-létna mandżelſka dżélacžerza hudżbnych naſtrojow w Markneukirchenje. Jona cžeſtpjeſche na padawu khoroſcz. Na njeſhożo padny ſa cžaſ napada do južhowoje jamy a ſo tuhydom tepi.

* **S 19 létami k ſmjerczi wotſudżeny.** Schweinfurtſki pſchiſtażny ſud wotſudži ſaudżene dny 19létneho pſchekupzowſkeho ſyna Schwarzn ſ Gerolsdhofena k ſmjerczi. Schwarz bé 22. februara 1925 211étnu Wilhelminu Schleißez, ſłużazu pola jejnych ſtarſchich, kónzował. Schwarz ſo ſ holzu dżéſchi cžaſ cžahaſche.

* **W półſtim měſtaczu Kiewan** pola Luzka wudwri ſaudżeny pjatk wulki woheń. Wjetſchi dżél měſta woheń ſnicži. Też wulke réſaki drjewowinje ſo ſobu ſpalichu. Cžaſopiſ „Gazetta Poronoża“ dże prajież, ſo ſu kommuniſtojo woheń ſakoſili.

* **Puczowanje ſa ptakom.** Po powiežjach Cheſtertona we Nowym Seelandſku je we kamjenjach hiſch jenoho ptaka widżeli, kotryž hižo jako wutupjeny płaczi. Ptak mjenuje ſo Notornis. Poſledniſchi Notornis papudnuchu w lécze 1898 blizko Miſforta Sounda we Iſlandiſku. Puczowarjo ſu ſo ſa ſajimawym puczkom, kotryž létacz njemóże, ale jara ſpéſchnje běha, podali. Wutkſane ptaki tuteje druzyny możemy we pſchirodowedomoſtnych muſejach, na pſch. w Londonje, Drježdżanach a Otagu widżeć.

* **S bludnizu ezekuchu** we ſaudżenych dnjach ſu holzy w Bergamo w Italiſku. Jako policzija ſa nimi dżeſche, kamjenje do njeje mjetachu a pſchi tom wokachu: „Mjech je Zuna republika Marx Sana!“ To je njejunizy hórka (Marx Sana), na kotrejż ſo khowachu. Pſchi wiſchem próżowanju policzije ſo tola njeworaſi, jich dożeſahnuchu.

* **Semjerżenje w Italiſki.** W Capo Fiorenzino we Italiſki ſu ſaudżenym pjatk ſmjerżenje wobſtrżowali. Semjerżenje bé khżiro naſtrożo, tola pak zann ſchłodu njenaczini. Na druhich ſtronach, w Toſcanes ſu ſamſtnu noz w 12.05 hodż. ſmjerżenje wobſtrżowali.

* **Proſcherſke pażmo.** We Elberfeldze ſo njedawno proſcherſke pażmo ſeidże, katrež ſo nadżijeſche, ſa krótki cžaſ wjele pjenjes naproſyc. Podawk bé ſcžěhowazy Rózk drohi hędżeſche wójniſki ranjeny ſ jednej nohu. Po krótkim cžaſu pſchiżże elegantny ſtraſczeny mużeſki ninu a rośmolwjeſche ſo ſ nim. Dołho njetrajeſche, a ſo wulka ſyla lidżi wokoło proſcherja ihromadżi. Skónczuje poręża ſpomnjeny knjes wótſke: „Se wopraſuju hańba, ſo dyrbi cžłowjek, hubjeny każ wy, hiſchcze proſyc. Tajkemu cžłowjekej mét kóżdy telko dacz, kelko jamoże.“ Na to wuczahny 5-hrivnowſku bankowku a poſłicži ju proſcherjej, prawje pokaſuje. Pſchi tym wobſtadowaſche ſo wożcžkiwje. Lud ſrohnuni jeho poſtawnjenje a też proſcherja bohacže wobdari. Bórzy po tym pſchiſtaże wohołna żona — a ſamſtna hra ſo japorża. Skónczuje proſcher ſwoje mjeſtno ſ druhim na druhim rózku mjeſa pſchemjeni — a ſaſo pſchiſtażeſchtaj ſpomnjeny knjes a woſtelna knjeni. Hobrſke ſtuny te proſcheſke pażmo nahromadżi, hacž jich skónczuje policzija ſaja. Proſcher, każ też knjes a knjeni ſtuſchachu do pſchekłepanje zwołkow zwołkow.

* **Miedwjedżiza w Abruzach** (wolnózno-zentralnych Apeninach) w Italiſki. W nazionalnym parku we Valle Longo w Abruzach wuhlédżichu pſcheb nékotrymi drjewami fled miedwjedżiza, kotrejż mjeſeſche mlode. Hnydom ſo hoſtwa iſradowa a dżiwcy ſebi mlode pſchiſwojicz. Hoſtzwjerjo dyrbjachu ſebi najprjedy 3 m. wyſoku ſtużbowu mużu pſcheſpowaczi, prjedy hacž mózachu hnydom miedwjedżiſ dopadz. Miedwjedżiza hoſtwzjerjowu pſchi jich żéle naddawam a jencho ſe ſtaly do błubokoſcže cžiſnyc. Jako hoſtwjerjo do njeje tſelachu, miedwjedżiza cžekny. Mlode hoſtwjerjo popadnychu a do Romſkeho ſwérjenza dowjeſchu.

* **Dobre jaſtwo.** S Roma ſu piſche: Romſki ſud bé ſwérjenzkeho ſ ſchtirjom létam jaſtwa ſaſudžił. Dwaj wojaſaj mjeſeſchtaj jeho do jeneho wotrjeknjeho jaſtwa dowjeſcz. Na puczu hižo rozdżi ſo mjes wojakomaj a jatym wutrohna pſchecžiwnoſcz. W ſcželeſnikim wozu ſcžajchu dwaj wjeſne ſtarſi. Ledma do Turina dojeſchi, dżéchu do biſkopſke kaſcžowje a pożnuchu ſo ſ pakenzom. S tuteho ſabanżka wuſtupiwſchi, ſalożichu do winalnje a wotżachu barz do wjeſcora. Potom pſchewoſchcžichaj, wojaſaj ſalcho ſ jeho rezaſkej, kiż jatemu wożu ſwoju pjenjes wupraſcži. S tutymi pjenjesami dżéchu do cžiſnyc. Wottuż wopyta jatu ſnaſa hwożu, wojaſaj pak cžakajichej dełka ſcžerwje, ale naſch jatu ſo wjacy njewróczi. Po dwémaj njeſpokojomaj datke kapiża ſ kupy Mariu Statuenu rezaſkej, ja je cžatu a ſtrowy za kupe Marin, wotcamż ſo mjenuda a metole ma błiſchcze wſony pjenjes w rukomaj. Dale pak nadże rezaſka we jeho drohotnu cžaſ pſchinjeſcz a ninu tołu pak dyrbi je ſwojej njeſwjeſtu do dżiwadła. Stud ſaſudży wojakow pſchewolkje dołrowu dla 4 łéczi mjeſazam jaſtwa. Rézhenſchi jaty pak wotżawa ſtotu ſwobodu.

* **Tři holzy ſu ſo njedawnowjemu pſchiſkodzeli wulkowale!** Ze Marſeilleja ſo nam piſche: Pſched nékotrymi dnjomi ſaja pſchiſtażowa policzija tři holzy, kiż wożadnu wopoczne puczowalſke papjery. Holzy dżachu na łódj a do Egyptowſkeje wupuczowarjo. Sajtonjnje ſu holzy wumoprajchowachu, ſ wotkal wopaczne papjery mażu. Holzy dowjedżechu policzijowu do cžinowje hażli wéſcho dżéla mėſta, do ſtarſeho, chiżeho domeſka. Tam ſwdaju ſónſke winowachu, jako agentku ſ holzami a też, ja je jim wopaczne papjery wudała. Wcz ſo ſtrowe pſchewotowajże a tak ſo wukowa, ſo bėſche njeſchwarnicza ſ wikowarku ſ holzami, kiż wulkemu mjeſnuſtu daczmu dużſinow wiſowanja ſ bélwni ſchkłovanni pſchiſlużnicy ſche. Policzija ſónſku jaſa.

* **Kłuſch, kiż dwé łéczje czerwjenu wotſtanje.** Schwizarſki pjekaż Jan Matti, kiż w Puſly pola Lauſanne bydli, powé, ſo je wunamakał, kak maſch kłuſch pjez, kiż dwé łéczje czerwjenu wotſtanje. Kłuſch mjenuje „Mattipain“. Kał jón wjeże, njeje błudże nikomu pſcheradżił. Wczywuſtowni, kiż ju wez pſchepotowali, ſu 10 měſazow ſtare kłuſchy namakali, kiż bėchu błudże żyle czerwjene. Matti je ſwoje wunamakanje ſchwajzarſkemu kujżerjowu poradził, a njetrjeba bėſhi ju to wicže.

* **Kruſzna wczuſt kamuwerſchka.** We wſy Mjet w Zwiſlej je pſched królſkim arena njeſtuſka błudnoſcžiwſcho. Jedem wobydlež ſpomnjenje wſy ſ mjenom Ali wudawaſche ſo ſa proſcha a ſaloż je we wſy nowu wodu-medanſku jelu. Zuła wiſch ſo jemu pſchiſtanku. Jenoż dwé wmóżje ſo ſapowedżiſchtej, nowcho proſcha wotmawacz. Pſchiwoſtupiſko Alika njeczeſpjachu ſwożbje wjazy we wſy a ſapalichu jeju wobydlenja. Swożbje dwórjeſchtej ſo we ſwojich kwarjenzkich ſiwcz hobu ſpaczcz. Hdyż policzija ſ wohnjez pſchiżże, namaka jenoż hiſchcze ſmutlene cžeła njeſbożowenja ſwojżowu. Nékto nażle ſtrafnje mjenowjeſa a bitwa mjes fanatikarjemi a policziſtami. Pſchi tżéczu ſo 39 woſobow mori a 27 ranji.

* **Wojory amerikanſkeho wodkhada.** Każ ſo nam ſe Newyorka powé, pſchiżże le lécze 1924 we Ameriju na 19.000 woſobow ſ awtom wo ſwojenje. 400.000 woſobow ſo ranji. Mjes ſmjerżetnje tranjenemi 55 700 dżéczi. Nadrobniſchu ſrofumiwanu ſtatiſtiku njeſwożow, je-li je na dwu rostżiżnej. Na dżeń pſchiżdżeſ 52 ſmjertnych padow a 1180 ranjenjow.

Hospodarski rozhlad.

Schwörkt 14. meje 1925.

Wczerawiſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,83
1 jendżelſki punt	20,35	100 czeſkoſk. krónow	12,43
100 ſchwajz. frankow	81,185	100 półſk. markow	80,20

Pjenjezna żadoſcz je ſo zyle poſhubiła.

Efekty mjezachu wczera na Barlinſkej burſy ſnadnu wobrót. Kurſy ſo wo njeſchto malo porjedſżichu. Też nimſke ſtatne a wójniſke pożczonki ſamoſchu ſwoje kurſy *porjedżicz.*

Produktowe wiki běchu wczera jara mérne. Powiſcže wo ſwjatſchenych płaczifinach w Amerizy też tudomne płaczifiny kſeczichu, i dżéla wo njeſchto malo poſtupichu. Mjetka derje dżéſche. Wonjeſchki a wotruhy mjezachu mérne wiki. Wczerna płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenży 13.05—13.15 rożki 11.15—11.30 jecz. mjenja naſkin. 11.20—11.90 naſwuſk. 9.90—10.60 wowſa 10.40—11.20 hr

we Wróclawju:

pſchenży 13.10 rożki 11.90 jeczmjenja naſkin. 12.— naſwuſk. 11.— wowſa 11.35 hr.

We termiſowym wikowanju:

pſchenży w meji 13.37 w julju 13.10—13.12
— rożki w meji 11.20 w julju 11.05—11.07
— wowſa w meji 10.07 w julju 9.50—9.45

Wiſk rſnerſko ſtorn wczera ſtrjedu w Barlinje (Zentralviehhof).

Pſchiſmali běchu:	Wone płaczichu:
2250 howjadłow	18—57 hr.
3240 cželatow	36—82 hr.
5241 wowzow	28—60 hr.
11074 tukrajnych a	
169 wukrajnych ſwini	
240—300 puntow	65—66 hr.
200—240 puntow	64—65 hr.
160—200 puntow	61—63 hr.
120—160 puntow	60—61 hr.
do 120 puntow	59 hr.
ranzy a kundrohy	60—62 hr.
26 koſow	20—25 hr.

Iwiſcho po zentnarju żiwoje wahi. Howjadła, cželata a wowzy mjezachu mérne, ſwiniż nimale hſadże wiſi.

Swinjoge wiki w Berlin-Friedrichsfelde (Magerviehhof) wczera. Pſchiwjeſeli běchu 192 wohaław, 492 proſatow. Wiki běchu mérne, płaczińy krute.

	wulke	ſrjedże	małe
Běhaŋ	75—85	60—75	40—55 hr.
proſata	25—36	20—25 hr.	

Někotre płaczińy ſ wczerawiſchich Drježdżanſkich wikow (Markthallen). Libjata 3—6.50 hr. ſchtuka, cželi ſcht. 1.50—3.— hr., kury ſtare ſcht. 4—6 hr., holbje ſcht. 1.50—3 hr., wſcho żiwa pjerſina, réſana pjerſina pó punecze: huſy 2.30—2.50 hr., kacžki 1.80—2.50 hr., kury ſtare a młode 1.40—2.— hr., holbje ſcht. 1—1.80 hr., liny 2.70 hr., wuhorje 4.— hr., jabłuka 30—70 pj., mjed 1.60—4.— hr., běrny zentnar 3.80—4.50 hr., ſpromat (Spargel) 80—1.30 pj, ſwinat 6—8 pj., morcheſ 10—15 pj., zybła 20—30 pj., cžeſnjowy kał 20—22 pj., lélty 10—12 pj., kiſały 12 pj., ſholowej kcžeſk 10—30 pj., rhabarber 15 pj., prowali nowe 120—130 pj., ſhuſchcze 4—5 hr., buttra mlokaſnſta 1.90—2.10, burſka 1.90 hacž 2.20 hr., mloko ſitr 30 pj., twaroh 25—32 pj., jeja 10—12 pj.

Tydżenſke wiki w Bélej Bodże ſtrjedu 13. meje 1925: Butra punt 2 hr., twaroh 30 pj., jeja 9 a 10 pj., ſchal kał 15 a 20 pj., cžeſnjowy kał 25 a 30 pj., morcheſ 25 pj., zybła 20 pj., łany wolſi 1½ fiſtra 50 pj., 2 ſo ſo wjele ſtwarkow na wiki pſchiwjeſło. Wiki njebéchu tak żiwe, każ ſaudżenym ſwohnu.

Na pſchedaŋ:

Sſadżenki, ſholowe, Schmidt w Hrubjelcžizach.
Munklija, ſiwohodne kubło w Spétſin.
Zyuno, 10—15 zentn., w Porſchijach cžo. 27.
Kóń, cžeſki a ſtrjeni, bélo-cžeſnjowy ſchumjel, kobla, old. knjeſi dwór w Lejnje I pola Kamjenza, — cžorna walach, Ernſt Grumbt w Sohlandże nad Schpr., — kobla, hrunjoſelina, Budyſchſka mlokarnija na kamjenſnej haſy, — cžornak, we Wojerezach, Bahnhofſtr. 29.
Srébz, lémy, w Schwarzizach cžo. 27.
Wos, podſhobny, w hoſcženzu w Trjebjenzach.
Kruma a jałowja, wyſokoſnjeſcželnej, knjeſi dwór w Jorſorju pola Riſſeze.
Loże ſ matrazu, w Budyſchinje na Hoſchiż haſy cžo. 32 III na prawo.
Wos, ſylny, ruczny, na ſukelniſej haſy cžo. 2 III w Budyſchinje.
Wowsa ſ jehnjatkami, we Wojerezach na Drježdżanſkej dróży cžo. 1 delka.
Wosa ſ jarjatkami, we Wojerezach na Drježdżanſkej dróży cžo. 19.

Sſudnizy na pſchepadowanje:

Pjatk 15. meje pop. w 3 hodż. w hoſcženzu „Zum Anker“ we Wojerezach, lenkoliſt, gmaſ a zementowe wagnowo.
Sſobotu 16. meje dop. w 10 hodż. w hoſcženzu „K ſtarej lawje“ we Wojerezach kromu hucjat, ſofa, pjanſke blido, khaunor, 6 kokanzych ſtołow, 2 łożi, pſchowa héta, a wſchelaka druha nadobna.
Sſolanjowa aukkija njedżelu 17. meje pop. w 2 hodż. 60 koſow ſlanja ke kopanju, pſchi dróſe ſ Hnaſchcže do Roholnja w Rakezanſko-Koblicžanſkim rewérje

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje djenja dop. 3,11 hodż.: Wiki hiſchcze malo wuwiſe. Tendenza mérna.
Dop. 3,12 hodż.: Każ pſched hodżinu. Tendenza: mérna.

Płaczińy na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołiſowe kmoſo ſo tonu abo 1000 kg, kwaſ 100 kg. płaczińy wo

	Wolej krtwnje			
	13 5.	12. 5.	13 5	12 5.
Pſchenża	261-168	260-264	zapł. wowſchi	15-15,60	15-15,60
rożża	223-227	228-227	poch. mełaſke	9,75	9,50
naſkit. jeczmjeń	224-238	224-240	ſrcabeſka	14-16,00	13-16,0
naſ. jeczmjen	—	—	běrnaże łupiny	18-20,00	18-20,00
wowſ	219-224	214-222	ſoma	19-20,00	19,00-20
kukarica(Mais)	205	—	mała	19,50-21	19,50-21
pſchenicžn. mała	32-36,50	31-35,50	łany wohſchi	21-22,80	21-22,80
rjana mała	28-32,75	29-32,75	mórke łupiny	10-11,75	10-11,75
pſchenicž. wołr.	14-15,00	14-15,25	bolte łupiny	12-13,80	12-14,50
rjane wotruby	15-16,30	15-16,30	kmoſo, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapk	395-400	395-400	ſlonina, rjana	1,10-1,55	1,15-1,20
lane ſymjo	385-390	385-390	„ pſchenicž.	1,10-1,65	1,15-1,20
hróch	21-24	20-22	„ wowſowa	0,90-1,30	1,00-1,20
pjeluſchki	19-20,00	19-20,00	„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

Najnowiše z cyłeho swěta.

Franzowſki generał Mangin je 59 lét ſtary na ſahorjenje ſlepeho cžerjewa wumrjeł, ſawoſtajiwſchi 8 dżeczi. Mangin bé woſtepje ſ wajnym organizatorom kolonalnych wójſkow.

*

Jendżelſki minijter Chamberlain je w delnim hjemje na wopraſchenje wo naſtupanju reviſije półſko-nimſkeje mjeży rjekł, ſo naſtawk w „Newyork Worldu“ wocžiſchczam, nahladam jendżelſkeho kujeżerſtwa wo tutym proſchenju njewotpowjeda.

*

Bolharſki ſwonkowny minijter Kaſſow je do Parija pſchijéł a je ſ miniſtrom Briandom wo kommunijtiſkim ſtrachu a wobaranſkich naprawach pſchecžiwo ujemu jednał.

Moja maćef.

Mojej maćerńej ruze łtej cźerńej a błędej a błdyj jej wupyschetśerje, dyrkotatej, dokelž dyrbjeschtej cźežke brěnjenja nošyć. Porjsty fu błes pjerschćenej, dótkujetej mojm błowu a hładźitej moje błohy, potom bych najnadrobnišche trumy a najcunšche błohy je swoje wutrobły rozhrnyć móhł, so bych je k pjerschćenjej fplekt a na jeje porst tykntył.

Druhdy pschituli swoju błowu k mojej błowje. Błdyj je je ruzy cźuju, haŭbuju so nad swojim fardźenym źiwjenju. Tola moja macź cźuni, jako by je njepykta, a powéda runje we fardźenych letach.

Potajne cźuje fdźerjuje mje, ju proschcź, fo by mi łaž nébdy pěsnicźki spéwała. Léta dołho źedźi fo fa tym, ju błyschcź, léta dołho pytam ju pola zuzych maćerjow, łaž swoje dźěćatka w błudnischich komorkach faspéwaja. . . Ale podarmo! Wone njejdu tehanc! Druhdy pytam ju we wóczkach pěknych błožow, łaž na naléćnych njedźelschich popołdnjach fo pschekhodźitja, pytam ju pola młodych, błędnjschich dźěći fe swéżimi wobliczami a błubokimi, cźutowymi wóczkami, błdyj mo prénich hódanczkach tutoho źiwéta wospomnjnaja, fwojej njeziwinowatej wóczy k njebu pofdźehnytej a w błędnych źwoje fdźo pytatej. Pytam jo w prostym aj rukomaj dźěćaczki, łaž pak we wóczkomaj, tamo na źwoje dźěko khwataja, błdyj hischcze kurjawa nad trajnje wutpoczuje. Widźu ju a njemóžu ju nadeicź. Cźuju pak ju w dołokosći.

Jenicźki ras hischcze cźuju fwoju maćer błyschcź, jnun cźuju ju hischcze wo to prošeyć; boju fo jenož, fo móhło hijo pschc posdźe być.

Přilopk.

* **Bérnjazy rjad.** Psched krótkim halle pijnarjowy. Kak fu fo fławni mužojo w Franzowskej wobzowali, fo by fo wschédny lud na bérny fmuchił. S Ruskeje je też dobdbna powéść ftata. W lécźe 1842 njemóžeschce ruski khéżor lépschi śrédk, fo bychu ludźo pilnje bérny fadbéli, hacź fo łóżbeho, kiž bérny fadźeschce na fwojej roli, se ftotym abo flébowanym njejnéżkom wuftanjeni. Wuftanjenjenje rékasche bérnjazy rjad.

* **Kak ho w Ruskej zenja.** (Mandźelftwo tji léta na pruhu.) W fowjetfkej Ruskej fo mnohe mandźelftwa niż na cźaś źiwjenja wjafaja, ale khromadne źiwjenje muža a żony potrajі fo na wéfty cźaś. Staj mandźelfkaj fbožownaj khromadze źiwoj, dha fo dotalny mandźelfki fwjaft na wéftu liczbu lét podléschi. W napschećiwnym pobje dźetaj pak njejsnjenuu fowjetej, tam pschedpołožitaj mandźelfke wunnénjenja, wupyftataj fwoje winy, cźełobła fo mandźelftwo njepodléschi a dźe po poftajenym cźasu łako rójno. Jeli fu f tutoho mandźelftwa dźěći wuiśchłe, dyrbi muż fo jaricźkaćz, fo ma fo fa dźěći hacź do 17. léta ftarać a je jich wotzehnjenje tjeżimi fwojich dokhodow wopruwować. W Béłoruskej fu fo tute mandźelftwa na pruhu (f wjefkich na fti fkła) najprójdy fawjekle. Jeli chcejaj nawożenja a njewjefta do mandźelftwa fupicź, dyrbitaj je fwóbkom psched wjednika namęftnego fpowjeda (ftatneho farjadnoftwa) fupicź, wéfte mandźelfke wunnénjenja podpifacź a pfonnje fo na to fwjafacź, fo po poftajenym cźafu, kotryż njechce błeje hacź fi léta fracź, jafo mérnje fo dźělitaj, jeli fo jednt druhemu njefhodźitaj. To ma fo fa tute fi léta wupruhowacź. Hewak mufe fo fwojoh na wéfty cźaś wobnowicź, łaż hijo zafonnichnu. — Dha drje fu nékto w Ruskej tute fbožowne mandźelftwa!!!

* **W schijinej cyrkwi ftacź — dźensnischi dżeń hischcze.** Na Jerfej, na kupe, kiž jendźelfkemu kralefkemu fluźischa, kujeża so fdaciu hischcze dofcź fryedźowfkowskej wofchnjow. W augufcźe lońi bésche żona wo porodu fwojeho bjéżcza wopak wuprajila. Sud fafudźi in f jenemu mésazej jafbwa, a to k fjawonemu. Żona nésiesche zoły méżaz w żelesnej kléty hedźecź. Safudźbna cźinjesche tajki ham w tutym jafbwje, fo dyrbjachu ju wuswobodźicź. Mjes tym bésche pak fo też wohndźerstwo hibało a wot wyschnoschcow hebi żadało, fo ma fo tuto barbarifke khłostanje wotftronicź. To je nékto pomhało. Wichi wofwéncź hoicźinje je fo wo tym réczało a pschikwasało, fo fo klétka wotftroni.

* **Stara dołženka.** W Limborskim ftatnym archiwje namaka fo hischcze dźenfka njefapłaczana dołženka (Schuldurkunde) Hendricha IV., franzowskeho krala, kiž fo nékto léftokli dołho khowa. Dyrbjała-li źnadi Franzowzka tak tutu dołženku fwojeho najthmaifchcho krala ſ danjn wunnacź, bychu némfke reparacije na Franzowsku zawle źene bule a néchto miliionow hischcze nésftu pschisydło.

* **Wo ftawijnje nohajzy.** Wicho na źiwj fapoczatk, o wot toho cźaka fem fwoje ftawijny. Nohajzy a khołowny béchu hacź do 15. léftoka hromadźe, ſ zuła fchite. W 15. léftoku fo hakle dźělischcej. Tohdom pak béchu nohajzy hischcze fe fukuja. Schtrykowane nohajzy pak fu fo hakle w 16. léftoku wunamakale w Schottilfej.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Sokolki“ a Jednota „Sokoł“ ma dźensa štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Domowina — serbskim towarstwam. Naš lětuši wšotowarstwowski zlět wotměwa so 5. julija w Kulowje. Č. towarstwa prosymy, zo bychu swój program po tym złožowale a zo bychu hnydom z přihotami započate. Nic jenoż towarstwa w połnej liczbje, ale też nimo towarstwa stejaca serbska zjawnosć dyrbi so za naš lětny wšonarodny ludowy swjedźeń zajimować a so na nim wobdźělić.

Hornja Hórka. Spěwne tow. „Łužica“ spěwa pjatk, 15. meje, wječor wot 1/2 9 hodź. Wšitcy maja přińć a to z dypkom. Dirigent.

Khwačicy. Bože stpiće wječor we 8 hodź. w Khwačicach přednoškowy wječor ze swětowobrazami: Dr. Šleca: Pućowanje po Dalmaciji hač do Corneje Hory (Montenegro). Wšěch Serbow a Serbowki wutrobnje přeprošuje. Serbske towarstwo.

Lichań. „Zernička“ ma pjatk wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje. Wšitke spěwarki a wšitcy spěwarjo chcyli wésće přińć.

Rakojdy. Sobotu, 16. t. m. wječor we 8 hodź. zarjadnjemy w Rakojdach w Sendźic hoscencu přednoškowy wječor ze swětłowobrazami: Pućowanje po Južnosłowjanskej, Přednoškuje k. Dr. Šleca. Wšěch Serbow a Serbowki, starych a młodych, z Rakojd, Barta, Brězec, Skanec, Běleje Hory a dalšeje wokoliny wutrobnje přeprošujemy. Tow. Nadźija.

Rowno. Njedźelu, 17. meje, wuhotuje „Serbske dźiwadłowe Zjednoćeństwo“ rjany serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi w Rownom. Při tym změje knjez A. Hladki swjedźeńsku rěc. Wo bohaty wopyt so prosy. Započ. wječor we 8 hodź.

Serbski Sokolski Zwjazk. Přich. njedźelu, 17. meje, pop. w 1 hodź. je posedźenje předsydstwa a wubjerka. Přindźe wšitcy a z dypkom.

Jednaćel a Starosta.

Zwjazk serb. spěw. tow. „Tovačovsky“ na swjatki přijěć njemóže. B. Krawc.

Zwjazkej serbskich spěwnych towarstwow: Za přichodny wulki **zhromadny koncert** maja so hnydom sledowace khóry pilnje studować:

z „Dobry wječor“: čisla 3; 6; 10; 11; 14; 23;

ze „Zerja“ čisla 7 a 25;

z „Wulka lubosć“ 6 a 20;

Lěćny koncert budźe w Hodźiju, nazymski w Budyšinje. B. Krawc.

Zwjazk serb. spěwnych towarstwow so kedźbliwy činy na wjesoły wječor: „Heididelumdeidei“ dn. 7. t. m. w „Krónje“. Program ma tak wjele wabjenja, zo a. zajimaceho tu za serbske spěwne towarstwa, zo můžemy wopytanje z dobrym swědomjom porućić.

Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawětšiki A. Dučman w Budyšinje.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž też

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnjskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Rapsowe płachty

wodunjepřepušćace płachty, konjace, léčne a dešćowe přikrywy, měchi, hornicu (Bindegarn)

podawa spěšnje a derje

Erhard Thielemann

w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 6.

Derje zdźeržane křidło

kiž so za rejwansku hudźbu přihodźi, ma na předań **J. Klemm w Budyšinje** na serbskej hasy 1 I.

Wulki transport młodych sylnych, wysokosućelnych, **rańšoprusko-hollandskich**

kruwow, jałojcow a bykow

wot tow. stadłowych knihow (najlěpši płahowanski skót) steji w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjerchej“ w Budyšinje płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótny wikowar w **Budyšinje** NB. Zamjenjam też na rězny skót Tel. 63 a 418.

Do kóždeho serbskeho doma słuša „Serbske Nowiny“

Hosćenc na předań!

Hosćenc z rejwanskej łubju a 16 kórcami ratafstwa w rjanej wsy pola Rakec předawam dla khorosće z 16 000 hr. napłaćenja. Přewzać a zaćahnyć móže so hnydom.

Raue w Budyšinje na Hošo hasy 32.

Hosćenc na předań!

Rjany hosćenc z parketowej rejwanskej łubju a na 2 kórcowaj łuki we blizkosći Kamjenca je staroby dla přez mje na předań. Napłaćenje 20 000 hr.

Ernst Raue w Budyšinje na Hošo hasy 32.

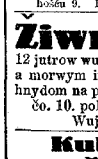

Makkowe

košle kholowy

košle z předkoślič. nohajcy zoki

Rud. Osswald

jenož na serbskej hasy 3.

Trjebany sofa a regulatorski časnik

je na předań na Krottenschmidtskej dróży 15 dołka na lěwo.

Jězdne koła

kupuje ce stajnje tunjo pola

J. Šibaka w Budyšinje

na Mužakowskej dróży 4.

Kóždu sobotu w 8.—6 hodź. **kozace zaječe karnikłace** **kóžki** w wšě druhe družiny kupujetaj

Kießling & Erdenberger

w „Połměsacu“ na zwonk. lawskej hasy.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Zhotowjenje mokowych přikrywow małe wot 3 hr. wulke wot 16 hr.

wuwjedźenje sačkowanskich (Häkeln) a štrykowanskich dźełow z wołmy, šiće bluzow, sukjow a dźěćacych drasćikow.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na hłownem torboše 9. Rěči serbski.

Živnosć

12 jutrow wulka, ze žiwym a morwym inventarom je hnydom na předań w **Rudeji** čo. 10. pola Delnjeho Wujezda.

Kubło na předań!

Z 20 000 hr. napłaćenja předawam z nadawkom staroby dla rjane kubło blizko Kamjenca, 56 kórcow wulke. Přewzać móže so hnydom.

Ernst Raue w Budyšinje na Hošo hasy 32.

Punt cokora a punt kakaowaff hromadźe jenož 95 pj.

kofej, 1/4 punta wot 80—140 pj. čerstwy paleny

syry kofej tunjo

cokor tuńši

šokolady wurjadnje tunjo

7 Block à 63 gr. jenož 95 pj.

5 Block à 100 gr. jenož 95 pj.

4 tafle (jědźenje) à 100 gr. jenož 95 pj.

3 tafle (sortiment), dobreje mlokowoje, à 100 gr. 95 pj

bonbony 1/4 punta wot 15 pj. som

rajs, gris, hejduška, krupy, nudle a wše warjenja

cigary, cigarety

wina

wša potrjeba k swjedźeńskemu pjećenju.

Kofejowy skład

Erich Eckhardt

w Budyšinje

na rózowej hasy 6.

MERSIOVSKI

Narućnicowe časniki

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Kupuju stajnje

po najwyšších dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe błeše, żelezo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerskej hasy 32

Telefon 1846.

Oswald Kaufmann

w Kukowje

pola klóštra Marijneje Hwězdy (prjedy w Mišnju)

poruča swój

korbarski wobkhod.

Wuporjedźenja so tunjo a spěšnje wuwjedu.

Někotre tunje šijace mašiny

derje zdźeržane, wot 30 hriwnow sem z rukowanjom poruča **J. Klemm w Budyšinje** na serbskej hasy 1 I. Žanc ktamy!

Najlěpši tolsty połć, punt po **1.30** hr. při wotewzaću 5 puntow **tuńšo,** **howjaze, swinjace a cźelace mjaso, kolbasu a skrjeny łój,** po najtuńšich dnjowych płaćiznach poruča

Richard Pötschke w Budyšinje

rěznisku městr na žitnej hasy.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćiwnu hódnu a derje

Albinus & Herbst, dr. f woh. ruk.

w Budyšinje na hornčerskej hasy 24.

Ernst Höntsch

w Kamjencu

Telefon 296 Uferstraße 12

poruča so k wuwjedźenju **wjezbow wšeje družiny z čěźi** ::: **tym autom a zapřahom** při najtuńšim wobličenju. :::

Wšě čišćerske wěcy

:: serbske a němske ::

kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 xl. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a źěći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedpać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so strowje nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 112 **Budyšin — pjatk, 15. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski sejm.

W němskim sejmje syđeu w druhim cyłanju wo hospodźiskim planje sejmowjeńskeho a ratarskeho ministerstwa jednachu.

Demokrat **Dietrich** wo jednanjach ratarskeho wubjerka rozprawješe. Wubjerk žada naprawy w schkitarskich zrjadach a w stotolerskim policajstwje dla toho, zo by so ratarjo mohli wobaranować. Knjezerstwo dyrbi ratarjam pjenjezy wupožčeć, daš pak njesmě wyšischa dźěl sadźba bankowego diskonta być. Při požčenkach, dawkowych wotpisanjach a potuńšenju trachtowy njesmě so na drobnoratarske hospodarstwo zabyć. Porneža so, zo by so mjenje šule wutworiło, zo by tuchim postajenjam za mlokowe hospodarstwo spadnyły dacy, dowolowši wuwoz žita a rjeneho zokora, trachty za najenkow a sabjerlerjow stuńšiły, wukaz wo hnojenju placźišćow wotstronić, pčołarstwo spěchować, chłostarskich jatych při kulturje ławow wuzmóc, mlóko za potrěbnych dźěći stuńšiły, němske namórske rybałstwo spěchować a němskostatny konkurrenciał při němskim žitarstwje wotstronić. S wušmytkom němskeho žitarstwa dyrbi so k spěchowanju połěpšenja semje, k kulturje pohonwuńšćow a ławow 30 miljonow hriwnow postajić.

S němskonazionalneje strony so žadaše, zo by so ukrajne ratarstwo schłitało. Po namjerje demokratiskeje strony dyrbi so wuplodźenje a pjenjezbranje žada spěchować.

Sozialdemokrat **Jacker** při politiku schkitarskich zlow warnowaše. S rjej so drobnemu ratarstwu njepomha. Kaž su přiedy wulkoindustriji poruńšyli miljony darili, chcedźa *někotre wulkoratarstwa podobnje* wulku *hmu*:: pšihłowołowaći. Mjeda ratarskich dźěłacerjow je pschemiła. Při tym je so tola położenje ratarstwa połěpšiło. Dla šestrosćitnych wobstejnosćow na wsach su němscy ratarjo dźěłacerjo k wjeczorn cźahnyli a na jich město su pólscy pracowarjo dźěłacerjo stupili.

Němskonazionalny **Lind** skorješe, zo ratarstwo wěste dołhody nima a tohodla njemóže nětkajšim wyšokim dań snjesć. Wono zjawła njeje na to složene, je smětanki dźěłać. Wono trjeba wyšeršne płacźiny, nětkajšne njejsu płacźinam wotpředk druhich tworow pšihłuńerjene. Sozialdemokratoja su zobu wina na padanju placźišnow, dokelž su ratarstwo bjez schkitarskich zlow wostajili. Při jednanju wo wikowanišćach srjeźenjow dyrbja so jasny industrija a ratarstwo wurunać.

Zentrumski sapósłanc **dr. Krone** na to pokazuje, so je Němska w prěnim spěchu ratarski kraj. Němske ratarstwo so najbóle sa to sajmuje, so by industrija kćeła. Placźiny sa ratarske wuploды su so na schodu ratarstwa rosnyle. Sa jenicźke lěto su so 3 miljardy dołha w ratarstwje nakopile, kotrež dyrbja so runje tak wyšoko sadanicy kaž do wójny 13 miljardow. Wobdź so w kreditnym prašenju wobstejnosće njepsheměnja, katastrofje napschećo njedźeju. Rěčnik sa ratarstwo schkitarske za žadu.

Hopp z němskokulowoweje strony ma za nuzne, so wupłodźenju pschetrjebanje **wa**hn dźerżeć. Dokelž hischće njemóžemy na swětowych wikach konkurrować, dyrbimy šnatskownu kupowańšku móc pożylnić. Němsko-schpanske wikowańske srjeźenje njesmě so wobsanknyć.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Kaša a najtańša kupowańnja wobuwow. Pódkowanje spěšnje a tunjo

Wjesdawkowa msda w Němskej.

W dalowowym wubjerku němskeho sejma je němski finanzny minister Je Schlieben sjednowazu wopowjedź dał: Němske knjezerstwo je so z namjetami wschelakich stronow nadrobnje saběrało. Wono je dopóšnało, so psches sjedawkowu summu 80 hriwnow mězaćznje a psches 2 pruzentaj sniženja hižo pschi druhim dźěsću jenož sa dochody hač do 9000 hriwnow hicź njemóže. Hižo to, jeli so so mjedwe poměry njepołěpscha, wupad psches 500 miljonow hriwnow pschinjese. Pschi njewěsćosći hospodarskich pomerow njemóža so wjetschi wupad samolwicź. Tež dyrbi so z tym ličić, so někotre kraje njebudźa dalschemu sniženju pschihłosowaći.

Sozialdemokratoja namjetowachu, so by so hnydom sa tejnjowy nacźisk we pschemjenjenju midowoho dawka z dźiwanjom na źěłowanje dypki pschehpołožił:

1. S dźěłowje msdy so sa dźěłacerja summa 100 hriwnow mězaćznje, potajšim 24 hriwnow tydźeništy wot dawkowcho wotcejohnjenja wuzwobodźi.

2. Summa 100 hriwnow mězaćznje so powyschi sa dźěłacerjowu mandželsku a sa prěnje dźěćo wo 10 hriwnow mězaćznje, potajšim 2 hr. 40 pj. tydźeništy, sa druhe a sćěhowace dźěćo wo 20 hriwnow mězaćznje (po tajšim 4 hr. 80 pj. tydźeništy).

3. Jeli so so dźěłowa msda sa wěsty dźěłanišći cźas njepłaći, so dźěłacźrozenske wotejehnjenje wo 8 prozentow zniži.

4. Wotmyšlene snjenje ma wot 1. hapreje 1925 do mały stupić, jeli so so tarif a dopředkapłaćenje pschi dochodnym dawku tehrunja wot tuteho cźaša siwa sjadnje.

Skandalosne wobkhadźenje z dr. Hoeflu w jastwje.

Psched pschepytowańskej kommihiju pruskeho sejma je so z wupraśenjom wjazorny hnydom wukopało, so ma na bjeskładowanje a njeczłowjeske waschnje z na smjerć khorym prjedawschim pólskim ministrom dr. Hoeflu we *jastwje wobkhadźeli*. Sałamjerje pruskeje *zentrumskeje* strony su sebi hyzdu wot pruskeho justizneho ministra rozłamjenje skandalosnje nałeźnoscje žadali. Justizny minister spodpšańcanom spěšeli, so je so hižo jastwiskowemu lekarjej dr. Thiele dowolenja dała, wón dale pschipowědźi, so je justizne sarjadnistwo wobsanknje, disziplinarne pschepytanje pschećiwo wobdźelenym statnym rěčnikam, a to pschećiwo wyschelchemu statnemu rěčnikej dr. Lindze, pschećiwo statnemu rěčnikej Pelzarej a pschećiwo assessorej Casparej jewjećej. Tež je mózno, so je so pschećiwo pschepowadźenym žydowcej dr. Rothmannej disziplinarny a wyšnjemi prezeš wotewrił, dokelž je psched parlamentarišćim pschepytowańskim wubjerkom wupraśił, jo wo podaćznej thotstanšej mérje njeje nicźo do aktow spisował. Wospravnodź pak aby pschisponnienje wopschimjeja, so może Goethe z pjerśćenym jastwom ličeć.

Zentrumska strona pschi lewizy wostanje.

Strony prawizy su zentrumskim stronam namołwile, so by so w němskim sejmje k nim pschiłamała a su jej pjecza ministerske žydła poskićiłe. Wo tymle praschenju je hyzdu pschedhydźiwe zentrumskeje strony jednako. W pozdźejšim su napschećiwne mjenjenja prezja wótro do so strajle. Słónčnje je so wobjamtło, jo Marx z pschedhydu zentrumskeje strony wostaje. *Marx je prajił, so budźe so pschi* wschěch wobstejnosćach dotalneho kursa dźerżeć. Rěnka pschedhydźiwowa wjerschina je so pjecza jady Marxa stajła a je jeho sadźerżenju we wótrnym wojowanju pschihłosowała.

Sakski sejm.

Sejm je so schwórił, je sakskimi železnicami sabrěrk, kotrejž su nětko po Dawesowym planje do sarjadnistwa železnišćeho towarstwa pschesćiłe. W mjenje hospodarskeje wubjerka W demokrat dr. Kastner namjetowaše, so by němske knjezerstwo pola towarstwa němskich železnicow na to skutkowało, so bychu hižo dawno wobsanknjenej železnišćej cźarje i Worzyna pola Lipšća do Großbothena a z Lubja do Kamenza natwarili a so dwórnischcźa w Dübelnje, Glauchauje, Mišnju, Zwikowje a w Plauenje z Vogtlandiskej bórzy pschenowarile.

Hospodarski minister **Müller** zjubi, so budźe sakske knjezerstwo kaž hač dotal tež w pschichodnje na to skutkowaći, so by so sajmy sakskeho wobłhada spěchowała a so so hjeskrach wobłhada zakhowa. Tež budźe so wschitko cźinić, so bychu so prawa sastojnikow njepschirokóźile a so bychu so dale zjubjenja dopjelnile.

Sejm dale wo pschemysłowych schulach jednaše. Němskonazionalny sapósłanc **Siegert** namjetowaše, so bychu so pschemysłowe schule hospodarskemu ministerstwu podsajile. **Rölliz** jenm pschihłosowaše, mjes tym so demokrat dr. Seyfert sa to rěčeše, so bychu so wone pod ministerstwom sa ludowe rosmnoženje dale wostajile.

Němskonazionalni sy namjet zapodali, so by so knjezerstwu njedowolilo, **ryčerklub a hród w Langburkersdorfje kupjeć**. Ryčerkluba so sa dožiwanje sejmowjenje a dźěło wobhydlerjow Hohwaldskich lěkowańskich*cźow* nutnje tźeba. Němskonazionalny namjet so wotpokaza.

Kommunist **Reuner** namjetowaše, so by so sakske knjezerstwo němske knjezerstwo namołwiło, so by so **statny hród w Lipsku** wotstronił. Tutón hród revolucionarnych dźěłacerjow pschesćěha a kommunistiske potłóčuje. Němskonazionalni kommunistiski namjetej pschihłosuja, dokelž je tutón hród tež němskonazionalistiskich **mordarjow** słónčenego němskeho ministra Rathenaua kruce khostał. Wón dźe je k schkitanju republiki postajeny, tohodla pjerwej z nim! Němskonazionalni so boja, so wohł so tež pschichodny puć pschećiwo republiki njeschłachćiješ a so dyrbjeli so potom revolucionarni monarchistojo psched tutym hródom samolwić. Namjet so prawomocny wubjerkej pschepokaza.

16 000 metallowych dźěłacerjow so z dźěła wusanknje.

W delnjoschlesyskej metallowej industriji je so 16 000 dźěłacerjow a dźěłacerkow z dźěła wusanknje. Rosćěd rosćěrjacych žydu, po kotrymž dyrbja so dźěłacerjo z 53 pjenjezami hodźinskeje mzdy spokojić, je tuchi wotpokazoli.

Gdaństi rosrißazy žud wo żelesnišćim njesbożu w pólšim korridoru.

Gdańsći (Danzigski) rosrißazy žud je 12. meje polo Starogarda městna, hdyž je so żelesnišće njesbožu stało, wobhladał. Pschedběžnje je wón wuznaš wupraśił, so so **wobsteisnoscze na żelesnich, kaj dalako so po dźełacej dnjach pschewidźeci hodźi, njemoža sa njesboże samolwite sćinicj.**

Nadrobne pschepytanje 25 tramcow, na mějnje njesboża zawostajenych, je dopokazale, so su wone z tłmanego materiała byle. Ale też nadrobne pschepytanje pelowstarkow 80 tramcow, kotrej běchu so pschi njesboży rosrałe, a kotrež be pólśe sarjadniskowo starcesćiwje seběrace a na Starogardzišću sasamwěcźu skowace dało, je pschepokazało, so je material strowy, jenož nětkole dźěle tšchu próchnowe, jónž so tež pschi normalnym wudźerjenju stawa. Tež na pschimjesnowanym dźělu żelesnicy njebě żanych spomnjenja hódnych njedostatkow widźeć, i kotrymž by wobłhadowy bjez žrady wobrěcźeny być mohł.

Po tutym wunoschku nima rosrißazy žud sa nuzne, porucźici, so bychu so dalsche pschedběžne naprawy k rozjazanjenju pschicźiny żelesniškeho njesboża stale.

Dźiwajo na horka strowniejsym stawe dźełow żelesnicy, kotrež je rosrißazy žud norhladał, nima tutón žanjeje pschicźiny, so by so po 16. štatnje pschedhadneho dojednanja je 21. hapreje 1921 nastupajo hydźenje pjeje pschekhadneje pšawstrone pschepytanje perucźeć. Po tajšim budźe so rosrißazy žud z namjetom zjawi 1 do pschihšej so stronje pjenjemje wupraśiłej a jena pschećiwo druhej wupraśiłej) po porjadnym wašnjun jadrać.

*

Polazy su potajšim wěrnosći rěkli, hdyž su prajili, *so su słomiły kolje z mamew wuschehnyli. K temu* sy wjsalu wuzili, kotrež je so z lubta blišo bydlazeho němskeho ratarja wjala. Tuchu ratarja su Polazy do pschepytanja wsali. Pschdawanje, so su tramy dodźerżane a prachnane byle, je rosrißazy žud, kotrenuž Němzy jako dobustawy pschihłuchcźeja, jako hoke pschihłodźenje spóznał.

Wojowanje wo nyšu w Danzigu.

W Danzigu su sta wšazy dźěłacerjowu z dźěła wusanknjene. Wo dobywje dźěłacerjow we wojowanju wo nyšu so dźěłacerjo šuzednych krajow žiwje sajimuja. Němske dźěłacerske swjazki su 400 000 hriwnow, holandski dźěłacerjski swjazk 25 000 szdźěłankow danzigskich dźěłacerjam jako podpjeru we nyšownym wojowanju pósłałe.

Politiske zamomordarstwo w Ruskej.

Rusti revolucionar Boriž Sawinkow je sebi žiwjenje wsał. S wotkla swojeho zjawa dele skoćiwschi je so pjecza farafuk.

Sawinkowu bě jena z najsmaćišćich wokobow **pryedawschich** revolucionarneje Ruskeje. Pschi někotrych najwjetschich attentatach w pryedawschim zarstim cźasu, mjes druhim pschećiwo policajskemu mischtrej Plehwe, bě so won wobdźělił. Hdyž běchu so bolschewikoju knjezerstwo zmocowali, won pschećiwo tutym dźěłasche. Tohodla jeho k žnjerjeji sajmdźichu. Słónčnje bě Sawinkow k bolschewikam pschistupił, dokelž běchu jemu zlubili, so jeho potom wobhrabža. Swjoje žiwjenje pak njedopołnichu. Tohodla Sawinkowu se *zamomordarstwom swoje žiwjenje* słóneji.

Wójna w Marokkowskej.

Dobyće Franzowzow w Marokkowskej.

Z Marokkowskeje so powě: General **de Chambrun** je 13. meje pocźał, pschećiwo Bibanskej wobtwjerdźenej wjsokej ruminje postupowaći. Operazija tworjesche so se *dweju dźělow*: z nałožba wotdźělenja generała **Colombata** a wupada wotdźělenja wyschka Freydenberga wot ranja k wjeczoru. General Colombat mějesche cźežku artilleriju

a osadzy ležadłow. Nadběh wuwjedźe so z tśiomi kommami, kotrejž so z prawizy z artillerije a na lěwej stronje z ležadłami frykadu. Rifflich Kabylow z runiny k horam stśelichu a z tśeleju artillerije jo jim fadźowa, napśeśeźiwny nadběh spytaju. Potom Franzowsojo pśeśeśiwo heram pokupowachu, hdyž bě so njepśeśeśel sarpi a so rańše faktowasche. Město Azdur so z bajonetnym nadběhom dobu. Wokoło na pół 12 hodźin Kabylojo na zgjet cźarje zofachu. Straśiśeśeja w Dibane a Dar Remlich ko wuśpowodźichu a Dibanesći wjeśichž so wobźaźli. Wojazy Abd-el-Krima zlokli k połnozu wróśo cźahnu. Też wyśeśk Freydenberg je z krutym nadběhom jene wobstupjene straźiśeśejo wuśpowodźił.

*

Franzowski ministerski president Painleve da powóźeś nowinow wutrokafacź, so cźe knježeństwo zenjern wo wotpowjedźenju powěźonych z Marokowskeje sawjeźe. Knježeństwo je jenježby zadało, so nowiny wo žylnosći wutrpśałanych wojakow, cźišła regimentow, datum wotjěźdźa a mjena pśisłušnyow samjelźeja, z kotrychž so wojazy wotwjefu. Knježeństwo žěli na to njeponuźli, zenjurn sawjeźeć. Wono ma dowěru k rozumej a k patriotiskemu śaćuću nowinow, so dopóśnaju, so žu tajke wojźewjenja njewuźitne a straśne.

Ze Serbow.

W Budyśinje, 15. meje 1925.

— **Wo wjedźeje.** Wjeźera wjeźor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer +3%, thermometer wo dujo +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —1%, thermometer w nozy +13. — Wjeźera rano wyśchina wot Franzowskeje hacź do rusśeskeje Europy śahasśe. Nźina leźeśe nad śrjedźozemskim morjom, dale z dołheho ranja kupy Island. Tam, ale w krótkoźiecźoru tuteje kupy je ko nowa nźina pokasała. Wona móźe rańše wjedro znano z wubźěkami, kotrejž njewjedra pśichinjeju, wohrožujo. — Jutśe sobotu źłožeźo 4.12 hodźin śłahdźa a so 7.42 hodźin khowa. Mjezakl na rańze w 2 hodź. śłahdźa a so pśichpołdnju 12.26 hodźin khowa.

W

— **Schkrowa powěsć wo wjedźeje na jutśe sobotu:** Dale cźepło a śuchо, w połodnišći Němskej pohlejene k njewjedram, hewak wšchudźe śuchо.

— **„Heidideldumdei!"** Pod nawjedowanjom knjeza hudźonego direktora Kranza dźe Drježdźanski khór „Narodny spěw" śrjedu pśeśo Božim śpiźom, t. j. 20. meje 1925 w Budyśinskej „Krónje" ludowy wjeźor wubjetowacź pod mjenom „Heidideldumdei!" wjeśelcy kuždy pśihi spěwje, hdź a reji. Towarśtwo narodneho spěwa dźe z tym žadanje wo spožerjenju ludoweho wumjeśtwa dopjelnicź. Khór w pěśtowanju narodneho spěwa, nar. hry a reje źiwój nadawk widźi. Też **ſerbſki** spěw a reja budźetej na programje. W Drježdźanach mjeśesce z tajkim wjeśełym wjeźorom rjany wumjeśtwi wuśpěch. Pośtuchaśtwow dźešeje wjeźele a zwótkehwjeze domoj. Taumiśche nowiny pišaju wo wjeźoru seźehowaze: „Dr. Anzeiger": To bě wjeźor praweho ludoweho wumjeśtwa. Pośtuchanje buchu pśeśes spěw a reju wobźiwźiali a žadachu wobsjet wotjětowanja, dźakowanjeki so z bohatym pśihileskom. — Tr. Nachr.: Jednore, ale wjeselwažne ludowe wumjeśtwo — originelna cźeśtwoseć — prawe, prawiwe a poetiske domjace wumjeśtwo!

— **Sśrjedu**, wjeźor we 8 hodź., mjeźesce Budyśinska **wohnjowa kwobora** swoje 2. letuśe śwuźowanje. Wšěcy **wujeźdźe** na śwuźowanišćo poźa so **nadobo** gylnje deśchcźowacź, tuž dyrbjeźe so śwuźowanjo wo wjele **skróśicźej**. Automobilowa **gykawa** wotnjeź swoje praktiske śwuźowanjo nad Schprjewju, hdźež wohnjowego direktora Görlinga wotcźakowachu. Śwuźowanje so śišom wokoło ½10 hodź. skónči.

Polikuška.

Novella wot Leona Tolſtjeho.

[9]

(Pokraćowanje.)

Dutlow wubra śej mjeś tym druze wjeśnje fakitowanja. Jenn njeźnlubješe so śicźicźenje jeho žony; wón jemu to sakasa a praji: „To je ſ hrěchom! Pśeśestaj, to cźi praju!" Wón sam pak pocźa wukoźowacź, so „śłachtjownow!" njeśtaj jenož cźi, pola kotrychž tśi žurnowje w damje bydla, ale teź cźi, kotśiž žu swoju semju rozdźělili. A wón pokasa hišcźe cźas na Staroścźina.

Staroścźin bo mjeśesco źmješesce, wotkaschlowa, hladźeśne śej brodu ſ wuraśom bohateho bura a wotmolwi potom, so ma wo tym wola knjezich rozśudźacź. Tak dźe na to byćź, so je jeho žona śej to saśłužił, hdyž so poruči, jeho pśeśepuśćeźicź.

W nasłupanju śwójoh, kotrejž běchu śwoju semju rozdźělile, wumrući Gerasim tohorunja Dutlowe wulożowanja, napomnjo, so njeźichu méte dowolicź, hospodarstwo njeśe žurnow rozdźěleć, kaž je to pśichi śtarem lubju bywało; hdyž pak je lećźo so pomnuło, njeźhodźa wjazy do malinow, nźtko njebudźa ſ tym zapoćzeć, jednožynowych k wojakam dawaćź.

„Sću śnadź woni ſ lohkowuhłuśeju śwoje hospodarśtwa rozdźěleli? K cźemu dyrbjeli jich nźtko dospołnje fahudźeć?" — dachu jo błoźu tych śłyścźeć, kotśiž běchu śwoje hospodarśtwo rozdźělili, a bledźali ſo k nim pśichidźećicźkam.

„Kuž śej tola jednoho rekruta, hdyž so cźi tak njepśichodźi. Ty wšchak budźeśch ſo sajo śhradacź móź!" praji Njesjun Dutlowej.

Dutlow sadwěrkuju śapiny śej kaśtan a stupi ſo śesadu druhich burow.

„Ty by moje pjenjezy liźił, to je widźećź", bórześeśe wón rosmjerśany. — Schto budźe nźtko Jegor Michajlowicź hišcźeze wot huadneje rjeź?"

— **Naśchi wokhódnizy nam pisaśił**, so je so ludowe wobśedniim cźasu nawuśił, śwoje twory justicźna we wobśedniej hodźinje pśeśed šawrjenjom kamoh kupowacź. Haj śamo, wobźeźe w źiwnostnych kamoh, teź po samknjenju kamow hišcźeze pśeśekupja wobcźežuja, druhdy teź njenjeźu kamow hišcźeze pśeśekupja wobcźežuja, druhdy teź njeźeźu. Kóždomu drje je wědomne, so-li so pśeśekupja po šawrjenju kamow hišcźeze twory pjeśebała, so phlosta. Teź mahł śebi kóždy kam prajeźi, so cźe wobkhódnik wjeźor abo njeźeźu nas śwobodnu hodźinu mećź. Teź njeźeźu njeje pśeśekupjej dowolene, žane twory, khóla w mjeśolowych wobkhódach, jenož śwobodne: rajene, pśeśedawaźi. Njeje tohodla trjeba, wobkhódnika nierjeśawškich strachjej wustrašićź. Wšcźe pśeśestupjenja pśeśećźiwo tomu so khlostaju.

— **We bliźicźich dnjach** stanje so ponowjenje Matiowo-ruskeho kómnika (śwj. Jurjoweje kapale) pola wjeźe hrodu Ortenburga. Pomnik je jedyn ſ najźaśtśicźich a najdohotniśicźich wumjeśtniśich pokładow naścźeho města. Je hižo dźeśicźi ras tomu, so bu posledni ras ponowjeny. Tuž je jara nuźne, so bu jomu porjedźi, jeźli njeźamy, to by zyr rozpadał. S delnjeje strony njeźda so hišcźeze tak wobśedkodźowacź, wuprajicźni rańše, so ſ ponowjenjom nima dźeźe wotstorkowacź.

W

— **Wjeźera poyoldnju** ½4 hodź. najdoši. knjez biskop dr. Kilchesejźan Schreiber nowu franzojśkanišku ſ pola na Matśhildźinej dróhy w Budyśinskim powjeśeźi. Hačrunjeź je kapała dosć tunna, bě to tam tola tełko ludźi śesdźało, so wšchitkim w njej mešnu njeunamakachu. Mjes ludom wiśokeho rjada teź wjele Sserbow. Po śwjatoćnej śwjećicźnje mjeśicźe najdoši. knjez biskop śrjedźeźiśe predowanje. Jeho predowanju wutkadowasche, śchto nam nowa zarkwicźka je, kajke žohnowanje za zyju wokolnosći pśichinjeśe a k cźemu ma wośtejeśe tuta kapałka śłužićź. Dźeń a nóź a kóždy wot kła budźa w njej franziškanske bratry bjes pśeśestanja porjadnje pśeśed wutajenym najśwjećicźkim śakramentom modlicź. Ale nij jenož to, budźa teź dźełacź, ludźa wuśchitkeź wjećelale drohotnje zyrkwinśte drasty. Pśeśi pśeźenjenju predowanja dźakowasche so knjez biskop najprjedy hórje, kotrejž ma najwjeśe śaśłužbu wo kapałku, kaž teź hóśtje, kotrejž je sa krótki cźaś ninu měry wjele darow za nowu kapałku nahromadźiła. Po predowanju so pśeźe trjeźi najśwjećicźiśe je kapały wustaji, pśeśi cźimuž knjez biskop dwěmaj nźtkoro pśalmy saśpěwachu. Śwojaśeśe wot tych ſ pożohnowanjom ſ najśwjećicźiśim a ſ cźerkwinśkeju: „Te Deje my Boha khwalimy", wokoło ½5 hodź. skónči.

— **Sewohodne mjaśowe śitki** (Fleischark) w Budyśinje. Sśobotu, 16. meje, doj. wot 9—11 hodź. wotdawa so fyre howjaśe mjaśo, punt po 50 a 40 pjenježkach.

— Naśchim cźeśćejcźnym cźitarjam wojźewjamy, so pśichichodnu njeźeźu 17. meje pśeśi śkładnosći 700-śtreho wobstaja města Kamjenza auto wjazy rafow bazy bewak ſ Budyśchina a wróźo pojeźdźe. Auto pojeźdźe po śeźehowazym rjeźe:

ſ Budyśchina	9.10	10.04	1.30	7.45
do Kamjenza	10.40	11.28	3.00	9.15
ſ Kamjenza	10.50	12.19	8.19	11.30
do Budyśchina	12.20	1.47	9.47	1.00

Płaćeźina sa wośoby ſ Budyśchina do Kamjenza 2.25 hr.

— **Létuśe léto budźe bohate na hribach.** Pśeśi cźopjnych deśchcźikach, kotrejž śmy nětko hujcźišćo měli, wožewny lěśa bohate hribowe źně wocźakowacź. Wrěnje schampionowy fu hižo na witi pśichśće. Bórzy budu ſo we wjeśichej mnohošći pśeśedawaćź. Tak kněża hribarjo bórzy sajo nóźcźu ſ kaśtanjenja. Ale teź sa hołposu pśichinjeśe hribowy cźaś trośchu wotměnjenja sa wjeśchnu jédnu khartu. Budźeli meja cźapka, śmějmy so bórzy hribow we wulkeź mnohošći nadjeźi. Ale kedźbliwi byćź. Mjes dobrymi fu ze jedojte. Tuch fo wośtajmy!

— **Błyśkowodny pruhowacź dacź** je nětko pśeśi hujcźišćich njenjedrach jara nuźne. Njedośpełne a dodźerjane błyśkowodny fu druhdy śtrašnišćne a tak śakdobnišće za tśeźe, hač hdyž śyła žanych ninaja. Hubjene błaki we błyśkowodze wjedu k tomu, so błyśi na tśeźu pśeśestoći abo w blišćosći dyri. Njedośtatki na wodźe móźa wanka, tola pak teź nutśa (w semi) byćź a tuž maja fo ſ wěźywutkojneje ſtrony pruhowacź. Jenož tak je nam wěśtoseć data, so błyśkowody śwój nadawk dopjelnja. Wohnjowe śawěśćeźenje jej źadaja, so fo błyśkowody po wěśtych cźaśach wot wěźywutkojnosći pruhuja.

S **Radworja.** Naścha dobrowólna śanitetna kolonna wotmě śarźdźenu njedźelu śwoje pruhowanje. Wjele ludźi, wotmě śarźdźenu njedźelu śwoje pruhowanje. Wjele ludźi, kotśiž wot kolńcźeho nasyntja na kurśe ſ dr. Kranza ſ Wulkeź Dubrawy dźeł hjerźchu, fo k njemu śeźdźe. Dopołdnja we 11 hodź. fo pruhowanje w Herbśez gnyćheze sapoca. Knjez dr. Kranz je śam nawjedowaśe. Theoretiśke pruhowanje wobśtaju „jara derje". Na to śeźehowaśe praktiśke śwuźowanje, kotrejž teź derje wobśtachu. Knjez dr. Witt fo wśěcym śławnje podźakowa a pśeśepśe jim khoźe w pśichodźe, dale tak ſtuktowacź ſ kpomožnju cźerpjazeho ludu. Wośeźe dźakowaśe fo knjeźej dr. Kranzej za jeho njeśpražniwe dźeło. Na to pśeśepoda śóźenum pruhowanjej narućeźny wobwjas ſ cźerwjenym śichlźem.

Se **Sśoźkatej pola** Budyśchina. Dobrn poł hodźinku ſ Budyśchina ſ narańśćenym pśichipołdnju, k luźiśtemu kamu, pśeśes Tśelany, kotrejž hišcźeze njedawno śerbśta wjeśnja, je dźensa tak rjeź pśeśchemuźto Budyśchina, leźi Sśoźoła, śerbśke śydliśćeźo, kotrehož mjeno do dźensa ani njepśeśemjenichu, kaž bo to śkoro wśchudźe śtanośće. „Tótnikowa" cźitachu wśchudźe na njemśkich kartach. Ale jenož nětkotrych wopravdźiwych Sserbow dźensa hišcźeze nadeńdźeśeź w małej wjeśy. Śtukkowasche tu mjes drujimi teź bliśkośeź nźmśkeho města. A śchło leź bo źiwi tam wo Sserbstwo a śerbśku kulturu śtara? Njeźe nóź tam wo Sserbstwo a śerbśku kulturu śtara? Njeźe nóź nadawk, rosprawjeźeź wo śtukkowanju śchule na śerbśkim poli. Ale rosprawjeźeź nóźu dźensa wo ludowokulturnym polu. Ale rosprawjeźeź nóźu dźensa wo ludowokulturnym polu. Ale rosprawjeźeź nóźu „Nadźije" ſ Budyśchina, kotrejž je nimi śtukku towaršstwa „Nadźija" ſ Budyśchina, kotrejž je sańdźenu sobotu wuhotowałe rjany śerbśki wjeźor na Sśoźołgu. Towaršstwo je so hižo trajnje śapjałało do naśchego śerbśkego towaršstwowśkego prózowanja we sozerjenje a rosśěrjenje śerbśkego kulturneho źiwjenja. Nasrjownju jenož sajeźo towaršstwa do pruśkeje Hornjeje a Delnjeje Łužicy. Je śebi wědome swojeho nadawka, so tu njeje jenož śwóje śamego dla a ſ swojej zdźiwosći, ale so na źłużźeź narodej, pśeśewsaći wśitke nadawki, nasam towaršstwa pśichinjeźene. Krocźi tak ſ dobrymi pśichkładami mjes Budyśchińami towaršstwami. — Sańdźenu sobotu „hvaźi" śebi, wobkhódnikowasći śerbśći wjeźor na Sśoźołgu. W tej, prózu — towaršstwo a jeho wótcźinjerstwo je njeje tutowało, to dyrbi śo wuśchitkeź — njeźo padorało. Pśeśed połnej Łórlu ſ najwjeśicźeho dźela jara dźakowanych pśichpołłuchaśow wotwi śwój rjany śpěwny program ſ mješchanymi khórami, kotrejž wjeźeśi (knjez Sistiśta Schlemmer) a dueźanki pod wuśłojnym wjedźenjom jeho wopomnjeweho dirigenta, knjeża Wowćeźika, a wutkońcźe pśeśedstajane žorńe dźiwadźo pod wjedźenjom pśeśedstajaneje žorńe dźiwadźo pod wjedźenjom knjeża Sćaja by. Pośtiśćiśku so teź žorńe wuśtupy a źiwjeńśki wobraz „Sejkowcy Handrija" (Seherbiczi pśeśedźidźa towaršstwo, pśeśedwjedeł knjez Hajna, śnaty deklamator). Njejwuśpěwy pśeśedśpjała, knjez Krjećźmarjec, rěźeźiśe ſ Żadnej ſa Sśoźkej śhromadźiśiśe wutrobite słowa powitanja a napowjeźa, kotrymuž so pśiśłušnym knjes śekretaŕ Domowiźu, a dale knjes Hajna, pśeśedśuda śuśudneho „Lubina". Wšćhem wopomnjanym zabuśiśtkowarjam, wośobje pak zakładowamomu wjeśnińkemu śłuścźu wutrobny śerbśki dźak. Pśiśłušamkam próśwu, so by towaršstwo we śwojim budźem dźele dale pilnje pokraćowało.

* *

S **Baria.** Pśeśed 22 lećami śaloźi so tudy kataśtse towaršstwo, kotrejž so po cźaśu rjenje roswi. Wono ma nětkole pśeśes 100 zobuśtawow. Jeho prěnje pśeśedśuda śtwo je hišcźeze dźensa nawjednje. Tośamne je tohodla we posledńjej śhromadźiśnje śańdźenu śrjedu swoj wokrjeśnemu kataśtsemu towaršstwu wuśnamjeni. Knjes kataśtsi radźićel prof. dr. Graeśa ſ Budyśchina pśeśepoda ſ jara pśeśićźowanymi słowami pśeśedźydźe, knjejeź kataśtsemu radźićelej Ryćhtarjej w Luwoćźicach źiłbornu, mjetkopśeśedźydźe, k. wujśćhenemu wuźerjej Łódnjenu w Nakojach, a pśimawjedźerjej knjeźej wuśćhenemu wuźerjej na wótpoźinku Mikśaśej-Bartikemu bronźowu medajlu ſa sasłużby w kataśtsiwje. Tón Wśchehomuźny śpołcź wuśnamje-

VI.

Wopravdźje wuśnuji w tutom cźaśu runje Jegor Michajlowicź ſ Dowa. Kłokuł sa Lukowym śejwowaśe ho je słowoju, a we tej mérje, kaž so śarźadnik pśihlihowaśe, pokasowachu ho nahe, ſ wopśeźda a ſ wopśeźda śeśchedźiwje, polichedźiwe, cźerwjenowobliśe, cźerne a cźerwjenopurne hlowy, a zyle po nźcźim wocźichnychu a śtónczinje zyle nowźnićhu. Jegor Michajlowicź śtojeśe na śkodźe pśeśi zapisanje do pśisanje a da śrohnuźeź, so dźe rěźeźi. Jegor Michajlowicź w dołhem kabacje, kuzy njeźeźe po predkhowanju dybjałowo łatorcźiwśich, ſ dopśeźda śunjeźej cźapku — dyrbjeźe wón takle cźile ſ wośtupjenymaj nohomaj na powyśeźenju śtojeśe, śrjedźeźiśeźej nad tutymi połśebnjenymi a na pjeśo śłożenymi, śwjeśeźeśo dźeła nij śtarymi a pśeśećźa ſ rjanymi brodatymi hłowami, to mésieśe wón dołha druhi napohlad kaj pśeśed hnadnej knjenju. Wón běśe majeśtatny.

„Tu macźe, pachołjo, knjenine rośkudźenje: dwórśtiśći śłužownitkow wotedacź, njeźe jej śvadobne; kołuj pak wy jimi je śwojeje hrjeźišći wótpaśeźe, tón dyrbi teź hicź. Dźensa trjebamy tśoch. Poprawnom dwěju a pał, haj, ta jena położa na dopśeźda hicź. Wśitko jedne: niź-li dźensa, to druhi króćź."

„To śo śmaje! To je wam wéź!" prajachu jednotliwe hłoźy.

„Po mojim ménjenju," pokrazowaśe Jegor Michajśeźiwcź, „je rjad na Chorowśchina a Mitjuśchina Waśku doźchoł — tak je to Wóh fam porućeźi."

„Jyle tak to je! Wérno!" — hłyśchesche źo wołanje.

„Tśeśći ma byćź pak Dutlow pak jedyn ſ dwójuhymowych."

„Schto wy k tomu prajiećе?"

„Dutlow," — prajachu hłoźy, — „Dutlowi fu tjochzynowni."

A śajo śaporza śo po nźcźim wołanje, a śajo dźeśche

hjenym dale strowjeŝ a ĉiłkoŝ, ŝo mohłi hiśkicje prawje połho ŝa powschitkowne pomĕry fkutkowacʼ.

S **Bukez.** Kaŷ ſhonimy, ŝo pſchichodnim niedźelu 17. meje porjad wojſewjenyeho ſwjedźenja pſchemĕni. Rjane dźiwadło ŝo njepſchedſtaja. Wumjedźe ſo wotajkim zeŋoŝ rjany ſpěwny koncʼert a potom je wjeſela rejka. Towaŕſtwo „Radoſćʼ njedoſta wot hamtſkeho heſtmanſtwa ſauje dowolnoſcje k pſchedſtajenju dźiwadła, ale jenoŝ ŝa ſpěwny koncʼert. Hamtſke heſtmanſtwo powoła ſo na to, ŝo ſ wowjedźenjom dźiwadła powolanſky hrajerjo (!) (Berufsſpieler) ſchłoduja. Nimamy pak tola žanych ſrjedźich powolanſkich hrajerjow. Towaŕſtwo ſo nadźija, ŝo kubi Serbja teŋ pſchiſłu, runjeŝ ſo dźiwadło njeſchedſtajało. Spěwny program ſapoĉnje ſo we 8 hodź, reje hižo w 6 hodź.

S **Lubija.** Spodźiwny poſł. Spodźiwne wĕzy žłyſchimy ku ſ jednoho kubła. Sŕĕdła dŕje ſo ſtawje, ŝo ganſor woj-ſkeho wóa ſaſtupuje. Tu na jednym kuble maju ganſora, kotruŝ je wot ranja hacʼ do wjeczora ſ wowzami ſobu na połowje. Pilnje ſtražuje, ŝo njebywši ſo wowzo ſaboŝale a ſtražuje nad nimi, jako najſwĕrniſchi poſł. Hdyž ſu wowzy domoj ſahnate, dŕe ſam ſaſo do ſwojeho kła-wa, a rano je ſaſo ſ dypkom na ſwojim ſaſtojniſtwu mĕſtnje.

S **Wjeleczinje.** Pſchichodnu wutoru, 19. meje pow. w 4 hodź. budźa we Wjeleczinje ſĕtra ſchcʼejcje. Pſchihladowanje ſĕtrow budźe ſwotom hodźeŋ poſpołſkiho — 26. meje, popołdnju w 3 hodź.

S **Darina pola Hodźija.** Sŕĕdu popołdnju ſchcʼejcje ſchne hrimanje pſches naſchu krajinu. Błyſk dyrł do Dariuſſkeho hrodu. Kuŕ bu ſ błyſkom nĕkaŝ trjechcʼ a na jednu nohu wokhromi. S błyſkom naſtaty woheń bórſy podusnychu.

S **Njebjelſćicʼ.** Wĕzera popołdnju jĕdſcʼe ſena hołza ſ Wudworſa po nahlej wjeſnej horje błĕło zurchcje, njemóſcʼeſche kolo hodźerjeŋ a wohy tak njeſbožownje, ŝo ſej ruku w ſchłobdle ſtawa a mjeſowacje roſbi. Pſchimodnje pſchiſłdże jedyn kĕŕ a tón wołtaji, ŝo ſo hołza do Worłkeczanſkeje thorownje ſpewdże. — Na ſpomnjenej hóry ſu hižo mnohi ludźo ſnjeſłożili, woſcʼeje kołojĕdźeŋ. Tuŋ mĕli ſo tu prawje na łódźow bracʼ. Mĕchi ſe twŕdu wjeſołowny pſchipad druhim k pomnjeńcʼu.

S **Lutow.** (Sſwjatočne poſwjećenje nowich ſwonow.) Sſwjatočne poſwjećenje nowich ſwonow tudomneje ka-tołſkeje zyrkwje wotanĕ ſo ſaidźenu njedźelu. Swony ſo chiżo ſyrjcu ſ Lauchhamera do Lutow pſchinjeſchcʼichu. Sſwjato-čnu ſwjećiłnu mſu wukonjeſche ſ biſkopſkej dowolnoſcju l. farař Libelt. Pyta wožada bĕ ſo ſ zahnĕnu ſ wulkemu ſkutkej ſhromadźiła. Se ſhromadnym ſpěwom „Schłoŝ cſcʼi Bóh, wſcho dobre jo", ko ſwjatožnoſcʼi ſapoĉa. Jedyn ſ wjetſchich ſwonow je kujes direktor Bauch darił, k wopomnjeću na ſwoju ſemrĕłu macʼ. Swón doſta teŋ mjeno jeho niedobʼ macʼerje. Po ſwjatoczńej Bożej mſchi mjeſeſche kujes kuratuſ Libelt ſwjedźeńſke pŕedowanje, pſchi kotrymŝ pokaſa na ważnoſcʼ a wulkoſcʼ dnja, wukładowaſche zeremonije ſwjećeńſkeje ſwonow a pſchedſtajiʃ, kaŕ je cʼłowiſcʼ w duſchi ſe ſwonami ſwjaſany. Swón rĕcʼi nam do wutroby, do ſwĕdomja a woła naſ k Bożim ſłužbam. Swóŝ dźĕłi ſnani wjeſołe a ſrudne ſwjatoczńoſcʼe a pſchewodża naſ ſkónczńje ſtyſłnje ſałoſcʼo, k poſłedńjemu wotpočińkej. Se ſhromadnym kherluſchom „Tebje my Boha chwalimy", ſo ſwjatoczńoſcʼ ſkónczi.

S **Widnyj.** Straſchna błeſka naſta ſaidźenu njedźelu wjeczor na ſawrjenym ſwjedźeńju mkodoſcʼeńmi, kiŝ mĕ-ſeſche ſwój ſawrjeny ſwjedźeń w Jaŋſkim lokalu. Tu pſchihłedźechu tſjo dźĕłaczerjo ſ podkopkowſkeje jamy Wege 3, kotrjŝ bĕchu hołke w poſłednich dnjach ſ Hornjeje Schleſkeje do Widnyja pſchińdli, do ſale. Towaŕſtwo młodźiny jim ſa-ſtup ſałaſa, prajiʃy, ŝo maja ſawrjenu ſwjedźeń. Njedźe-wajo na to poł cʼerjachu dale ham, hacʼ ſich ſónczńje ſ mozu ſe ſale wukopachu. Noſłobjeni cʼĕrjachu po ſwojich kolegow a pſchihłédźechu ſ zuzej zwołbu be ſale. Mĕłko ŝo ſtraſchna bíjeńja łapocza. Nosnjendźeni pjerjechu ſ płotkowymi łatami a klumpachami do wobdźĕłnikow ſwje-dźenja. Cʼi ŝo ſe ſtołcʼłami, piwowymi karanczkami a roz-bitymi błidowymi nóžłami wóbarachu. Nĕkotŕi ſtamo ſ re-wolwarami tſĕłachu. Stónczńje poradźi ſo napadnjenym zwołbu ſe ſale wubicʼ. Sruhmy napohład poſtſcʼejcje bit-wiſchcʼo we ſali. Mjes roſbitymi błidami a ſtołzami, pi-wowymi karanczkami a błeſchemi ſałoſcʼeſchu mnohi cʼĕſko a łohko ſranjeni. Za napadnikow ſmĕje bíjeńja hiśkcje njeſłabe ſcʼĕhnuć. Mózno, ŝo tym njedoczińkam nĕkotre łĕta jaſnwa namĕrja, kotrjŝ jim harowanje na chwilu ſaidźe.

Z Łužicy.

S **Połcʼnicy.** Tudomnemu wohnjej w dźiwowcu wyſ-ni ſo hiśkcje pſchijpomni: Wołoŝ hakle ſałaſeny, kaŕ ſo ſo twornja hacʼ do maſchinſkeje rumnicje wotwalu. Ma-ſchiny ſ mokrotu nimowem wjele ſchkody pocʼerpiły. Ze wohnjom naſtoŋa ſčłoda ko na 70000 hriwnow wobſa-hujo. Wobſtejnoſcʼe mĕſcʼańſke ſpowĕſcʼene. Nałaſce wohnja je wjeſ prawdźite łudźaſco. Strazniſt hiśkcje wokoło 1/3 hodź. mĕſtno pſchińdże, na kotrymŝ wobeŕi wudyrjeni ani nimaju-ce wo wohniu njepohiby. Wokoło a wodźan ozo pcʼeſcʼ plomjenja ſ iſchi wubuchnych.

S **Wjaſoŋy.** We Wjaſoŋſkich kujezich hałach ſu jo we poſłednim cʼaſu ſaſo pſchimowe ſchcʼejcki pokaſałe. Knjes Hötzel je teŋ na Turčinjanſkich honach we kujeſkich jĕſorach 12. meje wokoło wjeczora dwe pſchimowej ſchcʼejcki zwhładał. Jednu ſ njeju ſaſtrĕli. Swĕrjo bĕ 57 cm. dołhe. Jako ju roſtrĕſchu, mĕſeſche ſchcʼejca młodych pſchi ſebi, kotreŝ bu dźeſcʼom ſo ſnano hižo w blíſchich dnjach wukanyłe.

S **Nowoſałza** (Neuſalza). Nĕmſkemu ſtawſkemu mſchtra Wóhmera ſ Eberswalda cʼekny we ſaidźenych dnjach krowa, jako ju na Hahrandźeŋſkim dwórnſch, jo wjeſeſche. Nosnjembrjene ſtocʼo rĕſnikeho na Schcʼawinym moſeſe porały a pſchecʼeſcʼa pſches mnohe 6 metrow hłubo-ko do wody. Stocʼo bŕje wuczahnychu, dyrbjachu pak ja na brjoh dołkcʼi.

S **Nowoſe Wjŋ pola Lubija.** Saidźene dny cʼehowſkeje hrimanje pſches Lubijſku krajinu, hdyž na wjaſu mĕſtnych Boże niewjeſcʼe dnri. Mŋnikowy wobſedżerjej Oſtatkcʼej dyri ſtyłt do jeſcʼenje ſŕedźe elektriſkeho ſwĕtła. Sſamtherej na dźeſcʼe we ſtarnym cʼaſu pſches dwór a bu pohłuſchena. Jeſe dźowka dźĕłaſche we hrodźi we ſtarnym cʼaſu, a bu ſe ſtarnym ſtorkom powótra, ſ błyſka pohładźaſcʼeho, k nanj ſłóżena a ſo ſrani.

Towaŕſtwowski powĕſtalk.

Hornja Hórka. Spěwne tow. „Łužica" ſpěwa pjatk, 15. meje, wjeczor wot 1/2 9 hodź. Wſitcy maja pſchiné a to z dypkom. Dirigent.

Lipiny. Wutoru, 19. meje, pŕipraŵi ſo we wjeſnej korčmje w Lipinach rjany ſerbſki **pſchednoſk ze ſwĕtłowobrazami**: „Pućowanje po Dalmaciji". **Pſchednoſje** k. Hładki. Započatk wjeczor 1/2 9 hodź. Bohaty wopyt wočakuje. Zarjadniſtwo.

Miłoraz. Sobotu, 16. meje, wuhotuje **„Serbſke dźiwadłowe Zjednoſeńſtwo" ſerbſki wjeczor ze ſpěwami, dźiwadłom a rejemi w Miłorazu.** Wo bohaty wopyt ſo proſy. Započatk wjeczor we 8 hodź.

Nowe Mĕſto. Serbſka zhromadźizna wotmĕje ſo njedźelu, 17. meje, pop. w 3 hodź. w Knotec hoſćeńcu w Nowem Mĕſce. Pŕednoſowaŕ budźe knjez Hładki wo ſerbſkich basnikach a jich ſkutkach.

Porſlicy. Serb. tow. „Swóra" wuhotuje njedźelu, 17. ſ., wjeczor 1/2 8 hodź. w Handrikoo hoſćencu **ſerbſki** wjeczor ze ſpěwami, dźiwadłom a **rejemi. Wſćeh Serbow** z blizka a daloka k temu wutrobnje **pŕe-proſujemy.**

Radſka. Sŕjedu, 20. meje, wjeczor 1/2 9 hodź. pŕednoſuje k. Hładki w Michałkec korčmje w Radſkej wo Bosniji a Herzogowinje. Pŕednoſk je jara zajimawy, tuž ſo bohaty wopyt wočakuje.

Rakojdy. Sobotu, 16. t. m. wjeczor we 8 hodź. zarjadujemy w Rakojdach w Sendźic hoſćencu pŕednoſkowy wjeczor ze ſwĕtłowobrazami: Pućowanje po Južnoſłowjanſkej. Pŕednoſuje k. Dr. Śleca. Po pŕednoſku krótke poſedźenje towaŕſtwa a jeho nłodoſtneho wotrjada.

Hospodaŕſki rozhlad.

Schtwórtk 15. meje 1925.

Wĕzerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,90
1 jendźelſki punt	20,358	100 cʼĕſkoſł. hrónow	12,48
100 ſchwaiz. frankow	81,19	100 pólſk. markow	80,20

Pjenjes ſo wĕzera wojazy poſtſcʼejowaſche, hacʼ jich ja-dachu.

W efektach bĕ wĕzera na Barliniſkej burſy pſchi ſpecʼe-bijazych kurſach žiwe wikowanje.

Produktowe wiki wĕzera mĕrne woſtachu. Płacʼiſny ſu ſo poŋuje ſawcʼerawſchim we wjele njepſchemĕnichu. Wſe muzy, womĕſchkowe a wotrubach niebĕ wjele pſchemĕ-njenja. Wĕzera płacʼeſche zeŋnaŕ

w Lubijn:

pſchenicʼu 11.75—12.50 rožki 11.—11.10 jeczmje-nja nałctn. 11.—12.— wowſa 10.50 hacʼ 11.25 hr.

w Barlinje:

pſchenicʼu 13.05—13.15 rožki 11.05—11.20 jecʼ-mjenja nałctn. 11.30—12.— nałamſt. 10 hacʼ 10.70 wowſa 10.40—11.— hr.

we Wrótſławju:

pſchenicʼu 13.10 rožki 11.90 jeczmjenja nałctn. 12.— nałamſt. 11.— wowſa 11.50 hr.

We termińowym witkowanju:

pſchenicʼu w meji 13.35—13.40 w julińu 13.82 hacʼ 13.— hr., — rožki w meji 11.12—11.10 w julińu 10.95—10.90 hr., — wowſa w meji 10.10 w julińu 9.45 hr.

Witi wĕzera w Khoŋczbrunju: Butra 2 2.10 ſ., jeja 9 a 10 pj., hromat 90—1 hr., ſpinat 15—20 pj., ſołotej krĕcʼk 15—25 pj.

Ćwinjaze witi tam. Na nje bĕchu pſchiwjeſcʼi 890 proſnatow a 115 bĕhatow. Wone płacʼachu:

	małe	ſrjedźe	wulke
proſnata	14—20	20—25	25—30 hr.
bĕhata	40—55	55—75	75—95 hr.

Witi wĕzera w Łubiju: Butra 1—1.05 hr., jeja 10 pj., bĕły kał 15 pj., cʼehowjeny 35 pj., karoty 20 pj., ſpinat 10 pj., zubła 10—20 pj., ſołotej krĕcʼk 20—30 pj., rha-barber 15—20 pj., twaroh 25 pj., łany wołij 2 hr., hro-mał 1.20 hr., bĕrny punt 5 pj.

Witi wĕzera w Zhorjelcu: Butra łuſt 1 hr., jeja 10 pj., kacʼe jeja 13 pj., rhabarber 25 pj., hromat 1—1.20 hr.

Automobilowy tarif tuniſki. Jĕſda ſ automobilom ſ Ka-mjenja do Budyſchina je wot dźeńſkeho noſcha. Kilo-meter płacʼeſche hacʼ dotal 10 pj., wot nitka 7/5. Jĕſda ſ Budyſchina do Kamjenja płacʼi mjeſto 3 hr. nĕtko 2.25 pj.

Na pſchedań:

Strowa, wupałowarſtwine w Muſchinju cʼ. 11.

Wóz, ruchny, 5 zent. noſne, w Proſcʼecach cʼ. 3.

Wóz, ſtuny, w Budyſchinje na ſnkelniſkej haŋy cʼ. 20?, — dźĕſcʼeny a proweniadowy na ſnkelniſkej haŋy cʼ. 18 w Kamjenj.

Sto pytaja:

Połza do domu. Mikauer w Budyſchinje na Jitnych wu-łach cʼ. 4, — **dr. Rimpferka na Mättigowej haŋy cʼ.** 49 dełka, — jutrownu, dałſche wułaja Schmidtowe we Budyſchinje na taſchbarku cʼ. 3111.

Schkrowe depeſche.

Barliniſke produktowe witi dźenja dop. 3111 hodź.: **Witi ſu jara mĕrne; pſchenicʼu ſo dale mało poſtſcʼejcje. Je teŋ mało napraſchenja ſa njej. Tendenza kruta.**

Dop. 3112 hodź.: Rožka ſo njepſchemĕni. Płacʼiſny ſa pſchenicʼu dotal dobre, ſa pſchenicʼnu mułu wóſchcʼo wyſ-ſche pſchi łepſchim wobtkhadje. Tendenza njepſchemĕnjena.

Płacʼiſny na Barliniſkich produktowych witkach.

Kito a wołſowe ſpowje po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacʼiſny po Wołej ſriwnje.

	14. 5.	13. 5.		14. 5	13. 5.
Pſchenica	281.76?	280-284	rapk. wołſnjch	(15.75,60	15.75,60
rolka	221-224	224-227	posk. melaſke	9,75	9,50
kaſeł, jeczmjen	226 240	224-240	jetabella	14-16,00	13-14,00
nał. jeczmjen	—	—	ſdrowe ſenjſł	18-20,00	18-20,00
wowſ	216 224	214 222	hirſa	19 20,00	19,00-20
kukurza/Maiſ	207	—	wo'a	19,50-21	19,50-21
pſchenicʼn. mułe	32-38,50	31-36,50	lonn wołnjſch	21-22,50	21-22,50
zhana mułe	23-32,75	23 32,75	mohr łupjny	10-11,75	10-11,75
pſchenicʼ. wotr.	14-15,00	14-15,75	olle łupjny	12-13,50	12-14,50
rlane wotruby	15-16,8	15-16,80	ſmuz, 50 kg	8,50-4,00	8,40-4,10
rapk	395-400	385-400	ſmuz, z nata	1,10-1,55	1,15-1,20
lane ſmuze	385-395	385 390	„ pſchenicʼny	1,10-1,55	1,15-1,20
hróch	21-24	20-22	„ wowſny	1,00-1,50	1,00-1,20
ſjelušchći	19-20,00	19-20,00	„ jeczmjen	0,95-1,00	0,90-0,95

Płacʼiſny rĕſneho ſkotu na Drjezdjanſkich ſkótnych witkach.

14 meje:

3 woły, 6 byłkow, 16 jałowjeŋ a ſmuzow. 933 cʼelatow 64 wowzow. 555 ſwini.

Płacʼiſny ſa

cʼelata: 2. 63—73, 3. 57—61, 4. 45—52;

ſwinje: 1. 61—63, 2. 61—65, 3. 58—60, 4. 56—57, 5. 50—55.

Wĕzne płacʼiſny wezera		**w Kamjenju**	**w Lubiju**
	Wſcho po ſtoŋej ſwinje	**ſa 1 zentn.**	**ſa 1 zentn.**
Pſchenica		11,75—12,50	11,80—12,50
Rožka		11,00—11,60	11,00—11,60
Jecʼmjeń		11,00—12,00	11,00—12,00
Wowſ		10,50—11,25	10,50—11,25
Sſyno		3,00—4,25	3,00—4,25
Sſtoma, ſ match. wrĕcʼi		1,30	1,30—1,70
Sſtoma, ſ ſajłanju		2,00	
Sſtoma, ſ ruku młócʼena		—	2,00—2,20
Berny, poła ratarja		2,20—3,00	2,20—3,00
„ haŋ na żelesnizu		—	—
Butra	kg	4,00—4,60	4,00—4,60
Jeja		0,10—0,11	0,10—0,11
Pſchenicʼne wotrubu		—	7,70—8,00
Rjane wotrubu		—	8,00—8,40
Pſchenicʼna muka		—	18,50—19,50
Rjana muka		—	17,50—18,50
Proſnata, wulke		—	—
„ ſrjedźe		—	—
„ małe		—	—

Gardiny jara tunło. K. Feler Alino wikt 11. Rĕći ſarbſki.

Za kajſeń dom na wſy ſo ſtarſi, ſpuſčenina, dźĕſcʼom pſchikłitena

holca

abo

ſamotna žona

do dobreje trajnoje ſłužby pyta. Pomoc w domjacym hoſpodaŕſtwje to je. Poſkicenja ſo ſtadanjemi wuzy, ſcʼerniju nastupanja a wuſwĕdčenjemi njech ſo poſcʼelu na **Frau Dir. Waentig, Reichenbach** Post Königsbrück.

Jurij Fahrmann

w Budyſinje na hornčerſkej haŋy cʼ. 10 poruča ſdadne kołu, ſtjanje maſiny, mantle a dźawdki. Samowa wuporjadł.

Zony

Vorničam ſwoj wułk ſtad pſchepaſtowy, mĕſacʼnych a pſchedpadowych powjazow, podpołſtow.

Stcju rod i radje.

Wagnerowa w Budyſchinje

pſches ſchulerſkim wrotami cʼ. 9.

Meble a polſtrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympe

w Budyſchinſkej rožowej haŋy 15.

Walcowy

ſrótowanſki młyn

znamki „Maximan" malo trje-bany je na pŕedaj. Dałſe je zhonit p. **Hajnka w Dŕewcach.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku **Marko Smołe** w Budyſinje — Zamołwity za hoſpodaŕſki dźĕł: **Arnošt Bart** w Brĕzowcy, — za nawĕſtki: **A. Dućman** w Budyſinje.

Kwasne a slubowe dary

we wulkim wubjerku

Centralny kupny dom w Budyšinje

na kněžorskej drózy 14.

Kupny dom wšeje domjaceje a kuchinskeje potrjeby.

Emajlowane bowy čežkeje kajkosće 1,95 hr.
emajlowane wanje čežkeje kajkosće 4,50 hr.
krepjawki we wšěch wulkosćach

Centralny kupny dom

w Budyšinje, na kněžorskej drózy 14.

Najwješi wubjerk wšeje domjaceje a kuchinskeje potrjeby.

Hosćenc w Delnjej Kinje

Jutře sobotu wot 8 hodź. su

pyšne reje

Njedźelu popołdnju wot 1/2 3 hodź.

koncert w zahrodźe

wječor wot 6 hodź.

pyšne reje.

K temu přećelnje přeprošujetaj

G. Lorenc a mandźelska.

Tworjkupowace towarstwo

w Budyšinje, z. dr. z w. r.

(Warenein kaufsverein Bautzen e. G. m. b. H.)

Prosymy naše sobustawy, zo bychu za swoje dźěći, 4—12 lět stare, a za sebje samych hač najpozdźišo

wutoru, 19. meje

w jenotliwych wobkhodach znamki za dary k našemu družstwowemu swjedźenju pod **předpołoženjom legitimacielskeje kharty** wotewzałe. Tehorunja maja so swjedźeńske znamješka wotewzać.

Předstejićerstwo.

Oswald Kaufmann

w Kukowje

pola klóštra Marijneje Hwězdy (prjedy w Mišnju)
poruča swój

korbarski wobkhod.

Wuporjedźenja so tunjo a spěšnje wuwjedu.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“

Wot 18. meje hač do 8. junija

žana rěčna hodźina

Masěr Šolta na Moltkowej drózy.

Vogtland. gardiny

a wuhotowanja

šatow

Martha Bräuer w Budyšinje

na Moltkowej drózy 5.

Bohaty wubjerk! Najtuńše płaćizny! Solidne wuwjedźenje!

Hosćenc na předań!

Hosćenc z rejwanskej łubju a 15 kórcami ratarstwa w rjanej wsy pola Rakec předawam dla khorosće z 15 000 hr. napłaćenja. Přewzać a znahnyć móže so hnydom.

Raue w Budyšinje na Hošic

Po cyle murjadnje tunich płaćiznach

poručam w jara wulkim wubjerku:

Mužace wobleki, sportske wobleki, wobleki z česaneho předźena, suknowe a cheviotowe wobleki, kordowe a manchestrowe sportske wobleki, lowdowe sportske wobleki, lystrowe žakety, lěčne žakety a jaki, lěčne khołowy wšěch wulkosćow, módre a čorne jaki do dźěła, kóperowe jaki, wobleki za zamkarjow, barbojte a smuhaće tkaninowe khołowy, dobre manchestrowe khołowy, dobre krute čorne khołowy z kožan. sukna, khołowy do dźěła, kordowe khołowy, cwjernowe khołowy, Breecheske khołowy z tkanin, korda, manchestra, khołowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke khołowy a k zapanju, lacy, imprägnér. **dobre jaki do wětra** za mužow, młodźencow, hólcow; gumijowe mantle atd.

A. zmud. Mengeroma

w Budyšinje ::: na serbskich hrjebjach 6

(měješe Woldemar Menger)

Wosebje khudšim ludźom dawam pileježnosć, zo móža tunjo kaž jene móžno kupować.

Přez 40 lět stary, kruče solidny a sprawny wobkhod.

Poskićenje

k swjatkownym swjatym dnjam

na kredit

Bohaty wubjerk

nowočasnych mužacych a hólcacych wobleko w

kaž tež

zwjerškow (Schlüpfer), mistrow a gumijowych mantlow šćerokich formow

dale

nowočasnych žonjacych a hólcacych mantlow, tež gumijowych mantlow, drastow, kasakow, kostumow — plisejowych a kostumowych suknjow,

tehorunja

manufakturnych tworow, šatow a wobuća

skónčnje hišće

so začinjate, promenadowe a dźěćace wozy.

Meblowy a tworowy kredit. dom

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na hłownym torhošću nutřkhód na jerjowej hasy 2 I.

Małe napłaćenje! Nizke wotpłaćowanje!

Po wjele nawabjenjach wotměwam swoje rěčne hodźiny wot nětka

srjedu a njedźelu wot 9—1 hodź.

Willy Köhler, hojeŕ w Lišej Horje

pola Njeswačidła.

Iridologija, „Komplex“-homöopathija po doktoru Madaus.

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** też za małe wokna, krasne mustry, hobrsey wulki wubjerk. Yitrašowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, hildowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10.

Šatowy dom za Was!

Zwjeršne košle ◆ sportske košle ◆ hólcace košle

kupujeće cyle wosebje tunjo a direktnje z fabriki pola firmy

Paul Rauer w Budyšinje

na khěžorskej drózy 3.

Samsna fabrika na suk. hasy 14.

Trikotowe khołowy, košle, zoki, wšo přenjeje rjadownje — žonjace šaty, žonjace nohajcy.

Trjebaće jenož jónu pola mje kupować a přindźeće zaso a wostanjeće mój stajny a swěrny woteběrař, přetož dostanjeće dobru, trajnu tworu

Žadajće sebi zwjerške košle jenož z „Para“ manšetu; — žadajće sebi jenož „Rotsiegel“-krawaty.

Paul Rauer w Budyšinje

na khěžorskej drózy 3.

Hosćenc na předań!

Rjany hosćenc z parketowej rejwanskej łubju a na 2 kórcowaj łuki we blizkosći Kamjenca je staroby dla přez nje na předań. Napłaćenje 20 000 hr.

Ernst Raue w Budyšinje

na Hošic hasy 32

Kubło na předań!

Z 20 000 hr. napłaćenja předswam z nadawkom staroby dla rjane kubło blizko Kamjenca, 56 kórcow wulke. Přewzać móže so hnydom.

Ernst Raue w Budyšinje

na Hošic hasy 32.

MERSIDYSKI

Naručnicowe časniki

Feirichowe

přestajenske

komoty

za wóły a krowy kupujeće jenož woprawdźite

w Holbinje

(Taubenheim Spl.)

abo kóždu sobotu w Budyšinje na prosačych wikach.

Jenaj twory přeje njeje rjadownje, šěra dołho abo krótko warjenkowy.

Wérowanske pjerščenje a slubowe pjerščenje

wulki wubjerk, tunje płaćizny

Kurt Mauer

15 na sukelnskej hasy 15

Žane klamy!

Štwórtk připołdnju 1/4 1 hodź. zemrě po čežkej khorosći a ze swj. sakramentami derje wobstarana we Worklečanskej khorownji naša luba mać a wowka

Theresia Khilanowa

ze Zdźěrje.

Pohrjeb budźe njedźelu rano 1/4 8 hodź w Khrósćicach.

Zrudźeni zawostajeni.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Přiloha k čislu 112 „Serb. Nowin“

Piatk, 15. mele 1925

Nimam khwile — časa!

Tak je. A to je najwjetsche hubjenstwo naschoho czasa. Runje tuta „maliczkoteč“ nam pobrachuje. „Nimam khwile, nimam czasa!“ To prawidło naschonimy dźeń wote dnja, hdyž k temu ako tammenu pschihódsech a trjebasch jcho pomoży — bjes materielneho farunanja. Wšo nětczische wobstejnoscze a czaß žadaja tej wjcht mozy czka a ducha. Pschepinaja ko husto. Žiwjenje je njepschestawacze wojowanje wo wschědny chleb, wo sasłužbu, wo pjenjesy.

A tola dyrbi ko ras hnutne waschinje stajseč: „Dej w tutym jenostronskim materielnym žedżenju jenticzke słowo a spokojnosć człowjeka?“ Tu njeje rěcz wo słowje: „Człowjek njeje jeno žiwy wot chleba“, też nic wo hospodarskim spomoženju, wo nekajke spjerjenje pschecziwo dżełanskemu porjadej. Mysłimy pschi tym na kulturne nadawki, kotrejž su na najlěpschim puczu, so by pod nětczischimi hospodarskimi wobstejnoscenemi duscha. Njechamy tola tak daloko pschihódź dacz, so jeno žrjerca, widły, chlěbnicze, kopacz, pluh nasche žiwjenske słožo wuczinja. Naß dyrbja wjsche mysłe, wjscha mišzja (powołanje) wobdżeč.

Je ludzi dosez, kotřiž maja pódla žiwjeho powołanja a saskonjstwa hischcze czasa sa druhe wěsy. Ale mnohim pobrachuja ideale, kotrejž jich s tuteje czasnjosczje na wyschicki kkodżenk posdźuja. Nam pobrachuje czasa — tak rěka. Ale nimaja dobreje wole, łóschta, luboscze, samolnitoscze. Rjane słowa dyrbja husto dobre skutki wurunacz. Sa druhe mamy czasa, wosmjenny tej khwile, jenož niz w dźele sa luby narod. To maju taske a hinasche wurěcze. A hdyž tej je blize wobkladaschi, spósnajesch jich hołosez, prózdnosć. Prajcze jim huydom do wocżow, schto sa tym tczi, schto jich wodżerjuje. Sa druhich, za zusych dźełacz, to jich nicżo njesadźewa, njewottraschi. Sa nje tej materielne twopory pschinjesu, hyrnjej njetrjebawschi byke, dokelž saměr je hnito Sserbam njepschezelsti, schkodu. A tuj ma so saßudżowacz. K dopjelnjenju schtwórteje kniehe słuscha tej staroscz wo nasch wohrożeny narod. Se wschěch stron ko nam spyta schkodżacz. Mamy njes žiwojimi krajanami tajsich, kotřiž to njedowidża abo dowidżecz nochzedża. Dżeń wote dnja pokasuja so symptomy narodnieje skażenosczje. Tajzy skażeni maja so saßo na prawy pucz pschiwjesczej pisches narodne dżeło. K tomu pak dyrbisch tej khwilu, czasa wsacz. Domorodnym, kotřiž su na najlěpschim puczu, narodnje sahimczej, dyrbi so na nohi pomhacz. Czesczu jich žiwoju maczerschczinu! Potom ju tej dinhy czesczu. Dawaj pschez dobry pschikład narodnje chhakazym, zkabym. Budź jim sepjera w narodnej nuzy. Wsmi tej teiko khwile, czasa a wjedź jich saßo na prawy pucz, k czesczowosnosczi wótczinskich wothonjowu a nakożkow, maczerschczinu a naroda. Sa tajsi tschesczanski skutk dyrbich czasa nječz. Maschi jón, hdyž jenož chcesch!

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschinа.** W Michałskej zyrkwi w Budyschinje smeje njedź Rogate rano ½8 hodź. němske spowjedź, a žiwj. wotkasanje, sacar Ráda, dop. ½9 hodź. němčka a w 10 hodź. serbsku Božu słužbu, sacar Dyschek. Kollekta sa zwonkowne mišzijonstwo. Pop. w 10 hodź. we wokrjesnej zkładatni w Smolicach němsku Božu słužbu, sacar Ráda.

— **Krajnoserbowniše zhromadżenišstwo** w Budyschinje, na rožowej hońy 31. Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelske ichila. wjeczor we 8 hodź. evangelisazijska zhromadżizna. Mutorn wjeczor ½8 hodź. zwjak nkodź. sa rosšuhź. khcheśc. ja nkodźeżnow a žrjedu wjeczor we 8 hodź. sa młode holzy. Schtwórtk. Boże służbe. pop. ½3 hodź. wobdźelnikow so pschi pohrjebeczenju 10-letnjeho wobstarza khcheśc. tow. nkodżenzow w Porschicach w sakkej zahrodze. Wjeczor we 8 hodź. w Budyschinje na rožowej hońy 31 zhromadżizna. Sobotu, 23. 5., wjeczor we 8 hodź. hodźina za mužow. — Krajnozhromadżenišstwowy wothkładar Zimmermann mi Budyschina smeje biblisske hodźiny, pondźelu, 18. 5., wjeczor ½9 hodź. pola k. rantara Kunatha w Rodezach, wutoru, 19. 5., pola k. kubleria Alberta w Zyschezach, sriedu, 20. 5., pola k. Tammicka w Trjebelzy a pjatk, 21. 5., pola kujesa kubleria Rychtarja we Semizach-Thumizach.

S **Budyschinka.** Njedź. Rogate rano we 7 hodź. serbske spowjedź, we 8 hodź. serbske kemschenje, dop. ½10 hodź. wuczba s kantkom. młodźinu.

S **Bukez.** Njedźelu Rogate rano ½7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sbérka za zwonkowne mišzijonstwo. Pop. w 2 hodź. khcześiemschenje.

S **Barta.** Njedźelu Rogate rano we 8 hodź. serbske dop. ½10 hodź. němske kemschenje. — Sbérka za zwonk. mišzijonstwo. — Pop. w 2 hodź. kemschenje sa dźeći.

S **Hodżija.** Njedźelu Rogate sněże sacar Wjesak rano w 7 hodź. němska spowjedź, sacar Voigt rano we 8 hodź. nkodź. a ½10 hodź. serbske kemschenje. Kollekta sa zwonk. mišzijonstwo. Popołdnu w 11 hodź. je Boża słužba sa serbske dźeći a pop. w 2 hodź. rozdźelenje i němčej muzikej młodźinu.

S **Hyrst.** Njedź. Rogate rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němska Boża słužba, we 10 hodź. dźěćezikemschenje, rend. theol Handrika. Sbérka za mišzijonstwo mes pohanami. Pop. w 2 hodź. rozdźelowanje i muzikej młodźinu.

S **Hrodźischcza.** Njedźelu Rogate rano we 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

Pondźelu 18. meje dop. w 10 hodź. Boże wotkasanje we Drožđżiju, ½12 hodźin Boże wotkasanje we Werdżnje.

S **Lupoje.** Njedźelu Rogate pop. w 4 hodź. serbske kemschenje, na to serbska spowjedź, sacar Schkora s Minakola. Kollekta sa mišzijonstwo mjes pohanami.

S **Malschez.** Njedźelu Rogate rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske kemschenje s mišzijonskej rosprawu, dop. ½10 hodź. němske kemschenje.

S **Minakala.** Njedź. Rogate rano we 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a ¾10 hodź. němske kemschenje, ½11 hodź. kemschenje sa dźeći. Kollekta sa mišzijonstwo mjes pohanami.

S **Nožarzija.** Njedźelu Rogate rano we 8 hodź. saska Boża słužba, dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba.

S **Bóhsinka.** Njedźelu Rogate rano we 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Kollekta. Dop. w 2 hodź. němski neschpor.

S **Wjeselcina.** Njedźelu rano we 8 hodź. serbska a dop. we 10 hodź. němska Boża słužba, cand. rev. min. Njemcz. Kollekta sa zwonkowne mišzijonstwo.

S **Hucziny.** Njedź. Rogate rano we 8 hodź. serbska Boża słužba. Sbérka za zwonk. mišzijonstwo. ½10 hodź. kemschenje sa dźeći. w 2 hodź. katechismusowa wuczba. — Semrěła: Hanna Paula, Jana Arnoschta Nowaka, dźećaczerja w Hlinje, m. dź., 2 l. 6 m.

S **Hornjeho Wujesca.** Njedź. Rogate rano w 7 hodź. němska spowjedź a žiwj. wotkasanje, we 8 hodź. němske kemschenje. Sbérka za zwonk. mišzijonstwo.

S **Khwaczizy.** Njedź. Rogate rano we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemschenje. Sbérka za zwonk. mišzijonstwo. ¾11 hodźin dźěćikemschenje.

S **Klukscha.** Njedź. Rogate rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba. Sbérka za zwonk. mišzijonstwo. ¾11 hodźin rozrěčowanje s młodźinu.

S **Mješwarzidla.** Njedź. Rogate rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemschenje. Sbérka za zwonk. mišzijonstwo. — Sersedu powołdnju w 3 hodź. zónske towarschwo w kujeżim hoscenzu.

S **Porschcziz.** Njedź. Rogate rano w 7 hodź. serbske Boże wotkasanje, we 8 hodź. serbska Boża słužba, ¾10 hodźin serbske dźěćezikemschenje. Pop. w 2 hodź. w Boschezach dźěćezikemschenje. Pop. w 2 hodź. khcheśc. tow. młodżenzow. — Wjecžo. we 8 hodź. mišzijonska hodźina w Kumschizach, mis. Kyseczanek.

S **Rakez.** Njedź. Rogate rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Božа słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje s němskej konfirmérowanej młodźinu. Sbérka za zwonk. mišzijonstwo.

Had.

(S ruskeho.)

Nětdy pschesydli ko muż se žonu, žiwuom a wotroczkom do starcje khěże. Na dworje tammeje khěże pak pschebywasche had.

Se wschelakich stronow bjesche muż hižo czjesczischo słyschał, so je had jedowty a so kóždeho mori, kotryż do dwora stupi.

Dyrbjesche tak dwór saso wopuschczicz abo had morić. — Kuzuschno wupucza njebe.

Muż ńmi s khěże, so by had morił a namaka dukat psched nim leżo. Sdehmy słotak pschi sebi praio:

„Dych-li had morił, njeby mi słotaka dał. Smeje drje hischcze wjazy dukatow!“

Na druhi dźeń namaka saso słotak. A tak dósta wot had dźeń wote dnja dukat.

Tammy muż pak mjesesche jara drohotneho konja. A had kuźmy tutoho konja.

Kóń wumrě.

Jako muż, žiwojeho konja morwcho wuhlada, jakli dwór a had.

Dźesche na dwór, so by had morił. Namaka pak saso, każ pschedy, słotak pschi nim leżo.

Tuż sdehmy pjenjes a prajeschе:

„Czohodla dych dyrbjał někto, hdyž je kóń morwy, słoto jazdeč?“

„Tak bjesche muż bjes starocżow žiwy, dóstawschi wot had dźeń wote dnja žiwoj słotak. Tu pschihódasch so had wotroczkej a kuźmy jeho.

Schtó by snał njewuhlédżomne puczе šmjerczе!

A wotroczk wotsje sawoła. Knjes pschihóża, jakli had a hodźinu, w kotrejž bjesche k prénjemu rasej do domu (do dwora) stupił.

Jako bolosczе žiwojeho wotroczka widżesche, pósłał po lekarja. Tola Kłał njemóżesche jemu pomhacz.

Wotroczk wumrě.

Tu pschihasasche knjes, so had morí, jako wón k njemu do dwora stupi, namaka saso słotak a — sóżmy jón.

„Saplacich drje rjany pjenjes sa žiwojeho wotroczka, każ tej sa žiwojeho konja. Turón słotak pak je mi wjazy hódny, dyżli kóń a wotroczk.“

S nahrabnosczu slepjeny, a bjes bojosczе psched **Bohom** ludom — pschetož Bóh je, kiž nam prawe mysłe dawa a nam naschich wotroczkow bjerje — bjesche muż dale žiwy, njekazujo a na smjercz sebi njemyslo. To bólesu had jeho synnej a kuźmy jeho. A hólz s hłokom sawoła. Nan pschihża, płakasche a žałosczesche a s pjasczomaj bjesche sej njeswocżi.

„Ow běda mi!“ tak sdychowasche. A muż sakli kuźmu hodźinu, dwór a had, pschetož mjesesche jenoż jenicżkeho synna, a tón leżesche nětko na žmjertnym łożu.

Jako žiwojeho synna we wulkich bolosczach wuhlada, póżła po lekarjow a hlubi jim wsche, schtož jenoż dyżbu, je-li jenoż jeho synna šmjerczi wukhowacz. A lekarjo so jara prózowachu, šmjerczi pak njemóżachu wotwobroczicz.

Synn wumrě.

A we žiwojej srudobje pschišahasche nan: „Nak mózach so tak bolhoa slepjeej daczˌ, so sakłatcho hada morił njeschynił!“

Wuidże s khěże na dwór, so by had morił, namaka dukat a saso sdrowy pjenjes.

„Schto mózu czinicz? Je mój wohnuh, so žiwu žiwojeho synna sdhbił, tole pak — je moje žiwjenje!“

A hłasny człowjek njedźiwasche Božeho prukowanja a

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

Mažaryk poipyta so, dóstacz žiwoje prénje cżeske dżełа do najprezischeho tehdy cżeskeho mędzenarodneho Obdźělu. Hacz dotal pisasche jenoż němski a francowski. Tuż wobroczi so se sedżehowazym listom na V. Vlczeka:

„Sderam so se studijom filosofije: dyzu njemuijzy dozpěcz profesorski ztok na wyßokich schulach, hodźi-li so na naschich: mysłu njemuijzy — każ też kóżdy druhi — so mózu nětkaż bjez wuzitmy žiwojej wótczinje. Mam trochu wobżebite nahłady: měnju, so njebywa hacz dotal porjadneje filsofije jako wědy a so je mużnje trěbne położicz zakkady, ma-li dozyła hischcze filosofija bjez. K tutomu póżnaczu bjym pschischtoł z pilnym studowanjom klaßiskeje, jendżelskeje a francowskeje cżesłosofije — a widżo to, schtoż nětko za filosofiju pschedbawaja.“

Tehdy poskicži Mažaryk Vlczkej žiwój pschednoschk wo Schopenhaueru a pschecżiwo pesimizmu, kotrehoż poczachu so w Cżechach straschnje pschimnacz. Pschetož Mažaryk bjesche pschecżiwo wołi, so by nětchto w makem narodze rozschérjał jěd njewěry, dwołowanja a sadwědowanoscze.

Na tuto poskicżenje wotmołwi Vlczek trasch dosez so wuhibiwju, hnadź Mažaryzej njeżmilnje porokowasche, so njemóże ani derje cżeski pisacz, kak móże so potom zwaczicz, bycz z cżeskim spisowacżelom.

Toho dla wotmołwi jemu Mažaryk z tutymi słowami 5. měrza 1875:

„Cżesczeny Wasch list, wjelewaženy kuježe, je so njeluby: dotknył mojich nadźijow: pomyślich sebi najprjedy, so so hižo do „spisowacżelstwa“ njedam; ale k cżomu, — myślach dale, žiwm so tak dołho wotmołkowal — hnadź nětchtó móże z toho mócz znajmjeńscha někajki mały wuzitk; Wy jeże wote mnje luboscziwje požadat, so bych so wuprajił, wo czim chzu pojednacz; — — mam wjele nadawkow, tiž, mysłu, by wschitke nałożne; na pschi. wo žamonmordarstwje, kotryż buchi žebi pschał najprjedy wojsewicz. Sdźym so rosšudżił, Wam jón pósłacz, tak kucże hacz jón pschepiłam, prajo wschak Wam doprědka, so pojednawajo też wo wsliwje schkeżeżanstwa, žiwm žnadź wuprajił „njeschkeżeżanski“ rosšud, pschetož nałtacże łóżeho nabożnistwa mam jenoż sa pschikodżene: Sdnadź budże Wam to njeliho, ale ja mam sa to, so je łóżemu jeho rosšud žwobodnym, so dżeńżnischka korupzija s tym saidże, pschiwuncza-li so ludżo měnjenje druheho spokojnje wukżiwschcerz a dopokazy niz se žantorizenjom a satamanjom snicżowacz.

Sdnym stawiwschi pschehlad podał, potom statistiki; na to so žym pytał pschicżiny k žamonmordarstwu wsiwjecz a wožnijsche phychologiży wuzjaßnicz; potom słudnjo na měnjenje nowschich filosofow — na theologiju žym mało kóżdowak — słónczam je žiwojim žantżym měnjenjom. Proschu tohodla pokornje, waženy kuježe, tuto dźełu wopsewicz; njestanje-li jo to tež tutón krócz — potom njebudu hižo cżeźich žjawnoscži nthdy wobczežowacz!

Sdnadź nje Wy pschikthilnje j powołcżi poczeczicze.

Poddaty Wam stajnje k žłužbam

Wšalstimił Th. Mažaryk.

Rosšudżenosczi Mažarykowych žłowow je Vlczek wesze saczał, toho dla wuzada Mažaryka ł wotmołwu, so by dźełu półłał, kotreż ho jemu njedźiwajzy schpatnoje cżeźczini kedżbuchódne byez sda. Tuż Mažaryk pschi pschinoschk wopraudże Vlczkej pósła a napisa k tomu:

„Wjelecżesczeny kuježe redaktoru!

Pschipósczelu tudy žiwoje dżeło wo žamonmordarstwje, prosschu, wopokasajcże mi tu luboscz j wosjewjenjom we „Obzwęże“.

Mysłu, so forma a maczizna njebudżetej njepschihódnej, cżehoż žym ho w pschedcżitkom bischcze bojał, žym ho po możnosczi na kedżbu brał, tak so nikomu nicżo k poroku prajene njeje.

Ale Vlczkej ho tola tehdy njewuzda Mažarykowe prénje dżeło žarodk podżiżicheho habilitazijneho spisa, wosjewicz. Pravowpisne smykli by dejże hebi won žam žwoporjedżał, ele dżeło, tak mózuje sozialnje žakojene, wjehodżesche so Vlczkej do konżerwatiwnje-měschczanskeho programa Obdźěłу. Tu njewosjewi je ani schtyri léta podżiżicho, hdyż jenu Mažaryk dżeł j njeho rosschérjeny a pschedżkłany 27. dezembra 1879 pod napisnom „Statistika a sozjologija, pschinoschk k logiży a metodizy“ šneva posłieži a k komu saso napisa:

„To je wuczoh j mojeho habilitazijneho spisa a dokelž je dżeło němski napisane, dam jo derje pschełożicz, je-li žebi nastałk pschejeże. Tohy dla Waß wobżežujm j prósłwm, so bychcże mi dżełk, hacz budże we Obzwęże wosjewjeny; potom dam jón pschełożicz a pschipóschczelu.“

Pschiwjedu do złowa wschitke tute Mažarykowe listy, najstarsche dotal se znatych, pschedze wschem k dokpakesi za jeho mózne prózowanje, dacz, hnydom j młodosczе narodej hižo nětchto se žiwojeho dotalneho dżełа; potom saso dopokas a jeho wuprajenje žwažliwcho nahlada we nabożnistwje a s młodosczе, hdyż je jako hólczez wobwežnjeneho cżeładnika we dworje sa ruczizu durjow wuhżażeho widżał.

Niz njejenje charakterisiika je tež Mažarykowa cżesczina, hischcze žmylkata, ale mała runje z tymi słowatkimaini a ruźnimaini, kotrejž je jemu Vlczek hrnuje porokował. Po dozyła němskich žindjach Mažarykowych by kóżdy sdźiwcho jenoż germanizmy wocżakował; ale pola Mažaryka pschecżiwo ho pschede wschém wuliw ruschczinу a to žamo tak, so sa cżeźke „u“ je ho jemu (we słowje „obležiti“) podsunyło ruske „y“ (tak ho ruske „u“ pisa), je to žmylk, kaiżi cżi cżasto cżinja, kotřiž bżesze a wotmowjejo pijchu osbuku abo kacżanske pikmiki. (Pokračowanje.)

běšche dale žiwy bjes želnoscže, sahlepjeny se sachodnoscu hnoła.

Tu pschiwlackli so had zyle njenadžiwy jeho konje a kusny ju.

Tak pschidže smjerca jednoho dnja, hdyž na nju hebi njemyslimy, a wotwjedže nas w hodžinje, w kotrejž ju njewocakatjemy.

Zona ſ hłoſom sawola. Muž pschibeža, plakasche a žalosceſche. Ssnjedža, pschiwusni a pschecžeſko pschihotowachu a zhromadźichu ſo placžo. Sajo wótka muž po lekarjow. Wulke myto jim ſlubi, je,li jeho zona njewumre. A lekarjo ſo prózowachu, njemóžachu pak žonu ſmjercži wukhowacź.

Zona wumre.

Rěsko běsche muž ſam we ſwojim domje. Wón powědasche ſwojim ſnatym a pschecželam wo hadze — ſo je nohrabny, ſawitny, kaž czert. Czi pak jemu radžichu, ſo bh hada morił.

A muž dźesche won na dwór, tam hdzež mjezsche had ſwoju khowanku, a wuhlada drohotne parle pschez tón lezo, tu wſa hebi horſchcz polnu a ſapowani we ſwojim wulkim wjeſelu na ſmjercz ſwoje žony a ſwojeho hyna.

„Had je pjenjezy na parle pschemenił, tak pschewobroczi też ſwój jed do ſłódkeho manna. Mi pak tak wjazy nje, ſeſchłodźi. Tak saſtepiła běsche muža jeho ſenika naždosczo, a jeho ſkudoba bě ſo nadobo ſhubiła.

Pschiprawi hebi ſkudobjo, wołoži pjenjezy a parle do njeho a wupyta hebi mjeſtaczko, hdzež by ſwój poſład khowacź mohł. A pschezy, hdyž ſoła hada nowy dar ſdźehny, położi jón k ſtarym do ſkudobja.

Tu pschiwlecže ſo jednoho dnja had k njemu a kusny jeho do nohi.

Kaž dźiwi ſawola ſ hłoſom. A ſajo ſhromadźichu ſo jeho ſuſodźa, pschecželo a ſnaczi a porokowachu jemu plakasło. —

A muž ſadwělowa na człowjeczej pomocy a pytajo wuczek pola Boha, ſo modleſche:

„O Knježe, daj, ſo bych žiwy wostał; dżu wokuhu czinicź a njechaм ſo wjazy ſlepicź dacź ſ tutym ſiwjenjom; dżu wſcho, ſchtož mam, rozdźelicź a ſo jenoż hiſchcze wo ſwoju njeſmjertnu duſchu ſtaracź, pschetoż nětkole ſym ſwitowanja tutoho ſwěta ſpóſtnał.“

Bóh tón Knjes wuſłyſchesche jeho próſtwu a dari jemu ſiwjenje.

Hdyž pak běſche muž wotkhorił, ſabu na ſwoje ſlubjenje a Bohu wotpołożene ſlubjy. Snowa wróczi ſo ſwojemu dźelu, hromadźo dźeń wote dnja parle a khowasche je do ſkudobja.

Tu pschiwlecže ſo had a kusny jeho do ruki. Muž poſłeže ſwój hłoh a prajeſche:

„O Knježe Bože, wěſch, kak jara ſym cže wobehlał, a ſo njeſłym ſwój ſlub dźerżał; tola daj mi hiſchcze jónu wokhoricź; njechaм ſwój ſlub ženje wjazy ſłamacź!“ A Bóh wuſłyſcha jeho próſtwu.

Jako bě muž wotkhorił, pschiwobroczi ſo ſnowa, mjeſko ſo by we ſwojim bohaſtwje bohabohajne ſiwjenje wjedł, ſwojemu dotalnemu dźełu a njedopjelnej ſwój ſlub, dokelž běſche ſo ſnahrabnoſcu dopjelnje ſaſłužeł dacź. Dźeń wote dnja liczeſche ſwoje ſłoto a parle, dźeń wote dnja położi nowy dar hada k hižo nahromadźenym, bě wjeſoły a njemyſlesche na ſmjercz. Hdyž pak wo tom ſnowjeſche, ſo dże hebi hiſchcze wjazy ſłubow nahromadźicź, njedopomni ſo na ſłowa Knjeſowe:

Dźenża w nozy hiſchcze budże ſo twoja duſchy wot tebje ſadacź!

A komuż je poſłajene, tomu ſo też tak ſtanje.

Nadobo pschibliži ſo had jemu a kusny jeho do wutrobh.

Kaž dźiwje ſwérzo ſareji muž. Had pak běſche ſwoju klonu na njeho róſtrěł a ſhładowaſche na njeho, leſnisko a ſaſaſkliſko, hdyžli czert.

Tu wołaſche ſo tammy muž ſajo k Bohu:

„O Knježe, ſmił ſo nade mnu, o Knježe, daj mi moju ſtrowotu ſajo — —.

Tola Bóh jeho njewuſłyſcha, a muž wumrě ſałoſneje ſmjerce a ſawoſtaji wſche ſwoje bohaſtwa.

Jeho pschecželſtwo pak a jeho ſnaczi rosnjeſeſu jeho bohaſtwa a ſaſłuchu jeho, dokelž bě tajeje ſleje ſmjerce wumrěł.

Dwór — to naſche žiwjenje,
had — to je ſmjercz,
ſłoto pak — djabolſka pożadliwoſcz.

Přilopk.

=n* **Hacž dotal njeſnata rěcz ſo wuſłędźiła.** Ruſki ſłedźeſ ſ mjenom M. P. Koſlow je w tutych dnjach do Pětrohroda pschijeł. Dwě lěcze ſkoro je w Mongolſkej pschebywał a ſtarożitniſtim a ſtaliwiſtim ſtudijam ſo wěnował. Mjes mnohimi druhimi namakankami wuſłędźi też powostanki Karahaty, hłownego mjeſta thěžorſtwa Tangut. Tanguſti lud runaſche ſo Tibetanſkemu ludej. Wuczeny pschinjeſe ſ puczowanja 2500 ſtarych knihi, kiž ſu w ſydom wſchelakich rěczach ſpiſane. Mjes nimi je też rěcz, kiž njeběſche hacž dotal hiſchcze ſnata. Profeſor Koſlow je mjes namakanymi knihemi też jedyn ſłownik njeſnateje rěcze namakał. — Kak to ſwět wuhlađi, kóżdy wuczeny, kiž wa ſ dobrym prawom mjeno wuczeny, wjeſeli ſo, ſo je wědomoſcz ſajo wo nječhto wobohaczena, njech je to też jenoż jena rěcz nětkaże w ſuzych krajach, w pokdźiwich krejnach. Pschirumnajmy ſ tym tas naſchu drohu herbſtnu rěcz. Schto ſtawa ſo ſ naſchej maczerinej rěczu? Hdyž ſo rěcz, kiž ſo dawno wjazy njerěcži, kiž je dołho hižo wotcmrěła, tak wulzy waži, chodźa pak kupi a hidźi ſo naſcha maczerna herbſka rěcz, kiž je hiſchcze żiwa, kiž ſo hiſchcze wuinđina a je ſe cżakom žiwa, chodźa njeważa hebi ju naſchi njepſchecželſo? Budża naſchu rěcz traſchy bóle luboważ, hacž naſ Serbow ſamych? Abo thiba dhodża ju potom, hdyž ſu pożledniżo Serba k rowu donjeſli, naſchu rěcz jako prěni wuſłędźicź a wědomoſtnje jo hordźicź? Najſkerje njemóża na tutón wokomik dočakacź.

* **Wulke ſtadła dźiwich ſwini w Sſkowakiſku.** We wokolnoſcźi Sſwaljewa w Sſkowakiſku ſu w pożledniim cżaſu wulke ſtadła dźiwich ſwini zyle kraſiny podrybe a ſa-

Jězdny plan autowobila mjez Budyšinom a Kamjencom

Auto wotjěžże ſ Budyſchina do Kamjenza — płaćacy wot 10. meje 1925. — Auto wotjěžże ſ Kamjenza do Budyſchina

6,25	10,01	2,10	7,45	Budyſchina dwórniſchcza	9,22	1,47	8,47	9,47
6,27	10,03	2,12	7,47	Budyſchina pósta	9,20	1,45	8,45	9,45
6,30	10,05	2,15	7,50	Budyſchina Serbſkeho Doma	9,17	1,42	8,42	9,42
6,33	10,08	2,18	7,53	Budyſchina hoczenza „Krónprynza“	9,14	1,39	8,39	9,39
6,36	10,11	2,21	7,56	Natarjej	9,11	1,36	8,36	9,36
6,42	10,.7	2,27	8,02	Dżich Hwězdow	9,05	1,30	8,30	9,30
6,48	10,23	2,33	8,08	Wohlachezy	8,59	1,24	8,24	9,24
6,54	10,29	2,39	8,14	Debſchczanſkeho puca	8,53	1,18	8,18	9,18
6,57	10,32	2,42	8,17	Prěſzej	8,44	1,09	8,09	9,09
7,03	10,38	2,48	8,23	Libonja-Cżornezy	8,41	1,06	8,06	9,06
7,06	10,41	2,51	8,26	Pucz do Pożdez	8,38	1,03	8,03	9,03
7,09	10,44	2,54	8,29	Lejna	8,35	1,00	8,00	9,00
7,12	10,47	2,57	8,32	Lejna, hoczenz	8,32	12,57	7,57	8,57
7,15	10,50	3,00	8,35	Swiz hoczenz	8,29	12,54	7,54	8,54
7,18	10,53	3,03	8,38	Swinarnje	8,23	12,48	7,48	8,48
7,24	10,59	3,09	8,44	Kłóſchera Marijnje Hwězdy	8,17	12,42	7,42	8,42
7,30	11,05	3,15.	8,50	Mitoczij (pucz do Halſchkowa)	8,11	12,36	7,36	8,36
7,36	11,11	3,21	8,56	Thonberga hoſczenza	8,05	12,30	7,30	8,30
7,42	11,17	3,27	9,02	Wrěſnje (pucz ſ dwórniſcheju)	8,02	12,27	7,27	8,27
7,45	11,20	3,30	9,05	Wrěſnje (hoczenz „Krónprynz“)	7,59	12,24	7,24	8,24
7,48	11,23	3,33	9,08	Kamjenza „Sſokonza“	7,56	12,21	7,21	8,21
7,51	11,26	3,36	9,11	Kamjenza plunarnje	7,54	12,19	7,19	8,19
7,53	11,28	3,38	9,13	Kamjenza dwórniſcheja	7,52	12,17	7,17	8,17
7,55	11,30	3,40	9,15	Kamjenza (hoſczenz „ſłota hora“)				

jědźi jenož wſchědne dny — jenož njedźelu a ſwjatu dny — jědźi jenož wſchědne dny — jědźi jenož dźěſanje dnj — jědźi jenož njedźelu a ſwjatu dny

puſczeſče. Dźiwje ſwinje pokſachu ſo po 40 w jednym ſtadle. Hunicže ſmo ludźi nadpadowachu. Sſlowakojo walke hwiłowju na hdźiwje ſwinje pſchihotuja.

* **Město we wokolnikowskej horje.** K ranju kupy Jamaika leži njejſka kupa Saba. W lěcze 1634 wobſadźichu ju Nijoſjemjenzo. Dźenża wobydli ju 450 duſchow. Maczerna rěcz je jendźeſka. Poſtawa je ſchwižna, maja módrej wóczy, na hłowje błěde hłoſy, hewak runaja ſo zyle Jendźeſczanam. Kupa je 4 hóſnje milý wulka, ma nahle ſkały, hory a wobſrjedź 1300 ſtopow wyſoke horu. W dołaſtwiniſtim cżaſu je hora wokoł pluwała. We horje nutſka je jenička runina, na kotrejž hobſczeže ſo ſaſhdlicź. Na kupje nimaja žane dróhi, wjele mjenje puczę, na kotrychž móże ſo jěſdźicź. W horje nutſka leži město, kiž domorodni hordże „Battum“ (dłubina) mjenuja. Nahle kamjenjowe ſthodźenki wjedu na horu horje, a nahliſche hiſchcze dele do mjła. Chże-li wobydleŕ nětkaże do ſwobody, tak dyrbi na kamjeſitnych ſczěnach, kaž mucha po ſchczeły, horje liſcz. Pſiedowionzy ſo bjeli naiſtarże tutu neſmjerſnoſcz wuſwolili, ſo bychu ſchkitani byli, druha wina je wěſcze, ſo je kupa ſtama wot morja cżeſko pſchiſtupna, nima ani jenickeho pſchiſtawa. Mjes ſaſkopinkami pał ma pſchiſtawiſkeho miſchtra. Naiſpodźiwniſche pał je, ſo je jenička industrija, kiž ſo na kupje wukonja, cżłowiſtwarſtwo. Wſchón potrěbny material drjewo — na kupje njeroſcže ani jenickeho ſchtoma —, żeleſo dyrbi ſo dowożowacź. Cżołmy ſo jara pytaja a waża, w horje nutſka ſo twarja. Se wſchelakimi ſběhadlami pſchezejeſu cżołmy do wody. Mjech maja też doſcź dobru ſaſłužbu, tak je tola žiwjenje na njeſhopodliwej kupje doſcź cżerpjeſče. Nima ani kužola, deſchczjowa woda ſo hromadźi.

* **Ti tigry we diwkmej mjeſtichinomaj ſatſeſi.** Jendźeſki wyſchi Coſſlinus, direktor indiſkeje wojeſkeje ſchule, pſchi wopyſcze ſi tigry ſe ſchtyrjomi wutſelemi ſatſeſi. S tym wyſchika Watżena daloko pſchetrjechi, kotryż pola Haiba we hrjedźnej Indiji ſi tigry ſa 10 mjeſiſchinow ſatſeli.

=n* **Ssyno a żito ſo wumjeliży ſpuſchi.** W Jendźeſkej je cżaſto cżeſko, hyno, wotawu, żito a druhu pizu wuſuſchicź. W lěcze deſchczuje ſo cżaſto mježaz dołho. Ssyno, wotawa, żito atd. woſtanu potom wonka leżo. Tohodła ſu ſo poſpyty cżinile, kak ſo to hinak hodźi cżiniez. W Oxforcze na univerſicze w natarſkim wuſtawje ſo to wuſpytuje. We poſledniim cżaſu je ſo ſrědk wunamakał, kiž je tuni a jedyn. Do kopjena buże ſo wobwěwany potwětr a tak je ſo wupokaſalo, ſo hodźi ſo ſa ſoſom hodźin kopjeń je 200—250 zentnarami wuſuſchicź.

=n* **Nowe miljony k ſtarym — jedyn row k druhim.** Pódła młodeho Parižana ſjedźeſche pſched něſkorymi dnjemi pſchi hrajcžiſkim błiſko w Monte Carlo Mrs. Paddok. Jena ſ najbohatſchich žonow ſ Chikaga. Wydli pał nětkole w San Remo. Wſchědnje pſchijěžeje w motorſkim cżołmje do Monte Carlo, ſo by w kaſinje hrała. Parižan pſchěkhra raz wjeczor 500 000 frankow, dźeſche won a tżěi hebi kulki do hłowy. Mrs. Paddok bohu pał na ſtamnym wjeczoru 750 000 frankow a na pſchihodnym wjeczoru 600 frankow. Po tutym ſbożu pſchiſeła hrecź a wotpuczowa. Najprjedy pał kaji njeſbożowneſmu hracźkej marmorowy pomnik na row.

=n* **Kaliforna ſtawa w Londonje.** S Londona pſchihowaja ſo wſchědnje wumělſke dźěła do Ameriki. Tuto wſchudnjenje cżini Londonczanam wulke ſtaroſcze. W tutych poměrach ſta ſo jim pſched krótkim maly troſchi a ſobom wulke pſchekwapjenje. Sſtawny dom „Leigeton Houſe“ běſche hacž dotal jendźeſkej ſjawnoſczi ſawrjeny. W poſledniich dnjach pał je ſo wotewrił, ſo ma nětko ložby pſchiſtup. Dom runa ſo khězi Bonces bratrow „e ſ dalokich krajow pſchewjeſeny. Krajnje jewja ſo jemu zjanoſcze alhambry a mózne wukuſkuje pſchedźiwanje „wyſaz a jeneje nozy“. Najkraſniſcha debjenka pał je we tutym domje „Kaliſowa ſjiwa“. Tutón rum je wobłoko wſelbowany, ſchtyrirožkaty a ſwětło pada pſchez ſtary orientalſki łódt (tryſtal). Sſwětłe pruhi doſtanu tak njewſchědnu piſanoſtu bołtu a lute make piſanoſte błeſki padaja na kraſny, cżiſty, ſybołaty marmor. Stutoho ſo ſaſo wotbłyſchcżeja piſane błeſki na ſcżeny a tworja tam mróczelowe żołmy. Sczěny ſame ſu ſ brotohotnymi kamjenjemi, kiž ſu ſo pſched wjazy hacž 500 lětami ſ Perſiſkeje pſchiwjeſene, pożadżane. Wobſrjedź ſtuwy je make żórlescžko, kiž błěſkorotym wodźiczku do ſwójeje ſtorka.

=n* **„Barbſeyſki“ kral pyta njewjeſtu.** Nětſchto milow ſdalene wot Norwaliſkeho brioha leži Barſeyddka kupa. Ju wobydla zyle pał ſta duſchow ſ njekrónowanym kralom. Wobydlerjo ſu wſchitzy mjes ſobu pschibuſni. Najbohatſcheho ſe ſwójbhy wuwołaja ſa krala. Wón ma wſche winowatoſcze knjeżiczela a dyrbi kraj hamtiſy ſaſtupowacź. Dotalny „Barbſeyſki kral“ běſche ſi a wołomdźeſacźſtemy Love Pritchard. Wón běſche hiſchcze ſ njejeńzom. Pſched nětkotrymi njedźelemi je Pritchard wróżo ſtupił. Hdyž nětko Pritchard niczo wjazy ſe ſtatnymi wězami cżiniez nima, pschińdże na hłupe myſle. W poſledniich dnjach je na najbłupiſchu pſchiſchłoł: Nědźiſchi ſkal „Barbſeyſkeje kupy“ dże ſo wożenicź. Hołzu ſe ſwoeje ſwójbhy njecha měcź. Do motorſkeje łódże ſo tohodła ſynu a jédźeſche do Walſkeho kraja. Tu wopyta k prěnjemu raſej kino. Hdyž w měſcze ſhonichu, ſo je Pritchard po njewjeſtu pſchijił, tak doſła wot młodych knjeżnow a knjenjow namjety. Pritchard pruhowaſche a poważowaſche doſtate fotografije. Na wſchěch pak měſeſche toſame wuſtajiſcź. „Krótkowłoſy“ ſo jemu njeſpodobachu. Wón dże ſynu knjeżnu ſ kraja měcź, ſ dotżiwi włoſami. Dołcź pał ſo hacž dotal žana taſa njenamaka, kiž ſo jemu ſpodoba, tak jedźi hiſchcze w ſamżnym měſcze a pyta dale njewjeſtu. Ma cżaſa doſcź, kaž ſam praji, a wobtrucża, ſo ſ najmjenſcha 100 lět dożpże. Na, wjele ſboża, wujo!

* **Sajedźeſenje tſjoch amerikanſkich wulkoinduſtriel-nych.** Se ſpodźiwnym a potajnym mordarſtwom ſo we tydle dnjach Newyorkſka policija ſabéra. Tam buchu na potajne waſchnje tſjoch wulkoinduſtrialni ſajedźeſceni. Henry Smith, ſchokoladowy fabrikanta, bě w ſandźenych dnjach dla wobłhodnych naležnoſczow we Newyorku. Pschihadnje pschińdże do towaríſwa ſwojeho pschecżela wulkoindu ſtrielnego Maheva. Mahev pscheproſzy Smitha na druhi wjeczor k ſebi na wopyt. Smith jemu tuto pſchiſlubi a Mahev pſcheproſzy na to hiſchcze diweju pſchecżelow. Jara wažna wina pał bě ſ pſchicżinu, ſo Smith we prawym cżaſu do domu Mahewa njeſpěchińdże. Wokolo 10 hodź. ſłónczne ſ automobilom pſchijédże. Sſłużobnik, kotryż jemu twetewri, měnjeſche, ſo hy ſo poſpěſchił, ſo jeho pſchecżelſo hižo na diwe hodźinje we hrajeńi woczakuja. Smith ſaſłupi bjes klepanja do hrajeńje. Mahev a jeho diwaj ſnataj ſjedźachu něſni ſa błidom kaž ſamérjeni do ſwójeje hry. Smith ſtrowjeſche, — njedoſła pał žaneje wotmołwy. Njeſcżerpny ſtupi błiże a poglażowaſche ſwójeho pſchecżela Mahewa na ramjo. Lédom bě ho jeho dółkuſł, padże Mahev je ſtoła pod błido a tonſta tam bjes hibanja leżo. Se ſtróżeleni widźeſche hakle nětko, ſo je Mahev ſmjercz błędy a hižom zyle ſymny. Tola niż jenoż Mahev, ale też jeho towaríſchej běſchtaj morwaj. Jako by błyſł do nich dyrił, ſjedźachu ſpróſtnjeni, karty w rukomaj dżerżo. Se ſtróżeleni a ſtrachom padże do womory. Sa pał hodźiny pſchińdże ſajo k ſebi. Hnydom zyły dom na pomoz wołaſche a po lekarjow a policiju póſła. Lékař mózeſche jenoż ſmjercz jeho tſjoch pſchecżelow wobkrucźicź. Kriminalna policija dohlada ſo na błidże, na błeſchu ſe ſłojtom likora. S chemiſtim pſchepytowanjom ho wupokaſa, ſo je alkohol we błeſchi je ſłyłnym jédom ſmjeſchany. Maty kuſł teho hameho by cżłowjeka hnydom morił. Jeho pſchecżelo běchu po wužiwanju alkohola ſa nětkotre njeſeſchiny morwe. Schtó je jéd do alkohola namjeſchał, njeje hiſchcze wjeſte. Tukanh najprjedy na jeneho ſłużobnika, kiž je hižom lětdźeſatli pola Mahewa we ſłużbje. Wupokaſa pał ho běrły, ſo je ſłużobnik njewinowaty. Policija pilnje dale ſa morderjom ſłędźi. Smith je ſe ſtróżeleni ſtworił a kéżuje ho w jednej Newyorkſkej khorowni.

Swójbne powjeſće.

Sſmrěli: Marja hwud. Pelzowa w Budyſchinje, we Dalokej běłerni, 85 lět. — Khrystina Proſtowa ſ Budyſchina. — Arthur Droſcha, hnjezokubleriſki naiſeł we Schmonowje w Pruſkej. — Luiſa hwud. Weidnerka, rodz. Bergarjez w Budyſchinje. — Max Schweizer, bróniowy miſchtr w Budyſchinje.

Směſki.

** **Pschihodna ſkładnoſcź.** Starny rěcznik (roshorjeny): „Jeli hebi něchto hiſchcze ſwaji, ſkłowicża prajicź, tohodła hnydom pſches pożledniżo ſłużobnika na dróhu ſadźicź.“ — Wobſtorjeny: „Sſklawa, ſklaawa, ſklaawa!“

=n** **Samolwjenje.** Khorobny lékař: „Njemóżeſce wy cżitacź? Moje rěcżne hodźiny ſu wot 9—11 hodź. a wy pſchińdżeſce hakle nětkole?“ — Dźěłacżeř: „Wodajcże, knjeże lékarjo, maſchina njeje mje prjedy hrabła.“

parnischcja, też schkenzniischcjo mjenowane, jenoż, ale wone worzśinje samo hischcje wyšoki dobytk. K pschihrowjenju parnischcja trjeba šo jedyn puklot s wuschich deskow a n wón połoja šo schkleńšane wotna s drjewjanym wobkom s lichšjom 1 m schěroke a 1,50 m dołhe. Parnischcja s tjomi wotnami šu najschmanische. Parnischcjowy puklot pak njeśmě runje siacz, ale dyrbi trochu nakhileny byćz, a to k połdnju,

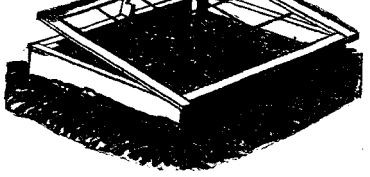

šo by beschczśit wotběžał a žłónczko lěpje sluńkowało. Sadnja ščžěna dyrbi potajkim wyschа byćz, a nabocžnej ščženje dyrbitej do prědka nawišowacz. Wurnuta jama we wulkosći drjewjaneho puklota šo s łonjazym hnojom napjelni, tak so hnój nětdže 40 cm wyšoko leži. Konjazy hnój może cjerstwy byćz, lěpje pak je, hdyž je wón hižo tři abo schtyri tydzenje na hromadje leżał. Na tutu jamu s hnojom šo drjewjany puklot staji, a do njeho na hnój šo tři abo schtyri dny wuležana pjerschcz trochu s pěskom smješchana nětdže 20 cm wyšoko nałožya. Wot wonka dyrbi šo parniischcjo schěroko a hluboko s hnojom wobklasch, kotrež je wothrěwa. Do parnischcja nałožyana pjerschcz dyrbi zyle runje leżeć, na žadyn pad njeśmě wona, kaž nabocžnej dejzy, k połdnju nawišowacz.

Pschi wušpjwje žymja dyrbja šo seleninowe druzíny, kotrež šu jako rostliny wjetsche a wjazy powětra trjebaju, kaž šydrozity kał (Blumenkohl), selniza (Kohlrabi) atd. do hornieje wyschcje pokoja parnischcja nałožk, mjes tym so šo žołotej, mérnik (Sellerie) do delnieje nischcje pokoja wušbija. Kóžda druzina seleniny dyrbi šwoje wottukane mjetno we parnischciu měcz, dokeł šo hewak wschelako smješchane druzíny mjes šobu potkóčuja.

Dom a kuchina.

Hromadzśe jejaze ischkorpiny!

Mnohy hospodarjo spala jejaze schkorpiny abo cžišnu je hewak na stronu, hdyž mjez rataršwu žłužicz mohše. Derje šuschene — na kachlach abo na žłónzu — móža šo w mjeluschku (Mörser) do procha rostołc a wurunuju tak w piay pobrachowacz łoščonkowy (phosphorsauren) kalk, kotrež je k twarjenju łošči jara nuzno trébny. Tutón jejowy proch šo w mačach porzijach piay pschidawa. Hodži šo też k wocjehnjerju cjelatow a prowatow, kehorunja i wuspěchom też le šuprošne ranzo, dwě abo tři łžiczki wob dźeń. Tuž wušicje jejaze ischkorpiny!

Pěsk jako schtit pschecžiwo hribikam.

W naležcju cjerpja mnohe rostliny, wošebje pschi njepschihódnym wjedrje, pod hribikami. Žyle wuspwy šo druhdy smicža. Hdyž šo tute s rěcznym pěskom potrusicza, to hribiki tak łohko šo njewuwinaja a tehodla šo tuto waschnje naležnje porucza a to wonka na polu kaž też w jahrodkach. Na rjodkach ma to hischcze to dobre, jo šo s tym nětkotrežkuli šornjatko sawodźewa, kotrež by hewak łeko wostałe a k rózjej njedóńdže. Hribiki šo psches pěsk mjenje, pak bóle podusicza.

Napraschowanje a wotmolwjenje.

Praschenje: Moja krowa, hewak dospołnje sirowa, na jedyn schtrych krjew deji. Schto k temu mjenicze?

Wotmołwa: Sónadž šu šo waschej krowje někotre krejowe žilki pukle abo cjerpi na šahaczenje krjewje, kotraž potom do wumja stupa. To šamo wot šo saúdže. Trjebacze jenoż schtrych łóždy ras s kaha wudejicz. Też móžecze jón někotre rasy s tikatom wumycz. Lěpschi brědk je hischcze koliczity žyriczñatan (Glauberšalz) do wody rospuschczeny.

Praschenje: Moja krowa cjerpi na mjehkosć koscži. Dawam jej šyłanje, répu a wowš, też cjerstwe žyno. Do picza pschidawam tołczeny wowš. We meji ma šo k šeczemu rasej cjelicz. Kak mohł khorosczi wotpomhacz?

Wotmołwa: K mjehkosći koscži nascheje krowy je šo bednotniza (Siechenkrankheit), kotruž cžasto žuczelne krowy maja, pschidruzika. Khorosčze šawinuja schpatne nałuzenje. Sónadž njedostawa dosć jelkoweho bélka (Eiweißstoff). Dawajcze jej łohko prožiwinu (leichtverdaulich) na wapnje bohatu piżu (kalkreiches Futter), na psch. semlěty hróch abo wolinowy wobšuschk (Oltuchen). Répu s žyta wjazy njedawajcze. Też je radžomne, koscžowkowe wapno (phosphorsaurer Futterkalk) a šlapotkowu krydu (Schlämmkreide) — kžizu sa dźeń do picza — pschidawacz. Też kedžbujcze na to, jo krowa stajnje w žuchim fjesi. Njedawajcze jej też pschewjele picza a też niž pschehušto.

Praschenje. Moja ranza měsjesche pscheh tjomi tydzenjemi prošata. Nětko je khroma a wjele njeżerje. Schto mam cžinicz?

Wotmołwa: Njesjesce waschej šuproschnej ranzy šnano dosć šidali, wošebje je mało selenehо dostawała. Dawajcze jej pschenczny womjeschk s łuschczinowej muku (Füllenfruchtschrot) po picza. Też wolijowy wobšuschk je šrowy. Radžimy wam też koscžowkowe wapno (Phosphorsauren, Futterkalk) a šlapotkowu krydu (Schlemmkreide).

Praschenje. Naschе prošata dostachu dristawu. Hacžrunjež šmy je dosć hladali, nam tola šnadachu. Schto mamy cžinicz, jeli je khorosć na dalsche lehnidła wotpjetuje?

Wotmołwa: Wasche prošata mjeschu šnano natykowazu dristawu. Tu šawinuje nałažliwina (Bakterien) wschelakeje druzíny. Njewotwdžujcze waschе prošata, donjż njejsu schésć njedźel stare. Njedawajcze ranzy cježko rozinne (schwerverdaulich) zyroby. Też porjadne wucžišcjenje (Desinfektion) mnohim khorosćam sadžewa. Wowarjene krupjaze mlóko abo rajkowy wótšmuz jim s cžašom warcze, jeli chcecze je šrowy a mózne pschedacz.

Rjano teho šu wschelake lékarstwa, kaj Opium, Pantreon, Tannoform atd. radžomne. Je-li potom hischcze dristawa njesastanje, jim žane mlóko wjazy njedawajcze.

Praschenje. Pola mojeho pša pokaśuja šo wokoło wocžow a wokoło tlamy hele blaki, kiž šo stajnje powjetschcja. Schto mam cžinicz?

Wotmołwa: Wasch poš ma alarušowu praschiwosć (Alarusräude). To je jara cžežkohojonina khorosć. Maiajcze potrjechene mešina łóždy dźeń s perusim wolijom (Perubl). Na to jeho łóždy tydzeń w limkej wodze kupajcze. Do wody rospuschczeje žyrikowe jatro (Schwefelleber), do litra wody 50 gr.

Praschenje. Je njewužitk, kokoschi schidła pschitschitacz.

Wotmołwa: Po prawom nic, ale też njeje runje radžomne. Kokoschi też s njeschitschitanym hchidłomaj baloko njecželnje.

Khowajće sebi
„Serbski Hospodař“

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 20. Budyšin, 15. meje 1925. Lětnik 32

Dynja abo melona.

(Se 6 wobrazami.)

Dynja je płód połonišchich krajow, hdież žłónzo horjischo šmali. Djeżaty s nojchich cžitarjow lědma mjeno šnaje. Sa někotre njedźele hižo prénje dynjowy s Afriki na franzowšle wiki pschińdu. Tam je špižacžel tutych rynczkow je k prénjemu rasej woptak. Jich mjaho je jara brěcžkate a žłódne. Tehodla je w horzym cžašu woprawdźita wolschewjenka.

Pola naš hacž dotal dynjowy pod schkleńzu plahowachu. Naschim šahrodnikam je šo poradźiło, tajle druzíny wuplahowacz, kotrež w naschich šahrodkach pod holym njebjom rostu. Wše tutych rosełnawamy tři druzíny, a to kantalupy, šakate a wodowe dynjowy. S druzíny kantalupow šu naschi šahrodniży tu wuplahowali, kotruž móžemy do naschich šahrodkow šadžecz. Jeje płody maja hladku ale tołstu bělinu. Druhdy šu też hrjebitate abo brodawkate. Bělisna je najelen, hdyž dynja dosrawi, je nałožicz. Mjaho je na cjerwjeń abo selene. Wone jadrinje a korjenito (gewürzt) žłódża. Mjaho najlépschich žakatych dynjow je na žołcź oranjoite a je jara brěcžkate. Te šo po prawom w naschich stronach najlépje plahuja. Jeje płody šu bóle podobnyhoite hacž kulojte. Wone šu pak cjémnoselene, pak bóle nažołcź. Ssakata jeho dla réka, dokeł je j nit-

Cjetwjenomjažna symska Molteššta melona.

kami poczehnjena, kaž by w žaku tcžała. Mjaho wodowych dynjow je cjetwjene, bóle abo selene. Jtalizy, perfijy a wuherizy šahrodniży łóžboletnje nowe druzíny na wiki pschinjeju. Wone jara derje žłodża. Kupzy maja pschebenschém cjetwjenomjažne najradscho.

Domišna dynjowy je po prowom Ajišta. Wědomoscź šnaje prénju druzinu, s kotrejež wšche nowe wuplahowachu pod łacžanšim mjenom Cucumis Melo L. Tutón płód je potajkim dźecźo połonišchich krajow. Swjetscha drje pola naš dynje w parnischcjach (Mistbeet) a šahrěwarnjach (Treibhaus) plahuja. Ale też w naschej šahrodzy dosrawja w lécze, haj hacž do našymy. Tola je potom trébne, so pod schkleńzu šthadźeja a prénje njedźele rostu, prjedy hacž šo do šahrodkow pschešadźa. W nowischim cžašu je šo naschim šahrodnikam poradźiło, też tajle druzíny wuplahowacz, kotrež

Zokrowa Kantalupa.

Melona wot Jonsleura.

w šahrodzy pod holym njebjom schadźeja, rostu, leżeja, jich płody sranja a dosrawja.

S dobom też jara derje žłodża. Naschi šahrodniży šo prózuja dynje hischcze bóle na nasche podnjebjo (Klima) a nasche strony šwicžicz.

Jeli chcejch je w šahrodzy plahowacz, wobstaraj šebi pola sprawneho šahrodnika někotre póczki. Potom wusiwol 6 m dołhu a 1 m schěroku rjadku. Ta njech je sa cžichim a na žłónzu. Runje na šrjedźa rjadki šcžehń hrjebicžku. Tu wotnam 6 méstnow, jene wot druheho jenak rónno. Seli je pjerschcz rjadki mjelna a na wutkach (Nährstoffen) bohata, njetrjebaich ju s dobrej saménicz. Hdyž pak je na tutych wutkach khudušchka, potom wusdběhń 10 cm hluboku a 20 cm schěroku jamku. Tu napjelń s pjerschczu, w kotrejž dynjowa rady rošcze. K tej wimi po schiwórcžinje pjerschcz s parnischcja (Kompost- abo Brennhaufen), dale pjerschcz s pschekatcho lišca, potom drobny pěšt a štónznje twarite wapnowe wotpadki (Bauschutt), potajšim łóždeho po schiwórczinje (bértlu). Twarite wapnowe wotpadki pak najprjedy drobne rostołcz. S tutej měschenzu špomnjene jamki tak napjelń, jo na nich hórka tak wulka kaž knotwischcžo nałstanje. Wjejschi możejch trochu špiaznycz. Nětko wutkoz s dwěmaj porstomaj 2 cm hluboku a runje tak schěroku jamku. Do tuteje położ 2 dynjowej póczży, jenu wot druheje 1 cm rónno. Tej šawodź tak tołsto s pjerschczu, kaž wonaj wutkaj šta. Tak wuschčhe njeju pschego hischcze nitka jamka šowostanje. Je-li w prénim cžašu hischcze šyma, šamóžejch na górku schlenzu położicz. W nozy je radno na tutu jamku kwětkowzu (Blumentopf) powróczicz. Hdyž wjazy mróży njehroża a nozy šu cjopłe, tuteho wothladanja dale trjeba njeje. Dynjowe póczki dyrbjich w meji wupołojicz.

Jeli w jamzy wobej pócźzy fselhadźetej, tu najschpatnischu je wschźmi korufchkami a nétchto pjerschćeże ſ cźenkej drjewjanej kopatku wubéhł. Tutu pschehadź na druhu rjadku, na kotrejż hy jamki ſ dobrej pjerschćežu runje tak pschihotował, każ smy tu wopiſali. Tej, kotrąż ſtejo wſtanje, dyrbſchi pjerſchćej trochu pschilikowaćej. Pschehadźanym hadźeńkam pschilij, ale bóle ſpala. Najradnischo je, pschi maczatym wjedrje pschehadźowaćej.

Na dynjowu rjadku móżeſch też hiſchćże druhe płody, kotrejż ſo hodźa bórzy znjeć, wosnuć, taż na pschikład ſchpinat, radilli atd. Hdyż hy tute płody woterſkał, potom rjadku nikto podrył, ſo móża ſo dynjowe wubiwanki a wobwitki ſchérić. Ze-li ſo wutrobiczki hnydom nowej wobwitzu (Ranken) wurofiu. Hdyż ſnowju rjadku derje wothladaćeh, znéjeſch hacź bo 9 puntow cźeżke płody.

Tu jednaſche ſo wo płahowanju pod haſtym njebjom. Ale też w parniſchczu cźemy tudy wopiſaćeź. Jeli maſch parniſchczo abo tepjerniju, wubaźą pócźi do hornzow, ſo by je mohł na ſtrjebź meje do ſahrodki pſchehadźićź. Tutemu wuſtawej wubjer bóle nilke a mjenje wuſoke kwétkowzy (Blumentöpfe). Też druhe ja ſhadźenje pſchihrawjene ſubdobja (Samenſchalen) móżeſch k temu trjebaćź. Do tutych pak ſpody pjerſchcże cźerjopy nakładź, ſo móże pſchiliwana woda ſo hadźićź. Kwétkowz a tute ſubdobje napjelń ſ pjerſchcżu, kaźkuż ſmy bóle horjeka ja płahowanje dynjow wukaſali. Pócźi ſkładź tak do pjerſchcże, ſo ſo pſchi ſhadźenju wubiwaze korufchki njebychu mjes ſobu ſaźmakte. Ssubdobja ſ pócźkami ſeſtajej prénje dny do cźémneho a cźopłeho. Po nékotrych dnjach ſeſtajej je do wokna do pokneho ſtwélka abo do parniſchcża. Ssu-li hadźeńki tak wulke, ſo ſamóźeſch je ſ porſtom ſapſchimnyć, potom kóżdy do maleho pſchehadźeńſkeho hornezka (Steckingstopf) pſchehadź (pikieren). Te dyrbiſch pryedy ſ horjeka wukaſanej pjerſchcżu napjelnićź. Tute hornezki prénje dny do cźémnoty a poſpjaſcho potom na ſwétko a na cźopke méſtnu ſeſtajej. Tak pſchihotowane hadźeńki móżeſch ſpoczatk meje do parniſchcża abo kónz meje pod hale njebjo do ſahrodki wuhadźećź. Ssu-li je do parniſchcża wuhadźał, wotnodźej na cźopłych ſtónczných dnjach wotkrićź a krjep je ſ wotetlatej a na ſtónzu pſchebrétej wodu. Dynja tyje naſkérje w cźopłej wétónzce. Tehodła dyrbiſch też w ſahrodźy płahowane dynje na cźaſtych ſtónczných dnjach wjeczor ſ wotetlatej a na ſtónzu pſchebrétej wodu krjepićź.

Alżérſka kantalupa.

Hokorowa dynja ſlota perfekſio. (Zuckermelone Golden Perfection).

Dynja, kotruż my w naſchich ſahrodkach płahujemy, je w Némſkej ſa hadźenje wonka wuplahowana. Pódla njeje je mózno, w naſchich ſahrodkach też Maltaſke ſelene abo cźekwjene mjaſne płahowaćź. Tehorunja hadźeja też japanſke do ſahrodkow. Te maja pſchi ſpocźatku na bélo, poſpéſchno na ſółcź bélikim.

Maltaſke dynje (pręni wobras) rady w pokonſchej Némſkej płahuja. Ale też pola naż w Saſkſej hychu ſo we ſtónczných ſaczichnih ſahrodach wéſcże radźiće. Te mmaſch jenoż w cźaſu lecźa, ale móżeſch je na kamorach we ſuchim ſtejo, hacź do ſymy khowaćź. Tutu druźinu móżeſch też nakkadowaćź. Hokorowa kantalupa (2. wobras) je wuheſſa ſa ſahrodku ſo hodźaza druźina a naſche podnjebjo (Klima) ſnjeſy. Podobnej druźini ſtej też tak mjenowana Houſleur (3. wobras) a ameritanſka nakrajna abo wjeſna dynja. Sa parniſchcża a tepjerſne wukaſuja ſahrodnizy „Barlinſku ſakatu dynju“ (Berliner Netzmelone). „Pariż-ſku wicźnu dynju“ (Marktmelone). „Preßlottiku i bélym dnom“ (weißgründige Preßlott), amerikanſku nakrajnu abo

Cźerwjenomjaſna wobowa dynjowa ſ cźornymi pócźkami.

wjeſnu dynju (Landmelone), alżérſku kantalupu (Algierkantalupe (4. wobras). Pódla teho mjenuja hiſchcże wſchelake druhe nowiſche druźiny.

Tſi hacź ſchtyripuntowſke dynje, kaźkuż cźeſu wſchelake druźiny zokorowych (5. wobras) dozrijo, móża ſo ſpre jéſć. Mjes nimi ſu pak hiſchcże mjeńſche druźiny, puntowſke hacź ſtpuntowſke. Wone ſo na ſlódo ſpre jako dojéć (Nachſpeiſe) podawaja.

Némſka ſahrodkowa dynja (deutſche Freilandmelone) hodźi ſo też w poknógnej Némſkej płahowaćź, hdyż ſeje płody też doſtawja.

Skotarſtwo.

Na cźo maſch kedźbowaćź, hdyż dójnu koſu kupujeſch.

(S wobrafom.)

Koſa je hižo wot ſaſtarſka krutwa łudych ludźi. Tola w nowiſchim cźaſu ſtebi też ſamoźiſtiſchi ludźo koſy dźerża. Njedźiwajmy ſo tehodła, hdyż je wſchudże wulke praſchenje ſa dójnymi koſami. Dźeń a bóle ſo też witkowanje ſ łóſlatami roſſchérjuje. Cźim bóle pak ſo tute witkowanje roſſchérja, cźim wjacy jebańſtwoiv ſtanje ſo w tym, ſchtoż wobejbje dójne koſy naſtupa.

Chżeſch-li ſo w pſchichodźe tajkich njekubosnoſcźow ſmimcź, łuby cźitarjo, méj ſo vo iſźéhowozych ſadach. Kupuj wſchednje koſu, jeli móżno, w bliſkoſcźi. Wulki ſmykł kupowarjow je, hdyż menja, ſo ma ſo koſa po możnoſci nejdaże daluko kupićź. Tajta je po mnohich naſhonjenjach trédła ſ wuźitkom ſa kupowarja. Kupicź, jako łóczku we méſche, kotruż njewidźiſch.

W druhich krajinach koſu kupowaćź też tohodła thmane njeje, dokelż ſwérjo ſ druheje krajiny na naſche podnjebjo (klima) ſwuczene njeje. Też pola tajtich koſow, kotrejż w tamnej krajinje jako dobre dojſi płacźachu, ſawinuje pola naż podnjebjo, ſo drnhdy pola naż mjenje beja. Pſchirodu ſ dźela, jeli niż zyle, wot mloka. Druhdy też ſhorja a ſahinu. Tohodła kupuj tam, hdyż móżeſch ju pſched kupjenjom widźećź. Kupiſch pak ſtebi łóſlo, wobhladaj ſtebi pſched tym też ſtaru koſu. Też njeſaſudź ſo praſcheć, ſchto ſu ſłocźeżu dawali, pſchetoż to też wjele na mloko ſtuktuje.

Tehodła je radźomniſcho, ſtebi bóle w ſuſodnych wſach jeli niż we wſy koſu kupiś. Je też lépje, hdyż kupjena koſa njetrjeba pſche daloko bécźeć, ſo by pſche jara njewuſtaka.

Cźitaſch-li w nowinach nawéſchkt, ſo je ſhże dójna koſa na pſchedań, kuþ ju jenoż potom, hdyż pſchedawarja jako dobreho płahowarja ſwipolnje ſnajeſch. Hiſchcże lépje je, ſtebi koſy wot koſupłahowańſkeho ſtebnoćeńſtwa kupićź. Dokelż koſy w naſchim cźaſu pomérnje wjele płacźa, radźimy naſchim cźitarjam, w tutym naſtupanju jara wobhladniwi bycź, ſo ſo njebychu ſchpatnu dójku mésto dobreje do domu pſchinjewdeli.

Jeli ſtebi prénju koſu kupiſch, kedźbuj na to, ſo by taiku dobreho ſplaha kupił. Najlépje ſtebi ſarjadujeſch, hdyż ſ domjazej koſu ſapoczinjeſch. Nofumlich-li poſpiſiſcho płahowanje koſow lépje, ſapoczi ſ cźornoléſſtimi (Schwarzwälder), Harz-Apenzellerſkimi a Toggenburgſkimi koſami. Sapoczinjeſch-li ſ thmanej nakrajnej koſu, ſalutujeſch ſtebi nnoho hnéwanja, woſtróſbnjenja (Enttäuſchung) a wubawlow. Domjaza, bóle ſtruczena koſa njezada ſtebi ſello dźéła, kaź ſplaſna (Naſetier) a też nimale ſtamhnu wuſtit pſchinjeſe. Nékotri lubuja koſy wobeſje na wuſtajeńzach kupowaćź a hladaju pſchi tym jenoż na barbu a twar, njeſedźiwaja pak na ſtarobu, ſtrowotu a mlóko. Béke koſy lépje ſoſymmjenje znjeſu, hacź cźorne. Nimo teho hiſchcże cźorne koſy na cźoplíſchich méſnach lóbſcho wożłabnu hacź béke.

Dobru dójnu koſu ſpóſnajeſch k prénjemu na twórbje wumja. Wumjo ma bycź nézneje barby a cźeńſeje, mjehkeje łoże. Wumjo też njeſmje pſchjetara wiſaćź. Piſched dejenjom dyrbi bycź ſylnje napjate, potom móże ſwitzowaćź. Jitra (Striche) njedyrbja ani po ſoda ani na ſtronu pokaſowaćź ale trochu do prédła. Też na ſiwy temperament ſłoczecza ma ſo kedźbowaćź. Tón ſpóſnajeſch na ſaźnych, wohnwych wocźach.

Cźéto koſy ma bycź ſtajnje wuwite a ſylne. Khribjet njech je runje wyſche łichiża ſchérokí. Wutrobno njeſmé bycź podobne kurjazemu. Schija njeſmé jara bele wiſaćź, ale ma bycź mérnje dolha. Hlowa niż pſcheſchéroka. Nóchli nimaju bycź pſche cźeńſe, ale derje wuwite. Wopuſch ma bycź wyſoko ſtéhnjena, łoſmy ſwećźate, ſładke a króſke. Króſke łoſmy ſo też lépje cźiſcźa. Mola fóſlatow weſo njedadźa ſo tute ſnamjenja hiſchcże roſeſnawaćź, dokelż njejſu hiſchcże wuwite. Tehodła wobhladaj ſtebi kedźbliwje koſola a ſtaru koſu pſchi kupowanju fóſlecźa. Najvijazy mloka dawa koſa wot 4.—6. léta. S 3. a 4. létom halle ma koſa wſchć 31 ſubow. S jich ſtarobu ſuby wożolina, ſo wotwótſja a rózno ſimja. Na ſubach ſpóſnajeſch potajſim ſtarobu koſa. Hacź je ſłocźo ſtrowe, kotrejż kupiſch, wotwiſuje jenicźany wot ſprawnoſcźe pſchedawarja. Chżeſchli mkodu, ſtrowu a dobru dójnu koſu kupićź, wobroczi ſo na dobreho płahowarja.

Rólniſtwo.

Njeſopomnécźe ſ koiſzowej kiſalinu pſchihnojowaćź.

Dokelż ſo nam koſcźowkowe pſchihnoje (Phoſphordüngemittel) po wójnje wjacy w tak bohatej licźbje njepoſkićźkuja, wyſli ſtebi mnoho ratarjow, ſo hjes nich pózdże. To drje je jenoż w nékotrych rowniacźach a hojdoběſtwach mózno. Pſchetoż kaź prof. dr. Lemmermann wobſwédcźe, jenoż pokoja wſcheje role w Némſkej ſ koſcźowkowym pſchihnojom wopravdźity wuſpéch pſchinjeſy. Dalſcha ſchtrowcźina wrócźi (reaguje) hiſchcże ſłabje na njón, mjes tym ſo poſledneja ſchtwórcźina vrócźawy (Reaktion) na koſcźowkomy pſchihnój njepokaſa. Néko pak je tohorunja po wuprajenju prof. Lemmermanna wupłód koſcźiſcźeje kiſalinu néhdże tſi abo ſchtyri raſy tak wulki, kaź wupłód dubyża, to réka: hdyż w nékotrych ſaſtupach na koſcźiczenej kiſalinje pobrachuje, ſo ſnéć wo wjele pomjeńſcha, kaź by na dubyżu pobrachowako. K tomu pſchińdże pak w dalſchim hiſchcże ſtrach, ſo ſo w njedobaſajej mérje ſ koſcźinej kiſalinu hnojene żita cźaſto lehnu, ſchtoż ſnjam jara ſchkodźi.

Jenoż hdyż je doſpahaza méra koſcźitkoweje kiſalinu w roli, doſrawja ſerna polnje a ſtajnje. Hewak maſch tam lobko nam ſnate drobne a ſłabe ſorna. To ſu ſnamjo njedoſtahajeje koſcźitkoweje kiſalinu w ſemji. Njech tehodła ratak ſwoju rolu ſ tutym hnojom derje ſaſtara. Tak dotho hacź ratak w tym naſtupanju njemóże wobtrucźićź, ſo jeho rólа ſaneje koſcźitkoweje kiſalinu njepotrjeba, njech ſ tutym hnojom njeluituje. Druhe njepſchijomne wliwy, kotrejż pſches pobrachowanje koſcźoweje kiſalinu naſtanu, wobſteja w tym, ſo dujnk (Stickſtoff) polnje njeſkutkuje. S toho ſcźehuja potom ſchpatne źné. Njedoſtatk koſcźitkoweje kiſalinu tak lohko njepóſnajeny. Klinjana rola je ſ cźaſom ſtrowe ſtajnje tak dźakowna kaź pésloźcźna. Tehodła radźimy ratarjam pospytu w hnojenju.

Na cźim ſpóſnajeſch, kak je roliczity dubyżeźnatan (Chilijalpeter) wopaczny?

Wosmjemy dubyżcźnatan na blachowu łopatku a dźerżmy jón khwilku we wohnju. Prawy roticzity dubyżcźnatan ſo po vjecź njeriſchinach mérnje ſpali. Je pak w nim kuchinſka ſół abo druha, pali ſo ſ ropotom, hacź ſlónczne njerosbuchnje.

Hospodarſtwo.

Nowy wuliwak hnójnizowcho ſuda.

Wſchednje widźimy, ſo technika gratej a pſchiprawam w rataſtwje hiſchcże dobaſaju kedźbliwoſcź njepſchiwobroczaja. Dobre, napſchikkad ſu naſche ſtare wozy. To też wuliwak hnójnizowcho ſuda naſtupa. Hnójnźa ſo po prawom pſche-

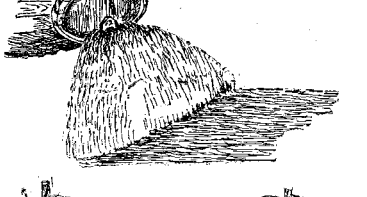

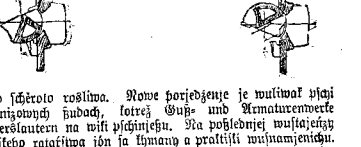

malo ſchérokó roſlinow. Nowe porjedźenje je wuliwak pſchi hnójnizowych ſudach, kotrejż Guß- und Armaturenwerke Kaiſerslautern na wiſt pſchinjeſu. Na poſledniej wuſtajeńzy némſkeho ratakſtwa jón ſa łymanu a praktiſki wuſnamenjenichu. W rataſtwje je ſo pſchi trjebanju jako tajſi wuprubowaź.

Jedyn wężywuſtajmy wo nim praſi, ſo je w konſtrukſiji jednory, derje ſamka a hnójnźa ſchérokó krjepjo ſe ſtudo béži.

Sahrodniſtwo.

Pſchiprawjenje parniſchcża. (Miſt- oder Frühbeet.)

Sa kóżdeho płahowarja ſeleniny je ſ wuliwej ważniſcźu, ſo ſe ſymjenja ſamoplahowane ſylne a ſtrowe roſtlinki wużije. Tehodła je trébne a nuſne, behi na najſtónczniſchim a najóble ſchkitanym méſtnje ſahrodki parniſchcżo pſchipraviwicź. Sapoczatk naléża ſo pola naż najlépje ſ temu hodźi Pſchi prawym wutrjebanju a wużiwanju njeſaplaczi ſo tajſ

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na póčce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 897.

Za nawóčtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajone nawóčtki a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 113 **Budyšin — sobotu, 16. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wotmolwa Franzowskeje na Němsku.

Franzowski minister swonkownych należnosćow je wotmolwjerišku notu na Němsku w nastupanju rukowanišćowskeho pakta spjelał. Wona so hižtwo rozdźela wot nacisika, kotryž je pśedawšich ministerskich pśedsedźyda Herriot wudźelał. Herriot bě žedł wotmysliś, wšoch njepokojnosće nimskeho pósiśenja wuraśiś podšmórnyś. Briand je wot tuteho wotmyślenja wotešoł a je so na to wobmjeńował, franzowste stejiśišćo rozłukujo. Tole stejiśišćo móže so na śišćowace wašnje spóšmórnyś.

Franzowska mjenješe, so so text Versailleskeho mérowego rěcenja ś zyła njehodźi rospomnjaś. Móže so jenož na praktiske nałoženje pśiśišćowskow mérowego rěcenja jednaś, wobzbeje 42., 43. a 44. stawa, kaž teź 10. a 16. stawa Swjasa ludow. Franzowska je swólniła, nimske pósiśenje rukowanišćowskeho pakta studowaś, pśiśi ćimž dyrbi so wumnjenjenje ćinjiś, so so wulka ćasna franzowske swonkowne politiki na statut Swjasa ludow sakoźuje a so so praśenje bjeśtracha njehodźi rozśěrjaś, gdyž so to šwenka wobluka pakta Swjasa ludow stanje.

Briand nima wotpohlad, pśiśi śpocatku jednaja wóśe wumnjenja ćinjiś, dokeľ mogła Němska to sa wurěcź wuźiś, so njeby jednanje dale wjedła.

W pśenimi rjedźe je so nocźimy nacźiś Jendźelskej a pozom Pólišej, Cźešskoklowakiśej a Belgiśej pópał. Pśiśežnje by było rjeć, so so pakt teź na Pólsku a Cźešsko-slowakiju wupśestrje, tola je wóśe, so budźe Franzowska sajźiś swójich swójazkarjow dospołnje sekliwaś.

Schtož praśenje wuczerpnjenja ś Kólnišćeho pašma nastupa, stej Franzowska a Jendźelska ś jena, so so Kólu zakle potom wopuśeźi, gdyž je Němska wobcérpe wumnjenja wotkronjenišćeho pśiśišćanka dopjelniła.

Nota so wosjewi, gdyž je so Němšej pśecpudała. Nocże so wobśerkna pśiśikoha pśeśida, w kótrejž su wšoch pśeśiwjenja Němšeje we wojeśišćim nastupanju naśpomnjene. Tónle dokument ś notu so gnadź w běhu diweju njedźel wosjewi.

Nowe namjety sa nahódnosćenje

Knjeźerśtwowe strony su hromadźe ś zentrumšej strowna gźěbowaze postajenja sa nahódnosćeńśi jakoń dojednale.

1. Nahódnosćeńśa sumna so sa wšitke **hypotheki** a druge ważne prawa na 25 **prozentow** powyšiś.

Wrócźoskutkowanišća termija so hač do 15. junija 1922 wrócźo połoži. Pśiśi wrócźoskutkowanju so nahódnosćenje po połoźy njestanje, ale w połnej wyšokosći nahódnosćeńśeje sumny.

Nahódnosćeńśa gźadźba **industrijowych obligazijow** akcijow atd.) **so sa starych wobgbjerjow,** to rěka sa wobgbjerjow, kótrejž su hižo 1. julija 1920 obligazije wobgbjeli, na 25 **prozentow powyšiś.**

Wotpowiedujo wyšeka pśikazanemu nahódnosćenju hypothekowe na 25 prozentow dyrbja so teź druge samoźenjowe **nałoženja na 25 prozentow nahódnosćiś.**

Němšoskate pożćonki so ś nowymi pożćonkami po pjećprozentnej gźadźoje wotwijasaju. Wotpłaćenje na so w běhu 30 lět stacź.

Sa pożćonki němšich krajow a gmejnow te same postajenja płaća.

Wopory němšich tajnych organizazijow.

Po njepśeradnem puśu majora Buruckera w Schćećinje su wjetšinu ličźu młodych ludźi na wšelakich městnach (konzowanych namakali. Tele mordarstwa su po tutom sdaśe mordarśe ćinu pśeśeciwo tym, kótrejž su cuzej pśećerabjźili.

Tak su na pśikład na wojeśišćim śwjećowanišćeju we Deberzach pola Barlina nježdušcheho wjeśišćeho leutnanta Sanda a w Tegelu leutnanta Müllera sastrělenemu namakali. Dale su pola Küstrina a w blišśeśej Frankfurta nad Wódru nékotrych młodych ludźi (konzowali, kótrejž su pśeśiwo organizaziju majora Buruckera měli. Tele wobśujenjosće cinkanje wobkrućeja, so so wo sehmišće mordarstwa jedna, kótrejž na nékaśe wašchnje ś Küstrinskim puczom zwituja. Zaśěłdźenja policije su nětko k temu dojźdźe, so su so ći wobdy we Schwerinje a tśi dalšne wobdy w Landsbergu sajale.

Winikoju Stargradskeho attentata.

Warschawske nowiny „Pśichylad Wjeczorny“ ś Gdańska powědźa, so so śledy ga winikanu Stargradskeho attentata w pólśkim korridorje pśeśeco bóle wujaśnjiśo. Jako winikoju so wšoch Schuhmacher, kótryž je nimske stacźanišćo pśichijał a wešoł Michalski, tłokmar; kótryž je ś Gdańskeho jastwa wupśerchnył, a wešoł Klein, kiž je wšoch Gdańskej jaktanskej policiji pśihibśnjichł, pytaju. Słóńtnuzy su do kraja Gdańskeho śwobodneho stata cźekli.

Wjesdźelosć w Jendźelskej pśihibkra.

W jendźelskim delnim śejmje je dźelacejśi sapósłanc Clynes debatu wo **wjesdźelosći** wotewnił. Praji, so je nětkle w Jendźelskej 1 350 000 wobgbow bjes dźěła, to je wo 150 000 wjacy dyžli koni pod dźěłacejśim knjeźerstwom. Knjeźerstwu porokowaśe, so njeje rozumiło, naprawy ćinjiś, ś kótrymiž mjeńa so nětkśišćha kśiża połóźiś.

W běhu debaty ga wo wótowanju ś Rusku rěcejśe. Clynes praji, so dźelacejśa strona na tym wobstawa, so dyrbi so wótowanje ś Ruskej zapśeśeś.

Dźěłowy minister sir Artur Maitland wotmolwi, so śebi wón, kaž wšichnjy druhi pśeśeja, so by so wótowanje ś Ruskej rozwiło.

Dźěłowy minister dale praji, so so knjeźerstwo prówuje, liczbu dźěłonjejerjow po możnosći bórzy pomjenjšiśeś. Pomjery w górnińskim pśemysle su ź hłownej pśiśinu dźensniśeje liczby. Lećo je w górnińskim pśemysle 25000 dźěłonjejerjow było, lětsa je jich liczba na 130 000 frosła. Pomjery we druhich industrijach móža so po tutej liczbach pógnaśeś.

Jendźelski śwonkowny minister pjecźa wrócźo śtupi.

Hawaśa powěsćenja je jódźelku pśichinjeła, so so we Londonskich konzerwatiwnych kruhach powěda, so Austen Chamberlain w blišśenim ćasu jako stanuły sekretar śwonkownych nałoženjow wrócźo stupi. Chamberlainowa śwjatkowa politika ś Franzowsku a Belgiśej njeje pjecźa jenje wjesnjchim konzerwatiwnym ministrom sadu žeńe mela. Teź je wopomnjeńśi śpiš, kótryž je „Newyork World“ wo nimskim bjesstrachowym pakśe a wo rewiziji němsko-pólśkeje mjezy wojśewi, Chamberlainowe stejiśišćo jo w ministerstwje poślabił. W jendźelskich knjeźerśtwowych kruhach so zapowědźa, so wo tutym śpiśu napśeśi

Wójna w Marokkowskej.

Lyautejowa offensiwa w Marokkowskej.

S wulkimi pśizmikami a ś njewopśestajnym zahorjenjom su Parizśke nowiny powěźeś wo dobywjerśtwej offensiwje marschalka Lyautea w Marokkowskej pśichinjeśe. Franzowsam je so cźeśki kamjeń ś wutroby wotwalił. Bojoseź je někto nimo, so mohł Franzowsowo w Marokkowskej tón śamy wozud podeseś, kajśiž je schpanjśe wójśo we wojowanju je Abd-el-Krimom nadeschło.

13. meje je so offensiwna operazija pśeśeciwo rifiśim Kabylam sapoczała, kótaž běchu so w klokatych górach pola Bibana zarjli. Operazija so je śyliwej artillerišej bubnowanšej iśeśeńsu 100 kanonow a ś nadpadom bomby njeźazych lětadłow sapocza. General Colomba artillerijn wodźeśe, ś kótrejž so wośebje kanony 105 a 120 milimetriskeho kalibra wuźiwu. Pśiśi tejśe śkadowiśi je so teź pjecźa njedawno hakle konstruowana kanona wuprowadza. **Franzowskim zuśinśim legionarom je wjele wšow ś bajonetom nadběhnjo dobyli.** Njepśeśeśeś so ś napśeśetśej fałkoseju sakitowaśe. Na wšelakich městnach frontu, wośebśe pola Hamrdey, wón gofaśe. Wšeke franzowskich lětadłow so sa cźěkazym njepśeśeśelom puśeśi a wjes nimi wulke śchkodowanje nacźini. Wubcht Freydenbergo so pśiśi dobywcu někotrych pśeśeduńenych stejiśišćow rifiśich Kabylow wusnamjeni.

Po powěźach ś wojowniśeśa so tam dale wójnje. Abd-el-Krim je śebi pjecźa wotmyslił, so na **druhu fakitańsku cźaru wrócźo zejaśnjej.** Někotre franzowske śtróżśeńsa njeźiju ho hiśeśe wuźiwodobźiśe. Marschall Lyautej je so ś wojowańśeje frontu do Feza wrócźił.

W franzowśej ministerśkej radźe Painleve zdźeli, so je so ś **wulka założena offensiwa zapoczała.** S wójerałowśej bitwu je so po tajkim **spocatk k dalšnim operazijam cźinił.**

Parizśke wjeczorne nowiny śławja dobywcje, pischo, so je franzowske wójśko njedźiwajo wšoch politiskich wobcežnjesćow a schmatanjow Franzowsku jažo ras wulkemu środźej wukhowało.

*

S Rabata we wjeczornej Marokkowskej so powě: We njeźerje su wojaźy generała Colomby krajnu wuczišćili, kótruž su Franzowsojo wezera w Bibanskich horatych śrowach dobyli. Franzowśi wojazy su wezera jenoź mało zdźelowali. W śrjedźnej frońcje su wojazy wyschka Freydenberga dale k wjeźerej wotpukali. S rifiśimi Kabylemi, kótiž běchu so w nětkich hrjebjach zaryli, su śwje wojowali. Franzowsojo su nékotre hrjebje dobyli. Njepśeśeśelowe śchkodowanje je jara wulke. Na bitwišćeju 60 cźeśow a wjele bróńow namakachu.

W franzowskich politiskich kruhach praja, so je powěźcź zamaśiska, po kótrejž pjecźa nimscy offizjerojo wójśko Abd-el Krima namjetnja. Abd-el-Krima cźejoda dyrbomdejnikow je wšoch krajcow wobdawa, mjes kótrymiž su teź někotśi Němcy, teke wópak dy było, rjeć, so wjednišwo Abd-el-Krimowego wójska w němskich rukach leži.

*

W Parizśke nowiny wšhedńje drobnosće wo franzowskej ofensiwje w Marokkowskej pśichinjeśhuja. Pśeźujenja, kótrež je marschall Lyautej zadał, su ś cźaśom na městno došśłe a mažachu so k wjazowskej operazijі we wuklinu śwju nałaźiś. Mjes tym so wojazy ś Algeriskeje pśecźiwo frońcje Abd el Krima pómałowachu, kolona wójska Freydenberga wobśitowanje hibanje wuwjeźe. Z tym so Kabylojo na pravym bogu naśowachu, zejaź, dokeľ ... ś herał Franzowsojo wobśmpili a jaźeli.

Wo dźeľe **lětadłow** „Matin“ pśiśe: Njepśeśeźe po górśich dełach zdaśe. Raźeli ktarjo wožachu so tam do njeho derje samórcź a bomby do njeho mjetaju jenm wulki lětadło nacźiniś. Tónle pśeni wulki wuśpeh sa to rukaje, so wóźe ho někto „wuśchwikanje“ zapoczeź.

W „Petit Journal“ so praji, so su komunnistojo a wośebje Ruska idźeź rifiśim Kabylom podjerali. Dopitowaŕ tuchle nowin wudawa, „so je někto dopokazane“, so pśedawšich němscy offizjerojo rifiśim Kabylom wójerśtwo wuwuczeju. Tón samy dopišowaŕ pišhe, so pśeśe poraźenje njeje Kabylom weźtrajiło. Wóśe je, so Abd-el-Krim nowy wupad pśichituje. Dopišowaŕ radźi, so so tónle nadobi njeby wocźakał, ale so tudym Franzowsojo kundem sami pśihotowali.

*

W Jendźelskej na wójnu njes Franzowsami a Abd el-Krimom ś fedźiwosćin pśi hladaju. Maj dołho pak so wójna hyšće do Tangerskeho pašma njedonjeśe, wobhladaju ju jako wótśimi wadźenju njes dwěmaj śrowinama. Wóź by so pśeśewiła, hdy by so Abd el Krim jawośej dał, do Tangerskeho pašma pśeśestupiś. W tutym padźe by so marokkowska wójna internazionalna należnosć śćinała. Pśiśi njej měła teź Jendźelska swóju rěcź: pśeśeśeź Jendźelska je hromadźe ś Śtpanjolsku a Franzowsku dojedźenje podpśijała, kótrež sa neutralnosć Tangerskeho pašma rukuje. Snapśeśeśa Tangera leži na tamnej śtronje wuśkeje Gibraltarskeje mórśkeje drohi jendźelska wujedźina, ś kótrejž Jendźelcejenjo jatłob do śrjedźozemskeho morja wobśtajeja. Jendźelcejanam na tym leži, so so jana europiska nóź njeby w Tangeru jatpdźiła; pśeto pak potom by Gibraltarśka wujedźina na wažnosći wjele śhubiła.

Sozialdemokratiske nowiny so w Marokkowskej zakasale.

W franzowśej Marokkowskej su so wśitke sozialistiske nowiny, kótrež w Europe a w blišśim ranjim wuźitadźerja, zakasale. Tała napšawa je ko dwórcźala wośebje tohodla ćinjeś, dokeľ tele nowiny ś pewśeśemi wo wójnišćich operazijach Franzowskeje rifiśim Kabylam wobźi donoschowachu, kótrež jim ta franzowske wójśko zdźelowaśe. Wšrnaśnje so na to pokazuje, so so we kommunistiskim nowinym njejedna, kótrež so hižo wot dweju měśazow do Marokkowskeje nic pśichipuśćeźeja, ale we nowiny ś Londonske „Daily Herald“, danše „Sozialdemokraten“ a Brüsselšti „Peuple“.

Podhladnych Bolharow w Belgradze zajeli.

Belgradśkej policiji je so poradźiło, dweju Bolharow zajeć, kótaž stej pśed dwěmaj njedźelomaj do Belgrada pśichijeli. Wonaj so na nadpadne wašhnje blišo śpešnu bruceljskeju, w kótrejmaž stataj wjedźiłoj bolharskiš cźel njeznow, pśedawšej ministraj Atanašow a Stojanow bydliłaj.

Jaki do wětra nakhribjetniki, kožane gamaše wobwiwanske gamaše. stwcy do nućowanja

poruča płaćizny hódno a derje

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078.

kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedłarnja

Ministerſzy preſidentojo němiškich krajow pola Hindenburga.

Němſki preſident je pjatk we pſchitomnoſczi němſkeho kanzlera dr. Luthera ſtatnych a miniſterſkich preſidentow němſkich krajow pſchijał, koſtiż jemu k naſtupjenju ſaſtojnſtwa pſches pruſkeho miniſterſkeho preſidenta Brauna ſbože pſchejachu.

Němſki ſejm.

W němſkim ſejmje je ſo němſki ſeſtojeiſſi miniſter hrabja Kanitz za roſpuſczenje němſkoſtatneje ſitarnje wuprajił. Jejne wjenjeſnje pſchesbytki dyrbja ſo natarſkiwe wupoſczicz. **Khleba** ſo nětkole hiſchcze telko njeje każ do wójnu. Město njeho ſo wjazy běrnow k ſeſinwjenju pſchetrjebuje. **Pſchetrjebanje mjaſa**, kotreż je do wójny 52 kilow na hłowu wuczinjło, je loni na 42 kilow ſroſtło. Poſticzenje mloka je ſpokojaze. Saſtaranje ſ běrnami je doſahaze. Natarſtwo ma ſtanu tuhu, ſo je wotebywa. Też ſpiritus ſo cjeſko wotbywa. S tym ſu pałerinje a też plahowanje běrnow wohrożene. Sa winjarſtwo, ſadarſtwo a ſeleninarſtwo miniſter ſchitanſke zła Zadaſche.

Pſchesbytk ſtatnych dokhodow w Sjednoczenych ſtatach.

Sbožowna Ameriła! We wſchěch europiſkich krajach je wulki njedoſtatk pjenjes. Jich kněſerſtwa ſebi hłowu łamaju, kajke nowe dawki bychu ſawjedle abo kotre dotalne bychu powyſchile, ſo by ſo runowahu njes wſchelonſkimi wudawkami a pſchemakowi dothſdani dozpłła. Hinak we Amerizy. Tam je direktor ſtatnych finanzow preſidenteż Coolidgej ſdżełił, ſo ſo po jeho mėnjenju finanzne łeto 30. junija ſe 108 milijonami dollarow pſchesbytka ſkónczi.

Hoover praji, ſo ſu ſe ſtutkowanjom wutkranjeho wikowanja a wyſokoſeje waluty łutowańſke ſakoži wo 1000 milijonow dollarow pſchibyłe. Sjednoczene ſtaty politowanje Amerikі ſu nětkole najwoſtſche łutowaſi ſwěta. Pſchibywanje łutowanſtich ſakožkow je letuſchim łeże poſpjtna finanzne ſtejiſchcze Sjednoczenych ſtatow w ſwóczce hiſchcze bóle.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 16. meje 1925.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer +3%, thermometer wo dwjo +30. Dženja rano we 8 hodź. barometer 375, hygrometer 0, thermometer we nozy +14. — Wczera rano wyſchina nad ſrjedźnej Europu łeżiſche. Nižina nadeidże ſo nad poł-wſchelſej a krótkoranſchej Europu. Pola łuły Island rowna minina hiſchcze pſcheso i krótkeho wjeczora łeżiſche. Poruju wczera wjeczornemu je ſchkleiza wo 2 ſtoż. na rjane ſkupiła. Nie tu a tam ſu njewjedra mėżeli. — Juriſe njedżelu Rogate ſłónczko 4,10 ſtudża a ſo 7,43 łkowa. Mėżaczk rano 2,28 hodżin ſtudża a ſo popołdnju 1,40 hodżin łkowa.

— **Schtrowa powjeſcz wo wjedrje ſa jutſje njedżelu:** Wo zbłej Němſkej cjopłe wjedro dale traje, w ranju ſwjeżſcha łucha, we wjeczornych ſtronach pſchilhkilenje k njewjedram.

— **Prěnja łtólła — o, ty radoſcz!** Hiſchcze pſched dwěmaj njedżelomaj pſchiſche tak ſymne, ſo dyrbjachmy ſej ſtow tepicz. Meja pſchinjeſe nam połła wjeſelych łakwarjow a bohatych łkejnjow rjane błónczite dny. Wſche te cjopłe deſchczki, kotreż w poſłednich dnjach Boża ſhórbu ſpeżachu, ſu ſpjaw we ſwojim ſrótku hładajy ſpechowale. Wołoſebje rożka poczmańſche dżeń wote dża nimale wo błók roſcz. Swjeża ſo kołebaju w milom mejſkim wětru a ſolnża ſo tu a tam hižo prěnje łkółki na ſtwjeżach. Bórſy budu dalſche ſcjehowacz. Wiża ſteja żita **wulkotnje** a tuż ſo ſda, ſo mózemy bohate żne wo-czakowacz. Hiſchcze nėkotre dny a budu tu ſa ratarje mjenje ſwjeſelaza łikel, łoſtrjaza, hnidniſch (Ritterſpornu), a dżiwi mak ſe ſwojimi łczenjemi polam barbopiſany raz dacz. —

— **Pſchſmowa ſchczurka** (Bismarckie). Każ ſmy hižo nėktore razy naſpomnili, je ſo w Budyſchſkim hamiſlim beſtmanſtwje też pſchſmowa ſchczurka dale a bóle roſnmo-beſtmanſtwje też pſchſmowa ſchczurka dale a bóle roſnmo-beſtmanſtwje ſe ſabawnymi jėſbami runaju. Njejedna rał ſo pola ſywjatkow młodżiny na żadyn pad two ſabawne jėſby, ale wo jėſby bła intereſowo a woczehnjenja młodżiny. Wiſche tajke jėſby faſtupnja we wſchem ſchulu a kulturnym nadu. Potom ma ſo też hiſchcze na to dżiwacz, ſo tajka młodż-ſa hiſchcze nicżo ako malo ſaſtużi. Tohodła pſchſtojnu na hiſchcze nicżo ako malo ſaſtużi. Tohodła pſchſtojnu powyſchicz.

— **Ptaczi cżaſnik.** Po ſpjewanju ptaczkow hodżi ſo w naležcu a lóżu nimale ſ wėſkoſczu cżaſ ſpjewanja a nėkotrykuli hajnik a ratar wė, kelko je na cżaku, hdyż jich mėſtnu ptaczka ſłyſchi. Po ſyłohliku, kiż ſwój hłós zaſu noż ſłyſchcz dawa, je ſyła najpreńſchi ptaczk, **kiż** dżo do raſtſchich ferjow ſej ſaſpéwa a ſwój ſpėw mjes druhej a cżornej błójczku) a ſchczekota. Ale jenož krótki cżaſ. Wot 1/3 hacz do 4 hodź. ſawocżina pospjła ſpjewacz a

Z Prahi. Pławska finanzna wobsahowaca je dyrbjała w posledním czasu dla wotwlakowanja dawkow pschi wósebnym wobsolam sakroczicz. Wobstorzeni dyrbjachu wschitcy hromadze 97 000 hr. thlostanja saplaczicz. Mjez tymi bu jenotliwe thlostanja na 1200, 2500, 4000, 5500, 10 000 a 12 000 hr. Njeplaczene dawki, kaj wjazachu so wjacze placzicz, wuczinichu na 30 000 hr.

Ze susednych a dalších krajow.

S Drježdżan. (Drohowa železniza nohu wotpěla.) Jedyn tudomny gymnasiast sastupi na Planenskim nadrjecu do dróhoweje železnizy, kotraž nimale spěschnje jědzeschce. Hólz so wobsunu a pschindże pod koła druheho wozja. Temu bu noha nize kolena wotjědzena.

S Drježdżan. Tudy sjubi 9. meje wjeczor jena kujeni jara drohotny parkowy rjeczask. Rjeczask mjesesche 105 žoltych parkow. Kujeni je sprawowenu namakarjej jako myto 30000 hr. postajila.

* S Drježdżan. Njeznaschedny podawk sta so tudy na Ludwig-Richterskej dróhy. Tam dyzschże so jedyn dźěłaczer nad swojim prjedawdźenym podpodruznikom wjeselcz, dokelž so po jeho mjenjenju z jeho mandželskej czahaschce. Po hwjatotku jeho we wolkéj wocakowaschce. Jako podpodruznik pschindże, so tykerco do wurecžowanja dascha. Podpodruznik so rosnjendri a tšeli někotre raty do swojeho pschećiwnika a jeho czežko trani.

S Kózschenbrody pola Drježdżan. Watorn wjeczor pschischichu so na Lönitzkej dróhy ledom nowokupjene konje ratarja Jakuba z Wahnsdorfa. Konje cžerjachu z wozom, w kotrymž sym ratarja sedzesche, k jenej skale. Sym ratarja bu z wosa njerychnjeny a wotendże z 35 cžim scanjenjom. Konje pak padzechu 40 m. hluboko do skały a so na mésnje morichu. Wós so zyle rozbi.

* S Pirny. Wczera so nozy so w Pirnje na Lobitzowym mosezu mlody cžłowjek saschéł. Kaj so jda, je kamomadar znano wosak krajneje woborty. Po wutleču padny z prota dele do Lobja. Zolmy jeho hnydom wotnjesechu.

S Kamjenizy. Na filozowej dróhy 53 Gölertowho dźěłaczerja a jeho mandželsku morwesu w jeje wobsteniu nanakachu. Zona bé najprjedy swojeho muza z plamom sajedojezila a potom so sa lozo wobwjesyła.

Se Zwikawy. (Semjerez na sabawje). Nejmandšiši wuczeř Steinbach je Zwikawy bu na jakawu do Aue pschepreschony, hdyž bé psched dwémaj ktomaj rejwanile bezjmy dawal. Wokolo pol nozy tak njesbožownje po ljhodze dele padny, so jebi tyt klama a bé hnydom mertwy.

S Worzna pola Lipika. (Napad na nócneho strazinika.) W Bennewitzach pola Worzna cžłowjeske muz, kotryž zwólnje bédzerjow (Ringkämpfer) pschiprawjuje, w nozy wulku harv. Nózny strazinik jemu tuto kajoja. Bédzeř pri so rosnjendri a dyri nózneho strazinika z pjaczu do nosa. Strazinik so wokrasasche a tšeli til raty bédzerja do ucha. Wobeju do chorownje dowjesechu.

* 11letny samomordar. W Kriebsdorfu pola Zeitza po Schlesyskej 11letny hólcžej pschi hrajkanju z njeskoscžeju swoju skotnu saschéł. Jako nětko swoju sotru morjow na semi leżo widzesche, hebi sbuk tak blizko hlowy do, jo so sankny a ham saschéł.

* Kommunistiski napad sta so sajedzenu schewcowi we Pleinickendorfje pola Barlina. Tam 25 kommunistow z pożantow napadnychu a jich wschelako pschischeze hrajsamo bijachu. W najnjerschej muky trjebowsche jeden z napadnjenych revolwer a trjechi na njeho. Zwjesele pschczerjała do zywota. Napadnizy wuczelnychu.

* Czežke njesbože z autoomnibuzom sta so sajedzene dny w Barlinju na krakowskej dróhy. Autoomnibus jedzesche z hrodowstwo namésina na Alexandrowe namésino, a dzyschże so na krakowskej dróhy na prawo winyc. Tu krasy z motorowej fukawu tak fuluje hromadu, so so pschecžiwny. Wożoby, kotrez swjercha na auoje sedzachu, so strózeni wotekodżechu. Z nutska we wozu sedzazych so swjesesha lehko a czežko trani. Hacz dotal pak hischcze żadyn z nich njezwumrě. Wina njesbożow so pschepytuje.

* S błyskom porażeni. Pschi nětczischich njewjedrach zlawaju so mnohe njesbože z błyskami. Tak buschtaj na puczu wot Gießmannsdorfa do Seifersdorfa (blizko Bunzlauy w Schlesyskej) wósnik a wotrocžł porażenaj. Na polu pola Ottendorfa sarafy błyst konjow kubleza Klemiku. Krótko do njesboża bésche so potom spody woja sklowal, do kelž so jara desczicžił dżesche. Tak dyze swjercži wuczelny. Pschebywanje na polach pschi hrimanju je lětsa wosebje strasczne, dokelž budże dyze léto bohate na njewjedrach. Telko jich druhe léta w mesi méli njesjimy.

* S Erfurta. Czežke njesboża stawaju so cžasto z pschipowéschenjom na autoomobile. Watorn dopołdnja jedżesche jedyn cžežiny autoomobil po dróży do Arnstadta. Někotri kolešowarjo so pschihowerschachu. S lewoje strony jedżesche samkarifi wuczelnik Groß. Tu pschejschajmy jich nadobo wozbolowany auto. Groß bu z nim sterbnyc, a so cžežko trani. Nutska jedżazy wożabowcho awta pak jedżechu dale, so njepostarawschi wo cžežko sranjenoho. Jedyn druhi auto Großa do katolskeje khorownje dowjese. Tam na samkynym dnju na swoje rany wumrě. — Tež poldraletne dżeczo bu na samkynym dnju z cžežinym automobilom pschejedżene. Dżeczo dyzschże so na awto powoženemž, tón pak nadobo wroczo sajedze a dżeczo hnydom mori.

* Czežke autowe njesboże sta so sajedzene dny we Frankfurcze nad Mainom. Tam jena kwólba w wozu z jenoho wuleta domaj jedżesche. W Pringsheimze sawadżi auto do żelesnjoze żerdże. Auto bu jara wobschkodżeny. Zona w aucze so hnydom mori, wschitcy druzy so cžežko sranichu.

S Bruhela pola Kölna. W blizkosci hórnitskich wobydlenjow fabrikasche so cžerjódła dżeczi z tym, so 2—3 mtr. hluboka jama ryjesche. Nadobo jamynchu so powocžne ježiny jamy a pohrjebachu jatmi dżeczi. Jene bu wumnożene, tři so zadushychu.

S Bytomja. Tajedzene dny w Bytomju na Tarnowitzkej dróhy morwebo w krewi leżo namakachu. Morjeneho jako pinczinika Gustava Fliesa we Barlina spóznachu. Hnydom sawołana Policija wobtrjeschi, so je morjeny tu raty do wutroby khóty. Cukaja na Janiela Zimmermanna z Bytomja, kiž z nim we hamtnej barazy bydlesche, so je njeschik klucžik. Wón bé so w posledním czasu cžesto se Fliesom wadżił. Pschi pschepytowanju wobydlenja Janiela namakachu jene krwawe trénjo a diwaj wótrej nożej z krwawymi cžrónkami. Janiela jaiachu. Wón pak hischcze njeschik prjeje.

* S Augsburka. Cžežke njesbože sta so sajedzenu krjedu pschi porjedżenju doma w Augsburku. Augsburgski dom je je jedyn z najstarschich dworow Němskeje. Je hižo w 9. lětstotku natwarjeny. Njesboże sta so na schejchowage waschnje. Jako bé wjednit twarschwa wotejschoł, chyzische kambora Mayer néschto poškwatacz a njebé pschi tym dosez kedżomy. Nadobo padny jedna murja a pohrjeba Mayera pod rospadankami. Mayer żebi někotre kosce słama a nóp rosrali. Jeho hnydom do chorownje dowjesechu. Wjecz druhich dźěłaczerjow bjes wjesitsche schkody wotenježchu. S tym nastała schkoda je dosez wulka. Też někotre wokna so rozbichu.

* Kónz njesbožownoho mandżelstwa. We Mecklenburgskej wsy Bülow béschtaj mandżelstwaj hižo dlejschi cžaj we njesbożownym mandżelskim żiwoj. Nos w nozy sandżenych dujow so trowa pschercžejschtaj. Muż żana z revolwera swojej żonje hrożesche. Wona jemu sprota brón wutorhnycz. Pschi tom so revolwer żam wot so wutrefi a mandżelstwo mori. Mandżelstwaj béschtaj na 20 lét zenjenaj.

* Němscy ronisy puczowarja njeschożkiti. Wjetschi hrjeb na němskich puczowarjow jedżesche sandżene dny z pósnowym automobilom z Florenza do Roma. Nedaloko Mecrer so automobil w rózku z jenym druhim autom sesta, w kotrymž wjele Amerikanow sedżachu. Nutaj żuryje do so sranjenych a so jara wobškodżichtej. Němski pilot Kaup, Ungusk Meier z Minchowa so na mésnje mori. Druchowni A. Huber z Minchowa so cžežko trani a bórzy po njeschożu wumrě. Druzy z nich so cžežko a lehko

Najnowiše z cyłeho swěta.

Němski president z Hindenburg je presidenta němskeho kejzma sozialdemokrata Lochu wopytal. Locha je so pschi tym Hindenburga wopraschał, kak dalołeko su pschihotowy za amnestiju.

*

W němskim kejzmje budże so na nowy tydzień pschedłoha wo zitnych zlach wuradżeł. Stare zło, 5 hriwnow za rozu, 5½ hriwny za pschenu dyrbi 1. augusta 1925 sazo do mozy stupicz a 1. augusta 1925 dyrbja so zitne zła po posłoju prjedawdźich zitnych zlow sawjesez.

*

Pschedsydża zentrumskeje stronu, prjedawdźichi němski kanzler Marx je do kwjasta němskostatneje czorno-czerwjeno-złoteje thorhoje sajmył.

*

Parizšti „Matin" powź, so so w blizschim czasu se wschich francozskich garnisonow pohybnjenja do Marokkowa wopisuje. Wschě druhe wólbu nastupaje pschedpisma su w radnizy a na kupnizy na cžornej deży napisane.

W Budyschinje, 15. meje 1925.

Měschczanska rada, wólbny komt.

Towaršewski powěstnik.

Budestecy. Serb. tow. „Lubin" zmeje štwórtk (Božestpiče) wjeczor w 6 hodź. pola Rösikec zhromadźiznu. Rěčeć budże k. wučeř Šeca z Rachlowa wo zastarskich časach. Wšěch bratrow a přećelow, kaž też hości wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Budyšin. „Bjesada" ma póndźelu wjeczor z dypkom ½9 hodź. spěwanje w Serbskim Domje. Naležnje prosymy, zo bychu wšitcy přišli.

Budyšin. Serb. tow. „Nadžija" zmeje přich. wutoru (19. 5.), wjeczor ½9 hodź. w „towaršowni" měsačnu zhromadźiznu. — Předsydstwo a wubjerk zeńdu so a dypkom we 8 hodź. k jara ważnem rozrječanju.

Bukecy. „Radosć" spěwa sobotu wjeczor we 8 hodź. Muzski a měšany khór. Keŕk.

Delni Wujezd. Jednota „Sokoł" wuhotuje njedźelu, 14. junija, swój 1. założeński swjedźeń, a prosy wšě bratrowske Jednoty, zo chcyše sebi tutu njedźelu swobodnu dźeržeć. Přeprošenja so w bliższim času připósćelu.

Domowina — serbskim towaršwam. Naš lětuši wšotowarstwowski zlět wotměwa so 5. julija w Kulowje. Č. towaršstwa prosymy, zo bychu swój program potym složowałe a zo bychu hnydom z přihotami započałe. Nic jenož towaršstwa w połnej ličbje, ale też nimo towaršstwa stejace serbska zjawnosć dyrbi so za naš lětny wšonarodny ludowy swjedźeń zajimować a so na nim wobdźělić. Předsydstwo.

Hola. *Njedźelu, 7. junija, popołdnju w 3 hodź. motměje* so we wjesnym hosćencu w Holi pola Mužakowa serbska zhromadźizna, na kotrejž budże k. Hladki wo serbskim narodnym prócowanju a wažnosći serbskeje ręče přednošować. Tuž so hižo dźensa na to kedźbliwe čini.

Hrodźišćo. Serbske tow. „Zerja" spěwa srjedu, 20. 5., wjeczor ½9 hodź. w Njechorniu.

Khwaćicy. Bože stpiće wjeczor we 8 hodź. w Khwaćicach přednoškowy wjeczor ze swětłowobrazami: Dr. Šeca: Pućowanje po Dalmaciji hač do Corneje Hory (Montenegro). Wšěch Serbow a Serbowki wutrobnje přeprošuje. Serbske towaršstwo.

Khróšćicy. Jednota „Sokoł" ma přichodnu wutoru wjeczor ½8 hodź. zwučowanje.

Lipiny. Wutoru, 19. meje, připrawi so we wjesnej kórčmje w Lipinach rjany serbski přednošk ze swětłowobrazami: „Pućowanje po Dalmaciji". Přednošuje k. Hladki. Započatk wjeczor ½9 hodź. Bohaty wopyt wočakuje Zarjadnistwo.

Lipiš. Serbski přednošk ze 100 krasnymi swětłowobrazami připrawi so **štwórtk, 21 meje,** wjeczor we 8 hodź. w Kucharjec kórčmje w Lipiču. Přednošuje k. Hladki. Wo bohaty wopyt so prosy.

Nowe Mesto. Serbska zhromadźizna wotměje so *njedźelu, 17. meje, pop. w 3 hodź. w Knotec hosćencu w Nowem Mésće.* Přednošować budże knjez Hladki wo serbskich basnikach a jich skutkach.

Radšla. Srjedu, 20. meje, wjeczor ½9 hodź. přednošuje k. Hladki w Michałkec kórčmje w Radskej wo Bosniji a Hercegowinje. Přednošk je jara zajimawy, tuž so bohaty wopyt wočakuje.

Rakecy. Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wukolnosć ma jutře njedźelu pop. w 4 hodź. pola Hönča zhromadźiznu. Přednošować budże so wo pacifismje. Też mamy wšelake wobzamknyć. Sobustawy so prošu, zo bychu zhromadźiznu wopytali. Też hosćo su nam wutrobnje witani.

Rowno. *Njedźelu, 17. meje,* wuhotuje „Serbske dźiwadłowe Zjednoćeństwo" rjany serbski wjeczor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi w Rownom. Při tym zmeje knjez A. Hładki swjedźeńsku rěč. Wo bohaty wopyt so prosy. Započ. wjeczor we 8 hodź.

Rukojdy. Sobotu, 16. t. m. wjeczor we 8 hodź. zarjadujemy w Rakojdach w Sendźic hosćencu přednoškowy wjeczor ze swětłowobrazami: Pućowanje po Južnosłowjanskej. Přednošuje k. Dr. Šleca. Po přednošku krótke posedźenje towaršstwa a jeho młodostneho wotrjada.

Serbski Sokolski Zwjazk. Přich. *njedźelu, 17. meje, pop. w 1 hodź.* je posedźenje předsydstwa a wubjerka. Po posedźenju (3 h.) zwučowanje načolnikow. Přindźe wšitcy a z dypkom. Jednaće a Starosta.

Šćeńca. Na serbsku zhromadźiznu, kotraž so pjatk, 22. meje, wjeczor ½9 hodźin w Begarjec kórčmje w Šćency wotměje, so tudy kedźbliwe čini. Knjez Hładki zmeje wulcy zajimawy přednošk wo Južnoslowjanskej. Wo bohaty wopyt so prosy.

Zwjazkej serbskich spěwnych towaršstwow Za přichodny wulki zhromadny koncert maja so hnydom sledowace khóry pilnje studować:
z „Dobry wjeczor": čisła 3; 6; 10; 11; 14; 23;
ze „Zerja" čisła 7 a 25;
z „Wulka lubosć" 6 a 20;
Lěčny koncert budże w Hodźiju, nazymski w Budyšinje. B. Krawc.

Zwjazk serb. spěwnych towaršstwow so kedźbliwy činy na wjesoły wjeczor: „Heididelidumdei" 20. t. m. w „Krónje". Program ma tak wjele wabjaceho a zajimaceho tu za serbske spěwne towaršstwa, zo móžemy wopytanje z dobrym swědomjom porućić. Ijarnat Krawc.

Zwjazk serb. spěw. tow. „Tovačovsky" na swjatki přijźe njemóže. B. Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Běrnyncu, — za nawołtki: A. Dučman w Budyšinje.

Mulki
serbski wječor

wuhotuje **spěwne tow. „Radosć“**
njedźelu, 17. meje, w Stangec hosćencu
w Bukecach
Poskići so
wulki spěwny koncert
Zastup 50 pj.
Započatk rejow w 6, programa we 8 hodź.
Wšěch Serbow wutrobnje přeprošuje
Spěwne tow. „Radosć“.

Serbske tow. „Swěra“ w Poršicach
wuhotuje njedźelu, 17. meje, w Handrikec hosćencu w Poršicach
serbski wječor
ze spěwami, dźiwadłom a rejemi
Započatk 1/2 8 hodź.
Wšěch Serbow z blizka a daloka kaž też wšě serbske towarstwa wutrobnje přeprošuje.
Serbske tow. „Swěra“.

Srjedu, 20. meje, wječor we 8 hodź. w sali
ke krónje w Budyšinje
wuwjedźeny wot Drjedźanskeho měš. khóra „Narodny spěw“
Heidideldumdei!
Wjesoły lud při spěwje, hri a reji.
Program poskići z cyłoh' kraja najrjeńše parlički, też serbske.
Powšitkowny wodźeć: **Bjarnat Krawc** kral. hudź. dir.
Khóry: Walter Engel.
Reje: Adela Hanskowa.
Zastupne lisćiki za 2,— 1,50 hr. 1,— hr. pola k. **G. Gudera**, Seminarska hasa 8 a při wječornej kasy.

Herbska grychta w Radworju.
Njedźelu, 17. meje, wuhotuje
wojerske tow. za Radwoł a wokolinu
swój lětuši
załoženski swjedźeń
z dźiwadłom a rejemi.
Započatk 1/2 8 hodź. — —
K temu přećelnje přeprošuje
wojerske towarstwo a hosćencar.

Hosćenc w Sernjanach
Njedźelu, 17. meje, su
zjawne reje.
K temu přećelnje přeprošuje
młodźina a hosćencar.

Hosćenc w Lejnje
Jutře njedźelu su
pyšne reje
K temu přećelnje přeprošuje
Pětr Nowak.

Hosćenc w Khwaćicach
Jutře njedźelu su
pyšne knježniske reje
K temu přećelnje přeprošujetaj
Jan Nowak a mandźelska.

Syn serbskeju staršeju chce
pjekarnju abo korčmu
wotnajeć. Poskićenja njech so póšćelu do Smječkec čo. 25. pola Worklec.

Dr. med. Schilling
wustojny lěkař za znutřkowne a čuwowe khorosće
zapućuje hač do 8. junija.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pječwa přenjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—1/27 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“
K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Stanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Hemmann's Kaffees
gerösteté
rukuja za najlěpšu kajkosć
Korle Nowaka nasl.
na žitnej hasy 10.

Hypothekowe požčonki
na leżownosće, kiž so k ratafstwu wnjesu, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšniše
Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. **Najlěpše poručenja.**

Nohajcy :: zoki
makkowe košle
makkowe kholowy
košle z předkošlič.
zoki za dźěći
sportske stucy
ze stopu a bjez njeje **najtuńšo.**
Wulki wubjerk!
Ernst Jordanowa wud.
w Budyšinje
na jerjowej hasy 5 a na znutřk. lawsk. hasy 8.

Za knježi dom na wsy so starša, spušćomna, dźěćom přikhilena
holca
abo
samotna žona
do dobreje trajneje służby pyta. Pomoc w domjacym hospodarstwje tu je. Poskićenja ze žadanjemi mzdy, termiju nastupjenja a wuswědčenjemi njech so póšćelu na **Frau Dir. Waentig, Reichenbach Post Königsbrück.**

Žona
so do zalrody pyta. **Křižanec zahrodnistwo w Třełanach.**

Živnosć
12 jutrow wulka, ze živym a morwym inventarom je hnydom na před. w **Rudeji čo. 10.** pola Delnjeho Wujezda.

Derjedźerjany
hospodarski wóz,
kiž 35 centnarjow njese, z wysokimi deskami a žnjowymi rěhlizami je na předań we **Wuježku čo. 38** p. Pomorc.

Runklica
je na předań w **Prjwćicach čo. 32.**

Starši kóń
je na předań w **Sunowje** pola Ralbic **čo. 37.**

Suprošnu rancu
mjez dwěmaj k wubranju,
jałojcu blizko čeleću a 2 sylneju běhakow
ma na předań
Hańža Jakubašowa w Dalićach čo. 5.

Helene Pötschke
cyhelnska hasa 4 **w Budyšinje** cyhelnska hasa 4
wurězne twory
Bohaty skład pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, fwjelkow, frěnjow, hlidowych rubow, módnicéka.
Wosebitosć: **Wupjerki.**
Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hriwnow sem.
Sym też na hermanku **w Kulowje, Wojerecach, Łazu,** Ręcu serbski! **Rychwałdze a Hródku.** Ręcu serbski!

Jutře njedźelu dop. 1/211 hodź. jena Žitnych wikach w Budyšinje
ludowa zhromadźizna,
Thema: Je ludowy rozsud k zničenju § 78 ZPO z prawom?
Referent: Pawoł Wirth ze Stróže.

Serbowka spušćomna, dźěćom přikhilena a dźěława, přez 20 lět stara, so do lěpšeho doma do **Budyšina** hnydom pyta. Adresy chcyše so we wudawarni „Serbskich Nowin“ woledaś.

Po wjele nawabjenjach wotměwam swoje ręcne hodźiny wot nětka
srjedu a njedźelu
wot 9—1 hodź.
Willy Köhler, hojeŕ w Lišej Horje
pola *Njeswačidła.*
Iridologija, „Komplex“-homöopathija po doktoru Madausu.

Najlěpše su swjedźenje młodźi a stari sej přihotowali, hdyž su pola Hahnewaldec likěry sej nakupowali!
Zo su moje wudźěłki a specialne znamki
winowych palencow, palencow k piću, tafl. a dobrych likěrow
jara woblubowane a so wosebje rad kupuja, pokaže najlěpje so přeco powjetšaco wotběrańskwo.
Wubjerk wo wjacy hač **40 druzin** mózu swojemu česćenemu wotběrańskwu poskićeć a móža so bjez zwjazanja na kupowanje darmo woptać!
Při wjetšej potrjebje za sluby, kwasy atd. płaća poniženja płaćiznow, tak zo so daloki puć abo jězba na železnicy přeco hišće płaći.
Richard Hahnewald we Wojerecach
destilacija :-: fabrika likěrow :-: winowa wikowańnja

K lětnemu zmjertnemu dnjej
njeboh' Jana Nutničanjskeho, žiwnosćerja w Lejnje pola Bukec, wumrje, 13. meje 1924, 44 lět stary.

My wichitkich tuch ja sbožnych mamy,
Kiž smy we Boży wuzwanji,
A kaž tich runje wopłakamy,
Sćmy žiwi tola w nadźiji,
So Bóh we tamnej wěčnosći
Nas ſ nimi zaso sjednoći.
S tym troschtom djensa pschijitupicje
Wy k rowej, kotruž znajesće,
Jón ſ twérkami też wupyschcicje,
Kaž płata fyrsty płakacje,
Hdyž leži hižo cyšche tpi
Wotcaſ luby nan a mandźelſki.
Wam zwérny towaric bé na zwuzeje,
Wy wurudzena mandźelſka,
Wam zwérny nan bé, lube dźěći,
Hacź zmjerć smjerć jom wócżuy ſesamka,
Bé zwérny hospodar a nan
A pobožny też kcherſijan.
Je prezowoł ho, zwéru dźěłał,
Kaj dołho Bóh jom' ſtrowoſć da,
Je zwéru ke wjećni thodźił, ſpewał,
Waſ ſ Bohu horje połaja.
Kiž bé jom' móz we žiwjenju,
We thorosći a ſtónczenju.
Cycke jebu zwéru wothładał
We jeho tróſtej Hoſpodźi,
Scke ſ Bohu ſe nje' zrośiwy ſtaſk,
So hiſchcze moſt bnjeć na zwezje,
Kiž bé wam ſtajnje k pomocy,
Waſoch mandźelſki, nan lub'wany.
Bóh luby Knjes po ſwojej radze
We wićhitko hinak wobſamknył,
Wam Waſchoh' lubeh' wſak je ſ ſnadźe,
Tam bjeſ je wón teſ cſahnycz ſjoł.
Tu ſ jeho ſwéta hrichownego
Do tamnoh' raja njeboſjetoh'.

Wón ſ domu ſtrowy, cſiły dźěſche,
Sčej ſtyſche dojeſć do Drjedźan,
Hdyž ſ Wyhkoſ pat dojeſt běſche,
Tam ſnjeboſčik je wboſi nan,
Je ſwoja padnył njejazy
A lejo woſtał bjes wozy.
Lón pſcheczel. ſtj ſ nim ſobu běſche
Po pomoc ſ ſkwatkom dobeja,
Se ſpanje ludźi wubudźiſche,
Sco wrócéſ ſ mečinu njeboſoja.
Hdyž wboſheho ſmy ſbehnyli
A do wſtuy jeho wjeſcu.
Na druhi dźeſ jo donjeſechu
Do narodnej wſtuy, do Lejna,
Tam ſrudnu powjeſcé roſnjeſechu,
So ſóbny wuſay ſrójſi ſo,
Joh' wjeſli ju tam ſ autowom
To jeho luboſt bydła dom.
Ach łaſka ſrudeba tu ſčiſche
Sa waſ, wy ſrudne wubowa,
Wón tola Wam tu pſche wſcho dźěſche
We běhu Waju mandźeſtwo,
Hdyž wutoru žnoh, napoł ſli
We ſmjerzſi woczi ſaidźeli.
Ow łaſ je ſmjer nětko,
Hdyž w njebju pola Boha je,
Wón ſoſtał je tam wěčnje wſchitko,
Wón na nětk wěčne wjeſele.
We tamnej cſiſtej wěčnoſći
Nětk wužiwa mér njeboſtk.
Tuž wo njeho wjoz' njepłakajće,
Wy, jeho luba mandźeſtka,
Wy dźěći ſpytam mérn ſtajće,
Ta wěčna ſrażnoſć njeboſtka,
Hdyž Bóh waſ ſ rowa jawoła,
Wſchitch w njebju wěčnje wobdawa.

W mjenje Jana Wjenta ſ Kupoſe
Hańža Budarka.

Po Božej njewuſłyšomnej radže zemrě dźensa wječor we 8 hodź. po dołhej ćežkej khorosći w krutej wěrje do swojeho Zbóžnika mój horcolubowany mandźelski, naš swěrny, staroſćiwy a drohi nan, bratr, swak a wuj,

kubleŕ Jan Bräuer

w 51. lěće swojeho žiwjenja.

W Spytecach a Wětrowje, 15. meje 1925.

Hłubokozrudźeni zawostajeni
Emma Bräuerowa rodź. Šmolic
Herbert a Martin Bräuer
Arnošt Bräuer.

Pohrjeb budźe přichodnu watoru, pop. 1/2 hodź. wot žarowanskeho domu.

Přiloha k čislu 113 „Serb. Nowin“

Sobotu, 16. meje 1925

Zahrodniska statistika.

So bychu so pomĕry w sahrodnistwje spóznale, stanje so we Sakskej na dnju 19. meje 1925 sahrodnistwje sapisanje. Sapisanje stanje so we sahrodnistwje w datschim sumyślu, potajkim: we schtomowinjach, rólnomjach, seleninowych sahrodach, we sahrodach hornjowych rostlinow, płahowańnjach kwĕtkow, symjenjenjach, swobodno-płiwych kwĕtkownjach, wupyschazych sahrodnistwach, kubleršćich a knježich sahrodach, wikowańšćich a pohrjebnischczowych sahrodnistwach, też gmejnskich a schulskich nastawach.

Wot sapisła wusamknjene wostanu:

1. Ratarska gródownja abo płahowarnja žadu na wikach.

2. Tajke domjaze, knježe, hrodowe a villowe sahrody, w kotrychž žani wuczeni sahrodniscy stajnje płches zyły ličo njedźelaju.

3. Jednore seleninine a rostlinowe sahrody na wikach, w kotrychž tak samo žani wuwuczeni sahrodniscy njedźěwaju.

4. Samostatna wikowarnja kwĕtkow, symjenjow, sełkow, seleninow a žadu, kotraž jako wotnožka k druhemu sahrodnistwu njepyschyšlušcha.

Sapisanje stanje so na sahrodniscu liscžinu. Lězy sahrodnik tajkeho stawa, kaž zmy horjeka pisali, hacž je wjednik, sarjadnik abo wobsedžer sahrody ma liscžinu wupjelnicź.

Sapisanje sapočnje so 18. meje a skónči so z njepódźiscu 23. meje. Sahrodnistwe liscžiny maju so po možnosći hižom 19. meje wupjelnicź.

Wobdźelnizy so samolnosći, sapisowarjej wschitke žadane wĕdomosnje sdźělicź. Schtóž by žanu sahrodniscu liscžinu njedóstał, je winowaty, ju wot kupnizy w 2. poschodźe, wó stwje cźo 3 tajstu žadacź. Tak samo maju so tajke liscžiny, po kotrej žebi nichtó njedóstał, we 23. meji wolebacź.

Sapisanje na sahrodniscu liscžinu na tón samĕr, nĕšto liczbu we wobhlojnoscźach a płahowanju sahrodnistwa we Sakskej podacź. Wupjelnjene liscžiny nałožuja so jenoz wot statistiskeho krajneho hamta k postajenju liczbnych pschehlado, kotrež ho pola jednotliwych wobsthadow dozpytaja njebudźi. Porjadne a wĕste wotmołwy stajenych prašschenjow žada žebi też skónčnje sašim sahrodnika znamjeho.

Žałostny kónc.

(Wobras se wjzy.)

Proschu, njeschrózce ho! We hłowu wschak ho tu njejedna. Bĕsche pola Burez. Na rĕsału leżesche Burez nanowo dery kabat. Och, a tutón stary šerbšći kabat bĕsche sašy nas harź do šmjerce njeshożowany.

Schto mam nĕšto wo swojim žiwjenju. Nicźo. Jenoz hej njebĕch pryedy hdyž dał, so budźe ni nĕhdy tajke srudne žiwjenje žiwacź. Haj, hdyž bĕch hischcze młody a rjany, tehdom wĕjach wulzuschnje w drastenym khamorje. To mje hładachu, cźełachu, hładkowachu. To hej mje njedźełu kenžichi wobleczechu. Bĕch pak hej woprawdże rjany, pišany, je wschelakorymi kneflemi wobšadźeny. Pycha mojeho knjeza.

Ale kak spĕchnje ho młodoscźi sboże zhubi. Kaž šóu twochnje. Njebĕch nicźo wjazy hdyby. Draščachu so wo moderniym a cźišnychu mje na stronu. Tak sapadowach płcheza hłubje a hłubje. Na hermanč wschak hej mje druhdy hischcze wobleczechu, na njedźelskim popołdniu, tatle k šutźobej na šjeźadu, abo do gmejnstweje zhromadźizny a potom tatle za wschě dny. Ani tomu so wjazy njehodźu. Dźeń a kĕtko hłodźu bjes podschicza w rukawach. Płalacź mje nichtó wjazy njecha. Kajke mĕjach hewak dobre šaki, cźiste derje šeschite a drohotne wĕzy bĕchu jim sdowĕrjene. A hłódźki wot sapałkow, tobałkowy a druhi njerjad, nĕkotre šamane feitli wot schkota, zyła z powjetu špjeczena dula šłódnych płazkow, hdyž mój knjes jónu kaschel mĕješche a na nje pośahu, potom płchi wulkim dešcźu šmokwach a ho hromadźe šlepichu. A šriedźanski knesł, kak dołho hižo žanje. Hórje hacź pola małych dźešći. Schtó wé, hacź hdyž wjazy tajši dóstanu. Je še starych cźahow. W nozy mje rĕtnu za šachle, do hele a njedźelu šleczu do komory, hdźež mjes wschelakim šlarym cźaparom leżu. Štym šej to šaznjiźe? Haj je to pravda? Nadšcźo mje do šerbšćeho muzeja dachu. Tam bachu mje šnajmjeńšcha jako šwědła ze zafar šich cźahow wobdźiwowali. Tak mje bjeru do wschcźo wĕsła a wjedra, hnoja a njerjada. Temu so hodźu, temu šym khmany dołej. Tak thdźiše hacź šłónczko cźełko šwĕcźi, šym njeswuschny. Cźišmu mje do boka, kaž yšatc łoko płchi wozu. Kak ho rukawy płchi twm šprałkaja, šbija. Najthmańšche, jo hadłumy po mnje pchindźe a mje wumoji. To bĕch mĕł šiwój mĕr, hdyž ho ja musej njehodźu. Schtó chcył ho jemu rzez! Moje žiwjenje je šłaźene, kaž nĕkotrykuli cźłowjek. Nĕkotre rjane lĕta młodostine a nĕšto do błóta a njerjada kaž tajkeho masnicha a drjebuschcźa.

Ale hdyž ho wź blize wobhładaseh a pschechładźesch, dźe ho mojim žiwjenjom runje tak. Te, kotrež šu dźensa hischcze tak nłódne a rjane, njepóndźe ho jim po lĕtach a dnju runje tak? Abo šmadź hischcze pryedy, hdyž šej šnjeźnicźa wumyšli, po nĕmšku ho draješcź. Cźišmje cźe pjecź, nĕhdy do kuta. Tonnu wschak njemóžesch sadźiwacź. To je naše dóšt, naseh nadatk, naseh wukonz. Na wĕsche je dźe tak: Kóždy ma žiwój šamĕr dopjelnicź. Cźił, schtoż chcyesch ako sabłaj ho, ž cźimž chcyesch. Wscho ma šiwój wĕšny nadatk. A tuž dźu ho tróschtowacź, dźu dale šiwoje mĕšmo wupjelnicź, šiwoje dźełko wukonjeź, doniž ho hodźnik nade mnu nješmeli. Ale tym nadawnym loschlazym rukawam dźu raš pokazacź. To šebi šiwódomjo cźinicź njetrjebam. Cźełaj, jimaj dźu napisłacź. Dyrbiśej cźicź, kak je, hdyž nałoh je dyn šmokwje. Hólcze, ty dźe tak pilnje šiwoju wjaskoh. To je rjenje! Sdym dźensa rano na šamym łoze widźał, kak je cźe Burez nan pschewochlował. Na twojim mĕješe bych jemu nĕschto k lubu ječinił. Sdym šebi nĕkajkeho ježerka namyślił. Kajke ky było, hyh li mje łoho do šnapa šwjasał? Spomjatkuj pej tón šnap. A hdyž je mje nan jutrje dołho dosej pytał, położ mje mjeńšo na mjesu.

Woprawdże. Hólcźej cźini, kaž bu jemu łasaje a kwas ho šłoro še šmĕchami pukuje dła łochlajnych rukawow. Kak budu ho rozhladowacź, dyhž dešcźik pschidźe. Ale dešcźej njepschidźe. Cźehnje ho bóle do dełan. Burez nan šej šoro wjeźi wuhladuje. Ale łabat njeschpidźe. Tej hischcze nasajtra nic. Je pricź. A hólcźej šej njedźeli rjez. A hdyž počzadny popowacź, dyrbješche bóle dełoh dowrĕsacź. Dyrbjał nĕšto šnopy wet tutnoh popowacź wšĕć šajn woswjasacź? To tola njeródźe. Njech teši, hdyž dże. Nan budźe šej mysliźi, so je nĕchtó płchi nimohcźu jemu šoh łasał. Płchi młócźenju pschidźe hižo na šwĕtło.

Och, tón wbohi łabat! Haj, nĕšto móje wołacź a ho dreźi. Ma cźaša dosej, na šiwoje žiwjenje šej pomyślicź. Nĕšto šaczuwa, kaš šbožownje je pryedy žiwy był, wjeršeleje myśle, hdźež mósesche šwojih winowatosći dopschicźi, njech je, hdyž chce. Jena nadźija hischcze je: Hdyž žito domej woja. Ale dyrnjej bóle wołał, nichtó jeho njeslyschi. Tuj pschiidźe šobu do worschiny. A nĕtko jdywa jemu jenoj młócźenje. Ale łaź to pola tajtich wutlich młócźenjow je. Kiž šnopy nutskładaš, rosnjasa je trójchu a njehłada dale na nje. Domoja drje ho, so jedyn šnop je njschto hinaschi. Ale je hižo pschepóhbe. Je hižo pušchejt a fuk bĕ. Młócźaja maschina šłoro šałka, tak cźešy dźešche. Hólcźej ho płcheradźi płches nĕkajke pschišłowomnjenja a dóšta płajch broź uju nĕschto šelenych pukow z rjemjenjom. A w blischcźeji wondrycha rošterhamy kabat šwoje žiwjenjicźko.

Posledni.

Schmedźe powedańcźo.

Młody bur z mjenom Halgrim bydlesche je šwojimaj starschimaj a šotromaj w malej pyschnej thĕźy. Domcźk leżeshe na kulowatej hórzy, wobdaty z brĕzowym lĕšom. Halgrim bĕsche mjeńcźaty młodženz, kiž šo ludźi bojesche. Najradšcźo bĕsche šam. Njechadźeshe na reje, njehrajeshe w korcźmach a dźešche tóždenu z puca. Dźešcźowe woschiye mecź jara rudźeshe. Wšscho móžne spytasche, ale nicźo njeznamó Halgrima pschemĕnicź.

Kruta syma bĕsche nimo. Židźane kopjeschka brĕzkow kołkach šo w powětrje. Wscheshka rĕcźka špĕchasche hnźo do dola. Halgrim wotkuri še cźeześe symizy. Dołho bĕsche na khorołuju łeżał a nicźo njebĕsche wo šebi wedźał. Nĕtko pak bĕsche šako k rosumej pschischok. Sdĕhuj šo we łožu a šawola še šłabym hłošom šwoju macź. Sdźiwrna šo staracźelka pak njebĕsche wo sdźiwje. Nichtó njepyschidźe jeho palacu łacźnosć thlódźeć. Pschek wokno, tiž bĕsche zule z pĕškom šamjetane, padny šcheroka šwĕtła pruha skoreho błónza, a w pruhy tejeshe wuzka postawa. Do cźornego płaschcza bĕsche postawa šadabjena. Na hłowje nošeshe schkorpijnojty thobuk a w jednej dźeržeshe schcźerbu łožu. S wocźkowych dźěrow wudźěrasche postawa na Halgrima, tiwaješe jemu a kroczeshe z durjemi won.

Halgrim šdraši še z dyrkotazymaj rukomaj. Potom pytasche w zyłej thĕźi macźerku a hotsje. Nikoho pak njenadźe. Wschitko leżeshe zaprószene a šanjerodźene. We šahrodze njebĕsche žana hrjadka pschenyta, a pjanka šlojeshe wschudźe wuzoko šrošcźena. S bojoseze bĕżeshe k łuźodźej. Tej tam pak njenadźe žanoho cźłowjeka, žadyn tur njeschtakasche wjazy z twuhnja, žadyn štót njebucźeshe, žane dźećatko njehrajkasche žebi na dróży. Wschudźe, hdźež hladasche, thĕża wot thĕże wschudźe nadeńdże žanu žamotu a wopuschcźenosć.

Hdyž bĕsche Halgrim pobjeduju thĕżku narodnieze wĕzy wopuschcźił, wuhlada straschneho zuseho šako. Na kanjeonje šedźeshe a strowjeshe jeho pschecźelu tiwje: „Dźi jenoj tam horje“, prajeshe, „tam namakasch wschitkich“. A tam nadeńdże Halgrim tež woprawdże wschitkich: Ti leżachu, jedyn podla druheho we šwojich rowach, pschetoj wón bĕsche na pohrjebnischczu. Jich wschĕch bĕsche cźorna šmjerć pobyła — wón žam jenoj bĕsche žiwy wostał.

Tu šwojeshe nĕtko a zyle žam, kaž bĕsche šebi cźasto pschał. A nadobo rospukny ho twojerda skora jeho wutroby. Pschi šarschtschitkim rowje padny na šwojej kolenje a dźiwjeshe šo do šmjerce wupłakacź. S hhablazymaj kolenomaj wróći šo, so by šruchleho znšonika hischcze raš wobladał, dokeľ nĕtko wĕdźeshe, schtó won bĕsche. Sdmjerć hedźeshe po cźeźkim dokonjanym dźěle a wosheżerjeshe jo: „Hej!“ praji, „ty šy tu nĕtko jenicźki a mójesch wulkeho twjesa hraeź. Zyły kraj šłuscha nĕtko tebi a mi mójesch šo podźakowacź!“

Halgrim pak wupschesthrĕwasche šwojej ruzy šmjerczi napschecźo: „Wšmi teź mje!“ proschesche płacźo. „Schto dyrbju hischcze na šwĕcźe?“ Wschitcźy, kiž mje lubowachu, šu mórwi. Sa koho mam šyz a šmjerć? Jedinaj špĕchnje! Wšmi šwoju kosu a šnĕj, so bych prawje bórzy z twojim lubym pschijschoł.“ Sdmjerć pak nochzyschce. „Njemóžu cźe trjebacź, teź šym šprózna“, rzekny, „dźi mi i pucźa!“

„Njepschindźeschchi ke mni, kaž pschindu k tebi“, praji Halgrim njemĕrnje. Na wyhoch šłalu dźešche a šłoczi do hłubiny. Ale wĕtr šepjerasche šo jemu napschecźo. Nĕznje, kaž na šchidłach ujeźeny, dótkny šo morja.

„Dowźakaj jenoj, tebje hischcze pschedebudu!“ wołasche Halgrim. Do jeschcźateho morja šłoczi a podnóri šo we modrobłyschcźatych žolmach.

Rybny pak pschiplewachu, jedna pschi druhej. Khribjet pschi khribjeze łukasche j wody. Tak padny Halgrim kaž na błódrobłyschcźaty móšt a žolmy pschinjeschechu jeho na kraj. Sdmjerć šo šmĕješche. „Sšurowo!“ škorješche Halgrim. „Cźehodła šaprajšch mi, schtoż by ujepraschana z druhimi cźinita?“

Sdmjerć wošcheżerjeshe šo a dźeshe dale. Halgrim pak ujepuschcźi šo wot ujeze šłajnje prošcho. Tu wobroczi šo šmjerć hischcze raš a rzekny: „Pohladaj šady šo, schtó we bać budźeseh mje potom hischcze proššcź!“

Tu pyany Halgrim, so šo wĕšchto jeho riti dótka. We šamuprym wokomiku wuhlada, kak jeho pbyczk jemu še wjeschelosczu rucu łasache a šchcźowkasche. Tu padny k jemu, šcłoczi pbyczka płacźo k šwojej wutrobje a šabu nad šwojeneźkom, kiž šo jemu pschidrinji, hrósłumu šmjercź. Dołho šo šašo wobwroczi, bĕsche mĕšlaczko, kiž bĕsche žuša pošlawa šłała, pródźne. We dalokosći, płches šłały a rĕki, wuhlada cźełki, šwĕtły kur po powĕtrze šłupacź. Halgrim šłykny ruzy a dźakowasche šo Bohu, so njeje jeho žamoho wostajił, pschecźoš hdźež bĕsche tur, tam bĕsche woheń, a hdźež woheń, tam hydźadźen tudźo.

Hnydom naštaji šo še šwojimi pbyczkom na puć, thĕżki pytacź, z kotrejež kur štupasche. Dołho, dołho dyrbješchtaj puczowacź, dałoke krajiny bĕsche cźornu šmjercź pónješ. Hižo bĕschtaj šprószmaj. Sdźiwnje pak namakaschtaj šwĕrnaj towaršćej domcźk. Durje bĕchu wotewrjene, a rjana knježina pschitładowasche runje drjewo do kachli, hdyž Halgrim šoštupi. Hdyž žuseho šašupicź wuhlada, bĕżeshe jemu łołcźka napschecźo a wobjima jeho šnježo a płacźo. Teź wona bĕsche šamałatila še wšĕch wobydleri dałokeje wokoliny płchi žiwjenju wostała. Wobaj padnuschtaj psched Bohom na kolena a dźakowaschtaj šo Bohu, so je wjcźno tak derje wjedł. Sdobženwaj buschtaj šarschtej wotwohe, žylneho a wješołeho šplaha.

---

*) Cźekarje rĕkachu ludźo, tiž šo wot šdźĕłowo najimacź dachu, wšdu dyrjechu, pschi prĕnich kulkach pak cźekłuchu a tuto jednaze cźaščišicźo wojpjetowachu.

Njesnaty wjednik wołmołwi: „Derje, knježe.“

Po jdaću prejesche jo njewažuje, Palatynšti pak jo wuhtroša, pschetož je snajeršim wuchom bêsche ſ tutym słowom pyntł, ſo bêsche muſikeho njeluboje pschekwapił. Haj, jemu ſdasche ho ſamo, ſo je dyrkotał. W nim wubudźi ſo ſamo podhlad, ſo je ruſcenu ſchpionej ho rukow padnył, kiž ſywoje rjenjeſko w burſkim thabaſce wukenjeſche. Roskaſował pak pschewinny ſwoju roshorjenoſcz, pschipowrocźi, ſo by ho wójſko wrócźiło, a ſaſo krocžadu kompaguje ſwój puć. Hdyž bêsche ho to ſtako, poſchćihżowa ho ſi krócz a porucźi tajnje dwêmaj mużomaj, wjecźuka ſtajnje a ſtaroſcźiwje wokſledźowacz a jeho njeſpomnitnje ſaſtelicz, jeli ſo ho podhladuje ſaberži abo je-li dyze wucźekowacz. Nimo tuteju to nichtó ſ wójſka njewidźeſche.

Njejable pſchemėnjenje pucźa wubudźi we wſchěch pſchijonne pſchekwapjenje. Cźiſałachu dalokoſcz a pſchicźinu a kždy khwaleſche w duchu wjednika, ale njeprajł druhemu nicźo. Jenoż Bohuſław nicźo we tom njewopſchinny. Nutrizki dyrbjeſche jenu podrobnje roſſajmicz, cźohoda bêsche ho to ſtało a jeho powuczicz, o njeżmê ho pſchewojcze praſchecz, ſo pſchewinka wežimjoſcz pobhlad wubudźi, ſo njeje wojerſzu, ju zoułazym małchuju ſkedźicz, ſchto, hdy, dże nêſchto je a budże. Wón hiſchcze pichtiwonni.

„Poſłuchaj, komuż maſch poſłuchacz, roskaſuj, komuż maſch roskaſowacz — a hewak mjelcź! a dale . . . je hiſchcze nêſchto w bleſchi?“

„Ani kapki,“ ſmêjeſche ho Bohuſław.

„To nicźo njewadźi. Ssmy bliſko hranicy a hnydom ſady ſmuhi je kocźuna. Wodki (palenza) budże tam doſcź, je-li naſ hacź dotaſ żana kulka njetrjechi,“ djeſche Nowcźeſi.

Schimon ſatſchepota. Woni bliżachu ho hranicy, kiž mêjeſche tu khwilu wo jich woſtudże roſkuſdźicz.

K ranju ſwitaſche, ſtaczli poczinachu ho w hnêſkach bihacz, tam a how dakaſche trawowa kokoſch. Palatynſti wobhonjeſche położenje ſ dalokowidom. W ſwitanju ſpôna, ſo bêsche na ruſkej ſtronje bliſko pſchi hranicy jena kuka, na kotrejż wuſka rêcźka cźeczeſche, pſchi rêcźy bêchu wâlſchowe kročźeli. Wobdźelenje bêſche nêhdże dwajtyſzaczi kroczeli k wjeczoru dróhu, pſchi kotrejż ruſka a rakowſka zlóujerſka leżeſchtej. A nêſchto dale, na makej hórzy bêſche kocźuna ſ wupſcheſtrênymi kwarcźenjami. Ruſkoju mózachu pak w kocźuny abo nêhdże w dole bycź. Sa ſbêżkarjow jednaſche jo pſchede wſchém wo to, rêku pſchekrocźicz a pſchi ſwitanju bjes ſtóżdeho wuſtawa na ruſku ſemju doſpêcź. Njeje żeż wjedomik ſ pſcherandikom, njebudże nadaſoł cźeżki. Abo je dyrbjał traſch njepſcheczeł w kročźkach ſkhowany bycź? Wobdźelenje poſaſta w lêſu, ſ kotrehoż bêſche hacź k rêcźy nêhdże ſchtyri ſta kročźeli. Leſt bêſche poſledni kuſk galiziſkeje ſemje, pſchi kromje ſtejachu wulke mûniſki. Palatynſti daſche jo tam mużitwu ſkhowacz. Sarjadowa „cźêkarjow“ do małych ſjadowa a porucźi jim we ſkoku pſches łuku k rêcźy bêżecz a tam w kročźkach na druhich cźakacz. Woni poſłuchachu a bêżachu dopredka, ſchtoż nohi wudźerżachu, ale kêdma bêchu do pol łuki, hdyż ſo we wôlſchach ſabłyſchny a ſ rêcźi ſem ho wutſeli.

Sstajata knjeżna Czeniſchowſka! „Moſkowitoju!“ rejaſchu, wobroczźichu a wróczźichu ho k lêſej. Na dobre ſboja njebê nichtó ſ nich raujeny, ſjo pak bêchu tſêłby prjecź cźiſti.

„W mjenje Boha Wótza, Ssyna a Ducha Sſwjateho! Picherada!“ ſchpeſtaſche Palatynſti, kwiſeły ſabłyſchawſchi. Hiadaſche ſa wjednikom, kiž w ſamym wokomiku na bok leżeſche a pſches lêż, kiž na prawo leżeſche, k ruſkej złóujerſki cźerjeſche.

„Tſêłeje jeho!“ wołaſche roskaſowaſ.

Dwójzy tſêłba wupraſknu. Wjednik padny k ſemi, łuka bêſche jeho pod kolenom trjechiła, ale wón bêſche hiſchcze żiwy. Palatynſti bêżeſche k njemu, mêrjeſche jemu ſ revolwerom do mjeſnowcza a wuprajcha ho: „Wjedźowy khadła, ſchto je?“

„Jenoż ſtaba nahraniczna ſtraża . . . ruſke wójniſke wotdêlenje cźakaſche mjes Modlinzu a Ojzowom, hdżež prjedy cźehnjechnuły . . . tu njeje żadyn ſtrach . . . cźehi dale a tu ho pſchedobudźeſch . . . Boha a wſchěch ſwjatych dla, wêſ je nuzu ſmiłnoſcź“, ſdyhowaſche, proſcheſche njeſnaty cźłowjek.

„Moſkowit?“ wopraſcha ho roskaſowaſ.

„Ssym Polak, katholik,“ wotmołwi ranjeny ſ dyrkotajm hłoſom.

„Pſchihotuj ho na ſmjerc, tebje powêżnjeny!“ wołeſwi Palatynſti krótko a ſuchо. Sa krótke wokomiki bimbaſche ho ſchpion na kjońje.

Roskaſowaſ ſrjadowaſche „cźêkarjow“ ſnowa. Porucźi jim k rêcźy ho dobywacz. Hdyż pak poczinachu borcźecz, hrożeſche jim, ſo jich ſaſtrêli. To ſkutkowaſche. Djeſacz muži bêżeſche pſches łuku pſchecźiwo wołſchanu, każ by ho ſtêcha nad nami palita. „Cźêkarjo“ nadśijachu ho mjenujzy, ſo we wuſkej a huſtej kročźinje dobru khowanku namakaju, njech cźi bychu tam „Moſkowitoju“ byli. Saſo bêchu wopſredź łuki, ſaſo wupraſnychu tſêłby a jedyn ſ nich wali ſo nocźoy k jemi. Pſches to nabojachu ho druhi, wobroczźichu a pſchibêżachu wróco. Palatynſti ſpôna ſ jenoſtkiwych wutſelow, ſo bêſche tam jenoż ſtaba narańiczna ſtraża, najſterjc niż ſylniſcha hacź 10 muži. Palatynſti mêſeſche tuklkowinky wokomik ſa najpſchidobniſchi ſ zylym mużitwom nadobchowacz, ſo by prjedy we wôlſchinach kročźkach był, prjedy hacź ſu Ruſkoju ſjowe tſêłby ſtrowa nabili. Tehdom mêjachu Ruſkoju hiſchcze tſêłby ſ predła nabiwacz a to trajeſche tſoho dołho. Roskaſowaſche ſpêſchuje „dopredka“. Wotdźelenje bêſche hižo pſchihotowane a w roſwiſajacym rjeczału bêżeſche ſchéſczidżeżacz pêtnych hołzow k rêcźy. Leżachu każ ſtoki. Derje wobdźachu, ſo na ſpêſchnoſczi ſalezi, ſjowje żiwjenje ſathowacz a ſa kročźkami wuczek pytacz. Tam bêſche jenoż wôſkom Ruſkoju. Mało njeběchu pſchekwapjeni, hdyż w rauſchim ſwitanju zyle wójſko pſcherżiwo nim pſchibêża. Jich wjednik chżyſche w prênim wokomiku k ruczneniu bojeſ ſ wótrymi tekſtami poruczecz, wêdżo, ſo ſu ſłeżarjo małe wuwuczeni a ſrédka pſcherżiwo ſtreſchnej bróni wudźerżachu. Ruſki roskaſ „tchtykami, rebjata!“ ſaſtraſchi ſtajnje njepſcheczeli. Hdyż pak wiżeſche, ſo je njepſcheczeli pſchewjele a ſo jemu ſtary naſhonjeny naprjedk wać napſcheczo ſtojeſche, tak njeda roskaſ. Widźeſche, ſo je kôżde ſpjeſowanje podarmo, ſo je jeho ludźom jahuba wêſta, tak njeda dozpka tſêłecź. Zyle wotdźelenje pſchindże njeſranjene k wôlſchowym kročźkam. Wot tam cźehnjechu ſbêżkarjo pod ſchkitom kročźiny do kročźny, kiž na hórzy ſtejeſche. Palatynſti njebêſche tak kłupy, njepſcheczeli pſcheſcźehowacz. Tutón wuſpêch bêſche jemu dojcź, ſo bêſche ſkoro bjes ſôżdeje ſchkody hranicu pſchekrocźił. Spêſchnje khwatachu na hórku. Prjedy hacź bêſche ho popołdnju minyło, bêſche wotdźelenje ko kruhym ſchcźe a leżeſche blizko ſławnych Raſkawiz, hdżež bêſche Koſchzijuſki ſławnje nad Ruſami dobył . . .

-n-

Wusudźenja.

§ Se żarlivoſcze a wjecźoy bê murjeŕ Reinhold Hermann ſ Kamjenjoy pola Bjarnaczźiz ſe ſapaſerjom. Wón bê ſo do dźiwoki dźêſaczerja a ſhejſarja Neumanna ſ Bjarnaczźiz ſalubował. Hołża pak ſywoju wutrobu druhemu mużſkemu pſchiſthili. To Hermanna ſhêtro rosmjerſa. Na druhim dnju hodow ſandźenoho lêta Hermann do haſeſcenza „Deutſchen Kaiſer“ w Alttheresdorfſe na reje dźeſche. Tam bê tež Neumannez na rejach. Raſ ju Hermann do reje proſcheſche. Neumannez pak jeho wotwołaſa a ſ druhim rejwaſche. S mjerſanjom nad tym a dla rêkaj. kich łôſyſlich rêcźi, wukhadżazych wot jeje nana, hjpſche ſo Hermann wjecźicz. Bokoło 11 hodźin wopuſchcźi żurſa a poda ſo do Bjarnaczźiz. Tam pola Neumanna ſłoma w hrôdźi ſapali. Woheń ſ cźaſom pytnuchu a ſelachu. Hermann ſ ſywojej ſotſije do Berthelsdorfa cźakaſ, kdżež jeho ſajachu. Pſchi nim namałachu liſt, w kotrymż ſywojimaj ſtarſchimaj piſa, ſo jeho na diwê rêcźe do jaſtwa tykaſ. Rêtko pak wudawa, ſo je dyrbjał jenoż ſłoma w hrôdźi ſapalicź, niż pak hrôdź wotpalicź. Jeho ſ 8 mêſazam khłoſtarinje ſaſudźichu. Połdźiſchu pak khłoſtarinju ſ 1 lêtom jaſtwa famênichu. Jeho rêcźnik bê dr. Naumann ſ Budyſchina. — Tajny ſud bê ſabrikeru dźêſaczerſkim Bünkerju dla ſamoródowanja ſwojeho njemanożelſkeho dźêſcza k 2 lêtomaj a 6 mêſazam jaſtwa ſaſudźi.

Naši česćeni čitarjo w **Delnjej Kinje** dostanu „Serbske Nowiny“ wot 1. junija přez knjeza **Glasera w Delnjej Kinje čo. 29** na samsnym dnju wudaća. Knjez Glaser zběra pjenjezy za Nowiny a hnydom kwituje.

Nakladnistwo „Serbskich Nowin“.

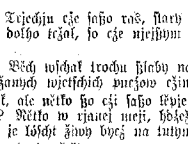

Hanž Dejła: Trjechu cźe ſaſo tak, ſtary bratſche? Hdże dha ſu tak dołho tcźał, ſo cźe njeſłyſhm ſo dołhi cźaſ wohladał?

Mots Tunka: Bêch wſchał trochu ſlabu na nohi, a tuż njemôżach żanych wjetſchich ſpórow cźiniczź.

Hanž: Ach tak, ale nêſko ſu cźi ſaſo kpje dźe, ty ſtara dobra koża? Nêſko w ruſej mêji, hdżež wſcho roſcze a kcźeje, ſo je lôſchi żiwy bycź na tutym ſwêcze?

Mots: Tebi ſo derje rêcźi.

Hanž: Mam tež wſchu pſchicźinu, wjeſely bycź, pôſdu njemużzy jutſje njedźelu na wulki ſwjedźeń blizko Rakez a moja lubka tež ſoboł pôſdże.

Mots: Dy ſtary klepotako, ſo tola ſaſo woſenicź dyrbjeſ njebudźeſch?

Hanž: Sso rohumi, ale najprjedy pôſdu ſe ſwojej lubku na ſwjedźeń do Sſchćejżu pola Rakez, tam budźa jutſje popołdnju w 2 hodź. mêju mjetacz a tuż dyrbju tam pôdła bycź.

Mots: Aha. Haj tutón ſerôſtł ſadowy ſwjedźeń ſ kôżdym lêtom bôle woſnuja. Ja bych tam tež rad ſchoł, — ale moja ſtara budże haru cźiniczź, hdyż to ſhoni.

Hanž: Wſtni ju jenoż ſoboł a hnydom budże cźicho we twojej ſtwiczźy — hdyż twój ſtarki khapouaj wuſpêcźaj.

Mots: Nadźijomaje je tam potom też wopraſwdże nêſchto widźecz, podarmo ja moje feiki won njemjetam.

Hans Tepła: Sso wêſze njedźeli kacź. Najprjedy maſch tam 30 metrow wyſoku mêju — taſle nêſchto też tôżdy dźeń njewidźiſch — a potom rjany wulki Paryżſki ſtan ſ tſêchu — to małoſczi ho ſ twojej Khatu wuſſakacz. Dale małoſczi tam kehele kulcź, po aſſalze, to wſchudżonje njemôżeſch. To małoſczi pſchi tom wjele dobywacz.

Mots Tunka: Wopraſwdże, mêniſch Hanžo, hdyż ja tole mojej Khacze ſdêłu, dha wêſze ſoboł pôſdże — wona je jara ſa dobywcze a dobru ſaſtiżu.

Hanž Depła: Sa ſchcźeżeńczanſkich wobhdźerjow ſmêje tola mjenjmjetanje tež nêſchto wobſebiteho. Sſamo naſtatſchi, dźêdojo a wowki, njemôża ſo dopomnicź, ſo hyhtu tam hdy mêju mjetali.

Mots Tunka: Dha pôdźeny, ſwoja lubka drje nam to'a piſche ſloku njepobêhnje — ta mloda juſchka.

Hans Depła: Njeczźu żanc ſorty, Motſo, wona je we najrjeſnjiſchich khacy, dźenja tydżenja ſwojeczeſche ſywjeze 62. narodninu.

Mots Tunka: Nó haj, to ſo połyka, to rjana kłuka hromadże pocźehnjeny a pſchedeſchcźiniki woſtajiny domach, bjes nich ſo tola łêpje dêłi, hdyż je rjenje.

Hans Tepła: Derje, dha ſmôj hebi wſcho ſwêcźaloj a tak njech woſtanje. — Pôndźeſu rano w 6 hodź. dyrbimoj pak nanajſajicho ſaſo domoj bycź.

Zapoſłane.

Vorjedźerjej.

wjeſe dobrého ſa dobru wolu. Njech pak ſwoje vorjedźeńki („pſchedhudki“) Rêczejphytnemu wotrjadej Mačźiy Sêerbſkeje pſchedwołoſi, ſo by tón roſkhudźił, kello vorje, dźeſ prawje vorjedża. „Na kôżdy pak“ je jeho naſejſa ſrała, ſo ſu ſ nej ſabêżamy. A ſo by roſſud ſpôſch ſławnoſczu wobſtacz mohł, je trjeba, ſo wjazy wobſebnoſ ſudźi. Hewak pſchihódu porołi a porjedżenja vorjedźerjow, to rêka wopſtudła piſałza w nowinach, kotrež je ſpiſyła. Pſchedſpêdża Mêczejo. wotrj. je prof. dr. Mika, B. Wilhelmſtr. 16. **M. Nawka.**

Přilopk.

* **Se ſtrachom pſched ſchulu wumrêł.** Njeje derje, dżeczi ſ hrôſnymi bajkami ſcherjecź. Sſyka je też jara njeroſumne, hdyż ſtarſchi abo jich wocźehnjerjo dźêczom ſe ſchulu hroża. Cźaſto ſłyſchimy mnohe macźerje praſicź: „Cźakaj, pſchindźeſch-li jeno do ſchule, tam cźi hižo pokaſaju.“ Take dźêczo je ſtajnym ſtrachom pſched ſchulu jara na cźuwy cźerpi. Tajki njelubjp pad pokaſuje nam ſejêjowagy podawk. Jedyn nan ſywojemu 6 lêtcemu dźêſcu ſtajnje ſe ſchulu hroſeſche. Jako nêtko dźeń prêwjeje ſchule pſchindźe, hotcźa ſe ſtrachom ſthorje. Hdyż bêchu ju do kocźa położili, ju ſa pol hodźiny Boża ruczźa ſaja.

-n* **S bowójniſkich cźaſow.** Sſwêrni a ſahoricźi ſa ſwoju ſłużbu bêchu naſchi ſtatni ſaſtojniſzy do wójny, każ też po wójnje. Hacź do najwyſchſchego ſtarſchy wukonjeja ſwêdomicźe ſwoje dźêło. Powójniſke lêta pſchinjeſechu nam tak njenowany wottwarzaju ſaſoń. Wón poſtaja powſchitkownje, ſo maja ho ſaſtojniczy, kiž ſu wêſtu ſtarobu doſpêli, wottwaricź a na wotpoczźink pôſłacź. Do wójny pak tajſi ſaſoń njeměſachmy. Kôżdej wyſchnoſci bêſche cźeſko, cźłowjeka, kiž je zyle ſwoje żiwjenje ſtaroſcźiwje ſwoje ſaſtojniſtwa ſaſtawał, na wotpoczźink pôſłacź, jeli bêſche ſeſtarił a też ſ tym jeho dźêławoſcź woſtkabita. Tak mnohi drje je to ſam dowidźał, a na wotpoczźink ſchoł. Alle cźaſto woſta cźłowjek doſcź cźłowjeſki. Na cźohoż ſo nas ſwonczi, to njerad paruje a ho cźeſko dêli. Tak bê to też pola mnohich ſaſtojnikow. Wyſchnoſcź pak njemôżeſche jemu runje won prajicź a pſchikaſacź, ſo dyrbi na wotpoczźink bicź. Cźeſko môżeſche ho tu nêſchto pſchemėnicź. Jedyn prêdź ho cźaſto nałożowaſche. S dźêła bêſche wuſpêchny, ſ dźêła ſaſo na druhu ſtronu wuſpêchny. Tajkim ſeſtarjenym ſaſtojnikam wudźêlachu ſo rjady (orden), ſ pokiwom, ſo by ſwobodnje na wotpoczźink ſchoł. Alle, kaka bêſche druhdy wotmołwa. Wobdarjeny ſ rjadom dźakowaſche ho wutrobnje ſa wopokaſanu cźeſcź a pſchikubi krucźe a ſwjerze, ſo dyże ho hakle nêtkole prawje ſahoricźe ſwojemu ſaſtojnſtwu wênowacź, ſwoju winowatoſcź hiſchcze dołhe lêta dopjelnicź a tak ſo ſa dołſtate wutnamjenjenje dźakowny wopokaſacź.

-n* **Sſemja wjerczi ſo pomalſcho.** Meteorologiſki dźeń je 23 hodźinow 56 minjeſchinow a 4,091 ſekundow dołhi. Potajſim nimale 24 hodźinow. Nichtó pak njeſmê ſebi myſlicź, ſo je ſtajnje tak było a woſtanje. Nowocźaſne hwêdarſtwo pak wobkruczuje, ſo ſwêtſchnoſcź wjerczenja ſemje woteběra, tola tak ſnadnje, ſo ju njepokjaſcźich. Wobhładuje ho, ſo je w prjedawſchich dobach dźeń wjele kroſcźhi był. Po mathematiſkich wobliczeńczach je dźeń jenoż nêhdże ſchtyri hodźinow trak. Schêſcź krócz tak ſpêſchnje je ho ſemja wjerczała, hacź dźenſa. Mêſchke mozy ſkutkuja, ſo ho ſemja pomalſcho wjerczała. Najſylniſchi ſadźêwk ſu ſpinaze wihwy, kiž naſtanu ſylneo ſpad a ſhład mórſkeje wody. Mêſazki cźehnje wodu k ſebi, w ſnadnym pabże też ſlónczko a tak ſu morje ſpinadła ſemje. Rimo toho pak ſu hiſchcze wſchelke wihwy a ſemi, njech ſu też doſcź małe, wulke doſcź pak ſu, ſo wóża ho woſkeżdżowacź. Wêrnoſcź je, ſchtóż wobkruczuja, ſo ſo poda, na kotrejż ſmy żiwi, wſchêdnje ho nêkotre cźiſła ſa ſoboł ſadźêwaja. Też ſemjerżenja maja ſwój wpiw, a ſtarki ſadźêwaja też ſemi, ſo ſo pichczo jenak ſpêſchnje wjerczi. Sliczą ſo wſchelke, kiž na ſwêtſchnoſcź wjerczenja ſemje ſkutkuja, hromadże, tak tola po miliſonach lêtach pſchczo nêſchto wuczźini. Też tyhaczy lêt hiżo nêſchto wuſkutkuja. W Khinje ſu ho pſched krótkim ſtare pżiwa namakale, kotrež wo ſłónczných a mêſaczźowych ſaſwêczjach piſkaja. Po nich je dźeń prjedy krótſchi był hacź dźenſa. Jendźelſki ſławny hwêdar wobkruczuje, ſo dźeń ſa ſto lêt ſoty dźêl jenoż ſekundy ſchibêra. Sa dołhacź tyſacz lêt hakle jenu ſekundu. Jeli ſo ho prjedy nicźo njeſtaſe, tak njetrjebamy ho bojecź, ſo jutſje hiżo ſemja tak ſwoſtanje.

* **Dub ſe ſłódkimi płodami.** W Marburku rad Lahnom namaka wyſchſchi ſahrodnik Kaunappel w minjenym 1922 jedyn dub, kiž mêſeſche ſwêtłe, żołto-cźerwjene płody. Jodże ſamo ſłodża ſłódzy, ale hiſchcze ſłódſche hacź kaſtanje, kiž lud hewak jê. Sſłód bliži ho bôle ſchlemym worjeſchkam. Tuto wunamakanje môże wêſce wulki wuſnam ſa pſchichod nêcź, jeli ſo w ſymje pſchewinki hodźi. Hacź dotaſ może ho to jenoż ſe ſchcźêpjenjom bozpecź.

-n* **Sſwoju 28. manżelſku.** Żadyn Europjan njeje tutón rekord ſbił. Nê, tutón wutrajny muż bêſche żiwy ſyn profeſ. Cźipcźan ſ mjenom Khanuis Mohamed Clarabi. W Alexandriji je ſ ſlowníkom. Sczêrpny muż ſi njeje hacź wjacy wjazy manżelſtkich nadobo mêł. Wot 27. lêpſchego położaju manżelſtwa je ho pjeć króćkim dźêlicź dał, S28. żonu je ho ſbożownje wożenił. Alkaj pak je, na kak dołho. Nêhdże 50 dźêczi ma. Najmłódſchi je 6 lêt. Młody manżelſki je 96 lêt ſtary. „Wjcźe ſwoje manżelſke żynu lubował“, praji dobrenu pſchczeleni. „W 70 lêt ſwojeſho żiwjenja żynu nałożował, żony ſmêjcź, hacź dotaſ pak njeje ſo mi to hiſchcze poradźiło.“ — Hlejcźe, lube żony, nêkotry muż je wumrêł a njeje hiſchcze wam dopoſnał.

-n* **Pokłady łódże “Laurentic”.** Łódź „Laurentic“ bê we wójnje podmurjena. S njej ſnicźi ſo 3193 ſłotych dułkow, kiż ſu 1500 puntow ſterl. hódne, to je po n. ſchich pjenjeſach 30 750 hr. We pokładnich 5 lêtach ju Jendźelcźenjo łyhtali, pokłady ſdêłacź. Hacź na 27 dułkow ſtola, ſo ho jim to poradźiło. Rôrjalam je ho to dobhim. cźaſ

tim bźśe poradźiło, pśches 99%% skota s kuśeje łódź wuśhowaś. Łódź leźi 125 stopnjow hluboko. Pśst je jin zyle sahrjebał a hromadźe stłócił. Wobdźiśiśaś je tak 6 stotyn, so njemóžachu nórjakoju dśeje hać 40 mjeńśichnow dźełaś. Kóždu jednotliwu dułku byrbjachu se błota wuhrjebaś. Najprjedy pak su łódź rosśełili.

* **Dźełanje zujych łubow.** Do wójnu bźłachu so zuje łuby sloro jenoź w Ameriźy. Dla wójnje hižo sapoczachu teź w Nimśkej, zuje łuby dźłaś. Wichelake wobśežnosće mějachu so pśchewinuś. Tu chan hnydom pśchijśpomnieś, so tak njenowane porzelanowe łuby dosahła žadyn porzelin njeźiu. Wone hodźa so sterje w jich sestajenju s porzelinowej schleśežinu pśchirunaś, łubjasa maša pak je twjerdśicha a njeźimé tajka schleśežita byś, kaž schleśežina. Łuby lekaŕ dyrbi často łub sukowaś. Zuje łuby dźełaja so se žiwza, kaolina, fischemjenja, borara a wótsće barby. Wšycho dyrbi ćiśte maćiśina a derje hromadźe sześchana byś. Łuby łukaja so w matrizach i kowa abo bronźy a pala so we wossebitych kachlach, bonik śiesu śwótke. Najcežśicho je, platinowe kónćki do łuba jaschśeś. Dokelž su łuby zara wschelakore po barbje a formach, tak dyrbja fabriki stajnje wulki wubjerk mjeś. Zuse łuby su platinowemu kónćka dla tak drohe. Hać dotal njeje so hišće poradźiło, nješćto druhe a ranje tajke namakaś.

** **Mjes ludźiźraćkami.** W franzowskej kolonji Guineja su zśonitu sastojniju ludźiźraćkow „pśchi dźełe“ kepili, jich safeli a sjawuje pśched wšém ludom sasśełili. Sćeśeś wołsobow, njes nimi bźśe Góttiny stary knjes a 70kćina knjeni, śluśheja do ćornuchow, kiž maja kašnju swojeje wótch, ludźi źraś. Woni śebi do hłowy łażu, so tak se cłowjeźnim mjasom dobrych knapnoteno nabubu. Krej a mjaso śebi waža. Najbóle waže śleni jatra. Tutych sćeśeś wołsobow lepi zlowny sastojnik runje pśchiśrjśanju maleho hólćeka. Góttiny muž ma hišo jedunaśe cłowjekow na swédomju. Stara knjeni pak je łohodła pśchebe iwšém male bźśeji, dokelž dyrbi so hama hišće rad womłodźeś.

* **Tiger jako śmjertny wumožer.** S Charbina w Mandźurskej so nam powoź, kak tiger dweju Rušnow śmjertnje wukhowa. We wokolnosći Maulina buśhtaj wonaj wot chinesiskich rubježnikow nabpadnjenaj. Rubježnicy wjedźechu jeju na rubježnu hród. Nadobo wuśkoźi s śeśažnu tiger, a rubježnjaj, wostajiwšiśi wšycko, śekanuchu. Nuśaj pak składnosć wužiśichtaj a wukhowaschtaj so pśches rubježnikami.

* **Sćerpi so wustrowjeju.** W Parizu je so pśched nekotrym cźasom młody śekar dr. **Boneśon** sajmył. Dr. Boneśon je w bźu dweju lét nźdbże 40 we wójnje woślepjenych wustrowił. S zuśeje Franzowskeje, haj samo s wukraja khwataju do Pariza, a dźełaja so dr. Boneśonej lekowaś dacź. Dr. Boneśon ma teź mnohich pśchećeśownikow we medezini. Někotŕi jeho śamo sa hnupaka wudawachu. Druhi, trochu rosumniśi, prajachu, so jeho operacije niźo nowe njeźiu. Boneśon kaśkich na woźi khorych wustrowja, kotrychž druhi lekaŕ jako njewuhojomnych wupraji. Knježeśtwo je jemu wośebitu khorownju sa jeho lekowanje postajiło.

** **Wulkomźśeźanske śmjerźe su bohatstwo.** Nowoźasna industrija samóše ś po śtacu njeźodnych wezow hišće hódnośe dobywaźa. Kak wulke tute hódnośe su, pokaże nam wobliźenje, kiž je jendźeśi wézwustojnu nam podał. S Londona wuwożuje so sa léto 1½ milijona tunow śmjerźow. Wobźebite maśiny pomhaja tutu hobrźu masu hobu spaliś a kiž so do elektrisźe mozy pśechowora. 500 milijonow móznych jednotkow móża so dobyś, s kotrymž mésto London 2 milijonaj puntow śerlinkow, to je 40 milijonow hriwnow wuśbytkuje. Niuo tutoho pokłada je w śmjerźach hišće wjele druhich wezow, kaž papjera, śkleńca, metalle, porzlin a druhe. Wone so wuśbéraja. Sa tute wezy dostanje mésto London 2—3 milijonow hriwnow. London wuźije pał hakle 80 proź. swojich śmjerźi. Méńo dhe méśto London wuźeże śmjerźow znjewa farjadowaź, śmeje tak na 50 milijonow dothodow wjazy. Kotre ś nasich némśich méstow śeźehuje jako prénże tutomu pśchiłaćej? Béźe prezenty wyśkaŕ wuźija hižo khudši we wschelakich méśiach, kiž je kjeśchanu, méchami w śmjerźach wołeś so hibaja. Nahnity ład, napalene wuhlo, drjewojane śćeśki a druhe wézy khudušchi lud śbéra. Często wubjera śebi se kameho błota.

** **Joni — ja dwaj pjenjeźlaj jena.** Jendźeśki ład, kiž mandźelśtwa dźeli, je pśched krótkim dwé kopje sa dwaj farbinkaj wobliźił. Farthing je najnjenjeśi jendźeśi pjenjes a je po nasich pjenjesach dwaj pjenjeźkaj. Mandźelśtej, kiž mataj tajku hódnosć, śtej pśenja jenoźo krewza a druha jenoźo korporala. Wobaj wobjebanaj mandźelśtaj chcetaj wot swojich žonow dźełenaj byś, dokelž śtej wonej ś druhimi tłóchmyślej. Mandźelśtaj žadataj śebi farmanje ja nastate „schkodowanje“. Sandnit pak, kiž je śpaźiu ludźi derje znaje, praješe, hdyž rosćuś wojśeni, so njeje dozyla jane schkodowanje naśiało, dokelž njejśtej žonje kroschka hódnej. So pak njebuśchtaj mandźelśtaj zyle bjes farmanja byloj, tak dźeśche wyśke prawdy a pokładnosći kšom po „2“ pj. Hewak njech so mandźelśtaj Bohu dźakujetaj, so staj wot tajich śwarjenjow wuśwobodźenaj.

* Cźeśśne dźeśco w **paterje**. S śpeźjawnich wotnjesjenow śhoniuny często rjane, pókne, praktiśke a husto dosć śwódźiwne powieśe. Tute dam pjasśe mi mołeś a wuśkdźeś Aśiśeje, Domaśi Atinjow, kiž je tam je swojej mandźelśkej śeła dołho puśewał, jeśśkowaju nowinu. Wumrěli bźśhe je swojej mandźelśkej mźawy dołho nje Sakałami a Kirgizami w ruśkej Aśiśkej Zuny. Zwjeźiśaj so zyle po kirgiśkich wałchujach a wałhowiśkaj tak napojany wo jich Zuujenju a mušśenju. Kniéni Atinjowowa wośtedźowaśhe zuje originalnu wutkowanju śérśeł kirgiśkich maćerjow. Śerśeł naložnja, jeli su sa cźeśkuje dźeśeji nasymnile. Maćj wołeśla cźeśto se pśhneśnje abo rjanje muli a jawali dźeśatko zuje do cźeśta. Sa ert a nóś wośtaji so dźera. Dźeśco w pasterje śtorźi so potom w tyglu do kachlow a tam wobrěwa so khwilu. Dźeśatko pożuna so potom pośtej a kaj maćerje wuprajachu, je tajke hojenje najwuźitnisće. — Nésćto podobneho śmjemy teź my. Śtoś njeje hižo res wobźežiju méś? Wschelako so hoji, pak ś twarohom, pak ś namaćanym khlebom, pak jawali so porst do cźśta atd. Hać nékto nasche maćerje teź to śmjeju? Ja jim to ugeradźu. Śerśeł je „radikalny“, pak pomha a wustrowi, pak njepomha a ja nźo male dźeśatko, kiž tola pśches koju zyleho cźśta cźerwjeny cźeśto dychaź, kiž tola pśches koju zyleho cźśta cźerwjeny pówdre dostawa, w tajśej kanjeśnowjerdej śkorje.

* **Mójśe elefanty pśhibéraja.** Dołhi cźaś musśeźe śebi wobhdźerjo Kalifornišeje, so je tuta dźiwina fyrstow wotcumrła. Wjelce 1911 pak wuśleźdźichu so mójśe elefanty na mexikanśkej kupje Guadelupe a to 125 śchtuk. Mexikanśke knježeśtwo je je śchikało. To je fwjatam tylo. Dwanacte lét poślédniśko, to je w lecu 1923, bźhu so na nźobże 1250 śchtuk rosmnożiśe. Kaž so bycź śa, puśnje mórśi elefant w krótkim cźasu tajśo do śiwjeje prjedawaśhcje domizny a tuj swj. Barbary do južnje Kalifornišeje.

* **Schto studuje w Ameriźy?** Illinoiśka univerźita da na praśchenje dobru wotmołwu. Statistika je wyśhiłko jasnje śeźajane. Nźdbże 11000 śtudowazych wuprašcha so we powołanje śwojeho nama. 30 prozentow bźhu kubleźo (farmarjo), 1300 śtudowazych bźhu śmjeju kwźeńcowu abo njewuźenych dźełaćerjow. 44 bźhu nałładnizy nowin abo — wudawarjo, 100 hotelju direktorow. 13 bźhu nawjedowarjo wulkich pśhelkupiśkich pśhedewjaći, 3175 nanow bźhu ś wobłkedowanu kaśeźelu dunjiny, 210 śpśi żelesnizy pśhiśłajenych a 302 bźhu na wotpoćiśku a wśchelake druhe powołanja su: 7 wunjeźow, 14 hudźiwkow, 31 nośćerj śmachow, 19 pśtmiśtrow, 2 dźiwadłowej farjadowarjej, 21 kowarj, 31 brodźiłkarjow, 3 ajstowi wjednizy, 4 kucharjo, 55 hórnikow, 5 tołtow, 11 poliśijow, 116 duchownych a 261 lékarj. Zedyn śudowazy je nanowe powołanje „kapitalista“ napisał. — Se statistiki widźimy dźeśe, kak je teź tam we wśhédy śtamach hnadu — śchérjeny.

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu 16. meje 1925.

Wežerawske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,88
1 jendźelski punt	20,363	100 cźeśkosł. krónow	12,432
100 schwajz. frankow	81,19	100 pólsk. markow	80,15

Pjenjezna žadnosć je někotre śrjedź mésaza zyle **pupuśchećiśla.** (Śchi tuchi pjenjesach jedna so wo te sa wulkowikowanje a sa wulkoindustriju, sa pjenjesy na někotre dny, nig pak wo pjenjesy na hypotheki.)

Efektowe kursy bźhu wežera na Barlinskej bursy sasso jara sesłabjene. Bursa kompromiśi wo nahódnoscenju statnych a kommunalnych požćonkow a druhich wo cźas inflazije rostśahażenych hódnotow njewitesche. Teź statne a wójnske wožćonki so śterje sesłabichu.

Na produktowych wikach teź wežera pśchewulkeho pśchemjenjenja njebé. We wukraju, wosebje w Ameriźy, dejże płaćiśiny tukhwiśu sasso horje bijachu, ale jedne so tu bóle wo honjenju śwekulacije. Na Barlinskich produktowych wikach jenoź pśchenza pornjo sawźerawschich wo płaćiśinje trochu postupi. Wežera płaćeśche zemitaś

w Driežźanach

pśchenźy 12.60—12.85 rožki 11.55—11.80 jeź. mjenja nałétn. 11.50—12.85 nahmjk. 10.50 hać 11.50 wowśa I 11.50—12.— II 10.75 hać 10.45 hr.

w Barlinje:

pśchenźy 13.15—13.25 rožki 11.05—11.20 jeź. mjenja nałétn. 11.30—12.— nahmjk. 10 hać 10.80 wowśa 10.40—11.— hr.

schtutgárt w Schorjelzu

pśchenźy 12—12.80 rožki 11—11.75 jeźmjenja nałétn. 10—12.— wowśa 10.50—11.30 hr.

we Bródtkarju:

pśchenźy 13.10 rožki 12.— jeźmjenja nałétn. 12.— nahmjk. 11.— wowśa 11.50 hr.

We termińowym wikowanju:

pśchenźy w meji 13.37 w julinu 13.17 hr. — rožki w meji 11.17—11.20 w julinu 10.95 hr., wowśa w meji 9.50 hr.

Wiki wuźiwowego statu wežera pjatk w Barlinje-Friedrichsfelde (Magerviehhof). Pśchihmali bźhu 796 howjadłow, 172 cźelatow a 13 próśnikow.

Młode bóiki a wyśokoćuceźene krumy płaćeźachu:

1. kajkośeśe	380—540 hr.
2. kajkośeśe	250—360 hr.
3. kajkośeśe	200—250 hr.

wyśokoćuceźene jałojny

1. kajkośeśe	250—450 hr.
2. kajkośeśe	160—280 hr.

twoły do cźahanja, żołte Frankenske 40—48 hr.

próśenki	2[illegible]
próśeniki	20—36 hr.

po zentnarju źiweje wahi.

Mjane krowy jara derje dźeźu, hewak bźhu witi mérne.

Wiezne płaćiśiny tandźenu śchtwórk w Kamjenzu: Pśchenźa 12.40—12.90 hr., rožka 11.50—11.70 hr., jeźmjeń 11—12 hr., wowśa 10.80—12.30 hr., śyno 4 hać 4.50 hr., śloma 1.50 hr., bźrny 2.40—2.60 hr., butra 2.10—2.2 0 hr., jeja 9 a 10 pj., prośata 18—30 hr., wubrane rjane hišćeśe drózśeśe, libjata 3.50—7 hr.

Tydźeśka rospraua wulkowikowanje Mey & Co. we Berlin-Steglitz. Pórnjo tydźenśkim wikam wulkeho pśchemjenjenja njeźe. Dźeźeł jara malo kuwowachu. Tele płaćiśiny sapiśamy:

Cźehwjeny dźeźeł	85—115 hr.
bźły dźeźeł	100—150 hr.
śchwedśki dźeźeł	60—85 hr.
módry dźeźeł (Luzerne)	78—98 hr
żołty dźeźeł	3[illegible]—42 hr.
wéźnu (inkarnatiski)	24—30 hr.
hejduśch	15—16 hr.
kolodźij	10—13 hr.
woka	9.50—11 hr.
żołty žonow	28—32 hr.
łupiny, żołte	8—9.50 hr.
łupiny, módre	8—9 hr.

wścho po zentnarju.

Na pśchedań:

Kolo a huśle, w Budyśchinje na Hoschiz haśy cźo. 29, po 3 śkhodami.

Kolo, motorśke, **Postel,** śkala w Cźornym Khołmzu.

Kosa, młoda, w Sześchinje cźo. 8.

Wós, tafloźty, we Wettinskim dworje na kamjeńtnej haśy w Budyśchinje.

Sso pytaja:

Munjerjo, twarzny mišchtrozu Henczka na Mollkowej dr. cźo. 23, **Kupka** na garbaŕskej haśy cźo. 16, **Schmaucu** na Wettinskej dróży cźo. 10 w Budyśchinje, **Starka** w Bórku, Pétrik w Mikowje, A. Dreśel w Zkyny Komorowu.

Skalario, Sattler a Co., śkala w Bórku.

Bidaŕski, Khorla Döring w Starym Łubiju.

Elektromonteur, Schjersand a Berger w Budyśchinje na jadnjej bohatej haśy.

Pachołaj, Pachały a Co. w Budyśchinje w pśjed. Litterej piwarni na śwonk. lawśkej haśy.

Hołzu do domu, Klóśel w Budyśchinje na Wjaśkej dróży cźo. 17, — Sünderlichowa w Njeśwačzidze, — Grośa w Budyśchinje na Mollkowej dróży 1a, — Pśnit Pezoldowa w Kamjenzu, — cźahnikaŕ Granzow we Kukowje, — rémik Sssokolkowa w Małej Nydej.

Schkrowe depesche.

Produktowe witi w Barlinje dźenża dop. 3[illegible]11 hodź.: Witi su mérne pśchi njepśchemjenjenych płaćiśinach. Tendenza njepśchemjenjena.

Dop. 3[illegible]12 hodź.: Położenje so njeje pśchemjeniło.

Płaćiśiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotliwowe howśe po tunu abo 1000 kg, śenaź 100 kg.

płaćiśiny wo	15. 5.	14. 5.		15. 5.	14. 5.
Pśchenza	263 265	261-263	rapsk wośuśki	15-15,60	15-15,60
rožka	221-224	221-224	boch. metanke	9,75	9,50
nałét. jeźmjeń	226-240	226-240	ferabella	14-16,00	13-16,00
nal. jeźmjeń	—	—	bérnaze knjźe	18-20,00	18-20,00
wowśa	216-224	216-224	bunty	19 20,00	19,00-20
kukmrjza (Mais)	203	—	woka	19,50-21	19,50-21
pśchenźn. mula	32-36,25	31-36,50	lanu wośuśki	21-22,80	21-22,80
rjana mula	24-32,75	29-32,75	módre łupiny	10-11,75	10-11,75
pśchenź. wotr.	14-15,00	14-15,00	žołte łupiny	12-13,50	12-14,50
rjane wotruby	15-16,00	15-16,50	śyno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapź	395-400	395-400	śloma, rjane	1,10-1,55	1,15-1,20
lane śemja	385-390	385-390	„ pśchenź.	1,10-1,55	1,15-1,20
hróch	21-24	20-22	„ wowśina	0,90-1,30	1,00-1,20
wjeśuśki	19-20,00	19-20,00	„ jeźma	0,95-1,00	0,90-0,95

Drobnowikowanske płaćiśiny w Budyśchinje.

16. meje po hamtiśkim postajenju.

Wśche płaćiśiny so po stot. hriwnje rosumia.

Twora		najniźśi płaćiśiny hr.	najwyśi płaćiśiny hr.
Howjaze mjaso s tośćemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Słopjaze mjaso	1 „	2,20	2,40
Świnjaze mjaso	1 „	1,80	2,40
Tukanjy świnjazy śchmatz	1 „	2,40	3,20
Pśchenźna muka	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	1 „	0,38	0,40
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jedźne bérny	1 „	0,09	0,10
Rajź	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sóki	1 „	0,80	1,40
Amerik. świnjazy śchmatz	1 „	1,90	2,10
Śanscheny potaj	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 ł.	0,24	0,26
Jedźna butra	1 kg	4,00	4,80
„ „ wulkajna	1 „	—	—
Jeja „	1 schł.	0,09	0,11
Jedźne bunty	1 kg	0,48	0,64
Zołor drobny	1 „	0,68	0,70
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeśine wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Wiezne płaćiśiny w Budyśchinje.

wot 16. meje 1925.

Wśche płaćiśiny so po stotej hriwnje rosumia.

Pśchedmjet		najniźśa płaćiśina	najwyśa płaćiśina
Pśchenźa, śwonka wotedźaca	50 kilo	12,00	12,50
Rožźa, śwonka wotedźaca	50 „	11,30	11,50
Jeźmjeń, śwonka wotedźaca	50 „	11,25	12.00
„ nasymiki	50 „	—	—
Wowśa, śwonka wotedźaca	50 „	11,00	11,25
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,00	2,20
Śyno	50 „	3,00	4,00
Słoma, s masch. młócź, praš.	50 „	1,00	1,30
„ s masch.	50 „	1,30	1,50
„ s zypami młócźena	50 „	2,20	2,70
Pśchenźna muka, 60%	50 „	19,75	20,25
Rjana muka, 70%	50 „	18,00	18,50
Pśchenźne wotruby	50 „	8,00	8,50
Mjane wotruby	50 „	8,30	8,60
Prośata 660 schtuk	1 schł.	20,00	34,00

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje.

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Wosebity čah

na swjedźenju Božeho spěća (21. 5.) do Krkonošow z Ródanow — Wojerec na Kohlfurt — Oberschreiberhau do Krummhübela.

Spěšna, přijomna a tunja jězba! 33⅓ % potuńšenja!

Kupće sebi w prawym času jězdne kkartki! Wone předawaju so jenož hač do 20. meje t. l. w 4 hodź. popołdnju.

Na zastaniščach, kiž na jězdnym planu njesteja, zastanje čah k wustupjenju a k zastupjenju, hdyž so dosć wobdźělnikow namaka. Z Kulowa a do Kulowa so druhi wosebity čah k přiamknjenju tuteho wosebiteho čaha připrawi.

Wšo bliže wo jězdnych planach a płaćiznach wukažu wudawarnje jězdnych khartikow na dwórniščach (hlej tež wupowjesćenja).

W Torgawje, 12. meje 1925.

Železniski wobkhod.

Dobre čehnje k sebi

Dom tunich **płaćiznow**

Dom hódnostneje twory

Wobsadki ze šidy a cankow
židźane franey
židźane nahłowjace
rubišća z taffeta, moireje
židźane rubišća
zelene, běłe, šěre
židźane tkaniny
za rubišća

Wolmjane musliny za šórcuchi
satin jenobarbny
filcowe sukna z suknje
somoty
nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, klobuki a čapki

Gorlitzer Johannes Schneider Bautzen

Alfa Lawal

Original-Alfa Separatoren
60-600 liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šulerskimi wrotami 1a po 1 schodźe.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo **Bjenada a Pjetaš w Kamjencu** na rańšej dróze čo. 11, telefon 159.

Oswald Kaufmann
w Kukowje

pola klóštra Marijneje Hwězdy (prjedy w Mišnju)
poruča swój
korbarski wobkhod.

Wuporjedźenja so tunjo a spěšnje wuwjedu.

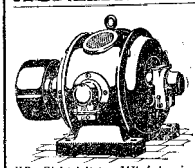

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w **Kamjenu** Arndtstr. 23

NB. Elektrisceine dźěłanje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjonne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předytkowaki po jara přihodnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšiem wubjerku.
samowjazaki dyrbiš sej
A. Bokelmann nasl.

Rapsowe płachty

wodu njepřepušćace płachty, konjace, lěčne a dešćowe přikrywy, měchi, borniću (Bindegarn)
podawa spěšnje a derje

Erhard Thielemann
W Budyšinje
na znutřkownej lawskej hasy 6.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**
a wšě wěcy
za amatérske fotografowanje
Fotowy dom
Rich. Hutha
(měješe Arno Lehnert)
w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Specialist nowočaseje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Wubjerk z bromadami mužacych a žonjacych
kolow
jenož najl. hódn. znamki Presto, Chladitz, Gritzner, Torpedo, Niffa, Express a Spezial najpřihódniši płaćizn.
Dowolam podźělne płaćenje
Dom jězdnych kolow
Witek w Sćijecach.

MERSIDYSKY
Salonske časniki

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej dróze 40.

M. Mikela
časnikař w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach

Paleny kofej dobry a tuni!
korjeninu, čerstwu mjetu,
jadriwe mydła derje wusuš.
symjenja, derje składź.
bonbony a šokolady
cokor, punt po 33 pj.,
poručatej derje a tunjo
Bratraj Wieck
kofejowa palerńja
w Běłej Wodźe.

Dipl.-Optiker C. Schmidt
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER
FERNSPRECHER 1351
BAUTZEN KAISERSTRASSE

Gardiny jara tunjo. K. Erler žitne wiki 11. Rěči serbski.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po **4 pj**
papjerowy wotpady po **3 pj.**
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wuznoše.
Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1352.

Walcowy
šrótowanski młyn
znamki „Maximan“ mało trjebany je na předań. Dalše je zhonić p. **Hajnka w Dřewcach.**

Parne čišćenje pjerja

z elektriskim čerjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

W. KELLING

barbi - chemiscy čišći
z rukowanjom z benzinom a prasuje
mužnu
žonjacu
dźěćacu
drastu
w Budyšinje khěžorska dróha 6 :: Přišćanska dróha 16
w Khoćebuzu, Hrodźkowska dróha 4
we Wojerecach, cyrkwinska dróha 22
w Běłej Wodźe, Bismarckska dróha 26
Telefon 45

Poručam płaćizny hódne **jaki do wětra, mantle do powolanjow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkaske wobleki, židźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy** atd.

Jurij Robel
w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerśkej hasy čo. 10 poruča **jězdne kolo, šijace mašiny, mantle** a **šlawki.** Samsna wuporjedź.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratařskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za maty rjadk 75 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowny :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 114 **Budyšin — pónđźelu, 18. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Lubjiske hamtske hejtmanstwo a Serbjo!

§ 113 němskeje statneje wustawy (Reichsverfassung) praji:

„Die fremdsprachigen Volksteile des Reiches dürfen durch die Gesetzgebung und Verwaltung nicht in ihrer freien volkstümlichen Entwickelung, besonders nicht im Gebrauch ihrer Muttersprache beim Unterricht, sowie bei der inneren Verwaltung und Rechtspflege beeinträchtigt werden."

Wustawa je sakład kóždeho stata. Wona schkita stat ale też prawa wobydlerjow stata, kotrež rjaduje. Na nju twarja so wšitke statne sakonje a wukazy. Po njej maja so knjeżerstwo, wšitke wyschnosnje, hamty a jastwonizy słožować. Weda kóždemu, kotrež we jenym sakoništu sarjadowanym stacze wuznamjenja lama.

Lubjiske hamtske hejtmanstwo je žerbskemu towarstwu „Radosćž" w Bukezach žerbske dźiwadłowe předstajenje słajało. Wone słožiše swoje sakazanje na to, so mohło so powołanskim dźiwadźelnikam (berufsmäßigen Schauspielern) sasłužba **psichkrótšeć**. My žanych žerbskich powołanskich dźiwadźelnikow nimamy, so by hamtske hejtmanstwo je dyrbjało staroscźiwje schkitać. Wyšše toho wone druhim towarstwam w Bukezach (kaž na psichkład turnatskim) němske dźiwadłowe předstajenje ženje sakazało nje. Mysliny, so by nunje tu hamtske hejtmanstwo psichcźinu k sakazanju mělo, je-li chże powołanskich dźiwadźelnikow schkitać.

Tole rozmysłujo, nam niczo wyšše njewostanje, hač je spóznace, **so žo sakazanje žerbskeho dźiwadłeho předstajenja jenicźym psicheciwo nam Serbam měri.** Też w schulach we Serbach žo naschu macźerna rěć jenož tu a tam a to na zyle njedostatnje waschnje pěstuje. Psichetož my Serbjo mamy prawo žadać, so by so žerbska rěć, žerbske stawizny a pismowstwo w schulach w Serbskich runje tak hajiła, kaž němska rěć sa němske dźěći. S pokutnym dorazom žadamy, so by žo žerbskim dźěćom **k** pomoc schule luboscź **k** macźernej rěći a **k** rodnemu ludej do wutroby sacźepile. Bohužel to wschudźom tak njeje.

Tohodla sakoženjenu wschudźom žerbske towarstwo. Wopomnjowosć a idealnosć woženje naschich młodych Serbow a Serbowkow so próšuje, to narunacź, schtož nam němska republikanska wustawa słubi, ale nižše hamty nam sapowjeduja. Do hajenja kulturnych klubkow słuschu pěstowanje rěcze. Rěcź pěsuja dźiwadła. Hižo stare kulturne narody, kaž Romjenjo a Grekojo měsachu swoje dźiwadła. Nam Serbam hacź dotal njeje możno było, žebi w Budyschinje abo druhdże psichódne dźiwadło natwarić. Měšto Budyschin nam sa psichewostajenje swojeho dźiwadła sa někotre pschedstajenja tajke wumělenja napołožuje, so nam możno njeje, je wuzywać. Naše žerbske towarstwa so prózuja, tutón njedostatk narunacź. My w naschim sa naschu pomery nimale wobschěrnym repertoire niz jenicźkeho kucha nimamy, kotryž so njemoht **k** psichistojnosću sujesć. Lubjiske hamtske hejtmanstwo typja je swojim sakazanjom ważny staw pěstowanja naschoje narodneje kultury podwajosć, haj podusćowć. **We tom widźimy nimo měry njepschecźiski akt psheciwo nam Serbam.** Psheciwo sakazanju Lubjiskeho hamtskeho hejtmanstwa najwótrischo protestujemy.

Presidenć **k** Hindenburk je saúdjenu wutoru na statnu wustawu psched shromadźenym statnym žejmom žiwjatoczne psichžahak. Tuž tola hischcze płacźi.

My žadamy twot naschoho knjeżerstwa, so ja sa to postarać, so bychu podstajene hamty § 113 wustawy němskeje republiki wobkedźowale.

Dźiwać so nam nichtón njetrjeba, so někto naslupiny puć appella na žiwětowe zwědomje. Njeźiwy swótkuni, so w pěstowanju naschich kulturnych klubkow dacź swoju winowasowacź! . . . t.

Debatta wo žitnych złach w němskim žejmje.

Ratarski sejžiwjeński minister hrabja **Kanitz** je pjatk w němskim žejmje psichipowjedźił, so žo tón tydźeń pschedkoha wo sawjedźenju žitnych złow němskemu žejmej psichedpołoži. Němske knježerstwo na stejischczu steji, so bychu wschoscranju jako mózne špótnate industrijowe zła bjes wotpowjedźacych ratarskich złow wikowanjała a hospodarska njemožnosć było. Hrabja Kanitz praji, so wón njeje sa wyšoke žitne zła, toła **bjes złow njepóndźe**, kaž dołho žo žyty žwót na schkitanje zła rastaja, kaž dźenża. Domjaca produkcija (wupłodźenje) dyrbi žo pschecźiwo pschiwosej **k** krajcw schkitacź, kotrež mója dla lepschich klimatiskich wumělenjenow tuńscho wupłodźicź.

5 milijenow hriwnow žu žo do wudawkow sa ratarstwo **k** spěchowanju wschelakich ratarskich wotnožkow jako nowe stajiše. Chcemy drobnemu ratarjej pokroki techniki bóle hacź dotal **k** radu dawanjem wuzijonme cźinicź. Cźim tłmańsche **k** kupowanju budże ratarstwo, cźim wjazy kupzow němska industrija w Němskej namaka. Sežiwjenje se žemjneho kraja dyrbi nasch wotwisnjeny tónz być.

Sapósłanz **Kling** **k** bayerskeho burskeho žujaka na musi drobnych ratarjow pokasowasche a pomerne schkinańše zło sa ratarske wuptowky žadasche, wožebje też sa stotarstwo. **Weidenhoefer** **k** němskeje ludoweje strony schkitanje ratarstwa, wožebje kubleršich hospodarstwow žada.

Sozialdemokratka **Wurmowa** so pschecźiwo ministerskemu wudawanju wobroćił, so pschetrjebanje nijaża **k** léta 1900, kotrež je žo dźensa dozpiło, hižo dołhaha. Dyrbimy na wjele wyschschi staw sežiwjenja dóńcź, kajžki jón też němska strewotna wyschnosć žada. Tola njedołhaha jenoż hromada, ale wona dyrbi so też saplacźicź móc. Snjerschelho nijaża so toho dla wjele pschetrjebuje, dokelž je wono khěrno tuńscho dyžli cźerstwe nijaża. Hdyž so w jenym namjesce žada, so dyrbja so skotolektarske pschedpitna pschiwótšicź, tcźi w tym **sababjeny nadpad na smjerske mjaso.** Pschiwos snjerschelho mjaża žyła wjazy njepschibéra. Toho dla so njetrjebawschi boja, so mohł žebi lud **k** nim žołdk skasycź. Jedyn wjerźnik je rjekł, so je mjes 600 argentinskimi howjadami 120 khorych było, wón pak njeprajł, hdże a hdy je so to swěrcźiło. Na moje praschanje we khowanym wubjerku, hdež hradź dyrbi § 12 njanjeowobkladowańskeho sakonja jasno do mozy stupicź, ministar njeje wotmołwił. Njemóžny sław je, so Prusko we němskostatne sakonje so njestarajo, połste žiwinje njedża do Němskeje wošyc.

W **mlokowym praschenju** je so minister jara optimistiscy wuprajił. Braniborski landbund je swoje hobustawy namołnił, so dyrbja pschestacź, mloko mlokowym wikowarjam podawacź abo jo samjeschowacź, so bychu so na tajke waschnje wyschsze płacźiny dozpiłe. Wo tymle sadżerżenju może so jenoż rjec, so je bjesžwědomite. Bjes dźiwa je, so je mrěcźe hischcze wulke.

Butrowa płacźizna 57 prozentow wyschc steji dyžli w měrje, twarožk je wo 100 prozentow drožschi. Hdyž chcemy samosastaranje **k** ratarstwu wupkedanni sawjescź, dyrbja so we to postarać, so so niz jenoż wulka hromada naplodźi, ale też, so hdżeja wona saplacźicź. W Amerizy, hdże maju mlokowu wyschnosć, so wjele wjazy mloka pschetrjebuje, dyžli pola nas. Jara mjne je, so so lud **k** wuživanju mloka wocźerpnje, toła so tu wo płacźizny jedna. W žiwotnim namjesce žmy žadali, so bychu kraje wjetsche pjenježne žrědła **k** wotedacźu mloka makasamożitnym postajile. Smy žebi pschęli, so by so wošebje na to pokasało, kajki rozdźel je mjes žiwjacej hódnoscźu alkohola a mloka. Wobroćeamy **so pschecźiwo wotstronjenju mlokowoho wukaża**, nětčam dyrbi so możnosć dacź, mloko kontrollowacź.

Demokrat **Wermit** žebi žada, so by so pschiwos koni **k** wukraja sakasał. Němske konjerstwo je wulkim samożnosćej dozpiło.

Pschichodny žyn němskeho khežora lětnje 350 000 hriwnow renty dóstanje.

Nětdyschi braunschweigski wójwoda Cumberlandski, kotryž je so **k** dźowku prjedawschceho němskeho khežora woženił, je žebi pola wyschscheho krajneho šuda w Braunschweigu wuskorkił, so ma jemu Braunschweigske knježerstwo lětnje 250 000 hriwnow a pódla toho lětnje jako pschidawk 100 000 hriwnow, po tajkim wschu hromadże 350 000 hriwnow lětnje płacźicź. To drje budże jomu **k** sežiwjenju dožahacź.

Nowa nationalliberalna strona.

Barlinska nowina „Montag Morgen" pische, so so nowa wulka nazionalliberalna strona załoži. Snacźi a famożni muzjo němskeje ludoweje a demokratiskeje strony žu **k** němjenju doschli, so mohła šyrna měšcźanska strona, kotraž by liberalna, nazionalna a dołvérnje republikanska była, **k** rosšaženjenju saschmatanych šmutskoněmšćich wobsahjenoscźow politiskich stronow pschinoschecź. Jako muzjo, kotriž ja założenje nowje strony dźěkaju, mjenuja so **j** Kardorff, dr. **j** Richter, profesor Kohl, se Siemens a Stuttgartski demokrat Wieland. Woni chcedża pjecza najprjódzy **j** wosjewjenjom na sjawnosć stupicź a **k** shromadźenju pod **žwojej** khorhoju namołwicź. Hacź wjele pschibéra nadeńdu, **pschichod pokaże.**

Zimanje kommunistow.

W oktobru 1923 běchu so do połwrowesko magazina w Ludwigsburku nutslamali. Rosbuchadła kradnowschi, cźiniczelo spytachu wotewrjenu kólnju sapalicź. Policijo je so **poradźiło**, winikow wuslědkicź. Hacź dotal žu 10 wosobow sajeli. Dźewjecso **j** nich kommunistiskej stronje pschiwtulcźecja.

Też w Griesjenje w Hessenskej žu wóšom kommunistow sajeli. W lěsu je **policija** wulki skład rosbuchadłow a połvra wuhrjebała.

Rosšud wo konfliktu dla połskich listowych kaschcźikow w Gdańsku.

Internazionalny šud w Haagu w Hollandskej je w pschitomnosći wjele sastupjerjow diplomatiskeho korpsa, mjes nimi też němskeho a połskeho pósłanza, žrjoi rosšud wosjewił. Jendźeliski kommisar general Haking a Gdańske knježerstwo staj **j** tutym rosšudom **poražene** pocźerpiłoj. Wobaj běschtaj ménjenje sastupowałoj, so je połska pósłka žłužba w Gdańskim pschisłuzje na šmutskownosć połskeho pósłskeho twarjenja na Henelinskim namješcze w Gdańskim pschisłuzje wobmjeschowana. Swonka tutoho twarjenja njeżměli Połazy listowe kaschcźiki napowěschcź. Hagaski internazionalny šud je **k** zyle hinaschenu nahladej doschoł. Po nim žmě Połska w zylej Gdańskej pschisłuzbowej stronje połske dźěło wukonjecź a w nim połske kaschcźiki napowěscźowacź. Praschenje, kak dołoko pschisłuzbowa strona dołhaha, ma šujsk ludow rosšudźicź.

Wo attentatu w hrodowskim dźiwadle we Winje.

W należnosći attentata w hrodowskim dźiwadle we Winje so pšašeše, so na Karabšowa, prjenjeho sekretara bołharskeho połłanzowa tukaju, so je we šujsku **j** bołharskimi organisazjami a so je se žwojim dopornicźenjom wotjeżdź nuzdarja Stefanowa do Wina šmjoknił. Pódla teho je pjecza **j** mordarku Panizu, knježnu Carniju, wobkhad wudżerjał. Dopokalu maja **k** rukomaj, so je žo attentat na poćkw se Sofije wuwjedł.

Wobkhadniwostne naprawy w Belgradze.

Belgradska policija je wušłědkiła, so žu kommunistojo nadpad na někotrych ministrow pschihotowowali. Do Belgrada běchu hižo někotre wozowby pschišeże, kotrež byrjachu attentaty wuwjesć. W žejmowni a pola jednotliwych ministrow žu so wobkhadniwostne naprawy cźinile.

Nawal bołharskeje bandy do Serbije.

Po powjesći **j** Negotina w rańschej Serbiji je so bandu 30 wójerskich draštu wobleczenych muži mjesy pschescźowschi do wšy Drnošanzow nawakiła. Hdyž jej kroczowschi do wšy Drnošanzow nawakiła. Hdyž jej žandarmy napschecźo stupichu, bołharjaj nawalnizy je bombami někotre domy sapalichu a **j** so stajnje wojuju do Bołharskeje wróćichu. We wojowanju **j** so serbiski ratař Atanaśow cźežko skrani.

Kommunistiske podrywańske dźěło w Jendźelskej.

Jendźelske knježerstwo kommunistiskemu strachej khutkim kedźbliwosći pschihlowrocźa. Wocźakuje so, so budża so we Jendźelskej w blížschim cźasu wótre naprawy pscheczwo bolschewiskej agitaziji cźinicź. Sdźowa ministra šmutsbolschewiskej agitaziji cźinicź. Sdźowa ministra šmutsbolschewiskej naležnosćow w jeho wozerawschej rěcźi w Londonskowych naležnosćow w jeho wozerawschej rěcźi w Londonskej shromadźišnje unionistiskeje žónske organizazje je w tutym šmyśle šwalowanje. Won praji: Njedowolimy, so je nasch kraj do kommunistiskeje republiki sfepa. Cźaš je pschichot, hdżej knježerstwo rjekne: Chcemy **j** knjesom we žiwotim domje być.

Wójna w Marokkowskej.

Wojowanje Franzowsow w Marokkowskej.

Hawasa powěsćerjenja wo postupanju franzowskich wojakow **k** Bibaufkim horam 16. meje dale powě: Njepschecźel bě 3500 muži šylny, wón je khěrno cźežko schkodował. Wotdźelenje, kotrež hižo ja wozerawschim njepschecźela naddźelenje, je też wozera sabo jene wobstupjene franzowske wašche, je też wozera sabo jene wobstupjene franzowske wašche, je też wozera sabo jene wobstupjene franzowske wašche

Po powješći ſ Tangera Abd-el-Krim ſpline wotbjelenja hola Schefchauana ſhromadźuje. Wěſte nješe, hacź ſu tele wojeſke mozy ſa franzowſku frontu poſtajene, abo hacź je ſo Abd-el-Krimr roſſudźił, nowy nadběh na ſchpanſku Marokkowſku činiec.

Kriſa w amerikanſkich bawlmowych witach.

We wčerawuſchim poſpeďowanju narodnoje rady bawlmowych wikowarjow w Newyorku je ſo po dołhim wuměžowanju wobſamknjenje pſchijalo, w kotrymž ſo prajiſ, ſo ſo nětčiſche hubjene płaćiſny njehodźa hinak polěpſchiec, hacź ſo ſo płahowanje bawlmi wobmjeſuje.

Załožne njeſboże w Dortmundſkich podkopkach.

Sašo je załožne kataſtrofa němſke podkopki podeſchła. W Dortmundźe je w Dorſtfeldſkim ſchachtu magazin roſbuchadlow roſbuchnył. Njedźelu wječor we 8 hodźinach běchu ſwěſćili, ſo je 41 hórnikow nahlu ſmjerc poſcherpiło a 27 ſo franiło, njeſu nimi 4 cźeľo. Roſbuchnjenje roſbuchadlowcho magazina je na nětkuſe 1000 mětrow ſdaleny rěder pſchepſchinmnyło, w kotrymž ſo tuczne wuhlo wotkopowaſche. Tu je ſo po ſdaču roſbuchnjenje na wuhlowym próſche ſnowa ſaplomjenik, ſchtož je naſwjazy wopotow zadało.

Ze Serbow.

We **Budyſchinje**, 18. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer — 2, thermometer w nozy + 13. Wathlady na malo ſo pſcheměnjaze wjedro. — Wyſchina leſeſche wčera rano nad raiſchej Europu, ſ kotrejež ſuchate wětry duja. Nižina leſeſche nad wjeſornej Europu. Po ſdaču rjany, ſuchi cźaſ wobtkowany. Njewjedźa ſu možne. Natak wſchat by wo wſu mily, cźopły deſchcźik poſtył. Sunſchatny wětr ſara ſuſchi. — Juſtje wutoru ſtónčko 4.08 hodź. ſkhadźa a ſo 7.46 hodź. ſhowa. Mětnjeſ ſkhadźa rano 3.13 a ſo poſcherwi 4.05 hodź. ſhowa.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje ſa juſtje wutoru:** Po ſtyej Němſkej cźopło. We wjeczornych ſtronach wjele njeſwjedrow, w raiſchich ſtronach dale ſuchu a rjenjo.

— **Njeſboże.** Saidźenj ſchtwórtk wjeczor wokoło 7 hodź. jedyn automobil na Tſelanſkej dróſy 12 ktmu holcźu pſchejědże. Hačzunjeź kolega automobila holcźu pſches nju dźechu, holcźka ſ kohſchim ſranjenjom wotenjże. Wjedník automobila, kotryž na njeſbożu wina njebě, hnydom ſaſta a ſo wo dźeco ſtarasche.

— **Prawiſnik dr. Hermann Walther Oppermann ſe Budyſchina** je ſo wot juſtineho miniſterſtwa ſa notara ſa Budyſchin tak dołho pomjenował, hacź ſmeje tu ſwoje hamtiſke ſydło.

— **Kradnyło** je ſo 15. meje we wokolnoſci Budyſchina jedyn ſchéry ſportiſt wobleſt ſ króttkimi tholowanmi, jedyn bruny manſcheſterowy wobleſt, dwaj cźemnoſchćeraj wobleſkaj, jedyn jaſnje bruny lymſki pſchewobleſt, jedne cźorne muſaze cźrije, jene cźorne kožane gamaſche a jenu puczowanſku tojchu (cźerwjeneje barby). Schtóž by ſchto podźiałaneho ſhonił, chyl to kriminalnej polizji w Budyſchinje wozjewjeć.

— **Kaž wſchelake nowiny piſaju,** ſadoſcź ſa rejemſtwo khěrno wotebjera. Wobſebje cźi korcźmarjo pytnu to, hacź ſo pſchedy wſchědnje we tydźenju reje abo wſchelake ſabawy wotměchu. Nětko ſamo njedźelu wjele młodźiny na reje njepſchińdźe. Teź nješ Sſerbami ſmy to w poſlednim cźaſu pytli. Hdźež pſchedy młodźina wſchelakeje ſtarobny ſ rejwanſkeje lubje padaſche, tam wibźimy dźenſniſchi dźeń jenož nětkrotch zyle młodych hólzow abo hólcow. Starſcha młodźina na tute wſchitke dźiwje ſtoje. Nadźijomnje ſu ſtónčnje woſtrożnili.

=n' **Wo lanym hmnje.** Naſche ſtare maćerźki ſnaja derje hojeńſku mózſ lanoho ſmnja. Mjenje pak je ſpómožna tuſy naſchim młodym maćerſam ſtata. Jim chžu ras wo dobroće laneho ſmnja někotre ſłowcźka napiſaćz. Lane ſmjmjo cźini ſtrowym , kaž tej khorym ſkocźatam derje. We pſjedawſchim cźaſu wuźiwaſche ſo wone jenož jako lekarſtwo a to nutſkownje pſchi pluzowych, ſołdkowych abo cźrjowych khoroſcach. Wołzebje pak dawaſche ſo lane ſmjmjo ſuczelnemu ſkotej, ſo by płod lépje ſrakił a ſo derje poradźił. Skahowaſche tak ſkot pſched ſmnymym wohenjom a ſmnizu, dokelž lane ſmjmjo khłódni. Ale teź ſwonkownje trjebaſche ſo nawarjene a mlkie lane ſmjmjo, ſo bychu ſo brjoby ſmjeſcźite a prjedy wujſrawite. W najnowſchim cźaſu pak ſu lekarjo hiſchcźe druhi dobry ſrědk nimo tuka a hełka wuſlědźili a to vitaminy. Ponižna, pokorna roſtlina budźe hiſchcźe dołej ſławy dobyć. Naſchi ratarjo pak njech ſaſo prawje pilnje leń ſpjeja. Jedmi druhu roſtlinu mózſeſch ſrědka tak dźeſ wuſiéj.

S **Małſez.** Sſobotu na wjeczor wokoło 6 hodź. wujdyri w ſiwnoſći ſ. Hanczej ſe Hornjeho Hunjowja ſlužchajeſ woheń, kiž bórſy zyły ſtatok do popjela pſchewanbroczi. Pſjedawſchi wobſchedźeſ, knjes Krjenz, kiž hiſchcźe na ſiwnoſći bydleſche, je ſ wohnjom khětro ſchkodowal: njemějeſche ſaiſchéjene, dokelž je na tom hyſ, wjeczcźajnyć. Nětcźiſchmu wobſchedźerjej ſ. Hanczej, ſpali ſo nimo twarjenjow nowa młócźaza maſchina. Wón mějeſche jaiſchéjene. Skoru na ſławnoſći njemějeſche, bě jio do Hornjeho Hunjowa ſwał. Měnja, ſo je woheń ſlóſnika ruka ſałožiła. K haſchenju pſchińdźe jako prěnja Wolvnjonſka a jako druha Daliczańſka ſykawa: wſcho hromadźe bě 8 ſykawow pſchińdźo.

S **Wjeſeła.** Schtwórtk, 14. meje, měſachnyj w naſchej wſy rjany ſerbſki pſchedněoſchk ſe ſwětkowobraſami a wo Bośniji a Herzegowinje. Knjes Hladki jón nam bźerźeſche. Dokelž korcźmarſka ſtwa jara wulka njeje, bě korcźmarſ rumnu kłanju pſchewoſtajił. Jeho ſyn wupyſchi ſu rjenje ſ brěſami, tak měſeſche tam wjele wopytowarjow runa. Bě jich teź wjele pſchiſchło. — W naſchej wſy je wjele cźitarjow „Sſerbſkich Nowin", ſamo wjazy hacź ſtatkow. To móża ſtebi druhe wſy ſa pſchikład wſacź.

Se **Spytez** pola Hodźija. Knjes kubleſ Piwarz, pſchichodny ſym kubleria Sſmoły we Spytezach, je wczera zyłe njenadźijcy po dłeſchcźi thoroſći wumrěł. Semrjeły bě bohaty a zara ſwěrny Sſerb. Jeho kubło woſtanje we wobſegdźeńſtwje jeho ſwójſhy. Njebohi knjes Piwarz bě powſchitkownje derje ſnaty a lubowany. Jeho ſažna ſmjerć dałeko a ſchéroko wulku ſrudobu wubudźi.

Z Łužicy.

S **Korſymja.** Dwě njeſboži nadobo ſtajchtej ſo ſaidźenu pjatk w tudomnej ſtajeńni firmy Friesy. Tkalz Mimſchka pſchińdźe pſchi ſwojim dźěle ſ pſchehladanjom do kołejowa a ſo thětro ſrani. Tkalz Wagner ſ Wjeleczina pak pſchińdźe ſ ruku do wijazeje maſchiny a ſebi ruku thětro rozmjerze. Jemu rukn ſawobalichu a ſ autom jeho do Khemnitſkeje thorownje dowjeſechu. Wobžarujomnuju budźe ſo rěka wotewſtaſ.

* S **Habrachcźiz.** Njehańbite ſpaduſchſtwo ſta ſo we ſaidźenych dnjach hola tudomneho ſchewſchſkeho mišcher Kitty. K njemu pſchińdźe 22-létny puczowar a poſtrěli cźrijowe rjenjenje. Jako pak bě njeſtuſaty dom wopuſchcźił, dohłada ſo Kitta, ſo je jeho ſlěbornemu cźaſnikej ſe ſlotm cźaſnikowym rjeczaſkom ſobu kaſał. Wobſtójnikow napominamy, ſo njeſbyćm tute wězy pſchiſiinowu-li a jeli ſchto podhładne pytnu, to hnydom połizſi woſſewili.

* Se **Zitawy.** Zitawſke hamtiſke heſtmanſtwo je młodźinje niže 17 lét kurjenje kruce ſakaſało. Dale je młodźinje niže 17 lét ſakaſane, pſchchywanje w korcźmach, khoſejownjach, ſwětkowobraſowych pſchedſtajeńnjach a druhich podobnych twarjenjach po 10. hodźinje wjeczor ſakazne. Teź je ſo 17-létnej młodźinje pſchchywanje na ſaſach po 10. hodź. wjeczor ſakaſało. Wſche pſchekrocźenja tutych poſtajenjow ſo kruce khloſtaju.

* **Wjeſny lud, njedaj ſo klepicź!** Wſchikko, ſchtož ſo ubyſchcźi, njeje kóždy raſ ſtoło. Saidźene dny dźeſche jedyn burſ ſ Komotawy na konjace witi. K njemu pſchiſlamkunſchi ſu dwaj cźłowjeſaj, kotraiž ſo ſdaču teź witi dźeſchtaj. Jedym ſ njeju ſo ſhlit, nješchto ſhěwny a pokaſowaſche ſo ſwojemu towarſchej. Bě to do papjerki ſawalany pjerſchcźenk. Na papjerzy bě napiſane: „Skoty pjerſchcźenk 14 kar., płaćiſny 8000 krónow." Druhi cźłowjeſ jemu 3000 krónow ſa cźiſny 8000 krónow." Druhi cźłowjeſ jemu 3000 krónow ſa njón hnydom ſaptaćzicź. Wikowarſtwo bě hotowe ale tuhu mježeſche jenož 1000 krónow pſchi ſebi. Narěcźiſchtaj buraj, ſo by jimaj 2000 krónow poſchcźił. Bur do teho ſwoli, ale ſ tym wumjeńjenjom, je-li jemu pjerſchcźenk tak dołho ſapoſtajitaj. Na wikach dźeſchu jemu pjenjezy wróćicź. Tam pak ho khadlaj ſhubiſchtaj. Pjerſchcźenk bě mjedźany a nětkaſ ke 50 krónow hódny.

Ze ſusodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Hrózſna namakanka.) Jedne dźeſce we pſchedmješe Pieſchen pola Drježdźan bě ſwójej ſamijony hul we wódniku ſlubiło. Jako jeho macź ſa nim we wódniku ſlěbżeſche, namaka w nim cźěłko dźeſca. Kriminalna połizja ſa iom ſlědźi, ſo by mordarkiu dźeſca wuſlědźiła. — Tudomny wikowar Dróbela dźiwſche ſo tepijace dźeſco ſ Lobja wuczahnyć. Skutk pak ſo jemu njeporadźi a teź wón ſo tepi. Jeju cźěła njeſbu hiſchcźe namakali.

* S **Wjelkowa** pola Miſchnja. We twarjenju fotografa Loſa wudyri wczera wulki woheń. Na lubje bě wulki ſklad fotografiſkeje papjery. S tym ſo woheń jara ſpěſchnje roſſcheri. Dla wſchelakich ſadźěłkow njemóžeſche wohnjowa wobora ſwoprědka doſeć ſapſchimnyć. S cźaſanmi woheń teź zuſym twarjenjam hroſeſche. Wokoło pſchipołdnja ſo ſlónčnje poradźi, woheń ſahaſchcźeć. Twarjenje je dołpołnje ſnicźene.

* Se **Schandawy.** Wurwywanje ſtarožitnoſcźow nad Łobjom. Tajny radźicźel Khorla Schuchard ſ Barlinſkeho ludowſtwutneho muſeja je w poſledniim cźaſu ſtarožitne namakanki nad Łobjom pola Hóhbeck-Lenzen wurył. Namakanki ſu wſchelake ſtarožitnoſce ſ longobardiſkich cźaſow, to je ſ cźaſow puczowanja ludow we 4. lětſtotku. Po namakankach hodźi ſo ſpóſnaſ, ſo tam w tutym cźaſu ſtowizno ſydlachu. Njedaloko Hóhbeka je tež hiſchcźe ſtare hrodźiſchcźo, ſſawny ſrědk ſłowjanſkich ludow w tanmych traſach.

* S **Roſwejna.** Tudomne wokrjeſne heſtmanſtwo je we ſwojej ſhromadźiſnje wobſamknło, ſa dobſahujenje ſpěchowe ſchczuki 3 hrivny płaćicź.

* S **Lichtenſteina.** (Sſmjertne awtowe njeſboże.) Na Hornjo-Lungwicźańſkej dróſy do Lichtenſteina ſkhódźi we ſaidźenych dnjach awto fabrikiſeho wobſchedźerja Daubla ſ Werdawy do ſchtoma. Awto ſo ſpěchcźiſny. Wjedník awta ſo hnydom mori. Wobſchedźerja bjes wdowa leżo nadeidźechu.

=n* **Woheń w Pólnańſkej wuſtajenju.** W Pólnanjach wuſtajiſche ſjednoſceſtwo wumjeſkow. We wuſtajenju wudyri woheń. Wſche wobrazy, kiž běchu Krakowſan wumjeſkarjo na nałetnu wuſtajenju do Pólnan póſłali, ſo ſpalichu. Mjes nimi běchu ſſwětkoſtawne dźěła Tetmajera a Zakały. Schkoda dyrbi nimo měry wulka hnydź.

* **Ludoſcźiſnſka ſtruchkohra w Augsburku.** Jedyn młody pſchekupc, Joſef Enzenbergert ſ Augsburga roſbrěwa ſo na ſwoju ſlubjenu, pſchedawarku Neureiterez a ſtrěli na nju ſi raſy ſ rewolwerom. Hołza ſo we wobliczu cźežko rani. Jako cźłowjeka Enzenbergera ſajeź, ſo tutón ſchtyri raſow ſ nožom do wutrobnja ſtó. Wobeju cźežko ranjenju do khorownje dowjedźechu. Wina njeſkutka teźt we tym, ſo holczynej ſtarſchej ſlub ſwojeje dźowki ſ Enzenbergerom roſwiaſ ſoſchtaj.

* S **Filipsdorfa.** Njehańbite woraſkuſtwo ſtuczicźim ſaidźene dny **nětkotſi młodźi hólzy** ſe Sakſleje **jenemu** korcźmarjej w Filipsdorfje. Zwołha žadaſche ſebi we nozy ſtup do tehoho hlo ſamkujenoho hoſcźeńza. Jako ſo jim korcźmaſ ſapowě, w kaſ pózdnej hodźinje hiſchcźe wotewrjeć, cźakarjam njechaſ. Haru pſched hoſcźeńzom. Stónčnje ſo roſſkobichu a ſapoczińjachu kamjenje a zbyłe do wotnow mjetaſ. Pſchi tom roſbichu 24 wulkich wokow. Tſjoch njedobcźinkow ſu hižo ſajeli.

Polikuška.

Nowella wot Lewa Tolſtoja.

11] (Pokrjaczowanje.)

Wjedro bě hubjene, wětřik bujeſche do wublicźa, to padaſche ſněh, to deſchcźik, to ſchwikachu ſo jednotliwe krupy. Jſtjiſej do mjeſnowcźa a po nahimaj rukomaj, kotrejž ſom ſ wuſtu pod rukawom ſwojeho kabata wukhowaczj pytaſche, bórſy ſaſo łćtachu po kožanem khomocze a po ſtarej hłowje Barabanowej, kiž wuſchi pſchiſlěkowaſche a ſ wocźomaj mikotaſche.

Potom nadobo pſchesta, a wokomikuje ſo wujaſni; jožnje běchu widźeczj na módrjeſi ſněhowe mrócźele, a ſda ſo, ſo ſapocźina ſo Boże ſtónčko pſchedeobdowacź, ale tak njeroſſudnje a njewjeſele, kaž Polikajowe pożmeńkowanje ſamo. Njedźiwajcy tuhy pſchehładeſche Jſtjiſej pſchijmowne mużliczi. Tón, kotrehož dźuchu ſ ſaſyndźenju pótkaſ, kotremuž hrožachu, ſo bo wojeſkow tykmu, na kotrehož jenož ſaſi njeſmjeli abo njebije, kiž je pſche ſěni ſ towmi, kotrehož ſtajnje tam ſtorkachu, hdźež bě ſaſ mózna hubjenje, — tón cźłowjek jědźe nětko po wulki pjenjez a to wulku ſummu a hnadna jemu dowěrja, a wón jědźe we wozyku ſarjadnikowem ſ Barabanom, ſ kotrymž hnadna ſama jědźeſ, wón jědźe kaž tajſti ſarjadnik, ſ kožanymaj khomotezowymaj rjemjenjomaj a wſchomaj. A Polikaj ſo hiſchcźe bóle wurunna, wuprvarji ſwej we klobuze watowe puczi, a ſakoſi jej hiſchcźe bóle ſwoje poruczéma. Jeli traſch by Jſtjiſej ſebi myſlił, ſo wupada zyle kaž bohaty ſarjadnik, to ſo wón myſleſche. To, kaž ſo roſemi, hižby wě, ſo wikowarja, kotſiž maju dźeſacz tyſaſy, we wozykach ſkožanym ſaſchahom jěchja; jenož je to — ko, ale tola niž to. Tu jědźe muż ſ brodu, w múdrem abo cźornem kaftanje, ſe ſytym konjom, ſam wón jědźi we wozyku; ty jenož hladaj, hacź je kóń ſyty, kaž wón jědźi, kaž wón jědźi, kaž je kóń ſaſchehnjeny, kaž ma wóſ wobrucź ſrajenu na kole, kaž je wón ſam wopaſany, hnydom je wiſeſki hacź bur wiſnje ſ tykanemi abo ſtami. Kaž nahonjeſe ſu ſchórnjenſi, kabatami, cźapkami, ſukniami a ſlunoſcźu. A hdyž běſche khwilu poſtał, wotcźiſdże wotſpał ſ pſchijmowanym ſkazom: nětko ma nazaj, ſo, ma, na ja tobo njeczinju. Wón dźeſche do bajara, ſo by nakupował, ſchtož běchu jemu poruczili, wulki wyſchitko a wikowaſche we wowczi kožuch, ſa kotrejž ſebi pjeczadwadzeſi rublow ſadachu. Hdyž pſchekupzj ſ nékajeſe pſchicźinny ſebi Polikaja wobhlada, wón njewěrjeſche, ſo by tón kupowacź ſamohł; Polikaj pak pokaja na ſwoje wutrobnjo, prajo, ſo móże zyłu budu wutkupicź, ſechcze-li toho, a Jadaſche hej, ſo bychu kožuch jemu pſchimněrili; wón ſaſwa jón, ſjedźe ſ nimi po nim, dujeſche na kožuch, poża jón wobnjuchacź, a ſkónczje ſo jón ſdychnjo ſwjeſce. „Klaczſimy njeſe wjódź. Hdy bychu jón ſa pjatnacze rublow wotſtajili," wón rjekny. Pſchekupz cźitaſe kožuch roſſlobjeny na blido; Polikaj pak wuridże ſ kłamow a poda ſo wjeſołeje myſle do ſwojeho ſajedneho domu. Hdyž bě powjeczerjaſ, Barabana napojił a jemu wowſ dudaſ, wnješe na kachle, wuczahnu wobolthu, delho na nju ſhladowaſche a proſeſche we cźitanju wuſtojneho domownika, ſo by adreſu piſcheſztał a ſłowa: do liſta piſchipokjeſene tyſaz a ſchéſcź ſtow a ſydownuacze rublow we bankowkach. Wobalka bě ſ jednoreje papjery wudźěkana, ſapjeczatana ſ brunym lěpnom, w kotrejž ſo kótniza pſchedſtajeſche: wojrjedźa wulki kolk, ſchtyri na kromach, ſ boka běſche lépno nakapane. Jſtjiſej bohi wſchitko wobhladowaſche, ſpomjatkowa ſebi to, a pokputowaſche ſnaw wótre kromi ażiguatowy wobmaſkowacź. Wón ſaczu zyle dźeſcze wjeſeło we wedomiju, teſko pjenjez w rukomej pomjeſ. Wón tykny wobaltu do dźery w cźapzy, ſnuny ſebi ju ſaſ pod hłowu a lehny ſo, twrjeſi pak w nozy nješchto króć a maſaſche, hacź je hiſchcźe wobalka tu. A ložby króć, hdyž ſo wón ſtawaſche, wobalka ſo ſama, ſaczuwaſche to pſchijomne ſaczucze wedomja, ſo runje wón, Polikaj, tón ſ hańbu pokruty, ponjeny, teſko pjenjez pſchijnjeſe, a je prawje woteda, kaž prawje, kaž to ani ſarjadnik ſam cźinił njeby.

(Pokrjaczowanje.)

*** S Georgswaldy.** Cžežko domapytana bu ludy jedna bydža we blisćim Hilmersdorfie. Pšichi twarze sta žo njeznožo, tak so žeši žun swójby nop rosrahy. Nekto leži cž-ko ranjeny doma. Jeho druhi bratr pak žo saudženc dnz s druhimi hólzami swadźi. Pšchi tom jeho tak njesožowanje na hlowu dyrichu, so jemu też nop pscheraśychu.

*** Wuspěšne wuhonjenje suhydolenja.** Do jeneje dźesći w Pfalzu pšchinidźechu pšched krótkim prosćasy zygranjo. Woni sawadźichu do khěžki, w kotrejž žona bydlesche a na njeźmérne suhydolenje skorjesche. Pola zyganjow pytasche njesožowna žona pomoc. Zyganjo ji radźachu, prawje rejsć, na blido dumpacź a druhu harn hnacź. To dyrbi ji pomhacź a słych duchow wuceřicź. Khora žona źněsesche žo po radźe, bolenje pak njewoibý, ale wscho, schtož sźišesche wonka w komoray.

*** Mrěje žiwojeho mordarja rysował.** Pšched nekotrymi dnjemi nadpadny žo na Montmartru w Parisu na sławnej dróży moleć. Smuźisće je žo dlešći cźaš faktiwał, słónczuje pał žiwojemu pscheczuwnjej podleža. Pšched žiwojej žnjerezu měješche pak hischcže telko rosuma, w nekotrych śmuhach wobras mordarja naryšowacź. S pomozu naryšowanehs wobliča je policija bórzy słótnika popadnyła.

*** Zarjše palaśin žo do burskich hojernjow pscheźwarja.** Na połkupu Krim je sastojnik žonjesełskich statnych kupelow pschijeł. Wón chze śrjadowacź, so žo nětkuschze zarjše hrody w Liwiadźe do hojernjow pscheźwarja. We tutych hrodach dyrbja žo po powěsćach ź Moskwy 300 khorych burow darmo hospodowacź a bydlicź. W druhich runmosćach budu žo dźěłacźerjo hospodowacź. Teź sa radźio žo hižo pschihoty cźinja.

*** Na 1000 Romskich puczowarjow** je w posledniom cźasu ź Mnichowa a Würzburga do Roma pschijěło, so bychu pschi žiwotaprajenju franziskeje Theresy del Bambino Gesu njedźelu 17. meje pschitomni byli. Na tutym dnju žo tupola žiwj. Pětra w Romje žiwotaccžnje wobswěći.

*** Twarz prěnjeho létadła.** We saudźenych dnjach je we Francowskej we měšćacźu Murette muž w 85. lécze wumrěł. Muž Muž mjenuje žo Klemens Ader a je prěni na žnjese pschijěchoł, ź maschinami žo do powětra puschcźesć, kiž žu cźežesće hacź powdźr. Kaž ź wjetsche wschitsch wumjelsw obo wuhladerjo, bu teź Ader za cźaš žiwojeho žiwjenja mało znaty. Haj, nekotři jeho žamo wuzmeschowachu a hanjachu. Załke w lécze 1924, hdyž běsche Ader 84 lět starh, saskupnizy wědomosćezow pocźachu mu nim špominacź. Lěto psched žiwojej žnjerezu wusnamjenichu jeho ź cźestnym saskupowym khižom (Ehrenlegionskreuz). Aderowe prěnje létadło runjasche žo hobrsemu ptakej a rěkasche Aeolus. Wupscheskrene kschidła létadła běchu 14 metrow dołhe, létadło bame 6 metrow wysoke. Maschinu na létadle cźerjesche parny motor. Ader mózesche ze žiwojim létadłom létadłom nekotre njesusłuchny we powětrje swotacź a na 100 metrolo dałeko lećeźcź. Ader teź posdźischo zyskowasche, žiwoje létadło dale wudospolnicź, schtož žo jemu runje najlépje njeporadźi. Pschi tym be wjetschi dźěl žiwojeho zamoženja, pschihadźił.

*** S jendźelskeje.** W jendźelskej je też wobydlenstwa nusa. Nusa pak pschinjese cźłowjeki na wschelake mysliće-ki. W jendźelskej twarja wo posledninm cźasu khěže ź wórzowymi murjemi. Tajke khěže žu tunje, tak so móże je žebi kózdy dźěłacźeř natwaricź a to sa tši njedźele.

*** K druhemu rasej źleborny kwaž** žiwjeresće 77 létny William Bacom, pósłowy sastojnik w Michamje. Se žiwojeje prěnjeje žeńtwy hu 11 žynow a dwě dźiwozy pschi žiwjenju. Wschitzy žu swójeschca hižo wożenjeni. Bacon je też hrygdom dźeš 50 wnucźkow. Wschitzy jeho žynoju žu pósłowi sastojnizy. Bacon sam bé 40 lět pósłowy sastojnik.

*** Hobrsti woheń w Japanskej.** S Tokio-Lakend žo nam powě: We měsće Kumagaya wudyri wulki woheń, ź kotrymž žo wjazy hacź 300 twarjeni wotpali. Wjele ludźi we pkonjenjach žumjerecź namaka. Kumagaya je źrjedźischcžo žiwowesje industrije.

*** Pšy pschepytuja plunowe rolny** sa wobschkodźenjemi Wjele pluna žo hubi, hdyž žu plunowe rolny wobschkodźene. Na wschě mózne waschnje žo spyta, wobschkodźenja wuhlédźicź. Na Greifswaldskej uniwersicze je žo wupokasało, so móża pšy najlépše plunowm wóli wunuchacź. Pšy pak dyrbja žo na to žunezicź, so kózdy ras na to dźiwaja, a ź nékaklim znanjom pschijimewja. We wschelakich městach žu też hižo ź ludźimi spytali. Jenoź nekotři, a to zara mała liczba, žo k tomu hodźa. Kajke znicźa pšy wuspěchi, to dyrbimy hischcze wocźakacź.

Wo zymskim sparje zwěrjatow.

Spodźiwny je podawk w pschirodze, so žo wschelake naješe swérjata we zymje do zymskeho sparа saudźela.

Ptačźi, wone mózą létacź a wucźekniu tak ź mnemu žurowem podczažu, lecźa do krajow, w kotrychž wrézne léczo knježi. Wschelake swérjata wschak njemóża jim sézehowacź. Tute swérjata pomhaju žebi žame a sajadnu do zymskeho sparа. W tutym wotpocźinkitim cźažu lježa kaž morwe. Wschitke hibanje cźéła stanje žo w najžinadnischej měrje, tak wjele, so organizmuš runje hischcze pschi žiwjenju wostanje. Krejna cźopłota cźopłokrejtikow spaduje na nékotre stopnje na null a pschiruna so tamo wonkownej cźopłoce. Wobsteji pak strach, so smjerzhe, wotucźi świérco žamo wot žo a hiba žo žyluje, so hy žo sajo wohrało. Kózde 30—45 mjenischinow dychuje świérco jónu. Semjerzhe ptam, kaž wuhlowy kiślik a druhe móża jim tohodla malo sescłkodźecź. Na krótki cźaš móże žo świérco žamo podnuricź, njesadźiby žo pak. Kózde 3 abo 4 njedźele wupróbni gérjela a pucher. Scamjenja w tutom cźažu wuzmu hjes wobsebiteho hojenja. Dale je hischcze sajimawe, so ani wlósy, pasory a žuby njerostu. Cźélo žlubi hacź do 25 prozentow žiwojeje cźeże. 13 prozentow padnu na wopu a 12 prozentow na tuk, wschitki a kośeze. K žiwjenju wažne organy kaž wutroba a płuza, mohły a jatra, smjerzisća žo jenoź mało. Cźélowne mineralne wobstatki pscherdu we symzim sparje ź wulkeho dźela ź krewje a mjasa do mosłow, schle no (Milz) a jatrowa, runja njesu schtoma, kiž we symje ź hassow do sdonka sesehnje. Swérjata, kiž pola naš we symje spiju njetopor, jěž, njewjeserska, žurt, kokliza a druhe.

Najnowiše z cyleho swěta.

Cźežkostkowakska je žo pšched Swjatskom narodow na to swjasała, so sa konfiskowane Habsburgske kubla 144 milionow słotych krónow saplacźi. Madźarska ma jako sarunanje 38 milijonow słotych krónow saplacźicź.

*

W bolschewiskej Rusłej žu žo zła na muku, krupy, cźežcźowiny, wotruby, mašk, makarony a rajš položile.

*

Kaž nowiny ź Moskwy pischu, je spěschny cźaš Moskwa—Riga njedaleko Moskwy ź kolijow wustorcźił. Moriło je žo 10 wožobow, sranilo je žo 30. Mjes pasažerjemi bé wjele zuzhow, wožebje Němcow.

*

W Zugdedy w Kawkasu žo pschi georgiskim twaju dom saszynu, w kotrymž běchu žo 400 ludźi sesehke. Néhdże 100 wožobow je žo saraszyło. Mnohy žo cźežko sranichu. Hacź dotal žu pjecź cźełow ź rospadankow wucźahnyli.

Přilopk.

* **Sajimawa nowinarska statistika.** W Mnichowje na uniwersicze je wustaw za nowinarske wobhonjenje pschiprajweny. Wustaw wospjewja sajimawe liczby wo nowinach, kiž w Němskej wuchadźeja. Liczba nowinow we Němskej wucźinja 3152. S nich wuchadźeja w Prusłej 1772, w Bayerskej 413, we Württenbergskej 176, w Sakskej 232, we Badenskej 141, w Hessenskej 77, we woběmaj Mecklenburgskimaj krajomaj 31, w Duringskej 123, we Braunschweigskej 27, w Anhalskej 71 nowinow. Wjetschi dźěł tutych nowinow wuchadźa sa tydźeń schésć cźełow, mjenujch 1834 (to je 58.1 proz.), 114 sa tydźeń sedom rasow, 58 wjazy hacź sedom krócź, 177 jónu, 275 dwójzy, 606 trójzy, 80 schtyri krócź a 7 nowinow hjecź krócź. Schlesyska ma najwjazy małych nowinow. Małke nowiny wuchadźeju w Rhynskej krajinje, we Westfalskej a we Barlinje. — Po pschirunanju po němcach a wšach wuchadźa w Barlinje 101, we Wrótslawiu 19, we Hamburku 18, we Mnichowje 14, w Frankfurcze nad Mohuscźom 14, w Lipsku 13, w Kólnje 11, w Bremjenje 9 nowinow. Po pschiślušnosnošći stronow ma narodnioźozialistiska 14, narodnoliberalna 392, ludowa 88, zentrumska 291, demokratiska 166, sozialdemokratiska 142, njewotwisna 2, kommunistiska 20, Bayerska ludowa strona 96, föderalistiska strona 4, hospodarska politiska strona 141. Konfesijelnych je jich 13, w zusych rěcźach wuchadźa 7 nowinow, hamurjski 188 a njestronizy 1635 (51 proz.). Pschirunanmi-li statistiku ź dowójnsk. pouměrani, tak je liberalne nowinarstwo wrócźo schło, konserwatiwne kaž w Pcze 1898, zentrumske kaž w lécze 1914 a sozialdemokratiske nowinarstwo pak je wot léta 1917 žem wo połowiza pschiběrało.

* **Króli dodawk k běrnaznym stawiznam.** Léta dołho je sawjedženju běrnow njechasche lud pschcze hischcze niczo wědźecź wo nowym plodze. W Němskej plahowasche žo běrna po lécze 1740 w ludze powschitkownje. Dołhe léta žu běrna jako jédź khudych a stotu sazpěwasche. We khodowych létach 1758, 1763 a 1770-1772 hałke rozpischesche žo plahowanje. Nawopak wschak je nadpadne, kaž štej žo runje łetej a tobak nimomóru spěschnje rosschérjej, hyrnjej mjesjchtej pschcezinow cźestkim sadźewkam wojowacź. Běrny wschak namakachu w prěnim cźažu mało spodobanja. Se kaftkimi źrédkami dyrbjesche žo ludźom tutón plód poruczecź, haj namuczicź, so hy žo plahowak a sadźak, wo tom njech naš pschikład powuczi, kiž je žo w Franzowskej nałożowak. Haptykar Parmentier je žebi wěcźnu zlatu dobył, so je lud na tutón plód syncził. Po starodawnym snatym źrédku a cźłowjeczej zlabosći je žo měł. Wěsću lesći je trjebał. Sakosane wdźeju žlodza lžeje, hdyžli dowolene. To wobjesche też knjes haptykar. Mulke sahony poruczi ź běrnami pogazecź a hdyž běsche žo cźaš zurjow pschibližił, staji tasle koło wokolo, na kotrychž kózdemu sakasuje a je cźežkimi khłostanjemi hrosy, kiž „drohotne“ plody kradnje. Burja pak pocźachu wesźpni byeź, khodźachu mjescźo do běrnow, potom pschi świetłym dnju, hdyž nichtó njekedźbowasche. Katarske towarstwo we Württemberku je jamm lesći trjebało se žamžnym wuspěchom. Najpodźischo je stara Bayerska běrny sajsedła, hakle w lécze 1791.

* **Herriotowa biblija.** We Herriocze, kiž běsche prjedy ź wyschchim měschczanostom w měsće Lyonje, powéda so sajimawa **podawizna**. Ministerski pschedsyda Herriot, luhowar a sbérar knihow, běsche psched nékotrym cźasom w Normandiji. We wulkadnym woknje knihowu knihipscheluzpa wuhlada tas zara derje sdéržanu bibliju ź 17. létstetka. Presidenta sastupi do wobthoda a wopraschja so, kak wjele kniha płaci. Dokelž běsche tunja, jenož 100 frankow drohe, njeješche ju hordze a sbožownje domoj. Herriot jamm pschebérasche jamm tas nescho dokładnischo w knihy. Pschi tym namaka w jenej stronje jom derje znaty kolt — ź měšćanskim wopomom města Lyona, měšćanskeje knihownje. Dokelž pak prjedawschi měšćanoste njechasche, so ho kradnjenje polékuje, rosžudźi ho spěschnje, drohi pokład do domizny wrócźo półacź. Tak bohy žebi nébuschi měšćanoste nowu sastužbu.

* **Mórske hłubiny.** Móżeše dujo runa so runinje. Lówna pytnjenty tu hórki, wjele mjenje pak nékaźe hromadźe kuiśowaze hory. Hórki, kiž tam nadeńdźemy, podobaja wulkanam — wobeh błuwozym horam. Najwysche pcźebéhowanja njesiju wobrzjedź morja, nè, pschi brjohach, kiśto pschi khromach. Najwjetsche hłubiny ha runja mużebéham na semi horjeka. 8—9000 metrow wuczinjeja. Srjedźna hłubina atlantiskeho morja je 36 000. Najhłubiše mésmo wumněri ho pola Puerto Rico 8340 mtr. hłuboke. Najźnadniischa hłubokosć je mjes Schotiskej a Islandskej 300 mtr. — Najwjetscha hłubina indiskeho morja je na rauschoźewjerownym rózu Awstralskeje a Nowy Jawy. Wona wucźini 6200 mtr. — Cźiche

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu, 18. meje 1925.

Kursy saudźenu žobotu w Barlinje:

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,88
1 jendźelski punt	20,363	100 cźeskosk. krónow	12,432
100 schwajz. frankow	81,19	100 polisk. markow	80,15

Pjenjesy běchu też saudźenu žobotu dale ličko dóstacź.

We affektach bé saudźenu žobotu we Barlinje na burzy malo wobrota, kaž to žobotu stajnje bywa.

Na **prosunktowych witach** bé pschenża po amerikanskich kneuczenych placźisnach sajo wo nécźoto malo dróżcźa. Druha ruka pak je turiscza hacź amerikanske žadanki. Rożka, jecźmjeń a wowoš swoje placźišmy hischcze njeprzesměnichu, hyrnjej knjeserstwo sakoš wo žitnych zlach šetmej pschehpołożiło. Sdyžom steja po zyłej Němskej hacź dotal spokojaze. Mąka schpatnje dże. Ssobotu placźesche zentnar

w Barlinje:

pschenży w meji 13.15—13.25 hr., rożki 11.05 hr. hacź 11.20 hr., jecźmjenja nałkhiżho pr. 11.30—12 hr., najwmneho 10—10.80 hr., wowoša 10.80—11.20 hr.

We termiłowym wikowanju:

pschenży w meji 13.75—13.90 hr., w juliju 13.45 hr.,
rożki w meji 11.25 hr., w juliju 11.42 hacź 11.25 hr.,
wowoša w meji 10.05 hr., w juliju 10.44 hrinowow.

Wiki rěsneho zrotu saudźenu žobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Pschignali běchu:

	Wone placźachu:
2503 howjadłow	18—57 hr.
2800 cźelatow	30—72 hr.
7261 wowzow	22—52 hr.
9781 tukrajnych świni a 129 wukrajnych świni:	
240—300 phw.	64—65 hr.
200—240 phw.	63—64 hr.
160—200 phw.	61—62 hr.
120—160 phw.	59—60 hr.
do 120 punlow	58 hr.
ranzy a kundrosy	58—61 hr.
37 bowow	15—20 hr.

Wiki běchu w howjadłach měrne, w cźelatach a wowzach klazachu. Sšwinje nimale hładzu dźěchu.

Amerikanski rataflši hamt praji, so budu k 1. juliji je starych žnjow hischcze 125 milijon buschelow (tak wjele kaž 40 puntow) pschenży na składze. Loni běchu 363 milijonow.

Tydźenske wiki w Běłej Wodźe saudźenu žobotu: Buchy, punt po 2 hr., jeja jene po 10 pj., twaroh punt po 30 pj., běły kał, punt po 20 pj., rjerwjeń (Rhabarber) pt. po 15 pj., 2 puntaj po 25 pj., holatej 2 hlójczyj po 25 pj., zubła punt po 20 pj., kamy wolii ¼ litra po 50 pj. Wiki běchu derje wopytane.

Sso pytaja:

Murjerjo, twarišli mischtr Rockich w Budyschinje, na Tischanskej dróży.
Kowarišli, Arno Bothmann w Budyschinje na swonk. sawiskej haży 31.
Krawišli w Budyschinje, na Mollkowej haży 3 III.
Pohonicź w Budyschinje, na Fichtowej haży 6, na Hornczerlskej haży 34 della.
Holza do domu, hojserjuz w Hnaschczech.

Na pschedań:

Wós dźerzazy, Seppel w Běłej Wodźe, Schweigstr. 22, **desktwany**, 35 zent. a rabli pódła, we Wujezlicu 28 pola Pomorz, **kaschczaty** na pjerach, kowarinja w Rožku, **dźerzazy sportowy** w Budyschinje na hornczerlskej haży 53 delka.
Selene rězaca maschina, Ssmola w Bronju
Młócźazu maschinu ź 3 PS. motorom w Radworju cźo. 36.
Zentrifuga ź butrowajom w Khrosće cźo. 5.
Jałozja wuzkokošuczelna, w Pschiwcźizach cźo. 17.
Kosa saanska w Wětych Noślizach cźo. 8.
Běłaki w Małeschczech cźo. 14.
Kokoschki 4, kotrež njeješeja, w Hněwježach cźo. 215.

Schkrowe depesche.

Barlinš keproduktowe witi, dźenża dop. ½ hodź.: Witi žu hischcze malo rosnuite pschi krutym smylenju, kotrež žo wožebje sa pschenżu pokajuje. Tendenza njepsheměnjena.

Dop. ½12 hodź.: Powżenje na witach žo njeje pschemenilo. Tendenza kruta.

Placźizny na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wolijowe žymje po twni abo 1000 kg, šewoł 100 kg. placźizny po słotej hriwnje.

	16. 5.	15. 5.		16. 5.	15. 5.
Pschenża	263-265	263-265	zapł. wožinski	15-15,60	15-15,60
rožka	221-224	221-224	pozd. meiska	9,75	9,50
nałst. jecźmjeń	226-240	226-240	**ierabella**	14-16,00	13-16,00
nat. jecźmjeń	—	—	hórnaze krużki	18-20,00	18-20,00
wowoša	216-224	216-224	**žuny**	18 20,00	19,00-20
dakarske (Mais)	203	—	**wola**	19,50-21	19,50-21
pschenicźne mała	32-34,25	31-33,75	**lany wobsuchi**	21-22,50	21-22,50
cźana mała	29-32,75	29-32,75	**mohre lupiny**	10-11,75	10-11,75
pschenicź. wotr.	14-15,00	14-15,00	**zolte lupiny**	12-13,50	12-14,50
cźane wotruby	15-16,00	15-16,30	**žymo, 50 kg**	3,50-4,00	3,40-4,10
rapš	395-400	395-400	**stonia, cźana**	1,10-1,55	1,15-1,20
lone žymjo	385-390	385-390	„ pschenicź.	1,10-1,55	1,15-1,20
hroch	21-24	20-22	„ wowsina	0,90-1,30	1,00-1,20
pjelušći	19-20,00	19-20,00	„ jecźmj.	0,95-1,00	0,90-0,95

morjo měri pola Sandwichskich kupow 6000 mtr. hlubcko, nješchto dale k juhu kupy Alastije 7000 mtr. hlubcke, wjedalcko Atacamskeje puščiny w Khili pak pisches 7600 metrow. Hlubsche městna žu pola Mariansfich a Karolinskich kupow, hacž do 8200 mtr. tam hlubina wuczini. Najhlubšcho pak je w mórskim dole mjes pokkupy kamežatki hacž japanskim kupam. Tu je najhlubsche městno, kiž je žo hacž dotal měrikło, pola kupy Urup, a to 8715 mtr. Tuta hlubina runja žo skoro najwjetschej horje Monte Everest, kiž je 8840 mtr. wysoka.

Japanske wopory wěry. Knjeżna Tsuna Karasumoło je pětna, krasna holczka s najwoßobnischich towarschwowskich Tokiskich worschtow. Wona je žo rozsudźiła, žiwoje žiwjenje woprowacz, so by nowy tempel Meiji Temox pscheczíwo nutsdawanjam slyschi duchow schkitała a tak swobarała, so njeby žo tempel sniežił. — Psched nětorymi lětstokkami běsche žo klawny tempel w Asakurje nawtwaril. Tehdyžtehdom woprowasche jedna mloda holza swoje žiwjenje. Wona pohrjeba žo pod brjóh templa a to hischcze žiwa, so by tak žiwjatnju psched snicženjom schkitała. Woprowadže falkowa ko tutón twar w pohlednim jenjerjenju w lěcze 1923. Skoro wschě druhe pak žo wupuscžichu. — Nětko pak je japanske knjeżerstwo naschej knjeżnje Tsunje Karasumoze tutón wopor fakalało. Cžežko zwoli knjeżnicžka do toho. Skónczenje pak tola rosumi nabu a wona dyrje nětko wulke pjenježne kubło woprowacz a niz swoje žiwe cžełko.

„Sierra Leone."

Naložli a waschnja w jendželskej koloniji we wjeczornej Afrizy.

(Podał A. Hladki.)

Nimale pola wschěch splahow cžornuchow wjeczorneje Afriki nanakamy wobsebite tajne swjazki. Tute žu swjetscha dalokožahaze, maju wjele wotrjadow a žu decje organisowane towarstwa. Samer tuthch swjazkow je nam dženja hischcze mało znaty. Je jara cžežko, nješchto nadrobnischo wo tajkich swjazkach pola domorodnych zhonjecz. Wo tajkim waschnju žadyn cžornuch, njech muž abo žona, njenje nicžo wjesyscheradži.

Sa male soželeńki, kotrež žu wo tajnych towarstwach se jendželskeje kolonije „Sierra Leone" do sławnosče pschischle, mamy žo jenitcky jendželskim knježerstwowym satojnikam džakowacz. Jendželczan (T. F. Alltridge), kotryž hižo w lěcze 1871 do Sierra Leone pschindże, a jako prěni tehdom hischcze njewuzhladomny kraj „Sherbo" pschepuczowaschc, ma klownu zasłužbu wo wotkrycu wschelakorych domorodnych nałožkow.

Towarstwo „Poro" je tajny swjazk, do kotrehož smědža jenoż muzhzy zastupicz, snadpschecza ioho maju też tajny swjazk, kotryž žo „Bundu" mjenuje. Młode holzy mózą hakle potom k tajnemu swjazkej pschistupicz, hdyž žu starobu jenitwyklmanosče dozpěle.

Hdyž žu žonske w jenej wsy wobjamtle „Bundu" załožicz, žo njedaloko wsy w lěsu pschihódnu městnosez wupyta a žo k tomu pschiprawi. Tale městnosez dostanje potom mjeno „Bundu" a placzi, kaž Alltridge mèni, wot špeczalnika wuziwanja za nathwjeczischce. Młode knježny a žonske swjazka „Bundu" czuja so, tak dołho hacž na tutom swjatym městnje pschebywaju, bjes dalschcho strachu, bokelž je mužskim krucze zakazane, na tutu městnosez stupicz. Wěra domorodnych k tajnym mozam swjateho „Bundu" je tak hybna, so jich žadyn zunsonik njeswěri, lohko znajomne mjesny swjateho městna pschekroczicz. K wabjenju za tajny swjazk je wohoba wuswolena, kotraž hnydom we prěnich dnjach s hudźbu a s pschewodom we wokrjeżach, kotrež swjatemu lěsu žiu, schcze, wokolo czaha napomina starschich, so bychu žiwojim džowkam do tajneho swjazka sastupicz dali. — Wobdarjenosez czarnuchow wosnamjenja pschikład, so ma kóžda wjeż, nimo tajnych swjazkow, hischcze swojeho lěkarja, kotryž je pola wschitkich swjazkow cžłowjeschko žiwjenja we „Sierra Leone" wuzhonczesczena wosoba. Tutón muž samože pe měnjenju domorodnych dźiwy cžinicz a wobježdżi wulku mózu, s kotrejež pomozu je jomu mózno, wschitke pschestupjenja wotkrycz, a tak cžežkim pschestupjenjam jako mordarstwam a rubježnistwam wobarancz.

Rawtske wozlewjenja z Budyšina.

Gmejnski pucz s Krakez do Boschcez je na Krakezańskich honach wot 21.—24. meje dla nażiwowanja zawrjenu. Jědźicz ma žo w tutom czażu pisches nowe Porschizy a Delnju Kinu.

*

Pucz z Klukscha do Lichanje a Sdźaž je na Klukschowskich honach wot 18.—30. meje dla nażiwowanja zawrjeny. Jěchny wobhład je w tutom czażu na Luchni pokasany.

*

Kumschczeńzańska gmejna je žo wobježdżerja lezownoscze cžo. 301 lezownosnych knihow za Konjezy wo pschihotowenje wotwjedzenja wody s kužowa na mjenowanej lezownosczi, k powjetschenju swojeho wodowoda praschała. Tuto soželiny po § 33 wodoweho zakonja zjawnoschczi. Schtóż ma pschecziwo tomu žane wurěcze, dyrjż je na hamtiskim hejtmanstwje w Budyschinje w běhu 14 dnjow zawobacz. Wobdźelniży, kotrjż žo w tutom czażu njepschistejsiwja, zhubja prawo na dalschich wurěczach pschecziwo wobnemu zarjadowanju.

*

Pschichodnu žrjedu, 20. meje, dop. w 9 hodź. budźa we pschejedźowarskej rumnosczi nowjeho žudnistwa zeńchowoze wězy na pschejedźowanje pschedawane:

3 knihowe khamory, 1 likkrowy khamor, 4 blida, rózkowy sofa s 2 stołomaj, hrajerske blido, wulka stojaza šwjeza, žonjaze kolo, schijaza maschina, 8 pitańskich blidow, fotografiski aparat, pjenježny khamor, żelezna pokładnica, tworowe połzy, mužace kolo, 800 zigarow, klawer, 10 schkafow, 7 hnetkowych wasow, 2 sofiejedyn s dwěmaj stołomaj), tworowy khamor, 1 tóf, bruna kobla, drastowy khamor, komoda, 2 vertikal, plecženy stolcžk (Korbsessel), mydło, wjetscha dźelba mydłowego procha, mjechkego mydła, šnjeczakow, schfórnjazeho masu a wósta, 9 zentdil, wulka dźelba wina, 2 pihańskej maschinje, puti, knihowa polza, 2 próżd. winowaj budaj a hischcze wjazy druhich wězow.

Placžicz ma žo hnydom. Tuto wosiewja žudniski wukonjeř a hamtiske žudnistwo we Budyschinje.

Towarstwowski powěstnik.

Budesteey. Serb. tow. „Lubin" zmeje štwórtk (Boże stpiče) wjecžor w 6 hodź. pola Rösikec zhromadźiznu. Rěčeć budże k. wučeř Šeca z Rachlowa wo zastarskich časach. Wšěch bratrow a přećelow, kaž też hosći wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Budyšin. „Bjesada" ma póndźelu wjecžor z dypkom 1/2 9 hodź. spěwanje w Serbskim Domje. Žónske hłosy hižo 3/4 9 hodź. Należnje prosymy, zo bychu wšitcy přišli.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija" zmeje jutře wutoru (19. 5.), wjecžor 1/2 9 hodź. w „towaršowni" měsačnu zhromadźiznu. — Předsydstwo a wubjerk zeńdu so z dypkom we 8 hodź. k jara ważnemu rozrěčenju.

Hrodźišco. Serbske tow. „Zerja" spěwa srjedu, 20. 5., wjecžor 1/2 9 hodź. w Njechornju.

Khwaćicy. Bože stpiče wjecžor we 8 hodź. w Khwaćicach přednoškowy wjecžor ze swětłowobrazami: Dr. Šleca: Pućowanje po Dalmaciji hač do Čorneje Hory (Montenegro). Wšěch Serbow a Serbowki wutrobnje přeprošuje. Serbske towarstwo.

Lipiny. Wutoru, 19. meje, připrawi so we wjesnej korčmje w Lipinach rjany serbski přednošk ze swětłowobrazami: „Pućowanje po Dalmaciji". Přednošuje k. Hladki. Započatk wjecžor 1/2 9 hodź. Bohaty wopyt wočakuje. Zarjadnistwo.

Lipiž. Serbski přednošk ze 100 krasnymi swětłowobrazami připrawi so štwórtk, 21. meje, wjecžor we 8 hodź. w Kucharjec korčmje w Lipiču. Přednošuje k. Hladki. Wo bohaty wopyt so prosy.

Radšk. Srjedu, 20. meje, wjecžor 1/2 9 hodź. přednošuje k. Hladki w Michalkec korčmje w Radskej wo Bosniji a Hercegowinje. Přednošk je jara zajimawy, tuž so bohaty wopyt wočakuje.

Ščonica. Na serbsku zhromadźiznu, kotraž so pjatk, 22. meje, wjecžor 1/2 9 hodźin w Begarjec korčmje w Ščency wotmeje, so tudy kedźbliwe čini. Knjez Hladki zmèje wuleg zajimawy přednošk wo Južnosłowjanskej. Wo bohaty wopyt so prosy.

Serbski Sokolski Zwjazk. Posedźenje předsydstwa a wubjerka wospjetuje so štwórtk, 21. t. m., (Boże stpiče) dop. w 10 hodź. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo je přitomny. (Za kath. br. je też w Budyšinje rano w 9 hodź. składnosć, kemši hić. Jednaćel — Městostarosta.

Sowrjecy. Zwučowański wotrjad ma srjedu wjecžor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Ralbicy. Jednota „Sokoł" ma wutoru, wjecžor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Zwjazk serb. spěwnych towarstwow so kedźbliwy činy na wjesoły wječor: „Hleidideldumdei" 20. t. m. w „Krónje". Program ma tak wjele wabjaceho a zajimaceho tu za serbske spěwne towarstwa, zo mózemy wopytanje z dobrym swědomnjom porućić. Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Carl Gast w Budyšinje

ratarske mašiny

zastupjeř najprěnšich dźěłarjow.

Najwjetša wuporjedźerja

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Hdže

kupujeće derje a tunjo?

Mužace wobleki
hólčace a dźěćace wobleki
tkaninowe kholowy
kholowy do dźěla
wobleki za montérow a zamkarjow
jaki za mištrow
bluzy za dejerjow
mantle do powolanjow
košle

pola firmy

Hugo Pachaly

před šulefskimi wrotami 1.

Njedźiwajcy tunich płaćiznow wjedu jenoż dobre kajkosće

Žona

so do zahrody pyta. Křižanec zahrodnistwo w Třešlanach.

Feirichowe přestajomne **komoty**

za wołu a krowy kupujeće jenoż woprawdźite **w Holbinje** (Pankebnem Sp.) abo kóždu sobotu w Budyšinje na prosacych wikach. Jenoż twora pró-nieje zjadowaje, žeła dołho 1000 krót wupraschow.

Syru wołmu

kupuje po najtuńšich płaćiznach abo zamjenja na **Ia česane předjeno**

Otto Oßwald

štrimpowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

MERSINSKI

Salonske žaniki

Gardiny jara tunjo. K. Erler šime wiki 11. Rěči serbski.

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polstrowy wócy** po wuradnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Kóždy, schtóž ma

nješchto na pschedań, štóž, grat, wschelake nowe a trjebane wězy, abo schtóž dźe sebi nješchto kupić, wosjewi to :: :: : nawěschtkum we :: : **Ezerbskich Nowinach**

Tajši nawěschćeńcy žo w nětkle 6000 serbskich domach cžita :: a ma wěstu wuspech. ::

Derjezdźerżany

elektromotor

2 PS je tunjo na předań **w Konjecach čo. 20.**

Runklica

je na předań **we Wadecach čo. 15.**

Wysokosnesena

kruwa

(podsobna) je na předań **w Korinicy čo. 6.**

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeř najprěnšich dźěłarjow.

Mocowe wozydła

wuporjedźerja

přisłuški, pjelnjerja benzina a wolija.

Syn serbskeju starješu chce

pjekarnju abo korčmu

wotnajeć. Poskićenja njech so pósćelu do Smječkec čo. 25. pola Worklec.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Našej dźowčičcy přidruži so džensa

sotřička

A. Holan a mandźelska.

W Budyšinku, 14. meje 1925.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec a nihilićerjo, zap. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 zlot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšša wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 115 **Budyšin — wutoru, 19. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Dr. Stresemannowa rěč w němskim žejmje wo swonkownej politiky.

Němski swonkowny minister dr. Stresemann je póndźeln w němskim žejmje wo pomerach Němskeje k wukrajej rěčał. Počžahi Němskeje k Sjednoćenym statam połnoźeše Ameriki, k statam žyjednoje a połodnjoćeje Ameriki, k Chinje, Japanskej, Ruskej a Bołharskej žu spokojaze. Styki k Čěskłokowakskej, Schwajzarskej, Hollandskej a Rumunskej žo njejsu pićhenčnike. S Rumunskej žo hišće swada njeje wurunała dla bankowkow, kotrejž je Němska wudała, hdyž bě ja cząš wójny Rumunsku wobšadźiła. S dźakom pśichpójsnawa Němska dorosumjenje, kotrejž bamž a jeho radźićelsko němskemu ludej wopokasuja.

Nowe wikowanjske rěčenje je Němska z Ameriku, Jendźelskej, Belgiskej a Grichiskej wobjamkła. Možebje wulka wobješnosće žu žo wobsamknjenju wikowanjskeho rěčenja je Schpanišej na pśiwšeco stajiłe. Dr. Stresemann radźi, žo by němski žejm wikowanjske rěčenje je Schpanišej pśihjał. Hdy by žo to njestało, by němšti kredit we wukraju schkodował. S Italkej, Franzowšej a Pólšej žo hišćeze wo nowym wikowanjskim rěčenju jedna.

Minister potom na **wobhadźenje Kólnjskeho paśma** pśichódze. Pśiwšeźimniśy žo mysla, měnju, žo **žo** Němska pobwoli, hdyž wobhadźenje wot wotbrónjenja wotwiśne cźiња. Pokazuje na to, so dyrbja, hdyž Němska wolbrońi, skónčnje też druhe staty wotbrónić. **Bjeźstrachowny projekt,** kotrejž jenoj druhim statam schkli pśiwšeźiwo němskim nadpadam zarucźa, ujemóże Němska pśihjeć. Sśiwoje rańśe mysli Němska ženje znowa njepśihpójnjaze. Hač **Němska do Swjasła ludow sajnup,** wo tym žo iwona bjeźeze njeje rozhudźiła. Spomnjeze žobudźkanje we Swjasku ludow pak njeje móżne, kaž dołho žu tute swady mjes nami a swjasknjenimi, kaž na pśihlad wo pśiheldźenjach we wolbórjenjstwie praschenja, a kaž dołho žo njeje połnośne paśmo wupróńiło.

Minister skónči, pokazujo na wobśicźaje wobeźnjośeśe, kotrejž pak njejžu i pśiheźimi, so dyrbjało žo na tym dwěrnować, žo žo njeby hodźiło, wschо na šprjedze waschnje rozrišacź.

Němski žejm.

Němski žejm je žobotu nanajšet sepójkanza Heppa na **woistorcźenje dopśidka zaplaczenja samóženjowego dawka** z 15. meje wo jedyn měsaz we wschěch tśoch cźitanjach pśihjał. Sozialdemokrat Hertz pśeczeźiwo temu rěčeźeše, dokelž žo samóženjowy dawk do horka njeběž wobmjerjowak.

Sśejm na to wobsamknjenju sdźěłarskeho wubjerka wo **spomnadnoje stenografije w Němskej** pśichłohowaśeše.

Pśihi druhim wuraźenju wo **hospodarśtwje sejiwjeńskeho ministerstwa** zentrumski sapósłanc **Blum** žadaśeše, so by žo rataśtwo i dožahnymi zkani schkitało.

Sejiwjeński minister hrabja **Kanitz** praji, so je dla pśicźinow swonkownoje politiki do toho swolił, so bychu **pśichiwosć wukrajnych konjow wotewrile.** Zło za konje dyrbi pak žo po jeho měnjenju porucjo měrowej žadośe źěłeru powpśicźiś. Hódnosći koni žo pśihi pśichiwośu krucze pruhuje. Pśerni měsaz po wotewrjenju njeby je žo jenoj 604 koni pśichiwjeło. Jeli to by žo jich pśichewjeze pśihinjeło. by žo knježeŕstwo wo dalšich naprawach rozmyślilo. Pśichiwoś cźerśtweho mloka do Barlina je hižo žašo fyjnje pśichibrał.

Mjdu němskeho presidenta dźeja powpśicź.

W rosliczeńskim wubjerku němskeho žejma je zentrumski pósłanc Gloeckner nanjetował, so by žo usa němskeho presidenta powpśichla. Na podłožku tuteho namjeta je žo wobsamkło, so ma žo letna usa němskeho presidenta wot 60 000 na 120 000 hr. powpśicź. Pódla toho ma němski president prawo na darmotne wobhdlenje. Sozialdemokratśo žu žo wothłoławanja sdźerźeli, kommunistoju žu pśeczeźiwo namjetej hłosowali.

Pśeczeźiwjenje pśeczeźiwo žitnym zkam.

Barlinski „Vorwärts“ na to pokasuje, so žu najwjedowazy wuczeni w nazionalnej ekonomiji, mjes nimi Sering, kotrejž je pśedy za rataśtwe zła był, žo nětko pśeczeźiwo jich sajwjedjenju wuprajili. Teź pśichodźekaza industrija, wot kotrejež pobjuńenja wuwoz němskich wudźełkow pśichodnje wjeśeńe wotwiśuje, pśeczeźiwo žitnym zkam protestuje. Runje tak je žo němšti swonkowny minister dr. Stresemann wuprajił, so je njemóżno, so by žo Němska k wyšokim schkitaśtnym zkam wrócźiła. Skamo w němskej cźežkej industriji žu wo hyšenje schkitaśtnich złow dźeleneho měnjenja. Tola ratarjo a sejiwjeński minister na tele wobmyślenja njedźiwaju. „Vorwärts“ měni, so rataśtwo dla we němskim žejmje k wótrenu wurěčowanju dóńdże.

Jendźelečenjo w Kólnjskim paśmje wostanu.

Jendźelska a Franzowska stej žo dowěrjałej, so jendźelska wobhadźba pśedy z Kólnjskeho paśma njewučeśenje, dokuž Němska njeje do drobna póstajenja Versailleskeho měra dopjelnika.

Wo bjeźstrachowym paktu, kotryž je Němska Franzowskej pólicźiła, chze Franzowska halke jednacź, hdyž je Němska do Swjasła ludow sastupiła. Franzowska žebi wunměnja, so dyrbja nětcźiśche kraje mjesy niž jenoj w nawjeczornej, ale teź na rańschej stronje Němskeje njeśranjene wostacź.

Napjatosć mjes Němskej a Pólskej.

Němska doktorske titule pólskich universitow njepschipósnawa. Toho dla je žo Pólska zapowjedźiła, w pólskej Hornjej Schlesyskej doktorske titule němskich lěkarjow pschipósnjacź a je jim lěkowanje w Pólskej sakasała. Němšti protest pśeczeźiwo tutemu wukasej je pólske knježeŕstwo wotpokasało.

Pólske a němske poměry žu žo teź z tym pschiwótśike, žo Němska njedźiwajo Gdanskeho rošuda na žiwotni žadanje wobsiława, so by Pólska schkodu, za żeleźniśtnim njeśeśom w pólskim korridorje naftatu, farmatała.

Rukwańśki pakt mjes Małej ententu a Pólskej?

Warschawske nowiny konferencu Makeje ententy w Bukareśtu z wulkimi nadźijemi rospominaju. S tejle konferencu je Mała ententa žiwój politiki programm rozschérila. Nowiny „Rječ pospolita“ pišchu, so je z měśinebo žiwjała, kotrejž burbjeśeke Madjarśtwo wobkedźbowaceź, žo Mała ententa do cźiniśela wschoewropiśeke politiki rozśeła, w kotrejž jejni tśi swojaźarjo němšćim planam na pschemėnjenje krajnych mjesow žaušuju rukowańśki swjask napschećźiwo staja. Tutemu swjazkej nětko teź Pólska pschistupi, hač runje Mała ententa rušo-pólske mjesy njeby schkitała. Jej pak dojaha, so wona sa njesranliwosć mjesow z rauja Němskeje rukuje, spka sa sokkowanje wschěch mjesow, kotrejž žu žo z měrow. sterźenjenni postajile. Mała ententa toho dla teź pschemėnjenje awstriśkich mjesow njedowoli; pschetož žamostatnosć Awstriśkeje dyrbi wupchestrjenju Němskeje podlu Dunaja wobaraca. Pólska ma 27 milijonow wobydlerstwa, Cźěskłokowakska psches 13, Rumunska 15, Južnosłowjanska psches 11 milijonow, wschо hromadźe 66 milijonow wobydlerjow, kotrejž samóża snajnjeśicha telko wojakow sa wójnu stajicź, kaž Němska. S poddpjerom Franzowskeje Mała ententa hromadźe z Pólskej nad nowym europśiskim porjadom straźuje.

Jendźelski ministerski pschedsyda Baldwin wo sozialnych a knježeŕstwowych praschenjach Jendźelskeje.

Jendźelski ministerski pschedsyda Baldwin je žo w rěcźi, kotruž je w universitnym konservatiwnym towarśtwje we Oxfordu mėł, wo sozialnych a knježeŕstwowych praschenjach Jendźelskeje wuprajił. Praji, so je žo sa posledńich 12 měśazow w Jendźelskej wjazy domow natwarilo, dyžli hdyžkuli druhdyže pśed tym sa jenak dołhi cźaš. Knježeŕstwo žo nadźija, so śmeje nasymu nanjet hotowy, z kotrymž žo hacź do khórceje méry wobydlerske praschenje rosriša, kotrejž žu hacź dotal sa njerosrišajomne měli. Baldwin wulku wažnosć nanjeśam na **padawanje tunjeje elektriśkeje mozy** dawa, kotrejž wobjebiły wubjerk wězwuslońjonych śiuduje. Wubjerkowa rospšawa je hižo kwidźłana. Jeli so ju knježeŕstwo potwjerdźi, budże žo delni žejm z nimi ku lećźnych próśiuninach sadberacź.

Nacźiśk **zakonja wo dźěłacźerskich pensijach** žłubjenja dopjelnja, kotrejž žu žo pśichi wólbach dale. Knježeŕstwo chze stacźanow pschećźiwdźicź, so samóże doskonowje a rucże swoje žłubjenja dopjelnicź a so chze wschо cźiniсź, schtož je w jeho mozy, so by dźěłacźerśtu worschtu Jendźelskeje wot starosćow wo pśichodź wuježwobodźiło, kaž ješ wo wuńud jonow a dźećzi, hdyž jeźiwjeŕ wumrěje.

Dale pśichedźyda Baldwin praji, so je snajwjetśeje schkodu, kotruž je wójna Jendźelskej nacźiniła, so je zykr generaziju muži zhubiła, kotrejž bychu nětko 30—40 lět stari mohli najwažnišiše mėstna sastawacź. Dožeź bė pśched lětami wulki wubjerk najlepschich dźěłacźerjow k pschedewjacźu samolubnych a cźežkich nadawkow doma a za morjom, tam je nětko ledma horstka ludźi, a ženje njeje muła wo wulkimanjenych ludźi wjetšca hyła dyžli dźeńża. Pódla toho stajnje potrjeba hódnych ludźi za Jndisku pschibywa.

Revoluzionarne bibanje w Bolharskej.

W Plovdiwje žu tajny skład bróńjow, mjes kotrymiž bėšeschtej dwė maschinjeje tśėlje, zwuščeńśili.

W pschedmėśese hłownego mėsta Sofije je žo policija do samotnje ležazeho domu dobyła spyta. S njeho tśo revoluzionarozo tśelachu, hdyž policija zatłupicź začatche. Policisti žo poradźi, jeneho revoluzionara sajłapicź, dwaj druhaj pak wuzwjerchnyschtaj.

*

Policija je we wokolnosći Sofije w nėkotrych wsach mjes druhim w Kastenezach a Dolnjej Bani revoluzionarne organizacije zwuščeńśita a 300 kilogrammow perdita, 200 revolwrow a khétru hromadu munizije, pódla toho 150 000 lawow (pjenjes) sebrała. S rosbuchadowanim dyli wjazy nosty żeleźnicy mjes Bakarelim a Belowom rosbuchnyjeź. Nėkotre wožowby žu žo sajale.

Wotkryte pschisahanstwo w Belgradze.

W kommunistiśkim pschisahanstwje w Belgradze, wo kotrymž je žo hižo pśed nėkotrymi dnjemi rosprawiło, je Belgradska „Politika“ dalsche nadrobnosće pschinjesła. Pschisahanstwo je niž jenoj pschećźiwo ministram, ale teź pschećźiwo stupschćinje a krałej samérjene było. Južnosłowjanske knježeŕstwo je pjeza hižo pśched mėsazom powėsć wo wotpohładanych attentatach wot zuseho knježeŕstwa dostało. Wone žu je wot Moskwy poruczile. Pśched dwėmaj njedźelomaj nowa warnowaza powėsć do Belgrada pschińdże. Po rosrěčenju ruskeho swonkowneho kommunizara Cźičerina z južnosłowjanskim swonkownym ministrom dr. Ninčićom na konferencu w Lausannje w lěcze 1923 je žo Ruska nadźijała, so je z Južnosłowjanskej dorěcź a toho dla agitaciju Moskowskeje tśeśeje internazionale w Južnosłowjanskej sastaji. Nėtko pak je žo pschedźyda tśeśeje internazionale a Winšej kommunistiśkej zentrali žiwobodna ruka wostajiła. Po pschikazni z Moskwy dyrbjachu žo pódla attentatow na krała a ministrow kralowski hród, skupschtinu, wschė twarjenja ministerstwow, statna cźišcźerjenja a wschė cźišcźerjenje wjetšich nowin do powėrka buchnyć. Wuwjedjenje attentatow bė žo wožebje Magedonzam dowėrilo. Knježeŕstwo je hnydom wobaraśke naprawy cźiniło a hacź dotal je žo pjeza 70 wožowbow sajała. Kaž je policija zwuščeńśiła, je žo 15. meje attentat dyrbjał na krała sturcźeć. Sajeźi žu swjetśeha Bołharjo, druhy žu Ruśojo a Madźarojo. Wschė policajśke naprawy žu žo dołpokaze tajuje stałe, so je Belgradze žanje harry njenasta. Dźeł pschichajhanzow je pjeza do Južnosłowjanskeje z Wina pschijeł, cźohož dla južnosłowjanske knježeŕstwo runje tak je Sofiji kaž we Winje zakrozi.

Japanska pśeczeźiwo wobćwjerdźenju Hawaiiskich kupow.

Sjednoćene staty połnozneje Ameriki žu wobsamkle, Hawaiiske kupy, hyjedź Cźičeho cźeana mjes Ameriku a Aziju leźaza, wobćwjerdźicź. W Japanskej je powėsć wo tym njeměr słubźiła. S wobćwjerdźenjom Hawaiiskich kupow žo Sjednoćene staty knježeŕstwa nad Cźičim cźeanom smuzuja. Japanska je žo hižo doćź z wotpohładom Jendźelskeje rosharcźa, kotraž je ž rosšudźiła, Singapore pschi stawu w Indiskim morju wobćwjerdźicź. S nim je žwobodne hibanje japanskeho łódźstwa w połodniśkich morjach wot dobrodaca Jendźelskeje wotwitśne cźini. Hišćeze horje žo japanske łódźstwo i wobćwjerdźenjom Hawaiiskich kupow na Cźičim cźeanje wuputa. Njedźelu je žo w Yokohamje w Japanskej 11 wulkich protestowantskich zhromadźiznow pschećźiwo amerikanskim planam na Hawaiiskich kupach wotmėło. Japanske nowiny nanjetuja, so by Japanska nėtko snajmjeńscha wójnski pschistaw na kupje Formosy na twarila.

700lětny jubilej města Kamjenca.

S wjesiska hospodarske stwki nawjasuja stare „Schészmešto“ Kamjenz ſ nawječornej herbſkej Luſizu. W lěcze 1346 ſjednoczi ſo schészć luſiſkich měſtow Lubań, Choſzeſz, Zitawa, Lubij, Budyſchin a Kamjenz) pſchećiwo němſkim rubježnym rycerjam, kotſiž tež we Luſizy (Korſkym pokoſuje hiſchće roſpadanki taſtelo rubježnego hnězda) a wotbježe wikowanſke cžahi nadpadowachu a wurubjachu. Tež klóſchtr Martina Hwězda ſjednoczi ſo na namolwjenje kurwjerſcha Biedricha Měrneſho 1436 ſ Kamjenzom, Budyſchinom a Lubijom na 6 lět a to wobeſbe k ſchitkej pſcheſchiwu Huſyjam. 1635 pſchipadnychu tamne měſta (kaž dże zyła Luſiza) Saſſkej jako ruckowaiſka ſa ſaſtate twidowſki w 30 lětnej wójnje, hdyž ſaſſki kurwjerſch němſkeho kheſzora (ſdobom cžeſkeho kraſa) podpjerasche. 1815 pſchipadnychu zaj Sporjelſ z Lubań Pruſſej a ſtwjuje ſchtyri měſta wobkhowachu ſwój ſwjaſk w horjnoluſiſkim ſejmje (na ſwjatu Walpurgu).

Nětcžiſchi 700lětny ſwjedżeń, kiž ſo 16., 17., a 18. meje wotbywješe, ſložuje ſo na ſakoſenje měſta a poſtwjerdzenje zyrkwje ſwjatoje japoſchtolow Filipa a Jakuba, wo kotrymž tu liſcžiny ſu a w njej ſ prěnjenu roſej ſo ſydliſchcžo Kamjenz mjenuje a to 19. meje 1225. K lépſchemu dorozumjenju tuteje ſtawiſnaſkeje wažnoſcze je archiwar Kamjenſkeje měſchczańſkeje knihowinje, Jurij Uhlig, ſwjedżeńſku knihu wudał. Najwažniſche praſchenje, kotrež hnydom na cžole ſtoji, je: **Kak bu naſcha domiſna němſka?** Hakle na druhim měſtnje ſo praſcha: Kak je Kamjenz naſtał? Wyrnjeż hižo mjeno na ſłowjanſku ſałožku pokaſało, (na kamjenju, na ſkale natwarjene ſydliſcžo), twdawa ſo Kamjenz jako němſka ſałožka. W naſpomnjenej knihi ſu ſo pſchenémſcenje naſcheje krainy ſa nju najwjeſche ſwoju wjed. Mjenuje ſo „wulkone hibanje w ſrěnim wóku“, powoda, kak bu ⅔ nětcžiſchcze Němſkeje germaniſowanych (pſchipadnje Němzy tež pſchiſtnawaju, to běſche wjetſchi dźeł nětſchcžeje Němſkeje ſłowjanſki — herbſki), kak ſo ſ wjeczornych krajinow Němzy do narańſchich pſcheſydłowachu, — do „ſłubjenecha kraja“ — a tu ſydlazych Sserbow pſchenémcžowachu. Tutu próżu ſej w naſchim cžaſu wjazy dawacz njetrjebaja, to dźěło wobſtaraja Sserbja, ſe ſwojim Sserbſtwom, ſmutkowinje a ſwonkowinje hotowi, ſe zannym wupſchkom. Tež do Sserbow pſchicžehnjeni Němzy jim ſwěru pomhaja. Sčaſa dopomnimy ſo pſchichodnje ras na tutu knihu, kotraž ma wjele ſajimawego ſa naſ. K dorozumjenju ducha a ſmyſłoſnoſcze wěſtych worſchtow pſcheſchiwo Sserbam chcyhumy to jenoż krótka naſpomnicž. Na rozmyſłazeho Sserba knižka binaſcheho ſaczſiſcheża njerzini. K hiſtoriji tuteho ſwjedżenja běchu taſke pſchiſpomnjenja miſne.

Hižo ſobotu pſchichowatachu po ſtach a ſtach ſwonkowne Kamjenſke ſjednoczenſtwa (tak mjenowane „Kamenzer Landsmannſchaften“) do měſta, ſdźěła ſ khorhojemi a ſe hudźbu. Zim k cžeſczi běſche ſo měſto ſwjedżeńſku draſtu wobłekło. Worthladaja wot mnohich ponowjenych thěžow, wobeſbje na torhoſchcžu, kupaſche ſo měſto w morju khorhojow a girlandow, we łužiſkich, Kamjenſkich, ſaſkich, we někotrych republikaniſkich, ſa to pak bohacze w pyſedawſkich němſkich (cžornoběło-cžerwjenych), kak ſo ſo duży jednym wſchědnym herbſkim wuſna: Każ w cžaſach Wilhelma! Niż jenicžkeje herbſkeje njebě widżeć. Nihdże a w nicžim ſo ſwonkownje njeſejewſche, ſo běſche Kamjenz nětdy herbſke ſydliſchcžo a ſo ſta lět ſtare ſwiſti ſe Sserbami wobſteja. Małe poſtiſcženja ſe herbſkeje ſtrony, kotrež ſo njedźelu wjecžor ſtawachu (na kotrež na druhim měſtnje hiſchcže ſpomnjanmy), njemóżachu tutón widżomny njedoſtaſk wurunacž.

Bliſko dwórniſcheża kiwachu wulke wrota ſ wopomom ſtarych měſchczańſkich wrotow). Najpiſańiſchi wobraz poſtiſcženje torhoſchcžeżo, běſche do wulkeje ſale pſchetworjene ſ wobſchěrnym jewiſchcžom — na nim ſo wupſchestrěwaju baldachin, — hdźež ſo někotre ſtare hry němſkeho „běžnerja“ Hanſa Sachſa pſchedſtajichu. Wuppyſchene thěže, wuſoko do njebjeż ſahaże ſcžežowy ſ khorhojemi, woſtrjedſi torhoſchcža wéża, na kotrejž ſo njedźelu wjecžor woheń pałeſche, hewak wſche drohi ſ meiſkami woſwětżane, każ by we lěku był, tak ſo měſto ſkoro wjazy njeſpóſnajeſch. K temu rjane wjedro a njeličžene ſyły ludźi, kotſiž ſo po tyżach a tyżazach na dróhach a torhoſchcžach tołkachu. Telko zuſych dże Kamjenz we ſwojich wunrjach hiſchcže widżał njeje. „Landsmannſchaften“, tej někotſi ſaſtupjerjo Drježdżańſkeho „Cžornoboha“, kotrymž tam ruku k powitanju ſajmachu, a druhi buchu wot měſchczanow hoſpodowani.

Sſobotu wjecžor wotmě ſo w hłownej zyrkwi ſ ſwjatej Mariji, kotraž je ſtara muſej dwohotnych ſtarożitnoſcžow, wumjełſki duchowny konzert, w kotrymž wobſtajnu drje w ſtarej měrje Kamjenz hiſchcže widżał a ſłyſchał njeje. Pódła dobreho khora a orchestra ſkutkowachu wunrjeſcžy ſ njenemu a ſe ſtrowom ſobu: tak ſtawna ſpěwarka (italiſka) knjeni Maria Pos-Carloforti ſ Hamburka, konzertny miſchtr Willi Reiner, komorny virtuos E. Seifert, kantor a dr. Richard Engländer, muſikalny hiſtoriſki ſpižowacžeł a hudźbnik — wſchitkży ſ Drježdżan, — nawjedowarjo běſche kantor Ruczan ſ Kamjenza. We dalſchim wotmětwaſche ſo powitanſki wjecžor w runnej ſali „Stadt Dresden“, hdźež juſtizny rada Voigt powitanſku rěcž dżerżeſche a ſo wſchelake ſpěwne a turnarſke poſticženja pſchedwjedżechu.

Najwažniſchi dżeń běſche weſo njedźela. Dopołdnja w 9 hodźinach wotměwachu ſo ſwjatoſcžne kemſche w hłownej zyrkwi, pſchi kotrychž měſneſche paſtor prim. Doehler ſwjedżeńſke předowanje. W 11 hodźinach ſeidżechu ſo w ponowjenej ſali radneje thěže ſaſtupjerjo zyłeje ſaſtateje Luſizy a dale jeje měſtow, wſchě ſakle hornjoluſiſke měſta běchu ſaſtupjene, tež Shorjelſ, klóſchtr Marijna Hwězda, evangeliſke a katoliſke duchowne a ſchuliſke wyſchnoſcže. Tu powita prěni měſchczanoſta dr. Dittrich pſchepraſchenych a pſchiſłankmy tonu ſwjedżeńſkich pſchednoſcžow prof. dra. Fechta ſe Shorjelża, bibliothekara towarſtwa hornjoluſiſkich wědomoſcžow a to wo „Kamjenzu a Hornjej Luſizy“. Po jeho pſchednoſchcžu, każ tež pſchi ſwjedżeńſkej taſli (taſka ſo w hoſcženzu ſ „Stotej Hwěſdże“ wotmětwaſche), bjerżachu ſo mnohe narěcže, kotrež ſwjetſcha wſche w pſcheczu k dalſchemu ſbožownemu wuwiwanju měſta wukonczichu.

Popołdnju w pjatej hodźinje cžehnjenſche dramatiſkeżoh, kiž měſneſche ſtejn w Kamjenzu ſ lěta 1621 pſchedſtajijcź, po dróhach a ſaſta ſlónczinje na torhoſchcžu. S dobom běſche to hołdowanje ſchdownitſchemu ſakſtenmu kurwjerſkej, hdyż ſo jemu měſchczańſke kluczże a tak zyłe měſto pſchepoda. W cžaſu cžehnjenſku wſchelake měſchczańſke ſjednoczenſtwa (Innungen) po waſchnju tamneho cžaſa. Mnohi, ſnadź dże wſchitkży pſchiſkładowarjo, běchu pſcheſłapjeni. Sču tej někotre wſetſcheho nadżeli. Ty ſnadź budźiſche ſo tež wuwjedże, hdy ſo njebudźichu měſchczenje w poſledninim wokomiku roſbiwoji. Hewak budźiſche ſo ſwjedżeńſki cžaſ wulkotniſchcho raſa měł. Ta budźeſche ſo ſwjedżeńſki cžaſ ſtako, budźeſche-li prjedawſchi ſwjaſk „Schészmeſtow“ tutón hiſtoriſki fakt ſo pſchedſtajił, a měſto pſchedſtajenja na ſwoju ruku cžinił. Tak by někotre njeſwědżenemu ſłuchdżenjej pſchihodne ſo wutworiłe. Tež na torhoſchcžu ſo wotměważe hižo naſpomnjene hry njemóżachu ſłabuſchiſki ſaczſiſcheż ſwjedżeńſkeho cžaſa wurunacž, ſkerje jón hiſchcže pohubjeſciſchichu, dokelž ſaneje dramatiſkeje hódnoſcže njemějachu a jenoż mały dżeł pſchipoſtuchnarjow je ſłuſchbeſche.

W najnjeſchej żurli „Měſto Drježdżany“ a „Stoty low“ ſcžehowaſche „Domiſniſti wjecžor“, hdźež ſo ſamy program w nawopaczným porjedże wotmě. Mnoho ſo poſticženſche. Knjeżna Ruth Krawcżez, prěnja koloraturna ſubretka pſchi krajnym dźiwadle w Brunſwiku, ſpěwaſche nětnże a herbſke ſpěwy pod pſchewodom knjeſa hudźbneho direktora Bjarnata Krawza, hobuſkawy Drježdżańſkeho „Hromadnika“ rejowachu herbſke reje, wjetſche a najeſſche dżeſi poſticžiſchu wſchelake kolorece (Reigen), někotre ſtohuſtawy Ohornjeſcheho ludoweho jewiſcheża pſchednoſchowachu baſnje w hornjoluſiſkej (nětnjſej) narěcži (dialekcže), orchelter hudźeſche, ſhromadne ſpěwy ſo ſpěwachu a wſchěch witaſche Kamjenſki měſchczanoſta. Jeſ druhy hiſchcže wěcžachu. A hłuboko do nozy, ſkerje do jaſnjeho ranja, cžehnjeſche ſo tutón ſabawny dźeł, kotryż dyrbjachu ſ wupróżdka bliſke herbſke towarſtwa porjeſciſchcžej pomhacž, ſchtož pak ſo potom ſtako njeje. Tak bě ſnajmjeńſcha na to waſchnje dotalny ſwiſ ſe herbſkej nawjeſcžornjeſcha na Luſizu ſo dokumentował, ſawěſcže niż ke ſchkodże dotalnych poczahow.

Nasajtra, to rěka póndżelu, wobhładowachu ſej hoſcže, tež ſtari Kamjenczenjo, kotſiž pak ſu w zuſtej ſwoju domiſnu nanakali, měſto a wokolinu. Mnoży dyrbjachu wuſnaſcž, ſo ſu thěže ſ wjeſtſcheho dźěła ſamne, ale pſchedawſchich ſnatych tu po 30, 40 lětach wjazy njenadeńdżechu. Tak ſpomjeńenja ſo cžaſ a lud ſ nim. Pſchipołdnju poſliſchi ſo pſchemjenża hudźba na torhoſchcžu a w popołdniſchich hodźinach ſjednoczi ſtražnik nad měſtom, hlińka hora „Hutberg“, domorodženych a hoſcži, hacž ſa nich też ſkónczinje hodźinka reſzłohnowanja kawaſche.

Dny 700 lětneho wopomnjenja ſu nimo. Měſto ſteji hiſchcže w ſwjedżeńſkej pyſche, tak dałoko hacž ſnichady wěſkł a ſłónczko, kiž je ſa cžaſ ſwjedżenja ſ Kamjenzom jara derje měniło, ju ſeſuſchilej njeſtjej. Mnoży ſu jara derje měniło, ju ſeſuſchilej njeſtjej. Mnoży ſu jara hoſpodliwym měſcže ſa dny pſchichyłk namakali a ſtaru luſiſku hoſpodliwoſcž naſhonili. S dałoka ſu zuſy pſchiſłuchowali a nawjeczorne „Schészmeſto“ ſeſnali. Pſchihoty na żadny ſwjedżeń a jich mnjwjedżenja ſu mnohe mózy, duchewne a cžerne, napinałe. Te wołożene wodychanu a ſej rjekuu: Nicža njeje cžeſo ſnjeſeſ, hacž někotre ſwjedżenſke dny. Też ſa dopiſowarjow, kotſiž běchu naſchemu luſiſkemu měſtu dalſchi reſeſ a roſróſt do wóſmeho lětſtotła!

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 19. meje 1925.

— W **wjedrje**. Wječera wjecžor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer — 2, thermometer we dnjo + 25. — Dżenża rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer — 2, thermometer we nozy + 10. Wuhłady na malo pſchemjenjaze wjedro. — Nad rańſchej a dołhorańſchej Europu wječera rano wyſchina leżeſche. Wona ſawěſcži nam dale ſuche wjedro. Ničina nadeńdże ſo wječera rano nad wjecžornej Franzowſtej. — Jedyn cžitał „Dr. Nachr.“ piſche, ſo je ſo 15. 5. pſcheb 25 lětami w Drježdżanach tak ſuchy płazał, ſo ſu byłe wody elektriſkeje żeleſnicže zyłe ſe ſuchom ſawěſte. Nam ſo ſda, ſo je ſo dopiſował wo mjeſu myſlił. — Jutſje brjedu błónczko 4.06 hodź. thdaże a ſo 7.51 hodź. khowa. Mjeſjacž ſthdaża rano 3.57 hodź. a ſo wjecžor 5.13 hodź. khowa.

— **Schkrowa powěſcž wo wjedrje ſa jutſje brjedu**: Dale rjenje a ſuchо.

— Kradnyli ſu w Budyſchinje wot 15.—17. meje dwě małkowej koſchli ſ módrym cžornoſnuhatym ſaſchiwkom a 16. meje jednu niſmale nowu leżiny pſchewoſkleſ. Dale 17. meje jednu ſłeborny muſaży dyhjaceny cžaſnik ſe ſłoſej kromu, běhym liczżomkom ſ rumikimi liczbami. Na cžaſnikli je tež ſekundowy liczżnik. Schtóż wo wżoj njeſchto wé, dyrjł to kriminalnej poliſiji woſjewicž.

— **Naſchim cžeſczenym cžitarjam** ſdźěſimy hiſchcže raz, ſo pſchichodny ſchtwórk, na ſwjedżenju Bożeho cžełeſa, woſebity cžaſ ſ Rólanow na Wojerezu—Koſtwirt—Oberſchreiberhau a Krumhübel do Krkonoſchow poſtcži. Schtóż by chjał tutu ſkładnoſcž wužicž, njech ſebi hnydom jedun kharłu ſa tutón cžaſ wobſtara. S Kulowa a do Kulowa ſu druhi wobſebity cžaſ ſ pſchiſamknjenym tutoho wobſebiteho cžaſa pſchiprawi. Jěſba ſo ſa wobſebity cžaſ do Krkonoſchow wo 33⅓ proz. potniſchi. Jedne khacžki pſchedawaju ſo hacž do 20. meje popołdnju do 4 hodź. — K tomu pſchipomnimy hiſchcže: „Najrjeniſcho derje je na ſemi, dżeń ſwój hyżej njeż njeſo horami!“ Tak klinczi ſtary puczowanſki ſpěw. Pſchichodnu njedźelu wobſtoja wobſebity cžaſ ſ Torgawy do Krkonoſchow. Chżedża ſebi wobłe-

Poliküška.

Nowella wot Leona Tolſtoho.

12] (Pokračowanje.)

VIII.

Nětdże wokoło połnozy wubudżichu ſo pſchekupzowi cželadnicy a Polikaj ſ khetanom wo wreta a ſ wołaniom **burom**. To běchu retrutoju, kotrychż běchu ſ Pokrowſkeho pſchiwjeſli. Bě jich dżeſacž muży: Chorjuſchkin, Mitjuſchkin a Ilja (bratrowa Dutlowy), dwaj ſaſtupnikaj, ſtaroſta, ſtary Dutlow a pſchewodniſtwo. Wo ſtwje ſwěcžeſche ſo nóżna lampka: kucharka ſpaſche na kawzy pod ſwjeczeſcženi. Wona wuſtoſi a ſaſtwěcži ſwěcžku. Polikaj tohorunja ſtotuczi, naſhili ſo ſ khachi dele a poczа na nuts pſchikhadżacych burow ſhladowacž. Wſchitkży ſaſtupiſchu, pokſchiżowachu ſo a ſydźeſchu ſo na kawki. Wſchitkży běchu dopſchoſtuje ſmérom, tak ſo běſche njemóżno, ſpóſnacž, koho wjedu na měru. Pſchejachu dobry wjecžor, pobjeſadowachu a proſchachu, ſo bychu jim jěſcž dali. Wěſo, někotſi běchu njeſcežiwi a ſrudni, ſa to pak běchu cži druhy wurjadnje wjeſeli, po ſdaczu trochu napieſi. Mjes nimi też Ilja, kotryż hacž dotal żenje pił njebě.

„**Kak to**, hółzy, cžheeje, dyrbiny wjecžerjerjeż abo lehnyeż hież?“ wopraſcha ſo ſtaroſta.

„Powjecžerjeż“, wotmołwi Ilja, kiž bě ſwój kožuch **twotwjerhnył** a ſo na kawku poſtydnył. — „Daj nam **palenza** pſchinjeſcež!“

„**Doſcž toho palenza**“, wotmołwi ſtaroſta ſ khwatkom a **wobroczi** ſo ſaſo k druhim: „Tuż pojeſcže thłéka, hółzy, cžehodła dyrbjeli lud ſawołacž!“

„Daj palenza!“ wospjetowaſche Ilja, njepohładnywſchi na nikoho, ſ khoſom, kiž dawaſche ſpóſnacž, ſo tak bórzy njepopuſcžeſci.

Burjo poſlúchachu na radu ſtaroſtu, pſchinjeſechu ſej ſe ſwojich woſow khléb, jédżechu, proſchachu wo kwaſ (limonadu) a potom ſo lehnychu, cži jeni na ſemju, cži druhy na kachle.

Ilja wospjetowaſche pſchezo khwilku po khwilży: „Pſchinjeſ palenza, ja tola rěcžu, palenza pſchinjeſ!“ — Nadobo wuhlada won Polikaja: „Iſtiſcžo, ale Iſtiſcžo! Ty ſy tudy, luby pſcherſcželo? Ja wſchak dn k kwjakam, na wječnje roſžohnowach ſo ſ marjeſku, ſe ſomi... Kak woni bjeczachu! K wojakam ſu mje póſłali. Daj mi palenz ſ pſchepiczu!“

„Nimam pjenjeſ“, wotmołwi Polikaj. — „Bóh wſchak hiſchcže tak ſcžini, ſo ſmeja cże ſa njepſchihódneho,“ poda won pokjeju.

„Nè, bratſe, każ brěło ſnym cžiſty, ſaneje khoroſcže njebě na mni. Kak dyrbjeli nje tuż ſa njekhmanehо męcž? Kajtſch wojakow potom zar hiſchcže trjeba?“

Polikaj poczа ſtawiniczku powedacž, **kak je** bur „bodrſcži“ módru papjerku (pjeczrublowku) dał a ſ tym ſo wuſwobodżił.

Ilja wobroczi ſo ke kachlam a da ſo do powédanja.

„Nè, Iſtiſcžo, něſto je wſchitko hotowe; ja też ham njecham wostacž. Wuj je mje k wojakam tyknył. Njebyhamy ſnadź mh ſebi ſaſtupjerja wſacž mohli? Nè, wo pjenjeſy je jemu ſchłoda, a wo khoſa je jemu ſchłoda. Mje pał wotedawaju... Nětko ja ham njecham.“ Wón wěcžeſche ſ cžicha, doiwérliwje, pod wſchkom cžichoho rudżenja.) „To jene je mi żel — wo marjeſku; kak je ſo wona rudżita, ta najlubſcha! Haj, też we ſomu: kak, pſche niczo a ta niczo ſu ju ſaniczili; nětko wona ſahinje: ſona wjoſkowa, to ſkowo nſchitko praji. Lépje by było, taſtelho pachoła, każ ja ſym, njewożenicž. Jutſje woni pſchijidżu.“

„Haj, cžehodła dha ſu waſ tak ſahe ſem pſchinjeſdeli?“ wopraſcha ſo Polikaj: „prjedy njebě dożyła niczo błyſcheſcž, a tu na jene bódło...“

„Widżiſch, woni ſo boja, ſo mohł ſebi nětſchto narzi-

niež“, wotmołwi Iljuſchka ſo poſmějwajo, „jenoż żanejc bojoſcže, ja ſdyła niczeho njeſcžinu. Ja tej pola wojakow njeſahinu, jenoż woc marjeſku je mi żel... Cžehodła ſu nje wożenili?“ praji won ſcžicha a ſrudnje.

Durje ſo woczinichu, ſaprahnychu, a ſtary Dutlow ſaſtupi, cžapku wotſchahujo, we ſwojich łykowych cžerjach, kiž běchu pſchezo hobrjezy wulke, jako by cžołmy na noho-wuj měł.

„Aſanaſijo“, won praji, ſo ſ khžiżom wosnamjenje a k dwórniſcheż ſo wobroczeſo. „Nimaceże lataricžku, ſo bychmy wowſka naſypali.“

Dutlow njehładaſche na Iljn a poczа ſmérom tonkż ſwěrcži ſaſwěcžeſcž; pſaſcžowe rukaju a khchud běſche ſa paſ tyknył, a jeho łabat bě ſtaroczińſke wupałkowany, jako by runje ſ nałkadżenym woſom pſchijił, zyle měrniwje a wo ſwoje dżeſo ſo ſtarajo, tajſi bě wuraz jeho dżełaczerſkeho wobliczа.

Hdyż Ilja wnja wuhlada, won wocžichny, ſtoji wóczu pokhmurjenje ſaſo nědżże na łaiku a praji, ſ ſtaroſce ſo wobroczejo: „Daj palenza, Jermilo, mi dże ſo palenza!“

Jeho hłóż běſche ſty a pokhmurny.

„Kajſi palenz nětko“, wotmołwi ſtaroſta, frébajo ſe ſwojeje ſchałki. — „Ty tola widżiſch, ludżo ſu pojdli a ſo lehnyli, ſchto halefaſch?“

„Staroſta, ſtanje ſo njeſboża, njedoſcž-li mi palenza.“

„Hdy by jeho tola ſ roſumej pſchinjedł“, wobroczi ſe ſtaroſta na Dutlowa, kiž běſche hižo ſwoju łataricžku ſo ſtwěcžił, ale wocžewidno bě poſaſtał, ſo by wotſuchał, ſchto ſ toho hiſchcže dale budże, a mjeſcže ſe ſobuzelnoſcžu na bratrowa hładaſche, jako by ſo ſpodżiwał nad jeho dżiwnym ſadżerżenjom.

Iljа hłowu ſthiłiwſchi ſnowa ſawoła: „Palenz daj, hewak nèkajſe njeſbożo nacžinju.“

„Woſtaj tola to, Iljа“, praji mérniwje ſtarz, wopraw-dże, pſchejeſtaſ, to budże łépje!“

(Pokračowanje.)

bacz kraj Krkonosche (Riibezahlowh). Kozdoknije wobhnija njeschkomne hyki zuhych tute hory, wosebje z lodkich delanskich holow. Sa nich je tez horaty kraj sajimalischi hacz sa nas, kiz stajnje nasche modre luzitske hory psched sobu widzimy. Krkonosche sy rosdzelene na dwaj czehakki. Hacz do 100 abo 200 m. wysokosche czehnje so lesy. Dale wysche rostu jenoz moch a wschelake wuzne rostliny. Hdyz smy na wjerschki dochli, mamy nimomery rjany wuhlad do Schlesiskeje a suhodnych Czech. Puczowanje do Krkonoschow na jedyn dzeii so z zyla njeplacki. S Oberschreiberhaua na Ssnezku a wot tam na dwórnischcho do Krumshibl trjebamy 12 hodzin pschi. S tym njesmu hischcze pschestawki a wobkladowanja sobulicene. Schtoz by mel jumu czasy, pjenjesky a pschilezhnosez, njech sebi do Krkonoschow dojedze. Winowatosez kozdeho stazona je, je-li mozno, swój kraj tak derje hacz mozno sesnacz.

— **50-krunownje bankowki**, czischczane 1. nowembra sluzhja swojim placzinowosez 31. meje 1925. 5-bitzionske bankowki, czischczane 15. merza 1924, 10-bitzionske bankowki, czischczane 1. febr. 1924 a 20-bitzionske bankowki, czischczane 5. febr. 1924, placza jenoz hischcze hacz do 5. junija 1925. Njech kozdy, kiz tajke bankowki wobsedzi, je hnydom woteda, je-li chce so schkody sminycz.

— **Sswetowy puczowar.** W saidzenych dnjach pschinidze do Budyschina puczowarjo, kotryz ma myssle w pjeczich lotach zyku jenuju pschepuczowacz. Puczowar reka Albert Wuntz z Wochuna a je swoje puczowanje w oktobru loniskeho leta sapoczal. Puczowasche pysches Holanzku, Belgiku do Franzowskeje. Tam jeho jako wobhonjenza sajachu a 15 letam k czezkemu dzelu sasudzichu. Po 4 njedzelach pak jeho sazo puschczichu. Na to be 6 njedzeli w thorowni. 16. januara jo sazo na pucz poda a wot tuteho czasa hacz do dzensnischeho dnja je nekto zyku Nemsku pschepuczowal.

Zivi so z pschebawanjom dopischuzowy a pohladnizowy. Wot Budyschina poda so nekto pysches Drjezdzany a Lipsk do Schwizy a Italskeje a potom pysches Balkan do Ruskeje.

S **Porschizy.** Setkanje tschesanskeje uhodzimy njewschedneho rasu smejemy na hnju Bozeho stejica, na 10. sakonjestim Jiwjedzenju Porschitskeho towarstwa muzitkeje uhodzimy. Pschilubjenja bohateho wobdzelenja towarstwa muzitkeje uhodzimy. Pschilubjenja bohateho wobdzelenja towarstwowo hlischeje wokoliny su bozschke (tak z Budyschina, Wosborka, Budesez, Delnieje Wjasoisy atd.). Sswjedzenska Boza sluzba je dop. ½10 hodz. We swjedzenskej shromadzinje pop. ½3 hodz. budze snaty wjednik hibanja sakjeje mlodziny, Wollrath Müller z Drjezdzan, rezecz. Na 40 posatonistow budze shromadne spewy pschewodzecz.

S **Hucziny.** Knihiwjedzer Petrich se Stroze wuhlada na Huczinjanskim wulkim jesoru saidzene dny 6 dorosenych kolpow (Schwan). Jako kopje Petricha wuhladachu, so wustrozane do powetrza puschczichu. Tola po chwilizy so jasze na zjewoje stare mesto zydnuchu. Dokelz kopje zyle tak wulke njebechu kaz domjazy kolo, drje su tamne dzinje lyse. Tola pak su tajke swerjata nimo mery krasne. Wosebje najrjeschi napohlad potkesi so czlowjekej, je rano pschi klonzuschkadzenju wobkedzbowacz. Nadzijomnje so nam tute zadne a sajimawe stworjenja w naschej Luzizy delko sakhowaju. Winowatosez kozdeho je, tajke zadne pschirodne pomnikl, kak derje hacz samoze, schkitacz.

S **Delnjeho Wujesda.** Saidzenu njedzelu pschipokonju wokolo 12 hodz. wudhri mjes Delnim Wujesdom a Radsej we lesu wulki woheñ. Lez mjesesche bo dla lonschcje nuischczeje zrasty puschczecz. Kaz so nam je wschelakich stron powe, muzimy so tamne derje k swarjenju a k palenju. Wo hakohy pak nichto njerozdzi. Te so swjetschca na mestnje spala. S tym nasa tez njedzelu w lesu wohen. S wobzywanjom a puschczenjom dokolo wokolo wohnja skonczinje wohen sapuszi. Hake wczera rano wohen tak daloko hasny, so zadyn strach wjazy njebrosesche. Wotpalenly lez je wobjedzenstwo barona z Loewenstein.

S **Wojerez.** Wobydlerjo dwórnischczoweje drohi we Wojerezach buchu wczera w nozy nasle je spanja wubudzeni. Jedna wobthodnitza spomnjeneje drohi pytny, so jim stajnje nektore wozowny wokolo wokna schmoraja a porza lohodla bylnje haru hnacz. Pschi zyzej kelkli hischcze wokno rosbi a skonczinje widzesche, so je so mylila. Dwaj mlodaj czlowjekaj bschitaj sesi njemuizy knez sabykol a dobywaschtaj so z wokna do twarjenja. Jedyn be druhemu na ramja salesi a tak chzysche do druheho poschkoda doschez. Hdyz bechu so wschitzy do zyteje wole nasmjesli, podachu so sazo k dalschemu spanju. Wschem drje so potom tez lesnje spasche, z wuwsazjom samyleneje zony, kotruz snadz thetro lizy paleschtez. Haj, haj, czlowjek moze so na wschelake waschnje mylicz.

Hospodarski rozhlad.

Wutorn, 19. meje 1925.

Wczerawische kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,755
1 sendzelski punt	20,365	100 czechosk. kronow	12,43
100 schwajz. frankow	81,19	100 polsk. markow	80,175

We **pjenjesach** tez wczera zanoho pschemenjenja njebo. We **efektach** bechu wczera na Barlinskej burzy kuzby krute. Poschischcho so wo neschto malo wotbrjobschu. Podobnje besche wobraz na wikach se statnymi a wojnskimi pozesonkami.

Produktowy [illegible] Wozobje pscheizy wyschische **placzinny** sapisa. Neka, so je w Jndiskej Buchota. Tez prozowanje rakatskeho ministra, rasche zitowe plahowanje je zlamy schkitacz, pschinoschowasche ke skuczenju zitnych placzinkow. Pschenczna muka be wo neschto malo drozscha. We rjanej muzy so malo rospschedza. Tez wonjeschki a wotrubky mejachu merne wiki. Wczera placzesche zentnar:

w Drjezdzanach

pschenicy 12.90—13.15 hr., rozki 11.75 hr.
hacz 12 hr., jeczmjenja nalezinjeho 11.75
hacz 12.50 hr., nasymneho 10.75—11.50 hr.
wowsa I. 11.60—12.10 hr., II. 10.85 hr.
hacz 11.55 sl. hr.

w Barlinje:

pschenica 13.15—13.35 hr., rozki 11.10 hr.
hacz 11.15 hr., jeczmjenja nalezinjeho 11.30
hacz 12 hr., nasymneho 10—10.80 hr., sa
wowsu I. 10.90—11.30 hr., II. 10.50 hr.
hacz 11.10 sl. hr.,

we Wrotizlawju:

pschenizy 13.20 hr., rozki 11.90 hr., jeczmjenja nalezinjeho 12 hr., nasymneho 11.50 hr.
wowsa I. 11 slotych hriwnow. —

We termijnowym wikowanju:

pschenizy w meji 14.07—14.15 hr., w juliju 13.65—13.75 hr.,
rozki 11.32—11.35 hr., w meji, w juliju 11.22—11.20 hr.,
wowsa w meji 10.17—10.20 hr., w juliju 9.55 hriwnow.

Zokor placzi w Magdeburku pschi 200 zent. Cyes dawka (10.50) w **mezu** 16.70 hr., w **juniju** 16.75 hr., w **julim** 16.85 hr., w **awgusce** 16.85 hr., we **septembru** 16.90 hr., w **oktobrje** 16.9c hr., w **nowembrje** 16.75 hr., we **dezembrje** 16.70 hr. po zentnarju.

Sso pytaja:

Murjerjo, A. Dreßel we Stym Komorowje.
Holza do domu, starschka hacz 20 let, dr. Köhlerka we Lutach, Dionstr. 42. — Sahrodnik Herz we Wojerezach.
Rjelakffeho. Kunza we Bolborzach.
Dzowku, kubler Heinze w Dolhaczecach pola Kulliz.

Ssonduizy na pschedan:

Hrjedu, 20. 5., dop. 1½12 hodz., we Schodzicy Hoscenzu w Borschezi pola Mikowa; 1 zentrifuga, 1 bjlef.
Sstrjedu, 20. 5., dop. w 10 hodz. w hoscenzu k „Slotemu lawej“ we Wojerezach: kozane a filzowe sobucka.
Sstrjedu, 20. 5., pschip. w 12 hodz. we Stroži pola Wulkich Sdjarow: dzelna hlow a budzit kolmaja.
Sstrjedu, 20. 5. 1925, dop. w 10 hodz., we pschedhadzowarni na sudnischtwje w Lubiju: 3 rowowe pomnikl, 3 zinjanske stroje (Schreibmaschinen), 1 schijanz maschinu, 4 drjewjane kaschczikli sa czischczernje, pschescheschowaja maschina (Heftmaschine) a neschto drjewjanych terezow (Riemenscheiben).

Na pschedan:

Wos dzeczazy, Erler w Budyschinje, na zwonk. lawskej hasy 10. — **Desttwany** we Lahowje 18. — Dzeczazy w Budyschinje, na zukenskej hasy 26, sadny dom, we Wojerezach na Komorowskej drohy 27.
Kolo motorsle, w Budyschinje na drjewowych wikach 27.
Wohnischczo (Kuchenherd) w Michalkach 12.
Konjej, knieži dwór we Wujeschku pola Pomorz.
Kundros, gmejnski pschedstejiczeł w Nemzach.
Jakoja Lehla, w Rachlowje 14.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dzenja dop. ¾11 hodz.: Placzinny z onjespschemenichu. Wobrot wostanje znadny. Tendenza: czicha.

½12 hodz.: Wiki po njezhu pschemenjene. Tendenza jara merna.

Drjezdzanska burza.

Pschenica	258-263	**khrnaze kruzki**	22,00-22,50
rozka	235-240	**pschenez. wotrubi**	14,00-14,60
nalezinki jeczmjenk	235-250	**rzane wotrubi**	15,00-16,00
nasymski jeczmjenk	215-230	**pschenizna muka**	36.00-38,00
wowsa	232-242	**rzana muka**	34.00-36,00
zekowiowy klecek	225-255	**woka**	24,00-24.75
rzepk	380-390	**pjenjesnich**	24.00-25,00
kukuriza (Maik)	217-222	**hroch**	27,00-28,00
kuche trubnizki	11.50-11.50	**okrowy truh.**	19,00-21,00

Placzinny rezneho skota na Drjezdzanskich skotnych wikach.

18. meje 1925 **Placzinny po zentn. z sl. hriwnach.**
Skotne druzstwa a wosnamjenjenje.

Woly: 140.

Wolnomsasne, wukormjene, najwjetschcje rezneje hobnosche hacz bo 6 let	52-55
Mlode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	44-48
Mjenje wukormjene mlode, derje pizowane kastr.	34-40
Mjenje pizowane wschitz starosw	24-30

Bykl: 255.

Wolnomsasne, wukormjene, najwjetschcje rezneje hobnosche	51-54
Wolnomsasne, mlodsche	46-48
Mjenje wukormjene mlodsche a derje pizowane starsche	38-42
Schpatne	30-36

Jalowjy a krowy: 264.

Wolnomsasne, wukormjene krowy najwjetschcje rezneje hobnosche	50-54
Wolnomsasne, wukormjene jalowjy najwietsch, rezinee hobnosche hacz do 7 let	44 48
Starsche wukormjene krowy a derje wunolte mlodsche krowy a jalowjy	36-40
Derje pizowane krowy a njenje pizowane jalowjy	26-30
Mjenje a schpatnje pizowane	18-24

Zelata: 844.

Rassliske wukormjene	68-70
Mjenje wukormjene a taste wot zyza	60-6.
Schpatne	4.-54

Wowzy: 790.

Mlodsche a starsche wukormjene	50-54
Starsche wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Merzjasele)	25 35

Sewinje: 2575.

Polnomsasne, wosebitych rasow a jich skitzjenjow, hacz bo 1½ let stara	61-62
Wukormjene	63 64
Mjezne	58-60
Schpatne	50-57
Rauzy a kundrosy	50-54

Placzinny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tonu abo 1000 kg, lewak 100 kg, placzinny po Nemz hriwnje.

	18. 5.	16. 5.		18. 5.	18. 5.
Pschenica	265 267	263-265	rzepk wosymski	15-15,60	15-15,60
rozka	222-225	221-224	rzepk wosymski	9,75	9,50
nalez. jeczmjeni	226-240	226-240	jetrodelka	14-15,00	13-13,0
nal. jeczmjen nowowy	—	—	birnaze kruzki	18-20,00	18-20,00
	218-226	216-224	buwa	19 20,00	19,00-20
kukuriza (Maik)	204	—	wuka	19,50-22	19,50-21
pschenizna muka	33-36,25	31-36,25	lany wobsmski	21-22,50	21-22,80
rzana muka	30-32,75	29-32,75	modre lupiny	10-11,60	10-11,75
pschenez. wotr.	14-14,60	14-15,00	zolte lupiny	12-14,00	12-14,50
rzane wotrubi	15-16,00	15-16 00	symo, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rzepk	395-400	396-400	sjonka, rzana	1,10-1,55	1,15-1,20
lane symjo	385-390	385-390	„ pschenez.	1,10-1,55	1,15-1,20
jecmk	22-25	20-24	„ wowsyna	0,90-1,30	1,00-1,20
vielusski	19-20,00	19-20,00	„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

Z Lužicy.

Se **Semij.** Sjmjertne njesboso sta so sadzene dny we tudomnych skatach. 14 letny dzelaczer se Smilnjeje wesesche pola jedneho elektriskeho wuza wuhibowanje wobstaracz. Pschi tym wosta we kolijach trjezy. Elektriski wos, kotrez so blizesche, a wjazy sastarjesi njehadajsche, jeho pschejesze. Sinjelbozenj po puczu do Budyschkeje khorownje wumre.

S **Zokowa.** Saidzeny pjatk be so do tudomnje korczmy mlodostny jedak sadkudzil. Pobla wschelakich jebanjowow, kotrez skuczi, hischcze korczmarku pokladnizu wobkradny. Ssobotu dopoldnja be pokom we Zigzelsku muzasze koko kradnyl. Jeho jako znateho paducha 20 letneho dzelaczerja M. se Schirachowa spoznachu, we Semizach dopahnychu a Budyschkemu sudnistwu pschepodachu. Wobkradnjeny swoje koko sazo dosta.

Ze susednych a dalších krajow.

Se **Zmilnowy.** We Brücckenbergskich podkopkach pola Zwikkowy sa so sandzene dny smjertne njesbozo. Wozezujeny dzelaczer Gusta Köhler pschihotowowasche s dwoma druhimaj dzelaczerjomaj rosbuchadla w podkopkach. Rosbuchadlo so na prent ras njesdwali, tak hdzesche Köhler sa pschicznu sledzicz. We zamnym wokomiku pak rosbuchny a jeho tak trani, so borsy po tom wumre. Druhi dzelaczer, wjeny Werner, so jara cezko trani. Tez dzelaczer Schröder so trani, ale njewobsteji smjertny strach.

S **Lipsla.** Saidzene dny pschejedze na Kantowej broly w Lipsku awto 5-letnu hosczku. Holczka so tak czezko trani, so na mezu do khorownje wumre. — **Nowy z bitwy narodow pola Lipska namakali.** Na jenej kulowej zelonmoseji pola Lubijskeje drohi hrajachu dzesi hrjebajo we semi. Pschi tom namakachu wokolo 1½ m. hluboko we semi wulku mnohosez czlowjeskich kosczi. Kaz so wuskasala, je to wulke rownischczo z bitwy narodow pola Lipska z lita 1813.

* S **Mostwy.** We wezy Zugodeby w Kankajskim Hynny so twarjenje, we kotrymz besche runje kwas. Te twarjenju be we samom czasu runje na 400 wozowow. Wokolo 100 wozowow we rospadawkach zmjerczi namaka. Wjele so jich czezko trani.

S **Limbacha.** (Rubjezny nadpad.) Jeneho tudomneho wobydlerja we dworje tudomneho lokala dwe wosobhy nabpadnjschtej a wurubischtej. Jeneho z njeju, 24-letneho dzelaczerja z Lubodoka, sajachu. Druheho hischcze nimaju.

S **Plawna.** (Wopor powolanja.) Zelesniskeho sakhowarja Seiferta saidzene dny na Schönbergskim dwórnischczu spschnik hrabny, zyly kruch sobu wlecezesche a hnydom mori. Seifert be na 20 let zelesniski sastojnik w Schönbergu. Won chzysche bo pschikhadzazemu zelesniskemu tworowenu cehaej wuwinycz a pschi tym njepytny, so bo spschesnik blizesche.

* Z **Zuganjo** sastelicha saidzene dny wosesneho hajnika Weikerja z Münstera. Weikert chzysche nekotrym pjanym zuganam, kotrjz sebi na drohy z bronjenu hrajachu. Jich strachne hrozi wotemsesez. Na to so zuganjo rosnerwnichu a sselichu nektore raty bo Weikerta. Weikert be hnydom worow. Jeneho z nich poradzi so wolizisi sasajecz. Druhy czehnychu a hacz dotal nimaju za nimi sledza.

* S **Liberza** w Czechach. 16letny schuler so z jenej 15letnej schulerku z Mlodeje Bolesslawy czahasche. To jeju wnezerjo dolho njeczekpschachu. Tuz wobsamknychtaj shromadnje do junjerzeje hicz a kloczischtaj do Jiserh. We junjertnym strosche so holz hischcze z pluwanjom wukhokhowa, holza pak so tepi.

* S **Dubza** pola Warnsdorfa. Na Dubczanskim bosese so w saidzenych dnjach dwojizy paduschi nasakanali. Czezku zelesnu pokladnizu rospaczichu a z nje 350 kronow kradnychu. Dale hischcze wschelake powowe mamli w hobnosezi 4000 kronow a 4 nowe tschlby we hobnosezi 10000 kronow kradnychu. Paduschi bechu so z woknom z druhi da twarjenja dobyli. Sa nimi nimaju ani najmjelschcho sledza.

Přilopk.

* **Mesto dolheho zywjenja** je Taytay na Philipinach. Amerikanzke nowiny rosprawmja, so tu tam dosc dzesi hacz hdze druhdze na semi. Czlowjezke zivjenje traje we pschercznu 30—37 let. We Taytay pak 50—70 let. Sredza schtyri we Taytay z 50 letami wumrese. 80 z.oj. wobydlerjow 80. sto pschejimi. S tych, kotrjz w lonschim lesze wumrechu, be jich 6 pysches 100 let starych. Wschi Domasch Biwencio wumre 123 let stary, Narsja Rokus 129 a Benito Goncaga 140 let. Wina dolheho zivjenja na Philipinach je tamnischi idejalny klima a jich wosmane zivjenje. Philipinzy njewuzivaju zadyn alkohol, wuzivaju malo tobaka a malo mjasa. Zivja bo swietj ha je jejemi, rybami, seleninu a zadom.

»n* **Naturske ludy njerjšina tak jara bolostrje, kaj my.** Wjele nałožkow wobkruchuja nam to. Na Sandwitšich kupach dyrbjesche hebi kóždy domorodny sub wintorhnyć, jeli so wlodyć wumrěć, a sub do schtomna sabiez. Někotre afrikanske, amerikanske abo polynesiske ludy pak wotrěbaja hebi staweć porsta, hdyž někto je swójmu wumrěje. We *wjele wjacy njeje, kaj bo praji, ani jenička žona, kiž njeby swohlidzenej ruzy měła.*

»n* **Stadza so . . .** Kendželske nowiny pschinjeschu powěsć, kak wjele dźiwje ludy placza sa mandželstu. Powschitkownje dojedna so wiwonaj i domjazymi wězami a se skotom. Pola Ugandaczornuchow dostanjesch žonu hižo sa někotre patrony abo titku hodźi, schalenczanych parlow abo hejkotych jehlickow. Kaffry a Hottentoty sapo placza nimomerly wjele a to sa njewjestu hacz do dźesacz dobrych krutowow. We Turkestanje pak je knjeżniczka telko puntowna butny winowita, kelkoż waži. (Bohudźak niz pola nas.) We awstralskich pralěsach wschak może hebi nawoženja sa polnu tyšu sapalkow najrjeschu njewjestu wuwolić.

*** We swěrjatach, kiž njehodźa so skludźić.** Malo je jich jenož, kiž njemože człowiek se swojej ścežku jesu a wuschitkoteżu žiwjej woli podcžinjnyć. Spodźiwne pak je, so ho wschemu skludźenju njepschecźiwja najwjetsche a najbłuscheji sastupjerjo se swěrinu, ale pomérnje małe a słabe swěrjata ho tomu pschecźiwja. Na pschikład nje*je ho hischcze porazdźiło, afrikanskeho dźiwjeho ryba skludźić.* Też tašmanisti wjelk njeje so hacz dotal hischcze skludźił. Wicha proza a wutrajnosć běsche hacz dotal pydarmo. Tutej hukrjeczi wobkhowatej dźiwje a se instinkty, kwrnjej też wschě druzinu dźiwich rjow, samo wjelkow, jara powuczne byle, je-li so do prawnych rukow pschepodaću a njeesu-li pschestare. Jara cźežjay hodźi so też zebra skludźicź. Naschonjeni skludźeriu ménja, so je tóżo elefanta, lawa a tigra skludźicź, hacz tuto njewinowate swérjo. Njeskłubany pak je cźorny jaguar, kiž samo, je-li so też zyle młody, wopadnje, dźiwju a salschnu wowahu wotkhowa. To samo płacźi też wo leopardu, kiž drje może wěsty cźas je człowiekom w méreje žiwy być, potom pak kwuhri sapo wscha słótcź a krewjelacznosć. — Runje tak ma so z afrikanskim lukom. »n

»n* Schto powěda šćežeć dr. Knud Rasmussen? Rasmussen je we wysokich połnocnych krajach ... a wschelake nowiny tam pola domorodnych zaschonił. Na puczowanju, kiž je 3½ léta trało, je 20000 milow puczował wot Selenisee (Grönland) hacz k Cźichemu morju. We Kanadiskich krajinach je k ludam pschischoł, kiž dotal we jara jednorych pomérach žiwi. Cźłowiekoju sti.nośe tu sa dźiwje, cźuje, cźuje postawy, z njanym njeswjedzom a wobdarjeni. Khorosće woni njesnaja. Jenicźki źrjódź stej kłok (schij) a prok. Jara derje so na bróńe wuskoja. Rasmussen je *na swojim puczowanju wjacy hacz* 100 eskimoskich rodźinow nadeschoł, kiž njeběchu hischcze žanje běłych człowiekow widźale abo we nich słuschale.

»n* Pawk j fabrikskim dźěłacerjom. We jednej amerikanskej fabrizy w Hobokenje je so na 200 pawkow sasadźiło. W fabrizy dźěłaju so měridła a trjebaju jo k tomu zyle cźesne nitki. Tuž su na mjest pschischli, k tomu puncże nitki wuzicź. Pawk žadźi so na ruku dźěłacerjam a tuta postara so, so so pawk k jemi dele puschcźi. Pschitom pschedże nitku, kotrejež spocźatk je na dźěłacerjowej ruzy. Dźěłacerka wije nětko j najwjetschej kedźbnosću nitku na kulusch a wije tak pśetrjuje, so sadźiwa, so smužatko so jenje dótknje. Na take wałcźenje hodźi so někotre sta metrow wot jenoho pawka dosoć. Je-li dźěłacerki cźas nimo, hadźa so do kłetki. Tam pschihotuje so jim muchaza hoscźina.

Ze zakonja za Ratarsku komoru w Sakskej

§ 15. hapreleje 1925.

Sa Sakisu wutwori so nowa instituzija, kotraž stupi na město dotalneje krajneje kulturneje rady a dóstanje mjeno: *Ratarska komora (Landwirtschaftskammer).* Pódla njeje wutworitej so hischcze Wotrjadna komora za lésarstwo a Wotrjadna komora za sahrodnistwo. Wschě tři korporazije ho 14. junija wola.

Pschinjesjemy najprjedy wuczah se nastupazeho sakonja.

Sakoń wo wólbach do Ratarskeje komory sa źiwobodny stat Sakisu.

S 15. hapryeje 1925.

I. Wukonjenje wólbneho prawa a wólbolhmanosć.

§ 1. Kóżdy wolerć ma jednym hłosz.

§. Wolicź może jenož, schtóż je do wólbneje lisćiny abo wólbneje karteje sapisany abo schtóż ma wólbny wupokas.

Schtó je wopramjeny wolicź, hlej w sakonju sa Ratarsku komoru § 6. (Schtóż ratarskim lejomnosće we wulkosći snajmjenischa 3 hap. snajmjenischa hižo jene léto wobsedźi, wužiwa ako wotnaja.)

§ 4, 1. Wólbolhmani móża jenož wobsobinzy wolicź.

2. Je-li wjazy hobutwobsedźerjow, wužiwarjow ako nasjeńkow samjenje lejomnosće, móże jenož jedyn wólbne prawo wužiwać. Trjeba k tomu, njeje-li sakonjk k sastupowanju tamnych powolany, pisomnu połnomóż wostatnych hobuwoprawnjenych.

§ 5. Wuschwolicź móża so:

1. Wólbolhmane pschirodne wobsoby, kotrejž su 25. léto dokonjale, kotrejž ratarskemu we hłownem powołanju wukonjeja a kotrejž snajmjenischa léto hižo w źiwobodnem stacje Sakisej bydla;

2. sastupjerjo k wolenju wopramjenych juristiskich wosobow, su-li 25. léto dokonczili a kotrejž snajmjenischa léto hižo w źiwob. st. Sakisej bydla;

3. nehdyschi wobsedźerjo, wužiwarjo abo najerjy ratarskich lejomnosćow, su-li na sakładze zifry 1 abo na sakładze dotal płaczajych postajenjow w dobje 15 lét wusnolenja thmani byli.

II. Wólbne pschihoty.

§ 8, 1. Hospodarske ministerstwo postaji wólbny dźeń.

2. Kraj rosdźeli ho do 6 wólbnych wokrejsow.

3. Wobkhajuje: prěni wólbny wokrjeż wokrjeży hamtskich hejtmanstwow Budyschcina, Kamjenza, Lubija a Zitawy.

W prěnim wólbnym wokrjeżu ma ho 7 zobustarjow wolicź.

§ 12, 1. Wólbnu lisćinu abo wólbnu karteju ma gmejna sestajicź a nanajposdźischo 4 njedźele do wólbneho dnja snamjeńcha jedyn tydźeń dołho sjawnje wupołožicź.

§ 14, 1. Hospodarske ministerstwo pomjenuje sa kóżdy wólbny wokrjeż wólbneho wjednika a sastupjerja.

2. Pola wólbneho wjednika maja ho najposdźischo na 21. dnju do wólbneho dnja wólbne namjety sapodaeź.

3. Wólbne namjety trjebaja snajmjenischa 20 podpismow wólbolhmanych wobsobow.

§ 17. Najposdźischo 4 dny do wólbow wosjewi wólbny wjednik sjawnje sapodate wólbne namjety.

§ 20. Woli so j wólbnymi lisćinami w hamtschu wokonjanych wobalkach.

§ 23. Wólbny wubjerk pschidźelnje kóżdemu wólbnemu namjetej hłosu po jeschtwowazhym waschnju: licźba wschćch, we wólbnym wokrjeżu wotedatych hłosow rosdźeluje ho na telko dźěłow, hacź je sapodatych lisćinow. Na jenotliwy wólbny namjet pschińdźe telko hłosow, hacź je tuton dźěł zyłeje licźby wobhażeny w licźbje hłosow, kiž namjet dóstał. § 24. Sayda rosdźeluja na kandidatow po porjadu wólbneho namjeta.

Swólbne powjesće.

Semrěli: Robert Henčel, měschćanski knihwjednik we Budyschcinu. — Fridu Gäbelowa rodź. Mudrakec, mandźelska hotelowego wobsedźerja Williama Gäbela we Budyschcinje, 44 lét. — Minna swud. Haebserka rodź. Kranzeg j Groß-Schönau, 68 lét. — Max Schweitzer, bróńešći muischtr w Budyschcinje. — Meta Hulda Ryżejowa rodź. Feurigeg j Drujschcz. — Wilhelm Kaby j Wojerez, měschćanski sastupjeŕ. — Jan Wjenka z Kobliż, 25 lét.

Wozjewjenje.

Pschichodnu pónđźelu, 25. meje, dop. w 10 hodź. budźe pohrjebnje podkrjesnjeho wubérka we pohrjebnišćnej sali hamtskeho hejtmanstwa na Wismarskej ... 21 we Budyschcinje. Na pohrjebnje je automobilowa jězba psches Ratarjezp do Wjasońzy postajena. Pschi tutom pucźowanju ma so wotpładarnja dźěcźi w Ratarjezach a dom pschirodownych pschecźelcow a Bellschenski wustaw we Wjasońzy wopytacź.

Kamtske wozjewjenja z Budyšina.

Gmejnski pucź j Budyschcina do Minakala a na Bjerancźanskich honach dla nastupowanja wot 21. meje hacź do 3. junija sawrjeny. Jězdźicź ma so w tutom cźasu psches Radwor.

Pucź j Lomšcźanskich Drohy do Minakala je dla nastupowanja na Lomšcźanskich honach wot 19. meje hacź sawrjeny. Jězdźy wobtład je sa tutón cźas psches Khróst a Minakal pokasany.

Towaŕstwowski powěstnik.

Khwaćicy. Bože stpiće wječor we 8 hodź. w Khwaćicach přednoškowy wječor ze swětłowobrazami: Dr. Šleca: Pućowanje po Dalmaciji hač do Čorneje Hory (Montenegro). Wšěch Serbow a Serbowki wutrobnje přeprošuje Serbske towaŕstwo.

Lipić. Serbski přednošk ze 100 krasnymi swětłowobrazami připrawi so štwórtk, 21. meje, wječor we 8 hodź. w Kucharjec korěmje w Lipiću.

Pančicy. Štwórtk (na Bože stpiće) wječor ¾8 hodź. ma „Lipa Serbska“ (jenož mužsey) nuzne spěwanje pola Šołćic we Wotrowje. Njech wšitcy spěwarjo přindu. Dirigent.

Serbski Sokolski Zwjazk. Posedźenje předsydstwa a wubjerka wospjetnje so štwórtk, 21. t. m., (Bože stpiće) dop. w 10 hodź. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo je přitomny. (Za kath. br. je tež w Budyšinje rano w 9 hodź. składnosć, kemši hić). Jednaćel — Městostarosta.

Sowrjecy. Zwučowański wotrjad ma srjedu wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma wutoru, 19. 5., wječor we 8 hodź. z w u č o w a n j e. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerć w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynecy, — za nawěsткi: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pječwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“

K dobrocźiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Stelnknowske a Reichelske piwo z cźwicow.

Serbskim staršim w Budyšinje a na Židowje.

Serbscy starši w Budyšinje a na Židowje, kotřiž chcedźa swoje dźěći na lětuśich wulkich prózdninach do lětneho přebywanja na kraj na wóceŕstwenje dać, móża so zamolwić w sekretariale Domowiny (w Serbskim Domje čo. 4, w 2. poskh.) Do prašenja přindu pękne dźěći, kotrež móża serbski. Cinće Waśich znatych a susodow na to kedźbliwych.

Domowina.

Serbske lutherske knihowne towaŕstwo

zmjeje **srjedu** po swjatkach, 3 junija 1925, popołdnju we w 2 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje swoju

błownu zhromadźiznu.

Dnjowy porjad: 1. Rozprawa. 2. Namjety. **Předsydstwo.**

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. kniharni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Žona

so do zahrody pyta. **Křižanec zahrodnistwo w Třelanach.**

Spušćomneho, syneho, njeżenjeneho ratarskeho

pohonća

k dobrym konjom hnydom abo k 1. junijej pyta **G. Große** w Budyšinje na Mužakowskej dróży 13.

Kubło na předań

K zawostajenstwu kubł. Fawoła **Schustera we Wulkich Dobsecach** słušace burske kubło, wjesnoje liśiny čo. 27, 13 ha wulke, z doapotnym žiwym a morwym přisłušnom, ma so dźelenja herbstwa dla předać.

Poskićenja na rěčnika Dr. Herrmanna w Budyšinje.

Derjezdźerjany

wjerćaty hutrobas

kiž 60 litrow wopřija, ma na předań **Schelzig w Mortkowic** pola Łaza.

Wysokosćudena

kruwa

(podsobna) je na předań **w Kortnicy čo. 6.**

10 małych hus

abo 9 wulkich,

2 běhakaj, snopršna ranca a kruwa z ćelećom

je na předań

w Dalicach čo. 5.

Derjezdźerjany

elektromotor

2 PS, je tunjo na předań w Konjecach čo. 20.

Vogtlandske gardiny

w horbacy wulkim wubjerku, **canki, kromy, vitraże.** Mała kiamy, tehodła snježnje tunje płaćizny **w gardinowym wobchodźe** na zwonkownej lawskej hasy 10, rózk kronpryncowskeho mosta w Budyšinje.

Přijimuju stajnje

po najtuńšich płaćiznach

wuporjedźenja časnikow

Časnikaŕ **Max Hadam** w Kulowie, cyrkw. hasa 24.

Dom

Bohatej wuběr wulkeho składa pschewjalkow, mějaćznych a pschepodawkowych powjalow, podwołožkow.

Stejm rad i radże.

Wagnerowa w Budyšinje pschi schulerskim wrotnom čo. 9

MERSIOVSKY

Salonske Časniki

Gardiny jara tunjo. K. Erler žitne wiki 11. Rěći serbski.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruća jězdne koła, šijace mašiny, *mantle* a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Visitne khartchi

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, :: wótřeńše rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa wotćerńja na Třelanskej dróży 4 Wosebita wotćerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho gratu.

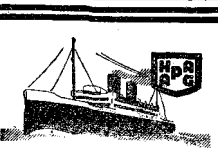

Do połnócneje Ameriki a Kanady; z Hamburga do New-Yorka wotjěžde so nimale kóždy tydźeń, skromadna słužba z **United American Lines.**

Do połdnjoweje Ameriki (Brasilskeje, Argentinskeje a k wjećornemu brjohej), Cuby - Mexika, wjećorneje Indije, Afriki, *rańšeje* Asije atd. w zwjazku z druhimi čarami.

Tunje přewjezenje, wuznamne jědże.

Radu a čišćane wěcy wo jězbnej płaćiznje a přewjezenskej możnośe podawa

Hamburg-Amerika Linie

w Hamburgu, Alsterdamm 25, a jeje zastupjerjo we wšěch wjetšich městach,

w Budyšinje: Ernst Sembdner,

na hornčerskej hasy 21.

Serbowka spušćomna, dźěćom přihodna a dźěława, přez 20 lět stara, so do kupčeho doma do Budyšina hnydom pyta. Adresy chcyše so we wudawarni „Serbskich Nowin“ wotedać.

Zonjacy lěkaŕ dr. Fischer

w Kamjencu

je wot 24. meje zapućowany.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiski Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 116 **Budyšin — sr'edu, 20. mejc 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Dla swjedźenja Božeho stpiča wuńdźe přichodne čisło „Serbskich Nowin" pjatk připołdnju.

Swjatkarjo žełbi žadaju, so dyrbja němske dźełarnje swoje maschiny k dźełanju brónjow sničicz.

We wotbrónjeńskej nocze swjatkarjow na Němsku budża znoći, kaž so ſ Brüssela powě, žadacz, so bychu wulke němske industrijowe dźěłarnje, kaž Krupp a druhe wšěch šwoje maschiny a přichrawy sničiłe, kotrež so lohko na dźełanje brónjow přeměstajicz hodźa. Dale so žada, so by so **schitatiła policija wukasernowała.** Rosčladowanje němskeho knježeństwa, so so to smutskownopolitiſkich pričinjnow dla njehodźi pschewjesć, dokelž so Němska njemóhła potom znowjownych pospytow dowodowacz, njeje na swjatkarjow sačišćerja cźiniło. Swjatkarjo su dale pschešwědčeni, so so **ſ wojeńskim hantlom w ministerstwje němskostatneje wobory dźěła nětčudscheho wulkeho generalneho štaba dale wjedu.** Swjatkarjo rukowanje žadaju, so w pschichodze nowy generalny štab njemóže nastacz. Dale so pschepodpisana sa to žadaju, so so do němskostatneje woboty w pschichodze muža wa na krótki cźas njepschijimaju. S jenotliwych žadanjow so wojerje wujběhuje, so dyrbi so wobtwjerdźenje Königsberga wottworhacź.

Franzowske nowiny pschećiwo němskim planam.

„Petit Parisien" wo němskich planach na pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej a rosdźělenju Cźěchow a Polakow pischo, so staj ministraj dr. Beneš a Skržynski pschekara wobhladniwaj, so njeschitaj plany Němzow notkyloſ. Franzowska a jeji swjatkarjo, Jendźelcźenjo, Cźěcźenjo, Polazy, Cźechojo a Italcźenjo su wschitzy stajnje kosbudženi, wschitke krajne njesmju po mérowym rjeńcźenju sćerpcź. K temu Mussolini njedawno pschisjpomni, so Italska njeje bjes sajimow wo Awstriskej a so je pschećiwo jeho pschisamknjenju k Němskej. Dale je Mussolini zjekk, so pschisamknjenje, kotrež Němzy tak sjalowje žadaju, njeje kónčnje žadanje wjetschiny awstriskeho wobydlerstwa.

Swjatkarjo Hindenburgej sbožo njepschecja.

W dehnim šejmje je Mac Neill na wopraschenje wotmolwił, so žu so swjatkarjo dorčzeli, so generalnemu pólnemu marschallej ſ Hindenburgej k wólbje sa němskeho presidenta sbožopschecźa wu. sčelu.

Napraschenje w němskim šejmje wo katastrofje w Dorſfeldſkich podkopkach.

Sozialdemokratiska frakzija němskeho šejma je napraschowanje sapodała, haćž je knježerstwo swólniwe, pschiscźerny njesbožo w Dorſfeldſkich podkopkach pschepytacz dać a němskemu šejmej po možnosći ruce nadrobnu rosprawu wo tym podacź.

Też **zentrumska strona** pruſkeho šejma je wulke napraschenje sapodała, kotrež so ſ njesbožom w Dorſfeldſkich podkopkach a ſ prjedawšchimi katastrofami w němſkich podkopkach sabéra.

We pschičinach njesboža w Dorſfeldſkich podkopkach so ſ Eſena powě, so **ſ možnosći attentata** liča. Mózno też je, so šu so rosbuchadła wot šameho sapalile, dokelž njeju wězywuſtojnje składźene byle. Skónčnje so pražnjenje rospomina, haćž so skład rosbuchadłow njeje ſ rosbuchnjenjom słych powětrow sapałił, dokelž šu so hižo dźeń prjedy rosbuchnjenja słych powětrow pytłe.

Pschibéraze katastrofy w podkopach.

Dla pschibéražnych katastrofow w podkopach so w bliskim cźasu wukonjaju wubjerk hórnistwje internazionale na porjadne pohladźenje sešdźe, so bychu so prawidła za bjezstrachowe naprawy w hórnistwje postajile. Sastupjerjo wuhlo wurownajcych krajow, internazionalneho dźěłarskeho hanta a Swjatka luda dyrbja so na pohladźenje pschesprosyć.

Pschemčni zentrumska strona swój politiſki kurs?

W generalnej zhromadźiznje „Germania" hłownych nosnin zentrumskeje strony, šu do dohladowańskeje rady nowin wuhwolili, kotrejž je jako pschećiwniznu dotalneje politiki znaći, ſ kotrejž je so hacź dotal zentrumska strona wodźiła. S dohladowańskeje rady su jeje dotalny pschedsyda, němſki šejmſki sapósłanc Bell, němſki šejmſki sapósłanc Becker a justizny radźicel Porſch wuſtupili. Na nowo wuhwolili su rycerkubleŕa ſ Heermanna, kotrejž wobsedźerici wjetschiny akziow. keminſkeho sapósłanc ſ Papenej, blisko steji. Papen, šwobodny knjes ſ Heermann a faroš hrabja Klimant Galen, kotrejž je w dohladowańskej radźe wostał, šu do presidentskeje wólby namołwjenje ſa Hindenburga podpisali a so ſ tym napschećiwizniwo offizialnje politiſkej zentrumskeje strony ſtajili.

Amnestija k šwjatkam.

Kaž je so němſki kanzler dr. Luther k sapósłanzam němskeje ludowneje strony rowprajił, němſki president k šwjatkam amnestiju wuda. Knježerstwo jenotliwych němſkich krajow šu nanjetam němskeho knježerstwa pschihłosowałe.

Pruſi i šejm.

We hłownym wubjerku pruſkeho šejma zentrumſki sapósłanc dr. **Heß** ſdźěli, so je zentrumska strona wo wojerske organisaziji a też niz wo swjatk. němskostatneje khorhoje njestara, dokelž ma jenicźky stat statnu formu schitaſ. Němskemu presidentej ſ Hindenburgej zentrum pschihłuſchnu cźešć wopokasuje. Sapósłanc **Heilmann praji**, so nowy němſki president też cźešćowanje sozialdemokratow wnjesje, ale wólbu pruhowaſ hnd je tola dyrbjał nětkotre njesakomnosće pschi wólbje statnemu rěcźnikej wosjewicz. Minister šmutskownych nałeżnosćow **Severing** na to pokasa, so je wulke dźěłacerske hnjaſi sa rotwjerdźenje statnej myśle dobył. Wón pschecźiwnosć mjes wojerſtwimi organizacjami a swjatkom němskostatneje khorhoje wobsarkowasche. W dalšchim tehu debaty minister rokesaja, so šomonordarstwa mjes policajskimi sastupjikami njeswjedźuja ſ hospodarſtwimi, ale ſ duchownymi pschicźinami. Sa to so so **ſ pruſkich knježerſtwowych dwarjenjow pschi pschichadže nowoho němſkeho presidenta njejšu khorhoje wupowěſće, njeje minister samohwity. S nowa so pokasowazemu separatiſtiſkemu hibanju w Porheiniſkej** knježerſtwo wulku kedźiwosć pschiwobrorja. Wo letuſchim **wustawnym zwjedźenju** budże wón ſ cźasom ſ němſkim knježerſtwom jednacź. Sastojnikam pak njemóže dowolicź, so so wustawnemu zwjedźenju idaluja. Finanzne powjeźenje gmejnow k najwjeſchej ſlušnjowosći nasuja, tola sozialne nadawki njeźmědźa pod tym cźerpicź.

Němſki minister Stresemann wo poměrach Němskeje k Cźěſkoſłowakſkej.

Wo šwojej rěcźi wo němſkej ſwonkownej politizy je so dr. Stresemann wo poměrach Němskeje k Cźěſkoſłowakſkej wuprajił, so šu wone ſ runomócnej ſtajnosći tharakterisowane. Kaž je so hacź dotal poradźiło, so šu so wſchě nałeżnosće mjes woběmaj krajomaj ſ pschećiwnym a šusodnym dorozumjenjom dojednałe, tak šmě so nadźicź, so so też w pschichodze poradźi, wſchě prajchenja, kotrejž pschi wſchelakich stykach mjes woběmaj statomaj nastanu, ſtajnje na ſpokojace waschnje sa wobaj stataj rosrisacź.

Kralne pschcrada.

Němſkostatny žud w Lipšn je pschedsjedźerja pišarnje Strippgena w Mühlheimje w Porrhyrſtwej dla kralneje pschcrody k 12 létam khłostanja, ſ hubjenju cźeſnych prawow na dźeſacź lět a k ſ podstajenju pod policajſku nadkedźbu sońdźił. Strippgen je hdyž je w Krupowych dźěłarjucych dźěłał, akty a ryſowanki kradnył, kotrejž je francowſkej powěſćerſkej ſłužbje pschepodał. Wón je też ſ Jendźelcźanami a Italcźanami wobkhadźał, kotrymž je ryſowanki kanonow podawał.

Politika Jendźelskeje nje šo pschemčnika.

Londonska „Preß Asſeziation" powě, so njeje wěrno, so maja swjatkarjo po namjecze Jendźelskeje wotpohlad, w Moſkwje pschećiwo revolucionarnej propagandze ruſkich bolſchewikow w europiſkich krajach protestowacź. Politika Jendźelskeje ſ napschecźa Ruſkeje njeje šo wot nastupjenja nětcźiſkeho knježerſtwa pschemčnika. W tu khwilu njeje wěrje podobne, so by jendźelske knježerſtwo šwoju dotalnu politiku pschemčniło.

„Evening News" nimaju sa wěrje podobne, so šo wukrajnym, wušejke ruſkim kommunistam, dowoli, so pschi kommunistiſkej konferenzy wobdźělicź, kotraž šo wot 30. meje hacź do 1. junija w Glasgowje wotmeje.

Podawki w Bołharſkej.

Jendźelſkeje nowinjzy dopisarjo w Sofiji powěda, so kommunistiſke hibanje w Bołharſkej hiſchcze njeje potołcźene. W Stantimali, Paſerſtwu, Lowcho, Schipzy a Schilnjenje šu ſo kommunistiſke bandy pokasałe. Powěda šo, so šu kommunistojo žełbi wotmoſkili, želesniſt orientiſki expreſny cźah nadpadnyć. Mózno pak je, so knježerſtwo šame tele powěſće rosšěrja, so mohło dopokasacź, so kónc mjeje wojakow, kiž hcźej je ſ dowolnosću ententy po attentacźe w Sofiji na schtyri njedźele najało, hiſchcze njemóže pschestacź, dokelž jich k potłóčenju kommunistiſkich bandow trjeba. Dopisowak Londonſkich nowin „Times" pischo, so cźe Bołharſka ſ mobiliſowanych 13 000 muži jenož 6500 hacź do konca junija wobkhowacź. Swjatkarjo bychu cźeſće konſulowanje pschewſali, kdy bychu tole žadanje wotpokasali. Też bychu so kommunistojo ſ demobiliſaziju ſ nwa poſtajkali.

Južnoſłowjanſka po ſdacźu nima sa trěbne, so by Bołharſka wjetſche wójſko wudźerżała. Hdy bychu so kommunistojo wopraschowacź knježerſtwa smjerowali, by Južnoſłowjanſka je šwojim wójſkom jich knježerſtwu bórzy konc cźinił. Nětcźiſke bołharſke knježerſtwo njeje mjenje revolucionarne, dyžli kommunistiſke w Ruſkej. S pomocu wójſka je wonta pschedawſke kataſtſe ministerſtwo powrěcźiło, njeje tyhaj jeho pschiwiſowarjow złonzowało a pschećiwo ruſkej ludowej wjeſelſkim ſ nałyſnoſcźu knježi. K tutemu knježerſtwu njemóža jeho ſtrjedźa, Južnoſłowjanſka, Grichiſka a Rumunſka ſanoho dowěrjenja mcź. Doniž je wono w nutrnjoſtwi, Bołharſka ſ ſanemu měrjej a pokojej njepschińdże.

Južnoſłowjanſki-grichiſki swjask hiſchcze w dalokim pschichodźe.

We hłownym měſće Belgradźe wotpósłanzy grichiſkeho knježerſtwa hižo dźěſchi cźaſ wo wobnowjenju južnoſłowjansko-grichiſkeho swjaſka jednaju. Kaž so ſda, je hacź detal jich dźěło njenuspěſchne był. Wjednik grichiſkeho wotpósłanſtwa, Kallamanow, je ſa je ſaſtupjerjom Belgradſkich nowin „Wreme" wo dźěłach a samérach wobſtejnſkich rosrěcźenjow rosmołwił. Nadźija so, so ho poradźi, mjes Južnoſłowjanſku a Grichiſku dobre jſtyli wutworicź, kotrež budża pschecźelne a trajne a ſa wobaj krajej wužitne. Napraſchenje ſa kommunistiſkim ſtrachom w Grichiſkej Kallamanow wotmołwi, so ſnadź je tajki w Sſoluniu a w Kawalli. Dola też tam ju kommunistojo pod kontrolu wjſchcźe, so je rewolucija njemóžna. We powěſćach italſkich nowin, kotrež wo ſwjaſku mjes Južnoſłowjanſku, Grichiſku Rumunſku a Albanſku wěcźa, so minister wupraji, so je w tutym praſchenju hiſchcze ſ ſyła njeje jednako.

Amerika jako wěricźel ſwěta.

Sjednoćene ſtaty połnocźneje Ameriki ſu ſo je ſwětowej wójnu najbohatſchi kraj ſwěta ſcźinile. Ententa kaž cźe Němſka a jeji ſwjaſkarjo ſu ſa cźaſ wójny ſa twory, kotrež je jim Amerika podawała, ſwoje ſamóženje do njej ſwołile. Pódła toho ſu ſebi hiſchcze wulki doły w Ameriky napraſkale. Amerika by tónle doły zyle derje wołubnicźnym europiſkim ſtatam ſpuſchcźicź mohła. Sa to pak njenałynni Amerikanojo nimaja ſanoho ſroſumjenja. Europiſkim ludam chcźeja pośledniu kapku krwě wuſſcźacź. „Chicago Tribune" pischo, so je knježerſtwo Sjednoćenych ſtatow wſchitkim dołſazym ſtatam napominanje pósłałe, jo dyrbja ſwój doły ſ danjn ſapłacźicź.

„Evening Poſt" ſ Waſhingtona powě: Jeli ſo bychu europiſke ſtaty po napominanju preſidenta Coolidgea ſo knježe njeſwjeſałe, ſo ſwój doły ſa wołty cźaſ ſapłacźa, by kongreſ (ludowe ſaſtupjerſtwo) wobſamknył, ſo měł ſo ſtatam, kotrež ſwoju winowatoſcź njedpjelnja, wſchón kredit ſapowědźił.

„Herald Tribune" ſ Waſhingtona powě, ſo pomozny ſekretar ſtatneho pokłada Dowen do Europy puźnje, ſo by ſ knježerſtwami wſjazych ſtatow wo wotpłacźenju dołſ

fdnat. Franzowskej, kotraj je je śwětowej wójnu najbóle zakśiła, chcedża Sjednoczene staty pjecza cakańśći cząs (moratorium) pschiśwoliły.

Krute khłostanje na wuźiwanje alkohola w Ameriży.

Je znate, je w Sjednoczenych staćich pokuśnoje Ameriki zakoniśzy krucze zakśane, alkoholike napitki dźěłacz, pschedawacz a wuźiwacz. Khłostanja na pschestupjenje tchole zakoja su w kóżdym padźe wichelake. Wotbeźe krute su wone w Indianaśtim staćje. Schtóž źebi alkoholiśti napitk kupi abo źebi jón darieć da, abo pola kogoż bestillaziśti apparat nadeńdu, toho ś jaśtwom hacź do 5 lět a ś pjenjeźnju pokutu hacź do 1000 dollarow pothłostaju. Jeli so fo pschistupjenje wospjetuje, so khłostanje podwoji. Teź śmědża so hrěschnikej amerikanśke staćanśke prawa wotrizeź.

Wobcežnośce wójny w Marokkowśkej.

Wo połoženju w franzowskej Marokkowskej dopisowaŕ Parizśkeho „Journala“ powě, so je jenu marschall Lyautey pschi rozrěcženju rjeśi, so ma Abd-el-Krim dospołnje organisowanu powěźeńśku śłužbu, kotraž jemu powěźe nowin wschěch krajow wo Marokkowskej podawa. Tohodla je nutśne, so nowinźy dopisarjo śwoje dopihy ś najwjetśchej wobhladniwośeju pischu.

Dopisowaŕ „Petit Parisien“ pische, so nadawk Franzozowow hišće njeje śtónčeny. Wobcežnośce nětčišćeho wojowanja njeźmědża so pschenišśo ważiś. Wójna w Marokkowskej njeźmě so ś wójnu w Europje pschirunaś. Byrnjež Kabylojo wjele kanonow njeměli a ś nimi hubjenje tśeleja, tola tola mjes nimi tśelu, kotśi tśelbu ś wurjadnej wuschikrośeju trjebaju. Kraj je sa napady ś kakanzy kaž zworjeny, a tamniźi klima wobźěłuje wutrajność a khrobrość žada. Wó dopihu so praji, so franzowśzy wojazy njeźmu hacź dotal trjebali śnjespschećelśtimi letarjemi wojowaś, a so fo sa jedyn měsaz jane letadło Kabylow nieje pokasało.

S Feza so fe stromy franzowskeje wuschnoseje powě, so je wotbźělenje wyschka Feydenberga w brjedźejśej fronce po źiwym wojowanju franzowske strajźićhcźo w Tounneur ś wobstupjenja Kabylow wuźwobodźika. We wjeczorje njepschećelśtwje wobnowjerdźuje. Wotdźělenje generala Colombota je pódnjelu Helan Śleź bjes wobcežnoścow wobkadźiło. Prjedy toho je wono cźełke manewry w pustym kraju w pschitomnośći po liczbje źiwnelho a derje wobrońenelho njepschećelśkeho wuwjedło. Wsched śrjedźnjej frontu je njepschećelśki pschewodźne wotdźělenja śwojich munizijskich cźahow pokutkli a fo 7.49 hodź. khowa. Měźaćk rano w 4 hodź. skhadźa a fo wjeczor 6.21 hodź. khowa. — Pjatk je młody měźaćk. „Pschedźenaŕ“ rjane wjedro stnja.

— **Schkrowa powěść wo wjedrje sa julije schtwórk:** Cźopło, rjenje, tu a tam njewjedro. Posłyśćo fo pomróczuje.

— **Boża stwórba** je fo w posledniim cźasu kraśnje pscheměniła. Wschitke knieśi nowe źiwjenje, nowa radość, nowa nadźija. Nikoho njedeźi nieśćerpnośći wjaw domu, ani měśćeźana, ani wjeśnjana. A njeźe dha woprawdźe radość, drohu pućowaś mjes kśěźałymi lukami, źitnymi łahonami ś prěnimi klośkami a pod kśěźiznymi schonami? O haj, je to radość, kajšnu nam Boża śwórba jenoż jóm w lěcze pośtiźa, jenoż w kraśnym měźazu meźi, w měźazu nowego źiwjenja, w měźazu je semi- stawanja. Tuź wuźiwajmy kraśny cząs, cząś młodośeze śwéteby, ale wuźiwajmy jón tak, kaj śebi pschirada to wschitko. Źyle prawje cźinićh, když fo na njedźelskim popołdnim mjes polemi abo w lěsu pschełkodźujech a fo pschełkich nad młódnej cźerstwej pschiroda, nad lubolnymi śpěwami ptaćkimi. Njerozumnje pak cźinićh, jeli halośki młodych bréchćkow njertrjebawschći samasch. Daj jim tola w lěsu rosć, hdźeź śłuscheja. Schto cźi powiha, so maśch łahodi na khwilu w rukomaj abo tydźeń doma we wośe na blidźe stoju. Tydźeń a hižo cźi sahiju. Schtóž fo jenoż tohodla pschekhodźuje, so by selene hałośki łamał, kśeńa a kwětki kóuzował, tón je njepschećelśki pschiroda. Njech kóždy w tutym nastupanju na fo kóždnje a tóż druhich konzowarjow młodeho źiwjenja na mjeńśi pschiroźe wot jich njerozumnych skutkow wotdźerźuje.

— **Wećera je fo nowy měśćeźanośta.** Dotalny měśćeźanośta w Ehrenfriedersdorfu, k. dr. Krüger, w Budyśchinje śwjatoczńje do sašnjeźnjeho sapołasał. Wyšch. měśćeźanośta Riedner nowego pomóznika rady wutrohnje powstrowi, wuwraji wjeśelo nad pschijźeśaćom nowego sahorjenśtwa a pschejśche nowemu měśćeźanoseje źiwo do dalścheho pschićhoda. Wujśóbny teź, je dorje dr. Krügera njeźin wschitky jenoběźnje wuźiwnośći, tola pak fo nadźija, so nowy měśćeźanośta pola wśěch bórzy nośćerpke pschipóńnacze namaka. Nieje hišće wěśe, kajke dezernaty nowy měśćeźanośta dostanje, hdźeź pak fo nětke hižo pschedwidźeź, so nowy měśćeźanośta tak njenowane fojelene wotdźělenja měśćeźanśkeje rady pschewodźuje. Na kóżdu swójch śłužowu spomni k wuśchći měśćeźanośta Krügera a krótka lub Kamjenśtim jubilejnym śwjedźenju. Po śtiwoch k wuschśchemu měśćeźanośty pschińka nowy měśćeźanośta śwoje nowe sahorjeńśtwo. S tym so pośledni nje słónczi.

— **Cźaś za śadźenje kórkow** je pschińchol. Naśchim cźełcźernym cźitarjam poruca ś nadobźichtom w dźensźnišchim cźiśle śpomnjenowa wikowarńja A Rauchfuha w Budyśchinje na źiwych wikach 9, najlěpśe kórkowe śpmjenja, mjes nimi woprawdźite ruśke kicźate kórki, kiž fo jara derje k nakładźenju hodźa. Proźwmy naśchich cźitarjow, so bychu we wobchodach kupowali, kiž nawěźchći do Sserbśkich Nowin pódawaja.

— **Mejśe śwónczi,** kotreź nětke śapoćinaju kśěźeź jara śrédka pschicźe w lěsu nadeńdźeny. Kaž nětkrótśe kśiśe kraśne rośtliny a kwětki naśchich Łužicy na wśěch cźišty śandźbach, tak teź tute lubośnje wonjaze śwónczi dźeń a bóle we naśchich lěsach a hajach wotebźeraju. Dołho njebudźe trjeć a ani jedneho śwónczka wjaw w lěsu njenadeńdźemy. Schtó pak je wina na tym? „Ludźo hanni!“ Njeschćěwjaceje je njerozumnje, to rěka ś kopschćekami. S tych śtrótke korunschki jara wobschkodźeźe. Staršchi, njedajće śwojim dźěćom do śwónczkow khodźiś. Wiśelemu je tyła, so mamy we naśchich hajach pschi lěsnje tajśe jadne rośtlinki. K wuźiwnjenju pschirodneje kraśnoseje teź taźu pschinoschuja, kotśiž bźěćom tajśe kwětki wokoło puja. Mimo toho fu mejśe śwónczki hišćeje jédośte. Tuź wośtajmy fo tajśeho niećenja, ś kotreholž ani najmjeńśich wuźitk nimamy. Popschejmy jim śtrótśi cząś jich kśěwa w lěsu.

S **Porschću.** Jutśje, na śwjedźenju Božeho śpjeża, wobźewjeźi fo śwjedźeśi 10-lětneho wobśłuchaća Jakubeho a fo 7.49 hodź. khowa. Měźaćk rano w 4 hodź. skhadźa a fo wjeczor 6.21 hodź. khowa. — Pjatk je młody měźaćk. „Pschedźenaŕ“ rjane wjedro stnja.

— **Schkrowa powěść wo wjedrje sa julije schtwórk:** Cźopło, rjenje, tu a tam njewjedro. Posłyśćo fo pomróczuje.

— **Boża stwórba** je fo w posledniim cźasu kraśnje pscheměniła. Wschitke knieśi nowe źiwjenje, nowa radość, nowa nadźija. Nikoho njedeźi nieśćerpnośći wjaw domu, ani měśćeźana, ani wjeśnjana. A njeźe dha woprawdźe radość, drohu pućowaś mjes kśěźałymi lukami, źitnymi łahonami ś prěnimi klośkami a pod kśěźiznymi schonami? O haj, je to radość, kajšnu nam Boża śwórba jenoż jóm w lěcze pośtiźa, jenoż w kraśnym měźazu meźi, w měźazu je semi- stawanja. Tuź wuźiwajmy kraśny cząś, cząś młodośeze śwéteby, ale wuźiwajmy jón tak, kaj śebi pschirada to wschitko. Źyle prawje cźinićh, když fo na njedźelskim popołdnim mjes polemi abo w lěsu pschełkodźujech a fo pschełkich nad młódnej cźerstwej pschiroda, nad lubolnymi śpěwami ptaćkimi. Njerozumnje pak cźinićh, jeli halośki młodych bréchćkow njertrjebawschći samasch. Daj jim tola w lěsu rosć, hdźeź śłuscheja. Schto cźi powiha, so maśch łahodi na khwilu w rukomaj abo tydźeń doma we wośe na blidźe stoju. Tydźeń a hižo cźi sahiju. Schtóž fo jenoż tohodla pschekhodźuje, so by selene hałośki łamał, kśeńa a kwětki kóuzował, tón je njepschećelśki pschiroda. Njech kóždy w tutym nastupanju na fo kóždnje a tóż druhich konzowarjow młodeho źiwjenja na mjeńśi pschiroźe wot jich njerozumnych skutkow wotdźerźuje.

— **Wećera je fo nowy měśćeźanośta.** Dotalny měśćeźanośta w Ehrenfriedersdorfu, k. dr. Krüger, w Budyśchinje śwjatoczńje do sašnjeźnjeho sapołasał. Wyšch. měśćeźanośta Riedner nowego pomóznika rady wutrohnje powstrowi, wuwraji wjeśelo nad pschijźeśaćom nowego sahorjeńśtwa a pschejśche nowemu měśćeźanoseje źiwo do dalścheho pschićhoda. Wujśóbny teź, je dorje dr. Krügera njeźin wschitky jenoběźnje wuźiwnośći, tola pak fo nadźija, so nowy měśćeźanośta pola wśěch bórzy nośćerpke pschipóńnacze namaka. Nieje hišće wěśe, kajke dezernaty nowy měśćeźanośta dostanje, hdźeź pak fo nětke hižo pschedwidźeź, so nowy měśćeźanośta tak njenowane fojelene wotdźělenja měśćeźanśkeje rady pschewodźuje. Na kóżdu swójch śłužowu spomni k wuśchći měśćeźanośta Krügera a krótka lub Kamjenśtim jubilejnym śwjedźenju. Po śtiwoch k wuschśchemu měśćeźanośty pschińka nowy měśćeźanośta śwoje nowe sahorjeńśtwo. S tym so pośledni nje słónczi.

— **Cźaś za śadźenje kórkow** je pschińchol. Naśchim cźełcźernym cźitarjam poruca ś nadobźichtom w dźensźnišchim cźiśle śpomnjenowa wikowarńja A Rauchfuha w Budyśchinje na źiwych wikach 9, najlěpśe kórkowe śpmjenja, mjes nimi woprawdźite ruśke kicźate kórki, kiž fo jara derje k nakładźenju hodźa. Proźwmy naśchich cźitarjow, so bychu we wobchodach kupowali, kiž nawěźchći do Sserbśkich Nowin pódawaja.

— **Mejśe śwónczi,** kotreź nětke śapoćinaju kśěźeź jara śrédka pschicźe w lěsu nadeńdźeny. Kaž nětkrótśe kśiśe kraśne rośtliny a kwětki naśchich Łužicy na wśěch cźišty śandźbach, tak teź tute lubośnje wonjaze śwónczki dźeń a bóle we naśchich lěsach a hajach wotebźeraju. Dołho njebudźe trjeć a ani jedneho śwónczka wjaw w lěsu njenadeńdźemy. Schtó pak je wina na tym? „Ludźo hanni!“ Njeschćěwjaceje je njerozumnje, to rěka ś kopschćekami. S tych śtrótke korunschki jara wobschkodźeźe. Staršchi, njedajće śwojim dźěćom do śwónczkow khodźiś. Wiśelemu je tyła, so mamy we naśchich hajach pschi lěsnje tajśe jadne rośtliny. K wuźiwnjenju pschirodneje kraśnoseje teź taźu pschinoschuja, kotśiž bźěćom tajśe kwětki wokoło puja. Mimo toho fu mejśe śwónczki hišćeje jédośte. Tuź wośtajmy fo tajśeho niećenja, ś kotreholž ani najmjeńśich wuźitk nimamy. Popschejmy jim śtrótśi cząś jich kśěźeź

Khrósćańska šibjeńca w nalětnjej pyše.

Schibjeńza, jwodźimne mjeno, niz runje najrjeńšche, znaŀo znata w nětčišchim czašu, ale ważna a hrósćna we starych czašach naschich pradźedow a prawowotow. Pśeco schibjeńzu w starych czašach kózoh wšesche a tschepotasche. Teje mjeno bijo skutkowasche na ludźi. Lud njebź tak sfajeny, kaž Bohužeł w naschim czašu, a nadeńdźe-li jo hdźe tajki słośtnik, to wyschnosć hnydom s żeleznej ruku sapschimny. Kózde padnschstwo, sapaleśtwo a njechamy ani spomnicź na mordarśtwo, jo se šmjerćnju kłosstafhe, — a to tohodła, dokeŀ źeŀi lud to rśawnje ždasche. — A schto dha je nětko nascha Khrósćańska schibjeńza? Tam buchu słośtnizy zyleje Łużizy wolprawjeni, buchu wobwješchani a żiwi spaleni. Njeje tomu hischcze tak ńe dawno, jo tam pośledńcjo k šmjerći wjedźechu. Bź to wšesty Pětr Pawluschca s Waczonja, kotryż bu tam wokoło ŀeta 1810 wotšmjerćeny. Pauluscha bź we Wudworju nětkotre ŀubŀa sapalił. Tuž mješesche jo teź wón żiwy sfakcź. — Tola śtare czašy su sschcźe, schibjeńzy spadake a niczo wjazy na hróśbnu sandźenosć njepokakuje. Khrósćańska schibjeńza drje hdźe jena s najwjetschich horow mjez Łużizami we Sserbach. K połdnju a k wjeczoru strowja zeje módre łużiśte hory, k połnozu, tak dałoko hacź wóczko dosahha czahnu so cźemne delanśke hole. K ranju dha Nieswadźeńdźiskich ŀěsow jara dałoko njewidźiśch, ale sa to masch k wjeczoru cźišy wuhlad po zylej wjeczornej Łużizy. Tuta prástara schibjeńcźna hora stoji ńe-ńko jako jónu we najrjeńschej mejśkej pyśche. Niczo cźeńsche we mejśtkim czašu sa prostcho wjesnanja, hacź na njedźeśkim pschedwjeczerku wukhod na schibjeńzu. Mejśti dych śtapa cźi napischcźo s młodnych brěsyćkow, ŀuźańka fiola zunje śwój miły wjeczorny spěw, sha so cźi, kaž by byŀ rysh herbśtki, dokeŀ sy na prastarej herbśtej horje, na ŀeśownośći, k kotrejež ani hrušik hischcze nje-dźiwy njeje nje-mjeńšemu wobsjedźerjej pschiśłuschał. O schibjeńcźna hora, jo ću swostała na wjśch czašy wobsjedźeńśtwo naschich herbśtich ratarjow, jo by jenoż herbśta ruczka tam mlode schtomiki sadźała, herbśte mozy na tebi śrośtne schtamy puschcźała a herbśty ratarjo pod tobu semju wobdźeŀali.

Sałonzo dźesche w hoźi domcźk, jako so tam sandźenu njedźelu se śwojim pschecźelom roszohnowach. Weza Khrósćańskeje zyrkwje, ſ kotrejež bź runje pośledni mały śwunk kwjatcźo wjeczora dokliнcźał, ko kaž we śtorce wjeczornych pruhow ſakhadźaseho śłonza ŀupasche. Cźicho śtupach do dola, kotryż bź jo po nźcźim do wjeczornjeje kwrjawy ſawalił. Haj, Khrósćańska schibjeńza, Powschitnjanske hrodźiśchcźo, wschitko nême pomniki ſtarych czašow we Khrósćańskej wokolinje, mjeńcźa drje a tola jo nam śda, jako bychu schpytałe se Sserbow sandźenoseje.

S Khrósćźiż k ranju na Schibjeńzu
Nimo schule kroczźmy,
Hdźeż su nětdy wotprawjeńzu
Wjedli herbśty sundrizy.

Pośledńcjo wotkadźili
Ssu tam Pětra Paulischu,
Sapalerja, wotprawili,
Spalili na schcźerbowzu.

Cźerwna hola wupschestrkwa
Sso na pěśkach Schibjeńcźnych,
Jako śtrażowacź by chzyła,
Popieł cźełkow spalenich.

Cźaży drje śu dawno ſaschłe,
Hdyż tam ludźi ſudźachu.
Na Schibjeńzy — wohnje haśłe —
Wopomnjeńcza śwostachu.

Khójny, śtrażujcze wy śwórnje,
Popieł cźełkow ſpalenych.
Wotkudźeni, ſpicze mérnje —
Bóh waſ ńoumoż, pokutnych!

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Bytomja.** (Lohkomyślnosć.) Invalida Hendrich Hanka wušmuri ſ cźaha a pytny, so je śwoju pjenježnu ſ-łożonnju we wosu ŀeżo wostajił. Jako žo hischcze ras do wosa wróći, cźahdale zbožeschno. Hanka wuſkorji a **pschihdże pod koła.** Cźežko śranjeneho jeho do khorownje **dowjesechu,** hdźež póndźelu rano wumrě.

* **S njekedźiwnoscźu śwojeho pschecźela ſatśelił.** Tśi młodźi hólzy w Unśebrugu pola Śtaśjurta hrajachu je teschinkom. Tu pschihdźechu ludźo nimo, psched kotrymiż tśi hólzy teschink khowachu. Pschi tym teschink wuteli a jeneho ſ nich śmjertnje śrani. Jedyn ſ nich bźeśche po ſekarja. Jako pak ſo wróći, nadeńdźe teŀ ranjeneho, kiž bź pschi śnjeżeboženym ſwostał, ſatśelenego. Kaž ſo śda, śtuci druhi je śrudobu nad njenadźitej pschecźelowej śmjerćju ſamomordarśtwo.

* **Spytane mordarśtwo a ſamomordarśtwo.** W Herzingsdorfśkich promenadach pola Schcźeczina projeschesche młody cźłowjek jenoho matrosu we woheń ſ cźigarecźe. Jako jemu matrosa ſapaleny cźigarety poda, jeho tśeny nadobo ſ nožom do wutrobnja kli. Śłódnika dha śpytaneho **mordarśtwa** ſajachu. Wón bź 20ŀětny ſyn jenoho hotelowego wobsjedźerja ſ Ahlbeca. Jeho do Ahlbeckiteho ſaśtwa wotwjedźechu, hdźež jo w nozy wobwěźmy.

* **Kupa Helgotland ſo dale do morja drjebi.** Njedawno pišachmy, jo je ſo dźeŀ kupy Helgotland do morja ſwjesł. We ſandźenych dnjach je ſo nětko hrowe 2000 kubikmetrow kamjentnicje mačźiny do hłubiny morja ſypnło. Pschi tom bu też hischcze dźeŀ ſahrodźy jednoho wobsjedźenja ſobu ſtorhnjeny. Tak je kupa w běhu krótkeho cźaſa na 150 ſčežnych metrow semje ſhubiła. Kaž ſu wězywustojni wobsjedźowali, budźe ſo kupa w bliščim cźaſu dale drjebiś, dokeŀ je ſkała ſ měśnanu wospałkana. Schleeswigſki knježerſki prěſident je ſo na kupu podał, ſo by ſebi wobwa-leńſke w[illegible]

* **Śtalny wotij w Hannoverſkej namakali.** W blišchoſći wſu Minhagen w Hannoverſkej psched nětkotrymi dnjemi ſe wołtjom tocźachu. Kaž ſo śda, mějachu ſkaliny wołtjowy kuzok nadeſchli. Cźišchcź podſemſkeho pluna bź tak ſylny, ſo ſo huydom pśeni dźeń na ſto metrow wyšoko pod ſemju do tocźeńſkich rolkow cźišchcźeſche. Tukhwilu ſo pilnje pschihoty cźinja, brohi twarja k postajenju 4 wołtjowych ſtorcźakow, kotreż bychu wołtj ſe ſemje bobywali. Dale ſo hischcze roły k wotwjedźenju wołtja do ſemje połoža. Tak bórzy hacź ſo pschihoty ſónca, ma ſo ſ wudobywanjom wołtja zapocźeć. Liźi ſo na jara bohaty a ſylny wołtjowy dobytk.

* **Hischcze jedyn wójnſki pomnik.** Wójnſki pomnik naſchim w ſwětowej wójnje padnjenym konjam. Postawm je Barlinſki rěźbar prof. Josef Limburk ſhotowił. Wona pschedſtaja wuſtatcźo ſprużeneho konja, w kotrymž je zyła tragika pschěhrateje wójny, kiž pak je ſo ſ napinanjom wſchich mozow wjedła, pschedſtajena.

* **Wapor pschimerý do kuſtarſtwa.** S Elſaſkeje wšy Utenhain pola Erſteina półnik Sur jenoho młodeho ratarja ſ mjenom Marbach ſatśeli. Wina **mordarſtwa** tśeſche w tym, ſo dźasyſche półnik ſcźeje a ſwoju ſwójſku psched ſakuſlanjom ſchtikacź. Wo wšu bź mjeniſzy hijo dźeſći cźaſ měnjeńze, ſo je jena ſwójska wo wšu ſakuſlana. S pschihwórnu wo wšu wo ſamnej ſwójſke bu dźiwi a hórje. Dźowka ſwójſky dwórjeſche najwjetſchu kuſlaſkiu móz wobſjedźeć. Teŀ jeje nawoźenja bě po ludźazuch kleſach wot njeje natukujeny. Jutry pódźeku bźeźachu tśi hólzy ſakuſlanje ſwójſky ſ Marbachom w korźmje. Teŀ Sur bź mjes nimi. Marbach cźahnyſche pschihwórnego Sura trochu k ſpśeśowemu mćeź a praješche k ſwojim towaſchaſam ſ cźicha, ale kaž to Sur ſlyſchescheſe: „Tomu wjeczor nicźoho naźinnu.“ Sur ſo po tom huydom wotſtaſi. Dwoje ſ taunemi pak jeho ſeźěkowaſchtaj. Sur ſo ſe ſtrachom pſched ſakuſlanjom pſched tamnymaj ſkowa. Druſi trochu duchaſlaſhi, hóźa ſe tomu pschihſlahowat a w korźmje pschihwoſluchał. We ſwojej pschihwórnje dźeſche do wobydźenja Sura a powdźeſche jeho nanej podaułk. Tón ſe ſaunſnej pſlihwórnu wobſtupujcemy poha ſo ſe ſwojim druhim ſynom tamnemu napſcźeczo, wšo ſ hołtowjeſkej bróńju, dokeŀ ſo pſched kuſlom bojeſche. Jako nětko dwaj ſ Marbachom ſ korźmy wuſtupſchtaj, ſtoli półnik bjes pschemyſlenja do Marbacha. Marbach ſawołaſchi: „Ssnu trjechcźeny, dyrbiju wumrěć,“ morwy ſ ſemi padny. Tak njeſwożnowjne ſłónźi często wapor pschimerý.

* S **Kraſnoje Lipy** w Cźechach. S ſkłami cźeſko ſnieſwożiſchtaj w **ſaſtbcźnych** dnjach ſjmaj ſemrźteho ſúbneho ŀekarja Kłanźa ſ Rumburga. Wobaj jeźdźeſchtaj nimale ſpěſchnje na jenom kole psches Kraſnu Lipu. Tu ſo nadobo pschi kole widły ſłamachu. Hólzaj padmyſlichtaj a ſo na hłowje cźeſko franſiſchtaj. Jedyn ſ nich ſwój ſtarc mohły ſtſchaſe. Jeju do ſtarſchiſkeho wobydźenja dowjeſchu.

* S **Jabłońza** w Cźechach. 13ětna dźowka pycharja Panſaty w Tannwaldźe pola Jabłońza warjeſche rano kofej na ſpiritušu. Po cźaſu cźiſchcźe nětko ſpiritušy pſchiſlecź a pſchihdźe ſ błeſchcźi wohnjej pſchebłiſki. Błeſcha roſchuchny a ſłoła ſo na ſałoſne waſchnje wopaſi. Cźeſkoſtrańnje ju do khorownje dowjeſechu.

* **Wjeſela nana.** Njedaŀeko měſtańka Lewidy we Schpanſkej pſchejźdże wabi hołeźku ſhudobu muża. Nan dźeſća ſo tak roſhori, ſo we ſadwołowanju wjednika awto-na na měſnje ſaſteli.

* **Wěrowanſki pjeſtcźerſeń w krowjazym kuttle.** Nějaki mjeſchtr Hoffmann w Markliſa ſandźeny tydźeń krowu ŀeſaſche, w kotrejež kuttle **wěrowanſki** pjeſtcźerſeń namaka. Do pjeſtcźerſenja běchu pišmikaj E. H. a datum 27. 12. 98 wondyvane. Krowu bź rěźnik w Goldentraunje ſupił.

* Se **Zuźa** w Cźechach. (Zjawy wohnjowny ſłoſ.) Windowa Fuchſowa ſe Zalza warjeſche póndźelu wóſk na ſpiritušu. Jako cźiſchcźe nětchto ſpiritušu pſchiſlecź, roſwuchny najprjedy błeſcha a pośdźiſchco wóſkowy horuz. Jako wohnjowy ſłoſ cźeſtcźeſche ſona na nawjeſ, ſ ſulej ſchiju wołajo. Naſtrašeni ſuſłodźa drje hnydom wobeh ſahuſchny, tola bź ho njeſlobożowna ſtraſchnje wopaſiła. Bórzy po njeſłożu w ŀuźeli wumrě.

* S **Kładſka** (Glatz). (Hrózbna namakanka.) Wobydźerjo korcźmy wuhladneje wěźe na Sněžnowzy namakachu w jenej kóti na wuhladnej wěźi cźeſo njeznateho muźeſkeho, kotreż hižo hyłuje tłaješche. Hłowa bź wot cźała dźeŀena. Cźeſo je hižo wjazy ŀet na wěźi ŀeżało. Kaž ſo śda, ſo tu wo mordarſtwo jedna. Polizija wěź pſchepytuje. —

* **Prěnje namakanje ſłota w Auſtraliji.** Prěni kruch ſłota namaka w Auſtraliji jedyn cźornuch. Tutón raz wideješche, kak jeho luźeſ ſłote pjenjeſo ſcźeſche a praješche, ſo je njedawno kruch ſajeke macźiny namakał a cźahnje ſo ſ ſwojemu kuſeſej pſchińjeſeć, jeli jemu nowe khołowy ſa to da. Kruh bź hotowa a ŀěźnik wróći ſo ſ kruchom ſłota, kotryż 106 puntow wažeſche a bź 100 000 hr. winowity. Tak namakachu ſłoto w Auſtraliji.

* **My pijemy mjenje khoſcźa.** „My“ w khudej Němſkej pijemy mjenje khoſcźa. Hewak pak khoſej pijeſe na ſwécźe pſchibéra. Najnowiſche poſtajenja praja nam, kak wjele khoſejwiſcźow je w poſledńich 10 ŀetach pſchibėrało. W Italiſkej je khoſej pijeſe wo 56 proz. a w Franzowſkej wo 52 proz. pſchibėrało. Potom ſeźěhuje Portugalſka a Śjednoczene ſtaty, Schwedſka, Norwegſka, Danſka, Sewdźeſka, Belgiſka a Schpanſka. Kraj, we kotrymż ſo najwjazy khoſeja wupije, je Danſka. Tam pschihdźe na kóžu na jenu wozſobu 14 puntow. Potom ſeźěhuje Schwedſka, Sjednoczene ſtaty, Belgiſka a Franzowſka. Nimſka a Nałuſka pak wjele mjenje khoſeja pijeſej, hacź prydy.

Listowanja.

Fr. P. Padnje tutón kapital pod pohódnoſcźeńſti ſakoń, potom by tuta pohódnoſcźena ſuma 180 hr. wuczińi. Je pak nóžno, ſo Wy hiſchcźe wjazy dóſtanjeźe, dokeŀ Waſcha žadanka na wotwowedźenym wuczińenjeju bo ſłoſujce. Wo tutom praſchenju jedna tuźkwilu hiſchcźe nėmſki ſejm a tuž je najkepje, ſo je dokónčne wuczińenje dla pohódnoſcźenja, domiź je wěcźe pokłacźene, kak wuſoko ſo wſchelake žadanki pohódnoſcźa. Potom wobroćcźe na jenoho prawiſnika abo na ſudnistwo.

M. M. Najpriódzy je wuczińenje wuczińenje brannikowe. Njewopſchija-li wone nicźo wo tutej winje pschcźeſe nja, dha je pschcźeſenje po naſchim mėnjenju njepłaćiwe. Saſumanje móżeſe ſej potom wa podłožku wuczińenjow wuczińenjowe žadacź. Pschiſłuſchu knjes rjemjeſlniſkemu ſjednoczeńſtwu, dha byrbi jo dla ſrjadowanja tutych naležnoſcźow na pschcźehujúſtwo ſjednoczeńſtwa (Innungsvorſtand) wobroćcźeź. Je-li pak njeje, dha je noiſmańſche, ſo ſo na nikowańſku komoru wobroćcźe a wźe k dojednanju pschcźehołożcźe.

A. K. Prawo na wobſjedźeńſtwo ſłudnje jenoż pod wėſymi wumėnjenjenj, wo kotreż ſo tu njicźehna. Tola je łožny dośedźenje („Erſitzung“ — po A. L. R I 9 §§ 625 a ſcźěhowace) po pſiedawſchim prawje możno. Je mjeniſzy Waſch žuſoh wobhrodźeny kuch ſahrody, kotryż w ſapiſku ležownoſcźow a w kataſtru, Waſchemu wobſjedźeńſtwu pſchiſłuſchaze, ſo wjdźe, hijo wſched 1870 ſwobodnje a njemėſkińje wužiwał, a to dopokaſacź może, tak je prawo na nim pſches ſałėtnjenje (Verjährung) doſtał a na prawo, roſſarjadowanje (Anſlaſung) pſchez proſeź ſej wužadacź, dokeŀ ſo na to prjedawſche prawo po art. 189 B. G. B. ſłožuje. To nima nicźo na ſebi, hacź je wón ſam abo pſches pſchiſlušneje wobſjedźerſkeho cźłeka ſwojich prjedownikow tuto prawo dozpėł. Njemėje pak ſuſoh tuto 30ŀětne ſadawnjenje (Verjährungsfriſt) dopokaſacź, każ prjedy naſpomnjene, dha dacź bi tutón kruch ſahrody Wam wróćcźeź. Jeli ſo tomu ſyjeſcźuje, trjebacź jenoż ſłóžbu ſwojoſcźi.

Najnowiše z cyłeho swěta.

„Welt am Monatag“ ſ Bremena ſdźeluje: Prjedawſchi kronprynz Wilhelm woi ſyboły w Bremenje pſchebywa. Wobhladnyſtwo jeho žiwe ſtrowjeſcźa. Hdyż won na balkon ſcźerſkeho yachtowego kluba ſtupi, ludźo nėmſki hymnu ſpėwachu.

*

Marſchall Foch je ſo w roſrěcźenju ſ dopiſarjom nowin „Gazeta di Venezia“ pſchecźiwo pſchiſlamkinjenju Awſtriſkeje ſ Nėmſkej wuprajile. Pſchiſłuſchawne by bylo, ſo by ſo mjes nažiedowanſkimi ſtatami nėhdyſcźeje awſtriſko-wuherſkeje monarchije zlovna unija ſapołožiła.

*

W Schpaniſkej je ſo woblehujeńſki ſtaw ſcźehnył. Nadźijcja ſo, ſo ſo wuſtawa bórzy wobnowi.

*

Trozki pjecźa kommiſſariat ſwonkownych naležnoſcźow pſchewrośnje. Dotalny ſwonkowny kommiſſar Cźicźerin ſo pjecźa ſa połžanja na ważnym mėſtnje we wukraju pomjeńe.

Towarstwowski powěstnik.

Budeſtecy. Serb. tow. „Lubin“ zmėje ſtwórtk (Bože ſtpiće) wjecźor w 6 hodź. pola Rösikec zhromadźiznu. Rěcźeć budźe k. wučeř Śěca z Rachlowa wo zaſtarſkich cźaſach. Wšėch bratrow a přećelow, każ też hoſći wutrobnje přeprošuje předſydſtwo.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ zmėje ſobotu, 23. meje, wjecźor we 8 hodź. zwučowanje. Staroſta.

Khróśćicy. „Serbſka Pėčlnica“ zmėje njedźelu, 24. 5., pop. w 4 hodź. pola Zarjeńka w Khróśćicach zhromadźiznu. Prosy ſo, zo kóždy přińdźe dla ważnych wuradźowanjow. Zajimawy přednošk je přilubjeny. Předſydſtwo.

Liehań. Serb. tow. „Zernička“ zmėje pjatk, 22. meje, wjecźor we 8 hodź. pola Rudolfee ſpėwanje. Wšitcy cheyli z wėſtoſću přińć.

Małeſecy. Jednota „Sokoł“. Bože ſtpiće pop. w 4 hodź. je zwučowanje za dźėći. **Wutoru**, 26. 5., wjecźor 1/2 9 hodź. zwučowanje za **muzſki a žónſki wotrjad.** Po tym je zhromadźizna.

Małeſecy-Porſley. Sokolſka hudźba ma ſobotu, 23. 5., wjecźor 1/2 9 hodź. zwučowanje w Lětonju.

Nowa Wjes p. Krebje. *Druhi dźeń ſwjatkow* je w Nowej Wſy w Heinrichec hoſćencu pop. w 3 hodź. ſerbſka zhromadźizna, na kotrejž chcemy ſerbſke towarſtwo dozałožić. Wšėch lubych Serbow a Serbowki, ſtarych a woſebje młodych, wutrobnje přeproſujemy. Přińdźće wſitcy a pokažće, zo maće jako Serbja też zajim za ſerbſke towarſtwo.

Nakhwilne zarjadnoſtwo.

Panćicy. Stwórtk (na Bože ſtpiće) wjecźor 1/8 hodź. ma „Lipa Serbſka“ (jenož mużſcy) nuzne ſpėwanje pola Šołćie we Wotrowje. Njech wſitcy ſpėwarjo přińdu. Dirigent.

Radwoř. Bratřa Sokolſkeje Jednoty, kotřiž bubnuja abo hwizdaja, přeproša ſo **Bože ſtpiće** wjecźor 1/8 hodź. do Brėzynki. Nastroje (Instrumenty) ſobu přinjeſć.

Radwoř. Jednota „Sokoł“. Zwučowanje za dorost ſo ważnych přičinow dla wot ſtwórtka na pjatk wjecźor přepołoži. Staroſta.

Śćeńca. Na ſerbſku zhromadźiznu, kotraž ſo pjatk, 22. meje, wjecźor 1/2 9 hodźin w Begarjec korćmje w Śćenecy wotmėje, ſo tudy kedźbliwe čini. Knjez Hladki zmėje wulcy zajimawy přednošk wo Južnoſłowjanſkej. Wo bohaty wopyt ſo proſy.

Serbſki Sokolſki Zwjazk. Posedźenje předſydſtwa a wubjerka wospjetuje ſo ſtwórtk, 21. t. m., (Bože ſtpiće) dop. w 10 hodź. Winowatoſć kóždeho ſobuſtawa je, zo je přitomny. (Za kath. br. je też w Budyšinje rano w 9 hodź. ſkładnoſć, kemši hić.)

Jednaćel — Měſtoſtarosta.

Zwjazk ſerb. ſpėw. tow. „Tovačovſky“ na ſwjatki přijėć njemóže. B. Krawc.

Rėwny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje — Zamołwity za hospodarſki dźėł: Arnošt Bart w Brėžyncy, — za nawėſtki: A. Dučmań w Budyšinje.

Njedźelu w Njeswačidle
Serbski koncert
z rejemi

Wulki program Spočatk 1/2 8 hodź.

Čah do Budyšina 8/4 10 hodź.

Wutrobnje wšěch přeprošuje

Hudźbna Jednota Radwořska.

Bože stpiće w Poršicach.
Dopołdnja 1/2 10 hodź.

młodźinska swjedźeńska Boža służba

swjazkowy wjednik Müller z Drježdźan; popołdnju 1/2 3 hodź. w farskej zahrodze.

swjedźeńska zhromadźizna z poswjećenjom khorhojčki, deklamacijemy a spěwami

Křesćanske tow. mužskeje młodźiny w Poršicach.

Zastup darmo!

Farař Dr. Rězbark.

Hosćenc w Pěskecach
Jutře, Bože stpiće, wot wječor 8 hodź.

pyšne reje
K temu přećelnje přeprošuje

hosćenćař.

Hosćenc w Delnjej Kinje
Bože stpiće popołdnja wot 1/2 3 hodź.:

darmotny zarodny koncert
wječor wot 6 hodź.

reje

K temu přećelnje přeprošuje **hosćenćař.**

Krajny zwjazk serbskich wobsedźerjow lěsow.
Zhromadźizna sobustawow
njedźelu, 24. meje, pop. w 3 hodź.

w Herbskej grychće w Róženće.

Přednošk wěcy wustojneho z hamtskeho hejtmanstwa wo **ważnosći małeho lěsa, wobćežnosći jeho hospodarstwa a jeje prewinjenje.**

Hajnski mištr Schneider.

Njedźelu wotewrjene!

We

mužacych woblekach a žonjacych mantlach
mam wurjadnje přihódne poskićenje!

Krasne lećne wobleki . . . wot 40—45 hr.
žonjace mantle, koverkoaty . wot 15—22 hr.
čorne suknjane jaki . . . wot 16 hr. sem
płokajomne wobleki za mužow, pacholow a hólcow najtuńšo

gumijowe mantle. bayerske lowdowe mante a **jaki do wětra** we wulkem wubjerku.

Hornje wobleki su z dobrych tkaninow a sedźa nanajlěpje.

Otto Preuss mějećel Korla Kónig
w Budyšinje na žitnej hasy 4.

Elektriske wuporjedźenja
twmjedowjetej płaćišćiwu hódnu a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w Budyšinje na hornjećišći hasa **24.**

Makkowe

košle
kholowy
košle z předkošlič.
nohajcy
zoki

Rud. Osswald

jenož
na serbskej hasy 3.

Najtuńša kupowarnja
wšeje
cyroby

Kofejowy skład
E. Eckhardt
w Budyšinje
na rózowej hasy 6

Hromadźće moje kupony a moje rabatowe znamki

Hdyž chcećе
vogtlandske
gardiny
derje a tunjo
kupować, dha přindźće k nam.

K. Erler w Budyšinje
žitne wiki 11, napřeća „Złoteje Hwězdy". ::: Ręči serbski.

Mušace a žonjace
jězdne koła
we wulkim wubjerku po přihódnych płaćišćach,
gumi najlěpšich znamkow
we wulkim wubjerku,
Riemannske latarnje
wurjadnje tunjo

Oskar Strauch
na hornčerskej hasy 18.

Najlěpše
kórkowe symjo
wšelakich druźin najlěpšich kórkow k nakładźenju, so wijatych kórkow,
symjo wopr. ruskich kićatych kórkow,
wubjerne kwětkowe symjenja měšan. druźin, półne *symjenja*, čista, najlěpje składźaca twora.
Symjenjowa wikowańnja
Rauchfuß, žitne wiki **9.**

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča **jězdne koła, óljace mašiny, mantle** a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Njedźelu, 24. meje 1925, 1/2 12 hodź. dopołdnja:

zjawna zhromadźizna
w „Měšćanskej zahrodźe" w Budyšinje

Generalny sekretar Lübke
wot němskostatneho zwjazka małych ratarstwow rěći wo

škitanskim cłu a wo prašenjach škitanja wotnajenjow
(Schutzzoll- und Pachtschutzfragen).

Mali ratarjo, zasydlerjo, přindźće z črjódami!
Waše zajimy su w straše!

Wosebje płaćizny hódne **toše za žony**

pjenježne listownje
aktowe mapy
nakhribjetniki

A. Graf
na bohatej hasy 4
při hłownym torhošću.

Tuk k pječenju,
za pječeń, pječwa, warjenja ze rukowanjom čiśće słodźacy spory kaž dobra butra, punt jenoż po **70**

Margarinowa wikowańnja na zadnej bohatej hasy 9.

Jězdne koła
kupuje će stajnje tunjo pola

J. Šibaka w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 4

Pletwy
we wulkim wubjerku po tunich płaćiznach

włosowa pycha
A. Graf
w Budyšinje
na bohatej hasy 4
při hłownym torhošću

Derjezdźerjany
wjerćaty butrobas
kiž 60 litrow wopśija, ma na předań **Schelzig w Mortkowje** pola Łazu.

Ratarski syn, 23 lět stary, z najlěpšimi wuswědčenjemi a porućenjemi pyta hnydom abo pozdźišo městno jako zarjadnik abo

hospodař
najradšo na srěnim kuble bjez knjeza. Poskićenja pod „C 17" na wudawarnju „Serb. Nowin".

Kruwa
blizko k čelcu je na předań
w Jenkecach čo. 5.

---

10 małych hus
abo 9 wulkich,
2 běhakaj, suprošna ranca a kruwa z čelećom
je na předań
w Dalecach čo. 5.

Półne, zeleninowe a kwětkowe
symjenja
poruča
Korla Kabrowe.

Přichodnu
njedźelu so pschedawaja
po nišich płaćišnach:
módrocžišćezane jaki 2.60, bluzy 3.—
lětne kosche we wjelkich wutkowjacych,
połpłatowe twjelki 0.65
pišane zuchi 3/4 m 0.95, 3/4 m 1.60, 12/4 m 2.20
nahłowjoze rubješchta 0.90
wołnuj. ložowe płachty, 140×220 cm mutle, jenoż 4.50
150 cm šćěrowe sukno za płachty m 2.40
sjurowy płat m 1.80 a 2.40

A. Kasper, Burglehn II

Hypothekowe požčonki
na leżownosće, kiž so k ratarstwu wužija, wobstarja pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnišej dani bjez napłaćenja najpjenišnišo

Ernst Raue na Hošic hasy 32
Załoženo 1907. Najlěpše poruczenja.

Wšě čišćerske wěcy
:: serbske a němske ::
kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, džakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim dźerjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Zonjacy lěkař dr. Fischer
w Kamjencu
je wot 24. meje zapućowany.

Dźěćacy lěkař dr. med. Schnabel
w Budyšinje na khěžorskej drózy
nima hač do swjatkow ręčnu hodźinu.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Załoženy 1868. Telefon 12.

Přiloha k čisłu 116 „Serb. Nowin“

Srjedu, 20. mele 1925

Sakske jakostske kopjeno. 1925, čjo. 14.
Čjo. 54:

Zakoń wo Ratarskej komorje za swobodny stat Saksku

z 15. haprcje 1925.

I. Założenje a nadawki Ratarskeje komory

§ 1, 1. Sakoństke powolańske sastupjenje ratarstwa we swobodnem staće Sakśeje je Ratarska komora za swobodny stat Sakśu.

2. Ratarstwo w zmysłu tuteho zakonja wobžahuje rólnistwo, lukarstwo a pastwarstwo, skotarstwo a mlokarstwo, lěsarstwo z wuwisaćom statneho lěsarstwa, hońtwu, sadowarstwo, zahrodnistwo, gadarstwo a winzarstwo, pčełarstwo, rybarstwo, kaž tež ratarske podlanske hospodarstwo.

§ 2, 1. Ratarska komora je instituzija zjawneho prawa.

2. Ma swoje sydło w Drježdźanach.

§ 3. Statne dohladowanske prawo nad Ratarskej komoru wukonja hospodarske ministerstwo.

§ 4, 1. Ratarska komora ma nadawk, spěchowaś ratarstwo w swobodnem staće Sakśeje a mawe wokuku tuteho nadawka wyschnoscam radu dawaś. Wona ma zo sabadnje zwiedźeś pschi wschěch important ratarskich należnoscach, wosebje pschi pschiwotowanju zakonskich namjetow. Je wuprawnjena, samostatnje namjety pola statneje wyschnosće zapodawaś.

2. Porada a wobsamknjenje wo wurmĕnjenjach za nuzdy a dźeło, wosebje tarifne sprězenja njeźłuschatej k jeje nadawkam.

3. Wyschnosće maja winowatosć, we wobłuku swoje jeje pschiźłuschnosće Ratarskej komorje požadane rozprawy podawaś.

II. Kak zo Ratarska komora sestaja.

§ 5, 1. Ratarska komora sestaja zo

1. se 40 zobustawow, kotrež zo je strony k wólbje wuprawnjenych w powschitkownej, njepospĕdnej a tajnej wólbje po waschnju pomĕrnje wólby (Verhältniswahl) po postajenjach wołsebiteho wólbneho zakonja wola, a to na 6 lět;

2. z tučzanych pschedźydow 5 ratarskich wokrjesnych towarstwow;

3. po jenym sastupjerju ratarskich wědomostnych a narodneho hospodarstwa, kotrejuž akademiski senat Lipšeje univerzity woli;

4. z jeneho sastupjerja, kotrehož wola direktorojo a wučerjo sakskich ratarskich schulow se zwjeze pschedźiny;

5. z jeneho sastupjerja, kotrehož wola direktorojo ratarskich pschepytowańskich wustawow se zwjeze pschedźiny;

6. z dweju wotpohlanzow po jenem wotrjadneju komorow za lěsarstwo a za sahrodnistwo, abo z jeju sastupnikow;

7. z wobthoducheho wjednika, kotrehož Ratarska komora pschistaji.

§ 6, 1. K wólbje wuprawnjeni zu wschitke pschirodne a juristiske wosoby, kotrež jako wobsedźerjo, wužiwarjo abo najenzy ratarskich ležnomostkow w swobodnem staće Sakśeje ratarstwo znajmjeńsscha hižo jene lěto do wólby wukonjeja. Pschirodne wosoby dyrbja być němskeho staćanstwa, juristiske dyrbja swoje sydło w němskim staće mĕć.

2. Wo wukonjenju ratarstwa w zmysłu prĕnjeho wotstawka njemože zo rĕčeć, hdyž zo w pódlanskim powokrjeju ležnomnosće wobdźełaja, kotrež bjes khěžow a dwora mjenuje hač 3 ha. ratarskeje wobdźełanje ležnomnosće wuczinjeja.

3. Sa hospodarstwo abo dźěl hospodarstwa, za kotrež wólbne prawo do jeneje wotrjadneje komory do praschenja pschińdźe, wotrjadnje wólbne prawo k Ratarskej komorje.

III. Wobkhodne wjedźenje Ratarskeje komory.

§ 9, 1. Ratarska komora powoła zo po potrĕbnosći, znajmjeńscha pak raz sa lěto.

§ 10, 1. Pohedźenja Ratarskeje komory zu zjawne. Ratarska komora może wusamknjenje zjawnosće wobsamknuć, Hospodarske ministerstwo może jo zadać.

§ 13. Ssobustawstwo k Ratarskej komorje je zjednu hamt z wuwisaćom hamta wobthodneho wjednika. Ssobustawam wschak zo wudawki sa pućowanje a hewaske wudawki zarunaja.

IV. Wubjerki a wězymužnosći.

§ 14, 1. Ratarska komora może sakoźaś wubjerki za wuwuczenje a wuczbu, rybarstwo, małokotarstwo, mlokarstwo. Je wuprawnjena k pschewjedźenju swojich nadawkow hišćeze dalsche wubjerki załoźiś a tutym prawidłowne abo nuzajźne nadawki nadaś. Krajne zwjazki, kotrež sa wosebite hospodarske wobdźełenja kompetentne je zjawoje strony diwju sastupjerjow połčaś.

V. Wubjerk za należnosće dźĕłacerjow.

§ 16, 1. Hač do sakoźenja dźĕłacerskich a hospodarskich radow, kotrež artikel 165 němskotatneje wustawy wotmyslaje, wutwori Ratarska komora wubjerk za należnosće dźĕłacerjow.

2. Ratarska komora może tež dźĕlenaj wubjerkaj za pschiwisnjacych a dźĕłacerjow pschiprawiś.

§ 17, 1. Wubjerk wobsteji z runeju ličbow sastupjerjow dźĕłodawarjow a dźĕłacerjow. Ličbu postaji Hospodarske ministerstwo.

2. Wubjerk ma nadawk, wuradźowaś a wobsamknuś we praschenjach, kotrež nastupaja zhromadne należnosće dźĕłodawarjow a dźĕłacerjow, tak daloko hač njeźłu po § 4, wotst. 2 tutoho zakonja z pschiwisnjacych Ratarskeje komory wusamknjene.

3. We wubjerku hłosuja sastupjerjo dźĕłodawarjow a dźĕłacerjow wosebnje. K wobsamknjenjam wubjerka zu nutne pschesjene wjetschinowe wobsamknjenja wobeju sastupjerstwow.

VI. Wotrjadna komora za lěsarstwo.

§ 20, 1. Sa należnosće lěsarstwa pschiprawi so pschi Ratarskej komorje Wotrjadna komora za lěsarstwo.

§ 22, 1. Wona wobsteji:

1. se 6 zobustawow, kotrež k wólbje wuprawneni wola;

2. z jeneho zobustawa krajneje lěsarskeje direkcije;

3. z jeneho sastupjerja lěsarskeje wědomosnje, kotrehož profesorski kolegijum Tharandtskeje lěsarskeje wyšokeje schule woli;

4. z wobthodneho wjednika.

§ 23, 1. K wólbje wuprawnjeni zu wschitke pschirodne a juristiske wosoby, kotrež jako wobsedźerjo abo wužiwarjo ležnomnosćow w zwob. staće Sakśej lěsarstwo z najmjeńscha hižo lěto do wólby wukonjeja.

2. Wukonjenje lěsarstwa w hornim zmysłu njeprschesleži, hdyž zo jenož jako podlanske hospodarstwo pschi ratarstwje pěstuje.

VII. Wotrjadna komora za sahrodnistwo.

§ 29, 1. Sa należnosće sahrodnistwa sakoži zo pschi Ratarskej komorje wotrjadna komora za sahrodnistwo (Fachkammer für Gartenbau).

§ 30, 1. Wotrjadna komora za sahrodnistwo ma nadawk, spěchowaś sahrodnistwo w zwob. st. Sakśej a we wobłuku tutych wudawkow wyschnosćam radu dawaś.

§ 31, 1. Wotrjadna komora za sahrodnistwo sestaja zo

1. se 7 zobustawow, kotrež zu zo je strony k wólbje wuprawnjenych wolile — a to na 6 lět;

2. z jeneho sastupjerja, kotrehož woli wuczeńscki kolegium wyschscheje statneje wuczernje za sahrodnistwo we Pilnicy;

3. z wobłhodneho wjednika.

§ 32. K wólbje wuprawnjeni zu wschě pschirodne a juristiske wosoby, kotrež jako wobsedźerjo, wužiwarjo a najenzy ležnomnosćow w zwob. staće Sakśej sahrodnistwo znajmjeńscha hižo jene lěto do wólby wukonjeja a sa to na sakładze němskotatneho sawĕźenjskeho porjada pschinoschći k ratarskemu powokańskemu družstwu (Landwirtschaftliche Berufsgenossenschaft) płaca. Ratarjni sahrodnizy, kiž na sakładze němskotatneho sawĕźenjskeho porjada (Reichsversicherungsordnung) pschinoschći k ratarskemu powokańskemu družstwu płaca, zu k wólbje wuprawnjeni, też hdyž njejsu wobsedźerjo, wužiwarjo abo najenzy ležnomnosćow w zwob. staće Sakśej.

VIII. Wudawki.

§ 37. Potrěbnosće Ratarskeje komory a wotrjadneju komorow sa lěsarstwo a sahrodnistwo napołoża zo, tak daloko hač je njekryja z wobsebitych dołkodow, na kotre zu winowaći, pschinoschći płaćizy.

To su:

2. — do Ratarskeje komory ći, kiž w Sakśej ratarstwo wukonjeja —;

3. — do Wotrj. k. za lěsarstwo ći, kiž w Sakśej lěsarstwo wukonjeja.

4. — do Wotrj. k. za sahrodnistwo ći, kiž w Sakśej sahrodnistwo wukonjeja a pschinoschći po němskotatnym sawĕźenjskim porjedźe pschinoschći do Ratarskeho powokańskeho družstwa płaca.

Dalsche §§ wo tom rĕcza, na kajše waschnje maja zo pschinoschći zběrać a kak wubjoke a schtó ma to postajeć.

§ 43. Pschinoschći a pschiłuschnosće zu sjawne dawki. —

**

Žonopowe zornjatka.

Buddhiska legenda.

Hižo wyšołowachu łukate schtomy, kotrež kam a sem pschi puću stejachu, dołhe sćiny, jako muzykaj w žołtej munschej drasce zo wsejzy bliźschetaj, kotraž njedaloko wotkrjetej płódnych łukow a polow zo wupschestrĕwasche. Staj to Buddha a jeho zwĕrny towarsch Ananda. Jasnje zwĕcza zo unuze njeźnych khěžow mjes cźmowymi lisćom oranžowych a tamarindowych schtomow a muczny wot dołheho pucźowanja po prošschnitych schćiwych pucźach wosta Buddha we wokschěwjazym khěžku wulkeho schtoma, kotryž swoika wjeści stej, mjes tym Ananda do wsy dokrocźi, zo by mile dary zběrał. Splóschtiwje khołowaju zo dźĕcźi, zo by mile dary žołtej drasce wuhladaju a z wulkimaj wocźomaj hladaja za nim, kak dom wot domu khodźi.

Tu dohlada zo Ananda rjaneje mkodeje žónstkeje, kotraž kaž wón dwór wot dwora khodźi. We jeje rjanym njeswjocu hraje wuras hłubokeje bolosće a jeje wocźi stej napjelnjenej se žylsami. Cźoho dla je tak žudna? Sdobuželnosćiwje blizi zo ji Ananda, tó špótnaje też hižo pschijećiznu. Na zwosimaj rukomaj dźerži žónska morwe dźĕcźo. Mloda žona je Kišagotama, najsbožownischa a najrjeńscha žónska we wsy. Njeje zo wona też na jeničkeho žyna najbohatscheho bura wudała a njesahudźa jej wschitcźy jeje zbože? A nětko, zboro bjes rosumu khodźi we zwojej žrudobje dom wot domu a prošy zwoje pschećerćelki a snatych wo žrědź, kotryž by jeje jeničke dźĕcźo wusrowiło. Tola podarmo; jenož žobuželniwje hladaju ludźo na nju a pschezy cźejźsche bywa morwe dźĕcźo we jeje rukomaj. Tón luby hólcejk! Ličom bĕšche nawukнył bĕhacź a skakacź, to bĕšche njejmilina žmjerzc jeho na pschezy ji wotwjedła.

„Schto pytaśch?“ wopraschа zo jeje Ananda. „Daj mi žrědź, kotryž by moje dźĕcźo sazo wusrowiło,“ prošy žónska. „Moje drohe dźĕcźo,“ wotmolwi Ananda, „žam cźi njemóžu žrědź dacź, ale znaju jedneho, kiž to może.“ — „Ach, hdźe je wón?“ wopraschа zo Kišagotama a zklubje so blyskny zo nadźija na jeje trudnym njeswjocu. „Dźi won pschede wšu,“ wotmolwi Ananda, „tam pod wulkim schtomom jeho naderźeśch.“

Kišagotama khwata je wšy, morwe dźĕcźo hischcźe krucźišcho k zwojej wutrobje tłocźo.

Pod schtomom psched wšu bĕ zo mjes tym wulka žyła luda najhromadźika, kotraž kedźbliwje Buddhowym słowam poslucha.

„Wotwobroćśe zo wot sakhadnych požadosćow a sawjeselenjow tuteho žiwjenja,“ tak rĕcźi tuttmy predar. „Wotpołožće lubosć k tutomu žiwjenju, pschetož to wschо je jenoš pschicźina cźerpjenja. Oh moji bratśa, jenicźki pucź, tute žiwe požadosće pschewinuc, je pucź wotwobroćenja wot žrĕća, je pucź pokschiwaha, wzpominacźeho žiwjenja. Schtóž žiwe požadosće pschewinje, wot toho cźerpjenja wotpadnu, kaž woda kapa wot lotoßowego kopjena.“ Tola Kišagotama njeschłyschi zoho słowa. Jeje jeničke pschezy je, tak khěts hač možno k temu dozrĕć, ći samóże ji pomhaćz. Psched khwatazej žónjkej z morwym dźĕcźom na ruzy wotewri so pucź pschez cźyrjódu wotoko stejazych. Tu je ju mischtr też hižo wuhladał: „Schto cźe wjedźe ke mni, moja dźowka?“ zo wón prascha. Kišagotama padnje psched nim na kolena a prošy: „Knjeze a mischtrje, znajesch žrědź, kotryž by moje dźĕcźo wusrowił?“ „Haj,“ wotmolwi Buddha, „znaju. Je to zyle jednory žrědź, njetrjebasch dołho na kuhach a polach sa selom pytaćz. Trjebaś jenoš nekotre žonopowe zornjatka.“ „Žonopowe zornjatka jenoš trjebasch?“ sawoła Kišagotama zo dźiwajo, „ach, te móža zo w kóždym domje dóstaćz a pschinjeźu cźi je hnydom.“

„Derje, moja dźowko,“ wotmolwi Buddha, „tola jene nuzmĕnjenje staju, žmĕsch žonopowe zornjatka jenoš z tajkeho domu bracź, w kotrymž ani žyn, ani mandźelstki ani słowa wumrĕć njeje.“

Wospjetowjena z milymi słowami mischtra Buddhy khwata Kišagotama do wsy wrócźo, pschezy hischcźe morwe dźĕcźo na ruzy dźerźo. „Tu maśch žonopowe zornjatka,“ wołaju ji hižo znaćzi napschećzo, jako bo do wsy wrócźi. „Dźakuju so,“ wotmolwi Kišagotama, „ale prajśe mi, njeje w tutym domje też nichtó wumrĕł, ani žyn, ani nan, ani słkaba?“ Tu wotmolwichu pschećzeljo: „Ale kak bo tola prajśeschi! Žiwych je malo a morwych tak mnoho.“ Srudźena wotwobroćzi so Kišagotama. S rułu pschikrkje wocźi a prajźi: „Rotoni njeźmĕni zornjatka bracź.“ Dźe do žuboženeho doma. „Sćym žyna žłubiła,“ wotmolwi žrudnje žona na Kišagotaminy praschenje, hacź je tu nĕchtó wumrĕł. Pomalu krocźi nĕkto dale domi wot domu, ale wschudże ta žama wotmolwa. Tu rĕka: „Sćmy siarscheju žłubili,“ tam: „Mi je žklava wumrĕł,“ žaho w druhim domje: „Wczera žyny jene z naschich dźĕcźi pokhowali.“ Ani jeničkeho domu njeje, w kotrymž njebyl nichtó wumrĕł; tu stónczńje počzina žiwitaćz we sacźěmnjenej myśli wboheje Kišagotamy, a po nĕcźim rosumi słowa dobreho mischtra.

Ssamoheho dnja hischcźe, pódźe wjeczor krocźi mkoda žónska ze wsy. Na ruzy njeje zwojeho morweho hólcźka, so by jeho pohrjebała dalko wonka we dschunglach. Potom žakle wrócźi so k Buddhej. Pomaku so jemu bliźi.

„Njeźasch, žonopowe zornjatka?“ praschа zo Buddha. „Ně, mischtrje,“ wotmolwi mischtr, „žłyschi nĕsto moje słowa: Wschо na tutym świeźe je sachodne, toho dla njedaj žebi žiwoju wutrobu tutemu świeźej putaćz; tak dołho hacź we tutych wězach jaźna njeźźy, je tebi, kaž by wobeh wot nutśka wot tebje žrał, wobeh, kiž wot wonka pschezy sazo nowu zyrobu dóstawa. Swonkowny świeźt šmikuje na cźłowjekow pśches snutšku a wutrobu, a tute šmikowanje wubudźuje sacźucza wjeźela a srudoby. Schtóž pak pucź krocźi, kotryž ja wucźu, schtóž bo wot świeźa wotwobroćzi, schtóž jam bjebje pschewinje, je wowmudrił, je wužiwobodźeny wot cźerpjenja, dokelž je bo wužiwobodźił wot świeźa.“ —

Tak rĕcźejsche Buddha wo sachodnosći wschĕch wĕzow.

Nóz bĕ zo pschibliżała. Na njebjeźach šybolachu bo świeźdy, jako Kišagotama zo na dompucź naštaji. Spomnjasche na zwojeho morweho lubuschka tam daloko we dschunglach, na kotrohož row bĕ zo nĕsto tolsto cźma łežnyła a po kotrymž nóżny wĕtr dujesche. — Sćwobodna bjeź wot cźerpjenjow, haj, ta tym wona žebjesche. — Žiwjenje cźłowjekow może zo pschirunaćz i wosliowymi łampkami. Jedna świeźa zo na druhej rozświećzi a tak wuhadża też nowe žiwjenje pschezy je starého. Schtóž pak je bo wot świeźa wobrocźił, je wolił žadosće, lubosće ke žiwjenju pschetrjebał. Žana nowa świeźa njemóže bo na nim sapaliću. Wón je bjes pschećza a je je dospĕł stow, kotryž wjeźe do „nirvana“, dopołnemu wuhażnjenju.“ — „Tutón pucź chżu krocźiću,“ schepetasche Kišagotama, „a wulkeho mischtra ześĕhowaću a tak wuswobodźena bjeź wot wschego cźerpjenja tuteho świeźa.“

Jenoš nĕkotre dny, tuž bĕ zo ź wjeści słyschiła. Nichtó njeźĕ zu widźał, jako jedneho wjeczora w prĕnej cźmiczki wjeści wopuschćeli. Podarmo pschećzeljo a snaći sa njej pytachu. — Daloko w Buddhistiskim klóschtrje pschijimaju nowu nowizu — je to Kišagotama.

O meja, kak lubozna!

(Wobras je wbžy.)

Někto tu sažo je najrjeńšich měšaj w kěcje. Najbóle sa mlodźinu, sa salubowanych. Nó, hlejce, kak na mejiej rosty wo wby kleśaja, kichotaja, śchukotaja, hubkuja. Ale taźemu śternu thadłi, kaž Kaczorej Gusśe, w mźazu lubocze, na tajźim kraźnym wjeczoru polneje bosowcze wónje poczina teź tak śpodźiwnje wokoło wutrohy bycź. Ale teź starn knjeźnicźu, tannu Hušakej Hapku, i sejnymi 28 létami nětčicźo tak dźiwnje we wutrobje łoskoze.

Gusta wschak śtuśeła do tannieje dźiwje, kotraj je žo w lubośćach trochu sakombójka. Tak dołho haczej bźeche mać žiwa, njemyślesche žej ani na ženitwu. Wobstarasch-taj hospodarśtwo hromadze a wschitko dźeśche nanajźeńe. Hdyž bźeche wumrěła, haj, nětko sačuwasche, schto jemu pobrachuje a schto tu tajźe stare maćerśti hódne. Nicźo jemu njeśhnuwasche, dyrbjeśche ham wschudże pichtmać, — warićej a dejićej a druhe ruczne dźěła wukonjećej. „Njech žo woženi", měnjachu ludźo. Haj wschak, wuślicźa je zyle schwarna a dobra. Ale k ženitwje śtuschataj pschego dwaj. Niž trasch, so by žo holzow bojał kaž Hanczikej Jan. Ale hdyž žu takle 40 pschekročźił, njeje wěźka tak jednora a lubła. Njech praja ludźo, schtož chcedźa. To žej pschekładajech, dwójzy a tróizy rosmyślujesch, pryedy haczej do „bożowneho mandźelstwa" kročźisch. A to žej tak dołho pschekładujesch, haczej je ženitwa zyle bycź njedasch. Po cźasu pozinjasch žo na stare hólczejstwo, njeježesśtwo pschihotowacź. Ssamo butru ham dźěła. A to posłe wjeczor, hdyž druhi dawno w pjerju śmorcźa. Nadźeła tajźu rjanu butru, mohł někotruźkuli thanu pschedacź. Ale nichtó wo nju njerodźi. Schtó dha wo tajźu žeńi, hdyž wedźa, jo je ju muž dźěkał. Pjerćenje a pokanje jemu Hušakej Hapla wobstara.

Kak je runje na tu pschischoł? Mój Božiczko, kaž to druhdy je. Sswoje schantko (śmorkacź) bźeche žej ras ham wuplokał a na śahrodne durźka powóźnył. Hapla dźeśche runje nimo. Kaž te holzy někto ju. Hólzow maja rad ja kuntku. Wěsche wjeśkoje wuślie — wona je śwjeśtcźa pschezo tajźa — a falwola na njeho: „Nó, Gusta, ty drje krucze pkokasch?" — „Ty mójeźch derje khudych k nowje něcź. Cźakaj jeno, ja cźe ras fajschahnu." To jej bóle k mjersanjn prajeźche. „Hdyž nicźo dale njeje, to mózu hišcźe hobu wobstaracź." — „Wopraudże, Hapla, kajźe dha by bytó?" — „Nó, wuplokacź cźi tola ras mohła."

Na to wajchnje pschiźuże wež do rjada. To wajchesche naśane schaty k njej a po derje wuplokane a rózwane žej khodźeśche. Sónncznje pschiźuże teź wobstajnje k njemu pjez. S pjekarźim thlébom tak prawje njeźdźeśche. Jenoho dnja pschiźuże pomhacź bérnu a rěpu hadźecź, w fahrodzy dźěłacź a druhe.

A tak je wežka dźenza hischcze. Hdyž někoho trjeba, dźe žej po Hapku. To je wsjcho jene, dha njetrjeba dołho dale khodźiecź. A Hapli je prawje, haczej tu abo tam dźěła „Dawajcze kožźu, dołho njetraje a taj budźetaj pov", tak žej ludźo hižo w prěnich njedźelach bledźachu. Cźi tola ślepi njejźu. Hdyž dźěłacźi cźłowjeźej tałke śwobodnje hromadze khodźiłej, to je wsjcho, schtož žo hodźi. Ale žu žo sforo nacźakali. Schtyri léta hižo tak dźe a nicźo žo njeśtwe pscheměni. „Mój jesdyrko, cźišćitaj tola waju wobśwjećenstwo hromadźe", tak mjerjaja jeho, tak mjerśaja ju. „Haj wschak, haj wschak", wotschinje jich Hapla. A Gusta žo mjelcźo pohnuśnkuje. Dale dże wschdyžnu naporjadk. Staj žo zyle do žo sažiwiłoj, śrosumitaj žo, dźelataj, powsdataj a śmějetaj žo na to a tamne. Kaž žo rjekuje: Staj jena duscha a wutroba. Hdyž je jedyn dźeń ham, je jenun, kaj by nětchto pobrachowałe. Tuž ko hižo na druhi dźeń wjeśeli, hdyž pschiźuże pjez abo hewak nětchto cźiniecź. A Hapli je derje, hdyž wé, so dźenza žaźo te Gusśe dźelacź pórźde. Haczi to pschego tak budźe a wostanje? Hdy by žej tola nětchże žomu pytał, žo wożenił. Ale wé, to najch Gusta njeczini. Je hižo hnjećitcho prajił, so ju njewjeźeni śmajmjeśicha tak dołho njé, doniž nowa pschitkadża a dźěło wobśtara. A na njej niśałecźi, jeho tcźazy njewostaji.

A Gusta runje tak mysłi. Wjazy rasow je jemu i wźdeju dała, tak dołho haczi ham stoji, njebudże žej na muża, na ženitwu mysłiecź, ale budże k njemu khodźiecź a pomhacź. Dobre tej wěcze, na nim njeźmě sałeźecź. Wón do naważejśeje drasty njeśłoczi, tak dołho haczi budże Hapla jemu i ruzy. A hdy by žo śpěchnje wożenił, tajku dobrecźinu a dźěławu holzu nihdże namałał njeby kaj Hapku. Też tak cźitu a pschiślonu. Kajśe te holzy někto druhdy ju! Nó, dźiecze mi ś nimi! Ná, nč — wěs wostanje dale tajka, tajkaj je. Njech ludźo bledźa, schtož chcedźa, jo bohdtaj Gusta a Hapla rjany per bydloj. Na to wobaj postrowchataj a cźmrtaj, kaj bychtaj dźiwioj rjez: Haj wschak, prawje wacźe, to budźemoj teź cźiniecź. Na kajśe mysłic tola ludźo druhdy pschiidu!

Kaž hižo praiach, — luba meja tu sažo je a njeje létża pryedy popuschcźiła, doniž njeje stary Gusta jemu wožku Hušakej Hapku zaku wólberniu wokoło wutroby cźinik. Bérny hromadże hadźechtaj. Jedyn dźeń, dwaj, tři. Pschi tom staj kótero śpěchaloj a žej pódła k lubu cźinitoj. Pschi śtrwźcźinje staj schikwanje hromadże na njeły hedźałoj. Wona śpěche jemu nóž khwowała a wón jej njeśeśce falu wotrajśał. Sśónncźko žo śmějeśche, ptacźki cźikotachu a śpěwechu a zyły śwět žo śdasche dźenza hinaschi bycź haczi hewak. A te wjeczorn, tałe mejika roża, tute śpodźiwne měšaczkowe nogy! Gusta rjany žo hišcźe na śtudnju a Hapla dźyscze bo mejśeho powótka nałrébacź. To réka doma na pjenźu śedźo. Druhe dny runje tak.

Ale jenoho dnja pocźachu nohi śtupacź. Gusta dźyscze žo wopraschecź, haczi by jutśe hišcźe ras pschichła a Hapla dźyscze žej śwěcźecź, haczi dyrbi nasajtra wopraudże pschińcź. To bźechaj žej hałke psched někotrymi hodźinkami dopowědałoj, ale schto może pyche nohi, hdyž poczinaju bźeczi. Bliśko schule pod tcźerjazym bosom žo trjechśchtaj. Bed bosom śejschtaj khwilku a wsajchtaj žo sa ruzy. Kat j k tomu doschło, jamoj njewédźeschtaj. Nasajtra žo trochu ku haribowańschtaj. Wona njetkowa jemu wjazy nóž a wón njerwowujasnje jej salu. Staj žo mjelcźo źlubiloj. Sa pjecź njedźeli budże hwaš. Schto k tomu ludźo rjekun? — O meja, meja, meja kak lubośna . . . !

Cyrkwinske powjesće.

S Ludyschina. W Michałskej zyrkwi śnkje Boże śpicze rano 1/8 hodźin farar Mäda herbśtu śpowjedź, 1/2 hodźin farar Tschet herbśtu Bożu śłużbu a w 10 hodź. dźěcźśkemśchenje.

W Pětrowskej zyrkwi ma rano 1/2 hodźin farar Ober śpowjedź, 1/8 hodźin farar Berg prědowanje, zyrkw. hudźba Khrużśpi do njedźeł, motetu z orchestrom wot Smanka. Pschip. w 12 hodź. na duchowny prim. Haebler prědowanje.

W Marsinej-Marsinej zyrkwi ma dop. w 9 hodź. duchowny prim. Haebler prědowanje, zyrkw. hudźba „Bóh śpi horje i wotkanjom", motetu wot Jüttnera.

S Budeśtej. Boże śpicze śnkje rano we 8 hodź. farar Domaschka herbśte a 1/10 hodźin němśke prědowanje.

S Barta. Boże śpicze rano we 8 hodź. herbśte a 1/10 němśke kemśchenje.

S Bukez. Wósze śpicze rano 1/2 hodźin němśka śpowjedź, we 8 hodź. němśke a 1/10 hodźin herbśta Boża śłużba. Sóobur. śłukowanje połanuckeh Khora.

S Budyśchinka. Boże śpicze rano we 8 hodź. herbśte a 1/10 hodźin němśke kemśchenje. Sćerka fa śwonk. mišijonśtwo.

S Hornjeho Wujeśha. Boże śpicze rano w 7 hodź. herbśka śpowjedź a śwj. wotkasanje, we 8 hodź. herbśte a 1/10 hodźin němśke kemśchenje. Pop. w 2 hodź. Boża śłużba za dźěći.

S Srodśtjećza. Boże śpicze rano w 7 hodź. němśka śpowjedź, we 8 hodź. němśka Boża śłużba, 1/10 hodźin rosmuźowanje i konfirmowanej młodźinu.

S Hucźinu. Boże śpicze rano we 8 hodź. herbśka a 1/10 hodźin němśka Boża śłużba.

S Juśti. Boże śpicze rano we 8 hodź. němśka a 3/10 hodźin herbśka Boża śłużba.

S Hodźija. Boże śpicze śnkje farar Wehlar rano w 7 hodź. herbśtu śpowjedź, farar Voigt we 8 hodź. herbśte a 1/10 hodźin němśke kemśchenje.

S Njeśwarźiola. Boże śpicze rano we 8 hodź. němśke Boża śłużba.

S Khwaczźa. Boże śpicze dop. we 8 hodź. herbśte a 1/10 hodźin němśke kemśchenje.

S Klukścha. Boże śpicze rano we 8 hodź. herbśka a 1/10 hodźin němśka Boża śłużba. 1/2 hodźin śhromadźizna młodych hołowu na farje, w 3 hodź. herbśta Boża śłużba se śpowjedźu w Nowej Wěsy w śchuli.

S Minakala. Boże śpicze rano we 8 hodź. herbśte a 3/10 hodźin němśke kemśchenje.

S Małeśhez. Boże śpicze rano we 8 hodź. herbśka, 3/10 hodźin němśka Boża śłużba.

S Nožarźiz. Boże śpicze rano w 7 hodź. herbśka śpowjedź, we 8 hodź. herbśka a 1/10 hodźin němśko Boża śłużba. Sbérka za śwonkowne mišijonśtwo. Popołdnju na śiedmorjenu młodźinu wulki.

S Małez. Boże śpicze rano we 8 hodź. herbśka a 1/10 hodźin němśka Boża śłużba, 3/11 hodźin herbśte dźěćźkemśchenje.

S Porśchiz. Boże śpicze rano we 8 hodź. herbśka Boża śłużba, 1/1 Obodźin němśka śwjedźeńska młodźenza Boża śłużba, farar Müller f Drježdżan. Pop. 1/2 hodźin śwjedźeńska śhromadźizna w farśkej śahrodze bla Jótkenoho wobśtarja śpěwcźo. młodźenzowy bellamazije, łpěwy, śpwjeczenje khorchoj, śwjedźeńske rěcź. Kóždy je wutrobnje witanu.

S Wóśtrina. Boże śpicze rano we 8 hodź herbśte a 1/10 hodźin němśke kemśchenje. Sćerka. W 11 hodź. kemśchenje za dźěći. Pop. w 2 hodź. herbśti nědźeľ.

Představizniske z naše'e domizny.

W jeźchowazym naśaću su wurzwanja pośledńich lět w Lubijśkej wokolinje namakane, wopiśane. Wone su j dźěła f tak mjenowanego „pschedźiwiniśkeho cźaśa a su nam z dobrym dopokasom, so maja wiśće naśe cźe-mjeśta knuty, haj śtowo „kamjenity" śakład.

Pśched dźeśińcu cźasom namaka śym rataria Zura, j Walow, hdyž na polu worasche, derje zdźerżanu kamjenitu śekeru. Wona njeje hišcźe pschetorżeno, je 35 zm. wusoka a se śchcźerjeśloteho śchércźeho kamjenja. Wótrośći je wośebje kymana. Na śekeri je dale hišcźe leidźecź, so je hładka bula. Njedaloko śekery namaka so tež dołge i bźeło pólkowa. Wono je śtoro śchtyrirókate f kuloatej kromu. Śsedobjo je della śchércźe haczi hacka. Dźera je 4 zm. hluboko wurnbana. Hornja krowa je f dypkami wudebiena. Nimo tuteje dobjeńki namakany hišcźe wśchelake druhe śmuźki a dypki. Na dnje je hischcze śtwrk cźerwjenecje barby. Śsedobjo je 7½ zm. wysoke a horjeka 6½ zm. śchércźe. To je prěnje tajźe hrobje, kiž je so w naśnej wokolinje namakało. Wězy su so njedaloko Walowskich horow pola Njechanja namakale. Wónźeń 8. měrza 1925 nadeńdże so dźiwka kamjeńna śekera, kiž na wotwadankach leżeśche. Tuta njeje tak cźakna a je f śwjerdeho śelenkojteho kamjenja. Je 13 zm. dołha, wóśtrena, hładkowana a hischcze jara wótra.

Hišo daleko pryedy su so podobne wězy wola Walowa namakale a do Sborjeśkeho muśeja dale.

W lěcze 1917 namaka so pola Habrzachcźiz pschi wuschcźenju bubow śchkowazym grat: hładkowat, śekera f hamorom a dźera za toporo. Wona bźeche 18 zm. dołha a 6 zm. śchércźka a je śwjerśteho kamjenja. W Lubijśkim měśchcźańskim muśeju śkoro jenu tajku maśch. Dale namaka so w Habrachcźiźach śtcpany kamjeń, kiž je wośebje wurnbany klin, kiž so żehticźkju runa. Hacź pśched krótkim měśeśche teź Starolubijścźanka tajku kamjeśtnu śekeru. Hdże je ju namakała a hdże je wośtała, to njehodźi so bohužeł pranjecź.

Pśched létanmi namakachu so wažne wězy w Bertholdźiz zźahlenczi, do f klinu śawalene bźechu wjazy kośći. Śchkoda, so njeje śo na nje bóle kedźbowało, so śu rozpadle. Też wjazy pjenjez, kiž ko śobu namakachu, je śhubjenych. Najrjeńśche pak bź śekera f cźornośelenego kamjenja, jara wótra a rjenje hładkowana. Wona khowa so w Lubiju. „n

Statistika zemrětych cźěśnych dźěći w Pruskej.

(Podał A. Hładki.)

„Statistiśka korrespondenza" pruśkeho kralcuho hamtu poda nam sajimnawy pschehlad wo wotemrěcźu cźěśnych dźěći w Pruśkej wot léta 1901 haczi do léta 1922.

Se 100 žiwych narodźenych wumrě we prěnim cźeśe žiwjenja:

1901	19.97	—	1909	16.36
1902	17.17	—	1910	15.74
1903	19.42	—	1911	18.77
1904	18.49	—	1912	14.58
1905	19.81	—	1913	15.00
1906	17.70	—	1914	16.39
1907	16.83	—	1915	15.20
1908	17.25	—	1916	13.49
	1917	14.79		
	1918	15.07		
	1919	13.14		
	1920	13.45		
	1921	13.41		
	1922	12.91		
	1923	13.18		

S tutych licźbow śpośnawamy, so bźeche wotemrěcźe haczi do léta 1916 khadźaze, we pscherěźu pak fajne. Wot toho cźasa mózemy śnadne śpadowanje wobjśacź. Też w posledńich létdźeśatkach śaśdźeneho létśtotka je licźba temrěcych cźěśnych dźěći malo khablała, ale wucźinje-śche wot léta k létu 20 prozentow. Też w prěnich pjeć létach tutoho létśtotka nimamy jane pokazy połěpśenja. Wot toho cźasa pak nětko licźby śpaduja a cźźemy zyle wothkładacź wot wośeśe horzeho léta 1911. Hdyž nětko ja pschicźinu tutoho nadpadneho śpadowanja pytamy, da śpośtajenemy, so śu mnohe rosmnožcźenja a pschednoścźki ja cźěśćnne maćerje k tomu žobu pomhale, so je so wotemrěcźe we posledńich létach cźim bóle poślakko. Na žadyn pad pak njemóżemy tutu licźbu wotemrěwazich, khdyž ju pschirunamy i druhimi kulturnymi ludami a krajemi, jako śnadnu wobkładacź. Na pschikład wośjewja Danśka wot léta 1913 haczi do léta 1922 jenoż 7—10 proz. Schwedśka we pscherźiku 7 pros., Norwegśka 5½ haczi do 6½ proz. Jendźelśka tuńamu jako Danśka. Franzoźowśka na 9 prozentow.

Wotemrěcźe mujśeho śpłaha bźeche pschezo wośtśe dyźli źónśkeho śpłaha. We powójnśkim cźaśu wuźinjeśne nětchto pośes 14 prozentow pornjo 12 prozentam žiwych narodźenych.

Wotemrěcźe njemandźelśkich dźěći bźeche 1912 a 1913 wulki śtylne, haj mandźelśkich. Po wójnje je so tuta licźba hišcźeze powjetśchila. Hdyž nětko śónźnje tutu licźbu j licźbu pryedawśchich śétdźeśatkow pschirunamy, je wona nětko też jaśo wo wjele śpadnyja.

Wo baćonju a žerawcy.

Mnohy njerośpoznawaju baćonu, žerawju a cźaplu. Baćonu a cźaplu maju wopraudże wjele runjecza, dwaju wulke hnězda na tśěchach, śchtomach a druhich wyśokich zdźawych měśtach a njeju wjazy haczi dwě jenobarbnej jeji. S jeja wulcźnje ho bźeśpomozne młodźo. Žiwja ho wot śwérjatow. Žerawju pak njeju wśchě na śemi a to jenoż 2 jejźp, tiž ko kbitkowym jejam runaja. Młode bźeju bórsh, hdyž žu wulcźnjene, śa śtarśchimi, žeru śwopśeła dnje wjele pśchełakańzow, wośbiśćo pak jenoż roślinu. Baćonu a žerawju podobaju ho jenoż w tom, so maju dołśe nohi, hewak śtoro w nicźim.

Stara baćonica waźi nětchże 7 puntow, jejo pak 120 gramow, to je śtoro bérlk puntа, wulcźnjene młodźo pak, kaj pola wśchěch ptacźkow wobe śteźinje jeja, to je wokoło 75 gr. Dołhi cźaś wośkanjetej nośy we gnězdźi wuźeźo, tak so młody baćon dozyła ako jara cźeśko hibacź. Sa 8 dnjow waźi hižo pśches pół puntа, 5 dnjemi pak 860 gramow, 1 22 dn. 1800 gramow, 36 dn. 2700 gr., 1 57 dn. waźi 2900 gramow. Se 70 dnjom śwojeho žiwjenja pocźina hižo krótke wokomiki na jednej nohi śtacź, tydźeń pośdźiśko pak bźe to hižo wjele lóźo. Lódma jeśto wopuśchcźiwśchi, hižo klepota, my je jenoż njeźtyśchimy, dokeľ je pyk hišcźe pśchełakeho, mjeśtki. Ale wono je pśchinarodźene, niż nawnećene wot kitanja.

Žerawza waźi nětchże 10 puntow. Wona nanjeże dwě jeji. Kóžde je 190 gr. cźeśke. Młodźo waźi 125 gr. Śe prěnich dnjach pśchibźeka, kaj wśchě ptacźki, tiž śwojom gnězdo wopuśchcźa, jenoż malo. Wono žiwi ho śtoro jenoż wot cźźwórka, kiž ma we śebi. Na tśeźim dnje žiwjenja waźi hakle 130 gr., to je wjele pśches śchtwórć puntа. Najwažńiśche pu pola tutoho ptacźka najwyźe nohi, dokeľž wón dyrbi ś nimom a maćerju wśchě-žom hobu. Kóždy wjećke śwoje młodźata hobu. S 9 dnjemi waźi žerawza pół puntа, na 17. dnju 800 gr., fe 20. dnjom 1500 gr. S 100 dnjemi śapoćźina žerawza kitacź, khdyž je 7 puntow cźeźka. „n

Z wotkel podawa so nam cźaj?

Do wójnje bźechmy ho na wukrajne cźoje śwjećili. Śtrucźka wójna pak je też tu śwoju mjeru śćachnyła, trochu nastajiła. Wulka cźinjeśće ho reklama sa naśche cźoje. Wócha mózna pjanka, kupjena a druhe ho wukaśowaśche. Wójna je nimo, lud, na zaśe dobre cźaje śwuczeny, dźěśće śaśo do wukraja cźaj kupowacź. Naš budże wśćeśe śajimowacź, w kotrych krajach ho ja naš cźaj kupuje.

Na prěnim mjeśtnje śtoja Khinjanśke cźaje. Khinjanśka je j najśtarśchim krajom, tiž pśched 60 létami jenoż śam cźaj wuwożowaśche. W nowiśchim cźaśu pak pśchibrinje ho Jabanśka, Jendźelśka (Kanścha Indźika) a kupa Ceylon Khinjanśka podawa jenoż hišcźeze 30—40 prozentow wścheho cźaja, tiž ho na śwětowe wiśt pśchiwjeze.

Wina, so je wowożowanje khinjanśkeho cźaja wróćo śchło, je njeśtajnośći wuwożowanja. W Khinje plahnje śe cźaj na mjeńśich plantažach, indiśti cźaj pak plahuje ho na wulkich plantažach a to porjadnje. Nimo toho je wina, so ho pśchezo bóle falśchuje. Mó w Nemźkej njedośtajemy śtoro žadyn prawy khinjanśki cźaj, tiž śchtwórcze khinjanśkeho cźaja wupija ho w Ruśkej.

Naścha a Indiffa wuwożuje sa léto nětchże 140 miliionow puntow cźaja. Lońśche źnē w indiśtim kraju pak běchu wo 5 prozentow mjeńśche haczi źnē léto pryedy.

Wulki posłup cźini cźajplahowanje na kupje Ceylonje. Pśedawśche kofejowe plantaże, žu ho j wśeśchcźo dźěła do cźajowych plantażow pśchetworśile. Do Nemźkeje pśchiwjeze ho jara wjele cźaja j tuteje kupy. Też na druhich kupach, kaj Javje, Pluanga a druhich plahuje ho cźaj a wuwoś śtajne rośeze.

W Brazilśkej, w Sjednoczenych śtatach a Auśtraliśkej je ho też posłupstało. cźaj plahowacź. Posłupstwo pak pśchine-

ſpěchu mało wuſpěcha. **W** połodnišćej Afriźy na rańšćej ſtronje w kraju Natalu plahuje žo ſ wulkim wuſpěchom cźaj. Nuſujo ſaſo pěſtuja ſwoje cźajowe plantaže w Kawkaſiſkej pjeches 30 lět dołho hižo ſ wulkim wuſpěchom. Wot tam pſchińdże też wjele cźaja k nam.

Kraj, w kotrymž žo najwjazy cźaja pije, je Jendźelſka. Tam pije žo cźaj, kaž ſmy my ſwučeni kofej pić abo rano a wječor mlokowym **poliwku** abo rjany wuſmuſk jěſć. Sa Jendźelſkej ſłuži Auſtralſka, Kanada, Rižoſiſka, Sjednoćene ſtaty, Němſka, Auſtriſka a Franzowſka. Wjele cźaja, haj wjazy hač połdenje kraje, wupije žo w Ruſkej.

Prěni cźaj pſchińwjeſe žo **wokoło lěta 1650** do Europy pjeches niźoſiſke-rańšćeinoſke družſtwo. W Jendźelſkej pijeſche žo w lěſe 1660 prěni cźaj. Hač do 18. lětſtotka pak woſta wikowanje na ſwětowych wikach je cźajom jara ſnadne. Potom pak pjećnaſche ſ kóžbym lětdźeſatkom. Dźenſniſchi dźeń pak je ſwoju ſamoſtatnoſć pſchedmjetom ſwětoweho wikowarſtwa. Dźeſaćlětna ſwětowa wójna brje je wuwiźe haćſka. Mjelko pak, hdyž žo hoſpodarſke žiwjenje ſaſo do ſtarych kruty kóſiſow wróćźa nětko też pſchiběra a poczina też tuta halóſka ſwětoweho wikowarſtwa ſaſo ſo ſelenicź. Do wójny dowożowaſche ſo do Němſkeje ſa nětdźe 6 miliionow hriwnow cźaja, do Jendźelſkeje pak ſa 160 miliionow hriwnow. -n

Sandale.

Stawiſna wo nutſkamarju.

Wotwuźich, zyle jaſnje běch ſłyſchał, kak bě nječtó kluču do ſamka mojich durjow tyknył. Sadźerźach ſych a ſłuchach . . . nicźo. . . . Ale zyle wěſće njeběch ſo mylił. *Mój kluč je wótry a mój ſpat łoſki. Kedźbliwje ſłuchnych.* Tu — mjelźo žo we ſamku wjerźi. Sa krótki cźaſ žo ſnowa potyſnje, moje durje wotewirźi. Nutſkamarju! ſajdźe mi do myſli. Bojoſcź njejſom ženje (nach. Nutſkamarjow chzu rjenje poſtrowicź. Cźicho wſach ſwoji revolwer ſ nóžneho khantora. Potom ſtupich ſo tak, ſo mójach ſ lewej ruku ſpěchnje elektriſku ſwěźu (wurjetnicź).

Tu wotewrichu ſo durje ſpodźiwnje cźicho a zyle nadobo. Dołha, cźorna poſtawa ſtuny ſo do ſtwy. . . .

Sawjertnych ſwěźu. Poſtawa ſo ſatorhny. Ale hižo běch revolwer na wutrohno nutſkamarja ſkožił.

„Je-li ſo hiſchcze hibnjeźe, waſ ſaſtrělu, njedočinko!“

„Ach wodajeźe, ſmy ſebi do wopaczneje ſtwy ſaběžała!“

Dundr njechał, nutſkamał bě — ſónſka! A to hiſchcze wtoha, rjana! Kraſneje poſtawy! We ſwojej cźornej ſrańce ſe wobkſlaſza. Na hłowje měſjeſche cźornu měch a na nohomaj cźorne ſandale.

„Moja knježna, maćźe zyle prawje. Njeſijeźe we Waſchej ſtwje. A na mni je, ſo ſamolwicź, ſo ſmy Waſ we njedopołnej toilecźe pſchijał a ſo ſmy Waſ tak ſkoro poſtrowił,“ wotmołwich.

„Kak mójach ſo jenoſ tak mylieź! Ale mój kluč dźeſche runje do Waſcheho ſamka, kaž do mojeho. Hiſchcze ſomi Waſ proſchu, wodajeźe mi.“ To praſiwſchi, wobroćźi ſo k hićźu.

„Knježna, dyrbiźe cźekpjeź, ſo Wam hiſchcze hicź njedam.“

Serbſzy ſtarſchi rěcźeze Serbſki ſe ſwojimi dźeźimi!

„Schto ma to rěkaź?“ wopraſcha ſo ſ króſka.

„To ma rěkaź, ſo cźaſu ſo hiſchcze ſ Wami kuſt ſabawjeźe.“

„Njeſubdźeźe mje pſchinuceźicź, jo pola Waſ woſtanu.“

„Wodajeźe, ſo ſym tak malo ſwórliwy pſchećźiwo Wam a ſo ſebi to tola ſadanu!“

„Njeſmiećźomnoſcź! Budu na pomoz wołaćź!“

„To Wam njeſadźewam, miłoſćźiwa knježna, tola cźohodła chcźeźe ſ Waſchim wołanjom zyły hotel alarmowaćź? Je-li možu Wam nječhto radźicź, ſtućźeźe tamle na elektriſti knef,. Je to ſnamjo ſa ſtražnika.“

Wokomik hołza mjelcźeſche, potom ſo woprašcha, ſe módreju wocźkow pruhujo na muje hładajo:

„Sa cźo mje po praiwom maćźe?“

„Sa wobkſlaſzaju pſchećźiwjetku a paduſchnizu.“

„Sćźe jara miłoſćźiwy knjes!“

„Haj, njewěrno, moja miłoſćźiwoſcź dźe ſamo tak daloko, ſo Waſch njepſchipowjedźeny wopyt ani hotelowemu direktorej ani połizijſi njeſpětu, ſchtož by po prawom moja winowatoſcź była.“

„Dźakuju ſo Wam jara. Tola boju ſo, ſo ſa Waſche mjelcźenje wumjenjenja ſtajiećźe.“

„To maćźe prawje.“

„A kaſke buchu tute wumjenjenja byłe?“

„K prěnjemu, ſo nětkole poł hodźiny ſo mnu ſłeſaćźeźe, k druhemu, ſo ſćźe hotel hač do rutſje doły. 10 hodź. wopuſchćźiła.“

„Sćźe jara pſcherźeleny. Swołu do waſchich wumjenjenjow.“

„Tak proſchu, wimieźe ſebi błóź, a powołdźeźe mi nječhto wo Waſchim połźednim . . .“

„Proſchu Waſ jara, njeźadajeźe ſebi wote mnje, ſo ſe ſwojeho žiwjenja powołdam,“ pſchetorhnje mje ſ ſchepatym hłoſom.

„Je Wam to tak njelube? Ale buch Wam tola nětkole praſchenja ſtajił. Waſcha ſpezijalita ſu potajkim wadu ſ hſtwa we hotelach?“

„Haj,“ pſchihłoſowaſche mi.

„Sajmawe powołanje! Njeſju Waſ hiſcheſe pſchi tom lepili?“

„Ně, dźenſa k prěnjemu raſej.“

„Kak mjenujeźeſe ſo w tutom hotelu?“

„Cilli Fryź ſ Wina.“

„Ale to njeſe Waſche prawe mjeno?“

„Ně.“

Pohladach na nju. Wěſche woprawdźe rjana. Wjeſke cźorne włoſy, ke kotrymaž ſaſnej módrej wocźi w rjanym kontraſcźe ſtejeſchtej. A maſej, wuſkej ruczy.

„Sćźe hiſchcze muloda?“ ſapoczach ſaſo.

„Schtyriadwazezi!“

„Kak pſchińdźeźe k tutomu ſtraſchnemu powołanju?“

„Runje ſtrach, kiž mam pſchi tom wuſtaćź, je, ſtaj mje wabi. Myſlićźe ſebi: W nocy wlaczu ſo po dołſich korridorach. Kóždy wokomik móže mje nječhto wuraźeź. Pſched durjemi teje ſtwy, do kotrejež chzu ſo nutſkamarjej poſtuchnam. Na porjadnym duchanju ſłyſchu, ſo cźłowjek nutſka ſpi. Potom wotewrju *mjelcźo* durje. S wołmjerjenju, kotruž ſebi ſhibnu, ſaj ju trjebam. Dołho ſym ſnuźowała, prjedy hač ſym jehlu prawje ſhibnyła a durje tak cźicho wotewrieź naiwikla, ſo mójach prěni popyt ſebi ſwěrcź . . .

Bě we Mnichowje, we wulkim, wołoſnym hotelu. Sſmu tſchepotała, tak běch roſhorjena. Ach je to ſtraſchna, cźiłowjek roſhorjaza hojoſeź. A hdyž ſ prěnjemu raſej demantowy pjedeſtaeźeń w ruzy dźerźach dubźich najradſcho ſawyſtała!

Druhdy pak też ſłyſcha, hdyž cźaſu durje wotźinieź. Najwjazy jich huſdom wola: Schto tu je? Potom cźakam po dołſich korridorach do mojeje ſtwy!“

„Wyſcheze ſo dyrbjała lekarjej pſchepytaćź dacź. Knježna, myſlu ſebi, ſo je thoroſcź, kotraž Waſ k paduſchnu ſajdźeźe. Pownjaſlicźe ſebi jenoſ, kak lohko móža Waſ ſaſlapieź. A tóždy tak njejedna, ſaj ja.“

„Ale to dźe runje je, ſchtoż mje wabi: ſtrach, do kotreju ſo podawam!“

„Nimaceź ſtarſcheju, bratrow a ſotrow?“ praſchach ſo w nadźiji, ſo hych pola nich nječhto ſa njeſbožownu ezinicź mohł.

„Ně, ſteju zyle ſama na ſwěźe.“

„Knježna Zilli, hych jutſje ſ Wami dale rozpadowała. Sſwoje wumjenjenja wojmu wróćźo.“

„Dźakuju ſo Wam. Worźahnuźeźe mje jutſje rano we 9 hodź. w jedźelni! Dobra nóź!“

„Dobra nóź!“ wotmołwi a poſpieſi mi ſwoju malu ruczku.

— — —

Jako rano wotwuźich, dohladach ſo *najprjedy* por małych ſandalow ſ cźornej ekaniny, kotrejž pſchedze mnu na mojim poſtleſcźu ſtejeſchtej. Sſonju ja? . . . Rubawoch ſebi wocźi . . . woprawdźe! Tu ſtejeſchtej ſandali, kotrejž běch we ſaſdźenej nogi na nohomaj mojeje njezroſcheneje woppytarki widźał. Kak pſchińdźeſchtej ſandali na moje łoſo? Tu wuhladach malu zedulku w zenym cźerjowe. Wuczahnuhch ju. S nežnymi pißmikami ſtejeſche tam napiſane:

„Jara cźeſćźeny knjeze! Waſch triumpf nade mnu njeje mi měra poſchćał. We tſioch hodźinach rano ſym Waſ ſnowa wopytała. Hdyž wotwućźeźe, ſym hižo ſiche wyſche hory. Sſym ſebi Waſch traſnyj drobotny cźaſnik hobiwſała, kotruž běch pſchi ſwojim prěnim wopyću na Waſchim blidźe leżo widźała. Sa to proſchu Waſ, ſo *byſcheźe tutej ſandalki jako dopomnjeźe pſchijał* na Waſchu dźakownu

Cilli Fryźez.

Přilopk.

-n* **Najwjetſcha ſwětowa knihownja.** Sekretaŕ a knihoſonik akademije w Kordobe, Enrique Sparu, je knihu wo najwjetſchich knihownjach a geografiſkim rozſćerjenju ſpiſał a pſched krótkim cźaſom wudał. W njej piſa, ſo běſche w lěte 1922 na ſemi 1038 knihownjow ſ wjacy hač 50 000 ſwjaſkami. Wſcho hromadźe je nětdźe 181 miliionow ſwjaſkow we wſchěch knihownjach. 66 prozentow pſchińdźe na Europu, 30 proz. na Ameriku. Amerikanſke knihownje ſu w poſlednich lětach nimo měry ſylnje pſchibrale. 15 knihownjow na ſwěźe ma wjacy hač jedyn miliion ſwjaſkow, 5 ſ nich ſamo 2 miliionaj. Sćźeź ſ nich je we Sjednoćenych ſtatach, kdźež je we Waſhingtonje kongreſowa knihownja ſ 2.300.000 ſwjaſkami, po dwěmaj w Němſkej, Franzowſkej a Rakuſkej. Parižſka narodna knihownja ma 3.700.000 ſwjaſkow, druha najwjetſcha knihownja w Franzowſkej je Straßburgſka univerſitna knihownja ſ 1.200.000 ſwjaſkami. Knihownja je kónſkho pokhoda, dokeľ ſaloži ju we lěte 1873 jako wuraunaje ſa ſpalenu měſchčanſku knihownju a potom mózne pſchiběrałe. Pruſka ſtatna knihownja ma 1.700.000, Mnichowſka 1.400.000, ſtatna a univerſitna knihownja we Winje *po mikliom ſwjaſkow*. Britiſki muſej we Londonje ma 2.300.000, ſiewna Petrohrádſka knihownja na 2.044.000, narodna knihownja w Madridze ma 1.125000 ſwjaſkow. W Europje ma Němſka najwjacy knihownjow, mjenujcy 160, ſe ſkoro 30 miliionami ſwjaſkami. Franzowſka ma 111 ſe 20 miliionami ſwjaſkami.

-n* **Wo cźiſłowanju khěžow.** Dźenſniſchi dźeń widźiſch na wſu na ſkoro kóždem domje cźiſło. We měſtach ſtawa wſacy hač jedne cźiſło. Sſu ſebi hižo raz myſlił, je wotkel cźiſłowanje wukhadźe? To chzu cźi, cźeſćźeny cźitarjo, dźenſa ſdźeliećź. Cźiſłowanje khěžow ſawiedże ho to prěnim ſcźe franzowſkeje rewolucźije w lěte 1789. Tam chzychu tak lěpje a lóžo dawki roſdźeliećź. W ſpocźatku pak njeczinjachu to runje nonaſkhmańſcho. Pſched zyle města khěže cźiſłowachu, niż kaž nětko pola naſ, ſo ho kóžda hata woſebicźe cźiſłuje. Na ha[illegible] měra njedźiwaja.

* **Najwjetſcha nowina ſwěta.** Pſched krótkim cźaſom amerikanſka redakcija „Newyork-Times“ najwjetſchu nowinu wuda, kajkuž je hdy žana cźiſłocźeſkarja cźiſłocźaja. Nowina roſdźeli ho na 12 ſekzijow a wopſchima na 192 ſtronow. Nakład 565 000 exemplarow waži 875 000 kilogramow. Transport jeneho nakładu tworjeny cźah ſe 87 wozami.

-n* **Wo ludach, kiž hubiźeji njeſnaju.** . . . Mnoho ludow a rodźinow ſu na ſemi, kiž hubiźeju njeſnaja. Tak nětkoży ſ naſchich cźitarjow hubje ſebi myſliſch, ſo ma to tak hyć, ſo ſo ludźo koſcha — ſebi hubiźeju abo lěpje ſebi hubiźeli dawaja. So pak ſu tej ludźo, haj ludźo, haj też zyle ludy, kotrymž je to njeſnate, njebudźe wjeſ wědźeć. Někotre takſe ludy chzu tu napiſacź a wojſewicź. K prěnjemu je to iwikli dał wobydlerſtwa Polynezijſkeje, kupy Madagaſkar a wjele afrikanſkich ludow. Poſlednje pak woſtejhe, kotreż pochi dla ſwojich hubje wohibnicźe. Też mjes Eſkimonami njeſnaja hubiźekoivanja. To ſame płaczi wo Malajach, Japanach a wſchěch ſiniſkich ludach. Pola poſlednjeſchich wſchak niewuźu drje zyle prajicź, ſo hubiźku njeſnaja. Hubiźku jako poſtrowjenje njeſnaja, ale hubiźku jako wirras lubozeje pěſtuja ſkoro tak jara, kaž pola naſ. Tym ſudam płaczi hubiźka jako nječhto niewſchibliſchne, „niepſchihodne“ a

Kospodarſki rozhlad.

Serjedu, 20. meje 1925.

Wežeraſwiſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,695
1 jendźelſki kunt	20,371	100 cźeſkoſk. krónow	12,482
100 ſchwaiz. frankow	81,175	100 półſk. markow	30,175

Pjenjeſy ſdachu ſo wežera trochu ſadniſche lyć.

Efektowe kurſy ſo wežera na Barlinſkej burſy widomnje wotkrjechjowachu. Nječ ministra ſwonkownych naležnoſcźow, dr. Streſemanna, we ſtatnym ſejmje bě pſchijara na nazionaliſtiſku truun ſłożena. Burſa ſo boji, ſo tuta taktika njetnyć mohła naſchemu hoſpodarſtwu. Też kurſy ſtatnych wožeſonkow ſo ſeſlabichu.

Na **produktowych wikach** žito ſwoje płaczijny ſchkowa, hačkruniež ſ Ameriki a ſ wutraja ſpadowaje płaczijny powěchu. Pſchenża ſu ſamo nětchto drožſche. Žito bě žadne. Cźaſ bjes beſchenża, kotruž nětko mamy a wotcźakowanje, ſo na žito zło dołtanjeny, wſchelakich hiſchcze pohnuwa, ſ pſchedacźom žita hiſchcze poczakaju. Też wowſ we płaczijnje poſtupi. Muka nječhto lěpje cźiſche. Womjeſchki a wotruby mješachu dale mérne wiki. Wežera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenźy 13.35—13.45 hr., rožki 11.10 hr.
hač 11.25 hr., jeczmjenja nałetnjeho hr. 11.80—12.25 hr., naſymneho 10—10.90 hr., wowſa 10.65—11.50 ſtotych hriwnow,

we Wrótſławju:

pſchenźy 13.25 hr., rožki 12 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11.75 hr., naſymneho 11 hr., ka wowſ 11.70 ſt. hr.

We termińowym wikowaniu:

pſchenźy w meji 13.90—13.95 hr., w juliju 13.65—13.62 hr.,
rožki w meji 11.35—11.35 ſt. hr., w juliju 11.15—11.07 hr.,
wowſa w meji 10.20 hr., w juliju 9.45 hr. hač 9.40 hr.

Płaczijny nětkotrych klamatiſich twarow w Barlinje we wulkowikowanju: pſchenična muka 70 proz. 19 hr. hač 20.50 hr., raiſ łamkaty 14.75—16 hr., rangooſki 17.75—19 hr., dobre jedźine 24.25—42 hr., cźorny popjeſ 95—100 hr., bely 145—160 hr., kokej ſyrny hrěſiſki 250—300 hr., kriedźnoamerikanſki 315—390 hr., palene žito 19.50—22 hr., ſokor (meliž) 31—34 hr., raffinadny **32—36 hr.**, ſchmalz 84.50—87 hr., po zentnarju.

Na pſchedaŕ:

Kóń Ječni w Jěžowje 28.

Wóſ, dźeźazy, w Lubiju, Dammſtr. 14 delka, w Lauſzanju na Budyſchſkej drohi 33, w Budyſchinje, Bromberg-ſtr. 13 delka na lewo, na Lubijſkej drohi 13 II na lewo.

Maſchina, ſpalnje rěſaja, we Sſowjerjach cźo. 4.

Kolo, motorſke, 2½ PS., Thieman we Wuherju, mužaze a dwě ſonjazej w Budyſchinje, na Hoſchcźi haſy 15 II na lewo, popoldnju wot 5 hodź.

Sſo pytaja:

Hołza do domu, E. Gärtnerka w Wětej Wodźe, Molkeſtr. 16. Olga Müllerka w Budyſchinje, na Khěžorſkej dr. 21. — Knježi dwór w Zumpfu.

Stwinſku, Buſch we Sćźeźach.

Skalaria, Kolla w Bruſy pola Kamjeńza.

Pjeckaſti, Roſenmeyer w Kubſchizach, w Budyſchinje na Nowej haſy cźo. 1.

Klampnaſti, Domſchka w Budyſchinje, pſched garbaſtimi wrotami 4.

Murjerju, Löhnert a Röſchka w Budyſchinje,

Kamwołſti a barbjer, Leidſchenring na Židowje.

Bohoncź, knježi dwór w Małſczach.

Pachała (Arbeitsburſche), Barſch a Krahl w Budyſchinje, na ſerbſkich hrjebjach 28.

Dźelaczełka, ſahrodnik Droſchźütza w Budyſchinje, na rybarſkej haſy 4a

Schkrowe deweſche.

Barlinſke produktowe wiki, dźenſa dop. ¾11 hodź.: Žadyn wobthod. Tendenza jara mérna.

¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu. Tendenza: Na płaczijnje wobſtawaza.

Płaczijny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołijowe ſtuwje po tunu abo 1000 kg, ſelmał 100 kg, w płaczijnu po ſtotej hriwnje.

	19. 5.	18. 5.		19. 5.	18. 5.
Pſchenża wolka	265-267	265-267	rožk. wołoſki	15-15,60	15-15,60
naſet. jeczmjen	222-225	222 225	wotr. mełaſko	9,25	9 75
naſet. jeczmjen wowſ	226 240	226-240	ſerabella	14-15,00	14-15,0
kukurjza (Mais)	218-226	218-226	běrnage kruſki	18-20,00	18-20,00
oſchencin. muka	204	—	ſuroy	19 20,00	19,00-20
rjana muka	33-36,25	31-35,25	woſa	19,50-22	19,50-22
pſchenc. wotr.	30-32,75	29-31,75	tany wołoſchſi	21-22,80	21-22,80
ſ rana wotruby	14-14,60	14-14,60	módre łupiny	10-11,50	10-11,75
cźaſ	15-16,00	15-16 00	olſe łubiny	12-14,00	12-14,5°
ſane ſyrnjo	395-400	395-400	ſyrnjo, 50 kg	8,50-4,00	8,40-4,10
arach	385-390	385-390	ſmalz, rjane	1,10-1,60	1,15-1,20
pjelušchki	22-25	20-25	„ pſchenc.	1,10-1,40	1,15-1,20
	19-20,00	19-20,00	„ wowſina	0,90-1,30	1,00-1,20
			„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

njepschitkotne. Finske ludy postrowja so, so jenoš Chrawej zuku wobsjinjuja.

»n* **Se žiwjenja mongolskeho dźiwjeho wóšla.** Amerikanske ličbowerske puczowanje w puscinje Gobi je wschelake sajimawe wěsy namakało. Teš wo dźiwich wóšlach powieda nam wjednik Roy Chapman Andrews. „Dźiwich wóšlow nabeńdźemy w Gobiskej puscinje jara wjele. Rjane swérjata su nětkhe 1.32 m. wusoke. Su so na pschebywanje we puscinje swuczile. Žiwja so wot kerčžow a twjerdych, šuchich trawow, kiž jim puscina mało dosć posficza. Wjeć po dnju dźiwi wosoł dosahla njetrjeba. To je so teš ź tym wupokasało, so njeje nihdże pić chodźił, hdźež bješe woda. W puscinje bosaha jim wokónota, kiž je w trawach a rostlinach. — Puczowarchmy w mišnazomaj juliju a awgušcze, tak powieda wjednik dale. Wóšły běchu w cžrjódach kromadże žiwe. W tutych cžrjódach pak widźachmy jenoš kobły a srjebry, a jedyn abo diweju dorosčeneju muškeju wosołaj. Často setkowachmy teš wóšły, kiž su jsame pažecžili. To běchu swjetschebo dźela muške swérjaze. Kobły maja tónz junija abo spočzatk julija młode, kiž móža hnydom běhać. Powdaschmy 3 abo 4 dny starcho srjebza, tola schkoda, so je ja 6 njedźeli tónz wsak. Njeměječachmy žane mloko wjacy. Młode swérjatko běsche jara strachocžuwe. Jenoš Chinesej, kiž jemu wschědnje zyrobu dawasche, běsche tro schchu dowěrilo. — Najsajimawscha je špěchnosć a wutrajnosć dźiwjeho wóšla. Jednoho wóšla šmy ź awtom pschesećehali. Prěnje 25 kilometrow běžeche ja pat hodźiny. Najbóle móže sa hodźinu 56 km. běžeć. Serěžy, kiž su hakle dwě abo tři njedźeli stare, móža tak špěchnje běžeć, kaž stare, niz pak tak wutrajnje. Cžežko je teš, dźiwje wóšły skludźić, to je najbóle bjes žóždeho wuspěcha. Kaž wschě druhe swérjata w puscinje, su tute wosiwne, hacž strachocžiwe, hdyž awto wuhladaju. Hakle potom, hdyž wibža, so njemóža wucžerpnyć, jo na boja.

* **Swérjaze žiwjenje w lodze.** Potschikkownje myslja sebi ludźo, so móże dźeje trajazu swjerst wschě swérjaze žiwjenje sničžić. So pak to pola symnohrejafow wěrno nieje, to pokasuje skawny schwajzarski wucženj prof. Pictet ze Genfje. Won je sesěhowaze posowdowal: Do wody, kiž bě sche 0 stupnjow, hadźi wschelake ryby, kiž žu w nakrajnych wodach žive. Ryby pjowachu cžesčiwje wokoło. Po tom poniži temperaturu tak, so woda smjerzny a ryby do loda zamjerznychu. Lód donjeze jo do chłódnizy, hdźež běsche hajnje 20 stupnjow symny. 2½ mežaza leješche lód w chłódnizy. Potom da prof. Pictet lód kedźbliwje a zyle pomalu rostacz. Zamjerznjene ryby pak wožiwichu ź rostaczom lodu sabo a plowachu wjesele we wodze wokoło. Knjes profesžor cžinješche dalsche pokusy. S nich spósna, so je 20 stupnjow symny najnjižše, kiž móža ryby, kiž žu w nakrajnych wodach žive, wutracz. Zaby pak zamóža hacž do 28 stupnjow, wschelake *salamandrowe* druzíny hamo hacž do 50 stupnjow wutraja.

»n* **Dźesacz sa jenu.** Hischcze njeje so wjele njedźeli minyło, so so w Londonje spodźiwne judnitke jednanje wotmě. Snata młoda rjana jendźelska jemjanka běsche knjesa ź najbohschich worschtowych wobstorzila. Wšitkich jeneho wulkeho jendźelskeho hotela sesna so ź jenym knjesom. Semjanka cžinješche na knjesa taki saczišcžeć, so jej hnydom swoju luboscž wusna a wo jemjanzmjeje ruku prošesche. Wona jemu ju milosczíwje swoli. W sesěhowu wusnacza pak běsche njesoże, so běsche nasch knjes tak khěts, kaž běsche so dopomnił, teš sabył na wuklischanu luboscž. Nicžo wjacy wo njej njepitny. Pola naš by wótka hnadź ze łyskami a hidu so sabyła. Jendźelcžanka pak w taskim padze njepuscžeši. Skedźbesche sa lubowarjowej adrešu a wobstorzi jeho. Nałeżnosć pschińdże do jednanja. Ale, ale! Schto so tu wukopa? Sbožowny nawoženja běsche na tutym wjeczoru nješchto mało hrěchnył a wschě knjeżny, kiž na tutym wjeczoru w hotelu setka, prošył, hacž smě je jako mandźelsku wobshožicź. Dźesacz ź tutych knjeżnow, kiž šwedzcžohu, wobkruczichu to. Saudnik pat njechesche žanej ź 10 njewjestow lepschinu dacź, stórzbnisa dźesche srudneje, nawożenja pak wjesołeje wutrobły domoj. O tón schibkał!

* **Dźećzaze dźelo w Khinje.** Sšakwna Jendźelczanka knjeni Abelaide Anderfonowa pschińdźe pschedy krótkim ź Khiny. Powdaschе wo swojich wopytach w židowych a bałmjanych twornjach a w sapałkarnjach w Khinanskich městach, kaž w pschitawach, kiž zuhym statam słuscheja. W židowych fabrikach dyrbja dźeći w khoru parjazej wodze, kokony wěsecź, a to 12 hodźinow bjes kóždeje pschestawki. Pschi tym dźele najbóle śteja a dychaja śtajnje cžopłu waru do so. W bakmu tkaženjach dźelaja 6 hacź 8 lětne dźećzi wodnjo a w nozy. Pschi dźele jědża špěchnje horšiku raźża. Na zyłym cžele žu njesmérnje masane, włoły, koża a drasta ju polne prócha. Pod tajkimi wobstejnosćemi cžerpi strowota nimo měry. Sezžiwjenje sesichkodźi poczíwanju a dychanju. Pschehusto nadeńdźeny khore dźećzi pschi dźele, nichtó jo two nje njestara, njepschinjeje pomoz. Khinjanka, kiž jo dźećzi dla wopraschowach, prajesche mi, so dźećzi, kiž w tak žałnej starobje dźełacz zapoczinaju, wumru bórzy. Dale rozprawjesche knjeni Anderfonowa wo dobrych wuspěchach kommitźije, kiž je jo pscheczíwo dźećzazemu dźełu sakościla w lěcze 1923. Kommitźija je mjeńnarodna a ma swoje žydlišcžo w Shanghaiu. S wulkeho dźela zu fabrikantojo za namjet, so njeswědźa dźećzi, kiž nimaja hischcze wěstu starobu, do fabrikow dźełacz chodźicź. Teš knjeżerstwa wschelakich krajinow žu namjetej pschihłosowale. — Srudne žu to poměrny. Tuž dyrbimy my hischcze špokojom być, njech tež cžasto „dźeło“ se schije wiby.

Směški.

** **Cžełwjene morjo.** Sšlawny moleŕ skasa so raz k bohatemu, ale skupenu baronej. W jeho hrodźe dyrbjeschе nowonatwrjeni žurlu wumolowacź, a to se sławnischim wobrazom: Kak je israelšti lud pschez cžełwjene morjo trochžił, pschejeczehany pschez faraona a jeho wójska. Moleŕ žadasche sebi za dźelo 100 dollarow. Knjes baron pak pschihłosi jemu jenoš 20 dollarow. Moleŕ do toho swoli a rjekny k baronej: „Chju dźelo se tutu sumu pschewsacź, žadam pak sebi, so mi njeńjesły dowrědka wuplaczicže.“ Jeho pschecžo je jemu dopjelnił a ź bokom pschepoda je jemu kluczk do žurle. Druheho dnja rano, ležma běsche špánčka sesthadałało, pschińdźe moleŕ ź jenym barbjerjom, kiž wulki bow ź cžełwjenej barbu a habelki barbicź njeješche. Wótry běsche sešeła krej cžełwjena. Moleŕ pschepruhowa hischcze raz swoje dźelo, sawoła knjesa baruna a rjekny jemu do žurle stupiwschi: „Dźeko je hotowe!“ — „Schto je hotowe?“ woprascha so sluzy a pohladny na cžełwjenu sešemu: „Schto wosnamjenja tuta?“ — „Cžełwjene morjo!“ — „Cžełwjene morjo?“ dźiwaschе so staru nabob, tłi hižo nékajke schibałstwo cžujesche. — „Ale hdże pat je farao? Hdże je wójsko?“ — „Wschi su so podnuzili!“ — „Cžert tola, hdże dha su dźěći israelske?“ — „Dźěći israelske,“ snapscherživi moleŕ, „dźećzi israelske, te su zwonka wjele na druhi brjoh dospěli!“

*n** **Tajki prawy mandźelski.** Pisches pat hodźiny dołho hižo bachta nascha žutkodźina ź Kelpeje Wórschu. Za pschipołudnjom zimaj ź wokonom. „Měrko pat chcu khwatacź so klampnarjej pschińdźe, Wórscha“, tak prajesche žutkodźina, „mój muž hdyž mjenujcy domu a dźerži palz na rosbuk njemu kotu modowoda. Won budże wěsce njeschčerpliwje cžakacź, so so sakzo njetwórcu.“

»n** **Tež wina.** „Twoja žona pak je mudra.“ — „Haj, wona ma rozum za dwjeloch.“ — „Ach, tohodła žu so woženi ź njej woženił?“

»n** **Kóždy dostanje to žwoje.** Mój žyn je w žutkodnej wuzy pola jednoho krawza we wucžbje. Kóždu njedźelu pschińdźe domoj. Teš wob tydźeń, jeli jemu mischtr, — lěpje a wěrnischo wschak, — jeli jemu mischtrka dowoli. Njedźelu wjeczor wjeczerjachmy ras zyła žwójba shromadnje. Tu wopraschach so pschi jědźi najstarschebo: „Hólcže, dostanjesch dha teź pola krawza dosć jěsć?“ — „Haj, nano, pola naš luźeji porjad. Hdyž mamy hutżazu pjeczeń, potom bérje žebi mischtr koźu, koźu ź mlokoweho hornza běrje žebi kóždy ras mischtrka a wot kolbašy — tu koźu dostanu ja.“

»n** **Wušnamjenjenje.** Michał powědaschе wječera žwojej macžeri: „Macži, djenża je knjes wucžer ras zyle šunu je mnu powdał.“ — „Tak“, prošcha so macž, „schto pak je to tebi prajił?“ — Michał: „Won je žo mje praschał, hacž mam hischcze bratrow a sotrow.“ — Macž: „A schto prajesche, hdyž jhoni, so sy nasche jenicžke dźěcžo?“ — Michał: „Knjes wucžer prajesche: Nó, Bohu dźak!“

»n** **Nasłepschi bopotaš.** „Kajše matej synna a cžopłota kajsowcze?“ tak wopraschа so knjes wucžer schulerja M. „Cžopłota rosschěrnje a synna cžehnje hromadże“, wotmolwi schulef M. zyle prawje. „Se cžim móżeschi mi to dopokasacź“, praschа so wucžer dale. „W lěcže je dnu dźeschе a w synje krótschе“, wotmolwi na to schulef M.

»n** **S dźećzowemu horta.** Mała Hanka ninja wjeschego pschecża hacź jenoho Jarka dostacź. Stajnje ji macź brarsika lubi. To pak kraje ji pschedobło. Wcžera běsche nětko ź macžerju w swérjerju a widźi tu bacžona. Jemu wusłorji žiwoje pschecžo a macź dyrbi jej swědźicź a krucże pschilubicź, so bacžon wusłeje žiwoo dźerži, jeli je rjenje pokłuschna. Hdyž nětko listynoschee dźenża rano jehnu list pschinjesły, pschińdźe Hanka wjesele k macżerju: „Macži, kaž rjenje, ličzbowanje tu hižo je?“

** **Pschi pokładnizy jednuch liščzikow.** „Proschu daicže mi 2 jesonaj liščzikaj a jehnu sa dźěcži,“ tak kajsche jehi žona pschi wudawarnizy. Sastorzi pak praji: „Chcžeše wy ja hólza, kiž pódła stejí, dźećzazy liščzik měcź?“ — „Haj!“ wotmolwi žona. „Mé, hólcžej chodźi tola hižom dołhich khołowach, tuž njebóźtanje!“ „Ach“, praji žona, „jésdne liščzik pschedawaju žo po tholowach, tak mózu tola ja sa pół płacžiznu jěcź!“ Wowka pak, kiž pódła stejesche, měnjesche: „Derje, tak mózu ja zyle darmo jěcź!“

** Mały pachoł běži jara špěschnje po dróży a setka jemu jomu. Z o n a : Ale hólcžej, schto dha masch tak mnjne? — H ó l ź : Dyrbju domoj thwatacź, dóstanu wot macżerje puki. — Z o n a : Na k tomu masch tola bischcze cžaka dóstacź. — H ó l ź : Mé, né, hdyž nan domoj pschińdże mjenujcy wjazy hdże.

** **Po wólbach.** M.: Nětko nastanje nimo měry wulka cžichina w Němstej. B.: Cžoho dla? M.: Nó, dokelž je kóždy swój hłós wotedał.

Polstrowe twory
z hotuja a wuporjedźam tuto. *Přindu tež na wsy.*
Max Urban, tapecěrař, Königswall 3.

Rapsowe płachty
wodu njepřepušcžace płachty, konjace, lěcne a dešcowe přikrywy, měchi, bornicu (Bindegarn)
podawa spěšnje a derje
Erhard Thielemann
W Budyšinje
na znutřkownej lawskej hasy 6.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na šulskuej hasy 34.
Telefon 736.

Hlowna pschedawarnia Rud. Sacha ź Lipska w Budyschskim hamtiším hejtmanstwje.

Sklad ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

G. Schmidt, fotogr. atelej **w Budyšinje**
jenoż na Sedanskej dróży 20
i napschećwo husarskich kasarnow
porucža so ja wschě fotografowanja, **pažowe a grupowe wobrazy, powjetschenja a. t. d.**

Wosebje tunje poskićene jězdnych kołow prěnjeje rjadownje
po poněnzech płacžiznach
znamki **Opel, Phänomen, Schladitz, Pfeil.**
Wuwjeduju też wšě wuporjedźenja na jězdnych kolach a šijacych mašinach.
Sym zastupjeř N. S. U.- motorskich kołow.
Martin Gabriel w Běłej Wodźe
Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow.

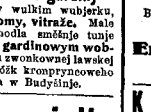
Wubjerk z hromadami
mužacych a žonjacych
kołow
jenoż najl. hódn. znamki **Presto, Schladitz, Gritzner, Tornado, Mifa, Excyras a Spezial** najpřihódn. płacžan.
Dowolam podžělne płacženje
Dom jězdnych kołow
Witek w Šěljecach.

Vogtlandske gardiny
w horbscy wulkim wubjerku, **canki, kromy, vitraže.** Male klamy, tehodła směšne tunje płacžizny **w gardinowym wobkhodže** na zwonkownej lawskej hasy 10, rožk kromprynoweho mosta w Budyšinje.

Transmisije
kóždeje druziny
wolije, benczin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Feirichowe
wjesta-płacžane **komoty**
za woły a kruwy kupujeđe jenoż wopraswđźite w **Holbinje** (Tauchenbam Sp.) abo kóždu sobotu w Budyšinje na prosa-cych wikach.
Jenoż twora prě-kjeje zładowaje, žita dołha 1000 kydź wuprawom.

Vogtland. gardiny
a wuhotowanja
šatow
Martha Bräuer w Budyšinje
na Mołtkowej dróży 5.
Bohaty wubjerk! Najtuńše płacžizny! Solidna twora!

Fotografiske aparaty
a potrěbne wěcy
kinowy, projekcija
pola Wintera.
Bratrow Měrsec nasl.
mějeđel
Erich Winter
na žitnych wikach 30.

K swinjerězanju
kupujeđe
dobru hejdušku
samomělsu čerstwu,
nowe korjenja, majoran
pópjer
ze samenjo korjeninoweje tolčeńje, stajnje čerstwe pola
Korle Kahroweja.

Šatki za čěrne dźěći
dźěcace drasčički, hólšace wobleki, hólcace drasty, dźěcace a hospodańske šórcuchi, wołmu, štrympy, zbytki kołlaceho sukna, zatina atd.
W. Köhlerowa
w Budyšinje na hłownem torhošću čo. 9.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihiśišćerńja w Budyšinje.

Dobry wječor
34 narodnych spěwow
za měšany khór
na 4 a 5 hłosy
Wobdźěłał **Dr. Jurij Pilk**
Dostać we
Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje
w Budyšinje.

Ratařske wobrazy
předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo
Bjenada a Pjetaš w Kamjencu na ratařej drózy čo. 11, telefon 159.

Kubło na předań
K zawostajenstwu kubł. Pawoła Schustera we Wulkich Dębcach stušace burske kubło, wjesneje lišciny čo. 27, 13 ha wulke, z dospołnym žiwym a morwym přisłušknom, ma so dźělenja herbstwa dla předać.
Poskićenja na rěčnika Dr. Herrmanna w Budyšinje.

Poručam
trjebane meble
też małe meble a polstrowy wěcy po wurjadnje tunich płacžiznach.
E. Stelzig na hrodowej hasy 4 I.

Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płacžiznach
lapy, kosče, papjeru, nowiny, knihi a zkty, winowe blešc, želzo a motale (jenoż na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerskej hasy 3k
Telefon 1346.

Kóždu sobotu w. 8—6 hodź.
kozace zaječe karniklace
kóžki
a wšě druhe druziny kupujetej
Kießling & Erdenberger
w „Połměsaću“
na zwonk. lawskej hasy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pjenjez a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Ks. Kóžde čo. płaći 10 zł pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtiščerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 zlot. pj. Wobšěrnje so stajnse nawěšći a tabele so wyša wobkedźa. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 117 **Budyšin — pjatk, 22. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Porjedźenje.

„Lubijske hamtske hejtmanstwo a Serbjo!“

Pod tutym napinanym běchu na tymle městnje w cźišle 114 wot 18. meje t. l. wuwjedźenja wo sakasanym herbstkim dźiwadłowym pschedstajenju Bukeczanskeho towarstwa „Radosć“ twórischćane, kotrež žu wokrjesne hejtmanstwo jako nad hamtskim hejtmanstwom dohladowazu wyschnosć namolwite, położenje twinazniez. Pschepytowanja žu podale, so je sapoczatk meje žobustaw nasponmjenehy spěwarskeho towarstwa k pschitžkuschnemu sastojnikej pola hamtskeho hejtmanstwa pschischol a so je wo dowolenje proožk sa wotmeranje na dźeń 17. meje postajeneho wuhotowanja pschi sbéranju sakasnuhego pjenjesa. Poožmny namjet njeje pschedležał. Dokelž měsesche wuhotowanje ninio spěwnych pschednoschkow też w pschedstajenju dźiwadłoweho kruha wobstaez, je sastojnik wotmolwił, so sjawne dźiwadłowe pschedstajenja, maja-li žo jako pschemyšlowe wobhladacz, dowolenje po § 32 statneho pschemyšlowstwa porjada trjebaja a so je wokrjesne hejtmanstwo wospjet na to pokasało, so móža žo take dźiwadłowe pschedstajenja jenoz pschiswolić, hdyž žo jim z nakožowanjom cźišteho wunoschka na sjawne, mikosćiwe abo pomožerske sanery twisdacz pschemyšla wosiye. Dokelž měł w pschedležazym padze cźišty wunoschk jeniczky towarstwu, mjenujzy jeho fondej za hudźbniny pschidpadnyć, njemohło hamtske hejtmanstwo pschiswolenje wuprajić. Namjetowar dyrbjał je sam pschi wokrjesnym hejmanstwje wuprocžnyć, dokelž jenoz krótcze malo khwile žiwma. Naprašowar też lubi, so to Tžini. 15. meje je Kopordezanski měsćanosta, kiž je toho runja žobustaw mjenowaneho towarstwa, snowa wo dowolenje za wotmeńowanje spěwanskeho konzerta wothladajo wot dźiwadłoweho pschedstajenja proožk a jo też dóstał. Też tónle kjez bu pschi tuzej pschiležnosći wo nastupazych postajenjach nadrobnje rozmuczeny, kaž też wo tym, so hamtske hejtmanstwo žyła na to njemyšli, pschiswolenje toho dla farjej, dokelž žo wo herbstki dźiwadłowy kruch jedna, we wotmyšlenju, Sserbow pschimacz.

Faktiszy n j e j e žo pschi wokrjesnym hejtmanstwje samym žana proźiwa wo pschiswolenje sapodała, kaž bě to sastojnik hamtskeho hejtmanstwa porucźił.

Je žo dopokasało, so je hamtske hejtmanstwo pschesyniwe we wobluku podatkow postajenjow jednako. Wokrjesne hejtmanstwo je wospjet, napodledk z pschikasiju wot 9. februara 1924, hamtske hejtmanstwo namolwito, mjez druhim dźiwajo na tukhwilnu wulku bjesdźělnosć powołanskich dźiwadźelnikow z wožebitej rasnoscju pschecźiwo sjawnym njedowolenym towarstwowym pschedstajenjam wustupiła. W tych padach, hdyž je žo najebacz toho wot wokrjesnyhnjeho hejtmanstwa abo jenu podstajenych wyschnoscžow pschiswolenje žpožcžiło abo hdyž njeje žo pschecźiwo dźiwadłowym pschedstajenjam sakroczko, bu spomožerski samyšk pschedewjacza z teho sdźeržany, so je žo cźišty wunoschk zuły abo w pschemóžnym dźele na mikosćiwe abo pomožerske sanery žwjedł. Nékajka wopraswjena pschicźina, z pschedležazych faktow scźehowacz, žo žo sakasanja jeniczky pschecźiwo Sserbam měri a so je hamtske hejtmanstwo je sakasanju spytało, Sserbam ważny staw w pěstowanju jich narodneje kultury podwjasacz, je runje tak malo k dowidźenju, kaj mózachu tele fakty z pschicźinu bjez k daležahajzym scźehowanjam a hrožeńzam spitzaczelowym.

Wokrjesne hejtmanstwo.

*

P y s c h i s p o m n j e n j e r e d a k z i j e: Hdyž žo we hornim pschipitku praji, so móže žo sjawne dźiwadłowe pschedstajenje jenoz dowolicź, hdyž žo jeho cźišty wunoschk na mikosćiwe abo spomožerske sanery nałoži, ma žo na to pokasacz, so dźe dyrbjesche žo to po towarstwowym wotmyšlenju stacź. Dyrbjachu sw z nim hudźbniny nakupicź, so by žo herbski spěw spomožił, a to, dokelž towarstwo w sjawnosći wustupuje, sjawny herbski spěw. Szyka žo wukas, po kotrymž dyrbja žo sajimy pschemyšlowanych dźiwadłownikow psched konkurrenzu dilettantiskich dźiwadłownikow schkitacz, na herbske towarstwa nakožicź njehodźi. W Sserbach žanych pschemyšlownych dźiwadłow a dźiwadłownikow njeje. Toho dla žo žim njemóże žaneje konkurrenzy cźinicź, hdyž nětdźe herske towarstwo je herbstkim dźiwadłom pched sjawnosć stupi. Dokelž pak wyschnosć, kaž z Bukeczanskeho pada widźimy, wukas njedźiwajo na jeho wobrawdźitu smysł też na herbske towarstwa nałoženje, so herbskim towarstwam radźi, so bychu cźišty wunoschk stajnje za herbsku kulturu spomožazy sanér postajile. Tak žo wscheho njeluboho wuschparanja sminu.

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.
Kasl. a najtuńša kupowańnja wobuwow. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Němska zlona pschedłoha.

Němski kanzler dr. Luther, učinił sežiwjeništi minister hrabja Kanitz a němšći hospodarski minister Neuhaus žu sajimwjerjow nowin k blěšchemu rozrěčenju wo pschihotowku k slowjenmu tarifej pschijeli. Hrabja Kanitz praji, so je nutne, katastrofe zła sabo sawjesć, so by žo potrjeba žiwnosce němskeho ludu z němskeho katastrofa spokojła. Němske katastrofo dyrbi njepschihódnoho klimata, dla njepschihódnych wobydleńšich wobstejnoscžow a dla płaczenja wójnskeho wotschkodzenja drózo hospodarcź, dźeli wulkaz. Jednanje wo wikowańšich sdrěczenjach pożledneho czasa je jasnje pokasało, kajke wobezežnosce nětrjebne sa słowna žwoboda jednanja wo wikowańskich sdrěczenjach cźini. Tajkich pschicźinow dla je němske knježerstwo w nacźišk pschisiłowka krowennu zrowennu taxiez też sakożdawedżenje katastrofich zlow namjetło.

Po knježerstwowym namjerzenje maja žo prjedawše žitne zła znowa sawjesć. Žito ma wnezinicź sa dwójny zentnar rózść 5 hriwnow, pschenicźu 5½ hr., wowsa 5 hriwnow a jeczmjenja 3 hr. 30 pj. So by žo žiwnosć nadoho pschejara njepodrosiła, bo pschethodny czaz w minule położu poniżene zła potaja, a to za dwójny zentnar rózki 3, pschenicźy 3, jeczmjenja 2 a wowsa 3 hr. Tele zła su najnišče zła.

Dale knježerstwo sa dwójny zentn. nafsmišich bérnow 50 pjenjezkow namjetuje. Stónc a njeabowe zła dyrbja wuczinicź: sa dwójny zentnar 35 hr., sa smjerje njeabo 20 hr, sa šiwinjazy połcź a njeabo w tyšach ma žo hacź do 31. julija 1926 nikke žo płaczicź. Dale žo schtitanske zło sa scieninu, žad, sahrodnisce wuplody, butru, twarožk, walij a tuk žada. Też sa słótnu pizu žo zło namjetuje.

Pschihoty sa wobnowjenje monarchije w Němskej.

Němske monarchistiske stronty žo hotuja, pucź k sabopostajenju monarchije wurubacz. Dźeło k podrywanju republiki žo někotre z wobsteja-jzym sakonjom k schtitanju republiki jara poczežuje. Schtóž sjawnje spyta, republikanski statny formu wotstronicź, dyrbi z możnoju liczeć, so jeho psched statny žud w Lipšku staja. Toho dla žu němšći nazionali w němskim sejmje namjet sapodali, so by žo tónle sakoń z mozu stajił. Dale dyrbi statny žud padnyć. Potom móża pschecźiwnizy republiki hjes bojosce ju sabicz spytacz; pschetož kaž někotre wětšk duje, njetrjebali žo toho dla psched porjadnym žudom samolwicź. Skónczuje žebi monarchistoho zadaju, so by žo prjedawšcha czorno-běło-czerwjena khorhoj jako němska statna khorhoj sasa sawjedła. Wot nětczišcheho němskeho statneho knježerstwa wozkazuja, so budże žadanje monarchistow dopjelnicź pytacz. Němski minister za finanscowne nalożnosce je žo sa to wuprajił, so bu so wuslawny wubjerk sakożił, kotryż by wo namjetach monarchistiskich stronow jednał.

Konferenza dźełakšich ministrow wo wožomhodźinskim dnju.

W blizšchim czażu žo pjecza dźełowi ministrowje Franzowskeje Jendźelskeje, Hollandskeje, Belgiskeje a Němskeje seńdu, so bychu wo potwierdźenju Washingtonskeho dojednanja w nastupanju wožomhodźinskeho dnja wuradźeli.

Konferenza sa dźełacźerstwo internazionalu w Prazy.

Dźełacźerstwa internazionala namjetuje, w Prazy konferenzu wotmeez, jo dyrbu žo tydźeń a pucź k pschepytanju wobstejnoscžow w Bolharskej rosjańskich.

Rumunika žwoje lokomotivy njesaplaczi.

Tele dny je Bukarestšti žud wo skórżbje amerikanskeho Baldwinskeho trusta pschecźiwo rumunskemu fiskusej jednał. Baldwinski trust je psched někotrymi letami Rumunskej lokomotivy za 2½ miliona dollarow podawał a najprózdy 300 000 dollarow na wotplaczenje dóstał. Dla zaplaczenja hlownuhego dźela je sastupjeł Baldwinskeho trusta dołhi czaz bjez wupsecha z rumunskim knježerstwom jednał a je skónczenje rěczniskej porucźił, rumunski fiskus dla njesaplaczenja wobskorzicź. Pschi žudniskim jednanju sastupjeł rumunskeho fiska žadosche, so bychu žo postajenja wobstejazeho moratorija za priwatny dołh we wukraju na skórżbu žumnu nałożile. Sžud žwoje rysbudźenje wotsporcźił. Mjes fiskom a Baldwinskim trustom žo pjecza ź nowa wo wurunanju jednja.

Rumunski stat po sdaczu w žakostnym pjenjezným cźežnje tczi. Jenu je cźežko, malu sumu diwju milijonow saplaczicź. Hdyž to we wukraju zbonja, to kreditej Rumunskeje jara jeschkodźi. Wukrajne banki žebi njeswérja, jej wěschto pożeczeć, hdyž budże w pschichodźe wo pożeczonku prožycź.

Paschicź znowa zhorić

Wobstarny južnosłowjanski ministerski president Paschicź, kotryż bě žo hatle psched někotrymi dujemi wot khripy tak daleko zhrabał, so móżesche žaho do sastojnstwa khodźicź, je wutoru we žwojej dźełanišcej zbuje znowa zhoriť, so dyrbjesche žo hyndom domoj podacź. We wokolnoscži ministerskeho presidenta žu ko dla jeho njestrowjesce do njemčeta dali. Popoldnju je skupschtinjny president Trifkowicź Paschicza wopytał.

Mussolimy wo pschichodnej wójnje.

W italskim senacze tele dny wo wyschschim roskasowaństwje nad wójskom wuradźowachu. Ministerski pschedsydła Mussolini měsesche sa nuzne, so by jenotnosć we wodzenju wójny a to pschihotach k wójnje bycz. Nowe bě sakonjowym nacźišku postajenje schefa generalneho stoba. Muż žo rzjedasche, kotryż wsche tři bronjowe družiny znajesche, wosebje pak wójnu na kraju. Na tamnej stronje Alpow su tři ludowe bloki, a to jedyn wjeczorny, jedyn němski a jedyn bolschewiski. Kaž je to pschezo w běhu kistkow bylo, nawał f turcze strony pschidźe. Toho dla dyrbimy žebi pschichodnu wójnu jako wójnu na kraju myslicź, kaž dźe je też to pschedjdża wulka wójna bycz. Njedźiwajzy toho je wšitk wójnskeho łódźitwa jara wulki, wobežbe hdyž bo wo dołhu wuzkakajzu wójnu jedna. Mussolini senat proschesche, so by sakonjowy nacźišk pschijak. S nim zo prenża kroczel k reorganisaciji wójska cźini. Senat na to sakonjowemu nacźišku pschihłoswasche.

Generalej Manginej f jědom sawdali?

Po smjerczi franzowskeho generala Mangina nochcedźa powěsce womjelknyć, so by jemu f jědom sawdali. Na dnju jeho wumrjeca běchu dwje nowinje pisale, so je wón na saporjenje hlepeho cźerjewa wumrěł. Nowiny „Liberté“ praja, so je tale powěsć wěrna. General Mangin je žo dwaj dnjej do žwojeje smjerczje pschi hoscźinje wobdźělił a hyndom po tym wulke bolosce sacźuwał, kotrež žu so bliżschej dnjej pschezo bóle sdóržchte.

Wojownischczo w franzowskej Marokkowskej.

Wukrajne a franzowske kommunistiske nowiny žu papjeduje dny njesmérnjaze powěsce wo wójnskich wobstejnoscžach w Marokkowskej pschinjesłe. Najskerje dźiwazo na wospjetne namolwjenje sozialistiskich nowin je ministerski president a wójniki minister Painleve sastupjerjam nowinow nasłacze Marokkowskeje wójny a franzowske wotpohlady rosjaźnik. Painleve rozestaja, so je žo wójnske hibanje riffskich Kabylow pschecźiwo franzowskej Marokkowskej hižo da nastupjenja nětczišcheho knježerstwa sapoczało. Marschall Lyautey je hižo Herriotowe knježerstwo prožył, so by powjelnjenje a nimnizju do Marokkowskeje pózłało, a pschedewšche knježerstwo je tele transporty hižo pschihotowako. Hyšž je Painleve do knježerstwa zastupił, zo je snowa powjelnjenja žadale a žo hyndom pschistwolile. Wšednik Kabylow, Abd-el-Krim, bě žebi wotmyślił, so želesnizy zmozowacź, kotryż wot Rabata pschez Fez do Algira wjedźe. Nawał Kabylow je pak žo nich jenoż sadżerżał, ale je žo f franzowskeho pażma wrócźo cźisnył. Wo samskich franzowskeho postupanja w Marokkowskej Painleve praji, Franzowska wschze žiwoju nóż w Marokkowskej wupschestrěć, franzowzky wojaży postajene mjesły njepschekroczo. Wojowanje na toho dla zyle kaźilański karakter. Knježerstwo nochce niczo druheho, dyšli w Marokkowskej trajny a bjesstrachowy měr postajicź. Tónle měr dyrbi naschej nahladnosći pschimérjeny bycź a we wobluku ježenjow wostacź. Žane knježerstwo njebudźische wobto hinak cźinicź, dyšli nětczišche, njebudźische-li wono fanatiskim kabylskim splahan droch do Fezа a potom Marokkowsku a fšónežnje zuły połnózne Afriku pschewostajicź. Możne wuspěchi žu so dozpile. Wyrnjeż naschе schkodowanje bolosne bylo, so wono tola w jara niskich mjesach dżerži. Pódła toho je ministerski pschedsydża wczera nowu wojsewiš, w kotrejž žo na to pokazuje, so powěsce wschelakich wukrajnych agenturow njesu

wirnje, kotrež powdha, so je njejschecžel pak jedyn Franzowski lětakski pak sebrak, pak batteriju dobył, pak so tu Franzowsko porażenje počerpiłł a 1500 muži sbubił.

*

Knježeństwowa rosprawa wo operazijach w Marokkowskej ſ 20. meje: We wječorje je położenje stajnje ſ pschitšelnom ſ połěpschenju. Beniguilbojo, ſ pschitkadom franzowskich pożbinjenjow nowoje smuhlotoje nabywschi, maju saso domórnjenje ſ Franzowskej. General Chambrun, kotrež je so do Fezel a Belia podał, je swěsčił, so je so domorodne wobydlerstwo saso snérowako a so wona saso žiwoseho dźela hlada. Powě so, so je so Debaboso dla žiwoseho schkodowanja pschi wosmanju do žiwoich wsow wrócźili. Njepschecžel je so na někotrych městach pola Ahprokana do franzowskeho pasma dobył. Njepschecžel so po Mutjoda sbromadnje. W žrjendsinje su so njeżwdrne spłaki pola Taunata franzowsku mjeju pschekrocźili. Njepschecžel žiwoje wojerske mozy w hornim Uergkim dole pożbinja. Wotdźelenje wyschka Freydenberga je 18. meje w Ainaiiji wotpocźinyło. W ranju su wotpadnjene spłahi ze spłahi nadpadle, kotrež maja żwjatk ſ nami a pod naschim krywom steja. Nadpadnizy su wrócźo sbili a su 6 morwych a 15 franzoskych pocźerpili. Njepschecžel je so pola Kifuna a w hornim dole rěki Mjuna pożbinił.

„Matin" je knježeństwu rospravu pod napisjmom wo schkodach: Położenje je dobre pschi tronoze, toka so powě, so je so njepschecžel spłnjiske hiba. Wójschowa rosprawa malo praji, dołkj nichtó njemóże hješ kharty połwdźene podatki pożbudźicź. Pschesco pak je nadpadne, so njepschecžel na wschelakich městnach franzowske siejischcžo nadpadnje. We privatnym telegrammje „Matin" pschispomni, so mjła dźeła lětarjow sadżewnje. W tym żanym telegrammje je praji, so je spłah wotpadnył, kotryž je hacź dotal k Franzowsam dżerżał. Abd-el-Krim na pjeca znajomstwo ſ Nemzami, kotrež do czasa Manneśmannez krahowe a do Ngadirskich demonstrazijow dopaha. Abd-el-Krim je žebi pjeca wotmyślił, Tetuana a Uezjan dobył. Wschudże cźe spłahi sa żiwoje wójsko dobyez. Franzowscy wojazy su wschź słabe mjenia nahlynkli a dźedźa nawalej Abd-el-Krima do Tezy sadżewacź. Pschipohnawa je, so ma Abd-el-Krim wulku strategiske wustojnoseź a so je żiwoich wojakow po nowocźaśnym methodach wuwucził. Franzowscy dopibarjo praja, so su jeho Ruźojo a Nemzy wojerśzy wuwuczili. Dopisowat Parizskeho „Journala" pische: Rika Moskvy je kóżdu hodźinu a w kóżdym podawku spómnacze. Njechodźi jo zaprjeć, so su psches pola Abd-el-Krima Nemzy pschitomni, wo kotrychž dźeławosći dyrbi so hacźe bliźsche swěsćicź. Dalschi běh podawkow dyrbimy znajowschcžej wobkładnjowsći wobkedźowacź. Chże bolschewiskka Ruska manewer pschecźiwo Franzowskej spytacź a sa tutón famnjat riffiich Kabylow wuźiwacź? Sbožo pschejasu telegrammu, kotryž je jedyn franzowski kommunist (Cachin) njedawno Abd-el-Krimej pósłał, je so wschudże rozsćerił a je pola Marokkowskanow wobmyślkonuty saczińschcź cźinił. Domorodni njerozumja, so może franzowski hjemski sawóstanz tajki telegramm njepschecźelej Franzowskeje pósłacź. Kommunistiska agitazija je sbožźej w riffich horach nałacź dała a je jim dale pomha. Aktiwnosć Abd-el-Krim je jara wulka. Franzowsky letarjo podwdźeja, so k njemu nowe pożbinjenja a wulke municijske transporty pschikhadźeja.

*

Kaž Havaska powdźeźenja ſ Feza powě, franzowske wójschowa rosprawa praji, so je njepschecžel we wječorje 400 muži pożbinjenja dóstał. Tam je muż pschecźiwo mujej wojował. Kabyloy su zjendrje wojowali a su 68 morwych na městnje wostajili. W žrjedźnej tronoze je so njepschecželski nawał w Ain Matoufu pożbinił. W ranju je położenje njepschemėnjenje. — Dalscha Havasla rosprawa ſ Feza praji, so je wjazy pożbinjenjow dóschło, a so budźe někto mózno, zyły frontu swěsćicź a pajinowe do aktiwneje defensiwy pschecźeź a nadźeju riffiich Kabylow wotpokasacź.

Malešanska šulska należnosć w Danskich nowinach.

W cźišle 102 naschich „Serbskich Nowin" rozmoženachmy pod napisjmom: „Schkrocźenje wyschnjoscźe pschecźiwa jenemu wuczerjej, so pschewzdne hrišnje wosći, hodźiwne nimoczasnje sadżerżenje wyschnjoscźe pschecźiwo žerbskemu wuczerjej w Malešcźanach a pschecźiwo žerbskim wuczerjam ſ zyła. Zyły nakaźk namakamy nětkole we njemsźy pišanym dźenniu „Neue Flensburger Zeitung" scź. 107, kotraž w Flensburgu w Schleswigskej wulkaha. Flensburg a wokolina wosta po wotkhowanju Iuda ja mjes Danskej a Nemskej pschi Nemskej, ale je tam žyna da mjes Danskej a Nemskej pschi Nemskej, ale je tam žyna da mjes Danskej a Nemskej pschi Nemskej, ale je tam žyna da mjes Danskej a Nemskej pschi Nemskej, ale je tam žyna danska mjenschina. Ta swidawa a cźita jedyn danski a jen nemski pišany dźenik, mjenujzy tutu „N. Flensb. Ztg." Pod napisjmom „Aus dem Wendenland" — Die Behörden schreiben gegen einen wendischen Lehrer ein, weil er zu viel wendisch lehrt — wotcźišćicźa mjenowany nastawk je „Serbskich Nowin". Hacź bo tute a druhe wypósłeze też w druhich zusych nowinach wocźišćicźa, njemóżemy mokominkuje prajeź, móżemy pak to wocźakowacź. Na nje wobsteźnosće, kajke pola naš w Serbach kuźo a zadźerżenje wyschnoscźow pschecźiwo žerbskej narodnosći a žerbskemu narodnostnemu praschenju so też w schérim swěcźe krucze a ſ wosebitym sajimom wobkedźuje. To dyrbseli Nemzy rozpomnicź, nochcźeźa-li žebi tajkim fescźikhodźicź. Pschirunajeze, kotrež pisachu njedawno „Hermania" a „Voss. Zeitung". (Hlej „Serbske Nowiny" cźo. 107.)

**

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 22. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer — 1, thermometer w nozy +16. Wjahłady na ſ dźela jasne wjedro, ſ pokhilenjom ſ małym pschescźam. — Wczera rano nižina nad dolhoranskej Europu leżesche. Wyschina nadeseše so wczera rano nad Schpanskej, Franzowskej a polskej Jendźelskej. Nowa wyschina ſ połnozy kupy Island je so wczera snowa zjewiła. Potajkim saso wysco na zjane žuche wjedro pokasuje a deschcźik ly tola saso jara dobry łyk. Wczera wjecźor schkleuza na hrotne dźesche. Dźensa rano saso na zjane wjedro połnyuje. — Jutše gobotu žłonźo 4.03 hodź. łkhodźa a so 7.51 hodź. khowa. Mjeźacź łkhodźa rano 4.56 hodź. a so wjecźor 8.29 hodź. khowa.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje za jutše zoboru:** Mrócźele so pschecźahnja, thlódnisco, swjetscha žuchu.

— **Paduschstwo.** Tu bu 19. meje muźaze koło znanki „Janko" kradnjene. Koło bě čorne ſ cźernymi schkitami, koleśa se żołtymi sujenami a dwěmaj cźornymaj gumihomaj. Na žuńcźu bě jena mrnowanska znamka. Schtóž by schto napadneho widźał, dyrbi to policźiji wojescź.

— **Kraźny mjez meja** bliźi so saso jomu ſ hobrišćemi krocźelemi žiwojenim kónzej. Krótke łdadźa so nam cźane nótcźne dny, duy thlódnoze, młódnoze meje, haczrunjeź tela minale najdźeźche duy zyłeho lěta. 20. meje žłonźo ſ dypkom w 4 hodź. łkhadźa a 24. meje so runje we 8 hodź khowa. Dźeń traje potajtim 16 hodźin a runja so dnjom 18. a 26. julija. Hischcze dźesche pol hodźiny dźeń pschibohudźe a potom je nałwyschi łkhodźeźk dosbeł. Ssodowe schiwmy su tak kaž khow pschecźekše. — Mjeźa je na bosu rjad. Wjedro saldźenych bźeźacź dyrbi roskcźiwanju schtomowe a kcźeźowe po prawom thje, tola klasiny raschi wětšik njeje wjele wuschiny. S raschchim wětšikom so kcźesnja njewopłdnja. Wětšik a žuchi cźaſ je tež khérro pola wuschiščik. Płódny deschcź by ratał ſ dźakom witał. W mejí ma so po prawom kóżdy dźeń deschcź wopróschicź. Sa delanske pěšt teź po starym prajenju delanschch ratarjow ras we tydźenju mjeschi sliwk nicźo njeschkodźi. Boże žita pschihotnja so pomalu k kcźowi. S deschcźom saldźenych tydźenjow sawalene žita su ſ wjeschego dźela saso sestawsle. Jeli so žuchota tak dale traje, budu schpatne žynowe žně. Dźeźel na wuparach hižo hinje. Teź běrny powschitkowinje sa deschcźom žadaju a njemóża dla žuchoty stajnje łkhadźeź.

— **Sswobodne mjasowe jětki** (Freibank) w Budyschinje Ssobotu, 23. meje, dop. wot 9—11 hodź. rozdawana so žure howjaze mjaso, punt po 30 a 40 pf., žure žwinjaze mjaso, punt po 50 a 60 pf. Sswinjaze mjaso wotedawa so jenoź na cźišla 1301—1530.

— **Snižene mjasowemu dawku.** Dawkowy wuběrk nemskeho sejma je so sa ponižene mjasowego dawka wuprajił a sa to hłosował. Mésačna misa wot 80 hr. je ſ a sa to hłosował. Mésačna misa wot 80 hr. je ſ a sa to hłosował. Mésačna misa wot 80 hr. je ſ a na tydźeń 18.60 hr. sasłužił, tomu njesmě dźełowaty dawk wotczahnyez. Dawk ma so hakle wot tych hriwnow wotczahnyez, kotrež dźełacźer wysche 80 hriwnow měsacź. nje sasłuži a to 10 proz. Tute 10 proz. dak so šischeze dale poniża, je-li je dźełacźer ženjeny. Mali dźełacźeź małokótne dźećo, so jemu ſ 1. a 2. dźećom 1 proz. dawka. spuschcźi, ſ 3. a dalschim małokótnym dźećom so jemu 2 proz. spuschcźitej. Sasłužił pak dźełacźer njenje hoź 60 hr. tydźenscźiny, spuschcźitej so jemu hižo ſ 2. małokótnym dźećom 2 proz. dawka. Dźełacźeź niže 17 let ſ zyła dawkow płacźicź njetrjebaju.

— **Dobre wuhladły za hriby.** Kaž so sda, budźe letša bohate hribowe lěto. Prěnje championki hižo ſ městnami na łukach rostu. To budźe stónczne sajo rjana zasšitka sa hriby hromadźerjow a tež nětcźo k wotmėnjenju za khłóscheze hriby. Spómninmy teź na hobrjse lěsne wohnje sandźenych dnjow, a prošymy hriby hromadźerjow a drubich lěsnych wopytowarjow, so njechchu we lěsach kurili. S tym nastanje cźasto nimo měry wulka schkoda za wobsedźerjow, kaž teź strach sa wobydlerstwo zuleje wokoliny.

— Dźeźdźańska wyschisca pósłika direkzija nam sźěźowaze sdźeli: Dokeź w nětcźischim cźasu trjebanje pósłiskich autow sinje pschihótowa, trjeba Dźeźdźańska wyschisca pósłika direkzija wschźdnje nowych autowych wiednikow. S tym postaci so mnohim pschihótowanoźeź ſ kaſtnyeju do nimskeje pósłiskeje służby, hdźeź by mógł rjanu a wótru służbu, w pschichodnje ſ prawom na wumėnk a se sa staranjom sawostajenych. Schtóž by chcył jako wjednik pósłanskeho auta do saktoźjatowa stupicź, mél psched tym wotbywacź wirowatoscźe wopytanicź: Dyrbi mécź dokonjacu winowatoscź ludowoje schule, ma 3 lěta samkarstwo wukmeź a po tym rjemjeślniske pruhowanje wobstaci, znajmjenscźa samkarstwo lěto praktisy wukonjeź, wojebdźeźe wopytnu ſ zensuru 2—3k a trochu nałsonjeznje w jězbjenju ſ swojimi swojimi tejrjazymi maschinowymi wozkedźerjemi. Samolwjenja njech so na wyschischu pósłiku direkziju w Dźeźdźanach A. 1 póscźelu.

S **Kletnego.** Na dnju 13. meje wotmė so w Kletnom wuriadna zhromadźizna sobustawow Kletnjanskeje wuposcźelnje. Zhromadźizna bě bohatcźe wopytana. W blischeim cźasu ma so skład wschelakich kolonialnych a manufakturiskich twarow w Kletnom sawjesć. Dla složenja jastoscźiwa pschedwsedźeny pschecźehdy wuhwoli so k. Wilh. Biehla, klamaſti mischtr w Kletnom, jenohłósnje za nowego pschedsydu. K. Jiladowy sarjadnik rozprawjeźe, kak je wuhotowanja ſ twarami schło a k. Reinecker we Rittersdorfskim sawjesćenju.

S **Kalbiz.** Pschichodnu pónd́źelu 25. meje popoldnju we 2 hodź. ho we Brěžanej hosćenju mucźerjam a jich cźeźicznym dźesom lekarska rada poźicza. Lékař budźe pschitomny.

S **Delnjeho Wujesda.** K Lěsnemu wohnjej na Lasowisko haronowych leśownoscźach dodawny hischcze leźěwaze cźłowź nam jedyn kwótk ſ namakanych kronow pische: Wulki woheń, kotryž njedźeźu popoldnju na Lasowiskich leśownoscźach wuhdyri, ko pónd́źelu dopołdnja wokoło 8 hodźin ſ nowa sjutnje rozscźeri. Zadałcźe žebi nowe wopory a łkhadźeźche staro hórje haczi njedźeźu. Wjele tyšaz metrow drjewa bo jsali a skoro wscźelki dźeł lěsa bo japuscźi dyźli njedźeźu. Pódła łstatcźeho drjewa so tež jsałe dale drjewo jenoho zyłeho drjewiscźa bo jsali. Drjewo klusčeźche jenomu rěźakowemu wobsedźerjej, kotryž je ſ tym wulku schkodu wocźerpił. Teź mnohoźe drjewa, kotrež bě so dla munischcźeje cźinile popuscźiłło, bo sobu jsali. Hdyž bo njepałeźche, khiba žłanje pschi tym abo ſ dźela khójnowa skora. Wohnjowym woboram so kónczneje wokolo pschipołdnja poradźi, woheń tak dalsoko sadunjeź, so dalschi strach njekrożeźche.

Se **Sleho Komorowa.** Sśmjertne njesbožo ſ.: ho we sandźenych dnjach w nozy 1/3 1. hodź. w jamje „Cźišćanth Glück" we Slym Komorowje. Spimaź Ota Wunsch, ſ dźeźeše ſ jenym wuhlowym cźahom sobu. Posledni wós, na kotrymž Wunsch łtojeźe, ho na njesnate waschnje wotpowėnu. Snano chżnje Wunsch hischcze we pożbinim wokomiku se woża wustoćicź a ſ tym ho njeżbożo wuthkowacź. To pak bě jemu njemożno, dokeź wós pschi spschinje jedźeźe a ho pschedny wotcźi, hacź mózeźe wuskcźeźnycź. Wunsch žebi hłowu a wutrobu khitro rozmjaze a wu tak ymowim morjetu. Smjeźowżeny bě sbke 20 lět stary a sawostaji macź, bratrow a sotry.

Polikuška.

Novella wot Leona Tolsteho.

14] (Pokračowanje.)

IX.

Hdyž bě wschitko woczichło, zaleše Polikaj runje, jako by wón wina był, ſ cźicha dele a poźa so pschihótowacź. Se nětkajke pschicźiny bésche jenu njeluho, tuhy ſ nekrutami pschenosowacź. Honaeze spéwachu hižo cźasczischo. Barabau bésche wschón wowsź seźcźat a torhasche za powjas. Jtjicź jeho sajscheze a wjedźeźche ninu kurišich wosow. Cźapka je žiwojim wobkahonym bésche jakhowana a njewobschłodźena, a koleśa wobyka wrjeschkatkon sasa po sunjerstem puczu duzy le Pokrowskonu. Polikajej bu hakle lózo, hdyž mėjeźche mėtu sa žobu. Hacź dotal so jemu pschezo sspdawajche nekajkeje pschicźiny dla, zaso by sady bębje pschesćehowarjow žłyschał, kotrěž dyzchu jeho zaźerżecź, haj a jemu na Jljowem městnje ruzy na thribjet žwjasacź a zutjse na mdru dowjesć. Bésche-li to pschez jomu, bésche-li se strachom, jeho syna wobthahcze po zyłym thribjecze, a wón pohonjowajche a pohonjowajche Barabana. Prěni cźłowjek, kotrehoź setka, bésche pop ſ wuzkokej cźapku za jomu ſ jenowoźkatym cźeładnikom. Tu bu Polikaj hischcze hróżnischo. Sa městom pak ko tale hróżba po nécźim pominy. Baraban stupasche žwój stup, puczź runje won bésche trochu pschewidźomny. Jtjicź sźahny bębi cźapku a mańasche sa pjenjesami. „Njemėš je k wutrobnju thknycź?" bębi pownyłli. „K tomu dyrbjał bębi pak roswijasacź. Radscho chzu tamle sa pohórku sstacź; tam ſ wola jlėtu a bębi wschitko pschihrawaju. Cźapka je wot herjeka krucze żeschita, deleka ſ podschicźa pak pjenjesy njewuthcźa. Teź njetrjebam cźapku hejmowacź, pryedy haczi domu njejźmu." Hdyž bě ſ pohórzy dojėł, da so Baraban je žywoje wole do tkotu na horu herje, a Polikaj, tiž chżnje tohorunja jaku Barabau prawje rucźe dowoj, njesadźiwa jemu. Wschitko bě w rjedźe, ſ najnjesćicha so jemu tak sda, a wón honjeschze wo tnjeńemem dźaku, wo pjecźich rublach, tiž wona jemu da a wo radoźesi žiwojich. Wón wsa cźapku do horschcźe, wobmaha hischcze ras tiſt, žuny žebi cźapku bóle do njeswoeza a pożnjebwasche so. Wotmoźny žomot na cźapku pak bésche thnily, a runje tohodła, jo bésche Akulina dźesi pryedy jón žiwdeniesze na rostorhanem městnje schila, bésche na druhim kónzu rosšėrł, a runje pohibowanje, ſ kotrymž dźesiche Polikaj, hdyž bě žebi po cźłowź cźapku żcźahnył, tiſt ſ pjenjesami hłubje pod podschicźe žunyez, runje tole pohibowanje bésche cźapku rospréło a wobału ſ jenym rózom ſe žomota wutłocźiło.

Poźa žiwitaez, a Polikaj, tiž wschu nóz spat njebe, wuźany. Hdyž bě žebi cźapku njeswoeźi tłócźił, poźa Polikaj sadrėmajo ſ hłowu wo poboźne tramy woja bosez. Wón wotwcźi blišo swojeho statola. S prėnim joho pohitkom bésche, ja cźapku hrabny, wona hcźeschcze krucze na hłowje; tuž žebi ju tej njesćesze, ſ pschesćehowdcźenjom, so je wobałka w njej mitska. Wón pohonjesche Barabana, kyno truna, sźini žiwotaczne wobłicźe ſ wuraſom sarjadnika a wažnje wokolo so hładaju, da so domoj dokolwźacź.

Tu je kuchuja, tu je hutuwarj, tu njeźe cźeźkima płat, tu je pihatnja, tu je hutuwarj dom, to kotrenź Polikaj hnydom dopokaże, jo je žiwdenu a cźesnu cźłowjek, so „mója ſe narėcźeźej tak rjez we hódnem cźłowjeku", a hnadnu budźe prajiſ: „Ně, Polikaje, ja ho dźakuju, tu masch ſi" snadź teź pjecź, haj może byez hanno dźeźaez rublow, a wona pschihłasa, jemu schalku kokeja pschinjeseź, może pak je teź stacź schlenczku palenza. Pschi tajkej žymje by tedrje cźinilo. Sa dźeźacź rublow w žywjatu dźeń bęź hodowacź a schtórvje tupicź, ale teź Nitkje, kaž ma to byez, potpiała rubla wotedawny, pschetoź tón późcźuje naš pschejara cźeźinjeź...

Nėhdże ho kroczeli psched statokom sahanjeschze ho Polikaj hischcze ras ſ schchudom, wurrna hej paź a wokolschijaze rubiscźe, wja cźapku do horschcźe, zhładkowa je wloźby a jźdźe ſ rutu bjes wulkeho spėcha sejpod podschicźa. Nuka hlodcźaschze ho w cźapzy, spėcźinje, hischcze spėcźinischo; ta druha tam teź sźdźe, wobliczo sbėdny a sólcźny, jena ruka wujėdże pisches podschicźe a pokasa ho Polikaj inuskcźi na koleni, sadźerża konja a poźa wós pschepnyłowacź, hnuy, nakupowane wėzy, swój łaz, tholeny: pjenjes tu nihdże njebė.

„Mój Boże! Haj, schto dha to je? Haj, schto dha ſ tobu budże", sabjerża wón, bo wokolem ho pschimaja.

Ale tu je wón dopomni, so mohli jeho widźeez, wón zawrócźi Barabana, kuny cźapku do njeswoeza a cźeźiesche sadźiwanchu a njespokojnchu Barabana saso wrócźo.

„Ja njemóżu ſnjeseź, ſ Polikajom jėdźeź", najskerscho Baraban pownyłli. „Jomu sa žiwo je mje w prawem cźasku napojił a pizowal, a to tohodła, so by mje na tal njepschijomne wajchnje wojebał. Kaž jnym je prózował domoj dobnacź. Bėch hižo wustał; hdyž pak poźa sebi sa naschim hynom wonjeez, tu cźėri mje wospjet wrócźo.

„Ty cźertowny sczerbje!" rejesche je žyłsami Polikaj, we woju postawnyschi a ſ wuźdu Barbanej klamu rozdrėwaja.

(Pokračowanje.)

Z Łužicy.

S Wjasowizny. W sajdźenych dnjach su so we Wjasowizy znowa pischmowe schczurki pokasale. Tři swérjata sa-cjelichu. Dwě druhej pak jenoż natřelichu, tak so czekmyschtej. Spomnjenja hódne je, so pischmowe schczurki we wschelakich jěrach a kužach, haj samo we hrjebjach nadeńdżechu. Tohodla njech kóždy pschi kupanju w kajkimžkuli hacje pilnje kedźbuje. Satklene swérjata mérjachu na 50—60 cm. Je wulki cjaŋ, pschczěwo nim sakwocjecz. Wjele by pombalo, hdy by wuschnosć sa dobajnjenje pischmoweje schczurki wěstu premiju płaczila. Hamtske hejtmanstwo w Wóbelnje płaci sa jene swérjo 3 hr.

Se **Sohlanda.** Sajdźenu wutoru wječor wokolo 7 hodźin srasyschtej awtowy omnibus statneje awtowoje czary Sohlanda a Wjasowizy a sapschah firmy Oskara Ulricha we Wehrsdorfje do so. Pohonjeżej sapschaha a sobujeđźa-cemu wobjeżerjej forczmy k „Herbšcej gnyscze“ we Wehrsdorfje so noha rostorha. Sawokany lěkař wobdźe-moj hnydom prěnju pomoc poskića. Awtomnibus so jenoż z lohka wobschkodźi a możesche po dwěmaj hodźinomaj sašo dale jěć. Sapschah a konjej žanu schkodu njeposczerpichu. Schto je na njeszožu wina, blížsche pschepytowanje napokaże.

Se **Sćmilecje.** We sajdźenych dnjach spytaše sebi tudomny dźěłaczeŕ **P.** z wobwěsćenjom zwjenje wsaz. Jeho w prawym cjaŋu hischcze wokrěhnychu. Rjelube swójbne wobstejnosće su jeho k njesthkej dowjedle. — Cžežko bu žiwóła Richarda Voigta we Sśmilnej domа pytana. 6-letnaj dwójnikaj žiwóły běschtaj psched dlěschim cjaŋom na wožnyju sjhoriłoj. Někotre dny hakle běschtaj loko wopuschczěłoj a jabłaschtaj so ſ pišanjom. Jedyn kasasche šebi wot bruthego pjero, kotrež jemu tak njesfosjowinje do wóczka cžiknu, so dźěcco na městnje na trjechene wóczko widźenje šhubi.

Se **Shorjelza.** Ssamomordarstwo we pschepytowanskej jatbje. Dźěłaczeŕa Artura Bernthe dla Quolsdorfskeho mordarstwa we Shorjelzu we pschepytowanskej jatbje dżerżachu. Wón so dźeń psched jednanjom pschiłapanskeho šuba we swojej komorzy wobwěsnu. Bernth bě po spadzu duchathory.

Se **Shorjelza.** Wulki leśny woheń sałhadźeše sajdźenu pónđelu w Shorjelskej holi „Heidewaldau“. Mnoho šmkawoju bě k hašenju wohnja pschijěło. Woheń je krótko psched tym nimoješdżaŋ špěchnik sawinył. S wulkim wětrom a horzołu sajdźeneje pónđele so woheń bórzy jara daloko rošćěri. Wjaŋy słow jutrowe lěta so spali. Leś je Shorjelske měschczańske wobježdżeńſtwo. W žanym cjaŋu wudyri woheń mjes Mărzdorfom a Steindorfom. Palesche so leś ryczerskubleŕskeho wobježdżerja Schwabacha w Mărzdorfje. Też tam wjele šmkawoju a wohnjowych woborow wobeń hašesche.

Se **Shorjelza.** (Najwjetschi woheń we poślednich 100 dźesatkach.) Sonđżenu pónđelu w nozy wokoło ½2 hodź. wudyri we tikolatym młynje, pola wobježdżerja Jowola Welzela we Shorjelzu, wulki woheń, kotryż we krótkim cjaŋu zgoły mlyn hacž na sakładne murje sniczi. Na 10 metrow wyssoko łapachu plomjenja, ſ wulkim rasćichim wětrom hontjene, k njebjesam. Wichor a wulka horzota rossecžerischtej wulke wohnjowe cžiwki na Nišowu hrohu hacž k ſanej Pětrowiskej zyrkwi. Hačrunjež bórzy woheń w połnozy, bě so tola wulka žyła ludu zešła, ſiž chyschu hacž je cžowěkom tak žadnuje strachowny. Mnohe tjoch kołow ſjuscha k tjom najwjetschim „ninam we Shorjelzu. Mlyn bě nětcžischcho wobježdżerja Jan Gustaw Welzel we lecže 1868 załožił. Bě dwopórdka jenoż najekł mlyna ale w l. 1880 bu ſ wobježdżerjom. Se wschelakim porjedżenjom a ſ nowotwarami bu mlyn we wósledním cjaŋu jedyn ſ najwjetschich mlynow zgłeje prorinzy. Nětko je so pschemělił na rospadanki a hromadu wopjela. Mikowanišći wobkhod mlyna pak so ſ tym njepschetorhuje.

Smĕški.

„** **Mjes mandżelskimaj.** „Nó, mój lubuschko, hy nětko hotowa?“ prašcha so pischerjelnuje mandżelki. — „Njepraschej so mje, prošchu, tak cžasto“, wotmolwi mjerzajo łžycha strona. „Praju cži tola nětko hižo zyły hodźinu, so hym sa mjeńschinu hotowa!“

Najnowiše z cyłeho swĕta.

W němskim ſejmje je so namjet njedowĕrjenja sozialdemokratiskeje strony pschećiwo tuježerskim sastupnyk, runje tak kommunistiski namjet njedowĕrjenja.

*

Njesnatych pschicjinow dla je Boże stpĕcže popołdnju w Staksenje pschi Hamburgskim schosseju lĕtadło do žitneho pola dele padło a je so do cjista rossbiło. Lětaŕ Loewe ſ Barlina so saraži. Jeneho pasażera ſ rossranjenym nopom a stamanymi stawami do měschczańskeje khorownje w Spandawje pschewjedechu.

*

W Püttlitskim a Friedrichswaldskim wyschschim hajnistwje pola Schejeczina je so Boże stpĕcže nĕhdże 800 jutrow lĕsa wotpalilo. Woheń je so pjecza ſe stósmiskej rukn saložił.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wjeńcy pucj ſ Minukała je dla nałuwowanja wot 21.—29. meje za wschón jĕdnu wobkhod sawrjeny. Jĕdnjacy ma so w tutym cjaŋu na Lipicu a Wjesel.

*

Do wikowańskeho registra so dźenża sapiša: 1) Na kopjenu 877, wuhańkujenje firmy Hermanna Matheja, schatelwa tworownja w Budyschinje a sastupjerstwo prokury Fryzy Biehle. 2) Na kopjenu 908, firma Kmoch a Schneiderowa, družstwo ſ wobmjezowanym ruknowanjom we słiežbowanju w Budyschinje. Sydło družstwa je so do Drježdżan pschepołožiło. 3) Na kopjenu 972, Hermsdorfsko-Schomburgske ſkalaterske družstwo ſ wob. ruk., pschedawarnja Margarecžina hola w Margarecžinej hĕcže, we wotnoſkach Barlinskeho hłownego wobkhodu: Prokura dr. Aug. Pfaffa we Freiberym je wuhasnjena.

Hamtske hejtmanstwo w Budyschinje,
20. meje 1925.

Towarstwowski powĕstnik.

Budyšin. „Rjesada“ ma pjatk wječor z dypkom ½9 hodź. spěwanje w Serbskim Domje. Žónske hłosy hižo ½9 hodź. Należnje prosymy, zo bychu wšitcy přišli.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ zmĕje sobotu, 23. meje, wječor we 8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Khrósćicy. „Ratařski Dorosć“ nima dźensa pjatk, ale hakle 29. meje zhromadźiznu.

Khrósćicy. „Serbska Pĕólnica“ zmĕje njedźelu, 24. 5., pop. w 4 hodź. pola Zarjeńka w Khrósćicach zhromadźiznu. Prosy so, zo kóždy přińdże dla ważnych wuradźowanjow. Zajimawy přednošk je přilubjeny. Předsydstwo.

Komorow. Jednota „Sokoł“ ma pjatk wječor ½9 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Komorow. „Sokolki“ maja pjatk wječor z dypkom ½9 hodź. zwučowanje. Njech žana njewuwostanje. Načolnica.

Lichań. Serb. tow. „Zernička“ zmĕje pjatk, 22. meje, wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje. Wšitcy chcyli z wěstošu přińć.

Radwoń. „Ratařski Dorosć“ ma njedźelu, 24. meje, hnydom po kemšach ważnu zhromadźiznu.

Tranje. Wutoru, 26. meje, připrawi so w Kreibichec korčmje w Tranjach serbski přednošk ze 100 krasnymi swětłowobrazami. „Pućowanje po Dalmaciji“. Přednošuje k. Hładki. Započatk wječor ½9 hodź. Wo bohaty wopyt so prosy. Zarjadnistwo.

Wotrow. Jednota „Sokoł“ ma njedźelu, 24. meje, kholekolenje a tŕĕlenje wo myto. Započatk pop. w 3 hodź. Wulkotne myta. Wječor reje. Započatk we 8 hodź. Wutrobnje přeprošuje
předsydstwo.

Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta ma njedźelu, pop. ½4 hodź. pola Wjenkec w Khrósćicach zhromadźiznu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brĕzyncy, — za nawĕstki: A. Dučman w Budyšinje

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 22. meje 1925.

Wĕzerawske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,57
1 jendźelski punt	20,378	100 czěskosł. krónow	12,432
100 schwajz. frankow	81,13	100 półsk. markow	30,175

Pjenjezny běchu sajdźenu hrjedu skerje žadniske.

Efektowe kursy so hrjedu na Barlinskej bursy dale fesłabichu. Statne a wójnske požčonki na žiwojich kursach wobstachu.

Na produktowych wikach žito swoje wutornische płaczišny sakhowa. Z jenoż wowsk swoju płaczišnu wo něschto mało powyschi. Rožki so dosć posliczowasche. Pschedawarjo běchu swólniwi, tež něschto kulsko wotedawacz. Wowsk bě žadny a drjóżschi. We muzy, womjelkach a wotrubach so niczo njepscheměni. Sćrjedu płaczesche zentnar:

w Lubiju:

pschenicy 12—12.75 hr., rožki 11—11.60 hr., jeczmjenja nałetnjeho 10.50—11 hr., wowsa 11—11.50 hr.

w Barlinje:

pschenicy 13.35—13.45 hr., rožki 11.10 hacž 11.25 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11.30 hr. hacž 12.10 hr., nałymneho 10—10.90 hr., wowsa 11.25—11.65 hr.,

we Wrótzławju:

pschenicy 13. 25 hr., rožki 12 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11.75 hr., nałymneho 11 hr., a wowsy 11.75 hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenicy w meji 13.90—14 hr., w juliju 13.65—13.70 hr.,
rožki w meji 11.30—11.35 hr., w juliju 11.05—11.20 hr.,
wowsa w meji 11 hr., w juliju 10.45 hr. hacž 10.47 hr.

Wiki sajdźenu hrjedu w Lubiju. Butra (kuſ) 1 hr. hacž 1.15 hr., jeja 10—11 np., běły kał 20 np., cžežwjeny 35 np., morchej 20 np., žwinat 15 np., kólrabi 20 np., zybła 25 np., radišti walcžk 15 np., rhabarber 25 np., jelerij (bula) 80—90 np., jabłuka 25—40 np., běrny 5 np., hołotej (ćerjeń) 10—25 np., hromak 60—120 np. Kany wolij 2 hr., libjata 3.50—8 hr.

Wiki hrjedu we Shorjelzu. Hromak 1—1.20 hr. Butra (kuſ) 95—100 np., jeja 11 np., twaroh 25 np., kacže jeja 14 np.

Wiki wuzitkowego słotu sajdźenu wutoru we Emden we rańskej Friesiſej. Pschihnali běchu 567 ſtocjatow. Wiki hacž nanajschoje njeobdźěłu.

Młode dóiti a wuzitkowe jeńcelne krawy:

1. kajkosće	600—700 hr.
2. kajkosće	450—600 hr.
3. kajkosće	300—450 hr.
Byći 2. kajkosće	300—500 hr.
Byki za pastwu	150—250 hr.
Wróśniti	250—300 hr.
Šwinje po zentnarju.	60—62 hr.
Prošata schtuka	14—24 hr.
Běhaki	38—50 hr.
Jehnjata	4—9 hr.
Wowzy	25—30 hr.

Wiki rěsneho słotu sajdźenu hrjedu w Barlinje (Zentralviehhof). Pschihnali běchu:

Wone płaciachu:	
1270 howjadłow	18—48 hr.
2734 cželatow	35—80 hr.
4721 wowzow	18—48 hr.
11251 tukrajnych a	
182 wukraćnych šwinow.	
240—300 ptw.	56 hr.
200—240 ptw.	64—65 hr.
160—200 ptw.	63—64 hr.
120—160 ptw.	61—62 hr.
do 120 puntow	60 hr.
ranzy a kundrozy	59—62 hr.
20 kozow	15—18 hr.
wschо po zentnarju žiwe wahi.	

Howjadła mjachu mĕrne wiły, cželata ninuale hładzu běchu, ſ wowzami klazachu. Šwinje hładzu wołonchu.

Šwinjaze wiki (Magerviehhof) w Barlin-Friedrichsfelde. Pschihnali běchu 138 běhakow a 488 prošatow. Wone płaczachu

běhaki wulke 75—85 hr., hrjenje 60 hr.
hacž 75 hr., małe 40—55 hr.,
prošata wulke 25—36 hr., hrjenje 20—25 hr.

Wiki klazachu. Pomjo pobjednim wikam so ſ klazišny njepschemĕnichu.

Wiki sajdźenu hrjedu w Khorzełbuju. Butra 1.90 hacž 2 hr., jeja 9 a 10 np., hromak 0.80—1 hr.

Na **šwinjaze wiki** sam běchu pschihnali 318 prošatow a 105 běhakow. Wone płaczachu

prošata małe 14—20 hr., hrjenje 20 hacž 24 hr., wulke 24—28 hr.,
běhaki małe 30—50 hr., hrjenje 50 hr. hacž 70 hr., wulke 70—95 hr.

Na pschedaŕ:

Loži ſ matrazowaj a drastny khamor w Kamjenzu, na Klóschtrskej haju 51.

Sšmo, 15 zent., Grundmann w Nydej, 20—25 zent. Wilhelm Schleuker w Ruhołzu.

Mlócžazu maschinu, na schrjoko, w Cjornym Khołmzu 10.

Sso pytaja:

Holza do domu so pyta do młyna w Delnim Wujssoze.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. 3411 hodź.: Wiki njejsu hischcze wuriwite. Tendenza jara mĕrna.

3412 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza jara cžicha.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymje po łoni abo 1000 kg, šemjo 100 kg, płaczišny po Rojej krjiwnje.

	20. 5.	19. 5.
Pschenica	262-266	265-267
rožka	222-228	222-225
nałet. jeczmjeń	226-242	226-240
nał. jeczmjeń	—	—
wowsa	225-233	218-226
kukurjca (Mais)	210	—
pschećišn. muka	33-36,75	31-35,25
rjana muka	30-32,75	29-32,75
pschećišn. wotr.	14-14,40	14-14,60
rjane wotruby	15-15,80	15-16 60
ranzy	395-400	395-400
zene ſymje	385-395	385-390
hrochi	32-35	30-32
pjeluški	19-20,00	19-20,00

	20. 5.	19. 5.
rapk. wołejki	15-15,60	15-15,60
wuc. melasa	2,25	2,75
izabella	14-15,25	14-15,0
běłmaze truži	18-20,00	18-20,00
lučzy	19 20,00	19,00-20
wo'a	19,50-22	19,50-22
lany wołejski	21-22,50	21-22,30
módre łupiny	10-11,50	10-11,75
žołte łupiny	12-14,00	12-14,50
ſymjo, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
ſ'ma, rjana	1,10-1,60	1,15-1,20
„ pschećišn.	1,10-1,40	1,15-1,20
„ wowsina	0,90-1,30	1,00-1,20
„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

Wiczne płaczišny wczera Wschо po ſtoj krjiwnje	w Kamjenzu za 1 zentn.	w Lubiju za 1 zentn.
Pschenica	12,60—12,75	12,60—12,75
Rožka	11,00—11,60	11,00—11,60
Jeczmjeń	10,50—11,00	10,50—11,00
Wowsa	11,00—11,50	11,00—11.50
Sšmo	3,50—4,50	3,50—4,50
Sšloma, ſ masch. młócj.	1,20	1,20—1,70
Sšloma, ſ saschanja	2,00	
Sšłoma, ſ ruku młócjena	—	2,00—2,20
Bérny, pola ralarja	2,20—3,00	2,20—3,00
„ hacž na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,00—4,60	4,00—4,60
Jeja	0,10—0,11	0,10—0,11
Pschećišne wotruby	—	7,70—8,00
Rjane wotruby	—	7,80—8,25
Pschećišna muka	—	18,50—19 50
Rjana muka	—	17,50—18,50
Prošata, wulke	—	—
„ hrjenje	—	—
„ małe	—	—

Płaczišny rěsneho słotu na Drježdżanskich słotnych wikach.

20. meje:

3 woły, 18 bykow, 11 jałojzow a krumow, 567 cželatow 381 **wowzow, 367 šwinj.**

Płaczišny za

cželata: 2. 72—76, 3. 66—70, 4. 50—60;

šwinje: 1. 61—63, 2. 64—65, 3. 59—60, 4. 56—57. 5. 50—55.

Njedźelu, 24. meje, su wobkhody našich sobustawow wotewrjene.

Zwjazk za wikowarstwo a přemysło, zap. low.

Wosebje płaćizny hódne **pjenjeżne listownje** toše za žony aktowe mapy nakhribjetniki

A. Graf

na bohatej hasy 4 přihłownym torhošću.

Złote wěrowanske pjerśćenje

w najlěpšim wuwjedźenju, kaž tež

časniki a wěcy k darjenju

poruča tunjo

F. Marschnerowy nasl.

časniki a złote twory **M. Ewald w Budyšinje** na bohatej hasy 9

Tule njedźelu, 23. meje, je mój wobkhod wotewrjeny.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydleństwu **w Rakecach a wokolinje** dawam z tutym k wjedźenju, zo sobotu, 23. meje,

filialku firmy Richard Selbmann,

šokoladowa fabrika w Drježdźanach,

přewozmu. — Při potrjebje

kofeja, čaja, kakaowa, šokolady, konfiturow a pječwowych tworow, kaž tež darow k narodninam atd.

so najlěpje poručam.

Na dnju wotewrjenja dostanje kóždy kupc, hdyž za 2 hriwnje kupi

tśi šokolady darmo.

H. zwud. Thomšcyna.

Lohke

motorske koło

2½ P.S. (Engel) mało trjebane, je hnydom na předań.

Zhonić we wudawarni »Serbskich Nowin«

Vogtlandske gardiny

w horbsey wulkim wubjerku, **canki, kromy, vitraže.** Małe klamy, tehodła směšnje tunje płaćizny w **gardinowym wobkhodže** na zwonkownej lawskej hasy 10, róžk kronpryncowego mosta w Budyšinje.

Žo bychmy našim česćenym woteběrjarjam k swjatkam napřeco přišli, předawamy

hač do njedźele, 24. meje,

po wosebje přihódnych płaćiznach

wumělstwowske gardiny * madraske gardiny story * gardinowu metrowu tworu atd.

Hecht, Linke & Truöl

Prosymy wo dobroćiwe wobkedźbowanje našich wukładnych woknow.

Holca

nic młódša hač 15 lět, so na wjetše kubło hnydom abo k 1. junijej pyta. So zamołwić we wudawarni „Serbskich Nowin“.

7 cenmarjow

syna

jena na předań w **Krakecach** čo. 8.

Wysokosućelna, młoda čehnica

kruwa

steji na předań w **Khelnje** čo. 29.

Njedźelu, 24. meje 1925, popołdnju wot ½3 hodź.

so w Žornosykach

meja mjeta

Wot 7 hodź. wječor su

reje w Stangec hosćencu w Bukecach

Wšěch lubych Serbow k tomu přeprošuje

młodźina.

Hosćenc we Worklecach.

Njedźelu, 24. meje:

wulki mejski swjedźeń.

K temu přećelnje přeprošuje

młodość a hosćenca.

Wjesna korčma w Kanecach

Sobotu, 23. meje,

swinjorězanje

Njedźelu, 24. meje, popołdnju w 3 hodź.

wulke wukulenje swinjeća.

Wšitkich wutrobnje přeprošujetaj

Žur a mandźelska.

Symjentny majs, najlěpši tworu poruča symjenjowa wikowarnja **Rauchfuß** na žitnych wikach 9.

Najlěpši palony **bunowy kofej** ¼ punta 1,— a 1,20 br. Symjenjowa wikowarnja **Rauchfuß** na žitnych wikach 9.

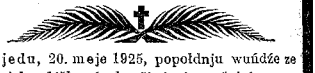

Srjedu, 20. meje 1925, popołdnju wumdźe ze swojeho dźěłapołneho žiwjenja naš luby nan, dźěd a wulki dźěd, přichodny nan, swak a wuj

Handrij Petrik

w Stróži pola Hućiny

w 79. lěće žiwjenja.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

W Stróži, 22. meje 1925.

Pohrjeb budźe njedźelu připołdnju wot žarowanskeho domu.

Wšě tu njemjenowane wěcy wurj. płaćizny hódne!

95 pj.-dny

wot pjatka, 22. meje 1925

Přihódne dary za slub a kwas

48 pf.	95 pj.	1.95	2.95	3.90	4.90
6 drast. wobručow z prěkušom abo	10 škleńč. kompot. škličkow abo	kofej. servis běły ze 6 šalkami abo emajl. bow ćežki abo	likěr. servisy ze złotym wa. a dźěł. abo	sal. wuhlowy kašć abo	škleńcana bowla ze 6 škleńcami abo
1 korušk. sćěć a 1 tyska rysow. hozdźikow abo	10 škleńč. taleŕkow abo	5 šalkow ze złotej kromu abo	kof. młyn a křidźička abo	khlěbowa tyza rjenje lakowana abo	½ duc. nožow a widličkow z ćežkim dźeržadłom abo
3 kopy klamorčkow abo	6 piwow. škleńcow mustrowanych abo	kašćik za wěcy k čisćenju wobuwčow abo	sadźba alum. pyšn. horncow abo	tortowa plata abo	kofejowy servis pisany ze 6 šalkami abo
1 butrowa tyza a 1 citronowa prasa	6 kamjen. talerjow ze žołmatej kromu abo	česakowy kašćik ze špihelom abo	mjetlica z konjac. hriwow z toporom	kuchinska waha abo	tablet ze 6 winow. škleńcami
1 Thermoska bleša ½ litrska **1.25**	6 rólkow pomazk. papjery abo	płokanska deska a 1 kor. sćěć a 2 tyzcy rysow. hozdź. abo	taflojte wahi wot **9.50** sem	rybowansk. mašina běła emajlowana	khlěbowa tyza **5.90** podołhojta, běła, znutřka a zwonka emajlowaa
sadźba kamj. šklow 6 běłych **1.60**	6 alum. jědź. łžicow abo	šatowy powjaz a kopa klamorčk. abo	sadźba puntow wot **3.50** sem	kofejowy młyn na sćěnu Ia dźěło **4.50**	alum. jejakrajak **55** pj
emajlowane wanje ćežka twora bjez brachow, 50 cm **4.50**	12 alum. kof. łžičkow abo	płokanska deska a hadrešćo abo	žimaca mašina **16.50** horco-wodowe walcy 2 lěče rukowanje	mutlič. garnitura z jaworoweho drjewa w 12 dźělach **6.75**	alum. citrown. prasa **20** pj
1 alum. tyza jěrchenjowe formy abo	3 pakć. mydł. pólvra	sćětkowa garnitura a koprowa lapa			
3 pakć. mydł. pólvra	1 kupowanski měšk				

krjepjawki najlěpje lakowane we wšěch wulkosć. **10 proc. rabata**

sadźba 4 štuk **tyzy** z mlokowoje škleńcy z patentskim zamkadłom za kokor, kofej, kakao a čaj **6.75**

gardinowe žerdki, připrawy k ćahanju, mosazne garnitury jara tunjo.

nakhěžorskej drózy 14 **Centralny kupny dom w Budyšinje** nakhěžorskej drózy 14

Přiloha k číslu 117 „Serb. Nowin“

Pjatk, 22. meje 1925

Hobrski lěsny woheń w Pomorskej.

S Altdamma žo nam pisče: Sajdźenu póndźelu wudyri w Friedrichwaldskim lěsu w Neugardskim wokrjesu wulki woheń, kotruž žo ſ wulkim wětrom jara spěšnje rozšěri. Popoldnju wokoło 5 hodźin bě žo woheń ke wsy Hornkung pśichi żelezniśkej cźarje Altdamm-Gollnow pśibliźił. Wobydlerstwu wsy hrožeše strach. Tiraŕenja žo wuprošowachu. Wobnjowa wobora wo wsy pytaśe se wšykimi mozami strach wotwobroćiś a woheń podusyś. Skónčnje pśichadźechu teź wojazy ſ Altdamma, Schreźčina a Stargarda na pomoz. Hač dotal njeje žo hišćeze poradźiło, strach wotwobroćiś. Woheń je so hižo harź k staršej dróšy Altdamm-Gollnow a k Arminiuskamu lěsej pśibliźił. Statna dróha je ſa wšyćh wobkhod sawrjena. Je to pjeca najwjetšchi lěsny woheń poślednich śet w Němskej.

Sdruźuje strony žo nam hišćeze pisče: Lěsny woheń pola Altdamma śnicźi dotal 3000 jutrow lěsa. Na Gollnowskej stajnej dróšy njerwješe žo ſ ludźimi a žawchami. Dyše kompanije wojakow žo ſ cźeźilymi autami k pomocy pśichwalowachu. Jedyn swědk nam sćežbowaze pisče: Njedaloko kilometrowego kamjenja 169 bě nesch wóz sastał. Wot tudy bě žo woheń pśeš dróhu na druhu stronu roscźeŕił. Dale jěcź bě njemóžno. Po prawej stronje žo dyźne ldźerki khójnow ſ jaśnym wohnjom pałachu. Kuśany kur sadźewaśe nam dołho na tutym městnje śwostaćź, ale ninu toho tam dyše cźrjódy ludźi pśihladowachu. Teź wyšoki lěs žo se ſpatnymi płonjenjemi palesče. Jedyn hajnik, kiž žo pśeš cźrjódy ludu na dróšy dobywasche, wudawasche, so je žo hajśkownja we Friedrichswalde dyše wotpalika. Hajśkownja bě dyše ſ lěsom wobdata. Njedaloko neje je teź woheń wudyrił. Śkoda njehodźi žo pśewidźeś. W Friedrichwaldskim lěsu žo wóś ſ dwěma konjomaj žobu spali. We wulkim strašne běchu wšy Arminswalde, Hornskrug a Kieweder. Wojazy we wokolnosći wšow w prawym cźasu pśechćiwo wohnjej karoćicźkom. Wećera dopoldnja bě wjetšchi strach wotwobroćeny.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyšcina.** We Michalšej zyrkwi w Budyšcinje śměje njedźelu Ezaudi rano 1/8 8 hodź. němsku ſpowjedź a ſwj. wotkazanje faraŕ Tyšcheŕ, dop. 1/2 9 hodź. němsku a w 10 hodź. serbsku Božu słužbu, faraŕ Rěcź. **Wumrjeli su:** 11. 5. Marja Theresija Pěrkowa rodź. Gebleŕez, bywšcha ſwod. Gótzowa, pśedy bywšcha ſwod. Staukejowa na Zidowje, 78 l. 6 m. 3 d. — 13. 5. Marja Helena ſwod. Puscheroawa rodź. Schimannez ſe Sta-Jowa, na Zidowje, 73 l. 10 m. 26 dn. — Marja rodź. Gaźnsez, njebohi Handrija Arnošcha Nowaka, khěźewobšeźeŕja a rant. pod Hrobom, sawostajena wudowa tam, 74 l. 6 m. 11 d. — 14. 5. norwonarodźeny ſynk Mara Pawola Meldy, cźěśle na Zidowje. — 18. 5. Bjedrich Jem Irlisch, pohonćź ſ Noweje Wśy pola Bunzlawy, na Zidowje, 76 l. 1 m. 11 d. — Emma ſwod. Steglichowa, mjenowana Prěnšchowa se Šmilneje, na Zidowje, 72 l. 10 dnjow.

S **Budestez.** Njedźelu Ezaudi śmeje rano w 7 hodź. faraŕ Domaschka němšku ſpowjedź, faraŕ Bojź dop. we 8 hodź. němšce a 1/10 hodź. serbske pśekowanje. Pop. we 2 hodź. śmeje faraŕ Bojź bźěćelkemšenje. — Sśrjedu, wjeźor we 8 hodź. biblista hodźina. — Sśrjedu wjeźor 1/28 hodź. ſchromadźizna khśesćanskich, tow. jónkśeje młodźiny.

S **Bukez.** Njedźelu Ezaudi rano 1/27 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje ſ konfirmérowanej młodźinu.

S **Budyšchinka.** Njedźelu Ezaudi rano we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. 1/210 hodź. kemšenje ſa dźěći.

S **Barta.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/210 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. wuczba ſa młodźinu.

S **Hurjinu.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. 1/210 hodź. němska Boża słužba. Pop. 1/23 hodź. towaŕstwo ćuješnow na ſarje.

S **Hornjeho Wujesoa.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. němska ſpowjedź a ſwj. wotkazanje, we 8 hodź. němske kemšenje. — Wobsoje wotmeje ćujes faraŕ Hila-Walowski. — Sśrjedu, 27. meje, wjeźor we 8 hodź. biblista hodźina na ſarje.

S **Husti.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbska a 3/410 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje ſe ſónjkej młodźinu.

S **Hodźija.** Njedźelu Ezaudi śmeje faraŕ Voigt rano w 7 hodź. serbsku ſpowjedź, faraŕ Wjeśaŕ rano we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemšenje. Popołdnja we 11 hodź. Boża słužba ſa němske dźěći a popołdnju we 2 hodź. rozrěčenje ſ němskej ſónjkej młodźinu.

S **Khwarźija.** Njedźelu Ezaudi rano we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 hodź. zyrkwinske rozrěčowanje ſ konfirmérowanej młodźinu.

S **Klukscha.** Njedźelu Ezaudi ludźe rano w 7 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. 1/210 hodź. němska Boża słužba, 3/411 hodź. rozrěčowanje ſ młodźinu. — Wumrěli: Jan Hiob, wumjenjeŕ we Komorowje, 77 l. 6 m. 5 dn. — Hana Schmidtez, hospodaŕska pomocnica we Lichanju, 66 l. 8 m. 27 d.

S **Lutoje.** Njedźelu Ezaudi rano we 8 hodź. němske kemšenje ſ cźitanjom pśedowanja.

S **Malešez.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. zyrkwinske rozrěčenje, w 3 hodź. sjednoczenje młodych hołzow na ſarje. — Khowanny norwonarodźeny mandź. ſynk Khorle Arnošcha Schalka, hatowego dźěłaćeŕja w Dobroščezach.

S **Minakala.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbske a 3/410 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje ſ młodźinu. — Wumrěła Iśa Johanna Kschešchez ſ Minakala, 1 kto stara.

S **Rožaržija.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. němska ſpowjedź, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. serbska Boża słužba. Pop. 1/43 hodź. towaŕstwo młodych hołzow ſpěwanje.

S **Porschiz.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. serbske Boże wotkazanje, we 8 hodź. serbska Boża słužba. — Pop. 1/2 2 hodź. w Boschezach dźěćelkemšenje, we 3 hodź. ev. luth. schulske towaŕstwo w Nowych Porschizach, pov. we 3 hodź. ev. towaŕstwo jónkśeje młodźiny: Sćěhowanje na pschednoschku ev.-luth. schulskeho towaŕstwa w Nowych Porschizach. Wunoschi kollekty ſa ſwonkowne mišijonstwo 40 hriwnow.

S **Nakez.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbska a 1/10 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. nješchpor ſa serbsku konfirmérowanu młodźinu.

S **Wjelerzina.** Njedźelu Ezaudi rano we 8 hodź. němska Boża słužba a w 10 hodź. dźěćelkemšenje, cand. rev. min. Gerhard Njenćź.

S **Wóšlinka.** Njedźelu Ezaudi rano w 7 hodź. serbska ſpowjedź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. Kollekta. Pop. w 2 hodź. nješchpor.

Wusudźenja.

§ Dla 3 hriwnow pischibahasche wopaki sjekaŕ Bernhard Ota Naumburger ſ Lubija pśeš pischibahajnym ſudom w Budyšchinje. Wón bě 6. junija 1924 ſe skazom Helmiuskim we wotskłeuju 3. rjadownje ſa jeskeŕerjow na żelezniźy ſ Arnsdorfa do Pirny jěł. Helsinikli we wosu kurjesche a bósta wopišmo, so ma 3 hr. khłostanja saplaćiś. Helsinikli pschećźiło tomu protestowasche a Naumburger bě jemu ſ tym k pomocy, so wšelmiže wopaŕ pischibahasche, so Helsinikli we tom faraŕ njeje ſ Zelezniźy sastojnjaŕ pak runje napschećźiwnje ſ pischibahaŕu. Naumburger žo k tomu khłostanje a k khubjenju cźełnych prawow na 2 lěcze wotsudźi. Teź žo jemu hmanosć daŕschich pschisahow wotewja.

Wotemrěwacy lud.

Prawobydlerjo Wohnjowych kupow dźeja w lišśe ſwe, wróćo, tak ſo ſnadź ſa nekotre ſthdźeśatki zole wotemru. Tute ludy běchu tyhdźeń lět jednorje a pokornje žiwi a zyle pschećźedni ſ bźiwim knjeźiwom pschirodny. Wo jich žiwjenju, krajnym stutkowanju je mnich Alberto M. de Agostini zyhał knihu "Dźesać lět we Wohnjowach." W njej wopišuje, kak njeśmérnje pschińdźe tutón lud wotemrěwa. Wschu winu storćeji mišijonaŕ na běłu ziwilisaciju. Wona ma tutón trudny wobsud na ſwědomju.

Wokoło lěta 1883, tak powěda Agostini, liczeše lud ſ mjenom Jał-gan, kiž je jedyn ſ tśoch ludow, kotreż kupu wobydla, 3000 wobołow. Lěto pośdźišo pschewjedźe jendźelski mišijonaŕ Domaschi Bridges wešte liczenje a naliczi 945 wobołow. Dwě lěcze połožišo pak padnu śicźba wobydlerstwa dla natukowazeje ſhorjoscze na połozju a wotebrachu potom lěto wok lěto. Dźensa je jich ledźma 70 wobołow hišcze ſiwych.

Druhi lud, kiž žo Alakaluh mjenuje, cźeka pśeš běłynni a pschebywa w njepschistupnych krajinach. Sćežka žo hodźi woblicześ. W lěcze 1880 wobliczi jón Domaschi a hnydom teź někotre cźełowiny a njeměr ſoudźaju wutśel ſ stelbom. Pepek wuskoczi.

„Bratśa, hoła, horje! Sda žo, so ſmy nadpadnjeni. Ruchniźmy! Patronu! Won ſ woſa a lejmyś ſo na kolije."

Sa wokomik žo pśeš zyły lěs bźiwja tśelenja rozlěta. Wuiki mośeźe, pśeš kotryž mějeśe nasch cźah pschejeźe, běśche rostrělany. Lokomotiwny wjednik hišcze cźaśa dołeć cźah sajaji. Mnoho postawow, ſ tświlemi wot mějeńka wobſmołtelnych, mihota žo po hustym lěsu.

„O, njetkmani słošniźy! Potorhali běchu mojźik a nadpadli naš. Je jich tekło jako muchow. Blahniźu, njewobaramy-li žo, dha naš wšyćh sabiju!"

Nasta bźeźenja. Wojazy puśećźicźu kilometjatk. Wotchłóš w pralěsu pożyli haru. Wojowasche žo polnej dwě hodźinje. Pepek še ſwojimi na cźarje leźeśe a tśelesche. Na niczo druhe ani njeckołowasche.

Wojowanje pschešta a sbźitarjo wotkłupichu do lěsa. Wojazy žo puśećźichu ſa nimi, so bychu jich wotehnali wot cźary.

Pocźa ſwitaćź. Pepek teź wuskoczi a cźahnješe bodrédka. Sapłaka. Pśeš nim leźi Mišcha we krwi, wot mnoho kulkow pschetrělany. Pśeš zyłu bitwu běśche še ſwojim cźełom tśelazeho Pepka ſchikat. Do ſwojeje koje běśche łóźił wšyće kulki, kotreż płacźachu Pepekej. Jeho łkama běśche wotewrjena, kuždy kiwě bźeźeśe ſ njeje, jako by chźyła rjecź: „Ja ſym cźi, bratśe, do ſmjerće ſiwerny był."

Pepek njemóžeśche wjazy njepschećźeśe łapschećźěhowacy. Połoži ſwoju pśeźiwnu ſrudnu hłowu do Mišchowych kołmow.

„Tak ſy ty nje ſchkitał, towaŕscho? Dy ſy był pola mje? A ja, njedźakowany, njejźimy ſo we wojowanju na tebje ani dopomnił. Ani njeźśym ſpominał na dobreho pschećźela! Ale ty nje njejźy sabył. O ludźo, — a wy ſwérjeta cźela! Ale ty nje njejźy sabył. Wy ſo ſabliwanju na maće wojaz cźuješnoscze haćź my? My ſo ſabliwamy na wšajomnosć — wy naš ſchkitaće! Mišcho, budu wo tebi rozpravjeć a powědaćź donta maćerzi, młodźengam we wšy a wujam w korćźnje. Był ſy dobry towaŕsch!"

Pepek a durhy towaŕschojo pohrjebachu Mišchu pśeš żelezniźy. Wudebichu jemu jeho row ſ kwětkami sibirskeho pralěsa, tykhnychu tam bodźaś ſ bźeźeśetwjenej ſtatu a ſ napśimom: „Tudy wotpoćźuje njedźedźeŕ Mišcha, dwora družina cźeśkoſłowakskich wojakow."

Medek-Podhórski.

Miedwiedź Miša.

W dalokich krajach Saibirskeje stejesche cźeśke legionaŕske wójsko na wulkej żelezniźy we ſwojich wosach a panzerowanych cźahach. Cźakaśe a pschiprawjeśe žo pola Bajkalskeho jězora na domojwróćenje do wušwobodźenje wótcźiny. W tutych lěsach tamneje wokoliny bydla sibirsku burja, njenowani Burjata, wotnožka żołtych Mongołow. Wojakow wschudże lubowachu, hdźežkuli pschińdźechu, pschetoż woni pschińdźechu pschezo spěwajo a ſ hudźbu, że pożmějwkom we wobliczu a ſ wjeselym wóčźkom.

Dźeſatnik Pepek je krutny a ſwědomity wojak. Ale mjes Burjatami běśche teź jara wjeselty. Wobśebje jeho ſwjeźeli, hdyž jedyn ſtary Burjat pschijwedźe mjedwiedźa Mišchu na naloźeź.

„Mišcha je hišcheze młody", rosprawjeśe Burjat we tamnej ruśeźinje. „W ſymje ſmy byli w altajskich lěsach na honitwje. Setkali ſmy mnoho wjelkow, schakałow a na cźeźiwjeri dźiwinu. Ale njejśmy dołoko do lěsa pschischli. Wulka, hrošna mjedwiedźiśa wustupi nahle ſ huśćiny cźunje pśedy naš. Ruśeśe, o hrójba! Nó a ja — boz, tśelił ſym, ſo bojo, so nje ſtónzuje. Sa wokomik ſo we huśćinje hibaśe a pschiłkeśeschcz k njej dwě mjedwiedźataŋy. Ssmy jej ſobu wſali. Jedne ſahimy. A Mišcha, hlej, wosta a je pola naš. Ssunući ſo na wsycho, a nětko ſo jemu lubi. Na ſwoju maćeźku ſnadź ſo hižo ani wjazy njedopomni."

Wojazy pośłuchachu, najbóle Pepek. Mjedwiedź běśche miły, měrny a pschećeźelny jako dźěćo. Pepek ſo k njemu pschikhili. Wopytowaśe jeho kóždy dźeń wjazy kŕćź. Spytowaśe ſ nim rejwaćź, wojowaćź, wucześe jeho pśekuschki pschesćakowaćź, na schtomy łaśpeź a druhe ſabawne wězy. Hdyž ſo cźaſ wodhyćnjenja w tutej burjaſtej wjeſy stónźi a ſtotnina mjeśeśe ſo wróćiśź do cźaſa na żelezniźu, kupi Pepek mjedwiedźa Mišchu wot ſtareho Burjata. Stotnina wotekłóźe a ſ nimi mjedwiedź Mišcha, ſkakajo na powjaſnje pódła dźeſatnika Pepeka. Na dwórnischcźu Myšłowaja pschijſamkuju ſo ſtotnina k ſwojemu połku. Mjedwiedź Mišcha bu tak wot ſtotninoho mjedwiedźa powuſchcheny na połkowego mjedwiedźa. Wón postupowaśe w hódnoſći rychlischo hač Pepek. Ale Pepek wosta pschi nim. Cźaſto Pepek a Mišcha pśeded ſtym połkom pokałowachu ſwoje „kunſchtyy". Rejwachu hromadźe po ſynkach harmoniki, wubědźowachu abo honjachu ſo. Wojazy ſo ſ nim bratrowſzy do wšyćheho dźěłichu. Dosta wokoło ſchije cźeśkowſkeho hełku jako imanjo ſwoje pschitśuſchmoźe k cźeśkoſłowakskemu wójſku. Pschipołodnju ſtejeśe ſ wojakami w rjedźe a cźakaśe na ſwój wobjed pola ſtotninoje kuchiny. Won pschijwukny na tśelenje ſ hełmu a ſmjerdźejśe tśelneho prócha, pschijwukny wulkłam kanony a buboſej kukemjetakow. Won je ſ krótka był jako porjadny wojak. Wobuśnje ruśeśe, hdyž wokoło naſchich wosow bundaſche ſchtóžkułž a njemjeśeſche cźeźiwjenoběłu hełku. Ale ſa to pak ſo ſadźerźeśeſche cźeśćowanje, dźěśeće-li wokoło wosow cźeśkoſłowakſki ſaſtojnik.

W jenej nozy wotjědźe cźah ſ połkom k jweźoru. Mjes wojakami ſo powědaśe, ſo ſo tam wojuje mjes jich towaŕſchami a ſbźitarjeni, kotříž nadpaduja cźaru, nicźa żelezniźu, kolije a dwórnischcźowe twarjenje, pschimaja cźahi, rubja a mordują. Woni jědu jich bratram na pomoz. —

Nóz běśche cźicha. Jědźecźu pśeš daloke a cźicheje praſkły, hdźež jenož frédka ſo pruha mětaćkowego ſwětła pśeźeźiśćeźi pśeš hufe, ſapleczene halosy. Pepek a druhi wojazy ſpachu tworźeśe we ſwojich wojach, ſpuśćeźejo ſo na cźah tśelazeho Pepka ſchikat. Do ſwojeje koje běśche łóźił wšyće kulki, kotreż płacźachu Pepekej. Jeho łkama běśche wotewrjena, kuždy kiwě bźeźeśe ſ njeje, jako by chźyła rjecź: „Ja ſym cźi, bratśe, do ſmjerće ſiwerny był."

Pepek njemóžeśche wjazy njepschećźeśe łapschećźěhowacy. Połoži ſwoju pśeźiwnu ſrudnu hłowu do Mišchowych kołmow.

„Tak ſy ty nje ſchkitał, towaŕscho? Dy ſy był pola mje? A ja, njedźakowany, njejźimy ſo we wojowanju na tebje ani dopomnił. Ani njeźśym ſpominał na dobreho pschećźela! Ale ty nje njejźy sabył. O ludźo, — a wy ſwérjeta cźela! Ale ty nje njejźy sabył. Wy ſo ſabliwamy na maće wojaz cźuješnoscze haćź my? My ſo ſabliwamy na wšajomnosć — wy naš ſchkitaće! Mišcho, budu wo tebi rozpravjeć a powědaćź donta maćerzi, młodźengam we wšy a wujam w korćźnje. Był ſy dobry towaŕsch!"

Pepek a durhy towaŕschojo pohrjebachu Mišchu pśeš żelezniźy. Wudebichu jemu jeho row ſ kwětkami sibirskeho pralěsa, tykhnychu tam bodźaś ſ bźeźeśetwjenej ſtatu a ſ napśimom: „Tudy wotpoćźuje njedźedźeŕ Mišcha, dwora družina cźeśkoſłowakskich wojakow."

Medek-Podhórski.

Bridges na 3000 wosobowu, w lecze 1900 na 1000 wosobow. Nětkole njejsu jich wjacy hacź 200, kaž nam rybarjo, kiž tam a sem z nimi wobchadźeja, powědachu.

Tjeźi lud stónčnje, z mjenom Ona, běšche khěrno šuny lud, hdyž běše prěni raz k nim pschińdźechu. We lecze 1880 wobličeli jón Domaśi Bridges na 3600, 1891 na 2000 wosobow, dźensa nadeńdźemy pak jenož hišće 250 wobydlerjow.

Srudźaze su pschego wotebźeraze liczby. Srudnišcha pak wěrnosć, kiž Agustini pišče, so su so domorośni 5dź. nje we stajnym boju wo najnuznišchu zwrotku wjele žiw lět bědźili, dźerźeli a so pschi tom rosmnožili, a nětko, hdyž su w druhej połojzy šawdźeneho lěta z běłymi ludźimi so sesnali, nětko wotemrěwaju. Najprjedy seschodźi schkodny wliw ludomaj Jah-gan a Alakaluf, kotrajž pschi rěkach a pschi morskich brjohach bydleschtej. Do kraja šacźahny tuberkulosa a druhe khorosće. Běli pschinjesechu do kraja paleńz, kiž wohlabi pschejara strowotu domorośnych, wohnjni pak sće nałhilnoscje. K tutym njedostatkam pschidruźichu so hišće wschě możni ludźo naischerše druźiny, flotopytarjo, hajnizy. Woni „morośny lud njeśmérnje pschejeźdźachu a často sasleachu. Teź zwjuch drasta a jědź je jim jara je schkodu była. Kaž wschitko dopokaże, je naicha „kultura" jara dwělomny dar za nich!

-n

Ze susodnych a dalšich krajow.

S Drježdźan. Sańdźene dny hrajesche 5kětny hólčcej njedaloko Brühlskeje terasy pschi Łobju a padny do torhajoze wodu. Pschekupc Jurij Drobela dźiwische jeho wumožiś, schtož so jemu njeporadźi. Wobaj so tepleschtaj. Jeju cźełe hišćeze namakali njejsu. — Njedaloko Schänkhübla pola Kluczja namalachu 50letneho njeznateho morwego. — We nozy k 16. mejej jědźeschе pjany wjednik auta po residenzskej dróży w pschedměsće Mokrij. Auto sajedze na tłobnik dróhi a so pschecźiwny. Pschi tym wuwjerchny so z auta njejnata holza a so hnydom mori.

S Drježdźan. (Wobeh w Bienertowym pschistawnym mlynu mlunje.) We wuhlenju Bienertoweho pschistawneho mlyna w Drježdźanach wudyri sajdźene dny wobeh. Nahromadźene wuhlowe plumy rosbuchnychu a wulku schkodu nadźěłnichu. Wobsedźe tšecha katolske fijlije schkodowaschе. Sawolana wohnjowa khorosće wobeh borzy podušy, tak so dalschi strach njewobstejesche.

S Kamjenicy. (Samjertne njesłožo.) Sańdźene dny jědźeschе wohnjowa wobora po Hainiez dróży w Kamjenicy nimo jeneho wobkhoda, psched kotrymž sajschan hjes wohonca stejesche. Jedyn kěł sajschaha so sylschki a pschepła 51letnu wudowu Johannu Nachtarjowu k semi. Cźeško sranjena po krótkim cźasu wumrě. — 55letneho mlokowoho wikowarja Pawola Hildebrandta na Zoitkowskej dróży auto pschejědże a hnydom mori.

* Zyła wjeś we wohnju. Kaž so nam z Wětzowa we Mecklenburgskej pische, satkadźeschе we wsy Parkow pola Wětzowa wulki wobeh. Wobeh wudyri w brózni wobsedźerja knježeho dwora Wollwitka a rozpschestrě so z wulkej spěchnosću we krótkim cźasu na šusodne "arjenja. Nimale wschitzy kublerjo a wobydlerjo běchu w Güstrowie na ratatskej wustajeniy, tak so nichtó k hašenju domu njebě. Twarjenjo po twarjenju so zapali a bórzy stejesche zyła wjeś we płomjenjach. Wohnjowe wobory a wpschischе rjadowanje Wětzowskeho rejalneho gymnasija dźeje na pomoz pschijědźechu, njemóžachu pak wjele pomhaś, dokelž bě zyła wjeś same wohnjowe morjo. Wotpali so na 20 twarjenj, domskich, hródžow, brózniow atd. Wjelkotu, ratatskeho gratu, dźewa, słowny, nojidłow atd. so tež wulki dźěl stušcí. Dźiwnomaj wobydlerjomaj je wjele so zyła nadoba a skót tež wulki dźěl spali. Naskata, jara wulka schkoda, njehodźi so hišćeze wobličiś. Ke so wupokasało, so bě wobeh sałoženy a to na wjazy městnach. Słódnikow hišće cźe nimaju.

=n* Swětny rekord kruwy. W městačku Ag... jendźelskej Columbiskej je najwuzitnischa kruwa W normalnym lěcze (365 dnjow) njepjewaschе so druhim, hacź z trawu. W zdźen cźasu su kruwu wozwuwsojnje kontrollowali. Kruwa dawasche w cźasu 30 886 puntow mloka. S tutoho najbora puntow smjetany abo wudźěła so 1675 puntow 5-lětna kruwa je w tutych lětach wjazy hacź 16 króć tak wjele podawaka, hacź hanna waži.

Směški.

=n** Reakzija. „Schto, wy běschcze pschi morju a njejsće bruny wuźmahnjenyj?" —„Tola, běch pěknje bruny, ale hdyž mi hoscźenzar slicźbowanje da, tak hym sajo wobłědnył."

=n** Wučeńca. Knježna wučeńca so prajscha: „Jakubko, praj mi, kotry cźas to je „hym rjana". — Jakubk wotmolwi: „Sańdźenosć."

** Se schule. Knjes wučeř so maleho Korlu prašcha: „Korla, spěwacźe wy rano pacźerje?". Korla: „Nć, knjes wučeř." Wučeř: „Spěwacźe wy pschipołdnju pacźerje?" Korla: „Nć, knjes wučeř." Wučeř: „Haj, hdyž pak spěwacźe wy pacźerje?" Korla: „Hdyž so hrima, knjes wučerjo!"

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Sym so w Kukowje zasydlił.

Dr. med. **Korla Thiel**

Telefon Halštrow čo. 106.

Přijimam też sobustawy khorobnych kasow. — Röntgowy apparat k přeswětlenju, k wobrazowanju a k wobswěcenju. Štyribankojta kupjel. Lěkowanje přez wobswěcenje.

Rěcne hodźiny wšědnje wot 8—10 hodźin dopołdnja. Wutoru a pjatk wot 7—8 hodźin wječor.

Na podźel. płaćenje.

K swjatkam

Na podźel. płaćenje.

kryjece swoju potrjebu najlepje pola firmy

Carl Hornnasl.

mehlowy a kreditny dom

w Budyšinje na serjowej hasy 2 při hłownym torhošću.

Na podźelne płaćenje

we wulkim wubjerku

mužace wobleki	žen ace mantle	łožowe pocźehnjenja
„ khlowy	„ pum. mantle	wupjerki
„ Beeschake khlowy	„ lěcne drasty	cyzhi
„ zwěrśniki	wot. a vollow	snódnje šaty za
„ gummijowe mantle	„ kasakske drasty tyle nowośasu	mužow a žony
jaki do wětra	„ kasaki nowe-	pjerje
hólcace wobleki	„ kosłumowe	gardinowe tkaniny
	sukenje	teplichi, předtschi
	hólcace drasty	stepowy, płikrywy
		linsle owe łěhaki

meble we wulkim wubjerku

šicze mašiny, jězdne koła, sportske a dźećace wozy, dźiwne ložа, matrazy

Kupcy kotřiž zwonka Budyšina bydla, dostanu jězbu zarunanu! Po hotowym napłaćenju so twora hnydom sobu da. Přijomne tydźeńske wotpłaćowanje

Małe napłaćenje!

Carl Horn nasl., meblowy a tworowy kreditny dom.

Vogtlandske gardiny

meter po 50 pj. — Madrske gardiny, teź za małe wokna, jrasne mustry, hobrcey wulki wubjerk. Vitražowe tkaniny, jećki po 50 pj., kupanske rubу, łožowe płikrywy, wupjerki, pocźehnjenja, dlidowe a komodowe płikrywy, solowe a divanowe płikrywy, wóskowane płikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Po cyle murjadnje tunich płaćiznach

poručam w jara wulkim wubjerku:

Mužace wobleki, sportske wobleki, wobleki z česaneho předžena, suknowe a cheviotowe wobleki, kordowe a manchestrowe sportske wobleki, lowdowe sportske wobleki, lystrowe žakety, lěcne žakety a jaki, lěcne khlowy wšěch wulkosćow, módre a čorne jaki do dźěła, kóperowe jaki, wobleki za zamkarjow, barbojte a smuhaste tkaninowe khlowy, dobre manchestrowe khlowy, dobre krute čorne khlowy z kožan. sukna, khlowy do dźěła, kordowe khlowy, cwjernowe khlowy, Breecheske khlowy z tkanin, korda, manchestra, khlowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke khlowy a k zapanju, lacy, imprägnér. **dobre jaki do wětra** za mužow, młodźencow, hólcow; gumijowe mantle atd.

A. zwud. Mengerowa

w Budyšinje ::: na serbskich hrjebjach 6

(mějećel Woldemar Menger)

Woseb'e khudšim ludźom dawam pjenježnosć, zo móža tunjo kaž jeno možno kupować.

Přez 40 lět stary, kruće solidny a sprawny wobkhod.

Hdźe

kupujeće derje a tunjo?

Mužace wobleki
hólcace a dźećace wobleki
tkaninowe khlowy
khlowy do dźěła
wobleki za montérow a zamkarjow
jaki za miništrow
bluzy za dejerjow
mantle do powolanjow
košle

pola firmy

Hugo Pachały

před šulefskimi wrotami 1.

Njedźiwajcy tunich płaćiznow wjedu jenož dobre kajkosće

Meble

wuhotowanja { łěkarnjow, bydleńskich stwow, kuchnjow

dospołne a jonotliwe meble po kóždej płaćiznje a w kóždem wuwjedźenju, kaž **sofy, šezlongi a matracy** poruča

Jurij Kiehl :: w Budyšinje :: na serbskej hasy 1, delka

Vogtlandske gardiny a wuhotowanja šatow

Martha Bräuer w Budyšinje

na Moltkowej dróży 5.

Gardiny
tepichi
šaty
wěcy za mužow
šaty po měrje, wušiwanje mjenow.

Pletwy

we wulkim wubjerku po tunich płaćiznach

włosowa pycha

A. Graf

w Budyšinje na bohatej hasy 4 při hłownym torhošću

Hdyž chcećе vogtlandske gardiny

kupować, dha přindźće k nam.

K. Erler w Budyšinje

žitne wiki 11, napřeća „Złoteje Hwězdy". ::: Rěči serbski.

Wérowanske pjerśćenje a slubowe pjerśćenje

wulki wubjerk, tunje płaćiny

Kurt Mauer

15 na sukelnskej hasy 15

Žane klamy!

Žony

Porućam swój wulki skład pschepasow, měšacznych a pschebpabownych powjazow, podpołožkow.

Steju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje psched šulerskimi wrotami čo. 9

Derjazdźerjany

wjerćaty butrobas

kiž 60 litrow wopřija, ma na předaś **Schefzig w Mortkowje pola Łuza.**

Přijimuju stajnje po najtuńšich płaćiznach

wuporjedźenja časnikow

Časnikar Max Hadam w Kulowje, cyrkw. hasa 24.

Meble a polstrowe twory

dobre a tunjo poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na rózowej hasy 15.

Najlepše

kórkowe symjo

wšelakich druźin najlepšich kórkow k nakładźenju, so wijatych kórkow,

symjo wopr. ruskich kićatych kórkow,

wubjerna kwětkowe symjenja našan. druźin, pólne symjenja, čista, najlepje składźaca twora.

Symjenjowa wikowańnja

Rauchfuß, žitne wiki 9.

MERSIDYSKY

Domjace časniki

Mamy stajnje na składze:

serbske kśeńske lisćiki

Serbska kniharnja

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Wysokosćelna čełniwa, młoda

kruwa

je na předań w **Bónjecach** čo. 22.

a pjerschćowe wuhlo (Humuskohle) do hnójnizy a hródźneho hnoja župnje. Tola je žo ſ dźěła bjes wuſpěcha wopakjała. Jeli maſch póch w blišćiſći, móžeſch też tón nałožowacź. Nimo teho hiſchćeje ſ nałožowanjom pócha (Torf), ſwjaſanje ſe ſchtapikom też tak wulke njeje kaž žo ſoa. Druheho ſrědka, hnójnizu ſ dušzikom a chemiſke waſchnje ſjenoćićź, ſ: žeźka nadenkźemy, kiž by ſ wuſpěchom ſa hoſpodarſtwo buł.

Swoſtawa tohodla jenož jedyn puć a to je wotſamknjenje powětra (Luftabſchluß). Kóžbemu je ſnate, ſo žo ſchtapaſka (Salmiakgeiſt) ſ wotewrjeneje ſchleźzy hubi aby roſcźeka. Kunje tołame je pola hnójnizu. Jeli nochźeſch, ſo by dušzyt ſ hnójnizu wuceźnył, wotſamkń ju wot wſcheho móźneho powětra. To najlépje dozpějeſch, hdyž hnój a hnójnizu wotdźělíſch. Wopaki cźiniſch, hdyž hnójnizu na hnójniſchcźo (Miſtplatz) bźeźeź daſch. Wſchitchina hnójnizy cźi na hnójniſchcźu wuſtaknje, a ſe ſbytka žo wſchón ſchtapik do powětra roſpłumnje.

Ruczźerkubłer Ortmann ſe Schepenborfa pſchetwori ſwoju hródź tak, ſo žo wſcha moc wot njerjada wotdźěli a do jamy woteźi, kotraž je boſpoknje wot powětra wotſamknjena. Ortmann pſchiprawi w hródźi krótke ſtawy (Stand) po dołhoſći ſtotu. Wſcha hnójniza wotbźa po trubach do wot wſcheho powětra wotſamknjeneje jamy. Tajke krótke ſtawy nźmaja jenož wuſpěch na dušzyźa-bohatej hnójnizy, ale ſatlutujeſch pśches to wjele dźěła, ſkoro a pjaz. Nimo teho maſch hródź ſtajnje cźiſtu. Na prěnim měſtnje pſchihodźi ſo tajka pſchiprawa w taſich hródźach, hdźeź maſch wobſebje dejne kruwy. Tola kaž nećhtożkuli druhe, tak ſo też tuta pſchiprawa wſchudźe pſchemjeźcź njehodźi.

S prěnja je k tomu trébna wulka hnójnizowa jama. Też pſchetworjenje hródźe na taſke waſchnje by nimo měry wjele płacźiło. S wottel mohł mały ratař pjenjeſy pſchi nětcźiſchich wobſtejnoſcźach ſwjeſcź? Też wuwoźowanje hnójnizy ma wſchelake wobcźežnoſcźe, dokeź ma žo nahromadźena hnójniza najlépje w naléźu wotwjeźź. W tutym cźaſu mału ratarjo doſcź a nadoſcź druheho dźěła, ſchtoź wobſebje ſapſchahi naſtupa. Haćrunjeź je tuta pſchiprawa ſama na ſebi doſcź dobra, njemóže ſebi ju tola kóždy ratař ſamjeſcź. Tohodla pſchipomnimy, na kaſe waſchnje žo pola mjeńſchich ratarjow dobry hnój derje ſakhowacź hodźi.

Maſch-li hłuboku hródź, woſtaj wſchón hnój pod ſkotom. Njeſłuſaj ſe ſkanjom, ale ſtaraj ſo wo to, ło ma ſpód ſtajnje žuche. Konje njepſchiwjaſuj w ſtawach. Pśches to žo hnój truceźiſche ſtepzy a powětr nima žaneho pſchiſtupa. Stajk (Amoniak) ſ njeho njemóže wuceźeknyć. Teź je w hródźi leźazy hnój pśched deſchćom a powodźenjom ſchkitany. Mały ratař na tuto waſchnje najlépſchi hnój dobydźe. Tola pak njehowi taſka hródź deinym kruwom. Smaćiſche a błe roſſchćerjene ſu niłke hródźe ſ dołhimi ſtarami. W dołhim ſtawje (Langſtand) žo jenož dźěł moźe wot njerjada wotběźi. Mocź idźěła do ſtomy ſabałnje a ſpěła do jamy wotběźi. W taſich hródźach ma žo ſ prěnja na to hlacaś, ło hnójnizu tak ruceje hacź žo hodźi do jamy wotběźi. Jamu ma bycź derje ſkrobmjetkona a ſawodźeta. Je wulki ſmuk, hdyž hnójnizu po dworje bźeźeź daſch, ako hdyž woda ſ njej žobu do jamy pſchińdźe. Hnój, kotruž ſ hródźe na hromadu wunoſcźiſch, hnidom truceźe ſateptaj, ſo by ſchtapik ſ njeho w powětrje njeſhubił. Jeli na polu hromadu natworiſch, ju hnidom truceźe ſ pjerſcźéju ſawodźej. Maſch-li doma mjeńſchu hnojowu hromadu, je lépje, ło ju ſ dełkami ſawodźeſch. To ſchtita ju pśched błónzom a deſćcźom, pſchetoż woboje žobu najwjaſy ſchtopita ſ hroja wuſtrěba. Jeli kóždy dźeń wſchón hnój ſ hródźe wunoſtrſch, ſteptaj jón halle ſa dwaj dnjaj truceźe, hdyž je ſo ſaparił. Potom kidaj druhi hnój na njón. Praji žo, ło je taſi hnój lépſchi hacź tón, kiž w hródźi woſtajiſch. Hacź je tole wěſte, njemóžemy wobſtrucźiś. To halle nam powyty w pſchiſchłodźe połaża. Njewoſtaj ženje hnój dołho na polu roſwoženy leźo. Taſi ſłubi wſchón dušzyt a ſchtapik, kotruž žo ſ wulkej prózu dema w hródźi abo na hnójniſchcźu nahromadźiś. Hnój na žo hnidom po roſwożenju roſtłaceź a ſawowoceź. Hdyž žo to njehodźi dla imjerſta abo druheho wotdźerjenja ſproſ jón na hromadu, tatruž truceźe ſ pjerſcźéju ſawodźej. So njeby žo hnójniza pod ſtromaou oo zemje ſhubiła, namjetaj ſpódy ſłomu abo pothowinu (Torfmoor). Tak bórły hacź je w naléźu rola roſtała a wuſtkmyła, hnój roſwoź a ſaworaj.

Někotry ratař w naſhmje hnój na pola roſwoſy a pśches ſymu leźo wuſtaji. To pak je jenož na cźežkej płodźe radźomne. Najlépſchi wuźitk ſ hnoja móžeſch wocźakaś, hdyž jón hnidom ſaworaſch. Hródźny hnój tak hłuboko ſaworaj, ło by pomału pſchetkał; na hlinjanym polu nicho a na pěſku hłubſcho. Hródźny hnój też na wſchelake waſchnje ſemju porjebźi. Njeluțu; woſtebje pola wobłopowaſiow (Hackfrüchte) ſ hródźnym hnojom, je-li chźeſch ſiwoju płodu na to waſchnje pſchirodowédnje (phyſikaliſch) pokśiśiś. Stónćnje hiſchćeje nécźto wo hnójnizu. Hnójnizu, je-li tutu na rolu wolwjeſch, hnidom ſaworaj; hłuboko na łohkej a nicho na cźežkej roli. Njedožaha, hnójnizu ſ łohkimi bránami ſawlóźiś. Dyrbiſch tutu, je-li nékak móžno, hnidom ſ cźežkimi bránami ſadźěłacź. So njeby pſchewjele hnójnizy ſ role wumokało, woź ju po możnoſći w naléźu. Wjele žo pola naſchich ratarjow ſ tym hrěſchi, ſchtož hnojenje naſtupa. S tym žo cźaſto njewinowatej roli wina dawa. Tuž wobſebjućeje tudy naſpomnjene jednore pokiny a wuſpěch budźe w cźaſu žnjow ſwjeſelazy.

Pćołarſtwo.

Měd žo jenož na ſuchich měſtnach derje dźerži. Na mokrſchich ſ łohła wolińnje. Teź hdyž bo mjedowego ſudaża thłébowe abo ſaktowe hródźki napadaju, žo ſłuſy. Su jerch zwjerdeho mjedu późnje wodźany bycź, ſawonjuje a ſaſłodźuje ličale. Pytnjeſch-li to w prawym cźaſu, je hiſchćze ſatkowanje mjedu móźne. Wiſcho wodźane ſ mjedu murěſoj a wotdrapaj, domiž žo poſłedni źłéd ſakśiśenja njeſhubi. Potom žo méd na ſuche měſtno ſtaji, hdźeź žo hiſchćze dléſchi cźaſ dźerži. Tola je kedźonoſcź trébna a je radźomne, ras wjazy ſa nim pohladaceź hacź mjenje. Wukraty méd hnidom pſchetrjebaj. Jeli pak je méd hižo jara wolikanſi, je radźomne, jón na ličako pſchedźěłacź — je-li žo próza płacźi.

Wſchelake napraſchowanja na redakziju.

Praſchenje: Schto je lépje ſa moje hoſpodarſtwo ſymnokrejnik (Kaltblütler), alo ruſſt konik (Ruſſenpferd). Mam ſymnokrejnika, kotryž je naruanja potrébny (Erziehbedürftig).

Wotmołwa: Powſchitkownje dokonjeju łohke konje něſchto wjazy hacź cźežſche. Schtož piju naſtupa, pak je runje nawopak. Po pſchepytaju (Forſchungen) jeneho wězenſtwoſnoho poſtrjebuje 6 zentnarjow cźežſi ćoń k pſchemoseju dźěła jeneho miljona meterkilograma, 7,02 punta ſchtróbu (Stärkemert). Konje 14 zentnarjow cźežſe, jeli maju ſamkne dźěło dokonjeź, maju 6,62 puntow ſchtróbu doſtaź. Tu réka pak jeneho cźežkeho abo dweju łohkich konjow dźerżeź. Kóń 8 zentnarjow potrjebuje, jako wudźerjenſku pizu (Erhaltungsfutter) 5,68 puntow ſchtróbowe hódnoſcźe. Kóń, 14 zentnariſi pał 8,16 puntow ſchtróbowe hódnoſcźe. Dwaj łohkaj konikaj potrjebujetej ſa ſwoje ježiwjenje $2 \times 5{,}68$ puntow $= 11{,}36$ puntow ſchtróbowe hódnoſcźe, to je 3,10 puntow wjazy hacź jedyn cźežſi potrjebuje. Schtož wothładanje ſymnokrejnika naſtawa, k tomu pichipomnimy, ło dwaj konikaj wiſcźe wjazy wothładanja potrjebujetej dyžli jedyn cźežki. Tehodła je radźomne, ſ jenym cźežkim konjom hoſpodarićź, hacź ſ dwéma łohkima.

Praſchenje. Mam kruwje, kotrejź ſ dweju jitrow (ſchtrychow) młóko njedawatej. Wumjo je na pſchimérnej ſtronje kamjeń twjerde. Kak móhł temu wotpomhaćź?

Wotmołwa: Stwerdnjene wumjo pola woſcheju kruwow a ſadźerżenje młoka budźe ſnano ſcźěhnk ſahorjenja wumja. Tehodła wam radźimy, wumjo někotre raſy ſ tutom womaſacź. Jeli to njepomha, nałoźujće kampferowe maſ (Kampferſalbe). Njepomha tutón hréch, wobſtejeſ ſtrach druheje ſhorjeſe wołchich kruwow. Je-li kruwje ſymnika brodnje móže to je ſnamjenjom bycź, ſo mataj ſuchoczźiſnu (tuberkuloſu).

Serbski Hospodar

Časopis za serbskich ratarjow

Cźiſło 21. Budyšin, 22. meje 1925. Lětnik 32.

Sswinjaze thlěwy.

(S 5 wobrazami.)

Sswinjo dźerżimy ſwjetſcha w cźmowych, ſanjeżenych thlěwach. Myſlimy, ło wo cźaſ ſich krótkeho pſchehywańcźa, prjedy hacź je do kokbażow ſtykamy, to ſa nje dożaha. Tak ſwinje w nim derje hibarć. Póbla pak njeſmédża też pſchewulke bycź, ſo žo njeby ſ rumnoſcźu brojiło. Pſcherumne thlěwy njeſłuſu w ihmje cźokle doſcź.

W Ruhlsdorfe w Teltowſkim wokrjeſu w Braniborſkej je poſtrowarnja (Verſuchswirtſchaft) ſa ſwinjaſtwo. Tu žo poſpytuje a pruhuje kormjenje, kidanje a płahowanje ſwini a załožowanje wſchelakich methodow tychle wotnoſchkow. Wowześcźiju, kruwańnju a hródźeń žu tam do ſwinjazych thlěwow pſchetworiſi. Tute pſchetworjenje nadrobnje wopiſacź, ſ tym žo łondźiśź nochźemy.

Naſ ſajmnuje nowy thlěw, kotryž je žo po naczźiſtu a planach ſnateho ratarja von Lachow w Petkuſu natwariki. Tón maja hacź dotal ſa pſchkładne ſa wſchě ſwinjazy thlěwy.

Na prěnim wobrazu jeho ſakkadny naczźiſt (Grundriß) pokaſujemy.

Tutón thlěw na ſuchim ſteji. Je 20 metrow dołhi a 5 métrow ſchěroki. Wón ma tjad jenotlíwych wotdźělenjow (Buchten). Kóždy wotdźěl je 3,25 mtr. dołhi. Na połnóznej ſtronje je 1,75 mtr. ſchěroka thłóbda. W njej ža proſtatam žranje ſida. Tehodła ma 10 wołebitych wotdźělenjow. Kóžde tute 3,25 mtr. dołhe wotdźělenje je thlěw. Wón je 2 metraj ſchěroki. W nim je pſched korytom wloženy (pleſtrowany) rum. Tu móže ſwinjo, ſ wjetſcha ranza ſtupicź, ło by ſ korta žrała a žo też wunierjedźiło

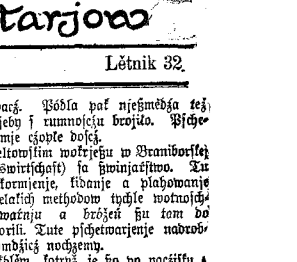

Sakkadny naczźiſt Ruhlsdorfſkich ſwinjazych thlěwow.

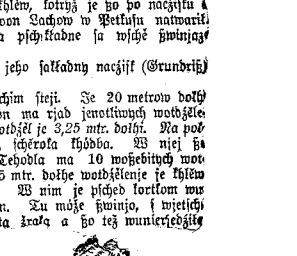

Powſchitkowny napohlad tutych thlěwow.

je ſwinjo žo pola naſ pſchetworiło do thlěwowego ſkocźatka. A tola też ſwinjo trjeba ſwěrkoſći, powětr a ſuchi thlěw, je-li chźemy je ſ dobytkom kormicź a płahowacź. Dobre ſwinjaze thlěwy maja žo wuſnamjenicź: Twarjenje ma ſałożene bycź wot ranja k wječoru. Tak ſo dołanu zrěte lěto połne błónzo. Na błónźnej ſtronje mech w lécźe liſćzowe ſchtomy thłódk dawaja. Thlěwy njech ſu ſuche a tak pſchiprawjene, ſo hnójniza ſ nich łohze a hnidom woibéhnje. Wone dyrbja doſcź rumne bycź jo ſamoża žo

Nasche hospody derje wjedźa, so kwinjo njeje tak njerodne, kaž zasto rěka, ale so jenoż w jenym kuzźiku swojeho khlěwa kwój njerjad wotkkaduje. Swoje lěhwo pak ma cźiste. Je-li w khlěwje psche wjele hnoja, je njemérne a nje, doniž jemu khlěw njewutkdasch a cźistu zkonu sasczelesch.) Po naschim wobrasu je we wopijsantch khlěwadj wobzedźity rum 2 metraj dołhi a runje tak schéroki. Tón plestrowany njeje. Tam so kwinjecźu zkomjana matraza połoži, na kotrejž lěha. Na pokonschu stronu khlěwa je 10 mtr. dołhe lěžezowe sabicźe. Na koliki do semje sapuschczene lěžezy pschibite. To su na połojczki rostrěsane a wobělene žerdźe.

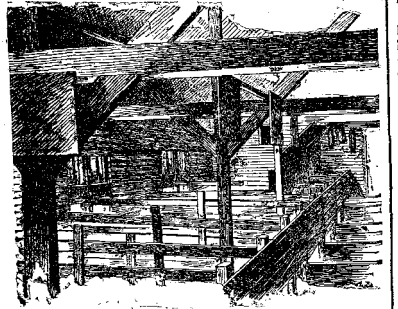

Smutkowne wuhotowanje.

Sa sczěny tuteho khlěwa su na sotkadnu murickźu (Grundmauer) 1,90 m wyšoke stołpy stajene. K tym su na połojczki rěsane žerdźe pschibite. Te, kotrejž su kwenka pschibite, njesu bělene, smutkownje pschillepane su wobělene. Do smutkownosczje tuteje 40 cm smutka prošnjeje sczěny satłoczi so khójnowa jehlina. Do tutych sczěnow su na połnócznej stronje 4 wokna sobadźene. We wetczornych a rańschich zwitlach su z dwojech połojzow wobstejace durje (dwojowoschichtete). Kaž na naschim 4. wobrasu zpohnajemy, ma kóždy khlěwowe wotdźělenje wokno a zapowadko.

Swinje so w sabicźach wubźinja.

Hnydom na wobdawanych sczěnach wotpozsuje tšecha. Ta je z hrjebiczkatymi zhelemi (Filzziegel) zakryta. Te pak njeźbu do wapna (Kalk) žadźane, so by powětr cźim lépje pisches nje pschecahnył. Tšecha je žedłata (Satteldach) a niz pschenable nakhilena. Wsejch khlěwa je z 10 cm tołstseje worschty szimy, na kotrejž khójnowa jehlina 30 cm tołsto leži, so w swinje psche syma a w lěcze psche horzo bźło njeby. Wutkli muschow wschak tam njeje. Druzich pschiprawow, so by powětr khlěwy pscheczahnył, njeje trzeba bźło. Hnójniza z khlěwow we wotewrjenym zrodstu wotbehnje. 900 kortami wona njewotběhnje, so njebychu zone njerodnischcza nastałe. Sczěny wotdźělenjow w khlěwach su z khójnowych połojczkow (khójnowe žerdźi po dołhosczi na pół rěsane. Te su na dubowe abo klonowe łoliki pschillepane. Pschi semi bóle hromadźe, dale horjeka bóle rózno stoja. Tež durje do nich su lěžezowe. Tute sabicźa a lěžezy su wyschi metr wyšoke.

W kóždym wotdźělenju steji 75 cm dołhe a 35 cm schéroke hlinjane (schamotowe) korto. Kidanje pschihotuja we pódlanskim twarjenju. Wot wonka ma tutón khlěw zpodobny napohlad a je zaj tykowana thejła (Blockhaus).

Też lěžezy sabicźa su pak dubowym pak klonowym kolikam pschillepane. Lěžezy su delka pschi semi bóle hromadźe, so proštata wupjerchke njebychu. Horjeka su też bóle rózno. Do kóždeho sabicźa wjedu durje, so mohł so pěst w nich z nowym narunacz. Swonka tutych sabicźow sa wuběhanje su lisczowe schtomy naładźene, so bychu w lěcze khłódk dawałe.

Pschinjeżemy tute rospominanje jenoż tehodła, so bychu so naschi cźitarjo też z tutymi nadawkami sejnali. Ssnano je tón abo tamny pokiw jim z wuzitkom.

Hnójniza, kak so nałožuje a z njej wotkhadza.

Kóždy ratař je pschi nětcźischich wobstejnosczach nuzowany, hospodarstwo tak sarjadowacź, so by najwjazy wuzitka z njeho dobył. Je deje to prózowanje łóžeho hospodarja a też po prawym nusne. S thwatkom so nětchtožkulich sanjerodźi, wobsche schtoż hnójnizu nasturja. Mnohi ratarjo žudża wo hnójnizu wschelako, a tola je tažama po dobrym nałožowanju sa hospodarstwo z wulkim wuzitkom. Kelko dubźała a hnoja hnójniza we žebi wopschija, zależi na zlotu z kotrehoż wuthadźa. K tomu njech nam pobźuża sczéhowaze liczby.

Tyhaz bźélow thowa w žebi:

	dubźk	drašlo (Kali)	kosczowk (Phosphorsäure)
Mocź (Harn) howjadła	10,0	15,0	1,0
konja	12,0	15,0	0,5
wowzy	15,0	18,0	1,0
swinjeczu	5,0	10,0	0,1
hnójnizy	2,2	4,6	0,1

Chzesch-li žebi na pschikład sklożicź, prajimy, so tyhaz litrow howjadowego mocza wopschija w žebi telko dubźała, kaž 50 kg. zyricźloweho schtapika (Schwefelamoniak), a telko drašła (Kali) kaž w 100 kg 15% eho kainita. Wutk (Nahrstoff) kosczika (roskata) w tyhaz litrach hnójnizy pak je tak znadny, so z zyła do wahi njepadnje. Pschi nětcźischej, na jesłowaju (Eiweiß) thudej pizy je wutk dubźała też wo wjele žłabischi, hacź smy horjeka spomnili. Dawaschi twojemu stotej zyna i derje hnojenych łukow, je też jich hnójniza bohatscha na dubźału. Czerstwa mocź hnubi wjele na dubźału z tym, so dwórska hnójniza bo rostwori (zerjeśt).

Tyhaz litrow dwórskeje hnójnizy wopschija w pschiréšu w žebi jenoż hischcze telko dubźała, kaž w 12,5 kg zyrikoweho schtapika (Amoniak) a drašła (Kali) kaž w 30 kg 15 prozentowsteho kainita, 60—75 proz. zu bo potaschim zhubźe. Tu możesch žebi pschemyšlicź, telko hnójnizu na hnójnych wutkach zhubi. W tutym nastupanju mamy, so bychmy temu sadźěwali, praktizny dwaj puczoj. Pak hladaj, so by hnójniza w zkanju sahała, tak so ju w hnoju sdżerżiš, abo daj ju z hnójnischcza (Mistplatz) do wobežitseje jamy běžecź. Dokelž je wobežite sahowanje hnójnizy na hnójnischczach z mnohim pschetwarjenjom swjasane, porucźimy z prěnja wo sjednoczenju hnójnizy z hródźnym hnojom. Wsjele hnójnizy žiżo zkoma wupije, jeli ju rosrěanu sasczékasch. Psches rěsanje zkomy so łuczźk a swojeza rosmjatu a swojeza hnójnizu lépje pija. Mimo teho maschi z rosrěsanej zkomu lobsche dźěło, kaž n. pschi. pschi zkanju, lidanju, na wós nakładowanju, roskidowanju a woranju. Tola, dospolnje zkoma zenje hnójnizu njedopije. Chzesch li to dozpěcź, jcźel pochawu (Torfstreu) je zkomu hobu pod zkót. S tym sdżerżiš zkoma łuchu hródź, a pschi tym maschi hischcze wulki dobytk, dołelž pochawa njeda też dubźkej je žehe wu cźesenycź. Hdyž rochawu sczelesch, cźi zkót hnój trucźischo zatepze a tak westaje stajnje wlóżny. Na taste waschnje dozpijesch w hnoju to, schtoż je sa njón najpschimérnische. Jeli maschi na zywej leżomnosczi pochawiwu (Moorboden), z pochom sméschanu, z dobybżesch žebi z njeje sam pochawu (Torfstreu) na jednore wuschnje. Pscheworaj pochawinu we lěcze a swostaj psches symy leżo so pschemjerkne. Pschichodne lěcźo mózesch ju wotwostcź. Kupujesch pak poch, dakaj lekźbu, so jón žuchi dostanjesch.

Smykł je, na hnojowu hrómadu hnójnizu klumpacź, dokelž pisches to je wjele wuhlicźnateje fišalny (Kohlensäure) a schtapika (Amoniak) w powětrje zhubi, a też w hnoju je hnójniza bjes wuzitka ja hospodarja. S zyła njedaj hnoj abo hnójnizu tak dołho hacź maschi woboje na dworje z powětrom po zetkacź, dokelž fiklik powětra schtapikowe a zkalnu zkoł tworjace (Salpeterbildende) bakterije nakaźliwiny w hnoju zniczi a z tym zhubi so mnohosczź dubźała. Wschitke nakaźliwiny (bakterije), kotrez so pod wliwom powětra na schtapik (Amoniak) abo zkalnoczol (Salpeter) pschemeńja, zhubja so z poru w powětrje.

Wjetschinu dubźała w hnójnizy sdżerżiš, jeli ju wot hródźneho hnoju wotdźělenu wobthowaschi a wobežite nałožujesch. Mnohi su we wójnskim czasu nałhonili, jako bé wschudże niedostatk na dubźałach, tak thmane je hnójnizu wot hródźneho hnoju dźělenu dżerżecź. Tónźamy poprut je hižo psched wójnu ratař Ortmann w Schependorfe wupruhował a wudospołnił. Ortmann pschiprawi w zwojej hródźi rólowod (Möhrleitung) po kotrymž hnubom mocź zkotu dźělena wot njerjadu do jamy wotběži. Mnohe rośberki (poprutn-Versuche), psches njeho wupruhowane, dopokasuju, so hnójniza jenoż znadnje na dubźału pschisładźi.

Je pak so podźiwcho wupokasało, so z zyła njeje trzeba tak drohi pjenjes na hromadzenje a zakhowanje hnójnizy nałožowacź. Hižo boguha, hdyž so mocź psches nékajši wotzdojowak do zpadowazeje truhły (Rühre) wjedze a z njeje hnubom do jamy wubeži. Wópak by bźło, tdy by hnójnizu po mjenje zpadowazej hrjebicźały do jamy wjedł. Na taste waschnje zhubi so wjele dubźała w powětrje. Pschi wubeżchu hnójnizoweje hrjebicźały pschapraw zhibnjenu trubu hacź na dno jamy dobahaju. Jamu wot nutka z zementom z mosmjetaj a horjeka krucźe zawodźej. Na taste waschnje dźerżiš zyły dubźk w hnójnizy. Hłowna wobczejesnoź wobsteji dże w tym, w jamje nahrómadzeny dubźk do role pschenjesecź. W mocźownju (Urin) zkotu nahromadzeny mocźowy wutk (Harnstoff) so lyeschnje na wuhlicźnokiselu schtapik (kohlensaures Amoniak) pschemjeni. Tohłe pak je plun, kotryž z łóžka wucźeknje. Wopaki cźiniseh, jeli hnójnizu je wschednej juchowej klumpu do žuda klumpacź a połdźěsko hischcze prawje schéroko na rolu puschczecź. Pisches to wuczekne poslednje dźěle wuhlicźnokiselaho schtapika z njeje. Tutych pschičadźowo so sminjesch, jeli hnójnizu pisches bjespowětrowne hacźadło (Vakuumpumpe) do žuda klumpacź a na polu pisches tak njenowany hnójnizowy drill (Jauchedrill) tak zhubоko hacź mózno do role puschczecź. Je dże nam jasne, so praktizne pschewjedźenje, schtoż hnójnizu nostuka, njeje tak jednory kaž je nawodnje (theoretisch) zda. Na cźežischi hlinjanych rolach je nałožba hnójnizoweho drilla wobcźežejnscha hacź na lóhkich, zuschischich abo pěskozcznych. Tónźamy ma też tón wužitk, so mózesch z nim na wožtnych sahonach a njes běrnezagymi rynczkami hischcze z hnójnizu hnojicź, potajim w czasu, hdyž žebi rola mjenje kunzoznych mozow žada. Chzesch li hnójnizu tak nałožowacź, so by jako nanajlepje rostlinam z wuzitkom była, puschcźej ju dwé njedźeli psched wuzhnowom abo žadnejsom rostlinow na rolu. Po rosnoženju ju hnubom sawłócź abo lépje zaworaj. Wsjo so tuta pschiprawa njehodźi w kóždym czasu dozpěcź, dokelž nusnische dźěła na zapschadzi czakaju. Chzemy hischcze pschipomnicź, jeli z hnójnizowym drillom hnójnizu wopschi, pschiwoju hischcze z dwémaj druhimaj budowaj, so ma tónźamy zlatnje a za zobu dźěło. Zyle jednorze njeje hnójnizowy drill nałožowacź, jeli je hnójniza pische husta, po dutki często satykuja. Wsjo žebi tej kóždy ratař tajki apparat njekupi a kupicź njemóże. Tohodła chzemy hischcze druhu nałožbu hnojnizy wopitacź. Rěka, so we wschelakich stronach z hnójnizu wodu pschilewaju. To pak z zyła zaneho samyzka nima. Kak hnójnje hnójniza hnojí po zwuczenym waschnju nałožena, roskładzemy w zcźehowanych badach. Tyhaz litrow hnójnizy wopschijeja w žebi, kaž smy hižo pschi zapocźatku spomnili, telko dubźała jako w 12,5 kg zyriko-tšiłatym schtapiku (kohlensaurer Amoniak) naderžemy.

(Pschichodnje zlónczenje.)

Hródźny hnój a jeho nałoženje.

Bjes wuzitka chemiski wobkhod dźěła, hdyž hódnostne wotpadki do rosbroja. Nadawk kóždeho chemikarja je, wschě hódnostne wobstawki (Bestandteile) z wotpadkow z nowa wrócźo dobycź a wobkhodej wrócźicź. Tute žady placza tak zamo tej za ratarja. Ratař plahuje zito, běrny, rěpy atd. a sejiwi z tym ludźi a zlót. Wotpadki z teho pschiródu znowa na pola k spěchowanju rósta rostlinow. Praschamy so z prénja. w czim leži mózk k spěchowanju rósta we wotpadkach. Człowjek a dwérzo wuzilwaju z zyrowom jejzi (Eiweiß), tuk a wuhlowy wodźik (Kohlenhydrat), kaž też zokor a schtrobk (Stärke). Tute maczijny tworza w człeskach człopłotu a mozu. Wuzijwone maczijny samenieja so na njerjad a mocź. Czéka je po krótkim czasu wotbohcu. Tak wobsteji njerjad z wuzijwanych zlytkow zywnoscze a z kosczowych maczijnow (phosphorsäurehaltige Stoffe). W mocźi pak su zbyti jejka. W jenym litru howjadoweje mocze (Rinderharn) je 20 gr mocźoweje maczijny (Harnstoff). Mocźowa maczijna ma w žebi 50% dubźała. Tak ma 1 litr howjaseje mocze 10 gr dubźała w žebi. Nimo dubźała je w mocźi žamžna méra drašła (Kali). W njerjedze a mocźi je potajkim hłowna wuzijwanosczź rostlinow, mjenujcy dubźk, drašlo, kosczowz a wapno (Kalk). Wutk wotpadkow pak je też wot wschelakich drobnostkow wotwižny, na pschikkad wot druzinu zwerjatow. Sswinjezym njerjad je zyle hinajscheje twórby horcź konjozu a howjozy. To sależi też wobežite na wuzijwaniu zrobky. Najlepje zmy to sa cźaż wójny a po njej zpohnjesi, dokelž wschudże njedostatk zrobky znjeczesche. Po wschelakich wobliczenjach je to wupokasało, so póda za cźaż wójny 60% dubźała a kosczowza mjenje dosta hacź do wójny. Wina teho bé njedostatk zywnosczе pola ludźi a zlotu. Sczéhowt hubzeneho hnoja so bórzy zewi w schpatnych zinach. Hacźrunjeż smy kriżu njedostatka zrobky tak kaž pschewinzli, njesmy w hródźnym hnoju hacź dołol hischcze pschedwójnje bohatstwo dozwili.

Pschi nětcźischich wobstejnosczach njeje ratarjej mózno, žebi do zyteje wote zhlnjeznych zrobkow (Kraftfuttermittel) za zwój zkót nakupicź. Tohodła je kóždy nuzowany, zwój hródny hnój na pschikódne a wuzitne waschnje nałožowacź. Hlowna starosczź ratarja ma bycź, so dubźk w hnoju wostanje. Tak bórzy hacź mocź cźélo wopschejeli, pschiwosmije hnubom nałaźliviny (Bakterien), kotrež ju z druzimi zwjatkami dubźała, kaž n. psch. z wuhlicznatej fišalinu a schtapikom (Amoniak) zwjasaju. Tak je hižo po krótkim czasu, niz wjazy mocźowa maczijna (Harnstoff), ale wuhlicznato-kišalinowy schtapik (kohlensaurer Amoniak) w mocźi. Mocź je žo po taftim na na hnójnizu samenił. Wuhlicznato-kišalinowy schtapik pak je maczijna, kotraż lókko rospadnje, to rěka pschetworzi so na plun (Gas), kotryż so w powětrje zhubi. Se schtapikom zhubi so dubźk, najzdobrostnischi wutk (Bestandteil) hnójnizy. Hódnosczź dubźała, kotruż fózdołenje z hnójnizu a hródźneho hnoja w Němšej zhubimy, wobliczi so na 500 miljonow hr. W nětcźischim czasu nimamy pak wjeze zyenjeży, so bychmy je do powětra puschczeli. Tohodła je winowatosczź kóždeho ratarja dobustukowacź na tym, so je pschewjele dubźała we powětrje njezhubi.

Kak mamy pschecźiwo temu zakrocźicź? Lohko pschischko by cźi to po chemiskim puczu, na pschikład z pschidawkom zyrenowka (Schwefelsäure) a kosczowkom (Phosphorsäure). To pak njeje runje radzomno. Pisches njelekdźiwosczź mokło so wschelake njezhoża stacź. Nimo teho kišalina hischcze sczéhowy w jamje pschezerje. Tohodła su po wschelake poprutny cźiniske chemiske zwjasanje se schtapikom z tym dozpěcź, so so draštowa zol (Kalisalz), gyps, nadkosczan (Superphosphat)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. br. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniholičačerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złok. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 30 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 118 **Budyšin — sobotu, 23. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Sakonjowe naćišći w Němsko-statnej radźe.

Němskostatnej radźe je so pódla złowneje pschedchodźi liczba dalšich ważnych sakonjowych naćišćow podata, tak naćišć wo sawěsćenju pschistajenjow, wo němsko-schwedskim a němsko-finskim srěčenju wo rosrisowanju sudźe a rosrunanju, a wo pschemjenjenju winowneho a sapalkowneho dawka, wo želowym a zakrowym dawku a dawku na hrajeńske charty. Tele sakonjowe naćišći so nětko w pschichłuschnych wubjerkach wuradźeja.

Wobsamknjenju němskeho sejma wo powyschenju wudowineje pensije němskeho presidenta a wo wotstorčenju depredkaplaćenja samoženjowego dawka wot 15. maja do 15. junija němskostatna rada pschichłosowaschе.

Amundsen lěći k połnócnej tocznje.

Amundsen je so frjedu se swojim pschewodom z dwěma lětadłomaj na lět k połnócnej tocznje (polej) puschećił. Mjes tym su Amundsen a jeho pjeć pschewodźerjow dawno k połnócnej tocznje pschisłajili a znadź hižo wot tam wróćo lěcza.

Prjedy hač je so Amundsen na lět puschećił, je wón, kaž su „Central News“ je schkrowej depeschu thonike, rjekł: „Psched 14 lětami, w lěcze 1911, sym k połodnischej tocznje (polej) pěchi doschoł, pschiwje žanje psched sobu storknje. Dźensa wěrno, hdźež mam lětadło je 700 konjazymi mozami z mizy, so wulkeho uwpschěcha nadźijam.“ „Manchester Guardian“ pische, so Amundsen ninka jenoż wotpohlad k połnócnej tocznje po powětrownym puću dosahnje, **ale so 160 milijonow tołstych mil wobžahaty kraj pschepućuje.** Jeli so by to móżno było, a jeli so by so hodźiło nad połnócnej tocznju pschelećeć, by so staty kónc dopjelnił, so by wobe ezkowjeł nad tśichu hwěta pschelećeć. W tutym padźe mohło so z Londona do Alaschki za 35 hodźin pschelećeć, mjes tym, so by lět z Londona do Japanskeje 50 do 60 hodź. wutrał.

Rene z lětadłom pod roskasowańskom leutnanta Diedrichsena sleji. Tutemu je so pornjeńko, so dyrbi wschón rozwuwjeńšeny kraj w mjenje norwegskeho kralа wobhydnuć.

Pólska a Franzowska.

Mjes **Warschawu a Parisom su so psched tydźenjom jednanja wotmeće.** kotrež maja wulku ważnosć za dalsche franzowsko-jendźelske rosrěčenja wo europiskim pjeczu-nowelskim pakt. Wschě jednanja wo němskim bjespschachowym paktu, kotrež su so mjes Franzowskej a Jendźelskej wjedle, su so też pólskemu pósłanzej w Pariźu, Chłapowskemu, wozjelike. Tuton je zhěb w mjenje swojeho knježerstwa žadał, so by Pólska stajne hódło w radźe Swjatych ludow dostała. Dale Pólska na to pokazuje, so so **neutralizowanje Porheńskeje z poćahanjemi franzowsko-pólskeje allianźy nicznješe. Po njej měła Franzowska na prawej stronje** Rjeńina z hrónjemi sapschimnycz, hdy by k konfliktej mjes Pólskej a Němskej doschło. Pólska so sapowěduje, allianśowe srěčenje pschipóznać. Runje kaž pólske knježerstwo maja też měrnadawaje **wojerske** wozoby w Franzowskej wobžehje marschall Petain, ja straschne, franzowsko-pólske srěčenja pschemjenjeńcz. Swonkowny minister Briand je prajsowany, so po rosbłudze najwyschscheje jaitańskeje rady złožowaca. We Marschawje su spokojom, so němsko-franzowske jednanje wo bjesstrachowym paktu bjes wulkeho wołanje. Hdyž je njedawno pólski wójnski minister general Ssikorski w Pariźu pschebywał, je so jeho franzowski diplomat wopraschał, schto wón wo posliczenjom němskim bjesstrachowym paktu měni. Ssikorski je wotmołwił: „Němski pakt dyrbi so jako to wobhladacz, kaž žeby Němzy ssłužeja, jako zdźiwk papjery. Franzowska ma toho kameho njepschećela kaž Pólska, mjenujcy Němsku.“

Spytana revolucija w Pólsce.

We Warschawje su w nozy 21. meje lětaki rosschěrili a namołwjenja k nowsan pschichili, w kotrychž so wobydlerjo namołwjeja, kněježerstwo powroćeć, jeźm rozsahnać a monarchiju pod Parmačkim pryncom Sixtom uwjolować. Policija je wobydlenja pschepytała, někotre wobzoby sajała a wjeschelołe pišma zebrała.

Khěžorzy Zicze so njedowoli, so wróćeć.

Franzowske knježerstwo wojerja, so powěsć „Newyork Heralda“ njeje wěrna, po kotrejž je so pjeczo pósłanzej wonnu radźeńcej nědźiwcheje awstriskeje khěžorki Zity dowolnosć daka, so žonć so Zita do Awstriskeje a Madźarskeje wróćeć. To so jej njedowoli.

Shromadne sakroćenje Makeje ententy pschećiwo Madźarskej.

Belgradske nowiny „Wrěme“ su telegrafiku powěsć z Barkina wojschle, je so je južnoslowjanskim, rumunskim a ćěskoslowakskim pósłanzej w Pariźu porućiło, so bychu w mjenje swojich knježerstwow shromadnje pola marschała Focha, jako pschedsydu internazionalneje wojerskeje kommisije sakroćili a w mjenje Makeje ententy protestowali pschećiwo stamanju wojerskich pschiprawow Trianonskeho měrowneho srěčenja je stronu Madźarskeje. Ta wulke sumy pod wumyślenymi mjenami na wójsko nałožuje. Město dowolenych 100 000 wojakow je Madźarska 500 000 muži wubjernje wuwuczyła. Sa nalwjedowanje wójska Madźarska njepschimjerjenu wulku hromadu offizirow wudźerža, kotrež su do policije a wschelakich sastojnstwow sćykani. Pódła žeby magnatojo (wulcy semjanscy kubleriju) kóždy za žebje ezelnu gardu wudźerżuja. Wschо to so stawa z wotmyślenjom, so bychu so měrowne wumjenjenja, žeby wotwónjenje wójska žadaze, wobeschle.

Na konferenzy Makeje ententy w Bukarešću je so wobsamknło, so ma so pschećiwo sakasanemu bróńenju Madźarskeje je wschitzi rajnowsku sakroćeć.

Stejischćo Italskeje k němskemu rukowańskemu paktej.

W senacze so wo prašenjach swonkownje politiki wuprajejo je žeby italski ministerski pschedsyda Mussolini žadał, so měł so niz jenoż porheńską, ale też Brennerską (awstriśko-italiską mjeza) sarućiła. Mussolini so dale pschećiwo agitaziji za pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej wobrěći. Tale agitazija njeje dowolena. Němske knježerstwo je sklubiło, so nochze za prašenje pschisamknjenja wustupić. Njedźiwajcy toho je agitazija jara žiwa. Wona so prózuje, jene z tamnych hibanjow w sjalnym žiwjenju słuschi, ke kotrymž so w pschiležnym wokomiku prajt, so by jenu njechodźi napschećo stejeć. Italska njemóże jenje tajke sjawne stamanje srěčenja cźerpjeć, kajšej by pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej było.

W nastupanju stykow Italskeje k Ruskej Mussolini praji: Bolschewizmus wjednjuje sami praja, so so kommunistiski experiment njeje poradźił, dokelž kommunismus je žiwojnu jenokowanjom žiwjenju, stamjsnam a naturje pschećiwja. K wójnskemu kommunismej léta 1921 njebudże so Ruska wróćeć móz.

Nowe žiwjatopraješenje w Romje.

W Romje su Boże sipeże w Pětrowskej zyrkwi němskeho jesuitskeho patera Pětra Canisia žiwjateho prajili. Bamž žiwjatoczнosćej z wulkej pychu wotnuć w pschitomnosći nschitkich w Romje pschebywajcych kardinalow, mjes kotrymiž běschtaj tež němskaj kardinalaj Schulte a Faulhaber. Dale so pschi žiwjatoczнosći zyły diplomatiski korps wobdźeli. Mnohe putnikarske cźahi, wosebje z Barkina, Monhuća a Minichowa běchu toho runja pschi žiwjatoprajenju pschitomne.

Wójna w Marokkowskej.

Marschall Lyautey so wot 48 hodźin prózuje, z nowym offenstiwnym postupanjom we wschě dźělach frontu stejischća franzowskeho wójska polěpschić. General Chambrun postupanje w Tanatiskej krajinje wodźi, general Cambray a wyschi Freydenberg jeho je žiwojinmi nuzźiwanmi podpjerataj. Franzowsojo maja sa nuzne, Kabylow po nóżnosći dalsko wot Feza do hór stłóczeć. Jeźi Kabylojo, kotrěž su Franzowsan do zukow padli, powědaju, so so Abd-el-Krim na to méri, Fez a żelesnizu wobhadźićz, kotruž su Franzowsojo wot Rabata psches Fez do Algira natwarili.

Parižšći „Matin“ dale powi: Na wikach z wojowanischczom mjesowszych krajinow je powěsć rosschěrjena, so su riffzy Kabylojo swoju nowu offensiwu po sréczenju z Němskej sapoczeli. Sdamo žeby powědaju, so so němski nadpad pola Rheina pschihotuje. S tym dyrbi so franzowska offensiwa w Marokkowskej posłabić. Němska je žeby motywalna, Marokkowsku a zyłu połnócnu Afriku z knježinwa Franzowsow wuzwobodźićz. Tajke bajki so pjeczа w Marokkowskej powědaju. So cźah wójny najbludnische fantasije wurjwnych ludźi namakaju.

*

Po powěsćach z Casablanki (na mórskim brjohu mjeczorneje Marokkowskeje, je so wjele riffskich Kabylow psched franzowskej fruncze we wjeczerje shromadźił. W poślednim wojowanju su Kabylojo pjeczа cźežko schkodowali. Ghuerero su sami 170 mertwych a franzonych z wojownischcza wotnjesli. W frjedźnej fronce su swojaj wyschi Freydenberga strašischcjo w Atarje po žiwym wojowanju se žiwnosću a muniziju sastarali. Wupadni wojazy tehole wobdźelenja su sawcżerawschim bjes pschipada na stronu k Matukej a Da-Harej postupali. W ranju je położenje z měrom.

S Tangera so dale powi, so je so dźesacz Djebalskich fylahow rošsudźiło, so **Schpaniczanami pschimjer wobsamknyć.** Wotpohlanz Abd-el-Krima, kherico, budże pjeczа z tutym samyslom w bliščim cźasu je sastojnikom schpanskeho wyschschego kommisariata blisko Tetuana jednacz.

Dopisowaš „Petit Parisiena“ z Feza powi, so su **list Abd-el-Krima na hlahi kriežinych Atlasich horow popadnyli,** w kotrymž wón pische: „Domij do Feza njedowidaz budźesce smjerom!“ S toho je fyónacz, so je Abd-el-Krim fyó do Feza doschoł, powschitkownu zbjerk marokkoskich fylahow rosputacz chył. **Nětcźischi měr pschi fronce** ma dopjelnjowaš **sa cźichinu psched wichorom.**

*

Sawaska powědźenja z Tangera powi, so so powěda, so sdźěrazo swojich wojowarjow w krajinje Ahlserifskeho hlaha z wotmyślenjom hromadźeja, so bychu franzowsku frontu nadpadli. W tu khwilu so pola Beni Mera blisko Ben Karricha shromadźijna nědźe dźesacz wjednikow Djeballskich fylahow wotmėna, so **bychu se Schpaniczanami pschimjer sčinili.** Abd-el-Krimowy wosebity wotpohlanz je z tutym samyslom w bliščim cźasu blisko Tetuana je sastojnikom schpanskeho wyschschego kommisariata sešła.

Corriera della Sera“ z Tangera powi: Wojowanje mjes Ceuta a Fesom so k móżnemu hrjohej bliži. Nimo jědźaze tóże powědźa, so je mózny hrimot kanonow słyschećz. S Quezzy a Taberanta so wschitzy Europjenjo wotwożuja.

Painleve wo marokkowskej wójnje.

Ministerski president Painleve je w Grenoblu w sjawnej rěći wo podawkach w Marokkowskej mjes druhim rjekowoze rjekł: Marschall Lyautey je w cźasu, hdyž predawdźiske ministerstwo wróćo stupi, wo pomoz prošył. S njenadźitym nawalom riffiskich Kabylow su so franzowske frażi sćesća wobtłupiłe. Abd-el-Krim je spytał, kabylske sylahi w krajinach wokoło Fesa k sdźěrjej pschećiwo Franzowsan naschćinwacz. Franzowsojo su toho dla dyrbjeli rucze ekuttwacz, so bychu hač dotal źwérne sylahi wot Franzowskeje njerotwjadźe. To je so stało. Abd-le-Krimowi wojazy su so hač k mjeżam franzowskeho pasma wróćo cźiłi. Franzowska nocze swoje wobdźerżenstwo w Marokkowskej wošćerić. Jej jenoż wo to dże, so bychu riffzy Kabylojo franzowske mjezy njepschekročili a měr dźerżeli.

Franzowsko-schpanišći swjazk?

S Madrida je do Pariża powěsć doschła, so so franzowsko-schpanišći swjazk pschihotuje. Schpanišći kral Alfons je płakt franzowskeho wotpósłanza Malwya w audienzy pschijał. W pschehladźowanym sréczenju ko njewotwisćiwosći wobeju krajow w nastupanju jeju pschichodneho postupanju w Marokkowskej sarućа. Sréczenje je jenički na shromadnje pedeźišenje riffiskich Kabylow poćahuje. Wójnski plan je pjeczа mjes franzowskim a schpanišćim wójskowym wjednistwom wudźěkuje. Najprjódy Schpaniczenjo a Franzozojo swjatu Kabylow z pschimórskeho města Aldira wuhnaczа. S Aldira je Abd-el-Krim z munizišu a bróńe mi sastarać, kotrež so jemu z europiskich krajow jeźeli. Potźěłanje Aldira njeby dosahało. Franzowsojo a Schpaniczenjo dyrbjeli so na tutym mělnje sastudlicz a schpanskich jatych wuswobodźeć, kotrychž Abd-el-Krim tam dźerži, so Schpaniczenjo njebychu město wobtrěleli.

Kopańcy (Fussbälle)
kopańcowe črije
kopańcowe pólniki
kopańcowe kholowy

poruča po najtuńšich dnjowych płaćiznach

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedlarnja

Kommunistiski letak pschećiwo marokkowskej wojnje.

Francowski minister smutkownych należnosćow je wokolnik Pariśkim policajskim kommisaram pósłał, po kotrymž dyrbja so wschě kommunistiske murjowe pschibikti wotstronić. Kommunistojo s plakatami, k murjam pschibitymi, wojakow namolwjeja, so bychu so zapowědźili, do wójny wuczahnyć a w Marokkowskej do zwójich kvatrow ufćeć.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 23. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 729, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +21. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 729, hygrometer —1, thermometer w nozy +16. Wuhladny na malo so pschemjenjace wjedro, pohlisenje k městnym dešchčam a njewjedram. — Schkleisa je trochu na hrosne schła. Smanjenja pokazuja na njewschdu. Nižiny a wyschiny běch wčera na wschelako rozdźělene. Wyschina nad Hollandšej a Nimšej je wječera rano rozchahowasche, na kotruž nižina je wječora Jendźelšeje a nad Biskajskim salmom skutkowasche. Wyschina hišče je wčera rano pola kupy Island leżesche. — Jutšje njedźelu Ezandi kłaučko 4.01 hodź. schadza a so 7.33 hodź. khowa. Množčk khadza rano 4.32 a so wječor 9.28 hodź. khowa.

— **Budyschka kriminalna policija so prascha:** Kak je 18-letny słužobny Max Balding minjale nowe chorne nunjace kolo š nikkowym wodsydłom, čornymi pschimydłami, žołtymi swjecnami a špicami, s metallowymi pedalami a kulwatym nikkowym wobrućkom pschedał?

— **Rosprawa polizije.** Jšone kola kradnyzym we wokolnosći Budyschina w nozy f 20. meji a to: nunjace kolo znamki „Diamant“, modell 45, čo. 397 240, 2) žonjace kolo znamki „Gromo“, čo. 70 573 a 3) žonjace kolo znamki „Brennabor“, čo. 1 080 300 abo 1 085 722. Schtóž by wěsčto napadnego widźał, chcył to kriminalnej policiji w Budyschinje wozjewić. — Policija warnuje łžebo psched jebakom, kotryž telefonisuje swoju pschełakeje družiny sa automobile skasa a posdźischo pósełnikow po nje sćele. Jebak je pschichwy Robert Schmner, 26. 1. 1896 w Hammje rodźeny. Wón pod wopaczenym mjenom „Schneider“ po kraju wokolo bumba. — Dale policija psched dwěmaj paducnomaj warnuje. Mješanaj šalawskaj s wjesčeha wokolo wjeczora do klamow a cźinitej, tyło byschtaj chcyłoj herbschtin kupowaci. Jebakaj khowin pschedpołożene wózy wuběrataj a skónčuje klamy wotnjeschćitaj, bjes toho so byschtaj něschto kupiłoj. Po wotcźinjenju pschekupa pytnje, so tu so z nimaj wschelake wózy hominyle. Wopisanym s krótka jebakom: 1. wokolo 25 lět, nadźeje 1,70 m. wulki, hładki wotrubam, wrěći pschez hlowu blubnu, wobleczeny šwětły dešczowy płaščk, we brunych nitčich cźrjatach a w jahnjach nohajzach, na Frantšiskin narěź, 2. wokolo 30 lět stary, w brunym dešczowym płašču a brunym klobuku. — Dale so hišče jedyn jebak wokolo brudźi, kiž barbjenu njetčičkowu wobu jako dobru njetčičkowu lišu w zyłtčičkich bleschach se šelenym cźešim zymownym šankom sa 1 abo 2 hr. pschedawa. Wopisanje jebaka: wokolo 25—30 lět stary, 1,80 hač 1,65 m. wulki, połne wobliczo, bilo-słote krótko pschitšihane wušy, wobleczeny cźorny kožany jupu, we šcherych kholowach a w kožanej cźapcy. Jebak jěšći s kolom a ma nachribjetnik pschi sebi.

— **Towarstwo Pomozy za šnidowanzich Serbow** wotmóje po šwjećenym, w towarstwowych wustawkach wopisanym waschnju swjatkowny fryjedu, 3. junija, pos. w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyschinje swoju hłownu schromadźiznu, na kotruž tu tudy pscheproschnjenym wšěch cźešećzene hospustawy a wschitkich, kotíž chcedźa do towarstwa pschistupić, so wutrobnje pschepytuje. Mjez wschelakimi pschedmjetami, kotrež maja so na tutej schromadźiznje rozsudźić, je tež nadźija na to, zo by so tu tež wo tym rěčało, hač by so njeby hodźiło, zo by so wotrjadowanje za wuknjenje serbskeje rěče na wysokich schulach wotbyło. Wšitcy, kotíž maja wo tutej nadźiji rěčenje, so wutrobnje pschepytuja, so by so tuta nadźija spjelnić mohła.

— **Wo pschichodnych wuknjenskich wotrjadach** je so na dwěmaj zhromadźiznomaj, kotrejž stej so w nowinach wo tym rozprawjałoj, wjele rěčało. Wjele wuknjenkich je so na tutych zhromadźiznach wupraj

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 23. meje 1925.

We pjenjesnych wječera wulkeho pischemjenja njejsachu. Jenož wječer 13. meje 1925 bě wjele wjetši hač druhe wječory. Wjele wjetši hač druhe wječory bě tež wječer 13. meje 1925 we wuměnjenju pjenjez. Za 100 čechoslowakskich kronow dachu w Berlinje:

13. meje 1925 . . . 12.35 hr.
14. meje 1925 . . . 12.35 hr.
15. meje 1925 . . . 12.35 hr.
16. meje 1925 . . . 12.35 hr.
18. meje 1925 . . . 12.35 hr.
19. meje 1925 . . . 12.35 hr.
20. meje 1925 . . . 12.35 hr.
21. meje 1925 . . . 12.35 hr.
22. meje 1925 . . . 12.35 hr.

Za 100 polskich złotych dachu w Berlinje:

13. meje 1925 . . . 46.90 hr.
14. meje 1925 . . . 46.90 hr.
15. meje 1925 . . . 46.90 hr.
16. meje 1925 . . . 46.90 hr.
18. meje 1925 . . . 46.90 hr.
19. meje 1925 . . . 46.90 hr.
20. meje 1925 . . . 46.90 hr.
21. meje 1925 . . . 46.90 hr.
22. meje 1925 . . . 46.90 hr.

Za 100 austrijskich šilingow dachu w Berlinje:

13. meje 1925 . . . 13.67—13.72 hr.,
rožka w meji 11.40—11.42 hr., w julija 11.15 hr.,
wowsa w meji 11—10.97 hr., w julija 9.52—9.45 hr.

Sto pytaja:

Holza do domu so pyta do młyna w Delnim Wujezdźe, Piekarski, Hermann w Njebjelczicach, Neidler w Kelcach, Blidarski, Moritz Kothe we Wojerecach.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wowsowe symje wo lani ako 1000 kg, sowaš 100 kg, płaćizny po Kolej Krajowje.

	22. 5.	20. 5.		22. 5.	20. 5.
Pšenica	267-269	267-269	zapł. wowsowski	15-15,60	15-15,60
rožka	220-224	222-225	pod. melasa	9,75	9,75
nałet. jačmjeń	226-242	226-242	ferabella	14-15,25	14-15,00
nał. jačmjeń	—	—	šěrnaze kwjki	18-20,00	18-20,00
wowsa	227-235	225-233	buky	19 20,00	19,00-20
kukurica (Mais)	210	—	wota	19,50-22	19,50-22
pšenično. muka	33-36,75	33-36,75	lany wowsowski	21-22,80	21-22,80
rjana muka	30-32,50	29-32,75	mobre kwjkny	10-11,60	10-11,75
pšenič. wotr.	14-14,20	14-14,40	jolze lupiny	12-14,00	12-14,50
rjane wotruby	15-15,00	15-15,20	jutra, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
zapł.	395-400	395-400	słoma, rjana	1,10-1,60	1,15-1,20
lane symje	385-390	385-390	„ pšenič.	1,10-1,40	1,15-1,20
hroch	22-25	20-25	„ wowsowa	0,90-1,80	1,00-1,20
wiceliski	19-20,00	19-20,00	„ jačma	0,95-1,00	0,90-0,95

We pjenjesnych wječera wulkeho pischemjenja njejsachu. Jenož wječer 13. meje 1925 bě wjele wjetši hač druhe wječory. Wjele wjetši hač druhe wječory bě tež wječer 13. meje 1925 we wuměnjenju pjenjez. Za 100 čechoslowakskich kronow dachu w Berlinje:

13. meje 1925 . . . 12.35 hr.
14. meje 1925 . . . 12.35 hr.
15. meje 1925 . . . 12.35 hr.
16. meje 1925 . . . 12.35 hr.
18. meje 1925 . . . 12.35 hr.
19. meje 1925 . . . 12.35 hr.
20. meje 1925 . . . 12.35 hr.
21. meje 1925 . . . 12.35 hr.
22. meje 1925 . . . 12.35 hr.

Za 100 polskich złotych dachu w Berlinje:

13. meje 1925 . . . 46.90 hr.
14. meje 1925 . . . 46.90 hr.
15. meje 1925 . . . 46.90 hr.
16. meje 1925 . . . 46.90 hr.
18. meje 1925 . . . 46.90 hr.
19. meje 1925 . . . 46.90 hr.
20. meje 1925 . . . 46.90 hr.
21. meje 1925 . . . 46.90 hr.
22. meje 1925 . . . 46.90 hr.

Za 100 austrijskich šilingow dachu w Berlinje:

13. meje 1925 . . . 13.67—13.72 hr.,
rožka w meji 11.40—11.42 hr., w julija 11.15 hr.,
wowsa w meji 11—10.97 hr., w julija 9.52—9.45 hr.

Sto pytaja:

Holza do domu so pyta do młyna w Delnim Wujezdźe, Piekarski, Hermann w Njebjelczicach, Neidler w Kelcach, Blidarski, Moritz Kothe we Wojerecach.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wowsowe symje wo lani ako 1000 kg, sowaš 100 kg, płaćizny po Kolej Krajowje.

	22. 5.	20. 5.		22. 5.	20. 5.
Pšenica	267-269	267-269	zapł. wowsowski	15-15,60	15-15,60
rožka	220-224	222-225	pod. melasa	9,75	9,75
nałet. jačmjeń	226-242	226-242	ferabella	14-15,25	14-15,00
nał. jačmjeń	—	—	šěrnaze kwjki	18-20,00	18-20,00
wowsa	227-235	225-233	buky	19 20,00	19,00-20
kukurica (Mais)	210	—	wota	19,50-22	19,50-22
pšenično. muka	33-36,75	33-36,75	lany wowsowski	21-22,80	21-22,80
rjana muka	30-32,50	29-32,75	mobre kwjkny	10-11,60	10-11,75
pšenič. wotr.	14-14,20	14-14,40	jolze lupiny	12-14,00	12-14,50
rjane wotruby	15-15,00	15-15,20	jutra, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
zapł.	395-400	395-400	słoma, rjana	1,10-1,60	1,15-1,20
lane symje	385-390	385-390	„ pšenič.	1,10-1,40	1,15-1,20
hroch	22-25	20-25	„ wowsowa	0,90-1,80	1,00-1,20
wiceliski	19-20,00	19-20,00	„ jačma	0,95-1,00	0,90-0,95

Towarstwowski powěsnik.

Budyšin. Jednota tow. kat. Serbow ma jutře njedźelu, 24. meje, měsačnu zhromadźiznu a to w Serbskim Domje. Wšitcy wutrobnje přeprošuje předs.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija". Sobustawy, prošu kedźbujće na pónđelnišo wozjewjenje (25. 5. 25.) na tutym městnje. Předsyda.

Bukecy. „Tow. Radosć". Sobustawy towarstwa namolwjamy, zo bychu so jutře njedźelu w prawej bohatej lićbje při powalenju „Serbskeje meje" w Zornosykach wobdźělili. Předsydstwo

Khróšćicy. „Serbska Pólnica" zmjeje njedźelu, 24. 5., pop. w 4 hodź. pola Zarjeńka w Khróšćicach zhromadźiznu. Prosy so, zo kóždy přińdźe dla važnych wuradźowanjow. Zajimawy přednošk je přilubjeny. Předsydstwo.

Radwoř. „Ratařski Dorost" ma njedźelu, 24. meje, hnydom po kemšach važnu zhromadźiznu.

Wotrow. Jednota „Sokol" ma njedźelu, 24. meje, kehelekulenje a třělenje wo myto. Započatk pop. w 3 hodź. Wulkotne myta. Wječor reje. Započatk we 8 hodź. Wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta ma njedźelu, pop. 1/4 hodź. pola Wjenkec w Khróšćicach zhromadźiznu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dubman w Budyšinje.

Wulke swjatkowne předawanje žonjaceje konfekcije

Někotre přikłady mojeje tunjosće:

žonjace mantle

mantle z tkanin jendź. družiny hr. 9.75, hr. 12.75, hr. 14.75
koverkoatowe mantle . . hr. 9.75, hr. 12.75, hr. 19.75
imprägněrowane mantle
z balwmj. ripsa . . . . . hr. 14.75
z koverkoate . . . . . hr. 19.75
z čistowolmj. burburija . . . . . hr. 39.75

jakowe drasty

z tkanin jendź. druž. jaka na podšiwk hr. 19.75, 26.75, 33.—
z čistowolmjaneho cheviota . . . hr. 24.—, hr. 29.75
z čistowolmj. gabardiny . . . . hr. 49.—, hr. 59.—
z čistowolmj ripsoweho moulina wot 69.— hr. sem
kompletna drasta z jaku . hr. 59.—, 69.—, 73.— atd.

žonjace drasty

z balwmjaneho muslina hr. 3.90, hr 5.90, hr. 8.50 atd.
z čistowolmj. muslina . hr. 17.75, 24.—, 26.—, 28.—
voilowe, běłe a mustrowane . . . wot 8.75 hr. sem
z kašćikateje krepeliny . . . . . hr. 26.—
z eolienny . . . . . hr. 29.75, hr. 30.—
z čistowolmj. cheviota . . . . . wot 9.75 sem

sukinje

prakliske domjace sukinje
w měšano-barbnych kaninach . . . . . wot hr. 2.60 sem
čistowolmjaw kašćikate . . . . . wot hr. 6.90 sem
faldate sukinje na mórsko-módry cheviot hr. 6.90, 7.90, 9.75
faldate sukinje, běłe cheviotowe . . . . . hr. 13.50

bluzy a kasaki

z balwmjanych muslinow . . . . . wot hr. 1.35 sem
z čistowolmjanych muslinow . . . . . wot hr. 8.90 sem
z běłeko voile . . . . . wot hr. 3.90 sem

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na hłownym torhošću

Towarstwo pomocy za studowacych Serbow.
Hłowna zhromadźizna
budźe **srjedu, 3. junija 1925,** w 3 hodź. w Serbskim Domje we Budyšinje.
1. Rozprawa. 2. Zličbowanje. 3. Namjety.
Wo bohaty wopyt prosy sobustawy a tajkich kotriž chcedźa do towarstwa zastupić,
předsydstwo.

Pytam hnydom abo k 1. junijej
lěpšu knjeżnu do dowěrjerskeje służby
k samostatnemu zastawanju wobkhodneho domjaceho hospodarstwa.
Poskićenja ze žadanjemi mzdy njech so pod „C 18" na wudawarńju „Serbskich Nowin" zapodadźa.

Oskar Meister
fotografiski ateljej
w Budyšinje na khžžorskej drózy 15.
Telefon 438 :-: Njedźelu wotewrjeny
Po skazanju so tež na wsach fotografuje, tohorunja kwasne wobrazy, grupy atd.
Powjeršenje po kóždem wobrazu.

Poručam płaćiny hódno
jaki do wětra, mantle do powolanjow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkarske wobleki, židźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.
Jurij Robel
w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Běrny k jědźi a někotre kołče
su na předaj w Khasowje čo. 6.

Słomu
a
jědźne běrny
ma na předaj
Hunuius
na swobodnym kuble we Jeślecach.

Zeitomjasne
jědźne běrny
ma wotedać
Pawoł Bennewitz.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórničowej drózy 40.

Nohajcy :: zoki
makkowe košle
makkowe kholowy košle z předkošlič.
zoki za dźěći
sportske stucy
ze stopu a bjez njeje
najtuńšo.
Wulki wubjerk!
Ernst Jordanowa wud.
w Budyšinje
na jerjowej hasy 5 a na znutřk. lawak. hasy 8

Motorske koło
„Zündapp" 2½, PS. jara derje zdźeržane ma tunjo na předaj
Reichel w Budyšinku čo. 11.

Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 8.

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, błeše běłeho wina
błeše čerwjeneho wina
sektowe błeše, wšě druhe błeše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.
Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1362.

Khójnowe pjenki
k samokopanju w Pěskecach (w Mechelec dźiwišću) ma na poskićenje wotedać
Alfred Lehmann
w Brěznje (Wiesa)
Telefon Hamt Kamjenc 247.

Sykanjowa a trawu žnjejaca mašina a pluh z dwěmaj radlicomaj
je na předaj
w Bronju čo. 13.

Feirichowe přeriwajomne **komoty**
za woły a krowy
kupujeja jenož woprawdźite
w Holbinje
(Tambenkeim Sp.)
abo kóždu sobotu w Budyšinje na prosanych wikach.
Jenaj twoja rukopisje zjadnorje, lěta dołho 1000 krće wuprawjow.

Kubło na předaj
K zawostajenstwu kubł. Pawoła Schustera we Wulkich Dobsecach słušace burske kubło, wjesnoje lisiny čo. 27, 13 ha wulke, z dospołnym žiwym a morwym přisłuškom, ma so dźělenja herbstwa dla předać.
Poskićenja na rěčnika Dr. Herrmanna w Budyšinje.

Ručne dźěła
wša potrjeba za wušiwanje, wšě družiny wołmy, vogtlandske wušiwanje, žonjace šaty a štrympy.
Wulki wubjerk, tunje płaćizny.
E. Günther
rózk žiwnje hasy a njesowych jětkow.

Zhotowjenje mošnowych přikrywow wulke wot 16 hr.
wuwjedźenje sačkowanskich (Häkeln) a štrykowanskich dźěłow z wołmy, šiće bluzow, sukinjow a dźěćacych drasćičkow.
W. Köhlerowa
w Budyšinje na hłownem torhošću 9. Rěči serbski.

Sylnu
jutrownu holcu
pyta hnydom
Schuster w Cichońcy.

Wustojny
pjekarski pomocnik
so hnydom pyta.
Pjekarnja w Njebjelčicach.

Pytam hnydom
hospodarja
na srjenje kubło blizko města.
Zamolwjenje pod J. H. na exp. Serbskich Nowin.

Někotri wustojni
dźěłaćerjo a dźěłaćerki
so hišće do trajneho dźěła přijimuja.
Klinkarnja w Troch Hwězdach
pola Budyšina.

Motorske koło
D-Modell 24 wosebje derjezdźerjane, za hotowe pjenjezy płaćany hódno na předaj na Přiščanskej drózy 2. II. n. t.

Dobra wysokosućelna
podsobna krowa
je na předaj
we Worcynju čo. 23.

Jałowca
blizko čeloła je na předaj w Rakojdach čo. 49.

Wurjadnje tunje

swjatkowne předawanje

wot soboty, 23. meje

Taflowe servisy za 12 wosobow, wopr. porcelinowe, wot 68.00 sem

chin. kof. servisy za 6 wosobow, wop. Tuppakski porcelin 16.50 hr.

chineska šalka, módra 1.30 hr.

chineska šalka, čefwjena 1.45 hr.

kofejowe servisy za 2 wosobje 1.95 hr.

kuchinska garnitura w 22 džělach wot 8.90 sem

sadźba běłych kamj. sklow 6 sklow 1.35 hr.

sadźba pisan. kamj. sklow 6 sklow 1.55 hr.

kamj. talerje, běłe z mał. brachami, hłuboke abo nizke jedyn 10 pj.

kamjen. talerje cyblowcho mustra, hłuboke abo nizke po 27 pj.

kamjen. talerje z kromu, hłuboke abo nizke jedyn po 25 pj.

myjne garnitury, dospołne wot 4.90 sem

winowe skleńcy ze zelenej nóžku jena po 50 pj.

5 skleńč. kompotow. skličkow jenož po 40 pj.

kamjen. butrowa tyza 48 pj.

přirunčny kofej. młyn wot 2.25 sem

džěćaca łžička, nóž a widlički, alum. 75 pj.

noše a widlički, 1/2 ducenta wot 4.50 sem

krjepjawki, rjenje lakowane wot 1.65 sem

Thermoske bleše, 1/2litrske wot 1.10 sem

zacynkowane bowy, 28 cm 1.45 hr.

plokanska deska z čežkim cynkom 1.45 hr.

šatowe powjazy „Alve" běłe wot 1.90 sem

hospodarska waha jenož po 3.50 hr.

Zawarjeński aparat, dopołny z thermometrom, jenož 6.90 hr.

Džěłba kamjen. kofejow. nopačkow, běłych jedyn 10 pj.

Slubowe a kwasne dary
wosebje płaćizny hódno.

Emajlow. kbłębowa tyza podołhojta z kromu jenož 6.50 hr.

Sadźba emajl. mašinskich horncow, 6 šěrych horncow 16—20 cm jenož 7.50 hr.

emajl. bowy, 28 cm 1.55 hr.

emajlowane talerje, molowane, jedyn po 50 pj.

mutličkowa garnitura, wos. wulka 5.90 hr.

tortowa plata, z nikl. kromu 3.75 hr.

plota, derje zaniklowana wot 5.00 hr.

spiritusowa plota, jenož po 7.90 hr.

pućow. warjak k zasadź. wot 3.90 sem

alum. khofej. filter, jeno po 1.45 hr.

alum. čerpanska łžica jenož 50 pj.

korušk. myjna šćěć, jena po 45 pj.

3drastowe wobruče, jenož po 10 pj.

alpakka-kofejow. łžički, 1/2 ducenta z kartonom 3.50 hr.

kofejowa a cokrowa tyzn, jena po 70 pj.

woknowe lěsyčki, jena po 80 pj.

Za nowapřiprawjenja hydlenjow poručamoj mosazne garnitury, gardinowe žerdki, vitražowe žerdki, kuchinske wuhotowanja

Seelenfreund & Co. w Budyšinje na lawsk. hrjebj. 12

při měšćanskim dźiwadle

Njedźelu wot 11 hodź. wotewrjene. **Wobhladajće sebi naju wokna.**

Hosćenc w Delnjej Kinje

Jutře njedźelu su

pyšne reje

Za najlěpše jědźe a pića je najlěpje postarane.

Přećelnje přeprošujetaj

G. Lorenc a mandźelska.

Njedźelu w Njeswačidle

Serbski koncert

z rejemi

Wulki program Spočatk 1/2 8 hodź.

Čah do Budyšina 8/4 10 hodź.

Wutrobnje wšěch přeprošuje

Hudźbna Jednota Radwořska.

Žitowy dom w Kamjencu

z. dr. z w. r.

wotnožka w Pančicach

poruča **wše družiny**

hnojidłow, picowadła, twarske materialije, tepidła a symjenja.

Za Khrósćicy a wokolnosć přijimuje naš zastupjeř, k. G. Skala, skazanki za nas.

Mały skład wšelakich picowadłow w Khrósćicach čo. 39.

Arthur Freyer

w Budyšinje na kotolskej hasy 4.

poruča so k podawanju wšěch tkanin a podšiwkow za praktiske woblečenje.

Bohaty skład — płaćizny hódna twora wěcywustojne, posłuženje a podawanje rady.

Wobhladanje bjez kupneho dyrbjenja

Hypothekowe požčonki

na ležownosće, kiž so k ratafstwu wušiju, wobstarja pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłačenja najspěšniše

Ernst Raue na Hošic hasy 32

zeloćene 1907. Najlěpše poručenja.

WILHELM **RUDOLPH**

vorm. Heinr. Müller, Kaiserstr. 8.

Za swjatkowny swjedźeń

hobrski wubjerk :: wabjace nowosće

Běłe drasty

hólčace plokanske wobleki 6,50, 8,50, 12,50
hólčace, wjelše hólčace mantle
, jaki do wěstra — khapy do wiedra
za kóždu starobu hač do 16 lět
Seppiske wuhotowanja — faldate sukanje
Wulke składnostne dźěłby:
Hólčace plokanske drasty wot 2,95
hólčace kholowy w. 3,25 | hólčace bluzy w. 1,95
kholowčki do krajkanja wot 2,20 | małe drasčički wot 1,65
klubowe a sportske lacy, kazaki, pullovry žonjace a dźěćace stykow. žakety

štrumpy :: rukajcy

trikotowe spódnje šaty

košle z předkošličku 2,95, 5,25, 6,75 | mužace zoki 0.35, 0,75, 1,25
spródnje kholowy 2,40, 3,75 5,25 | štrumpy 0,55, 0,95, 1,50
spódnje jaki 1,35, 1,85 2,75 | sportske stucy 0,95, 1,85, a 2,75
samowjazaki 1,35, 1,95, 2,75 | čapki a hawbički w. 0,95
slě 0,70, 1,35, 2,75 | pótniki 1,65, 1,95 2,50

jara dobre a tunje!

Sórcuchi — spódnje sukanje — zwjeršuški
Wabjace wěcki za češne dźěći — šaty

Aeltestes Strumpf-Woll- u. Tricotagenhaus.
Grösstes Specialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze.

Najlěpše Solingenske kosy

poručatej płaćizny hódno

M. Hermann we Worklecach
Mikł. Khilank w Zdźěri.

Žonjacy lěkař dr. Fischer

w Kamjencu

je wot 24. meje zapućowany.

MERSIDYSKI

Wuporjedźenja znowa dźiwanja

Paleny kofej dobry a tuni!
korjenjow, čerstwu mlětu,
jadriwe mydła derje wusuš.
symjenja, derje skhadź.
bonbonyašokolady
cokor, punt po 33 pj.,
poručataj derje a tunjo

Bratraj Wieck
kofejowa palenja
w Běłej Wodze.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Sym so w **Kukowje** zasydlił.

Dr. med. Horla Thiel

Telefon Halštrow čo. 106.

Přijimam też sobustawy khorobnych kasow. — Röntgowy apparat k přeswětlenju, k wobrazowanju a k wobswěčenju. Štyribankojta kupjel. Lěkowanje přez wobswěčenje.

Ręčne hodźiny wšědnje wot 8—10 hodźin dopoldnja.
Wutoru a pjatk wot 7—8 hodźin wječor.

Město khartkow.

Mikławš Domaška
bankowski predsejdźeř

Margareta Domaškowa
rodź. Rükerec

žwěrowanaj

we Wojerecach w Drježdźanach

23. meje 1925

Swoje

cyrkwinske zwěrowanje

wozjewitaj

dźěćacy lěkař

dr. med. Schnabel

a mandźelska, Lota rodź. Kellerec

w Budyšinje w Niederoderwitzach p. Žitawy

Bože stpiče 1925.

Hnuteje wutroby čujemy so winowaći, wšitkim, kotřiž nam při wotsalhiću našeho drohoheho, njezapomnitelho zemrěteho, kublerja

Jana Bräuera

w Spytecach

z luboséiwym wašnjom, kiž našej wutrobje derje činješe, z troštom k bokej stejacu a našeho lubeho zemrěteho ze słowom a pismom, z krasnej wěncowej pychu a z bohatym přewodom k poslednomu wotpočinkej česćachu,

wutrobny dźak

wuprajić. Wosebity dźak kk. duchownymaj za jeju wutrobu hnujace troštowace słowa domach, kaž w cyrkwi, dale knježim z gmejnskeje rady w Spytecach za dobrowólne zběhnje, lubosć dawa móc, puć, kiž bu nětk samotny, dale čahnyć.

W Spytecach a Wětrowje. **Hlubokozrudźeni zawostajeni.**

Přiloha k číslu 118 „Serb. Nowin“

Sobotu, 23. mele 1925

Němska rěč w krótkowječornej Africy připóznata.

W nowej wustawje za krótkowječornu Afriku (Südwestafrika) bu němska rěč w parlamenće (sejmje) a pśed sudom pśipóznata. — Nětko podobne stej też we němskokótatnej wustawje nastupajo herbšću rěć, jenož ś tym wuměnjenjom, so bu na nju wjedźiwa, bywšej ju pśi pśesach sejm, potajźim prawidłowe sastupjeńśiwo, pśipódnało a presidenta na nju źiwjatoczne pśiśiwałak. Artikel 113 proji:

„Die fremdsprachigen Volksteile des Reiches dürfen durch die Gesetzgebung und Verwaltung nicht in ihrer freien, volkstümlichen Entwickelung, besonders nicht im Gebrauch ihrer Muttersprache beim Unterricht, sowie bei der inneren Verwaltung und der Rechtspflege beeinträchtigt werden.“

Tutón artikl wustawy dyrbjak bu wschódnje na cołe Sśerbśich Nowin wojźeńcy. Sśnadź by bu potom nětšto, schtož bu we wschódnym źiwjenju **źiwdomjo** mjenuje, pola samołnitych worschtow hibacź pocźinało. Němc̀ sna hewak jara cźuceźiwe źiwdomjo a dospołnejo frosmjenjenja sa źiwoje narodne należnjośće we wukraju. Tak bej Němcy lubjeź dadza, so bu w Estonśkej (Eśtland) źiwoju **kulturelnu autonomiju** (samosarjadowanje) dóstali a Stresemann wuprajł w němśkim sejmje nadźiju, so budu druźe kraje dobry pśikład Estonśkeje sćeńchowaź. Tuta dalekozahaźaca kulturelna samostatnosć je wupłod sprawnego smyślenja a dorosumjenja sa kulturne zadanja narodnych mjeńšinow. Potajkim Němcy tam žami postajeja, schtož je k sdźerźenju jich rěcźe w tutym kraju nujne a estonśki stat snjeć trjebuje wudawki śwojeścy a njeśeź. Njech bej němśke knjeźerstwo na Estonśkej dobry pśikład wosmje, kak ma je źiwojimi narodnymi mjeńšinami wobchadźeć. Wěsto cźuje sa prawdu a sprawnosć je w mjeńšich ludach žiwśiche a hłubśe hacź pola wjetšich, hdźej hišće brjenjowźna sašada mózneje pjasće pśećśi. — Stresemann bu w śejmje jara sa wutrajnych Němcow sastaji, so bychu tam wšudy lepšiny sa swój narod dóstawali. Potajźim, schtož je Němcam tam pśichódne, njech je to Sserbam w Němśkej prawe. Kóždy lud, kiž hišće nětšto do swojeje narodneje śeśeje dźerži, próuje go, so by w źiwśe wobstał, źiwoju rěć wobchował hacź do dalšich cźasow. Wšo nima herbśka rěć tajkeje ważnośće w źiwśe, ja němśka, ale jako kuć ś wšém złowjanskim rěcźam, kótrež su we Europie ś wjetšinu, a jako jenicźka powostanka nehdyšnich hyšćejnoeuropšich Sślowjanow měła bu wona lepje a pśichódnišo pśestowaź w śkuli, zyrkwi a śjawnosći. Jeje rowjerjerjo nochadźa, so by wona w śjawnym źiwjenju ważnośće nabyła. Potom by śej ju lud też bóle cześćił a wažił. Tak ju mnohy wobhladuja sa nekajki stary cźapor, kótrejž wotbwjeź je najwjetšich cźaś. Schtóž cześćowowośće pśed swojej macźeńnej rěcźu wjazy nima, kótruž je Bóh nam darił, tón je też moralnje a nabóžnje hotowy.

Tola němśke wośchnośće bo ś wotpohladom dlija, wustajwu śtóncźnje pśechwalcy. W pśichódnych dnjach (11. augusta) budźe 6 lět, so je bo němśka wustawa jako załadowy zakoń we Weimarn pśijała. A zakonje bo tola tehodła wudawaja, so bo dźerźa. Hewak bo wudawarjo žmješchni cźinja. Zakoń je potom někajka fraša, někajki fantom. Němśke knjeźerstwo śej ani na to njemyślí, artikel 113 hacź bo jeho pósledních konsekwenzow pśechwjeźeś. Tomu bychu bo Wjchonémcy je wschémi mozami śpjerźowali a tucźi maja w politiśkich worschtach wulkeho wuliwa a žu we wschéch stronach doma, też w tak njenowanych „fischeśćanskich“. Tobo dla nihdźe ź nami dopredka njeidźe, pśeheźyłne mozy dźękaju sa kubźanu a śjawnje pśećźiwo nam. Njeźeźnje pośtićuja žamo Sserbja tajkemu njeknjeźomnemu dźełu swoju ruku a pomoz. Hdźej bo hodźi, śpyta bo Sserbśtwo podrywaź, wuntupowaź, nicźićź. Sakonjow sa Sserbśtwo bo kruce dźerźeć njertzebaja. Hdźej hłupi, njeśpźełani, naśeźiwani starśchi w herbśkich śkulach herbśku rěć wěcź nochcedźa, tam bo njewucźi. Hdźe macźe jedyn analogon (podobnosć) w druhich śkulśkich pśećhmjetach? Tuta njeźeźeźomnosć napśećźo macźernej rěcźi, tamna nadobna śkazenosć, sawinjena pśećes samjednitwo, je sa wěśte instanzy wośpjet pohon, Sserbam kulturelnje nic to dacź, schtož maja po sakonju dóstaćź. Móhli tu wschelake pady ź najnowšcheho cźasa wośpjetwaćź, kótrejž su mene-tekel sa nas a ź dobom depokas, schto ź nami po prawom chodźa. Kulturelna lépšćina sa Němcow w krótkowječornej Afrizy, hdźej śtej jendźelśka a nižśenitka rěć wobtkodnej, je wuśpech, kótruž wełi Němcy podobnje też źiwojim mjeńšchinam dacź. Tajkale starośći wo sdźerźenje druheje rěcźe, kótraž je tym luba kośiź bu ju wot źiwoje macźerje nawukli, je dopokas woprawdźiteje kulturej wutroby, dušće, smyśła. Tuž je na cźasu, so Němcy dopokasuje, so je tuta kultura też w Němśkej ź domom.

Na pólnych śćeźkach.

(Wobras je wźaty.)

Nó hlejśe, kajši rjany njedźeśeli wjeczor to hišćeśe budźe. Wětśik je žo hlehnył. Powětr žo koro njehiba. Steju sa pośłeńcu a hladam won do pola. „Njepóndźeśe dła kusk won? Hlej tola, kak nawjeczorne ślónczko žo powźmėwa, kak rjenje je žo wumjedrilo. Sćuchaj, wicho fijoli a cźicźoli, jukka a śpéwa!“ Tak na mnje wołachu. — „Ssym hižo thornak a pśechodźo chlicźku wotpołožił.“ — „Ta niczo njewadźi. We cźirlach hišćeźe źu, też w dobrych manšćelśrowych chołowach a w łazu ź błyšćećatym njedźeśśim rjeczaśkom. Tuž jedna žo jeno hišćeźe wo pjeśt a nešćhto na hłowu. Nó, kajše budźe?“ — „Derje, pśichódu.“ Kśij do ruki, pikeśchu a śchěru cźapku, zigaru do huby a hižo žo nastaji.

Du po pólnym pucźiku. Je zyle feleny. Hłubokej cźarje wjedźetej do pola niz wo wjele śchérśchej hacź kolega. Kolega žu trawne stwjelga tu a tam wotrešale, hacź wotrubane. Du po brjohy. W cźarach je dłónkotły proch. To žo śakrišch a cźrije womasasch. Druhdy wśchak ź kijom do procha źmokitu a bźła mrócźeł postupuje do powětra. To žmy prjedy jako dźeći husto cźinili, bohu w próśće śchli a kurili, so ź kura widźeć njebéchmy. Tomu wśchak wjazy łśchata nimam. Rjane huźaze kwėtki steja dokoła wokoło. Kak jeno źita źołmuja a žo kołebaju. Hdyž hewak wścho porjadne wotbéhnje, to réta, hdyž ślimkow, krupow a žuchoty njeśmėjemy, mózemy žo rjanych źnjow nadźeć. To je tola Cźibanej polo. Telko běrnow je lětśa nażadźał. Wéśće źmnjo pola „Sserbśkeho Hospodarja“ śkalał a cźe widźeć, kak budźe tucź. Kelko rynczkow to béśće? Mi žo śda, połśta abo pśeć a połśta. To móžu tola pśeheśicźiś. Nó haj, dwajapołśta. Tak trochu to hižo widźiśch. Schto też to budźe Kaśchpor na tutym polu cźinić? Hnoja je tu nakopał a jón w rynczkach leżo wośtajił. Hlejśe, kak rjenje Handrikeź wołwjo śteji. A Pjećakeź dźećeł. Nó, je też dosć hnójniży narołył. A nětko pónđźemy po mjeźy dele do Hajkow. Chżemy pohladaćź, kajše tam je. To mje śajimuje.

Haj, pólne pucźiki a śchećeżki maju njedźelu, hdyž žadyn wóś, žadyn jayśchab a žana dźeława ruka kołowokoło ujeśe, nėśchto wobśebite na śebi. S zyła w tajkej źiwjatej wjeczornej cźśichinje! A hdyž takle jako njedźeśśi cźłowjek je wžyw won pśichódźech a je wschédnymaj wocźomaj wścho wobhladujech, to cźe wabi a cźéri pśećego dale won do pola, hišćeśe kuśk, donid žamlukki njeśtejśich wonka w Božej śtwórbje, a wutroba a duscha pocźinatej njedźeli, dźeń Knjeza, źwjećićej.

Dałoko sa nnu leži cźicha wjeśećiczka, tamle śady. Hacź nětko tu žita tak śteja a tam hinak, hacź tutón bleźł temu abo druhemu ślušcha, taśke myślićiczki mje nětko njetkócja. Wśchė te hłoby a kwėtki a ptaczki pocźinaju moju wutrobu jimacź a wścho w najrjeńšchej harmonii. Cźśiche lėha bo źwjaty wjeczor na Božu śmórbu, wjeczorne śerja najpjeńja źiwėt. Sašo a sašo posastawam a sašo dale du. Samurjeny bo wśchego, schtož mje wobdawa a schtož mje hewak wobśiima. Sšym kaž w zyle druhim źwėcźe. Mjes lubymi, dobrymi pśećerjeśemi, kótrejž so mnu rėcźa a schukotaja, kótrejž ho na mnje źmėja a mje śrosumja. Och, kak dołho śteju hižo tu na tym mosćiku! Hišćeźe jenje we źiwjenju njejźym rėcźu tak wjesele pluskotacź ślyśchać, jenje tak źwjeźeńśzy a nutrnje, hišćeźe jenje jeje pluśkot tak dorosumiś. Kelko rasow žym pśeś njón hižo śchoł, bjeś tebo, so bych žej nėśchto dale wuślił. Kelko krócź žym śej tu žołte kwėtki śchcźipał a njesapomnicźił. A nětko žo halle tak prawje ź nimi śejnawam.

Krocźu, śtupam dale a rėcźu ź kwėkami a bruckami ź wjeczornymi jerjemi a mróczelemi, ź kėcźkom a ź travicźku. Dyrbimy žo frosmicź, hacź po prawom wschitcy bratśja a śotry, kotśiž žu nėśto hromadźe we wulkej njedźeśśej śtwje njebjeśeśtwo Wótca.

Rasdała źwjaty wjeczor źwoni. Sšehma žo trochta na śi a hladam do śdaleneje hwėźdźicźki, na wėźu, kotraž wokrjeduž wėju kuka. Tamle potajźim nėśto śwėćkt śteji abo jeho hólź a źwoni. Jokmjaly śmuk rosbėhuje žo po dalokej krajinje. Sastanje. Pśichebiwa. Sejmuju cźapku a cźicźi parjeć pośtupuje dźakuje k njebjeśam. Hišćeźe dźwoni. To pśeźi padnjenym rjekam. Śmón je jim pożbjeńcźeny a pobożny Wótcźenasch sa nich sejźehnuje a kóždy dźeń nan wo nasćich lubych dopomina. Wėśo śtyśćichi wśchędnje to śwonjenje. Ale wonka w Božej pśichrodźe klincźa cźi śwuki zyle hinak. Moja luba wowka — widźu ju hišćeźe nėśto žedźo na łamzy pod wulkej krušchwinu — powedaśche mi jako malemu hólcźezej, hdyž hišćeźe we žuknicźej śhodźach, so Bóhły Knjes ź rjanym wjeczor śwoni a pacźerje śpėwacź kaśa. A twucźeśche mje male tolśte ruczki śtykowacź a žerbśći so modlicź: „Žandźelo Bożi, tu pėśtonje mój . . .“ A druhe. Tak mójach herbśki pacźerje śpėwacź, hdyž do śchule pśichódźech. Nėśto wucźa wśchelake starśchi śwoje dźeći nėmśki, pak ź zyła nic. Haj, cźahy bo pśećeněnjeja a ludźo ź nimi. Ale lėpśći njebudu. Wowka je dawno mowa — śahyta a hólcźi muź je śchérnymi wlokami. A tola tu wonka mjes polemi klincźi jenu śwón hłuboko do wutrobh, kaž nėhdy pśećed Ktanji. Wšajśch, luba wowka, kak tam ruzy śtuknje a twoje nawucźene pacźerje žo modli? Dże pomału dale a śpėwa. A śpodźiwno je jemu wokoło wutrobh w tutej źwjatej cźśichinje.

Sšo hižo cźmiśche, hdyž žo do wšy wrócźich. Tu a tam žo hižo źwėźi. Nėhdże hraje nėchtó hušle. To dże je Burez Michał, kiž też w herbśkim orchestre śobu piška. Wusteji žo na źwój nastroj, wošebje na herbśke reje, kotreż je jeho njebohi Kuśchiło nawucźił. Tamle wokoło śtudnie hėdźi cźrjódła pochołow a holicźow a śpėwa: „Wjeczor je

Miłoraz — Rowno.

Ta žonna cźrjódła to béśće, kotraž béśće wjeźera wjeczor Miłoras se źwojim śpėwom a hraczom wobkuśtała a nėtk dźeńž njedźelu po kaufśach je duzy se Sślepoho žo pola mje na śahrodźe pod wulkej khłódnej lipu śhromadźiła. Wjeśele wobliczą žo na mnje źmėjachu, hdyž ź tėźe wusłuchich a naśi młody herbśki lud do domu witach. Naléźo béśće do mojeho domcźka facźahnyło, tajke prawe herbśke należo se źwojim źmėwom a śpėwom a kśėwom. O tak kraźnje, kak rjenje to béśće.

Wóndanjo béśchtej žo kastojcźjy na grocźik pśećed mojej khėju pożbdnyłoj a schcźebotaschtej tak nadpadnje a tak wjele, ach śchkoda, so jimaj njerozhmjach, schto mi powjedaschtej. Hacź mi pśchirėcźowaschtej, so bych źebi krumcźku kupił a do hrodźe ztajił? Potom bychu muchi pśchischće a potom byschtej źo wonej pola mje śahydlicź mohłej a źebi źiwoje hnėźdźacko twaricź. Skoro bych rjek, so mi wonej tośe nėśchto powjedaschtej, ale wotmolwicź jimaj njemóžach. Tuž łažo wotleczśichtej a njewróczśichtej žo wjazy.

Tak dźėśche žo mi też ź mojim młodym ludom. Też woni mje po źhiwźy łažo wopuschczėchu. Woni běchu mi žerbśke należo do domu pśchinjeźli a to doźahaśche. Wiele ludu bydli hišćeźe we Sserbach, kotreż na taśke žerbśke należo cźaka. A należo njewośtanje na jednym mėśtnje, wone krocźi pśches zyły kraj.

Wczera po schtyrihodźinśkej wobcźeżnej jėśdźe na kolejach zyłu dołhu nózku sa Mikoraśkich, dźenża popołdnju wuśtupy we Nowym Mėścu a wjeczor łažo sa naśichich lubych Nowmjowśkich. Njeje to wuźadanje cźłowjeśkich mozow? Njeje to pśchenapinanje? Woni žo k tomu źmėja. Młody lud njeczuje mucźnoty; wiele mjenje naśch wubrany žerbśći, hdyž réka dźėkacź sa źwój luby žerbśki narod, sa źwój lud, hdyž réka, žerbśke należo po Sserbśkej Łużicy rosnoschowacź, žerbśke njehjeża wschitkim do wutrobow hubźicź.

Se łaprośchenymi a mucźnymi wobliczami pśchijėdże naścha cźrjódła na wjeczor do Nowneho. Pola Kowaliź žo witamy. Nowmjowśky nam wjesele ruku tśchażeja. Wórśy cźuja žo tu wschitcy ka domach. Kowaliź hośćenu je teź se źwojimi wulkimi rjanymi rumnosćemi, ze źwojej newej, rjenje wuhotowanej źurlu, kaž pśchipravjeny sa tojtu žerbśku źwójónu śabawu, kaž ma žo tu wona dźenża wjeczor wotmėwacź.

To pak je nėtk śpodźiwnje tu w Sślepjanskich śtronach: Hdyž je źwjedźeń na wjeczor 8 hodź. powołany, dha łapcźinaja žo w 9 hodźinach kaśe prėni hośćo pokaśowacź. Wokoło ½10 hodź. žu žo woni potom tak nimale hromadźe. Ludźo njeidu žerbśkeho źwjedźenja dla źane pjecź mjeńśchinowo pryjedy ź pola domaj, a wobśtaraja źwój śtót kaž bewak, potom wjeczerjeja a śkónczńje žo wobleklaja. Woni wėdźa, so to wschitcy tak cźinja, tuž ja jenotlinża ładno śmyśł mėło njeby, hdyž by ho pryjedy na pucź ź herśkemu wjeczorjej naśtajił. Naśchi Sserbjo wobśhladuja taśi źwjedźeń hako źwójśtny a woni teź wėdźa, so budu śtajnje jenak rjenje witani, njech pśchiidu, chdyž chcźeja.

We Miłorafu drje njebéśche žadyn dom, ź kotrehož njebéchu na žerbśki wjeczor pśchitkhwataki. Wjeź njeje pśchebuźka, ale je ryhy dobra, žerbśka. Dźeći wźża tam hišćeźe žerbśći mjeś źobu. Sserbźyn śtarśchi žu tam jara rosumni a waja źebi źwoju Sserbśku rėcź. Wjeczor na źwjedźenju béśche wjele młodźiny niz jenoż holźy, ale też hólźy. We Sślepom mójeźch pożbdnišich na žerbśkich źwjedźenjach ź latarkiju pytacź. Jena macź mėjeśche źwojeho hólcźka pśchi źebi a wona mi powedaśche, so je žo mały Jank hižo rano na žerbśki źwjedźeń hotowacź zapoczinał a so njeje pśchestał, zyły dźeń wo nim rėcźeć. Tak wśchak je žo teź mnohim wulkim śchło. Wśchitcy wźeźelachu žo na Sserbśki wjeczor, bė źrje prėni, kotryž je žo hdy w Miłorafu wotmėwał. Lud njeku teź we źwojich wocźakowanjach śjehnu. Schtož žo jim tam rozliczejśche, to budźeśche teź khłóśinich ludźi śpokojicź mokte.

Njeśham tu dołho wotpowocźacź, schto a kak je žo hrało a śpėwało. Sserbśći lud ź ja žerbśkim śpėwom hłódnje. Wón njekoji žo tak jara ja wumėśkim śpėwom, ale wón lubuje nośche žerbśke melodije, nośche źane ludowe śpėwy. Tu w Prušej holi žu naśchemu ludej nasche śnate śpėwy kaž „Hišćeźe Sserbśtwo“ a „Hdże śtatok mój“ a śkoro wśchė druhe hišćeźe dospotnje njeśnate. Nasche žerbśke śpėwy, wone hrabaja ludźom ja wutrobu, a hdyž žu wone tak ezakinje a śe źaczućom śpėwane, kaž to naśchi dźiwadźelnizy w Miłorafu a we Nowmem cźinjachu, dha wone źwój zamėr dospołnje dospėja.

Nėźchto druhe je pśchedśtajenje dźiwadła. K tomu śluscha talent a wuśchikmoc. Niz jenoż toho dła, so by wono śocźiśćiwcą na lud cźinilo, ale też, so by wono konkurrenzu njeżerbśkich pśchedśtajenjow na wjach niz jenoż wudźerżało, ale też pśchetrejchiło. We Nowmom je mje śnoježelio impraženje nėkotrych kritiśtich knjesow, so dyrbi po wschitko, schtož je žo tam hacź dotal pośtićeło, pśched naśchimi žerbśkimi hrajerjemi śkhowacź.

Hišćeźe nėśchto. Hdźeź žo „Dźiwoja Hilża“ hišćeźe hraka njeje, tam njech žo wona hraje. Ale tak dyrbieźe „Dźiwoju Hilżu“ hrovź, kaž ju Krenzez Berta pśchedśtajiła. Schkoda, so žebi Sserbjo hišćeźe žanych hrajerjow ź powołanja wudźerżowacź njemóża! Na prawych mozach na pobrachowało njeby.

Knjes Hładki je ludowy rėcźnik a rėcźi ludźom do wutroby. Jeho narėcźe pśched pśchedśtajenjemi cźinjachu na lud najhlubśchi zaćiśchcź. Bjes roswucźenja, bjes pśchenoschkow naśch lud narodnje zamuli. Tuž njech nam Bóh luby Knjes tajke wutłopne mozy a tajku wopornjowość hišćeźe prawje dołho sdźerźi a njech žo k nim hišćeźe prawje wjele hacź dotal wotpożdowazych mozow pśchidruźi. Potom póndźe ź naśchimi Sserbśtwom dopredka.

Nėtk pak na bórśowne sašowidźenje we Jabkońcu a we Wuśtidźi.

Ea

ninro —." A to rjenje dwosłonoßnje. We kośeßnym halku krjechtaja żaby. Hacź hłuboko do nosy dże. Hwězdy so fydła, so mjischcka.

Wječorne półne puczel Kak samośeße człowjeka wobkiklacz a hodźiny dołho śaječ. Je dawno cząś domoj. Ale pischego hischcze so wobroczam — do pola. Wych najradscho so śaby wróćił. Cźehedła, to po prawym kam njewěm. Hat, je tak rjenje, fydźiwnje, fywjedześiwy, wobkłukłanz, so so njemóżech dźelicz wot rjanoścow Wośeje fwórby. Najradścho bych tam wostał, dałoko precz wot wschednego hołka a tołka. Kak kamóża Bożi wodych pschiredy wutrobu storhnjeć se wschednych wulkoścow. Kak mile wjedże naß Bóh ludy Knjes do fwojeje fwjatnizy. Nježeßch, hdże cząś wostanje, schto mußkich a cźujesch. A połnu wutrobu Bożeho pokoja pschinjeßeßch domoj za dalsche hodźiny a dny. Wječorny wuhod w Bożej fwjatnizy.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budeßzina.** **Krajnozurkwinße ßtromadźeńßtwo** na rózowej haßy 31. Njedźelu, 24. 5., dop. 1/11 hodź. njedźelßka ßchuła, pop. w 3 hodź. khcheńczanßki lěrźeń ß. ßakßkeje w Blumenthalu pola Hornjeje Hórki. Wotjeßo ß Budyßchßkeho dwórnißchcza pop. 2.14 hodźin do Dźeźinkeza. SStrowiedźeńßki rěcznik k. farar Rěbark ß Porßchcu. Khórowe ßpěwy, deklamazije. Powßchitkowne ßpěwy pośanny pßchewodźa. — Wutoru wječor ßwjatł mlodź. ßa rozßudź khcheńczanßke młodźenzow a fryedu wječor we 8 hodź. ßa mlode holzy. — SSchtwórtk wječor we 8 hodź. bibliśka hodźina. — K. ßhromadź. wołhladaź Zimmermann ß Budyßchina śmeße bibliśku hodźinu pónđźelu wječor 1/9 hodźin pola k. SSchleinizy w Dobrußchi a fryedu wječor 1/9 hodźin pola k. Mäßtinga w Hornjej Hórzy

W Pětrowßkej zyrkwi ma njedźelu Cźandi rano 1/2 8 hodźin farar Eder *predowanje a* 1/12 hodźin *kwaßchenje* ßa dźećzi.

W **Marijnej-Marczińej zyrkwi** ßmje farar Müller wot Kaineho wuśtawa rano we 8 hodź. ßpowjedź, farar Pyße dop. w 9 hodź. predowanje a w 11 hodź. kwaßchenje ßa dźećzi. — Sbérka ßa Gußtav-Adolfße towarßtwo.

Pónđźelu rano 1/7 hodźin ma farar Menda w Marijnej-Marczińej zyrkwi ßchułßku nutrnoßcź.

Pónđźelu wječor we 8 hodź. ma w Marijnej-Marczińej zyrkwi farar Kircher ß Koświga 5. roßßahnißchi pßchedńoßchcź we „Kßcheßcźańßkej wědomoßcźi, wo ßtrowym modlenju".

SStrjedu pop. 3/4 hodź. je w Pětrowßkej zyrkwi modlißka hodźina ßa njedźelnißke.

SStrjedu wječor we 8 hodź. w Pětrowßkej zyrkwi „2. duchowna hudźba": Kiż běchu w cząßu Bacha Jimi (Purcebyße, Lübeck, Pachelbel, Pergoleßi a dr.) SSobußtawaja: k. E. Hartmannowa, k. Klara Pachaler, jómßi Lór Heringßkeho ßpěwneho towarßtwa. SSaßtup je darmo.

Tudźeßßke ßaßtojnßtwo ma w Pětrowßkej zyrkwi farar Eder, w Marijnej-Marczińej zyrkwi farar Große.

S **Njeßwaczidła.** Njedź. Cźandi ßpowjedź, we 8 hodźin ßerbßke a 1/2 10 hodźin nemßke kwaßchenje. — SStrjedu we 2 hodź. nemßke, we 4 hodź. ßerbßke pacźerje

S **Krjeßle.** Njedźelu Cźandi rano we 8 hodź. nuwßka a dop. 1/2 10 hodź. nemßka Boża ßłużba.

Měd.

Schto je mjeđ? Měd je ßłódka mokßchina, kiż je w kwězniu wotkoło płódnika. Mokßchina njemuje ßo też „nektar", bójißi nawoj ßtarych. Tutón měd ßrěbaja pczoły do mjedowego żmcherza, donjeßu jón domoj a wułtuwcza tam do płaßcźowych komorkow, kotrež po zyle wóßtym cząßu a prawej ßrałoßcźe ß wóßkom cźeßto ßakrycja.

S kuzała ßamcho, ß kotrehoż ßo brohotna mazßina bjerje, a bokcź je w pßchirodze jónu jenoż date, móże ßa nadźijeć, ßo ßo tu nęßchto wułkotne twori. To je też prawje tak. W tutym wudźełku a jenoż w tutym ßamnar, ßu toutki, kiż cźłowjecze derjemcze połkluja. Wobßeße ßtarym a młodym cźłowjekam ßu nimoemery ßtrowe. W ßtarym cząßu hižo płaczeße měd jako nęßchto wurjadne, każ ßyßate, naturjki dar a kóżdy luboważe měd tohodła, ßo wurjadnje złodźeße.

Měd ßeßtaja ßo ß wułkeho dźela ß invertowaneho kizkowho zokora, dale ße wßchelkich mineralnych wułkow, ße ßmatchch a ß najmjeńßich dźełow aetherißkih wołtjow, wołminowch ßornjatkow, zyrowznych ßcźow, mrjeßminowch khßatißow a po wuprajenjach amerikanßkeho knjeźeńßkeho chemikarja ßamo ß zyle źnadnym dźełkom radiuma a vitaminow.

Mękko pak njeßmemy bjeße wßchelko wěrieć, ßo dyrbi měd też pßchezoo ßaußnu khłód a barbu mcźi, nje hy ßo ßo ßamcho kuzała. Każ ßu jabłuka druhcze druzźiny hacź kruschwy a ßłowki, druheje hacź tßchißchnje, tak je też wołtar, kiż ß kcźeni tutych płodow pßchinóße a też měd, kiż pczoły nałberaja, druhi. A tak roßejnawa ßo měd ßo bohrocze, barbje, złodze a mokßchinje

Na wótach pßchedawa ßo měd najbóle w dwěmaj formach: płaßtowy a ßydźany, wußchwikany měd. Płaßtowy měd kupuje ßo ß dźela wózaju hacź wuczißkany. Tuh dźerźi jón pryedy ßa prawe pczołkowe dźełko, płaćzi ßa njón wyßchße płaćißmy, hyrnjeź njeje płaßtowy měd, jeli njeje we nowych, njekanjenych płaßtach, hubjeńßchi w dobrorcź. Nałahujene płaßty maja małe łóźki pczołowych kwaßzow. Płaßtowy měd je tohodła nęßchto cźmowißki. Tohodła pak njetrjeba měd w tutych płaßtach prawy bycź, dokcźa hu je pczołki pjelnile. Pczołkam może ßo zokorowa woda dawacź, abo ßamo invertßrowacź ßo może a tak je „ßwonkowniße" każ płaßtowy měd

A wuczißkany měd? Je ßamy każ płaßtowy měd, ale bjez wóßka, pczołowych kuklenzow, prócha, muchazeho njezrjada abo bjeße wßchelkich druhich pßchidawkow. Połna ßłaßa ßu wotcźerji, położi ßo do zentrifugi, měd pßches ßpßchene wjercźenje wuběgi a bydnje ßo na dno.

Ninvo prawcho njedn mjenuje ßo w najnowißchim cząßu też mokßchina, kiż na topjenach a jehlicźkach wókßalckich ßchtomow wußtupuje. To pak zyle ß njeprawom. Riech też pczołki na topjena a jehlicźki kłaja, mokßchinu hrěbaja a dom noßcha. Jédkiny błódk a mokßchina je kiżdy ßamoßebi ßwójbny a ßpecźelny. Mokßchina je ßłódka, pczołki ßu ßłódkich jadźerjo

Kosy

w hobrscy wulkim wubjerku z połnym rukowanjom jenož wudźełki prěnjeje rjadownje, kaž britwjowy worcel, Deutsche Reichsense, diamantowy worcel, Solingenski rězacy worcel atd.
kosyšća, pjerščenje z měrjac. šrubom jednore a dwójne.

serpy la kajkosće

Wšě družiny **brusow,** naturskich a wumělskich, **kunki** a wšě ručne **graty** za ratarstwo po najtuńšich płaćiznach poruča

Emil Popellowa želez. wikow. w **Kulowje**

(měješel **Paul Popella.**)

Wulke swjatkowne předawanje

wšěch wumyslomnych družin wobućow za žony, mužow a dźěći

Nowosće w lakowych stupnjach, zasadźeńskich stupnjach, so zapatych stupnjow, płatowych a lastingowych stupnjow

„Chasalla"-črije

Wobhladajće sebi moje **5** znowa zestajanych wukładnych woknow a kedźbujće na wubjerk, formy a płaćizny

Heinrich Mohr w Budyšinje

při žitnych wikach — při žitnych wikach.

Vogtlandske gardiny, wulki wubjerk. **K. Erler,** na žitnych wik. 11. Ręči serbski.

Dobre čehnje k sebi

Dom tunich płaćiznow — **Dom** hódnostneje twory

Wobsadki zo židy a cankow
Židźane francy
židźane nahłowjace
rubišća z taffeta, moireje
židźane rubišća
zelene, běłe, šére
židźane tkaniny
za rubišća

Wołmjane musliny
za šórcuchi
satin jenobarbny
filcowe sukna z. suknje
somoty
nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, klobuki a čapki

Görlitzer Johannes Schmidt

Ź — ni! Někotre derjezdźerjane **šijace mašiny** wot 30 hr. sem wotedawa **Klemm,** na serbskej hasy 1 po 1 schodźe.
my! — — — — Nowe mašiny stajnje na skladźe!

Po cyle murjadnje tunich płaćiznach

poručam w jara wulkim wubjerku:

Mužace wobleki, sporiske wobleki, wobleki z česaneho předźena, suknowe a cheviotowe wobleki, kordowe a manchestrowe sportske wobleki, lowdowe sportske wobleki, lystrowe žakety, lěćne žakety a jaki, lěćne kholowy wšěch wulkosćow, módre a čorne jaki do dźěła, kóperowe jaki, wobleki za zamkarjow, barbojte a smuhate tkaninowe kholowy, dobre manchestrowe kholowy, dobre krute čorne kholowy z kožan. sukna, kholowy do dźěła, kordowe kholowy, cwjernowe kholowy, Breecheske kholowy z tkanin, korda, manchestra, kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke kholowy a k zapanju, lacy, imprěgnér. **dobre jaki do wětra** za mužow, młodźencow, hólcow; gumijowe mantle atd.

A. smud. Mengerowa

w Budyšinje ::: na serbskich hrjebjach 6

(měješel Woldemar Menger)

Wosebje khudšim ludźom dawam pilnježnosć, zo móža tunjo kaž jeno možno kupować.

Přez 40 lět stary, kruče soliden a sprawny wobkhod.

Hemmann's Kaffees

geröstete

wosebje derje a tunje.

Korla Nowak nasl.

„na žitnej hasy 10.

Hdyž chcejće sebi swoju potrjebu nakupić, kaž

šórcuchi, štrymy, canki, wušiwanja, cwjern, žonjace a mužace šaty atd.,

dha wobroćće so, prosymy, na

Lužiske mikom. towarstwo

z w. r. w Budyšinje

předawa so na sukelnskej hasy 11 po 1 schodźe.

Parne čišćenje pjerja

z elektrikim ćěrjenjom

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Płaćizny hódne poskićenja!

Plokajomne drasty

žonjace drasty z płokajom. muslina, solidne předźělanje 3²⁵
muslinowe drasty z běłym „Rubi"-khornarjom, jasne a čórne mustrow. 6⁴⁰
žonjace drasty z jasno- abo čórnosmuhateho cefira, z kneflemi wobšite 4⁹⁰
płokajomne drasty z cefira nowočasnje dźěłanje z „Rubi"-khornarj. 5⁹⁰
žonjace drasty z „Rubi"-khornarjom a z kneflemi, z cyle nowych kaščikatych tkaninow 6⁹⁵
voilowe drasty, běłe, z filetowym wušite, žiwa fasona 4²⁵
žonjace šaty, běłe, **połnovoilowe,** elegantnje nowočasnje dźěłane 8²⁵
połno-voilowe drasty z filetom wušite a na kromku dźěłane 6⁹⁵
muslinowe drasty, jasne a čórne mustry, elegantne z kneflemi wušite 6⁹⁰
wołmjano-muslinowe drasty z čistowołmjaneho muslina, jasne a kryte barby 12⁵⁰

Žonjace šaty — šórcuchi

žonjace košle z dobrych šatowych tkaninow, z nošakami, z wušiwanymi kromami 0.95
žonjace košle z khromami, nošerska fasona 1¹⁵
kholowy, z volantom a z kromami wušite 1⁸⁰
spódnje tajle z dobrych tkaninow, z wušiwanymi cankami 0.85
nócne košle z wušiwanymi cankami, z češkonitkatcho renforcé 3⁹⁵
pryncesowe suknje z wušiwanjom a kromkami, elegantna nošerska fasona 3⁷⁵
Wienske formowe šórcuchi z pisaneho nowočaseneho mustrowaneho kretona 0.85
módroćišćane šórcuchi z lacom 1⁶⁰
módroćišćane šórcuchi z volantom a z dybzakom 2²⁵
Wienske formowe šórcuchi ze smuhatcho šórcuchoweho ginghama, barbojte 1²⁰
domjace šórcuchi, z lacom a nošakomaj, ze smuh. šórcuchoweho ginghama, barbojte 2¹⁵
hólcace falki z pisanych šórcuchowych tkaninow 0.70

Wołmjane twory

košlacy barchent z pisanymi smuhami 0,80 0.70
wojerski flanell, běły, z módrymi smuhami 0,95 0.75
košlace sukno, 80 cm šěroke, wjele mustrow 0,85 0.75
makowe sukno, 63 cm šěroke, egypt. bałwma 1⁵⁰
šatowy batist za elegantne žonjace šaty, 130 cm šěroki 2²⁵
łožowy katun. 80 cm šěroki wjele mustrow 1,10 0.90
linon, za łožowe šaty šěr za hłowaki 0,85 0,75 šěr za posleńca 1,75 1,45
oxford, pisano-smuhaty za lěćne košle 0,80 0.75
oxford, módro-běły-smuhaty za košle do dźěła 1,35 0.95
syra kopšiwina, za spódne šaty 0.65
syra kopšiwina, 140 cm šěroka za łožowe płachty 1⁶⁵
kóperowy wupjerk, krute hódnosće, woprawdźite barby šěr za hłowaki 1,35 1,60 šěr za posleńca 3,30 2,60
pisane kašćikate, wjele mustrow
cychi, šěr za hłowaki 0,95 0,85 šěr za posleńca 1,90 1,60

Tkaniny za plokajomne drasty

drastowa kopšiwina wo wjele mustrach 0.90 0.85
cefir za drasty a bluzy 0.90 0.80
bałwmjany muslin wo wjele nowych mustrach 0,78 0.65
wołmjany muslin nowočasne mustry, rjane barby 2.75 2.65
crêpe marocain Bw. 100 cm šěroki, cyle nowe mustry 3.75 2.75
crêpe marocain jeno-barbny dwójna šěr, wulki wubjerk barbow 2.95
połno-voil, běły, dwójna šěr, šwicafske wuhotowanje 0.95
połno-voil, běły, dwójna šěr, šwicafske wuhotow. 1.85
połno-voil, 116 cm šěroki, šwic. wuh. wšěch barbow 2.25
čišćany voil, dwójna šěr, nowočasne mustrowanja 1.75
połno-voil, čišćany, we wulkim wubjerku 2,80 2.70
kašćikata płok. žida 90 cm šěroka, krasne barby 7.90

Pjerje a moški

po wšěch płaćiznach wupruhowane krute hódnosće k pjelnjenju

Gardiny, tepichi

tkaniny za běhaki, stepowane přikrywy
łožowe přikrywy, linoleum, linelejowe tepichi

Přikrywy za zahrodne blida

wotměrjene a wot krucha
we wupr. płokajomnych hódnosćach

Wilhelm Hübel w Běłej Wodźe

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwijeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Helene Pötschke

cyhelska hasa 4 w Budyšinje cyhelska hasa 4

wurězne twory

Bohaty skład pisanych a běłych ložowych počahnjenjow, košlacych bl..chenfow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, frénjow, blidowych rubow, módrocišća.

Wosebitosć: Wupjerki.

Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 8.— hriwnow sem.

Sym tež na hermanku w **Kulowje, Wojerecach, Łazu,** Ráču serbski! **Rychwałdze a Hródku.** Ráču serbski!

Fotowe projekciowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(měješe Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž tež

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Wubjerk z bromadami **mužacych a žonjacych kolow**

jenož najl. hódn. znamki Presto, Schaditz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Spezial najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźělnytańcenje Dom jězdnych kolow **Witek w Sćijecach.**

Zo bychmy našim česćenym woteběrarjam k swjatkam napřeco přišli, předawamy

hač do njedźele, 24. meje,

po wosebje přihódnych płaćiznach

wumělstwowske gardiny * madraske gardiny story * gardinowu metrowu tworu atd.

Hecht, Linke & Truöl

Prosymy wo dobroćiwe wobkedźbowanje našich wukładnych woknow.

Vogtlandske gardiny

w horbosey wulkim wubjerku, **cassiki, kromy, vitraže.** Mate klamy, tehodła směsnje twoje płaćizny w **gardinowym wobkhodźe** na zwonkownej lawskej hasy 10, rózk kronprynzowoho mosta w Budyšinje.

M. Mikela

časnikař w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach

Lehmannec

konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pjeća prenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio“

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Śtanknowske a Reichelske piwo z ćwikom.

Poručam:

zacynkowan. trěsne roły

metr wot 2 hr. sem a **rolowe železa,** jene wot 60 pj. sem,

roły za modowody

po fabrikskich płaćiznach,

kupańske připrawy, wodowodowe a plumpowe připrawy z wołojanych a železnych rołow.

Mam wulki skład domjaccho a kuchinskeho sudobja, kupańskich wanjow.

Při potrjebje prošu wo přećelne naprašenje.

Pawoł Mittag

klampnarski mištr w Pančicach.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo **Bjenada a Pjetaš w Kamjencu** na rańšej drózy čo. 11, telefon 159.

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje** před šulefskimi wrotami 1a po 1 schodźe.

Rapsowe płachty

wodu njepřepušćace płachty, konjace, lěčne a dešćowe přikrywy, měchi, bornicu (Bindegarn)

podawa spěšnje a derje

Erhard Thielemann

W Budyšinje

na znutrkownej lawskej hasy 6.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :: :: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

— w najwjetšem wubjerku. —

samowjazaki se

A. Bokelmann nasl.

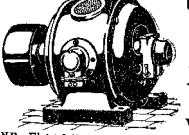

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjencu Arndtstr. 23

NB. Elektricitetne dźěłanje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratařskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mjezu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kulichowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospolne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

Dipl. Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

BAUTZEN

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutrkownej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Syru wołmu

kupuje po najtuńšich płaćiznach abo zamjenja na **la česnue předźeno**

Otto Oßwald

šturnpowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Lětny žmjerny dźeń

njeboheje **Lejna,** Jana Schějy, žiwnosćerja **w Lěsnej pola Wóšlinka,** mandželskeje,

wumrje 22. meje 1924, 39 lět 9 mježasow stara.

Tak je nětk lěto dokonjane,
So twoje sćeło w rowje spi,
Kiž i wulkej sćežesju wobćerbane
Je w Wóšlinku na Hrochowje,
Hdyž nahle žmjercy ho pozezrěte
A na polu wschak wumrjete.

Kaž husto jeje na tutym polu,
A na tón blešt tam pschindżesze,
Hdyž dźěłaće tam swoju rolu,
Dha wšelje žeby myślisze,
Kak pschedy čłom wot njewjedra
Wu luba mać tam morjena.

Hdyž nahle njewjedro ho ježe,
Wschо ł polow domoj thwaiaschе,
Tam wona hromadu ho swjese,
Sso žłopny sćła twarjenje,
O lajki stajt a hurdoba
Je waš tam wjeliskich wobdata.

A wušeješe jej' bjowka mała
Je stajkmuwje tam płakała,
Hdyž widźi, so je žmjercy tak nahła
Jej lubu mać prjesć šćrobnyła,
Wschak macjerna bě lubušćka,
Tak jeje bjowda jenička.

Ale bohužnaca tu njemóženy,
Kak bóžnje Boże puješe tu,
Njech pschebywamy žhdyž my dźemy,
Hacž domach abo na polu,
Wschak sjeji žiwot nahdata
Nam žmjertny zandżeš sćěhowjenja.

Kak stuknje jej' laščej wobstupa
Ta mać a tež jej mandżelski, schо
Tej bratrja hórcy wopłakatu
Tu njeboćežćatu w žrjodźe,
A pschede wschém ta žrjodźa,
So sjamo gubj płačaja.

Tak ljubjch tu nětko pohr ebana
Sto lěto w žiwojim rowje tam,
Ta duschа pak je pschewodżana
Wot jandżelow tam t njebjesem,
Hdżej žnadny tu tu bohužnosći maschi,
Sdej wjazy na žwět njejadasch.

Syć bérje, bjowka lubowana,
Syć bérje, sotra, mandżelstwo,
Sdźerjeć žiwjenja bźe wotmolana
Sdy ja nanom nětk prinza schła,
Sdnadź rucže sandu nasche dny,
Tuž ja tobu tej pschindźemy.

Boh trošćitej waš nětk wschitkich
Kiž bóschcze jeje lubi tu, rjenje,
A njewupuschći pat tola ženje
Tu wbohu matku žyrotku
A ljubjch i jej' borzejschnjenje
Tej sahe spramnu macjerku.

Mój bohru nóg. Tu žawostanjesch
Nam stajnje njeljapomnita,
Hdyž junu ł rowa horje stanjesch
Naš Boža mitosć sjenorca,
Wón pomhaj, jo, hdyž munrjemy,
Sso žbóžni sasо widźimy.

We mjenje macjerje, bratrow a sotrow

Twoja sćeła a žmótra **Hanja Budarka**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósle a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobšěrnje so stajene nawěstki a tabele so wyšo wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 119 **Budyšin — póndźelu, 25. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němske dźełaćerske swjazki pschećiwo katastrofalnym złam.

Němski sejmowy minister bě pjatk zastupowerjow dźełaćerskich swjazkow k sebi pschepročył, so by jim rozłožił, so tu katastrofa zła nastupa. Wón wjedźe pschińdźiny za knjezerjstwowu nowu politiku wotpřetowanje, kotrež je hižo we němskim sejmje pschednjesł.

Zastupjerjo dźełaćerskich swjazkow so pschećiwo nowemu knjezerjstwowemu kursej a wotpowěde pschećiwo katastrofalnym złam wuprajichu, z kotrymiž by so sejmowanje podrožiło.

Podružniski pjenjes za junij so njepschemèni.

S knjezerjstwa je so zdźěliło, so so podružniski pjenjes za junij njepschemèni. Wón wuńdźenja 75 procentow dotalnoho podružniskeho pjenjesa. S njeho 48 procentow na podružniski pjenjes a 27 procentow na dalši podružniskeho pjenjesa wotpadnje.

Swada w jadrnej sozialdemokratiji.

Swada njes wulkej wjetschimu dohostanow sozialdemokratiskeje strony a 23 sozialdemokratiskich sapójk. prawizy dale dźe. Tuchwil 23 sapójk. je so z wjele stron napotole napominanje dźiwacz a do pschemèninjenja gmejnskeho porjada pschihłosowali. Tola ješ 23 njemaju myzłe, na tele napominanje dźiwacz a do pschemènjenja gmejnskeho porjada swola. Teć je so sawjerkli, wobjamknjenje wo pschemèninjenju gmejnskeho porjada wotkorzeć.

Němske wotschkodźenske dźelo w Franzowskej.

Kaž so z Rouena powě, je Hugo Stinnesej firma twar pobočneho tunela z Port Jarenie do Quillebeufa a twar żelesnizy z Quillebeufa do Pont Ademire pschewzała. Twaraj budźetaj nětdźe 300 milijonow frankow płaćicz. Tute sumy Němska jako wójnske wotschkodźenje saplaći.

Jendźelski marschall French wumrjel.

Pólny marschall French, kotremuž je so titul earl of Cypres spożčił, je pjatk 73 lět stary, wumrjel. Wón je jendźelske wójsko pschećiwo němskemu nawali do Belgiskeje a Franzowskeje w lěće 1914 nawjedował. Sowój titul je wón za chrobte zasłužne města Ypres dostał. 15 lět předy je wón jako wjednik jendźelskeje kawallerije we burskej wójnje wušnamjenił. Wot lěta 1919—1921 bě wón kralowski namjetnik w Irskej, hdyž tam sinnfeinistoju za wottorhnjenje Irskeje wot Jendźelskeje z mordarstwom a zapalerstwom dźěłachu. Tehdy na njeho a Dublinje attentat sčinichu, kotrehož pak so zbožownje minu.

Nadpad na jendźelske wójsko w Mesopotamskej.

S Bagdada so 22. meje powě: Wječera je wójsko schejka Mahameda jendźelsku kawallerija w Mosulskim kraju (Irak) nadpadło. Nadrobnischich powjesćow njeje hischće doschło. Jendźelszy lětarjo njepschećelej wulku schkodu načinichu a jeho wusowachu, zwjacz.

Krisa bjesdźelosće w Jendźelskej.

Hač dotal so po idaczu podarmo je sprědkami pschećiwo bjesdźelosći pytali. Liberalny sapósłkanc sir Alfred Mond je namjetował, so by so podpjera dźełonjemjerjam njepłaćiła, ale so bychu zu tym firmam dali, kotrež bychu dźełonjemjerjam dźěło dali. Knjezerjstwo je Mondowy namjet jako njepłodny wotpokazało. We parlamenće je so namjet dźełaćerskeje strony zaćišnył, po kotrymž dyrbjesche so trajny wudżerk, wšitke ministerstwa wopschijazy. Jałožiš, kotrež by so z praschenjam bjesdźelosće sabérał. Wudżerkej dyrbjesche so 10 milijonow puntow sterlingow dołowliš dać, kotrež dyrbjachu so za industrielne zamjery w Jendźelskej a we kolonijach wudać. Tutón namjet je so z 216 pschećiwo 181 hłosami zaćišnył.

Hdźe je Amundsen?

Kaž so z Oslo (Kristianie) powě, su w staroscjach wo Amundsenje, kotryž wot 70 hodźin njeje žaneje powěsće wotpósłał. Směrnja pak so z myslu, so jin lětarjo z lětadłomaj z połnoćnej toćnje (połej) pschińdźachu. Stónzowy staw a zyrkel pruhowawschi, so najsterje do Spitzbergena wrózga.

Amundsen a jeho towaršchojo su rjekli, so budźa we połnoćnej toćnje dźesći czaj pschebywować, jeli so by so wjedry pschemèniło, dokelž sebi nochcedźa swěrić, so we muhle zabłudźić. We tutym padze dźedźa na pschiłódnym městnje pschistajeć a lépše wjedro wječakać, schtož może pschezo něšetre dny tracź.

Pschihoty za rossčerjenje bolschewikitwa na Balkanje.

Južnoslowjanske swonkowne ministerstwo je franzowskemu pósłanzej w Belgradze zdźěliło, so ma dokumenty w rukomaj, z kotrychž je spóznaće, so su bolschewikojo we Moskwje a Winje plan wudźěłali, po kotrymž dyrbi so kommunizmus po zyłym Balkanje rošěrić. Južnoslowjanske knjezerjstwo na prawnowjeri awstriskeho knjezerjstwa dźiwi. Južnoslowjanska hischće raz we Winje dla agitazije bolschewikiskeje centrale zakroči, a jeli so to njebudźe pomhacz, budźe rapidne naprawy činić. Kaž so zda, dźedźa we Winje balkanske kraje tuple tak z bolschewikiskim sajedźowanjom a zahubjenjom, kaž je to Němska z Ruskej činiła.

Połoženje Bołharskeje.

Psched wjedźenkami opposizijskich frenowu je bołharski ministerski president Cankow połoženje w Bołharskej rozjasnił. Po tym su małe zbytki kommunistiskich pschizahorjenow do hor wickerli, dokelž jim wobydlerstwo njeje khowanki dało. Wšitko hromadźe je so hač dotal 2 000 wožobow zajało. Dźeł z nich je so puschećiło, dokelž su dopokazali, so su bjez winy.

Bolschewiska revolucija w Persiskej.

S persiskeho hłowneho města Teheranu so powě, so su Turkowcy w persiskim Turkestanje pschećiwo persiskemu knjezerjstwu postajili a kommunizmus wuwołali. Sbožkarjo zebi tuchwilnemu samostatnosći zadaju, kotruž maju Turkowcy w wušim Turkestanje. Dokelž je persiske wójsko słabe, je strach, so je zdźěr na persiski Asserbeidźan wuspischesrije.

Wójna w Marokkowskej.

Wuspěch Franzowzow.

Kaž Havaska powěsćernja z Fesa słyši, su franzowzy wojazy pod roskazowarstwom generała Chambrunna pola Ain-Aicha schtwórtk w krutym wojowanju dobyli. Schtwórty dźeł Abd-el-Krimowego wójska je tam Franzowzam napschećo stak. Franzowske sćelišćeja w tamnej stronje běchu we wulkim strachu. So bychu so z muniziju zastarale, tak so dyrbjałe strašchne expedizije wuwjeść, kotrež su tón běrzo schćedowanje naczinili. Minjałe wschě strażischća su so wětko z njepschećelskeho wobstupjenja wuswobodźile.

„Matin“ z marokkowskeho wojowanskeho powě, so su wójnske operazije se zyłymi słupkami poczełene a so su sławanje hrjebje z wodu napjelnjene. Teho dla su Kabylojo nuzowani, zwonka nich wojować.

Smrotnosće Abd-el-Krima.

Abd-el-Krima je dla žiwotich poškodnich njewujpschikow někotrych nazločinskich słuhowc dla ezekanja psched njepschećelom satscelił dał, někotrych generalow sajał a wjele pschebehanych hłowu wotczeł dał. We jenym sławje je 100 khorych a starych satscelicz pornjeł, dokelž so wojerske operazije z nimi poczeźachu. Rezidenza Aidin je z Abd-el-Krimowymi offizjerami pschepjelnjena. Jich psched wójnsku hnd staja, dokelž su chcyli k njepschećelej pschebéhcz. Abd-el-Krimowy wójnski minister je prohył, so hnć wrócjo stupicz.

We wójsku Abd-el-Krima je khětra liczba europiskich dyrdomdejnikow, kotśiž riffiskich Kabylow do napschećiwiwosći naddźěłowm nawjeduja.

We wječorje je so pjeza khěrko wjele wojerskich mužow nahromadźiło. Kabylojo su pschi pospěšnych wojowanjach wjele ludźi zhubili. Tehdy zhlaj zaso je 170 morjwych a cźežkowranjenych mět, a hódźa wjeć nuteho zhlaja z najnjerschcha 4 morjwych.

Kredity za marokkowsku wójnu.

Sa wójnu su pschede wschěm pjenjezy trěbne. Wójna we Marokkowskej budźe po zdaću dłeschi czaj tracź. Teho dla budźe sebi knjezerjstwo za nju najprjedzy 30 milijonow frankow žadacź.

Franzowzojo hnědźa mjezy schpanišeje Marokkowskeje pschekrocźeja.

Franzowzki wotpósłanz Molwy je so je Schpanišeje do Parisa wrócił. Wón je z tym, schtož je pola krala Alfonsa a diktator Primo del Rivery dospił, spokojom. Schpaniške wójsko njebudźe pjeza hromadźe z Franzowzami pschećiwo Kabylam wojowacź. Franzowzskemu wójsku pak je so dowolnosć dała, so hnć so do schpanišeho pažma dobyjeć, hdy by z roswiwanjom wojerskich operazijow franzowzki wyschschi kommando nuzowany był, so za njepschećelom do schpanišeho pažma puschećicz.

Franzowzy wojazy bychu so wešo do franzowskeho pažma wrócili, hdy by njepschećelej pschewinjeny był. Schpanišku mèni, so so z najmjenšcha někotre njemože pschi nadźiwje wobdźelicz.

Drobne powjesće z marokkowskeho wojownischća.

S Rabata so powě, so su automobil sekretara marschalla Lyauteya po puczu z Casablanki do Rabata nadpadli. Sekretar a dwaj zabutpuczowaj stabowaj offizěraj su so cźežko skanili. Wo nadpadnikach njeje hischće niczo dalschego znate.

„Matin“ powě, so w Abd-el-Krimowym lěhwje njejedneta knjezi. Abd-el-Krim je hnėwny, so ruske knjezerjstwo swoje zbłudźenje njedopušći. Wobžałuje jeho wojowanischća je so pomjerschćik, a ruscy bolschewikojo a franzowscy kommunistojo njejsu dale swołniwi, jeho z pjenjezami dale podpjerać. Nuhdźe cźahi k wschelakim kabylskim plahám, kotrež nochcedźa pschećiwo Franzowzam wojowacź, njejsu wjacy możne, dokelž so tele splahi z brówjeni psched Abd-el-Krimowymi pschiwobornarjemi wobaraju a so njedawaju wjacy wurubicź. Powjeda so, so Abd-el-Krim zwrócuje je spjezjowarjemi sahadźa. Wobydlerjow jeneje wjeży, kotraž bu njejsu dyzli jemu podwolicź, je wón pjeza žiwych cźiwiłowacź a potom spalicź dał. Franzowske nowiny wschědnje wo tajskich hrosnoscźach powjedźicź wjedźa.

Semjerjenje w Japanskej.

Wjerchowna Japanska je so z cźežkim semjerjenjom podeschła. Tśi města Stogo, Hogo a Kioto su so do cźista zrumpnyle. Tam su so wulke wódne kótlesche cźa putle. Města su teho dla bjez wody. Wobydlerjo po dróhach cźahaju a boja so do twarjenjow wróćicź, so so njebychu pod rozpadankami pohrjebali. Pschimórske město Toyika je cźežko cźerpiło, wono so pali. Jeho 10 000 wobydlerjow je cźeko. Aschinaski tunel je so zasypnył a żelesniški cźah, ktryż pschez njón jědźeše, pohrjebał. Nětdźe 1500 ludźi je so semjerjenjom žiwjenje zhubiło.. Nastata schkoda so na 70 milijonow enow wobliča.

Pólska zwjaz dołh w Ameriźy saplaći.

S Washingtona so powě: Pólske knjezerjstwo je statnemu sekretarej Mellonej pólske statne dołżne listy, 178 360 000 dollarow wuczinjaze, pschepodało. Pólska i połnemocnym wotpłaczenjom zwjaz dołh wumuna.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 25. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +2%, thermometer w nozy +16. — Położenje pokazuje na trochu mjenje wobstajne, bóle njewjedrate wjedro. Wječera rano nižina z połonja kupy Island leżesche, kotraž bu połnoćnemu morja a srjedźnemu Europu hajasche. Nad połnocu a krótkarskeju Europu měrjachmy wyschinu. — Wječera wjeczor wokoło 6 hodźin je wokolinu Dippoldiswalda w połodniu Drježdźan cźežke njewjedro potrjechiło. Kupy padachu kaž hołojaze jeza wulke. Wone 30 znt. wyschoko jenym pschikwachu. Zita a hyna su sniżene. Lisće a kćenje je so schtonowe sdrětne. — Jutśe wutoru jutnjeho 3,59 hodźin schadźa a so 7,55 hodźin khowa. Měsačk rano w 7 hodź. schadźa a so wjeczor 11,6 hodźin khowa.

— **Wo wjedrje.** Cźopło, rjenje a tu a tam njewjedro.

S **Budyschina.** Sandźenj zbožu popoldnju wokoło ½2 pschejědźe jedyn motor kokoješdnych. Snatu hrabinku a papjeruhromadźerku swudowjenu Gaußwindez na žitnych wikach. Hačrunujcy motorowy doseż trubjesche, jenu wona runje do koła sabéża. Snjesłowjena bě sebi nohu zwinyła. Dobrowólna sanitetna kolona ju do měsčanskeje khorownje dowjese. — Wječera dopoldnja wokoło 9 hodźin sta so we zdóžn šukelnjeje a khěžorjeje dróhi autowe njesoże. 11 lětny hólc pschijědźe se zwojim 6 lětnym bratrom po dróhy a sajedże do automobila, kotryž zyle pomalu jědźeschce. 6 lětny hólc pschihódże spody automobila. Starschi bratr spěschnje z koła zkrježi a so njesłyšu wutkowa, tola kolo bě

kteřiro wobschłodźene. Młódšći kraŕ so po jdaću jenoź lohko srank. Jeho do staršichźeho wobydlenja donjeźechu. Wjednik automobila, kotryź doseź rasty trubjeśe, njeje wina na njeźoźu. — Wćzera dowołnja wokoło ½10 hodźin jnsejhożišćhaj dwaj kołojeźdźaŕ we wóźu dwórnišćezowje a Nowoźółtkeje drohi, a ś tym, so jedyn na prawo a druhi na lewo wuwinu. Tón, kotryź na lewuju wuwinu, ńtajnje hišćeze bóle na lewuju jźdźeśe a ś tym do jenoho kopa pśichi piwarni sajeźe. Pśichi tym so we wobliźu tśeśeho srani. Po tśiwili so sajo tróchu sproka a dale jźdźeśe.

— W krajnej pyšće śeji nźiło Boża stwórba. Rańcźo je w poli a holi, w horinach a delanach morjo kśiźacych kwitkow wupłodźiło. Wćichiło wonja wokoło nas a posćehowaca wóń postupuje do powětra. Mjeliźonmne tśeśenja wabja tyšacy a miljony wjeźołkow. Wćhudźe wśicko śmjeśi a brunźi, śmjeśi a śusoli. Słónca wot twitki na kwćku. Wćhudźe muchła a cźurka, pija a łapaja. Se žołtymi khołomcźkami wróćaja so domoj. A bórzy sajo do dźela. Njesprózdnje khwataja zylicźi dźeń. Wjeśele śeśi wjeźołaŕ pśiśed swojimi kołcźami, wobdźiwa pilnosć swojich małych ludźi a myśli na dobry dobytk. Wśichitko sacźuwa Bohu milosć, a hdyź so nad bohatstwom w Bożej stwórbje a khwali Boha wyšeńomóžnego.

— Sobotu popołdnju wokoło ¼4 hodźin cźehnjeśe hrimanje pśiśes Budyšćinu krajinu. Hrimanje zyle nahle pśiśiśachny, ale jara śpěšnje pśiśeczachny. W Budyšćinje ś njeźinanu Boże njewidźeno dari, tola pak žaneje śkody njenacźini. Wot Budyšćina k rańu mjeńcźo śyłny beśeśa hacź k Libiśej, mjeź tym so w Budyšćinje a wokoło njeźo jenoź popyšći. Hrimanje ś wjeśećhego dźeła po horach cźehnjeśe.

— Bjes wobśwjećenja a latarny. Poćajeja we wobkhodźe ś jśdźadłami so na mnohe waśinje pśiśeśtupaja. W sajimnje hjeśtraśćnosće na śjawnych dróhach leźi, so jakošće poćajeja so zyle wobśedźiwa pśiśeśtupenja so we wśićych padach krucze khłostaja. Wśicheźaju nimaja trébne pśinonne wobśwjećenja ś jśdźenju, druhi zaso nić latarnje a pśiśe khěźe jźdźa. Wyrnjeź nétko dołho śmótko hyło, dha tola nić zyłu róžk. Pśiśes to móźa so najwjetśe njeśoźa ńtaś, dokeź kokaźeni teź druhdy bjes śmótkeje jdźe. Njedawna halke su jźdźeŕ k 50 hr. khłostanje sajźadźeny a śudniśtwo sapołożene powołanje wotpokasa a khłostanje wobkrućźi.

— Rała nimšćokrajneho presidenta sapodawaja so hnjeśćišćo prośby (Gnadengesuche), ke kotrymž wón po wustawje pśiśpušćiśny njeśe. Cźini so na to kedźbne, so nimšćemu presidentej jeno te padły pśiśluśeja, hdyž je nékaśe nimšćokrajne śudniśtwo (kaž w Lipśi), „Staatsgerichtshof“ abo druhe wośny wuśud wupraśiło. W tuj wjazy padach śu krajne kujeźeńwa pśiśiśłuśnike za pśich. kawnišćim a pśiśiśażnym śudam, khłostankjej komorje. Tuž njech so taśe prośwy hišće dalšcheho pśiśeśtupowanja na justizne ministerije pśiśiśłuśnych krajow śeźeźu.

— Pśećišćiny za anteny na tśećach. Mjes wobśedźerjemi khěźow a podnuźnikami wobśeja hišćeze wśićke kemźenjesa wo pśichiprawjenju antenow (rund za radio) na tśećach. Tuž so wobśedźerjam pornenuje, žeby dowół śtorali, kotreź stat za to na swojich khěźach śej žadn. Stat śpěša za pśichiprawjenje — dźiwajo na jesćelake wutrjebanje tśećhow — 6—12 hr. na kśo. Móźe so teź po dźélach płaćiś. Wobydlerjo w pśiśłuśnych domach njetrjebaja ś zyła dawka płaćiś. Tak je w Schleśyśkej sajźadowane.

— Nowe knihi. Walke pśećekowanje pśichitonje nam Brockhausez nałład w Lipśu. Pśichipośe so wośrjedź mjeje sapośeźate wuthadanje „Małeho Brockhausa“, pśichiruśeńeje knihi wéby w jenym wuźiśku. Je hižo „Nowy Brockhaus“ w kśótkich śtach, hdyž bé jako pśeni wjeśći mérowy lexikon wuśchoł, śpowźa powpśichkowonu khmanośćo trjebanja wupokajał, kuždé Mały Brockhaus wośeźe hišćeze w dalšnich wosćach njeparujoneny łubuśći nimšćeźo luda, hižo dokeź njedźiwaju śyły jeho śłowow (40 000) a mnohich pśitajnych a cźornych wobrazow a khartow (540) a

śyśćnjeźo śwjatka pśichi sapśijanju jenoź 21 hr. płaći. A śchtóž tónle wudawk na jedyn raz śwjeścej njemóźe, móźe so na bźiny podawanjśći wudawk kapitaloj, kotryź w 10 wudawkach, kóždy 2 njedźeli jedyn po 1.90 hr. wunźdźe, tak płaći tuta drohotna wukubłanśka maca-jna hr. bé pak leta tydźeńśy jenoź 95 pj. Pódła toho je sapśijazenu móźno, so na wabjasym, ś wjeśe nytami wuhotowanym wupśijanju wśićy wobdźeliś. Kotrychž prénje myto nij mjenje hacź 1800 hr. wuźinja. Budźemy naśchim cźitarjam wo nowych wudawkach rosprawjeć, a wuźijemy śkładnośeź, na wukhadźenje „Małeho Brockhausa“ pokazaś.

S Hrodźišćeja. Pśiśed kśanim bé so we naśchej wśyj ńtary bród wotpalił. Nétko su na mésźno śtareho, nowy nalwarili, kotryź so nimale śtaremu runa. Hród je po rénogańtim śchitu twarjeny. S dźéła śwjatachu hišćeze majśtarśke minje po wohenju śteje, wośeźe zyły delni dźeł. Cźeśtojena zyća kiwa hišćo ś daleka kóždemu, śchtóž go k hrodej bliźa.

S Njebjeśećiźa. Sajźdźenu śobotu popołdnju wokoło ½3 hodźin poćinaśe so wjeźo pomrośowaś. Wśicho bé teź hrimanje tu. Dawno pożadany Bożi dešcź je wunśchene pola trochu wotśchenił. Hrimanje cźehnjeśe na delany. Ke kśótkemu ranju wot Njebjeśećiźa śtoro źadyn dešcź njemjećachu.

S Khrośćiźa. Wćzera popołdnju hrimanje pśiśes nańu wokolinu cźehnjeśe. Haźrmnjeśch bo śiśnje mrośeśe, śdaśe bo ś wopredka, a ś dešcźa je nicźo njebudźe, dokeź hrimanje bóle k połdnju cźehnjeśe. Wokoło 5 hodźin pak bo wétśi nadobo wobroćźi a płohny Bożi dešcź wośchcźeni zyłu wokolinu. Dešcźeśwośeźe bo na zyle wól hodźiny a to khétro śyłnje. Zila a łuśte śyna bu śo ś mésźnanj lehnuśe. Hrimanje bohadźaŕ bjes śchkody wotcinźe. Zylu nóź bo wśićo wothmurjene. Dźeńśa rano śo ś nowa lohko powróćiła. Nétko je bo khétro wobkhodnilo.

S Rańcu. Na śwjedźenju Bożeho śtśiśa wotuź bujaŕ cźorno-cźerwjeneje-śloteje nimšćokrajneje khorhoje najinowanśći śkoi. Towaršchojo ś Budyšćina, ś Wulkich Śćaŕ a ś Werninghofa śo w bohatej licźbje śhromadźichu. S berzanni cźehnjeśchu w cźahu po dróhach naśćeje wjeśći do śtaćeje korcźmy. Munoh récźnjaŕ wśchelakich politiśkich śtronow ś réćemi wuśtupicźe. W réćach śpomni kózdy na wulke śtrachi, kiž tuźaśtupje naśćej republiki breša. Jungdo a Stahlhelm próśnja so śyłnje w cźahu, ś monarchiji dopomhaći a ś tym naš do nowe wójny zapśeć. W śojuśu nimšćokrajneje cźorno-cźerwjeno-śłoteje khorhoje nadebiśeny jenoź taśiśi, kotriž ś republiku bjerje ménja a so wo śakhwanje méra śtaraju. Na to śakoźi bo podwjaŕ ś Rańcu a wokolinu. We wjećitych pak, kotriž śeźe sa śwobodnu demokratiśku republiku, jasnje dowjeśa so śojuśka nimšćokrajneje cźorno-cźerwjeno-śłoteje khorhoje.

S Lipśca. Na śwjedźenju Bożeho śtśiśa mjeśeśe k. Hladki w naśchej wśyj pśichodnośći ze śwótłowobrowarni. Bohata licźba wjeśnjanow bé so śećhila. K. hośćenźaŕ Kuchaŕ w mjenje Mimackeśkeho towaršnwa „Siatoka“ śhromadźinu wotewoŕi. S wulkej kedźbnośeju wśićich zajimanwemi pśichodnośćej pśiśpośłuchachu. Spokojeni a nadźéwani ś nowym śerośtim duchom woteźdźeńm domoj. Sjawny dźak śłuśiśa k. Hladkemu za jeho lube słowa a próźn. S tajkimi a podobnymi pśichodnośkami teź naśchi delnjołužiśći Śćerbja k nowemu žiwjenju wotmeźa.

S Hornich Brěžow. Na Bože śtśiśe wjećor wudyri pola žiwnośćerja Michała we Hornich Brušach wjećor wokoło 10 hodźin woheń. Bróźnja bo do cźista wotpali. Jenoź Radśchowśka śtyłała k garśchenju pśichźéde a wotwobruśi śtrach wot śuśednych twarjenjow. Kak je wohenj nastał, je njeznate. Je to potajkim łétśa hižo pśaty wohenj we naśchej wokolinje.

S Radśeje pola Laśa. Teź w naśchej wśyj mjeśeśe k. Hladki w Michałkez korcźmje śterbjeli pśichodnośći se śwótłowobrowarni, ke kotremuž bo wulka licźba wjeśnjanow śeźdźe. Lud ś wulkej napjatojcźu pśichodnośkej pśichipośłuchaśe a śwótłowobrowarn pśichiładowaśe. Sśmy pśeśeśwódźeni, so bo nićhto wopyta kaj njeśe. Śchtóž nam

k Hładki pśichediośchowajśe, bé wopraźdźe wulkeho śajimanja hódne. Jemu śłuśna wutrobny dźak.

S Lipin. Saźdźenu wutoru mjeśnjanow kjes Hladk. w naśchej wśyj pśichodnośkt śe śwótłowobrafanni. K pśichnośnśkej bé so rjana licźba mjeśnjanow w Nowakez ganeśćenju śeśćka. S wulkej kedźbliwośeju śłowam k. Hladkeho pśichipośłuchachu a śwokojeni ś tym, śchtož béchu śłyśeli a widźeli, wotejdźechu.

S Kotez pola Wóśporka. Saźdźenu śchtwórk we nogu je padnuśchi pola tudomneho korcźmarja Michała nutśkamachu. Padnuśchi ś wokmom do hośeźenśkeje jśtwy śaśećech a ś pjenjeźnoje pokładnizy 150 hriwnow kradnychu. Dale kradnychu hišćeze nékotre błesće wina, zgary a zigarety a błidowe ruby. Schkoda wuźini na 420 hriwnow. Hacź runjeź hnydom policajśkeho pśa śa padachemi pópśachu, bé tola wśićo pytanje padarmo. We jenym źiće namakachu pródom pjenjeźne pokładnizy.

S Wóśporka. Tu śu pśiśed nékotrym cźajom ś twarjenjom pśiśikeho twarjenja sapoćeli. Nowe pśiśike twarjenje budźe śnapśeśeża mlokarnje a śnapśeśeża pśed nékotrymi dnjemi ś nowa wotewrjeneho hotela.

S Béleje Wody. W jenej ze saźdźenych nozow kradnychu tudomneman dźélaćerjej Heindrichej B. ś Hamora we podśtśešnej komorje 150 hr. Dźélaćerjej bé dźeń pśiśed tym pjenjeźy na nalntowarni źobrnył. Paducha hiśchże nimaju.

S Muźakowa. Źrałwa hušenzow na dubach naśchich wokolinu hišćeźe źenje tak hyłna njebé, jako w lešćhim naśtcźu. Krocźiśchi-ći pśiśes lét pod dubami, źuśchi śtajny ropot, jako by drobny dešcź padał. Źyła śemja je ś tutymi śchkódnikami pokryta. Hušenzy nacźinjeja na śchtomach nimomérny wulki śchkodu. S hłownej winu dźe je teź nétcźiśka wulka śuchota.

Ze susednych a dalších krajow.

* S Reichenbachu pola Śhorjeśca. Lokomotiva mori na tudomnym dwórnišćezu w śaźdźenych dnjach wacźakowenho nośherja Alberta Harbiga. Jako Langebilanśki cźah śo hižo bliźeśeże, chapśe Harbig hišćeze ruce żeleźnśke kolije pśichekroćiś. Pśichi tom jeho lokomotiva hrabu, a wjazy metrow dałeko śpod wieźeśeże. Harbig śo na hłowje cźežko frani. Śujeźbożenego do Johaniterskeje śkarownje bowjeśechu, hdyž bórzy na śeźěwkach ...ienja wumrě. Njeźboże ma śo cźim bóle wobźarowacź, dokeź je Harbik nan 11 bźeźi.

* S Kamjenicy. Na dwórnišćezu "Chemnitz-Hilbersdorf" śapali śo w śaźdźenych dnjach żeleźniśki wóś ś 10 000 kg. balmy. Wobeń tak śałkadźeśeże, so mjeśeśe wobrjowa wobora na 6 hodź. pośpochi dźélaeź. Wobeń je po śdaću śe śchćiśeże ś lokomotiwy naśtaŕ.

* Cźeśke awtowe njeśhoźo we rnónych horach. Na rosnuću njes Fehmom a Buchholzom śajźdźe śaźdźenu wjetom wjećor awto, ś 5 wobśobami wobśadźenu, do twórowehe cźaha. Pśichi tom bo wjednik awta, Max Hełka ś Annaberga, a kopowny kowaŕ Paŭwl Neugebauer, teź ś Annaberga, hnydom morišćhaj. Hośćenźaŕ Engelbrecht ś Waltersdorfa a jeho mandźelika a knjeni Barthełka ze Buchholza śo śranichu. Po botalnych powześćach je wjednik awta na njeśoźo wina. — Pśichiśpomnimy tu knjeźeze wuprajene śmótke: „Radobo widźachmy, kak mutśka ludźaju śtanychu a ruzy łamowśći wo pomoz wołachu. We bližśchim wokomiku śta śo najhórśche. Awto a lokomotiwa śo śo śrajśchtej, awto bu bo powótra wjerhnjeny a na wuźaj kuśtow rośtśchaśtowany. Wjednika a wobśedźerja awta lokomotiwa rosmjeźe. Tśi žony, kotreź śedźachu, buchu na 10—20 m. dałeko wjerhnjene. Męśtno njeśhoźo mjeśeśe hróźnuju napołład. Krući awta a cźaśti cźłowjeśkich powoślankow leźachu rosmjetane wokoło. Pśiśhcźitna njeśhoźa njeje hišćeze wujaśnjena.

* S Lehnizy. Kaž śo nam ś tamnych śtronow piśa, śo w Delnjej Schleśyśkej létśa łórki derje poradża, jeli tuthwitne wjedro dale traje. Hłowne płahawanišćeźo na Lehnicźanśkich honach je śyłnje ś kórkami wobśadźene. Teź njeśiśki wobśedźerjo létśa wjazy kórkow hacź druhe léta płahaja. Dobre kórkowe léto ma śa zyłu Delnju Schle-

Polikuška.

Novella wot Leona Tolśteho.

(Pokrać̀owanje.)

Nadobo śkoći nécźto nimo wokna, a wokomik posdźiśo pśichśéca kaž ptok „gornja“ holza, Afśiuśka, do śtwy.

„Hnadna je Polikajcej Afśicjej pornećka, hnydom pśichiśeć,“ wona praji. „Tutón wokomik, pornezi Aŭdotja Michailowna . . . tutón wokomik . . . .“

Polikaj hładaśe na Akulinu a na holzu. „Śnydom! Śchto dha je hišćeze tśeba?“ praji wón tak prośto, so Akulina ho śpokoji: naśśérścho cźeze wona jemu nécźto daś. — „Praj, to ja hnydom pśchidu!“

Wón śtany a dźeśeśe won; Akulina pak wja dóśćku, ńtaji ju na ławku, liuj ymmu wodu ś bowa do njeje, a horcźu wodu ś pśiuje w kaśkach, wuhorny śej rukawy a pruhowaśche wodu.

„Pój, Maśchka, cźzu cźe wumnyeś“

Śuśwna, śchpetaśa hołcźka bjecześche.

„Pój, hroha mała, ja cźe cźśtu kokchu wobleću. Nó, pój wśchak, pój, dyrbju tola hišćeze śtotru myeś.“

Polikaj njebé mjes tym ja „hornjej“ holzu śchet k hnadnej śnjeni, ale na zyle druhe méśmo. W pśichedźéji pśichi śeźenje śiejeśche nahły rébt, tij na kubju wjedźeśche. Polikaj śtupi do pśichedźéje, wobhladny śo, a dokeź nitoho njewuhlada, nalloni śo a łéśeśe, nimale béże, khwatajcy a wuśtojnje po tutom réblu.

„Śchto ma to rékaś, śo Polikaj njepśichidźe?“ praji njeźperlipnje hnadna k Dunjaśchi, kotraj jej włoźy cźeśaśche. „Dźe je Polikaj? Cźehodla wón njepśichidźe?“

Afśiuśka dołeeźa śnowa k kwtiwarkej a śaźo béźeśe do pśchedtéje a źadaśche, so by Jśicj k hnadnej pśchiśoć.

„Haj, tón je tola dawne woteśchoł,“ wotmołwi Akulina. Wona béśche Maśchku wumyła, runje cźéśchne dźéćatko do bórićti źadśiła a maćeśche njedźiwaju jeho ńchićeźenja rédke wbiti. Śółcźi łchrećeźeśche, morićheśche wobliczk a prózwasche śo, néśehż z bjesmospomnymaj cuczłomaj dobżnyeź. Akulina bźerźeśche j jenej ruku jeho tuźiny, béty thribjeczit, kiž béśche wolmy dółcźzow, a mujeśche jeho ś druhej. „Pohladaj, hacź njeje nihdże jej wuźmył,“ wona praji, njeśpokojuje śo wobhladnjo.

Runje w tom cźażu béśche cźéśtina njecześana, njemécźeśche bluźu na wutrobuje hišćeze śapinjeny, dźerźo śebi śuknje, na ľubju béźała, so by śebi tam po śuchu draźu dójśchła. Nadobo śaśhtychła śo hróźnemu śichtu na ľubi, a cźéśtina pśchilécźa kaž wótna, je śaźurjenymaj wocźomaj, po śchtyrjoch śterśche śo kuleje, hacź béźo ś rébla dele. „Jśicj!“ wona rejeśche.

Akulina puśchezi śiwoje dźerźo.

„Tón je śo wobwéżnył!“ rejeśche cźéśtina dale.

Njedohładawśchi śo toho, so bé śo dźéćatko kaž mały kukuśché ś wobliczom do śpody wobwjerźto a nóźdy horje wot śo tykaja ś hłowu śpody wody śo ponuriło, béżeśche Akulina do pśchedtéje.

„Na hrjedże . . . . . twój wiśa . . . .“, móreźeśche cźéśtina, śasta pak, hdyž bé Akulinu wuhladała.

Akulina leźeśche po réblu; pruedy hacź mózachu ju dodźerźeeź, wona dobéża horje, a ze żałośtnym wukhikom padże kaž morwe cźéło na rébl a by śo śaraśhła, njebudźeśche ju śe wśićech kutow wobdźeźany łud śadźerźeeź śamoht.

XI.

Nétcźo wokolinkow njemóźeśche nicźto we śtróżeeach ani śłowecźka prośiećz. Lud pśchiśéża na cźyśdoach, wśchitcźy halekachu, wśchitcźy réczachu, jedyn napśchemoh druhemu, dźeći a śtare żony płakachu. Akulina leźeśche bjes wédomja. Śtónczinje dźéśchtaj muźej, cźéśtla a pśchiběźany śarjadnik, horje, a cźéśtina powdeźeśche, kak bé wona na nicźo njemyśliła, źiwoeje drasty dla horje béźała a tole wuhladała: „Za widju — cźłowjek tu śtoji; ta bliże hladam: pśchipódła leźi wobwocźena cźapka. Ja hladam, ale nośy śo hibatej. Tu mje śyma wobéhuje. Je to maliczśkoś! Cźłowjek śo

wobwéżny a ja dyrbju to widźeeź! Kak śym dele dokhelpała, śama njewém. Teź je ś dźiwom, kak je mje Bóh wumókił! Je to maliczśkoś! A tón nahły rébl, a tale wjećkoś! To mójach śo teź śama śaraśhła!“

Ludźo, kotśiž béchu horje śchli, powźdachu tośame.

Jśiicj wiśaśche na tśéchnej hrjadze, jenoź w kuśchi a śpódnych khołowach, ża śamćnym powjaśom, kotryź ś łołebki wśaś. Jeho wobwocźena cźapka leźeśche na śemi. Kabat a kójnch bé śo wuśwołekł a porźadnje pódła położił. Nośy dośawaśchiej hacź na śchpundowanje, ale źiwjenja hižo w nim njebé. Akulina bé k śebi pśchiśchła, wona cźjśchże śo wutorhnyć a śaśo k réblej dobéżeeź, ju pak njepuśchćejchu.

„Maćeźka, Śjemka je śo pśchekłukła“, praješche nadobo śchepiaca połeźka we kucźe. Dźećco leźeśche njebihajo bo ś wobliczom do śpody we dółcźzoju, a jeho nóźzy śo njebihaśchiej. Akulina jo hradny, ale dźećco njedyhćaśche a njebihaśche ho. Akulina cźśtnuj jo na kożo, podepré śo wo ruzy a da śo do wótreho a hróśnego wośchcźeroja, so Maśchka, kotraj bé śo tohorunja śmjeeź śapocźała, śebi wuśchi śadźerźa a płacźo do pśchedtéje wubéża.

Lud béżeśche do kuta ś wucźom a płacźom. Dźećco wumjeśćeno wot, poćźaśu jo trećź, ale wśchno béśche podarmo. Akulina waleśche śo na kożu a śmjeśćeśche śo, śchcźerźeśche śo tak źadaśiaje, so bu wśchemi jatrach, kotśiž tole śmjeeź śaśtyśchachu. Nétko hałke, hdyž wuhładachu tutu wulku cźjśdou muźi a żonow a śtarzow a dźećzi, kotśiž śo w pśchedtéji tłóczachu, bé widźeeź, kelko ludu dwórśki wutwar wuhidli. Wśchitcźy béhachu tam a śem, wśchitcźy réczachu, nnnoźy płakachu, a nichtó nicźo njeczinjeśche.

Cźéśtlina naúdże pśchego hišćeze ludźi, kotśiž njebéchu jeje śtawśiwe hišćeze śłuśchleli, a powédźeśche pśchego ś nowa, kak béchu śo jeje nużne cźinża a cźuwy rośtśrachśake ś njewocźekowanym napośładom, a kak je Bóh ju wunnóźił wet

(Pokrać̀owanje.)

pyšku wulku wažiłosć, niż jendž sa tatarjow, kiž zyła industrija a dźełaczeństwo ma ſ tym wulki dobytk.

* S Milicza. W Nowych Steffizach pola Milicza we Delnjej Schlesiskej zyjuta 15lětny Ernst Ulbrich z wumělskeje mandželskeje Galleroweje stónzowacz. Do Gallera někotre raſy ſ revolwra tšěli a jeho cźełko franí. Tutoho na pomoz wołanje sońšichowjerskeje jemu jeho mandželska na pomoz pschibźeła. Ulbrich też ju ſtrošnje do zjuota tšěli, ſ pistolowej latu ju njeczłowjeczy do hłowy zjerjeche a w krewji leżo wostaji. Każ ſo ſda, je ſo Ulbrich potom hišcźe ras do dwora wróćił a Gallera ſe ſlamanym kocźazowym toporom do hłowy bił. Zandarmoju słótnika hórjy lepichu. Wón hišcźe ſe sabałkoscźu njeskuſi prěje, hdyžrunjež jeho nadpadnjenaj derje ſpóznaschtaj.

* S Mülheima. Na ſajědźowanjenje ſ konjazym wjaſom zjhori w Mülheimſkej w Porurſkej 20 wosobow. Někotrych do khorownje dowjesechu, hdyž jedyn ſ nich wumrě.

* S Glüſinka. W Glüſinku w Rendsburgſkim wokrjesu jeneho wyſchſcheho dejerja na duju naſtrowjenja jeho dźela rosnjemdrjeny hyk na paſtwje mori. Morjeny ſawostaji 4 dźěći. Jemu bě hakle pſched krótkim zona wumrěła. Swójatki chžyſche ſo ſ nowa wożenicź.

* Wyſchowanje žonjdźe. We Baltim Drdenaku we Rumunſkej měſeſche ſo wěſta 30lětna Vera Reneši pſchi ſwójdom ſamolwicź. Vera Reneži, tuto njeczłowjeſtke žonjsko, je dwěmi mandželskeju, 32 nawoženi a ſwójeho ſyna ſtónzowała. Wjacźom ſwójim woworam je ſ zerenjom, ſawdale, do zyuknowych kaſchczowo połožała a w pinzu ſſhomała. Pſchi kóždym kaſchczu běſchtej mjeno a ſtarosba ſamorodnowcho na zedulsu napiſanej. Każ pſched ſwójdom wuprajі, bě ſ kóždym mužom a nawożenju we najſčěſchej pſchećjenoſći a najwjetſchim łožu žiwa. Stónźnje nadpadnu ju nimomerny wulka ſarliwoſć, jeſtož bě ſ winu jeje njeſtłutka. Bychu-li ſo njeſtłutki njeſwukowale, by hišcźe dale morodowała. Mordarſtwo bě ſtónźny ſeſčłuk jeje lubkowarſtwa. Materialneho bohatka ſ toho njeměješe. Swojeho ſyna ſtóržowa ſe ſtrachom, zo ju pſcherażi. Jeje ſajeſze a prozeſ ſe zwjeſchtkownje wulku roſhorjenoſć wubudźiło. Zajſi ale podobny pathologiſki pad hišcźeze ſwět widźał a ſłyſchał njeje.

* Noſhorjazy podawk w Parižu. W jenym hoſcenju blišo Pantheona w Parižu ſta ſo ſandźene dny njeſwjedźeny podawk. Někotſi Parižſky knjeza měrnje ſe błodom ſedźachu, jako nadobo zuſy dundak do hoſcenja ſatłupi. Njeſtrowjo a ani ſłowa njeprajo, dźěſche k jenemu ſadnemu błidu, hdyž bě runje wosjed pſchibłotowany. Sſo nikoho njeprajſcheho cźakaſche ſ rukowaj mjaſo ſe ſchłé a jědźeſche. Ludźom, kotſiž ſo jemu błižachu, ſ nożom hrożeſche. Skóržnje ſo pſches cźłjódy ludźi ſ hoſcenja dobywaſche a korczmarja ſrani. Někotſi žandarmoju ſ revolwrom nékolko raſy do njeho tšělichu. Pſchi nim njenamakachu ani pjenjezy ani papjery.

* Hońtwa na ſłonu ſtónźnje ſakaſana. Każ Parižſke nowiny piſaju, je Franzowſka ſtónźnje ſchikłaſy ſakoń na ſłony we ſwojich kolonijach wopſajila. Jenož pod wěſtnymi wumjenjenjemi je tšělenje ſłonow dowolene. Sa hońtwy lubowarjow abo dla ſchworta je ſ zyła tšělenje ſłonow zakaſane. Zyłe krajiny ſu ſo jako ſchikłanſke hona ſłonow pſchewoſłajile. Je też wulki cźaſ, ſo je ſo ſtónźnje zwěri ſakoń wudał. Dokhо njeſu wjazy trało, a wotemrěł by nam poſłedni ſłon, jenicźki hobr ſ pſchedſtawiſnilkich cźaſow njeſu tijeraz.

* Wulke njeſtožo na Newyorkſkej podjeſnjkej żeleſnizy. Na hłownej ſtaziji Newyorkſkeje podjeſnjkeje żeleſnizy ſta ſo w ranſchich hodźinach ſandźenych dnjow ſyłne wjeſchtorhnjenje miliny. Zyły cźaſ ſo ſa krótke mjeſſi-ſkiny do wohnja a kura ſawali. Na 200 wosobow, ſ wjetſcha žony a dźěći, ſo cźełko franichu. We wołach dóńdże k hróſnym wuſtupam. Wjele žonow a hołzow padże ſe ſadwěłowanjom k ſemi abo pytaſche wukhód. Druzy ludźom ſaſo ſ wokнami woń wjerhnjeni abo poteptani. Se ſhańnjenjom ſwójzy bu ſtrach hiſchcźe hórſchi.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Cźežke njewjedro je njedźelu popołdnu we Rudnych gorach (Erzgebirge) ſakhadźało. Krupobicze je wożebje w ſtronach pola Dippoldiswalde wulku ſchkodu naczińiło. W Reinholdshainje łodowe kruchi we wulkoſći hołbjazych jejow padachu a na dwóch 30 zentimetrow wyſoko leżachu. Se ſchłomow ſu ſo kżenje a liſcźo wotbile. Žně ſu ſapuſczene. Nježli ſo do torhazych rěkow pſchetworichu a kuli a pola ſo ſ błotom a ſchczerkom ſafwježechu. We Reinholdshainje je ſo wjele domow pożrjelo.

*

Pſchi wółbje ſchulſtkich ſtarſchiſtich radow ſu kſchesćijanſzy ſtarſchi absolutnu wjetſchinu 130 ſaſtupjerjow (34 pſchibyłych) dozpili. Podobnje ſu wółby po zyłym kraju wupadle.

*

Pſchi ſłładnoſći dokonjeſo 60. łěto żiwoſcho żiwjenja je nětkhuſchi ſakiti kral Bjedrich August ſwjaſtej wojerſkich towarſtwow khorhojue banty w barbach banta wojerſkeho ſzw. Hendrichſkeho rjada ſpożčit.

*

W kółni automobilowcho towarſtwa Age w Lichtenbergu pola Barli.ta woheń wudyri. W kółni 40 zyłe nowych automobilow ſtejeſche. Jenož 15 możeſche ſo wukhowacź, wſchě druhe ſu ſo ſpalile.

*

W Güglebenje w Durinſkej ſo ſwinjo ſ khlěwa wudobu, ſałoži do domiſcho, hdyž jenołětne dźěcźo ſpaſche a nażra dźěcźo tak ſłě na hłowje a ruzy, ſo dźěcźo bórſy po tym wumrje.

*

Revolwrowy a bombowy attentat je ſo na cźeſkoſłowakſki konſulat w Krakowje ſtucził. Służobnik Kolodzejczyk je ſo morił, ſaſtojnik Opaleny ſo ſranił. Nadpadnika ſu łapili.

Kurſij ſandźenu ſobotu w Barlinje:

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	21,425
1 jendźelſki punt	20,386	100 cźeſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwajz. frankow	81,125	100 półſk. markow	80,175

W pjenjezach žadnoſć cźinjenoje pſchiběra.

Efektowe kurſy ſo ſobotu na Barlinſkej burſy ſ nowa jeſlakichu. Wobkhod we nich wſchak jara ſmadny woſta. Někto ſo ſaſo wo nahódnoſcźenju hypothekow, kathrych a wójnſkich požeſzonkow, nalutowanſkich pjenjes a dełbich hódnotow wjele rěcźi a pſche. Po prawoom je wſchitko miłoſcźenje prózdnoje ſkonjo. Wěrno je, ſo je kniježſtwo ſtatneimu hejmej tónle naſtrowjazy ſakoń pſchedłožiło. To pak pſchezo hiſchcźe žadyn hotowy ſakoń njeje. Wo wołóčkach tychle naczińſkach (Entwürfe) a nanjetzach wjele piſaſch, bu jenož ſdmiatanjaz powjeſtſkiło. Wocźakajmy tola, kaſki ſakoń ſkónczníje ſa tute naſeżnoſcź ſo woſtamkuje a do mozy ſtupi. Potom hakle je mózno, ſ krótkimi a ſoſnymi ſłowami rozpiſnacź, ſchto po prawoom płacźi.

Wjele ſo też nětkole wo tym rěcźi a pſche, ſhromadźiny ſo wotměwaja a towarſtwa ſo ſałožuja. ſo by ſtatne ſtarſtwo ſchonom ſo wójny wiſcźatych papjerjanych pjenjes pſchipoſtiwała. Statneje banki w pſiedawſchej formje njeſu njeje. Też ſtat tu wjazy njeje, kotryż je ſa priedawſchu ſtatnu banku rukował. Koło ſo potajkim dźerżeſcź? Do dźeſnjſnjeſche ſtatneje banki ſtat niczo wjazy prajicź njeſmi. Ta je zyła ſamoſtatny wuſtawa a ſteji pod kontrolu ſwjo wukraja, na kotryż dyrbiny bórzy kóżdołětnje pſches miljiardu hotowych pjenjes ſa wójnſki ſchłodu płacźeſcź. Cźi, kotſiž nětko po kraju wokoło jědźa, ſhromadźiny wothorjenjo a towarſtwa ſałožujo, ſpekulinja na towarſtwowe pſchinoſchki, ſo bychu jich ſpożnjwe żiwjenje wieſcź mógli. Podobny pſchikład mamy w „demokratiſkim Barcrnbund“. Tón mahym ratarjam kraj a tuzje pjenjezy lubjeſche. Nahoſtedk ſwrześcźeſi a cźi, kotſiž běchu jemu pjenjezy dowěrili, je ſhubiłu. Tohodla wotewrjenjeſze wocźi a ſamkajcźe wołeſnje.

Produktowe wiki w Barlinje ſandźenu ſobotu łapjiſchu ſmadne pſcheměnjenje. Nożka a pſche, ſkromadźiny ſo je płacźiſnu pſcheměnichu. Jecźmjeń měſeſche měrne wiki. Wowoſ bě žadnjcźi a krutſy. Sſobotu płacźeſche zontnar

w Barlinje:

pſchenicźu 13.35—13.45 rożſi 11—11.20 jaſmjeňa naſétu. 11.30—12.10 naſmjeſk. 10—10.50 wowoſa 11.35—11.75 hr.

We termiſowym wikowanju:

pſchenicźu w meji 13.95—14.— w julinju 13.80 hacź 13.72 hr. — rożſi w meji 11.37 w julinju 11.07—11.10 hr. — wowſa 10.90—11.60 we julinju 9.9 Ohr.

Wiki wuzitkowcho ſłotu (Magerviehhof) wożera płacź we Barlin-Friedrichsfelde. Pſchihnuſi běchu 778 dźiwich a wyhłokoſnjeczenuch knowoju, 17 wołow ſo cźahanja, 12 hyłow a 12 prózdnikow. Mode dóſi a wyhłokoſnjeczene krowy płacźachu:

1. kajtoſcźe 380—540 hr.
2. kajtoſcźe 250—360 hr.
3. kajtoſcźe 200—250 hr.

Sſuczeſne jałoſzy:

1. kajtoſcźe 250—450 hr.
2. kajtoſcźe 160—280 hr.

Woły do cźahanja 40—48 hr.
(Zolte, Frankenſke).
Prózdniki a druſi ſtoł 30—36 hr.
po zentnarju żiwoje wahi.

Wiki ſchpatnje dźěchu, płacźiſnu ſo woſtrjebjowa.ju.

Na pſchedań:

Wós, dźěcźazy, w Budyſchinje, na jerjowej haſy cźo. 17, po 2 ſhod. na prawo, — na hrodowſkej haſy cźo. 13 po 1 ſhodźe, — ſchwortown, na Lotzeſſej dróſy cźo. 5 delka, — hoſpodarſki, na 30 zentn., w Smikuej cźo. 97. —

Wóz, kżezaz, w Budyſchinje, Oberwoc, cźo. 895 delka na na ſlewo.

Kolo, motorſke, G. Schübe we Wulkej Dubrawje.

Sýwna (10 zentn.), ſłoma (20 zentn.), Liebſch we Wuzejku pola Lutzy.

Sſoloma, Kumann w Sſupowje.

Kóń, cźornak, w Krakezach cźo. 22, — ſpodniſzy ſo pſchehadźuje 26. 5. dop. w 10 hodź. w Stephanez hoſcenzu w Kulowje.

Krowa, mloda dójka abo jałoſza ſ cźełeczom, w Welej Horje cźo. 20, — ſyłna do cźahanja, kowańja we Lasu, — wyſokoſnjeczena w Jenkezach cźo. 5 a we Porſchizach cźo. 20, — wyſokoſnjeczena, w Wjelowje cźo. 7, — a w Cźornjowje cźo. 22 pola Kamjenza. — ſpodniſzy ſo pſchehadźuje 26. 5. dop. w 11 hodź. w Stephanez hoſcenzu w Kulowje.

Sſo pytaja.

Hołza do domu ſo pyta do młyna w Delnim Wujesdźe.

Pjekarſki, Hohlfeld w Karlshrunje, — měſcheſzańſki mlyn we Wojerezach.

Schewſki, Horak w Budeſtezach.

Hołza do domu, Nedon w Lubiju na nowej haſy cźo. 13.

Skaſarja a ſłolarſkeho kowarja, Nicźka w Cźornym Hodlerju.

Błidarſki, Paweł Schubert we Lahowje.

Samlarja a dźełacźerja, H. Rauſſendorf w Małych Wołbzach.

Murjerja, nowowar w Cźornych Noſſizach.

Dźełacźerja a dźełacźeſki, zyhelowanicźa w Tſſoch Hwjeſdach.

Schkrowe depeſche.

Barliniſte produktowe wiki, dźenſa dop. ¾11 hodź.: Pſchi ſobotnjſchich płacźiſnach ſu witi hiſchcźe njeſmuwite.

¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu. Tendenza jara ſtruczena.

Płacźiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołijowe ſłymje po tuni abo 1000 kg, ſewał 100 kg, płacźiſny po Notej hriwnje.

	23. 5.	22. 5.		23. 5.	22. 5.
Pſchenica rożła	267-269	267-269	rapſ. wožiſchć	15-15,60	15-15,60
naſeń. jecźmjeń	220-224	222-224	poch. melaſſa	9,75	9,75
naſ. jecźmjeń wowoſ	224-242	226-242	ſeradella	14-15,25	14-15,25
kukurjaz (Mais)	227-235	227-235	běrnaze ſrużk	18-20,00	18-20,00
	210	—	buraj	19 20,00	19,00-20
ſchpeniczn. muka	33-36,75	33-36,75	wołsa	19-22,50	19,50-22
rżana muka	30-32,50	29-32,50	lany wožuſchć	21-22,50	21-22,50
pſchenicź. wotr.	14-14,00	14-14,30	módre łupiny	10-11,50	10-11,50
rżane wotruby	15-15,00	15-15 00	ſolite łupiny	12-14,00	12-14,50
rapſ	395-400	395-400	ſyna, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
kane ſymjo	385-390	385-390	ſłona, rżana	1,10-1,60	1,15-1,20	
hórch	22-25	20-25	„ pſchenicź.	1,10-1,40	1,15-1,20
pjeluſchći	19-20,00	19-20,00	„ wowſna	0,90-1,80	1,00-1,20
			„ jecźna	0,95-1,00	0,90-0,95

Wjeſne płacźiſny w Budyſchinje.

wot 23. meje 1925.

Wſchě płacźiſny ſo po ſtotej hriwnje ſrośmija.

Pſchedmjet		najniſſa płacźizna	najwyſſa płacźizna
Pſchenica, ſwonka wotedacja	50 kilo	12,30	12,60
Rożła, ſwonka wotedacja	50 „	11,30	11,50
Jecźmjeń, ſwonka wotedacja	50 „	11,25	12.00
„ naſmjeſk	50 „	—	—
Wowoſ, ſwonka wotedacja	50 „	11,00	11,60
Raps	50 „	—	—
Bern	50 „	1,80	2,00
Sſyno	50 „	3,00	4,00
Sſoloma, ſ masch. mlócź., praſ.	50 „	1,00	1,30
„ ſ masch. „ k ſajt.	50 „	1.30	1,50
„ ſ zypami mlócźena	50 „	2,20	2,70
Pſchenicźna muka, 60%	50 „	19,75	20,25
Rżana muka, 70%	50 „	18,00	18,50
Pſchenicźne wotruby	50 „	8,00	8.50
Rżane wotruby	50 „	8,30	8.60
Proſzata 660 ſchtuk	1 ſcht.	20,00	34,00

Drobnowikowanke płacźiſny w Budyſchinje.

23. meje po hamtſkim poſtajenju

Wſchě płacźiſny ſo po ſtot. hriwnje ſrośmija.

Twora		najniſſch. płacźizna hr.	najwyſſch. płacźizny hr.
Howjaze mjaſo ſ loſcźemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelace mjaſo	1 „	2,00	2,40
Skoſyjeze mjaſo	1 „	2,20	2,60
Sſwinjaze mjaſo	1 „	1,80	2,40
Tukrajny ſwinjazy ſchmalz	1 „	2,40	3,20
Pſchenicźna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,38	0,40
Khlěb	1 „	0,35	0,35
Jedźne běrny	1 „	0,09	0,10
Raſſk	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sſoſt	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	1,90	2,10
Sſuſcheny poſcź	1 „	2,00	2,80
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,00	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,09	0,11
Jedźne bruny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0,68	0,70
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeſtne wuhło (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Płacźiſny rěſneho ſłotu na Barlinſkich ſłotnych wikach.

23. meje 1925. Płacźiſny po zentn. a ſł. hriwnach.

Ślónje druzny a wojnamjenjenje.

Woły: 474.

Polnomaſtne, wukormjene, naſtojeſchcźe rěſneje ſłodnoſće hacź ho 6 lět	55-60
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene.	50-53
Mjenſe wukormjene młode, derje pizowane ſtarſche	45-58
Mjenſe pizowane wſchelki ſtarocźy	37-42

Byłki: 580.

Polnomaſtne, wukormjene, naſtojeſchcźe rěſneje ſłodnoſće	50-54
Pelnomaſtne, młodſche	47-49
Mjenſe wukormjene młodſche a derje pizowane ſtarſche	40-45
Schpatne	30-36

Jałoſzy a krowy: 916.

Polnomaſtne, wukormjene krowy najwyſſeje rěſneje ſłodnoſće	52-58
Polnomaſtne, wukormjene jałoſzy najwyſſeje, rěſneje ſłodnoſće hacź do 7 lět	44-50
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młodſche krowy a jałoſzy	36-40
Derje pizowane krowy a mjenſe pizowane jałoſzy	27-31
Mjenſe a ſchpatnje pizowane	22-26

Cźelata: 2425.

Najſſiſche, wukormjene	78-88
Mjenſe wukormjene a tajſe wot zyła	65-76
Schpatne	52-60

Wowzy: 6452.

Młodſche a ſtarſche wukormjene	47-53
Starſche wukormjene	38-43
Mjenſe wukormjene (Merzſchafe)	20-30

Sſwinje: 10655.

Polnomaſtne, wotſebitych raſow a zich ſchikſenjow, hacź do 1½ lět ſtare	65-66
Wukormjene	64-65
Mjechne	62-63
Schpatne	60-61
Ranzy a kundroty	59-62

Přilopk.

* 2200 šapałkow trjeba w Němskej jedyn cłowjek za lěto. W němskim kraju šhotowujeja šo w pšcherěrskich fabrikach wjace hač 103 miliardow šapałkow, z nich wuwožuja šo 3 miliardy a 10 miliardow šo dowožuja. W pšcherěrskich trjeba Němska šama wokoło 110 miliardow šapałkow. W posledních 10 letach šmy wokoło 11 billionow šapałkow pšcherjebali. Na jenoho cłowjeka pšchidu tak na 2200 šapałkow na lěto. Wobličejmy pak je jenoż pšcherěrk. Dobry kurjer, kěpe šchopny kurjer, trjeba jich wjacy. Zyle šajimawe by było, by-li nekotry z naších Pšawnych kurjerjow šwěi šamo wobličejk, kelko šapałkow trjeba a do „Sšerb. Nowin" napišał. Tuž do dźěła, Mužojo, liczcje šapałki, žony, liczcje šchalki khošcja, kelkoż wob lěto wupjecje. Šchtó budže druhemu pšekowacz?

* **Wa stawišnach zigary.** Najpřikšiše naswoumnjenja wo nam tak derje znatej zigarje cźini šchpaniški statwišnar Gonzalo Fernandez de Oviedo y Valdey. Wón je stawišny wo kraju Nicaragua pišał a w lěcze 1555 swojo dźěło dokoncził. Stawišnyšpišowaczel pišche w mjenowanym dźěle tuto: Indianojo wopija šo pšchi wšchelakich šwjedźenjach rad z winom, kiž šwěi z maišu pšchišlušuja. Pšchi tom bjeru šwěi pałczik kowjenow, nječhaj šchércz zolow dołhi a porst tołsty. Kowjena šu šwakane a z nikka wobwite. Jedyn kónz tykaju Indianoja do ezta a druhi jazełka. Kur, kiž naštanje, wobtkowaja dźěchi cźaš a ezta, a potom wuduja jón z ezta a pšches noš. Mócre, šchérc mrócelke šaczemnjeja potom zjuli wokolinu.

* **Wojowanje pšcherźiwo alkoholej w jenej Barlinskej zyrkwi.** W zyrkwi Najšwj. Trojizy w Berlinje měšchcu šo pšchednoščki pšcherźiwo alkoholinej dźerźeczi. Pšchednoščki pšchewša generalsuperintendent dr. Burghardt. Pjeczdy hač pak dr. Burghardt słowo wuprajl, postany měšchcjanški šastupjeć a wobšhedźeć knihicźišchczeńje Hepper, a šo po namołwjenju korčmarjow wopraschа, schtó je po prawom šhromadźišnu powołał. Dr. Burghardt zwle mérnje wotmołwi, šo je šo šhromadźišna z wobłołowa njom gmejnškich šastupjerjow powołała a to tohodla, šo by šo pšcheźiwo wopiwstwu šakročiło. Njemér pak pšchezo bóle pšchibérasche. Dr. Burghardt pšchikasa Luthcrowuy špew špěwacz a z tym šo šhromadźišna słónczi. Hara a njemér hišchcze dale w zyrkwi traješe, hač słónczne šchkianka policja pšcheźiwo tomu zakroczi. Lud šo šmérkowa a rozeńdże.

* **W Pruškej zatepi šo łóżde lěto na 3000 ludzi.** 63 439 wołobow je w běhu poślednjeju kědźbatow šmjercz w morwim elemenče namakało, mješ wimi 24 636 dźěcźi. S wulkeho dźěła šława šo to w cźašu nałitnjeho pšchebywanja pšchi morju a jěšorach. To pak ma šafo šwoju winu w njedostatku pluwanja. Tyšazy a tyšazy hišche pluwacz njemóža a tak šami šo z wody wu šwobodźicz njemóže, hdyž njeložownje do njeje padnu. Potom méle šo šrašchne měšnu lěpje wobstrażowacz. Tak by njeuje šrudoby na šwěcze było, kajkejež je pšchi šmjerczi pšchiwušmych.

n- * **Kak natwarja šo pšchcjele.** Na šwojim puczowanju do Frankfurta nad Wódru mějach raš pšchileżnosć, šebi wobhladacz, kak šo pšchcjele twarja. Dawno hižo šym šebi to pšchał, wobšedźowacz, kak šo tutón hobrišt instrument šejtaja. Najmažnjišchi material je drjewo. Dołho kedźbliwje a šarofšiwje dyrbi šo wubjeracz, pšchihotowacz a šuchicz, prjedy hač je drjewo khmane ša pšchcjele. Pjatnacze hač do dwacezi lět dołho šuchi šo cźašto drjewo. W tworowej błidarni šo potom tak kujerde drjewo rěša a truha do cźeńkich deščow. Kóšjunowe drjewo pšchepuščhcza šiajnje powětr. Dźěłacźerjo nanałaja łohodła nutškowu stronu še łkjom. Powětr może tak bjes toho, šo by še wšchěmi šchkałbami won piškał, pšches pšchcjeżel duczeż. Nimo drjewjanych pšchcjeżeli trjebaja šo też kowowe pšchcjele. Wone lija šo še cźeczitého kowa. Dorum pak dyrbja zyle hładke a rune byczeż. Kóždy dźěłcź abo hórka kašy šwuk, abo jón šwinje, šo šo pšchcjele pukaja a kamaja. We wšchelakich tołštotach šo nětko pšchcjele wupruhuja a pšchirěsuja. Kóždy milimeter ma tu nimomérny wulki wušnam. Na druhim měšnje šafo šo pšchirěsuje, porymuje a šo pilnje błach ša małe a hač najdléše pšchcjele. Takše błachowe trubjakki šo potom pomjedźuja. Dźěłacźerjo we tośich mjedźarnach podobaja šo hibatym mjedźatym postawam. Mješiwoczo a ruzy, drasta a šešiny, wšcho je z mjedźanym prochom pomjedźene. Najšajimawšcha pak je rumnoseć, w kotrejž šo pšchcjele na pišk wupruhuja. Wumjeła, tiž to cźini, šlaji, hdyž je prawy pišk namakał, na pšchcjeł wěko. Na nim šaleži zyła šamołwitosć. Kóždy dźěł pšchcjeli šo tak pšcherupruhuje. Prjedy hač šo pšcheda, šeštaja šo w fabrizy. Jeli to najmjeńše njeztrjebi, tak dyrbi šo wšcho šošo rošebrać. S nowa šo šošo špyta a jeli hišcheze šafo njeje prawje, tak šo šafo pšchemeńja, doniż njeje wšcho w najlépšchim porjedźe. S rédka jedyn druhi instrument žada šebi telko fedźbliwoseze.

* **Twarjenje hłodarjow w holłandšich šchutach.** W wuch hich holłandšich šchutach je šo khłostanje šawjedło, dźeczi ša mjeńše pšchešunjenja z tym khłostacz, šo šo na khwilu do wěšeho khamora šankuu. Wo wšu Delf njedawno wuczerka mału holczku do tajkeho khamora šankny a na nju šahy. Holza zyin nóz w khamorje pšcheźimi a šarofšej mějeschcej wo nju wulku šarosć, dokelž njewědźeschcej, schto je šo z dźeczom šalo. Po wulkej próšy šo holczka z khamora wudobu a łkoczi w šmjertnym šrachcu 10 metrow wyšokeho pofkhoda na dróhu. Nano ju je šlamanymi štwami nadeńdźechu.

* **Pšchewjesenje jenoje wjše w Amerizu.** Twarjenja na druhe měšno pšchešlajicź, w Amerizy dawno nicžo wjacy noweho njeje. Hač je małe abo hórše twarjenicko, kóžde pšchewješe šo jenak łokko. Pšched nětkrótkim bjeli pak we Michiganje zyłu wješ na 18 klm. dale pšchešłjichu. Bź to wješ, wobšlejaza z nébhže 100 twarjenjow, kotraž jenemu rěšafej šlunchešche. Wulke łéžy wokoło rěšaka běchu šo po cźašu pšcherjebałe, a twarjenja z rěšakom mějachu šo wottorhacz. Tu wobšamknychu, wješ dale pšchešłajicź. Twarjenja šo na roščhty šbehnychu a na kolešach dale wješiechu. Wšo dyrbješche šo pšcheš tym puczowanju do Frankfurta nad Wódru mějach raš pšchileżnosć, šebi wobhladacz, kak šo pšchcjele twarja. Dawno hižo šym šebi to pšchał, wobšedźowacz, kak šo tutón hobrišt instrument šejtaja. Najmažnjišchi material je drjewo. Dołho kedźbliwje a šarofšiwje dyrbi šo wubjeracz, pšchihotowacz a šuchicz, prjedy hač je drjewo khmane ša pšchcjele. Pjatnacze hač do dwacezi lět dołho šuchi šo cźašto drjewo. W tworowej błidarni šo potom tak kujerde drjewo rěša a truha do cźeńkich deščow. Kóšjunowe drjewo pšchepuščhcza šiajnje powětr. Dźěłacźerjo nanałaja łohodła nutškowu stronu še łkjom. Powětr może tak bjes toho, šo by še wšchěmi šchkałbami won piškał, pšches pšchcjeżel duczeż. Nimo drjewjanych pšchcjeżeli trjebaja šo też kowowe pšchcjele. Wone lija šo še cźeczitého kowa. Dorum pak dyrbja zyle hładke a rune byczeż. Kóždy dźěłcź abo hórka kašy šwuk, abo jón šwinje, šo šo pšchcjele pukaja a kamaja. We wšchelakich tołštotach šo nětko pšchcjele wupruhuja a pšchirěsuja. Kóždy milimeter ma tu nimomérny wulki wušnam. Na druhim měšnje šafo šo pšchirěsuje, porymuje a šo pilnje błach ša małe a hač najdléše pšchcjele. Takše błachowe trubjakki šo potom pomjedźuja. Dźěłacźerjo we tośich mjedźarnach podobaja šo hibatym mjedźatym postawam. Mješiwoczo a ruzy, drasta a šešiny, wšcho je z mjedźanym prochom pomjedźene. Najšajimawšcha pak je rumnoseć, w kotrejž šo pšchcjele na pišk wupruhuja. Wumjeła, tiž to cźini, šlaji, hdyž je prawy pišk namakał, na pšchcjeł wěko. Na nim šaleži zyła šamołwitosć. Kóždy dźěł pšchcjeli šo tak pšcherupruhuje. Prjedy hač šo pšcheda, šeštaja šo w fabrizy. Jeli to najmjeńše njeztrjebi, tak dyrbi šo wšcho šošo rošebrać. S nowa šo šošo špyta a jeli hišcheze šafo njeje prawje, tak šo šafo pšchemeńja, doniż njeje wšcho w najlépšchim porjedźe. S rédka jedyn druhi instrument žada šebi telko fedźbliwoseze.

* **Twarjenje hłodarjow w holłandšich šchutach.** W wuch hich holłandšich šchutach je šo khłostanje šawjedło, dźeczi ša mjeńše pšchešunjenja z tym khłostacz, šo šo na khwilu do wěšeho khamora šankuu. Wo wšu Delf njedawno wuczerka mału holczku do tajkeho khamora šankny a na nju šahy. Holza zyin nóz w khamorje pšcheźimi a šarofšej mějeschcej wo nju wulku šarosć, dokelž njewědźeschcej, schto je šo z dźeczom šalo. Po wulkej próšy šo holczka z khamora wudobu a łkoczi w šmjertnym šrachcu 10 metrow wyšokeho pofkhoda na dróhu. Nano ju je šlamanymi štwami nadeńdźechu.

* **Pšchewjesenje jenoje wjše w Amerizu.** Twarjenja na druhe měšno pšchešlajicź, w Amerizy dawno nicžo wjacy noweho njeje. Hač je małe abo hórše twarjenicko, kóždе pšchewješe šo jenak łokko. Pšched nětkrótkim bjeli pak we Michiganje zyłu wješ na 18 klm. dale pšchešłjichu. Bź to wješ, wobšlejaza z nébhže 100 twarjenjow, kotraž jenemu rěšafej šlunchešche. Wulke łéžy wokoło rěšaka běchu šo po cźašu pšcherjebałe, a twarjenja z rěšakom mějachu šo wottorhacz. Tu wobšamknychu, wješ dale pšchešłajicź. Twarjenja šo na roščhty šbehnychu a na kolešach dale wješiechu. Wšo dyrbješche šo pšcheš tym puczowanju do Frankfurta nad Wódru mějach raš pšchileżnosć, šebi wobhladacz, kak šo pšchcjele twarja. Dawno hižo šym šebi to pšchał, wobšedźowacz, kak šo tutón hobrišt instrument šejtaja. Najmažnjišchi material je drjewo. Dołho kedźbliwje a šarofšiwje dyrbi šo wubjeracz, pšchihotowacz a šuchicz, prjedy hač je drjewo khmane ša pšchcjele. Pjatnacze hač do dwacezi lět dołho šuchi šo cźašto drjewo. W tworowej błidarni šo potom tak kujerde drjewo rěša a truha do cźeńkich deščow. Kóšjunowe drjewo pšchepuščhcza šiajnje powětr. Dźěłacźerjo nanałaja łohodła nutškowu stronu še łkjom. Powětr może tak bjes toho, šo by še wšchěmi šchkałbami won piškał, pšches pšchcjeżel duczeż. Nimo drjewjanych pšchcjeżeli trjebaja šo też kowowe pšchcjele. Wone lija šo še cźeczitého kowa. Dorum pak dyrbja zyle hładke a rune byczeż. Kóždy dźěłcź abo hórka kašy šwuk, abo jón šwinje, šo šo pšchcjele pukaja a kamaja. We wšchelakich tołštotach šo nětko pšchcjele wupruhuja a pšchirěsuja. Kóždy milimeter ma tu nimomérny wulki wušnam. Na druhim měšnje šafo šo pšchirěsuje, porymuje a šo pilnje błach ša małe a hač najdléše pšchcjele. Takše błachowe trubjakki šo potom pomjedźuja. Dźěłacźerjo we tośich mjedźarnach podobaja šo hibatym mjedźatym postawam. Mješiwoczo a ruzy, drasta a šešiny, wšcho je z mjedźanym prochom pomjedźene. Najšajimawšcha pak je rumnoseć, w kotrejž šo pšchcjele na pišk wupruhuja. Wumjeła, tiž to cźini, šlaji, hdyž je prawy pišk namakał, na pšchcjeł wěko. Na nim šaleži zyła šamołwitosć. Kóždy dźěł pšchcjeli šo tak pšcherupruhuje. Prjedy hač šo pšcheda, šeštaja šo w fabrizy. Jeli to najmjeńše njeztrjebi, tak dyrbi šo wšcho šošo rošebrać. S nowa šo šošo špyta a jeli hišcheze šafo njeje prawje, tak šo šafo pšchemeńja, doniż njeje wšcho w najlépšchim porjedźe. S rédka jedyn druhi instrument žada šebi telko fedźbliwoseze.

* **Twarjenje hłodarjow w holłandšich šchutach.** W wuch hich holłandšich šchutach je šo khłostanje šawjedło, dźeczi ša mjeńše pšchešunjenja z tym khłostacz, šo šo na khwilu do wěšeho khamora šankuu. Wo wšu Delf njedawno wuczerka mału holczku do tajkeho khamora šankny a na nju šahy. Holza zyin nóz w khamorje pšcheźimi a šarofšej mějeschcej wo nju wulku šarosć, dokelž njewědźeschcej, schto je šo z dźeczom šalo. Po wulkej próšy šo holczka z khamora wudobu a łkoczi w šmjertnym šrachcu 10 metrow wyšokeho pofkhoda na dróhu. Nano ju je šlamanymi štwami nadeńdźechu.

* **Pšchewjesenje jenoje wjše w Amerizu.** Twarjenja na druhe měšno pšchešlajicź, w Amerizy dawno nicžo wjacy noweho njeje. Hač je małe abo hórše twarjenicko, kóždе pšchewješe šo jenak łokko. Pšched nětkrótkim bjeli pak we Michiganje zyłu wješ na 18 klm. dale pšchešłjichu. Bź to wješ, wobšlejaza z nébhže 100 twarjenjow, kotraž jenemu rěšafej šlunchešche. Wulke łéžy wokoło rěšaka běchu šo po cźašu pšcherjebałe, a twarjenja z rěšakom mějachu šo wottorhacz. Tu wobšamknychu, wješ dale pšchešłajicź.

** **S dobreje źwójby.** „Janko, nješabudź, wuczeży łubiczki dacz, prjedy hač do łoża dješch." — „A jeli mi też płišni da, maczerka, kaž wczera wjeczor nankej?"

Swójbne powjesće.

Semrěli: August Schuba w Dźiwocźizach, 74 l. — Albert Walter Horn w Budyšinje, 29 l. — Selma Marja Čornakez rodź. Šedlička w Budyšinje. — Handrij Petrik w Stróži pola Hucźiny, 79 l.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wjeršny puczmistr w Delnjej Kinje je dla nałożowanja wot 25.—30. meje šawrzeny. Wšědźicz ma šo w tutom cźašu po Mužakowškej dróży.

Puczmistr w Kortnizy do Barta je dla nałożowanja wot Bartšich honach wot 25. meje šem šawrzeny. Puczmistr je je tutón cźaš na Wrěšezy pokazany.

*

Gmejnški puczmistr z Huški do Mjedźwjeja je wot 25. hač hač do 26. meje dla nałożowanja šawrzeny. Wšědźicz ma šo tute dny po paralelnym puczu z Huški do Mjedźwjeja.

Towaršwowski powěšnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija" zeńdże so jutře wutoru, 26. meje 1925, wječor 1/2 9 hodź. połnoličbnje w „kat. towaršowni". Zrjaduje so spěwna hodźina ze wšelakimi druhimi wotměnjenjemi. Předsyda. Dirigent.

Budyšin. „Bjesada" ma pónděłu wječor z dypkom 1/2 9 hodź. spěwanje w Serbskim Domje. Žónske hłosy hižo 1/4 9 hodź. Należnje prosymy, zo bychu wšitcy přišli.

Khróšćicy. „Ratařski Dorost" w Khróšćicach ma pjatk, 29. meje, w Herbskej grychće we Wudworju zhromadźiznu. Započatk we 8 hodź. Předsydstwo.

Khróšćicy. Jednota „Sokoł" ma jutře wječor 1/2 9 hodź. krótke posedźenje pola Wjenkec. Dla ważneho wuradźowanja maja wšitcy přińć.

Trauje. Wutoru, 26. meje, připrawi so w Kreibichec korčmje w Trajach serbski přednošk ze 100 krasnymi šwětłowobrazami. „Pućowanje po Dalmaciji". Přednošuje k. Hładki. Započatk wječor 1/2 9 hodź. Wo bohaty wopyt so prosy. Zarjadnistwo.

Wotrow. Jednota „Sokoł" ma wutoru, 26. 5., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow".

Dotalne dary: 70,23 hr.

Dalše dary z Khróšćic:	
nazběrał šulef Herman;	
Jurij Dučman, kubleř	10,— „
Max Šefrich, šewski mištr	5,— „
Haase	—,50 „
J. Křižank, kubleř	3,— „
Winger, kubleř	5,— „
Michał Šołta, listowy	1,— „
P. Graf, rězniški mištr a kubleř	5,— „
Basser, žiwnoščer	1,— „
K. Rjenč, kubleř	5,— „
Kmječ, žiwnoščer	1,— „
Lehmann	—,50 „
kn. dr. Pohlowa	10,— „
Rjelka	—,50 „
Schlosser	—,50 „
Kurfürst	—,50 „
Hoyer, žiwnoščer	1,— „
Mäßling, kubleř	1,50 „
Wjaclawk, kubleř	1,— „
Wjenka, korčmař a kubleř	10,— „
Čornak, zastojnik	1,— „
M. Bjeuš, korčmař	2,— „
Mikł. Brězan, žiwnoščer	1,— „
Pawoł Graf I.	—,50 „
K. Völkel	—,50 „
hromadźe:	137,23 hr.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerf w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeř najprěnšich dźěłarnjow.

Mocowe wozydła

wuporjedźerńja

přisluški, pjelnjerńja bencina a wolija.

Składostna dźělba

nowych woblekow

wot 18.— hač do 25.— hr.

jenoż pola Selferta na kamjentnej hasy 29.

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńo

w Serb. knihańi w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Vogtlandske gardiny

w horbsey wulkim wubjerku, canki, kromy, vitraže. Małe klamy, tehodła směnje tunje płaćizny w gardinowym wobkhodźe na zwonkownej lawskej hasy 10, rózk kronpryncowego mosta w Budyšinje.

Sykanjowa a trawu žnčjaca mašina a pluh z dwěmaj radlicomaj je na předań

w Bronju čo. 13.

Strowe, syne

kalowe sadźeńki

wotedawa

zahrodnistwo w Krakecach.

Ručne dźěła

wša potrjeba za wušiwanja, wšě druźiny wołmy, vogtlandske wušiwanje, łonjace šaty a štrympy. Wulki wubjerk, tunje płaćizny.

E. Günther

rózk žitneje hasy a mjasowych jětkow.

MERSIOVSKI

Wuporjedźenja a znowa dźěłanja

Prošu

čisło

687

jeli maće mału nawěšk do „Serbskich Nowin".

Carl Gast w Budyšinje

ratařske mašiny

zastupjeř najprěnšich dźěłarnjow.

Najwjetša wuporjedźerńja

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Sym so w Kukowje zasydlił.

Dr. med. Korla Thiel

Telefon Halštrow čo. 106.

Přijimam też sobustawy khorobnych kasow. — Röntgowy apparat k přeswětlenju, k wobrazowanju a k wobswěčenju. Štyribankojta kupjel. Lěkowanje přez wobswěčenje.

Běčne hodźiny wšědnje wot 8—10 hodźin dopołdnja. Wutoru a pjatk wot 7—8 hodźin wječor.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a poła dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. K Kčde čo. płaca 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za maty rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 120 | **Budyšin — wutoru, 26. meje 1925 — Bautzen** | **Lětnik 84**

Němski žejm pscheciwo bayerskim ludowym žudam.

Němski žejm je wczera wo **wobnowjenju jednanja pscheciwo wuńudam bayerskich ludowych žudow** wuradkał.

Sajmujer bayerskeho knjeżerstwa, statny radźicel **Reißler**, sapódlanc **Hempel** a hospodarskeho sjednoczenstwa a němskonacionalny **Lohmann** sa to rěčachu, so by žejm jakonjowy naczisk wotpokazał.

Sozialdemokratiski sapódlanc dr. **Saenger** wobras wo spodźiwnej dźeławosći bayerskich ludowych žudow rozwi. Tele žudy žu fronuite, a politiske stejišćo je wone wot žudźa. W prozenju wo Hitlerowym puczu je zastupjer generalneho statneho komisara w Bayerskej pódla wodźerja mordarskeje organizazije kapitana Ehrharta žedźał, hač runje bě tón wobškodźeny. Wulke hitanje w žejmje nasta, hdyž wěcnik Kóžli, so je hischcze we zastojnstwje stejazy bayerski wysoki knjeżerstwowy radźicel njedawno rjekł: **Erzbergerowi morđarjo žmědża w Bayerskej z měrom žrjadneho połokanja hladaš. Woni žo ženje njewubadźa. W Bayerskej njeje sa cząš ludowych žudow pravda knjeżila, ale njepravda.** W tutym zmysle žu žo „Němske juristiske nowiny“ wo nich wuprajile. Pschi wothłosowanju žo § 1 zakonjoweho naczisća se 148 pscheciwne 126 hłosam pschija.

Wuńudy belgiskich wójnskich žudow pscheciwo zakitkam oficirarn.

Belgiski wójnski žud w Namurje je 30. haprleje dla podatkowy w Dinantu w auguście 1914 18 zakitkich oficirow w jich njepschitomnosći k kmjerješi a 7 k dwajezećlětnemu chłostanskemu dźelu zahudźił.

Nětkuschi offizerow zaskoču armeekorpsow pscheciwo tutomu wuńudej w nowinach zjawnje protestuja.

Samomordarstwa w němskostatnej woborje.

Hospodarstwowy wuhlerk němskeho žejma žo pódla želu se samomordarstwami w němskostatnej woborje zaběrasche. Zastupjer ministerstwa němskostatneje woborje wo samomordarstwach w němskostatnej woborje w lěcze 1924 rosprawjesche. 106 samomordarstwow je žo zkedźiło. Pschi nich žu žo wobdźělili 1 wyschschi leutnant, 1 leutnant, 24 podoffizěrow, 36 dźesatnikow (gefreiter) a 98 wschelakich wojakow, po wěrywuznaću 138 evangelskich a 30 katholikow. Jako pschicziny k samomordarstwam njeje žo pakhłostanje dla padnoschtwa, dla pschefchibjenja, dla njepravneho wuživanja brónjow, dla nahlynjenje pscheciwo pschedstajenemu, dla pscheńdženjow na straži atd., w 48 padach dla njesbožownje lubosće, žarliwosće atd., w 35 padach dla khorosće, w 19 padach dla duchownje malohódnosće abo dla cźežkich myslow, w 16 padach dla lohkomyslneho napraskanja dołha ato. Runje wojazy we wohrožanej starobje, 20 hač 23 lět žu sa cząš wójny a po njej pod njepschihódnym wobdźelanjenjom wotrostli. Wo tutych němcach je žo zywilny duchowny, kotryž we wojerskim duschownopastyrstwje žobu dźeła, wuprajił: Jimaze a žudźace je, hdyž dyrbi duchowny stórźbam na njesbožowne zbožowe wobstejnosće pschipohłuchać. Mam zaběžkich, so žu žo dla rospuschczenja wschoho poćiwkowneho porjada do bospolnje suntskowneje njewěstosće a njedźerženja sčahnyli.

Němšzy winizarjo pscheciwo němsko-schpanskemu wikowańšemu sréżenju.

Němski minister zwonkownych naležnosćow dr. Stresemann je sajdźeny tydźeń w němskim žejmje sa to rěčał, so by žejm němsko-schpanske wikowańske réżenje pschijał. Pschedbydźerjo winizarskeho swjatka pschi rěkach Saarej, Mosela a Ruwary je Stresemannej telegrafowali, so žu žo němšzy winizarja z jeho rěčju rosheriłi. Tuchi je we nich, dokelž sa swoje wino woteběrarjow njenamakaju. S pschiwobzjenjom schpanskeho wina žo jich nusa powjetschi. Dr. Stresemanna napominaju, so by swoje stejišćo k němsko-schpanskemu wikowańskemu réżenju pschemenił.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowańska wobućow. Póduchowanje spěšnje a tunjo

Žanych kommunistow wjazy w oldenburgskim žejmje.

We wšěch krajach žiwěta kommunismus rospaduje. Jeho dotalni pschiwisowarjo kommunistiska fronta wopuschczeja, spósnawschi, so žu podłožki kommunizma bludne. Do oldenburgskeho žejma, w kotrymž mějachu hač dotal kommunistojo dwěju sastupjerjow, njeje žo pschi nowowołbach žadyn kommunist wjazy wuswolił. Oldenburgski žejm wotri žo nětkole z 10 zentrumskich sapódlanzow, 9 sozialdemokratiskich, dotal 9, demokratow 5, dotal 9, kranjsko bloka sjednoczenych stronow prawizy 15, dotal 14, 1 ludowza. 24 sapódlanzam dotalnych koalizistich stronow, 16 sapódlanzow prawizy napschećo steji.

Dr. Benesch do Wina puczuje.

Cźežkoslowakiski minister zwonkownych naležnosćow dr. Benesch tónz tuteho tydźenja do Wina pschijědźe a tam dwaj dnjej wostanje. S awstriskim knježerstwom budźe wóit wo hospodarskich wobstejnosćach, wo położenju wobkhoda a witerwańskich pomérach a wo pschihotach awstriskeho knježerstwa sa Genf jednacź.

Attentat na cźežkoslowakiski konsulat w Krakowje.

Ssobotu popołdnju je žo w twarjenju cźežkoslowakiskeho konsulata w Krakowje revolkowy a bombowy attentat sturził. Pschi nim bu konsulowy słužobnik Kolodźejčk morjeny a konsularny sastojnik Opatrony sranjeny. Skuzéř attentata je 60 létny muž, kotryž žo Jan Lech mjenuje. Jeho žu sajeli.

Attentat je žo pschi śledowazych wobstejnosćach stuził: Do cźežkoslowakiskeho konsulata thudobnje zwoblekany muž pschińdźe, kotryž póliki z zuhym pschihynkom rěkasche. Wón wo pucź wanjiši paž proschesche, wudawaja, so je z cźežkoslowakiskim statnym pschisłušnikom. Hdyž jemu konsularny zastojnik praji, so dyrbi wupokazma pschedpołožeńcej, jemu zusy wudma nada. Na to jeho słužobnik Kolodźejčk za ruku wsa, so by jeho na drohu wuwjedł. Muž pak žo słužobnikej we thěžnych durjach wutorhny, běžesche k wokna swoju, hdźež žo pažu wudawaja a do njeje bombu cźišny, kotraž pak njeeksplodowny, dokelž bě žo zapalna nicź wutorhła. Nadpadnik na to trjeje revolwer je soka wuzeże a wjazy krócź bo konsularneho słužobnika a zastojnika cźeli. Kolodźejčk, z kulku do wutroby cźeleny, hnydom mowny z seni padże. Opatrony žo jenuž lohko sranì. Nadpadnik łypta potom cźekajcź, tola ludźo jeho zadźerźachu a policiji wotdachu. Jeho draftu pschepytaju, pschi nim pódla bomby a revolwa hischcze nabity Manlicherowy karabin namakachu. Pschi policajskim pschesłyschenju nadpadnik wudawasche, so je Jan Lech mjenuje, je 60 lět stary a so je ze w Sślepravje w Pólšcej narodźił. We pschicźinach zjawjeho njeje so hač dotal mjeldźał. Attentatowy wopor, konsularny słužobnik, je Polak a je w konsulatowych słužbach wot léta 1920.

Pólska mózne bróni.

W pólskim žejmje jedyn sapódlanz z wulkim spokojenjom na to pokasa, so je žo wjele tyšac rekrutow wjazy wuzwolało, hač je trjeba bychu. S swoju wójnsku potrjebu Pólska pscheńa žama dźełacź. Djelanje cźelbow je žo poslednje léta podwójnło, dźełanje munizije je pjeć krócź zhromadnje dyžli psched někotrymi létami. Licźba létadłow je žo podwójnła, runje tak je žo chemiske fakitanje wudospołniło. Sa wojerstwo je žo sa léto 700 milijonow złotych wudało.

Schwajzarske wobydlerstwo je sozialne sawěrjenje zaćišło.

Pschi ludowym wothłosowanju je žo schwajzarski lud njedźelu pscheciwo pschemeńenjenju 34. stawa schwajzarskeje swjatkowneje wustawy wuprajił. K njenowanemu stawej dyrbjesche žo pschisłužnik pschidacź, po kotrymž by žo we Schwajzarskej nuzdne starobne, penzijne a invalidne sawěrjenje zawjedło

S Létadłom z Moskwy do Pekinga.

10. junija z Moskwy pisches Mongolsku a puščznu Gobi do Pekinga ruska létarska expedizija wotleći, wobstejaca je schěsć létadłow wschelakich typow, mjes nimi tři létadła, kotrež žu žo w němskich dźełarnjach natwarile. Towarstwo lubowarjow létarstwa je lět, kotrehož dołhosć 7 000 kilometrow wuměni, organisowało. S nim dyrbi žo létarske puczowanje do rumscheje Asiske wuprahowacź. Pschełet pisches jabałkaste hory a pisches puščznu Gobi je z létarskeho stejišćeża jara wobcežne.

Wójna w Marokkowskej.

Wyschsche wjednistwo nad žrjedźenej frontu pscheciwo rifskim Kabylam je žo generalej Daugenej dowěrilo, kotremuž staj žo generalaj Billiotte a Dechambrun pschidźeliłoj. Dochambrun budźe dale nad wójskom w Fuskim kraju roskazowacź.

Hawaska powěsćerinja 24. meje powě: Rifscy Kabylojo nowe wuzy sběrachu, tola žadu žo, so je jich prenjotny zapał dla cźežkich schkodowanjow w dotalnym wojowanju khětro wusundźił. Abd-el-Krim sylachi traschi, kotrež chcedźa žo Francozowzam podcźišnjeć. Podcźišnjenje splaha Aid Azan je po žadnju porażcu zaćišćeja na sběžkarjow cźinjło. We Ferchanskich horach je wodźelenje wyschka Freydenberga nadběh nědźe 5 000 Kabylow wotrasłło a je jim wjele schkodowanje naczinilo.

Knježerstwowe telegrammy z Marokkowskeje wo nowych wojowanjach a wo nowych wuspěchach franzowskich brónjow powěsća: Freydenbergowe wotdźelenje je po žitnym wojowanju pscheciwo 5 000 njepschećelam tutych wróco schnało. Po „brillantnym manewre“ je žo wyschi Freydenberg na puć do Gana dea Mziat nastupił a je wjeczor do tuteje wěsy dorazhnył. Po rosprawje wo tutym wuspěchu je w knježerstwowej rosprawje praji: We wjeczerje je połoženje w tukwuliu ł nětrom. Abd-el-Krim je nowu harku (wójsko), 3 000 hač 4 000 muži žylnu, nasběrał. W stronach Bibana žo žylnje z njelbami strela.

*

Italske nowiny žu rosrěczenje z danskim prynzom Aagu wosjewiše, kotryž w franzowskim wójsku słuži. Prynz w Marokkowskej zobu wojuje. Wón njepschećelowy wojerski talent chwali. Sso Franzozowzam ani njepokasuju Kabylojo do nich z łukasu strěleja. Hałke njedawno je prynzowa kompagnija sa krótki cząs 106 wuzi, štoro žanych Němzow, w zusobnistej legiji słužiła. Njemóžachu wuhladźeć, hdźe Kabylojo stejachu, a z wotkal kukli létachu. Zusobniska legija je zara wjele ludźi słužiła. Dźe wo Marueńsej bitwje w małym žylu a wukhowanje khłowneho města Fesa wot njeje wonwinjuje. Tola njepschećel njeje ani sniećemy, ani wolbroujemy. Franzozowka ma w Marokkowskej žylne létarske wozy, kotrymž nóże Abd-el-Krim jenoż tři létadła napschećo stajiš. Roskasowarstwo nad nimi bě won jenemu w Tangeru bydlazemu spischećelenemu Italcźanej posłicźi, kotryž pak je žo sapowjedźił. Wuzrjadnje wumnożeni žu Kabylojo prawidłowni (regularni) wojazy, kotrychž je wojazy dyžli 20 000. Jich zesnjatowe wuzbrojenje žamo tunjele za nadpad pscheciwo franzowskim wojakam twarja. Schtož zusobniski legiju naštupa, je najwjetši wojakow němskich. Woni derje wojuja, tola offizerski korps mohł lepschi być. Wjele offizerow je wožennjenych, cźi žo njepschećelskich kulkow zdalnja a žu radźicy w garnisonskej słužbje.

Kommunistiske pižma žo w Marokkowskej zakasale.

Wyschnoscźine marokkowske nowiny žu wukasy wojerske, z kotrymž žo zakasuje, kommunistiske nowiny „Humanité“ w franzozowskim marokkowskim pažnje wukladowacź, nałožowacź, pschedawacź a rosdawacź. Nětkotre nastawki tychle nowin žu we wójsku njepobłuschnosći pschi nětcźischich wójnskich operazijach zwdźiše a mohłe kazń (disziplinje) a bjesstrachej wobhładźenskeho wójska sechkodźicź.

95 pj.-dny! Wužiće přihódnu kupowansku składnosć! **Centralny kupny dom**

Hobrski wopyt — dopokaz tunich płaćiznow! **w Budyšinje** na khěžorskej drózy 14.

Semjerženje w Japanskej.

Wočitk šwedk semjerženjoweje katastrofy we wjeczornej Japanskej powě: Njeje žkowow, ſ kotrynjiž mohe ſo stróješe wobydlerſow wopiſacz, kotriž pſched žiwotnimi wopuſchczenymi dunami a cžekami pſchimuknych a pſchecželow ſteja. Semja je roskuſkana, wſcho, ſchtož ſo ſpalicz hodſi, je ſo ſ wohnjom ſnicžiło. Se ſchtyrjoch khorowzjow w Toyorku jenož jena hiſchcze ſtoji, tola žu ſo ſhori wobſkodzili wuhowacz. Dwórniſchcžo je ſo ſpaliło. O dobrych ſu w měſcže wohnje wudyrile, kotrež ſo njeboh dſiacych haſchcež, dokelž běchu ſo wodowodowe roły roſtamale. Ludzo, kotriž běchu žiwi woſtali, běchu ſo tak wuſtróželi, ſo bě jim njemóžno, wohnjeſ wobaracz. W Gontudowo je ſo wſele ludzi ze ſkami, kotrež ſo wotwalichu, morikło. W Kimikuno je ſo 300 chžžow wupuſcžiło, tola wohenj njeſwudyri.

Njedželu je ſo wohnjowej woborje w Toyorku a Kiwoſaki poradźiło, pſonjenja ſhaſcheez. Wobej měſcže ſtej do cžiſta ſnicženej: Cžehujeſky ſ kupjelow horzych žórlow w Kiwoſaki powjedaju, ſo žu tam podſenſke ſtorki ſulniſche kyle dołhi bruhdže. Storo wſchě hoſcženje ſu ſo ſapſnyle. Hoſcžo ſu njeſwobodlekani pod hole njeſmjo cžekli. Mnohy ſ nich ſu ſo ſ jedojtymi dymami, ze ſemje ſtupazymi, zadużyli. Na dwórniſchczu w Kiwoſaki je wjele ludzi ſmjercz namakało. W Toyorku je 90 prezentow twarjenjow wupuſcženych. Schtyri banki, ſchježe temploww, radnizа a poliziſtiwo w rospadanſkatach ſu. **Nawałna mórſka žonma měſcže Minto a Tuizana wupuſcži.** Ti želeſnicžne tunele ſu ſo ſapnyle. W **Yokohamaſtim pſchiſtalowje** je ſo ſ podmórſkim ſemjerženjom na tam ſlejazych łódžach wjele łudzow nazhinilo. **Amerikanſka parna łódź Lincoln** II. je **ſo potopiła.** W Franſiſi je ſo amerikanſki konſul ſarazył, dokelž ſo dom ſapnyło.

Knježerſtwo je wjele liſchizakow a torpedowſkich cžołnow ſ pomocnym materialom do ſtronow pósłało, kotrež ſu ſo ſe ſemjerženjom podeſchle. Wo liczbje wopravow wjeſy **powjeſcže** ſe jena. Dopiſowaſ „Daily Expreß“ w Tokiu ſo 1500 wobſkodach wčži, jedyn druhi nowiniſt dopiſowaſ pak jenož wo 500. „United Preß“ powě, ſo je japanſke miniſterſtwo wójnſkeho łódžiwa rosprawu wudało, po kotrejž je 350 ludzi ſmjerczu poczepiło a 1200 ſo franiło.

Kommuniſtiſki attentat na japanſkeho generala Fukuda.

Cžſyóda kommunikowu w Tokiu je ſpytała, japanſkeho generala Fukuda ſtonjowacz. General, kotrež je ſo kommunikowu ſ Rußowſki ſnimył, je po ſemjerženju w lecže 1923 wulke rólu pſchi falſchowanju porjada hrał. O attentatom ſu kommunikowu towarſtwa wjeſeſcž chyſli, kotrehož je politizija ſtónjowała.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 26. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer —4%, thermometer we dnjo +27. Dżenſa rano w 7 hodź. barometer 732, hygrometer 0, thermometer w nozy +13. Wczera rano mjana nad wjecžornej Europu, rańſchim morjom a nad Jendżh-ſtej a Franzowſkej ležeſche. Tuto położenje na njewjedrały cžaſ **pokaſuje.** Wyſchina leżeſche nad krótkoraniſchej Europu. — Jutſje ſtrjedu ſtónżko 3.58 hodźin ſkhadża a ſo 7.55 hodźin khowa. Mjeſacz ſtupża dop. 7.52 hodźin a ſo w nozy 11.44 hodźin khowa.

Radiodepeſcha wo jutſiſchim wjedrje: Cžopło, njewjedra, po njenſjedrach dale cžopło woſtanje.

— **Towarſtwo Pomozy ſa Rudowazych Serbow** wotmje ze ſwuczenym, w towarſtwowych wuſtawkach położe**nym waſchnim ſpijarkownym** ſrjedu, 3. junija, poł. w 3 **hodź.** w Serbſkim Domje w Budyſchinje ſwoju hlowninu **ſhromadźiznu**, na kotruż tež tudy pſchecželſkich njemóże **khežeſene hoſpodarſtwo a wſchitkich, kotriž chcedża ſo ſpomo**žnego towarſtwa ſaſtupicz. Wſchitkich pſchimoſchi placži jenoż 1 hr. Wón je ſo pſched 40 klami pſchi ſałożenju towarſtwa tak njeſto poſtajił, ſo by zuby ſerbſki lud, tež najſtudſchi Serb, ſe hoſpodſtwom buzł moſhł. Tuta nadžija naſchich wótcžiznow ſo dopiſelnila njeje. Tola ſu ſdobni **Serbja we ſwojich wokkaſenjach** na towarſtwo pomozy **ſpominali a druhi wiſtſche** ſtyne pſchinoſchki placžili. **S wothódnoſcženjom dowónſtich njenjes je towarſtwu ſwoje na 33 tyſaz hriwnow** kležaze ſamożenje ſtmałe **dospołnje ſhubiło, tak ſo je nětko nuſnisko hiſchcze dyſti**

pſchedy, ſo wſchitky dobri Serbja ſkładuja ſa towarſtwo pomozy, kotrež dże podpjeracz potrebnych ſerbſkich ſtudentow a wuczerſkow wyſchiſchich ſchulow. Pſchinoſchki a dary pſchijimja pokładnik k. wuczer Polan w Budyſchinje na Jurjowej hali cžo. 5, kaž tež Serbſka ludowa banka a Serbſka kniharnja w Serbſkim domje.

— **Knjes wyſchiſchi měſchczanoſta** ma wot 25. meje hacž do 6. junija pródżininy. Proſhy ſo, w tych dnjach hamtſke piſma na njeho njepoſłacz.

— Wczera wjeczor wokolo 8 hodźin poraſy jedyn kolojeſdowy na Nowarſkej dróży žonu, kotraž beſi noha ſwiny a w khribjeczu ſkhodu ſeſini. Kolojeſdowy ſo wobſtorži, dokelž pſche ſpěchnje jeſdżeſche.

— **Kaž ſo nam ſe wſchelakich ſtronow powě**, brodźi ſo po tudomnej wokolinje nětkajſi wikowaſ ſ holzami. Muž ſi je wokolo 40—50 łet ſtary, 160—163 cm. wuſki, khodźi we wotnoſchenym ſchérem wobleku, cžornym filzowym **klobuku, na noſchdżiwe włoſy, mórke wocži a mina** brodu. Schtož je nětcžo nadpawnoho widżał ſo pytnyć, dyzył to hnydom policzi woſſewicžu.

S **Khójnjcu** ſo **Budeſtcu**. Saubżenu njedżelu ½5 hodźin wotwali ſo tuhy žiwnoſeſ Hermana Herzoga. Hackrunjeſ ſo ſ cžaſnom na woheń dohladacžu, njemóżachu jón tola wjazy ſhaſcheez. Po krótkim cžaſu dobu ſo woheń pſches ſtrěchu, a zyle twarjenje runaſche ſo wohnjowemu morju. Twarjenja běchu ſ wjetſcheho dżela ſe ſtykom, ſtrěcha bě ſe ſchežkjeſcženi (Schiefer) kryta a tak ſo woheń jara rucže roſhſcheſtrě. Płomjenjam rěſcho wuſkhowacz, bě jara wobežężne, wobežbje w hornim poſkhodże, dokelž ſo ſtrěcha bórſy hromadu ſtupy. Sčit dże wukhowacžu, tola nadoba, ſ wjetſcheho dżela nowa, ſo hobu ſpeli. Nimo tuho ſpołcžku ſo wſche ſchatowa a ſtodne kola. S hoſpodarſkeho gratu jara malo wuthowacžu. Nowa ruczna mótcž. maſchina ſo hobu ſpali. Zyły ſtatk ſo do cžiſta ſpali, jenož ſ maſſiwneho dżela nahe murje ſ roſpadankow ſtahaju. W bliškoſcži ſtatka bě pežołwiecz, kotremuž tež ſtrach hroſeſche, **tola ſo poradźi**, ju pſched ſmjerženjom wuthowacz. Spłódkowſka hoſpodowa ſ khowa pod nja ſ wohnjej pſchijidże. Dale pſchijidżechu Rachlowſka, Hajniczanka a Wětſcherjanſka ſ khowa. Wětſcherjanſka wjazy truhła njebě. Rachlowſka dobrowólna wohnjowa wobora dóſta prěnje a Hajniczańſka druhe mjto. **Kaž je wo**heń naſtał, njeje hiſchcze wuſamnjene.

S **Noweje Wſy** pola Klukſcha. Wczera pónđelu wotpali ſo ſe ſtonu khyła ſkhła ſwnd. Widarjowje. Woheń wudyri pſchipołdnja w 12 hodź. a hrabańſke mcže wokolo ſo. Wulki dżeł domjazeje nadoby ſo ſpali. K haſcheniu pſchiſtżehe prěnja Połpicžanſka a druha Wětſcherjanſka ſpkawa. Dale wobdżeli ſo hiſchcze Klukſchanſka a Kuczinjanſka ſpkawa na haſcheniu. Kaž je woheń naſtał, njeje hiſchcze ſnate, mjenja pak, ſo je ſ hubjenym wuzwjeſ a wuſchol.

S **Luha.** Saubżenu ſoboru wjeczor wokolo 9 hodźin wudyri w tudomnym Dunkez wobydlenju woheń. Dokelž bě twarjenje ſe ſłomu kryte, ſrjeſche ſa krótki cžaſ zyły ſtatok w płomjenjach. Wjeſna a Mikkerjanſka wobjwjowa wobora, kaž tež Sarkezanſka a Lahowſka hnydom mózaſte pſchimnachu. S tym bu dalſchi ſyſadnym twarjenjam hrożezy ſtrach wotwobroczeny. Tež Njeſwačzidſka **wohnjowa wobora ho pſchiſchła. Woheń je ſ pſche**torhnjenjom miliwy naſtał.

S **Wirjezla.** Kaž na mnohich druhich měſtnach we Serbach, tak knjes Hladki tež we Wjeſelu pſchi Boſnicy ſ ſwětſkowornſanſi wotmě. Wſchelcžanam ſu ſo wutrobne ſłowa k. pſchednoſchowarja jara ſpodobale a woni wupraja jemu na tutom měſtnje ſwoji najwutrobniſchi dżak. Knjes Hladki bě, kiž ſamó kanjenſne wutroby mnohich pſchipoſtuchcharjow ſnjechcžeſcž, kotrež maju hewak mało doſtojmjenja ſa Serbſtwo, ſa narodne hibanje, ſa ſwoju **mačerſcheſcžinu a dróži herbſki lud. O ſo ſhchu tola tež** wſchitzy naſchi Delniſtužeſcženjo ſłónczuje ſpódnaſi hdnoſcž a rjanoſcž herbſkeje rcže, bohatſtwo herbſkeje kultury, ſo hychu ſpómali, ſe ſmy wſchitzy dżeſi jenoſe herbſkeje ſwónby, herbſkeje macžerje, wotnoſka Słowjanſkeho ſuda a drohi powoſtank hndouſcheho wulkeho, ſamoſtatneho herbſkeho ludu.

O, ſo by herbſka jenja była
Zich bohatſtwow, zich **horduoſcž** zyła.
Narjenſnjeſi pokład je a pyſcho,
Kdżeż lud ſchcże herbſzy cžuje — dyſcho.

S **Wětnicy.** Saubżenu ſrjedu bě we Wětnizy hermank, pſchi kotrymż ſo wjecžor w 11 hodź. cžežke njeſbjo ſta. 15ſtna Erna Ringelez ſ Hrabowneje dżiwſche do pródżneje ſtunnyjele ſaſtupicz. Pſchi tym poraſy ju druha cžunnjel a trjechi ju do prawego ſpanja, tak ſo

---

Polikuška.

Powella wot Leona Tolſtehо.

(Pokračowanje.)

Sarjaduik pózła pſchelukła po poliziju a po **duchownehо a poſtaji ſtraż.** Hornja hołza **Anjutka wudżerſche** ſ hłowy wuſtupewzyjmaj wocžomaj pſcheze na dżeru na hornjej łubi, a dyrnjej tam nicžo **njeuwidżała**, njeſaune ſo wetterhnjeſ a ſe knjeni dóńcž. Jgapihja Michailowna, **ktraż bě pela ſtarcze knjenje ſhuzownej była**, proſcheſche **wo cžaj, ſo by ſ tym ſwoje cžuwy ſudrowała**, a plakaſche. **Wołka Hana položi ſe ſwojimaj praktiſtimaj tucžnymaj a ſ wolijom namaczenymaj rukomaj make** cžełko na błidło. Jony ſtefachu pola Akulimy a hladachu **njeleżżcy** na nju. Dżeſi hladachu, do rółka ſo **khodżu, na ſtwoju** macz a pozachu najprjedy plakacz, potom wonzelkniwżu, ſajo tam ſhohladowżu a khodżichu ſo do kałki. Hołzała a wunjoſe cžiſchcžachu ſo pſchi ſaſtupnem ſtkodże, hladachu ſe ſaſtrożenym wobliczom do durjow a wokkow, njewidżo nicžo a njerozumjo nicžemu, a praſchachu ſo, ſchto ſe ſo ſtało.

Wěrnoſcž ſo mjes tym po nicžim rozcžerć a dotuże ſłonczuje ke knjeninymaj wuſchomaj. A kaž ſo ſda, njeroſumi ſo tak prawje pſchihotowacz. Hrubý Jegor ji wſcho njeprofrecže ſdżeli a roſchudži jeje cžuwy tak jara, ſo ſo dołho potom ſhrabacz njemóżeſche.

Cžyróda počžachu ſo hižo ſnjerkowacz; cžełżina poſtaji **ſkamowat a warjeſche cžaj, pſchi cžimż pſchitomni, dokelž nje**

ſ tym ſo tehje namaſali, ſe ſmołu namaſali. Se ſmołu a mydłom, knjeni. Kajka drapa tu běſche, hnydom wotſceži.“ A ſajo **wojeſcžerſche** ſo **wona hiſchcze wótriſche.**

Hnadna ſo wobroczi a žadaſche ſa **lekařſkim pomogtwom.**

„Daj ſymneje wody!“ A wona ſama poczа ſa wodu pytacz; **hdyż pak mórſke dżeżo wubłada**, pſched kotrymż wowka Hana ſtojeſche, wobwobroczi ſo knjeni a wſchitzy **wótcžachu, tak ſkedi wona ſchantko ſ wocžowej wja** a ſapłakaſche. Wowczežka Hana pak (ſchtoda, ſo to knjeni njewidżeſche: wona by le dokonjiła — ſa nju dżeń bě wſchitko to ſo cžiniło) petry dżeżo ſ ſukkom płatu, położi jemu ruczaju płatu ſprawnje ſe ſwojej tołſtej, wuſtołnej ruki a tſchaſche ze ſ hłowu, wuſunny tak hubje, ſawrć tak cžnczinje wocži a ſdycžny tak, ſo njeſchże kżdy jeje dobru wutrobu widżacz. Knjeni pak **tak njeſwidżeſche**, haj, a wona dżeń do zyła nicže widżeczi njeſwidżeſche. Wona plakaſche wótſże, a nejeſche hyſteriſki napad; ju wotwjedżechu pod paża do pſchedſtwy a podpaża wjadwiſki wjedżechu ju domoj. To wſchitko ſe jemu wot njeje mčli, pomjaſtkchu wſchitzy a wotthadżowachu ju. Akulina ſo wobſtajnje ſmjeſeſche a powedaſche pſchepjeſe. Ju dowodżechu do druheje **ſtuwy, puſchczichu ju kreſ, napołczichu ji ſenoy, pſchilépk a łód na płowu**; wona **na njeplakaſche, ale ſmjeſeſche** ho a **cžinjeſche** taſte wſcho dobri ludżo, kotſiž **mejachu** ſtarożcj wo nju, njemóżchu ſo ſdżerżeez a tohe **runja ſo wojeſcžerzchu.**

(Pokračowanje.)

Z Łužicy.

S **Luboſa** pola Kamwalda. Njedżelu popołdnju cžehujeſche ſylne **hrimanje** pſches **naſchu wokkinu.** Bože njemjedro dyrl do twarjenja tudomneho fſchikżnerja Wagnera. Wbyſt dyri ſ ſtżchi do twarjenja a jédżeſche po ſtwórkach dele do **hrodże**, hdżeż jenu kofu ſarażiy. Na hornjej łubi pod ſtżchu bě ſapałił. **Wobnja pak ſo** ſ cžaſnom dohladachu a hnydom ſchatſchachu. Wobnjowa wobora pſchijeżdże, mójeſche pak ſo hnydom ſaſo wróżicz. Błyſk bě po wuprajenju jeneho ſwedka tak njeſnowacz kałowy. We Lowałkſtej transformatorowſtej thżży błyſk mitinačke puſcženja rosbi.

S **Wulkeho Rożeſdorja.** Każ ſmy hižo wjazy raſowno napomnili, je lětſa nimo měry wjele ſmijżowu. We Wulko-Rożeſdorſtich łężach ſu we poſlednich tydżenjach na 90 tutych jedojtych kałow ſkonzowali. **Tohodła** njech ſo tżódy **prajże na kedżun** běrje.

S **Mołta w Delſ. Łužizy.** (Wjeczka.) W jenej je ſaſnadżenych nożow rosbi tudomny wjednik Stahlſchelma, natał Měrczin Wolank, na njechańbite waſchnje ſ mjetanjom kamjenjow **wokna jeneho twarjenja. Każ nóżny** ſtrażnik praji, chańſche ſo **Stahlſchelmowy** wjednik na jenom cžołowjeku ſ ſwim politiſkim wjerżiecz.

S **Ruchbacha.** Na pſcheproſcženje knježerſtwa ſeſtkowa ſo ſaſdżenu tydżeń **mnoſy ſaſtupżerjo ſpomożerſkich** kaſſow ſe ſchleſiſkich **městow.** Pſchedſydſtwo wjedżeſche krajny rada Rocha-Schmidt ſ Wrótſławja. Wojſewi wiſchelake **pſchemenjenja** etata (**dokhodow a wudawkow**) w powiſkich**kowym ſpomożerſkim ſkutkowanju.** Dokelž wukrajne kaſſki ſa **najwjeczne dżeżi ſapraſhujcja, poruczi ſo, we** wotkrjeſach a krajach **wuhjerki wutworicz, kotrež wuwadł ſa**runaju. Sa **ſpchowanje ſaſtarenja młodſinu** ho dotalne **ſtatne podpjery wżaj njepſajinowła.** Nětko je wotrjeſi **trěbne hižo dżeli pſchilubił, ale jenož ſa wjeſiche pſchedewſtacža.** Dale žadaſche ſo wóſte pſchemenjenje w ſpomożerſkim ſa-

haranju nastupajo wojowanje pśeśiwo alkoholoj a stajośoj wo pśikłonk. Jeli nźkak móžno, dyrbi ßo w tym nastupanju se śmjatkom alkoholnych pśeśiwnikow hromadźe dźełaś. Sa tuśon samér ßo j krainych srědkow 10 000 hr. pśichilubi. Pśichitonni j wulkim sajimom tutym wunjechcejtam śledowachu a na to wotpi ßo śiwa rozmołwa. Dale ßo praśenje rozsiła, kak móhł ßo druhi spomožeńśi wubjerk sa młodźinu sriadowaś a kak ma ßo świtk jednotliwych młodźinskich hantow k śrjedźiśeju wutworiś. Teź rěčeśe ßo sa śhromadne dźełomjeś statnej a kommunalnej sastarańju sa młodźinu. Wo powołanskim sastaranju rěčeśe kuježna dr. Winkelmann.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Pirny.** *Hrósbna namakanka.* Saudźeny tydźeń namakachu pśiechodźowarjo w bliskosći Nottwendorfa muźa ſ rośrěanej śchiju wobwěśnjenego, kotrehož jako 35 lětnego knihowego pśichiladowarja ſ Drjeźdźan spóznachu. S jeho listow, kotrejž mějeśe pśichi sebi, spóznachu, ße je sebi Knojenje wźał. Wón bě ße hižo pśed tśiomi tydźenjemi zhubił.

* **Wźył do wulětnikow dyril.** Tśjo młodźi Berlinjenjo wulěcźachu sebi saudźenu njedźelu do Markśeze Schwizy. Sesrjedź popołdnja nadpadny jich nadobo rylne njewjedro. Sesdźahnychu ße na jenuju wśchitku do jeneje kule pod śwojimi pśichitowanymi. Praji ße, ße tak boze njewjedro do nikoho njedyri, ale tu bě nawopak. Wźył dyri runje do śrjedźa a wśěch pobluschi. Dwaj ſ nich ße bórzy sase śhrabaśchaj. Tśeśi pak bórzy po tym wumrě.

* **Trił nadpadnikow.** Se wśchelakich śrjonow ße pśiche, kajke śrědki rubježnicy często na śwoje wobory nałožuja. Sich pśechlepanoścź dźeśi a bóle roścźe. W saudźenej nozy bu wśěm Bernhard M. na Lichtenraderskej dróhy w Berlinje njeznaźbiśiwje nadpadnjeny. M. bě hižo blisko swojeho bydlenja, jako jeho dwaj młodaj cłowjeka wo wogeń k zigarecze prośeśeschtaj. Bě jimaj k woli a chźiśe dake wotekeś. W jaušnjom wokomiku dyri jeho jedyn ſ młodośnejuju pacholow wot sady na hłowu. M. bo womorny padny. Schkitauska policija jeho namaka a na wukhowanje mótnu honjeśe. Hódź bě ße nadpadnjeny trochu śhrabał, putny, ße je ße jeho listowanja ſ 500 hr. śhubiła. M. móśeśe pak rubježnikow nimale derje wopiśaś. Policija bórzy po tym dweju nadpadneju młodeju cłowjekow jaja. Taśe nadpadny ße ße w połsednim cźaśu hižo cźeśćiśko stawałe. Tuž njech je tódy w tutom nastupanju prawje kedźbliwy. S zyła je kupje, ße ſ njesnatymi wośobami njeunaźdźowaca a njerozmołwijeca. Zuża pśechcejtnowość na cźasto njeluśe śeźełuki.

* **Cźeśe autowe njeśoże** śta ße na dalšu Bożeho śłujcza na Hirschbergu pola Weilheima we Bayerskej. Cźeśity auto jédźeśe ſ wulětnikami ſ Muśichowa do Oberammergau. Sadny pśichipowołschak ße nadobo ſ kontrolnym njeznaśa wołzowośany, jadźeśe do śchoma a śwarźeśi ße do hrjeśeje. Pśeni auto jédźeśe dale a jadźeśe śchomuja do śchoma. S mułkahedźajcych śebi 12-letny hólc nap rozrany a hnydom mori, 10 wośobow ße rani. Muśichowśki studenta, kiž ſ motorśim kołesom nimo jédźeśe, bu wot awta hrabnjeny a hnydom morjeny.

* S **sahlkomyślnoścź zaležitne ślónczki.** Jedyn garbaŕ w Schkendnjach ſe śwojimi towaŕschemi wietwaśeśe, ße bjeś śchłody pśiśes mitinowe groty pśicheśely. Wšom pak bě ße grołow dótknył, palešeśe ße ſ jasnym płomjenjom jako śwónźiga. Jenoź śwuhlene kruchi jeśo cźěła na jenuju padachu.

* **Wulki woheń** wudyri saudźenu pjatk **dopołdnja** we **wśju Garzy pola Boizenburga w Hannoverskej.** S wulkej horzołu a śuchotu saudźenych dnjow ße wośeń jara śpěchnje rośśěri. Pśedy hacź śukawy pśichijéźdźechu, paleśeśe ße hižo **zyły ruuk kwarjenjow** ſ jeneje śtrony dróhi. Wjele małych a wulkich śtatołow, wśicho hromadźe 16 ße jich śpalichu. 25 śwójbow je bjes wobydlenjow. Skót ſ wjetśicheho dźeła pśed wohnjom wukhowachu. Woheń je pjeca w hromadźe śtonu nałał, kak, mjeła Hiścheze wunjašnjene.

Cźeśke autowe njeśoże śta ße saudźene dny njedałoko Schönbökena pola Hamburga. Pola automobila ſa na cźah jéźbu wodźidło puśchcźi. Auto ße śwarźi. 16 lětny ſym wjedniśa ße hnydom morwy. S druhich mitskażonych ße dwaj **lohko** a dwaj cźeśko ſranjschtaj.

* S **Rumburga.** W połsednim wokomiku pśiśeś ſunjerciu wukhowachu ße wośobhy jeneho auta pśed jastaunjicźkom Waldek pola Rumburga. Auto chźiśe runje pśeś żeleśniśke kolije pśecźeźe, jako żeleśniśki ſastojnik jawjery ſpuśchcźi. W ſamym wokomiku pcźihna cźah. Wjedniśk pak jón na śbożo w prawym cźaśu ſaśkaś. Auto ße ſe ſpuśchcźenjom ſawjerow trochu wobśchkodźi.

* S **Liberza.** *Cźeśko namakali.* Na Boze śwěcźo namakachu wokoło 200 metrow wot Liberza cźeśko muźśeho, kotrejž jako 63 lětneho jamkarja Augusta Rachardta ſ Drewinja pójmachu. Mertwy mějeśe w kapśach dwě bleśći śpiritusa. Jena bě ninale próźna. Sda ße, ße je Richardt ſ bleśće śpiritus pił a pśichi tym da wodły padnył. Cźeśko da cźakanje wokrjeśnjeze khorowanje donjeśechu a pośdźišo pohrjebachu.

* S **Warnsdorfa.** (Sśěpa jabałka.) W saudźenych dnjach faja policija 50ćtnu dróhowu proscheńku Francišku Bergmannu. Bergmanka ſ cźornymaj nawocźnymaj śłepu khrajeśe a ſ proscheńkowom khodźo lud wojeśaśe. Sa dwaj dnjej bě śebi 725 krónoju a 2 hrivnje nahromadźiła. To wuczini na dźeń po naśichch pjenjezach 50 hr.

* S **Georgswałdy.** 72lětna wudowa Donathowa ße Filippsdorfa śadźeśe pola śwojeho ſyna běrnja. Nadobo je Boża ruczka ſaja a bě ſnydom morwa. — We Georgswałdźiśej nowej kupanni ſatepi ſo tudomny dźełaćeŕ Salm. Ani mjśchtr kubjeśe ani žadyn je ſobnkupajcych niczo njezpytnychu. Hakle na druhi dźeń ße na jeho draśtu w kabinje dohładachu a jeho cźěło wuczěnjachu. Jeho je ſmadź Boża ruczka we wodźe ſajała.

* S **Liberza.** We drohim wojowniśkim pśichitośe ſaudźene dny tudomny pośśeł ſaśtojnik Mośig. Mośig mějeśe ſwérneho wowcźeźicźeho pśa, kotrehož bě śebi ſ wójny ſobu domoj pśichwjedł. W ſaudźenych dnjach bě śebi poſ nas do Deluje-Liberzanſkeho parka jośćał. Jedyn hłujśnik ſ hrodu ſ teśchinkom do nicho śśeł. Wšoſne ſranjene ſwérjo ſo hiścheze wokoło 100 metrow po hrjebi daloko wśeceśeze a tam wokoło njerzora kóźo wja. Njeźpomny hłujśnik budźe ſo dyrbjeć hiścheze pśed ſudom ſamowiś.

* S **Wutkeho Schunowa** w połnośnych Cźechach. Jedyn tudomny wołkhdušit ſejna ſo toni najpjenu na „Elevekandźe“ na pśeźo do Nowyrka ſ jenym ſapańśkim pryncom, kotryž tuśkmuje ſako profesor na wyśoſej śchuli we Yokahamje śtułkuje. Pryncz ſnajeśe derje Wien, Barlin a Prahu, ſnajeśe tež derje wobśtejnoścźe w Cźeśkej. Slowakiśej. We ſaudźenych dnjach dóśta tutón wołkhdušnik wětśu liśt ſ Yokahamy.

* **Katedrała w Amiens w śtrasche.** Sdyły rjeśkoł nasta ſaudźenu njedźelu nadobo pśed Katedrału we Amiens we Franzoskej. Senja bě ſo we cźaśu **połśedźich** deśećoſnu ſtano trochu wotpłakniła, a tak ſo nadobo **na 8 abo 10 metrow** pśechepadny. Hobrita dźera haha hacź ſe ſtyhodźeśtan **katedrale**. Nětko ſo tam pilnje dźeła, ſo by ſo katedrała pśed ſaśtyrjenjenjom wukhowała.

* S **Lichtenśteina.** Na Lichtenśteińskej ſtainej dróśy ſta ſo ſaudźenu jehwótk cźeźe autowe njeśoże. Pśi automobilu ſo pśekłu ſene pjero ſtama. Auto ſajéźde do śchtoma a ſo pśechcejśnyny. Wjednik automobila bě ſnydom morwy. Wobśhedźerja bjes wédowna cźeźkoſranjenoho nadeńdźechu. Praścha ſo jara, hacź teź wón pśichi ſiwjenju woſtanje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Anunndſen je nad połnośnej torźnje (polom) pśechelecźał a na nju norwegiśku thorhoj cźiśnył. S tym je ſo tamuśniśki kraj połnośnje torźnju ſa Norwegiśku wobśtejnył.

*

Pśicheźtwo nimśkim hakenkreuzleram, kotrejž ſu we Mądźiźu pola Wina do ſozialdemokratow śtśelali a jenoho ſozialdemokratiśkoho mešćanſkeho radźićela ſaśtrělili, lječeśtwo ſakrozi. Zandarmerija je ſchtyrjoch winikow ſajała.

*

W Rowignu w Italſkej ſu ſo kommunistoju a ſaſiśtoju do puśtow dali. Pśichi nich dweju kommunistow a dweju ſaſiśtow morichu.

*

Jendźelśke ſtrowotne ministerſtwo wośśewja, ſo je loni w Jendźelskej 3 300 wośobow na ſpanśku khorośćź wumrjelo.

Hospodarski rozhlad.

Autorn 26. meje 1925.

Wežerawiśke kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	**100** franzowśk. frank.	21,47
1 jendźelśki punt	20,384	**100** cźeśkośl. krónow	12,43
100 śchwajc. frankow	81,15	**100** połśk. markow	80,125

Wjenjeńu ſu ſaśo wo njećhto žadniśće. Kórz měśaza ße pśichilubinje.

Efekty mśiacha wežera na Berlinſkej burśy ſlabe kurźu. Wolvrot wośta ſnadnu. Kurźy ſtatowu a wójnſkich pożećankow ße tokowanja wotdźerjejowachu.

Produktowe wiki běchu wežera na Berlinſkej burśy jara měrne. Khćołowe **žito a jeczmjeń** śwoje pśecźiśnjene pśicheměniśtej. Wowoś bě žadnu a jako dróśeźi. Teź mukа bě žadna a mjeśeśe pśichi ſtrucźenych placzijnach wjele kupzow. Wežera placześeśe zentnar

w Drjeźdźanach:

pśicheźy 13—13.25 rożki 11.75—12.— jeczmjenja nałéćin. 11.75—12.50 nałmnjk. 10.75—11.50 wowśa I 11.95—12.— II 11.20—11.40 hr.

w Barlinje:

pśicheźy 13.35—13.45 rożki 11—11.20 jeczmjenja nałéćin. 11.30—12.10 nałmnjk. 10—10.90 wowśa 10.45—11.85 hr.

we Brótślawju:

pśicheźy 13.35 rożki 11.90 jeczmjenja nałéćin. 12.— nałmnjk. 11.— wowśa 11.75 hr.

We termińowym wikowanju.

pśicheźy w meji 14.10—14.— w julinju 13.75 hacź 13.65 hr., — rożki w meji 11.32 w julinju 11.05—11.10 hr., — wowśa w meji 10.35 w julinju 9,52 hr.

Butra ſaśdźenu ſobotu na Berlinſkich wikach placześeśe w zyłym wikowanju **punt** I 1.60 hr., II. 1.42 hr., III. 1.22 hr. 4

Tydźeńſka rozprawa wulkopśimjenjenjoje Metz a Co. w Barlin-Steglitz. We dźeśeźach bě mało wobrota. Lěpje trawowe hymjenja dźěchu. Sdychety dla pytaju kupjenja ruczе roścźazeje pśiz, kaž ſerabeśu, pjelnuśchu a hejduſchku. Tute placzijnu ſo ſapiśachu:

cźeśwjenej dźeśeźel	85—115 hr.
běły	110—150 hr.
ſchwedśki	60—85 hr.
módry (Ingerm)	78—98 hr.
žołty	36—42 hr.
wośkum (inkarnatki)	24—30 hr.
heidnich	15—17 hr.
kołodźij	10—13 hr.
lukum, žołte,	8—9.50 hr.
módre	8—9 hr.
woka	10—11 hr.
ſonop	28—32 hr.

Na pśicheźi:

Ssyno, 30—40 zentn., na ſarje we Bóśtinku.

Koſa, mloda dóśta, M. Scholta, chriſt. Gemeinſchaft we Wojerzach.

Wóś, rólny, 40 zentn., we Wojerzach, Mittelſtr. cźo. 2, — 35 zentn., wojnaſći miſchter Urban w Holcichowſkej Dubrawźy, — 20—40 zentn., Broda w Budeśerjach, — ſchportown, Galle, kajeź dwóre w Dobruſchi.

Sofa, w Lubiju, Bahnhofſtr. cźo. 21II na prawo.

Krowa. wyſokoſranjeśana, w Jilogach cźo. 6.

Pata ſ 10 kuriatkami, Bretſchneider w Budyſchinje na Tuchorſkej haju cźo. 6.

Sso pytaja:

Blidarſki, Moriz Rosker we Wojerzach.

Dołga do domu, Jolſich we Wojerzach, Bahnhofſtr. 20, — kramerka w Wótej Wodźe, na Mužakowſkej dróży cźo. 1, — Krügerka w Wótej Wodźe na Mužakowſkej dróży cźo. 47.

Murjerju, 10, we Lulowſkej fabrizy.

Pjetaſći, Adolf Klarſich w Wótej Wodźe.

Hona na ſahrodk mešćeńſkeho piwaŕnia w Budyſchinje.

Dźeśi ſ wśěch cźaſanju, kraloweſti ußym w Dolnjej Kirji. Rejniſti, Alfred Hentſchel w Wótej Wodźe.

Schkrowe depesche.

Barliniſke produktowe wiki, dźenja dop. 3411 hodź.: Wiki mérne. Pśicheźe a wowoś, kotrejž móhł ſuje hnydom dośtaś, ſtaj žadnaj. Tendenza kruta.

3412 hodź.: Wiki wośtaju bale mérne, tendenza kruta.

Placzijny na Barliniſkich produktowych wikach.

Žito a wośiowe ſymjo po tonu abo 1000 kg, ſejmaś 100 kg, placzijny po Nolej hriwnje.

	25. 5.	23. 5.		25. 5.	23. 5.
Pśicheźa	267-269	267-269	rapś wośimeſki	14.14,60	15-15,60
rożka	220-224	220-224	wośk. metaśe	9,75	9.75
nałét. jeczmjeń	226-242	226-242	ſerabella	14-15,25	14-15,25
nał. jeczmjeń	—	—	bórnage kruſki	18-19,70	18-20,00
wowoś	229-237	227-235	ſymjo	19 21,00	19,00-20
kukuricza (Mais)	210	—	woka	19-22,50	19-22,50
pśicheźnik muka	33-36,75	33-36,75	ſanu wośiowſki	21-32,50	21-32,50
rana muka	30-32,70	29-32,50	mórce ſuſeny	10-11,00	10-11,50
pśicheźn. wotr.	14-14,00	14-14,20	olle tuwjeny	12-14,00	12-14,00
rjane wotruby	14-15,0	15-15,00	ſymo, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapś	395-400	395-400	ſ oma, rana	1,10-1,60	1,15-1,20
lane ſymjo	385-390	385-390	„ pśicheźi	1,10-1,40	1,15-1,20
hróch	22-25	22-25	„ wowśina	0,90-1,30	1,00-1,20
pjeluśchi	19-20,00	19-20,00	„ jeczma	0,95-1,00	0,90-0,95

Drjeźdźanſka burſa.

Pśicheźa	260-265	**bórnage kruſki**	22,00-22,50
rożka	235-240	**pśicheźn. wotruby**	13,90-14,40
nałétni jeczmjeń	235-250	**rjane wotruby**	14,60-15,80
nałomśti jeczmjeń	215-230	**pśicheźna muka**	37,00-39,00
rapś	239-249	**rjana muka**	34,00-36,00
cźeśwjeny dźeśeźel	225-255	**woka**	25,00-26,00
rapś	380-390	**pjelušći**	24,00-25,50
kukuricza (Mais)	220-225	**hróch**	28,00-20,50
ſuche truhnoſći	11,50-11,50	**ſotrowe truh.**	19,00-21,00

Placzijny rěſnego ſkotu na Drjeźdźanſkich ſkotnych wikach.

25. meje 1925 **Placzijny po zentn. a ſt. hiwnach.**

Stotne druhi a wośmanſenjenje.

Wołu: 63.

Wołmonſtaſne, wukormjene, najwjeſchiſe rěſnete hódnoſći hacź do 6 lět	57-60
Wołe młodśe, wźewakormjene, ſtaršiſe wukormjene	48-52
Mjenje wukormjene młode, derje pśiwonane ſtaršiſe	37-43
Mjenje pśiwonane wośtaſi ſtarośtwu	28-33

Byli: 179.

Wołmonſtaſne, wukormjene, najwjeſchiſe rěſnete hódnoſći	54-58
Wołmonſtaſne, młódſiſe	48-52
Mjenje wukormjene młódſiſe a derje pśiwonane ſtaršiſe	43-46
Schpalne	30-36

Zaloży a krawy: 179.

Wołmonſtaſne, wukormjene krawy najwjeſchiſe rěſnete hódnoſće	57-60
Wołmonſtaſne, wukormjene zaloży najwjeſchiſe, rěſnete hódnoſće hacź do 7 lět	53-45
Staršiſe wukormjene krawy a derje wukormjene młódſiſe krawy a zaloży	42-48
Derje pśiwonane krawy a mjenje pśiwonane zaloży	32-38
Mjenje a ſchpatnje pśiwonane	24-28

Cźełata: 1431.

Nollédſiſe wukormjene	82-85
Mjenje wukormjene a taſle wot zyła	75-78
Schpatne	52-54

Wowcy: 356.

Młódſiſe a ſtaršiſe wukormjene	50-54
Staršiſe wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	25-35

Swinje: 2815.

Połnomaſtne, wośebitych razow a ſ ſchćetnowym hacź do 1½ lět ſtara	64-66
Wukormjene	66-68
Mjeſne	60-62
Schpatne	58-60
Ranzy a kundroży	52-58

*** Wulki woheń** wudyri ſaudźenu pjatk **dopołdnja** we **wśju Garzy pola Boizenburga w Hannoverskej.** S wulkej horzołu a śuchotu saudźenych dnjow ße wośeń jara śpěchnje rośśěri. Pśedy hacź śukawy pśichijéźdźechu, paleśeśe ße hižo **zyły ruuk kwarjenjow** ſ jeneje śtrony dróhi. Wjele małych a wulkich śtatołow, wśicho hromadźe 16 ße jich śpalichu. 25 śwójbow je bjes wobydlenjow. Skót ſ wjetśicheho dźeła pśed wohnjom wukhowachu. Woheń je pjeca w hromadźe śtonu nałał, kak, mjeła Hiścheze wunjašnjene.

Cźeśke autowe njeśoże śta ße saudźene dny njedałoko Schönbökena pola Hamburga. Pola automobila ſa na cźah jéźbu wodźidło puśchcźi. Auto ße śwarźi. 16 lětny ſym wjedniśa ße hnydom morwy. S druhich mitskażonych ße dwaj **lohko** a dwaj cźeźko ſranjschtaj.

* S **Rumburga.** W połsednim wokomiku pśiśeś ſunjerciu wukhowachu ße wośoſnhy jeneho auta pśed jastaunjicźkom Waldek pola Rumburga. Auto chźiśe runje pśeś żeleśniśke kolije pśecźeźe, jako żeleśniśki ſastojnik jawjery ſpuśchcźi. W ſamym wokomiku pcźihna cźah. Wjedniśk pak jón na śbożo w prawym cźaśu ſaśkaś. Auto ße ſe ſpuśchcźenjom ſawjerow trochu wobśchkodźi.

* S **Liberza.** *Cźeśko namakali.* Na Boze śwěcźo namakachu wokoło 200 metrow wot Liberza cźeśko muźśeho, kotrejž jako 63 lětneho jamkarja Augusta Rachardta ſ Drewinja pójmachu. Mertwy mějeśe w kapśach dwě bleśći śpiritusa. Jena bě ninale próźna. Sda ße, ße je Richardt ſ bleśće śpiritus pił a pśichi tym da wodły padnył. Cźeśko da cźakanje wokrjeśnjeze khorowanje donjeśechu a pośdźišo pohrjebachu.

* S **Warnsdorfa.** (Sśěpa jabałka.) W saudźenych dnjach faja policija 50ćtnu dróhowu proscheńku Francišku Bergmannu. Bergmanka ſ cźornymaj nawocźnymaj śłepu khrajeśe a ſ proscheńkowom khodźo lud wojeśaśe. Sa dwaj dnjej bě śebi 725 krónoju a 2 hrivnje nahromadźiła. To wuczini na dźeń po naśichch pjenjezach 50 hr.

* S **Georgswałdy.** 72lětna wudowa Donathowa ße Filippsdorfa śadźeśe pola śwojeho ſyna běrnja. Nadobo je Boża ruczka ſaja a bě ſnydom morwa. — We Georgswałdźiśej nowej kupanni ſatepi ſo tudomny dźełaćeŕ Salm. Ani mjśchtr kubjeśe ani žadyn je ſobnkupajcych niczo njezpytnychu. Hakle na druhi dźeń ſo na jeho draśtu w kabinje dohładachu a jeho cźěło wuczěnjachu. Jeho je ſmadź Boża ruczka we wodźe ſajała.

* S **Liberza.** We drohim wojowniśkim pśichitośe ſaudźene dny tudomny pośśeł ſaśtojnik Mośig. Mośig mějeśe ſwérneho wowcźeźicźeho pśa, kotrehož bě śebi ſ wójny ſobu domoj pśichwjedł. W ſaudźenych dnjach bě śebi poſ nas do Deluje-Liberzanſkeho parka jośćał. Jedyn hłujśnik ſ hrodu ſ teśchinkom do nicho śśeł. Wšoſne ſranjene ſwérjo ſo hiścheze wokoło 100 metrow po hrjebi daloko wśeceśeze a tam wokoło njerzora kóźo wja. Njeźpomny hłujśnik budźe ſo dyrbjeć hiścheze pśed ſudom ſamowiś.

* S **Wutkeho Schunowa** w połnośnych Cźechach. Jedyn tudomny wołkhdušit ſejna ſo toni najpjenu na „Elevekandźe“ na pśeźo do Nowyrka ſ jenym ſapańśkim pryncom, kotryž tuśkmuje ſako profesor na wyśoſej śchuli we Yokahamje śtułkuje. Pryncz ſnajeśe derje Wien, Barlin a Prahu, ſnajeśe tež derje wobśtejnoścźe w Cźeśkej. Slowakiśej. We ſaudźenych dnjach dóśta tutón wołkhdušnik wětśu liśt ſ Yokahamy.

* **Katedrała w Amiens w śtrasche.** Sdyły rjeśkoł nasta ſaudźenu njedźelu nadobo pśed Katedrału we Amiens we Franzoskej. Senja bě ſo we cźaśu **połśedźich** deśećoſnu ſtano trochu wotpłakniła, a tak ſo nadobo **na 8 abo 10 metrow** pśechepadny. Hobrita dźera haha hacź ſe ſtyhodźeśtan **katedrale**. Nětko ſo tam pilnje dźeła, ſo by ſo katedrała pśed ſaśtyrjenjenjom wukhowała.

* S **Lichtenśteina.** Na Lichtenśteińskej ſtainej dróśy ſta ſo ſaudźenu jehwótk cźeźe autowe njeśoże. Pśi automobilu ſo pśekłu ſene pjero ſtama. Auto ſajéźde do śchtoma a ſo pśechcejśnyny. Wjednik automobila bě ſnydom morwy. Wobśhedźerja bjes wédowna cźeźkoſranjenoho nadeńdźechu. Praścha ſo jara, hacź teź wón pśichi ſiwjenju woſtanje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Anunndſen je nad połnośnej torźnje (polom) pśechelecźał a na nju norwegiśku thorhoj cźiśnył. S tym je ſo tamuśniśki kraj połnośnje torźnju ſa Norwegiśku wobśtejnył.

*

Pśicheźtwo nimśkim hakenkreuzleram, kotrejž ſu we Mądźiźu pola Wina do ſozialdemokratow śtśelali a jenoho ſozialdemokratiśkoho mešćanſkeho radźićela ſaśtrělili, lječeśtwo ſakrozi. Zandarmerija je ſchtyrjoch winikow ſajała.

*

W Rowignu w Italſkej ſu ſo kommunistoju a ſaſiśtoju do puśtow dali. Pśichi nich dweju kommunistow a dweju ſaſiśtow morichu.

*

Jendźelśke ſtrowotne ministerſtwo wośśewja, ſo je loni w Jendźelskej 3 300 wośobow na ſpanśku khorośćź wumrjelo.

Přilopk.

-n * **We pokradnjenych a poſtajenych kralowſtich krónach.** W nowinach pśijeśe ſo w poſlednich dnjach pśechednje powješć, ſo je ſo pola Wilmy pśichi wumywanju ſelezjnu kaſchcź ſ drohotnymi dešćenkami namakał. W kaſchcźu běśe teź krónа ſ drohotnymi kamjenjemi wobſydźena. Litzowſti ſenjaŕ je pjeca po napśijmach w kaſchcźu leźał. Namakana krónа je ſo jako kralowna krónа ſtarych litzowſkich kralow ſpóznała. Tutón pak njeje jenički w ſtawiśnach. Wjele kralowſkich krónow maja w běhu cźaſa rjany abo mjenje jaſimalne ſtawiśny. W jendźelſkej pokradny ſo pod kujeźeſtwom Korle II. jendźelſka krónа. Wbyćhł ſ mjenom Błrod, nadjaty krónoweho ſtrażnika lorda Devila, ras w nozy ſ nekerymi pomocnikami. Lorda chźyśche hmuźiś.

krohotny pokład wudacź. Walichu lorda Devila na fenju, spačachu jeho. Wscho běšche jo jim wěcze poradźiło, njeběšche-li w podjednim wokomiku lordowy žyn pschichchek. Brod cjekny j krónu, hnydom dachu jo sa nim, doješejechu, spuštachu wyšicka a dowjedjechu jeho do jastwa. Krónu běšche pschi tom do błóta padnyła. Kral pak ju podšišcho tohodla na hlowu stajl. Džiwne pak je, so wyšicka Wiroda njepokhłostachu, ně Kral wajseše jich jeho po spytanju rubježnišiwa bóle, dyžli prjedy. Podobnje seidże jo nižosejstšej krónje. Khrobli rubježnizy pokradnychu ju we lěcze 1829. Dlěje hač 2 lěcze běšche drohocžinka shubjena, 2 miliionaj hriwnow hódna. Paduschi pak njeswěricheu jeji, drohotny pokład pschedacź. Rosšladżechu krónu a pschedawachu jenotliwe kruchi. Knježeršiwu pak poradźi jo krónu sajo dóstacź, jo jenotliwe kruchi kupowasche. Někto napomnjene krónu njeje jo pokradnyle, ale sabadźe. Też jendželske stawiwši podawaja nam tu wjasy pschikładow. Richard II. pschepadži w lěcze 1386 swoju krónu, so by statne finanzy do porjada pschinjesł. Po starych kronikach pak njeje krónu pschewjele hódna była. 40 000 hriwnow jenož dóšta kral sa nju. Wjazy sašłuži jeji Eduard III., kij slawne znanjo swojeje mozy Wirchesterskemu biskupej sa 260 000 hriwnow pokaji. Też kralej Heinrich III. w bitwje pschećiwo pomjenam a Heinrich V. w bitwje pschećiwo Franzowskej sastajischtaj krónu, so byschtaj sa wójnu pjenjesy dóstałoj. Sajmnawy wožud mješesche też schpanišla krónu. Kralowna Isabella, běšche kralowsku krónu sobu do wuhnanstwa wsała. Jeje sun pak krónu hrabinki Castellanej dżowzy, semrětcheho wjeseminionara Jay Gould sa drohi pjenjes pscheda.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Na podstawje sarjadnitwa hospodarskeho ministerstwa wot 24. hapreleje 1925 budu so w blišschich dnjach w Budyschskej krajinje hodowe schtomy liczicź. Tuto pschewjedu wězywustojni muzjo tuhonneho měschczanskeho sahrodnistwa. Jim ma so kóždy pschistup do swojich sahrodow a hadowinow dowolicź. Też ma kóždy jasnje pokazać, kelko jabłuczinow, kruschwinow, słowczinow, wischnjow, aprikosow, brjóschkow a worjechowych wobsedżi. S tej pschiležnosću so też hnydom sa kwawcej wschitk pohladnje. Wobsedżerjo sadowych schtomow so na tohoja, swoje schtomy pschehladacź a je wot wschow wuczicźicź. Kak masch wschi niczki, schonisch w měschczanskim sahrodnistwje. Schtóž kwacze wschi njesnicźi, so sakonschy thkoła.

Towarstwowski powěstnik.

Kulow. Kulowske serb. tow. maja pjatk, 29. t. m., wječor we 8 hodź. posedżenje dla wšotowarstwowskeho zlěta. Prosymy naležnje, zo bychu wšitke sobustawy přitomne byle. Na poslednej zhromadźiznje přewzate nadawki wočakujemy hižo tak daloko hač možno wukonjane. Sekretariat Domowiny.

Lichań. Serb. tow. „Zernička ma srjedu, 27. meje, wječor z dypkom 1/2 9 hodź. spěwanje pola Rudolfec. Dla swjedżenja po swjatkach je nuzne, zo wšitcy přindu. Nawjedowař.

Nowa Wjes p. Krebje. Drubi dżeń swjatkow je w Nowej Wsy w Heinrichec hosćencu pop. w 3 hodź. serbska zhromadźizna, na kotrejž chcemy serbske towarstwo dozałožić. Wšěch lubych Serbow a Serbowki, starych a wosebje młodych, wutrobnje přeprošujemy. Přińdźe wšitcy a pokažźe, zo maće jako Serbja też zajim za serbske towarstwo.

Nakhwilne zarjadnistwo.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sołobik" ma štwórtk, 28. meje, wječor 1/2 9 hodź. pola Palerjec zhromadźiznu. Njech wšitcy přindu, k. Krónа přindże. Předsyda.

Wotrow. Jednota „Sokoł" ma wutoru, 26. 5., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow".

Dotalne dary: 137,23 hr.

Dalše dary z Khrósćic:
nazběrał šuleř Herman;
Mikławš Šiman —,50 „
M. Jenč, blidaf 1,— „
Jurij Kóšnik —,50 „
J. Šram, žiwnosćeř 1,— „
Mikławš Kral, kubleř 5,— „
Jakub Kokla, kubleř 3,— „
Pětr Symank, kubleř 1,— „
Jan Rjenč, žiwnosćeř 1,— „
M. Čunka —,50 „
Jurij Brězan —,50 „
Haňža Krawžec —,50 „
Pawoł Brězan —,50 „
Mikławš Čorlich —,50 „
Marija Knopowa —,50 „
M. Lebsa, kubleř 5,— „
J. Šewčik, farar 5,— „
J. Hórnik, kaplan 4,— „
M. Herman —,50 „
Hila, wyšši wuč. a kant. 5,— „
hromadźe: 172,73 hr.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerk w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Wulke swjatkowne předawanje žonjaceje konfekcije

Někotre přikłady mojeje tunjosće:

žoniace manile

mantle z tkanin jendź. druž. hr. 9.75, hr. 12.75, hr. 14.75
koverkoatowe mantle . . hr. 9.75, hr. 12.75, hr. 19.75
imprägnérowane mantle
z bałwmj. ripsa . . . . . hr. 14.75
z koverkoate . . . . . hr. 19.75
z čistowołmj. burburija . . . . . hr. 39.75

jakowe drasty

z tkanin jendź. druž. jaka na podšiwk hr. 19.75, 26.75, 33.—
z čistowołmjaneho cheviota . . . hr. 24.—, hr. 29.75
z čistowołmj. gabardiny . . . hr. 49.—, hr. 59.—
z čistowołmj ripsoweho moulina wot 69.— hr. sem
kompletna drasta z jaku . hr. 59.—, 69.—, 78.— atd.

žoniace drasty

z bałwmjaneho muslina hr. 3.90, hr 5.90, hr. 8.50 atd.
z čistowołmj. muslina . hr. 17.75, 24.—, 26.—, 28.—
voilowe, běłe a mustrowane . . . wot 8.75 hr. sem
z kaščikateje krepeliny . . . . . hr. 16.—
z eolienny . . . . . hr. 29.75, hr. 34.—
z čistowołmj. cheviota . . . . . wot 9.75 sem.

suknje

praktiske domjace suknje
w měšano-barbnych tkaninach . . . . . wot hr. 2.60 sem
čistowołmjaw kaščikate . . . . . wot hr. 6.90 sem
faldate suknje na mórsko-módry cheviot hr. 6.90, 7.90, 9.75
faldate suknje, běłe cheviotowe . . . . . hr. 13.50

bluzy a kasaki

z bałwmjanych muslinow . . . . . wot hr. 1.35 sem
z čistowołnjanych muslinow . . . . . wot hr. 8.90 sem
z běłeho voila . . . . . wot hr. 3.90 sem

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na hłownym torhošću

W přezjenosći z druhimi bankami w měsce mamy
přichodnu **sobotu**, dnja 30. t. m.
pokładnju začinjenu.
Serbska ludowa banka
w Budyšinje.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"

Nowe přiwzate!
Wabjace
drasty, bluzy, kasaki, suknje
Mam městnosć za woblekanje na pruhu
žonjace mantle
hižo wot 7.80 hr.
Paul Otte na žitnej hasy 10.

Žony
Poručam swój wulki skład pschewalkow, nałkańnych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Stejm rad k radże.
Wagnerowa w Budyschinje
pschech schulerskimi wrotami cio. 9

MERSIDYSKI
Slěbrowe twory
Přijimuju stajnje po najtuńšich płaćiznach
wuporjedźenja časnikow
Časnikař Max Hadam w Kulowje, cyrkw. hasa 24.

Vogtlandske gardiny, wulki wubjerk. K. Erler, na žitnych wik. 11. Ręči serbski.
Přijomne poskićenje
za
towarstwa a mjeješe-low zalow
Ptaki k třělenju wulke wohnjostroje
dobyća a hewaše přelosowanske wěcy
lamplony
we najwjetšim wubjerku a po najtuńšich płaćiznach
Wupožčenje
wjerćacych kolesow za wulosowanje, tarče k mjetanju bolow, prokow a powětrowych třělbow.
K. Martin Richter
na khěžorskej drózy 7.
Dalokorěčak 1292.

Najlěpše likěry a žitowe palency
kaž też **wšědnje čerstwe druždże** poruča tunjo
A. Schmeiss w Budestecach.

Vogtlandske gardiny
w horbsey wulkim wubjerku, **canki, kromy, vitraže.** Małe klamy, tehodła směsnje tunje płaćizny w **gardinowym wobkhodže** na zwonkowanej lawskej hasy 10, rožk kronpryncowskeho mosta w Budyšinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"
K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicowa.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Sym so w **Kukowje** zasydlił.
Dr. med. Korla Thill
Telefon Halštrow čo. 106.
Přijimam też sobustawy khorobnych kasow. — Röntgowy apparat k přeswětlenju, k wobrazowanju a k wobswěcenju. Štyribankojta kupjel. Lěkowanje přez wobswěcenje.
Rěčne hodźiny wšědnje wot 8—10 hodźin dopołdnja.
Wutoru a pjatk wot 7—8 hodźin wječor.

Dr. med. Starck wustojny lěkař za šiju, nós a wušo
hač do 20. junija zapućowany,

Přiloha k číslu 120 „Serb. Nowin“

Wu'oru, 26. meje 1925

Katolscy Serbja — putnicy.

Pisče Jan Serbin.

Katolske kšesćanstwo kwjeći lětša jubilejne abo kwjate lěto. S tuteje pśicinyny khwataju kuły pobožnych katolskich kšesćanow do Roma, so bychu kebi pśichi rowonaj kwi. Pětra a Pawoła wjele knadow wuprokyli, we pśichedpśipranych zwrkwjach jubilejny wotpuśk dobyli a pśichi tutej pśiležnosći teš najwušćiceho duchownego wjerka kat. zyrkwje, (abo, kaž kóždy katolik ſ cśeścowonosću praji, „kwjatego Wótca“) Pia XI. sawobladali a wot njeho pobožnowani byli. Zadosći sa Romom we kwjatem lěśe je w nekotrych wutrobach wěrinych tak kwalka, so su to nekotśi ſ dalokich krajow kamo pśichi na pućowanje do wśelnego města nastajili a tam teš kobožownje bóśchli. Njedawno cytachmy wo tśoch pśichi-putnikach ſ Pólskeje a teš wo 70 létnej macśeśy, kotraž bě do Roma doběžała. Sajmnawe sa naš Serbow je, so su teš naśichi serbšzy kraśenjo do Roma śeli a so tam jako serbšzy putnicy we kwjatym lěśe k audienzy pola kwj. Wótca Pia XI. samolwja. Saúdźenu niedźelu, 17. meje nastupichu we dwěmaj wotrjadomaj dalokí puć ſ Budyšchina. Pśeni wotrjad nawiedowaśche knjes farak Jan Kyž-Hajniczanſki a pśichisankmy ſo we Lipšku k Barlinſkemu cśahej němšich pućowarjow. Po serbšzich Božich kłužbach běchu ſo tuzi putnicy ½11 hodź. we serbšzej zyrkwi Naścheje Lubeje Knjenje ſhromadźili, so bychu kebi k króśkej serbšzej pobožnosći Boži šchkit na dalokí puć wuprosili. Na dwórnišchcu pśechejśche jim ku. kantor Schokta jako pśichedpśeda „Jednoty“ w mjenje pśechewodźajcych wjele kboža na pućowanje. Druhi wotrjad nawiednje knjes farak Jurij Delan-Baczońſki. Tutón wotrjad je tohorunja njedźelu wjeczor ſ dźela ſ Budyšchina, ſ dźela ſ Bišťopicy a Kamjenca wotšeł a ſo we Mnichowje tamnišchemu putnikemu cśahej pśichisankmył. Wječera rano su wšichnzy ſhromadnje, nběhdże wokoło 80 abo 90 Serbow, mjes nimi nětkoši knježa duchowni, wjele ratarjow a šich mandźelskich abo młodych Serbowkow w narodnej drasze, do Roma dojeli, hdźež su wot putništeho wubjerka a wobźeje wot knjesa dr. theol. Józefa Jakubaſcha, kotryž tón cśaš w Romje ſtuduje, wutrobnje powitani byli. Wšchi bamžowšej audienzy pšchepoda ſo wot serbšzich putnikow ſkojatacžna adresa ſwj. Wótcej we kacžanſkej a serbšzej rěcži; pšchi tom pónidu naśche katolske Serbowki we ſwojej rjanej narodnej drasze, nimo toho dwě młodej knježi jako druzy, a dwě žonje jako ſłonzy ſdrasćene. Wy kśeśelimy ſo wutrobnje, so budu naśchi serbšzy kraśenjo kwjate ſkoła jako katolizy Serbšo pšchjećeli a ſ kwa, so ſ tutym puśewonanjom dadźa žiwy wuraz ſwojej wěrje a narodnosći; pšchejemy pak teš ſ wutrobu, so bychu ſa kebje a ſa ſwój narod wjele knadow a Božeho žohnewanja wuprokyli a so nam wšchitky ſbožownje a ſtrowi sažo wróśili!

We śeśehowanych cźitłach chzu naśchim cśeścenym cźitarjam nětšchto wo putnišťwje a putnišťich měśnach katolskich Serbow napišaś, dokeł ſo kłuśka do ſtawišnow nabožnoho a narodneho šerbšeho žiwjenja a k waśchim katolšeho šerbšeho ludu, kotryhžź ſo wón ſwéru lětšłotki dźerži a kotreż ſwědomnješe kebi wukhowa.

Swjatočne poswjećenje noweje kat. Iskeje cyrkwje w Biskopicach.

Hižo dołho bě ſo Bišťopicźanſka kat. wośada nu poſwjećcźenje noweje zyrkwje ſwoj. Benna pšchihotowała. Se ſwjedźenjom Božeho ſwjećka pšchiźdże nětko dołho wočakowany dźeń, dźeń radośće a žohnowanja ſa nimale 700 duſchow Biſkopcźańſkeje wośady. Najdoſtojniſchi knjes biſkop dr. Schreiber hižo na ſwjedźeńſkim pšchedwjeczoru wokoło 6 hodź. ſ awtom do Biśkopiz pšchijěžże. Pšchi zyrkwi jeho zyrkwinſke wjšłoſtejićejſtwo a zyła wośada wutrobnje powita. Knjeſ farak dr. Kurza knjeſa biſkopa ſ króśkej narěcźu pośtrowi. Na to śeźehowańſke ſakeſi jeneje knjeńy a nětkore ſpěwy zyrkwinſtwa khóra.

Sſwjatočnje bě zyrkej a fara wupyſchena. S wóźe žmahowańſche złoto-běła bamžowſka khorhoj. Rimo toho žmahowachu hišćeće ſ wyſokich ſchćeźerow druhe khorhoje. Też ſmutka bě zyrkej nanajkrašnišcho wupyſchena.

Sſwjedźeńſke zeremonije ſapoča knjes biſkop rano w 7 hodź. Zyrkej bě hač do ſtónćenja ſwjećińny (dop. w 10 hodź.) ſamknjena. Na to śeźehowańſke ſwjatoćna pontifikalna Boža mša, pšchi kotrejž by zyrkej pšchepełnjena. Knjes biſkop mějeſche pola woltarja ſwjedźeńſke pšedowanje, roskładże ſwjatoſći domu Božeho a ſćito ma zyrkej ſa kśeśeśijana być: mšno ſjednoćenja ſ Bohom. Namołwjeſche też wěrinych ſ cźaſoćišćenu wobſtej zyrkwje. Budyšchſki zyrkwinſki khor ſwjatoćnoſcź we zyrkwi hišćeće porjeńſchi. Po ſłónćenju Božeje mšeńe pšchi cźita knjes farak dr. Kurza wubźelenje wotpuſta pśeſches knjeza biſkopa ſa zyłu wośadu. Se ſakramentalnym pożohnowanjom a ſ „Te Deum“ ſo ſwjatoćnoſcź ſkónći.

Popołdnju w 5 hodź. ſhromadźi ſo wośada k ſjonenu ſwótnemu ſwjedźenjej, pšchi kotrymž bośće też knjes biſkop pšchitomny.

Powědančko wo mejskim bruku.

By-li yo cźłowjeku ſchło, njemohł mejſki bruk ani jedyn dźeń ſwojeho žiwjenja wjeſoły być. W najmłódſchej młodoſći, hdyž je hiſtśe tołſty, tuczny kundros a ſej roſtlinage korunſchi derje ſkodźeć da, jeho pśeſcećśehaja. Króńika powěda, ſo je biſkop ſ Cheer (w Schwizy) w lěcźe 1481 wſchě bruki, kiž ſo tehdom we wulkej mnohoſći w Graubündenje pokazachu, ſajohnował a je do wotśeźanego dola bjes ſłónza wuhnał. Kajſe ſćehi je to měło, we tym króńika (ſtare knihi) nicźo njepowěda.

Stari germanojo (Němcy) mějachu mejſkeho bruka ſa wopraunu naléćnu ſymbol, wobłhadźowachu zyłe hinak ſ nim. Kaž woni w naléćzu pśenjeho bacźona a pśenju łaſcźejku ſ juſkom powitachu, tak też pśenjeho mejſkeho bruka. W nékotrych krajinach ſwjeczachu jeho pśiſchikad ſamo ſ wobžebitym ſwjedźenjom a tutón ſwjedźeń je ſo kśiſtoki ſdźerźał. W Schleswig-Holſteinſkej ſo brukowy ſwjedźeń hač do 17. kśiſtoka ſdźerźa. Wobźeje mkode hołzy jón kśiſtoćachu, ſa kotreż bośće pśeni mejſki bruk witana pſchiležnoſcź k wjeſołej naléćnej rejzy.

Wjeſoły brukowy podawk ſa ſo w lěcźe 1750 w Erlangen. Powědaſche ſo, ſo ſu ludźo wulke «ćrjódy ſtóćźow bliſko Hirſchbrucka wobkedźowali a Erlangenźy njemějachu nicźo muſniſcho cźiniś, hač ſpěchnje wſchě ſwoje ſwinje do Hirſchbrucka ſahnaś, ſo by ſo na ſtóćźach nayłe cźiłe. Hdyž pak pſchiźdźechu, wupokała ſo, ſo to ſkóćiłi njeběchu, ale mejſke bruki. „Sſwinje“, tak roſwuměwſeſche jena nemina, „kotrychž dźiwchu pſchi tutej pſchiležnoſći ſe ſtóćźomi trakierowaćź, dyrbjachu ſaſzy hłódne a njerſate k ſwojej ſłodźinje domoj běżeć.“

W žerſtkich mytiſkich łytoſećach ſłyſchimy, ſo ſo kukoſćit mjes druhim (na pſch. do kapena, kurjatka, hada, ſchćereje mjetele atd.) też do podoby bruka pſchetwori. Wěſo to wědźachu, ſo ſ mejſkim brukom pſchiźdźe ſaſzy rjane nalećźo do kraja. Létja njeběchu nam ſ pſchipowědarjom mejſkeho měſnaza.

Helgoland w straše.

Saſzy ſo nam wośjewjeſche, ſo ſu ſkały na Helgolandźe ſo popuſćiće a do morja padnyłe. Hižo nałšto je diwźizy kóždy raś na 3000 cbm. (tóńkow) ſkały ſo puſkćiło. Wot cźaſa ſem, ſo buchu wobwjerdźenja rozbuchnjene, wośjepjetuje ſo wotdźelenje ſkały cźaſćiſcho. — Deſcheć, wětr a mórſki ſhad (ſlut) dźěkaju ſhromadźe, ſo bychu ſeleno-běły-cźerwjeny kraj ſniciśe. Njedawno dhrbjachu jenu khěžu na ſtrašchnym měſnje wottorhaś. Po ſchćeźełach na hornim kraju khodźiću, je łakałane, dokeł ſu ſtrašchne ſa žiwjenje. — Saphanje ſo Helgoland? Smorſchćeli ſo do hromadki, ſo wſchu waźnoſcź ſa wuhaſnuće a kupjel ſhubi?

Wšo wośeli ſuboźa njebuchu dozpjne ſniciśeje kupy njerad widźeli, dokeł je potom mużnota wſata, ju hdy ſaſzo ſa wojeńſki ſchkit (jako móńtu twjerdźinu) wutworiś. Pod jendźelſtim dohladom buchu po dwěłétnym dźěle wobtwjerdźenja roſbuchnjene. 1200 muży ſ Lachu, ſo buchu tuto małe ſpodźiwne ſnamjo inżeńérſkeho wumjeſtwa ſniciśeli. So ſu tute roſbuchadła ſ wěſtym wiſnom na ſkału byłe, njeda ſo pśeć. Pſchejara kruta kupa ſpoła njeſe. W běhu létſtokow je mnoho kraja ſhubiła. S wobſtojcźu może ſo jeje ſtaroba hač do léta 700 po ſebrystu doſtéć. Hiſchcźe namakaju ſo powoſtatki ſe najſtarſchich cźaſow (grat a bróńje). Pſcheh 900 létami je kupa dyrbjała na 8 wośtrehami a hłódkami a hrodami měć.

Na 400 metrow tołſty ſałožk wobſteji ſ mjedźowapnjeſkeho kamjenja (Zechſtein), Na to ſcźehuje jedyn meter tołſty kalkowy pěſkowc, a potom wiſany pěſkowy ſ ſo horni dźeł. Mózne žołmy ſjewjerneho morja, cźaſowe pśechiſławy a roſbiwoze žołmiſka tymſajn naſajnje na kupu. Tonu dopomha huſćiſcho deſchcź, kiž ſo we ſkałbach ſamẽſtni. Létdźeſtatki dołho ſabźaraju ſo pśichirodoſpytnizy ſe problemom tuteje kupy. We wobliczenju, kak dołho może kupa hiſchcźe ſtaś, ſu nahłady wſchelake. Na 130—200 kśiwych metrow ſo kóžde léto w hrubej połozy 19. létſtotka wotdrjeźi a ſjubi. Pśichi normalnym wotbytku móże kupa hiſchcźe na 2000 lět wobſtaś, je-li kataſtrofalne podawki pśches morjo njenaſtanu. Bojoſći, ſo naſcha generazija ſhubjenje tuteje ſławneje hiſtoriſkeje kupy dočaka, je podarmo. Ludźił kwita ſo ſe wſchémi ſiłami na njej ſdźerźeć. Wyniješ zyły cźjetomaſ ſkalnych roſpadankow ſo do morja ſjupnył, tohodła ſteji łaka hiſchcźe njepowołna a ſaha je ſewjernych mórſkich ſołmow k njebju.

Człowiek może so mylić.

Sſpodźiwne wěśi ſo hiſchcźe na ſwěcźe ſtawaju a to cźaſto tam, hdźež by je cźłowjek najmjenje wočakował.

Mějachmy doma łóćźu, wopraudźitu cźeśwjenu łóćźku, ſ cźeśwjenej wopuſchu a ſelenymaj woczomaj.

Kóćźy rěkachmy, kaž ſyła wſchém naſchim łóćźkam, Minka. Minka bě hiſchcźe młoda, jako k nam pſchiźdźe, młoda a ſuchа. Tola bórſy ſapoča roſćeś, pſchibźiwaś ſebe, bu łukoſta a tołſta, pſcheſy ſcheſćeła a tołſcha . . . Bjes dwěla: Minka wočakowańſche młode.

Se wſchej wobhładniwoſcźu pſchihotowachmy Minku, naſchu bźowóćźičku, na tutón ſwjeſelazu podawk. Kłatka njeſwě, ſchto by ſ wjeſelekoſcźu ſapočała. S łukoſćiwej ſtaroſcźu pſchihotuje kaſchćik pſchi kachłach, wuſkładź jón njepóźdźe-li ſo deſchcźik, do Dornbacha k Wſcheteźkej, bu-dźe-li deſchcźik, to pſchiźdźecźe ke Gauſa, Johannesgaſſe (tam pop. traſch ſ 7. hodźinje). Saſoźiny tamne towaŕſtwo, ſo ſo ſa nésćeho lét na wéſtem měſće ſaſowidźiny. Dotal ſym ja, Wy (Weigner), Wſcheteźka, Hajek, Herbert Dornjacź, mój bratr a mój wuczonc. Pſchi tutej wěźy njeje wurěcźe! Dźenſa, ſobotu, 30. junija wjeczor pſchiźdźecźe ke Myſłiwej, (hajnik) w Prair; Akademiſke towaŕſtwo ſo roſžohnuje zyłe wéſcźe! Mašaryk.“

Na wośnamjenjenem dnju ſo wſchitzy (khiba niz Herbert) ſeźdźechu a wulćźachu ſebi do „Holländerdörfe“, hdźež ſo Mašaryk hałke wo ſamẽru towaŕſtwa wuprají. S hłownym ſamwjſiom tutoho towaŕſtwa je, ſo by kóždy we ſwóźcźe wukonjał dobro a ſo by mohł, hdyž ſo jómu kruh ſaſ ſeźdźe, druhim rospraviś, ſchto je dobreho a ſaſtužbneho k lépſchemu ſwojeho naroda a ſ tym też k lépſchemu cźłowjeſtwa wudokonjał. Toho dla namjetowaſche Mašaryk ja hežto towaŕſtwa wuprajenje ſnamjenitcho jendźelſkeho filoſofa Bacona: „Wědźeć je mój“ a cźeśe hežto: S prawdu k prawu.“ Kóždy ſ wobźeźeńſkow dośta wot Mašaryka liſćik, kotryž ſebi na wſajim podpiſſowachu. Te pak takle rěkachu:

„Sawjaſuju ſo dnja 1. ſeptembra 1890 w 12. hodź. na měſeće, kotreż je wote mnje a wot mojich pſchećelow poſtajene było, a to mjenujcy univerſita we Wiwje, ſawitaćź; chzu pak ſwojim pſchećelam ſwoje žiwjenje wupytowaćź a hłownje wo tom roſprawu podaćź, kak dołoko ſym ſe ſwojim jednanjom, ſkutkowanjom a pśożwanjom naſchemu heſłu, „Kowledge ispower“ a „S prawdu k prawu“ ſa doſcź cźiniś. Sſmjerćź a hyroſćź roſwiſajśetej mi tuto winowatoſcź. 9. julija 1876. Schimon Hajek (najſtarſchi), Alfr. Schleſinger, Wſcheteźka, Mašaryk, Mašaryk Ludwik, Tomaſch Weigner.“ Kamaryt, Herbert a Lojka měſeſchtaj ſwoje podpiſmo poſdźiſcho pſchidaćź.

(Pokraczowanje.)

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokraczowanje.)

Na ſpoczatku l. 1876 žadoſche Mašaryk ſ diſſertazijowe dźěłom: „Das Weſen der Seele bei Plato. Eine kritiſche Studie vom empiriſchen Standpunkte,“wo pśichipuſćeſenju k doktorſkim pruhowanjom ſ filoſofije jako ſ hłownemu pśchedmjeta, ſgrefiſcheźiny a kacźanſcheźiny jako ſ pódłanſkeju pśchedmjetow.

Tole jeho dźěło bu wot profeſora Brentana jara pſcheceźiłuje pożuźene; porokowaſche drje nékotryžkuli ſmyłk, ale pśichipóſna ſwałśiwe, nowe nahłady Mašarykowe (na pſch. wo ſahnaću ploda a ſo wucźiteſenju), pohwali wobſcérnu feźitowoſć a ſkhwali dźěło. Rigoroſne pruhowanje łoži Mašaryk ſ wuſnamjenjenjom a bu ſa doktora filoſofije ſjonje we Winje 10. měrza 1876 pomjenowany.

Mašarykowa dźeławoſcź w Akademiſkim towaŕſtwje njewokmjeſowa ſo na literarniſku dźeławoſcź. S jeho wjedźenjom roſwi towaŕſtwo wjeſtiſku cźinoſcź tej po ſwonkownem a hłubom w nékotrych ſmérach. Roſwažowaſche ſo wo tom, ſo bychu cźeſźy wuſzu ſtudenźa mełi być ſ poźrédnikami mjes naſchim dźeławym ludom we wſchelakich towaŕſtwach jenotliwych wokrjeſow Wina a mjes inteligenźu, ſhromadźowaći ſo we Sſtorvanjeſej bźeźadźe. Toho dla wuńdźechu cźaſe ſhromadźowanje ſ Mašarykom na cźole do jenotliwych cźeſkich towaŕſtwow, taho runja wośjewiſchu ſo ſtudoſchi Akademiſkeho towaŕſtwa też w Sſlowanſkej ſpadźe, mjes kotrejž ſobuſtawami ſo też Vlaſtimil Maſek jako „kandidat profeſury“ wot léta 1875-76 mjenuje. Wom cźaſu pſchedneſchowaſche tu Mašaryk wo „Sſamodaŕſtwje“, Wſcheteźka wo „Kralovedvorſkem rukopiſu“, Sſvoboda wo „Venuſe“, dr. Bruczek wo „Cźornej Horje“ a Sſanda „Wo naſchich ſemrětych“.

je synkom a wobchcelakimi mjechkimi lahkanti, potom Minku nežnje do njeho a wodże ju s czopnym pobleschczom je klankowcho wosa. Minka je widżomnje hnuta, haje bżeł zyle kolbażły a czini, każ by wschо w porjedże bylo.

Kharka może ledom beczakeż, kżóże nanje bżi wojnyżdy do kocżeho kaschczika pohladaż, hacż tam mkode hischcze njeżsu.

Ale Minka nima hischcze dżiwżu żane mlode.

Khaika dawa kóczu pjecź krócz wab dżeń wschе możne kóchczenki. Minka żerże a żerże żebi bajo, hżo ', tolsta każ kolcź — tola mlode hischcze pschezo njechadża pschiicz.

Tak tolstu kóczku njeżsmy hischcze widżeli. Shydawamy a wjetujemy, kelko mlodych dóstanje, a napomi karny Khatku, so by Minku jenoż kedżżelżuje hagatay, dokelż by ju hewak bolało. Khatka masika ju kedżżelżuje, Minka żerże a baje żebi w czopnym kaschcziku sa kachlemi — tola mlode njepschidżu a njepschidu.

Nasicha najwatosċe je wojwschichi skhodżenk bozpeła, kżódy wokomik, tak żebi myślimy, może żo wocżakowany podawk stacż.

Tu wopita naß jednoho dnja stara nashonita buzowka. Wobhlada żej kóczku bliże, potom nam żmżo prajesche:

„Jezderko, to wschak mózesze hischcze dołho czakaż; to njeje tola żuła kóczka, to dże jo kozor!"

Porażeni strejmy wokala kóczcho njedżelniczkeho loża.

Minka żej babniczku baje.

Khakka hórko płacże.

Ale stónczuje: człowjek njemóże żebi tola wot kozora pschewjesele żabaczi.

Wulkej myši rubieżneho mordarja.

W Zubenskej khlostarni w Cżejkej wmrże w lecze 1883 na czaż żiwjenja k cżejkej khlostarni sabudżeny mordaż, hdyż bżesche 18 a pol leta żiwjeho khlostarja wotwakacżki. Wón Gabler rekasche.

Gabler bż żebi dwe wulkej myschi za pschecżelow dołhy, kotrejż bżechżesche żo s powótrownym schachtom k njemu dobiważ. Myschi bżechżesej jara skludnej a wodżo a w nozu pschebywaichżej storo pschezo w jastwowej komorzu. Sżydachżej dowerżiwje na Gablerowym ramjenju a nachaschtaj po jeho schiji a wukhowaj. Hdyż Gabler jedże sche, bżedżesiej na malym blidku a czakachżej, schto jimaj jeju pschecżel w dwónaj małymaj hromadkomaj pschedpołożi.

Gabler bżesche myschi tak nawuczil, so pschi najmjenschim klepnjenju na durjach żo snydom do żwojeje khowanti sbubischcez. Krótke sahwiżdanje dożahasche a myschi wróczischcez żo saño na blido. Hdyż Gabler bżesche — kżejsche sapalkowe zitu — bżachżej myschi wo komorzy zawżebelischcez żo a żiwjeho pschecżela na żorinowe waschnje.

Jastwowi sastojnży wjedżachu wo myschomaj, wosebiżcu pak starchmu khostanzej, kotrejż żo żenje pschecżiwo dasnajemnu porjadej pschescho nżebż, jeho wjeseło.

Wobej wulkej myschi bżichżej muszkeho rodu. Gabler rekasche jimaj „Schani" a „Ferdl". Wschżdnje sbubischżej żo wo postajenym czażu a pschezy sasno wócżischcez żo hromadże. Hacż w tutym czażu żiwoju żiwóżon wozwitaschtej, wosta wotajne. Krucże hladaschtej też na to, so żana druha myschi do komorki njepschindże. Jako Gabler żo jednoho dnja s wulkohódowanja do żwojeje komorki wróczi, hedżesche „Schani" na stólzu a mżesche żebi rany, kotrejż mżesesche na cżele. Też Ferdl" mżesesche rosdrapanu kożu, tak so Gabler żebi myślesche, so żej żo myschi kubaloj a żwarjesche tohodla na njej. Tola bórzy prawu pschiczinu żhoni. Nadobo skoczi Ferdl k bżerze we ventilazji a Schani szżehowasche. Tam pokasa żo njemużzy żżylna, wulka mysch, kotrejż pyk bż tkżerno rosdrapany, tak so możnje kwatżesche. Jako żo Ferdl a Schani do njeje zasch tej, żhubi żo żpżéchnje. „Schani" a „Ferdl" wostaschtej że knjesom w komorzy.

Gabler żo sasymni, żwiża jeho hrabmy. Tola njechasche do khorownje. Placżo prosżesche Gabler, so by we żwojej komorzy wostacż żmeł. Jednoho rauja namakachu Gablera bjes wżdomża. Po komorzy bżeżachżej wulkej myschi horje a dele. Jako strażnizy sastupichu, skhowachżej żo myschi w powótrownym schachżże, tykaschtej pak njepschestawżaj żbojaschtwym kwiczenjom swój pyk pżches żeleznu rżżu.

Gablera donjeżechu do khorownje. Bż prożnż, so bychu jomu jastwowu komorku hacż do żwojeho wustrowjenja reżerwowali. Niedybrżesche pak wjazaj do njeje jastwuicż. — Dżżo tżi njedżele posdżżcho wumrże. — Cżasto prosżesche khorobnu żotru, so by tola ża wulkimaj myschomaj hladała, abo strażnikej, knjesej Roschlapilej" prajila, so by nżschо to jżdże do komorki położił.

Sżotra pschilubi wjchikko a prajesche wobenemu, so je ża „Schani" a „Ferdla" starane.

S wotczinu wobkedżowachu strażnizy jastwowu komorku. Myschi żydaschtej hodżiny dołho so njejżibajo na malam blidzy, potom bżeschtej k lawzy, kotrejż pschi żczerje żleżeschе, żydwajchtej żo na sadujej nożu za cżuchaschtej.

Dwe njedżeli posdżżcho namakachu jednu ż myschow mornwu żpodu blida, druha bżeżesche pschi żwojim mornwym towarżschu. Jako jatu mornwu myżch na łapaczi ż komorki njeżesche, bżeżesche tamna sa nim. Na żtkodże je strażnik żatepka.

Gabler wumrże nżschо to bnjow posdżżcho. —

Přilopk.

* „Duchabojownizy", tak mjenuje żo sekta, kiż je we 18. lżtkotku w greżko-ruskej zyrkwi nastala. W rożnym kraju, w Ruskej, żu sektarjow cżażiżsko pschesczehali. Najprjedy cżahachu po Ruskej wokolo. Pżched 30 lecami pa knjemżażu wschak też w Ruskej wjazu wutrucż a żu tohodła z wulkeho dżela wupuczowali. S nowej domizmu bu jim Kanadski kraj w południżej Ameriży. Podżiżsko pak sażżubichu żo w jnedżesiełej Kolumbiżer. Tohodła też w nowej domiżnje njeżsu se wschżm porjedom spokojom. Cżasto żwadżiżsku żo rożhodła hżżo z knjeżerżtwom. Wschżdnosċe maja porom tuttych ludżi na sdżji. Wóżom rażow hżżo bu jżawnu schulu, kiż je żo jich 400 dżżcżm postajila. Wótka je każnże takżama wolżża pschecżiwo wobradnemu wumuczowanju. Knjeżerżtwo a wukhownicże dżżo bża ludowe polożenje knjenje żbżhnjecż a lżpje lud wobża ludowe polożenje knjenje żbżhnjecż a lżpje lud wobża pucże krocżicż. Tuż knjeżi knjenje hwała. Mżżagy dołho pucże krocżicż. Tuż knjeżi knjenje hwała. Mżżagy dołho njeżeżelu dżżeżi do schule, kżta dołho sanjechaja i wotwohladom porobu, nowe mandżelżwa, a wumrżcże pschżitżewicż. Nimo toho pak hladaja a prożuja żo, takonjam nżschо żahracż. Pżrżnje wjeżżele żwadżi mżżachu żżżo we lżcże 1911. W tutym lżcże żażudżi żo jedyn duchabojownik, dokelż bżżche żakonżke pschedbżżnna pobrjeda dla pschestupił. Dokelż pjenjeżne khlostanje żaplacżicż njemóżeżche a njechżaschе, tak żadżichu jeho do jażwa. Hwdom żżadowachu jeho pschecżeżu protestny cżah. Każ Bodom a Jżva żżle nahi pschicżeżnjechu psched knjeżerżtwom dom. Tuto wukuwowanje wospjetowaschże żo, tak tkżetże haczż mżżachu nżschо to knjeżerżtwom żkubacż. Ministerżti presżdent Oliver pak je wotpóżlanżem żekty duchabojownikow rażnje wuprajił, żchto dżże ż nimi żaporżinacż, jeż je żo dże niepschistoinje żadżerża. Minżter hrożeche jim, so dże jich wuwokażacż a do Rukkeje wróczo pożżacż, Bolschewistżżo njech żo potom postaraja, kak żo ż nimi tżnjeżu. -n

* **Wodżany muż.** W lżcże 1776 wużżłdżżchu rybazy pschi jenym jżżeru, njedaleko Mina żpodżżwuj podawk. Cżażcżżżcho bżchu tam hżżo schtwrinobate stworjenjo widżeli, kiż bżche podobne 12 hacż 15 lżtnemu dżżeżu. Tak husto hacż żo bliżachu, cżekhy do wody a podmuri żo. Rybazy njemóżachu żebi wumyżlicż, schto może to bycż. Wschżtko możne żpytachu, stworjeżżcko lepicż. A to powódżi żo jim! Bżchu żyeże wucżżżnyli a żahnachu jeżo do nich. Hdyż żyeże ż wody wucżżżnjechu, wuhladachu, żo maja schtwrinacżżeltneho cżłowjeka w pażżach. „Wodżany muż" mżżesche ruży a nohi tżchiwe każ wopiża. Mjes porżtami a palżami bżche cżenka kóżka żrożcżena. Cżżko bżche że schpżżinami wodżete. Rybazy wojżemżchu żbożowny popad wyschnoścż. Wyschnoścż poruczi, dżżżo dere wobstrażowacż a wukubkacż. Dobroczżiwi cżłowjekojo nawucżżchu hólża thodżicż a dreżżcżichu jeho. W prenim cżażu pak rosterha wżchо a cżżżny wot żo. Nad kupożche a pkowżche we wodże. S zyrobu bżchu jemu: njewarżene ryby a raki. Po cżażu bakle żwucżi żo na warżene jedże a też druhu pojedż, niż jenoż ryby a mżażo. Stónczżże nawukmu też rżczecż. Hewak bżche wodżany muż jara pobżżżny a dżżżwy. Dołho wschak żo njewjeżelichu nad pekinym dżżżcżom. W njewobkdżowanym wokomiku wucżekny. Dołho hżżo żedżżeche żo żą żwobodu. Tam a żem wuhladachu jeho ludżo hiżchcze, ale nżtko njeworadżi żo jim, jeżo żapo popadnyż. Hdże je wożtak a żchto je podżżżcho żapoczeł, wo tom njewé nichtó niczo wjazy!

* **Podobżżna wo wustricżnej żchkorpatwje.** Mam pschcżela, kiż ma lżkne bydlenje pschi morju. A pschecżel prajesche mi: „Pój a pschżżjdż jenicżki dżeń pschi mni a ża nożżtaram cżi druhi fżżżżo twojeho żiwjenja!" Mi żo pschewroschenje, a bóle hiżchcze żlubjenje żpodobasche. Pschejżwich żuły tydżeń pola żwojeho pschecżela. Wschitko cżinjeschе, schtoż bżche cżinicż pschilubił. Mjes wschelakimi fluktami bżche żej jżdż pschi morju. Wżchoho dobreho, schtoż je pschi mórżtich brjehach w żelenej wodże, powopżachmoj. Jżdżachmoj też pjeczene żakkapnżzy a wustrimy. Bohu żo dżakowach, so mżżach wwptacż żwworeńcżka, kiż żo w pżżku a we wodże hibaja. Pschi jżdżi pomyżżowach a prajach: „Bżżche żmużity cżłowjek, kiż prenju wustrimu jżdżeżche!" A hdyż także dale powedżach, kużnych do nżżchto twjerdeho. A hlej, to parka. Ale żana, kiż bżeż wikoważ waży. Powédżachmoj wo parki, kak ż nami nastanje, kiż pżżkowe żornjatko wustrinje pschibżtuje. Żornjatko pschindże nżkak do żchkorpatwy a wustrinja njemóże jo żama wotstronicż. Żornjatko trani wustrinju tak bolożżnje, jo nimo mżry drobotnu jusżchu wot żo da. Jusżchka żiwjerdżeje tam, hdżeż pżżkowe żornjatko bolż a tak nastanje parka. A mój pschecżel rżekny: „Je żara żchkoda, so njeje parka, kiż by namakał, dobra parka. Sa drohe pjenjeży by ju wódł pschedacż a wjele ż toho dobywcż!"

A ja wotmołwich pschecżelej: „Bżwnjeż też parku njejpschedał, tak mam tola dobytk ż njeje!" A pschecżel prajesche: „Praj mi, kak to!" A ja pschecżelej wotmołwich: „Wustrija njeje w kżżbym nastupanju ż najżżepżżim pschiżkadom dobreho cżłowjeka. Wo tutym pak na nżżchto ża żebje, żż toż wołło żamo dobreho cżłowjeka powjedżicż, a tak, so njeje dożyła cżłowjek, kiż njeby nicżo naiwuknuczż a wommdricż mógł!" A pschecżel prajі: „To dże mże bycż, tola je mi wżschitko nowo! A ja pschecżelej prajach: „O mój pschecżelco — cżłowjekojo żu żżwi, a to żżżdy w żwojej wustrucżnej żchkorpatwje. A żadyn cżłowjek njewé dosżwożnje, kajku ranu druhi żhowa. Tam pak njeje żana żchkorpowa, kiż bolożżnj pżżż bżdy a żrudoby wustorcż a malo cżłowjekow żamóże żranjage a rube żiwjenjże możu tak derje wuhojicż, każ to parka cżini. Bżch młodż a nżżko żyni żeżtarżt, a żyni w bżhu żwojeho żiwjenja cżłowjekow we wżschich mżżinych njeżbożach żpónak a wżdżal żyni, kak żu wżschelaży cżłowjekojo na nżżchto mżżne wożchżnjo że żiwjenskich pschecżiwnoścżow wuléżli a żo wużwobodżili. Njedż je też malo, schtoż może dobry cżłowjek wot wustrinju nawukmycż. To jene pak może kożżenu cżłowjekej, kotrejż bżenżnjich dżeń żtarożcż a hódnoścż tkórżitej prajicż a do wutrohy żaschczżpicż: „Wuhojeże żwoje rany ż parku!"

Što wukonjeja naże najwjetże żerawcy.

(Bebekran.)

(Podał A. Hadki.)

Hdyż bżżlacżer klukn żbżhnżego żerawża wżżwżi, tżcżinu ż ruczmej mżżu żynadż wo 15 kilogramow a je żpschmoczżu wo 0.6 metrow za żekundu. Jeżo wukonjaża móż dżżła mużżinja potajkim 15×0,6=9 meterkilogramow za żekundu, wón by żo żamo dokonjał, hdy by 9 kilogramow we jenej żekundże jednym meter wyżoko abo jednu kilogram za 1 żekundu 9 metrow wyżoko żbżhnył. Sdżhaży żerawż pak njepschewobrocżi dożpołnje mjenowane 9 meterkilogramow do wukonjażeje mogy, cżohodła nżż? Dokelż ma wożebite pschecżiwnoścże k khowanju (Reibungen) pschewinjeż. Cżżemy 22 procentow wotbicżi schtoż żo nam na tuto waschnje żhnżi, da żo wot tuchi 9 meterkilogramow, pokażim 7 meterkilogramow do wukonjażeje mogy pschewobrocżej.

Wulki kran (na pschikład jednym ż tych, kotryż je maschinowa fabrika A.-G. we Duisburgu dotowila, za ficmu Błohm a Boß w Hamburgu) sbża jako najwjetżim cżażu 250 tunow = 250 000 kilogramow za jenu mjeżschinu a to 1.6 metrow wyżoko. To wucżżnja 0,0267 m ża jenu żekundu. Wukonjaża móż tutoho krana wuczżnja potajkim 250 000×0,0267=6675 meterkilogramow ża żekundu. Hdyż nżżo 7 meterkilogramow na jenoho muża liczimy, we nażupanju wukonjażeje mogu, dha je nżżo 6675.7—953 dżżlacżerjow trżbnych, tole dżżło we żamom cżażu dokonjecż, schtoż tutón żerawż dokonja.

Hdyż nżżko pschedbżżażeje liczby wobkedżżuje ty, kożżeny żebi mały pschehlad pschihrawicż, a pomyżżicż, kak wjele cżłowjekow a kżżo cżażża je żo wobrowecż dyrbjało, wulke kamjenżne kżżży pschi twarjenju hoberskich pyramidow a to hacż do wyżokoścże na 146 metrow żbżhacż a pschihrawicż. Maschiny k żbżhanju a kżżży tehdom hiżchcze njeżnażachu. Po żdacżu mżżachu jako żnjeżki pschihrawiżu k żbżhanju drjewjanu żerdż a kżżżżu runżnu. Schtaż wżżu dżżżża energija milżny wukonja, to dyrbjachu tehdom żtyły cżłowjekow wukonjecż.

Směški.

-n* **Se żiwjenja.** Wjeczor wożdże jeneho dnja żwoni żo delka. Służżżbna khwasa dele. Jachżo żteji pschedbżżemi pożżoł a prożży mje, ke knjeni tajnej radżicżżej Wałżżżnej, kiż je hżżo blżżchi cżaż khora. Spżżchnje podam żo na pucż. Na khorej widżu wżschat khudom, so je mała nadżżje, ju pschi żiwjenju żdżerżecż. Napżżchu wżżoż wołożżagi grżżbk a pschilubżu, so na druhe rańe żażo pschidżu. W nozu wokoło 3 hodżin torha żo żażo je żwoń. Sażo khwata żłużżżna dele ke thżżżnym durjam a pschiwżdże mi żyle njeniżeżeho cżłowjeka horje do nżżeho wobydlenja. Żuży bżżche w żmżki, w cżornych wżżżżach, ż wyżokim khobukom a na wutrobnu żwżżżżche żo rjad, każ tolcź. Wón żo mi pschedżtaji jako prof. dr. Klżżo a wożżeni mi, so je jeho pschichodnika macż, knjeni tajna radżicżżela Wałżżżna, runje wumrżła. Na wuprajich, każ żo żżużcże, kżżże dżżżbracże a woprascham żo, haczż dyrbżu żwydom żohn do wobydlenja. — Dyż, knjeże żekarjo, wożżu wżżch wżżch nżżu mżr kżżcż, wono ma to hacż do rana cżażża. Ja pak mżżach żo żwojże winowatoścż, wam to żwydom powżżcż.

** **Semżchk.** Northcżiffe, żendżelżki nowinarżki wjelżki żcżka żo jónu pschi żunżerżum a mhlowym wjedrże ż wnoschowarjom żwojeje nowiny. „Schto je nowcho?". — „To a tamne", wusna njebożażne prachżany, hej mysżo, so jemu jem nowinu wotkupi. Nakładnik żo żradowasche na wobkhódowym żmyżlenju wunoscherża a da żo kłóżczże żpżżnacż, to ekża, praješche jemu, schtó wón je. — „Khots khort, schto nże je żadżerżujecże?" rożżuna żo hólcża na njeho a pschikżżi: „Wy mi tola Wajch schwindl njewotkupicże."

** **Dobra wotmołwa.** Znaty nżmżki żpiżowaczel Friedrich Schlegel pschiżżże raż ż winarżnje. Na bróży żelka żnateho, żyndikża Griesa. Schlegel postrowi jeho:

„Dżeń dobry knjes Grindikus Sżżß."

Knjes żyndikus pak rjekny:

„Dżeń dobry, knjes Schriedrich Flegel."

-n** **Maly Jank.** Jank bżżche wjeczorne pacżerje wupżżwał. Runje chżżżche do tżżża żkoczicż. Macż pak jeho proschesche, so by tola Boha pschecże prożnż, so ża nanka na żurżowanju pottaracż. — Jara pak je dżiwasche, hdyż Jank proschesche: „Luby Bożo, budż tak dobry a żtrażuj też nad mojim nankom, wożebże pak kedżbuj na mojn macżeżku."

-n** **W żwerżenju psched lawom.** „Nanko, kup mi wulke rubieżne żwerżo." — „Janko, to bo njebodżi. Woni mi pschewjele żeru!" — „Nanko, tak kup tola jedne, hżżeż żtoji pżżane: Tutonu żwerżenju njeżmi bo niczo żracż dawacż."

-n** **Wón eni fararjej njewéri.** Cżornuch pschinżeże wjeżnemu knjesej fararjej lżżt ż napżżmnom: „Bożu tonu Knjesej." Wżżcże bżżche pżżane: „Luby Bożo, pożżeł tola tkubemu cżornuchej potżża dollarow." — Hnuty psches njetażmjeżej cżornucha, rożżudżi żo knjes farać, wbohemu cżornuchej nżżchto mało ponthacż. Dażche jemu 20 dollarow ż żłowami, so je je jemu Bóh pożżał. Na druhi dżeń rano pschinżeże cżornuch żażo lżżt ż tuttymi żłowami: „Luby Bożo, chżech-li mi żażo jónu pożżta dollarow daricż, potom pożżeł je hnydom mi, njedaj pak je hatle najprjedy knjesej fararjej.

-n** **Zażnje.** „Cżehodża żeże poprawom waiche żłużżenje jżdżnyż? Żeże żżeli tola hiżo wobydlenje wobhladał?" — To drże, ale moja pschichodna macż pak prajeschе, so je pschemało ża tżi wożoby, a tohodża żym żo wrócżo żczahnył."

-n** **Popadnył.** Jank prożży żwoju rjanu cżżżku dołho hiżo wo jenicżku hubicżku, pschecżo pak podarmo. Hdyż żażo ras prożży, rjekniże k njemu: „Derże, dżu cżi hubicżku dacż, żłubicż pak mi dyrbżich, so żebi żenje wjacż wote mnje hubicżku njeżadażch." — „Hoj, to ż tżżoż pschilubjenjemi." — „Tat", praji knjeżnicżka ko mjerżażo, „potom njedożtanjeżch runje żanu!"

** **Kak żebi pschedżżaja.** Bur pschinżże k prawnikej a pschednużeże nalżżnoże. Hdyż bżżche żtónczżł, wowżżcha żo jeho prawnik, haczż je wżschikko po wżrnoścżi pschedniełł? „Haj", rjekniże bur, „mysżżach żebi, so je najżżepe, wam polnu wżrnoścż wużnacż — hżż wżschak możeżże potom wy żam pschihbażnicż."

Hamtske wozjewjenja z Budyżina.

Gmejnżi pucż ż **Lupoje do Pżżowjow** je na Lupjanskich honach dla nażżpowanja wot 26. meje żawrjenj. Jżżżcż ma żo w tutym cżażu za Lupjanżti rżżak.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 121 | Budyšin — srjedu, 27. mele 1925 — Bautzen | Lětnik 84

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Němska wikowańska bilanza sašo pašiwna.

Bilanza němskeho zwonkowneho wikowanja je šo we hoprjeji pomjo měrzej mało pšeměniła. Pšichwos wukrajnych twarow je drje po hódnosći wo 30 miljonow hriwnow wotběrał, tola ś dobom je teź wulwos němskich twarow wo 38 miljonow hrimnow wróćo ščok. Pšichwos wukrajnych twarow je pomjo wulwosej němskich twarow wo 337 miljonow wjetšich. Hdyž je njedozpi, so je wulwos a pšichwos ś najmjeńšcha runataj, njebudže zamoženje němskeho luda pšichěrjacy wóz. Nětkle je kóždy měšaj wjazy stow miljonow do wukraja šlubi. Němska je hospodarjej runa, kotryž wjazy pšeitrjebuje, hač jeho hospodarske wunoščuje. Pódla teho ma Němska hišćeze wójnske wotškodźenje płacyć.

Porheinska industrija ja schpanišle wikowańše sněcženje.

Porheinske wikowańske konory su němšle knježeršwo napomlwile, so by je němsko-schpanišle sněcženje po móžnosći bórzy wobsamknło. Sajtuny cyłkto cyełpjazeje. porheinšeje a westfalšeje industrije žebi to nuznje zadaju.

Němšći kanzler dr. Luther je w frakcijach hospodarskeho sjednoćenstwa, němsko-nacionalneje a zentrumskeje strony wo němsko-schpanišim wikowańskim sněcženju wěcak. Knježerstwo ma kaž prjedy teź nětkole ja to, so by jemu němšći ljem njedowěrjenje wuprajił, hdy by je wikowańše sněcženje se Schpanišlej njepschijało. Wěše je, so budże wulka wjetšina němsko-nacionalnych, kotrajž su pschi wólbach je wschej mozu pschećživo tutomu sněcženju schejwali, ja nje hłosowaca, tehorunja němska ludowa strona, zentrumska a demokratiska strona. W sjejišćeju socialdemokratow, kotrajž sněcženje taktiliski pschiećiwnoju dla wotpokazuja, njeje šo niczo pscheměniło.

Pschistawk k šakšemu gmejnskemu porjadej šo pschijał.

Sakši šejm je pondźelu wot pschipokładuja w 1 hodźinje hač do wutorh dopołdnja ½12 hodźin njepschestawajcy wo nowym pschistawku k šakšemu gmejnskemu porjadej wuradźowak. Sozialdemokratoju ležuju chzuchu ś dołhimi rěcźemi a druhdy ś herjekanjom wothłokowanje wo šakonjowym naćišku šmjemóšnicy. Napischeciwne strony pak šo ś tym njedachu wottrašdźeć. Jich probustawy w pobjedźerni wostachu, dóniž šo lewizarjo pschećiwjenja njenabuchu. Tak šo po 22¾ hodźinskim wuradźowanju pschemjenjeny gmejnski porjad w druhim cźitanju pschija. Tśeće cźitanje šo pjatk wotměje.

Němskoczeški sapósłanz Baeran do Sakšeje czeknył.

Nětdyžschi němšći sapósłanz cźešłoslowakskeho šejma dr. Baeran je ś Karlowych Warow, hdźež šo pod policajšej nadkedźbu lěkowaše, do Sakšeje czeknył. Jeho běchu dla špionaže a dla krajneje pscherady w lěće 1923 k thłostatni na schtyri lěta, ś thubjenu cźešnych prawow a dotorkseje dostojnosće šafudźili. Loni w dezembrje šu jemu schtyri thłostanja spušćeźili, tak so możesche w Brusje a nětko we Karlowych Warach pod policajšej nadkedźbu pschebywaca. Dokelž bě wón w nowinach pschećživo jastwowym sastojnikam cźeźke poroki cźinił, bě jeho organisazija jastwowych wothladarjow sšchindźenja dla wobšerkźiła. So by je nezwoła pokhłostanja sminył, je Baeran do Němskeje czeknył.

Wobhladny strajk žwjatki w Barlinje?

Barlinskemu wobhladej runje žwjatki strajk hrozy. Personal drohowoje a wyšokeje železnizy a omnibuskeho towarstwa žebi wjetšeu mšu žadaju. Direktyje pak ju njeješu pschijěwolile. Jednanje wo tym je šo sastajiło. Możno je, so šo hižo jutrje strajk łapocznje, ś kotrymž by šo žwjatkowny wobhlad wešo jara poczeźił.

Sa Amundšenom zaneho šlěda.

S Newyorka šo powě, so je zantych stron wo Amundšenje a jeho towarschach njeje zantych powěsćow dośchło. Myšla žebi, so jtej šo letadle je žylnym wětrom a mjtu, kotrejž šo nětkole někotre sta metrow wot Spitzbergena pokasujetej, nasowałej, na Alaschzy pschistajeź. Wot tam je šnadź Amundšen k połnócnej cźoznje (polej) se šaurjemi dale puczowak. S tym hy šo rozšaznło, kajšich pschiczinow dla šo Amundšen njeje hišćeze wot žiwjeho lěta wróćeź mohł.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódšuwanje spěšnje a tunjo

Połnócna cźoczna (pol) leži pjeca šrjedź morja kraja tam žaneho njeje. Tohodła njeje możno, tam ś letadłom pschistajeć. Amundšenowe wuwostaće tohodła najwjetšich njemér šhubjuje. Boja šo, so je wón se žiwojimi 8 towarschemi šmjerć namokał. Pódla šlědźerja sa połnócnej cźoznu Mac Millera je teź Amundšenowy pschećeł Hakon Hammer hotowy, ś letadłom sa Amundšenom šlědźeć. Ministerstwo wójnskeho łódźstwa Sjednoćenych statow je pak šo rozšudźiło, ś powětrowej łódźu „Los Angelos" Amundšena pytać dać.

Manevry jendźelskeho wójnskeho łódźstwa w baltiskim morju.

Jendźelske wójnske łódźstwo šo letša na manever do baltiskeho morja poda, pschi kotrymž šo diwe eskadze kschižakow a pjeć slotillow torpedowych šanitkarow wobdźeli. Łódźe 6. junija ś Jendźelskeje wotjedu a po puczu w Kopenhagenje pschistaja, hdźež 5 dnjow wostanu. Potom do Helsingforsa (w Finskej) pojedu, hdźež budża wot 15. hač 22. junija stejeć. Bližšše dny Reval wopytaja, hdźež 24 łódźow wostanje. Dźeł łódźstwa šo do Rigi a Memela poda a šo 4. junija šo wschě łódźe w Oslu sjednoca.

Ruska žwoje mjezy pschećživo Pólskej zawěra.

Kaž šo ś Wilna špódnje, je bolschewistiske knježerstwo pschikrafało, mjezy pschećživo Pólskej zawjeć. Pólske nowiny pischu, so tale naprawa ś pschećživobolschewikiskim fórčzakiskim hwanjom w Běłej Ruskej swišnje.

Franzowsko-schpanišle dorěčenje.

Parišći „Petit Journal" zhoni, so šo wunoschk jednanjow nětkubjcheho franzowskeho ministra šnutskownych nalešnoscow Malwya w Madridže do šlědowazych žadow sapschinnuješ hodźi:

1. Schpanišći direktorium ninja ani wotmyślenja pschinjeś ś Abd-el-Krimom wobsamknyć, ani ś džela schpanišleho paśma, kotryž wobhładźeny wostanje, wójsko wróćo wsać.

2. Direktorium je šwóliwy, šo ś franzowskim knježerstwom dla potłóčenja pschećživnyka brónjow pschi rifiskim brjohu šwjasać.

3. Schpanišla njeby mjezy jako šranjene wobhladała, hdy bychu taktiše operazije Franzowsow pschez mjezu schpanišleho paśma pschepschinyle.

4. W nastupanju wjesow, mjez Schpanišlej a Franzowšlej se šrěčenjom lěta 1921 postajenych, njeje žanych diplomatiskich wobcźežnosćow wocźakacź.

Dźesaćlětny wopomnjeńšći dźeń pschipowědźenja wójny Italiskeje Awstriskej.

W Italiskej šu 25. meje dźeń wošwjeśili, na kotrymž je psched dźesaćz lětami Italska Awstriskej wójnu pschipowědźiła. Ministerski president Mussolini w šwjeśeńskej rěcźi praji, so šu mjena ministrow, kotrajž su wójnu pschipowědźili a wjedli, w italiskich stawiznach žywjate. Italski lud bě žebi pschedewšał, dobyeź, a žyły lud je šo rjekowiwšy pschi rozwonanju wobdźělił. W połsledních dźesaćz lětach šu šo nimo měrzy ważne stawiznišće podawli stałe. Khežerstwo šu šo šwrócźiłe a republiki šu nastałe. Italska je šwoje mjezy rozšerźiła a ś dobyeźom šo hordźo wona wěstocź šaćuwa, so budże druhi króć šaso wojowaeź, hdyž budże trjeba.

W Madźarskej šo žitne zła šbohnu.

Mjez tym so chzeła w Němskej a Cźešłoslowakskej žitne zła šawjeć, šu je w Madźarskej wotstronili, hač runje na šwětowych wikach pšeničzne a rožkowe płacźišny wróćo du.

Paschicź wo Radiczowej stronje.

Južnoslowjanska radikalna strona je wczera pogedźenje měła, w kotrejž je ministerski pschedsydża Paschicź wo prašchenju dorosumjenja ś Radiczowej stronu a wo potwjerdźenju sapósłanskich mandatow tejele strony rosprawił. Paschiczowa rěcź je w politiskich kruhach wulke dźiwanje šhubiła, dokelž Paschicź Radiczej wótre poroki cźinješche a žebi žadaješe, so by šo prozeł pschećživo Radiczej najprjedy dospołnje pschewjedł, prjedy hač šo ś chorwatskej stronu dojedna.

Paschicź dźełatwosej parlamentarišeje pschepytowanješe kommišije šafudźi a na to pokała, so šo wuhjerk njeje se Radiczowym rěcźenjom ś Madźarskej saběrał, kaž šo łeži. Tole rěcźenje, kotrejž je šo wobladiczowej potkadniju namakało, njeje drje podpišane, tola po Paschicźowym měnjenju druki podpišany exemplar existuje. Runje tak mało je šo pschepytowiwaza kommišija ś Radiczowym listom na Sinowjewa sabraka, w kotrymž Radicź wo nałoženju revolucionarnych methodow jako połsledniejho šrědka rěcźi.

Rěcź Paiwoka Radicza w skupschtinje je najšćepschi sačišćej cźinika, tola na šo wocźakacź, hač je wschko, schtož je šo tam prajiło, spratwnje měnjene. Radikalna strona je ša dorosumjenje, kaž dołho pak šo to njeje stało, njemóže šo w knjeršerstwje žaneho pscheměnjenja staeź, to rěka šamjerjo Radiczowe strony šo njemóža do ministerstwa pschijeeź.

Paschicź prjedyše, so je ś Radiczom hižo jednał; hač dokal njeje šo nikomu połnomóz dała, ś Radiczowej stronu jednaeź.

Wójna w Marokkowšej.

Po powěsći franzowskeho generalneho staba je šo prěni dźeł wojowanja pschećživo rifskim Kabylam stóncził. Marokkowske hłowne město Fes njetrjeba šo pjeca wjazy ucwała Kabylow bojeeź. Franzowske wójsko je šo nětko hišćeze ś wjetšej mozu na nadawk dało, wot Abd-el-Krimowego nadkrjeżitwa šplaki wuswobodźeeź, kotrejž we franzowšej Marokkowšej bydła. S dobom dyrbja šo Abd-el-Krimowi wojaży je wschěch stronow franzowskeho paśma wuhnaeź.

*

Franzowšoju, kotrychž bě psched nětkotrymi njedźelemi ležnia 10 000 muži w Marokkowšej, su mjez tym šwoje wójsko na 40 000 muži pohyblił, a dalšichi pohyblenjow je hišćeze po puczu. Pódla bataillonow zufobnišeje legije su tam afrikanšy hnjerjo, Senegalešoju a Madagaschoju widźeeź, po tajšim mi Franzowšoju, ale cźornuchoju a najeźi legionarjo. Franzowšow knježerstwo ja wójnu we Europje zholwa.

Marschall Lyautey, kotryž je wušumnuny wojak a wobeditej šmjeć Marokkowšeje, je žebi wobeje wjele ležadłow a cźeźku artillerju žadał, derje wjedźo, so ś lohkej artillerju pschećživo tuźerdym fałtum rezischezam Kabylow njeje móże wjele wuczinić. Wón je bombywnetaje letadła žadał, so mohł lehwa Kabylow ś nimi nadpadnyeź. Teź plunowu munizyju je žadał. Derje wě, so najdospołnische wójnske ředźi, šylne mozy a wuzłonu rašnicź trjeba, so by Abd-el-Krimowe wójsko pschewinył. S tym pak hišćeze njeje wšcho dokonjane. Riffiši Kabylowe móža jenoš k měrej muśowaeź, hdyž bo jim ś morja pschiwos brónjow a munizije šawjeze. Kaž dołho Abd-el-Krim w Adjirskim mórštim pschistajaże jeźdźi, njemóže šo to staeź, a jara dwělne je, hač šo Franzowšoju a Schpanišcźanju jednowza, šo bychu Abd-el-Krima wot tam wuhnali. Franzowšoju njemóža marokkowški połnóžny brjóh wobhładźeeź, dokelž won pod schpanišlim knježerstwom šleji.

Wo šurowosći Kabylow žebi hrosne wězy powědaja. We wójnje pschećživo Schpanišlej su pjeca wjele stow schpanišich jatych cźakowałi a šarnbali, dokelž njejsu cźakali jatych njeć. Schpanišcźanow a domorodnych chzyli jatych jatych njeć. Schpanišcźanow a domorodnych chzyli jatych jatych njeć. Schpanišcźanow a domorodnych chzyli jatych

franzowskeho pałma pola Uezzy dobyć. mjes tym so **dyrói sbyłk pschećiwo Schpanischanam wojować.** Wjetsche wothđźelenje je so pola Beniskandaze psched Tetuanom zhromadźiło, druhe pola Fonsała a tśeće blisko Kad-Kebira. Ryfźy Kabyłojo su do Tangera powźeć pschinjeśli, so we **rišćich horach błód tuješ.** Dwójny zentnaŕ jeźminjenja tam 100 schpanišćich pesetow płaći. Pschi Uezzaskej frouce **mér tuješ.** Tola so splahi napominaju, so bychu pschećiwo Franzowosam postawyle.

Ze Serbow.

W **Budyschinje,** 27. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer + 1, najwyschscha dnjowa cźopłota 30 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer — 1, najniźsha temperatura w nozy 13 stop. cźopłoty. — Wjedro bóle na rjane pokasuje, haćzuniež schtśenja nóc fieji. Wječera rano mjźina nad rańschim morjom a połnóznym leżeschcej. Teju wubrěźi hać do wjeczorneje a **frjedźneje** Němšeje fjahachu a tam wěsće njewjedra pschinjeschenu. Zyły połoński Europu wyschina pschikrywasche. Nowa mjźina je ź pokonja kupy Island Pósnacź. Ta móże nasche wjedro jutśe abo sajutśischim wohrośeć. Jutśe schtwórtk klónczko 3,57 hfiadża a fo 7,57 hfowa. Měźacźk dopołdnja 8,50 hfiadża a fo w połnozy hfowa.

— **Wjedro za jutśiske:** Sso samróčuje, njewjedra **fu** nóźne, po nich budże hfódnischo.

— Saźdźenu njedźelu fu w Budyschinje cźorne wuzka **koło** kradnjene. **Koło** na cźorne **fwjena** a cźorne schkitanske blachy, jendźelske wodźidło bjes fpinadła, to**tarowy** fpanowéh, dwojepokny rjeczaźk a **schkere** mantle. Hśischeze druhe cźorne koło se cźornymi fwjenami ale bjes schkitanskich blachow **bu** kradnjene. Mějeśiche teź jendźelske wodźidło a torpedowy fpanowéh, wodźidło je nałamane. Mantle fu schkere. Na prěnim mantle běschtaj dwě galvaniśerowanej fapkacje. Schójź nětchto wo wězy wě, njech to kriminalnej policiji wofjewi.

— **Naschim cźeśeńcenym cźitarjam wofjewjamy,** fo we nozy 31. meje k 1. junijej a w nozy 1. junija k 2. junijej jedyn cźah j Nakeź do Budyschina pojeźdźe. Cźah wotjeźdźe j Nakeź 11,52 w nozy a je w Budyschinje 12,32 w nozy. Tutón cźah fastanje na wschěch ztajiźach. — Dale wotjeźdźe jedyn cźah 1. junija j Budyschina do Wjeśeczina a j Wjeleczina do Budyschina. Cźah wotjeźdźe j Budyschina 4.55 rano a j Wjeleczina wotjeźdźe 5.57 dopołdnja.

— **Wotjewjenje.** Pschichodnu njedźelu, 31. meje, a **połdźelu,** 1. junija, (1. a 2. dźeń fwjatkow) pojeźdźe **wo****rjadnišćowe** wosbśite cźahi do **Schandawskich** kupjelow **a wróćo, a to w** feźśischowazym porjeźdze: S Budyschina 6.42 dopołdnja, we Schandawje 9 hodź. dopołdnja. — Se Schandawy 8.03 wjeczor a je we Budyschinje 10.24 hodź. wjeczor. — Cźahi fastanu na wschěch ztajiźach. Płaćeźa za jeźdu wschędne jędne kharty ako njedźeśiśe wróćo-jędne kharty.

— **Prósdninski wuket do Krkonoschow** (Riesengebirge.) W dźensnišnim cźiśle we naiwěschikowym dźele pschepro**schuje** żeleznišći wobthudny hant w Torgawje k prózdninskej jeźdźe do Krkonoschow. Wy **by**ło jara fwjepełage, hdy by fo pośtiśena tunja jeźbna pschiśelnoścź bohaće trjebała, to by fo wośebity cźah feftajecź mohł. Jake wośebje pschihodźi fo jeźba jako narunanje za drohe kśěne pnećowanja, **kotrež** mógu **febi** nětko tola jenoź nékotśi pschedewsaćź. Nje**wjerjosajomne** famołwjenja k fobuźélbje wuprofju żeleznišći wobthudnym hantam hać do 10. junija.

— **Pósłowa direkzija wojjewja:** Cźiśćeźane fjwjatkowne dopiśnizy, hać we wobalkach abo bjes nich, maju fo jenoź potom fa 3 pjenjeźkowu fnamku fźaćź, hdyż fo na nich nicźo njepschemjenu abo njepschipiśa, khiba mjeno wotpóśłaćeja. Na dopiśnizy we wotewrjenych liśtach w dalschich pósłitich **wokrjeschach,** na **kotrež** ninja fo wjazy hać 5 fłowow pschipiśaćź, maju fo 5 pjenjeźkowe fnamki pschiłépjeź. We **po**śtowym **wokrjesu** dośaha 3 pjenjeźkowa fnamka. Njech **kóżdy** tuto wobkedźbuje, fo by wotebrał njetrjebał khłostanje płaćeźeć.

S **Bukez.** (Sapośdźene.) Njedźelu 18. junija wuhotowa nasche fpěwanśke towarśtwo **„Radosćz" konzert.** Jenoź fpěw fo pośtiśi. Wopyt njebě pschebohaty, ale fa to bu fwjedźeń cźim wutrohniśchi. Wěź **bě** tak mały kuk tkepjana cźim je. „Radosćz" je nadźija pschichoda, w njej fkutkuja jeno pschejwobdźeźeni Sserbje, runje kaž jich fnjes dirigenta. Sa naschu łubu „Radosćz" **wschak bě witana wěź,** so mjeźachu runa, fo do kolesa wjerśeći, dokeź je wschu młodu lud. Teź my ftari wudźerźachmy hać do pośledniejho muża a raśićeje hodźiny. Wschitke fo derje poradźi. Knjeź wuczerjej **Kefkej jako** dirigentej a knjeźej wuczerjej Janej Kschiźanej a Radosćanej najwutrobniśchi dźak wuprajimy. Ty pak, luba „Radosćz", wjeźeź fo we **twojej** młodoścźi. Jónu źnéhi naźdu, ličźa rózow faźdu, róża njewinoścźe, wěcźnje rjana teźe.

S **Njeźwaczicźa.** Nékotśi njedźeśiśy wutkhodźowarjo namakachu fo wodomnych łśěach zału hromadu prawakow. **Si toho** móżemy fudźiś, so fu lětśe rjane wuhibki na hribu. — Saźdźenu **fobotu** pschićiśahny dobrowólna wa**sni**jowa wobora ź Wodfśeze běhy do Njeźwaczidła. Po płónčeznym fwuczowanju pichiłaukhu fo jej hiśheze naśicu Njeźwaczidźeźanśka a wobej cźełujerjichtej psches hrodowy park do bliśkeje Noweje Wśy do tamneje parkoweje karcźmy, hdźeź febi rjany koncźert wuholowachu.

Se **Spal** pola Kulowa. Teź nasche młodźina wośwjeźeśi faźdźenu njedźelu **fwoje** mejminjetanje. Wě teź cźak. Nasći hólźy běchu fo fkoro tak kaž nakrażowali. To wschak je wothudła wěź j tym lubym fražowanjom, jenemu fźamenu fo wothudźi, a fźo tam zyłu nóź fpędźeć, to teź runje kwaśne dny njejźu. Nasći hólźy pak fu, kaž je fnate, dośeź pschekłepani. Tu **febi** natwarichu budu pod meju a tam mójachu fo tammi wuspaći, mjes tym so je**dyn** fražowasche. Do nozy fo wośdźeźichu a **fo** poriadowje wotmejinjachu. S dźeńfnjidnej njedźelu fźónźi fo nékto zyła robota. Jako mejin pufchećichu, mejźfa njewjeźu **fwojemu** hólźej ryane cźiśćeźane rubiśćko pschihiłnu. Se**fnjachu** fo **k** fwjedźeńfkemu cźełej a ź rjanym nékdonym selenym wjeńćkom po wfy cźehnjechu, ź kotrehoż pśiśane rubiśćka fmahowachu. Tu hiśheze wośebje prawje fare dobre waśchnja dźerża. Hołzy wuśuchu fo cźiśće a hotu **rjewachu** a fo wześelachu. Tak je prawje. Stare żerbśke waśchnja a nałożki burbimy hajeć a pschować. Je fwie**śelaze** fo wschěch, wośebje fa ftarych ludźi, hdyż widźa, fo młodźina fo njeharuje ftarého waśchnja, kotreż **febi** naśichi wótzojo wułzu wożachu a cźeśeźachu. Haj, śerbśka młodoścź Kulowśke wokoliny:

Rěć a wěra w źiwjenju nad wśchitko ftoiźe
A nihdy na nihdy fo njepodajeźe!
Nihdy njehinjen,
Jeli fami njeśeźemy.

S **Kulowa.** Kaž fmy hižo ras nakpamnili, **febi** nasaja Kulowśka młodźina lětśa wurjadnu mejn ftaji, kajźaj bě 40 mtr. dołha a mějeśiśe na wjeśiśkim wułku elektriśke fwěźi (300 fwěźćźowe fylmi). Saźdźenu njedźeśu bě nékto fwjatoźeśne mejminjetanje. To bě wopraudźe dźeń wjefela za Kulowfku żerbśku młodźinu. Sćiwjedźeńfo fo ź fulenjom kebelkow fapocźa, pschi kotrymż mějachu fo fchtyri źiźane rubiścka za fwjedźeń wułuleć. K tomu fo teź wjele zu**fych** wopytowarjow feźdźe. So njebu hóźdy na prěni abo druhi **ras** hiźa rubiśćko dośtaś, feśiajachu kebele na meter jedyn wot druheho. K tomu wśo hudźba krajeźcha. Wjeczor **wokoło** 8 hodź. bě fwjatoźerjy cźah po mějeźe a na to **podachu** fo wschitkim do hoścźenja, hdźeź fo wjefela zabawa zapocźa. Mjes wschelakimi nowymi **abo tak** mjenowanymi modernymi rejemi fo teź na **żerbśku** reju a **„żerbśku meju"** (polonefe) njeśapomni. Teź wschelake żerbśke fpěwy kluńczachu pśiches pschepjelenjemu falu a tak fo naśicha młodźina wjefeleśche hać do bźeło**ho ranja.** Nékotrym feśihadźane mejśe błónzo hižo puć wobźwětleśche, a to bě teź wulke fwjoło. Schtó wě, hać bychu fo muoły **fewat tak i lohfej** prózu domoj namakali. Pschi tajkich abo podobnych fwjedźeńjach tej pola nékotrych ź wjeśiśa wobźja na **tónzu** we hłowje reju dostanje. Tak je jaźo jóm po mejźim fwjedźeńjin. Nó, ale **k** lětu, da-li Bóh, na faśowidźenje, żerbśky bratśja!

S **Hródka.** Sśmjertnje njeśeśoźi faźdźene dny ta**domny** fabrikśi dźěłaćeź Balzar. Wón pschihódźe źanej **maschinje** pschi **blisto,** kotraż jeho hrabny a cźeźko ranl. Njeśoźowny **źebi** nop rośrafy a bórźy po pschewjeźeńcu do **khorownje** wumrě.

S **Hródka.** Cźeźke awtowe njeśeśoźo ta fo faźdźene dny w **Hródku.** Twarz Wilhelm Griśer je Sleho Komorowa **jedźeśe** fe **fwojim** awtom ź Muźakowa do Hródka. We **gamtym** cźaśu wuźeźe ź jednoho dwora fajśchah Pawoła Schołtu. Griśer fajśchah we prawym cźaśu njeuwi**dźeschi** Schołtu, cźajśche hiśheze fpěśnje nimo twochnyć. We fa**nym wokomiku** ftorhny pohonć konje wrócźo. S **tym** fo **ftaśi** fo najbórśche, schtoż wótkoże fo wozkakowaćź. Wojo woja pschedyri fchkitaśki fakśleńzu awtowa a trjechi Griśerej runje do wobliśza. Griśer **źebi** nop rośrafy a fadnu khi**ju** ftanna. Bě hnydom morwy.

Z Łužicy.

S **Wjasańzu.** Cźeźke njeśeśo ta fo faźdźenu fobotu na dwórniśchcźu we Hornjej Wjasańzu. Pomozny źeleźnišći fakśojnik Richard Peśćka dźaśiśe mjes dwěmaj twarowy**maj wofomaj** pśeśiśeć. Tej pak buśchtej nabało bromadźe ftorcźenej. Peśćka bě runje mjes wofomaj a **fwěj** ftraśnje wutrobno a prawu rukú fmjeźe. Jeho wo **Khemnerjefźe** khorownje dojźeśechu, hdźeź po 3 hodźinach wumrě. Peśćka bě hakle 30 lět ftary.

S **Kottmarsdorfa.** We faźdźenych dnjach **su** nozy fa**paduschi** pola tudomneho khłótarja a fabrikśeho dźěłaćerja Arnoschta Cźarnyj mutśłamachu. Wokno wutłóźiwschi, dobuchu fo do hydźenja, hdźeź wschitko pschemjetachu. Pa**buschi** po fdaźu jenoź fa pjenjeźami błędźachu, ale zanz njemamakachu. Nimale nowym cźrijam a we **Wéji** wezanemu kołu fobu kaśachu. We thěźnych durjach khuć teźe**śe** a tak fo paduchom poradźi, lohko twochnyć. Sa**ntini** nimaju błęda.

Wo dobyću sewierneho cźopa.

Wuftrójźeź južnjeho cźopa Knut Ammudsen je na fćeru k fwojernemu cźopej. Pschedewsaćze wubudża fwójowe spodźiwanje. Ammudsen dźiwa hižo loni w Cźeźe ke fwojernemu cźopej dolećeźeć. Tehdom pak běchu wschelake wimy ź pschićinami,, so fćeł k fwojernemu cźopej wotśerpi. Howna wina bźeśe, so njeběchu motory hiśheze hotowe. Italfka firma mějeśeśe je podaća, tuta pschińdże pak do pjenjeźnych wukhośeźow. Nětko pak je Ammudsen, to**tremuż** je amerikanski mezen (dariećeł) pjenjeźy dał, wićhi**ko** w cźichim mérje tak daloko pschihotował, so mójeśe fo na fćeł k fwojernemu cźopej naśaśeć.

Ammudsen njeje jeniśki, kiż dźaśiśe k fwojernemu cźopej leśeźeć. W Cźeźe 1925 ma wjazy muźi wotpowje**dź**, fwojeru cźop dobyć. Tak dże teź Grettia Alparin, fćeźeśe fa fwojernym cźopom, (w jendźelskej Kolumbiji) k fwojernemu cźopej. Alparsen je dwójny hižo połowal, ale kóżdy **ras** fo faśo wrócźił. S nowa dże nétko na wośebje fa fćeln twarjenej kódźi k fwojernemu cźopej doj**jeś**. S kóżdu dże prawje daloko k fwojeru a cźemjozeli wjazy dale, tak połeceź ź Ketadoru, kiż je teź wośebje fa fćeł twarjene, k fwojeru.

Druhu jćeln k fwojernemu cźopej pschihotuje franzowfki fćeźeć de Payer. Cźo budźeźaj norwegfki fćeźeć dr. Sverdrup a pjenjeźnje franzowfke knjeźerftwo podpjerać. Expedizija dże fo bórźy na puć podaćź. Pschi fomm wośtanje na Franz-Josefftim kraju. Radio budże expedizija ftajnje ź Parifom fjednorćeźa.

Schtwórty plan ma amerikanfki kapitan Bartlett. Bartlett dże ź płowazymi schkrutanmi a to ź Behringśeje drohi fem k fwojernemu cźopej jćeź a potom nimo Cźitzbergen**fke** a Sefenskeje k fwojernemu **hrjohej** Norwegfke ieći. Expedizija fmjeźe teź ketadoa fobu a budże fi feła tracź.

Stónczuje dyrbimy hiśheze wo fćeźe k fwojernemu cźopej rosprajeźeć, kiż norwegfki Haakon H. Hammer mewjedźe. Hammer ma nadawk, puć ź Europy do Japanskeje (5000 jendź. milow) ta 50 hodźin pschećeźeć. Jeho prózowanja pobjeża Japanfka wyschnoćź.

Polikuška.

Novella wot Leona Tolstého.

(Pokrazowanje.)

XII.

To běśche njewjeźoły źwjaty dźeń pola dwórfkich njewólnikow w Pokrowfkim. Njedźiwajźy toho, so běśche dźeń rjany, so lud njewutkhodźowaśche; hołzy so njeśhromadźowachu, so bychu pěśnje fpěwale; hólzy dźěźachu w towarńjach, kotśiž běchu j mésta pschijśeli, njechudźachu ani j harmoniku a j bakalajku, ani njebrajachu fej j hołzami. Wschitzy tež dźachu, wérźachu mjeźeźe, **jako by** nékajźe **„lonjedobro"** tu bylo a jich ftyśheć mohło. We dnjo wjchak njedéśhe hiśheze tak fłé, ale wjeczor, hdyż fmérkli padachu, pśy fchćeźowachu, a k wschemu njeśłoźu fo hiśheze wétr pośběhny a do wuhnja wujeśhe, faja wschěch wobydlerjow wutłwarka tośfi ftrach, so, schtóż néjeśhe fwědźu, ju pśched fwjeźeźom ftaji a faśowéh; schtóż bě tam we fwojim kuźe, tón **bóhdże** k fuhedam we nóźeh prośyć, hdźeź bě wjazy ludźi; schtóż pak dyrbjeśhe do hrodże hicź, tón njeúdźeśhe, a je**mu** njeběź żel, so na tutu nóź fwojemu fłotej niśso njeda. Mnoźi famo fłyśhachu, kak w tejle nozy nétko je cźeźkimi ftupami po łubi pśheźo wokolo khodźeśhe, a kowaŕ wuhla**da,** kak fmij runje na łubju dałeźa. We kuźe **Polikajo**wem nichtó **njebě:** dźěźi a wotrotnijemi běchu na drufhe **méśtno pschewjeśli.** Tam leźeśhe jenoź mortwe dźěźatko, teź żedźeśchtej tam hiśheze dwe ftarej żonzy a putnizu, kotraż **pobożnje** fo **modleśeśe** — niź za mowe dźěźatko, ale i **pschićinjny zyleho** njeśłoża. Tak běśche dźeź to huadna kuźeni **pschała.** Tutej ftarej żonzy a putnizu běchu fame fłyśhale, **hdyż** fo runje palm pśheźeźta, fo fo horjeśa runje hrjada fatśhaźe a nékto ftona. Cźeźlina fawoła fwoju kwótru a wonej wupśichtej ani fo bychtej pofpalej, w tutej nozy wśehoń cźaj, ź kotrymż běśchtej fo ta zyły tydźeń fałtalej. Wonej tohorunja fłyśheśchtej, tak horjeła hrjady fawjeśeśotachu, a běśche, jako bychu mécht wot horjeła padałe. Burjzy ftrażnjcy cźinjachu dwóśtkim błużobnikam kuraźu, hewak dyrje bychu tneśi je ftrachom wumrěli. Burjo leźachu w pschekhéjći na fynje a wobkruczachu posźi**śicho,** fo běchu tej nésćeho na tutej widźeli, haćzuniež běchu w famnjnej nozy fo jećicha we wulkéhujenju rekrutow rośmołwjeli, thlěź źwali, fo drapali a pschede wschém pśićeh**łóźu** tak ź wośebitym fynjerdźenjem napjelnjeli, so, hdyż cźeźlina nimo nich dźeśhe, wona wuplumy a na burow famtorjeśhe. Kak bě fo tomu tej njemcko, wobwěźchenz wiśaśhe pśećego hiśheze na tutej, a fesda fo, jako by jśy buch fjom w tutej nozy twarjenje fe fwojim nóznym tśehłom fastoźnił, **pokafujo** fwoju móź a pschibłiźujo fo tutym lu**dźom** bóle kaž hdy pśiedy. Snajnjenjeśka woni to wschitzy cźujachu. Ja njewźm, haćź je to prawje. Ja mérnju famo, so bě to dozyła njeprawje. Ja śej mynlu, so, budźeśche-li śebi fmujźiły pachoł w tutej zakotnej nozy fwóźku abo latarnu wfał a fo pośchihował abo to famo tź njeźinjuschi, na łubju dośchoł, a po nékźim pśećedi fwoju fe fwóźku fwóźo nózny ftrach fahnał a hrjady wobźwětluju, pśit, ź pawećimani fajśkedźeny wuhéń a te wot cźeźkinje fabyte drahy, haćź **k** Jśijeźej fo pschedobył, a potom, njepoddawajo fo bojaźnemu jaćuju, budźeśche-li latarnicźki **k** wuhońkoseji wobliźa pojdehnył, budźeśche wón fnate schnużne cźéło wuhladaś ź nohawaj, kotreźj na schpundowanju fiośeśtej (powjis bźeśche popuścźeźi), kaf fo wono njeźiwo na bok thileśche, ź wotpinjenym kośchlimym kornarjom, pod kotrymż njeběź tśehźika widźeźeź, a haćź na wutrobno pofhkilenej hłowu a to bohe wobliźo, ź wotewrjenymaj, njewidźajźymaj wo**cźomaj** a to mérne, winywedomne pofmjewkowanje a tu krutu fpokojnoścź a cźiśchinu we wschém.

Wśo, cźeźlina, kotraż fo do rózka **fwojeho** loża tłócźiju, ź rośzuchanymni wlożanni a wustrójenymaj wocźomaj powédaśche, so fłyśheli, kak mécht padaju, bě wjele straśnišcha bydli Jśijeź, haćzuniež bě tutón teź fwój khśiź wotpołożił a tón na hrjedźe leźeśhe.

Horjeła, to réka pola hnadneje, knjeźeśhe pak zyle tajka hróźba kaź we wuniwarkú. We knjeninej jśtuje wonjeśhe ja**can de Cologne** a ja Ikkaŕźowom. Dunjafcha wohrewśhe zółty wóśt a dźěźaśhe wóśkowe pschiłépki. Sa kohó po pra**wom,** to ja njewém; ja jenoź wém: wóśtowe pschiłépki fo ftajnje cźinjachu, hdyż bě knjeni thora. Nétko pak bě ho wona rośhoriła, dóniż njeśhkorje. K Dunjaschi bźeśe, so bu ju fmujźiła, jeje cźeta na nóź pschijśchła. Wona hedźachu fchtyri hromadźe we holeźaźej jśtwi ź makymi holcźkami a fcźicha fo rośmołwjachu.

„Schtó dha po woli póndźe?" iwoprajcha fo Dunjascha.

„Wo nicźo na fwědźe njepóńdu, Alvdotja Michailowna."

„Sabiśe unje, ja pak njepóńdu," wotmołwi rośbudźena druha hołza.

„Dośeź, dźi i Aljuttku hromadźe."

„Ja fama dobśhmne, ja fo dozyła njeboju," praji Aljuśka, ale tu bu nadobo nétkaŕ maku rećzała.

„Nó, tuj dha bźi, mudre dźěźo; iwuprofch wot wowki Kanzy fchkleńzu, a pschijśeji fól, njeroźhypaj jenoź nicźo!" praji jej Dunjascha.

Aljuśta japchinuny ź rutku wobrubnjenje fwojeje dra**fty,** haćzuniež toho dła njemóźeśche wjazy ź wobémaj rukomaj machaćź, machaśche ź druhej dwójzy tak jara napréd ź fmérzu fwojeho pohibowanja a leźeśhe wotfaŕ. Jej bźeśhe ftraśnje k wutrobje a wona fo bojeśche, hdyż nétchto wubdże fe ftrachom fhubjena. Wona leźeśhe, ftoro je fa**wjernymaj** wocźomaj, po fnatej fchćeźbu dele.

(Pokrazowanje.)

Ze susodnych a dalších krajow.

* **25 automobilow so spalilo.** We jenej tólni automobiloweho druźstwa Aga w Lichtenbergu wudhrì w sandźenej nozy woheń. We tólni khowasche so 40 nowych automobilow, z kotrychž so jenoż 15 wutkowa. Tamnych 25 spali so hacź na żelezne rozpadanki. Woheń bě zatrjknjeny.

* **Sswinjo dźerźo nażralo.** S Duesglebena w Duringskej so nam pisče: „Sswinjo wudowu so z khlěwa a běżeše do wohyblenja. Tu nażra lěto stare dźěcko, kotrež w kolebzy spasche, khětro strašnje na ruckkomaj a nohomaj. Dźěcko bórzy po tym wumrě.

* **Wulki woheń** wudhri we sandźenych dnjach w kowarni w Hoffe. Kowarnja służeshe we prjedawschich czasach wulkej piwarni. Woheń so jara ześchnje wupschestrě a wjazu hatakow śnicži. 17 śwjedźowu khubi z tym wohybdenje. Kowař Schaller so žiwy śobu spali. Dwě druhej wospoje so cźežko wopalischtej. Schkoda je wimo měry wulka.

* **S Liberza.** Kak strašchne je sa wobydlerjow, so po nacźu na wojo śydacź, pokazuje nam slědźowazy podawk. Pawoj Wallmann z Gabrle wjesce Liberze w Cźechach, khodźeshe na wojn. Tu zasłužbe wósa na mały kamjeń. Wohnjeż śubi runowahu, padże z wosa a pschidźe pod kola. Cźežko zranjeneho jeho do khorownje dowjezechu.

* **S Mosta** w Cźechach. (Mandźelskeho zajěbojczila.) Zwinoseer Fichtner w Radnizach je swojej żonu ličo dolho jara złě wobthadajesche. Mandźelstwo bě sa żonu woprawdźity puez cźerinjon. Nas bě jemu hižo nječko źdu do źdże śmschcha. Hačkuuje jeho żona w khorosći derze wothlada, njepschesta ju żurowje pschesćěhacź a cźiwilowacź. Nětko swari jemu żona zeja, do kotrejž ześchto źdu na wulke wysche śmeschca. Muż krótko po tym wumrě. Muż běsche żonu tak cźiwilował, so je pschijażne śud wuwinowa.

* **S Radmeręz.** Sandźeny pjatk na tudomnej farje badulschi pobuchu a nětkotre kury kradnychu. Też na farje we śuśodnym nimskim Oßegu, we śamśnej nozy na 15 kur kradnychu. Paduschi běchu po sdaczu jedni a cźi sami. Sa nimi ślěda nimaju.

Najwjetša europska milinarnja.

Schwizarska mjenuje so „milinarski kraj". S dobrym prawom ma Schwizarska tute mjeno. W poslednich lětach su so hospodarske a duchowne mezu na wschelakich polach milimy tak jara zhromadźile, so może tak pschinjesmy sa Schwizu zyle z prawom wobstacź. S njewobsědnej próżu we dźěławosći je we Schwizy milinarnja nastała, kiž je w Europje najwjetscha a techniżu najdospolnischa. Nowa milinarnja je w dole rěki Waegi w schwizskim kantonje. S najnapadnischim znamjenjom noweje milinarnje je jeśor, kajże so w njenowanym dole pschiprawi. Prastara wjesca dyrbjesche so stajnje skupazym wodam wuprowacź. Hobrita murja sepja wodu. Wona je 75 metrow wyschka. Nimo druheho natwari so murja z 240 000 kubikowych metrow betona, to je żelesništ cźah, kiž je 576 kilometrow dołhi. Schkitaza murja je najmódrischa, najnowischa śtućnowego resa. Po cźłowjeskim posudźowanju mogy njemóże so murja śpinješ. Schkitaza murja ma śiłosći cźežir, kiž telko waży, so nicźo druhe, schtoż by so do murje dobywało, ani najmjenje njeskutkuje. Ssamo pschi senjerjenju je fwjerhenjenje murje skoro njemóżne. S jesora cźerze woda pschez 11 kilometry daloko we wodowodach pschez jenu horu, potem śpaduje z mózným cźiłkjećom w dwěmaj kolowymaj rolomaj, kiž śtej w pschěrěchu 2½ metra, 250 metrow hluboko. Tam pschihońuje w prěnjej zentrali, w schtyrjoch turbinach 80 000 PS mikny. S wosebitymi pschiprawami pschewobroczi so tuta móc do 14 000 kilowatow. Woda, kiž z turbinowe wuběži, so sabo hromadźi w jednym jesorje. Z jesora śpadnje woda sabo z nowa do jedneje zentrale, kotrejž na 16 000 PS. mikny wudźěła. Najwjazy możetej tutej zentrali 140 000 konjazych mozow wudźěłacź. S wosebitymi pschihotowanjemi je możno, mikim na posdźischi symsli cźah tkowacź. Sa krótki cźaš wotewri so tuton nowy hórski śwědź cźłowjeczeje pilnosće, boja a ležby. Leta dołho su tyhazy dźěłacerjo śwoje mozy k wuwjedźenju tutoho śtuka wunowali. Odsyż budże wschitko w prawym rjedźe, to budże 19 dźěłacerjow a 3 sastojnikow trěbnych. -ta-

Krótke rozpominanje wo dypkownosći.

Schtóż njeje z dypkom, salúndźi śwoje winowatosće, pschetož śubjebnyj cźaš je śhubjeny a żenje wjazy njepschińdże. Schtóż njeje z dypkom, schtóždi pak też druhim, cźasto dyrbja cźakacź a tak śhubja jim drohotny cźaš. Nam żonam wosebje wumjetnje so pschecźo sasa njedypkowosći. Cźesćena cźitarka, dźensnoj nas wěrnej byscź, tak dyrbinoj tola pschińmacź, so żo nam tute poreki bjes tóźdeje winy nicźiławaju. Skoro po pschihłowje je żona, kiž so njesthotuje, njeskerjuje a wótrjuje cźaka mandźelskeho. Jej runja po khośpoda, kiž zyle dopoldnjo trjeba, so by śebi punt śpele, pol punta mjasa a thłóh kupiła. Wdyż potom mandźelski a domjazy k wobjedu pschińdu, dyrbja pak cźakacź, pak dóstanu wjacerdu a njedowarjenu a nimomerny horzu źeła na blido. Mu żony samozwjazny dre so, so mamy telko a tak wschelake dźěła wobstarjacź. To je drje zyle prawje. Ale pschepytuj raz śwoje śwědźenje, hacź wschitko dosćo rozumuje sarjadnjesch a cźaš tłmanje nałożenjesch a pschi tom wschno nanajlepje fastarnjesch. Nimo méry wjele saleźi na naschim sarjadowanju a sastaranju. Macź, kiž z cźażom njestawa, so by dźěcźi z prawym cźażnik do schule śpotowała, — hospoża, kiž pschipołdnju wobjed pośdże a z njewarjenu na blido pschinjeże, napora njemóż, widźi pothmurjene wobliczo a źeże njeschpokojnoscź.

Dypkownosći je porjad a prawidło, kiž so na cźaż poczahnje. Wón je hłowne a w źiwjenju je runje tak wažna kaž cźitota a porjad. — Spodźiwne je, so maja so dobre, to rěka pschijone a khmane hospoży, cźasto tak cźežko na srjadowany cźaż, na dypkownosći źiwacź. Pschewjele waża śebi cźitotu a podobne domjaze porźinki a pschewidża pak, lak na druhim boku śebi źanym a druhim i njedypkownosću schkoda. Kak cźasto je so mandźelske śpožo i cźakanjom na wobjed śpudiło! — Powschitkownje je powołanke dźěło muzi bóle k dypkownosći wotcźahnyło hacź naš zonow. Kóżda żona, kiž śteji w powołanju, budże tu nawukneyć dypkowacź. Cźim khwatnische a cźesće ma źiwjenje wobsteji-nosće, cźim wjazy saleźi na tom, to cźaš z dypkom wuźiwosći a sarjadnjesch. Nekotre hospoży praja wschak, so njetrjebaja tak na kóżdu mjeńschinu hladacź. To je zyle wopaki a njehospodarźizo. S domjazym hospodarźiwom switsitje tola khrowota a wokschewjenje, prawe wuźiwanje dźěławych mozow a źiwobdenych hodźinow, sriadowanje a towarschnosć wschech domjazych. Żona, kiž żo na dypkownosć njenawuknje, budże za to sanu hórko cźerpjecź a dronyć z njej.

Lohko pschewobroczi so njedypkownosć do njesthuschkowatosće. Schtóż cźasnischo cźaż a złowo njedźerži, śhubi sebi do-wéra druhich. K śwérje źiwscha wósće dyżownosć. W tutym sumźiłu dyrbimy my też nasche dźěcźi wocźahnyjecź. Tuto hodźi so dospěcź, so to śwojim lubnischkam pschinoscźitych, tak wucźa nas stari wuczeńy. Pschedewschém pak ma cźłowjek, kiž je stajnje z dypkom, stajnje cźaż. Tuta potajnosć saleźi żołow na tym, so wschitko w prawym cźażu cźinisch a śebi śwoje hodźinki wotpocźowanja popischejesch. Niczo nejse we śwójźe źeńdnicze a wosćudliśe, hacź pschełhowatana, njemérna hospoża, kiž njeje żenje hotowa. Wona nima toho, schtoż je najwjetsche wokschewjenje we śwójźbnym źiwjenju. Wschudże je schmjata, tu njeje hišcźe hotowa, tam śteji hišcźe zyła njerowa, koża *mjńju hišcźe wjecźor pópsane ani sapsete, kiž zapomi* śwoje dźeło a cźaż tak sarjadowacź, so ma cźe hišcźe hodźinku za śwojich lubych wusće, ma tak khwilki wokschewjenja, sabawy, towarschnosće. Kajśi rjany je to wobnaś. Mandźelski po śpróżnym dźeńskim dźele, je zyłej śwojej śwójźbi we cźopłej źiwiczy abo w khtóžbnej sahrodze. Mandźelski njewidże potom żenje tutón wokschewjacy cźaż druhe pytacź dyrbjecź. Tajkej mandźelskej płacza nadrobne słowa, kiž Salomo praji: „A wutrowa jeje mandźelskeho może żo na nju śpuschcźecź." -ta-

Najnowiše z cyleho swéta.

Mjes Litwu a Vatikanom żu żo diplomatiśe śtyki wotlamałe. Bamżowy nunzius je hižo Kaunas wopuschcźił.

*

Prjedawschcźeho ruskeho wójnskeho kommiśara Trozkeho żu sa pschedsydżu hospodarśto-techniskeho wotdźelenja pschi najwyschschej bolschewiskej radze pomjenowali.

*

Bolharski śwonkowny minister Kalsow je do Prahi pschijeł.

*

Pschi prozesu pschećiwo kommunistiskim śluczerjam atentiata w Sofiji je żo wukopało, so je kapitan Jankow z Minisce kommunistiskeje zentrale 400 miljonow lawow za revolucijske hibanje w Balharsku dostał.

*

Bamżowy nunzius Pellegrinetti Belgrad wopuschći a żo wjazu njewróći, dokelž je żo do śmutkownych politiskich wezow tykał. Sa jeho naśledníka żo Pacetti pomjenuje.

*

Zendźelskemu delnjemu źejmej żo w najbliźischim czażu knježeschtwowa pschedsidża pschepoda, kotraž hrěbi twar nowych wójnskich łódźow żada.

*

Synu japanskeho khežora Jasuhito Chichibu budże we zendźelskej univerzicze w Oxfordze śtudowacź.

Přilopk.

-n* **Tajny diamant.** W Bostonje namakachu łódźnika Smutha, kiž běsche z wuśelkom cźežzy ranjeny, we śwojim bydlenju. Jeho mandźelska wostaji jeho dołhi cźaż bjes lěkarja leżo. Nětko ju tohodla pschećehowschowachu. Mandźelska wudawascha, so je pistolu rjedźił a so jom pschi tom sranił. Smuth jom to wobtrecźił, tola pokasuje wschitko na wschelake dźiwne tajenstwa. Śudnistwo tohodla dale pschepytowasche. Pschi tom wukopa so ześchowaze: Smuthowa żona ma khětro njemérne źiwjenje za sobu. Pschez 30 létami běsche źlawna operetna spéwarka w Londonje. Stónczuje wuda so za luda Hopu. Jako mandźelska dosta drohotny ring nasrěbrjony. Dejmant běsche so ras z jenehonadźiwcom temu *pak zubił. Kóżdemu mjńjesłej pak pjńjnjeje potajnje* kanjeń potlecze. Jeho prénja mjńjesłej Marija Antoinetta wudhyschny śwoje źiwjenje na guillotinje. Nětczischa mjńjesłka kujeni Smuthowa, nékdyschka mandźelska lorda Hopa, też dołho wjesełe nad kamjenjom njemjesłesche. Njesbożowne bésche mandźelstwo, bu dźełence, dejmant so pscheda. Mandźelska wojedźesche potom dyrdomdesyle źiwjenje. Tśi razy so wuda, śi razy so dźěli mandźelstwo. Pschi zapoczatku wójny běsche jako khorownna śotra w južnej Afriży źiwa. Tam sejna so z łóbnikom Smuthom a wuda so za njeho. Mandźelśi wrócźi so do Kalifornišeje a sthorje. Njeśtoso ju pschesćěhasche — mandźelska, nékdy w najtuzischim mjesće źiwota sławjena, wukonjesche najnižiše dźěła. W poslednich lětach běsche w hrubjenych pomérach w Bostonśim pschedmjesće źiwa, domiż ju nowe njeśbożo, kotrež njeje źiwjena hischcze zyle swijańnjene, njepotrjescźi. A potajny dejmant? Lord Hopye pschedał dejmant w lěcze 1901. Po nim je jón wjeścźi Kantiewśti wobsedźał, kotryż so mori. Grefiśi złonikar śpali go w jenej korczinje, sultan Abdul Hamid śhubi z revolucijon knježeństwo. Wersiśi pschekupcy zatepi go z francozskim parnikom „La Seine". Mandźelska a jim amerikanskeho milionara Eduarda Macleana śnjeśbożischcźi z autom. Wschajcy su kamjeń wobsedźeli.

-n* **Swétowe mischtrstwo w kofejpicju.** Wobydleri mésta Newark w stacje New-Jersey w Ameriży je statistiku amerikanskeho witkowanskeho hanita wo pschetrjebanju khofeja na zyłym śwéce cźitał. Hamt je wulicził, so w Ameriży na lěto a na wobydlu 5 schalkow khofeja wotpadnje. Naich wobydleri pak njeje z tym wuliczenjom spokojony, je wikowanskemu ministrej Hooverej pisał, so jeam wschędnuje jedne schalkow khofeja pije, to je sa lěto 3760 schalkow. Wona źada źebi tohodla źiwotne mischtrstwo we kofejpicju. Sdobom pak ho też sa mytom praschа, hacź je a kak wjele je wupiśane. —Ja njewém, hacź je tam w Ameriży tón mischtr. Mi ho źa, so ludze dnje nédźe pola nas we Sserbach mischtrka bedźeja. 12 schalkow, to njeje pschewiele na dźeń. Nanu tu, dopoldnja dwě, wo wobjedźe jednu

Hospodarski rozhlad.

Sserjeń 27. mejc 1925

Wežerawschke kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,20
1 jendźelski punt	20,394	100 cźeskosk. krónow	12,43
100 schwaiz. frankow	81,165	100 pólsk. markow	30.125

W pjenjesach wežera wulkeho pschemeńenjenja njebé.

Efektowe kursy so wežera na Berlinskej burzy dale wotbrjebjowachu. Burza bě bla wschelakich wobuznoscźow wobsana. W Berlinje hrosy strajk we wobkhadanym khemnikle (Werkehrsstreik = elektr. żelezinjan na drohach, pod semju atd.). Njespokojaze położenje nimskich statnych finanzow njeslawosta bjes sacźišcźa na burzu. Też kursy nimskich statnych a wójnskich pożcźonkow spadowachu.

Produktowe wiki běchu wežera powschitkownje śtruczene. Pschecźesne płacźiny su we nětkoho mało porjedźacych. Rožuk kupuja, bjes toho so by swoje płacźiny zanoscźa powyschicź. Jecźmjeń mjesće wežera mérne wiki. Wonej bě żadny a brósźki. Muku porjadnje kupuja. Wiki we womjeschkach a wotrubach běchu mérne. Wežera płacźesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 13.40—13.55 rožki 11.—11.20 jecźmjenja nałétn. 11.25—12.10 nasmšk. 10—10.90 wowsa 11.55—11.95 hr.

we Wrótsławju:

pschenicy 13.50 rožki 12.— jecźmjenja nałétn. 11.75 nasmšk. 11.— wowsa 12.— hr.

We termińowym wikowanju:

pschenicy w meji 14.10—14.05 w juliju 13.77 hacź 13.75 hr. — rožki w meji 11.30 w juliju 11.10—11.07 hr. — wowsa w meji 10.92 hacź 10.95 w juliju 9.65—9.67 hr.

Jeja sandźenu sobotu w Berlinje 10½—13½ pj.

Na pschedań:

Kolo, mużaze, Renteich 15 pola Thormanna w Bělej Wodźe, — Ziegler w Brěhy pola Hodźija.

Wós, bestowany a taflath, Cźornak w Budyschinje na Serbskej haju cźo. 15, — dźěcźazy, w Budyschinje na Ihłorskej drohi cźo. 181V na lěwo, — dźěcźazy. we Kamjenzu, Pfortenstr. 12f.

Pohlescheżo, z hlowakom, P. Unger w Budyschinje na Hauenśteinskej haju cźo. 1II.

Krowa, mloda wysokoruczelna, w Porschizach cźo. 38.

Sso pschesadźinje:

Tśeśi dźeń śwjatkow pop. wot 2 hodźin w Schmikalach cźo. 9 pola Lubija: 2 konjez, 2 krowi, 2 jałowjo, 3 prosdniki, 1 kryty wós, 2 hospodarśkej wosaj, hnójnizowy śud a źitne rěble.

Ssudniizy na pschesadźowanje:

Schtwórtk 28. meje dop. w 10 hodź. w hoscźenzu „Je kwětkowej sahrodze" w Kamjenzu: Benzinowy motor, 3 motory na wjercźaty prud, śwórcźnik (Kronleuchter), *buket, knihowu khamor, pisanske blido, kolowu khamor.*

Sso pytaja:

Holza do domu, wyschschi mésćhanoska Niedner w Budyschinje, — Mudrina w Bělej Wodźe, Friedrichstr. cźo. 11H, — Reimann w Bělej Wodźe, Hauptstr. cźo. 47.

Siwinska, knjeżi dwór w Delnjej Kinje.

Krawski, Heinrich Mütterlein w Budyschinje.

Pohonca, Pawoł Wels w Budyschinje, na Tśelanskej dróhy cźo. 6, — hajtkowinja w Minakale.

Rachał, Hermann Rösche w Budyschinje na zyhelatej haju cźo. 16

Hołza k posłużowanju, fahrodnik Mann w Budyschinje.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3411 hodź.: Wiki kaz sawcźerawschim. Tendenza mérna a cźicha.

Dop. 3412 hodź.: Kaz psched hodźinu pschi njepschemeńenych płacźinach. Tendenza cźicha.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zita a wołiwowe śymjo po tuni abo 1000 kg, sewak 100 kg, płacźiny po Natej śrowje.

	26 5.	25 5.		26 5.	25 5.
Pschenica	268-271	267-269	rapš, wosymski	15-15,60	15-15,60
rožka	220-224	220-224	woch. metaśo	9,75	9,75
nałét. jecźmjeń	226-242	236-242	jerabella	14-15,25	14-15,25
nasmšk. jecźmjen	—	—	běrnaze knjeże	18-19,70	18-19,60
wowsa	281-289	289-287	buna	19 21,60	19,20-21
kukuryca (Mais)	211	—	wika	19-22,50	19-22,50
ześchenicin. muka	34-37,00	33-36,75	lany wobsyski	21-22,50	21-22,80
rjana muka	30-32,50	29-32,50	módre łupiny	10-11,00	10-11,50
pschenicz. wotr.	14-14,20	14-14,20	otte łupiny	12-14,00	13-14,00
rjane wotruby	14-15,00	15-15,00	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapš	395-400	395-400	słoma, rjana	1,10-1,60	1,15-1,20
lane syno	385-390	385-390	„ pschenicz.	1,10-1,40	1,15-1,20
hroch	22-25	22-25	„ wowsyna	0,90-1,30	1,00-1,20
pschiwiski	19-20,00	19-20.00	„ jecźma	0,85-1,00	0,90-0,95

ho žiwaćiny jednu, ł žiwaćinje.tši, po wječeri jednu a pry-dy hač do kóža jedsi, jednu. Ja ham pitu jich wšchdnje wóšom małych a liczu ło toho dla hišchże do tych, kiž mało pija. Mjech toho dla kóždy ras liczi, kak wjele jich pije, abo lépje je wumérł, to hychmy w Šerbach ł najmjenšicha nitschtitwo postajiež móhli.

=n * **Spodžiwna poślednja wola.** Bohaty leżownoscéer ł njenom Barri Crawbay sawostoji po žiwoj smjerczi testament. W nim bésche žiwoju poślednju wolu zyle jasnje wopisał. So by ło jeho cżeło spalilo, to żebi pschejesche a to żedżo na stołczku we wolwjanjach nohajach a cżirjach. Sstwojenu żiwej sawostoji žiwoje zyke samożenje, je-li jeho wolu dopjelni.

Směški.

** **Pola wěschcżerki.** Młody mandżelski dże se žiwojej młodej żonu k wěschcżerży. „Kak wjele dżéczakow smějemoj?“ woprascha ho młoda mandżelka. — „Wy, młoda kujeni? Schtyri?“ — „Telko nadsam ło tola też ja.“ — „Nè,“ rjekny wěschcżerka a hlada kedżbnje do dlonje, „pola Waš widżu jenoż dwě!“ =n=

** **Pola frišera.** Pyschna kujeżnicżka pschiidże ke kujejej frišerej, to by ji włosy wotschihał. Hdyż bésche dżéło dokonjane, rjekny ke frišerej: „Wottschihane włosy sawalcże pyschu do balickowu po duzentach . . . Włożty trjebam ja żiwojich cżsesowarj.“ — „Jo!“ =n=

** **Džakowny.** Starschi kujes pschiidże na polizija: „Kujeże kommišaro, mojej dżowny je nécżto klawér pokradnył; ja dżu myto wustajicej!“ — „Tomu, kiž klawér sażo pschinjeże?“ prascha ho kommišar. — „Tomu, kiž je klawér pokradnył!“ wotmolwi stary kujes. =n=

** **Jedyn tak, druhi hinak.** „Ja natwarju żebi ras billu, wożenju ło a nimo toho dyrbi hišchże kucharka do domu!“ — „Ja pak pschistaju żebi najprjedy kucharku, wożenju ło ł njej a natwarju żebi billu!“ =n=

** **Wšcho na žiwoje dobre.** „Mischtrje, Waschcho wucżebnika žitychu stajnje hwisdaš, njewuli Waš to?“ — Jakub: „Jaj, druhdy dże, ale hdyż hwisda, tak ł najnjesłcha wěm, hdże je.“ =n=

** **Poślednja nowina.** Wobsobna kujeni we wolkhodże: „Je tutón klobuk najpoślednischa nowosć?“ — Pschedawaŕ: „Haj, nadobna kujeni.“ — Kujeni: „Njewužmahnje twón, njepschemèni ho, hdyż ho deschcżik dże?“ — Pschedawaŕ: „Nè, sawěsce nic, dwě lécże je we wukkadnym wokuje leżał!“

** **Lischcżajwje.** A. ł znatemu B.: „Kak pak bésche pola Waš wczera rjenje, a kajku rjanu żonu hakleWy macże. Njejsce Wy jara żarliwy?“ — B.: „Sstym dosez żarliwy, pscheproschuju pak żebi ludzi do domu, do kotrychż ho moja żona wěsce nieschtubuje!“ =n

** **Bojaśliwy lubk.** Prawje njewě, kak ma lubu wo ruku prošyć. Stónczinje bé żebi wasnjeschny pucż wolił: „Tżenża hakle bęch pola wěschcżerki a żym żebi sa 10 hr. pschichod wěschcżicej dał. Wěschcżerka mi rjekny, so budżemój sa krótki cżaż por.“ — „Wy pschecżinakl. To bych Wam zyle darmo prajiła!“ =n=

Do Serbow.

Dowolujemy sebi wšém swojim sobustawam a přećelam zdźělić, zo smy wudali VII. zwjazk knihowny „Dom a swět“, kotryż wobsahuje zběrku basni delnjoserbskeje spisowaćelki

Miny Witkoje, dolnjoserbske basńe.

Po dołhim rjedźe lět wukhadża wospjet zběrka delnjoserbskich basni, kotrež je nam z dopokazom zo so Delnja Łužica znowa k žiwjenju zamołwja. Tohodla smy přeswědčeni, zo njebudże nikoho, štóž by tutón zwjazk do swojeje knihowne njezarjadował.

Knižka je dostać we Smolerjec knihařni w Budyšinje za 75 pjenježkow.

Z tutej přilěznosću dowolamy sebi wozjewić, zo VI. zwjazk „Dom a swět“ hač dotal wušoł njeje, ale wuda so w běhu tohole lěta.

Za: Koło serbskich spisowaćelow
Redakelja „Dom a swět“.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wólby do starschińskeje rady na měšćanskich ludowych schulach budża 28. junija wot dop. w 9 hodź. hač do pop. w 2 hodźinomaj. Wólbne namjety maja ło hač do 13. junija pschińskušchnemu schulskemu wjednikej sapodać. Postajicej maju ło kandidaca: sa Pestalozijsku schulu 11, sa Lutherowu schulu 7, sa Lessingowu schulu 6, sa Fichtowu schulu 3 a sa tachantiku katolsku schulu też 3. We wólbnych namjetach ma ło mjeno kandidaty, każ też staw abo powołanje a jeho wobydlenje dospołnje napisacż. Też ma podpisany žiwoje hamtzne powołanje a wobydlenje podacż.

Sakońska wopraunjenosć k wólbje je 20., 21. a 22. junija we wólbnym hameje na kupnizy w 2. poschodże wot 7—½1 hodźin dop., a wot na poł 3—6 hodź. pop., sobotu wot 7—½1 hodź., njedźelu wot 9—12 hodź. wupołożena. Wólbne prawo maju a wólbołhmani do starschińskeje rady žu też pschirodni starschi a wukubłowarjo, każ też druhi fastaraczerjo dżéczi, jeli žu ło hač do 13. junija 1925 extnje abo pisomnje jako wólbołhmani pschipóznali.

W Budyschinje, 26. meje 1925.

Schulske wjednistwo:
Jutta, Israel, Paulik, Schumann, Wjerab.

*

Pucż ł Hłuposty do Zurizy je dla nażypowanja wot 27. meje sajerjeny. Jędżicz ma ło w tutom cżażu na Kaschczy.

*

Pschichodny schtwórtk, 28. meje, dop. w 9 hodź., pschehadżuja ło we pschehadżowarni na nowym žudnischoje feżehowaze wěży:

wulki sklad cżapkow, wolmjanych nohajzow, wolmjanych pjeslow, a schalowkow, dale 9 Tellowych wobleczkow, 1 cżischcżeżelki apparat, 7 porow jich fabrowni, wużaży porow mużnych a żonjazych cżirkow, 1 ło-

njaze jédne **kola**, 1 **vertiko**, 18 m. **kuhnja** sa wobleki, wulka dżéla zigarow, 1 elektriski piano, 1 mohły chevjotowy wobleł, 1 elektr. stojaza żiwża, 1 akkumulator (12 volt.), piżańske blido, pjano, rolowy khamor, salonowe blido, piżańske blido, blido, wulki dżél rjenjeżnych khamorow a wschelakich cżischowych sanikow, 1 autogeniski sletowacy apparat je 2 hadżomaj a letowazymaj palerjomaj, dżél wumělskich klobukowych kuhelkow, drastowy khamor, mnjane blido, ložo ł matrazu, kolebaty stólczk, 50 m. linowych rjemjenjow, 1900 jédno-kolowych pschimakow, wjetschi dżél żidżanych żonjazych schatow, büffet, sofa ł wysoki. Khribjetom a wulk. schpihelsom, 2 półkrow. stólczkaj, wucżahanske blido, kuchinski khamor, 6 stólczkow, komoda, mnjane blido ł marmorowym natmjatkom, kulwata pila, 3 elektriske motory, 2 wulkaj transmorowaj khamoraj, hoinnjetiki wós, pjeraty cżežitu mas na dweju konjow, pjeraty jenopschežnjy cżežitu wós, bezkowany wós na dweju konjow, cżežita waha, 2 pschesuwatej wahy, 8 wołowinskich wahow, 2 piżańskej maschinje, 50 bleschow konjaka, hudźbny automat se blidom, 2 stólczkaj ke piżańskemu blidu, schychel na cżeženu, 2 dub. stólczkaj, klawér, gramophon, mn. ł khamorczk, 1 schéry letni wobleł, 200 drjewja.wej fašschcżikow, 3 wulke drjewjane tafle, khamor do spanskeje jitwy, 2 łožy, mnjaza komoda, 2 nóżnaj khamorcżkaj, 2 točenaj schwihelaj a 2 łudźinskaj khamoraj.

Wscho schtoż ło kupuje, ma ło hnydom saplacżicż. To wozjewja

žudniski wukonjeŕ a hamtske žudnistwo w Budyschinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ ma dźensa srjedu wječor ½9 hodź spěwanje. Prošu należnje, zo bychu wšitcy přišli J. Šołta.

Khróšćicy. „Ratařski Dorost“ ma pjatk, 29. meje, zhromadźiznu.

Kulow. Kulowske serb. tow. maja pjatk, 29. t. m., wječor we 8 hodź. posedźenje dla wšotowařstwoskeho zlěta. Prosymy należnje, zo bychu wšitke sobustawy přitomne byle. Na poslednej zhromadźiznje přewzate nadawki wočakujemy hižo tak daloko hač možno wukonjane. Sekretariat Domowiny.

Lichań. Serb. tow. „Zernička ma srjedu, 27. meje, wječor z dypkom ½9 hodź. spěwanje pola Rudolfec. Dla swjedżenja po swjatkach je nuzne, zo wšitcy přindu. Nawjedowař.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sołobik“ ma štwórtk, 28. meje, wječor ½9 hodź. pola Palerjec zhromadźiznu. Njech wšitcy přindu, k Króna přindże. Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Wulke potajnstwo wostanje moja swjatkowna sensacija

Hobrske poskićenje

wobleczenja za żony, mužow, holay, pacholow a dźéći. — Njewěrjomnje tunje płaćizny, najsprawniše posłużowanje, żane kupno dyrbjenje. — Kóždy wopyt w mojim domje so Wam płaći.

Welsec kupny dom w Kulowje

Serbske wotdźelenje we Wojerecach — Założeny 1868. — Telefon 12. — Filialka w Halštrowje.

Prózdninska jězba do Krkonošow.
Starší a wučerjo!

Hišće je krasna jězba k Sněžcy, do Oberschreiberhawa atd. na dnju Božeho strića w žiwym dopomnjeću wšěch wobdźělnikow.

Lěćne prózdniny stoja před durjemi. Wjetše pućowanja móža jenoż někotři wuwjesć. Zo by so žonam a dźěćom skromne narunanje poskićiło, je so přeće wuprajiło, zo by so jězba do Krkonošow wospjetowała. Tohodla: Štóž chce 11. a 12. julija (sobotu a njedźelu) sobu do Krkonošow, podaj — bjez kóždeho zwjazanja — swoje mjeno a lichu wobdźělnikow pisomnje, ertnje abo telefonisce abo na druhe wašnje na dwórnišco hač do 10. junija.

Štóž chce někotre dny dźěše wostać, wozjew to też. Powjesć, hač so wosebity čah zestaja, so hnydom we nowinach zdźěli. — 33⅓ procentow poniženja płaćizny, kule 50 procentow. Žane přestupjenja — najspěšniša jězba.

W Torgawje, w meji 1925. Železniski wobkhodny hamt.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Łukašinskej hasy 34.
Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka ł Lipška w Budyschiskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Žołtomjasne jědźne běrny

přez 5 centimetrow wulke, kupuje kóždeje dźěłby

Běrnowy Bräuer
w Budyšinje.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim dźerjenjom
Erich Schmoller w Budyšinje na łukašinskej hasy 3, telefon 1103.

Fotografiske aparaty
a potrěbne weży
kiutowe projekcije
pola Wintera.
Bratrow Měrśee nasl.
měješeł
Erich Winter
na žitnych wikach 30.

Wubjerk z bromadami mužacych a žonjacych kołow
jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Saxonia najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźélne płaćenje Dom jédnych kołow
Witek w Ščitecach.

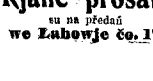

Rjane prosata
su na předań
we Łahowje čo. 17.

Chceće

swojemu bydleniu, zahrodnym płotam, hródźam atd. nowobarbne napohlad dać, dha poručam wšu potrjebu, kaž:

lakowe barby za šoundowanja, hnydom k barbjenju
lanowolijowe firnis
zaruč. čisty
Bleiweiss
suche barby, terpentiny
emajlowy lak,
a wšě druhe laki
najlépše kajkosće po najtuńšich płaćiznach.
Paul Kindermann
w Budyšinje na Mužakowskej dróży 11
lakowa a barbowa wulkowikowarnja; telefon 492.
Dźełe za barby wupožčuju.

K swinjerězanju
kupuje se
dobra hejduška
samonuźtu čerstwu,
nowe korjenja, majoran
pópjeŕ
ze samsneje korjeninoweje tołčeńje, stajnje čerstwe pola
Korle Kahroweja.

Vogtlandske gardiny, wulki wubjerk. **K. Exler**, na žitnych wik. 11. Ródi serbs ku.

Najlépše likóre a žitowy palenc
kaž też **wšědnje čerstwe drožđże**
poruča tunjo
A. Schmeiss w Budestecach.

Hypothekowe požčonki

na leżownosće, kiž so k ratařstwu wužija, wobstart pod přihódnymi wumělenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšniše

Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. Najlépše poručenja.

Kauffungski kalk

je dóšoł.

Žitowy dom w Kamjencu
z dr. z wob. ruc.
wotnapožka w Panćicach.

Vogtlandske gardiny
w horbscy wulkim wubjerku, **canki, kromy, vitraže.** Małe klamy, tehodła směšne tunje płaćizny w **gardinowym wobkhodže** na zwonkownej lawskej hasy 10, rózk kronprynceoweho mosta w Budyšinje.

Pólne, zeleninowe a kwětkowe
symjenja
poruča
Korla Kahrowe.

Transmisije

kóždeje družiny
wolije, benzin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

10 kurjatkow
měrcżiskich, kiž nazymu njesu, je na předań
w Brěžnycy čo. 25.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smoterjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawóstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 122 **Budyšin — štwórtk, 28. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski sejm.

Němski sejm wutoru wo wudawkach za ministerstwo němskostatneje wobory jednaše.

Sozialdemokrat **Stücklen** wo wubjerkowych jednanjach rosprawješe. Wubjerk namjetuje, němske knježerstwo renomlowić, so by wójnske naškodnjenja w nastupanju strowotnistwa a chorosćow statizy wobdźělacź dało. Dale dyrbjało powołanje płacźnikow pola wójnskeho łódźiwa poličischić, so by tkmany dorost dweśeśił. Dźel pschistawa we Wilhelmshavenje dyrbjał so, kaž dalako so sa wójnske łódźiwo njetrjeba, hospodarśkemu wuwuwanju pschewostajić.

Rosprawnik žebi pscheje, so by so wjazy stało, so by so wojakam po minjenju jich dwanaćeletineho słužbneho časa lepscha sastaranśka możnosć wobstarała. Dokelž so pola wojerstwa dźenża wo powołanje jedna, dyrbi so *němskostatna wobora do wyschischeje mldowieje skupiny* zjadnosnacź. Němskostatna wobora je pomérnje drohi instrument, sa kotryž dyrbi hromadźe s němskim wójnskim łódźiwom *Němska letnje 600 miljonow* wudacź.

Sozialdemokrat **Schoepflin** wo wudawkach za wójsko proji: Kak dyrbja je němskostatna wobora, je s teho spóznacź, so so na hłowu 4000 hriwnow wudawa. Pola stareho wójska bychu po tych samych pomérach twudawki 3 miljardy hriwnow wuczinile. Pschi tejle składnosći na *to pokazuju, so ma so sa wojerske pensije wschо hromadźe* 65 miljonow w tutym lecze saplaćicź. W pośledním lěcźu so twudawki sa wojerske pensije wo 286 miljonow powyschile. Pschi tym wschak njeje němskostatna wobora wobkedźelena, ale stare wójsko. Cźaj nje daloki, so budźe *kóždy leutnant s hejtmanom.* Pódła 74 000 *wojakow mamy* nětkole psches 20 000 podoffizerow a 3695 wyschischich feldweblow. K temu pschidawa so hischcze 111 wyschischich hudźbnych mischtrow a 40 000 koni, kotrež ma němskostatna wobora. Stare wójsko s 800 000 muzeni mjezsche wschо hromadźe jenož 160 000 koni. Hdyž žebi spezialne bróuje wobhladowaśenj, k pschesłuchowanju dóńdźeny, za wobronjenje daloko psches wojerску nusnosć žaha. Potom wschak so njetrjebaju temu dźiwacź, so so hromadźe sa němskostatnu woboru a wójnske łódźiwo letnje 726 miljonow hriwnow wudawa. Summy sa druhe samyšły su so nimomery powyschile, so ma němski žejm winowatosć, rosliczenje žebi bliže wobhladacź a wotczahi cźinicź. Mjeno admirala, kotryž so sa łódźiwo žada, mosi towaršchojo wotpokazuja, tohornja prěnju ratu sa jedyn tschtwak ł 3,7 miljiona, dale 8,2 miljiona sa pjeć nowych torpedowskich cźołkow a 4 miljony sa artilleristiske wuhotowanje torpedowskich cźołkow. Hdyž žony so w pośledním cźasu se finanzuymi praschenjemi saběrali, je so němski finanzny minister se Schlieben jara khutnje a wótro pschecźiwo dalschim wudawkam wobrocził a žebi **najwótrischu skutnjowosć we wschěch stronach** žadał. Halle poślednje dny žony khutne rospominanje złyschełi, so je runowaha w finanzach we strasche, hdyž so wudawkam wusda njenapołoži. Tu so słodnosć poschcza, tuke skutnjowosć nałožeź.

Jara wobzarunju, so **khorhojne praschenje w němskostatnej woboreje** hischcze pschezo rólu hraje. Hischcze pschezo su wojazy němskostatneje wobory, kotrež so ł cźorno-běłocźerwjenymi khorhojemi pokazuja. Republikyna khorhoj je cźorno-cźerwjeno-złota. Hdyž so wot něcźoho žada, so tele barby respektuja, dyrbi so to wot republikyneje němskostatneje wobory žadacź! Wona so wobdźěluje pschi złyszenjach, hdyž stahlhelm a podobne organizacije rosćěhuju rólu kraja, hdyž nětcźischu statnu formu wutźměhuja.

Po powěsći ł Genfa je němske knježerstwo na konferenzy wo wikowanju ł brónjenji wojsewilo, so je bjes wuměnjenja sa to, so so kakaja, jědnotje pkuny nałožicź. Nadźijam so, so budźe so knježerstwo w tymle nastupanju dale próbowacź, so by so dojednanje dospiło, kotrež **strach pschihodneje plunoweje wójny** wotstroni.

We wubjerku je praschenje **nałožnych dobrowólnikow abo cźorneje němskostatneje woboty** wulku rólu hrało. Mamy niz jenož jenotlive, ale wjele pschisłewjenjow wo tym, so so nałožnuti dobrowólniscy do słužby bjeru. Němski kanzler dr. Luther je rjekł, so so wot léta 1923 njeje žanych nałožnych dobrowólnikow wjazy do słužby hrało. Wobzarunju, so dyrbju jwěricźicź, so to so naschim wobkedźowanju njetrjechi. Na moje praschenje, hacź su priwatne nještna němskostatnej woboje pjenjezy do wole dale, je mi ministerstwo němskeje wobory wolmolwito, so je to hospodarstwo cźiniło, so by so musa němskostatneje woboty pozjeńschika. Schtó tele pjenjezy kontrolkuje? Ludźo, kotrjž tele pjenjezy dawaju, njeźinja to dla rjaneju wozowu kujesa Geßlera, ale ł wěstym zamtškom. *Wschitkich tychle* pschicźinjowu dla **mjdu ministra němskostatneje wobory zapowěmy.** Se žiwym sapowědźenjom chcemy ministrej žiwoje njedowěrjenje dla tutych podawkow wobžiwdźicź. Hdyž so někotre wojerske debaty słudźuju, wo kotrychž mějachmy, so žu so se starym statom słubile, sejce Wy na tym wina.

Ersing ł zentrumskeje stronu: Chcemy woboru němskeje republiki. Hdyž žu so pschihłuschnizy němskostatneje woboty pschecźiwo republikanskej mysli pscheschli, dyrbi so ł wojerskej dokładnosću a bjeswohladnosću zakroczicź. To dyrbi so wobzbje w tych padach stacź, hdyž wojerscy pschedstajeni cźorno-cźerwjeno-złotej khorhoji cześcźenje sapowědują, kotrež so jej załeži, dokelž je wona wustawna khorhoj němskeho luda, na kotruž je tež němski president pschihłahał.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Fasl. a nastajenja kupowanja wobućow. Pódusowanje spěšnje a tunjo

Płaceńska termija sa nabódnoscźene pjenjezy.

Nabódnoscźenjeśi twubjerk němskeho žejma je žrjedu wo płaceńskich termijach sa nabódnoscźene kapitalske wothłosowak. Po tym je so postajiło, so na nabódnoscźenja po žadanju dołžnika, kotrehož hospodarśke połoženje žebi to žada, wotpłacźenje dołha po podźělach hacź najpodźěcho k 1. januarej 1923 postajicź.

Dań sa nabódnoscźene žadanja dyrbi wucźinicź hacź do 1. januara 1925 1,2 prozenta, wot 1. julija 1925 2½ proz., wot 1. januara 1926 3 proz. a wot 1. jan. 1928 5 proz. Sso wospjetowaze płacźenja, kotrež so na podłožu realneje cźeje abo renifcheho dołha dołja, maja so w lěcźe 1925 se 40 proz., wot 1. jan. 1926 se 60 proz. a wot 1. januara 1928 w połnej wyšokosći nabódnoscźeneje summy wobliczicź. Hdyž žebi wěricźelowe hospodarśke połoženje *wjele njepowoleji, może nabódnoscźenja po wěricźelowym* žadanju postajicź, so by **dołžnik swój dołh wschón abo ł dźela do cźasa** wotpłacźił, pschi cźimż pak zyła suma do prěcźka saplaćaceneho pjenjesa wyšokosć 5000 hriwnow, sumna lětnje saplaćaceneho pjenjesa wyšokosć 1000 hriwnow njesmě pschekroczicź. Mjes pschipósłanjom rosćudźenja *nabódnoscźenje a pśenim płaceńskim dnjom dyrbja ł naj-*njeršcha 3 měsazy leżecź. Namjet njemóže so do 1. haprsleje 1926 sapodacź.

Pschi žadanjach, kotrež su ł hypothekami w jenej leżownosći twešcźene, kotrejež wunoschki su ł nuceźnym hospodarstwom na schkodu dołžnika wobnjeselowane, dyrbi pódła *teho wot słónczenja nuceźneho hospodarstwa lěto* nimo byrcź.

Pschedpisma so na žadanja njenałožuja, kotrež je wěricźel halle po 14. februaru 1924 nabył.

Nabódnoscźeńśi twubjerk je wobsamknył, němske knježerstwo namolwiźicź, so by hnydom ł pocźežnymi leżownostnymi kredźitnymi wustawami (hypothekskimi bankami), kraj-nymi statwami a sjawnje prawownymi leżownostnymi kredźitnymi wustawami ł wotmyślenjom jednałko, so by so nabódnoscźenska summa ł pschewisaćom hypothekskich listow wurunała. Skónczenje so wobsamknu, so ma tóžda frakzija němskeho žejma sastupjerja komnitšije wustwolicź, kotraž ma w němskim hospodarskim ministerstwje wo praschenju mobilisazije hypothekow jednacź.

Wošwjeceńenje 60. narodninow nětkuscheho fafikeho krala w Sibillenorcze.

Pschi wošwjeceńenju 60. narodninow krala Bjedricha Augusta kral a kobustawy krakowskeho donta póndźelu rano ⅛8 hodźin žiwjate wotkazanje ł pronyrnzowju rukow dostachu. Pschi žnedanju nětkuschi dworźcy trompetarjo pištachu. W 9 hodźinach Mischnjanski biskop dr. Schreiber, žiwjaceźnu Bożu mšschu cźitasche a w žiwoje wźeli kralowe pschedawische žiwjenje wopominasche. Wótrótkawšći Mauricziti khor Pembaurowu Bożu mschu pschednjeseše a Kotholowe Salvum fac regem spěwasche. W evangelskich wozbadach Salvum fac regem spěwasche. W evangelskich wozbadach krajny biskop dr. Ziymels wo žiwoach rěcźeše: „Twoje žiwo je mojeju nadawom žiwjeło.“ W 11 hodźinach kral žiwopschejerjowy pschijimowasche. Potom bě žnedańska hosćina, pschi cźimż je wobdźělniscy fotografowachu.

Wjecźor we 8 hodźinach bě kralowska hosćina. Na nju bě němski kronprynz pscheproschony. Kral bě uniformu nětkuscheho 3. pólneho artilleriskeho regimenta cźisło 32 wobleczeny, kronprynz Wilhelm uniformu nětkuscheho 3. *ulanskeho regimenta cźisło 21.* Pschi hosćinje mějesche kronprynz Jurij žiwjedźeńśu rěcź, kotraž ł wutrobnymi słowami kralowe słuki k sakskej dominje a jeje wobydlerstwu nasponni a so se sławu na kralа słónczi. Prjedawschi kralowskeho dworźcy trompetarjo tu ł ćikrócźnym pištom pschewodźachu a někotre hudźbne kruchi pschednjesechu. Po skónczenju hosćiny k hrodej dźěłacźerjo a dźěłacźerki Sibyllenorskeho, Pentšskeho a Bukowinskeho knježeho dwora, hajnizy, zobustawy nkodneńskeho rjada a sportskeho towarstwa se łapalenymi smólnizami pschicźežechu. Kral so jim ł hnutrnymi słowami dźakowaše.

General Bourgeois wo wotbronjenju Němskeje.

W franzowskim senacze je wutoru general Bourgeois *wo wotbronjenju* Němskeje rěcźał. Pschi tym praji, so *to*, schtož je sajimawe, so njepowołanje na pschenóženja Němskeje, ale na to, schtož pośledneja rosprawa kontrollowaceje kommišije wopschija. S teho je jla wola Němskeje spóznacź. Franzowska dyrbi 428. staw Versailleskeho mérowego rěcźenja pschecźiwo Němskej nałožecź. Mjes tak njeswonawanymi pschenóženjemi Němskeje general Bourgeois na wutworjenje němskeho generalneho staba spomni se swojim *na wuwuženje nacźažnych dobrowólnikow a napomnje*nych organizazijow, ł kotrychž maju tři nazionalistiski charakter, mjes tym so schtwórta republikanska mjenuje.

General Bourgeois so słónczenje też pschecźiwo agitaziji za wjerceńsku wójnu wobroći, kotraž so niz jenoż na Elsaš a Lothringsku, ale też na Schlesysku, Pólsku a Austriju pocźahuje.

Franzowsko-cźeske lětarske dojednanje.

Franzowski podsekretar za lětarstwo, Laurent Eynac, je do Prahi pschijeł, so by franzowsko-cźeske dojednanje wo lětarstwje, kotrež je so dorećało, podpisał. President Masaryk je statneho podsekretara Eynaca w audienzu pschijał.

Eynac je sastupjerjow Prażskich nowin ł žebi pschepruhł a je jim słdźelił, so je do Prahi pschichoł, so by dojednanje wobsamknył. Pcźenje je techniskeho charaktera a materialne praschenje a wutwuženje techniskich organow nastupa. S druhim dojednanjom so lety hyrdluja. Praha ma so khižiźnischo-franzowskich lětarskich puczow sjednicź.

Praha je jako tajke khižiźnischo jara derje pschihodźi, dokelž je w njej jara khmane a samožne lětadła a motory twarja.

Němska lětarśi twjask London—Praha njedowoli.

Jendźelski podsekretar za lětarstwo Sałzoen je w delnim žejnje wosjewił, so Němska porjadnu lětarsku słužbu se Jendźelskeje pschez Němsku do Prahi njeje dowolila.

Cźansolin pschecźiwo bolschewikam?

Do Moskwy su powěsće doschle, so je wobkrjeśel Mandźurskeje Cźansolin Jendźelskej a Amerizy posłicźił, so za pożeńonku 20 miljonow dollarow ruskich bolschewikow se kraja rauschochimeskee żelesniży wucźischeźi. Dale so słóżeluje, so so w pośledním cźasu chinesej sastojnizy pschecźiwo ruskemu rauschochimeskemu żelesnižnemu sarjadowstwu jara njepschecźerjelźy sadźerżuja. W tymle njepschecźerjelstwje bolschewikow w rauschej Asiji sapoczatk Cźansolinowych plarow widźa.

Bolharska nocźe 10 000 wojakow, wurjadnje k potłoczenju bolschewikiskwa pschisiwolenych, se służby puschcźicź.

Swjatkarska wojerska kontrolna kommišija je bolharskemu knježerstwu słdźelila, so je po jejnym ménjenju we Bolharskej strach kommunistiskich njemérow nimo. Tohodla bolharske knježerstwo nima wocźakacź, so jemu dowoli, so by 13 000 wojakow, kotrychž je podło porjadneho wójska pod brónje złoczała, dale w służbje žmeło wobchowacź. Hacź do 31. meje dyrbja je cźile wojazy puschcźicź.

Kommunistowy w Sofiji wotprawili.

Sažudźenych Kojewa, Friedmanna a Sadgorskeho, kotrychž žu dla wobdźělenja pschi bombowym attentacze we zyrkwi žiwjateje njedźele w Sofiji k žmjerći sažudźili, su žrjedu w Sofiji w pschitomnosći wulkeje cźerjódy luda naschibjezy wotprawili. Wyschschi leutnant Kojew so hischcze pod schibjenzu rocźesche, so je bjes winy.

Wójna w Marokkowskej.

Nowa franzowska offensiwa w Marokkowskej.

Wot póndźele je so nowa offensiwa franzowskeho wójska w Marokkowskej započała. Po wobsamknjenju nowoho wyšeho wodstajnoho franzowskeje frontu, generala Daugana, ma so wona z tšoch stronow pschewinjeć. We Franzowskej so nadźijeja, so so z tejle offensiwu Abd-el-Krimowa naplschečziwna móz slenji.

*

Kuježelstwo je sčedowazo rospravu two położenju wojerskow. Někotre czyrjódy kubježnikow su so mjes Ain-Matuj a Ain Medinna z kobylescu wotrafyle. W ranju je so njepschečelowe wodhdźerjenje w Sakka wo 800 prawidlowanych jesdnych posylnikow. Na nasche strózischcza w Haun-Medlahnt, Bab-Sirnah a Belgacem je so z ruczkach tšelbow wjele kulkow swiszlało. Wotdźelenje z Metalsa je nadběh na Hoffi-Uengha sypiało, tola je so wotrafyło. Pokoženje pat bischcze pschezo je strachom hrozy. We wjeczerje njeje so położenje pschemeniło. Njepschečel bischcze pschezo na wóju w bliskosczi naschich strózischczow czischczi. Powdźeł so potwierdźa, so Djebalajo wojakow k wojowanju pschečziwo Ghelnow bromadźeja. Sawczerawuschim je wotdźelenje wyischeho kommanta Ferala, kotreż w Bidane njepschečzela wobhdźerwasche, k Colombowemu wotdźelenju dotchło. Temule hibanju sypta njepschečzel sadźowacz. S dźela muz z muzom wojowasche. Shromadne sapschimanje lětarjow a artillerije je njepschečzelej wulku schkodu naczinilo. S franzowskeho strózischcza so dale Bibanefke hory strażuja. Tammischi franzowsky wojozy su so na někotry czas z munizijin a zyrobu sastarale.

Twjelki, trjenja, bliddowe ruby, dybzačne rubiška, spódnje šaty, ložowe šaty, běle a pisane, **tkaniny khutam, suknjam, drastam kupujeće tunjo a derje** pola

Hilgera měsecel **Emil Wiltschek**

w Budyšinie na seminarskej hasy 2.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 28. meje 1925.

— **Schwjatki su psched durjemi.** Schwjatkowom czaš je wožmy czaš, ke kotremuž so Boža pschiroda najbohatschischo darischi. Wschitko so seleni, wschitko so wiseri, wschitko kcěže a wschitko kokowokolo naš wyska, jahnjo a sisoli. Schtó z nas by mohł ješcěrjuje w žywjatkownych swjatych hnjach doma we wulkej jtiwiczy z mowa starej? Schwjatki kždy najradschcho puczuje. Jeni wopytaju swojich znatych a pschečelesow, druhi wuhoscza sebi sahu kajkaskuli wulkt do horow abo do Błótow. Cži, kotříž doma sewostanu, też woni dyrbja so pschečelej, hradź se swojimi swjatkownymi hoscenmi, haj wuhbu žeby won do polow, mjes kukami abo do lěsow. Chzedża so sawjeselecz nad krasnym, bohatym Božim zohnowanjom swojich honow, hóźeż su we wschelakich wjedrach woroli, se starosczu sněli a so poczěli, tekło dźěkali a zpěwali. A prajesze mi, lubi serbsky tatarjo, njeje to za was naibóle spokojaca sabawa, so nad swojim wot Boha zohnowanym dźěłom wjeselecz? Haj, hamo wot so, lubi tatarjo, so cži ruzy styknietej a se swjatkownym Duchom Božim napjelnjeny schcehtasch:

„Schkinj Boże hona nasche,
W njewjedrach a druhim strózche,"
Dobry, płódny czaš nam daj —
Mytuj prózu, zohnuj kraj!"

A naschi katolscy Sserbja, hdźe so woni hotuja? Na hnadowne městno do Krukwi, kaž kóżde leto, **po swjeczenym wschitkim.** Tola lětsa ma tuton swjr. pucz někotre njewjschkedniedze na zhebi. Swjeczi so tam 600-lětny jubilej wobstacza tamneho hnadowneho městna. Wot brawnych czasow sem krocżachu połoźni Sserbja na tamne hnadowne městno, so bychu pola Krutzczańskeje katolscziweje maczerje wuprozyli sa sebje a sa swich Serbsti lud schkit a hnadu, pomoz a zohnowanje sa cžłune a wschitke sbože. We swojim czaju po wótrej wójnje swoj. puczowanje do Krukwi krótki czaš wumoja. Powieda so, so tam w Krutzczańskej wokolnizy tak pohonczi worasche, daloko žebje wuhlada krasnu zónsku, kotraž kazuje srudne k wolnoszy do doka dele zhladowalsche. Jako so ju sa pschicžinu praschesche, wotmolwi wónuze: „Hladam, hacz mje moji, hacz dokal swérni sSerbja, stónczenje jsu njewopytaju." Sserbam to wosjewichu, a hnydom so stary nałożi saso wobnowi. Tak, lubi Sserbja, niewolwliscze w dobrym. Wažcze zhebi dobre waschnja naschich pschedownikow.

Jeli sawostacz ma Sserbstwo,
Naschich drohich wótzow herbstwo —
Rěcz a waschnja mamy hajicz,
A tak kruty dom sej twaricz.
Potom budże nam naschi kraj,
Wopraudzizy serbski raj.

*

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 729, hygrometer + 2, najwyschscha dnjowa czopłota 27 stow. pr. C. Dzensa runa we 8 hrózdnach hatowcze 729, hygrometer + 1, najnischscha temperatura w nozy 15 stop. czopłoty. — **Kaž wjedrańcze** měnja, so dešczowanje pschichodnje pschiliżuje. Wczera rano nizina i połodnja kupy Jekland a i wjeczora Jendželskeje leżesche. Ta je wurjadnje hyrna. Wona pola naż najjerze j njewjedrami falkupi, kotreż so potom wuisdu. Wyschina leżesche wczera rano nad rauschez Europu a Schpanitšez. — Wczera popoldnju mějachu wot Wósserka hacz do Wojerez slinkoże dešcheże se synkymi njewjedrami. Też cżeże ledoże kupy pschekciwkownu. Dešcheżik je tacżnu jemju sabo wokschewił. — Jutrje pjatk stónczko 3,57 hkadża a so 7,59 hkowa. Měżacżk popoldnja 9,53 hkadża a so w połnozy hkowa.

— **Wiedre za jutrischce:** Dešcheżowanje, khłódnischo a pschemenjanje.

— **Kraduhło** je so w Budyschinje w czaju wot 22.—23. meje jedyn hrunt, z witkow pleczeny, 50 cm. wuzoki a 30 schérokí a 50 cm. dołhi papjerowy kócz, a z jeneje tudomneje kmanje bóły žórjacy jumper. Dale w nozy k 25. meji we wokolnoczi Budyschina jedyn knježći wós, kaž njewonamy „American" z schérym krywom, z drjewjanym podsiołkom, z czornymi kožanymi pschikrywanmi, jtuntka je schérym wokruzitym homotom wobschiłk, z jednorym wojom a widlojtym wuzom, patentowymi wótkami a błóczkami. Też je mjeno „Robert Bär, Retnauschitz" do woza sczischczane. Je-li by někóžt něschto wo wózu wědźał, dyzkuli to Budyschzkej kriminalnej policiji wosjewi.

— **Wische Budyschzke privatne banki** su zobotu psched zwjatkami zyły dżeń zamknjene.

— **Budyschzka hłowna pokładnja** swudźała zobotu 30. meje sa małych rentnarjow podpjeru sa mežaz junij.

S **Khrózczij.** Tudomny pjekarski Greulich je zaldżenu njedżelu i dwěmaj druhimaj pjekarskimaj swoje mischtrske pruhowanje wobstał. Theoretiske kaž tež praktiske pruhowanje wupadże nanajlepje. Pschejemy jemu wjele sbeża do pschichoda.

S **Khlitzy.** Wczera popoldnju sylne njewjedro nad naschej krajinu czehnjesche. Slowkojty deschcz je lijesche. Też kupy hrom padachu. Deschcz je wusche hona derje wokschewił, bjes tebo, so by wjetschese schkody nacznił. — W Jatschohu dyri błykł do Polanez statoka, na zboże pat njeszapał. Poblischi dże swinje, kotreż pak bóży jako k zhebi pschindżechu. — Też w Delnjo-Wujesdżanskich stronach je so wczera popoldnju pisches dwě hodźinje deschcz schek.

S **Delnjeho Wujesda.** Nasche wjesnje kolojsdżane towarzstwo je zhebi 1. meje wulku meju postajiło. Saldżenu njedżelu zjawjeschze wětko zwjatczenje mejumjetanje, kotreż hó je jara wulketnje wuhotowało. Hłowny dżeł, kż zwjedżi wobsehje wuzbelmy, hó zwjatczeny czaj po wóju, schtož wulki sastschesch na lud czinjesche. Herzy nanajwutrojnischo

swoje instrumenty wobkuježesch wedźachu, każ dże je to pschi tajkich zwjedżenjach zwjetscha waschnje. Towarstwo bě tež loteriju zarjadowało a to 800 losow je wschelakimi dobytczemi wudało. Dobyczja běchu wjetsche a mjetsche. Prenje nyto bě jedne kolo, druhe mjeja a dale wschelake małe dobycza. Prenje nyto pschipadny Pawołej Winklerej je nasche wóju. Winkler je nimo mery sbożowny. Kolo je pjeza na 130 hrivnow sdóne. Trube nyto (meju) dosta Pawoł Schibak ze Sdppschez. Wjecżor běchu potom we Kaschkez hojzenju wjesołe reje. Kommż bě so na rejach wotstupiło, możesche so hicz na karusselu powjerczeż. Tak bě sabo jómu po rjanym herbstim zwjedżenju, kotryż swotanje nam hischcze dołho w pomjatku.

S **Tranjow** pola Delnjeho Wujesda. Saldżenu nutom 26. meje też w naschej wsy knjes Hladki zherbitši pschednoschk je zwoltkowobrajanki wuhotowa. Kreischez korczma bě hacz na poslednje mesno pschepelenjena. Lud z wulkim fajmanjom zlewam knjesa Hladkeho pschizpoltkuchasche a so wjeselesze mysle a zwolenju do swojeho domu poda. Dołho zwostanu nam zlowa k. Hladkeho w pomjatku. Sdmy zwona napjelnjeni se zherbitšim duchom.

S **Wojerez.** Nubjeżny nadpad sta so saldżenu njedżelu w nozy na Brěmjanskej dróży. Jedyn drohowy nuježnik nepadny tudomneho kwasikeho mischtra Stelca, kotryż pósłe wjecżor do swojeho domu dżesche. Napadnik na njeho fareji, so by jemu hrydom zyke pjenjezy wudał abo jeho saješti. Strich dyzkuli so tunje wobaraczi, jako bo we bliskosczi zahuchcza. Nubjeżnik so w czmowej nozy zhubi. Njekamnika hischcze nimaja.

S **Nénzow** pola Wojerez. Pola nasche wsy je pschechad pschez żelesnizu. Tu je dżenża dopoldnja i Wojerez pjchithadżowy czah pża i rjeblowanym wotwjezkom pschejeł. Pos bě do ruczneho rjeblowaneho wotwjeza zapschehnjeny. Na wotu koża leżesche. Najjerze je so pos pschikhadżaseho czaha wobojał. Cżekajo cżerjesche domoj. Runje bě na pschekhodże, jako czaj pschijihu. Tón pża a wós rosmjesze. Wobhdżeż pża a woja dyrbjesche nasdala njesdożu pschihladowaczi.

Se **Sezeży** pola Laja. Saldżenu pjatk so w naschim hoscenju pschednoschk je zwoltkowobrajanki pschewjedże. Knjes Hladki bě jón lubjesżiwje pschewzał. Wulka liczba naschich wojesnjanow bě so na njón seschła. S wutkej kdżilowoscju sajimanym zlowam knjesa Hradkeho pschihłuchachu. Wschitzy so i wulkej zyskonjoscju domoj podachu, a běchu zlowa napjelnjeni se zherbitšim duchom a pobżylnjeni w narodnosczi.

S **Radsżeje** pola Laja. W naschej wsy mejesche naschi mlodżina zandżenu njedżelu zwjatoczne mejumjetanje. Wjesż běchu nanajzrakżnischo z plewami a wónzami za zwjedżeń wumyschili. Na wży natwarichu rejwanski lubju, a tak możesche so nascha mlodżina jónu sabo tak prawje zawjeselecz a rozrejwacz. Na wulku czaplonu njetrjebachmy kórzicz, dokelż stajnje mity mejjli czerstwy powětr zmlu pschechodowasche. Wjeselachmy so a pschewalnuy hacz do rana bżeloho.

S **Gołakschowa.** Do Lukawskeje khorownje w saldżenych dnjach njezenjeneho dżerlacerja Fritza Schmidta pschijwjeschchu. Schmidt dyzkuli zhebi zżiwjenje wjacz a bě so njedżelsko tudomneje żelesnitšeje stazije na kolije lehnył. S tym pak zwóji zamér njedospě, ale so jemu jara czężko trani. Jemu dyrbżachu wobej nohy wyische kolenow wotewzaczz Se zpytanym kamenerdarjstwom je zhebi zżiwjenje jenoż powhórschik.

Z Łužicy.

S **Wulkeje Drjewnizy** pola Biskopiz. Saldżenu njedżelu czehnjesche synke hrimanje pisches Biskopiczansku wokolinu. Boże njewjedro dyri do połneje krócżiże kubleria Wilhelma Hauso. Brożnja bě se zlomu napschecziwjena a so do czista spali. Pódla wjesnjeje Tschawy bě hischcze Mato-Drjewnizanska z haschenju pschihcła.

* Se **Sohlanda.** Saldżenu njedżelu wotnuž so ludu hrohowanje tudomneje dobrowólneje sanitschelske kolony. Pruhowanje wotnuž knjez dr. Witt z Budyschina. Do

Polikuška

Novella wot Leona Tolstoho.

(Pokraczowanje.)

XIII.

„Spi knjeni abo niz?" praschesche so pschipódla Affjuški hrubu burjtl hlós. Wona wotewri wocži, kotreż bě psched tym pschisandżelka, a wuhlada nekajku postawu, kotreż tak so to sesda, bésche wyschscha, hacz „wowtwar"; wona saschkrcżża a sleża j tajkim khwatkom wrócżo, so jeje jutnja zyzka dolecżesz njemózesche. S jenym skokom bésche pschi sakrutnych zhodach, se druhim w holczazej zjtuwje, a wscha rospłakana czżiżny ko na kożo. Dunjascha, jeje czeta a ta druha hoża so njekrażnje wutrósżachu; hischcze njebéchu so sbrabate, hdyż nécht z cżeżkim, pomałkim a njerosżudnym stupom we pschedżiżi so khramuscżesche. Dunjascha skoczi ke hnadnej, pschi czimż powali rostaty wóst, druha slużowna zhowna so sesady łuknjow, kż na sczenje wżapchu, cżetka, bóle krucżischcze powahi, dżyscże runje dżerje sadżerżecz, hdyż so tute wocżinichu a bur do zlstwy sastupi. To bésche Dutlow we zwojich cżekmach. Njedżiwajo na bojosczi hołzow, pytasche j wócżomraj za swjeczeżom, a dokelż make zwjecże njeumamka, kż w lésowm rażu wihajsche, pokschihjowa so psched zhamowczkom se schoikami, położi czapku na wokno, sojedże z kuku hlubuko do zwojeho wowczeżeho kożicha, jako by so chżył pod pożu drapacz, a wucżeże list j pjeczimi brunymi koltami, na kotrymż bě tólwiza pschebłajena. Dunjaschina cżetka pschimmy go k wutrobje . . . . Wona pocza j prózu rěczecz, jeje hłós wjazmjesche:

„Sby pak ty nje wustrózał, Nawuntkżo. Njesamótu zlowo wuprajesz. Tak hijo myślach, mój kónj je pschijchok.

„Możesch dha zjtowjek takle!" praji druha hoza, pod kuknami wukukajo.

„Też hnadnu zamu sebje njesmérował," praji Dunjascha j durjow wustupnjo. — „Schtó kaly też tola po holczazych zhodach njeprascha wschi so? Tajki prawy hut!"

Njesamolwjejo so, wotpjetowasche Dutlow, jo dyrbi hnadnu widżeż.

„Wona je khora," praji Dunjascha.

W tom czażu bu so Affjuška do tajkeho njepschijlojnje wótrjeho, rjechotazeho smécha, jo dyrbjesche sażo zlwoju hlowu do zahnuteho koża zkowacz, z kotrehż njemózesche zu, njedżiwajo hrożenjow Dunjaschinych a jeje cżerżnych, zyły czaż pelbżiwjeż, bjes toho so njepschestawajo so wscheżeracz, jako by někto něschto we jeje wotrobnje a w jeje cżerwjennaj zlomaj rosleczeż. Zej bésche to tak knježnje, jo bechu po wschitko wustrózałe, a wona zkowa sażo hlowu; każ we widliscżach so zyke jeje cżeło tschażesche.

Dutlow wosta tiejo; pohlada kożilinje na nju, jako by sebi chżył samolwjenje we tom dawacz, schto bo j njej stawa; njedowmyslinski so, we czo so tu jedna, po wón wobjerimy a rěczejesche dale.

„To wosnamjenja, każ to je, jara wažnu wż," wón praji. — „Prajesze jenoż, bur je list j pjenjesami namakał."

„Kajże pjenjezy to?"

Pyjedy hacz Dunjascha jeho pschipowédżi, pschecżita wona adresu a wocżrasche so hischcze ras Dutlowa, hdże a kak bésche wón pjenjezy namakał, kotreż mésjesche Zlicż j mésta pschinoszeż. Hdyż bésche wschitko do podrobna zhonita a běrakhi, kotraż je zwojim wscheżeranjom njepschesta, bé do pschehdżeże wustorczża, dżesche Dunjascha k hnadnej; tola ke spodżiwanju Dutlowemu, njepschisła jeho hnadna a njepraji też niczo rosumneho Dunjaschi.

„Ja niczo njewżem a nochżu niczo widżeż," praji hnadna, „kajzi bur to je a kajże to pjenjezy su. Nikoho njemóżu a nochżu widżeż. Njech nje na pokoj wostajł."

„Schto mam potom zapocżeż?" praji Dutlow, wobalku we zwojimaj rukomaj wucżeżo. „Njemało pjenjez je w njej. Schto dha je jenoż na njej napizane?" wopraschа so wón Dunjaschze, a ta cżitaschze jemu zlowa adresu.

Sda so, jo Dutlow tu pschezo hischcze něschto wéricz nochżesche. Wón so nadżijesche, jo pjenjezy znamo hnadnej njeschłucheja a jemu njejdu adrezu prawje pschezcżitali. Ale Dunjascha wobkruczesche jemu to hischcze ras. Wón dychny, tyżnuły wobalku sażo k wutrobnu a chżyzche wotewżeż.

„Je widżeż, jo ma so to poliziji wotedacz," won praji.

„Docżakaj, ja hischcze ras spytam, ja prajn," sadżerża jeho Dunjascha, kotraż bé redżitinje pschihladowała, każ so wobalka w łazu burcowenu zhubi. — „Daj list jem!"

Dutlow jón zlowa kuczeże, njewoloży pak jón hnydom do wupschesłrélеje Dunjaschinje ruki.

„Prajesze, jo je jón duży po puczu Dutlow, Schyman, namakał."

„Haj, tuż tola daj!"

„Ja muzłach, jo je to jenoż tajki nékajki list, haj, a wojak pschecżita, jo by w nim pjenjezy?"

„Haj, tuż jón tola daj jem!"

„Ja żeli tohodża . . . . domoj hicz njeswérich . . ." wsipjet Dutlow praji, njerosdżelimschi so wot drohotneje wobalki. — „Żuż jej to njschtkich pschipowédżeże!"

Dunjascha wsa wobalku a dżesche hischcze ras k hnadnej.

„Ach, mój Bożo, Dunjascha," praji hnadna porokuje, „njerěcz mi tola we tuch pjenjezach. Tak ruce hacz ko je wóż na to male dżeczatko depominam . . . ."

„Bur njerwé, knjeni, komu Wy je wotedacz poruczieże," praji wsipjet Dunjascha.

Hnadna wotewri wobalku, jatschepota dreje, tak khétże hacz blido wuhlada, a pschemyślesche.

„Jałosnje pjenjezy, tełko tscho nacżinja!" wona praje-sche.

„To je Dutlow, knjeni. Poruczieże, so by wón schok abo macże myślk k njemu won dóżeż? Ssu pjenjezy hischcze wschże?" wopraschа so Dunjascha.

(Pokraczowanje.)

Krowólna saniściena kolona skutkowańce s wulkim wuspěchom.

* S Bjarnaczicy. Pschi kupanju wo žiwjenje pschińdże sańdżenu njedżelu wjeczor tudomny dźěłaczeŕ Hermann. Jako bě so po wuczenym waschnju dosć wokhłódnił, skočk do wody. Lódma bě sawjeru sa njepřiměrjacu pschepjetowaŕ, tohodla so nadobo we wodźe. Jeho hnydom wuczahnychu, tola žiwjenje pospyty běchu podarmo. Boža ruczka bě jeho zajała. Hermann bě hakle 54 lět stary a bě wot sporzatka wójny sem na franzowskich a ruskich bitwiščežach pschebywaŕ a so swožownje k nam wrócził. Tu pschekwapi jeho wosud.

S Niŕkeje pola Shorjelza. Awtowe njesłoże sta so w sańdżenych dnjach mjes Niŕkej a Kodersdorfom. Wosobowy awto firmy Wachert a Co. s Laubana, jěduce po dróhi a załoži je swojim schikanskim blachom do s zuhelenmi nakładzenego wosa. Sadni dźěł awta so trochu w stronu wjerchu a prażny do schłona. Awto so hnydom wobschkodźi. Wjednaŕ awta běše straschnje wobškodżena. Awto do Niŕkeje dowjezechu. Njesłoże sta so s tym, dokelž pohonc dosć na prawo njewuwinu.

* Se Zodcla pola Shorjelza. Rosshorjazy podawk sta so we sańdżenych dnjach na tudomnej wjesnej dróhi. Dwaj muzikaŕ pschijědżeschtaj na motorskim kole. Kolo poczinjasche kwakacz a wobaj padnyschtaj. Jedwn s njeju ležeschce na brjóchu a wječesche kaž zamjerjeny. Jeho k bliskemu twarjenju donjeschechu a lekarja zawołachu, mjeno běše, so je běł njeswjedomy mohł tschasć. Nadobo pschińdże muzikaŕ jasno k sebi, hnydom ho na kolo a jědżesche dale. Po dołhim běchu jeho zenoż widlischcela napadle. Lěpje dże hy hyšo, so bychu tudźo, s tajkej khorosču wobczeženi, s jyka na motorowych kołach njeježdźili.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Njesłoże na dróhowej železninje.) Sańdżenu njedżelu popołdnju srasy wulki poljazajski auto na Eliasowym namješcze do dróhowoje železninje czarn 15. Awto so sašeže do druheho wosa elektriskeje, wulkeho tón je połtsow a jón tkěrko wobschkodźi. Pschi tom so na 10 wosbowom, kotrjž w dróhowej železninje bjedżachu, czežko zranjachu. Po hnydomnym pschepytowanju so wupokaza, so njeje wjednik dróhowjer železninje warnowanske signali polizajskeho awta dosć wobkedźbował. Hdy by wjednik w prawym czasu železninju sastajił, njebychu so njeszoże stało. Spinanje awta bě hižo pschepodźe, khiba so dalschemu a czežschemu njeszoże sadźewa.

* S Welkersdorfa. (Njewěsce kóždemu.) Sskužobna Mina Konradez da so w sańdżenych dnjach wot wokalo czahajcego kelkerja wojebacz, kotryž z zylym towaršstwom do wuju pschicząhny. Hoża s czasami s kelkerjom lichowasche. Tón jej narěcza, so we bliščich dnjach pola jeneho wojnarja w Schwosdorfje do klubu wupi. Hożgo wurěcza 10 hr., prajo, so chce běch k tomu puczowaŕ. (Kuhlballspiel). 32-letny tkalz Jan Gusto Lederer padny tak straschnje, so so smutska czežko rani a dóhy po njeložu we khorowni wumrě. — Na žanum dniu sakrjwi so pschi kupanischu sankaŕ Albert Pawol Dörr s Kamjenicza we kupanischeju „Eubfee". Wš tutom jěsoru so jich nětko wjele kuha. Dörr mózesche derje plowacz. Pschi kupanju je jeho Boža ruczka sajała.

* S Kamjenicy. W jenym twarjenju na Leonardskej dróhi chaysche jena žona s hornjeho poschoda s wokom na dwór deše sčocz. Jeje bydlenje bě samknjene. Ta žona wohnjowa wobora po mechanisiym rěčiu sucz do wohbydlenja namakacz. We dworje deleka druhi wulki rub wupschestrjeny dźerżachu. Mjes tym so nékotři do zilnych bduchu a ju psched straschom wukhowachu. Žonu bě wšta khorosć napadnyła.

* S Lipšta. Sańdżenu póndżelu w nozy pytaŕ jedna wohbydlerka kupinese bróhi, so niedaloko swojeho wohbydlenja něchtó po tšiche łazi. Jako bliže hladasche, bě to mały 5letny hólc, kotryž bě s wokom pjatcho wotkhodawon wulesł. Wša hnydom policaji a wohnjowej wobsarjerjo wošewi. Jedyn wohnjowy wobornik čehi po hólca s wokom bóndże. Starschej běchtaj hólca wokało 8 hodźin swacj położiłoj. Hólz posdźišcho hišcheze tas wotuczi a jón swojim maczi wumydżesche, sakěły s wokom won a ju pytasche. Njeje z zyka khmane, dźěži hanne wjeczor w Spanni wostajicz.

* W hrimanskim wichoru saražena. Dwě žónskej pschekwapi sańdżenu njedżelu w Potsdamskej wulkej jahrodże zylny hrimanski wichor. Wichor wuwali dwaj wulkej schtomaj a s tym Westphalowu a jeje dźowku cłokh frani. Jeju do Potsdamskeje thorownje dowjezechu. Westphalowej so lekarjam znano poradži žiwjenje sdżerżeć, tola pola jeje dźowki je wjsha nadžija sbuhjena.

* S nowa zylne semjerżenje pu wobkedźowali, kotrež 37 njemskich inow trajesche. Semjerżenje wobkedźowachu na universicze w New-Orleansu w Amerizy a to wot 2,23—3 hodźin rano. Sstjedźišchesko rjenja leži 10000 jendżelskich mil k połodnju wot New-Orleans.

Nainowiše z cyleho swěta.

Dr. Zacnicku, atlaschaju pschi němskim pokazyniwje we Atomje, pschichodneho żyna zemrěcheho němskeho presidenta Eberta, hu je sajtojnjewa wuhbadnyli, dokelž je 13. meje do wusobnistich potrjebow jeneho hojenja na kupje Capri zapisał: „W žiwotim duschnym hotelu żnyh sadyli, so je po Hindenburgu president Němskeje sežinił."

*

W Baltiskim morju je schwedska łódź „Haus" njedaloko finskeho brjeha wutorn w nozy do mina sawadźila a so potopiła. S muzikawa je so jenoż jedyn muż wukhowaŕ, kedyjo žu so ihnuli. Mina je hišcheze i czasa żiwotoweje wójnh w morju lezała.

*

Awstriske knjeżerstwo chze 50 000 dźelnjemjerjow do Sjednoczenych statow połnotneje Ameriki dowjesć, so by so na tajke wosebnje nuza dźelnjemjerjow w Awstriskej trochu wolożiła. Amerikanske knjeżerstwo ma so protiwjeć, so by pschiczehnjenje dowolilo.

*

W Japanskej je so Tajimoji wotrjesł, w kotrymż mjesce Tokyoska a Kinojaka leżitej, i nowa je żiwym semjerżenjom podschok. Wobej mjesce stej do cyłta wupuschczenej. Wobhdlerjo žu so do wulkeje hrozy dali. Boja so, so budże so semjerżenje wospjetowaŕ.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 28. meje 1925

Wežerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	20,34
1 jendżelski punt	20,394	100 czěskosk. krónow	12,432
100 schwajz. frankow	81,165	100 pólsk. markow	80,125

Pjenjezy su, dokelž so konz mežaza pschibližuje, dżen a žadnische a dań, so we, je tež wyschcsche.

Efekty mjachu wežera na Berlinskej burzy dale wotbrjebjowaze kursy. Wójnske požežonki tohorunja swoje kursy snižichu.

Na produktowych witkach mježesche wežera sesłablenje placzinow pschewahu a to tohodła, dokelž Amerika snižene placzinny powě. Placzinny khlěbowcheho žita we nětchich mało dele franduchu. Jeczmjeń swoju placzinu sakhowa. Wowoš je dale žadny a jeho placzinna i nowa wo nětcho postupi. W pschescziznej a rżanej muzy runje kaž we wotrubach a womjeschkach běchu wiki mérne. Wežera placzeische zentnaŕ

w Barlinje:

pschenizy 13.35—13.50 rożi 10.90—11.10 jeczmjenja nalkn. 11.30—12.10 najnowschcho 10 hacz 10.90 wowsa 11.85—12.05 hr.

we Wrótzlawju:

pschenizy 13.50 rożi 12.— jeczmjenja nalkn. 11.75 najnowschi 11.— wowsy 12.— hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenizy w meji 14—13.80 w julim 13.67 hacz 13.63 hr. — rożi w meji 11.20 w julim 11.05—11.— hr. — wowsa w julim 9.90 hriwnow.

Wapno (kalk) je wot 18. meje wo 10% drožischo.

Nékotre placzinny z wježerawschich wikow w Drježdżanach (Markthallen): Dźiwje kanikle 1—1.30 hr., huso 1 kmlode, libjata) 3—7 hr. schtuka, kaczki 2—3 hr. schc., kury, stare a młode 3—6 hr., holbje 1.50—5 hr., wschc žiwe, kuzy rězane 2—2.20 hr., kaczki 1.80——2.40 hr., kury, stare a młode 1.40—2 hr., holbje 0.80—1.50 hr., linu 2.80 hr., wuhorn3 hr., truskawy 4—6 hr., hromak 0.80—1.30 hr., hmat 15—18 pj., morcheí 15 hacz 20 pj., zwóla 20—30 pj., karoty, nowe, wotcłk 40 hacz 100 pj., czehwjeny kal 30—50 pj., bely kal 15 hacz 20 pj., kisalk kal 12 pj., kolotej kcłk 8—15 pj., rhabarber 15—20 pj., kuzina, mlokawina. 1.80—2.10 hr., burska 1.90—2.20 hr., mloko liter 30 pj., twarch 25 hacz 3 5pj., jeja 10—13 pj.

Na pschedań:

Rjana wyschokomlocelna czehniwa krowa, w Komorowoje čo. 51 pola Rakez.

Krowa z cielczom, we Worzanje čo. 23

Kubło, wokolo 90 tónzow, z rjanymi žnjenci, z morwym a žiwym inwentarom, we Wóšlinku. Dalsche wuskasnje k. Lapšich, wosh. kubłicziščerjanje wo Wojerezach na Bismarckowej hasy čo. 8.

Klapon s 3 kurami, hlěbowniaki, we Wojerezach na Bismarckowej hasy čo. 8.

Wóz, dżerżazy, w Wětej Wodźe, Hauptstr. 151I.

Sadnišcz na pschechadowanje:

Pjatk 29. 5. dop. w 11 hodź. w Hermanezach, jakożza. Kupzy so w korczinje jeńdu.

Sso pytaja:

Czěšlow, Busse w Wětej Wodźe.

Siwinska holza, Busch w Sczižezach.

Holza do domu, dr Schneider we Wirkej Dubrawje, — piekaŕnja w Rownom.

Dźelaczeŕ, do klóchtrskeje puwarnje w Kukowic.

Piekaŕskeho. Hauhmann we Wjesej pola Mužekowa.

Schkrowe depesche.

Produktowe witi w Barlinje dżensa doh. 3/11 hodź.: **Mało wobrotka. Pschenizа na placzinny wobstawa, rożka wo 5—10 pj. tuńscha. Najsčepschi wowoš je žadny, žrěni a schpatny njerodża. Tendenza jara mérna.**

Doh. 3/12 hodź.: **Każ psched hodźinu. Tendenza: ežicha.**

Placzinny na Barlinskich produktowych witkach.

Zito a wosliowe žnjnio po tunj abo 1000 kg, jewor 100 kg, placzinny po Sotej krhowje.

	27. 5.	26. 5.		27. 5.	26. 5.
Pschenizа	267 270	268-271	rowk. wožuschi	15-15,60	15-15,60
rożka	218-229	220-224	woch. melanje	9,75	9.75
nałkn. jeczmjeń	226-242	226-249	jendełka	13-13,25	14-15,25
nat. jeczmjeń	—	—	běrnaze knjżki	18-19,50	18-19,70
wowoš	233-241	231-239	hrnuz	19 21,00	19,00-21
kukuriza/Mais)	211	—	wosa	19-22,50	19-22,50
ocheščenic. muka	34-36,75	33-36,75	tany wožuschi	21-22,80	21-22,80
rżana muka	30-32,25	29-32,50	módre turiny	11-11,00	10-11,00
pschenič. wotr.	14-14,00	14-14,90	olte turiny	12-14,00	12-14,00
rżne wotrubu	14-15,6/	15-15 00	sjna, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapš	395-40(	395-400	ržoma, rżana	1,10-1,60	1,15-1,20
tane žnjnio	385-390	385-390	„ pschenič.	1,10-1,40	1,15-1,20
hrách	22-25	22-25	„ wowsna	0,90-1,30	1,00-1,20
wjelusčki	19-20,00	19-20,00	„ jezna	0,95-1,00	0,90-0,95

Placzinny rěsneho skota na Barlinskich skótnych wikach.

27. meje 1925 Placzinny po zenin. a št. hrinnach.

Sloine brunjny a wolnanjsenjenje.

Wóły: 393.

Polnomłasne, wukormjene, najwusčischele rězne hódnosche hacz do 6 lět	57-61
Młode mjasne, wukormjene, starsche wukormjene	52-55
Mjenje wukormjene młode, dobre pjwowane starsche	45-50
Mjenje pjawowane wschch starosow	38-42

Byki: 616.

Polnomłasne, wukormjene, najwusčischele rězne hódnosche	53-56
Mjenschomłasne, młodsche	49-51
Mjenje wukormjene młodsche a dobre pjawowane starsche	44-47
Schpatne	30 36

Jałowy a krawy: 1170.

Polnomłasne, wukormjene krawy najwusčischele rězne hódnosche	52-60
Polnomłasne, wukormjene jałowy najwusčischi, rězne hódnosche hacz do 7 lět	44 50
Starsche wukormjene krawy a dobre wunitte młodsche krawy a jałowy	35-40
Dobre pjawowane krawy a mjenje pjawowane jałowy	27-32
Mjenje a schpatne pjawowane	22-25

Cjelata: 6318.

Najlepsche wukormjene	60-65
Mjenje wukormjene a tajke wot zyza	60-68
Schpatne	40-48

Wowzy: 5079.

Młodsche a starsche wukormjene	56-57
Starsche wukormjene	37-45
Mjenje wukormjene (Merzischafe)	25-34

Swinje: 16386.

Polnomłasne, wosebitych rasowy a jich křižanjow, hacz do 1½ lět stare	64-65
Wukormjene	63-64
Młodne	60-63
Schpatne	58-60
Kanja a tunbroki	59-60

Schadźowanje.

Wot 18. meje 1925 je so wot Wjerchnjeje Lutyni hač do Wětkowskeje hranicy a wot Wětkowskeje hranicy hač do Wětkowskeje železninskeje stacije dróha wo 1 kilometer skrótšiła.

Wot 18. meje 1925 je so wot Wětkowskeje železninskeje stacije hač do Wětkowskeje hranicy dróha wo 1 kilometer skrótšiła.

Wot 18. meje 1925 je so

2. Hauptstück, -stücke: najważniši dźěl, -še wobdźěle (na př. křesćijanskeje wučby). — Hauptverein - najwažniše towarstwo;
3. Hauptmahlzeit - Mittagsmahl: wobjed;
4. Hauptkasse: zhromadna pokładnica;
5. Hauptlehrer: wyšši abo nawjedowacy wučeŕ;
6. Hauptsänger: najwustojniši spěwaŕ;
7. Hauptmann: wyšk abo polkownik.

9. **Wšelake njedobre wurazy:** 1) **zweifeln nic dwěłować** (je za srj. ně.), ale **njewěrić a pod.**: ich zweifle, daß das wahr ist: njewěrju, zo je to wěrno, zo by to wěrno być mohło; ja sebi wěsty njejsym, hač —; mi so wěrić njechce, zo by to wěrno było. — 2) **schließen w přenjesenem zmysłu:** na př.: daraus schließe ich, daß — z toho ja widźu, póznawam, zo —. 3) Von Mund zu Mund - ze rta do rta (nic wot erta k ertej!). — 4) **Gnade a gnadig:** miłosć, smilnosć a miły, smilny, kat. miłosćiwy, miłosćiwosć (nic hnada a hnadny!). Nimm uns aus Gnaden in den Himmel: wzmi nas z miłosću (po swojej smilnosći) k sebi do njebja. —

5. **Einladen, Einladung:** prosyć, prošenje (nic přeprošować, přeprošowanje), dokelž so to tola raz, nic wospjet stawa: prosyć na kwas, na hosćinu, na wulku kolbasu, na kofej, na piwo, na kermušu; duchowni su na konferencu, na hłownu zhromadźiznu **přeprošeni,** (nic přeprošowani). —

10. **Jako** — kaž so husto wopaki trjeba, w bibliji evangelskich Serbow nimale přeco. Zakoń: **jako** trjeba so při woprawdźitosći („Wirklichkeit", łać. ut a quam, als, wie) — **kaž** při něčim jenož myslenym, předpředstajenym (łać. tamquam, quasi): wón přińdże jako kral (als wirkl. K.) — kaž kral - wie ein König, einem König ähnlich.

11. Za Serbow dyrbiš **konkretnje** pisać, nic abstraktnje, po tajkim při přełožowanju z němčiny wšo najprjedy derje přemyslić a potom hakle pisać. Z cyła je posłowne přełožowanje z němčiny do serbšćiny zwjetša špatne a husto směšne. **Příklady z nowin: 1.** Wón **wiele serbskeho** njemóže město: wón derje serbski njerěči. — 2. Wy mje knjeza mjenujeće, město: wy mi knjez rěkaće. — 3. Taj na dobrej nozy njestojitaj: taj mataj zwadu mjez sobu abo so wadźitaj. — —. Spowjedź **wotbjerać** (m. słyšeć). — 5. **Bože blido** wudźěleć (m. bože wotkazanje w.). — 6. Wón morwy **k zemi** (m. na zemju) padże atd.

Brusk z Tuchoric.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wobsłužeć młyna Robert Fehrmann we Worzynje, je na hamtske hejtmanstwo prošnu zapodał, zo směł swoje wódne spinadło wo 30 žur. powyšćicoh. Hač dotal bě jeho spinadło jenož 2 m. wysoke. Dale chce Fehrmann swoje wódne koło pěsćenićeŕ. Tutón nam mjet po § 33 wódneho zakonja a pod § 17 pěsćenjskeho porjada wosjewjamy.

Schtóž ma wěšcho pěsćeńsko tenu, chcył swoje mjenjenje w běhu 2 tydźenjow hamtskemu hejtmanstwu zapodać. Schtóž by we tutym času swoje mjenjenje njewuprajił, tuhi prawo pěsćeńskeje tenje.

Hamtske hejtmanstwo.

*

Do wikowańskeho registra je so dźensa zapisało: 1. na łopjeno 793 Budyskich wjesnich dźěłacejskich towarstwow a wobmjezowanym ručowanjom w Budyskim: Sjednoćenska zhromadźizna, 5. meje 1925, je zjawnje notarsti protokoll šamtneho dnja wobšamkła, sakładny kapital na 10 000 hr. powyšić. Powyšenje so sta. Towarstwowy wjesk wot 27. 1. 21 je so wobšamknjenjom teje šamteje zhromadźizny we § 5 wotměni. 2. Na łopjeno 954, firma kwětkownje w Budyšinje Pachali a Co., tow. z wobmj. ruč. w Budyšinje. Sjednoćenska zhromadźizna, 7. 4. 25, je zjawnje notarsti protokoll šamtneho dnja wobšamkła a je wobšamkła, sakładny kapital na 22 600 hr. powyšić. Powyšenje so sta. Towarstwowy wjesk z 22. 10. 23, je so z wobšamknjenjom towarstwoweje zhromadźizny přeměnił.

Hamtske zapisanje wot Budyšinskich.

Towarstwowski powěstnik.

Kulow. Kulowske serb. tow. maja pjatk, 29. t. m., wječor we 8 hodź. posedźenje dla wšotowarstwowskeho zlěta. Prosymy naležnje, zo bychu wšitke sobustawy přitomne byłe. Na poslednej zhromadźiznje přewzate nadawki wočakujemy hižo tak daloko hač možno wukonjane. Sekretariat Domowiny.

Lichań. Tow. „Zernička" ma jutře pjatk wječor 1/2 9 hodź. spěwanje. Dla hłowneje pruhi maja wšitcy spěwarjo a wšitke spěwaŕki přińć.

Nowa Wjes p. Krjebje. Druhi dźeń swjatkow je w Nowej Wsy w Heinrichec hosćencu pop. w 3 hodź. serbska zhromadźizna, na kotrejž chcemy serbske towarstwo dozałožić. Wšěch lubych Serbow a Serbowki, starych a wosebje młodych, wutrobnje přeprošujemy. Přińdźe wšitcy a pokažće, zo maće jako Serbja też zajim za serbske towarstwo.

Nakhwilne zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swjatkowe wosebite poskićenje!

Mój poražak: „Abendfrieden" jena po 15 pj.
Při wotewzaću cyłych kašćikow 10 procentow rabata.
Moje dalše woblubowane znamki:

„Special čo. 5" čista zamórska, jena po 5 pj. 50 štuk		2.30 hr.
„Specialmarke čo. 6", mila a łohka	„ 6 pj. „ „	2.70 hr.
„Gloria" } „Adria" } bjez konkurrency	„ 8 pj. „ „	3.60 hr.
„Noack's Doppeldecker"	„ 10 pj. „ „	4.50 hr.
„Anneliese vom Rhein"	„ 12 pj. „ „	5.40 hr.

Dale poručam swoje **sortimentske tity** 10 štuk po 1,— a 10 štuk po 1,50 hr.

Nowe powyšenje tobakoweho dawka přińdźe wjetše podróżenje wšěch tobakowych tworow sobu, tohodla wuźiće hišće raz moje jara přihódne poskićenje.

Cigarowy woseb. dom Oskar Noack
na sukelnischej hasy 1a w Budyšinje Telefon 1098.

Přesadźowanje

Wutoru, 2. junija t. l. (8. dźeń swjatkow) pop. wot 2 hodź. přesadźuju dobrowólnje w leżownosći **w Swinarjec čo. 9** pola Lubija dla spuščenja wotnajenja wšěchowace wěcy za hotowe pjenjezy: **2 koniel, 2 kruwje, 2 jałowcy blizko ćeleću, 3 młode skočata, kućowy wóz, hospodarski wozaj, ćuchowy sud, wšelake rěblizna.**

Wobhladać móže so wot 12 hodź. připołdnju.

R. Kutschke, přisahany a zjawnje přistajeny přesadźowaŕ **w Budyšinje** na nowych hriebjach 5. Telefon 177.

K swjatym dnjam!

Cigary po bjezkonkurrenčnych płaćiznach a kajkosćach
poručetaj (priedy Richter & Hultsch) nětk **Jan Hultsch**
w Budyšinje Schülerstraße 6.
Tobak w znatych kajkosćach po najtuńšich płaćiznach, najlepše ręzane a walcowane rjapiki: 1/2 **punta jenož po 25 pj.**
Moje wokno prajt Wam wšitko.
(Lotterijowe losy po 1.— hr su dostać: Hłowne dobyća 6 awtowow, 2 bydlenskej twarjeni atd.)

Běrny k jědźi a picowanju

centnaŕ po 2,40 hr.
poruča
Žitowy dom w Kamjencu
z dr. z wob. ruč.
wotnožka w Panćicach.

Nowe přiwzate w powjeršenych wobkhodnych městnosćach!
Wabjace
drasty, bluzy, kasaki, kostumy, suknje
Mam městnosć za woblekanje na pruhu.
Muslinowe drasty hižo wot 3,50 hr.
žonjace mantle wot 7,80 hr.
Paul Otte
w Budyšinje na žitnej hasy 10.

Elektriske wuporjedźenja
wuwjedźetaj płaćiwje hódnu a derje
Albinus & Herbit, dr. z wob. ruč.
w Budyšinje na hornjećišej hasy 24.

Nawěstki přinjesu wužitk!

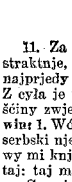

Makkowe
košle
kholowy
košle z předkošlič.
nohawicy
zoki
Rud. Osswald
jenož
na serbskej hasy 3.

Vogtlandske gardiny
w horbsey wulkim wubjerku, **canki, kromy, vitraže.** Małe kusy, tehodla smešane tunje płaćizny w **gardinowym wobkhodźe** na zwonkowej lawskej hasy 10, rózk kronpryncoweho mosta w Budyšinje.

Najtuńša kupowarnja

wšeje
cyroby
Bonbony 1/4 p. jenož 15 pj.
praliny 1/4 p. jenož 25 pj.
šokolady wurjadnje tunjo.

Kofejowy skład
E. Eckhardt
w Budyšinje
na róžowej hasy 6
Hromadźće moje kupony a moje rabatowe znamki

MERSEBURGSKI Časniki

Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, (żelezo a metale jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornjećišej hasy 3b
Telefon 1346.

Vogtlandske gardiny, wulki wubjerk. K. Erler, na žitnych wik. 11. Ręči serbsky.

Margarina	54
nanajlepša jenož	90
tuk k pječeniu Ia	68
bjez pódlanskeho słoda	
kokosowy tuk Ia	68
swinjacy šmalc	95
solotwj. wolij Ia	67
z rukowanjom čisteho słoda	
olivowy wolij wosebje dobry	1,40
najlepše kajkosće	
Corned beef, tyza	50
swinjace hłowy Ia	36
sušeny połć wot	77

Najwjetši Budyšeki wolijowy, margarinowy a tukowy wosebity dom
na zadnej bohatej hasy 9.

Mužace a žonjace kože
spódnje suknje, spódnje kholowy, wubjerki, cychi, přikrywy, blidowe ruby, twjelki, trjenja, gardiny poruča w dobrej kajkosći a po tunich płaćiznach.
W. Köhlerowa w Budyšinje na hłow. torhošću 9. Ręči serbski.

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hornjećišej hasy čo. 10 poruča jězdne kolaš'iaca maćiny, mantle a dźiwjchi. Samana wunorjadź.

Kóždu sobotu w. 8—6 hodź.
kozace
zaječe } **kóžki**
karniklace
a wše druhe druziny kupujetaj
Kießling a Erdenberger
w „Połměsacu"
na zwonk. lawskej hasy.

Šuleŕ

ratarskeje šule, 18 lět stary, pyta k nawukanjenju serbskeje a němskeje rěče městno w ratarstwje. W ręčenju je němskeho mócny. Zastupić móže 15. julija 1925 na 8 njedźeli bjez mzdy, jenož za jědź. Poskićenja chcyše so pod „Šuleŕ" na wudawarnju „Serb. Nowin" zapodać.

Poručam
trjebane meble

też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.
E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Rjana, wysokosućelna
ćehniwa kruwa
je na předań
w Komorowje čo. 51
pola Rakez.

Sylne prosata
su na předań
w Dźěžnikecach čo. 24.

Składostna dźělba
nowych woblekow
wot 18,— hač do 28.— hr
jenož pola Seiferta na kamjentnej hasy 29.

Hobrscu wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**
kaž też
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnischej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Vogtlandske gardiny a wuhotowanja šaŕow
Martha Bräuer w Budyšinje
na Moltkowej drózy 5.
Gardiny
tepichi
šaty
wěcy za mužow
šaty po měrje, wušiwanje mjenow.

We
mužacych woblekach a žonjacych mantlach
mam wurjadnje přihódne poskićenje!
Krasne łćěne wobleki . . . wot 40—45 hr.
žonjace mantle, koverkoaty . wot 15—22 hr.
čorne suknjane jaki . . . wot 16 hr. sem
płokajomne wobleki za mužow, pacholow a hólcow najtuńšo
gumijowe mantle, bayerske lowdowe mante a jaki do wětra we wulkem wubjerku.
Hornje wobleki su z dobrych tkaninow a sedźa nanajlepje.
Otto Preuss mjeńšeŕ **Korla König**
w Budyšinje na žitnej hasy 4.

Najlepše likóre a žitowy palency
kaž też **wšědnje čerstwe drožđże**
poruča tunjo
A. Schmelss w Budestecach.

Hdyž chcejće sebi swoju potrjebu nakupić, kaž
šórcuchi, štrympy, canki, wušiwanja, cwjern, žonjace a mužace šaty atd.,
dha wobroćće so, prosymy, na
Łužiske mikow. towarstwo
z w. r. w Budyšinje
předawa so na sukelnischej hasy 11 po 1 schodźe.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. br. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec tiskarnišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały wukraj 15 zł. pj. Wobčežnje so stajene nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 123 **Budyšin — pjatk, 29. mejc 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němsko-schpanifke wikowanfke frećzenje so pschijalo.

Němšti ćejm je frjedu wjeczor w druhim ćitanju němsko-schpanifke wikowanfke frećzenje se 170 pschećiwo 96 hłosam pschijak. 98 sapósłanzow je so wotpohłosowanja wostajiło. Sa frećzenje su po wulkej wjetschinje hłosowali zentrumska, demokratiska, němska ludowa, němsko-nazionalna strona a hospodarske sjednoczenstwo. Sozialdemokratojo njejsu sobu hłosowali. S tym běchu němsko-nazionalni, kotriž běchu pschi wólbnej agitazji pschećiwo němsko-schpanifkemu wikowanfkemu frećzenju nasjunjemdrjscho scheźiwali, nuwoani, sa njo hłosowaćˇ. Knjezerstwo, kotrež so f hłownemu bźełu f němsko-nazionalnych twori, bě pschipowjedźiło, so wroćzo stupi, jeli so so wikowanfke frećzenje se Schpanifkej sacźinje. Tak běchu němsko-nazionalni psched wólbu stajeni, pak knjezerstwo w němskim ćejmje shubiće, pak zkowo slamaćˇ, f kotrymž běchu so němskim winizarjam swjasali. Rozsudźizhu so fa pozłohnische. To dźe njejsu prěni króć ćinili. Też do Dalwejowcho plona su swolili, haćzrunje běchu pschi pschećiwo njemu wojowali, wudawajo, so budźe wón f najwjetschim njeshodom sa Němsku.

Kommunistojo a němšzy ludowzy su wschitzy pschećiwo schpaniſko-němskemu wikowanfkemu frećzenju hłosowali.

Njepovradźene pschińłodźenje na presidenta němskeho ćejma Loebu

„Kschižne nowiny“ běchu tele dny pozkeńku pschinjesłe, w kotrejž so presidentej němskeho ćejma Loebje porokowa-che, so wón też f tym kluscha, kotriž su wot Barmata pożzenku pschijeli, kola ćebi na to njepomyślili, ju wrócźiś. Se slovjeńskeje spěchnoscźu je Loeba w „Kschižnych nowi-nach“ rozjasnił, kak je so f wězu mjeło. Wón je w Merkurjej banzy nas reprezentazilke pjenjezy we wyschkosći 500 hacź 600 hrivnowy załožił a to w ćasu, hdyž banka se Barmatom nje ześe ženeho swiża mjeła. Dale je wón ſoni, hdyž bě so jeho presidentiſtwo w němskim ćejmje pominyło, a hdyž dyrbjesche ćebi swoje wobhodźenje we Wrótźelawju sa-ło pschihotowaćˇ, ćebi pola teje ćameje banki 1000 hrivnow pożzećˇ, kotrež je wón f mežzaczynymi ratami po 100 hrivnach wrócźo sabłaćˇ. So bě Merkurjka banka mjes-tym do Barmatowcho wobhodźenstwa pschiſchła, njeje jemu znate było. To je wschitko. „Kschižne nowiny“ su tule nje-winowatu a wschěmu wež wuźiłe, so bychu presidenta němskeho ćejma w ſjawnoscźi sćornile. Jeho wimonkow-su hižse wschitko pschiſpomnjenja wozkschićzale.

Kutiſker a brabja ſ Goltz.

Sa ćaſ ſwětoweje wójny su ruſzy židza němskemu wójſku wſchudźe k ſłužbam byli a ćebi jeho dowěrjenje pschi podawanju tworow dobyli. Po skónczenju wójny ſo někotſi ſ tychle židow do Němskeje pschećahnychu. So by ſo jim dźełko w Němskej położiło, ſo po pschiſłuſnje ſtoſowachu: Schtóż derje maźe, derje jěźe. Wſchelakich wyſokich ſastojnikow a ſamoſtatnych ludźi ſ pjenjezynymi daranimi namasachu, wożebje wyſokich ſastojnikow pruſſeje ſtatneje banki. Każ Barlinſki „Vorwärts“ njedawno piſaſche, je też brabja ſ Goltz ſ jenym tychle ruſkich židow, wěſnym Kutiſkerom, wobkhađał. Brabja ſ Goltz bě hnydom w no-winach wojſewił, ſo njeje ženje ſ Kutiſkerom ani ſaſtojn-ſtwu wobkhađał a ſo jemu njeje pschi jeho wobkhodach nĕkaſ pomozny był.

General ſwonka ſłužby brabja ſ Goltz ſo, każ „Vor-wärts“ k temu pschipomni, na wobſaſomne waſchnje myli. Pornczaje pitzno brabje ſ Goltza ſa žida Kutiſkera exiſtuje. Wono je ſo direktorin pruſſeje ſtatneje banki pſchedpołożiło. Tſewdźaj Rüha a Hallwig ſtoj jo widźałoj.

Pódla druhich najwjedowazych wojeńſtich wozbow-wyſchſcheho kommanda generala brabje ſ Goltza mějeſche wożebje major Banſener ſ Kutiſkerom wobkhodny ſwiſ a to niz jenoż w jeźiwjeńſtich wobkhadach, ale też w druhich naležnoſćach. Major Banſener potom zyle do Kutiſkerowcje ſłužby pſcheſtupi a w njej dwě ležze woſta, każ ſpła wyſoke wojeńſke wyſchnoſcze, kotrež mějachu wo němſkim wojeńſkim materialu a wojeńſkim tuble poruczićˇ, ſ Kutiſkerom, kotryž do hłownych wotebĕrarjow ſłužeſche, wo wobkhodach jed-nachu.

Rozpad kommunistiſkeje ſtrony w Czechach.

Po powĕſći cźěſkoſłowakſkeje nowinſkeje powĕſćerje Prażſki organ njewotwiſnych kommunistow „Hlaſ Prawdy“ piſche, ſo ma kommunistiſka ſtrona w Cźěſkoſłowakſkej jenoż hiſchcze 60 000 ſobuſtawow. Wona je 250 000 ſobu-ſtawow ſhubiła, tak ſo ma ſtrona jenoż hiſchcze ſcheſcźinu ſwojeje pſjedawſchcje ſylnoſcze.

Winſzy hakenkreuzlerſzy ſtudenca ſ mordarſtwom broża.

Němſkoluđowſzy hakenkreuzlerſzy ſtudentojo we Winſe ſu ſnaći jako njeſnjeſłivi a naſzylni. Jich nakhilenje k na-ſylnoſcźam je ſo hiſchcze ſe wſchonĕmſkej wuſku ſhórſchiło, kotraž je ſo ſ němſkich univerſitow do Wina ſanjeſła. Pſje-dawſchi awſtriſki kanzler dr. Renner je njedawno w nad-nej radze pſchi debaſce wo mordarſkej ſtĕlenju hakenkreuz-lerſkich němſkich ſtudentow w Mödlingu pola Wina rjekł, ſo dyrbi do wyſokich ſchulow, hdyž ſo nĕtkole mordarſki duch haji, nowy duch ſaćahnyć. Na to je jedyn haken-kreuzlerſki ſtudent pſched univerſitu rĕcź k ſwojim towar-ſcham mĕł, w kotrejž jich napominaſche, ſo dyrbja tole ſſchiwdźenje ſ krwju wotmyć. Dr. Renner a dr. Deutſch pa puczu pólđjeraj, po kotrymž dyrbi kóždy ſſchiwdźer němſkeho luda hić. Taſle knjeſaj njeſtaj ſo ſ podawkom w Mödlingu, pſchi kotrymž ſu hakenkreuzlerjo jeneho ſo-zialdemokratiſkeho měſćanſkeho radźićela ſaſtrĕlili, war-nowaćˇ dakoj. Wonaj budźetaj ſebi dyrbjeć ſwój wozſud ſamaj pſchińpisaćˇ.“ Shromadźeni ſtudentojo wołachu: „K ſcźejnje ſ Dim Bauerowim!“ Na to hell kłapćaſchu a Ehrhardtſki ſpĕw ſanjeſechu. Němſkoluđowſzy ſtudentojo ſu też ſozialdemokratiſke ſtudentki pſcheſćehali. Jim ko-buk ſ hłowy ſtorhnychu a je ſa włoſy torhachu, dokelž mě-jachu włoſy na bubiſwinu pſchiſtihane. „Pſchiſłojna němſka holza nima bubiſkowu“, jedyn hakenkreuzlerſki ſtudent rjeſeche. Studentki płakajo roſcźekachu. Na to je rektor hłowne univerſitne twarjenje ſamknyć dał. Do univerſity maju jenoż pſchiſtup, kotriž dźeja ſo pruhowaćˇ dacź abo kotriž dźeja tam wĕſte dźełko dokonjeć.

Knjezerſtwo němſkoluđowſku ſtudentiſku „Vorheinfku kinyinu“ roſpuſcźiło. Wona ſ Rożbachſtich ludźi, organi-ſazije, kotraž je ſo ſ Němſkeje do Wina pſchenjeſła, wob-ſtejі. Pſchi krwawnym podawku w Mödlingu je wona najwjedowazu rólu hrała. Dale knjezerſtwo hakenkreuzler-ſku zentralu ſ twarjenja nĕhđuſchcho żeleſnicźneho miniſter-ſtwa pſchi Schillerſkim namĕſće wupokaże. W Mödlingu je ſo wobhodlerſtwo ſmĕrowało, hđyž bě policija ſajatych dźĕlaćeſſich dowĕrnikow puſchcźiła. Knjezerſtwo dha hakenkreuzlerjam bróńje ſebrać daće. Dokelž k tutym pódła ſtudentow też wuczomzy pſchemyſłowych ſchulow pſchiſłuſchcźeja, ſo też w tutych ſchulach pſchepytanje pſche-wjedźe, ſo bychu ſhoniłi, ſchtó tutomu traſchadźemu ſwjaſtej pſchiſłuſchcźa. Policija je wobſtejźika, ſo ſu ſebi hakenkreuz-lerjo revolwry, piſtole, kalaćze a gummijowe klumpachi ſe Němſkeje wobſtarali.

Potwjerdźenje pólſkich wikowańſkich frećzenjow.

Pólſki ſejmowy wobjerk je frjedu w prĕnim ćitanju wi-kowańſke frećzenje ſ Cźěſkoſłowakſkej a ſe Sjednoczenymi ſtatami połnoćneje Ameriki a dale pólſko-awſtriſke frećzenje wo wſajomnej prawnej pomozy a roſſudźenje roſtrjebazeho ſuda ſe Schwajzarſkej potwjerdźił.

Mobiliſuje ſo ruſke wójſko?

Pólſka „Agentura ſ ranja“ powĕ: Po powĕſćach ſe Tokia je bolſchewiſke knjezerſtwo połpĕchnu mobiliſaziju w ſadalkatſkim a pſchi aunuſkim kraju a w Mandżurſkej pſchewjedło. Mobiliſowani ſu ſo do frjedźnje Ruſkeje pólſtali. Sibirſke wobhodlerſtwo je pſchewjedźene, ſo ſo Ruſka na bliſku wójnu pſchihotuje.

Mózno njeje ſwĕſćiź, hacź je tale powĕſć wĕry hódna.

Ruſka nochze ſwój ſtary dołh Jendźelſkej ſaplaćiź.

W jendźelſkim delnim ſejmje ſu ſo knjezerſtwo wo-prajſcheli, kaſke kroczele je wono k połĕſchenju pomĕrow k Ruſkej ćiniło. Miniſter wukrajnych naležnoſćow Chamberlain je wotmalwił, ſo by knjezerſtwo kóždy namjet roſ-pominało, kotryž bychu bolſchewiki ćinili. Hacź dotal pak hiſchcze njeſu ſamjne namjety ſapodali. Wożebje ſu wo tym mjelczeli, hacź chcźeja dorcźolizjiſi dołh Jendźel-ćanam ſaplaćiź.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej hasy 6. Rĕdi ſerbski

Kaſl. a najtuńſe kupowańja wobućow. Pódſušowanje ſpěſnje a tunjo

Hižo ſaso fbĕźˇ w Albanſkej.

Do Belgrada ſu ſ albanſkich mjeſtow powĕſće doſchle, ſo je w połodnjſchej a frjedźnej Albanſkej ſbĕźˇ pſchećiwo knjezerſtwu wudyrił. Achmed bej Zonu je porucził, wſchit-kich muſkich ſ lĕtnika 1895, kotriž ſu wojeńſtwu powinowaćˇ, mobiliſowaćˇ. Knjezerſtwowe ſtejiſchcźo ſda ſo wo-hrożene być. Južnyſłowjanſke knjezerſtwo powĕſće wu-krajnych nowin jako njewĕrne wotpokaſuje, po kotrychž ſo wono pjeza do albanſkich naležnoſćow tyka.

Herjeſańſka debatta w franzowſkej deputĕrtkej komorje wo Marokkowſkej.

Wežeraweſcha debatta wo napraſchenju ſozialdemokra-tow a komunistow w franzowſkej deputĕrtkej komorje wo wójnje w Marokkowſkej bĕ jara njemĕrna. Najprjódzy mějeſche ſozialiſtiſki ſapółłanz Renaudel 2½ hodźinſku rĕcź, w kotrejž žadaſche, ſo dyrbi ſo ſkerje lĕpje ſ wjedźinkom Kabylow ſ Abd-el-Krimom mĕr ſćinićˇ. Hdyž wón tu-kanje wuprajі, ſo ſo wješći franzowſkeju pjenjezniznu wójnu w Marokkowſkej naſchkarali, ſo bychu ſ teho dobyłk mĕli, wulki ropot naſta. Hara pſchibĕraſche, hdyž ſo rĕcźnik ſa-powĕdźi, njeſta tutych pjenjezniſkow njeſnjewaćˇ. Renaudelowe wobſtorźby ſaneho ſacźiſchcźa njeczinjachu, dokelž ſo jako wĕrne njehodźachu dopokaſaćˇ. Po Renaudelu kon-tra-miniſtri ſapółłanz Doriot rĕcźeſche. Se ſwojim wótrym wuſtupowanjom wón komoru roſhori. Stónczenje ſo jeho rĕcź ſ wulkej harm pobłuſchi, a poſeđenje ſo na ſchtwórtk wotſtorcźi.

Ześ dalſchim bĕhu debatty pſjedawſchi miniſter Maginot marſchalla Lyauteya ſakitowaſche, kotryž je pokromóz mĕł, ſtwom pſchi rĕcźy Uerghi wobſtaćˇ. Komunniſtoju praja, ſo je wón ſplahaſ Abd-el-Krima wobarał, ja w płódnym kraju je ſłużbnoſću ſaſtaraćˇ. Wótcźe: Splahi ſebi ſiwnoſć na to waſchnje wobſtaćˇ, ſo pola a ſtatoki druhich ſplah-new wuruſzaćˇ. Dyrbjaću domorôdnych ſchkitaćˇ, kotriž bĕchu ſo naſchemu ſchitkej dowĕrili. Pſched ſwĕtom nje-ſmĕ rjeź, ſo je Franzowſka ſa wójnu w Marokkowſkej ſa-molwita. Kommunistojo praja, ſo je Abd-el-Krim pſche-ćel Franzowſkeje. Kajſi je wón pſchećeł? Wón je ſplaha-hom ſłubił, ſo Franzowſkow ſ Marokkowſkeje wunćeri. Franzowſka nima myſle, ſwoje mjeſy w Marokkowſkej roſſchĕrićˇ.

Po Maginowje ſapółłanz Baretty rĕcźeſche. Kommu-niſtow ſo praſcheſche, hacź Abd-el-Krimo wopraſbje ſnaja. Abd-el-Krim je ſa ćaſ wójny ſ agentom Němſkeje był a ma ſtyki ſ internazionalnym kapitaliſtuom. Knjezerſtwo dyrbi zivilizaziju ſakitaćˇ, kotrejž je ſtrony Abd-el-Krimu ſtrach hroſy.

Wójna w Marokkowſkej.

Franzowſki generalny ſtab w Marokkowſkej je 28. mejе ſłĕdowacu roſprawu wudał. Njepřećeſcźe je 26. mejе we Bibanſkich horach **mózny nadběh pſchećiwo franzowſkim ſtejiſchcźam ćinił, kotryž pak je ſo do ćaſa roſbił.** Franzowſka artillerija a lĕtarjo ſu 26. mejе tule ſtronu ſylnje wobtĕſkeli.

Frjedźenđerowe wotdźĕlenje je ſo do njepřećeſcźiſkich ćerjodow ſ wjeſzorej Tacumata dało a je Kabylow po kru-tym wojowanju rumowało, ſo w njeporjedźe ſ połnozy wróćo ſcźahnyło. Njepřećeſcźe je pſchi tychle operazijach cźežko ſchkodowało.

Primo de Rivera ſaso do Marokkowſkeje pojđe.

Schpaniſki diktator Primo de Rivera je wojſewił, ſo direktorium hiſchcze nĕkotry ćaſ knjezerſtwo w tuſy wob-khowa dźiwajo na wulke nadawki, kotrejž maja ſo ſa krat wukonjeć. Dla wulkich pſchemaſnjenjow a ſanjechanjow pſjedawſchich knjezerſtwowy hiſchcze to njeje mózno bylo. Dale Primo de Rivera praji, ſo hiſchcze nĕhđe tſi ſchpa-niſke mĕſta wobpyta, potom ſo do Marokkowſkeje poda. Wot jednanja ſ franzowſkim półłanzom Malvym ſo wu-ſpĕch we wójnje pſchećiwo Kabylam lubi.

*

Primo de Rivera je pjeza nowu wójnu pſchećiwo Ka-bylam wobſtarknył. Nowinſkim ſaſtupjerjam je wón rjekł, ſo ſtej ſo Schpaniſka a Franzowſka hižo pſched dlĕſkim ćaſom wo nowym poſtupanju w Marokkowſkej dorežałej. Sa dwaj abo tſi mĕſzacy ma ſo ſ podeſłanjenjom Kabylow lićiź. Wón ſam chze w juniju pſchi marokkowſkej fronce pſchebywaćˇ. Każ Parižſki „Journal“ powĕ, je wotmy-ſlene, w tutym ćaſu w Albucemaſtim mócźitym ſalěwje ſchpaniſke wójſko na marokkowſki brjoh wuhađźiź, kotrež ſo potom pſchećiwo Abd-el-Krimowemu hłownemu mĕſtu

Ajdirej naktajl. Take operazija dyrbi ƒo ƒ wuſtim ƒobuſtkutowanjom ſchpanijſkich wójnſtich łódſow pſchewjeſeć, kotreż ƒu w tu khwilu w Ceuece ſhroſtadżene. Schpanijzy namóżży wożywuſtojni ſebi wſchak wot kuteho wotpohlada ženoho wuſpěcha njeſubja.

Kabylojo ƒiwnoſcje trabaju.

Powěſcje ƒ Tangera praja, ƒo riſſzy Kabylojo ƒ njedoſtatkom ƒiwnoſcje cźerpja. Dżebelaſſe ƒplahi ƒo wotwulakuja, Abd-el-Krimowe wójſka ƒe ƒiwnoſcu ſaſtaraʒ, dokelż ƒim ƒamym hłód hroſy, Abd-el-Krim je ƒa kóżdy ƒplah liczbu wojerjow poſkaſił, kotříż dyrbja ƒo k kroncze podaʒ. Tym, kotříż ƒo temu ſpieczniża, ƒo ƒ hromadnym wotpraſenjom hroſy.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 29. meje 1925.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 724, hygrometer 0, najnjſchiſcha dnjowa cźopłota 25 ſtop. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer — 1, najnjſchiſcha temperatura w nozy 17 ſtop. cźopłoty. — Nižina łežejcze wczera nad Jendżelikej, hdżež ƒo deſchcźuje. Hiſchcźe wczera ƒo hač ƒo wječzornje Němiſkeje wuſchelſtrije a tam deſchcźiłi pſchinjeſe. Wjedrarinje (Wetterſtationen) měnja, ƒo dżenja ƒo hač nad raniſchu Němſku roſſcźerí a ƒ njewjedrami ſaſtupi. Powſchitkownje wſchak dżenja wjedrarinje měnja, ſo ſmêje ƒwjatkowne wjedro bóle njewobſtajny, mjenje pak deſchcźowatu ras. — Jutſije ſobotu ſtónczko 355 ſkhadża a ƒo 8,00 khowa. Měſacźk dopołdnja 10,56 ſkhadża a ƒo w połnozy 12,46 khowa.

— **Wjedro ƒa jutſiſche:** Njewjedra, potom khłódniſcho a ƒo wuczaſnuje.

— **Sčowobodne mjaſowe ječki** (Freibank) w Budyſchinje. Sobotu, 30. meje, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa ƒo ƒyre howjaſe mjaſo, punt po 30 a 40 pj., ƒyre ƒwinjaſe mjaſo, punt po 50 a 60 pj. Sčwinjaſe mjaſo wotedawa ƒo jenoż na cźiſła 1531—1800.

— **Hłowne dobyća Zwingerſleje loterije w Drježdżanach.** Premija (30 000 hr.): cźo. 99 145. — Hłowne dobyća: 30 000 hr. na cźo. 57 554. — 22 000 hr. na cźiſło 772 293. — 20 000 hr. cźo. 512 310. — 15 000 hr. cźo. 656 009. — 10 000 hr. cźo. 942 813. — 7 500 hr. cźo. 79 619. — 5000 hr. na cźiſła 154 572; 39 412; 32 402; 17 401. Dny cźahanja běchu 22. a 23. meje. Loterija ƒo hač na poſlednje cźiſła rozpiſcheła.

— **Kedźbu! Mali rentnarjo!** Podpjerca wupłacźuje ƒo ƒutſje ſobotu, 30. meje, hałle dop. wot 9 hodź.

— **Firma Emil Jende w Budyſchinje** na ſeminarſkej ħrožy wotewri ƒwjatkownu ſobotu powjetſchenu drobnowpſchedawarninu pałenzowu. Jendżej ſadowa tłóczerńa a fabrika ſpirituſowu je ƒ zentralnej pſchedawarnju ſa powſchitkownoſcź měſta Budyſchina a Łužicy. Wulka pſchecźelna měſtnoſcź ƒaʒ ſej zyła pſchiſtrawa ma ƒo ſa pſchikadnu wobhladowaʒ a kóżdeho wowpitowanja wěſcje doſpołnje ſpokoji. Měſacźel wobkhoda, k. Emil Jende, kiż hižo na 35 lět njeſpróżniwje dźěła, ƒ wuprahowanjom mozu wobohatiwſchi wobkhodej pyſdźěrjeli. (Sjez nawěſchčí we dżenżnjſchim cźiſle.)

— **Dawkowe wołożenje ƒa pſchiſłuſchnikow ƒwobodnych powołanjow.** K wołożenju dawkowoje kruteſcje je němſki finanzy minister pokazał: Pſchiſłuſchnizy ƒwobodnych powołanjow, kotříż ƒu dla wſchelakoſcje ƒwojich dokhodow we lěcze 1924 w jenoliwych khartalach wjazy haċź 2000 hr. ſadawnyli, byrnjež ſich dokhody wob lěto nije 8000 hr. byle, maja prawo, ſo ſmauzny haut na żadanje differenzu (rozdźěł) ſa do cźaſa ſaplaczeny dawk wróczo płaczí a to na podłoży dokhodow ƒ lěta 1924 dźiwajo na ƒyłnoſcź ƒiwóżby.

— **Wołożenje dawka ſa wójnſtich wobſchkodżenych.** Němſke finanzne miniſterſtwo je na namjet Swjaſka němſkich wójnſtich wobſchkodżenych do teho ƒwolilo, hjeſdawkne dokhody tež tym wójnſtim wobſchkodżenym pſchiſłuſholicź, kotrymž hodnoſcź ƒ dźelu 25 proz. muczíni. Na namjet hjeſ dalſchich dopołkamow wſchelkich najimanſtich ſtótſtwow (Werbungskoſten) ƒo hjeſdawkna miża tež haċź do 25 proz. derwoli. Haċź dotal ƒo hałle pſchi 30 proz. pomjeńſchenje dźěławeje hódnoſcje pſchiſłuſholi.

— **Kedźbujeże na ſmijizy!** We wſchelakich kónczinach Łužicy ƒu ƒo hižo ſmijizy pokaſałe a tuż ƒo wopytowarjo lěſa wopſjet warnuja. Wažne je, ſo ſo ſenjza najprjódy pſchepytuje, prjedy haċź ƒo nječtó na nju ſydnje. Je ƒo ſtako, ſo ƒu ƒo pſchi tym na ſmijizu ſydnyli a wěſo je ſich kuſmyka. Tak hjeſche ƒo njedawno jenej holzy pola Gierſdorfa (w Schleſiſchej). Dyrbjachu ju hnydom do khorhownje dowjeſeć. Tuż hładajże ƒo pſche jedoſte hady!

— **Mloko a butru cźerſtwu łdżerjeż hodźi ƒo ƒ zyle jednorym ſrjedkom,** pſchi cźimż ſamožno łodu njeterjebaſch. Butra ſłóżi ƒo krucze do porzelinowej ſchkliczki, kotraż ƒo potom do troſchki wjetſcheje emajlowej ſchkle ſtaji. Do njeje nalije ƒo ſymna woda a pſchida ƒo horſchcź ſele. Potom pſchikryje ƒo butrowa ſchkliczka ƒ kruchom mullom (ſitom), kiż dyrbi tak wulki być, ſo jeho ſchiyri rózki do wody doſażetaja. Pſchi thowanju mloka ƒo podobnje cźini, tola njetrjeba ƒo wodże żana ſól pſchidaċ a mulk ma ƒo wjazy króċ łżibnjeny na mlokowe ſrudobje położeċ.

— **Pſchełażenja pſchi ſylnych prudach.** So bychu pſches atmoſferu (powětr) a druhe pſchicźiny naſtate łażenja elektriſkeho ſylneho pruda (Hochſpannungsleitungen) we króttkim cźaſu ƒo wuſtrańdźiłe, je ważne, ſo ludźo ſwoje wobkedżbowanja pſchi tym abo w transformatorach, wošebje ſrjedkach hrinanja abo po nim,, abo druhe ſadżewki hnydom milinarni w Budyſchinje k wjedżenju dadża, ſo dohładowarjo ƒ pytanjom ſej cźaſ njetrjebawſchi njepſchecźinja. Tohodła je nuſne, ſo ludźo elektrowodu (Leitungen) wokkedżbuja a ſwoje naſhonjenja woſjewja. Militerna ſawěſcje naſtate wudawki rad njeſe dźiwajo na wukutowany cźaſ pſches pytanje. To je ſa nju wulke wołożenje.

— **Łetadło pſcherżiwo hußnażam.** Njedawno cźiniſche němſki Aeroklub prěnje poſkuty pſcherżiwo hußnażam, kotrež ƒu w bliškoſcźi Barlina njewuprajnu ſchkodu nacźinile, ƒ pomocu łetadłow, a mjetachu (proſchachu) na łžiwu chemiſke ſrjedki k ſnicźenju hußnażow. Poſkuty wupſcheſtrěwaju ƒo na 7 kóżnych kilometrow. Sdobom cźekeża ƒ płunom tutu krajinu wobdżěłaċź.

— **Powuczenje ſchulſkeho pjenjeża w Pruſkej.** Barlinſka korreſpondenca wojſjowa, ſo je powyſchenje ſchulſkeho pjenjeża na wuſjeſkich pruſkich ſchulach wotpyſkane. K tomu pak „Börſenkurier“ boda, ſo dże ſo ſobudła ƒ pſchiħłuſchnymi reſortami jedna, ale ſo njeje hiſchcźe dowdżeżeż, haċź ƒo wopraſiwe ſchulſki pjenjeż powyſchi. Tuż dočakajmy, ſchto nam pſchichodu pſchinjeſe.

— **Pſchewulke wułkaje karti.** Hižo wošpjet ƒmy na to pokaſali, ſo ƒoſtowe karti do wułkeja, na pſch. do Sčowizy, ſo jeſelu, kotreż nimaju wot ſwětoweho póſtowoho towarſtwa poſtajenu wulkoſcź, njeſmuja 14×9, to rěka, 14 cm. dołhe a 9 cm. ſchěroke. Cźaſto dóſtanu tutu poſtajenu měru pſchekroczeja. Cźini ƒo na to kedźomne, ſo tajſi karkti we wułkaju ƒo jako njedobałajzy frankowane liſty wobkhadnuja a ſo maja adreſałaju wyſhoke pſchirażki ſaplaczeċ.

— **Njerjany napohlad** poſtiċźaja cźaſto měſtna we kěżu, kotreż běchu wulcźnizy a puczowarjo jako wotpoſłnik abo łžiwu wuſtrowniſku. Po khwilzy ƒu ƒuje ſchwarnjene pſches papjerzane wotpadki, jejowe ſchkorpjony, ħadowe ſłuzki, blachowe buſchkiwcźki, błeſche a druhe. Njekedżbne wothaja tute wězy leża bjeſe wſchoho dżiwanja na druhich ludźi, kotrymž ƒu potom tajſe měſtnoſcje ƒ poherſchkom. To mójſich wożebje po ƒymjatych dnjach a njedżelach wobkedżbowaċź. Tuż ƒo wošpjet proſtwa wupraji, ſo bychu wulcźnizy a pſchecźeſtijo Bożeje ſtwórby měſtno ſwojeho wotpoczinka wuſpołnjeċźili, każ je naſtupichu a hrěċ je ƒami pſcheja. Też wuczerjo a nawjedowarjo towarſtwow młodźiny chżyli ſwojich podſtajenych na poryad a pſchiħłuſnoſcź kedżbnych cźiniċź.

— **Schleſiſke djełowe wiki.** Djełowe wiki ƒu ƒo we poſłednim tydżenju w Delnjej Schleſiſkej połěpſchiłe. Liczba djełopytajcych ſnjiż ƒo wot 26 521 na 25 753 a liczba dla hjeż djełu podpjerajcych wot 13 441 na 12 654. Liczba wotewrjenych měſtnow (k djełu) je ƒo wo nječko powołěpſchiła, njedźiwajcy na pſchedbydżeń. W rotarſtwje pytaja ƒo wołżeje ƒwójby ƒa dewniat. W hórniſtwje ſadaja ƒo dźěłacźerjo, ſwjetſcha njewuczeni. Też w Delnjej Łužicy pytaja wuhłowe ſamy dźěłacźerjow. Delnjoſchleſiſke liſcinje trjebaja mnohich wuwuczenych ludźi. We worzołowej induſtriji, wošebje wokolo Wrótſławja, je buchu wuſamknjene dźěłacźerjo iwjazy pſchiwſacźi dla nje dohatka na dźěle. W Hornjoſchleſiſkej ƒo położenje wo Lěpiſcha. Liczba bjesdźěłowych je dale wróżo ſchła.

S **Jałkowa.** Pſchi cźeſkim njewjedrje ſaſdżenu ſrjedu dyrí błyſk do dwora ƒiwnoſcźerja Polana. Tón dwajſke runje ſwdżenja (Sicherungen) miliniarſkich (elektriſkich) pſchiprawow ƒ taſle wſacź. S njeje ſapaŋy płomjo a wjeſny hnjeża Polana w ſrjenu. Kurzy w dworje ſchćerjaju do wſchěch ſtron ſlětachu. Naſpołe wuſtrožaże běżnu ƒo ƒwinje. Te pak hodźiny dołho njeumdrje rejachu. Sſrjedź dwora wuſmalenky blak měſtno wotſtranjeniża. Ale ƒ wjeſnym Polanezom ani na ſtrowoſcźi ani na wobſtejdżeniſtwje ſchkody njenaſta.

S **Trjebina.** Tſcheſcźiſi ſwjedźeja, kak rjany ſwjedźeń w naſchej wſy, kiż ƒo tu wotmiwaſche każ kóżde lěto, ſaſdżenu njedźelu a pónđżelu. Hižo njedźelu rano pſtrych herzy pola ƒiwſa ratarja Nowaka tak rjenje a harmoniſy, ſo měſachu też druſy pſchi tym ſwoje wječſele a wokſchcźenje. Tuto pſikanje pak ma ſcźěhowaca winnam. Knjeż P. bě tſcheſcźi kal a tſcheſcźe kowařſtwo ma wſchitko, ſwojemu kraſej, hdyż wón jako tajſi poſledni ras tſcheſcźi ſwojeżeń ſwou ſwjeżeń, k cźeſći w rańſchich hodźinkach tajke ſaſtanicźko wuhotowaċź. Pſchipołdnju ſhromadżowachu ƒo tſcheſcźi ƒ uniformu wobleczeni w korczinje. Do rjadow ƒo ſeſtupawſchi, cźahnychu ƒ hudźbu po kraka a tak ƒo potom na tſcheſnicźſko. Tu ƒo ſabawjachu ƒ wótrym ſpěwanjom do tarczow wo myte. Też wjele druheho luda luda bě pſchiſchło, ſkoro zyła wjeſ ƒo tu ſeſdże. Nekotre budy ƒo tu ſtajichu, w kotrychż ƒo ſłódkoſcźe poſkicźachu. S tutymi mězachu wošebje młode holzy ſwoje wječſele. Tak ƒo njedźelſka ſabawa bórzy minu. Póndżelu ƒo tſcheſcźi ſwjedźeń jaſno dale wotmiwaſche, na kotrymż ƒo też kralowjſe tſcheſnje wotmě. Pſchi tym mějeſche naſe wjetſche ſbożo, kiż kralowſka doſtojnoſcź boſta, knjes Struk. Ryczerſej ſtaj kk. pſchekupz Nowuſch a Glowka. Tak nětko ſabawa na tſcheſnicźſkim ſe kóżaż khwalaſche. Tuż poda ƒo tſcheſcźe towarſtwo ƒ hudźbu ƒ nowym kraſom a nowymaj ryczerjomaj do korczinu, kiżež běżne reje. Naſpołe pak dźiwamy ƒo temu, ſchto ƒo tu njedźelu wjeczor ſta. Reje ƒo mjenujcy ƒ pukami ſkoncźichu. Tołſe wječźóto je ƒo tu hižo wjazy króċź ſtało a to ƒ roſkoru młodźiny, kotraż ƒo hżeli do ſozialdemokratiſkich a němſkonarodnych. Poſłednjichi ƒu jenoż Sserbjo, ſchtož ma ƒo jara wotżarowaċź. Roſcha też czorno-bjeleczerwjene ſmamjenja. Tuż ƒe bjes dźiwa, ſo roſkora naſtawa, a potom ſebi płuſy wudżeleja. Sdżiwjeże, lubi paſhoſlo Trjebinjanu, kiż hiſchcźe tak ħerbłyku rěcź lubuja cźe, wotſtajcź ƒo tutych wěſkow a wotpokoječe němſkonarodne khorhojcźi wo waſchich khornarjow. Jenoż ħerbłyku rěcź ſej wobkhowajeże, ſchtož ƒe mjes Wami w naſchej ſwjeży tak ſwjeżelage. e.

S **Kulowa.** We naſchej farſkej zyrkwi ſpyta we ſobotu dźenjch njehańbity ſlóſnik we ſchćerſeńſkim pſchiſłuſchaſtwu ƒo do pjenjeżneho kaſchczika dobyċź. Wón bě ſchćerſeńſke wotnjeſchko roſbił a drejwjane durjeża wošſchkodźił. Jemu pak ƒo njeporadźi, do ſcźeny ſahaċź jeny kaſchczik wotewrjeċź. To ƒo jemu prawje ſta. Tak dyrbjeſo ƒo wjeſnym ſlóſnikam ſcźeż, kotříż ƒo na zuſych wěżach pſchi wſchěm. — Dale kradnychu w nozy ƒ kólnje murjerja Jana Hajnzy, na Hóſkowſkej dróży, nimale nowe jédne kolo, kotreż dźěłacźerjej Cźiſlerej ſluſcheſche. Pódhladny jako padnich je jedyn prjedawſchi wobydłeł khěże. Wón ma hiſchcźe kuċź wſchi ſebi, ſ kotrymż je ſebi ſynano dużeż wotewriċź.

S **Sjorneho Khołmza.** Naſcha gmejna cźerpi na wulkim njedoſtatku wody. Wodowóſi **podawa** hižo nětle ſchpatnje wodu, a w wěżaŋ je jenoż **potom woda,** hdyż młynk mlěje. Jeli bychmy ƒo měli w **pſchichodże** kyż je wodu ſaſtaraċź, dyrbje-li ƒo k wodowódej ſamy „Erika“ pſchiſłaunkneċź. Pſchicźemy ſebi należnje, ſo bychmy ƒo ſpożane jednanja ƒ wuſpěchom ſkónczile. — Nałożenje mlodźinu bě ſebi na dnju 1. meje na 37 m. wyſhoke meſa ſtajiła. Saſdżenu njedźelu bě nětko ſmjatożne nemnjetanje. Po ƒwjeżeńſkim cźiſli ſeżdżechu ƒo wokolo wjeſne w Fidlerez hoſcźeńcu k wyſchnym rejam, kotreż ſu ƒo wóſmeho ranja trajachu.

Polikuška.

Nowella wot Leona Tolſtehо.

4] (Pokrazowanje.)

„Ja tych pjenjeſ nochcu. To ƒu ſalożene pjenjeſy. Schto ƒu naczinile! Praj jemu, ſo by ƒej ħdżerjał, ſechżeli“, praji nadobna hnadna, pytajo ſa Dunjaſchinej ruku. —

„Hej, haj, haj,“ wošpjetowaſche hnadna ſpodźiważej ƒo Dunjaſchi, „njech ſebi je wón wſchě bérje a cźini, ſchtož ſechże.“

„Poldra tyſaża rublow“ — pſchiſpomni Dunjaſcha hnadnje ſo pożnéwajo każ ke dżěżcu.

„Njech ſebi wón wſcho wośnje,“ wošpjetowaſche njeſcźerpliwje hnadna. — „Schto, njeroſumiſch-li nje ty?“ Tele pjenjeży ƒu njebożowne pjenjeży, njeċźeż mi żenje wo nich. Tuż ƒmě ſebi je bur wjaċź, kiż je teżaſne namakał. Dżi, dżi tola jenoż!“

Dunjaſcha ſaſtupi do hoſcźażeje ſtwy.

„Sšu wone wſchě hromadże?“ woprašcha ſo Dutkow.

„Haj, liċź ſebi je ſam ſażo,“ praji Dunjaſcha, podawajo jemu wobałku; „je ƒo mi poruczíło, ho mam cźi to wotedaċź.“

Dutkow wſa cźapku pod pażu a poċźa nathkileny liċźeċź.

„Nimaċże tu liċźeċźku dejtu?“

Dutkow běżiſche ſroſumiť, hnadna njewě ƒ hłupoſcźe liċźeċź a bě jemu pſchikałała, ſo ma to wón cźiniċź.

„Donna budżeſch to hromadu liċźeċź, tebi ſłuſcheja . . . to ƒu twoje pjenjeży!“ praji Dunjaſcha wſcha ſta. — „Ja nochżu jich widżeċź, wona praji; daj je tomu, ſchtóż je pſchinjeſe.“

Njewurunaje ƒo ſtoji Dutkow ſwojej woczi na Dunjaſchu. Dunjaſchina cźetka kamaſche jenoż tak ƒ rukomaj.

„Maċźetka, krjejbna! Tu je Bóh ſbożo wobradżił! Maċźetka, krjejbna!“

Druha holza njeſchaſche tomu wěriċź.

„Kak też to, Awdotja Michaſſowna, wy wěſeże żortujeże?“

„To tola ſo tryſti njeċźerja! Wona je poruczíła, tomu barej pjenjeży wotedaċź . . . Nó, wjmi hižo je pjenjeży, haj, a cźiſi, ſo dale pſchiħłuđżeſch!“ praji Dunjaſcha, njepotajo ſwoju ſrudobu. — Jenoho horjo, druheho ſbożo.“

„To drje je maliczkoſcź, poldratyſaż rublow,“ praji cźetka.

„Wjazy,“ wobtrucźeſche Dunjaſcha. — „Nětko drje ſwěżku ſa dżeſaċź kopejkow ſwjatemu Miklauſchej poſtajiſch,“ praji wušmeſchnjcy Dunjaſcha. — „Kak, ty wěżeże k ſebi njeſchiħdżeſch? Też zyle ſamożenje by to ſa thudeho było! Tón pak ma ſam wjele!“

Dutkow ſtónczenje ſroſumi, ło to żadyn żort njeje, a poċźa pjenjeży, kotreż běżiſche dla pſchelicźenja roſebrat, jako hromadu ſkładowaċź a do wobalki twjaċź; ale jeho ruża ſatſchepotaſchtej pſchi tom, a wón hładaſche pſchezo na holzu, ſo by ƒo pſchezwjedżił, haċź to njeje żane wuſmeſchowanje.

„Hlej wſchak, hlej, wón njemóże ſroſumiċź, wón je wjeſoły,“ praji Dunjaſcha, ſ cźimż dżiwſche dopokakaċź, ło wona jenak bura a jenak pjenjeży ſazpěwa. — „Daj, ja cźi je tam ſleżu.“

A wona dżiwſche je wjaċź. Dutkow pak je njeda; wón ſtóżeſche pjenjeży hromadże, tykaj ſebi je hiſcźe hłubje a pſchinmy ſa cźapku.

„Sšy ty wjeſoły?“

„Njewěm, ſchto mam praċź! To je runje tak . . . .“ Wón hiſchcźe dorečżał njeběż, wotmachmy ƒo jenoż ſ ruku, pożnéwaſche ƒo, da ƒo ſkoro do płakanja a woteċźeże. Swónċź ſaklinċźa w hnadnje ſtwje.

„Kak, ty je wotedała?“

Kaiſe

„Kak pak, je jara wjeſoły?“

„Wón bě zyle każ wrótmy.“

„Ach, ſawołaj jeho tola, chżu ƒo jeho wopraſchaċź, kak je pjenjeży namakał. Sawołaj jeho ſem, ja njemóżu wen pſchiċź!“

Dunjaſcha běżeſche a doſcźeſche bura hiſcźe we pſchekłeżi. Njeſkorkywajo ſ cźapku běżiſche wón ſwoju mózſnu wucźahnyl, a ƒo klonje, roſwjaſa ju. Pjenjeży pat dżeżeſche w ſabach. Jenoż ƒo ſdaſche, ſo pjenjeży jeho njeſłuſchaju, a jeho mózſni njeleża. Hdyż jeho Awdotja wołaſche, ƒe wón wuſtrożа.

„Kak, Awdotja . . . Awdotja Michaſſowna . . . . chże-li mi wona je ſaſo wotewſaċź?“ Hdyż Wy dobre ſłowo prajiże, ſawěrno, ja Wam méd pſchinjeſu.“

„Tak, tat! Ty by hižа pſchinjeſł!“

Saſo ƒo durje wotewrichu, a wjedżachu bura k hnadnej. Jemu njeběſche wječźele k wuſtrobje. „Ach, wona dże ſe wróċźo mjeż!“ myſlejeſe ſebi wón ſ nékajcym pſchicźiſnjenjeſ tym, ſo wón, jako by we wyſhoſej traſwje brodżił, ſwoju żylu nohu ſdżehny a ſo prózowaſche, ſ khłowanymaj cźitajcymaj harý njeċźinicź, tak dołhu haċź pſches jimu krocźeſche. Wón ſapſchija a niczo njewidżeſche, ſchtož wokolo njeho běżiſche. Wón dżiwſche nimo hładaża, widżeſche nékajke twéiſi. nékajſi bur we łupowanymaj cźitajomaj ſdżeha noſy wyſoſo hnadnu knjeſ ſ monoklom je tu namolowany, nékajſi ſelony ſudk a nějſchto bété . . . Hlej, tole nékak béże poċźa wróċźeċź. „To je hnadna!“ Niczo wón njeroſeſnamaſche, jenoż woczi wuwalcźeſche. Wón njewidżeſche, hdże je, a wſchitko ſda ſo jemu jako by w kurjawje był.

„To ſy ty, Dutkow?“

„Ja, ſym to, knjeni. Każ ſu byle, tak ſo njeſżym jich dóſtnył,“ wón praji. „Ja njeſżym wjeſoły, każ pjenjeż Bohom! Kak ſym kónja ćwiſował!“

(Nokrazowanje.)

S Mišowa. Saidźenu njedźelu pschedawasche we Wolfschinje pola Berjschcje ryczelkubleišti najeńt selenu pizu. Dź to rožda ſ woku šmělchana. Sa 100 kwadratnich metrow dyrbjesche žo 7.50 hr. saptaczicź. To wuczinja wot tereho jutra 187.50 hr. Hdyž wschо wobliczich, ſ zale tello wužitka ſ pizu nimanich, kelkoż masch wudawkow. To by potajšim droha butra byla. Mały rataŕ pak ſebi hinak rady njewje a dyrbi ſebi wot wulkokolonnoscherja pizu pschikupowacź, ja by ſwój ſkót sežiwił. Wulkokolonnoscherja by sajo najradscho malešo ratarja dosholowje wuwzdkat, kotryż na tak hijom dosez wyšoke dawoti placiźeź. Tuto nasche położenje je wopravdze žalostne.

Z Łužicy.

* S Hirschfelow. We saidźenych dnjach wsa ſebi Juhanna 21-letna Elsa Mühlbergez žiwjenje. Wona žo hižo dołho ſ cžežkimi myślemi nošesche a žo nětko Zitawskemu cžołej pschejeźe da.

* Se Shorjelza. Po dotalnym wobliczenju je žo we 9-lokalnym młynje pschi wulkim wohnju 6300 zentnarjow krahromadźenych składow sniczało. Snicźi je 2800 zentn. žita, 2800 zentn. muki a 100 zentn. pizowanskich krčžkow. S tym rečesche hischcze na 600 zentn. muki, kotrež bě w pinzy, žobu liczene. Tute 600 zentnarjow muki bě k niczonnu druhemu wjazy trjebacź njeholza, khiba jako hnojidła na polo, dokelż su ſ horzotu a kurom zaſ̌obožene.

* S Ruhlanda. Saidźene dny bě na ludownedwórniſchczo žona je ſwojim 4letnym dźěćkom pschischła. Mjes tym so chžnjche žna domoj sehnacź, kotryż bě jimaj ſcžežowal, běhasche dźěćo bjes starosce pisches železnisce kolije. Krótko pisched pschikhadźazym cžahom je železnisti hnojnik pisched wěstej hmjerczu wumoži.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drjezdźan. Pisched Drjezdźanskim kawnistim žudom mějachu žo tžo njekhmanizy saidźenu hrjedu dla njewschednje rubosče samolwicź. Wjecžor 23. septembra saidźeneho léta dóndže sady tak mjenowanych hajskowskich barakow mjes nětkotrymi dźěłacžerjemi a pohonczami ſ swadźe, ſ cžehoż posdźischo wulka bijenja nasta. Pschi tym jeneho njewobdźelnika na swadźe, 36 létneho wójnskeho rentudostawarja Kraüterera, kotryż bě we wójnje nohu pschijhadźił, ſ semi pobichu. K temu jeho hischcze ſ jeho kuku do hłowy pjerschu a jemu nop rosbichu. Kraüterer dyrbjesche po tym žudom njedźeli w khorowni pschejeźecź. Kraüterera hischcze, jako wón hižo njemóžny na semi leżesche, do wobliczа kopachu a wschelako pschesežehachu. Pschi tym tež druhe wobožby franichu. Dla tajkeje njeſtyſchanje rubosče pak moht žud jim nětčžo cžuczowiſche thłostanje wudźelicź. 19 létneho Artura Knaubera jenož ſ 6 mešazam, jeho bratra Bjedricha ſ dwěmaj a tšeſeho Hermana Knaubera ſ 3 mešazam jaſtwa ſasudźischo. Tšio Knauberez brałsja ſu w zyłej wokolinje jako jara rubi znaczi.

* S Drjezdźan. We saidźenych dnjach ſatepi žo we Bobju pola Loſchwizu pschi kupanju 21-letny inſtalaker ſ Drjezdźan. We ſamym cžażu ſatepi žo pschi kupanju njedaloko Hosterwitz 27-letny optikar ſ Drjezdźan.

* S Aue pola Drjezdźan. (Wobeń w tworni.) Saidźenu wutworu w nozy wokoło 1/12 hodź. wudyri we tebomnych ſimplonſkich dźěłarńjach Alberta Baumanna na dwórniſchczowej drohy 43 wulki wobeń. Hižo pondźelu popołdnju běchu žo rjady wyſche tejerſkich rolow ſapalíwe. Wobeń w prawym cžażu ſhoreschachu. We nozy wobeń nětko ſnowa wubuchny a jedyn połoczny twał twornje ſnieži. Wobſtejdźeź mějesche ſawěſcžene.

* S Bjarnarzizy. Krajna kulturna rada je w Bjarnaczizach dowolnoſcź ſ pschijpraworjenju noweje ratarſkeje ſchule wuprošila. Hdy žo nowa ſchula wotewri, njeje hischcze wěſte.

* S Riesdorfa. Saidźenu pondźelu wotpali žo ludy ſtarſcha khěža ratarja Zimmermanna, njedaloko jeho žiwoſteze. Wobeń je, kaž žo ſda, ſe ſtónſtiſzej rutu ſakoſił.

* Hobrſki wobeń pola Mšowa (Miesa). (Wulke pschiſtawna truhańnja ſo wotpalika.) Saidźenu nuzowu nóc wokoło 4 hodźin wudyri w pschiſtawnej truhańni we Miesa-Gróba na dotal zyle njeſnate waſchnje wulki wobeń. S wulkim raniſchim wětrom žo wobeń jara ſpěſchnje rošcžeri. Wulka kólnja, na 70 m. dołha, w kotrejž běchu njeliczomne ſkłady drohoho a wošebneho drjewa, žo do cžiſta ſpali. Krótko po tym žo hiſchcze druha a to hischcze raz tak wulka kólnja ſapali, w kotrejž na 80 000 kubikmetrow ſimſkich drjewow leżeſche. Też kotelnja a cžěſak žo ſapaliſchtej. Na ſhožo kotoż wotpuſchcžichu, jo njerozbuchny. Druhe fabriſke pschitrawjenja a twary běchu dla ſylneho wětra jara wohrožene. Mnohe wokniowe ſchkleńcy ſuſodnych twarjenjow ſ wulkej horzoty rosbichu. Pospěſchno žo wětr wobroczi. Pſomjenja japanu na chemiſku a wolijowu tworniu Heinzy a Co. Tam žo jena ſyzkawka kólnja ſpoli. Murja fabriſkeho twarjenja je ſ wulke zhorzotu khětro cžekowała žo ſpłasce. Rozpukała. Też w blizkoſezi ſtejaza khěža żeleznisceho ſajomika a villa wrótnika fabriki žo žobu ſpaliſchtej. Se 10 żeleznisticzi wojow, kotrež w blizkoſezi ſtejachu, žo jeničz dwaj wukhowaſchtaj. Schkoda žo na njese milijonowu hrimnow wobliczа. Wobſtejdźeź pak ma ſ wulkeho dźěła zawěſcžene. Wobkhod je žo na dźěſchi cžaſ ſaſtajił. Dotalni dźěłacžerjo tworniе budža pschi ſaſonatwarjenju dosez dźěła dostacź.

* S Laugenawa pola Freiberga. (Sso žiwy ſpalił.) W jenym ſ wyczelkubleſ ſiuſchczenym twarjenju ſaidźeneje hrjedu wobeń wudyri. Domſke a brožuja žo do cžiſta ſpaliſchtej. Jedyn 16létny wuczobnik w plomjenjach ſmjerczu ſamaka. Nješchto mebla wulkowahu, tola drobny ſtół žo žobu ſpali. Kak je wobeń naſtał, njeje ſnate.

* Bliſt tſi dźeczi ſaraſtył. W Paczkawſkej wokolinje we Schleſiſkej ſo dźeczi, kotrychż wonka hriman pischekwasy, ſpody huſtego krika khowachu. Boże njewjedro do kelka pyri a tſi dźeczi ſaraſy. Ludźo tich krucze wobſtimanych kabelódźechu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

W Schlesyſtej žu poſłednje dny ſylne njewjedra ſalhadźałe. Na wſchelakich městnach žu žo ludźo ſ błyſkom ſarańił.

*

Njemérny němſkich halenkrenzlerſkich ſtudentow we Winje njeſžu hiſchcze pschestałe. Wſchędnje žo pisched univerſitu ſ druhimi ſtudentami pjeru. Schwórkł žu dyrbjeli medizinſki wuſtaw ſamtuncź, dokelż frjedź profeſorowego pschedneſchcža k antiſemitiſkemu ropotej dóndže. Pischednoſchź w anatomiſtim wuſtawje dyrbjesche žo ſaſtajicź, dokelż hakenkreuzlerjo wołachu „Židži won!“ Polom žo punkt ſapocžachu.

*

W połſtim ſtejmje je žo namjeł ſapodał, žo dyrbi žo pschedawanje monopolſtich tworow wojeſtim invalidam pschepodacź. Židowſzy wiłowarjo žu pschecžiwo namjetej. 50 000 židowſkich ſwójbow by ſ tym pjeza ſaſtužbu ſhubiło.

Towarſtwowski powěſtnik.

Khrósćicy. Jednota „Sokoł“ zmėje ſwjatkowniczku pop. po nyšporje pola Wjenkec zhromadźiznu. Wšěch wočakuje předsydstwo.

Kulow. Kulowske serb. tow. maja pjatk, 29. t. m., wjecžor we 8 hodź. posedźenje dla wšotowarſtwowskeho złeta. Prosymy należnje, zo bychu wšitke sobuſtawy přitomne byle. Na poſledniej zhromadźiznje přewzate nadawki wočakujemy hižo tak daloko hač možno wukonjane. Sekretariat Domowiny.

Llehań. Tow. „Zernička“ ma dźensa pjatk wjecžor 1/29 hodź. spěwanje. Dla hłownеje pruhi maja wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki přinć.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brožnycy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Vogtlandske gardiny
w horbacy wulkim wubjerku, canki, kromy, vitraže. Male klamy, tohodla smėsnje tunje płaćizny w gardinowym wobkhodźe na zwonkownej lawskej hasy 10, rožk kronpryncowcho mosta w Budyšinje.

Jenički wosebity wobkhod za swjećatka, kříže cyrkwinske wobrazy atd. Wobhladajće sebi mój wulki skład.
Rudolph Wilhelm na serbskej hasy 16.

Jězdne koła
kupnjeće stajnje tunjo pola
J. Šibaka w Budyšinje na Mužakowskej dróze 4.

Zony
Doporučam swój wulki skład pschepakow, mėšacžnych a pschepadowych powjazow, podpołožkow.
Stejm rad ſ radze.
Wagnerowa w Budyšinje pisched schulerſkimi wrotami cło. 9.

Dźěłna mužacych a pscholacych woblekow
je dóšła
H. Gedlich na połnocnej dróze 7.

Wustojneho pohonca abo wotročka pyta Handrik. kubleř w Spytecach pola Hodźija.

Rjany, srėdźelstny
kóń
je na předaj.
Brězan w Khrósćicach čo. 59.

MERSIOVSKY
Časniki

Meble a polstrowe twory
dobre a tunje poruča
Handrij Strympa
w Budyšinje na rólowej hasy 15.

Po cyle murjadnje tunich płaćiznach
poručam w jara wulkim wubjerku:
Mužace wobleki, sportſke wobleki, wobleki z česaneho předźena, ſuknowe a cheviotowe wobleki, kordowe a manchestrowe sportſke wobleki, lowdowe sportſke wobleki, lyſtrowe žakety, lėčne žakety a jaki, lėčne kholowy wšěch wulkoſcow, módre a čorne jaki do dźěła, kóperowe jaki, wobleki za zamkarjow, barbojte a ſmuhate tkaninowe kholowy, dobre manchestrowe kholowy, dobre krute čorne kholowy z kožan. ſukna, kholowy do dźěła, kordowe kholowy, cwjernowe kholowy, Breecheſke kholowy z tkanin, korda, manchestra, kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke kholowy a k zapanju, lacy, impragnér. dobre jaki do wětra za mužow, młodźencow, hólcow; gumijowe mantle atd.
A. zmud. Mengerowa
w Budyšinje ::: na serbskich hrjebjach 6
(mėjeċel Woldemar Menger)
Wosebje khudšim ludźom dawam pśileżnosć, zo móža tunjo kaž jeno možno kupować.
Přez 40 lět stary, kruče ſolidny a zprawny wobkhod.

Elektriſke wuporjedźenja
wuwjedźujeja płaćiſny hódno a derje
Albinus & Herbſt, dr. ſ wob. ruk.
w Budyšinje na hornjeſtej hasy 24.

Sym
hoścenc „K złotemu jehnjeću“
w Budyšinje
pšewza k proſbu wo dobročiwu podpjeru ze strony mojich krajanjow ze serbskeje wokoliny. — Najlepše poſłužowanje přiſłubjam.
Za kemšerjow poručam njedźelu rano kofej. — Składnoſć k wupřahanju.
Jurij Kušk a mandźelska.

Wulke swjatkowne předawanje
na
kredit
modernych mužacych a hólcac. woblekow
kaž też
zwjeršnikow, ulſtrow a gumijowych mantlow
dale
modernych žonjacych a holčacych mantlow
też
drasłow, kasakskich drasłow, kostumow, kostumowych a plisejowych ſuknjow
ſkónčne też hlače
manufakturnych tworow, žałow a wobućow, ſo začinjatych, promenadowych a dźěžacych wozow
Meblowy a tworowy kreditny dom
Carl Horn nasl.
w Budyšinje
na hłownym torhoſcu, nutřkowt na jerjowej hasy 2.
Małe napłaćenje! Niske wotpłaćowanje!

K swjatym dnjam!
Cigary po bjezkonkurrencžnych płaćiznach a kajkoſcach
poručuja (prjedy Richter & Hultsch) nětk Jan Unitzen w Budyšinje Schülerſtraße 6.
Tobak w znatych kajkoſcach po najtuńſich płaćiznach, najlepše rózane a walcowane rjapiki: 1/2 punt jenož po 25 pj.
Moje wokno praji Wam wšitko.
(Lotterijowe losy po 1 — hr su dostać. Hłowne dobyća 5 awtowow, 2 rydlenſkej twarjeni atd.)

Gumijowe mantle
su znowa dóšle.
H. Gedlich na połnocnej dróze 7.

Swjatkowne wosebite poskićenje!
Mój porožank: „Abendfrieden“ jena po 15 pj.
Při wotewrjenju cyłych kałićkow 10 procentow rabata.
Moje dalše wobłubowane znamki:

„Special“ čo. 5“ dišta zamórska.	jena po 5 pj.	50 štuk	2,30 hr.
„Spezialmarke čo. 6“, mita a łobka	„ 6 pj.	„ „	2.70 hr.
„Gloria“) bjez konkurrency	„ 8 pj	„ „	3,60 hr.
„Adria“)	„ 10 pj.	„ „	4.50 hr.
„Noack's Doppeldecker“	„ 12 pj.	„ „	5,40 hr.
„Aeneliese vom Rhein“			

Dale poručam swoje sortimentake tity 10 štuk po 1,— a 10 štuk po 1,50 hr.
Nowe powyšſenje tobakowego dawka přinjese wjele podrobnišich tobakowych tworow sobu, tohodla wuzbe hišće raz moje jara přihódne poskićenje.
Cigarowy woseb. dom Oskar Noack
na sukelnjskej hasy 1a w Budyšinje Telefon 1098.

Běrny k jědźi a picowanju
centnaſ po 2,40 hr.
poručа
Žitowy dom w Kamjencu
a dr. z wob. ruk.
wotročka w Panticach.

Najlepše likéry a žitowe palency
kaž też wšědnje čerſtwe drožde
poruča tunjo
A. Schmeiss w Budeſtecach.

Wutorn. 3. junija, ſteja wyſokokoſnjelne
kruwy a jałojcy
na 25 ſkočatow, mjez nimi
plahowanſkaj bykaj a młody howjazy ſkót
w knježim hoścencu w Njeswačidle
na předań.
Richard Haase w Zaréču.

Wšě tu njemjenowane wěcy jara tunjo!

95 pj.-dny

Najwjetši wubjerk darow za sluby a kwasy!

48 pj.	95 pj.	1.95	2.95	3.90	4.90
9 drast wobručow bjez prěkusa abo 6 wobručow z prěkusom abo 1 korušk. šćěć a 1 tyzk. rysow. hozdźikow abo 3 kopy klamorčkow abo 1 butrowa tyza a 1 citronowa prasa	4 porclin. talerje abo 10 škleńč. kompot. škličkow abo 10 škleńč. taleŕkow abo 10 wodow. škleńcow abo 6 piwowych abo čajowych škleńcow abo 6 rólkow pomazk. papjery abo 5 rólk. klosetskeje papjery abo 6 alum. jědź. łžicow abo 12 alum. kof. łžičkow abo 3 pakć. mydł. pólvra	sadźba šklow, pisanych abo likěr. servis we 8 dźěl. abo 5 por. šalkow ze złot. kromu abo kašćik za wěcy k čišćenju wobuwčow abo česakowy kašćik zo špihlom abo płokanska deska a 1 kor. šćěć a 2 tyzcy rysow. hozdź. abo šatowy powjaz a kopa klamorčk. abo płokanska deska a hadrešćo abo šćětkowa garnitura a koprowa lapa	likěr. servisy ze złotom we 8 dźěl. abo kof. młyn a křidźička abo sadźba alum. pyšn. horncow abo mjetlica z konjac. hriwow z toporom tańojte wahi wot 9.50 sem sadźba puntow wot 3.50 sem žimace mašiny 16.50 horco-wodowe walcy 2 lěče rukowanje	sal. wuhlowy kašć abo khlěbowa tyza rjenje lakowana abo tortowa plata abo kuchinska waha abo rybowansk. mašina běła emajlowana kofejowy młyn na sćěnu Ia dźěło 4.50 mutlič. garnitura z jaworoweho drjewa w 12 dźělach 6.75	škleńčana bowla ze 6 škleńcami abo płokanska deska abo kofejowy servis pisany ze 6 šalkami abo tablet ze 6 winow. škleńcami khlěbowa tyza 5.90 podołhojta, běla, znutřka a zwonka emajlowaa alum. jejakrajak 55 pj. alum. citrown. prasa 20 pj.
krjepiawki najlěpje lakowane we wšěch wulkosć. 10 proc. rabata		sadźba 4 štuk tyzow z mlokow. škleńcy z patentskim zamkadłom za cokor, kofej, kakao a čaj 6.75		gardinowe žerdki, připrawy k čahanju, mosazne garnitury jara tunjo.	

na khěžorskej drózy 14 **Centralny kupny dom w Budyšinje** na khěžorskej drózy 14

Do Worklec!

Tam wotměwa so kóždu **njedźelu** a swjaty dźeń popołdnju wot 3 hodź.

wulke kehelekulenje wo myto

Njeskomdź nichtó, ale wobdźěl so kóždy.

Mužske towarstwo.

Hosćenc w Šunowje

Sobotu, 30. meje

wulke swinjorězanje

połčik (Wellfleisch) a domjerězna kołbasa.

Póndźelu, 2. dźeń swjatkow, pop. wot 2 hodź.

so swin o wukula

wječor wot 7 hodź. su

zjawnereje

K temu přećelnje přeprošuje **Jan Wowčerk.**

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny**, tož za małe wokna, ku... na mustry, hobrscy wulki wubjerk Yitrażowe tkaniny, jedki po 50 pj., hupanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10

Wěrowanske pjerśćenje a slubowe pjerśćenje

wulki wubjerk, tunje płaćizny

Kurt Mauer

15 na sukelnskej hasy 15

Žane klamy!

Někotre trjebane

mužace koła

ma płaćizny hódno na předań

Budyšski dom awtow a jězdnych kołow

Paul Preibisch

dr. z w. r.

na zwonk. lawskej hasy 17.

Najlěpši paleny **bunowy kofej** 1/1 punta 1, a 1,20 hr. Synjenowa wikowarnja **Rauchfuß** na žitnych wikach 9.

Vogtlandske gardiny, wulki wubjerk. **K. Erler**, na žitnych wik. 11. Ręči serbski.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wozjewjenje!

Z fulym wozjewjam mojemu jara česćenemu wotběrarstwu, zo sym předawansku městnosć za

dróbne předawanje palenca

jara powjetšił a prošu wo dalšu podpjeru. — Při swójbnych swjedźenjach, kwasach a křćiznach je mój stary wobkhod připóznała a prawa kupowarnja. — — Posłuženje je spěšne a přećelne. — —

Z počesćowanjom

Emil Jende

Budyšska paleŕnja a fabrika spirituosow

Prasowarnja płodow fabrika płodoweho kisała.

Tunje swjatkown. mobuće

Nowe modele

lakowych stupnjow, zasadźeńskich stupnjow, stupnjow ze zapadłom, stupnjow dźiwineje kože a płatow.

„Chasalla“ črije a stupnje

Wobhladajće sebi moje 5 wukładn. woknow a kedźbujće na wosebnosć, wubjerk a kajkosć.

Heinrich Mohr při žitnych wikach.

Wulke potajnstwo wostanje moja swjatkowna sensacija

Hobrske poskićenje

woblečenja za žony, mužow, holey, pacholow a dźěći. — Njewěrjomnje tunje płaćizny, najsprawniše posłužowanje, žane kupne dyrbjenje. — Kóždy wopyt w mojim domje so Wam płaći.

Welsec kupny dom w Kulowje

Serbske wotdźělenje we Wojerecach — Założeny 1868. — Telefon 12. — Filialka w Halštrowje.

Přiloha k číslu 123 „Serb. Nowin“

Pjatk, 29. mele 1925

Hdyž so meja ke kóncej bliži.

„K nam meja pschischla młódna,
Sso hona selenja,
O pójmy chwalicź knjeni,
Kiž ja płód žiwjenja.“

Tute hrónczka lubosnego kérluscha, spéwaneho na duju 1. meje, klinża mi hischcze kaž wczera we wuschomaj. Lédom je žo zapoczał najkrasnischi mézaz léta, młódny, zohnowanja polny, nałétni czaj, czaż wotucżenja, mschaja stawanja Bożeje swórby — a hižo žo słónczi sa nékotre dny. Haj, słónczi žo, swostanje wrócso we zukdźenjesći a žo żenje, żenje wjazy wywrócżi. Mejo brje je nam wscho nanajkrasnischo wudebila: léży a honi, łuki a brjožki, schtomy a kerżki a nam sawosrajtka hischcze selený a pišany płaschcz we Bożej pschirodze. Tola prénje kwétki žu hižo pschekcżéże, schtomy žu žo pišane schaty wuzłekle a ſ bosowych kerżkow kczeńcka swotpadale. Hischcze maju lisczićka na schtomach jasno-zelenu barbu, ale kał dołho budże tracz a słónzo je jezaha. Ssu brje hischcze zdle lécżo selene, tola niż wjazy tak rjane, tak młódne kaž w meji.

Pschi swoczatku junija sakkincza ſ méstnami druhdy hižo prénje koły, žmjertne swony nałétnich kwétkow a žmjertny jandżel krocżi cżischo psches tu abo tam hižo pożyczenu kuczku. Tak žo wschitko tu na semi słónczi a pschemény. Haj, wschitko, schtož naš dżenża hischcze wjeseli, snadź jutsje hižo wjazy njeje, dokelż je schadobne.

O żherbska młodżina, też Twoje nałécżo, Twoja meja žo słónczi a pschemény žo do lécża, do cżasa knjow, a nékotremu prjedy, a druhemu pozdischo sakkincži njedżamy snuk, niż swuk kožuy, ale swuk žmjertneho swona — kotryż brje tam wjazy njesłyschi.

Mejska krażnosć — honow pycha,
Mejska wóń, kiž ſ kwétkow dycha —
Wscho žo spéschnje pominje,
Wschitko sesnse schinje.

Cvrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi smeje ſwjatkownicżku rano 1/8 hodź. żherbsku ſpowjedź a ſwj. wotkasanje farar Tyscher, dop. 1/9 hodź. żerbsku a w 10 hodź. němsku Bożu służbu farar Róda, ſpéwanje zyrkwinſkeho khora. Dop. w 10 hodź. we wokrjesnej hladarni Bożа służba, farar Tyscher. — 2. dżeń ſwjatkow rano 1/2 8 hodź. němska ſpowjedź a ſwj. wotkasanje, farar Róda, dop. 1/9 hodź. němsku a w 10 hodź. żerbsku Bożu służbu, farar Tyscher. Arija sa huslе a byrgle. Na wobémaj ſwj. dnjomaj kollekta sa powschitkowny sakski zyrkwiny ſond.

— **Krajnoszyrkwinske zhromadżenstwo w** Budyschinje, na rójowej haży 31. 2. dżeń ſwjatkow dop. 1/11 hodź. njedżelska schula. Wjeczor we 8 hodź. ſwjatkowna ſwjatocznosć. Wutoru, wjeczor 1/8 hodź., ſwjatk młodżiny sa rozhudź. kschesć. sa młodżenzow a krjedu wjeczor we 8 hodź. tohorunja sa młode hołzp. Schtwórk, 4. 6., wjeczor we 8 hodź. wjeczor sa starschich. Thema: „Khcz służa naschim dżéczom!“ Réczнik knjes wucżeř Brúck ſe Lipska a dr. — Knjes zhromadżenskiwowy wothladat Zimmermann ſ Budyschina smeje tele bibliske hodżiny: Wutoru wjeczor 1/9 hodź. w Kumwaldze, krjedu w Hornjej Wjasońzy pola knjesa pjekarskeho mischtra Hulscha a pjatk, 5. 6., wjeczor 1/9 hodź. pola knjesa ratarja Kunatha w Rodżezach.

Holčka w trawcy.

Schto radosć może wjetscha być,
Hacż ſ karku twon do pola jécż,
Haj! do pola won jécż.

Tam nażnéju żej hromadku,
Se żerpom trawku selenu,
Haj! trawku selenu.

Dam myślam khodźicż tu a tam,
Kak luboh' ſwojoh' Janka mam,
Haj! ſwojoh' Janka mam.

A ma dha Jank też jenoż mje?
Hacż mi też stajnje ſwérny je?
Haj! stajnje ſwérny je?

Ptacżk w blisim haiku saſpéwa,
Kak blasna twoja mysličkа,
Haj! twoja mysličkа.

Twój luby cżoka ſ żadosću,
Hacż wrócżisch dom žo ſ trawiczku,
Haj! dom žo ſ trawiczku!

Marija Krjeczmarjowa.

S **Budestez.** Sswjatkownicżku smeje farar Bójz rano w 7 hodź. żerbsku ſpowjedź, farar Domaschka we 8 hodź. żerbske a 1/10 hodźin němske predowanje. Khór spéwa ſwjatkownu Gläserowu kantatu. Na wobémaj dnjomaj sbérka sa powschitkowny zyrkwiny ſond. Sswjatkownicżku dop. w 11 hodź. Bożа służba sa dżeći — 2. dżeń ſwjatkow smeje farar Domaschka rano w 7 hodź. němsku ſpowjedź, farar Bójz dop. we 8 hodź. němske a 1/10 hodźin żerbske predowanje. — Sdrjedu po ſwjatkach dop. ſ dopkom 3/4 10 hodźin ſhromadżitna żerbskich ewang. duchownych. (Spéwarske žobu pschinjesesć.)

S **Bulez.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Bożа służba. Zyrkw. khor spéwa: „Pschindź k nam, niebjesti trosczjarjo.“ Pop we 9 hodź. dżéczikemschenje, w 3 hodź. kschczeńske kemschenje. 2. dżeń ſwjatkow rano 1/27 hodź. żerbska ſpowjedź, we 8 hodź. żerbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Bożа służba. Ssobuskutkowanje posawnoweho khora. Na wobémaj ſwjatnjomaj sbérka sa powschitk. zyrkw. pokladnizu. — Na 3. dnju ſwjatkow rano we 8 hodź. żerbska Bożа służba. Pop. w 2 hodź. wulét żónskeho towarstwa. — Cumrela je Hana Emilija rodź. Pantiżej, mandź. Korle Arnoschta Schneidera, żiwnoscżerja w Cżornowje, 45 l. 5 m. 7 dn.

S **Budyschinka.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. je żerbske a dop. 1/10 hodź. němske ſwjedżenske kemschenje. Ssobuskutkowanje posawnistwom. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. němske a 1/10 hodź. żerbske ſwjedżenske kemschenje. —1. a 2. ſwjaty dżeń sbérka sa powschitkownu podpjerańsku pokładnizu krajneje zyrkwje.

S **Darta.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbske a 1/10 hodź. němske kemschenje. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. żerbske kemschenje. Na wobémaj ſwj. dnjomaj sbérka sa krajnu zyrkw. pokladnizu. — 3. dżeń ſwjatkow dop. w 9 hodź. kemschenje sa dżeći. Popołdnju żónske towarstwo. — Semrél: Jan Mickta, cżésla w Stróži, 80 l. 2 m., Handrij Pétschik, wumjeńkař w Stróži, 73 l. 3 m.

S **Hodżija.** Sswjatkownicżku rano w 7 hodź. smeje farar Wjesar żerbsku ſpowjedź, farar Voigt we 8 hodź. żerbske a 1/10 hodź. němske kemschenje. Dop. w 11 hodź. dżéczikemschenje. — 2. dżeń ſwjatkow smeje farar Voigt rano w 7 hodź. němsku ſpowjedź, farar Wjesar we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. żerbske kemschenje. — Na wobémaj ſwjatnjomaj dnjomaj kollekta sa powschitkowny zyrkw. pokład. — Sdrjedu pop. w 3 hodź. ſhromadżisna żónskeho towarstwa na dwórnischcżu w Zicżenku. stara.

S **Hušti.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbska a dop. 3/4 10 hodź. němska Bożа służba. Sbérka. — 2. dżeń ſwjatkow ſwp. we 3 hodź. němska Bożа służba, cand. theol Handrik. Sbérka. Dop. w 10 hodź. dżéczikemschenje.

S **Hucżiny.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Bożа służba. Khor spéwa. Kollekta sa zyrkw. ſond. Dop. w 11 hodź. kemschenje sa dżeći. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. żerbska a 1/2 10 hodź. němska Bożа służba. Kollekta sa zyrkw. ſond.

S **Hornjeho Wujesda.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbske kemschenje, 1/2 10 hodźin němske kemschenje. Krajna sbérka. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. němske kemschenje. Krajna sbérka. W 10 hodź. Bożа służba sa dżeći.

S **Khmaczij.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbske a 1/2 10 hodźin němske kemschenje. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. żerbske a 1/2 10 hodźin němske kemschenje. Na wobémaj ſwjatnjomaj dnjomaj sbérka sa powschitkowny zyrkwiny fonds. — Semrél: Hana ſwud. Garbarjowa rodź. Nopperez w Lutobcżu, 70 l. 21 dn.

S **Klukscha.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbska a 1/2 10 hodźin němska Bożа służba, 3/4 10 hodźin nészhor sa dżeći. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. żerbska a 1/2 10 hodźin němska Bożа służba. Na wobémaj ſwjedżenjomaj sbérka sa powschitkowny zyrkw. ſond. — Semrél: Marja Matschijez, wosadzkarka w Lichanju, 84 l. 4 m. 20 dn. Madsena ſwud. Wenzelowa rodź. Czechez, khéżkarka w Klukscha, 79 l. 5 m. 16 dn.

S **Krjebje.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. němska a dop. 1/2 10 hodź. żerbska Bożа służba. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. żerbske a dop. 1/2 10 hodź. němska Bożа służba.

S **Lupoje.** Sswjatkownicżku dop. 1/4 10 hodź. němske kemschenje (farar Grohe ſ mésta). — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. żerbske a dop. 1/2 10 hodź. němske kemschenje (cand. rev. min. Njenej). Kollekta sa krajny zyrkw. ſond.

S **Malešecz.** 1. a 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. żerbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Bożа służba. Kollekta sa powschitk. zyrkw. pokład. — Sswjatkownicżku we 11 hodź. dżéczikemschenje.

S **Minakala.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbske a dop. 3/4 10 hodź. němske kemschenje. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. němske a dop. 3/4 10 hodź. żerbske kemschenje. Kollekta sa krajny zyrkw. ſond — 3. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. kemschenje sa dżeći. Sdrjedu wjeczor we 8 hodź. żónske towarstwo na sarje. Schtwórk pop. 1/45 hodź. żónske towarstwo w Adolfkej Hécże.

S **Rohaczij.** Sswjatkownicżku rano we 8 hodź. żerbska Bożа służba, dop. 1/2 10 hodź. němska Bożа Służba. Khor spéwa. — 2. dżeń ſwjatkow rano we 8 hodź. němska a dop. 1/2 10 hodź. żerbska Bożа służba. Dop. 3/4 11

Cvrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi smeje ſwjatkownicżku rano 1/8 hodź. żerbsku ſpowjedź a ſwj. wotkasanje farar Tyscher, dop. 1/9 hodź. żerbsku a w 10 hodź. němsku Bożu służbu farar Róda, ſpéwanje zyrkwinſkeho khora. Dop. w 10 hodź. we wokrjesnej hladarni Bożа służba, farar Tyscher. — 2. dżeń ſwjatkow rano 1/2 8 hodź. němska ſpowjedź a ſwj. wotkasanje, farar Róda, dop. 1/9 hodź. němsku a w 10 hodź. żerbsku Bożu służbu, farar Tyscher. Arija sa huslе a byrgle. Na wobémaj ſwj. dnjomaj kollekta sa powschitkowny sakski zyrkwiny ſond.

— **Krajnoszyrkwinske zhromadżenstwo w** Budyschinje, na rójowej haży 31. 2. dżeń ſwjatkow dop. 1/11 hodź. njedżelska schula. Wjeczor we 8 hodź. ſwjatkowna ſwjatocznosć. Wutoru, wjeczor 1/8 hodź., ſwjatk młodżiny sa rozhudź. kschesć. sa młodżenzow a krjedu wjeczor we 8 hodź. tohorunja sa młode hołzp. Schtwórk, 4. 6., wjeczor we 8 hodź. wjeczor sa starschich. Thema: „Khcz służa naschim dżéczom!“ Réczнik knjes wucżeř Brúck ſe Lipska a dr. — Knjes zhromadżenskiwowy wothladat Zimmermann ſ Budyschina smeje tele bibliske hodżiny: Wutoru wjeczor 1/9 hodź. w Kumwaldze, krjedu w Hornjej Wjasońzy pola knjesa pjekarskeho mischtra Hulscha a pjatk, 5. 6., wjeczor 1/9 hodź. pola knjesa ratarja Kunatha w Rodżezach.

Princesnine juwele.

Nimale jedyn zyły tydżeń bé Lausanne (Schwajzarska) sastanischcżo najsmamjenischischich juwelnych kupjow Europy S Pariża, Londona, ſ Italskeje a Polskeje běchu woni pschichwatali, žamo nékotři Némcy běchu mjes nimi, kotřiž pak žo jara wrócżo dżerżachu. Też Schwajzarjo njepobrachowachu, kaž žo to žamo rozumi. Cżłowjek móhł żebi myslicż, ſo žo tu wo jedyn ſ njeliczomnych sjéżdow jedna, kotrež žo wot reklamuhtódnych wobzobom wuhotuja, a pschi kotrychž žu zwjedżenske récże a wobjedy klowna wež. Tomu pak kaž njebé. Schtož bé wschéch tych ludźi do mioho mésta nawabiło, to bésche wuhlad na dobycżk, kotryż ſ pschegadżenjom stajnje juweloweje sbérki nasymu wumrétseje rusk. prynzeżnu Wery Lobanoweje nad Rostowom kivasche.

Prynzeżna Wera Nikolajewna bé žo ſ 18 létami sa prynza Jakuba Lobanowa nad Rostowom wudala, ſ jenym bratrom zjedyn cżłowjek ruscheho ſwonkowneho ministra. Dżona žama bésche jena prynzeżna Dolgorukа, a jeje prjedowniży žahaja hacż k Rurikowej żiwójbje, najprénischim ruskim wulkowjerscham wrócżo. Jara młoda ſwudowjena, wopuschcżi wona ſwoju wótczinu po ſmjerczi wulkowjerscha Sergija, kiž bu 1904 ſ nihilistiskim nadpadom ſtónzowany. Wulkowjerch Sergius bé we Mósskiwje stajny hósez we jejnym domje. Jeho ſrudny kónz ſdasche žo prynzeżnje jako pschedsinamjo żołostneje revoluzije. Wot tamneho cżaża bésche prynzeżna pak w Pariżu, pak we ſwojimaj hrodomaj w Mentone a Berey żiwa. Tu sapoczinaschе wona ſwoju sbérku krażnych paczerkow a kamjenjow nakladowacz. Dżiwaschе žo nécżto, so wona sa tutón zamér wulke sumy nakażuje, wotmolwi wona: „To je najlepsche sapołożenje pjenjes; ja ſ tym nicżo njerosbróju; nawopak, ja dobudu ſ tym hischcze jene ſamożenje wjazu.“ Wobstejnoseje dyrbjachu jej prawo dacż.

Po żyżnenju Rusleje njebé wona ſwój hród „Zina“ pola Berey wjazy wopuschcżila. We jednorej domjazności ponowoschе žo żyle ſwojim njeſwożownym krajanam, kotřiž běchu do Schwajzarskeje wucżekli, a podpérasche jich. Ale wutrobna thorosć, na kotrejž wona cżékjeschе, bé žo dla wjele pschétratych hórkocżow pohórschka, a wjedżesche k nahlemu kónzej. Nad jeje ſawostajeństwom posłazi wona knjesa Deckera de Duillier ſ Berey ſa powschitkownehо dżéża a ſarjadowarja ſawostajeństwa. Wón bésche 35 lét jeje ſekretar byk. Jako druheho dżéżija a ſarjadowarja ſawostajeństwa postaji wona knjesa de Fontenay, franzowskeho ſapółtanza we Južnoſkowjanskej. Wot samożenja, kotrež prynzeżna we Ruslej wobżedżesche, njebé nicżo wjazy wyschе wostako. Jeje hród we Móskwje bé wurubjeny a jeje kubla mjes lud rozdżélene. Jej ſawosta jenoż hischcze jene juwelna sbérka a nékotre wobżedżeństwa we Francowskej, mjes tutym jeje drohotna nadoba, ſ kotrejž pschegadżowanjom žu we Pariżu ſapoczeli, a kotrymž wjele pjenjes wuwikuja. Knjes Decker de Duillier ſ Berey je cżłowjek rjaneho ſwonkowneho, ſ bélej brodu a ſ rasnym wustupowanjom, tak ſo we ſwojej dokhej, cżornej ſukni kaž tajki wyschschi ſastojnik ſwonka służby wupada.

Juwelowi kupzy, kotřiž běchu tuteho pschegadżowanja pla do Lausanne pschijschli, ſamężnichu žo ſ wjetscha hnydom we Lausanne-Palace, hdżež dyrbjeschе žo pschegadżowanje wotmėwacż. We tutym cżażu policżowaschе hosczenz pżkany a żiwy napohlad. Wschón żiwėt bé żebi taki naſtkał ſ drohotnymi kamjenjemi — woprawdzite male wiki pódla tych wulkich. S dypkom we dwénaj poda žo kóżdy do żurle. Tam běchu we polkole stółzy wustajene, na kotrychž mésjesche wokoło sto wobzobom méstno. Kupzy twaschcżu ſkupiny mjenje abo bóle po tych wschelakich narodnosejach, we najwjetschej liczbje běchu Parižajy saſtupjeni. Powschitkownje bésche nalo knjenjow widżecż. Bé to woprawdżity pschekupſki żiwėt, hdżež mésjesche żidowsti splah pschewahu. Prédku we jenym wutwarku stejі jene dołhe blido, pschi kotrymž staj žo knjesaj Louis Cartier a Armand Pocholon, ſnataj Parižskaj a Genfskaj kotrinaj, jako wżywustwarjej pożydnyhuj. Zykkwanty ſarżżżnéj je pradżiwnje mésčany, ſda žo cżi, ſo žu nadobo pschi jenym dżiwadłowym pschedstajenju abo pschi jenym ſudnikim jednanju. Lud ſcżehuje wscho še napjatej kedżbnosczi, jednanja ſtawaju žo jenoſ ſ schepiatym hłozom, kaž bychu ſo pschitomni bojeli, ſo budu wot pschedbżydy k porjadej ſwołani. Druhdy wschak postrowi żiwe kleskanje pschedacże jeneje wobżebje wobłubjeneje wėżki.

Pschegadżowanje ſo ſapoczina. Knjes Carlier bjerje jedyn po druhim ſ nakładżenych juwelow zyle po dżésitej liſczinje a podawa ke kóżdemu krółke wopiſanje. Wón pokżi drohotku na jenu maku schkorpatwu, we kotrejż ju potom jedyn złużobny ſ wobhladanju posticża. Kupzy cżinja njes ſobu ſwoje pschiſłownjenja, wżyżwustojni żebi žamnym ſrofumlinje pokiwy, njes tym, ſo pschegadżoważ nałajnje liczby wuwołuje, pschi cżimż wot jeneje ſtrony k druhej kroczi. Najwjetscha cżiſchina knjeżi we kole żadżazych; jedyn pokiw abo žamo jene pohladnjenje dosaha. „10 000 ſo żada“, woła pschegadżoważ, — mjeſecżenje — „5 000 ſo żadżi“, woła wón ſaſo, „5 100, 5 500, 6 000“ — a tak rychle dale —, njes tym ſo drohotka pschi blidach wokoło pucżuje. S prózu namaka ſo pożledni żadżeny. Ale niczo njewuhdże pschegadżowarjej. Wón ſtajnje wé, hdże tón je, kiž najwjazy żadżi. Wón dokonja ke kupowanju pohnjecż, ſ tym ſo liczbu na pravym méſtnje wospjetuje. Wón je wulki dżiwadłownik a ma też ſa tym mżdu. Nimale bjes wuwsacża ſo żadana płacżiſna dospéje a žamo pschegadżi. Najwjetsche płacżiſny ſdadża ſo ſtónczinje zyle pschimérjene. Kunje kaž we Monte Carlo je tu, ſo kóżdy rosum ſa woprawdżitu hódnosez pjenjes ſłubi. Tak ſo po ſdacżu bjes prózy wulke liczby dospéja. Najwyschſcha płacżiſna, kotruż jena drohotka wunjeſe, bé 533 000 frankow, ſa jenu krażnu ſtżżnuhatu paczerkatu ſchijinu pychu, wobſtejazu ſ 171 cżežkowjenych rylspaczerkow, kotreż zar Mikkawſch I. nékdy ſa ſwoju lubowanu kupi.

hódy. Boža služba sa dźerži. Na wobmaj bnjomaj serbska hasakse hłowne bohliske towarstwo.

S **Njeswaczidła.** Swjatkowniczku rano we 8 hodź. je serbska a hodź. ½10 hodź. němska Boža słužba. Serbska a powschitkowny sand krajneje zyrkwje. — 2. dźeń swjatkow rano we 7 hodź. němsku spowjedź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba. Serbska a wosadny diakonija.

S **Porschitz.** Sswjatkowniczku a 2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a ¾10 hodźin němska Boža słužba. Serbska sa powschitkowny zyrkwiny wokład. — 3. dźeń swjatkow rano ½9 hodźin serbske dźěćatkowe schenje. — We 10 hodź. němske Boże wotkasanje, karat lic chwał. Mrósak z Budyschinka. — Wumoschi sberki sa schescic. dźěło mjes mladźinu 105 hr.

S **Nakez.** Sswjatkowniczku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska swjedźenska Boža słužba, dop ¾11 hodź. němske dźěćatkowe schenje. — 2. dźeń swjatkow rano we 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska swjedźenska Boža słužba. Na wobedowaj bnjomaj kolleta sa krajnu zyrkej. — Wumrěł je Chrystian Tyrka, wumjenjtak w Schescinym, 65 l. 1 m. 23 dn. stary.

S **Wóspischa.** Sswjatkowniczku rano we 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Kollekta. Pop. ¼4 hodź. Boža słužba we Lěsej. — 2. dźeń swjatkow rano we 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Kollekta.

Ze susodnych a dalších krajow.

* S **Haynawy.** W sańdźenych dnjach na tyšacy morwych rhbow namakachu. Mjes nimi běchu na 8 puntow cźežke schczanki. Niechodźi so shndacz, cźehodla ruby w farowej rězy tak mrěja. Někotři ludźa, so je w sańdźenych dnjach pschi fmlnym hrimanju Boże njeswjedzo do Zi dhrika, ryby pohladźeło a z dźela morika. Ssomsny pad fu psched krótkim pola Rychbacha nasonił, hdźež po fmlnym hrimanju morwe ruby, z wjetscha karpy, na wodź pławachu. Teź tam bě zjerza błost do wody dyrił.

* Se **Sittdanzy.** W fhuźodnych Bunzewiach sańdźene dwa wulki woheń w pokledném wokomiku wotwozroczichu. Někotři ludźo dźěchu w jenej je sańdźenych nozow wime wobhdźenja dźěłaczerja Bergera a fhschchachu nadobno nógu hak. Wórch na to hnachu plomjenia z twarjenja. Pschikmatacza wohnjowa wobora wobeh bórsh fhoł ga. Wo jstwje bě mjenujcy spirituhowa błescha roshnicha S tym nasta woheń a wschelake wězy fo sapalichu. Se pschemotowanjom namakachu hischcze jenu błeschu je twirtne napjelnjenu wo jstwje. Do błesche bě saskroczena swjedźa stajena. Błescha mješesche rozbuchnucz a zgiby dom sapalicz. Spodźiwne je, so Bergerez swójba ranje dom njebě. Bergera a jeho fynna na druhe ranje sajachu.

* **Njezłowjesti nan.** W Bekendorfje nad Labjom we sańdźenych dnjach w jenym jsporje ryby łojachu. Pschi tym cźěło někotre mješazy starcho dźěćcza z wody wuczehchu. Dźěćcza bě do mécha faichte a k méchej bě wulki kamjeń pschinjowjasany. Njeczłowjesti nan bě psched krótkim zonu z 6lětnym dźěćcom w hamfnym jsporu zatepił.

* S **Wróitkatawa.** Sańdźenu wutoru potorhny automnibus we rótku Rhżer-Wilhelmfeje a Wiktorinje Sche hi roschtu, na kotrejž dźěłaczerjo we 4. wolthodże dźěłachu. Njeshoża fta so i tym, so fo i roschtow dele wihnyły powjas wokoło autowa faschwinta. Wjednik owta, to nje patrowyschi, bale jědżeshe. We fiamym wokomiku fhjwnych fo roschty z dźěłaczerjemi, kiž na nich sčěła hu. Tjso fo hnydom moricha. Dweju cźežkoranjenemu fo łažnowinje dowjesechu. Wolizajski president a fastupjeř statneho rěčnischwa fo hnydom na městno njesboża podaschtaj, so bychtaj wězy wschewotwalaj.

* **Boże njezwjezoro saraje** we sańdźenych 5 pod Dolle dwě sthżobnej bolzy jeneho tatarja, kiž fo pod wulkim schlomom psched desčkom khowachtej. Mužej fam fo pohlubichi, tola pak fo po krótkim cźasu sajo shraba.

* **Krajny kanzlef dr. Marx,** kotryž je psched někotrymi cźasom z němskimi mutnikami fjobu do Roma wotpuczował, je w sańdźenych dnjach sajo Rom wopuschcził. Na bomwuczu budze hischcze někotre dny w Florenzu a we Awstriskej pschebywacz. Wórsh po jeho swójstnje podachu fo też kobuskowh Kólnischko tachantiskeho thóra pod wjedenjstwom tachantiskeho kapitulara Oberdörfera na domapucź. Monsignore Perosi, dirigent Sixtinskeje kapele, wjesche rosčohnowanske předowanje.

* **Struchkohra jenesje swójby.** Jene njesboże z rědka kame pschińdże, rěko stare pschisłowo. Tuto pschisłowo dopjelni so we sańdźenych dnjach sajo junu tak wrawje w jenej swójbie w Heisenitzi. Glětneho synna pschi hrathanju cźežka walka pschepadże a mori. Nékotre tydźenje posdžišcho pschińdże 18lětny synn do kolesow w jenym z tajkich a bórsi po tym w thorownji wumrě. Dby běchu jeho powkhowali, skhori naistarschi synn a po krótkim cźasu wumrě. W nětko łeži najmłódschi hischcze sawostajeny synn doma cźežko khory. Wón pjecza psched někotrymi dnjemi na pohrjebnischczu někcho dźěłaczerja. Pschi tym cźežki pomnik na njeho padny a jeho cźežko skrani. Njeby fo jemu hnydom pomoz poskiczila, by też snadź hižo morwy był. —

* **Prěnja automobilowa oróha w Bayerskej.** W Pinerizy maja hižo dawno wosebite dróhi sa automobile. Nětko je bayerske knježestwo w fcźehnje wo nowonatwarjenju automobiloweje dróhi mjes Mnichowom a Starnbergom jednało. Dróha ma bucź 20 km. dołha. Knježestwo je 1½ mil. hr. k tomu pschiswolilo.

* **Dźěcźo fo sabjžalo a z hłodom wumrěło.** We Schwarzenbachu w Dolnjej Bayerskej sabjža fo 2½lětne dźěcźo sběhneho dźěłaczerja Klingeisena do lěsa, tak bohu ho z macź nanej wosbjeb do lěsa nosnyła. Dźěcźo fo nje njewróczi. Po někotrych dnjach namakachu je morwe pschi jenej rěczy hrjebh. **Dźěcźo bě z hłodom wumrěło.**

Přilopk.

-n* **Wopicźa wješ.** Blizko města Kindia w franzowskim Kongostacze chze Pasteurowh wustaw prenju wopicźu wješ (na zyłym swěcze) załoźicź. Skalnizy (Schimpanih), horaki (gorille) a kołmaki (orang-utangi) bywaja wješ wobydlicź. Dokelž pak fu swérjata hischcze mało wumnoženc, **tak** je domorobne zony sastaraju a wothkladaju, budu fo z nimi pschechodowacz a fo sa jich „duchowne" a cźelne potrébnosze staracz. Teź sa „duchowne"? Wustaw chze wopicźe wješ załoźicź, to by fe wobydlerjemi wschelake wědomosnje połpyty cźinił. Wucźeni tuhoho wustawa woczakuja najcźežsche wupschehi. Zale mlode wopicźy fo nałója, kotrychź chzeda rěcźecz nawucźicź. S tym pak njechaja so hischcze spokojicź, wopicźy chzeja na wěty khodźeńt sdźelanoscze wobrhnycź a stajnje fo prózowacz, jich ke cźłowjeschenu stawej na fóbe waschicźo swobodnicź. Kóżda wopicźa dóstanje swój domacźk, kiž je néhdże 1 m. wyssoki a na kolikach stoji. — S dobom pak chzedża wopicźy sa lětakse połpyty wupschi. Wopicźa krej na tola samsne kajtosicze, kaz cźłowjeka. Wucźeńcy budu wopicźy je wschelakimi bazillemi schczépicź a tak bóstanu wschelake jdby, z kotrymiž chzedża tak, hucchoźinu a druhe khorosze hojicź. To je wschó, ale derje wiśane a projekt a wumyślene! Schto nětko wopicźy? Dadża hebi wschitko sczekpuze lubicź? Wucźońcy drje wschelake wdźeli nosbenja! Dobudu wone cźłowjeczi rosum, tak budu wésce wědźicź, kak maja fo psched lětakimi nojtkami schhtacz. Niech pak teź wostanu wopicźy z wopicźami, we wsém naskupanju, tak niebudże wésce žadyn plót pschewuschi.

-n* **Dejmant se jubilarom.** W lěcze 1475, runje psched 450 lětami, wuiséłbźi Louis van Bergueм z Brügge taisnoscze, kak fo dejmanty tocza a dźela. Na tutom fakładze stwori wumjelstwo, drohotne kamjenje we wschelakich formach tocźicź. Krótki cźas na to stupi se swojim wunjelkenjenjom w Antwerpenje a Amsterdamje na fjawnosc. Wot tuhoho cźasa fem leżija Amsterdamske dejmantowe tocźarnje. S dobom z tocźenjemi wuwi fo wikowanje z dejmantami. Dźensa swijnja dejmantowe placźiny, kaz placźina wschćich druhich tworow, wot toho momenta, kak wjele dejmantow fo na wiki pschinjese. Wéwyschtojizi komisarojo frjaduja kamjenje po wschelakich kajtosczach. Placźiny postajeja sendźesny wulkowikowarjo a dejmantowe fondikaty (sjednoczeństwa). Najwjazy dejmantow fu mje Amerika, mjenujzh 70 proz. swětowego wudźeła. Na zyłym swěcze je jich 38 tuzow, to je 760 zent. dejmantow. W kóždym lěcze wikuje fo sa 150 miliionow hriwnow dejmantow.

Smeški.

** **Dobra kolbaša a drama.** Antoine, priedmolschi nawjedowar parijskeho „Theatre libre", dźensa nassnamjenicźischi francozski dźiwadlowy kritikar, je hižo sta bolsa w njejschczeschiwje žiwy z jenym slawnym dramatiscznym, kotremuž w towarschnje z pucza khodźi. Wjso jeho kritikar njesapowědnje wón jeho wudźelkam pschiskluchnu cźeszczownosć. „Kak to pschiwdże", praschesche fo wondano njejschczesczi, „jo Wy hźiwaju na jeho wulkeho ducha tutomu mużej pschego khribjet wobroczisce, hdyż Waju pschiwad hromadże wjedże?" — „Cźehodla", wotmolwi Antoine, „haj, mój bożiczko, lubuju wschak dobru kolbasu a tohodla nimam nakhilnosć, fo je swińiczkom spischecźelicź!"

-n * **Kak cźe nadobna knjeinicźka zarowacź.** „Hana, Wy tola žarnjecze?" — „Haj, nadobna knjeni," moja cźeta je wumrěła." — „To je schkoda. Kak rad běch Wam pisanu fuknuu darita. Nětko wschak dyrbju ju někomu druhemu dacź." — „To njeje trjeba, pola nje hižo dołhaha, hdyż w cźornej klusu žarnju."

** **Pschemalo.** Knježna wucźerka fo prascha: „Schto cźinjesche Noa w arcshe?" — „Wón łójesche rybh!" — „Derje prajene." — „Wón pak njeje wjele nałóził." — „Cźohodla pak nig?" — „Noa mějesche jenoż tśi wasy w archje!" -n

* **Se „kucheje" Ameriki.** Amerićzana praschachu fo raz wo wuspechu alkoholneje zakazhnje. „Pićzay pija fischesche pschezo", ménjesche, „schtoż do rukow dostanu. Njedawno běch do towarstwa pscheproschony, wjedźech pak tam, dokelž běch troschku khorowaty. Hospodar klinkasche a proschesche mje, so bych tola pschischoł." „Njemóżu", wotmolwich, „dyrbju doma wostacź, mam neuritis (jena khorosch). — „Dw, to nicźo njewadźi", nanschecźiwi hospodar, „pschinjesche někotre błesche sobu, pijemy wschó!"

* **171½ miliiona automobilow wobjezdźa Sednoczene staty w Amerizy.** Jara rjadny je Newyorkski dróhowy hamt wobliczisk. Na kóždeho 6. Amerićzana pschińdże jene motorske kolo, na kóždu 7. wobsobu jedyn automobil a na 69 wobsobow cźežity automobil.

Kamtske wozlewjenja z Budyšina.

Gmejnski puć z **Mikez do Czorneho Hodlerja** je dla nałożowanja na Mikezanskich honach wot 29. meje hacź do 8. junija sawrjeny. Jězdny wobkhod je sa tuton cźas na Nowy Luh pokasany.

*

Wjeżny puć w **Nowej Wży pola Huski** je dla nałożowanja wot 2.—9. junija sawrjeny. Jězdźicź ma fo we tutym cźasu na Wjasoricu.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 29. meje 1925.

Wjezerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,11
1 jendielski wunt	20,392	100 czeskosk. krónow	12.425
100 schwoiz. frankow	81.18	100 wólk. markow	80,15

Pjenjezy su žadne. Wschédna daś staji fo na 9—10% letnje danje.

W efektach bě wezera na Berlinskej burfy mało wobkhoda. Kursy běchu saso niske. Statne a wójnske nemske pożiczonki dale swoje kursy snižowachu.

Na produktowych wikach běchu placźiny niske we tydźenskownym cźele. W jerjamjenju skoro žanebo wobkhoda njeje. Wowsy swojim powórnje wupadu placźiny sakkowa. Muku jara kupuja, dokelž ménja, so na nju sko polożo. Wezera blackeske zentnar

w Lubiju:

pschenizy 12.50—13.— rożki 11.25—11.50 jecźmjenja nalétn. 10.50—12.— wowsa 11—11 hr.

w Barlinje:

pschenizy 13.25—13.40 rożki 10.80—11.— jecźmjenja nalétn. 11.30—12.10 nałymsk. 10—10.90 wowsa 11.75—12.15 hr.

We terminowym wikowanju:

pschenizy w meji 13.70—13.62 w julizy 13.80 hacź 13.45 hr. — rożki w meji 11.05—11.10 w julizy 10.95—10.85 hr. — wowsa 10.80 hacź 10.85 w julizy 9.55—9.50 hr.

Wiki wezera schwórk w Lubiju: Butra 1—1.10 hr., jeja 11 pj., twaroh 25 pj., lamy wołsi 2 hr., cźerwjeny kał 30 pj., karoty, walcźł 1 hr., fwinat 20 pj., zubła 25 pj., kolotez 3 kerczki 20 pj., radisti 15 pj., rhabarber 15 pj., selerij punt 1 hr., hromak 70—1.30 hr.

Wiki wezera w Shorjetzu: Hramatsacź do 1.40 hr., butra kusk 95—100 pj., jeja 10—11 pj., truskazy 5 hr., rhabarber 2 puntaj 15 pj., njesrale kołmaczki 30 hacź 40 pj.

Wiki wezera w Khorczebnu: Butra punt 2—2.10 hr., jeja 10—11 pj., kolotez kerczk 5—10 pj., hromak 80 hacź 100 pj.

Sswinjaze wiki tam. Pschihnali běchu 856 prošatow a 89 běhakow. Wone placźachu

	małe	hrjenje	wulke
prošata	16—20	20—26	26—30 hr.
běhaki	35—55	55—75	75—100

Wiki mużikitowcha stotu sańdźenu hrjedu w Leer we rauschej Friesiskej. Pschihnali běchu 1150 schtuk skotu. Wiki klazachu. Rjany skót bórsh wospschedachu.

Młode bóiki a wyssokuczelne krowy placźachu

1. kajtosczе	625—750 hr.
2. kajtosczе	400—550 hr.
3. kajtosczе	250—375 hr.
jałowzy 2. kajtosczе	350—500 hr.
jałowzy 3. kajtosczе	200—325 hr.
lětne byki.	200—600 hr.
Prósduiki a krowy na pastwu	200—450 hr.
dwělětne howjadła	150—350 hr.
běhaki 40 hr., prošata 26—35 hr., wowzy 25 hacź 60 hr., jehnjata 5—12 hr.	

Bliższe wiki su pschichodnu frjedu 3. junija.

Na pschedaż:

Rjana wyssokoskuczelna cźežniwa **krowa,** w Komorowje cźo. 51 pola Nakez.

Krowa, wyssokoskuczelna młoda, w Lěsej cźo. 6 p. Kamjenza, — w Bělej Wodze, Neuteich cźo. 45.

Kóń, cźorny walach, 180 zm., kamjenjespróżny, Pawol Krenzel we Wjasoricu, — 4lětny a 50 zentn. wós, Arthur Hartmann we Wjelecźinje.

Khéża, nowa, z polkom, w Cźichonźach cźo. 19.

Sto pytaja:

Kormario, schamottowa fabrika w Thonbergu.

Dźěłaczerjo, jana „Adolf" pola Běleje Wody.

Elektromontér, Lohje w Budyschinje na Tšélanskej dróhy cźo. 15.

Kowarski, Pětr Wels w Kulowje, — Oswald Rizig we Měrowje.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾12 hodź.: Dla błiskoscze stojatych dnjow fu złabe wiki. Placźiny so njepschemeńschim. Tendenza cźicha.

Dop. ¾12 hodź.: Każ psched hodźinu. Tendenza jara cźicha.

Wot 24.—26. meje je so w Awstralskej po dlejschej žuchocze rjany defschcźik naschol. Tohodla fu wuhlady na rjane žitne žně wjetsche.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje na tuni abo 1000 kg, lejwol 100 kg, wjesching 50 Potej hetrowje.

	28 5.	27 5.		28 5.	27 5.
Pschenica	268 768	267-270	rzepk. wosnjaski	15-15,60	15-15,60
rożka	216 220	218 222	wotk. wolsane	3,75	3,75
nałet. jecźmjen	226-242	226-242	jerabella	13-15,25	14-15,25
nal. jecźmjen	—	—	Bérnage krużki	18-19,40	18-19,50
wowsy	235-243	233-241	Sumy	19 21,00	19,00-21
kukurica (Mais)	211	—	mała	19-22,50	19-22,50
pschenicźn. muka	34-36,50	33-36,75	lany wosnjaski	21-22,80	21-22,80
rożna muka	30-32,00	29-32,25	mórske łupiny	10-11,00	10-11,00
pschenicź. wotr.	14-14,00	14-14,00	olle lupiny	12-14,00	12-14,00
rane wotruby	14-14,80	15-15,00	symje, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapk	395-400	395-400	Symja, rjana	1,10-1,60	1,15-1,20
lane symje	385-393	385-390	„ pschenc.	1,10-1,40	1,15-1,20
rzepk	22-25	22-25	„ wowsiana	0,90-1,80	1,00-1,20
ziemiaki	19-20,00	19-20,00	„ jezna	0,95-1,00	0,90-0,95

Placźiny rěsneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

28 meje:

2 wołaj, 18 bykow, 27 jałowzow a krowow, 1792 cźelatow 39 wowzow, 1015 fwinj.

Placźiny sa

cźelata: 2. 73—78. 3. 64—68, 4. 55—60;

fwinje: 1. 61—63, 2. 63—65, 3. 60—61, 4. 55—59, 5. 50—55.

Po wuprajenju spomnjeneho ratarja njeje nasch dotyk sa wobjedźowanje běrnow trjebany „jěź“ tón prawy grot za pschejedźenje rynckow. Wón je pschekkabu a w rynku pysche nikto khodźi. Pódla teho hischcze druhdy mota. Khmanschi sa tuto dźěło je amerikanski jěź „Planet Junior“. Tón pak pschedotho njedźerži. Tehodla je spomnjeny ratar žěbi po žiwotnych idejach wobjezbu „jěź“ twarićej dał. Tón mjes rynckami dosć hłuboko a wěsće dźěła.

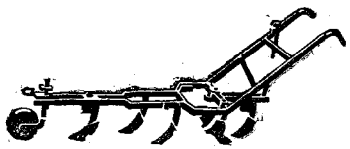

Kaž z nascheho wobrasa hižo spóznajemy, je tutón „jěź“ žylny a za khubsche dźěło khmany. S dobom je dźesći hacž dotalne pola naš hewak trjebane graty tuteho rodu. K wobkuzej su wschě schěsćz radliczki pschikowane, kotrež semju derje pschehrjebaja. Poslednja radliczka wobrjezbja „Se-ćanowé-ćaćowé-jězbowičzy-jó-par“ ćěžd-par“ ćtukow, ko khodźi. We městu kolejka predku ma tutón jěź stopu.

Schurik wo žiwotnych nasshonjenjach takle rospraty: Sym běrny plahowaś, kaž khódny druhi je wschěmi smykami a wobuznoscheni. Tak nasběrach z jutra 88 zentn. Potym tym tutemu jěźej wschě radliczki sebrał a 29. junija jenicz se sadnej frjedźnej hłuboko hrjebał. We městu 88 zentn. nasběrach někto 96 zentn. Na druhim sastupje tym z tutym jěźom schěrscho a hłubscho wobjedźowat a nasběrach 110 zentn. Potom tym 29. junija z nim schěrscho a hłubscho jědźał a moje žně stupichu hacž na 128 zentnarjow pornjo pryedawschim 88 zentn. na tamtym sastupje pschi somym pohnojenju. Dale tym hischcze 13. julija z tutym jěźom hischcze junu pschejědźował, ale niž tak schěrsko. Moje žně žo na 149 zentn. z jutra powjetschichu. Niž žynjo a hnojenje tamo porjedźa naiche žně. S nimaj žobu kroczicz ma kedźbliwe a zwedomite pschedźěłanje role. Tym cźěžscha je rola, cźim bóle dyrbiscz ju za běrny pschehrjebowaś.

Dróbne skotarstwo.

Hovannaski kralik.

(S wobrazom.)

Najwjazu pschecźelow mjes drobnymi karnikelmi nima bjes dwěla Hovannaski kralik abo karnill. Hovanna abo Habana je hłowne město na luzje Kuba w morjach Sćrjedźneje Ameriki. Kuba Kuba je zwěrjosnata a hłowna je zwjazim tobakom. Tón tam we wubjernej kajkosći rosćo.

S města Habana pschidu zigary, kotrež su kurjerjam radosćz. Doketž tutón kralit tobalbrune toßmy nosy, su jeho ho tutym tobakowym měsćze Havannaski kralik pomjenowali.

Mjes nimi rozeznawamy tajke z jaßnischimi a cźémnischim koßmami. Najbóle waża žebi kože z cźémnymi koßmami. Tehodla tuteho kralika też najbóle plahuja. Jeho koże móża trjebaś, bjez teho, so je pryedy barbja. Tehodla teho kralika w ciopłych thlěwach njeplahuja. Cźim bóle žo na pschebywnje też w khłódnym, haj symnym powětrje śmucza, cźim rjeńscha je koža, cźim husćiśche su koßmy a cźim bóle žo sybola. Khlěnczki tutych kralikow njech žo wonka postaja. Symu kralik wubjernje snjejedy, tola cźahnyć na njeho njedyrbjało.

Dom a kuchina.

Hdyž sa płunom wonja.

Hdyž do jitwy sastupiśch a sa płunom wonja — wschudźe hischcze milina z domom njeje — dyrbiśch jara kedźbliwy być. Na žadyn pad njesaźmjeć sapałku, ale wjesć elektriśku lampku. Jeli ta k ruzy njeje, wostań radsćo po cźmi a wotewrć pschedewschém wokna. Palaze trubki, zigary abo zigaretty dyrbja žo hnydom haźmjeć, pryedy hacź do jitwy sastupiśch. Potom pschepytaj, hacź su wschě płunowe honacże sawrjene. Je wschо w rjedźe, njesprytaj sam rozy pschehladaćz a wobźiwćliśc, ale dźi po wězwuwstojneho.

Dźiwje pschepytanje za zamurkanych płuch ha płunom wonja, je njestrowe, schłódne a samo straschne.

Schkalobate khamory, khomody, kischinje a kaschcze pscherězywo molam a woschkam (Milben) schkitacz.

Wschi schkalobatych drasćozych a knihowych khamorach a kischinjach, z zyka pschi drjewjanych meblach, hdyž pschestajnje drjewa schkalobу nastanu a tak njerodź bo nich lěsy, możesch žebi sam lodźy pomhacź. Wurěźaj wot tolsteje brumeje, tak mjenowaneje kožaneje papjery, wjazore, nětotre porsty schěrokе, chlebjerdźi, słamaj je na krjedźa. namasaj je z dobrym lépidłom (tola niž z muku, za kotrejž mole wobjebje du) a salěp z tym wschě schkalobу a kwětanzy. Tute maliczke dźěło je z dobrym wuspěchom.

Wschelake napraschowanja na redakziju.

Praschenje. Moje kury hlinaju na schijach wot cźěka hacź bo rjemjenia. Mužłach žebi, so je to scźěhnuć njerodźe a dach kurjenj wucźiścźiś. Po cźaju drje žo khorosći słubi, tola niž dotpoknje. Kupich žebi jeja k nałażowanju, ale też pola młodźiczkow, wulenjenych z nowych jeji, pokaja žo šamšna thorosć, hacźrunjesch zu hewak ztrowe a cźerstwe. Jako nětko wež jaßnischo pschepytowaćz, pytnuch na koßakach (Federkiel) małe cźerwiki, rune cźeńkim, cźornym nitkam. Kak mam pscherězywo tomu sakroczicź?

Wotmołwa. Wosche kury maju pjerjowe woschki (Federmilben). Hłowny srědk pscherězywo nim je cźisty kurjenj. Wokrjejcze kurjenj kóždy měsac z antiparasitom, kotryž z wodu imeschejcze (1/8 litr antiparasita do litra wódy). Khore kury namasajcze z tym šamym (do litra wody 1/8 antiparasita) wobjebje nahe schije. Też je derje popjelmischcźo naprawicź a tejame też z antiparasitom wokrjepicź.

Praschenje. Moje rěpowe šadźenki škaža žo po tych tydźenjach wuzywa. Korjeń je cźorny a niczaty. Je pscherězywo temu srědk?

Wotmołwa: Wasche šadźenki cźerpja na šapalenju koruschkow, schtož je jara schkódne za plahowarja rěpy. Mokre wjedro taiku thorosć rěpy wobjebje spěchuje. Chcźesće-li temu wotpomhacź, pohnojcźe polo se salpetrom abo wapnom (Kalk). Sa nje pschejahe rolu njepschihotujcźe a je pschejahe njepschešadźujcźe, so by ko rósć njesatornuł. Nowischi srědk pscherězywo temu je tuženje z Germisanom.

(Do litra wody 1/4 proz. Germisanu rospuschcźe a psched šadźenjom šadźenki 1—2 hodź. w njej wostajcźe.) Kak ma žo srědk nałožowacź, słonicze z wopisanja na wobwalgu.

Časopis za serbskich ratarjow

Cźišć 22. Budyšin, 29. meje 1925. Lětnik 32.

Bayreuthske schaki.

(S wobrazom.)

Tutón słót plahuja w horno Frankenskich wokrejzach w połnócnej Bayerskej a zuzodnych pokojnischich wokrejzach Duringskeje (Thüringen). Kaž pschi tutym howjadle wuznamjeny rozdźěl, je też tu, tuto słuknuje też wothladanje a podrjebjo (Klima). S dobom też póda (Bodenverhältnisse) a pśa na wuwiću sfołcźerza swój wliw wukonja.

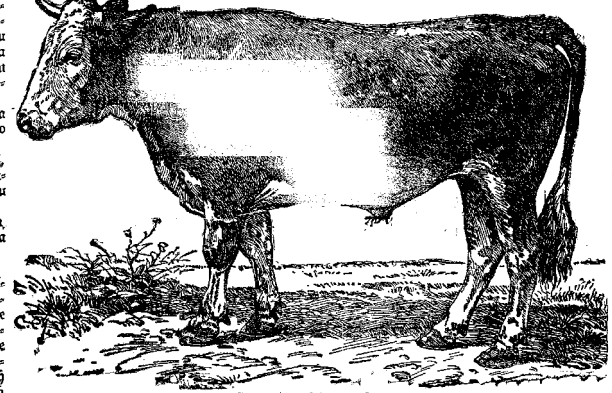

Bayreuthski šakaty wol.

Wobsebitosće krajiny dawaju sfołcźerju a jeho žiwjenju swój wobsebity ras. Wone pytaja zo k jeho žiwjenju pla tpawicź, tak je pschi ichjo, so zu roźdźěle mies słotom, kotrež zo na tucźnych pastwischcźach poknoznych niźinow pabe a tym, kotrež zo se feloitej trawu horatych a ſkałatych brjohow žiwi, wschelake. Howjadła horatych krajow zu žylneho twara. Wutrobno je hłuboke a žylne Wone zu słót, kaž ſa napinaze dźěło ſtworjeny a tehodla też daloko a schérsko waženy.

W pokojnischej Němskej zu krajiny a póda wjele bóle wschelakora hacź krajiny poknoznych niźinow. Tehodla w tutych horatych ſtronach wschelake druhe krajiny nimale pornjo šebi naderdźemy. W poknoznych niźinach mamy howjadła nimale jeneho rasu.

We žiwotnej ſwonkownej twórbje zu Bayreuthſke schaki na Simmenthalſke howjadła podobne. Prěsćiche maja žiwi wobsebity ras, kotryž zo z kedźbliwym Plahowanjem pschezo bóle ſtrucźuje. Bayreuſke schaki zu schijowanki z Freiburg-*ſkimi schakami a Simmentalſkimi howjadłami. Krej poſłedniſchich wobsebje k temu pschinoſchuje, jo zo Bayreuthſke schaki zo rucźe na nowu krajinu ſwucźa. Tute schižowanje zo ſa khmane wurokaſa a tutym howjadłam jich wobsebity domorobny ras (charakter) ſpožcźi.

Simmentolſka krej we wschěch družinach Bayreuthſkich howjodłow pschekhadźa. Naich wobras pschedstaja nam woła Bayreuthſkich schakow. S njeho wukhadźa typiſki pschikład žylneho ſłorcźeza do dźěła. Na wbzaj pola Kulmbacha zu tuteho hobra plahowaki. Na pucźowanjeſej wuſtajeńſy němſkeho ratarſkeho towarſtwa dosta prěnje myto. Pohladajcźe jenož na hłowu ſe ſchérokim cźołom a ſylnej schiju. Wone je bźeje barby, runje kaž roži. Khribjet je nimale runy, kaž beſka. Nohi zu žylne a ſtrowe a też cźéło wuroſcźene, tak, ſo ſamoźe zo ſłorcźo

Howjadła horatych krajow zu ſaſadźiteho a žylne Wone zu zo ſpěſchnje hibacź. Schpary zu wobkowane. Tele ſnamjenja nam praja, ſo je tutón woł do dźěła khmany. Plahowarjo zu zo prózowali, wobsebje žylne howjadła, tak mjenowane ſkony (to rěka elefanty), wuplahowacź. Do dźěła zu wone runje won wubjerne: Plahowarjo njejzu wschak druhim wobsebitoſcźam ſwoju kedźbliwoſcź pschiwobroczili. Tak žylny ſłót wuplahowacź, njejzu zo žaneho wudarka ſtróžili.

Na wulkich kublach połnócneje Němſkeje zo ſ tutymi hobrami ſelkujemy. Cźěźći ſ běrnami abo rěpu nakkadźeny wós wone po ſapadnjej roli ſ lohkoſcźu cźahnu. Hdyž na cźěźkej roli pkuh, hłuboko worazo, cźahnu, ſda zo nam, ſo jón lédma ſacźuja. A tola dźěło dokonjeja, kotrež by kóždy druhi naſch cźehninwy ſłót pschemohło. Wschelake ratarſtwa

w Bayreuthskiej czterndzie hospodarja. Swoje wonjowne żórka moju w plahowanju wołow. Po tracju je tuto plahowanje wunoschne. Wone je też mjenschich ratarjow pohnuko, żo jemu wenowacź. Tak dołża někotrehożkuli bycka wureśaca, kotryż by żo za pschipuschczenje a plahowanje wubjernje hodźiś. Mjeś tym, a wożebje w nowischim czasu, żu żo wjele plahowarjow dohladali, so ł hospodarskim wuzitkom njeje, psche żyłne woły plahowacź.

We domisnje Bayreuthskich schakow sforo żanych knjeżich dworow njeje. Tam żydła nimale bjeś wumjasza mołt a żrèni burja. Cźi w mèsto wołow radscho kruwy plahuja. Tu njeje tak możne, hacź ma kruwo někotre litry mloka mjazy abo mjenje, jeno so je bobra czołarka. Kruwy, kotrež żu czasto na czerstwym powètrje, żu też cźile a strowe. Khybru, na żuchoczisnu (tuberkulosu) khoru kruwu do pschahanja njebychu trjebacź moht. Hródże w Bayreuthskej pschekhodźiwschi ledma khoreje kruwy nadeadżesch. Tu wobdźiwasch strowe, żyłne a sasadźite stoczota. Po cźeżkim dźełe na sasżankju leżo mèrnje a wjesełe swój żwanczk żuja. Na dawanje piay njejżu wumyślene. Cźeżke dźeło wubndźi požadanje sa njej. Sèhlnjazeje piay ledma hdy dostawaja. S krowjenjom a druhimi rostlinami domjazych honow żu spokojom. Spodźiwne je, tak żu pschi tutej jednorej piay strowe a do cźeżkeho dźela khmane. Nihdże tak mało pschikupnych womjeschkow njerschertjebaja, każ w polońskej Nèmsce. Sso wè, w żuchich a na selentym khudych letach ma wobohi stót njedostatki wocźerpicź. Potom wohladajch howjadka. wuke, koscźate a dołhonohate. Tajke żu też hrowjadka tych, kotśiż żebi na swoje selene pschewjele stotu dźerża.

Najrjeńschi stót wobdźiwamy tam, hdźeż plahowar na stót dżerży, kotrehoż wulkosćź je też jeho wukormjenju pschimerjena. Tu ma plahowar pschi rjanosći a khmanosći stota najwjetschi hospodarski wuzitk ł njeho. Tón stót tomnym pomèram (Verhältnissen) wotpowjeda a je żo ja khmany wopokazał wschudżom tam, hdźeż swoje domowinske pomèry nimale nadeidźe.

Bayreuthske schaki żu pod pschihodnymi wobstejnosćemi khmane do dźeła a też dżelny kormuy stót, kotrychż pschi dobrahozej a pschijomnej piay lohzy na żo twari. Jeli Bayreuthske kruwy do najlepschich bójkow njeskuschaja, ma żiwoju winu wèsće we tym, so tak wjele żylnjazeje, na bèlku (Eiweiß) bohateje piay njedostawaja, każ na pschikkad we polnoznej Nèmsku. We pokonschej Nèmsku, każ hižo horka naspomnichmy, ł tutej piay jara lutuja. Bjes njeje njesomóża kruwy tak derje dejicź. Je tola na bèlku bohata piza sakład schcźedriweho dejwa. Mloko kruwow, kotrež hórisle selene dostawa, pak je na tuku bohatsche. Tak ma hospoza ł Bayreuthskich schakow wob lèto runje tak wjele butry, każ ł cźornobèrych schakow nizinow.

Se Schwajzarskeje stót kupowacź je tuzhwilu njemożno. Tehodła samóże plahowar w horatej Bayerskej tutón njedostatk derje narunacź. Wot njeho dostawamy stót, kotryż derje rosćze, żo lohze kormi, je strowy a khmany do dźeła. Jako dejury stót, samóże ł tucźnym mlokom to narunacź, schtož znano po mèrze mjenje nadeji.

Sstónczne róże.

(S wobrasom.)

Rostilnarjo (Botaniker) rosesnawaja zyku zyku sstónczných rózow. Ratar jnaje drje jenoż jenicku druzinu, ł kotrejż żo na naschich polach a sahrodach setkamy. W pokonschich krajach tutu rostilinu jako pólnu a wuzitk dawaju plahnja. Sornjatka sstónczných rózow żu wężna wikowanska twora, dokelż żu na tuku a bèlku (Eiweiß) bohate. Wo cźo[illegible]my drje tu a tam sstónczne róże bóle plahowachu, ja[illegible]go ł tukom sastarali. Po snaczu je tute powjetschene plahowane drje sasżo popuschczike: Pola naż wuhladamy ju jako debjenku w sahrodach a druhdy w kalnischczach a rèpnischczach. Sstónczna róża do scherokosceje rosćze. We sahrodach sadżeja ju tu a tam na rjadku a pat pschi płocze. Na polach sadżeja żo na rynczki, kotrež żu jedyn wot druheho meter rózno. Kózde żymjeschko pschichi żo wot druheho 60 cm rózno do semje. Semju dyrbjischi sa nje hluboko pschezekacź, dokelż njeje na powrch (Sorgfalt) dosahnyła. Wo cźaż rosćenja dyrbjischi je husćischo wobkopowacź. Stónczinje mo[illegible]ej je wodu dżicź.

Stónčna róża.

Topinambur.

Sstónczne róże ł małemi kwètk mi żu topinamb r. Ta ma dulate korjenja, każ nosćha bèrna. Wona żo też taż bèrna kadża. Hewak jada ja me wotthladanje, taż e żymjeschka plahowana sstónczna róża. Je-li je żucho, mèło żo jim pschiliwacź. Topinambur njeje nam se żymjenjom ale bèrnami wużitna. Jako jèdź pschihotuje żo tutón płód każ Teltowske rèpki. Skrez dawaja żo tute bèrny mrewariene. Sa howjadka żu sstódna jedź, kurom pat, dokelż żu njewarjene brèzkate, narunaja selene.

Hnójniza, kak żo nałożuje a ł njej wobkhadza.

(S. snježenje.)

Jeli nètko na 100 m semje 1000 litrow hnójnizy 1,5 m schérotu puschczesch, pohnojisch ł tym runje telko każ ł 12,5 kg żyrikowkiżałeho schtapila na 1,5 ara (abo sokich prut semje). To wuczini na 25 arow (jene jutro abo niż żyle kórz) 200 kg abo 4 zentn. żyrikowkiżałeho schtapila (schwefelsauren Ammoniak.) Chcesch-li twoju rolu schpatnischo ł hnójnizu pohnojicź, możesch żebi na jednore wosćinje pomhacź. Satnkaj hornju dżeru żuda, tak żo powètrza do njeho njemóże, a daj 2 cm nad dnom żuda trubu pschipraviscź a ł pomozu powètrowcho tłóczadła, prèdku pschipramjeneho, możesch pschestajowacź, każ żylnje chcesch hnojicź. S tym dożpjeschch stajne pohnojenje żiwoje role. Je to tak jednora pschiprawa, kotrež njedyrbjała pschi żadym żudże pobrachowacź. S tyżaż litrami hnójnizy pschczenej na 4000 kórnych metrow pohnojisch telko, każ je 750 kg abo 15 zentn. żyrikokiżałym schtapikom. Cźezmy pak ł bobom na to polasacź, so żpomnjene nałożowanje jako pschereżkowe (durchschnittlich) płacźi. Pschi nètczischej jesiko-khudej (eiweißärmeren) pizy je wutk dużyka (Stifstoffgehalt) w hnójnizy też wjele żlabschi. Hnójnizu nałożowacź je wożebje ważne pola wobkopowankow (Hackfrüchte), potajsim bèrnow a rèpy. Te żame dże żu ł wjetschego dźela stajnje dużyka pokrèbne (Stickstoffbedürftig).

Pokaża żo bèrny po pschilimanju hnójnizy w hubjenschich wobstejnosćach, njeje hnójniza wina na tym, ale pschehnojenje ł dużykom pisched żadżenjom bèrnow. Kakowu a rèpowu rolu je radsomne, ł hnójnizu poplawicź. Jitam pak njeswó pschewjele hnójnizy, hewak żo cźi lehnu a masch ichkodu. Na najmnjse żpizy woz w żymje jenoż tehdom hnójnizu, njeje-li semja żmjerska. Na żmjerstej semi żo dużyk w powètrze żhubi. Jeli hnydom hnójnizu żaworach, żtutkuje jeje dużyk lèpje, runje taż każ dużyk schtapika (Ammoniak) abo żalaueje żele (Salpeter). Njewużikt, kotryż wèsće żahony, hdyż je woda pózrje, poczerpja, żo ł bohatym pschiwożenju wanjom nakażlininom (Bakterien) ł nowa porjedża. Je-li hnójnizowy drill nimasch, njebudże drje cźi możno, żtajnje w prawym cźażu żwojim płodam, n. pich. tuhżeck abo hi pisched wużtawom abo żadżenjom hnójnizu do role sadżèkacź. Tehodła je tódy rotar nużowany, hnójnizu żmjetcha żtajnje na luki a pastwischcża wożyc. Pisches żyke léto nimale mójeich na pastwischcża hnójnizu wożyc. To w nalécu wot spoczatka rostlinstwa (Vegetation) zapocźinaj a woż pisches żyke lécźo hacź do winowza a nażymnika, tak dołho hacź semja njeżomjerżnje.

Też njeje na żadyn pad derje, pschi żuchim abo żkóncznym wjedrje hnójnizu wożyc. ł zuka niż na żelene rostliny. Sstónzo mohło je żezahacź a żpalicź. Najlepje hnójnizu rostlinam howi, hdyż żo deschczuje. Trawa na łukach, hdźeż żu w deschczojtym wjedrje hnójnizu wożyl, je wożebje pożitna (nahrhaft) a płódna. Hdźeż hnójnizu wożych, pschidoj też hischcze nèschto draßka (Kali), wapna a kożcownka (Phosphorsäure).

Njenaczużnj pak żenje hnójnizu abo schtapik w żamżnym cźażu ł wapnom abo ł wapnowymi hnojidkami (Düngemittel), n. pich. ł Demaschowej rudu abo wapnowym dużnikom. Hnójniza, kotruż na łuki abo żelene rostliny wożych, dyrbi hyć derje wotestata, hewak żerje rostliny abo jim jeschkodźi. To dożpjeschch najlepje, jeli masch dwè jamje, kotrejż porjadnje wulumpuje ch. Nimaschli hnójnizowy drill abo żadne polo abo łuku żtobodnu, hdźeż by mohł hnójnizu wożyc, żalożuj rosmjelnischcża (Komposthaufen). Natwar rosmjelnischczo tak wżboke, żo je wuliwak żuda nèschto wyche. Rosmjelnisch czowe kruwy njech żu wo nèschto wyche hacź briedżinu, żo by hnójnizu njewotkhadżała. Na hromadże nakakaj ł kolikom dżery hacź do briedża. Na waich rosmjelnischczo hotowe a możesch hnójnizu na nje lecź. Na tajke waschnje cźi żadna hnójniza njeczeknje ale wycha do hromady żałkanje. Hdyż je hromada boja pschelezana, ma ch najlepschu pjerschcź na łuki, kotrejż wyche hnojidła (Düngemittel) pchetrjechi. Jeli ma żo tódy ratar po pschedpiżanych wumodach (Ausführungen), to réka, jeli nałożuje hnojenje ł hnójnizu, tak każ żmy tudy wopiżali, żpórnaje bórny dobyty wużitk. Hocźrunje je wużykt dużykowych hnojidłow w tyżaż litrach hnójnizy jara żnadny, a nałożka hnójnizy doscź wobcźażna, tak żo ł pschikupnymi hnojemi tuńscho wotenkdżemy, dyrbimy tola też nabrem hodżenu hnójnizu tak derje hacź mózno wużicź. Sstyne howjadko, kotrež wob lèto 2000—2500 litrow hnó nizy woteda a 25 kg żyrikokiżałeho schtapika (Schwefelsauer Ammoniak), płacźi we hnojowskim hospodarstwje (Düngerhaushalt) pokrocź. Hdyż to rosliczimy, mójemy wudwoli ża dużyk poniżcź. Mózemy pak też dużykowe hnojidła, dżenża wo wjele tuńscho tych pisched wójnu kupowacź, nalche pola żylnje ł dużykom hnojicź a ł tym wunoschi role wo wjele powjetschicź.

Rólnistwo.

Wo schczépjenju bérnow.

(S wobrasom.)

Hižo pisched 50 létami żu żo rostilnarjo (Botaniker) se schczépjenjom nadrobnje żaběrali. Woni chżychu wuprubowacź a schtudowacź, kak żo schczépk wuwije ża tym hacź je na tu abo tamnu rostlinu schczépjene. Tute poschpity żu byle ża żahrodnischo a żadarżawo ł wuzitku a dalokożahazym wuzitkom.

Nascha bérna żkuschka botanizy (to réka, każ rostlinat to żpójna) k rostlinarskej żkupiże „wrojowinow“ (Nachtschattengewächse), do tutych żkuscheja też tomaty, wrónidło (schwarzer Nachtschatten), tobak, jažowe żelo (Stechapfel) a druhe. Tehodła tu pschedleżi mózność wschelakoreho schczépjenja.

Mózno je, je schczépjenjom wschelake bérnjaze druzinu wutworicź. Wucźeni pische wjele na to njebawaja. Snaty plahowar bérnow, Thiela, je runje je schczépjenjom żwoje znate a wutwokane druzinu bérnow wuplahowak.

Schtóż chże żo je schczépjenjom jako żahrodnik żaběracź, ma, schtož żwójbu bérnow nastupa, wschelake mózności. Tobak a tomaty żamożeich na bérnjaze żelo schczépicź. Tute schczépjenjie njeje jenoż poranje, jo by żebi wotkubu żaczérik. Tajke schczépjenjie ma też hubjenkżtu ródnu. Tobak na bérniaze żelo wotschczépiwschi, żnéjeich je semje bérny a ł rostliny wyche semje tobak. (Nadżijomnje tutón tobak pische jara po bérnjazym żelu njeżkodźi. Pischiły Ss. H.) Schczépischi-li tomaty na bérnjaze żelo, żnéjeich ł jeneje a teje żameje rostlinki bérny a tomaty.

Tomaty na bérnu ščépjene.

Tobak na bérnu ščépjeny.

Jedyn wuczeny tute schczépjenje takle wopiżuje: Ssadź bérnu do twétowza (Blumentopf). Hdyż je kirk 10—15 cm je semje, wjesćch runje wotrèś. Potom tutón kirk em hłuboko rosschczépj. Do tuteho rosschczépjadka żadź schczépk, kotryż żu każ klin pschirèzał. Méżino, hdźeż je schczépk żażadżeny, wobmi ł żylu. Kwétkowy żtaj nèkotre dny pod schklenżu. Pisched palazym błónzom ión wobarnuj. We prènich dnjach żo ża, żo schczépk wjadnje. Potom pak wocźerstwi a rosće. To je żnamjo, żo je żo pschimnył. Nètko możesch ł twjtemi schklenżu posbehowacź, żo by powèrk pschikupił. Po 2—3 njedżelach wużadź rostlinku do sahrody abo na pole.

Schurikowy wobłapowazy płuh abo jéż.

(Schurigs Hockpflug.) S wobrasom.

Na 8. żhadżowanzu plahowarjow bérnow rosprawjesche jedyn żobustaw wo jenym mjeńschim ratarju, kotryż żo na plahowanje bérnow wubjernje wusteji. Wot léta 1915 naśbera wón ł jutra (po tajśim niż żyle kórzu) najmjenje 180 zentn. bérnow, najwjazy pak 260 zentn. Jeho pola żu nimale cźekte. Wón pak je bohacże ł dużykom (Stückstoff) żnoji. To drje żu wumożne żnè. Te dożpije doprédkrèśi ratar, kotryż je żpójnal, żchto bérnom najbóle howi. Bérna dże mècź najbóle mjelnu żemju, hewak żo bérny pod pjenłom roswiwacź njemóża. S bobom njeżmèła rola pschewjele żwojeje wlohi żhubicź. Koruschka bérnow żo hłuboko do żemje njepruschcźeja. Pschedewschém njeżmèt na lohkich pèśłojcźnych polach ł wlohu brojicź: Rósi bérny najbóle żpédujesch, hdyż rolu ł pschedcźakanjom pschezo mjelnu dżerżiśch. Pschi cźeżkej roli dyrbisch żo naléto ł woranjom a po wułażdżenju bérnow ł wócźenjom jara na lekżbu bracź, żo żebi mjelnoscź żkażał njeby.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje wewndawafni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 75 złot. pj. Wobsěžnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 124 **Budyšin — sobotu, 30. meje 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Swjatkowneho swjedźenja dla wuńdźe přichodne čisło „Serb. Nowin“ wutoru připołdnju.

Serbow křesćanske swjatki.

Přińdź k nam Ducho woživjacy,
wupósłany do swěta,
zrudnych z troštom wokřewjacy
poskićerjo pokoja!
Khudy lud naš serbski je,
tyšne jeho žiwjenje;
tola troštař ty sy mócny,
kaž wě putnik kóždy spróčny.

Njebjeski měr požadamy
wosrjedź swěta njemdreho;
wokřewjenje namakamy
wotewriwši tebi so.
Wuswjeć našu wutrobu,
pyš ju sej za hospodu!
Hdyž smy wobydlenje twoje,
zabudźemy horjo swoje.

Dešćo duchowny ty z Boha
do duše so lijacy,
kotrejež so złoži dróha
k wjesełu ze zrudoby,
ze swěta tu khudeho
do raja tam zbóžneho,
hdźež přez tebje woživjeni
skhadźuja so wumoženi!

Nam we zemskem rozpjerjenju
wuhlad bórzy zhubi so
k njebjesam, zo w zaslepjenju
strašnem namakamy so;
čełe hrěšne wobsudźi
nas, zo duša zawutli
na ćěri ze swěta złeho
do pokoja njebjeskeho.

Wuhotuj nas, Ducho swjaty,
Serbow sej najpyšniše,
tu za wodźerja mam daty
k herbstwu luda Božeho!
Wožiw lud a wupyš sej
wšón naš z myslu křesćanskej,
zo so prawje lubujemy
a dom swěru hotujemy! —

Swjatki swjećić nam daš z nowa
nětko, Knježe Božo, ty!
Pycha naša wšědnje nowa
budź, zo ći so swjećimy:
płody Ducha dawamy,
podobni tak tebi smy
ze skaženja wumoženi,
za raj zbóžny wudebjeni! —

Sswjatkowny swjedźeń.

Mjany swjedźeń, swjedźeń wjesela je pischischol! Nikliněajte, harowateje radoscje, ale měrneje sradownoscje we sebi. Sskónzo wonka, hlónzo we wutrobje, to je smysł swjatkowneho swjedźenja. Wabi naš won do Božeje swórby, do krasnych barbow a symkow. Hdyž drje žu schtony pschechekle, dha tola kwětki we swojej pišanosći debja nkódnu seleninu. Njeje to Duch swjaty, kiž swórbje Božej wobkuślazy plaschcź darnje a nam wjesele na pschirodze dawa. Zedźimy won i wuschich domow a chzemy i polnej wutrobu a smuhlom rjane nalěcso wuzniwacź. Wutroba sačzuwa swjaty wodych Božeje wschehomozy, kotrejež potajne bjezło naš k pobožnoscji a k cziichemu pacžerjej wabi, nusuje. Ale też we wěrje cźini naš swjatkowne wjesele symlnych, we wěrje na njewusstódźitu Božu wschehomoź, hyhni naš we woli, widźerjeć we wojowanju hač do kónza.

Sswjatki žu swjedźeń dopomnjeća na wulěwanje ducha swjatehjo na wučzobnikach wumožnika. Sswjatki žu selený schittwórk kschesćanskeje zyrkwje. Na město nalětnych swjedźenjow naschich pschedownikow je kschesćanski swjedźeń stuhł. Wschelake pokanske waschnja a nalożki je kschesćanstwo pschewsalo a je je swojim duchom wschekhalo. Naschi pschedownizy bźchu wulki lubowarjo swórbby, schtomowy a tak žo wuwi jako symbol nalětneho wožiwjenja naseha mesa — pódla tuhy naschole lubowany schtom. Dźensa hischcze hraje w mejskim žiwjenju ważnu rólu. Pyschimy i nim žiwoje domy a mlodźina staja žej mejki. Sswjatkowne ranje je dóschlo. Žiwje dawa žo pschiroda. To žo schčiwa w selenym domje pišany kwěčzel wjesela! Niż jenož do naschich „statkow chzemy wsacź sswjatkownu seleń, ale też wobdźiwacź wschu dsiwu w dźěćazej poboznoscji, dźakownoscji a nadźiji. To sačzuje, zo nade wschěm hordosny duch Boži rjadnje, dyrbi naschu sswjatkownu wjeselosć pschekrasnicź a powyschicź. Krucze dźerżimy žo wěry w tutym wjeselu, zo naschа herbstka nadźija a wěra žo dopjelni.

Sswjatki sswjeczicź, rěka nadźiju mnohi! Sswjatkowne symy swonja nowu radosć do kraja. Duch Boži wěse pschez pschirodu. Dawa sadwólowazym nowese nowy. „Njeshasnjece ducha!“ tak pschiwoka nehdy swj. Pawoł přenim schcheschanam. Woni pak tutoho ducha tak prawje njesnajachu a wusnachu: „Njeshmy hischcze zenje nětchto wo swjatym duchu slyscheli!“ Tak žo dže też mnohim naschemu czasa. Njewědźa žej huady a hódnoscje kschesćanskeje wežicź. Tohodla njeschkitaja swěru a wotkusne wětry ju wuhasnu. „Budźcze žiwi po duchu a sniczcze skutki mjasa!“ pschiwoła nam swaty muž Boži. Mjech knjezi swjatkowny duch mjes nami!

Franzowska a Jendźelska žo wo wotbrónjenskej nocze na Němsku dojednałej.

Mjes Pariskom a Londonom žu žo pjecza wo praschenju wojerskich pschedźejenjow Němskeje hacź na nětotre maliczkoscze dorěcżeli. Jendźelszy wojerszy wězywustojni žebi pscheja, zo žo do sapiźa pschedźejenjow jena wež njeby pschijała, kotruž pak maju franzowszy wězywustojni sa tak ważnu, zo njesmješe se sapiźa wutwostacź. W nocze, kotraž ma žo Němskej pschepodacź, žo praji, so je Němska wotschkodźenišku winowatosć po Dawesowym planje dopjelnika, so pak žo to stanje njehodźi wo wotbrónjenju rjeć. Tejele pschicżiny dla njemóže wobhadźeńske wójsko s Kólnskeho pasma wuczahnyć. To móže žo hakle stacź, hdyž je Němska po postajenjach Versailleskeho měra wotbronika.

*

Londonski „Daily Telegraph“ podawa sapiź wo tom, schto ma Němska jako wotbrónjenje dopjelnicź. Wona dyrbi wěste wotdźělenja ministerstwa němskostatneje woboty rospuschczicź, kotrež žo sdadźa wobnowjenje předawskeho generalneho staba byez. — Liczba offizjerow generalneho staba ma žo wotpowědowacź nětczischcej žyłnosći wójska pozjeńschcich. — Muzejstwa, kotrejž žu žo pschez liczbu abo na czasu najale, maja žo puschczicź. Sdobom dyrbja žo naprawy cźinicź, so žo njeprawidłowne rosmnoženje němstostatneje woboty njewešpjetuje. — Wěste polowizerske organisazije dyrbja žo rospuschczicź. Dale dyrbi žo sadźewacź, so žo turnarske, universitne a hewaske młodźinske organisazije wojerszy wuwuczuja. — Liczba wustajnow ma žo smjeńschcicź, w kotrychž móża offizjerzo techniske wojerske wukwuczenje dostacź. — Wěste dokumenty, kotrejž žo na mobilisajziju a hewasche wojerske należnoscze poczahuja, maja žo wudacź a sniczcź. — Wojerska organisazija schtitanskeje policije ma žo rospuschczicź. — Fabriki, kotrej móża hischcze wojerski material dźěłacź, dyrbja žo wotstawicź. — Dźěłanje wojerskeho materiala dyrbi žo krucze wobmjesowacź. Na to žo pocżahowaze pschiprawy we Kruppez a Spandawskich dźěłarnjach maja žo sniczicź abo žo pscheměnicź. — Sapiź wo dźěłanju narunanskich dźělow we wěstych fabrikach ma žo wupowěsnyć. — Żelesnische kolije a podlanske żelesnische czary, kotrejž žu jenicżzy za wojerske samery postajene, dyrbja žo sniczicź. — Pschecźiwo dowolej a wutwolej wójinskeho materiala maja žo krute sakonje sawjesć a wobstejaze sakonje žo kruczišcho nałožecź.

*

Wobmyślenje Jendźelskeje pschecźiwo němskemu rukowanju skemu posticzenju.

Londonska „Morning Post“ nětki rukowanski pak rosponinajo praji, so by so tutón pakt, někto, so by wón wobtwjerdźił, jako klin do Versailleskeho měrowneho ... nja sahnał. Króći měr pschi kanalu njejměł žo ... samknjenjom Awstriskeje z Němskej kupicź a žo na ... Pólskeje a Czeskosłowakskeje wobsamknyć; pschetož tutaj krajej němskemu wosschěrjenju hacźitaj.

*

Jendźelska franzowskej wójnstej politiziy pschihłosuje.

Londonske „Times“ wo marokowskej wójnje pischu Jendźelske knjezerstwo by pschi jasnych wobstejnosć ... jasnu politiku wjedło, kaskuż franzowske knjezerstwo w Marokowskej nětkole wjedźe, dokelż chzedźa Franzowzojo runje każ Jendźelczenjo w swojich kolonijach měr měcź ... swojich slaczanow schkitacź. — „Daily Mail“ w tym sa nym smyśle pische a praji, so by politika žkabosćze zyle Afriky sjednodźiła.

Pschecźiwnosćze sozialdemokratow lewizy pschecźiwo sozialdemokratam prawizy w saksim sejmje.

Sozialdemokratam lewizy njeje žo poradźiło, sadźewacź, so je sakski sejm pscheměnjenje sakskeho gmejnskeho porjada pschijał. Tohodla někto na to dźełaju, so by ge sejm rospuschcził. Najskerje najprjódy namjet na rospuschczenje sejma sapodadźa, pschi czimž žo nadźijeja, so budźe hlowne pschedstajdstwo němskeje sozialdemokratiskeje strony na sozialdemokratowe prawizy skutkowacź, so bychu namjetej na rospuschczenje pschihłosowali. Jeli so pak žo tole wočzakanje njeby dopjelnilo, někto žo ... tym licźił, so budźa sozialdemokratoju lewizy namjetowacź, so by lud we praschenju wothłosował, hacź ma žo sejm rospuschczicź. Pódla teho chzedźa w sejmje spytacź, pschi sčesćim wurost dźenju wo pscheměnjenju gmejnskeho porjada wobsamknjenje sniemóżnicź. Sseimowa wjetschina wschak žo hižo ... to pschihotuje, tole wotmyślenje porasćeć.

Němšzy turnarjo šo da Elsaša pscheprošyli.

W Straßburgu wotměje šo šwjatkowniczku šwjelkowy wjelkich francowšich turnowarškich towarštwow. Elsaško-lothringiske turnowarške towarštwa wotměja šobom we Mühlhausenie napschemotturnowanje. Na njo šu 15 nějlepšich turnowarškich towarštwow pscheprošyli, kotrež šu šo k 2000 turnarjemi šamolwiše. „Journal d'Alsace et de Lorraine“ pischeckiwo tutomu pschewročenju protestuje a jo jako wukadanje wobhladnje. Wschelake politiske towarštwa napschečiwnu manifestaziju wuhotuja a herzow ſ Kolmara klaja, kotrež budža marschalšku pišač, kotraž němšku turnarjo da wěža pschečiwnu Wótčinske šwjesći šu pódla techo ministerskeho pschedsydu telegrafiſy namolwiše, šo by skandalej sadžewał.

Pawot Radicz šaže wola južnoßlowjanskeho kraja.

Schwórčk popoldnju je ministerski pschedsyda Paschitſch wola kraja wodrohodźinku audiencu meſ. Prjedy hačle stai wótrill a justizny minister wola kraja pobjesć. Wječer je šo Pawel Radicz do audiencu pschijał. Po njej je wón khorwatškim sobóbkanam rjekł, so je wón ſ pobožnjam šwokojom a so šmješe nasaitra konferencu ſ Polschickom. Khorwatšky wotwótšlanc mjenja, so šo jako wuhladu na dorěčenje ſ radikalnej stronu. Sobóbkanc khorwatškeje strony bjeda do pschich knjezerſtwowych žadanjow šwola, jeli so by ko ſ tym dospěło, so bychu Schefšpana Pedicza ſ jatby puschčili. Najbrjedy budža w khorwatšinje a staſne finanzne rošlěkenje khorowacz a potom budža knjezerſtwo we pschich wažnych naležnoſcach podwjerowacz. Hačle šdaj šo na taſe wažne dowokoiſi, so šu ko wopraudze republikanſkuna wotrjeſi, budže ko wo ſaſtupjenju Khorwatow do ministerſtwa jednacz móz.

Wójna w Marokkowſkej.

Franzowſki generalny klab je 29. meje ſchromadny posprawny wotkrył. We wječorje franzowſkeje Marokkowſkeje je pokjenje šnjow. Schromadowanje, kotrež šu Dschelaſſiſe 25. meje pola Rifanc porjedźili, wokolo tšoch marokowſkich a franzowſkich wuczinja. Saſtorjenje Dschelaſſow ſo Abd-el-Krima je tohodla po dołhim jara wotebrało. Niewjesche ſu je poſtajenja da Rifowſkich horow pódla. Kabylow ſu tomuſche frenzowſke ſtejiſchcze šnowa nadbčehowali, tola ſo wotwrašli.

Runje tak Dschelaſſi je ſej Beni-Aerualiſi bylah ſ dołhowanej njeſmilpěſkowej a ſkutkodowanjenej poraženy a ſo wotwakuje, dale wojowacz.

*

Kommunistowe w Marokkowskej ſajeli.

W Marokkowſkej je franzowſko wotſilo njekotrych komunistowſkich ſajalo, kotrež ſu tomuſche wobydlerſtwo pschečiwo franzowſkemu knjezerſtwu ſchcelowali a franzowſkich wojakow podwjerowali, je wjacy pschečiwo njepschečelſkej wojnowſi. Mjes ſajatymi ſu někotſi pschiſtajenjo franzowſkich wikowarniowy.

Wotmyſlena konferenza wo Washingtonſkim dojednanju.

Kónz junija durbi ſo konferenza belgiſkeho, jendželſkeho, němſkeho a franzowſkeho džělomoſkeho ministra w Londonje wotměcz. Na njej ma ſo wokkaunkowacz, ſo ma ſo **Washingtonſke dojednanje wo wóſomhodźinſkim džělańskim cžaſu bjes wumjenjenia a šdobom** w Jendželſkej, Němſkej, Franzowſkej a Belgiſkej pschewjeſcz. Němſka durbi prjedy **Washingtonſke dojednanje podpiſacz a potwjerdźicz, dokelž** w njej hiſchcze wóſomhodźinſki dźeń njeje wſchudże ſawjedźeny.

Internazionalna džělowa konferenza ſo nětkole we Bernje wotměwa. Na njej rěcžeſchtaj ſaſtupjerjej Franzowſkeje a Jrdžiſkeje. Franzoſkemu knježeſtwu ſo wótre powrótne cžinjachu, **dokelž** džělacžerjam doſahaze **koalizijske prawo njeda a ſo wottwolaſuje, Washingtonſke dojednanje potwjerdźicz.** We wulkim džělu Jrdžiſkeje ſo džělacžerſke ſpyka na žane waſchnje njeſchkita. Japanſka a Jndiſka ſebi we **bowmowej industriji wulku konkurrenzu cžiniłej, dokelž** ſo we wóſomnaj krajomaj mózy džělacžerjow bjes wobmjeſowanja wuwuživaju.

Kommunistiſke hibanje w Meriku.

Ruſyj bolſchewiſkeho wobjeha w tych krajach žiwu agitaziju za kommunistiſku revolucziju roſwiwaju, w kotrejž knjezerſtwo na ſtabymaj nohomaj ſteji. Do tychle krajow Merikko ſtuſcha. **Powěſcze, kotrež** ſu wot tam do Washingtona doſchle, praja, ſo ſo kommunistojo w Merikku hotuja, knjezerſtwo powróczicz a na jeho měſto bolſchewiſtiſke knjezerſtwo poſtajicz. Politiſky pſchecžiwnicy nětcžiſchcheho preſidenta Calleſa w žywjej faſtjepjenoſci kommunistiſkich agitatorow podpjeraju. W knjezerſtwje we Washingtonje maja na podłožku dóſtatnych powěſczenow położenje w Merikku ſa jara wobmyſlomne. Licza ſ tym, ſo **może kommunistiſka revolucija tójdy wokomik wudrjeczi.** „Swjatk džělacžerjow a rolarjow“ dże ſo hiſchcze ſ preſidentej dbjerſt, tola je njewěrſte, na kaſku ſtronu ſo wón w pſchichodże wobroczi. Wulkotſ kommunistiſkeho hibanja, we kotrymž preſident Calles hiſchcze pſched krótkim cžaſom praji, ſo „w Merikku žanscho dna“ nimo, je ſ teho ſpóſnacz, ſo je kommunistiſky ſtožena „Powſchitkowna džělacžerſka unija“ hrenadže ſe petrolejowymi a želeſniſkimi džělacžerjemi generalny ſtrajk wuwołała. So by ſo krejſpſchelecžił ſadžiwało, je knjezerſtwo pſchiſajało, ſo dyrbi **tójdy ſwoje bróńe wudaz,** tola temu ſo žanoo rolarjo ſpjeſcžeja. We Amerikju mjenja, ſo puczowanje połſtanza Sjednoczenych ſtatow Sheffielda do Washingtona ſ napjatym położenjom we Washingtonje ſwiſnje, dokelž połſtanzowa roſprawa na knjezerſtwo tak wažnych nadrobnoſczow wopſchija, ſo ſo wone po telegrafiſim puczu njeſłoże ſdžełacz.

Sakładna ſchula w Pruſkej.

S pruſkeho miniſterſtwa ſa wědomoſcz, wumjeſkemu a ſkónwu połſtanſkej ſo hamtſkej pruſkej nowinařſkej ſłužbje piſa:

Na wſchelake napraſchowanja ſe ſtarſchiſtich knihow dla pruſkich wumjeſkenjow ſ němſkemu ſakonjej naſtupajo ſwoſcžowanje w ſakładnej ſchuli (Grundſchule) ma ſo ſcžehowace wotſcžicz:

Němſki ſakoń (Reichsgeſetz) dawa krajam ſwobodu, dźeſi pod wěſtymi wumjenjenjemi hižo **potſtoch lětach** k wyſchſchej ſchuli pſchipuſchcžeſcz. Pruſke ſchulſke ſarjadnistwo dowola pſchecžahowanje pſchekhod do ſakładneje ſchule. Pruſke potrjebnja pſchedpiſaja kruče a jaſne wumjenjenja dla ſajiſchcheho pſchipuſchcženja k ſyrjednej a wyſchſchej ſchuli. Słožnja ſo na pohlowanj ſmyſł němſkeho ſchonja. Se ſławom „w jenoſtkowym padže“ je jaſnje wuprajene, ſo ſtare pospěſchowace ſrjadowanje (Förderklaſſen) a podobne ſarjadowanja wobrjeſchi ſakładneje ſchule pſchipuſchczene njeſtu. Pſchipiſmaſke pruhowanje wokſtejeſche w Pruſkej dawno pſched jakanjom ſa ſakładnu ſchulu. Wono bu w měrzu 1924 dźiwaja na tutón jakoń pſchewjedźene, niż pak pocžeſe, ale běſche temu pſchimérjene, ſchtoſcžo w ſakładnej ſchuli nowinkuje. Hdyž po ſchtyrjelětnym wopyce ſakładneje ſchule ſo porjadnje prunuje, njemóže ſo w pſchi pſchekhodže po tſjoch lětach połowicz. Dźeſi, kotrej ſu po letarſkim wuſwědczenju wot wopyta ſakładneje ſchule wuſwobodźene, njemóža ſo tola jako wobſebje hódni wobhladowacz. Njeje prawje, ſo ſu ſ tym dźeſi wuſamkjene, kotrež běchu pſched lětami khorowate a ſu ſo mjes tom ſoſo wuſtrowiwe. Starſchim roſtrjud pſchewoſtajeſcz, hacž ſu jich dźeſi dźeſatkhmani, je njeſakoniſke a njemóžne. Pſchecžiwo ſakonjej ſkniſche jurcy do wyſchſcheje ſchule pſchijatych dźeſi w njej ſwoſtajicz, by było njeſakoniſke a widžomna njeſprawnoſcz pſchecžiwo druhim dźeſcom, pola kotrychž ſo jakoń prawidłownje nakoſowaſche.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje,** 30. meje 1925

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer + 1, najwyſchſcha dnjowa cžopłota 27 ſtop. po C. Dženja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer — 3, najnižſcha temperatura w nozy 14 ſtop. cžopłoty. — Wjedro je po ſpadžu wiſnate. Nižina, kotraž wječera rano nad wjeczornej Němſkej a Jendželſkej leżeſche a tamnym ſtronam ſchcežedrive deſcheze wobradźi, ſo wuſcžehuje. Do naſchich ſtron ſo jenoż wubjeſli tuteje nižiny jako njewjedra wječera popoldnju roſpuſchczicžu. Wokolo Budyſchina mějachu ſlunkoite deſcheze. Te Beje žita jara ſ lemi ſtłoczichu. Nětkole laſtnyh ſu kaž ſwalzowane a ſedma ſtam. S běrnſchczowu na wiſkatych laſtupach je woda pjerſchcež ſ běrnami wotpławiła. Wokolo 4 hodź. w Budyſchinje krupy ſchceželkowachu. Naſchchu a krótkoraſchu Europu pſchikrywaſche wječera rano wyſchina. Dženja a jutſje ſu njewjedra możne. — Jutſje pſchi dźeń ſwjatkow ſtłonjcžo 3,54 ſtłhadża a 8,02 ſo rhowa. Měſacž pſchipoldnju 12,03 ſtłhadża a ſo po połnocy 1,10 rhowa. — Wjedrowuſtajni ſtajeja cžopłe a bóle ſuche lěcžo.

— Sčežnje rěka wječera. Wyſchinje. rěk. w naſchej Budyſchſkej wokolinje dawno wočzakowany Boži dźeſcz. We cžeſ wulki cžaſ. Wſchitko wjadujeſche a hinjeſche. We druhich ſtronach ſwětſkeho kraja je ko hižo pſched tydźenjom chětro deſchcža naſchło, mjes tym ſo je w Budyſchinje jenoż ſ wjetſcha hrimaſche, deſchcža pak jara mało pſchińdże. Wječera wokolo ½1 hodźin ſo chětro ſamróſi. Wětſy bě tež ſ dalka hrimot ſłyſchecz, kotrež ſo pomału ſ Budyſchinej bliżeſche. Po krótkim cžaſu poczinaſche ſo deſchcžowacz, ſ wopróchka mjenje, połdźiſko wjecžu, hacž ſo ſtónežnje do mjeſačneho ſlinka pſchiwobroczi. Liſcheſche ſo na pol hodźinu chětro jara. Pſchěrowy a rěčku pſchewobroczichu ſo do torhajſch rězkow. Tež krupy ſ měſtnami padachu. Potom deſchcž na khwilku wopſcheſta, tola njetrajeſche dołho, a ſ nowa druhe hrimanje pſchicžahny. Tak ſo dźeſche zyle popoldnju hacž do ſamcžno wjeczora. Wokolo 9 hodźin zyle pſcheſta, ſo nomału wuczahowaſche a ludy měſnatch wobſwjedżeſche wokſchowjenu Božu ſwótbu. Deſchcža je ſo nětčko hódnje naſchło. Zita ſu ſo ſ měſtnami lehnyło. Tu a tam tež Boże njewjedro dyri, tola ſ wjetſcha do błyſkowo.o. Dženja rano ſłónczko ſa mrócželemi ſchłodźeſche. Měſno, ſo na popołdnje hiſchcže wjazy deſchcža pſchińdże. Wokolo Khrótſicžź tak wjele deſchcža njemějachu, kaž nam jedyn ratař ſ temnoce wokolinu jźěli. Deſchcžowaſche dże ſo, tola nic tak ſtykaje. K połdnju w horach dże ſu hrimanja ſłyſchcže bórje ſadhadźaſe.

— Sſerbſka kłowna wrědarſka konferenza. Sſerbſke ev. ſuchowniſtwo ſo ſa ſrjedu **w ſwjatkach** do hwozdſch wuradżowanjow proſy. Sapoczatk ſ dyſkom ½10 hodźin. Naležnje ſo proſy, ſo bychu ſo ſwětarſke ſkoły pſchiſłuſchnjeſe. Popołdnju na ſuchowne towarſtwo, kaž ſu wobſtejnje, hłowne poſchedżenje.

— Kradnyło je ſo tu w jenym wobydlenju 28. meje dop. 7,30—9,15 hodź.: ſtoty Schwizarſki remontoirowy cžaſnik, ſłeborny, derje poſtorzany cžaſnitnowy rjeczaſk ſ pſchipowěſchcžakom (10-frankowſki pjenjeſ ſ Napoleonowym wobraſom), ſwjaſkowy ſtawcžk mjes rjeczaſkom a pſchiwowěſchcžakom je kórowy. Dale nikelowy muſaſy cžaſnik ſe ſwěcžazymi dyplkami nad liczbnikami, tak ſo maju połaſowacz ſwěcžazu ſunuhu; ſtoty Zonjazy narucžnik, kołowany 555, wokolo 12 mm. ſchćerki a ſawěſchczejſki rjeczaſk rokotworjenjeny; ſłeborny naſchijny rjeczaſk ſe ſłonu-ſubjanym pſchipowěſchcžkom, na kotrymž je wobras rejowarſk. Stoty naſchijny rjeczaſk, 1,20 m. dołhi, krótkoſcžiſchcžany ſe ſtoſej medalju. Na medalji je ſchćeženja puknjena. Stoty Zonjazy remontoirowy cžaſnik, ſadu ſ małymaj módrymaj ſapołožkomaj a jena ſłeborna kravatna ſchła. Jeli by někoho něſchto wo kradnjenych wěcach wědał, chył ko kriminalnej policiji w Budyſchinje (telefon 802) wojſewicz.

— Kradnyło je ſo w jenej tudomnej Schrebaſkej fabrodże wot 19.—25. meje 1925: cžerwjena gumijowa

Polikuška.

Novella wot Leona Tolſtého.

(Pokračowanje.)

„Mó, twoje ſłowo“, praji wona ſe ſaſpěwańſkim dobrowolnym pomjenowkom. — „Wam ſebi, wimi ſrj.“

Wón jenoſ ſ wočzoma tak lwudżerache.

„Ja ſym wješeły, ſo ko wone tebi dołtanu. Daj Bóh ſłowo, ſo by k lěpſchemu było! **Kak pak, ſy to** wješeły?“

„Kak hacž niż wješeły! Hižo tak wješeły, maczerka! Stajnje budu ſo ſa Waſ Bohu modlicz. Ja ſym hižo tak wješeły, ſo, bohudžakowano, je naſcha ſnjeni ſiwa. — To **jeż to je ſe wſchej mojej winu.**“

„Kak pak ſy je namakał?“

„To rěka, my mózachmy ſo pſchejcze ſa ſnjeni w cžeſći pr.....cz, ale niz, ſo ...“

„Wón je ſo hižo wſchón ſamucził, ſnjeni“, praji Dunjaſcha.

„Ja **wotmyſlech** ſwojeho bratrowza na měru, jedych jaſ.....rócžo, buzy po puczu ſym je tež namakał. Pelikoj je dr.....ſo wſchodhladajo ſhubił.“

„Mńko dži, dži, hołbiło.... Ja ſym wješoła!“

„Tak wješoła, maczerka!“ praji bur.

Połdźiſko pſchińdże jemu do mužłow, ſo njeje ſo po**dakował a ſo tak ſadżerżecz njemohł, kaž by ſo ſłuſchało. Hnadna** a Dunjaſcha ſo ſmějeſchtej; wón pak kroczeſche ſaſo **kaž we wyſokej trawje** wotžal a dyrbjeſche ſo jara pod**krječeſcz, ſo by w ſkoku njebježał; pſchetoż hewak ſo jemu pſcheżo ſeſda, nětko hnydom, w tom wotkuſiku budu jeho hiſchcže ſadżerżecz a pjenjeſy wotnjimu ...“**

XIV.

Hdyž bě na cžerſwjeny połwětr doſchoł, wotcežidże Dutlow ſ puczа ſ kipam a wotwjaſa ſej ſamo powjaſ, ſo mohł mócžeſi thmanſcho ſapſchimnycz, a porża pjenjeſy do pjeje ſkładowacz. Teje hubje ſo cžumpaſchtej a ſuwaſchtej ſo do predka a napjeł, byrnjez ani ſmika njeſtuknył. Hdyž běſche pjenjeſy do mócžnje ſtożił a ſo wobwjaſał, wosnamjeni ſo ſ ſnamjenjom ſchiſka a cžampaſche kaž pjany po puczu dale: tak jara ſaběrachu jeho myſle, kotrež ſo jemu we khonje rójachu. Radobo wuhlada pſched ſobu poſtawu bura, kiž jemu napſcheczo dźěſche. Wón na njeho ſawoła; to běſche Jefimi, kiž je ſocžorom w ruzy pſchi wuchwatku ſtražowaſche.

„Ah, wujo Simonje“, praji wješoły Jefimka, hdyž bliże pſchińdże (Jefimej běſche ſnamenja ſatrach). — „Kak, ſu rekrutow wotwjedli, wujko?“

„Haj. Schto dha ty cžiniſch?“

„Haj, mje ſu jow pózłali, ſo bych wobwěſchcheneho Alicja ſtražował.“

„Hdże dha tón je?“

„Tamle na kubi, praja, wón wiſa“, wotmołwi Jefimka, pokaſujo ſe ſochorom w cžěmnoſcži na wuchwatkowu ſtachu.

Dutlow pohladu po ruzy, a haczrunjeż niczo njewidżeſche, ſmoſchcži cžoło, pſchiſtupdżeli wocži a tſchaſeſche ſ hłowu.

„Połizajſti naczolnik je pſchijſchoł“, praji Jefimka, „pohenczе je mi to wupowědał. Hnydom jcho ſjimnu. To pak je hoſajnje w nozy, wujko. Na žadyn pad njepóńdu w nozy, pſchiwerczeja-li mi to, horje na kubje. Njech mje Jegor Michajłowicz do ſmjerce naſchwiła, ja pak njepóńdu.“

„Tajſke hrěch tule, tajſke hrěch!“ wołpjetowaſche Dutlow, najſterſcheju ſ pſchiſłuſnoſcje njepomyſłiw o nainiſcheiſchim na to, ſchtoż rěczeſche, a wón dyſchcže hižo ſa wětkaliczi. Hłóſ Jegora Michajłowicza pak jeho zadżerża.

„Ej, ſtražniko, pój jow!“ wołaſche Jegor Michajłowicz ſe ſłhdobom dele.

Jefimka jo wotwoła.

„Haj, kajti to bur hiſchcže pſchi tebi ſtojeſche?“

„Dutlow!“

„Pój wſchak tež ty, Ssymanje!“

Hdyž bě Dutlow pſchiſchoł, wuhlada wón pſchi ſwětle latarniczki, kotruž pohonecž njeſeſche, Jegora Michajłowicza a małeho laſtojnika we cžapzy ſ kokardu a we kožuchu: to běſche měſtny połizajſti.

„Tež tutón ſtary muż ſ nami póńdże“, praji Jegor Michajłowicz, hdyž bě jeho wuhladał.

Starż ko wuſtrózа; ale to wſcho niczo njepomhaſche.

„Ty pak, Jefimka, młody pachole, běż na ſubju, hdżež je ſo wobwěſnyl, rěbł pravje ſtajicz, ſo by jeho Wyſokorudżeny mohł hoże doleſcz.“

Jefimka, kiż na žadyn pad ſ wutwarkej njeběſche chyłdóncz, bobża ſe njemu, pſchi cžimż ſ łykowymaj cžiriowaj tepiaſche, kaj łyſchtej to pjeńkaj bykej.

Połizajſti ſażebli ſebi ſwoju trubku. Wón bydżeſche dwě wjerſcze wotſtał, bě runje był wot wotkrjeſcheho ſundika dla wopiſowe njekrajnje wuſmyſarjeny, łohodła pokłaſowaſche ko nětko runje jaku hordinu: haczrunjeż bě we dżeſatkich wjerſcze hakle pſchińdżeł, chyſche ſebi wobwěſchczeja hnydom wobhladacz. Jegor Michajłowicz wopraſcha ko Dutlowa, cżeżo bla je wón tudy. Duży po puczu powědżeſche wón ſarjadnikej wo namakanych pjenjeſach a wo tom, ſchto je ſnjeni cžiniła. Dutlow pſchi tom praji, ſo je pſchiſchoł Jegora Michajłewicza wo jeho dowolnoſcz proſzucz. Sarjadnik ſebi wot wuſtrózаn. Dutlowa wobalka wuzada a wobhladowaſche ſebi ju. Połizajſti wſa ju tohorunja do rukow a wupraſchowaſche ſo ſ krótka a ſuchło ſa podróż.

„Na, nětkole ju pjenjeſy ſhubjene!“ pomyſłi Dutlow a pocża ſo hižo wuſamolwjecz. Połizajſti pak jemu pjenjeſy wrócži.

„To je tón hłupak ſłożo měł!“

„To ſy jemu runje pſchihodżił,“ rjekny Jegor Michajłowicz; „wón je hakle runje ſwojeho bratrowa ſ wuſtrehnjenju wołyſł: nětko jeho wukupi.“

„Aha!“ praji połizajſti a dżeſche dale.

(Pokračowanje.)

Hadźiza, 12 m. dolha, 2 kowaj prekuchował powjazar, 2 nowej hungawje (*Hängematten*), nowa czěrlika hila, 1 bily toczeny schpihel se celluloidowym sadkom, 2 bělej železnej motheźay, módra mužaza fala a nětkotre žonjaze fale, dale nětkotre noże, widliczki, lžicy, male taleri, schklički atd." — *Ssanto wot 23.—27. meje trjebamy módry wobsek.* — Dale we wokolnosći Budyschina, 27. meje, trjebane mužaze kolo (znamik „Kaiser", cźišło 139 468, cźorny podstawk, cźorne śwjena a blotowe błótaki, schěrke *mantle* znamki „Continental") *a nowy rjeźas.* Pokrađanchu nimale nowe mužaze kolo, znamki „Ideal", cźo. 10 079 s cźornym podstawkom se selenymi śwjenami, žołtymi śwjenami a torpedowym hamowěrkom. Wězniu-žonne spožlenja chzyše so kriminalnej policiji w Budyschinje wošmjewicź.

— Wječera powoslnju w 5 hodź. pschichódże wěsty wikowar s pajcom L. z Kukowa pschez auto do niešboża. Tuto jódźeche pschez schidowske a města a chcyše pola hosćenza „Zum Kronprinz" do niego. L., kiž na kole s towarschomaj wot Maleho Wielkowa pschijědże, chcyše brje so w poschěchuim wokomiku niešboći wuwinuć, ale auto *hrabny žadne kolo a wobsahny jeho k lemi. Sanitatna kolona* dowjese jeho do města do jeneho domu na bohatej hasy a poskići jemu prěnju pomoc. Po niešboku hyschche auto fij bórze so po Driesch-janskej drohi na dolschi wjes nastaliło, cźekowcź, ale ludźo za sadźerżachu. Na to so policija s nim saberasche. Wócze s Lěsnikoho wotkloše a niemócźiche ani policajskeho kokla, jenož wichnitke wusmólkenie. Wobschkodźeny L. poda so s powozu druhich na policajske hamt, hdźež so jeho niešboku *protokoll* napisa. Na wjeczor móžeše se statnym autom (Buhlschin—Kamjenc) domoj dójcź. Jeho kolo bórze dasnka zestrjelowane a niebuhe drje po wjazy trjebacź wóz. Pódla rozbitoje nohi je ko L. teź w kichźu schkodu ježnił. Njeschło je jenickaj pschewódźerskim auto sawinowaś a to na wótrowje, hdźež je w powoldnišchich hodźinach wjetschi wotkhod. Tuž mějachu so tu bóle na kedźbu braś.

— **Franz Ott, wobbedźer weskowoje fabriki** w Budyschinje na lětkowiskej dróhi 7 *forjadnje wot* 2. dnja śwjatkowneho njedźele mustajenu. Sledowcź su ju mnohowandlim hódnowaknom. Wobkedźerjowje tohodla wožebitu pschichowu we dźensnischim cźasu.

— **Centralnu śwjatu pschichtajeršku mišnu** maja we Budyschinje. We schromadźiznje 25. meje, hdźež wokrjesnu nawjedowaś sa Hornju Łužicu, sta Pudoll, pschedniošcik we nadpołnach śwobodnych dźěłaćerskich towow na socialnopolitiskim polu. Rěcźesche dokładnje wo hnidowskich naležnoscźach, wo dawkownych pschichowach, wo sawěsćenju niemjerjerow dźěła, wo socialnym awtoritarnym a wo pražicznym dźěłaskim cźasu. Rozmolwa, kotraž so pschedniošcikej pschisamnym, pokaza, so je so pschednošk se sajimow pschijał. Potom pschijěschej so jednanje resolucijam na němskostatne dźělowe ministerstwo a němskostatny sejm:

„25. meje 1925 schromadźene hobustawy *zentralneho swjatka pschichtajerjow* sworeknje wot němskostatneho sejma, *žada hdyž wot němskostatneho dźěłowego ministerstwa najpschisnischnje pschepołożenje* sakonskeho *namjeta* sa sawěsćenje njemjerjerom dźěła a wocźakuje *dale*, so tutón *namjet njewopschija* jenož pschichtajerjow, kotrjž su w khorobnej khasy sawěsćeni, ale *wschitkich*. Pschichtajerjow, kotrjž njeju w khorobnej khasy njesmědźa, hdyž nimaja městna, być pokazani na přinošnu se sastaranja khadych."

Dale so powě, so je so *kupił dom* dźěłaćerskeho, hospodźenskeho „Lichtarja", do kotrehož mjenowana organizacija swoje wašerskowe pschewótcy pschepołoži. Mjedowa rozmolwa cźini na swjesselace waschnje dobry posłuch a wobdźěli so na němskostatnym *mjedowym dnju w Bielefelźe*. Dale so wobjamknu, so maja so w lěcźnych měsazach mjeszowanje schromadźiny wotměsć; wotmyslenej je ...ńst do Dobrusche pisches Schprjewiny dol. Wjacźe so wospjeji.

— **Schkitajsce mješchanske wukhozowanischcza.** To je na mnohich tafličkach we Budyschich wuthodowanischczach napisane. Mnohi *nimaju* tuto napomnjanje kedźbu. *Wobschkodźa* wschelake kerčki, *torhaju* j *nich kwětki* a *kěrnja*, abo *łamaju hałoški*. Strašnemu nahladu wospjetuja nam mlódne kerčki. Mnohi *lubo pschichodni* ...ž w rozu se śwězami do wukhodźowanischczow a pytaju ja pschicźewnymi wacźkami. Dale su jim lubsche, ...ke hałki, *kotrež pichi tym rostschepaju*. Hišće horcźej *schkodu* nadcźinjeja pšu na hrjadkach we wukhodźowanischczach, ... wobsebje w rozu, hdyž je nětkotri luboj s wotpołodnom do wukhodźowanischczow *puschczeja*. Je-li so prawe bóle njeschkedźiwa, *mješchczanska rada* kudnizy j ...

S **Wyšokeje** p. Kubschicy. W naschej wjsy sta so wjeźera wobjarowne njesboże. Jimnosćerjej Kichźan da so tśechu se schifrom kupcź. Schifrekrjerjej Nychtarjej j Mollejka so *buzy* j tśechi *rěblowy prěschuch* pschekłama a Nychtarjej padje k jemu dele a wosta bjes wědomja leźe. Jeho do Budyschkeje *thorowinje* dowjesechu.

S **Bukez.** Schtwórtk 28. meje běchu nowowótcy do *schulskeho pschedhrodstwa*. Sa pschedsydu wuniwolichu k. hospodźenzarja Kliema jaso, za namjetnika k. mišnjerjanoshu Dwórnika s Wadez, sa japijowarja k. Reinika z Njeźicźa a sa *pokładnika* k. Wackera z Bukeza saso. Tak njech nasche schulske pschedhrodstwo dale sa powschitkowne lepsche nascheje schule s Božim zohnowanjom skutkuje a njech wotpomha brodźam, kotrejž naschemu mlodemu dorostej schkodźa.

S **Bukez.** Wjedrowe mjerjanje mješesche jedyn z naschich mlodych wuczerjow, kotryž je nětkole wokolo Lipška hem. *Wjes jeh odowolenja* so dźěćaj pomglichu, pschedy hač schulu wopuschczichu. To jeho jara roscźerči. Wón na wsohe kurjatka tak wjeselkasche, so njeuwažachu swoju modlitwu dokónčeć. W jenym republikanskim swobodnym stacze kóždy hrosy cźłowjek pschepowědźeny swojich kobuzowjekowskich cźesćerji. Schisó so na tajki wuspoł khodźeć *pozdźinjenj* njemóže, njech radsco źiłužbu takeho stara, kotryž jemu wsdu dawa, wopuschći. W Sserbach tajkich lubji njetrjebamy. Tetko mogy starschi wěsce hischcze smeja, taikeho wucźerja wottschacź.

S **Kopora.** Nasch jimnosćerjej a mjasohowbhlachowar k. Arnoscht Wicźas fwjeczi 1. junija swój 25tny sastojnski jubilej. Teź na tutym městnje so jemu zbože pscheje. Bóh luby Knjez špožcź jemu hischcze mnoho krotkych lět.

S **Wolkrowza.** Sadowny schkódnik, kwowa wósch, je so we ...huim cźasu saubźenych dnjow wola naš wosebje jara roscźerił. Njech tohodla *kóždy* kedźbuje, so *njebychu* so schkódniki w nasich sahrodach a sadowinach salahnyle. Mjezycźi ćuchi cźasu jim wosebje howi.

S **Lubija.** (Cźežke żelesnišće njeslodo bu wothwobrocźene.) Saubźenu schtwórtk w Lubiju jenomu Hadrachźanskemu cźahej některe twarowe wozy wotpowěsćnychu. Wozy *wa* wróśone twarowe cźežke puschczichu. Hackrowjeź so chcu krucźe schpinane, tola na śwojim městnje kojo njewostachu, ale sa wosobowymi wosami jědźechu, hdyž nejsachu ludźo wusunjeć. Jedunemu wuhibowarjej so poradźi, wozy na druhe próśne kolije śwjesć a korkej s wosobowymi wosami sadźewacź. Po tamnych kolijach na kotrejž běchu twarowe wozy puschczene, mjesesche Schorjelski wozowowy cźah pschijěsć, kotryž bu wótrje na wozvrócźene wozy fajel. Schorjelski cźah pschedź schijeźenjom na dwórnischcźo sastanychu. S tym cźežke żelesnišće njeswo wotwobrocźischu.

S **Khrósźiz.** Pschichodnu srjedu, 3. junija, wjo. we 2 hodź., bu we Wenkez hosćenzu maczerjam rada dawa. Lětak budźe pschitomny.

Se **Ssmjeczej.** W *Janskej kupjeli* w Ssmjeczegach je so hlowny cźas kupanja srjedź meje zapocźał. Pschi krażnym wjedrje je tu hižo wjele hosći zazahnyło, nadźija so kwótrowjenja z kwólitnej hojesłej nozu — luchom a schwabloželesnej wodu — kotruž Janska kupjel poćuje. We wunjamjenitej pyśche a cźanosći steji tudy teź Boża stwórba wosebje *nětkole w lećiatym* naleću. Krażnje tu je! Tuta cźanosć wabi teź mnoho wuletowarjow do kupjele, kotraž je so k powitanju swojich hosći swonkownje a teź łuiska śwjatoczenje a pyśchnje zhotowała. Sawjatki wotmjewaja so w Janskej kupjeli wumelśe koncerty a to njedźelu wot najschego žerbiskeho mischcza Bjarnata Krawza, jeho dźowći Ruth a druhich wumělcow, pónđelu pak wot ssalownoho pola Freiereis z Drjezdźan (pyśedowski pok grenaděrow). Njedźelu je kapezak 1/2 6, pónđelu w 4 hodź. koncert w parku, potom bal.

S **Njeswacźidła.** W tudomnym hrodowym parku budźe 1. dźeń śwjatkow wulki koncert, kotryž wuhotuje Budyschski kónzertowy a dźiwadźowy orchester. Koncert ja pop. w 3 hodź. zapocźinje.

Do Rakez. Posłuchi hanit hżeli nam tole: Sstuhła pschi wokniescźiach wotmjewa so na Rakezanskej posłuchej agenturje (Budyschske hamtske hejtmanstwo) wot 5. junija take: na wschednych dnjach wot 9—11 hodź. dopołdnja a wot 2—4 hodź. popołdnju. 5,30—6 hodź. pop. wudawaja so jenoż jednore listy a nowiny. Na njedźelach je źinźimy cźas wot 8—9 hodź. dop. pospjaty.

S **Hoinizy.** Dwójinkaj, Josije Augusta a Charlotka Bartelez śwjerzejchstaj sandźenu njedźelu swoje 75 narodniny. Wobej staj hischcze strowej a cźiłoj a ...taj so hižo wjazy lět j pjerjedrěnjou.

S **Trjechowa.** Saudźenu schtwórtk wotpali so je stonu kryty statok tudomneje źiwudowjeneje **Lukaźowoje.** Wohenj je nazy wokolo 1/4 1 na *njeinate waschnje wudyri*. K wohnjej pschijědźechu wjesnje wohnjerowa wobora, kaž teź nětkotre je źiwudownih jehow.

S **Nadwicźa pola Wojerez.** Saudźenu njedźelu cźehnjesche hyšne hyimanje pjeclich naschu wokolinu. Pjerwjedźeja dyri *da krażnje Augusta Klinkmüllera we Nadwicźu* a we hrósći kamen Klinkmüllera a jeneho wola śtudowa Biedrichca Janki jaraśy. W Jankowej hródźi wo dyrizmu dźiwka niczo widźeć njebě. Sznadź je *błyst wo mišnowym* śwětłowodze do hrodźe dyrił, pschetoż, tak ł...ły hacź dyri, hakmuchu wo wšy elektrikse śwoju. Naskaty *wohenj* bórzy *załachu* a s tym wjetschu schkodu kotwoscźiu.

S **Njedźichowa.** Hrohnu wóz namałachu dźěłaćerjo schtwórtk rano hnuj na dźěło. We hriebi pschi Wojerowskej *dróhi, blizko Rychtarjez* wuhlowego sklada. ...sche do kule śwalenu staru muźitu, j dwórnaj rostorhanymaj pjedeschćańkomaj a s palcnzowej bleschu to rukowaś. Jeho běchu na hermanku njez wokolo cźahnyli kelerjemi widźeli. Zwódka kelerjow bě pschipołnjena dale cźehnyła. Wjecźer *wokolo* 7 hodź. wótzjachu jeho nětkotri ludźo ...ho po Wojerjowskej dróhi nom motocź. Sstuhło je, hdyž we hriebi jeho wunjuhł, hdźež jeho posdźiscźe Boża ruka jaja. Nětkotri su tuchu mjenjenja, to je jeho auto pschejeł. Rozlizija da jeho do cźelownje dowjesej.

S Drjenowa pola Khojcźejsina. We saudźenym dnjach leczesćichtaj dwaj lětakaj pisches tutoh wjeck, j kotrymaj so jedyn tady blischko lěta, njedaloko nascheje wsy, k semi ...ći. Ssamo so rozumi, jo běchu hnydom nkoło ... mohach, jtebi žadnu wěz wobhladnesć. ...ladło ... pola propelera pschischcźile. Tjo ...ćinjachu ... na jenju wuminuchu. Dwoju so ... a wot tam ... z cźahom do Barlina pobadźeć. ...ćitało jasno konwojerjowanje, ko wokolo 5 hodź. swowa do powótra puschći a so do Barlina rodźa.

S **Prahi.** Po dołholětnym pschecźiwjenju za Cźesćna a Polazy so sjednali a swjask pschecźelstwa wobjamkli. Sa tutón jamjer su kěrdźešatti dołho słowjanjuy śwjesleni Cźesćna a Polazy dźěłali. Na cźěłez strowje je so wosebje pjedawschi wudawaŕ „Cskoslovanschcy Pschehlada" nětcźi legaziski radźićel Adolf Černy za sbližanje mjez Cźechami a Polakami j wulpěchom prózowak. Hłody jeho prózowanja su nětko dosrawiše. Połozo hebi dołholětnu politiku dźěłaćerjez knjesa Adolfa Černeho wa.icź wódza. Pschi składnosći wjecźora cźeskich nowinarjow, kotryž bě su schtwórtk w pósłanzskim śwjetowu w Prahy wuhotowal, je pósłi pósłanz knjesa Adolfa Černeho j hwězdu rjada Polonia wusnamjenił. K pocześcźowanju, kotrež je tu knjesej Černemu dochało, jemu Sserbja z jeje wutrobu zbože pschesa. We jeho wschohlowjanskej wutrobje hu teź Sserbjo pschecze měttacźo měli. Teź jich pschichodź je jemu na myślach leźał. Njesahinity dźak jemu sa to žerbźi lud dołhi.

Z Łužicy.

S **Mjednarjez pola Schćerachowa.** Sstrjedu wječor wokolo 1/9 hodź. wudyri w tudomnym rólarju a dźiwadźowej twórni firmy Oswalda Tannerta wulki wohenj. Wohenj ho jara spěchnje na zyle twarjenje rozscźeri a w krótkim cźasu zyła wunjeselska błidarinja we plomjach stejsche a śmieli. Dźeło we błidarni ho na dźesći cźah saćaji. Ke wohnjej 10 sykkowe pschijědźe. Wjele ludu bě ho k wohnjej sbźeło. Nastacze wohnja je hischcze njesnate.

S **Bjitopiz.** Saudźenym schtwórtk jódźeschc k prěnjemu rosći awtowy wuminiuh na nowowotwórjenej awtowej cźarje s Bjitopiz pjcches Nowe Město do Ssdnizy. W awtowje jódźechu sastupjerjo wobhładlenych wjsow a druhy cźesći hosćo. Awto bě rjenje z pjewami a wěnzami wupyschene. 10 druhich awtow je Sebnizy, Noweho Města atd. jón pschewodźachu.

* Se **Shorjelza.** Hłuchowěmy jehok bruhi so we naschej wokolinje. Je to 28-letny krawz Arnošt Heitmann z Burgholzhausena. Khodźi swjetsche do wobchodow, hdźež so pjisanske twory pschedawaju a kupuje teź pjisanski materjal, kaž wokolnišći, cźornidło, pjisanske knišći a wjchelake druhe tajke wězy, po duzentach. Njeznaći nicźo a da wjsho na znatu firmu sapiśowacź. Heitmann powschitkownje dowěrliwu sacźišću cźini a z tym teź swjetschu pschihódźe twory bóstanje. Pschepoźdże potom dołhódźinjan sa jebańšwom pschihódu. Heitmann ...nowo w Lipšku wschelake jebańštwa sčnći. Warnujemy z tym kóždeho psched nim.

S **Dubranšćiz.** We saudźenych dnjach snjeseloži zdobmy dźěłaćeź Sauermann pschi stźelnju kamjenjow pola Zimmerez młyna. Wuńdź nochajsche rozbuchnyć. Sauermann dźěsche za nim pohladaź. We jannym wokomiku, jako bě so k nim pschiblížił, rozbuchny a Sauermann Zna we wobliczu cźežko skani. Njeznohosći pak strach, so njeschodźowany wo widźenje pschidźe.

Nalnowiše z cyłeho swěta.

Sakši śejm je w śpeśim wuradźenju šakonjowany nacźisk wo pschemjenjenju gmejnskeho porjada je 67 pschesiwo 23 hłosam pschijał. Sozialdemokratiske kěrdźe sozialdemokratam prawiju porokowachu, to jim Sakšku kraźisnamy wuprutowanšći krajšk sčinili. So bychu ministerstku kraźnosć wobkhowali, najbórzhu kwalku na so bjeru.

*

Pjatk dopołdnja je so strajk personala Barlinskeho omnibusneho towarstwa pschipowědźił. Se 7½ prozentnim połwyschenjom mzdy, kotryž bě so personalej poskicził, so won wjac njeje spokojił.

*

W Běłej Rusłej je so wjesśe hłbanje pschecźiwo bolschewikiskemu knježeństwu roswiło.

*

W Bukaresźu so prozeja dla spytanje bolschewikiskeje rewolucije wjedźe. Teź w Kischenewje w Besarabšći so tajši prozeja wotmeje.

*

Bolharski kral je pjecź dalschich kmjerjinych wuhudow potwjerdźił. Tśo k kmjerjej sahudźeni su do wukraja cźelli.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija" zeńdźe so srjedu, 3. junija 1925, wjecźor 1/2 9 hodź. w „Serb. Domje" k cyle ważnemu wuradźowanju dla wobdźělenja pśi korkosposwjećenju „Jednoty".

Předsyda.

Hrodźišćo. Serb. tow. „Zerja" spěwa śtwórtk, 4. 6., wjecźor 1/2 9 hodź. w Njechornju. Přidawk ze Spěwarskich sobuskipnjosć.

Khróśeicy. Jednota „Sokol" zmeje swjatkownišku pop. po nyšporje pola Wjenkez z hromadźiznu. Wšěch wočakuje předsydstwo.

Kulow. Pjatk, 5. junija, wjecźor 1/2 9 hodź. je 3. zhromadna zhromadźizna Kulowskich serbskich towarstwow. Naležnje prosymy, zo bychu wšitcy z dypkom (!) přišli. Teź wšěch sobuskutkowacych Serbow z dalseje wokoliny wutrobnje přeprošuje

Domowina.

Łućo. *Sobotu, 6. junija*, wjecźor 1/2 9 hodź. přednošuje k. Hładki wo pućowanju po Južnosłowjanskej we Pěckez korčmje w Łuću. Přednošk je zajimawy, tuž bohaty wopyt wočakuje

Zarjadnistwo.

Nowa Wjes p. Krjejbe. Druhi dźeń swjatkow je w Nowej Wsy w Heinrichec-hoščencu pop. w 3 hodź. serbska zhromadźizna, na kotrejž chcemy serbske towarstwo dozałožić. Wšěch lubych Serbow a Serbowki, starych a wosebje młodych, wutrobnje přeprošujemy. Přińdźće wšitcy a pokažće, zo maće jako Serbja teź zajim za serbsko towarstwo.

Nakhwilne zarjadnistwo.

Ralbicy. *Jednota „Sokol" ma srjedu, 3. junija*, wjecźor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Sěpećcy. Serbski přednošk ze 100 krasnymi swětłowobrazami připrawi so pjatk, 5. junija, wjecźor 1/2 9 hodź. w Klauec korčmje w Sěpećach. Přednošuje k. Hładki. Wo bohaty wopyt prosy

Zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžanach, — za nawótkiz: A. Dućman w Budyšinje.

Žonjace a dźěćace štrympy

balmjane - florowe - wumělsko-židźane - čisto-židźane we wulkim barbowym wubjerku

Zoki

balmjane - florowe - wumělsko-židźane po wšěch płaćiznach elegantne nowosće

Ernst Jordanowa wudowa

na jerjowej hasy 5 — na znutřkownej lawskej hasy a Dalokoročak 1293

Swjatki w Janskej kupjeli w Směčkecach

swjedźeńske koncerty

Njedźelu, 31. 5., wumělski koncert

Ruth Krawcec, 1. spěwarka při operje w Brunšwiku; O. Boruška, 1. solo-cellist z Bayreutha; Bjarnat Krawc, hudźbny direktor w Drježdźanach. Započatk 1/2 6 hodź.

Póndźelu, 1. 6., wulki koncert w krasnym parku

Feiereisowy orchestr z Drježdźan (prjedawši polk grenaděrow). Započatk w 4 hodź. Póndźelu po koncerće Réunion.

Pytam

holcy za dom, pólne a hródźne holcy, wotročkow, pohončow a wolacych.

Přistajerka Görlichowa
na sukelnskej hasy 1. Tel. 837.

Wustojneho

pohončа

abo

wotročka

pyta

Handrik, kubleř

w Spytecach pola Hodźija.

Wumělske wušiwanja

na towařstwowske khorhoje, druhe khorhoje, khorhojine banty, njewjesćinsku drastu. — Wušiwanje šatow za njewjesćinske wuhotowanja. Jenož dobre ručne dźěła podawa spěšnje a tunjo

Mihanowa w Budyšinje, na sukelnskej hasy 22II

w domje k. blidařskeho mištra Ruppelta; napřeća prjedawšemu serbskemu hospodarskemu towařstwu. Bliže je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin".

Hosćenc w Sowrjecach

Druhi dźeń swjatkow, wječor wot 7 hodź. su

Nowa kapala! **pyšne reje.** Nowa kapala!

Přećelnje přeprošujetaj Arnošt Paleč a mandźelska.

Syru wołmu

kupuje po najwušich płaćiznach abo kamjenja na

Ia česane předźeno

Otto Oßwald

štrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Žitowy dom w Kamjencu

z. dr. z w. r.

wotnožka w Pančicach

poruča **wše družiny**

hnojidłow, picowadła, twarske materialije, tepidła a symjenja.

Za Khrósćicy a wokolnosć přijimuje naš zastupjeř, k. G. Skala, skazanki za nas.

Mały skład wšelakich picowadłow w Khrósćicach čo. 39.

Hosćenc w Khwaćicach

Druhi dźeń swjatkow su

pyšne reje

K temu přećelnje přeprošujetaj

Jan Nowak a mandźelska.

Lehmannec

konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósćne mesnosće - Konditorske pječiwa přeniele rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/27 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schützowy trio"

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Stanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Nowe

mužace a žoniace jězdne koła

koła dobrych znamkow

wolij za mašiny a motory

Wuporjadźenja — narunanske dźěło

Pawoł Horbank w Khrósćicach.

Knježi park w Njeswačidle

Njedźelu, 31. moje t. l. (1. dźeń swjatkow) popołdnju wot 3 hodź. wulki

wosebity koncert

kiž wuwjedźe Budyšanski koncertowy a dźiwadłowy orchester pod wosobinskim nawjedowanjom swojeho kapałneho mištra Huga Bendera.

Derje wubrany program. Połny orchestr.

(Na přeće fanfary a bubony.)

Zastupny pjenjez 50 pj.

Přihódny zwisk z čahom z Budyšina 2,23 hodź. wróćo z Njeswačidła 9,39 a 12,50 hodź.

Po koncerće w knježim hosćencu **wulki bal**

(koncertna kapała)

1. dźeń swjatkow wot 4 hodź. pyšne reje.

Přećelnje přeprošuje Hedwiga Klahnowa.

Hypothekowe požčonki

na ležownosće, kiž so k ratafstwu wužiwa, wobstarа pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšniše

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše poručenja.

Hosćenc w Haslowje.

Druhi dźeń swjatkow su **pyšne reje.** Wšěch přećelow přeprošujetaj

Jak. Měrćink a mandźelska.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu, 3. junija 1925.

Wulke transporty raňšporuskich kruwow su dóšle. Gmejnska rada.

Najlěpše likěry a žitowe palency

kaž też **wšědnje čerstwe drožđže**

poruča tunjo

A. Schmeiss w Budestecach.

Wutoru, 2. junija, steja wysokosućelne

kruwy a jałojcy

na 25 skočatow, mjez nimi

plahowanskaj bykaj a młody howjazy skót

w knježim hosćencu w Njeswačidle

na předań.

Richard Haase w Zaréču.

Dźěćacy lěkař dr. med. Schnabel

w Budyšinje na khěžorskej drózy

je so wrócił

Bliža rěčna hodźina srjedu, 3. junija.

Tole je wobkhod dobreje twory a tunich płaćiznow K. Erler w Budyšinje na Rěči serbskej.

Tole je wobkhod dobreje twory a tunich płaćiznow K. Erler w Budyšinje na Rěči serbskej.

Hdyž gardiny, šaty a druhe wěcy potrjebaće, wopytajće nas; pola nas kupujece woprawdźe derje a płaćiny hódne. Rěču serbski.

Bornicy

(Bindegarne) ma na składze

Pawoł Bennewitz

Marta Pawlikec

Pawoł Šołta

slubjenaj

w Košli Swjatki 1925 w Mortkowje

Ernst Falting

mašinowa wikowarńja - w Njeswačidle

poruča

wulki wubjerk ratarskich mašinow.

Kupje móža so při přihódnych podźělnych płaćenjach wotzamknyć.

Centrifugi dawam bjez kupneho dyrbjenja na pruhu.

Móžeće sebi moje składowe městnosće kóždy čas bjez kóždeho nućenja ke kupowanju wobhladać.

Sym kóždu njedźelu wěsće k ręčam. Wuporjedźenja so spěšnje a tunjo wuwjedu.

Serbjo, kupnjće pola serbskeho wikowarja, kiž Was kóždy čas sprawnje a najlěpje poskuši.

Wobrazy kromy, wobluki

w najwjetšim wubjerku poruča

Rudolf Wilhelm

na serbskej hasy 16.

Zańdźeny štwórtk wječor 1/2 8 hodź. sym na puću z Čornego Hodlerja na Radworsko dwórnišćo **černy bant zhubiła.**

Prošu namakarja, zo by jón wotedał w Čornym Hodlerju čo. 102.

Wróćenje česće

Skřiwdźenje, kotrež sym 17. 5. 25. rano we 5 hodź. přećiwo k. P. Knoblej w Sulšecach wuprajił, z tutym wróćam.

B. Měrć.

Kwašny wěnčk

čejenemu nawoženi knjesej **Pawołej Krawcej w Połpicach** a čejenej njewjesće knjenje **Marji Jakubiz w Lešicy** k jeju wěrowanju na dniu 1. junija 1925.

To wješeća je hodźinka,
Kiž Wamaj nět so přichilija,
Kiž tón hłuboki cinji mutrobu,
Hdyž bě etaj fjwjatom manželstwu.

Do tutoh' fjwjatoh' manželstwa
Waj' pschewodź starschich fjnchenzkla,
My wschitzy, kiž Waj' fjnajemy,
Tu Wamaj takle pschejemy:

„Njech Bóh da radosej mutrobje
A fzkerpliwosć w wschej fzrubobje,
Njech Wamaj rjeja lubosće
Tu tźěbe této rjenšeho fzeje".

Ow, meja, lubosć najtjeršcha,
Na zilowschim njebju hwězdźizła,
Tam knjesi fjenoj jednota.
Hdyž fwerna lubosć pschebywa.

Hdyž knjesi radosć w manželstwi
A Bóh mér we mutrobi?
Tam, hdyž tu bratze yobožne
A ! Bożej hnady wjeselc.

Njech Bóh, tón Mórcźeja njebjeskeho
Tej Wamaj strowosć wobradźi,
A tyorjetze ho ! bałsla.
So ! fjwjelosć, chcefzwosć ! knjesitwo ma.

A hdyž tej bruchdu njebjeska
Sse Wamaj cjemnosć pocźerja,
Njech mutroba ho njerudźi,
Hlej, Bóh fam' cjemnosć wujašnja.

Tón dom, hdyž hdyž fatrzéwa,
Je kraľna Boża fahrodźa,
Tam tóhowanu ho derje hdyž,
Hdyž Bóh fam w domje ! knjesom je.

Tuj njech Bóh Waju łohnuje,
So Wamaj wschitko ! fdoju dże,
A wjedże Waj' po puczilu,
Kiž wjedże ! wěčnom' fjiwjenju.

To pischeje Wamaj ! mutrobu

pschedźyda „Serneźšt" w Lichanju.

1. přiloha k čisłu 124 „Serb. Nowin“

Sobotu, 30. meje 1925

Žiwa woda.

Sa žiwej wodu, sa woprawdźe nabožnym žiwjenjom, jeđši cłowjeńska wutroba. Tuta rěčała žiwjenska cźeče a żołmi. Sšwjedźeń hordośnych śwjatkow wjeđže naš k tutej wěcźnej wodu, kaž w ferlušnych spěwamy:

„Pschińđź, śwjaty ducho, ſ hradu k nam
A ſ twojej wulkej radu ſam.“

K jórku dyrbimy thwaťaćz. Tam je woda najcźiśćiśćha, nojłaćnjiścha, najcźerśtwiścha, niż ſamucźena pśches wotśtrki a śypinu, śiš rěka na śwojim pućowanju pśches doły hobu bjerje. K jórku dyrbimy hicź, je-li na naš žiwa woda śwjateho ducha wołkchewicź. Niż cłowjeńska wucźba wo śwjatym duchu, a bymniej hłubścha była, njeſamóže tradaju duśchu śpokojicź. Jenož bójśke žiwjenje, śiš je ſ Jesušom do śwěta pschińchło, móže cłowjeczej wutrobje tróchť, wołkchěw. móz, wjeśele a měr daćz. Jesuš Khrystuš je łaśne žórło duchowneje rěki, je „knjes ducha“, kaž Pawoł proji.

Możemy ſrośumliwje wo bycźu a tycźu śwjateho ducha rěcźeć jenož dźiwajo na Jesuša. Srośumitmy to, schtož je Jesuš cźiny a wutkutkował, w kotrehož wutrobje duch Boži bydleśche, ſmy-li wodwoh tuteho ducha łaćzowali, potom wěmy, schto rěka: „Wěrju do śwjateho ducha.“

Mnohy śchesćenjo ſo ſ tym cźiwiluja, so njemóža ſapschimnyćz, schto zyrkwinska wucźba wo śwjatym duchu praji: Skoro je tak, kaž by chzył něchtó śpodźiwne žiwjenje w Božej śtworbje haćz do najmjeńścheho doſpołdźeća a rośrjaddowaćz, prjedy ſo na jeje žiwjenju wjeśeli. A tak śeđši pschi ſawrjenych wothnach a njeſaćzuwa, ſo wonka žiwjenje rośćeje a kśeje a żołmi a wjeśele, móz a nadźiju da cłowjeńſkej wutrobowu cźeče. Niż zyrkwinska wucźba, ale žiwjenje Jesuša Khrystuša je hłowna wěz. Na njeho dyrbimy hładowaćz, kak cłowjeka lubuje, kaž hubjene pyta, kak rośteptane śćeha, kak pschećźiwo hrěchej, śći a wotrocźiwu djaboła wojuje, kak ſa prawo, wěrnośćz a ſwobodu ſo hori, kak je w Bohu a ſ Bohom žiwy, kak śpěwajo wot śwojeho wóraa móz bjerje, kak je śwěrny haćz do śmjerśće a kak radośćiwje puta rowa ſlama. Tu je žiwjenje, śpodźiwne žiwjenje, tu je żórło duchowneje rěki.

Żórło tu je a podawa njepschestawajo žiwu wodu. Ale ſa toho, śiš ſ łaćznej duſchu pschińđźe, cźeče żórło. My wschitcy łaćznimy ſa žiwej wodu. Sšmy pućowarjo, kotśiž pod palazym śłońcom wschednych starośćow a cźopkoće trudnośćow pśches puśćinu žiwjenſku pućujemy a ſa cźeśćiwym napojom ſe jórła tróchtia a pokoja jeđźimy. Niech je wobliczo hładke a jaśne, ſmutka we wutrobje du ſtarośće a boje, nětkrutśiśkiś praſchenje ſmeđomja.

Njeſazpějeny ducha cźłowjeſkeho poſtupa. Wobđźiwuwy jeho, kak hłubiny a wyśiny njebjeſa a ſemje pschepyrnuje. Radujemy ſo na wulſpěchach cźłowjeſkeho đźěła, śiś śwětłoſcź a porjad do tuteho śwěta pschińjeśe. Ale najhłubśchu ſadośćz duśche, kaž dale tuteho śwěta ſaha, kotraž chze wěśtoſcź nećź wo žiwym Bohu, njemóże żana cźłowjeſka mudrośćz a żane techniſke wunjeśtwo ſpokojićz. Pschi naśchim myśleniu ſtejimy bjeſ rady pśched praſchenjom: „Cźehodla ſmy na śwěcźe žiwi? Cźemu cźłowjeſke bycźe?“

Tuto praſchenje rośriża nam jenož duch Jesuša Khrystuša, śiš nam druhi śwět wotewri a śiš naš ſrośumićz wucźi, ſo tutón śwět je žiwojini ſtarośćemi a mjeſaſanjeni, je śwojim śłeđźenjom a żeđźenjom, je śwojim wjeśelom a ſrudobu, naſcha domiſna njeje, cźemu bycź wobđźerjo wěcźneho žiwjenja. Tuto wěcźne žiwjenje ſaha do tuteho cźaſa; je wschuđźe tam, hđźeź Jesuſowy duch wutrobu wobkněźuje, hđźeź je cźłowjeſ w najwěrniſchim a najhłubſchim ſmyſłu ſkowa cźłowjeſ.

Schtóž k jórku pschińđźe, napoji łaćznoſcź duſche, ale cźerwa teź wodu źiwjeńſku ſa druhich a pschijeśe teź druhim łaćznym cźłowjeſam žiwu wodu. Tón je wobſtaj žiwjenja ſrośumił. Kóžđy dyrbi tajſi cźłowjeſ bycź, muź ducha, wot kotrehož ſoju rěka žiwjenja cźerce. Niż cźeſeź a nahładnoſcź, niż móz a pjenjeſ tu rośriża. Kak mało to wſcho wo ſnomnjenja, pokaſuje pschitomny cźaſ. Rěki ſłota njeſamóža naſch łud wumnoźićz. Kak hrabanje ſa pjenjeſami wſchě niſke pożadoſcźe cźłowjeſa ſaplomjeni, widźimy pschećaſnje w naſchim materielnym cźaſu.

Jenož Boži duch, duch Jesuša Khrystuša, duch mozu, łubośće, pózćiwoſcźe a cźeſtnoſcźe móże naſchemu śerbſkemu ludej pomoz, wumóźenje pschinjeśći. Jenož cźłowjeſkoju ſ truſej měru a nadźiju a ſwěru, jenož łudźo ho njeboźo woporow mója wjedniđź bycź ſa naſch ſadwělowaju łud. Niech ſu wſchitcy wot śwjatkowneho ducha pschekśćani, njech je ſdaleny wot naſ duch roſkoty a njepschećeſenſcźe, njech wulke idealne myśle naš napjelnja w ſłyńnym narodnym ſmyſłenju a cźiću, njech śwjata ſłutnoſcź naſche đźěło ſa Boha a narod wobkrjeźi. Naſch łud je łaćzny ſa żiwej wodu, ſa duchom śwjatkownym. Njech śwjate dny we ſłużbje Božej wićźich wutrobow a duſche napjelnja ſ duchom wěrnoſcźe, łubośće, roſuma, woporniwoſcźe.

Śwjatki.

Sšwjatkowniczka ſo k nam bliži,
Sšwoje łyčźe k ſemi niži.
Sšłónćko ſłote nitki tkaje,
Sbožo tak na ſemju ſaje.

Cźłowjekam je wotkchewjenje,
Duſcham bywa pośpěchnjenje.
Boża ſhórba pak ſo ſmjeje,
Kóžđa róża rjeńſcho kćźeje.

Żita ſo na honach ſołmja,
Młódny kłóſ ſo k ſemi kłonja.
Ptaćźki we hajku śpěwaja,
Pćźołki pilnje ſajmnćźa.

Sšłónćzna pruha śwjeſcźko maſka,
Wětřik zunje ſ nim śeź hraśka.
Nade wſchěm ſo wupſchestrja,
Wulke mócźne njebjeſa.

Wschuđźe Boża lubośćz cźećze,
Do wſchěch wutrobow ſo wjeźe.
Nadośćz, ſłódka, śwjatkowna,
Kóžđu duſchu wosboża!

Pawoł Krjeźmak.

Ważny wopyt.

(Wobras je wuſy.)

Skoro kóžđe łeto dóſtanu Sykoriź k śwjatkam ważny wuſcźi wopyt. To ſpchińđźe śwjeſcźa jeho bratr, knjes dwórſki rada. Haj, haj — a k temu je hišćcźe doktor honoris causa. Na jeho uſitnej łharfy mjenuju śteji dr. h. c. Prjedy to wjeđźał njeſhym Ale naſch knjes ſarał mi to raś roſkoši. Tutón titul je cźeſtny (cźeſcźe dła) a to ſa ſwoje ſo ſłużby wo ſtawiſnifte a narodopiſne đźěła w śerbſkej Łužicy. Nětko bydli w Drjeźđźanach. Ale tajſeho bratra hđźeź je cźłowjeſ w najwěrniſchim a najhłubſchim ſmyſłu ſkowa cźłowjeſ.

Schtóž k jórku pschińđźe, napoji łaćznoſcź duſche, ale cźerwa teź wodu źiwjeńſku ſa druhich a pschijeśe teź druhim łaćznym cźłowjeſam źiwu wodu. Tón je wobſtaj žiwjenja ſrośumił. Kóžđy dyrbi tajſi cźłowjeſ bycź, muź ducha, wot kotrehož ſoju rěka žiwjenja cźerce. Niż cźeſeź a nahładnoſcź, niż móz a pjenjeſ tu rośriża. Kak mało to wſcho wo ſnomnjenja, pokaſuje pschitomny cźaſ. Rěki ſłota njeſamóža naſch łud wumnoźićz. Kak hrabanje ſa pjenjeſami wſchě niſke pożadoſcźe cźłowjeſa ſaplomjeni, widźimy pschećaſnje w naſchim materielnym cźaſu.

Jenož Boži duch, duch Jesuša Khrystuša, duch mozu, łubośće, pózćiwoſcźe a cźeſtnoſcźe móże naſchemu śerbſkemu ludej pomoz, wumóźenje pschinjeśći. Jenož cźłowjeſkoju ſ truſej měru a nadźiju a ſwěru, jenož łudźo ho njeboźo woporow mója wjedniđź bycź ſa naſch ſadwělowaju łud. Njech ſu wſchitcy wot śwjatkowneho ducha pschekśćani, njech je ſdaleny wot naſ duch roſkoty a njepschećeſenſcźe, njech wulke idealne myśle naš napjelnja w ſłyńnym narodnym ſmyſłenju a cźiću, njech śwjata ſłutnoſcź naſche đźěło ſa Boha a narod wobkrjeźi. Naſch łud je łaćzny ſa żiwej wodu, ſa duchom śwjatkownym. Njech śwjate dny we ſłużbje Božej wićźich wutrobow a duſche napjelnja ſ duchom wěrnoſcźe, łubośće, roſuma, woporniwoſcźe.

Wulki internaſionalny hudźbny swjedźeń (Festival).

15.—20. meje w Prazy.

Bjarnat Krawc.

I.

Bě to druhi króć, zo bě so w Prazy tajki wulkotny hudźbny swjedźeń zarjadował. Wuspěch wěcy w lěće 1924 k tajkemu wospjetowanju wabješe. Loñše wšelakore rozsudy wo swjedźenju mje pohnuchu, zo bych so lětsa wosobinscy wo ważnosći abo njewažnosći tajkeho hudźbneho zarjadowanja přeswědčił.

Dyrbju hnydom do předka rjec, zo je hudźbne žiwjenje w Prazy hižo bjez tajkeho festivala dosć sylne, zajimawe, rjane, a posběhowace. W naspomnjenych dnjach pak žołmy hudźbneho morja tak mócźne žołmjachu, zo měješe sam derje wubrońenym hudźbnik wšě mocy napinać k zbožownemu připłuwanju hobrskich přiwalow z hłubiny a z wysokosće. Někotryžkuli lubowař hudźby drje je so jenož připadnje wumóźił, někotry drje so zatepił. Ja so tam njeběch podnuril. — Naša serbska Łužica by na 100 lět z tym hudźbuje rjenje zastarana była, štož bu we Prazy za jedyn jenički tydźeń poskićene.

Na šěsć wječorach mějachmy tam wot 1/2 8 hač do 1/2 11 vokalne a instrumentalne (orchestralne) koncerty abo opery. W nich słyšachmy z wjetša cyle nowe kompozicije, kiž so z cyła prěni króć hrajachu. K tomu so přidružichu popołdnju wot 4—1/2 7 wšelake mjeńše přednoški k wědomnostneho ale hudźbno-theoretiskeho raza, runjeż wulcy zajimawe. Ze wšěch kóncow Europy běchu tam připosłucharjo, kritikojo, dirigentojo a kompositorojo přikhwatali. Wšě možne rěče móžeše tam we přestawkach słyšeć. Swjedźeński wubjerk; Eduard J. Dent z Londona, předsyda internaſionalneho družstwa za nowu hudźbu, dr. Jan Noewenbach z Prahi jako wobkhódny wodźeř a prof. Otokar Ostrčil, operny šef narodneho dźiwadła w Prazy jako předsyda čechosłow. sekcije internacionalneho družstwa wšo swědomiće a wobrotnje přihotował. Jara čežko, haj skoro njemóžne je, wšitke hudźbne nowinki, husto raz diametralneje napřećiwnosće, kritiky sprawnje poradźić po jeničkowym słyšenju.

Hačrunjeż mějachu orchestrowe wječory prědnosć, chcu tola radšo přijdcy wo vokalnym wječoru referować, kiž měješe sobu najhłubši začišć też na dilетantow. Krasny, wulki Smetanowy sal be přepjelnjeny. Na programje stejachu k prěnjemu muzske khóry wot J. B. Foerstera, O. Zicka, B. Tomački, O. Ostrčila, E. Axmana a Leoša Janačka. Slawny, jenož 48 muži sylny khór móravskich wučerjow pod wuběrnym, wodniwym wodźerjom prof. F. Vačka z Brna je jedyn z prěnich muzskich khórow w cyłym swěće. Běch tutón khór dwójcy žno před wójnu we Drježeźanach słyšał a so ze śpěwarjemi spřećelił. Jich přednoſk bě tehdy (třihłosny bjez notow) žno dramatiscy pohibawy, wótrje akcentowany. Hłuboke basy spěwaja zwonjo a krasne tenory skrjebotajo we mócnym ff a zaso tak nježnje šeptajo we pp, zo je woprawdźite wokřewjenje za kóžde wucho. K tomu ma tutón khór soloweho tenora prěnich rjad jako žadne wobsedźenstwo. Wšě spěwy spěwachu tuči wučerjo tak čerstwje, błyskotajo a zaso ćuśiwje a doraznje, zo to pjero wopisać njemóže: zawěsće najwyšši ideal, kotryž móže muzski khór docpěć. Na tutym polu su Čechojo wšitkim ludam doprědka z přikładom; tuta wurjadna virtuosnosć spěwa je też čěskemu wumělstwu telko sławy a česće w cuzbje wunjesła.

Wyše morawskich wučerjow dyrbimy hišće spominać na spěwańkse družiny, Pražskich a južnočěskich wučerjow. Wulkotne rozwiće češkeho khoroweho spěwa je wulsłěł zaměrapołneje a techniscy wysoko stejaceje wosebje tutych troch družstwow, kotrymž so hišće Pilzenske towarstwa „Hlahol“ a Smetana čestnje přitowaršujetej. Khory z tajkej dokonjanosću techniki pokazachu đźěskim kompositoram cyle druhe puće. Křižkowsky, Fibich, Smetana a Dvořak su pornjo nowočasnym hudźbnikam skoro přewinjene stejniśćo. Zakładźeć nowe puće pokazaceje literatury za muzski khor je Jozef B. Foerster († 1859). Hižo jeho wólba ważnych hłubokich textow, kiž su wuraz wšoćłowjeskeho začuća a myslenja, jeho nadobnje rozdźěli wo jeho wokolnosće. Jeho hubjeny wuraz so wuznamjenja přez nadobnosć formy a hłubokosć začuwanja, kiž wosebje prawe hłosy a tony namaka za nabožne, tragiske předmjety, kaž też za narodne přećowanje a čłowski wosud. Wón bě na tamnym wječoru zastupjeny z dwojimaj khoromaj a to z „jězba z bitwišća“ a „spěw z luda“. Zo so tak hłuboke hudźbne wěcy ze słowami wopisać njemóžą, je jasne; to dyrbi čłowjek słyšeć. Tola chcu při tej składnosći jedyn z jeho textow zdźělić, wěsće zajimawy za naz. Krasnosć naložených hudźbnych srědkow a hłubokosć wuskutka na posłuchařstwo bě spodźiwna.

Kaž tujawka, hdyž třelk wuprasny,
je zaleźiła nam z našich honow pod wobłuk njebjeski,
Bóh wě, hdźe!
Ty tujawka běła, wróć so zaso k nam!
A sy-li smějkotanje wotwučena,
To přińdź, kajkaž sy; přińdź k nam tak zrudna,
Z krasnym křidleškom —
Ty tujawka běła wróć so zaso k nam!

(Pokračowanje.)

howedat a wozjedje prajit, so dyrbi stajnje stanu wjerzecź. Nó, tajki wuczeny muż znadź to też rozumi. Hoj, wopraudźe, wón też może. Ssamo hej pschi tym jedyn zahwisda, mi so zda: Sady naschej pjezy . . . Sstradź chże ł tym borzenje zentrifugi troschcu poblubschiecź. Khdyž je hotowy a börbot maschiny zastat, wopraschja so Khaty, kak to pschińdże, so so smjetana wot mloka dźeli. „Nó, dokelž tu wot kóždeho boka wożbetita rolka tezi." Tak je hyndom poiwuczeny.

Po wjeczerí dźetaj muzej do korczmy a sazu pschinjesse jimaj korczmar karanczkaj je slotej kromu. Tez tajkej schlónczky sa paleńz. Jan so wobhladuje, hacź druhi jeju wobkedźbuja. Hacź jeho widźa se zwojim wyschim wopytom?

Druhi swjatny dźeń rano sahe je knjs rada na nohach, dże na pola, k lężej. Och, kak rjenje tola wschо je! Barzona widźi, tiź w tomidle brodźi a ł pytkom wobstajnje ł jemi schtapa. Pschi lešnej kromje na wulkim dubje je kakańa pschiprawena. Nébl je pschitajeny. Njemóże hej pomhacź, dyrbi ros horje salećź. Na pok hodźimo hędźi tam a ho rozbładuje. Sswjata cźichina, njebjesći mér! Każ by swjatny duch ho rosychscherkował po semi. Tak miełko je jmu wokolo wutrowy, swjedżenźiju. Tam horjeka sedźi a paczina kerlusch spéwacź, tiź je we wjesnej schuli a to ferbšći nawuknył: Pschińdź swjatu duchu ł hnadu k nam — —. Salêše dele a dże dale. Tu wottama hej mesiu hakożku a wotschczápnje hej dwélki. To je tak waschnje méschczanow, schtoż pak wjesenjenju njerad widźa. Wostaješe tola w Bożej stwórbje liezo, so móża druhi ho tez na tym wjeselećź! Pohlada na cźasnik. Stróži ho a khwata domoj. Je najwjetschi cźas. Chzetoj ł bratrom na sperbške kemsche hicź. Khwitу nadobo wokolo njeho lećaju, njebojsajnje, zyle blikо. Wostajnje stejo a hradnje ho na lubych dwérjatkach. Nécźi ł nimi. Dże dale a rusmolwja ho se zitami, kotrez jemu hacź ł schij šahaju. Je dha nécźto rjeńscheho na šwécźe hacź taike kraśne njedźelske ranje?

A doma cźakaja a cźakaja na njeho. Hdźeha jeno tézi? Sstudanje stejі hižo na hodźinu na blidze, ł bétym rubom pschikrytym. Tykanz a zokor je Khata tak dalbo precź ssała, so njebehu muchi ho nahsydże. Je hłódna, Jan też. Tuj hej wonka w kuchni hornećź koseja a nécźato krunkow tykanza bjerjetaj, dokelž nuisa dyrbi na blidze wschо tak wostacź, każ je pschichotowane. A widźecź tez njeśmé, so sjaj hłoda dla hižo ho pohyblnikoł. Lédy béschtaj sapoczałoj, dha sleji wopyt we twudwjernjach ł rjanym krdcźelom. Och ně, och ně! Mójetaj récźecź, schtoż chcetaj. Njeźdże do jstwa sa blido, ale stupi ho k nimaj w kuchni ł nódrym hornećkom. A jé ł nimaj na kotole sedźo tykanzowe krunki, a njewérnu, tu jétaj njeseco tajke khtóscheńki a sa krutym blidom potom mi jenoź k wocźomaj sobu jétaj. Chzu wasu nawuczićź, mje jako kunopraweho wobhladowacź a pschi tajkim wuśernym źnédanju śdél bracź dećź!

A tak dże to dale. Runje tuta wjesna jednorosć a pschecźelnosć cźini jemu derje, je sa njeho „delikateja". A cźuje je, sa cźimż talke śledźi, temu chcetaj Jan a Khata sabéwacź, wschо po mésezanku pschihotowacź, schtoż ho jemu wéso njelubi. Chzu nékotre hodźinki wjesenjo powétra ho sahu nabrécźacź a wjesne źiwjenje sobu pschezywiéź. Mózetaj jemu récźecź, schtoż chcetaj. Niecha wotbedje poskuzene mécź. Je tola bratr, hwak. Wéso wschak, njeje wjazy trojny wjesnjan, ale wosebeny méschczan, dwórśi rada a doktor. A ł tajkim żadnym wyschim wopytom dyrbi ho tola kuž khtak cźinicź a wobkhadźecź.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Pětrowskej zyrkwi na farać Mendta rano ½7 hodźin spowjedź a źiw. wolkaranje, duchowny prim. Haebler ½8 hodźin předowanje (zyrkw. hudźba: „Na źiwjatkownicźku", schjecźchtójna moleta wot Jana Eccarda), pschipołdnju w 12 hodź. ma farać Berg předowanje.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi ma dop. w 9 hodź. farać Berg předowanje, zyrkw. hudźba kaž w Pětrowskej zyrkwi.

W cźesnym hoju na Tuchołkim pohrjebnischcźu dop. w 11 hodź. regimentska śwjatoczna nébnduschcźo 242. regimenta, štud. rada kand. rev. min. Kastner, ½12 hodź. poswjećenje pomnika na garnisonskim pohrjebnischcźu: duchowny prim. Haebler.

2. dźeń swjatkow:

W Pětrowskej zyrkwi ma rano ½8 hodźin farać Menda předowanje (zyrkw. hudźba: Njebjeska kralowa „Sslónzo", jenolitowy spéw ł pschewodom pischcźelow wot Hugo Kauna, spéwa k. Margareta Bogtowa), dop. w 11 hodź. ma farać Groše w drastowni Bożu słužbu za cźeźkotłuschanych, pschipołdnju w 12 hodź. ma farać Groše předowanje.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi ma farać Groše dop. w 9 hodź. předowanje (zyrkw. hudźba kaž w Pětrowskej zyrkwi). — Na wobémaj swjatnmaj dnjomaj knjna Jerka sa powschitkownu pokładnizu kraineje zyrkwje

Sstrjedu popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej zyrkwi anodelćka hodźina sa njedźelnisće.

Schtwórtk pop. w 4 hodź. je w towaršnym domje towaršwo wojnkow.

Pjatk pop. w 4 hodź. w „Societät" Gustav-Adolfske towaršwo.

Tydźenske sastopjenstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farać Berg, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi farać Menda.

Zjebani lutowarjo.

Swjatk wobkedźerjow němtkich pošejonkow, jap. towaršwo je hydlom w Hamburku, je na frakiju **němštonarodnoje lubowoje strony** seśéhowazy dopiš pschipósłał:

„Němšćonazionalna strona je we wólbnym wojowanju lubjenje dla pohódnoscźenja cźinila, kotrez měnjenje wubudźowachu, so hu jo wone na podlożu dakkadneho rosmyślenja stale. Po swojim samknym wusnaczu je němšćonazionalna strona tute słubjenja **lohkomyslnje** wotedała.

Wobkruczźiny toho dla, **so nasche hodnotstwo zenje němskonarodnu stronu wolisi njebyhu, je-li by jim to znate** bylo. Jena strona, kotraž lohkomyslnje słubjenja cźini, kotrejž njemóże po swojim samknym wusnaczu dźerzecź, njepschińdże za nalschich sobustawow wjazu do praschenja.

Narodne sajimy sašitnjeja też druhe strony. Dyrbimy potajkim wólbu wot 7. dezembra 1924 jako napłaczźimu wusnacź."

Tutón dopiš rěcźi sam sa so. Druhe strony njesłuchu tajke njemóżne słubjenja cźinite, jenoż němšćonazionalni, so bychu ł tym wolerjow kosili. Też mnohy šerbizy wolerjo su tutym lubjerjam na šév falesli. Němšćonazionalni su hej prjedawschu methodu sozialistow pschišiwowili, prawje wjele lubicź a malo dźerzecź. S tym mósech jenoź na khwilku politiźy njewobhorjenych k šebi sećahnjecź, politikarjow nit.

Němšćonazionalna strona cźahnje swojeho jenicźkeho wézymnutrojneho sa praschenje pohódnoscźenja, dra. Besta, ł frakźije twisamknycź, dokelž běsche w tym dypku hinaschiho mnjenja hacź wona. Ssamo cźejmy hud je ho ł wézu sabérał, pschi kotrymž běsche jedyn němšćonazionalny zapósłany pódla, a je zadźerżenje dra. Besta jako prawe pschiwólnał. N to je swjatk hypothetiskich wérićelow a lutowarjow na njeho seśéhowaze pismo pósłał:

„Sostupjerjo swjatka hypothekarskich wérićelow a lutowarjow w Barlinje (Wilhelmowa dróha 49 II) su ł najwietschim rosharjenjom słyscheli, so hu k. president wyschischeho krajneho huda dr. Best nusowany, ł němšćonazionalneje frakźije wustupicź. **Swjatk doraźnje wobtrucźuje, so němska frakźija němšćonazionalneje strony so ł tym napschećiwja swojim psched wólbami datym słubjenjam.** Knjes dr. Best, kiž je hacź dotal wschej politiskej dźéławosći dalemy był, bu wot strony jako lubjerny sastupjer myślicźi powětworjenja a spišaćel dalako znateho šakonjowneho nacźitka sobu na prénim městnje němšćokhatneje liścźiny stajeny a je tak mulke cźerjódy wolerjow tuttej stronje pschiwjedł. Jeho wolekstwo wotmje hej prawo, we wobej mandat rosbudźicź. Jenoż wone, niz frakźija, kiž je swoje date słubjenja słamała, je tutomu rosbudźej powolane. Knjes dr. Best je wot wschcho spocźatka swój mandat jako njebojsajny wojowar k trutej swérje a ł wopornitwosći wukonjał. Swjatk wuprasa tajsej drez. Bestej sa jeho mužne karakterne sadźerżenje swój najhorzyschi dźak a žada sej, so swój němšćonazionalny mandat na kóždy pad wobkhowa."

Tu shoni němšćonazionalna frakźija śere wěrnosće. Njeby-li tuta strona ł tajkimi lubjenjemi, kotrež ženje dopiełnicź ho njehodźachu (na pschi. w praschenju nahódnoscźenja) do wólbnej bitwy cźahnyła, njeby na žadyn pad telko pschiwitka namałała. Wš-pschichodnej wólbje budźe ho w njej hladajo drjebicź. Toho dla ho tez w Prusłej nowowólbow boja. A to ł dobrym prawom. Lěc maja hižo we wschedźnym źiwjenju krótke nohi, cźim bóle w politiźiym. Nékotryžkuli sjebany lutowar, tiź wulkohubatym ſkowam němšćonazionalnych wérićelow, budźe wospjet potworeenj, so wschо wérne njeje, schtoż tuta strona, kotraž ho rad ł tichéźcźanskim płaschcźom wobdawa, wumoschnje. Tuž rěka: Wschikо prukowacź a najlépsche sdźerżecź. Niz bjeskhodnicźe jenu stronu seśéhowacź, dokelž lubjenja cźini. To też druhy dokonjeja, je-li dyrbi być. Tuto sadźerżenje němšćonazionalnych budźe w pschichodnje ł wulkej schkodu za nju.

Skónzowanje dźełaczerja Gustava Fingera ł Drjezdźan psched pschiśaźnym śudom w Budyschinje.

Hrósiny njeskutk, kotryž ho 1. januara w blischcźi Khelna pola Budyschina sta, je hischcźe mnohim we ponjatku swoskał. Wcźera dopołdnja běchu nékto jnowa jednanja pschecźiwo grattaczerjej Alfredej Müllerej ł Makeho Wjelkowa, kotrehož ho rubjeżneho morda wina winowachu. S pschedbędnu dr krajnoźudnisti direktor Schmidt. Njeskutk we swojim cźasu wulke rosharjenje wubudźi. Pschišiwy do sudnistwe sale bé jenoź se sahnuwej kartu dowolenу. Müller bé hižo wjazy kroć ł psched tym thłostany. . S Fingerom ho selna, jako njeschce tas thłostanje we Walbheinie wotpokmcźicź. Fingera pschi spocźatku leta 1924, Müllera wotkrjedź dezembra 1924 ł thłostanje pschecźichu. Müller pschebywasche potom pola swojich starschich w Malnim Wielkowje. Kónz dezembra Fingera w Drjezdźanach wupyta. Finger hižo dlechi cźas w Drjezdźanach popjet wobsecźe. Tenu narécźa, so móże jemu tunjo dwoju konjow pola starja w Malnim Wielkowje wobstarać. Finger jemu wérjesche a poda ho 1. januara dopołdnja do Budyschina. Tam jeho Müller worźakowasche. Wobaj běschtaj potom po Budyschicźko—Rakeczankiej dróży. Sedźo Židowa podaschtaj ho po radze Müllera po północnym pucziku (tiż pśches Libuchow pschi żeleznistich kolisach do Radworia wiedźe. Niedaloko Khelna Müller Fingera w jenej starej pěškowej jamie satšéli. Jeho cźélo najprjedy w jenej starej hrebi Khowna a potom w nowu fabrieka. Satšélenemu pjenjezow listowniu a wschelake druhe wécy wotewsa. Fingerowi wschitkomu najprjedy na źiwoju ruku sa nim šlóžachu. Posłidźicźo wéz polizaji wozjewichu.

Sstšébjenje ho ł tym wockeži, dokelž Müller wudawasche, so Finger njeje w Budyschinje ł cźasa wustupił, ale do Shorjelza dale źel. Dwě niedźeli posłidźicźo, jako widźeschе, so Finger bés pjenjes niepschidźe. [illegible]

22. dezembra Müller Fingera w Drjezdźanach wopyta. Tam jemu Finger radźeschе, sa njeho jedyn automobil kradnycź. Wón pak nochcźesche. Potom jemu Finger rěcźeschе, so popjet woły, ale aut śwój wós ani konja nima. Wy pak rady śwój šawschnaj mél. Müller Fingerej ł Malko Wjelkowa pišatschе, so ma jedyn bur w Maśnecźach dwaj konjej sa 1000 hr. na pschedań. S tym jeho na pschichodnu njedźelu do Budyschina kasa. Müller bé šesł we Budyschinie samonatkowaju pistolu sa 27 hr. kupił. K tomu też některe patrony, pola kotrychž kónčki nawjercza a ł tym dum-dum lukti šhotowi. 28. dezembra pola śwojeho wuja, ratarja w Pomorzach, cźełke badnistwo słuchi. 29. dezembra Fingera ł nowa w Drjezdźanach wopyta a jemu praješe, so ma na konje 500 hr. napłaczźicź. Też praješe, so chże jemu 300 hr. ł tonu požećź, 200 hr. pak ma sam sobu pschinjesećź. Finger rosłuchi so, 1. jan. do Budyschina pschijećź a praješe, so 200 hr. sobu pschinjese. W Budyschinje chżyschе jemu Müller jednanja pschecźiwo grattaczerjej (Kontrakt praješ, so ł kupowanjom koni nicźo njebudźe. (Kontrakt kuh bé mjenujty zyle wunnyšlena wéz.) Müller pola Fingera w Drjezdźanach pschenozowasche a 30. dez. jeho domoj jędźiśche. Mjes tym jeho mać jeho bratra Waltera sa nim pósła, dokelž mjesesche starosćź, cźełodła so njezwrócźi. Walter M. błéśche naiprjedy Fingerej, potom swojej njewjesće, hdyž pschenozowasche a 1. januara ł Fingerom sobu do Budyschina pschińdźe. Müller nowórnischcźo łdźiśche, hdyž woboju w 10,50 hodźin setka. Fingera pscheproši k swojimaj starschimaj do Malkeho Wjelkowa k wobjedu. Jeho bratr Walter łdźeschе starschimaj wopyt pschinjowadźicź. Pola priedawschcźe schonjenje cźeźki wuwinjschtwo so po wólnym pucziku. Psched tym Fingerej praji, so konje wjesu wjazy k dostaću. Finger bé tohodla chętro mjerjoazy a sapowé ho, jemu 60 hr. požećź. Müller chżyschе hižo z wunnyšowacź. Khelno jemu ł dałoka jako Malu Wjelkow wosnamjenjeschе. Pola stareje pěškoweje jamy so hydmy a ménjesche, so je khoty. Müller jemu pomałku dari a tak ho wobaj trochu powšmólschtaj. Potom M. Fingera wo zigaretu prošeschе. S tym chżyschе pschiležnosćź wuźcź a jemu pjenjezny lisstownju wurubicź. Finger jemu snapschecźiwi: „Ty tola bewak niekurisch." Njewocźakowasche hižo nicźo bohe. Müller śebi hischcźe ras wot Fingera pjenjezy kaśasche, a jako ho jemu to sapowé, sawoła: „Daj mi je na mésnjze, abo cźe na statnym rěcźnistwje wobstorkuju." Finger na to sawoła: „Ty njewšechо", a pschi tym jeho wrócźo storcźi a spyta cźekmycź. Müller za nim rěcźeschе. Finger so hnydom swjese. Müller naiprjedy cźekny, posłidźicźo pak so wrócźi a jemu pjenjezny listownju wotewsa. To sta ho pschipołdnju wokolo ½1 hodźin. Po tym dźěsche na Libuchow, Cźichcźicź a Židowo do Budyschina. W 2 hodź. łdźeschе z cźahom do Makeho Wjelkowa. Na Malko Wjelkowskim dwórnischcźu setka swojeho bratra Walthera. Temu praješe, so je ho Finger do Drjezdźan wrócźił a so je jemu pjenjezy požćźił.

Potom dźěschtaj k pschekupzej Schneiderej, hdyž šebi Alfred M. za rubjenu 100 biśijowym hanklonku nowy pschewobłek kupi. Domoj pschicźedschi pośé, nowinu cźitasche a dźěsche spacź. W nozy stany a poda ho ł ruczkym wojom a wopaczu na mésnu njeschtka. Chżyschе cźeło na drube mésno dowjesć. Pschi tym ho pschi wospyrku wojo stama. Tak cźeło w blischcźi mordarskeho mésna sahrjeba. Psched tym jemu wschě kapzy wupróżni, klucze, zigarety, cźahnik a rukawy wotewsa. Jedym cźerj a klobuk Fingera we stromu pokoji. Potom wróćźi ho domoj.

Müllera pschińdźany šud da derjepschemyšleneho mordarstwa a rubježnistwa ł Fingerej a słubjenju cźestnych prawoow na cźas źiwjenja sasudźi. Müller wusud zyle mérnje pschijima. Njepokasowasche žiwla pschi sudnizkich jednanach žaneje želnosće.

Nowy ważny postup Swjatka narodnostnych mjeńšinow w Němskej.

(Wudawa wobšérny cźahopiš.)

Nascha šerbska należnosći, nasche narodne prózowanja, žadanja, potłocźowanje šerbskeje rěcźe, ł kótka: nasche šerbske praschenje je praschenje narodnostnych mjeńšinow w Němskej. Dworimy sobu stat, w kotrenz žmy narodnostnje we wulkej mjeńšinje, pschetoż ł pschewažnebo dźěla twori jón němska narodnosć. Wušsche Sserbow su hischcźe Polaźy, Danojo, Krifojo, Litwinojo a Cźechojo jako pschisłuschnizy njemócnekrjebe narodnosće slacźanjo tuteho stata, němskeje republiki. Djenja je mjeńšynarodna moralka a na nju dźiwaza politika tak dałoko pokraczowała, so pschipóznawa a schkita tež tuth šlabšchich narodnostnych dźělow w nétkakim slacźe prawa na swoje šamostatne kulturne žiwjenje, to réka prawo hajenja a pěstowanja swojich narodnych kuklow, w prénim rjedźe macźerneje rěcźe, prawo šamowotšaženja w tutych swojich kulturnych należnoscźach (w schuli, zyrkwi a pod.)

Tute prawa narodnostnych mjeńšinow žu też nimale we wschěch demokratiskich europšich statach sjadowane, abo móżemy tež pratiśi: tute žu praschenje swojich narodnostnych mjeńšinow na špokojaje waschnje rosrišali a sjadowali.

Jenoż w Němskej republiźy ho w tom nastupanje ani skomnych sapocźatkow cźinilo njeje. § 113 demokratiskeje němskeje wušiawy je wosłał jenoź „kuk papjery". Tohodla žu ho narodnosine mjeńšinu Němskeje, pohnute ł tomu se šamknym šridnym dóstom, koni šjednocźile do jeneho zbika, do Swjatka narodnostnych mjeńšinow we Němskej, to bychu šhromadnje hajile a wojowale we swoje prawa, kotrež bo dotal bjes dźiwanja teptaja. Politiśy dźerži kontakt mjes Sserbami a tutym swjatkom Serbska ludowa strona. Swjatk wobkrucźi politiźy swojin solidarnosći pschi wšěch wólbach šaśidźeneho a tuteho léta a je swojej wobhladnjwej taktiku šebi hižo w běhu prénjeho léta swojeho wobstacźa pschi najcźeźschich pomérach kruteje njejmišcźo wudobył a šebi pschipóznaće wunusował.

We swojich prózowanjach a wojowanjach je nétkole jaśo ważny postup cźinił te sakoženjom wobšébiteho cźahopiša ja sajimy narodnostnych mjeńšinow w Němskej je mjenom: **„Kulturwille** — Zeitschrift für Minderheitenkultur und Politik. Organ des Verbandes der nationalen Minderheiten Deutschlands." Prénje cźišło we 48 stronow tuteho měšacźnika. W němskej rěcźi wudawanego

je tuke dny wuschło. Samolwitý redaktor cžasopiža je Serb Jan Skala, wudawař je Polak hrabja Stanislaus ze Sierakowski, cžischež wobstaxa danska cžischežekinja we Flensburgu we Schleswigskej, redakzija a administrazija je w sekretariacže Swjatka nar. mjenischinow w Barlinje-Charlottenburgu 4, Schlüterstr. 57, hdyž móže jo potajkim cžasopiž skazcž. Placži schtwórcželetnje s portom 2,30 hr.

Wo samérnu tuteho sa naš a nasche prózowanja mimo méry ważneho cžasopiža budżenu hischcže podrobnischo referowacž a pobany hischcže podrobnje sajimawy wobšah prénjeho nam pschedležazeho cžisla.

Naležnje dopomuchujemy, so by kždy tutón cžasopiž skasał. Kždy wdowny Serb, kiž s wotewrjenymaj wocžomaj hleduje a s cžopkej wutrobu wiży na dóstu žiwoseho žerstkeho naroda a sa jeho lepschi pschichod skutkuje, njech je to na kajkimkuli polu, dyrbjał pódla swojich herdžichi cžasopižow cžitacž tež tutón organ Narodnostnych mjeńšinow w Němsku. **

Naležna próstwa na naše čitafstwo.

Kóžde spratwne dżęło je cżestne, też rosnoschowanje nowin. Njech žeby nichtó njemyšlił, so je lokka próza, woschadnje pschi kóżdym wsednje nékotre sta „Serbskich Nowin“ rosnoschcż. Druhdy je wjedro tajke, so pha rody njewuczerskich, jenož dwérneho pożelnika „Serbskich Nowin“ njetrascha wichorh a njewjedra, ani mjecżele a sawcże puczę. Rosnoschowanje s pomozu naschich dowérnikow dyrbjachmy organisowacž, dokelż tu a tam setkachmy żo s njepschecżelowcżu pólskich sastojnikow. Naschi dowérnicy nimaja nic krotschika wjazy hacż póst bjerje. S wulkimi woporami a wobużnoscżenji wutwarjachmy hucż naschich agenturow. Wjeselnimy żo njemamo, hdyż mamy dwérnych, dwédomitych a spytschecżownych dowérnikow. To leži też w sajimje naschich cżesczenych cżitarjow. Mélko hmy k naschemu wobżarowanju nasahonicż dyrbjeli, so chżychu nam we wjecżornych stronach jenoho s naschich dowérnikow wotstrahcżicż. Każ hamo na naš żo wobroczischu, so bychu jeho nam wotkalali. Jako naležnoscżi na dno dżęchmy, spódnachmy, so żo cżink méri pschecżiwo „Serbskim Nowinam“. Bychu-li tajzy ludżo dżędomja méli, bychu laczuli, so tajki cżink je pschecżiwo żiwjatej 10. kasni. Lubi cżitarjo, wobroczmy żo na Was: Schtitajcże naschich dowérnikow a pożelnikow a sastupujcże jich, hdyż sawiżej a żłóżcż żo pschecżiwo nim a nami méritej

Nakład „Serbskich Nowin“.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 30. meje 1925.

Wjezerawske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	21,07
1 jendzielski punt	20,394	100 cżeskożł. kronow	12,425
100 schwajz. frankow	81,18	100 pólsk. markow	80,15

Pjenjezy běchu, każ na kónzu mjeżaza stajnje bywa, wjeżera jara żadne.

Efekty wjezera na Barlinskej bursy spekulazija we wjetschich rosmérach kupowasche. Tohodla żo jich kursy s nowa skruczichu. Sčamnje pschicżiny dla też kursy tajnych a wójnskich pożczonkow żo we nékotrych posbóhnychu.

Na produktowych wikach żo płaczżiny thlébowcho Żita we nékotrych mało wotdrjebichu. W Amerizy bé nawopak. Tam Żito żinadnje horje srany. Pola naš nadżija na deschcż nadżiju na rjane żně żylnia. Jeczmjeń a wowż żiwoje płaczżiny njepschemény. Wukrajnu muku dale żiwje kupuja. Wjezera płaczżesche zentnar

w Drjezdżanach

pschenży 13—13.25 rożki 11.75—12.— jeczmjenja nalétn. 11.75—12.50 nafymsk. 10.75—11.50 wowsa I 12.10—12.60 II 11.35—12.05 hr.

w Berlinje

pschenży 13.20—13.35 rożki 10.70—10.75 jeczmjenja nalétn. 11.30—12.10 nafymsk. 10—10.90 wowsa 11.75—12.15 hr.

schtwórtk w Shorjelzu

pschenży 12.55—13.25 rożki 11—11.75 jeczmjenja nalétn. 10—12.— nafymsk. 11—12.— hr.

w Kamjenzu

pschenży 13—13.20 rożki 11.40—11.50 jeczmjenja nalétn. 11—11.80 nafymsk. 11.50—12.10 hr.

We termińskowym witowanju:

pschenży w meji 13.70—13.60 w juliju 13.60 hacż 13.55 hr. — rożki w meji 11.05 w juliju 10.95—10.87 hr. — wowsa w meji 11—11.10 w juliju 9.55 hr.

Wiki wukitkowcho skotu wjezera pjatk w Berlin-Friedrichsfelde (Magerichhof). Pschihnachi běchu 282 bejnych a wyschkoscżelnych krowow, 56 cżelatkow, 6 wołow, 22 bukow a 15 prósdnikow. Mlode dójki a wyschkoscżelne krowy płacżachu

1. rjadowanje	380—550 hr.
2. rjadowanje	250—360 hr.
3. rjadowanje	200—250 hr.
jałowy 1. rjad.	250—450 hr.
2. rjad.	160—280 hr.

wołu do cżeskowanja, żołte frankenske 33—40 hr. prósdniki, byki a jałowy 45—50 hr.

Po zentnarju żiweje wahi. Wiki běchu mérne, płaczżiny strucżene.

Tudżenska rosprawa wulkoszmjenzernje Metz & Co. we Berlin-Steglitz. Sčuchota żo nielubje sacżuwasche a fyrwam niebowjesche, wschelaku njerodi pak spschowasche. We sjumjenja sa nalétny wuskow wobschoda njeje. Sa to sa nasmmy wuskow lépje du. Take płaczżiny żo sawżaczu

Cżerwjeny dżęczel	35—118 hr.
běły dżęczel	110—150 hr.
schwedski dżęczel	60——85 hr.
luzerna	78—96 hr.
żołty dżęczel	36—42 hr.
inkarnatski dżęczel	24—30 hr.
heidusch	15—17 hr.
kokodżij	10—13 hr.
luwiny, żołte	8—9.50 hr.
luwiny, módre	8—9 hr.
woka	10—11 hr.
konop	28—32 hr.

Na pschedań:

Rjana wyschkoscżelna cżełniwa krowa, w Komorowje cżo. 51 pola Rakez.

Wał. podsobnik, w Cżornjowje cżo. 8 pola Pomorz.

Krowa, do cżełnienja, w Klukschu cżo. 30 — do cżełnjenja a konja, Fritsch w Schpriewizach.

Běhakaj, w Dżiwoccżanach cżo. 7.

Kornikle, módre Winjke, Aedtner w Běłej Wodże, Hermannstr. 61.

Sčłoma, nékotre zentn., Hanczka w Hójzu.

Kótlik, 41 litrow, Mitk. Kochta w Kukowje.

Wás, hołwodarski, 50—60 zentn., kowak Nychtak we Wóßlinku.

Kolo, motorske, 4 PS., Thonia w Lukowskej fabrizy, Verwaltungsgebäude.

Sso pytaja:

Jonu sa rjedżenje blescháckow, piwarnja w Kulowje.
Dżełarjerjo, zyhelnicża „Einigkeit“ w Brětnje.

Płaczżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotlowe žuwje po tonż abo 1000 kg, sełwot 100 kg, płaczżiny po Notej hriwnje.

	28. 5.	28. 5.		29. 5.	28. 5.
Pschenża	264-267	265-268	rapk wokuschi	15-15,60	15-15,60
rożka	214-215	216-220	woch. metasle	9.75	9.75
nalét. jeczmjeń	226-242	236-242	serabella	13-15,25	14-15,25
nal. jeczmjeń	—	—	běrnaze trujki	18-19,30	18-19.40
wowk	235-243	235-243	hwězdowa	19 21,00	19,00-21
kukuriza (Mais)	211	—	wo'a	19-22,50	19-22,50
pschenicżn. muka	34-36,50	33-36,50	lanu wokuschi	21-22,80	21-22,80
rjana muka	30-31,75	29-32,00	mórve twina	10-11,00	10-11,00
pschecż. wotr.	13-13,80	14-14,00	olje tuninu	19-14,00	12-14,00
rjane wotruby	14-14,50	14-15,00	sjena, 50 kg	3,50-4,00	3,40-4,10
rapk	395-400	395-400	sjowna, rjana	1,10-1,60	1,15-1,20
lane žymje	385-390	385-390	„ pschenicż.	1,10-1,40	1,15-1,20
hróch	22-25	23-25	„ wowsjna	0,90-1,80	1,00-1,20
pjeluschki	19-20,00	19-20,00	„ jeczna	0,95-1,00	0,90-0,95

Drobnowikowanske płaczżiny w Budyschinje.

30. meje po hamtiskim postajenju.

Wjetschi płaczżiwi żo po 50 kil. hriwnje trohmnik

| Twora | | |

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wjasonska dróha nažypuje so na Demjanskim sahonje wot 2. junija hač do 7. junija t. l. Jěsdźicej ma so we tutych dnjach pšches Tučicy—Wjelečin abo Drječin—Warnowicy.

Puć, kiž j **Bukojny do Barta** wjedźe, nažypuje so wot 2.—6. junija a je kobdla w tutych dnjach šawrjeny. Jěsdźicej dyrbi so pšches Gnešinu abo pšches Maku Suborniejku.

*

Trawjenje dźěla měšćańskeho sahona cźišćo 2043 budźe so pšichodnu wutoru, **2.** junija, popołdnju w 3 hodź., sjawnje na pšeswědčowanje pšichenajecź. Pšeswědčowarjo sejdu so w cźišćelni pola Wurizy.

Měšćańska rada w Budyšinje.

Wobstaječańska gmejna chce hyšći wodowóz statworicź. K tomu budźe wobu j ležownosće cźo. 1824 leżomnostnych knihi sa Wobstaječnu bracź. Gmejna je na hamtske hejtmanstwo w tutom nastupanju próstwu sapodała. Tutón namjet po § 33 wódneho sakonja wojjewjamy. Schódź na pšicźeżiwo komu nješto wustajicź, dyrbi so w běhu 2 njedźel na hamtskim hejtmanstwje w Budyšinje samolwicź. Schódź pak w tutom cźasu swoje měnjenje njewuwrazi, słubi prawo k napšeciwowanju pšicźeżiwo spomnjenej gmejnje.

W Budyšinje, 28. 5. 25.

Hamtske hejtmanstwo.

*

Finanzny hamt wojjewja: 5. junija 1925 dalikowy wotcźah wot nidy, kiž je so wot 21. hač do 31. meje 1925 hlaćił. (Cźakanski cźas njeje dowoleny.) — Dalše dawki w pšichodnym cźišćo Ss. N.

*

Sjawne jětrašcźepjenje.

Jětra šcźepja so dźěćom, a to: kiž su we Łuce 1924 rodźene, kiž su so wrócźo stajiłe, kiž su bjez wuspěcha šcźepjene trjebu 10. a sobotu 13. junija 1925 wot pop. 2 hodź. hač we Pěstalozźiskej šuli delka na nawjeršnjej stronje.

Dźěći, kotrychž swójbne mjena so sapoczynu z pismikami

A—G trjebu 10. 6. 25 wot 2 hodź. hač.
H—L trjebu 10. 6. 25 wot 3 hodź. hač.
M—R sobotu 13. 6. 25 wot 2 hodź. hač.
S—Ž sobotu 13. 6. 25 wot 3 hodź. hač.

Wšicko dalše w pšichodnym cźišćo Serbskich Nowin.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požcźuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Hdyž chcźeće woprawdźe dobry wobraz měcź, dha dźicźe do **fotografiskeho ateljeja**

Rich. Hutha

mějeźel **Arno Lehnert** w Budyšinje na serbskej hasy 13

Kóžda njedźela wot 3/4 11—3 hodź. wotewrjene

Helene Pötschke

cyhelska hasa 4 — w Budyšinje — cyhelska hasa 4

wurězne twory

Bohaty sklad pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, trěnjow, blidowych rubow, módrocźišća.

Wosebitosć: **Wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 cłowjekow wot 3.— hriwnow sem.

Rym tež na hamanku w Kulowje, Wojerecach, Łazu, Wětu serbski! Rychwałdźe a Hródku. Rěču serbski!

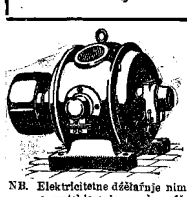

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam zo składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjeńcu** Arndtstr. 23

NB. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupowaś, hdyž chcedźa.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazaki sć

A. Bokelmann nasl.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Hdźe dam swój předešćnik

wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Otv Brandta nasl.)

Vogtlandske gardiny

w horbacy wulkim wubjerku, **canki, kromy, vitraže.** Mało klamy, tehodła směnje tunje płaćizny w **gardinowym wobkhodźe** na zwonkownej lawskej hasy 10, rěžk kronprynzowskeho mosta w Budyšinje.

M. Mikela

časnikař w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj **papjerowy wotpady** po 3 pj. **lapy, bleše běłcho wina bleše čerwjeneho wina**

sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnoše.

Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1352.

Derjezdźerżany, trjebany

magnetski bencinowy motor

3½ PS, spěšny běhak, ma na předań

Korla Khěžnik w Zyčinje.

Kundros

sakakeje krajneje rasy, zapisany (Herdbuch), so připuščuje w **Radworju čo. 8.**

Rjana wysokosućelna

kruwa

je na předań

w **Kortnicy čo. 13.**

Hróch peluški woku

ma přihódnje wotedać **Pawoł Bennewitz.**

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišowej dróze 40.

Poručam płaćiny hódno jaki do wětra, mantle do powolanjow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkańske wobleki, židźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Diplom-Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

BAUTZEN

Wubjerk z **hromadami mužacych a žonjacych kołow** jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Spezial najpřihódn. płaćizn. Dowolam podšalne płaćenje Dom jězdnych kołow **Witek w Ščijecach.**

Někotre trjebane

mužace koła

ma płaćizny hódno na předań

Budyšski dom awtow a jězdnych kołow

Paul Preibisch

dr. z w. r.

na zwonk. lawskej hasy 17.

Paleny kofej dobry a tuni! **korjeninu,** čerstwu mlětu, **jadriwe mydła** derje wuwuš. **symjenja,** derje skhadź. **bonbony a šokolady cokor,** punt po **33** pj., poručataj derje a tunjo

Bratraj Wieck

kofejowa palerńja

w Běłej Wodze.

Hemann's Kaffees

serbskeho

rukuja za najlěpšu kajkosć

Korle Nowaka nasl.

na žitnej hasy 10.

Dobre ćehnje k sebi

Dom tunich płaćiznow

Dom hódnostneje twory

Wobsadki ze židy a cankow **židźane francy židźane nahlowjace rubišća** z taffeta, moireje **židźane rubišća** zelene, běłe, žołte **židźane tkaniny** za rubišća

Wolmjane musliny za šórcuchi **satin** jenobarbny **flleowe sukna** z sukanje **somoty** nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, kłobuki a čapki

GÖRLITZER JOHANNES Kaufhaus Schmidt BAUTZEN

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wše wuporjedźenja tunjo a za króći čas.

MERSINSKY

Wérowanske pjerščenje

Dobra **dójna koza** je na předań w **Njeswačidle čo. 45 d.**

Rjany, srěnjołětny **kóń** je na předań. **Brěžan w Khróšćicach čo. 59.**

Kupuju stajnje po najwyšších dnjowych płaćiznach lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, (żelezo a metale jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerśkej hasy 15 Telefon 1346.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiśišćernja w Budyšinje.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. — pola Kamjeńca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khlěžow, ratarskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje druźiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhótowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

2. přiloha k čisłu 124 „Serb. Nowin“

Sobotu, 30. mele 1925

Swjatkownička.

Swuki zyrkwinskich swonow synca do kraja a wokoju pobožnych serbskich drohowarjow k Božej służbje. Zyrkej žo pjelni a mòzne sakliнcza byrgle a jim žo schibrija synki kemscherjow, kotrymž j wutrobu žo žórla dżatne hrónczka. Sslónzo sczele swoje pruhi pisches wulke zyrkwinske wokna a sanóri wschech do mnohobarbneje krasnoscze. Mòznje klincza słowa pżedarja do wuchow schinoł kscharjow a namakaju słoty wothłóß. To je swjatkownicża pobożneho Serba! —

Boża stwórba wabi won do pschirody. Wjele žo młodni, seleni, a luki pyscha kwétki w njeliczomnych sykach a mnohobarbnej krasnoscźi. A nade wschém je wuliwaju słónczne pruhi, każ buchu wscho posłoczżej hnyła, wokolschego a wocżerstwjeju kódże, haj najmjensche stwjelczżo. Mnohosoć naschich domjazych spéwarjow, naschich ptaczkow, sanjeże czi wulkotnu hudżbu, hudżbu, kiż da cze sabycz na wscho sachodne. Wona cże wosboża, wokschewja, czi napjelnja wutrobu j najhorzschim pschecżom dżala. Ssrédżasch do žo tuiu złódkosczé malych herzow a njejapay žo czi dżatne słowa j exta ronja. Każ zwjedżenska mètnosć bywa czi kóżdy hasć, kóżdy kczeżk, kóżdy schtom. Zitne hona žo żolnija w zunim wétschi a słónczna pruha posłocza młodne kosty. Wschudżom cże wita Serbowe młodnej krasny a bywa czi j pschipowédarku Božeje wschelchomóznosczże a luboscze, cże napomina a dopomina, so by žo dżakny wopokasał sa wscho, schtoż žo czi posłicza, dari. Sswjedżenschi schat je žo stwórba wobleka, so by wosswjeczika pschistojne zwjatkownicżka, a j kwétkami pschekrasny pschestrjeł je czi k nohan położila, so by so nim kczeżił, hódny wschcze cuteje krasny. Kak błyschczi so surikej wócżko, hdyż wuhlada żolnijace hona a dżatne, zelene luki. Dżak žo jemu njejapay j wutroby żórli, dżak Bohu Knjesej, stworjeczelej. —

To bé zwjatkownicża w pschirodze. Rospominajmy pak hischcze jenu zwjatkownicżku, zwjatkownicżku naschego serbskeho naroda. Daloko a schéroko žo réczi a žo zpéwa wo naschej rjanej łużiskej dutinje. Sso wusłycha, kak rjana, kak wosbożaca je. Ssy zebi to tej hdy zam pschemyślik. Ssy hódny tajkeho raja? Abo tetakich błyscż lud, lud, kiż ma j tobu tu swój sesiłki pschebywk, swój zwjatok? Budż hódny Sserbi! dżelaj za swój narod! Lu swoju bomiznu, serbsku récż, serbske waschnja, budż żódne dżecżo zwojeje serbskeje macżerje, kiż cże we bolosczach a tola j wopornilej luboscżu porodżi; kiż ji czi prénje serbske synki do erta, kiż ty zunje sa njej poiojedłasche. Dopomń žo na tute czażzy, budż słożowny, dżakowny. Budż też hódne dżecżo zwojeho nana, kiż j czeżcżu žo sa tebje starasche a kiż pjche wscho lubowasche zwoju domiznu, swój narod. Dżi do žo! Wopokaj žo hódny wscheje krasny, Bożeho dara, kiż cże wobdala a pschinoschi też ty żiwój podżel k spomożenzju naschego lubeho serbskeho naroda.

Pójcże, bratrja, chroble hajmy
Wótzow czeżcź a prawo,
Zujom' waschnju sadżowk stajmy,
So by Sserbstwo tralo.

Sbratrujmy žo, bratrja ródni,
So žo Lipa serbska młodni.
Strach a bojoscź njeznajemy,
Mużni Sserbja wostajenemy!

Tak żej bratrja, wobłhowojmy,
Chroble czeżcź a sławu,
So by żiwjate satwostało.
Naschich wótzow namrewstwo.

Hdyż žo tute rasne hrónczka nam do wukroby sapischu, a žo każ krej żórla we naschich zitach, postom žmy a budżemy hódni, wosprojeczicź zwjatkownicżku we naschej Łużizu, zwjatkownicżku, kiż je Bóh nam a naschej domiznje darił.

P. Kr.

Swjatki.

(Wobras se wšy.)

Nó, zwjate dny tu saży žu. Czaż wot jutrow hacź do zwjatkow je krótki każ kurjaza trożatka, każ kuntworjaze sywanczko. Modł žo prascheż, hdże je po prawym tychle żydom tydżeni wostako? — Schtoha jemu zwjate dny sapoczinanu? Swjetscha żej kóżdy trószchu wulkeji. Pschi njedostatku pjenjes a żuchoczinje mòschuje wschak daloko njewéżemy. Tuż dżemy pésczi abo dożdżemy żej j konjow k żiwojim znatym a pschecżelam. Méschczenjo maja na to waschnje rjeńscho. Sawrjeja budu a cżerchaja na wży won. Tu widża néchżto druhe hacź w méżcze dżeń wote dnja te žame wuhladnischcża. Na wżacz mòża žo czżitetu powétra nasnéwacź. A hdyż żej do jeneje korczmiczki żandu, to jim hnydom zrakaty „wyschichi“ j jednej karcie napischczo njepschibéhnje. Nékotre hodżinki na wżacz, hdżeż je wscho jednorozische a proste, żu sa méżczanow witane wotwenżenje. Naż wżeżnjanow wżże to wjazu njewabi. Na starym korczmerju w módrej sali — druhdy tam wschak też braschka w bélej widżimy — a jeho sakurjeuej słuwje a se drjewjanymi hrjadami żej niczo wjazy nahladacz njemóżemy. To sa naż wobdżiwanja hódne njeje. A Bożu stwórbu mamy tak kóżdy dżeń wokolo so. Chżemy pak też wósschku wotmènjenja mécź. Nascha młodosczź wschak żej pomhacź wż. Sarjaduje nékakte kéhelekukuje wo myla, też do ptaka abo na tarczu žo tżéla, sajkocź żej druhi zwjaty dżeń wjeżoru rejtu, abo nékaki klub „dobrych pschecżelow“ wuhotuje zwjedżeń a druhe. Tak je też na wży wotmènjenja dosczź. Telko cżeżczownosczże pidżeb prénim zwjatym dujom tu hischcże je, so žo na nim njerejuje. Méschczanam je wscho jene, hacź je zwjatk abo pjatk.

Pridży, hdyż méżadmy hischcże tu wojesske towarschtwo, wuhotowa wojeska kapała j méstu prénj zwjaty dżeń hudżbny koncert. Towarschtwo je saschło. Mnohich zobuschtawow bésche pisches wójnu słubiło a słyszagz pyjedawschi pomnér — njemuży hajenje towarschnosce — sa faubom a njewuschne dżerżachu. A tohodła do méstta hicź. To mi ani na mosły njepschindże. Wém néschto lépschcho. Wésce schto? Budżemy żej néschto sajimawe wobhladacź. Dyrbicże mi žiwicź, so wschitzy žobu pódżeczże. Pojatżimy — cżinicze žobu? Nó, derje. Tuż pódżemy tróschku won do pola. Schtw? To njedyrżału nicże wosbetobu byc? Dożżakajeze jenoż. Wésa, je to néschto wschédne. Ale tola saży niż Dżenża, na prénim zwjatym dniu, cżemy żej wscho j zyle hinajschimaj wocżomaj wobhladacź każ hewak na wschédnych dnjach. Tuż nastajmy žo.

Nékto pak sastarnuj wo drobich pschikupnych hnojach récżcź. Sastupujemy do zwjateho templa, do wulkeje Božeje wumjelstwownje. Wscho, schtoż tu wustaseze widżeze, njedokonja żadyn cżłowjek a byrnjeż najwjetschi a najzłakwuischi wumjelcź był a sta lét dołho na tym dżełak. Wobhladajeze żej was tutón krasny wulki wobras. Sekene zitnischcża, łubosne kerasczki, tamle sady cżmowy lésk j jenoliwnu bélymi brésami. Na prawizy pschecżelnej wjeży. Je tole barbozta pycha! A j kajżej wuschiknoscżu je broha je żiwojimi wyżokimi schtomami do žrjebża namokowana! Nó, prajeze mi, je dha na zytym wobrazu jedyn jenicźki dypk, jena jenicźka żmuschka wopaczna?

A potom tutón wurjadny konzert we wulkej żurli. To nimaja nowe, kżescżka, dirigenta. A spéwaju żej na wusskowaj njeseja. Najwjazy žo bożyła widżecź njeda. Jedyn żedżi tu, druhi teżi kruch dale, tżeżi léta je powédże a schtwórty synezi néhdże pschi semi. Kak to wscho cżicżori, cżerkota, cżikota, schcżeloża, schwiholi, widluje, wjacźkota! A wscho bjese smytka! Wopraudże, wulkotno opero. Néhdże bżeła nécht'o i méchanu, cżini wétsit a bórbota se swjelzemi, schtoż žu te pischczeże. A tuie pschekażanzy žu każ wuntérozo. Laża wjes nimi a tiarasa žo, so wsché pradże du. Mjetele maja na wschém bohład. A tamle te mjety, j trawu a j kwétkami wobrosczene, to žu wobrubjenja. Njewidżicże, kak kóżda travnicżka wot dycha hłożkow žo tschaże? Kak rjenje žo kwétki k wobrasej hodża! Tu a tam sinkaja bérny wuschi se semje a stuchaja na wulki mòżny khór spéwarjow i pschervobcu pischczeli. A my wostanjemy dołho stejo, sbébujemy cżapku a poskuchamy pobożnje.

Tak wjazy hodżin khodżimy po wulkej wustajenży wokolo a njemożemy žo na wschém nahladacź. Dżiwy nad dżiwami. Wopraudże, stwórba Boża, tempi zwjaty! Nam je satrach, krucze stupacź. Kóżde pétkojene zornstko na zuezu žo błyschczi a frinkoli a je wustojne wumjelstwo. A spedżiwnje, nichtó i naż żej njeswért, bżenża kwétki wotczitnycź, każ mamy zwjetscha husto waschnicźko. A pschezo saży tutón zwjedżenschi konzert. Njeje nam, każ by wscho j nami récźało? A to se synkami, kotrez njemożesch do żerbschczeju pschekażoj, kotrez pak wutroba zrozeni a hłuboko sacżuja. Njedyrbjo-li tu se zwjatym pżipnom réczecź, kiż j zwjatkom pisa: „Sskyschimy j zaiykami wulke dżiwy Boże réczecź!“ Njesacżuva kóżdy taiże spodżiwne mysle! Kak dżiwnje je żódenu wokolo wutrobu. Dusha a imyżt nuritez žo do Božich wunjesitwow. Je to jenoż stwórba rama? Abo teżi w njej a nad njej jedyn wyschchi duch? Rena ruka, kiż potażnje wscho wiedże? Mòzna a tola żaż nézna ruka, kiż na stwórbinych pischczelach wumjelczy hraje a pschezo prawe registry czaha? — —

Nétko wrócźimy žo pomalu do wży. Njewérno, njebżeże to dżenża wopraudżite wotschewjenje? Haj wschak, hdyż we tydżenju na polach błétkach a žo brésczech, to tżeżich we żwojim dżéle a njekebżkujesch tak na zjanosce, naż wodawaze. Druhdy żwinu j wotewrjennimi wocżomaj. To wschak je bjes dżiwa, tehdom maisch druhe wéży we hłowje na wuhłach. Potażżim, wy mi daże prawo méci, hdyż rjeknu: Njetrjebamy wulkeho pucżowanja, rjanosce leża tak blizko wokolo naż a to runje w małych a najnjesnischich wécźach. Wésa, wocźi dyrbiśch prawje wocźinjecź. K druhemu małoh wjetschi wuzitk, każ hdyż po żwézce se wokolo karkujesch a žo jenoż na wyżoke płaczżinu hnéwasch a słónczu je hischcże méstna w pschebjelenjenych korczmach njedostanjesch. —

Nó, tak dżisze jemu w Božim mjenje. Mój żołdż żada hižo dawno sa słubku tykanza. Ssym žo wubehał. A wsse, je-li dżecże žobu hicź, pódżemy do lésa. Dawajcze kebżku, to budże runje tak rjenje, żnadż hischcże rjeńscho hcecź dżenża. Sswoje służóby wosmjenmy jutże žobu. „Moja“ méjesche dżenża tróschku brézuje w żubach a hólz je žo do Rakeczańskich hatow kupacź schoł. Tuż jutże na sażowidżenje!

I.

Różant.

Z hon złotokłósnych lubozna so cyrkeŵ smeje.
Zwón k Božej rodźičercy Serbow čŕjódy zwoni,
hdźež putnik k swjećatku so prastaremu kłoni:
Móc ze swjećatka dźiwy skutkowaca měje.

„Dom niehtó wottud njewróći so bjez nadźeje.“
Či k wutrobje pŕez wobraz z tajnym hłosom hroni
„Lětčasac wokoł“ mje już swoje wětry honi
drje, tola miłosće móc wěčnje młoda kóčeje.“

Kaž Polak swjatu sebi khwali Czenstochowu,
Čech pučuje na sławnu Běłu Horu swoju,
Francowzu mać pak Božu prosy Lourtesowu.

Tak Serbo, hdyž, ći wutroba rži w njepokoju,
so zepjeŕ do Róžanta, k swjatemu sej boju
tam wuproš wot maćerje Božej sylnosć nowu!

Jakub Čišinski: kniha sonettow.

W rjanych serbskich Delnach, k wieczoru a k ranju
wobrubjenych j cźemnymi łésami, kiż k połnozu wubéhnja
do wécźnje seleneje pruśeje hole, stoji na mérnje žo posbékowazej hórzy starodawna zwjatnja katolskich Sserbow, a słuboje kolowokolo do łużiskich honow: stoji tajka cźicha, lubosna, połojna a mika, a tola każ kralowna hordosna a knjezerska na zuiej serbskej traśnje. To je Różeczanska zyrkeŵ naschcje lubeje Knjeneje j Lipy.

Różant jenicźke hnadownje méstno zykeje Łużizy, je kóżdemu katolskemu Sserbej derje znata wjeż, kotruż je naschi njejapomnity pésnjer Cźischinski nam j króttej baźnju, na cżole naśtawka wosjewjenej rjenje wusnamjenik. Kóżdy dobry Sserb, kiż žwoju narodnu protyżu żebi na tónzu léta łupuje, a pilnje cźita, kóżdy katolski Sserb, kiż žwojeho „Krajana“ wotedéra, tón je léża na pżipanej wobalzu protyżi wuhladat žwjeżo maćerje Božeje, kotruż je naschi mkody molesći mischtr Měrćżin Nowak Niechornianski narysował. To je Różeczanska zwjata Marija, kotraż bo wschudże cźeżczuje jako „Nascha Luba Knjeni z lipy“, a to tehodła, dokeż je žo w starodawnem cźażu ryczerjej je Sserbjan na swodźiwne waschnje zjewika a je žwjeżo žo na schtomje namakało.

Ninam myhle, tidy stawiśny hnadownego méstna Różanta rożpiśacź; niechżu jenoż na to pokasacź, so je to żerbske putnisse méstno a so jako wahnischcżo nabożneho żiwjenja je wutrobam katolskich Sserbow najbliżsche. W wócźnem cźażu, njenuży jutry a żnjatki dale też na żwjedżenjomaj żwi. Marijneho domaphtanja (2 julija) a żwj. Marijneho narodza (8. septembra) khodża żerbśe proześtjonuj j katolskich wożadow do Różanta. Jónu wot léta pichithadżeja też j dalokeho Schérachowa pobożni putnizy thromadnje na tuto hnadownje méstno. Tutón nałożź je pola Sserbow prastaru, każ je dożyła prastare nabożne waschnje. wéśte méstna wopytowacź, hdżeż je pat Bóh sam pat pisches żwojich Sswjatych na wożebite waschnje żwoje hnady wudżełował, haj sama dźiwy skutkował, njes kotrymiż je najwjetschi dźiw, a najwjschischa hnada, so hrjéschnik sam pichithadża k żwojemu Bohu, swjescha na satżupnu próżtwu Maćerje Božeje a Božich żwjatych, a rostatej a pokutnej wutrobu wrócźo. A schżóż wonjeczeschi żwjate méstna, tomu stanje žo żiv wuśud, kaźiż wodźiwje nam sażo naśch ródny baźnik cźischinski w knisa. Kreśb a kraj, hdżeż wupraja nam rasnymi słowami łónz „Njeczestneje druźki“.

Sawod tuteje baźnje posłicza nam wobras a wusnam żerbskeho putnistwa do Różanta:

Do Różanta żwjaty puczż žo hnuja
S ranjom k cźeżczi żwjatej Marije;
S mòżnym jahorjenjom łérkuschcja
Jej a wodła žo różarije.
Prédtu cźerwjene du thorhonje,
Sérjedża druźki njeżu na ramjenach

W bantow, parlow, schnórow wupnischenjach
Sswjatu Marju j krónu na hłowje . . .

Hižo Różenczanski strowi Boži
Dom a swomy rjenje witaju.
Hordosnje žo cźrjódow łérkusch množi,
Kotrez k Różantez žo hibaju.
S Ralbja, j Njebjelczij a j Kulowa,
S Khrósczij, j Budyschina, wot Radworja
Cźrjódom wobożnym žo dusze horja,
S Klóschtra, j Kamjenza a j Wotrowa. —

Mnohosch khorhowjow każ łéh žo łbéha —
Cźrjódy wodżi knjes każ pschischcże žu,
Do zyrkwje. Spéw j tuhoj schijow łéha
Do njej' žo a swony wschitke dn.
Sswjata wożeń kóżde woko ma,
We wutrobje zanes symo žana
Njej', hdyż saschumja: „Buoż powitana,
Powitana, njebjeż kralowna!“ —

K wołtarjej knjes w słotej drasce krocźi,
Sswjecźej Boże jehnjo morjene.
K wołtarjej žu wutrobu a wocźi
Kemscherjow wschćch nutrnje skéene.
S pischczełkow žo schumi hordosnje,
Do mich łérkuschowe klincza hłóżu;
Po żwjatanzu wschejeli žo nożu
Dych a dusche łschewi lubosnje.

K Božej wjeczerj, Khżisch, Jesuż wita.
Hlej, kak rjenje druźki swoja
K wołtarjej! Kak błénch hołbjow cźwita
K blidu Božemu žo klatuja.
Cźuje na liczkach jim rože kru,
S duschu hraje njewinosce róża;
Błeda jena jenoż a każ stróża,
A każ je symu ji sudy bu. —

Łužica — naša domizna.

(Wobras je wuhy.)

Wěso, wschudźe mózesch na žiwěcze žiwy być, niz jenoź kam, hdyž je tebje bacžon runje s hata wuczahnył. So su Němzy, Czechojo, Polazy a kaž te ludy wsche rěkaja, runje kajzy ludźo kaž my Sserbja, Łužiczenjo, to smuy we wójnje widżeli, hdyž běchmy z ludźimi se wschěch kónczin świeta hromadże, wobsedże w sajeczu. Snjesechmy so nanajšěpje, hdyž w horzej hitwje njeběchmy. Kóždy chujesche, so ma cźłowjeka psched sobu a njewědźachu, kubo dla a czeho dla dyrbjachu so bicź a morieź. Běchmy wschitzy towarschojo, žynojo jenoho nana, njebějskeho Wótza. Ale něschto mózesche kóždy cźuć a widżeć: Kóždy lud ma swoje narodne wobzebitosce, swoje waschnje a nałožki. Ale hdyž pak něhdże w dalokim świeze jenoho Sserba trjechi, to bésche cźi zyle hinak wokoło wutrohy. Hižo maczerna rěcź! Kak słódzy tlinczańu jeje słowa, hdyž dyrbjesche ju dny a tydzenje dołho parowaeź. Wěso słyschachmy skowjanske synki k kanju a k jutru a bórzy sej je pschikšiwoschmy s pomozu maczerschczinu. Ale nascha łužiska rěcź to njebésche. Też hnydom zyke sadźerżenje tajcheo łužiskeho towarischa bésche nam pschiraane.

Nó haj, tózdy dżerżi wulke kruhi na swojoh domišnu. Wo wóży ma jedyn rjemjeślnik žonu je Schleswynskeje. Wyrnjeą na dwaeezi lét s nje wożenjeny byk, dha ji thodźi jeje domišna nastajnje we hlowje. Tak rucze hacź so s jeaym krajanom trjechi abo něschto wo swojej domišnje cźita, to mózesch jej s wocżow wuczitaeź. Po prawym wosiomi Schleswynska. A tamo nasch pólzaš, kiž je na wschě tżiczci lét wo wóży, so tu i domjazej woženił a ma cźerjódku dźeci, rjekuje dźenża hischcze: Łužiza je moja druha domišna, tola prenja je a wostanje mój rjdnyši kraj." A tak so wschęm dże, kiitiż su i něhdże druhdże jow pschichli do Łużizy. To wschat jim sa sko wsaez njemózesch. Prěni cźaš wschak bésche kamny rjemjeślnik thětro rosłobjeny na žiwoju žonu, hdyž nocżzyske bamberiez pschestaeź we swojej Schlesynskej. Sarezi druhdy na nju: „Pschestań storo we twojej Schleswynskej fantaseerowaeź, sy nětko we Łużizy!" A schto jemu wjazy hacź jóm watmolwi? Kóždy wiży na swojej domišnje." A wot tohe cźasa njeje wjazy swarjeł. Pschekładżesche sei tutu sadu a dyrbjesche wnjeaź, so je i tym hodźił na hlowu trjechika.

Pola naż łužiskich Sserbow je to runje tak. Mamy swoju domišnu wot wutrohy rad. Abo niź? — Wérno nschat je, siu hischcze rjeniche kraje a krajiny na świeze hacź nascha Łużiza. Hdyž smy we wójnje pisches mnohe a wschelake kraje jeździ, mysłlachmy druhdy pschi zebi: Oh jej, to dyrbi so nascha Łużiza sjhowaeź. Pschi tom nam na myśle pschińdże: Tu dyhl nastajnje byeź a bydliez. Niebésche tomu tak? —Ale kajle pak tehdom bésche, hdyż rékasche: Ježdżemy domoj na dowel! Czehodla wjeseelachmy so, hdyż nasdala nam tiwachu Budyschśche wóże, potom wjeseina zyrtej, domjaze kéłi a hona? Kak spodźiwnje bésche nam, hdyż na domjazym dwórnischczu wulkeschemu a tkwilku stejo wostachmy, so bychmy so rozhladali a dohladali. Kak nam bésche, hdyż nadobo sahy nasehu łubu žerbiku rećź słyschachmy, kiż dyrbjachmy druhdy dołhi cźaš parowaeź, thiba so nam lubi z domišnjy w maczernych synkach pišaehu. Czehodla sej po możnoścži sfasachmy tiškat, młódzy jahły abo cźornu juschku. To wonka w zuśoje nejmjeachmy, schtož nam doma maczerka tak pschihodnje pschihotowasche. S kajtej radosću rěczachmy sahy žerbiši? W zuśoje hałke saczuwasch, schto masch se swojej domišnu. Kóždy je jej pschihilenu nježdżiwajo na tu, hacź ma burike kubło abo mjeńschi tlotok, hacź ma žiwoju thežiu abo hydi na podrużtwoje. Czehodla to trjscho tak je? Kóždy wiży na swojej domišnje a wy na naschej lubej žerbiśej Łużizy. Podarmo njeśtu naschi pżejnjerzjo wo njej tak rjenje śpéwali a ju s najrjeńschimi pschimjenjanmi mjenowali: „Sserbstich wótzow krajo, žerbsto kiebka, maczerka ta mita, pschecżelnizo świerna — —." Tu dże so narodżichmy, tu naś maczerka je cżerwjenym bantom powijasche, kokebasche a prenje synki w žerbscźinzje śpéwasche, tu pscheżiwichmy swoje dżeczatstwo, raj młodosce. Łuźiczke żiwjenje pschewodżuje naś a wostanje naseh statok, hdyż so s tuteje cźażnosce „minjenu". Na wożadnym kerchowje namakamy swój poślednji wotpocżink, swój seńskti śwjatok. Tak je nam domišna hischcze luba w žnjerczi. Sserbske pišmo na pomniku rěczi wopytowarjam, so tu wotpocżuje Łużiczan, Sserb, narodowz. Wyrnjeż trasch kudnschka dyha nascha domišna, druhdy nam cżernje a wósty wupłodźika, tola wiżamy s duschu a s wutrobu a se wschěkni smyślemi na njej:

„Bóh żohnuj cże, ty droha domišna,
Hdżeż luba macż je kolebała unje!
Cżaš młodosce tu s rózojiteho tkina
Ssu prěcżku njeśe tschibka jandżelske.

— — —

Bóh żohnuj cże, ty berbtich wotzow śydko,
Hdżeż śłyschach prenje synki macżerne;
O trakńuje je, mécz w tiwojim chłódku bydko,
Kiż s Bożej miłosću je debjene!"

Knjeni susodźinka.

„Dobre ranje, knjeni śnšodźinka."
„Dźakuju so, Michale."
„Sche hjka, khw w shydża, a kak shna, a wa, a kasa trjeba nimaeze."
„Cźłowjek dyrbi bźélacź, k tomu je na śwédże, Michale!"
„Haj wschak, ale śwoju dynku pak dyrbju też kurieź."
„To je mi wschо jene, cźiń, schtoż chjesch, ja njestaram so wo druhich ludźi."

— — — — — — — — — — — —

„Knjeni śnšodźinka —."
„Schto?"
„W poślednich tśoch nozach bésche jora cźma."
„To może byeź, hdżeż je jenoź wodnjo śwétko."

— — — — — — — — — — — —

„Knjeni śnšodźinka —."
„Schto?"
„Wy bésche tola Jakubej Khatu wudaeź dyrbiała. Jakub je tola běłky khadła, ma najrjeńsche krowy w zylej wośy."
„Ty sy stary wośoł, Michale, dźi mi s twojimi rozmami!"

— — — — — — — — — — — —

„Knjeni śnšodźinke —."
„Schto pak je hižo sasa?"
„Jakub je naileepschi khadła w zylej wośy, a Khata ma jeho jara rad. Jemu bésche Khatu wudaeź dyrbjała."
„Ssym cźi tola hižo prajiła, schto sy, a nětko wrcźiśch hižo sahe te hame bładły."
„Ja myślach, so je runje cźaš, so rěcżu."
„Ně, je cźaš, so mjeńschi, rozumisch? Wostaj wje na pokoj!"

— — — — — — — — — — — —

„Knjeni śnšodźinka —."
„Dundr tola, schto hižo je sasa?"
„Na Njedźiż kuble je so w poślednimaj nozomaj, we kotrymaj bésche cźma, wokno rozbiło."
„To je mi wschо jene. Mojedła też. Bur hižo schkodu njech cźi jedyn palenz da, nje pak wosksaj na pokoj."
„Nochzu żodyn palenz, myślach sebi jenoż, so wak so sajimuje. Bésche tola na Njedźiż kuble, na kotreż sebe waschu bźowku dała."
„To je mi wschо jene. Mojedła też. Bur hižo kudże sasa wurunna."
„Haj, haj, to hižo budże, ale myślach sebi, so wak so sajimuje. Wokno bo wotewri, a jedyn salésy s nim ruts a dwé potom wusskoczischtej."
„Schto?"
„Ludźo tak powédaja. Ludźo praja, so brje je Jakub, je to jemu zule podobne."
„Schto powédaju ludźo? Wou s tym! Schto ty powédaš?"
„Ludźo powédaja, hdyż bésche tolsta cźma, kej dwé wosowje s Njedźiż kubła schlej, a jena je Michał był a druha je była — —"
„Schtó bésche druha?
„Je pieeza jena knjeżniczka była."
„Ssy blindy, Michale! Schtó bésche druha? Nej tola! —
„Je nětko cźaš, so rěcżu?"
„Won s tym, Michale! Schtó bésche druha postawa.
„Ludźo s najmjeńscha powédaja, so bésche to Khata."
„To mi ty nětkole hałke prajisch, Michale. Nětko hałke to sjowuju, hdyż hižo ludźo wokoło powédaja. Hdże je Khata, njeże wažy na Njedźiż kuble? Hdże je? Khčis?"
„Ně, je pola Jakuba doma. Dżensa je cźeledź kosej marisa a krulwy dejika!"
„Michale, sonisch abo rěcźisch wérnolez?"
„To drje budże wérno, sym to tola sam widżał!"
„Schto pak je do hoisy saseło, Michale, dźi ehčis do khże po kij a pój sobu."
„To niczo njepomtha, knjeni śnšodźinka. Jakub je so s nej wożenił. We sadżeenej nozy, w kotreż bésche tak cźma, béschtaj swérowanaj."
„Michale! Michale!"
„Myślach sebi jenoż, so wak to sajimuje. Wożera we nozy je do Jakubowcho domu sarżahnyła."
„Michale!"

Chaireddin Barbarossa.

Přjedowmik Abd-el-Krima.

Nowinarjej, amerikanskemu wósu, jenemu s tych hibicźiwych a throbłych powdseerjowu Chicagowskeje „Tribüne", je so psched krótkim powadźiło, so bo lékiwa riffiski Kabylow dobyeź a s Abd-el-Krimom porećjeeź. W rosmołwje s Amerikanom Abd-el-Krim na to pokasa, je wón jedyn prawy potomnik Chaireddin Barbarossy, a so wójnu pschećiwo Schpanilzej toho dla wjedże, dokelż je ju jeho přjedowniś sapoeał a cźaš śiwjeho žiwjenja dale wjedł. Barbarossa — stawiny rosemnawaja dwéju Barbarossow: jedyn, nawjeeerowny, bésche strach narańschemu świeta, druhi, narańschi, bésche strach nawjeeerowneho świeta. Tutón stawny múslenski rjek wschěch cźasow bésche i wopředk najzhrobliichi mórśki rubježnik śiwjeho cźasa, a po narodże ani mohamedan ani Turka, ale każ najwjazy stawnych osmanskeje kaiżerskeje, rkeseejzanskeho pokhoda, syn jeneho Greka, wot kotrehoż je jenoż pschedniujeno Jakub znate, a wndowny jeneho popa. Jakub bésche we wulkej nuzy žiwy a pschestupi toho dla na kupje Lemnos k mohamedanskej wérje. Ale jako wotpadnik mějeseche śiischcze mjenje śwoja, a toho dla dyrbjeschtaj najstarschej s nimoju dźeeźi, synaj Charndi a Chaireddin, hižo sahe je starschiskeho domu, so bychtaj sebi samaj swój thlěb sakmjtoj.

Charndi (wot rosenkow druhdy też orhuk mjenowany) bu namórnik, Chaireddin hornczejski wuczobnik. Bésche kónz 15. letitotka, hdyż bu Charndi na jenej turkowskej thlódi dchladowak thlóstangow. Jeho tódi padny do nogu vyczerjow s Rhodas, a wón bu nětko sam jedyn sa wjesela pschitynowy njewólnik. Lesmy wot naroda, wudawasche so wot prěnjeho wokomika swojeje satby jako němy, a dokelż śicheejenjo jeho mjeno njemóżadnu shonicź, mjenowachu jeho po jeho dołhej cźerwjenej brodże: Barbarossa. Tuto mjeno pscheńdże posdźicźo na jeho bratra Chaireddina. Dokelż bé po sdaeju němy, porodaji go jemu, lekdźiwosci swojich strażnikow pomjeńschicź a jeneho dnja wuczeknycź. Bórzy potom wón jako prawidnik na jenej tódi sdżek nastchkara. Tutón wuspéch sćinl jeho kńesej jenej kerjaeiskeje tódje. Wón zdżesche na Lesbos a wja hebi swoju bratra Chaireddina sa wyschka. We śtużbje tehdy najstraschniischeho mórskeho rubježnika Kamali cźinjeschtaj bratraj bórsy bohaty dobyeź. Pschi brjóny Sizilitzke mějeschtaj prenje ketkanje s jenej do Neapla płowajcej schpanskej tódju. Cźeżki wuknpjeńśi pjenjes sa sajatych sćinl jeju bohateju, a i tuhym wuspéchom sławnju, tak so jeju Algierski sultan pschećiwo Schpanskam na pomoz sawoła. Wonaj pschińdżeschtaj k brjóhej Matisu a cźehujeschtaj do hłoiweho mésta

Predaŕ na kléttu je śrjedża stupił;
Męźi — poklucharjow telko śtow —
Kak je ś hele sa niebjeża twił
Sdóżnik bédnych śebi cźłowjekow.
Męźi, kak so méranje s horjeka
Njebio do cźéśteje dusche twari,
Kak pak brécli laż s hele hižo pari
Ptomjo, mući, mori cźłowjeka. —

*

Wboha druźla dże wscha lhora śama domoj. Tu hrjeba ju se śwédomjo a wona pisches łuki do cźorneje hole thwata .... cźasto postona:

„Rostorhane njebjo w mojej duschi,
Hela hižo w njej so sapurja."
Predbowanje klincźi jej do wuschi,
Hórke śłyšy s wocżow wudyrja.

„S druźcźej drasni śym każ padnjesmza
Cźéło wopanzane pyschika.
Njeśła światu Marju bjesbóżnizo,
Hdyż śym cźeżjsy tala śhrěchika;
Bjes pokuty, bjese spowjedże
Klakuła śym k Bożemu go blidu.
Boži hnéw a dobrych ludźi hidu
Hrosmy hrécli mój na mnje rospischedże."

„Snadny budź a mikocźiwy, Knjeże
Boja, mi a dźéczku kurjatku!"
Sakchikny a k śebi dźéczko sćeje
A mój myślow i dobom śhubu wschu —
„Mézaj kiwe druźzy se żoknow,
Żoknj k mirej śpéwaju a śwonja:
„Druźka, pój; my mamy", wabjo hronja,
Sswétły tebi śhow a dźéczku row!"

A ji béka ruka maża k paźu,
Wběsche ja schiju go s majtanjom;
A ii śynczi do wuschow wo tważu,
Němi hubu i hubicźowanjom . . .
Druźka i dźéczkom do żolnow każ błask
Prażmy. Mézaz ta mrócźel go winy,
Jako płacź go śéhmy i rohodźiny,
Do cźornych go khójnow lehny śnjst. —

Wokoł hata béka druźka łhodźi,
Hdyż su śwjatej' Marijine dny.
Jako dźéćeja płacź go po rohodźi
Pischczi, w khójnach bórbot schumi sq —
Hrébha hraba toho s wotmachom,
Kotraż nimo miknycź widźi druźku,
Praji wótcze naseh sa thudu duschku,
Sswjaty tschtż śej śeźini se strachom.

Sswjatkowniczka we najtrasnischej pyschi, należża a meje go nam śliji: rócźny śnjedżeń Ducha śwjatego, na kotreż je Bóh sam rěcźam narodnym ludow wschoho świeta wjeeał bóśłkoże sacźśićhcźał. W tutom Bożim ćkułku mamy tej my Sserbja za śwoju narodnu rěcź a za śwoje nabożne a narodne żiwjenje najśwjeeiśche powołanje wukaznjeeź, wobthowajcu śwérnu k Bohu a cźeścźownoseź k narodej! Katolśti tschesćan cźeścźuje Macź Bożu jako njebjeśku kralownu a pośtrowja ju s radośtnym tćrkuschom. We naschich žerbśtich katolśtich śpéwarśtich, „Wożadnik" rékanych, namy rjany wubjerk Marijanskich kćrkuschow, kiż pschi kóżdej śkładnoścži go śpéwacź hodja. Na śwjatkownej wutorje porćahnu žerbśke proześtżiony sahe do Rózanta a s horjazej duschu a s klincźazym śpéwom, je žerbśtimi kćrkuschemi sawoni wschón žerbśti kraj: Duch Śwjatzy pschińdże k nam a napjelni žerbśke wutroby se śwojej radośću a pokojom. A śłyschcze, schto wo Rózańce budże! Nasch Cźśćhcźiśtki nam ze śwowa wośśewi se „Sswétłom z wyschiny," hdyż śpéwa:

„Budź powitana kralowna."

Do Rózanta se wschitkich stronow
Sso śyły ludy śhadżeju.
Do połnych śwatkow wulkich śwonow
Jich kćlusche go méśćeju:
Budź powitana kralowna,
Do zyrkuje s durjemi dże schum.
Ty pycha njebjeś kradowna,
Pisches śwjaty klincźi s mozu runt. —

Lěź khorhowjow psched wośtarjom
A pyschnych druźkow dołhe rjady.
Wot wośtarja hacź k durjam sady
Hacź horje, hdżeż su wjelbowy śtkadu.
Je pschepjelujeny Boži dom.

Nuts s wokнami go śłónzo lije
A s błyschczom wośtat sapyuje,
A s kadnika go wyruch hnuje
A w mrócźelkach go k wjerćhej wije.
A chorhowje go hłobzeja,
Jich wobrazy go sapżwécźeja.
Każ krew a mloko druźki su
A w cźiśtej lubosnoścži tu.

Je płónczye pruhi majżaju,
Każ śléborny a śtotu pychu
Jich wobhladacź śej chżyże bychu,
Na hamant, baut a wénaschk kuknycź
A pośtrowja s njebjeś duschi schuknycź. —

Budź powitana kralowna,
Schum kćluschow k wjerćhej brincźi;
Ty pycha njebjeś kradowna,
Każ wothłoż s ławelbow dele kłincźi.

Julíana jako wumóżeriej ſ cżękeho ſchpaniſkeho wobkěhowanja. Sultan běſche w kupjeli. Wobaj Barbaroſſaj nadpadnyſchtaj a ſadajiſchtej jeho. Na to da ſo Charudſi ſa ſultana Algierſkeje wuwołacź, a nichtó njeſwěri ſo pſchecziwjecź. Tak ſa mało lět ſ hnuduſcheho namórnika a kódźneho njewólnika knjeżiczeſ ſ najbóle ſtraſchnych krajow mórſkich rubježnikow ſzjedźoſenſkeho morja naſtał. Ale móż a bohatſtwo ſmjeſheſchtej dobyczerja. Jeho w meſt 1580 Schpaniczenjo nadpadnychu a pſchemóżachu a wotprawichu; na jenej chorhojnej żerdźi bu jeho hłowa pſches zrku Schpaniſku noſchena.

S naſtupnikom Charudja bu jeho politiſky mudriſchi a wojeſſy wobbarjenſchi bratr Chaireddin Barbaroſſa. Na jobo dworje ſjewi ſo jenuho dnja wěſty Schinan, turkowſki bohacź ſjowjeho cżaſa, dwórſki żid oſmaniſkeho ſultana Sulejmana a ſtaſi jemu w mjenje kalifa nanjeſt, ſo by Chaireddin Barbaroſſa hłowne roſkaſowarſtwo nad zułym turkowſkim łódźſtwom pſchewſał. Chaireddin dóſtał tehdy hižo ſydomdźeſaćz lět ſtary, tola muż ſ njeſkamanej kutoſcżu a powahu. Wón ſwjertnu prawidła ſjowjich ſchěſćedźeſaćz łódźow, ſ kotrymiž cżęſtiſche Cadźr nadpadnyć a wu rubiċi, k ranjh a niż k polnozy, a wumdli na jěſtwje k Dor donellam italſke brjohi niż pak ſchpaniſke, ſo njeby k ſuknu nej ſ próſdnymaj rukomaj pſchiſłk. W zyłej Italſkej mużłachu ſtebi, ſo je kóńz kſcheſcżanſkeho knjeżenja pſchiſchoł, ſamo ſ Roma cżekaſche wſcho do ſmutkotnweho kraja, a pola damſcha Klimanta, kotryż na ſmjerci khory we kózu leżeſche, jenoż ſtoapiecźdźeſaċz ſwěrnych Schwizari ſwoſtachu. Na kóńzu ſaſta Barbaroſſa pola měſta Fundi a pſchedobu jo tak nahle, ko móżeſche ſo jenoż jara mało ludźi wumeċeć, mjeſt tuhymi bě tež hotra Hany ſ Arakoniſket, Giula ſ Gonſago naſtjelanjſka rjanuſcż ſjowjeho cżaſa, wot baſnikow Italſkeje we wobſtawjazych pěſnjach wobſpěwana. Chaireddin Barbaroſſa bě pak ſtebi pſchi dobyczu nad měſtom Fundi jenoż na tu jenu wothładał, na Giulia ſ Gonzaga, kotruż chżyſche ſultanej Sulekmanej jako dar ſobu pſchinjeſeſ. Roſmjerjany dla wuczekninjenja tuteho wopora da wón wſchě nabrjožne měſta Italiſeje a Sizilłkeje ſnicżeć.

Jónu poradźi ſo khežorej Karlej V. w ſwjatku ſe Gennejm Handrijom Doriu, Chaireddin Barbaroſſu pſchedobyczź a jemu ſamo Tunis wutorhnyć. Ale bórzy wjeceſche ſo rubjeżnym rjeċ, wuhna Doriu ſ kraja a nuczeſche khežora k ſpěſchnemu wróceńnju, ſo by ſjowje ſtamſnje bybłoſchkitał. Po tutej ſjawje Barbaroſſy pſcheproſy jeho Franz I. Franzowſki, ſo by jeho ſwjatſkat był pſcheczíwy Kharlej V. S pokora ſta łódźenſi pſchiſpluwa na to 5 junija 1543 Barbaroſſa do pſchiſtawa Marſeille. Khoż ho ſo w lěcze 1544 ſaſo měr mjes Franzom I. a Kharlom V. wobſtamknuł, chżyſche Franzowſka tuteho korſara rady ſaſo hnydom wotbwnyć. Ale tón njechaſche bjes mſoh wotcżahnuwcź, a khdyż Franz ſe ſjowjimi próſdnymi pokładnizami płaczíeż njemóżeſche, wurubi wón wiċe wokolne měſta, wotwjedże wobydlerſtwo zułych ſydliſchczów jako njewólnikow na ſjowje łódże a knjeżeſche tak njewobmjeſowanje, ſo móżeſche ſamo w zyłej ſuźnej Franzowſkej ſwonjenje ſakaſacź. Dóniż ſtónczenje Franz I. pjenjeju njeſwjedże, ſo by tuho njzelubeho ſwjatarja ſapłacźił. Na ſjowjim domjenucju do Konſtantinopla wopyta Barbaroſſa wſchelake pſchiſtawne měſta a pſchiſtědże ſe ſydomnaſtej młodymi ſcheſeſanſkimi njewólnikami a njeſmérnymi pokładami k ſultanej do Seraila na ſtotym rózku. Drohotne kamjenje a ſtoto roſdźeli mjes ſultanowe knjenje, hołzow, hołzu a ſony dari ſultanej a weziram, ſtoto roſdawa offizjeram a ſlěbro namórnikam.

Ssebi ſamomu běſche jenoż jene ſtobupſchinjeſeſ. Khdyż bě wón na ſjowjim wupadże jednu nadpad ſ Marſeille na Neggio ſcżinił; bě ſo tammiſcha wot njeho pſchedobyta wołſkadka muſowała, pſches mjeċ ſakaſacź. Tu bě rjad na měſcżańſkim pſchedſtejiżerju Diegu Gaetanu hyſ. W tutym wokomiku pak bě ſaſtupdženeho dżowka pſched Barbaroſſom na kolenje padnyła a wo nanowe ſjwjenje proſyła. Njzamołcżí holczći pohnu tuteho korſarſkeho admirała tak, ſo nanjeſ ſjwjenje dari a dźerżo, wſchě ſjowjer ſony a wołdźiwarki faſtorcżiwiſchi, ſ ſjowjej jenuczej ſakkuſſej wuandżeſkej wſa. Nimale wołzomdźeſaczśetemu cżłowjeſe ſo na ſtronje łdoma wołzomnacże łétneje tak ſbożowny, ſo po wróceńnju ſ tuteho cżaſa Konſtantinopel wjazy njewopuſcżeſi. Na ſjowjej ſtawje wotpocżiju, běſche poſlednje łéta ſjowjeho dołheho ſjiwjenjſkeho puczowanja, jak jedyn pſches jenu zomu ſ krjewjelſcżneho ſwérjeſza do pobożnehо ſehnjeſza pſcheworoczeny ſwětej wotkſhilenu ſtarz. Jenoż ſe ſkutkami miłoſcże a ſmilnoſcże ſo ſadéraju, łydleſche wón w kraſnym makomělſczaſiſkim domeżku we Boſcżkitaſch pſchi Bosporuſu, kdjež pod ſjowjimi wokнami ſokny ſchwórcżeſcż ſłyſcheſche, kotreż jemu wo jeho ſpodſjownych mórſkich podeńdżenjach powědachu. Wſchi tutym ſtuatym błuſtanju ſaidżeli wón na jenym mejſſim dnju łéta 1547 pobożnje a mérnje ſjowjej wołi. S jeho dopomnjeſza njeſe niżo druhe lépje wyſche wotkało, dyżli hida pſcheczíwy Schpaniſkej, kotraż je w jeho afrikaniſkich potomnikach dale żiwa.

Hłupy Hans a wulki hobr.

Powědańcżko ſa wulke a małe dźeċi.

Pſcheż mnohimi łétami łydleſche we wulkim njeſmérnym łéſu hobr, tón bě jara żiwiny a mjeſeſche wuſrohu każ kamjeń. Lěſ pak běſche jeho wobſhedźeſtwo. Khdyż nětko *w hymje ludźo do łéſa hóchmy, ſo hyſmy ſtebi ſmudy drjewa* ſběrali, da ſo hobr hnydom do nich, wołajo: „Kſiſtcże, tſo dale pſchiſhńeſcże! Abo ja rozmjeczu waſſ na proch!“

Blisko wulkeho łéſa pak łydleſche bur; to bě ſyny muż. Mějeſche dweju hynow, taj běſchta ſjihſcheże hyłnihe. *Na njeju ſo ſpuſchczeſche.* Mějeſche pak też ſtarſcheho ſyna, do toho pak wjele njedżerſcheże a doma pſcheczę rkaſche: Hłupy Hans tu, hłupy Hans tam! K ničemu njeſſy wuſchny!“

Nětdy běſche jara wulka ſyma. Bur njemějeſche nicżo k tepjenju. W tutej wulkej nuſy ſo ſmuſi a ſkóche do łéſa, kiż hobrej łłuſcheſche, ſo by ſebi nětſcho ſuchebo drjewa naběrał. Tola ruċże ſpchiłóże hobr na njeho. Rosnjemdrjeny wopraſcha ſo jeho: „Schto tu cżiniſch, pierraſchko?“ — „Cżyſch ſtebi nětſcho drjewa naſběracź,“ wotmołwi tſchepotajo wbohi burcik. Tu ſatorhnu ſo hobr na njeho: „Hładaj ſo mje, jeſli jenoż łażołku ſłóbnjeſch, rosmjeczu cżę na proch!“ Tu ſaja hróſła wbohego ſurika. Spěſchnje běżeſche ſ łéſa. Tak ſteho ſebi toſi hobra tola pſchedhajał njebě.

Jako bě nan domoj dobrżał, powědaſche jachło, kak bě ſo jemu ſeſchło. Tu chżyſche tola najſtarſchi ſyn leſ jó m wopytnacź, hacż je hobr wopraſchże tak ſły. Tola jemu ſo runje tak jeżdże każ nanej. Jako hobra wuhłada, hrabnu hnydom ſeho ſtrożeże. Khżéż ſo ſawrócźi a cżekaſche ſ cżmowehо łéſa. Tu chżyſche druhi ſyn ſwoje łłużże ſpicżacź. Tola ſwěrt ſebi łédwa hacż ſ łéſci, tak jara ſo bojeſche, ſo jeho hobr rosmjeczi.

Tu praji łłupy Hans: „Khdyż ſo wój Cżſitaj, tak chżu ja tam dóńcź.“ Tola jeho bratraj wuſmějeſchtaj jeho: „Khdy by mudry był, by radſcho do łéſa ſ twojim cżełatam ſchoł, hółżeſch maſch ſwoje łéhwo.“ Hačrk pak chżyſche na kóżdy pad ſ hobrej a prajeſche: Schtoż wěi niedokoujetaj, to ſo mi ſnadź runje poradźi!“ Na to chżyſchtaj jemu bratraj khołowcżiki wulkepacź; tola nan wumjeſche: „Woſtajtaj jeho, błedźi tak we ſjowjej łłupoſcżi!“

Hans wopuſcheżi ſtaſchiſchi dom, a jako bě tak kruch puczа ſchoł, namaka na poli ſchkowroncże. Jo. we kotrymž ſchkowroncżi na jejſach ſjedżeſche. Hans powabri ſchkowroncżka a tykny ſebi jeho do łapjeh, prajo: „Schtó wě, cżemu je dobry!“ Khdyż dale běżeſche, namaka kruch wparożka, do papjery ſawaleneho. Sběhny twaroſk a tykny ſebi jón do łapjeh: „Schtó wě, cżemu je dobry!“ Bórzcżeſche, khdyż dale běżeſche. Napoſledku namaka ſtara krawjazu kožu pſchi puczu leżo: „Schtó wě, cżemu je dobra!“ prajeſche ſaſo, ſběhny kožu, ſwjaſa ſtebi ju każ ſaſu, tak ſo jemu hacż do kolenow bołoſahaſche.

Skónczenje pſchiſłóże do łéſa. Tu ſetka jeſo hobr a ſarécża na njeho: „Schto tu cżjeſch, ty pierraſchko?“ — „Ja ſo cże tola też praſchał njeżłyſm, ſchto ty tu cżjeſch, ty wulki hobro ty!“ wotmołwi Hans. — „Ssy tola khrobły pachoł,“ wotmołwi hobr: „cżyż ſebi walcżł paſtuch briesa naſběracź.“ — „*To cżyż ja też!*“ *prajeſche na to* Hans. — „Cżaſny, małuſchko,“ pſchijpomni hobr, „nětko cżyż tebi nětſcho połaſacź, jeſli to njebudżeſch po mni cżiniċ, cżyż cże rosmjeſacź na proch. Sbihny łónże wulki ſchtom hacż na jemju. Hładaj, hacż to też dokonjeſch!“ Khdyż běſche hobr to prajił, pſchihnuł ſchtom ſa halosy a ſhihny jón hacż na jemju. Tu powěſhny ſo hłupy Hans ſa halosu; hobr puſcheżi ſchtom, tak ſo ſo ſiło ſmuſa. Hans pak ſlecża ſhohn do powětra, pſches ſchtom, a padny na druhim boku ſaſo dele. Na to wopraſcha ſo hobra: „Móżeſch też, njeſeby hobro, tak każ ja pſches ſchtom ſkocżież?“ To pak tón wěſo njemóżeſche.

„Cżhcemoj radſcho hinak wjeſelowacź,“ prajeſche hobr, „cżhcemoj ſnuu ſyntacź, ſchtó ſ naju ſamóże najwjeſche njetacź!“ To prajiwſchi wſa hobr wulki kamjeń a cżiſhny jón tak wyſoko, ſo běſche łédwa hiſcheże widżeċ. Nětko dyrbjeſche Hanſ kamjeń cżiſhnyeċ. Tón wuzkeże ſwojeho ſchkowroncżka ſ kapby a puſcheżi jeho. Wiak leżeſche tak wuſoko, ſo ſayła wjazy widżeċ jeho. „Hładaj, wulki hobro,“ prajeſche Hans, „hym kamjeń tak wyſoko cżiſhnył, ſo ſ zyła wjazy dele njepadnje!“ Tak běſche hobr ſaſo pſchéhnał.

„Nětko chżemoj jónu hładacź, ſchtó może najſkerje tłócżieċ,“ prajeſche hobr, ſběhny kamjeń a roſtróżi jón na proch. To dyrbjeſche Hans nětko też cżiniċ. Tón wuzkeże ſ kapby twaroſchk, kotryż běſche duzy po puczu namakał a tłóczeſche jón, ſo woda ſ njeho kapajche. Tak běſche hobr ſaſo ſhity.

„Ty ſo mi łubjich,“ prajeſche hobr; „dyrbiſch pola mje woſtacź a mi wotrocżka cżiniċ. Pój ſobu do wojeho bydlenja!“ Hans bě ſ tym ſpokojom a dźeſche ſobu. Hobr pak wutorhny ſebi duzy po puczu hiſcheże wuſti ſchjom, ſo by bona ſatepiċ mohł a wopraſcha ſo Hanſa: „Na kotrym kónzu dżeſch njeſeż?“ — „Hdżeż ſu ładźo,“ wotmołwi Hans. Tu położi ſebi Hobr ſchjom na thriſbjet a dźeſche ſ nim do prédka. Hans pak łydny ſo do łałoſow a da ſo tak do hobroweho bydlenja donjeſeċ.

Jako nětko do jamy ſchiúdżeſchtaj, hdżeż hobr bydleſche, běſche tam ſtara żona, hobrowa macż. Ta njeżeſche zołkeho konja nad wohnjom, pſchetoż w tamnych ſtarych cżaſach jédżechu hobry jenoż konjaże mjaſo. Hobr pſchiſpołożi ſchtom do wohnja. Hans pak dyrbjeſche ſ hołkej żerdźu — běſche to ſamón ſchtom — wuheń ſ ſkarazi, dóniż jéſeż ſo ſwarila njebě. Hans pak njemóżeſche ſe żerdźu niczeho praweho ſapocżeċ, to hobra kuſk hnéwaſche.

Jako běſche tóń wopjeczem, prajeſche hobr: „Nětko chżemoj hiſchcże nětchto popytnacź. Chżemoj hładacź, ſchtó ſ naju może najwjazy jéſcź; jeli bohudżeſch, chżu tebi żiwjenje darićź!“ Hans żeżeſche nětko, kelkoż nóżeſche ſnjeſeċ. Jako pak bě ſo najdeł, tykaſche wſcho, ſchtoż jemu hobr hiſchcże dawaſche, jeſedy khżéż kuwjazeje koże. Stónczenje prajeſche hobr: „Njeiſy dha ſkoro ſyty, ty pierraſchko? Ja wulki hobr njemóżu niczo wjazy jéſcź.“ Tu prajeſche Hans: „Nětko chżemoj najprjedy pohładacź, ſchtó ſ naju je najwjazy ſjédł! Potom wſchak móżemy ſ nowa ſawoeżeċ.“ To prajiwſchi roſrěſny ſebi Hans ſ nóżom kuwjazu koju, tak ſo zyła żeła wubżła; potom łydny ſo *a hłóżeſche dale. Hobr ſej myſleſche: „To cżłowjeſk też cżiniċ,“* roſrěſny ſebi żiwot a běſche morwy.

Tu myſleſche ſebi ſtara hobrowa macż: „Schto ſapocżnu jenoż ſ tutym pjerraſchkom?“ Wona boiwdże ſo do łoża, hdżeż dyrbjeſche ſo wuſpacź. Tu pak jenoż tohodła cżiniċ, ſo by jeho poſdźiſcho, hdyż ſpaniche, ſe ſekeru ſarażyła. Hłupy Hans pak pytny, ſchto ſtara ſ nim cżyniſche, a tak połoži cżorny horny na měſtno, hdżeż łyrbjeſche hewak jeho hłowa leżeċ, a ſakéry potom ſpodły poſłeſchcża. Tu pſchiſłóże też hiſko żona a żjerjeſche ſe ſekeru do horna, ſo jenoż tak ſchkrć łétachu. „Cżyż je na kruhi, bohudżał, ſo je morwy!“ prajeſche a łéhny ſo ſpokojom do łoża. Łédom pak bě wuſła, tuſkéy Hans ſpodły poſłeſchcża, ſeſbóre wſchě cżyrjapy a łehny ſo potom ſaſo cżicho do łoża.

Na druhi dżeń rano ſtanu a poſtrowi ſtaru hobrowu macż ſ pſcheczéſelnym: „Dobre ranje!“ To pak bě ji jara ſpodżiwne; mnjeſeſche ſebi tola, ſo je jeho ſabiła. Tohodła wopraſcha ſo: „Kak bha ſy w nozy ſpał?“ — „Dyż“, wotmołwi Hans, „jara derje! Jenoż wczera wjeczor, jako běch ſo łédom ſehnył, je mje tła do hłowy tukmyła!“ Tu niechaſche ſtara żona nicżo wjazy wo nim wědżeċ a dari jemu hromadu pjenjeż, jenoż ſo by ſo ſaſo k ſwojimaj ſtarſchimaj wróciċ. Prajeſche jemu też, ſo dyrbi domu rjez, ſo muża ſebi telko drjewa naſběracź, hacż chżedża.

Hanſ wróci ſo na to ſhożownje domoj a powědaſche, kak bě ſo jemu ſeſchło. Swojimaj bratrowaj pak prajeſche: „Nětko mużetaj do łéſa khżéż a telko drjewa ſběracź, hacż trjebataj.“ Wot toho cżaſa ſem pak njeſeſkaſche wjazy hłupy Hans.

Kak temu wobaraš, zo dźéći njezblědnu.

Sserbſkim maċerjam.

Prawe wothładanje dźeċi żada ſebi wulku ſtaroſcż a ſwědomitoſcż, jeli nuchżeſch, ſo twoje dźeċi njewołhromia. Wopriwudżite hubjenjenje je, kenż telko młodych, njezaſpo nitych maċerjow widżiſch, kiż ſwo wothładanju dźeċi ſo najmińſche njerowdża. Seſtéhuje je, ſo je dżeżakło ſeneho dnja na wſche móżne waſchnje bębne: rjap je ſmoſcheżeny, wócżaſy ſrej ſlaboſi, nóżay ſ ſjiwej ſtrony. Potom je ſtarożeż wulka, a kak jara cżeſto je, wobeidżeny brach ſaſo wacżnaċ. Kóżda maċż je tohodła winowata, wſchitko ſanjeċ hacż, ſchtoż by ſ winu wobedżenja było, wſchitko wokſedżowacź, ſchtoż je dżeżaſowej ſtrowoże ſpomóżne.

Trébna je pſchede wſchem prawa zyroba. Nicko nieżdże pſches maċerinu jedź. Kóżda maċż dyrbi, jeli trowoża nětkaſ dowoli, ſamа ſwoje dżeżo kérmiċ. Dżeżi, kiż ſ blesche pija, njeſhu cżaſto dołhża ſeżiwjene. Wone ſkhorja najprjedy, ſendżeſka khorożcż ſeſchéwi ſtawżki a khudowa krawje naſtanje.

Dalſche wożne wumóżenje je, ſo hmojeho łubuſchka prawje nożnych. Nożnych dżeżo wopaki, tak mnoſchcżi ſa ſo ſo cżaſnu abo wotołſhnja jenotlíwe koſce. Sakabuſchke ſtawżki napinaja ſo abo ſtłócża ſo njchcżera.

Nożnych dżeżi wopaki, tak pſchcſhihnje ſo rjap. Nieuoſch tohodła małe dżeżi hodżinu dołho na rukach, rjap je hiſcheże pſche miehki, cżełko dżerżeċ a tak je ſtajnje ſhiónjeny. Dżeżazka ſ wobeſbje ſłabuſchkimi ſtawżkami niejſmébża pſchcſahje ſtacż abo bżeċ. Wina je taſama. Starſche dżeżi pak dyrbja ſtajnje runje pſchi błidże ſedżeċ. Też ſich rjap może ſo hiſcheże ſkromiċ.

Cżaſto ſym hiżo wobkedżował, ſo maċerje ſjowje dżeżi ſa jenm ruczku wodża. Nadobo wobſhunje ſo łubuſchk a maċż ſkorjunje dżeżo ſa ruczku horje. To njeſmé ſo na żadyn pad ſtacż. Sauche żily ſo tak pſches mérn naczahnu, haj cżaſto wuweli ſo ſamo ruczka. Derje je tohodła, ſo dżeżaſko ſtajnje ſ wobémaj rukomaj ſbéhujeſch.

Tola też dżeżom we wyſchiſchej ſtarobje móża ſo ſtawy wołhromieċ. Tak poſtaraj ſo, ſo dżeżi, kiż maſa ſjowje ſchulſke dżéła cżiniċ, jenje pſchi pſchewołhkich abo wiche uſtkich błida njeſhydaja. Je-li błida pſchewyſoke, tak dyrbja ſchihnje ſedżeċ a tak krotſu tej ſtawy ſchihnje. Dała hładaj ſa tym, ſo dżeżi ſjowje ſchulſke łoſche ſtajnje w jenej a tej ſamej ruzy njenoſcha, hewak ſroſeje jene ramjo wyſche hacż druhe.

Sću drje ſo jenoż krótke pſchikłady, kiż ſym tu powdał. Na wjele druhich nětko ho hiſcheże hładacź. Je pak mużłu ſebi, ſo je hłożo wjele dobuże, hdyż ſo na tute kedżbuje a potom pſchihnuneża ſo druhe ſamo wot ſo. Maċżi, njeſanjechaj nicżo, ſo by ſjowjemu dżeżeżu cżłe, ſtrowe a derje wuzjene cżełko ſdżerżała. Waſche dżeżi budu ſo Wam poſdźiſcho roſ horzo ſa wſchu proſu, kedżbliwoſcż a ſtaroſcż dżałowacź. Waſche ſterbke rólniſtwo trjeba ſtajnuch, ſróſtniwych cżłowjekow. Schtóż pak je nětkaſ ſchiwje ſroſeżeny, njebudże ſenje błélo ſaſtacź móż, ale ſtajnje w cżężkim dżéle dale wobdżeni.

Każ ſłonczne pruhi w ſynczenju,
Każ mórſke żołny w ſchumjenju
Sſo w zyrkwi horje dele noży,
Hdyż pſchcżełowiu du mózne hłoſy:
Budź powitana kralowna,
Ty pycha njebjeſ ſradowna.

A ſtołpy roſtu, wjelb ſa ſdżha
A dżiwne kuſło ſ njebjeſ łéha
Na kenuſcherjow ſo do zyrkwje.
A wutrobу ſo horze ſchérja
A k wjelbej ſo, nó, pſches wjelb mérja,
Hdżeż dobrych duſchow żadyeż dże.

Wyſt wutrobow je zyrkeiż zyła,
Każ jandżelow ſej ludu ſyła. — —
A wuczahnyt bě wyruch ſo,
A ſłónżo ſwdżeſi jaſniſcho,
A wołtaż Bożi ſtoji jaſny
A na nim ſjwjaty wobraz kraſny.
Macż Boża do kenſcherjow hłada —
Każ hnada ſ wocżow ji ſo ſaje,

Ssmiéwk wokolo ji hubow hraje,
Każ prajiła by ſłowczko raba.
A wſchitkim w duſchach je, ſo cżiſche
Zim do nich ſjowje mjeno piſche . . .
Schum ſ pſchcżełowu pak wudyri
A wutrobу wyſt roſpyri:
Budź powitana kralowna,
Ty pycha njebjeſ kradowna.

Sto kupuje dżensa hišče drohotne kamuški.

Psches poldra léta mamy nětko sajo krutu měnu. Tak někotrty se cześćeneho cytarźtwa dopomina jo hischcze rad na dobu wothódnoscjenja naschich nemitschi yjenjes. Nam je ikoro, kaj by wscho wulki jón byl, njebyli tak mnohi struchle zejkyki njeżmérneho wothódnoscjenja cżejży njesej měř. Kajke wosóżele su toka naftake a jo wuwile. Ludżo, kiż tehdom wscho, schtoż widżachu kupowachu a druhi sajo njemóżachu żebi to najmusnische kupicż, wschéch po- kojenje je so trochchu pschemeněnko. Każ hriby rosczesche w tehdyschich mežazach wéża worschta ludu, kiż njeno- wachmy „nowobohatych". Woni kupowachu, wscho schtoż mějachu sa drohotne a schtoż nětkaż sa yjenjesami wonjesche. Mimo tuthych nowobohatych běchu pak tež hischcze druhi, kiż po yschitkadże cuskich cżekanżowu, drohotne kamuschki a kun- jenische wézy kupowachu, jo bychu w hischcze hubjenischich cżasach wot wukwikowanja ſ nich żiwi byli. Po napiż- tmje pak żym żebi nadawk stajit, néschto wo ludżoch pisacż, kiż dżensa hischcze drohotne kamuschki kupuja.

Tu mózu ſ wésteho żórka youe nasohonjena podacż. Psches krótkim wopytach jeneho direktora najwjetschcho a najznaczischcho Barlinskeho wobkhoda ſ drohotnymi ka- muschkami. Wón powiczi mje wo nětczischim pokojenju we wikowanju ſ drohotnymi wumjelstimi wézami. Worschta „nowobohatych" je so po jeho wobkedżowanju, tak daloko hacż jiwoje wobkhody na cjestnym podłożku nje- stwarjesche, dżensa zyle pominyła. Jich wobhedżerstwo je so runje tak pschcżyne wobrozilo, haj roslétako każ bé so nébdy bohoty. Jich worschta nima dżensa we kupowa- nju a pschedawanju drohotnych kamuschkow a wumjelstich wézow żanoho wuznama wjazy. Tu ma so bozyła hižo pschi- spomnicż, so so dżensnjischi dżeń telko wjazy taktich wézow njepschedawa, każ w nasmje léta 1923. Kżódy może to sam tež wobkedżowacż. We wésthym cżasu kupowasche po na wschech rożkach zlébro, sloto atd., dóniż to jakonje srja- dowachu. K tamnym méttackam je někotra stara ma- tsérka jiwoje pożledniu pychu, najdrohotnischi stare jiwójine snamjeschko a wopomnjesce donjeschą, każ mnohe wosżady jiwoje swony sa krwawne bitwy wotedachu. S tym pak njezmémy trudne sczéhwki wothódnoscjenischich lktow sakrwjeż. Nahladu wo pyschc, jako czitu kufsus su so ſ wulkeho dżela pschcnéniše. Dżenża je to tak. Mno- hich wjedże tuta wuyliczka. Woni chodża so schkitacż pisched nowym wothódnoscjenjom.

To samo poczahuje so tež na wobkhod ſ wumjelstimi wézami. Kużdy poczinuju sajo bóle na kajkosej, hacż na pyhu a wuhotowanje dżiwacż. Placżisny su ſ dżela nijsche hacż dowójnjske.

S podatych myhliczkow widżimy, so je so kupowaza worschta k druhemu rasej po wójnje pschcnéniša. Wésże pak njehodżi so hischcze postajecż, kajka ludowa worschta po prawom kupuje. Wobkhod je w tu khwilu mérny. Pla- cżisny sa drohotne kamuschki su we wschelakich méstach wschelake. W Amsterdamje mózesch je samo sa dowójnske placżisny dostacż.

-n.

Přilopk.

-n* **Wulke muschc a kohlizy w boju ſ cżłowjekami.** Po spuschczenomnym wobliczenju je w Jendżelskej runje tolko wulkich wyschi, każ cżłowjekow, jeki niż hischcze wjazy. Wobsebje na wschu pschcsczéhnja wulke muschc nimo méry lud a stót. Cżasto dyrbja so frjedż nozy ſ, wobydlerja cżekmycż, tak lisc knježi tuta wohidna pschcsczéhnaża. — Dżiwne naschonjenja, kiż pak su na tódży pad wérne, dżensy tu podacż. Cżeladny, kiż ſ domu jiwojeho knjeż- stwa krocżesche, setka na puczu zyle wójsko puczowazych wulkich muschi, kiż pschi méżnacżkowym żiwétke we cżrjo- dach po stach, na drohy béżachu. Wjazy mjeżschinow dolho trajesche cżas. Nad dżakische jiwéj kiż posżerowacż a nétotre se tuthych granwocżiwych swérjatow żarajesche. Wón pak to njecżinischcze, dokelż so bojesche, so może jeho zyla cżrjoda nadpadnyc. Je wopraudżje tež jara krasczne, so do boja ſ wulkimi muschemi a kohlizami acż. Wulke muschc a kohlizy su dżiwje, a nadpadnja rad, we wjet- schich cżrjodach samo cżłowjekow. — Podobnje serdże so pisched krótkim jendżelskemu bżelaczerjej. W nozy wu- hlada nétotre kohlizy. Se jiwojim cżikom dyri jednu na hlowu. W samom wokomiku nadpadnuj jeho 15 kohlizow. Njemózesche so dowobaracż a wokasche wo pomoz. Ludżo pschihwatachu a swérjata wotehnachu. — Tež we nasczim żerbskim ludże powédaju so wschelake wéżi wo kohli- zach. Derże so hischcze na jiwoje mlode léta dopomi.tam, hdyż mje luba macż cżasczischo powuczi, so njesmém a cżohodła njesmém w hrjebjach bżhacż. Husto mi wo straschnych kohlizach powédasche, so maja tak wótre suby, so samo cżerje pschcskusnu.

-n

* **Mésta, kiż nad mrócżelemi leża.** La Paz w Bolivi- skim stacże 3800 m. — Cerro del Pasco w Perusczej 4370 m. —Chigatti w Tibecże w Kinjanschej 3620 m. — Cżło- wjekoju, kiż horka khorosczej njesnaja. — Hdże bydli cżłowjek najwysche? Najwyschche bydlenje wo Némstej leżi na horje „Zugspitze". We Schwizy ju wobydlenja sastojnikow że- lesnizy „Jungfrau" hischcze nétotre metry wyschische. W sta- rej Europje njeje liczba wjsow, kiż wosżebje wyhoko leża, pschewuika. Snate wulétnischczo Gurgl leži 1937 m. nad morjom, wjesta Juf w Graubündżel pak 2133 m. Schtóż pak dyze zyle mésta nad mrócżelemi a wétrami pytacż, dyrbi do juznjeje Ameriki hicż: We na zlébru bohatym Bolivijskim kraju leži slawne méto La Paz 3800 m. wyhoko. Hacż tam jédże kordillierska żelesnica. Psches dobre sto metrow wyische je méto Potosi natwarjene a to 3970 metrow wyhoko. Wobydlerjo mésta Potosi pak hischcze „najwyische" narodże- ni stacżenje Ameriki njejsu. W żuhodnym stacże Peru bydla wobydlerjo méttacżka Cerro de Pasco samo 4370 m. nad Cżichim morjom. Méttacżko Cerro de Pasco dożpéje potajtim rekord w Amerizy, haj w zyłem żwécże. Tež w Asiiżej ju wżdy a méta, kiż nimo méry wyhoko leża, jeneh tež amerikanische wyschiny njedożpéja. W hórstej wyschinje w Tibecże knježi w tajnym méżece Lhassa 3560 m. wyhoko Dalai Lama. Je to wjetch tamneje krajiny. Jeho mnischa pak bydla hischcze nétotre sta metrow wyische we wéży Chi- gatti, kiż 3620 m. nad morjom leži a je sdobym najwyischche bydlischczo w Asiiżej, kiż je dotal znate. Tež cżornuchi afri- kanskeje domiſny znaja drohoty powétrza we wyschinach. Wójnjsy Abessinsjo lubuja wyschiny. Hlowne méto leži 2400 metrow nad morjom. Nétotre wéży Abessinskeho kraja su samo hischcze nétchto bliże k bożemu stónczku. Sajimawe hižo je, kak móża żebi ludżo żiwoje domczki a statoki tak wyżoko natwarjecż, ale hischcze sajimawsczo je wopraudżitosczj, so móża woni żiwoje zyle żiwjenje dolho w tak cżenkim powietrju żiwi bycż. Psches létami twarjesche so jedna żelesniza, kiż psches 3000 m. wyżoko leži. Dże- łacżerjo dyrbjachu po kżódy tydżeń samenicż, dokelż dléje njewutrawachu a na hórstu khorosczj zhorjechu. Każ je wi- dżecż, so cżłowjeske organy na wscho sforo żwucża.

Serbske městnosctne mjena a jich wuznam.

(Mjena trećeje skupiny.)

Prof. dr. Muka je tule zajimawu zběrku z nakla- dom instituta wjecorno-słowjanskeho w Póznanju wu- dał. *Je to wotdźiś z časopisa Slavia occidentalis, to je Wječorne słowjanstwo.* Dóstać je spis pola Smo- lerjec knihařni zap. dr. z w. r. Wopřija přez 40 stron. „Dop. skupiny serbskich sydliščow słušeju **wutwary** abo **wudwory.**" Su to **pózdniše** zasydlenja, mohł rjec wotnožki starších wsow. Tola su zwjetša tež jara stare, dokelž jich **mjena** su nam nětčišim Serbam často dosć zastarske, zo njemožemy sej jich **woznam** wujasnić. Naš sławny rěčesypytnik je nam w swojej zběrcy **wujasnja,** nic jeno hornjo-, ale tež delnjo- serbske mjena. Mjenow, kóždemu z nas hišče nětko zrozumnych, je tu 36 (na příkład Brěza, Běła Góra); mjenje jasnych je 31 (na př. Bart = pčólnica w haju, Lědy = lada, njeworane pola). Rjana horšć mjenow kónči so na zynk e (53; na př. Bórduc a Barduc = sydlišćo na bordu Bergrücken, Łukowe Luckenwalde = mały Łukow, Lubše = wobsydstwo Lubocha = Lubosława). 27 mjenow ma na kóncu **-išćo** (šć, š, č), na př. Drjewnišćo Grošbrebnitz = Holzlager, Klóšišća Klettwitz = sydlišćo nizkich khěžkow, **klět(k)ow**; Boršć Forst = Kiefernwald (bór = khójnowy lěs), Delič = doliščo, rjany wulki dol, Łužč = łužišćo. Podobny je wukóncenje **sk,** tajkich mjenow maš tu 23, na př. Černsk, Čersk a Čer(n)sk (čorna zemja), Sobolsk = městno **sobołow** Żobel, Wólsk Wołżig = hdżeż **woły** pasu (abo Wólšsk = wólšowy haj?) Wukónc **-nik** ma 10 sydlišćow, na př. Dubrjeńk a Dubrink, štož je po prawom Dubrownik abo Dub(e)rdik (kaž so praji drjewjeńk a trawjeńk město drjewnika a trawnika). Jenož **k** a **ka** na kóncu ma 42 mjenow, na př. Bórk = mały khójnowy lěs, Zubornička = mały zubrowy lěs (zubr = Bison, Wisent), Žéwink = mały Žéwin. 53 mjenow ma wukónc **-ica** na př. Hrańca, to je hranica abo mjeza (dweju krajinow), Jasenca = jase- njowy lěs (rěčka) Eichenbain, Koblica = koblarnja Gestüt. 42 mjenow kónči so na **-nica,** na př. Hóz- nica Petersbain (haj tak!) = suchi haj (-hóź). Na kóncu **-ina** a **-inka** ma 24 mjenow, na př. Brězyna, Brězynka Birkenbusch, Lipina Lindenau. Kónc **-nja** ma 18 mjenow, na př. Brěznja Wiela, to mało rěkać Birkenhain. Awa na posled wola 15 mjenow, na př. Du- brawa = Eichwald, Žitawa a Žytawa = Kornland. Na **-no** wukhadża 8 mjenow, na př. Khelno = wjes na hórcy, Wjerbno = sydło we wjerbach. 11 mjenow ma na kóncu **-eń, -ań, -ú,** na př. Přězdrjeń, hdżeż so rěka předrěwa, 1 mjeno ma **-wja,** to je Drětwja, hdżeż ludźi drójachu a so ludźo sami drěja w poće swojeho cěła (Sarre) 21 mjenow kónči so z **j,** kotrež pak so jeno jako smužka nad posledním pismikom jewi (ń, ň, ř, dź, Zahoř zahoru), Narć (na rće = an dem Erdworfprung) abo jako -č, na př. Zarěč (za rěku), delnjołužiski jako c, dokelž č wjacy nimaja, na př. Trjebac (Rodung). Někotre mjena maju kónc **-z** abo **-za** (Wochoza a Wochozy = sydlišći wo wobkhodże (kromje swojej) hole.

Přidawnikow je mjez mjenami 51 = 21, 19 a 11, na př. Wjelca abo Wjelcej Welzow = **wjelća** (mje- nujcy hola), Kiperna (rob.) Paprotna (wosada) = Farnkrautort, Rowno (polo) = **ruue polo.**

Smy našemu njezmučenemu knjezej rádże dr. Mucy jara dżakowni za jeho dżéło. Njech sej kóżdy, kiż so ze serbskej rěču a serbskimi stawiznami za- běra, tónle spis kupi. Bjez njeho njeje móżno wědo- mostnje dżélać.

My pak wočakujemy hišče mnohe powučne dżéło z bohateho skjarboška (skorbišćo = pokładnišćo) na- šeho wučenca a wučerja. Bóh spožč jemu čas a čilosć hišče wjele lět!

M. Nawka

Rěčespytny kućik.

II.

Do našeje, rjaneje serbskeje rěče w našich nowi- nach a časopisach (Serbske Nowiny, Łužica, Pomhaj Bóh, Misionski Posoł, Raj, Katolski Posoł) spisaćelske a čišćerske djablisko často, kaž lud praji, pjanku do pšeńcy nasyje; tuž su staroséwi rólniey nuzowani, tajku „pjanku" z korjenjemi wupléwać, zo so njeby zahnězdźiła a pšeńene stwjela podusyła. Tuž to wšešće žadyn hospodař, redaktor a spisowaćel za zło njewozmje, zo z jeho pola tajku njerodź wutorhamy a do smjećow zmjetamy, bjez wulkeho porjada, kajkaž- kuli nam runje do rukow přińdże.

I. Wopačnje abo špatnje tworjene wěcowniki:

1. sydleščo (M. P.) za: sydlišćo; — 2. lětstotetki (M. P.) za: lětstotki; — 3. knije a knihe (P. B.) za: knihi; — 4. zboże za: zbožo; — 5. khelich, khežor, khofej za: kelich, kěžor, kofej; — 6. srjedźizno, (Zen- trum) (P. B.) město: srjedźizna abo srjedźišćo; → 7. ramjenjo za: ramjo.

II. Wopačnje trjebane abo špatnje tworjene přidawniki.

1. **Rady** (gern) trjebaju naši nowinarjo a spisowaćelojo často wopaki jako přisłowjesnik (adverb.), na př. holčka rady spěwa; dźěćo rady pišći; hólcy a holcy rady spěwaju; kózlata rady skakaju; wjelk a liška rady dundaštaj ale rady so skłonjuje: rady, rada, rade, radaj, radej — radši, rade a jako adverb so trjeba rad; potajkim maju te sady prawje rěkać: holčka rada spěwa, dźěćo rade pišći, hólcy radźi wo- laju, holcy rade spěwaju, kózlata rade skakaju; wjel- kaj radaj dundaštaj, lišcy radej łazytej.

2. **Zbytkny** (wotwodźowane wot zbytk) by rěkało ně. „überbleibßelig"; „übrig" pak rěka prawje serbski: **zbytny** (wotwodź. wot zbyš, sts. zbyti, übrig bleiben).

3. **Cyrkwiny** (kirchen-) a cyrkwinski (kirchlich): powěšće z cyrkwineho žiwenja (M. P.) rěka: Nach- richten aus dem Leben der Kirche, ale N. aus d. kirchlichen Leben ma rěkać: pow. z cyrkwinskeho žiwenja.

III. Wopačnje trjebane abo špatnje tworjene słowjesa.

1. *Prajić (sts.* prawiti, stsl. praviti), sagen trje- baju mnozy našich spisowaćelow jako *verbum perfecti- vum* a wosebje 3. sg. praes. praji jako aorist, kaž rjekny (er sagte), ale praji je přitomnosć = ně. er sagt a zašłosć rěka: praješe, er sagte; aorist by był: wupraji, dopraji = er erklärte.

2. Pola zestajenkow (kompositov) słowjesow **I. rjadownje na wukónc -r** čini naš sławny njeboh M. Hórnik rozdźěl mjez 3. sg. fut. (na ę) a 3. sg. aor. (na -ě) na př. 3. sg. fut. wumrje, zawrje, zeprje na- črje, přestrje, er wird schließen, stemmen, schöpfen, ausbreiten — 3. sg. aor. wumrě, zawrě, zeprě, načrě, přestrě, er schloss, stemmte, schöpfte, breitete aus. — To měli naši spisowaćelojo zdobnje wobkedźbować.

3. Pomocne słowjeso dać (ně. lassen) hodźi so jenož pola žiwych stworjenjow, nic pak pola wěcow trjebać; tuž je wopaki: krocżele dachu so słyšeć město: krocżele běchu abo bě słyšeć, wjedźiše, budźiše, a pód. su **dialektiske** twórby za: wjedźeše, budźeše.

IV. Wopačne słowjesne twórby su: impf. prosyše (M. P.) město: prošeše — wobžobić (umglücken M. P.) město wozbožeć (beglücken) — nutrtčóčić město: stóčić abo zatłóčić — swjedźeń wotdźerżeć (= fern- halten!) město; wotměć (abhalten) abo lěpje: swjećić — Jara **ćežki zymlk** je, hdyž wěšći spisowaćelojo plu- ralis (mnohotu) part. perf. act. pola rationalnjow (rozumnich stworjenjow) na **-le** město na: **-li** tworja; na př. redaktorjo su pisałe město spisali — krawcy a šewcy su šile město: šili; prawje pak je: kownja su so spłóšile. Njetrěbnu, haj druhdy směšnu přepjel- njenku (*pleonasmus*) čitamy abo słyšimy husto w na- šej serbšćinje, kaž na př. Mały synk, mały pyšk, mały konik, mała dźowčička, mała hórka, mała khwil- ka, małe dźěćatko, małe ćelko. Tu je mały, a, e, cyle njetrěbny přidawnik, a jeli chce štó mimo tych po- mjenšenkow hišče pleńčenki méć, njech praji: synašk, koničk, hórčička, khwilčička, ćelatko.

V. Prawopisne zmylki, kotrež nam w našich no- winach a časopisach hišče husto před wóči stupaju, su wosebje **tele: a, ó** město o před krknikami k, ch, h a hubnikami: b, p, w, m, f, **pŕók, skók,** pŕóch, móch, póhan, lóhko, khróbły, snópki, słówčko, dźówka, dóm- ske, pól, móhł město: prok, skok, proch, moch, pohan, lohko, khrobły, słowčko, snopki, dźowka, domske, pol, mohł atd. — b) Z **njeprawom a mylnje** su **totowane** słowa: pornjo, prječ a prječ, jenjički město: porno (z: po-rowno, po-runo), preč (sts. pryč), jenički (sts. jednički). — zastojźnstwo, parny, Kamjenc město: za- stojnstwo, parny (mlyn), Kamjenc c) nawopak nje- jotowane słowa: hórki (bitter), čerpjenje, mórski, zem- ski, wolanca, (M. P.) šmjatanca, při nje město: hórki (dě. hožky, pól. gorzki, ale hórki = Hügel), čerpjenje, mórski (mórská łódź, morjo Pestkrankheit), zeńskí, wołańca (sts. wołańca), šmjatańca, při nje — dale Draždźany m. Drjoždźany (sts. Drjażdźany, čě. Dražďany) — dlěhe m. dlěje.

Brusk z Tuchoric.

Prispomnjenjo: W prěnim nastawku (Serbske Nowiny čo. 122) su někajke jara mylace čišćerske zmylki, kotrež mamy tu porjedźić:

1. Maćerska abo ródna rěč, nic **maćerna** rěč.
2. čerstwy wětr (nic powětr) do jstwy puščić.
3. ungeschickt (nic angeschickt)
4. zraduje (nic zradije)
5. zestajenkach (nic zastajenkach)
6. wodźele (nic wobdźele).

Směški.

S lékarskeje dźeławosće.

Lékař: „Pschcsczelo, Wascha knjeni mandżelska dyrbi so na kóżdy pad bóle hibacż."

Knjes: „Knjes lékarjo, myślach sebi, so so hižo bojcż hiba, hdyż so so dżeń żydom rasow pschcwo- bleka!" -n

** Mjes **towarischkomaj.** Hulda: „Ssamo proschu- może sdwórliwy bycż. Wobzera prajesche sliewy, kaj tam pola Kubanez na rożku stoji, rjana knjejnicka!" — Ida: „To drje je cżi jenoż prajił, so by wérika, so je slepy!" -n

*** **Wopraudżita parla.** Sstużobna holza klużbu we powédżi a żadasche sej wot knjejstwa uwuwédżenje. Hospo- sa wustaji sczéhowaze: „Je pola naš léto mjenje 10 mésa- zow w klużbje była. W tutym cżasu bésche jara pilna — pschi khéżnych durjach, kedżbliwa żama na so, njewusta- waza we wurécżach, jara pschcczelna napischczo knjesam ſ spratwna, hdyż bésche żwjetscha wscho prjecż."

Schuler: „To je zyle jednore. Rjeńcże, so je to lékarski rezept że cżażsow egyptowskich Pharaonow!" -n